E Meyer 1837

ex libris Schraderi
professoris quondam
Gottingensis.   r.

Societati physicae privatae gottingensi.

D.

1793, Jun. 6.   F. Ehrhart.

Practica Antonij Guainerij papiensis doctoris clarissimi. Et omnia opera

De egritudib⁹ capitis. De calculosa passione.
De pleuresi De peste.
De passionib⁹ stomachi. De venenis.
De fluxibus. De febribus.
De egritudibus matricis. De balneis.
De egritudib⁹ iũcturaꝝ. Antidotarium.

~~Rhazel de Pestilentia~~

¶Incipit tractatus de egritudinibꝰ capitis editus per magistrum Antonium Guaynerium papiensem artiū ⁊ medicine doctorem clarissimum.

Agno ac sū

mo cuꝫ desiderio iā diu cuiuscūqꝫ pticularī mēbri egritudinū curā ponere cōcupiui. Sꝫ clarissimi qdā ātiqui viri me cautum reddiderūt q morte pūenti inchoata opa finire nequierunt: vñ si qd pfectū erat nihil supra: propter tñ totius opis impfectioneꝫ nulla est de eis fcā mētio: ⁊ sic vacue tēpus eoꝝ paupculi ꝯsūpserūt. ¶Ne igit mihi veluti illis eueniat: nullū hactenꝰ in mēbris ordinē obseruādo cōmentariolos quosdā edidi mēbris in qbusdam appropriatos: vt qcqd eueniat hi absoluti in lucē saltē remaneāt: qđ ⁊ impresentiarū facere libet: quare cōmētariolus pñs de egritudinibꝰ capitꝭ sit volo: quē si deo auxiliante pfecero facile mihi erit iam factos cum eo ordine quodaꝫ concathenare. Sis igitur bone deus mihi: vt soles: adiutor cui sint infinite laudes Amen.

Cōmentariolus presens sexdecim tractatꝰ continet.

Finis.

¶Tractatus primus de dolore capitis in se. xvj. ꝯtinēs ca⁹.

¶Quid sit dolor capitis: q̄t ꝛ que ei⁹ sint noia. Ca. j.

Dolor capitis ē nocitiui sensibilitas aut in panniculis cerebri: seu craneū inuoluētibus: aut in carne cooperiēte subito ꝛ materialr imprimentis. Substātia eni medullaris cerebri ac craneum cum ea neruis careant: non sentiunt vnde illam dolorosam sensationē: qua dolere caput dicimus. in dictis panniculis: aut in illa carne fieri necesse est. ¶Noia āt dolorē capitis iportātia sūt plura. Unum tamē omnib⁹ comune est soda. Cetera vero fm doloris diuersa

loca adinuēta sūt: qꝛ dolor aut totū occupat: aut ptē capi-
tis. Si totū cephalea ouū aut galeata passio nūcupatur:
Cephalea dicit̄ a cephal grece qḋ idē latine ē qḋ caput: qꝛ
totū ipm̄ dolor tenet. Ouuꝫ ſm̄ Auic. a quodā armorꝫ ge-
nere: qḋ totū iꝫ caput ocm̄ ē. ꝓprius tñ dicit̄ ouuꝫ ab vno
qḋ ē dolor vnꝰ totū caput ꝯprehēdēs. Et p ſilē dr̄ galeata
passio. Galea vero ē qḋdā armorꝫ genꝰ: totū caput defē-
dens. Dicūt tñ nōnulli p illa tria noīa interiorē aut remiſ-
ſiorem capitis dolorē intelligi debere. Sꝫ cū hec ſcia pra-
xis de rebus ſit ⁊ nō de termis. parū de noiuꝫ diſceptatio
nibꝰ curo. Si ptē aūt. mediā aut quartā: ſi medietatē dici
tur emigranea. ab emi qḋ ē mediū. Si q̄rtā ptē aut eiꝰ to-
tā. aut eiꝰ pticularē. Si totā dr̄ monopogia a monos qḋ ē
vnū: qꝛ vnā ptē capitis tenēs. Si ptē dr̄ clauus: nā ꝙ ibi-
dē ꝯtinue clauus affixus ſit appet patiēti. ¶ Doloris ca-
pitis quidā p ꝓprietatē. ⁊ qdā p cōitatē fit. Eum p ꝓprieta
tem fieri dicimꝰ cuiꝰ cauſa eſt dumtaxat i capite: ⁊ fieri du
plr̄ contingit: aut qꝛ dolorē ad itra craneū aut extra i pā-
niclo eū tegēte q ꝯinçea mr̄ ſeu almochati a qbuſdā dr̄: vl̄
in carne. Sꝫ p cōitatē fieri dicimꝰ cū ab alijs mēbris a ca-
pite q̄cūqꝫ illa ſint ꝓueniat: vt a ſtō epate ſplene ⁊c̄.

¶ De cauſis doloris capitis. Cap. ij

Unc de cauſis eſt agēdū. q̄ intriſece ⁊ extriſece
eſſe pn̄t. Extrinſecaꝝ qdā ieuitabilr̄ occurrūt
⁊ qdā nō. Ineuitabilr̄ occurrētes ſunt res ſex
naturales ſine qbus hoīem viuere nō ꝯtigit.
Cū aūt ille modū exceſſerint ſepe capitis do-
lorē iducūt: vt ſupflua aeris caliditas: aut friditas: balnei qꝫ
ſiue cuiuſqꝫ alteriꝰ extrinſecꝰ applicabilis calefaciēdi aut
infrigidādi viꝫ hñtis. Idē ira igēs efficit: ac excellēs gau
diū timor grādis: ⁊ ad hūc modū de alijs aīe imoderatis
accn̄tibus. Cum qbꝰ tñ ſupfluus coitꝰ ſolet annecti. eiuſqꝫ
nimia abſtinētia: nā retentū ſperma in venenū cōmutatur
hali. 30. tegni. a quo eleuati fumi ſepe dolorē capitis idu-
cunt ⁊ mortē ſubitaneā interdū. Supfluū igit̄ exercitiū:
lōga quies: debitoqꝫ ſōnus lōgior: ſupflua vigilia: nimia
repletio: abſtinētia imoderata. Ex pte cibi ſi nimia fuerit
q̄ntitas: ſi nociue qualitatis vt venenoſe ⁊c̄. Si in ſumēdo
eū poſteriꝰ ordo obſeruet̄. Si ſup indigeſtuꝫ aliꝰ ſumat̄.
Si ex illis quoꝝ natura ē capitis dolorē iducere fuerit. vt
panis loliaciꝰ: aīalūi iteſtia. ⁊ potiſſimū ſanguis: piſces q̄
qꝫ i oleo nucū decocti: ⁊ maxime ſi calidi coopti fuerit: le-
gumīa porri. cepe. alleū. caules nuces. auellāe. ⁊ alia plu-
rima ſimplicia. de qbus ab auctoribꝰ ꝓprijs in caplis faci
le eſt videre. Ex pte potus artificiales plīmi ïueniūt dolo
rem capitis inducētes. Sꝫ qḋ in cōi vſu hōmꝰ ē vinū potēs
atqꝫ fumoſū: ⁊ hic i ſūma ſunt cāe ieuitabiles. Euitabiles
vo ſunt tā olentiuꝫ q̄ꝫ redolentiū reꝝ odor vt muſci ſtora
cis croci coſti cinamomi aſſe fetide amare: mētaſtri porri
allei cepe ⁊ ſimiliuꝫ. Actus qꝫ ſonus terribilis qꝫ vt toni-
trui. bombarde ⁊ taliuꝫ: ac caſus ⁊ pcuſſio. Et hic ſunt i ſū
ma extrinſece cāe ſodā efficere potētes. ¶ Intriſece autē
q̄ ſiue p ꝓpetatē ſiue p cōitatē fiunt. eſſe poſſunt ventoſitas
fe. apoſtema cōplexiōes tā ſimplices q̄ꝫ cōpoſite: tā ſine ma
teria: q̄ꝫ cū mā veꝝ vt 2ª pm̄i. Auic. nr̄ capitꝰ. de cauſis do
loris abſolute: ingt: humiditas cum ſenſus hebetet dolo-
rē nō efficit. Et idē pōit Ga. libro. x. tractatuū cap. Cepha
lica. Et meſue cap. de pſilio. i ſno de ꝯſolatiōe medicina-
rū ingt. Non inuenimꝰ humidū eē cāꝫ doloris iq̄tū hūi
dū ſꝫ iq̄ntū pt eē cū mā q̄ q̄ñtitate ſua moueret̄ ad ꝯtinuita
tis ſolutionē: ſiccitas vo de pacn̄s q̄n ſcilꝫ alteriꝰ generi
cauſe contingit vtputa ſolo ꝯtinuitatis. Mala vo ꝯplō cū
materia eſt ſan. colera flegma vel melancolia. Et hic ſua
qualitate aut q̄ñtitate aut vtroqꝫ modo aliquādo ſodā in-
ducit. Et ille ſunt tam extrinſece q̄ꝫ intrinſece cauſe ſum-
matim collecte que ſubito materialiter ſolent cōmuniter
capitis complexionem imutare aut in eo continui ſolu-
tione facere ſeu vtrumqꝫ ex quibus capitis dolor inducit̄.

¶ De cuiuſlibet doloris capi. ſignis demōſtratis. Ca. iij

Ia a cāis extrinſecis dolor ipſe ꝓuenerit ſm̄ or-
dinē q̄ ipe ſupra deſcripte ſūt infimuꝫ aut aſtā
tes iterroga. ſic eni i eaꝝ cognitionē facile de-
uenies. Intrinſece vo an p ꝓpetatē: aut p cōi-
tatē euēiāt iueſtigādūꝫ ē. ¶ Et iō dolor q p ꝓpe
tatē accidit ifirmū tādiu moleſtat: donec ꝯpletā curā rece
perit ⁊ i viſu ⁊ in auditu ceteriſqꝫ tā itrinſecis q̄ꝫ extriſecis
ſenſibꝰ pſepe ſit turbatō viſus obſcuritas: auriū tinitꝰ: iter
dum ſurditas: ſōni grauedo: ratōis pturbatio ⁊ ſimilia. Et
qḋ hmōi ſignuꝫ ē potiſſimū mēbra alia: vt ſtōachus epar
ſplē ⁊ ſimilia in naturali tunc ſua diſpoſitōe pſiſtūt. ¶ Sꝫ
tua itereſt eū q ad intra craneū ab eo q extra ſit cognoſce
re. Qua de re ſi in mirigis: ſeu alijs in pāniculis itra cra-
neū exiſtētibꝰ dolor fuerit ad oculoꝝ vſqꝫ radices ꝓuenit
in tātū vt ſepiſſime oculi ab extra caſſulā notant̄ ꝓpellunt
vt ego ipſe vidi. Si in pāiculo craneū tegēte: aut in carne
dolor fiat ad oculos nō ptiget: cutis tacta dolebit: cū q̄ tal̄r
veluti q ad intra craneū fit ceteris paribꝰ crudel̄r nō mo
leſtat. ¶ At is q ꝑꝑ mēbroꝝ cōitatē fit ſm̄ ꝙ cōitas mem-
brorum vna vice magis q̄ꝫ alia patitur pauſas hꝫ interpo
lationes: cū q̄ mēbrum tale a ſua naturali diſpoſitiōe va-
riatum cōperies. Ut ergo ordinate per cās deſcriptas in-
cedā. Si a febre dolor ꝓueniat eum fe. ipa manifeſtat. De
apoſtematibus āt q̄ dolorē capitis efficiunt: infra ꝓprijs
capitul̄' dictio fiet. Ille vo q a vētoſitate fit dolorē pambu-
lans: cū quo tinnitꝰ auriuꝫ q̄ꝫ ſentit̄. ¶ Nunc de ſignis q̄
dolorum capitis cās oſtēdunt dicendū ē. Quibus poſitis
ad illorum ſigna q̄ per cōitatē fiunt particulariter ꝯdeſcē
dere licebit. Et qꝛ tā mala cōplexio ſine materia: q̄ꝫ cum
mā in cā eſſe pn̄t. Si ſine materia fuerit nulla grauedo in
capite aderit: nulla quoqꝫ in naribꝰ hūiditas: q̄ i oī cōple
xiōe cum mā q̄ntulacūqꝫ ſit. vt inquit Aui. prīma tertij ap-
parere ſolet. ⁊ in capite q̄ꝫ grauitas: ⁊ maxie ſi ipm patiēs
inclinauerit. Q. ſi ſine materia complō calida fuerit abſ-
qꝫ grauedine capitis dolor acutus erit: rubent oculi tactu
caliditas ſentit̄: ⁊ his calida nocēt. Cōplōnis ſigna frigi-
de iſtis ſūt oppoſita. Et ſi cōplōnes iſte cū mā iūcte fuerit
erit ſanguis colera flegma mlīa. Si ſanguis cum eis cuꝫ
in anteriori pte dominet̄ dolor illic aderit: ⁊ caliditas mi-
tis ibidem tactu pcipiet̄: rubet facies: rubent oculi: et ap-
parēt q̄ nō erant ſolite apparere vene: q̄ vo in tiporibus
inflant̄ dulceſcit os facies ac mēbra cetera cū qdā madefa
ctione graueſcunt: etiā a nona hora noctis vſqꝫ ad tertiaꝫ
diei q̄ eſt hora ſan. inualeſcit. pulſus fit magnꝰ plenꝰ atqꝫ
fortis: vrina ſubruffa atqꝫ ſpiſſa ⁊ eiꝰ ſupior circulꝰ quoqꝫ.
Q̄ ſi etas cōplexio tps anni pcedens regimē ⁊ talia ſan-
guini ꝯſentiant certior multo fies. ¶ Si colera dolor acu
tus ac pungitiuus in dextera pte capitis erit qꝛ colera ibi
dem dominat̄ ⁊ tactu caliditas pungitiua ſentit̄. citrina ap
paret facies oculoꝝqꝫ albedo: os amaricat̄: ſitis creſcit. ap
petitus diminuit̄: inſomnietas plerūqꝫ accidit. Et a tertia
hora diei vſqꝫ ad nonā roborat̄ dolor: vrina curia ignea
atqꝫ ſubtilis ē. Simil̄r ⁊ circulus pulſus velox frequēs et
durꝰ. Q. ſi etas cōplexio ⁊ alia cōſenſerint i cā eē co. haud
q̄q̄ꝫ dubites. Notādū tñ ꝙ tā colera pura q̄ꝫ ñ pura in cā
eē pōt. Que igit̄ dicta ſūt nūc ſigna ſupra purā colerā ma-
gis arguūt. Et ſi nō pura fuerit inter hꝫ ⁊ q̄ ſtati de flegma
te dicētur ſigna mediū tenet. ¶ Si ergo flegma in cā fue-
rit in vniuerſo capite ⁊ i occipitio maxie vbi ipm dn̄atur:
grauitas ſentit̄ magna ⁊ frigiditas. itē albeſcit facies: he-
betando ſenſꝰ: os plurima cū ſaliua inſipiduꝫ fit. ſꝫ tñ fle-
gmatū diuerſitatē diuerſificat̄ ⁊ ſapor: nā ſi dulce fuerit ſa
liua dulceſcit. ſi acre acreſcit. ſi ſalſū i ore māifeſta ſalſedo
ſentitur: a naribꝰ plīme ſupfluitates effluūt: grauis fit ſom
nus. Et a tertia noctis hora vſqꝫ ad nonā eſt hora flegma
tis continue magis infeſtat. erit vrina alba atqꝫ ſpiſſa. cir-
culus q̄ꝫ: pulſus q̄ꝫ mollis tardus atqꝫ rarꝰ cū diuerſitate
quadā erit: ⁊ ſi etas cōplexio ⁊ ſilia his atteſtat̄: dubiū nul
lū tūc erit. ¶ Si mlīa cū frigiditate qdā in ſiniſtra capitis

parte: vbi ea plus viget: dolor plꝰ sentitur: liuet facies ⁊ oculorū albedo tumet: patiēs mortuos ac terribilia somnia videt: hora mlīe q̄ ē hora nona diei: vsq; ad tertiā noctis cōtinue magis affligitur: pulsus tardus rarꝰ atq; durus erit. Ex si etas: precedēs regimē: cōplexio ⁊ hmōi sup mlīam significēt certiorē in iudicādo te reddēt: vrina vo suo cum circulo alba: erit atq; tenuis. Interdū tñ ad palliditatē seu nigredinē tēdit: verū prīa materiei magis arguit ꝑsistentiam. scōa vo euacuationē. ꝗ si tūc bona fuerit cū ifirmi ꝑsistentia intolerātia doloris capitis solutionem arguit.

¶ Sʒ legētiū pace hic succincte aliq̄ q̄ i tractatu de vrinis ꝓlixius tetigi replicare libet: qꝛ nō solū p vrinā sup humores: ac eoꝝ maturitatē significare possumꝰ: vel imaturitatem: sʒ ēt sup mēbroꝝ dispōnes. qđ hoc mō fit. qꝛ scōa digestiōe in corpe pfecta ps aq̄a sanguini supflua ad renes demittit: ⁊ ad vesicā tandē: ⁊ hec ē vrina q̄ extra finalr ꝓpellitur: vt aūt sanguis ad mēbra nutriēda liberius transire queat secū humiditas certa cōmiscet: cuiꝰ postea pars aliqua nōnūq̄ p sudorē emittit: ⁊ interdū resoluit insensibiliter: sed ps alia ad epar demādat secū supfluitates mēbri illius a nutrimēto resecatas nōnullas deferēs q̄ successiue tanq̄ supflua ad renes ⁊ vesicā missa cū vrina miscet. Et tūc supfluitates a nutrimēto illiꝰ mēbri resecate in vrina quādā sequestratiōnē faciunt: ⁊ hec ē hypostasis. hūiditas vo illa cū substātia vrine pmixta siſē locū pōit quē mēbrū a quo decidit in corpe possidebat. nā spūs cū calore naturali tā in corpe: q̄ꝫ extra oīa i suo vbi situare conatur. Cūq; humiditas illa a q̄ decidit mēbro aliqualr passa sit sup dispositionē eiꝰ aliqd significare posse cōprehensū est. Et ꝓpter hoc antiquoꝝ nōnulli ingenij ꝑspicaces q̄ttuor circulos seu q̄ttuor in vrina dīas ponūt. Ex qbus sup varia mēbra aliqd posse significare cōphēdūt: nā cuʒ sanguis cerebrū nutriturꝰ subtil̄r sit: atq; lenis: vt testatur auctores: ⁊ pcipue Aristo. in de sōno ⁊ vigilia: cū inquit. Sanguis purissimꝰ ⁊ tenuissimꝰ fert ad caput: ⁊ ad nutrimētū mēbrū supioꝝ: ⁊ turbidissimꝰ ad inferiora. Et in de histo. aīaliū cap. 3º. Habet āt ingt subtilissimū ⁊ purisſ. sāg. hō ⁊ i iferiorıbꝰ q̄ꝫ supioribꝰ grossior sanguis fit ⁊c. Quare sic erit ⁊ humiditas sāguīea illū ꝯcomitās: q̄ sub posteriori leuitate a spū ⁊ calore nāli iūcta q i suo situ oīa: vt dictū est: suo posse situat: supremū in vrina locū tenet: ⁊ hec ē pars circularis. Secūdus circulus sup cor ⁊ spūalia significatiōes hʒ: qꝛ sanguis illa nutriturꝰ magis terrestris ē: q̄ꝫ is q ad cerebrū demādat: ⁊ q̄uis color cordis humiditatē illā supiꝰ ꝓpellēs itēsior atq; fortior sit. ꝓpter tamē ipius hūiditatis. terrestreitatē eleuari ita alte neqt: ⁊ tal̄r in vrina secūdū locū tʒ. Tertiꝰ circulꝰ ab epate ⁊ alijs nutritiuis mēbris ꝓuenit: q̄ꝛ hūiditas tā caloris diminutōe: q̄ꝫ materie illiꝰ terrestreitate tam alte sic imediata ascēdere nō valet: ⁊ ꝓpt h tertiū locū in vrīa possidet. Quartꝰ circulꝰ mēbroꝝ ē iferioꝝ: q̄ ceteris grossiori sanguie nutriūtur: ⁊ alioꝝ respectu diminuti sūt caloris: q̄ sit v q̄ ab eis veniūt hūiditates ifimū i vrina locū teneāt. Ex qbus oibꝰ apparet q̄lr ex circul̄ vrine tā sup cerebri spūaliū nutritōnis: q̄ꝫ alioꝝ mēbroꝝ dispōe aliqd significare possimꝰ. ad ꝓpositū ille circulꝰ i supma vrine pte rubeꝰ ⁊ spissꝰ existēs i capite sanguinis dn̄iū indicat. Subtilis vel igneꝰ cū subtilitate coleram, grossus ⁊ albus flegma. subtilis ⁊ albus niger quoq; siue pallidus etiā cuʒ subtilitate mlīaʒ denūciat: tamē qꝛ vt dictū ē pmꝰ materie ꝑsistētiā: ⁊ secūdꝰ euacuationē enūciat: duo igit circulorum colores repiuntur: plumbeus. s. ⁊ viridis: plumbeꝰ extinctiōnē caloris ⁊ epilepsiā seu appoplexiā futurā denūciat. viridis autē hūoꝝ adustiōnē ⁊ in acutis febribus futurā frenesiʒ. Per signa ergo q̄ dicta sūt in capitis dolore p ꝓprietatē effectꝰ facile cōprehendes. ¶ Nunc vero q̄ dolorē p cōitatem ꝓueniē demōstrant dicēdum ē. vn̄ si a stomacho is veniat p eius grauedinē nauseā vomitum fastidium digōnis maliciam et similia cognoscit. ⁊ qđ omnibus capitis doloribus a stomacho ꝓuenientibus cōe ē. statim dolor ip̄e sumpto cibo minoratur. Quāobrē putātes plurimū ab inanitiōe prouenire: vt pellāt dolorē: māducāt: vnde qꝛ crudū sup indigestū ponūt: dolor ip̄e fit solito maior. Qđ si colera i cā fuerit ex siti: ex amaritudine oris: ⁊ alijs signis ꝑdictis super colerā arguentibꝰ deprehēdes: ⁊ inanitiōis tempore cū colera supincēdat: dolor augef. Qui a flegmate vl̄ mlīa fit insipidas oris: ꝓuatio sitis: ⁊ breuiter signa alia supius tacta q̄ sup flegma ⁊ mlīam arguūt eū demōstrāt. Sʒ dolor in his vacuitatis ip̄e diminuit. immo videt nūq̄ꝫ nisi ex longa abstinētia totaliter auferri. Vex ⁊ si in his oibꝰ cibo sūpto dolor remittat anteq̄ꝫ crescat diutius fiat q a colera q̄ꝫ q a sāte seu mlīa ꝓuenit. ¶ Et si epar ei in cā fuerit in dextera capitis pte dolor fiet. Si splē in sinistra. Si matrix i capite vsus tn̄ occipitiū. Si renes aut dorsū vsus posteriorē. Si mirach aut itestina vt plꝰmū i anteriori. Sed vbi de his certificari cupias ꝑdictoꝝ mēbroꝝ ꝑter nāles dispōnes: q̄s pmittēte deo infra describam considera.

¶ Quid sit i quis dolore capitis ꝓnosticādum. Cap. iiij.

I in acutis febribꝰ insomneitas cū mētis alienatōe ⁊ fortis dolor capitl̄ fine aliq̄ māifesta cā f supuenerit mortale. ¶ Capitis dolor q appetitū ꝓsternit ⁊ insōneitatē ac alienatiōnē iducit mortalis: is eni tā in naturali: q̄ꝫ aiali vtute nocumētū ingēs eē demōstrat: si doloris vi in capite vt plerūq̄ꝫ fit tantꝰ humor attrahit ꝗ in anteriori pte apostema fiat mortale. dolor capitis qcūq; ille fuerit cui spasmꝰ supuenerit mortal̄. ¶ In dolore capitis subito eueniēte si infirmus fine voce fiat mortalis. Nā nocumētū tm̄ in cerebro esse arguit ꝗ vtplurimū tales appoplexiā icurrūt. ¶ Si i dolore capitis oculorū eductio seu ꝑorū nimia retractio supueniat ⁊ somneitas ⁊ alienatio fit mortale. ¶ In dolore capitis singultus ꝑseuerās mortale. ¶ Dolor capitl̄ appetitū ꝓsternēs ⁊ debilitās digestiuā malū. ¶ Dolor capitis ex flegmate aut melācolia ꝓueniēs ceteris pibꝰ alijs fit lōgior. ¶ Dolor capitis ex cerebri debilitate ꝓueniēs ex q̄ cūq; leui cā reuertit: ⁊ eo freq̄ntiꝰ si debilitas digōnis huic adiūgit. ¶ Ois dolor capitis q aliqn̄ dispōni ꝯtrariam curā exigēti cōiūgit. vt ē exēpli grā: catarrꝰ reumatizās curā difficulter recipit. Nā i illo cāu approxiata calida catarꝝ eliquāt: frida vo ꝯfluere faciūt: q̄re ⁊c. Urina similis vrine asinoꝝ ꝑnūtē ꝓteritū aut futurū capitis dolorē significat. Aui. testāte. Ipocrate q̄ꝫ affo. rismoꝝ q̄rta. Quibuscūq; igt i febribꝰ vrie ꝯturbate valde ⁊c. ¶ Urina i acut̄ febribꝰ q̄ alba fit ⁊ subtil̄ materiei raptū ad caput significat Et ista sꝫ ex eis vt Aui. ingt ꝓculdubio sodam efficiunt.

¶ Qual̄r dolor capitl̄ sāguis vitio ꝓueniēs curādꝰ fit. C. v

I sanguis capitis dolorē effecerit cōmiue sʒ prius ad supfluitatū cōtū eductionē attēde: q̄s f si natura nō emiserit. R. malue. blitis. foliorū mercurialis viol̄. ord. aſi. M. j. fiat decoctio d̄ q̄ accipe. l. j. ß. i q̄ cassie: pul̄. cuc. aſi. ℥. j. sal̄ triti paꝝ fiat clist. Et si patiēs potiōnē materias illas educētē pdiligat. ℞. cap. ve. floꝝ bora. bug. viol̄. aſi. M. j. ß. prūoꝝ numero. x. tamarindorū. ℥. j. fiat decoctio i cꝰ ℥. iiij. dissolue cassie. ʒ. x. aut mane. ℥. j. ß. sirupi vio. ℥. j. ⁊ fiat poꝰ quē tuo ifirmo i aurora tribue. Cibū tn̄ horā ꝯsueta recipiat: ⁊ si adhuc opata nihil fuerit. Cōibus illis supfluitatibus eductis regulariter ad san. minutionem accedas: vbi g̃ ad flebothomiā reqsita cōsentiāt: ⁊ magna repletio sanguis affuerit de basilica prīo flebethomiā facere: ⁊ copiosā satis i crastinū de cephalica. Quarta vo trāsacta die vltra si dolor ex toto nō abierit: de alia cephalica flebothomiā reitera. At si eā apieris ⁊ nō exiret: eius loco nigrā incide: ipa q̄ꝫ a capite multū euacuat: vt Galie. iiij. de interioribus: q̄ itē suo in passionario vbi dolor ille multū ꝓlonget venā timporū: aut frontis: aut nasi incidi iubet. Et idē pma tertij voluit Aui. ac suo in cōtinēti rasis. verū vbi talis dolor in posterioribus affuerit id regularꝰ fit. iuxta amphoris.

mū ꝑticule quīte. Posteriora capitis dolētia ī frōte vena īcisa iuuat. Ego vō in casu illo cū setis vl' alr̄ san. a narib⁹ ꝓuoco. id. n. securi⁹ ac cōmodi⁹ fit. Aliq vō ꝑdicꝫ vēis sanguisugas applicāt. qḋ tu facias si libet. His pactis si q̄ mala ꝯplexio derelicta fit: eā ꝓut sequēti cap. ꝺscribā rēoue.

¶ De regimine rerū sex nō naturaliū in cura doloris capitis vitio sanguinis ꝓuenientis obseruādo. Cap. vj.

Uātū vō ad rerū sex nō naturaliū obseruādū regimē aerē ad frigidū ⁊ siccū ꝺclinātē ihitet quē si cū alteratiuis hr̄e necesse fit. ex rosacea aq̄ sandal̄: ⁊ aceto ꝑmixta: camerā irrora. Vel ex aq̄ liphata cū aceto ꝑmixta idē facias: ⁊ gere vtēdū ē. In audiēdo cātilenas istr̄a musicalia delectantia noua ⁊ ḡcqd gaudiū īducere pōt vt sit eger ītēt⁹ studium adhibe. occupari in eo qḋ gaudiū: vt auicē. q̄rta ꝑmi de sedatiōe doloris vehemētiā doloris sedat: irā ⁊ furorē ⁊ talia deuitet: coitū q̄ꝫ: solito somno nocturnus somnus equetur: sꝫ diurnū vitet. ¶ In cibo ptisana ordeacea nō colata def: quā cū agresta succo limonū granatorū citri: citranguli: seu acetoselle alterare poteris: oia q̄ fercula describēda: ordeū auenatū mica panis abluta amidū semula ⁊ amigda. lac ꝯueniūt. Qꝫ si ad carnes trāseūdū sit gallinarū nō coeūtes pulli dentur: vl' capti caro. ⁊ he carnes succis cū ꝑscriptis alterenf. Et si cōtusso op⁹ fuerit ex carnib⁹ cōmisce ꝑscriptis succis: Gelatie gelu cū aq̄ aceto ⁊ vino facte comestio iterdū ꝓderit: vitet vinū: cui⁹ loco aquā ordei bibat: vel cū çucca. solūmō coctā: in qua ḡnatorꝫ vinū si libet cōmisce: vel citrāguli succū: seu citri acetositatis. Qꝫ ḋ si iuuenis robust⁹ fuerit: ⁊ in tp̄e calido cum succis istis aquā simplicē misce. vel cū rosaceo sirup. bibat. Et si lasciuie gr̄a ad vinū dandū cogeris sit poti⁹ simplex aq̄ vino limphata: q̄ꝫ vinū limphatū aqua: dietetur sobrie ne in digerendo cibum naturam occupes.

¶ De cura doloris capitis prouenientis a colera pura: ac etiam qualiter a mala complexione calida sine materia factus curari quoq̄ꝫ debeat. Cap. vij.

In dolore capiꝫ a colera pura ꝓueniēte ꝑmo clistere ī cap⁹ ꝑcedēti descriptū fieri iubeas: vel potionē illā lenitiuā dato: demū vbi patiēs venosus fuerit cephalicā aut nigrā icide ⁊ Memor tū̄ esto san. eē frenū coleꝛ. vn̄ ꝑcedētis respectu nō mlt̄a extrahēda ē san. q̄ntitas: nec ī his fieri moderatā fleiaꝫ tieas. Nā Gal̄. ī soda flegmatica eā fieri iubet: si patiēs sit vēosus. q̄nto ꝺ regimie sāitatꝫ. ¶ His factꝫ ꝑ matie digestiōe. ℞. sirupi ace. simplicis. ℥. j. ß. aq̄ endi. ℥. ij. aq̄ lup. ℥. j. ꝑ vna vice misce. vl' loco sirupi ace. simpl̄. pōe sirupū de nenufare vio. aut oxiçacarā simpl̄. Et vbi siru. magr̄alē facere libꝫ. ℞. endi. scario. lactuce: vio. roß. ru. floꝝ nēuf. an̄. M. j. q̄tuor seminū froꝝ. ℥. j. se. papa. al. ℥. ß. passu. ℥. ß. fiat ꝺcoctio. ⁊ cū lib. ij. zucca. al. ⁊. ℥. iij. aceti fiat sir̄. ꝺ q̄ suprascriptoꝝ loco. ℥. j. ß. ꝑ vice tribue. ¶ Digesta mā. ℞. capil. ve. floꝝ bug. bora vio. sticaḋ. ordei an̄ M. ß. prunoꝝ nūero. x. tamaridoꝝ. ℥. j. fiat ꝺcoctio: ī cui⁹ ℥. iiij. dissoluaf cassie. ℥. j. electu. ꝺ succo ro. ʒ. iij. sir̄. vio. ℥. j. puluerꝫ stica. ʒ. ß. ⁊ fiat pot⁹. ¶ Vel facias sic. ℞. corticū mirabo. citri. ℥. j. īfūdāf ī ꝑscripte decoctiōis q̄ntitate sufficienti: addēdo pulueris stica. ℈. ij. ⁊ ꝑ horas. x. ī īfusiōe ꝑmaneāt. ⁊ fiat exꝑssio cū q̄. ℥. j. cassie cū ꝑdicta decoctione extracte cōmisce electuarij de succo ro. ʒ. ij. ⁊ cū. ℥. j. sirupi vio. fiat medicina. ¶ Vel. ℞. electi reubar. ʒ. ij. ß. stica. ℈. ij. spice gra. vj. Infūde ī aquā ēdiuie ꝑ ꝑus tū̄ modico vini albi eū aspgem⁹: ⁊ horis. x. ī īfusiōe dimissis fortis fiat expressio: cui adde extracte: vt supra cassie. ℥. j. ⁊ fiat potus ¶ Si ī modū puluerꝫ ⁊ ēbn̄ delicat⁹. ℞. diagridij a. ℈. ß. vsq̄ꝫ ad. j. stica. ℈. ij. zucca. ℥. ß. fiat puluis. quē patienti tuo cū aq̄ pluuiali vl' ro. vl' plātaginis dato. oꝑationē. n. mirā efficit. Si ī ꝯfectiōis forma da. ℥. ß. electuarij de succo ros. si ꝑ bolos fuerit ꝓut vltra mōtes cōiter fit. ¶ Vl' facias sic ℞. electuarij ꝺ succo ro. ī cōi forma facti. ℥. ß. puluerꝫ stica. ʒ. ß. zucca. q̄ꝫtū sufficit: ⁊ fiat bolus deauratus. ¶ Si in pillu. aggrega. ℈. ij. ß. stica. ℈. ß. ciamo. ʒ. ß. formēf pillule cū siru. de stica. q̄ꝝ doß. fit a. ʒ. j. vsq̄ꝫ ad. ℈. iiij. Modū ḡ tā euādi q̄ꝫ digerēdi mām ꝭ multiplicem tibi descripsi.

¶ Qualiter ⁊ cū q̄b⁹ mā sit diuertēda: ac q̄liter mā ipa euacuata sit mala cōple. derelicta corrigenda. Cap. viij.

In quocūq̄ꝫ morbo mām diuertere potes: qḋ ī casu illo maxie cōuenit: ⁊ hoc cū ligaturis ad brachia ⁊ ad coxas fiet cū ventosis sine scarificatione sup spatulas appositis: ac cū tibiarum ⁊ brachioꝝ lotione: quā sic facies. ℞. foliorūꝫ salicꝫ: fol̄. viol̄. fol̄. viꝫ albe vinifere an̄. M. ij. fiat decoctio cū q̄ an̄ cibū tam brachia q̄ꝫ tibias sil̄ laua: īferi⁹ trahēdo semp: ⁊ sit q̄ꝫtū patiēs sufferre potest calida. ¶ Euacuata itaq̄ꝫ mā ad localia veni: ī quo alterātia sola capiti applicata sufficiūt. ¶ Caue tū̄ ne cū qd capiti approximes siue epithima siue emplm̄ seu q̄duis aliud fuerit tā diu super ipꝫ moram faciat: q ad nimiā actualē caliditatē deueniat Ea. n. capiti reflexa mām illaꝫ ad discrasiā augerēt: ⁊ iḋo tā ī ꝑcedēti q̄ꝫ in p̄n̄ti q̄ꝫ in oī alia cā calida id mēti semp hēas: ⁊ īmediate describēdis vtere. ¶ Ut igif ad actū practicū te deducā sup tīpora ⁊ frōteꝫ ad cōmissurā vsq̄ꝫ sepe qḋvis īfrascriptoꝝ applica. vt. ℞. olei. ro. ℥. ij. aq̄ ro. ℥ j. aceti. ℥. ß. addita sil̄: ⁊ in eo īmersas pecias locis dictꝫ superpone. Vel loco olei ro. accipe oleū de fol̄. salicis ꝺ cucur. vio. de nenufare aut de papauere. ¶ Itē ad idē īfrascriptoꝝ succoꝝ q̄libet valet. ⁊ ē succus lactuce sempuiue vermicularis corrigiole passule solatri folioꝝ salicis vel capoloꝝ vitis; ⁊ potes cū istis paꝝ aceti miscere si libet vl' parū cāphore. ¶ Vel facias sic. ℞. succi solatri. ℥. vj. pl̄ueris iusq̄ami albi: pulueris papaueris albi. an̄. ℥. ß. pulueris corticū mādragore. ʒ. ij. istis mixtis linitio fiat. ¶ Vel loco puluerū ꝑscriptoꝝ pone sandalos albos et rubeos ro. ru. spodi. an̄. ʒ. iij. fiat puluis quē cū ꝑscriptis liq̄ribus misce. ¶ Vl' facias sic. accipe succū capoloꝝ vitis: ⁊ cū farina ordei ⁊ oleo ro. linimētū cōfice: q̄ vt supra vtere. ¶ Vel alr̄. ℞. ꝺ lacte mulieris q̄ puellā peperit. qḋ cū albumine recētis oui sil̄ agita: vel ex folijs edere terrestris cōfectis. ⁊ albumie oui cū modico olei ro. emplastrū face. vl' loco fol̄. edere. ℞. herbā aceto. ⁊ istarū loco Raß. in continēte folia salicis accipiebat. ¶ Vel facias sic. accipe aq̄ ro. ℥. ß. vl' aq̄ rasure cucurbite: seu folioꝝ nenufaris: plātaginis: vel solatri tm̄dē aceti misce: ⁊ pecias īmersas fronti ⁊ tēporib⁹ applica: al's vsus sū aq̄ simplici cum aceto ⁊ plurimū vꝫ. ¶ Vel. ℞. mucilaginis psilij cū aq̄ ro. extracti. ℥. iiij. aceti. ℥. ß. agita sil̄: ⁊ vt supra vtē. ¶ Nōnulli ex chimolea ꝑscripta emplastrāt loca. Et q̄ꝛ citissime desiccaf cum aq̄ ro. vel cū q̄uis ex aq̄s suprascriptis eā remollias: quā sepe reuoua: ⁊ ego sepenumero ei⁹ loco ea vsus sū q̄ ī fundo mole fabri repif. ¶ Vel facias sic. ℞. ceroti al. Gal. ℥. ij. succi solatri: vel cucumeris: vl' cuiusuis ex ꝑscriptis herbis. ℥. ß. ducanf simul ⁊ loca ꝑscripta inūganf: vl' loco ei⁹ vtere populeone. deīde folia salicꝫ suppōe: ⁊ laudat mesue plurimū ī cāu isto capiti embrocationē īfrascriptā: vt ℞. vio. folioꝝ salicis foliorum muscatelli: foliorūꝫ nenufaris maluarum an̄. M. j. fiat decoctio ex qua accipe fr̄a vrceolū imple: ⁊ per cannam ipius super caput aquā infunde: ⁊ si ex decoctione illa patiens caput lauet: peccatū mortale nō cōmittet: cū hac q̄q̄ꝫ decoctione lauare tibias ac pedes valet multū. Valet ēt si ex rosacea aq̄ sepe īfirmi faciē irrorauerīs. In hoc iterū casu odorata multū valēt vt. ℞. olei vio. olei de nenufare. an̄. ℥. j. cāphore. ʒ. j. agitētur sil̄. ⁊ ꝑticulā spōgie īmersam sepe īfirmus odoret: vel ponaf in ampulla stricti dorificij quā sepe narib⁹ appōe: vel flosculū bōbacis īmissum narib⁹ appone. vel resolue camphorā in rosacea aqua: ⁊ ea vt ꝑcedenti vtere. Auctores plurimi in talib⁹ odoramētis opiū adiūgunt. qḋ tu facias si libet. ⁊ maxime in somnietate lōga ꝑcedēte. Quātū tū̄ potes in quocūq̄ꝫ casu opiū deuita: quo si vti libet

more mesue facias. ℞.opij.camphore añ. ptes eq̄les.for
mule veluti lentes fiāt:quarum vna aut due in oleo vio.
aut de cucurbita dissoluant in quo flosculum bombacis
īunge:ꝛ naribꝰ imitte.Uel alr. ℞.spodij.ʒ.ij.opij.ʒ.j.cro
ci.ʒ.ß.fiant vt supra formule:quibꝰ vt dictum est vtere.

¶De regimine rerū sex nō naturaliū in cura doloris ca/
pitis a pura colera ꝛ etiā a mala complexione calida sine
materia prouenietis obseruādo. Cap.ix.

D Erū sex nō naturaliū regimie est amō de/
scribēdū.ꝛ qō q̄ȝ p̄cedēs ad frigidū magis de
clinet facito:egruȝ tuū in aere frig.colloca.q
etiā cū aq̄ ro.aceto pmixta alterādus erit:aut
cū aq̄ boni fōtis ꝛ aceto. Ex herbis q̄ȝ cū flori
bꝰ odoriferis pauimētū substerne:arborꝫ iterū frōtes p ca
merā colloca:vt sunt quercꝰ salicis vitis:ꝛ filiuȝ: linthea
mina in aq̄ rosa.ꝛ aceto.vel aq̄ fontis ꝛ aceto madefacta
circū camerā desup lectū apponat.Calata v̄o piris aut re
dolētibꝰ pomis p frusta incisis in aq̄ rosarū ꝛ aceto aspsis
repleta in diuersis camere locis situent.Si tñ taliū q̄ ca/
merā infrigidāt:ꝛ eam redolētē efficiūt copiosus fieri cu
pis vide meū de fe.seu d̄ peste ꝛ venenis: hi.n.varios mo
dos hec efficiendi tibi dabūt:tam in cātilenis q̄ȝ in q̄buſ/
cunq̄ȝ alijs sibi leticiā īferētibꝰ tp̄s suū terat. ¶Jram furo
rem ꝛ similia deuitet:coitum quoq̄ȝ.¶Somnus sibi lon
gus competit capite sup puluinari vento pleno:ꝛ nō plu
mis quiescente.Q̄ꝛ si eum sup folia redolentiū arborꝫ cū
aqua rosa.mixta ꝛ aceto aspsa teneret:nihil supra. reple/
tionē oēȝ deuitet.¶Quantum ad cibū cōuenit ptisana or
dei nō colata panata itē in puli brodio cū lactuca portula
ca acetosa endiuia q̄tuor seminibꝰ frigidis: vel cū aliquo
taliū alterato decocta. Et illa quoq̄ȝ in ferculo cōueniunt
ac brodiū amigdalarū triamidū ordeatū auenatū ꝛ mica
panis ter p ꝑus in aq̄ frigida lota:postea succo arācij:vel
acetositate citri berberis:aut vino granatoꝫ aspersa sup
quā çuccarū pone si libet.Regulariter carnes prohiben
tur.Sed si lasciuia gr̄a vel alteriꝰ dare cogamur sūt pul/
li gallinarū nōdū coeuntes. auicule rubales. edine car/
nes:vel lactētis vituli:ꝛ hoc casu cucurbita vel alio ex sta
tim dictis alterentur. Et si eas infirmus assatas p̄dilige/
ret:cum aqua roſ.cum modico agreste vel aliquo ex suc
cis prescriptis irrorētur.Et si cogaris ad oua dāda mol/
liter decoquant in aqua:ꝛ cum prescriptis succis alterēt
¶Potus sit aqua ordei.Et si fuerit iuuenis: in tempore
calido:colericus ꝛ cetera: da recētem aquam cum modi
co aceti permixtam:ꝛ est mirabilis potus:vel pone vinū
granatorum succum citranguli vinum berberis: vel ali/
quod tale. Et si vinum inuitus dederis sit aqua vino al.
vel rubeo bene claro limphata.

¶De cura doloris capitis q a colr̄a citrina ꝑuenit. Cap.x.

S I capitis dolor a citrina colera proueniat sex
rerum nō naturalium regimen ad tēperamē
tum magis q̄ȝ precedēs fac vt decliet.¶Quā/
tum vero ad medicinalia pro superfluitatum
cōium eductione si clistere opꝰ fuerit. ℞.mal
ue blitis mercurialis florum camomille florum boragi/
nis añ.M.j.ß.fiat decoctio:de qua accipe.lib.j.ß. in qua
dissolue cassie pulueris çuca.añ.℥.j.hyerepigre.℥.ß.olei
cōis.℥.iij.salis triti parum:ꝛ fiat clisteriū. ¶Q̄ꝛ si patiēs
per potiōes eas educi prediligeret. ℞.capill.ven.floruȝ
buglo.bora.viol̄.añ.M.j.sticados ysopi añ.M.ß. passu
larum liquiritie añ.℥.ß.iuiubarum prunorum.añ.nume
ro.ix.tamarīdi.℥.j. fiat decoctio: in ipsius.℥.iiij. dissolue
cassie aut māne.ʒ.x.vel.℥.j.ß.mell̄ rosacei.℥.j.ꝛ fiat potꝰ.
¶Uel facias sic: ꝛ est aqua fructuū mesue in capitulo de
soda a colera citrina prouenīete descripta : q̄ recipit roſ.
vio.añ.ʒ.iij.fumiterre.℥.ß.pruna.xij.Juiubarū sebesten
añ.numero.vj.tamarindorum.℥.ß.fiat decoctio. Deide
accipe corticum mirabol̄.citrinorum.℥.j.sticados.℥.j.in
funde in huiusmodi decoctionis quantitate sufficienti:
ꝛ buliant parū ꝛ fiat expressio cū qua misce cassie aut ma
ne cum dicta decoctione distemperate.℥.j.ß. mellis roſ.
ʒ.vj.fiat potus. ¶His superfluitatibus cōibus eductis si
flebothomiā fiendam iudicaueris cephalicam dextram
incide:vel eius loco inter spatulas cum scarificatiōe ven
tosas appone.vices eni supplent cephalice. ¶Flebotho
mia facta si materiam minorare volueris in quo potuȝ
prescriptorum si libuerit diafiniconis aut electuarij indi
ʒ.ij.adiunge. ¶Uel facias sic. ℞.turbith.ʒ.j.ß.℥℥. stica/
dos añ.℈.j.infunde totum in modicum decoctionis su/
prascripte:ꝛ buliant parum.fiat deinde expressio.cū qua
postea cassie vel manne vt supra distemperetur.℥.j.mel/
lis roſ.℥.j. ꝛ fiat medicina. ¶Si potius pillulas vellet.
℞.pillularum aggregatiuarum.ʒ.ß.cochiarum.℈.j. fiat
pillule.v.aut.vij. ¶Jtem in formam boli. ℞. diafinico/
nis aut electuarij indi.ʒ.iij.çuccari quantum sufficit: ꝛ fi/
at bolus deauratus.¶Uel recipe specierum electuarij ꝛ
cum succis cum quibus ipsuȝ conficitur:facta residentia
çuccarum cum sufficientia resoluatur: ꝛ fiat cōfectio per
bolos:quam scd̄m specierum ingredientium quantita/
tem dabis. ¶Si vis ad hoc propositum sufficientem
pul̄.℞.turbith.ʒ.ß.℥℥.sticados ana.℈.ß.diagredij gra.
vj.macis sandali rubei.añ.gra.iiij.çuccari.ʒ.vj. fiat pul/
uis qui totus cum aqua lactis in vna vice detur. Minora/
ta materia ad residui digestionem.℞.sirupi acetosi sim/
plicis.mellis roſ.co. añ.℥.j.ß. vel oximellis simplicis.℥.
iij.aque absinthij:aque endiuie:aque buglosse.añ.℥.ij.p
vicibus duabus.Et si vis magistralius facere cū his aq̄s
parum sticados bulli:vel nucis muscate.¶Si v̄o ad hāc
intentionem magistralem sirupum volueris.℞.sticados
ysopi:cuscute:endiuie:scariole:lactuce.cicoree añ.M.j.
radicū fenic.℥.iij.se.endi.se.scariole añ.℥.j. fiat ex his de
coctio.ꝛ cū lib.ij.çuccari.ꝛ cum.℥.iiij.aceti.fiat sirupꝰ cum
nuce muscata aromatiçatus quō prescriptorum loco vte/
re.tm̄ sirupiçetur patiens:ꝙ tibi materia videat digesta.
quam postea ex descriptis immediate solutiuis euacua.
Scd̄m tamen exigentiā doses illas auge.¶Materia edu
cta:vel saltem eius parte maiori: si ex masticatorijs ster/
nutarijs: caputpurgijs: seu gargarismatibus vti necesse
sit:seu ad doloris sedationem: aut aliquam malam com/
plexionem amouendam quicq̄ȝ si oporteat facias: prout
in capitulo sequenti describam.

¶De cura doloris capitis.qui a colera prouenit vitellina

C Olera vitellina in causa exi/ (Cap. xj.
stente sex rerum non naturalium regimē nō
debet ad tantam frigiditatem: ad quantā pre
cedens declinare:immo potius ad tempera/
tam siccitatem.vnde lactuca:cucurbita: quat
tuor semina frigida:ꝛ similia pretermittenda sunt. Car/
nes lactentis vituli dabis: iuuenis montonis:perdicum:
fasianorum:caponum:ꝛ similium. nec sunt cum agresta
seu aliquo talium alterande:ordei aqua relinquenda:vi
num cum simplici aqua eius ßm potentiā limphandum
detur.¶Sed debitis horis exercitet:et somnus sit longi/
or:aer temperate ad calidum ꝛ siccū declinet facito ꝛ nun
q̄ȝ cibo stomachum grauet.ventris v̄o beneficium:vt om
ni die habeat procuret. Q̄ꝛ si natura nō fecerit facias sic.
ꝛ per hoc ad medicinalia condescendo.℞.malue: blitis
mercurialis:sticados:matrum violarum:furfuris.quod
quasi decoctione finita ponatur añ.M.j.fiat decoctio:ex
qua accipe lib.j.ß.in qua dissolue cassie pulueris çuccari
añ.℥.j.hyerepigre.℥.ß.olei cōmūis.℥.iij. salis triti.ʒ.ij. et
fiat clistere.Et si per potionem superfluitates cōes potiꝰ
educere libet.℞.sticados: ysopi:cuscute: florum boragi
nis:buglosse.violarum ana.M.ß.liquiricie. passularū.
ana.℥.ß.ꝛ fiat potus.¶Superfluitatibus cōmunibꝰ edu/
ctis vbi sanguis minutio necessaria fuerit. cephalicā in/
cide ad flebothomiam requisitis: vel flebothomie loco
infra spatulas cum scarificatione ventosas apponi iube.

¶ His pactis si materiã minorare libet. ℞. decoctionis su prascripte. ℥. iiij. in qua dissolue. ℥. j. cassie electuarij indi: seu diafiniconis. ℥. ij. ß. syrupi. sticados. ℥. ß. vel accipe q̃s vis ex solutiuis in contiguo capitulo descriptis: ⁊ infirmo tuo ſm exigentiam prebe. ¶ Materia minorata vbi eam digerẽ cupias. ℞. oximellis simplicis. ℥. ij. syrupi de sticados. ℥. j. aque endiuie: aque feniculi: ⁊ florũ sambuci. añ. ℥. ij. pro vicibus duabus: quẽ si clarificare libet aromatiçetur cũ nuce muscata: vel de ea cõquassata anteq̃ cũ syrupo aquarũ cõmixtio fiat: in eis parũ bulliat. Uel facias sic. ℞. oximellis squillitici: syrupi de endiuia aut de bisãtijs añ. ℥. j. ß. cũ aquis p̄scriptis p̄ duab⁹ vicibus: vt prius fac. Uel syrupũ magistralẽ: qui in hoc casu q̃maxime valet: sic facias. ℞. sticados: isopi: scolopendrie: endi. cicoree adiãtos añ. ℳ. j. radicũ feniculi: sparagi: brusci añ. ℥ ij. liquiritie passularũ añ. ℥. j. se. endiuie scariole apij añ. ℥ ß. cõquassent ⁊ fiat decoctio cum lib. ij. çuc. ⁊. ℥. iiij. aceti: et fiat syrupus cum nuce muscata aromatiçatus: quo prescriptoꝝ loco vtere. ¶ Materia digesta solutiua in precedenti cap̄lo descripta prebe: ⁊ illa ſm exigentiam dosa. ¶ Modũ ergo habes materiã digerẽdi ac vniuersalit̄ euacuandi. Et quia in quocũq̃ hmõi morbi tempe materiei diuersio maxime conuenit super spatulas ventosas sine scarificatione si libet appone. ad adiutoria ⁊ coxas ligaturas dolorosas face. Ad tibias võ sic ⁊ brachia lotio ĩfra scripta: quam sufferre poterit fiat calida. ℞. camomille: florum violarum foliorũ vitis albe vinifere: rosmarini: añ. ℳ. j. ß. fiat decoctio: ex qua vacuo stomacho lotio vt p̄dictum ad brachia ⁊ tibias fiat. ¶ Minorata materia seu parte eius maiori educta non rõne diuersionis solũ: sed vt residuum materie educatur. ¶ Masticationes: sternutatoria: caputpurgia seu gargarismata: sepe fiant: verum in materia frigida cõuenientia hec sunt magis: sed quia vitellina colera ex colera rubea ⁊ flegmate grosso gignitur: ex his aliqua leuia describã: cum abunde magis de eis in materia flegmatica sit dicẽdũ. Conueniens itaq̃ huic casui masticatio sit ex solo mastice: ⁊ cũ eo potes aliqua paucula piperis grana: vel cubebarũ: aut parum corticis radicis capparoꝝ adiungere: ⁊ talis masticatio tribus continuis diebus stomacho vacuo fiat. Et q̃ prescriptus omnibus masticatoriũ suauius habere cupit nouã lintelã bene mundã masticet. ¶ Sed sternutationẽ vbi fieri iusseris cũ tela: vel aliqua huiuscemodi nariũ cartilagines porrigat. Sic eni quotiẽs libuit puluerĩçatũ narib⁹ insufflat vt cinamomũ: piper: çinçiber: ⁊ similia. ⁊ si fortius ip̄i⁹ maiorane: aut blitis succus: cũ quo si libet mellis paꝝ adiũge. Et potentior istis succus yreos existit. Uel facias sic. ℞. aque maiorane vel eius decoctiõis. ℥. j. manne granate. ℥. iij. dissoluatur in ea ⁊ colet ex aqua: postea caputpurgiũ fiat. ¶ Gargarisma in hoc cõueniens casu ex aliqua decoctione isopi cum oximelle simplici: aut oximelle squillitico fiat. Et de his sic breuiter ptransiui: cum sequẽtibus in capitulis taliũ narratio sit magis necessaria. ¶ Euacuata materia vel ei⁹ parte maiori applicari capiti possunt q̃ ip̄m confortant: q̃ quoq̃ malã cõplexionẽ: si aliqua derelicta sit remouẽt. ⁊ in hoc casu ex cammemillino oleo vel anetino pungi frons ⁊ timpora solent: vel ex fabis: violis rosis: vel camo. si calidũ magis cupias decoctis: emplm̄ capiti applicandũ cõfice. Uel facias sic: ⁊ hoc tã sequẽti q̃ p̄senti cap̄lo cõuenire põt. ℞. croci. ℥. j. ß. opij. ℥. ß. rosarum rubearũ. ℥. ß. fiat emplastrũ cũ cepe decocto: hoc eni dolorem sedat ac somnũ inducit: ⁊ sic cõuenit vbi vigilie p̄pter dolorẽ adessent. Uel facias sic: ⁊ ẽ in illo casu maxie cõueniens. ℞. aloes. ℥. ß. ⁊ cum oleo ro. ⁊ aceto dissolue: quod postea fronti ⁊ timporib⁹ applica. Et ego al's addidi parum farine fabarum: ⁊ est mirabile. De his plura in sequẽtibus capitulis descripturus sum: que huic capitulo forsan conuenire possunt.

¶ Qualr̄ flegma dolorẽ capitis efficiẽs digerẽdũ sit: ac tã p̄ medicinas solutiuas q̃ caputpurgia: sternutatoẽs: gargarismata q̃ p̄ masticatiões euacuari debeat. Cap. .x.

Si flegma dolorem capitis efficiens multiplex esse possit: hic tamen cõmunẽ oĩbus curam describam. medicus itaq̃ suo casui cõueniẽtiora medicamina ex infrascriptis eligat. Nã in viscoso magis flegmate potentioribus incisiuis vtendum erit: ⁊ ſm exigentiaz in alijs ad hunc modũ fiat. Ut ergo ad actũ practicum deueniam: esto flegma peccet: persepe tamen patiens iuuenis ac venosus existat contingit: quo in casu flebothomia opus est: sed prius omnes superfluitates educende sunt. ¶ Or̄ si cum clisteri. ℞. sticados: malue: florũ camomille: florum boragi: summitatũ caulium ru. añ. ℳ. j. fiat decoctio: de qua accipe librã. j. ß. in qua dissolue cassie: pulueris çucchari. añ. ℥. j. hyerepigre. ℥. ß. vel diafiniconis: seu electuarij indi tantũdem olei cõmunis. ℥. iij. salis triti. ℥. j fiat clistere. Quod si per lenitiuum potabile potius efficere volueris. ℞. cassie: aut manne. ℥. j. ß. dissoluatur cum aqua lactis: vel aqua decoctionis cicerũ ru. vel aqua çucchari ru. seu aqua mellis: vel cum brodio pulli addendo mellis ro. ℥. j. ⁊ fiat potus: quẽ tuo infirmo in aurora propina. ¶ Cõmunibus superfluitatib⁹ eductis vbi flebothomia opus sit eam face. Deinde si materiã p̄pter multitudinẽ minorare necesse sit ex ĩfrascriptis solutiuis tibi vnũ elige in maiori dosi: q̃ si mã digesta foret exhibẽdũ. ¶ Ad eã võ postea q̃ remãserit digerendũ. ℞. mellis rosati cocti oximellis sqllitici: ⁊ si foret descriptiõe democriti melius esset añ. ℥. j. ß. aquarũ bethonice: feniculi: ⁊ floꝝ sambuci añ. ℥. ij. pro duabus vicib⁹. misce. Quod si tamen clarificare libet aromatiçetur cũ nuce muscata. ¶ Uel aliter ℞. oximellis simplicis: syrupi de sticados añ. ℥. j. ß. cum prescriptis aquis vt prius facito. ⁊ totiẽs de syrupo dabis donec materia digesta tibi videatur. Interea tamẽ bonuz erit clistere prescriptũ aliquotiens imponere. ¶ At vbi syrupum magistralẽ huic casui conuenientissimũ exhibere volueris. ℞. isopi sicce: cuscute: calamenti: bethõnice: maiorane: florũ rosmarini: florum sambuci: thimi: cordumeni leuistici añ. ℳ. ß. sticados. ℳ. j. ß. passularũ. ℥. ß. radicum peonie: feniculi: apij añ. ℳ. ß. fiat decoctio cũ li. iij mellis: ⁊ li. ß. aceti squillitici: ⁊ fiat syrupus aromatiçat⁹ cum rebus infrascriptis. ℞. nuci muscate. ℥. j. semis peonie. ℥. ß. cõquassentur: ⁊ in petia rara ligent̄: ⁊ cũ syrupus ad p̄fectionez decoquat̄: in eo semper bulliant interdum petiã illã cõprimendo. De tali syrupo cũ prescriptis aqs. ℥. j. ß. pro vice detur. ¶ Materia digesta cũ. ℥. j. seu. ℈. iiij pillulaꝝ cochiarũ descriptione almansoris educẽda erit aut cũ tantũdẽ pillulaꝝ turbithidaꝝ: seu aureaꝝ. ¶ Sed si per potionẽ id potius infirmus p̄diligeret fieri. ℞. cassie. ℥. j. diafiniconis. ℥. ß. dissoluat̄ cũ decoctione sticados: maiorane: isopi: cuscute: thimi: ligritie passulaꝝ: ⁊ extracta cassia. ℥. j. syrupi de sticados addat̄: ⁊ potio fiat. ¶ Uel aliter. ℞. turbith abrasi. ℥. iij. ʒʒ. ℥. j. infundant̄ in vncijs iiij. p̄dicte decoctiõis ⁊ horis. vij. in infusiõe dimissis fortis expressio fiat: cui postea syrup. de sticados adde. ℥. ß. ¶ Uel optime facias in forma boli. ℞. diafiniconis. ℥. ß. vel. ℥. v. pul'. sticados: pul'. seminis peonie añ. ℈. j. çucchari q̃tũ sufficit: ⁊ bolus deaurat⁹ fiat. ¶ In formã pul'. ℞. turbith. ℈. iiij. ʒʒ. ℥. ß. seminis peonie sticados añ. ℈. j. çucchari ad põdus oĩm: ⁊ fiat puluis quẽ cũ brodio aut aqua lactis: aut vino calido sumat. ¶ Plurib⁹ in locis materie flegmate cõueniẽtia solutiua descripsi. Digestiua quoq̃ ⁊ precipue in eo de febri. quaobrẽ hic sic breuiter pertransiui. Sed in casu illo memor esto capiti aliquid appropriatum tã digestiuis q̃ in solutiuis ip̄is adiungere. ¶ Sane materia talis raro: aut nũq̃ tota põt per talẽ purgationẽ educi: sed eius parte maiori per vniuersalẽ purgationez educta solemus ad particularia euacuantia deuenire: quod per caputpurgia: sternutatiões: gargarismata: masticationes fiet conuenienter. ¶ Quantum võ ad caput-

Purgiá:his vti poteris que precedenti capitulo descripta sunt. Et vbi forti⁹ velis succ⁹ folioꝝ emule cápane p se. aut succus yreos: aut cauliú cú lacte mulierú mixtus: per nares attractus: vel paruʒ succi cucumeris asinini: cú aqua maiorane cómisce: ꝛ idem fiat. Et si naribus prurit⁹ aut ardor restet cum calida aqua lauent: aut oleú violatum p nares attrahat. Uel nigella per diem cum sua nocte infusa in aceto pmaneat: ꝛ deinde exiccetur: postea teratur: et cú aqua maiorane: seu decoctióe eius p nares attrahatur hoc eni caput suauiter purgat. ¶ Nonnulli nigelle loco castoreo vtunt. Alij cú aqua maiorane: seu ei⁹ decoctione hyerá pigrá benedictá: seu aureá alexandriná dissoluút. plurimi quoqꝫ succum ruthe capiunt: ex quo ex predicti aliqḋ vnú miscent ꝛ caputpurgiú faciút. Uel de felle anseris cú lacte mulieris parú misce: ꝛ idé facias. Ná pscriptorú quidé quodlibet est ꝯueniés caputpurgiú. ¶ Sternutatorium vo cum puluere piperis piretri: seu alterius aromatis acuti: aut cum puluere radicis elebori albi conuenienter fiet. ¶ Gargarisma auté sic facias. ℞. ysopi sicce. ℳ. j. thimi saluie aá. ℳ. ß. passulaꝝ corticú capparorum aá. ℥. ß. sinapis. ʒ. ß. côquassentur ꝛ fiat decoctio: de q̄ accipe. ℥. iiij. oximellis squilliticí. ℥. ij. misce: ꝛ cú eo mane stomacho vacuo gargariça. Potes in decoctióe piretrú côquassatú addere: aut piper: ꝛ erit huic casui valde congruum. ¶ Sed masticatorú côueniés fit cuʒ mastice granis piperis nigri quidé additis: aut cubebarum vel paꝝ ex radicum capparorú corticibus. Uel facias sic. ℞. macis. ʒ. j. piretri. ℈. ij. staphisagrie corticum radicum capparorum cubebarum aá. ʒ. ß. simul omnia conquassent: ex quibus saccellus ex tella factus impleat: qué tuuʒ infirmus mane stomacho vacuo per dimidiá: aut per horam integrá masticet semp: qḋ in ore ꝓfluit expuendo. Uel facias sic. ℞. piperis nigri staphisagrie aá. ʒ. j. passularum enucleatarú. ʒ. ij. misce: ꝛ vt supra simul omnia masticent. ¶ Habes ergo tam vniuersale q̄ꝫ particularem modum: que dolores capitis efficit euacuande materiei: qḋ in omni tempore diuertere multú prodest: qḋ vt precedentibus dictum est cum ventosis ligaturis fricationibus ꝛc. côuenienter fiet. ¶ Cunqꝫ predicta facta fuerint ad capitis confortationem: doloris sedationem: seu alicuius male complexionis remotionem alia fienda sunt: de quibus te in sequens capitulum copiosum faciet.

¶ De his que caput vitio flegmatis dolés côfortát: ac dolorem sedát. ꝛ malá côplexioné frigidaꝫ: si qua derelicta fit: vel que sola doloré capitis effecerit remouent. Et de sex rerú non naturaliú regimine. Capi'm .xij.

Que caput côfortent: doloré ac malá complexioneʒ frigidam: si qua derelicta fit: amoueát: sunt in presenti capitulo describenda. Sed horum nullú nisi materia euacuata: aut eius parte maiori nunq̄ꝫ facere presumas. Et iste sunt saccellationes: vnctiones: epithimata: embrocationes ꝛ emplastra. ¶ Quátum ad primuʒ accipe sal minutum: ꝛ cú milio saccellú imple quem calidú: tonso capiti superpone: eum cú infrigidari incipit calidius renouando: Hoc enim si multotiens fiat: caput calefacit: ventositaté resoluit: ꝛ dolorem sedat. ¶ Uel facias sic. ℞. baccarú lauri olibani: sandarace aá. partes equales. Ex his saccellum reple: quem super candenté lateré aspersum aceto calefacias: vt supra capiti suppone. ¶ Aliqui prescriptorú loco sacculo ex granis sinapis cum semine nasturcij repleto: ꝛ vt prius calefacto vsi sunt. Uel imple ex pulegio sacculum: aut camomilla: betonica: absinthio meliloto: brancha vrsina: vel aliquo talium: quo vt supra calefacto vtere. Reperiútur eniʒ q̄ꝫplurima que ad similes fiendas saccellationes peroptima sunt: Et talia p horam aut duas continuanda erunt. ¶ Sed ad cerebri ꝛ totius capitis canfortatione: sepenumero in frascripto saculo vsus sum: qué per aliquot menses patiens in capite côtinue deferat: ꝛ ipe est. ℞. florú. camomille: bethonice: berbene: maiorane: absinthij sicci rosaꝝ rubearum: sticados: florú rosmarini aá. quartá parté vnius. ℳ. sandarace. ℥. ß. foliculoꝝ sene grana tinctoꝝ aá. ʒ. ß. ligni aloes. ℈. ij. Et si adderetur. ʒ. j. ambre: esset melius: côquassentur et fiat ex sindone de grana ad bireti formá sacculus imbastatus: qué ex rebus pscriptis facias: ꝛ tam die q̄ꝫ nocte in capite deferatur. ¶ Unctiones autem ex oleis calidis vt anetinum camo. de costo: de lilio: yrinum: de spica: ꝛ consimilibus in hoc casu valent multum. Uel facias sic. ℞. pulueris costi: spice celtice: castorei: myrtilloꝝ aá. ʒ. j. olei de costo. ℥. ij. cere parum: ꝛ fiat vnguentuʒ. Uel aliter. ℞. olei yrini: aut de lilio. ℥. ij. olei anetini. ℥. j. pulueris radicis yreos. ℥. ij. castorei. ℥. ß. foliorum ruthe sicce: baccarú lauri aá. ʒ. j. cere parum ꝛ fiat vnguentú: cum quo timpora ꝛ caput illinias. Uel habeas costum puluericatuʒ qué cum succo ruthe misce: ꝛ ex eo frontem ꝛ timpora epithima. Uel ex mitridato cum succo menthe distéperato ideʒ facias. Uel ex succo calamenti cum succo nepite mixto. Uel ex succo apij solo: seu sauine: actu tamen calido. Uel accipe cineré capillis hominis: ꝛ modico laudani addito cum succo ruthe: aut bethonice misce: ꝛ vt supra epithima fiat. hoc eni vltra credibile caput calefacit. ¶ Ego. aút in isto casu aqua ardéti sepenumero vsus sum: ꝛ est in casu isto domesticú ac côueniens satis epithima. Embrocatio vo huic casui côueniens hoc modo fit. ℞. bethonice sticados camomille foliorum lauri lauendule absinthij sicci ruthe pulegij aá. partes equales: bulliát i aqua: olei côis sexta parte addita: ꝛ ex tali decoctione embrocet caput: alij radices cucumeris asinini i aqua ꝛ oleo vt supra decoquút: ꝛ ex tali decoctione embrocationeʒ faciút: ꝛ ex contritis radicibus emplastrú successiue. Embrocatione aút ista ꝛ emplastratione successiue vtgt Aui. prima tertij de cura emigranee: q̄ materialiter quidaꝫ indifferenter oés alias emigraneas curabat. ¶ Et vt ad emplastra deueniam inter oía hoc summe laudat. ℞. baccaꝝ lauri origani aá. ℥. j. fiat puluis: ex quo cú folijs bethonice confectus: aut eius succo emplastrú face. Uel facias sic. ℞. olibani masticis aá. ℥. j. sanguinis dracóis boli armeni aá. ℥. s. incorporent cú succo vitice gre. aut cú ea côtrita: ꝛ vt supra fiat empl'm. ¶ Uel facias sic. ℞. bráce vrsine cétauree minoris: bethonice vitice aá. partes equales: decoquátur cú tribus vini partibus: ꝛ olei anetini quinta parte ꝛ fiat emplastrú. ¶ Et alij fabas decoctas cum decoctam alleo pistant: ꝛ emplastrú faciunt supra. Et vbi dolor importunus foret: seu vt plerunqꝫ accidit itolerabilis in quouis pscriptoꝝ adde parú opij: quod ego sepe feci: et mihi dono dei bene successit. Et hic medicinaliú rerum esto finis. ¶ Quátum vero ad sex rerú non naturaliú regimen ex carnibus vtatur montonis duorú dentiú lactantis vituli: perdicis: fasiani: auiú rubaliú gallinaruʒ iuuenum caponú ꝛ similiú: fructus deuitet: pisces quoqꝫ: fercula de pasta ꝛ legumia: vinú téperate limphatú bibat: plurimum exercitiú sibi conueniat: ac anteq̄ꝫ surgat tibiarú coxarú: ac ceteroꝝ membrorú fricatióes: in reumatica camera non dormiat: calidum caput teneat ac tonsum: ꝛ ipsum mane aspero panno confricet ac pectinet: ꝛ si pecten ex arietis cornu foret nihil supra. Sit somnus soluto breuior. ꝛ beneficiú ventris omni die habere ꝓcuret. Ad qḋ habendú si natura léta foret: cú clistero pscripto iuuet.

¶ De cura doloris capitis q a melia ꝓuenit. Cap. xiij.

Si melácolia doloré capitis effecerit: totum regimen non naturaliú ad calidum ꝛ humidum declinet facito. Legumina quoqꝫ vitet: porros: cepe: alleum: carnes anatis: anseris: ceruí: leporis ꝛ similium: vinum debite limphatum bibat. Uitam ducat letam: temperate se exercitet: sit in victu sobrius. Et ventris omi die debituʒ habere procuret: in quo si natura pigra foret: cú infrascripto clisteri iuuetur. Recipe maluarum matrum violarum sticados blitis mercurialis aá. Manipulum

j.fiat decoctio de qua accipe.lib.j.ß.in qua dissolue cassie pulueris zuccari:añ.℥.j.hyerepigre.℥.ß.olei cõis.℥.iij.salis triti parũ:⁊ fiat clistere. ¶At si lenitiuã potionẽ infirmus tuus prediligeret. ℞.capillorũ veneris florũ boraginis buglos.sticados:maiorane:camedreos añ.M.ß.prunorum numero.vj.tamarindorum.℥.ß.epithimi.M.ß.fiat decoctio cum aqua.℥.j.ß.cassie aut mãne dissolue. ⁊ sirupi de sticados ⁊ viol.añ.℥.ß,adde:⁊ fiat pot⁹ quẽ alta sine custodia infirmo tuo in aurora prebe. ¶Sane ⁊ si raro accidat reperit tñ interdũ patiẽs iuuenis venosus ac flebotomie assuetus q in hoc gradu a minutione grande iuuamen assequeret. Supfluitatib⁹ ergo cõibus eductis: vbi opus fuerit cephalicã incide aut nigrã. His factis si materiã minuere libet decoctioni pscripte folliculorum sene:ac polipodij.añ.ʒ.ij:adde ⁊ cum tali postea decoctione cassie.℥.j.dissolue diafiniconis ꝯfectionis amech añ. ʒ.j.sirupi de sticados sirupi violarũ añ.℥.ß. ⁊ fac potum. ¶Uel facias sic. ℞.agarici.ʒ.ij.salis gẽme.ʒ.ß.ʒʒ.pulueris sticados añ.℈.ij.infundant in aqua lactis vl' in descripta decoctione addẽdo.℥.ß.oximell' squilitici. ⁊ horis xij. in infusione dimissis fortis fiat expressio.cui adde.℥.j.cassie cũ decoctione suprascripta dissolute. ¶Et si ad hanc intentionẽ bolũ volueris. ℞.diafiniconis.ʒ.j.ꝯfectionis amech.ʒ.ij.ß.seminis peonie:sticados añ.℈.j.çuccari quãtũ sufficit.⁊ fiat bolus. ¶In pillularũ forma. ℞. pillularũ indarũ:vel de lapide laçuli.℈.ij.pill'.cochiarũ almansoris.℈.j.fiant pillule.vij. Cũ his solutiuis vel alijs equiualẽtib⁹ materia minorata.nam plurima alia sũt solutiua huic ꝓposito facientia alijs ab auctorib⁹ posita ad residui digestionẽ. ℞.oximell' sqllitici:⁊ si descriptione democriti fuerit:quam mesue recitat ꝓualebit.℥.ij.sirupi viol'.℥.j. aque buglosse melisse scopẽdrie: vel florũ sambuci añ.℥.ij.ꝓ vicib⁹ duabus misce.quem si clarificare libet cũ nuce muscata eũ aromatiça. ¶Uel pscriptarũ aquarũ loco ĩfrascripta vtere decoctione. ℞.capillorũ vene.sticados scolopendrie:florũ boraginis:⁊ buglosse añ.M.j.ß. ligricie passularũ añ.℥.ß.epithimi.M.j.⁊ fiat decoctio. Et si huic ꝓposito sirupũ magr'alem facientẽ hẽre volueris. ℞.sticados camedreos scolopẽdrie melisse florũ boraginis ⁊ buglosse añ.M.j.radicũ apij:feniculi:corticũ radicũ caparorũ añ.M.ß.passularũ foliculorũ sene polipodij añ.℥.ß. epithimi.M.j.fiat decoctio:⁊ cum lib.iij.çuccari:⁊ lib.ß. aceti sqlitici sirup⁹ aromatiçat⁹ cũ nuce muscata fiat. quo prescriptorũ loco vtere. ¶Materia digesta quouis ex solutiuis prescriptis dato dosim ꝑm qꝫ tibi videbit adiungẽdo ad materie digestionẽ ꝓut sepe dictũ ẽ face. ¶Cũqꝫ vniuersalis purgatio facta fuerit si particulari opus erit caputpurgijs sternutationib⁹:⁊ ceteris in caplo pcedẽti descriptis vtere.⁊ sic primũ ordinẽ obserua. Uerũ ex decoctione maiorane seu eius succo magis fit conueniens huic proposito caputpurgium qꝫ ex alijs.

¶De his q̃ cuiqꝫ dolori capitis indifferenter appropriate valent. Cap. xv.

Iamodo cura doloris capitis ꝑ ꝓpetatẽ euenientis finem faciã:nonnulla cuiqꝫ dolori capitis indifferẽter appropriata inscribere hic libet. Ut est turturis aquatice sanguis fronti ac timporibus illinit⁹:hic em̃ capitis quẽlibꝫ dolorẽ sedat. ¶Anulus itẽ in quo parũ vmbilici infantis nati recenter ĩcludit gestat⁹ in digito ab omni dolore capitis hominẽ preseruat. ¶Idẽ quoqꝫ facit muris caput in linea petia inuolutũ:⁊ ꝯtinue sup se portatũ. ¶Aqua vero plini⁹ inquit:que post potum bouis vel asini remãsit ab infirmo potata: dolorem omnem capitis illico sedat. ¶Si os verticis aquile in corio cerui liget. ⁊ dextrũ supra timpus dextrum dolens apponatur: vel sinistrũ supra sinistrũ indilate dolorẽ illum remouet. ¶Itẽ si pars dolẽs capitis dextra ex arietis dextro cornu pectine facto caput pectinet:statim illi⁹ partis dolor soluitur:ac etiam si pars sinistra pectine ex sinistro cornu facto pectinetur. ¶Si limacie testis amotis fronti illiniant dolorẽ sedãt. Ex berbena:boligario:pulegio: seu politrico corona facta:⁊ capiti supposita mirabiliter capitis dolorẽ sedat. Et idẽ facit plantago suspensa collo. Gilbertus. Pectinatio capitis cum pectine eburneo valet in om̃i dolore capitis.

¶De cura doloris capitis:qui ꝑ cõitatẽ accidit. Cap.xvj.

Uperest dolorem capitis per cõmunitatẽ factum curandi nunc modũ inscribere. Si igit ex vicio stomachi fiat ex descriptione in.iij.capitulo facile deprehendes. Et tunc cũ aqua tepida ⁊ aceto ⁊ modico olei cõmunis permixta vomitũ ꝓuoca.vbi.s.ĩfirm⁹ tuus hoc leuiter faciat. Ul' ℞. sirupum acetosum simplicem cum aqua raffani. aut oximellis simplicis seu compositi vel squilitici. vomitu facto dentes cum vino lauẽtur calido. ¶At vbi per secessum materiã educere volueris ꝑm exigentiã eã pri⁹ digeras.verbi gratia. si colera pura fuerit. ℞. oxiçacare simplicis.℥.j.ß.aquarũ endiuie absinthij cicoree añ.℥.j. pro vna vice misce. ¶Si colera citria. ℞.sirupi de bisantijs ℥.j.sirupi acetosi simplicis.℥.ß.aq̃ endiuie fenicule absinthij añ.℥.j.misce ꝓ vna vice. ¶Si col'a vitellina. ℞.oximell' simplicis.℥.j.ß.aq̃ absinthij fe.cicoree añ.℥.j.misce ꝓ vna vice. Qui si pdictos sirupos vt magis delicati sint clarificare libet receptas dupla ⁊ cũ cinamomo eas aromatiça. ¶Digesta mã in casu pmo. ℞.cassie.℥.j.electuarij de succo rosarũ.ʒ.iij.sirupi viol'.℥.j.dissoluant cũ decoctione prunorũ tamarindorũ capillorũ ve. florũ boraginis buglosse violarũ ligritie ⁊ passularũ. ⁊ fiat potus. ¶In casu scđo loco el'uarij đ succo rosarũ diafiniconis tãtũdẽ pone. ¶Uel facias sic. ℞.reubarbari.ʒ.ij.ß.spice gra.iiij infundant in aq̃ lactis vel aq̃ absinthij vini albi parũ addẽdo ⁊ horis.x.in ĩfusiõe dimissis fiat fortis expssio. Cui adde cassie:vt supra distẽperate.℥.j. ⁊ sirupi violati tãtũdẽ ⁊ fiat pot⁹. ¶Si ꝑ pill'as da pillularũ đ reubarbaro.℥.j.⁊ harũ loco ĩ col'a citria aut vitellia pill'as aggregatiãs exhibe. ¶Per bolũ in col'a pura. ℞.el'uarij de succo rosarũ.℥.ß.çuccari q̃tũ sufficit.⁊ fiat bolus. ¶Pro col'a citrina vel vitellina. ℞.diafiniconis.℥.ß.⁊ cũ çuccaro bolũ fac. Et q: in passiõib⁹ stõi đ sirupis huic ꝓposito ptinentibus te deo duce copiosũ faciã:his paucis volui eẽ ꝯtent⁹. ¶At si effumãs mã ad caput dolorẽ efficiens fl'a fuerit q̃lecũqꝫ illud sit si cõmode potes ꝑ vomitũ eã educas: vbi nõ sic eam digeras. ℞.oximell' squilitici.℥.j.ß.sirupi de radicib⁹ acetosi.℥.ij.aq̃rũ absinthij apij feniculi añ.℥.ij. ꝓ vicib⁹ duab⁹. Et si delicãtie gr̃a eũ clarificare volueris aromatiçet cũ cinamomo. ¶Mã digesta cũ pill'arũ cochiarũ.ʒ.j.seu.℈.iiij.çinç.℈.ij.çuccari ad põdus oium.et fiat puluis quẽ ꝓ vna vice totũ pbe. ¶Aut. ℞.cuscute ysopi capil.ve.añ. M.j.ligritie passularũ.añ. ℥.ß.fiat decoctio in q̃ cassie.℥.j.dissolue:diafiniconis.ʒ.iij.vel hyerepigre.℥.ß.mell' ro.℥.j.⁊ fiat pot⁹. ¶Uel. ℞.hyerepigre.ʒ.vj.çuccari q̃tũ sufficit. ⁊ fiat bolus. his g̃ vel alijs solutiuis ĩ ꝓprijs caplis describẽdis mã euata cũ ꝯfectionibus vnguẽtis pulueribus:⁊ alijs ꝓut ĩ de passionib⁹ stõi repies eũ ꝯfortata. ¶Mãz aũt mel'icã si vomitu euare nõ potes ℞.sirupi de biçãtijs.℥.ij.sirupi violati.℥.j.aq̃rũ buglosse scolopẽdrie florũ sambuci aut fumiterre.añ.℥.ij. ꝓ duab⁹ vicib⁹:⁊ vbi clarificet cũ cinamomo aut ligno aloes aromatiçet. ¶Mã digesta cũ.℈.ij.pill'arũ de lapide laçuli seu indarũ ⁊.℈.j.pillu.stomatícharũ aut cochiarũ eã eues. Ul' sic. ℞.folicl'orũ sene tartari.añ.ʒ.j.thimi.℈.ij.çinç.ʒ.ß. çuccari ad põd⁹ oiũ ⁊ ꝓ vna dosi fiat puluis. ¶Ul' sic. ℞. scolopendrie ysopi cuscute capil.ve.florũ borag.buglosse lupl'orũ.añ.q̃rtã ptẽ vni⁹.M.sene.ʒ.ij.polipodij.ʒ.j.ß. ligritie passularũ.añ.ʒ.ij.ß.epithimi.M.ß.fiat đcoctio ĩ q̃ ℥.j.ß.cassie dissolue.ꝯfectiõis hamech.ʒ.ij.ß.diafinicõis.ʒ.j.sirupi de radicib⁹ sine aceto.℥.j.fiat pot⁹. ¶In boli formã ℞.ꝯfectiõis hamech.ʒ.iij.diafiniconis.ʒ.j.ß.çuccari q̃tũ

sufficit. ꝛ fiat bolus deauratus. Plurima ad h̄ ꝓpositū sa
ciētia deo duce īfra reperies: q̄ ex cā d̄ hīs leuiter trāsiui
Sic ḡ vel alr̄ eūata mā̄ pro cōfortatiōe stōi si op⁹ fuerit ad
ꝓpa: q̄ si d̄s voluerit h̄ cōpleto tractaculo describā capl̄a:
trāsi. ¶ Qr̄tū ad cibi ꝛ pot⁹ suprascriptus oib⁹ casib⁹ regi-
mē cōueniēs oīa cibaria q̄ ad caput facile fumāt vitanda
sūt: vt porri cepe alleū caules nuces panis loliaci⁹ ꝛ silīa
Uinū d̄bile bibat ī fine past⁹ repellēs fumos aliq̄d sumat
vt paꝝ diacitonitē de çucharo sine specieb⁹ vl̄ aliq̄t cori-
andros ꝑpatos seu modicū panis assi: post tñ hoꝝ come-
stionē nihil bibat. de die nūq̄ȝ dormiat. ꝑ horas ad minus
duas: añq̄ȝ vadat dormitū mā̄eat postq̄ȝ nihil bibit. ¶ Et
q2 dolor capitis vitio stomachi ꝓueniēs plurib⁹ est hōib⁹
postq̄ȝ vellet familiaria ad eū ꝓculdubio pellendū infra
scriptas pillulas mirabiles adiueni. ℞. oçimi gario. ro.
rubeaꝝ croci xilobalsami carpobalsami sticados spice li
gnū aloes assari sq̄nāti se. peonie. añ. ʒ. ß. dragagāti bdelij
añ. ℈. ij. macis. ʒ. ij. radicis briōie. ʒ. v. aloes epatici. ʒ. iiij.
ß. fiat cū sirupo de sticados massa ex q̄ cū op⁹ fuerit pill̄as
cōfice de q̄b⁹ ſm exigentiā tres aut q̄nq; ꝑ duas horas añ
cenā ꝑbe ad min⁹ in ebdomada semel. stomachū ꝯfortāt:
appetitū īcitāt: ꝛ a putridis humorib⁹ eū suauiter sine mo
lestia purgāt visū: auditū: memoriā ac oēs alios sēsus cor
roborāt: ac caniciē tardāt. Hēs igit̄ q̄liter dolor capitis vi
cio stomachi ꝓueniēs curād⁹ sit: tñ si aliq̄ mala q̄litas in
capite derelicta fuerit ī ꝑcedētib⁹ capitulis modū eā pel-
lēdi īuenies. ¶ Sane si epar si splē si renes si matrix siue
aliud q̄duis mēbrū doloris capitis cā fuerit ī illo mēbro
pctm̄ existēs corrige. Et hoc ī capitulis ꝓpis regre. ī q̄b⁹
taliū mēbroꝝ vicia curāda deo ꝑmittēte describā. nā si ca
pitis dolor ab eis pēdeat illis curatl̄: ꝛ dolor. Et sepe q̄q̄ȝ
vt habitū ē: tā olētū q̄ȝ redolētiū odoꝝ cā dolor capitl̄ in-
ducit̄. ꝛ hoꝝ cura ē odoꝝ ꝯtrarioꝝ olfactio Et ꝯsimiliter
q̄libet dolor capitis a q̄uis extrinseca cā ꝓueniēs: si ea ad
ꝯtrariū ꝑmutet̄ illū dolorē curabis. Qr̄ si aliq̄ mala q̄litas
relinquat̄ vt eā pellas a ꝑcedētib⁹ succursū pete. ¶ Po-
test itē dolor capitis ab apate ꝓuenire: cuius cura est illi⁹
apatis cura: quā auxiliāte deo ī ꝓximis capl̄is dictur⁹ sū.
¶ Et si febris doloris illi⁹ fuerit cā ꝓut in meo d̄ fe. te do-
cui febrē cura: ꝛ ascēdentes fumos cū oleo ro. aceto ꝑmi-
xto frōtē: ꝛ tīpora epithimādo repelle. Qr̄ vbi ad hāc itē-
tionē alijs tibi op⁹ fuerit: supra: ad quartū capl̄m vade. Et
q2 ad oium capitis doloꝝ cōplēdā curā succursū: nō solū
a ꝑcedentibus: sed etiā a sequētib⁹ quibusdā capitulis pe
tendum est: presentis capituli hic finis esto.

¶ Tractat⁹ scd̄s de v̄tigine ꝛ scotomia. duo ꝯtinens capl̄a.

¶ Quid sit v̄tigo ꝛ scotomia. ꝛ q̄ ipoꝝ sunt cause. Cap. j.

Cuiuslibet doloris capitis ꝑ ꝓpe-
tatē attenta cura: vt dn̄e
frenesi ꝑsentē locū accōmodarē iā calamū
cōphēderē: s3 ecce dn̄a v̄tigo sua cū sorore
scothomia. ꝛ si oia inq̄t mihi in girū deuol-
ui videant̄: ꝛ sorori m̄ee circa oculos veluti
volātes musce appareāt: tñ recte iudicamus vt locus pre
sens nobis digne cōueniat. Que v̄o alr̄ quasi doloris ca
pitis ſm spērum diuersitatē curā recipim⁹. Cū igit̄ nos
tibi manifestas fecerimus causas nostras ꝛ signa: tā pro-
nostica q̄ȝ demonstratiua descripseris qualiter curari de
bemus: ad curam doloris nos remitte. His auditis hunc
locuȝ potius q̄ȝ frenesi dare disposui: cum illa cura in ca
pitulis precedentibus iam posita sit. Et vt rem statim ag-
grediar. Dico q̄ vertigo interdū accidit cum homo cir-
culariter seip̄m mouet. q2 spiritibus visibilibus circulari
ter motis non ita cito quiescūt: ꝛ ita cum ille tunc videt in
giruȝ moueri putat. Fit iteȝ si rem circulariter motam q̄s
diu inspexerit: quia species ille in organo visus aliquā-
diu reseruant̄: ꝛ obiectū suum q̄ȝ primo non aliter moue-
ri putant. quo fit vt bonus homo adhuc omnia in giruȝ
moueri putet. Experientia enim videmus q̄ si quis rem
valde lucidā aliquādiu aspexerit: ꝛ ad aliaȝ partē se ver-
tat: rem illam se videre interdum iudicabit: ꝛ tamdiu do
nec ille species euanescant Cūq̄ȝ sepe anteq̄ȝ habeant no
tabile tempus transeant ꝯcludebat magister me⁹ Blasi⁹
ꝑmensis q̄ stat videre aliquid q̄d non sit. q2 spēbus illis
fortiter īpressis annihilat̄ seu corrumpit̄ visibile. et tūc ꝑ
spēs istas tu iudices: ꝛ nō nisi obiectū cui⁹ sūt spēs: quare
ꝛ cetera. S3 blasio cū ancillis dimisso ad ꝓpositū de v̄ti-
gine ꝓut supra causata mentionē aliā facere non intēdo:
cum cura per illoꝝ remotionē obiectoꝝ fiat. ¶ Sed ver-
tigo de qua hic intendit̄ a vaporibus subtilibus cū vēto-
sitate mixtis: ꝛ in cerebro seu in vijs spirituū debiliū geni
tis vel ad alias aliūde veniētib⁹ ꝓuenit. q̄ spiritus visibi-
les ad idem existētes in girū mouent. propter q̄d extrīse-
cus visa moueri in girum quoq̄ȝ videatur. ¶ Ex quo pa-
tet q̄ vertigo nihil aliud est q̄ȝ spirituum visibiliū in gi-
rum cōmotio propter vaporē subtilē cum ventositate mi
xtum in cerebro: ꝛ in vijs spūs exñtē causata: per quā pa-
tiens semper visa ꝛ interdum seip̄m in girum moueri pu
tat. ꝛ ideo dicit̄ vertigo a verto vertis. S3 cū seipsū verti
putat nō se regit: ꝛ cui appodiet querit: ꝛ nō inueniēs ca-
dit. Est tñ inter hanc epilepsiā d̄ria. q2 in epilepsia fit tor
tura spasmus atq̄ȝ spuma. ī vertigine nequaq̄ȝ. ¶ Scoto-
mia fit a vapore grosso exñte in anteriori cerebri parte in
vijs. s. visibiliū spūum: qui nō circulariter mouent̄: s3 qui
escunt: illoꝝ spēb⁹ in humore cristallino receptis: in sen-
su cōi silr̄itudinē suā imprimūt. ꝛ sic bonus homo male iu-
dicans nebulas muscas vel aliq̄d hmōi extra oculū se vi
dere putat. ꝛ id̄ d̄r scothomia a scothos q̄d est visio. ꝛ mia
musca: q̄si visio muscaruȝ: q2 scothomatic⁹ añ ocl̄os suos
muscas videre putat. ¶ Alij dicūt q̄ scothos grece latine
tenebra. nā scothomatic⁹ muscas nebulas vl̄ talia se vide
re putat: visus eius obtenebrat̄: ꝑꝑ q̄d q̄dā antiquoꝝ sco-
thomiā tenebrositatē oculoꝝ vocāt. ¶ Ex quo p3 q̄ sco-
thomia est nebule muscarū vel ꝯsimiliū visio ꝓpter vapo
rem grossum in anteriori ꝑte cerebri in vijs spūs visibi-
lis exñtē quietū. ¶ Ex q̄b⁹ p3 in q̄b⁹ vertigo ꝛ scothomia
differūt. ꝛ in q̄b⁹ quoq̄ȝ ꝯueniūt. differūt. n. q2 v̄tigo a va-
pore subtili vētositati ꝑmixto ꝛ in giro moto causat̄. Sco-
thomia v̄o a vapore grosso q̄eto. Cōueniūt aūt q2 in eisdē
locis ꝛ ab eisdē cāis seu ꝯsimilib⁹ fieri pñt ¶ Earū igitur
cāe tam extrinsece q̄ȝ intrinsece eē pñt. Extrinseca eē pōt
q̄libet nō nālis q̄ vaporē in cerebro gñare vel ad eū man
dare possit. Ut alleū porri cepe caules legumina res ī pa
tella frixe aīaliū interiora ꝛ potissime sanguis: ꝛ iter fru-
ctus nuces. vinū itē potēs ꝛ maxie nouū atq̄ȝ turbidum.
Quātū v̄o ad rerū q̄ circulariter mouet̄ ītuitionē aut re-
rum lucidarū ꝛ taliū q̄ vt dictū est iterdū vertiginē indu
cūt supra me absolutū feci. In sūma igr̄ he sūt haꝝ egritu
dinū cāe extrinsece. ¶ Intrīsece v̄o eē pñt huōr q̄lib3 po
tens in cerebro vaporē gñare vel aliud ad eū mittere. vt
sanguis colera flegma ꝛ mel̄ia. Rasis tñ ī suo cōtinēte iq̄t.
q̄ vertigo a flr̄ate ꝓueniēs accñtia epil̄ie ꝛ nō v̄tigis idu-
cit. id̄ epil̄ia ꝛ nō vertigo dici d̄ēt. Uerūtñ cū nec torturā
nec spumā spasmū neq̄ȝ aliud videris. eā in capl̄o de v̄ti-
gine ꝛ nō de epil̄ia repone. Et sic hēs tam ītrīsecas q̄ȝ ex-
trinsecas harū passionū cās. ¶ At iterdū ꝑ ꝓprietatē in-
terdū per cōitatē fiūt. Per proprietatē cū vapor ille in ce
rebro ꝛ in vijs spūs visibilis gñatur. per cōitatē vero q̄ñ
aliūde puta a stomacho epate splene renib⁹ matrice: vel
mō alio vapores eleuati ad cerebrum perueniunt.

¶ De signis tam ꝓnosticis q̄ȝ demōstratiuis vertiginis ac
scothomie: ac qualiter curari debeant. Cap. ij.

Nunc de signis ē d̄m ꝛ ꝑmo demōstratiuis. vñ
si vertigo ac scothomia ab extrīseca re fiāt pa-
tientis vel astātiū narratiōe cōprehēdes. De
ītrinsecis āt si a sāgui̇e rubor erit in facie dul-
cescit os: tēpoꝝ frōtis ac ocl̄oꝝ sūt vene reple
te: ꝛ in tēporib⁹ pulsāt: ꝛ in toto est lassitudo ꝛ grauitas et

ſanguis hora magis ĩfeſtat. Eſt vrina ruffa vel ſubruffa ⁊
pulſus magn⁹ atq; mollis ⁊ plen⁹. Q᷒ ſi ei⁹ regimẽ pcedẽs
⁊ ſilia huic aſſentiãt: id a ſanguĩe puenire nullũ dubiuʒ
erit. ¶ Si a cola ocloꝝ cõiunctiua atq; facies citrinatur.
oris amaritudo ſentit: adſunt vigilie. adeſt inflãmatio. et
hora cole magis ĩfeſtat. Urina eſt ſubtilis ⁊ ignea. pulſus
velox ⁊ durus. Etas aũt cõplexio ⁊ talia ſi ↄſenſerit te cer
tũ efficiẽt. ¶ Signa aũt flatis ſunt: q; albet facies tumet
quoq;. albet ⁊ totũ corpus ĩ quo ſũt. ſentit gũitas ⁊ pigre
do: ⁊ in hũorib⁹ abũdat. eſtq; multũ ſomnolẽt⁹. Uria erit
ĩdigeſta ſpiſſa mlta atq; alba. Pulſus erit tardus mollis
atq; rarus cũ diuerſitate q̃dã. ⁊ hora flãtis plĩm ĩuadit. ꝙ
ſi etas ⁊ talia ↄſenſerint: certior multo fies. ¶ Mẽlico aũt
hũore h̄ faciẽte erit patiẽs vt plĩm ſaturnin⁹: malaꝝ cogi-
tationũ: timid⁹ valde: cui⁹ facies liuet atq; ↄiũctiua oclo-
rũ: vrina tenuis erit ⁊ alba: ⁊ hora melie aggredit ĩfirmũ
forti⁹. ⁊ vbi etas cõplo ⁊ cetera melie ↄſentiãt: te eẽ dubiũ
nõ oʒ. ¶ Sõnia aũt ſup hãc paſſionẽ plĩm ĩdicãt. vapores
ẽm exñtes ĩ cerebro ſpẽs rerũ ſibi ↄformiũ mittũt in ſen-
ſuʒ cõem. ⁊ ſic patiẽs ſomnia illis ↄformia ſomnia. ⁊ ĩ his
p̄ ceteris egritudinib⁹ magis. De ſõnijs ḡ patiẽtẽ tuũ iter
roga. nã ſi res rubeas cãtilenas coreas riſus ⁊ alr̃ res leti
tiã ĩferẽtes ſomniat ſanguinẽ peccãtẽ arguũt. ſi aũt res ci-
trinas ſaltare volare ⁊ rixas facere ⁊ vlr̃ res ad furorẽ p-
tinẽtes colerã. Sʒ vbi aq̃s piſces niues pluuias ⁊ alia ↄſi
milia falſa id efficiet. At vbi mortuos in profundo cadere
nigra videre ⁊ talia vilia ⁊ timoroſa ſomniauerit. melĩaʒ
arguũt. Et lʒ talia ĩ alijs egritudinib⁹ ĩterdũ veniãt ĩ vti-
gine tñ ⁊ ſcothomia ſepi⁹. ¶ Sʒ vt ſcias an p ꝓprietatẽ an
p cõitatẽ ille egritudiẽs fiãt: ſcito ꝙ qñ p ꝓpetatẽ eueniũt
ↄtinue ĩfirmũ affligũt: nec erit ĩ mẽbris ceteris nocumẽ
tũ dolor capitis ac ei⁹ grauedo adeſt vel p̄ceſſit. Tinnit⁹
q̃ʒ auriũ: obfuſcatio viſus: debilitas odorat⁹ ⁊c̃. Sʒ vbi p
cõitatẽ fiãt ẽ afflictio ĩterpolata ⁊ aliq̃ leſio ĩ mẽbro man-
dãte ſentit. ¶ Q᷒ ſi ſtõac⁹ ĩ cã fuerit ſũpto cibo ſcothõia
vel v̄tigo geſcit: ⁊ hora digõnis ĩuadit: cũ q̃ eger nauſeaʒ
abhomĩationẽ: eructuationẽ ⁊ talia patit. ¶ Ab alio autẽ
mẽbro ſi venerit leſionẽ aliquã ĩ iſto p̄ſenſerit ⁊ tãdiu for
micari ĩ loco ſentit: dõec vapor v̄tiginẽ ac ſcothomiã effi-
ciẽs ↄſũpt⁹ ſit. ¶ Quantũ ad pnoſtica ſi ille paſſiões diu
pſeuerãt: epilepſiã futurã aut appoplexiã time. Nã ſi va
por vẽtoſitatẽ aliquã acq̄ſierit epilepſiã. ⁊ ſi intantũ mul-
tiplicetur ꝙ epilepſiam efficiat: inducet appoplexiam ⁊
mortẽ ſubitaneã p ↄñs. ꝓpter qđ vilipẽdẽde nõ ſunt ſed
eis eſt p̄ſto ſuccurrẽdũ. ¶ Uñ ſi a ſanguine puenerit que
in cura doloris capitis a ſãguĩe puẽniẽtis ſupra d̃ſcribũt
p̄ciſe oĩa p ordinẽ facias: ⁊ ita de flãte colera ac melĩa di-
cẽdũ eſt. Et q; vereor ne de nimia plixitate hui⁹ opis ad
huc arguar: iſtaꝝ curã deſcribere h̄ nõ volui: ſʒ a preſcri-
ptis caplĩs in qb⁹ cõplete ac ordĩate d̃ſcripta ẽ cã mutua.

¶ Tractatus terti⁹ de freneſi: in ſe ſeptẽ capl̃a ↄtinẽs.

¶ Quid ſit freneſis: qđ parafreneſis. ⁊ q̃ cãe. Cap .I.

D Ictum eſt apoſtema cerebri dolo
rem capitis efficere poſ
ſe: pro quo vt huius mei opuſculi quedam
ordĩata ↄtinuatio fiat: de a͞patibus cerebri
aliqđ dicendũ videt. Et primo de freneſi q̃
duplex eſt. ſ. vera ⁊ nõ vera. Uera eſt a͞pa ca
lidũ in cerebro aut pãniculis eius factum:
qđ fe. ſemp. mentis alienatio: ⁊ inſtantia vigiliarũ conſe-
quit. Nõ v̄a ẽ mẽtis alienatio a fumis putridis a calidis
hũorib⁹ reſolutis cãta: quã fe. ſemp: ⁊ mẽtis alienatio: ac
vigiliarũ concomitãtur inſtantia: ⁊ talis dr̃ parafreneſis
quaſi ad verã freneſim p̄parans. p tẽpus eñi anteq̃; vera
fiat freneſis: parafreneſis añcedit. pſepe tñ illa fit ad quã
vera freneſis nõ ↄſequit: vt in fe. ſan. ⁊ colĩcis ſepe ac apo
ſtematib⁹ plurib⁹ appet. ¶ Solet nãq; nr̃is a veteribus
a͞pa h̄ pluribus noĩbus denoĩari: vt freneſis carabit⁹ ⁊ fir
ſen: ſunt eñi frenes pãniculi qdã cerebri ſubam ĩuoluen
tes: q cũ cerebrũ ipm medullaris ſit ſubſtãtie ne fluat reti
nent. ad ſimilitudinẽ ergo frenorum quibus detinentur
equi: pãniculi frenes dicti ſũt. Cũ igit illis ĩ pãniculis ta-
le a͞pa plurimũ fiat: freneſis nũcupat. ¶ Dicũt alij ꝙ ſuo
ab accñti nomẽ aſſumpſit. Nã freneſis grece latĩe rabies
Hoc eñi patiẽtes a͞pa mãniaci ſepe fiũt: ⁊ interdũ demo
niũ lupinũ hñt: que accidẽtia vulgares rabiẽ appellant.
¶ Nõnulli tñ dicũt ꝙ a frenon dr̃ qđ idem eſt qđ mens.
q; in tali a͞pate mens ſemp ledit. Et ob hoc alij carabitũ
eum appellant. q dr̃ a charos qđ eſt cõſiliũ. ⁊ bitos pmu-
tatio. q̃ſi cõſilij rõnis pmutatio. ¶ Et firſen nomen pſicũ
eſt: ⁊ dr̃ a ſir qđ eſt caput. ⁊ ſen a͞pa: q̃ſi capitis a͞pa. ¶ Ex
quib⁹ oĩb⁹ pʒ dr̃ia inter freneſiʒ verã ⁊ nõ verã: quã ego
parafreneſim voco. ¶ Nõnulli p verã freneſim apoſte-
ma freneticũ intelligũt. ⁊ p nõ verã q̃ ab alijs hũoribus
fit. ¶ Et alij dicunt ꝙ vera freneſis fit a colera: non vera
aũt ab alijs hũoribus. ¶ Sed cõiter auctores p veraʒ fre
neſim apoſtema ipm poti⁹ ĩtelligere vident. p nõ veram
aũt illã mentis alienationẽ quã parafreneſim vocant: ad
quã nõdũ apoſtema ↄſecutũ eſt. Eſt. n. freneſis apoſa col
lectio. parafreneſis vero fumoſa. ꝓpter qđ meret nõ vera
freneſis appellari. ¶ Ex qbus pʒ inter verã freneſiʒ ⁊ nõ
verã dr̃ia. pʒ ſc̄do quot noĩbus talis paſſio noĩet. ¶ Cui⁹
cãe extriſece ⁊ ĩtrinſece eẽ pñt. Extrinſece qdẽ vt res q̃lʒ
nõ nãlis in humano corpore calorẽ exceſſiuũ ĩducere po
tẽs. ſicut aer exceſſiue calidus. cibus quoq; ⁊ pot⁹ vt alleũ
cepe. ſinapis. potẽs vinũ: ⁊ talia. mot⁹ ſupflue caleſaciens
nimia vigilia: famis tolerãtia: ira grãdis. ⁊ ad hũc modũ
de alijs. Cauſa intrinſeca eſt ſanguis colera ru. citrina vel
aduſta. ⁊ hec ſunt in ſumma freneſis cãe. ¶ Sed extrinſe
ce ſunt mediate magis. ĩtrinſece vero ĩmediate. Nã calor
extrinſec⁹ colerã. verbi grã. in ebulitiõe ponẽs vbi ſit ex-
tra cerebrũ ipaʒ dilatat ſiue ſubtiliat. ⁊ tũc ſi ad caput ra-
ptũ hʒ coadunata a͞pa freneticũ cauſat. Ex q̃ pʒ ꝙ colera
eſt cã ĩmediata magis q̃ʒ extrinſec⁹ calor. ¶ Sʒ ſciẽduʒ
ꝙ freneſis q̃ñq; eſt incipiens: aliqñ accidit alioꝝ morbo-
rum ſucceſſione. p ſe aũt fit cũ ſanguis aut colera in corde
epate. ſtomacho. ſeu alio intrinſeco mẽbro quouis modo
ebulit. rõne cui⁹ ſubtiliata ad cerebrũ repit. ⁊ coadunatio
ne facta generat apoſtema. ⁊ p hũc modũ egritudinẽ ĩci
piẽtẽ eã appello. Dixerũt eã ĩcipiẽtẽ fieri nõ eſſe poſe.
ſed ꝙ ſemp ad alios morbos ſeqtur. ¶ Alioꝝ vero mor-
boꝝ fit ſucceſſione cũ fe. aut a͞pa aliqđ p̄cedit: vt pleureſis
peripleumonia ⁊ ſilia. ⁊ hoc fit vtplĩm. Cũʒ igit cor. epar
ſtomach⁹. renes. matrix. ⁊ ſilia meat⁹ q̃ſdã: ⁊ ſi forſan ſen
ſu impceptibiles: cum ipſo cerebro habeant. ⁊ colera aut
ſan. in his mẽbris rõne fe. aut a͞patis ebulit leuiter per eos
meat⁹ ſepe ad caput aſcẽdit: ⁊ tũc ibi apoſtema fit frene-
ticũ. ⁊ hoc mõ alioꝝ morboꝝ fit ſucceſſione.

¶ De ſignis demõſtratiuis freneſis. Caplm̃. ij.

p Aſſio illa communia ac propria ſigna habet.
Cõmunia ſunt fe. intenſa valde. vigiliarum
inſtãtia. rõnis pmixtio. oculoꝝ varia⁹ lingue
aſpitas. grauedo capitis. horror luminis. ĩ pulſu
velocitas cũ ſerrinitate q̃dã. ¶ Propria ãt ſig
ſunt: q; ſi ſanguis in cã fuerit: oculi ad rubedineʒ mutati
ſũt: q̃ꝝ vene plene apparẽt ac rubee. nõnunq̃ʒ lachrymã
tur. ⁊ lippi pſepe fiũt. rubet q̃ʒ facies. ⁊ q̃dã ſanguis guttu
le interdũ e naſo effluũt. tẽſe ⁊ ĩflate ſũt frõtis vene. exaſ-
perat lingua q̃ primo rubet. ſucceſſiue nigreſcit. ⁊ in ore
magnã ſentit amaritudinẽ. ſed ſapor ei⁹ ad quãdã poti⁹
dulcedinẽ tẽdit. interdũ dormit. interdũ ridet. plorat ĩter
dũ. nõ multũ rixat nec multũ furioſe loqtur. verba ioco-
ſa ⁊ ad riſũ puocãtia pfert. ⁊ ſi q̃ fantaſmata videt rubea
putat. Q᷒ ſi etas. cõplexio. tp̃s ãni. p̄cedẽs regimẽ: ⁊ ſilia
atteſtant ſan. tũc certior multo fies. ¶ Si aũt freneſis a co
lera fiet patiẽs plurimũ alienat. plurimũ loquit. lingua
aſpa fit mltũ. ⁊ citrina tñ in p̄ncipio ſucceſſiue tñ nigreſcit
⁊ excoquit. magna adeſt oris amaritudo. ſitis magna. p-

fundanf oculi.z citrini fiut.z hoc pp̄ter acutos fumos qui ad eos eleuanf patiẽs eos sepe tergit.nariũ fit ɔtractio.z frontis ruge supius attrahunf.Crescit audacia.z furiose rixanf:citrina sunt ydola q̄ videre putat.z fe.itẽsa valde. pulsus fit velox atq; durus.CSʒ si colera citrina aut vitellina fuerit. accidẽtia p̄scripta sunt multo remissiora.et pulsus inordinat⁹ aliqualr̄ existit. CSed si colera fuerit adusta cũ furia itensa rixaf fit melãcolic⁹.demoniũ habet lupinũ.videt rixãtes mortuos: vix teneri pōt. turbantur oculi:in pulsu magna fit velocitas.CIn oibus tñ his cõsiderãda est etas.cõplexio.toti⁹ habitudo.tp̄s ãni. precedens regimen z similia. nam de p̄do minãte hũore testimonium magnum tibi prebent.

CDe signis p̄nosticis frenesis. Capl̄m. iij.

f Renesis p̄nostica signa duplicia sunt q̃dã futurã frenesim.z q̃dam qd ea facta p̄nosticãdũ fit docẽt:vñ pafrenesis futurã frenesim arguit. vtputa si acutã febrem aut ap̄a aliq̄d intrisecũ patiẽti accidat isomnietas.ingetudo.mẽtis alienatio.z p̄cipue si vidisse se aliqd affirmat q̄d nõ fit.si futura p̄dicere velit:si ferox sit aspect⁹ si ei⁹ rubẽt oculi.si p̄pinq̄ rei obliuio fiet.si grauedinẽ capitis plus solito senseris.his signis vel ex his plurib⁹ apparẽtibus de futura freneſi nullatenen⁹ dubitabis:cuius rei signũ potissimũ est hoc.si in his febrib⁹ seu ap̄atibus vrina q̄ cõtinue rubea appuit subito q̄ si subtilis paucula z alba fuerit.nã cũ febres z ap̄ata illa sanguinea aut colerica fuerint:vt supra vrina alba apparẽte q̄ p̄us rubea fuerat materiei calide ad cerebrũ raptuʒ significat. z p̄ p̄ñs frenesim futurã.fit eni vrina alba.q: mã illa calida q̄ tũc vrinã tingi solebat:ad cerebrũ rapif:ac vrina necessario alba manet.CPatet g̃ p̄mo ex q̄bus futurã frenesim p̄nosticari h̄eas.CPatet sc̄do qd ex parafrenesi p̄nosticãdũ sit.nã si aliq̄ p̄dicta p̄seuerãt i verã frenesim eã cõmutari scias.si remittunf vt isomnietas.ingetudo. mẽtis alienatio.z cetera.eã ad salutẽ venturã p̄nũcia. q̄d in egritudinib⁹ acutis plerũq; videbis.CScito tñ q̄ iã facta frenesi:vrina alba apparere solet.q̄ tũc p̄ximã mortẽ denũciat nam in calore vrina tingif.Q̄d in his pʒ in q̄bus nãlis caloris fit resolutio.q̄ si paulatine fiat.vrina ad albedinem tendit.z sicta cito expiẽtia docet.CEx quo pʒ q̄ iam facta freneſi vrina alba appet.CFrenesis p̄nostica signa duplicia sunt q̃dã mortẽ signãt.z q̃dã sanitatẽ.Et que significãt sanitatẽ sunt iterũ duplicia.quedã frenesis in aliam egritudinẽ cõmutationẽ.q̃dã liberationẽ totalẽ significant.CEx egritudinib⁹ in q̄b⁹ frenesis iterdũ cõmutatur sũt litargia.demoniũ lupinũ.mãnia.melãcolia z ethica.CSi litargia cõp̄hendes.q: apostema illud calidũ mutatũ est in frigidũ.z litargie q̄ infra deo duce dicetur signa apparebũt.Nota tñ vbi sic fiant de mille vnus non euadit.CSi in demoniũ mãniã zc̄.cõmutef comprehendes.q: patiẽs insebriẽs fiet.z alia plurima supius descripta erunt remissa aut ex toto getata:sed p̄pter mãe q̄ causa frenesis erat cinereitatẽ p cerebrũ dispersam p̄scriptaꝝ aliq̄ egritudo interdũ remanet. CEt si in ethicã transit frenesis accidẽtia getanf. z apparent ethice signa. CEx q̄bus pʒ q̄ facte frenesis si infirmus ad salutem deuenire debeat.eu in egritudinũ p̄dictarũ aliquã cadere posse fore possibile p̄nosticari poteris.Talem vero ifirmi liberationẽ argues.si emoroydes.si fluxus menstruoꝝ. si sudor copiosus.aut fluxus sanguis nariũ cũ infirmi alleuiatiõe p̄uenerit.z cetera accidentia remittuntur. CScito tñ q̄ ois frenesis est periculosa.euadũt eni ab ea p̄paucissimi. CMortis signa alienationes z insomneitatis ɔtinuatio. febris ac vrine aquose perseuerantia. Egestionis retẽtio crurium ac coxarum imobilitas siue retracte siue extẽse fuerit.paleaꝝ collectio:vomit⁹viridis:spasm⁹ac sincopis hoꝝ q̄dlʒ mortẽ significat. Ideq; vt Hip. ingt mortẽ subitã.Et si i sinistro pede freneuci fabe silitudo citria z dura fuerit:z ɔtingit ifirmũ solui supi⁹ aut iferi⁹:i sexto die morief.Sʒ vnũ scito q̄ ceteris parib⁹ periculosior est q̄ est in cerebro q̄ʒ q̄ in pãniculis:z q̄ in pia matre q̄ʒ in dura.Illa aũt q̄ successiõe febris seu apostematũ p̄iculosior est q̄ʒ q̄ p se fit incipiẽs:cũ q̄ ceteris parib⁹ v̄tutẽ debiliorẽ iuenit.

CDe cura parafrenesis. Capitulũ .iiij.

i In parafrenesis cura egritudo cui⁹ cã ea p̄uenit tibi cõsiderãda erit: z ei ꝑm exigẽtiã parafrenesi nõ obstãte succurre. Sʒ q: in febribus p̄sepe poxismãtib⁹ accidit:z q̄nq; nõ solũ hora poxismi:ſʒ z getis detinet ifirmũ q̄ʒtũ ad clisteria suppositoria z alia h̄mõi:securi⁹getis hora q̄ʒ poxismi succurrere ifirmo poteris. CTua igif intẽtio ad p̄hibẽdũ vapoꝝ ascẽsuʒ i hac cura eẽ dʒ:q̄d ad extra z ad itra etiã fieri pōt.Ab itra vo getis hora facias sic. ℞.maluaꝝ matꝝ viol.bluł.añ.M̄.i.sticados.M̄.ß. fiat decoctio de q̄ accipe lib.ß.i q̄ dissolue cassie pulueris çuccari añ.℥.j.hiere pigre.℥.ß.olei vio.℥.iij. sal.triti.ʒ.ij.fiat clister: z i casu isto p̄lm valet vel suppositoriũ cũ croco melle z sp̄eb⁹hiere fiat.CDigestiua vo ac solutiua hic mea pōere nõ ẽ:cũ ꝑm exigẽtiã egritudinis pafrenesis efficiẽtis ordinanda sint q̄re illa in p̄prijs capl'is querẽda sunt:atq; p os sumẽda p̄uenĩũt:sunt sirup⁹ rosat⁹ ð ribes.de succo acetoselle de acetositate citri de papauere ac iulep.roß.vio.mirta citonioꝝ z sisia:z talia p̄be sola vel cũ aq̄ roß. seu çuccari. granata q̄ʒ acetosa plurimũ cõueniũt.Uel vino vtere citonioꝝ vel granatoꝝ cũ modico ro.aq̄ zc̄.çuccaꝝ ro.iteʒ p̄uenit potissime antiquũ.manuscristi q̄ʒ cũ perlis.ac infrascripta p̄fectio quã diacorallũ voco.q̄ ℞.corallo ꝝ rube.ʒ.iij.margaritaꝝ.ʒ.j.ß.çuccari al.lib.ß.dissoluaf çuccarũ cũ aq̄ in qua ro.p p̄us sandaloꝝ ru.ʒ.iij.in isusiõe p̄mãserit:ex q̄b⁹ forti facta exp̄ssione p̄fectio fiat in morsellis. CUel facias sic. ℞.cõserue rosaꝝ.℥.j.manuscristi.℥.iij. coralloꝝ ru.ʒ.j.margaritaꝝ.ʒ.j.ß.fragmẽtoꝝ lapidũ p̄ciosoꝝ.℈.iij.prunorum numero.xij. mixtura fiat deaurata. CPotest p̄silr̄ ex p̄serua.ro.diacoralli z cõueniẽs mixtura fieri q̄ huic casui multũ cõuenit. CSʒ fricatiões ligature:ventose:fomẽtatiões seu lotiões z silia mẽbris ceteris a capite p̄ueniũt.Uñ fricatiões ad extrema fiãt z ligature.Itẽ ventose ad sp̄atulas nates siue crura:ad brachia vo z tibias fomẽtatiões.Et illa ex decoctiõe violaꝝ foliorũ salicis:folioꝝ vitis albe vnifere:folioꝝ cãnaꝝ: folioꝝ nenufaris vel p̄silũ fiant:z decoctio q̄ʒtũ potest sufferre calida iferius trahẽdo. CSʒ p multa i hoc casu applicãf capiti.ſʒ hac lege ne.s.caput catarrosuʒ ac repletũ sit hac obseruata lege facias sic. ℞.olei ro.℥.ij.aceti.℥.ß.agita sit z fronti z tiporibus petias imersas multotiens applica. Uel alit̄. ℞.aq̄ ro.℥.ij.olei ro.℥.j.aceti.℥.ß.z vt p̄us face. Uex in casu isto vigilie sepe importune fiunt. Q̄ð vbi robustus infirmus sit:z fortis virtus: in quouis p̄scriptorum adde croci ℈.j.opij.℈.ß.Sed infra deo duce de instãtia vigiliarũ ad hoc propositum facientia multa reperies:q̄ ex re his paucissimis cõtẽtus sum. CDe aere cibo z potu z alijs reb⁹nõ nãlib⁹ tractationẽ h̄ omitto:q: ꝑʒ egritudinis exigẽtiã q̄ parafrenesiʒ efficit ordiata sunt.p quo ad p̄pria capl'a vade.Sed q: i p̄ximo capl'o pluria ðscribunf q̄ cap⁹ huic p̄ueniũt:his pauculis ɔtẽtus esse volui.

CDe cura frenesis:z post de regie sex reꝝ nõ nãliũ.Ca.v.

i Inter colerica z sanguinea frenesim q̄ ad curã parũ interest.sanguis eni frenesim efficiẽs in colerã facile trãsit: q: coleric⁹ sãguis existit q̄re z si in frenesi colica totũ regimẽ magis frigidũ z humiduʒ q̄ʒ in sanguinea esse debeat. pauculũ tñ ðriam ex israscriptis facile dep̄hẽdes. CSane cũ dictũ sit frenesim p se morbũ posse esse icipientẽ lʒ de regie rerũ sex nõ nãliũ aliqd dicere:q: vbi successione aliaꝝ egritudinũ accideret:regimẽ ordinãdũ nõ esset:de quo vbi casus euenerit:facias vt i illis. Eger g̃ i loco vbi picture nulle sint situãdus ẽ. illarũ eni inspectio ifirmũ p

sepe ad insaniā maiorē īducit: ꝓpter qđ antiq medicoꝝ: ne diuerse facies: nec variate vestes corā eis presentenꝛ iubēt: q̄ ex re vt locꝰ nō sit illuminatꝰ laudo ne visibiliuꝫ varietate maiorē īmaniā cadat. ¶ Aer igiꝛ ad fridū ꝛ humidū ꝑpareꝛ: quē si nālē nō habes cū folijs nenufaris violis: folijs salicꝭ: mirti: popli: quercꝰ: vitis vnifere: herba cū redolētibꝰ floꝛibꝰ ꝛ ꝯsilibꝰ pauimētū substerne. ꝛ cum aq̄ rosaꝝ: ꝛ aceto mixta sepe irroreꝛ. Et si tibi tāta aq̄ rosꝭ. copia nō fuerit. cū cōi aq̄: ꝛ aceto id fiat. Linteamina his īmersa aqs sup lectū ꝛ parietē apponanꝛ. Redolētia poma: ac pira: frustatī incisa: ꝛ p̄dictis aqs irrorata: hic inde p camerā in calatis posita situenꝛ. Nōnulli suffumigium ex trociscis de cāphora ꝛ ꝯsilibꝰ sup carbones incēsos positis laudāt. qđ ego minime. qꝛ fumus ois post occursum huic egritudini nocet. Uinū nullo mō deꝛ: cuius loco aq̄ ordei bibat: seu boni putei: cū q̄ paꝝ ꝯ̄natoꝝ vini: vel ex iulep describēdis aliqđ misce. Q̄ꝛ si patiēs iuuenis colericus: ꝛ ī tpe calido fuerit cū febꝛe ꝛ ītēsa siti: qcūqꝫ deꝛ potꝰ sit actu frigidus: ꝛ vbi illa nō fuerit: poterit aliq̄lr calida dare. Carnes oēs vitāde sunt: ꝛ vbi ꝓpter casum virtutis vel aliqđ tale te ad dandū necessitas cogit: sint galloꝝ nōdū coeuntiū: capti: auiū rubaliū: vel lactētis vituli: q̄ cum lactucis portulacis cōibus seibus frigidis: vel aliq̄ taliuꝫ alterenꝛ. in quaꝝ brodio panata fieri pōt q̄ p prius in aq̄ frigida p horā steterit: ꝛ cū agresta: vino berberis: vino granatoꝝ succo citrāguli: limonis: panniculi: vel acetose pn̄t tā fercula q̄ꝫ carnes alterari. Et si ex eis ꝯtusum feceris: parū de eis supmisce. Et si sublimatū necesse fuerit fieri: carnes ex qbus fit in aliq̄ p̄dictoꝝ p horā vnā vel duas remollire pmitte: cū eis aq̄ ro. aut viol. parū cōmiscendo. Q̄ꝛ si in vase carnes filo appēse fuerit: cū infrascripta puluere aliqualr aspganꝛ. q ℞. sandaloꝝ oium. ro. ru. spodij coral. vtriusqꝫ an̄. ℥. ß. margaritaꝝ. ℈. ij. fragmētoꝝ lapidū p̄ciosoꝝ. ʒ. j. cāphore. ℈. j. fiat puluis. Et si interdū vt fit carnes ille in vesica: seu alēbico reponanꝛ succis: ꝛ aqs p̄scriptis eas irrora: ac de p̄scripto secū misce: ꝛ quotlibet ducatos īpone: ꝛ vas ī duplici vase: seu marie balneo colloca. ꝛ sublimatū face. Ex ferculis ꝯuenit pānata ī p̄dictorū carniū brodio decocta. Ptisana ordei nō collata: grudū ordei ꝛ auene. Q̄ si eū nō habueris: ordeū in aq̄ decoque: ꝛ pisteꝛ. ꝛ ad orale: seu stamignā passeꝛ. ꝛ cū p̄dictis brodijs coquaꝛ. Cōuenit lactuca portulaca: endiuia: cucurbita. Et qꝛ practicātes cōiter tri. vtunꝛ p prius ea bulliri facias: vel in recē. aq̄ remollire: vt qcqd hn̄t salis deperdāt. Horis qbꝰ minus se male hēt īfirmꝰ cibādus est: ꝛ parū p vice dandū. sed sepius. caue tn̄ ne tue diete subtilitate virtꝰ cadat. de ea in egritudinibꝰ qbuscūqꝫ sollicitꝰ semp esto. ea eni deficiēte laboras in cassū. ¶ Quies iniūgenda est. somnꝰ ꝓuocādus: gaudiū inferaꝛ. Astēt amici q silētiū tn̄ obseruēt: p̄ciosus lapides īspiciat: ꝛ maxīe saphirū. Cātilenas suaues audiat. Armonias q̄ꝫ musicaliū instroꝝ delectabiles: cythare ꝛ taliū. Q̄ꝛ suū det vēter bn̄ficiū ꝓcura ꝛ vbi ī hoc nā pigra foret: clistere īfrascriptū iube. Q̄đ recipit malue: blitis: folioꝝ violaꝝ an̄. M. i. Et vbi maiorez quereres infrigidationem: adde folioꝝ lactuce cucurbite floꝝ nenufaris: vel talia. de tali decoctiōe accipe lib. j. ß. in q̄ dissolue. ℥. j. cassie: pulueris çuccari. ℥. ß. olei viol. ℥. iij. salis triti. ℥. ij. ꝛ fiat clistere: qđ hora minoris afflictionis fiat. Clisteria ī h̄ casu sup oia cōmendanꝛ. ꝛ istud potissimū quod statim scriptum est. ꝛc̄.

¶ De his que ab extra sunt in cura frenesis approximanda. Capitulum .vj.

Ubi vi nature: aut artificio superfluitates cōes educte sūt: minutio ilico fiat: nec lune cōbustionē: neqꝫ alioꝝ planetaꝝ aspectū īspicias. mō cetera flebothomie consentiant: ne tibi veluti his diebus cuidā amico ꝯtingeret: qm̄ tn̄ ad quendā robustū freneticū flebotomandū distulit donec cōbustio lune trāsacta esset. ꝓpter qđ frenesi ꝯfirmata in tantū accidētia aucta sunt: ꝙ bonꝰ hō cātādo ad vitā transiuit eternā. Ceteris ḡ ꝯsentiētibꝰ flebothomiā illico facias. ē eni huiꝰ egritudis cura potissima. q̄ si tardeꝛ magnificaꝛ aapostema. crescūt accidētia: ꝛ psepe ob hoc īfirmus moriꝛ. Et iō si iuuenis venosus fuerit: ꝛ frenesiꝫ a sanguine ꝓuenire iudices. basilicam p̄mo incide: ꝛ abnudantē sanguis quātitatē exire pmitte: nolo tn̄ ꝙ ad sincopi vsqꝫ deueniat: vt antiquoꝝ aliq iubēt. Sꝫ illinc ad horas sex: vel tertiā vsqꝫ diē īclusiue ex cephalica venis nasi frontis aut lingue flebothomiā reitera: vel sanguisugas venis illis appone: vel potius gulā restringe: vel cuꝫ porcinis setis: vel cū instrumēto qđ ex eis fit naso emoroidas api. vn̄ ꝭm exigentiam ad extrahendum sanguinē infra p̄missū terminū quoquo modo poteris sollicitꝰ semp esto. sed die trāsacta ꝭtia flebothomiā oino dimitte. Si eni infra h̄ tp̄s ad extractionē sanguis cū debita mēsura sollicitus fueris ꝛ in sanguineo q̄ꝫ maxime hanc egritudinē curandi speꝫ aliquā habere poteris: ꝛ vbi non paucam aut nullā. Sꝫ aduertas vt semp flebothomata vena stricte: ꝛ cū cautela ligeꝛ: ne patiens sua furiositate soluat. At vbi etas: seu aliud flebotomiā fieri ꝓhibeat: vētosas cum scarificatiōe apponi iube: ꝛ super nates primo: successiue in spatulis. ꝛ de sanguine ꝭm exigentiā extrahe. ¶ Nota tamen ꝙ colera existente in cā multo minor sanguinis quātitas: modo cetera paria sint: extrahēda est. Etiā in hoc diligenter aduerte: qua ex re cōditiones que ī flebothomia attendunꝛ semp habe: qꝛ ꝛ si nō ob aliā cām q̄ꝫ diuersionis cā in frenesi colerica flebothomia fieret: iuuabit adhuc multum. ¶ Est quoqꝫ huius egritudinis cura potissima si emoroides. menstrua. fluxus sanguinis nariū ꝓuocari possint. sic eni materia hanc egritudinē efficiēs euacuabiꝛ. ¶ Sꝫ eius diuersio plurimū quoqꝫ iuuat: q̄ ad tertiā vsqꝫ diem inclusiue ꝯueniēter fiet cū ligaturis. s. ad extrema brachij ꝛ cū brachioꝝ: ac cruriū fricatōibꝰ: sꝫ pedū ac manuū vole cū aceto sale mixto fricenꝛ. Uentose itē in illo casu ꝯueniūt: q̄ ī cruribꝰ sub poplite. vel ī spatulis sine scarificatione poni debēt. Brachia ac tibie ex decoctiōe folioꝝ salicis vitis albe vnifere: folijs cānaꝝ: ꝛ taliū calida quātum sufferre pōt lauenꝛ. Clistere q̄ꝫ descriptū ī casu illo mām multū diuertit. Ac illa q̄ applicāꝛ capiti: sūt cū cautela approximāda. Nā in capite repleto seu catarroso talia applicare timorosū est: nec vllū etiā actualr frigidū capiti apponi dꝫ. qꝛ frigiditas illa actualis p̄mo occursu poros clauderet. ꝛ vapoꝝ q sūt egritudis cā respirationē ꝓhiberet. Quatuor itē vl'ia tpa ī applicatiōe taliū ꝯsiderāda sūt In q̄rta aūt die illa egritudo vtplm̄ est in statu: vn̄ ꝭm tēpoꝝ diuersitatē: alia ꝛ alia sūt applicāda remedia: vt statim describā. ¶ Facta itaqꝫ flebothomia caput abradaꝛ qđ cū hac decoctiōe fiat q̄ ē rosꝭ. ru. viol. corticū papaueris albi: vl' folioꝝ eiꝰ: floꝝ nenufaris an̄. M. i. fiat decoctio: cū aq̄ tepida caput laueꝛ: ꝛ deide radaꝛ. Quo facto. ℞. olei ro. ꝛ si esset onfācinū p̄staret. ℥. ij. aceti. ℥. j. agita sil': ꝛ tiporibꝰ ac frōti petias īmersas ac tepidas applica. Uel facias sic. ℞. aq̄ ro. aq̄ plātaginis an̄. ℥. ij. aceti. ℥. j. ß. olei ro. ℥. j. sil'. cōq̄ssenꝛ: ꝛ fiat vt p̄us. Uel alr. ℞. succi solatri plātaginis aut sēpuiue. ℥. iij. aceti. ℥. ij. olei ro. ℥. ij. ß. sil' ꝯq̄ssa ꝛ mō quo supra fit. h̄ potissimū in die p̄ma nāli fienda sunt: qua transacta mā vt plm̄ fluxa est. Attamen si accidentia continue augmētari ꝯspexeris: vt ad vigiliaꝝ īstantia: furor alienatio ꝛc̄. p̄scripta medicamīa ꝯtinuāda sunt. Q̄ꝛ si patiens iuuenis ac robustꝰ fuerit q haud quaq̄ꝫ dormire pōt cū p̄scriptis liq̄ribꝰ. ℈. ß. aut. j. opij. cōmisce. Sꝫ nō nisi in v̄tute cōstāte facere p̄sumas q̄ etiā in casu sic facere potes ℞. vnguēti pupuleonis. ℥. ij. croci opij. an̄. ℈. j. īcorporēꝛ sil' ꝛ ex tali timpora ac frons illiniāt. Uel facias sic. ℞. aq̄ rosꝭ. ℥. vi. aceti. ℥. ß. sandaloꝝ omniū an̄. ℈. ij. cāphore. ʒ. ß pone oia in āpulla: q̄ bn̄ agitata sepe naribꝰ appliceꝛ: vel spongiā īmerge: quā sepe īfirmꝰ odoret. Uel cāphoram cū oleo ro. distēpera. ꝛ cū pēna naribꝰ imitte. ¶ Hoc itez

epithimate magna existente flegma infirmi cor epithimā dū erit qđ. ℞.aq ro.ℓ.ß.aq viol'.aq buglosse:añ.ʒ.iij.sādaloꝝ oiuꝫ rosaꝝ rube.añ.ʒ.j.spodij.ʒ.ß.croci.℈.ß.Et si magna fuerit flāma:adde aceti.ʒ.ß.caphore.ʒ.ß.ꝛ fiat epithima cōdi.¶Et qꝛ egritudo illa ē piculosissima: ne videaris de cōtingētib⁹ aliqd omittere:cū ifrascripto epithimate testes epithia: vt. ℞.aq rof.ℓ.ß.vini albi boni.ʒ.j.sandaloꝝ oiuꝫ añ.℈.ij.misce:ꝛ fiet epithia q̄ testes epithimātur sepe. ¶Cū aūt accidētia augeri amplius nō pcipias: ꝫ poti⁹ stare frenesim eē in statu iudica:ꝛ facias tunc sic. ℞.olei ro.viol'.lactis mulieris añ.ʒ.iij.ꝛ sil'agita.ꝛ locis pdictis applica.¶Uel facias sic.℞.succi apij.ℓ.ß.olei ro.ʒ.iij.ꝛ fac vt prius.¶Uel ℞.ꝛ hoc versus declinationē magis:catulū ꝛ p dorsuꝫ scissum pulmōe corde ꝛ epate in eo derelictis aliis:vo viscerib⁹ abiectis:ꝛ sic calidū capiti superpone:ꝛ cū ifrigidat amoue:ꝛ aliū ei⁹ loco repone.Qꝫ si tot nō habueris:i cal'a aq̄ hūc repone.q̄ expssa vt supra capiti suppone.¶Uel loco canis accipe arietis pulmonē q ipo viuo p dorsuꝫ extrahat:ꝛ de eo veluti de cane facias Uel gallū accipe:ꝛ p dorsū scide:ꝛ fac vt dictū est de cane talia eni mām attrahūt:ꝛ attractā ibibūt:rōne cui⁹ in hoc casu q̄ꝫ maxie valet. ¶Ad hāc intētionē valet ifrascripta embrocatio:q̄ ℞.cāomille sticados mellilott añ.M.ij.folliculoꝝ sene.ʒ.vj.ꝯquassent:ꝛ fiat ꝺcoctio ex q̄ cal'a caput embrocet:qđ ex olo cāmomillino cū oleo ro.in onfancio tamen pmixto vngi potest.

¶De his q̄ ad itra sūt i cura frenesis approximāda.C.vij.

Ad itra vero tuus ifirm⁹ de infrascripta mixtura q̄ hora voluerit recipiat.℞.ꝯserue rof.ʒ.j diacoralli.ʒ.iij.fiat mixtura deaurata.Uel facias sic.℞.ꝯserue rof.ʒ.j.māuscristi.ʒ.iij.coralloꝝ ru.margaritarū añ.ʒ.iß.fragmētoꝝ lapidū preciosoꝝ.ʒ.j.folioꝝ auri.numero.xv.fiat mixtura. Manuscristi q̄ꝫ cū pl'.ac q̄ꝫ diacoralli ꝯuenit.Cōueniūt ꝛ ifrascripta.Sirupi de ribes:de limōib⁹:de papa.de acetositate citri:de succo acetose:sirupi.ro. ac etiam viol'.ꝛ iulep pariter rof.ꝛ viol'.Et hi cū aq̄ çuccari q̄ uis hora dari poterūt:vel etiā sine alia mixtiōe.Uel facias iulep tale de q̄ p libito bibat.℞.sirupi de acetositate citri vl' de quouis alio libuerit ex pscriptis.ʒ.iiij.sirupi.de papa.ʒ.ij.aq̄ rof.aq̄ floꝝ nenufaris aq̄ endiuie añ.ʒ.v.vini gnatoꝝ.ʒ.j.vini citonioꝝ.ʒ.ß.fiat iulep:cū sandal'.ru.aromatiçatū: de q̄ ifirm⁹ tuus p libito bibat.Potes etiā multiplicia iulep ex pscriptis tuo mō facere q̄ in hoc casu maxie ꝯueniunt.¶Sed si ad ꝓuocandū somnū magis intēdere volueris hora dormiēdi.ʒ.ij.exhibe sirupi de papauere cum ʒ.iiij.aq̄ çuccari vel endiuie vel lactuce.¶Uel.℞.aq̄ lactis papaueris albi cū aqua rosata lactuce endiuie extractis.ʒ.iiij.sirupi de papa.ʒ.j.ß.misce ꝛ potui dato.¶Uel loco lactis pscripti.℞.ʒ.iiij.decoctiōis infrascripte.que. ℞.corticis papaueris albi.florū nenufaris viol'.añ.ʒ.j.ß.se.papa.al.ʒ.j.se. lactuce quatuor seminū frigidoꝝ.añ.ʒ.vj.vsnee.ʒ.vj.ꝯquassent ꝛ fiat decoctio qua pscripti lactis loco vtere.¶Perpauci i hac cura de solutiuis faciūt mētionē clisterib⁹ exceptis ꝓpter materiā sanguis:q̄ nō p solutiua:ꝫ p flebothomiā euacuat.tñ in virtute cōstante materia coacta exñte ifrascriptis audacter vtere.¶Et primū.℞.cassie.ʒ.x.vel.ʒ.j.ß.dissolue cum decoctiōe capilloꝝ.ve.ordei:florum boraginis.quatuor seminū frigidoꝝ:viol'.pꝛunoꝝ:ac tamarindoꝝ:ꝛ materia adusta epithimi parū adde: extracto cassia adiunge sirupi violati.ʒ.j.ꝛ fiat potus:quem in auroꝛa prebe.¶Uel facias sic. accipe pꝛuna quot libet.ꝛ ea in aqua decocta pistentur.ꝛ ad staminiā vel oꝛale passent. dehinc. ℞.viol'.M.ij. tamarindoꝝ.ʒ.iij.bulliant in decoctiōe q̄ remāsit ex pꝛunis ex qua expressio fiat.Deinde ℞.medulle cassie bene pinguis.ʒ.ß.çuccari.ʒ.iiij.extrahe cassiam cū decoctione prescripta:cū çuccarū postea misce.qbus oibus paste pꝛunorū.ʒ.ß.adde.ꝛ oia sit ad debitam electuarioꝝ decoctionē decoquantur:de q̄ electuario ab.ʒ.j.vsq̄ꝫ.ʒ.j.ß.cū aq̄ çuccari vel endiuie pbe.Et pōt solū comedere si libet:cū sit gustui satis delectabile:vel çuccarū adde.ꝛ bolū ɔficias.Qꝫ si copiosius infirmū soluere volueris a.ij.vsq̄ ad viij.grana diagridij audacter adde: ꝛ erit solutiuū delectabile satis.ꝛ huic casui maxime cōueniens.¶Uel facias sic.si pur materiam farmaco euacuandā iudicaueris reubarbari.ʒ.ij.spice gra.iiij.Infunde in aq̄ endiuie modico vini albi supaspersō.Et horis decē in ifusione dimissis fortis expssio fiat. cui adde cassie cū pdicta decoctione dissolute.aut predicte confectionis de pꝛunis.ʒ.j.sirupi viol'.tantūdē.ꝛ fiat pot⁹ quē tuo infirmo vbi mā exuberauit audacter exhibe.Sꝫ vbi potionē nullā dederis electuario pdicto nihil opante nā q̄q̄ꝫ die vtere:qꝛ mā diuertit ꝛ fumoꝝ ascēsū ꝓhibet.qđ ē i casu illo maxie necessariū.

¶Tractatus quartus de litargia i se ꝯtinēs quinq̄ capl'a.

¶Quid sit litargia.que quoq̄ꝫ eius cause. Capl'm j.

Veteres plurimi litargiaꝫ frenesim seu sirsen apostema frigidum vocant.qua ex re vt tota significatio huius termini frenesis euacuetur: tractatum proximum litargie determinatio digne subsequitur.que dicit a lectos:qđ est obliuio:ꝛ largos mens:quasi mentis obliuio.Cellula enim cerebri posterior in qua memoria viget patit.ꝓpter qđ in omni litargia necessario fit obliuio.ꝛ sic ab accidēti nomen accipit.Est igit litargia apostema frigidum ad intra craneuꝫ in posteriori cellula capitis genitū cum lenta cōtinua febre obliuione efficiens. ¶Et huius causa intrinseca ꝛ extrinseca esse potest.Causa extrīseca est res q̄libet nō naturalis potēs humorē flegmaticū:aut melācolicū vaporosū generare:vt aer excessiue frigidus soliti exercitij dimissio.ociose ac quiete viuere.somnus debito longior:retentio superfluitatis.superflua comestio: ꝛ eoꝝ potissimū q̄ in flegma facile couertūtur. vt sunt fercula caseata:fercula de pasta:porcina caro:legumina:fructus: pisces ꝛ similia.quorūcūq̄ꝫ tñ volueris superflua comestio idem efficere poterit.Causa intrinseca sepius est ipsum flegma.ꝛ interdū melancolia ꝛ talia in meatib⁹ vel pāniculis cellule posterioris cerebri:aut ipa substātia cerebri ꝯgesta apostema litargicū generāt.Id tñ in meatibus fit sepe ꝛ vt plurimū.In pāniculis aūt raro.ꝛ adhuc in cerebri substantia rarius.

¶De signis demonstratiuis litargie. Capl'm ij.

Signa sunt febris lenta:dolor leuis:totius guttas:ꝛ capitis pcipue:facies plūbea:q̄ iterdū parum tumet.albescit lingua:sepe infirm⁹ ositat ꝛ plerūq̄ꝫ post ositatōnē os aptū detinet:cuꝫ eum claudere amplius memor non sit in sputo plurimū abundat: ꝛ potissimum si a flegmate prouenerit:oculos vt plurimū ac si dormiret clausos tenet:ꝓpter qđ eum vulgares ꝓfunde dormire putāt.quia difficulter:ꝛ non nisi acutis cum vocibus sed clamore maxio excitatur.excitatus tamen respondet.sed illo fine clamore dimissus in illū vt prius innaturalē somnū profundat. ꝛ tñ aliquādo vt huc vel illuc motus velut insensata res trahatur.oculos nōnūq̄ apertos detinet.supinus iacet.ꝛ si a tali situ remoueat: in breui reuertitur ad eundem:assellare aut mingere obliuiscit sepe: flegmatice sunt egestiōes.vrina alba:ꝛ quasi veluti subiugaliū spissa.Rarus ac tardus existit anhelit⁹.pulsus vero rarus:tardus:magnus:ac vndosus:cū quadā diuersitate.Qꝫ si melācolia hꝫ apostema ꝓuenerit:taciturnitas adest minor: nō tñ in somno ꝓfundat:stupidus nō ita fit:plus se mouet:pl's loqt.cū q̄dā tñ furia:plus oclos aptos tenet. ꝛ si i loco vno respexerit cōtinue oclos fixos tenet ibidē.vrina fit subtil'. satis:ꝛ alba.pulsus est dur⁹ paru⁹:atq̄ꝫ rar⁹.¶Et vt hāc ab illa discernere scias.ꝯsidera etatē:cōplexionē:regimē pcedēs:ꝛ similia.nā cui hec magis erūt famularia sup illam iudica.¶Distinguentia quoq̄ꝫ huius apostematis lo

ca signa sunt: qꝛ si in substantia cerebri fuerit: ceteris pa-
ribus plus i somno ꝓfundat̄: imobilis fit magis. lingua
q̄ȝ magis albescit: cū quo pl's oculi ab extra ꝑeminēt. Si
aūt in velaminibꝰ dolor erit fortior: nō sic in somnū ꝓfū-
datur leuiusq̄ȝ mouebit̄. Auctores aliq̄ litargiā in veraȝ
⁊ non veram diuidunt. Ueram a flegmate ꝓuenire aiūt.
⁊ est de qua stati mētio facta est. Non veram ex flegmate
cū colera mixto fieri dicūt: ⁊ i hac q̄ȝ i ceteris plus rixant̄
infirmi: plus vigilant: plus mouētur: nec tanta adest obli
uio: ⁊ cetera. nā flegmati ꝑmixta colera accidētia q̄ ab eo
possunt ꝓuenire: valde remittit vnde signa ista aliq̄d de
natura signoꝝ frenesis sapiūt. Ueruȝ talis litargia raro
accidit: cū posterior cerebri cellula sanguine flegmatico
magis q̄ȝ alie due nutriāt̄: vt supra i dolore capitis dictū
est. ꝓpter qd̄ plus abundat in flegmate q̄ȝ alie due: quare
euenit: vt illa nō vera litargia rarissime fiat. ¶ Dicunt itē
alij litargiā nō verā solum esse mentis obliuionē: que si-
ne fe. accidit. ⁊ senibꝰ pleruq̄ȝ contingit: in his. s. q̄ plurio
abundant flegmate. nam tunc in cellula posteriori tantū
coadunat̄ flegma: vt pre nimia humiditate organum me
morie nihil aut bene parū retinere possit: ⁊ sic nullius re
cordant̄. ¶ Et ego senes duos in cura habui: quoꝝ vnus
vltra tria noīa dicē nesciebat: aliꝰ v̄o nō nisi specificoꝝ no
minū: aut generaliuȝ memor erat. vnde nunq̄ȝ vel bene
raro ꝓprij nominis alicuius recordabat̄: ⁊ cum queq̄ȝ vo
cabat eum per hominē appellabat. de hac autem in hoc
tractare capitulo mea nō ē: cū eā ꝑscripta nō diffinitio nō
comprehendat. ¶ Sed tu vbi hec cura possibilis fuerit
cum bono regimine: cum purgantibus flegmā ⁊ cū ele-
ctuarijs caput confortantibus: vt tyriaca mitridato: ⁊ cuȝ
filibus eos curabis. ¶ Et si aliq̄bus huic casui ꝑtinentibꝰ
indigens: supra ad capl'm de cura doloris capitis a fle-
gmate prouenientis: succursum pete.

¶ De signis litargie pronosticis. Capl'm. iij.

Um aūt ad pronostica veniēdo: quedā futurā litar
c giam: ⁊ quedam quid ea facta futurū sit denūciat.
Si igitur in febri quotidiana vrina prius ruffa: vel
subruffa successiue discolerata: ⁊ sine infirmi alleuiatio-
ne turbida per totum appareat: futuram litargiam time.
¶ Et in minori item emitriteo: si vrina ꝑmo ruffa vel sub-
ruffa inferius liuet: ⁊ successiue turbida fiat futuram litar
giam quoq̄ȝ denunciat. ¶ Tremor item capitis vbi affue
rit ipsius ḡuitas: totius pigritia: paulatina obliuio: ⁊ ma-
xime etate cōplexione tp̄e anni regie: ⁊ talibus flegmati
cōsentiētibus futurā litargiā time. ¶ Sed quātū ad iam
factā si solito vrina discolorata magis appareat. Si infir-
mus manus sine ordine mouet: si tremor eū iuaserit: si fa
cies plus solito liuet: si sudor frigidus eū in capite ad col
lū vsq̄ȝ deprehēdat: his signis apparentibꝰ vel ex plibus
euadet nunq̄ȝ. ¶ Alij dicūt ꝙ si fronti sanguisugas appli
caueris ⁊ nō adheserit moriturū ifirmū denūciat. ¶ Di-
cunt item ⁊ alij non solum in hac: sed in quacūq̄ȝ alia egri
tudine: ꝙ si ex lardone vel pane infirmi frontem frica-
ueris: ⁊ de hic canibꝰ apposueris: si eū mādučet euadet: si
vero nō: minime. ¶ Spes aūt salutis aderit si vrina colo
ratior fiat solito: si magnificatur anhelitꝰ: ⁊ si accidētia ce
tera remittant̄. Et si litargiā in frenesim ⁊ q̄ȝ maxime nō
veram permutari perceperis.

¶ De regimine sex rerum nō naturalium in cura litargie
obseruādo. de flebothomia ⁊ ventosis: ⁊ vniuersaliter de
omnibus his que tam ab intra q̄ȝ ab extra materiam di-
uertunt ⁊ euacuant. Capitulū iiij.

In cura litargie apostemose quā presens capitulū
i docet in loco claro ⁊ luminoso situādus est eger: in
quo varie ac diuerse sint picture: clamor ingens gē
tium frequētia ac varij strepitus fiant: aer ad calidū ⁊ sic-
cum declinet: quē cum lignoꝝ fortium igne: vt quercus
⁊ similiū leuiter facies. ad iram infirmus ꝓuocetur: ⁊ vbi
posse detur vtatur plurimo motu: prohibeatur somnus:
⁊ quantū possibile fuerit eum euigilatum tene.
¶ Subtili dieta regendus est: ꝓ quo vinū oīno vitet. cuius
loco aqua mellis ꝯuenit. in qua si aliqua piperis bulierit
grana: nō malū erit. brodiū cicerū rubeoꝝ. cauliū quoq̄ȝ
leuiter coctoꝝ cōuenit ⁊ hos potus cū aliqua feniculi et
petrosilini radice bulire facere: ⁊ si grossius pānatā i his
brodijs face. Mōtonis carnes paruarū auium: caponum
perdicū: fasianoꝝ: ⁊ taliū vbi virtus deficeret: dande es-
sent: sed virtute cōstantie: quāto minus cibi sumpserit me
lius erit: cū a multitudine materiei: qua calor natural' op
primit̄ hec egritudo ꝓueniat. Sed sumpto cibo illico ex-
trema fricent̄. ligentur q̄ȝ vt vapoꝝ ad caput ꝓhibeatur
ascēsus. ¶ Uentris bñficiū vt quaq̄ȝ die habeat ꝓuocādū
est. Et a principio hoc clistere stati fiat. qd̄. ℞. blitis mal-
uarū mercurialis: camomille furfuris añ. M. j. fiat deco-
ctio. de q̄ accipe. l'. j. ß. i q̄ dissolue cassie. pulueris çuccari.
añ. ℥. olei oliue. ℥. iiij. sal' triti. ʒ. ij. fiat clistere. Cōibus sup
fluitatibus eductis vbi infirmus iuuenis venosus fuerit
alijs cū circūstantijs ad flebotomiā reqsitis: ex vena me-
dia vel cephalica fiat flebotomia. pauca sanguis tñ quāti
tas extrahēda est: cū potiꝰ diuersiōis q̄ȝ alterius grā hoc
fiat: vel cū peplo gula stringat̄. ⁊ de vena media frōtis: fi
at flebotomia: que iuxta doctrinā hypo. laudat̄ a pluribꝰ
Cum inquit posteriora capitis dolentia ⁊c̄. Alij fleboto-
mia dimissa vene illi sanguisugā appponūt. ⁊ tu facias si
libet. ¶ Sed circa materie diuersionē sollicitꝰ semꝑ esto:
⁊ hoc cū ligaturis ⁊ fricationibus fiat. sed pedum vole ⁊
manuū cum succo ruthe: aceto: ⁊ sale mixtis sepe fricent̄.
Sed vbi somni ꝓfunditas adest: acetū sqlliticū ꝑualeret
Et nōnulli rusticaliter operātes alleum pistuȝ cū his mi-
scent: ⁊ loca ꝑdicta confricāt. Tu aūt nō nisi in grossis ru
sticis hoc facias. Ciffi quoq̄ȝ ad nates seu ad alias partes
inferiores: sine scarificatiōe diuertēdo materiā multū cō
ueniūt. Tractio aūt pilloꝝ pectinis ⁊ emūctorioꝝ ⁊ in sta
tu egritudinis: pillos barbe ac capitis extrahere multum
iuuat. quocūq̄ȝ etiā morbi tp̄e in illo etiā casu q̄ȝ maxime
valet vox terribilis. Unde nōnulli scrophaȝ per pedē in
camera ligāt. q̄ ꝯtinue clamat eius terribili ⁊ acuta voce
hoiem euigilatū multū tenet. Pro materie diuersione ꝗ
ab extra fiat. ¶ Ad intra v̄o clisteria ac suppositoria fiant
ꝓut infra. clistere aūt huic casui multū cōueniēs. ℞. mal
uarū camomille paritarie mercurialis: sticados: centau-
ree minoris añ. M. j. agarici. ʒ. j. cartami. ℥. ß. ꝯquassent̄:
⁊ fiat decoctio: de qua accipe. l'. j. ß. in qua dissolue hyerepi
gre. ℥. j. ß. mellis roß. ℥. ij. pulue. çucca. ℥. j. olei commu-
nis. ℥. iij. salis gēme. ℥. ij. fiat clistere. Et potes loco hyere-
pigre vti bñdicta electuario indo diafinitiōe vel cōsimili
¶ Suppositoriū in hoc casu optimū. Ex duro sapone fi-
at. ¶ Uel decoque mel. ⁊ cum infrigidari incipit: de felle
auri: verris porci: vel de quouis alterius aīalis secuȝ mi-
sce: ⁊ fac suppositoria: vel loco felliū pone spēs hyerepi-
gre magne aut benedicte: vel pone de sale gemma vl' de
nitro seu de sale armoniaco. Et alij ponunt de lacte ficuū
vel titimali. Alij de hermodactilis: de agarico: vel elebo-
ro albo: de euforbio: vel de esula. Nullū tñ hoꝝ iponas
nisi ex oleo rosa. ꝑ ꝑus iunctū fuerit: vel cū ipo oleo ro. ce
ram liquefacias: sic ꝙ ad vnguēti formā deueniat: ⁊ cum
tali vnguēto suppositoria illa semꝑ inunge. Quibusdam
tñ non nisi in magna ꝓfundatione somni vti debes: ⁊ his
potissimū: que ita acuta fiūt. ¶ Uomitus in hoc casu lau-
datur multū. Si igit̄ infirmū tuū satis cōmode euomere
posse sciueris: oximel cum aqua raffani: tepidū ad biben
dum prebe. Et vbi vomitus non fiat cum penna oleo in-
uncta eū ad vomendū iuua. ¶ Et qꝛ passio hec inducias
nullas accōmodat: ꝑscripta: vbi possibile fuerit: i die na-
turali fiant. ⁊ si materia fuerit multa vt frequētius contin
git laudo vt a. ʒ. j. vsq̄ȝ ad. ℈. iiij. pillularū cochiarū descri
ptione almāsoris eidem tribuas: ¶ Uel facias sic. ℞. cina
moni assari: carpobalsami: xilobalsami: ozimi: gariofila

ti:croci:ligni aloes:spisse se.peonie ana.ʒ.ß.coloqntide.ʒ.ij.ß.diagridij.ʒ.ij.ß.turbith.sticados ana.ʒ.v.aloes.℥.j.fiant pillule cũ sirupo de sticados: quaꝝ dos.sit a.ʒ.j. vsq ad.ʒ.j.ß.¶In formã pulueris facias sic. ℞.℥℥.stica.ana.ʒ.j.ß.salis gẽme.℈.j.turbith abrasi.℈.iiij.çuccari ad pondus oiuꝫ:⁊ fiat puluis.¶Uel ex puluere illo sic bolũ conficias.℞.puluerẽ illũ sine çuccaro q cũ sirupo ꝺ sticados incorporet:addẽdo de çuccaro quãtũ sufficit:⁊ fac bolum quẽ deaura.¶Si potionẽ volueris.℞.agarici.ʒ.ij.sticados.ʒ.ß.salis gẽme.℈.j.℥℥.℈.j.Infundat in aq̃ absinthij addẽdo oximellis sqllitici.℥.j.⁊ horis.xij.in infusione dimissis fortis fiat expressio:quã potui dabis.

¶De his q̃ sunt ab extra applicãda capiti. Cap. v.

Nunc aũt superest vt aliqua capiti applicãda describã statim itaqꝫ a principio caput cũ aqua in qua camomilla:sticados:saluia:maiorana:betonica: vel aliud cõsimile bulierit:lauetur:dehinc abradatur. Et Auicen.⁊ nõnulloꝝ antiquorum precepto pupis capitis ex oleo ro.cuꝫ modico aceti permixto perungatur:⁊ hoc ad duos infra dies inclusiue fiat.¶Ego autem talia repercussiua non nisi in iuuene robusto venoso: tempore calido ⁊c.laudo.q: ex eis nõ multũ tal'mã repcutit:⁊ ꝺ cursu maior sit ifrigidatio maior q̃ꝫ spirituũ ingrossatio: ⁊ ex consequenti stupor maior:quo fit vt magis ille innaturalis somnus augeatur:qꝺ est in casu illo q̃ꝫ maxime prohibendũ. Et ideo bonus ille mesue cum aceto:oleo ros.in casu illo euforbij parum cõmisceri iussit: vt aliqualiter q̃ dixi periculis obuiaret.¶Statim ergo a principio omnibus:quibus poteris:modis materiã diuertendi tua sit intentio.hoc enim casu priori excepto in infinitũ: vt ita loquar:q: repercussiuũ aliqꝺ preualebit. Et si diuersiuis sine repercussiuis vsus fueris duobus in primis diebus ex oleo camomillino pupi capitis punge ⁊ si cũ oleo illo vl' oleo rosa.succũ apij cõmiscueris erit vtile. Et si in somno ꝓfundatur oleum de costo cum succo rute misce:⁊ pupiꝫ confrica. Et vbi per vomitũ:farmacũ: vel p quoduis aliud materia vel eius pars magna fuerit euacuata resolutiuis fortioribus vti poteris:⁊ tunc cum illo succo ruthe oleũ de euforbio misce:⁊ vt supra locus confricet.¶Q̃. si per prius ventosas sine scarificatione supposueris.⁊ successiue ex dictis fricationẽ feceris: facilior p pororũ apertionẽ resolutio fiet.⁊ huic casui vnguentuꝫ siue emplastrũ infrascriptũ maxime valet. Decoque sub prunis squillã ⁊ cũ oleo yrino:seu de lilio:in quo parũ euforbij dissolutũ sit totũ ad formam vnguenti deducas : cum quo vt prius locũ perunge.¶Medicamina plura huic proposito pertinẽtia descripsissem. sed capitulũ sequens multa huic capitulo cõuenĩetia in se tenet:q: ⁊ si passio illa in prora magis q̃ꝫ in pupi fiat forti:attamen illa medicina pupi q̃ꝫ prore securius applicamus.

¶Tractatus.v.de subeth seu subetia i se sex ꝯtinẽs capl'a.

¶Quid sit subeth. Capitulũ j.

Si quid sit subeth intelligere volumus:de somno aliqua p pri⁹ videnda sunt. Fit enim somnus vt Auicen. inquit:propter reditũ spiritus animalis ob instrumentis sensus ⁊ motus ad principiũ cum quo priuantur ipsoꝝ instrumenta ab exitu opationis in ipsis:nisi q necessaria sũt ad hoc vt vita pmaneat.¶Somnus itaqꝫ est pmi ventriculi cerebri passio:nã ois opilatio in eo facta:ex cuius cã spiritus ad mẽbra sensuũ:⁊ motus exire nequeũt:eũ efficit.¶Sed q: p aĩaliũ pfectoꝝ vita necessarius existit: inter res sex non naturales cõputat:q: p ipm spirituũ in vigilia resolutoꝝ fit restauratio: alias eni in breui vita finiret.⁊ est quoqꝫ ꝓpter caloris naturalis ac cẽtrationẽ:q̃ in eo fit cã melioris digestiõis.¶At somn⁹ duplex est:nãlis ⁊ nõ naturalis Nãlis ẽ ille redit⁹ spirituũ ⁊c.nõ oppmẽs naturam taliter q ad se curam vocet. Non naturalis vo est econuerso.¶Naturalis insup somnus vt nõnulli veteres posuerunt ratione triũ digestionũ triplex dicit.fortis:mediocris:⁊ suauis.fortis in pma fit digestione:cũ vapores i ea resoluti:q̃ꝫ in alijs duabus ceteris paribus fortiorẽ opilationẽ efficiãt.⁊ ita in secũda fit respectu tertie: q̃ ex re i ipa tertia ꝓpter opilationẽ esse leuẽ: suauis multũ fit somnus: in secũda vo mediocris.¶Preter tñ istos (vt ꝓposito meo spectat) somn⁹ alius nãlis reperitur ois scꝫ q ad se curã minime vocat. Unde i nimia spirituũ resolutione:siue ꝓpter exercitij superfluitatẽ siue coit⁹ vel quocũqꝫ aliter causet:semp somn⁹ ꝓfũdior multo q̃ꝫ i sanitate fit:q tamẽ cũ ex eo patiẽs melioramẽtũ ꝯseq̃t:ad se curã nequaq̃ꝫ vocat:⁊ talẽ ph'r naturalẽ appello. Ex quibus oĩbus liquet qd p naturalẽ ⁊ nõ naturalẽ somnũ intelligere debeam⁹. Nã i sũma nãlis est q ad se curã nullã vocat.nõ nãlis vero ecõtra. Unde his itellect⁹ apti⁹ qd sit subeth itelligẽdũ ẽ. Est eni subeth somn⁹ ꝓfundus nõ nãlis ab igrossatiõe spirituũ:vel forti humoꝝ opilatione:nõ tñ cõpleta in vijs pmi vẽtriculi cerebri causata pueniẽs. Cũ igit in vẽtricul' opilatio ꝓfũda fiat:nõ cõpleta tñ: aut spirituũ igrossatio nimia. Cui⁹ cã sonus nimiũ ꝓfũd⁹ fiat nãꝫ tal'r oppmẽs: vt i ꝺbitas opatiões exire neq̃at:ad se tũc curã vocat. Et tal' subeth appellat. De cui⁹ causis deinceps est agendum.

¶De causis subeth. Capl'm ij.

Subeth a causa extrinseca ⁊ intrinseca esse potest. Extrinseca est res qlibꝫ sua frigiditate potens spũs ingrossare:seu stupidos efficere: vt est aeris excessiua frigiditas:seu vini.vel cuiusuis alterius: veluti essent narcotica capiti qualitercũqꝫ approximata ⁊ filia.vulgares enim medici sepe opium mandragoram iusquiamũ:succum semperuiue:vel aliquod tale prore capitis applicant: vt eius dolorem:vel vigilias amoueant.quo fit vt tantum interdum patiens in somno ꝓfundetur q vsq: ad dieꝫ iudicij dormiat vt ipe vidi. Potest etiã subeth a casu vel capitis pcussione causari:⁊ maxime: vbi craneũ ad intra cõplicet. Stupefactiua quoqꝫ in comestione seu potu data idem facient.¶Ad intra vo a grossis vaporib⁹ vndecũqꝫ resolutis:mõ vias illas pmi vẽtriculi opilare possint: fortiter sepe fit: vt in principijs poxismoꝝ fe.⁊ maxime flegmaticarũ sepe ꝯtingit: plerũqꝫ etiã ab hũiditatib⁹ in matrice pulmone epate:splene vel stomacho exeũtib⁹ vapores resoluũtur:qui ad caput veniẽtes in anteriori cellula opilationẽ causant:⁊ inducunt. Et idem sepe a vermibus contingit. Generant eni a materia flegmatica putrida q̃ eleuati vapores ꝑsepe subetia inducũt.

¶De signis demõstratiuis subeth. Cap. iij.

Cum quẽ in ꝓfundũ somnũ esse vides.⁊ nõ nisi magnis ⁊ acutis vocib⁹ excitari potest:excitatus autẽ ad ꝓpositũ respondet: sed dimissus in eadẽ somni ꝓfunditate reuertit:subeticũ hunc esse dicito. Q̃. si ab aliqua causa exteriori fiat:tu eam ab astantibus iuestiga. verum si frigiditas exterior causa fuerit:eius color ad viriditatẽ tendit.sed nõ tumet facies:⁊ pulsus erit durus:strictus:⁊ rarus valde. Si autẽ per aliquoꝝ narcoticoꝝ prius assumptionẽ venerit:in meo de venenis signa regre. Nam sicuti narcotica inter se diuersa sunt:ita ⁊ signa:⁊ tu ibi de opio:iusquiamo:fungis:⁊ de alijs cõiter notatis signa appropriata reperies:quoꝝ narratio nimis i longũ hoc meũ opusculũ traheret.¶At si in pricipijs poxismorum alicui⁹ fe.fiat subeth illius fe.essentiã regre.¶Cum aũt a matrice:stomacho vel alio mẽbro puenerit:cogsces Q̃uia patiẽs dolorẽ ac grauedinẽ i eo mẽbro p p⁹ sentiebat.¶Et si materia i cerebro fuerit p antea de eius grauedie q̃rebat:aut q: hũiditates p nares aut palatũ egredi solẽtes:iã diu retẽte sunt.q̃ si fuerit flegmatice albet facies.oculi q̃ꝫ tument:palpebre ꝯstr':⁊ facies q̃ tactu frigida sentit.¶Et si sang.rubent oculi ac facies ipa: lingua q̃ꝫ eius ac vene frontis valde replete erũt. Et si humores pmixti sint:signa q̃ꝫ pmixta erunt. Et si de his certior fie-

ri cupis: etatē: cōplexionē: tp̄s anni: p̄cedēs regimē: ⁊ consimilia: cōsidera. qꝛ cui magis attestant̄ humori sup illuȝ iudica. Pulsus v̄o latus vndosus ac mollis erit: ip̄m aūt qd̄ causa vermiuȝ ꝓuenerit: ꝑ ipsoꝝ signa q̄ suo loco deo duce describentur agnosces.

¶ De ꝓnosticis subeth Cap. iiij.

q Uantū ad ꝓnostica subeth in quo patiens difficulter excitatur si pulsus occultet̄. futuram apoplexiā denunciat. somnus in apparente sano solito longior: si per dies aliquos ꝑseueret: futuram litargiam paralesim: vel aliquam talium egritudinū time. ¶ Somnus de nocte augmentatus cui succedit permixtio rationis. ⁊ associatur frigori extremitatum malus: scd̄a quarti capitulo de signis somni ⁊ vigilie. ¶ Somni ꝓfunditas cum debilitate. pulsus malū: eodem cap̄lo. ¶ Subeth in fe. paroxismus eueniens si ꝓfundus fuerit: ⁊ in aliq̄ paroxismo euenerit mortale: ⁊ in quo paroxismo virt⁹ se debilē repe riet: patiēs morief̄. ¶ In virtute ꝓpt̄ nimiā inanitionē debili si somnus ꝓfundat̄: mortale. ¶ Somn⁹ in declinatione alicuius egritudinis ꝓueniēs si fuerit nocēs mortale cōmēto illi⁹ afforismi: in q̄ mēbro somn⁹ laborē prestat.

¶ De his q̄ i cura subeth ad itra sūt approximāda Cap. v.

s I in febre subeth euenerit. eēntiā fe. considera: cui ꝑut i tractatu de feb. te docui remedia adhibe. ipsi aūt subeth ꝓut statim dicā: facias. ¶ Eius autem qd̄ per narcoticorum interius assumptionem factum est: ⁊ q̄ ad ea que interius applicantur in eo de venenis curaȝ require. Ibi enim bezaardica cuiq; appropriata ⁊ alia conferentia ꝑ ordinem reperies. ¶ Ad id quod ex frigiditate aeris seu alterius intensa nimium vel ex emplastratione narcoticorū fit ꝭm ordinem inferius describenduȝ curabis. ¶ Illud aūt quod rōne materie in aliquo mēbro cōtente fit: citius q̄ȝ poteris illi⁹ materiei euacuationē q̄re. ⁊ successiue ad alia medicamina trāsi. Et vbi materia illa sang. seu ꝑmixta sang. fuerit alijs cōsentientib⁹ flebothomiā face. vel saltē ventosas cū scarificatione. ¶ Sȝ vt deinceps ad actū practicū te deducā materia exn̄te flegmatica ⁊ in cerebro potissimū si virt⁹ cōstet: dieta tenuissima vtere. Et vbi debilis ea fuerit: cū ouis sorbilib⁹: pullo cōtuso vel ei⁹ brodio: aut cū aqua carnis eam ꝓ posse sublenia. Uinū absolute ꝓhibendum est: sed i casu pori de aliq̄ optimo aliquātulū aque ꝑmixto dari poterit. Nā deficiēte virtute frustra laborares. In aere calido infirm⁹ situet̄ cui irā ꝓuocare bonū est: magnis cū vocib⁹ excitet̄. ⁊ scrofam ꝑ pedē si libet in camera liga. Exercitij loco vt statiȝ dicā fiant fricatiōes. ¶ Et cū h̄ clisteri supfluitates prime digestiōis educas: qd̄. ℞. maluarū blitis mercurialis camomille furfuris aā. m. j. fiat decoctio: de qua accipe lib. j. ß. in qua dissolue cassie pul. succhari aā. ℥. j. yerepigre. ℥ ß. olei oliue. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. fiat clistere. Quo misso in quouis loco mā fuerit statim infrascriptū secundetur. qd̄ ℞. camomille: sticados: mercurialis: ysopi: cētauree minoris: eupatorij aā. m. j. agarici: cartami aā. ℥. j. polipodij ℥. ß. conq̄ssent̄. ⁊ fiat decoctio cū aq̄ marina: si habueris: et si nō: cōeȝ aquā accipe. ⁊ i clisteri ꝓut infra describā sal adiūge. ¶ Miraret̄ forsan qs cū ꝯtinue ꝓ decoctione clisterioꝝ res in tāta quātitate describā. Cui⁹ oppositū antiq̄rū plꝭimi faciūt: qꝛ i decoctiōe clisteriorum res i pauca quātitate ponūt. Et tu scias q̄ h̄ vt decoctio melior fiat facio. nā vt pȝ multa rerū quātitas posita i decoctiōe ceteris parib⁹ ꝑfectiorē eā efficit. cū quo sepissime plꝭibus clisteribus indigem⁹. plꝭima eni clisteria ab auctorib⁹ descripta cōperies: q̄ ꝑpaucissime sunt virtutis. Ex decoctiōe igit̄ predicta accipe lib. j. ß. in q̄ dissolue yerepigre. ℥. j. ß. cassie ℥. j. olei cōis. ℥. iij. salis gēme: vbi decoctio nō fit ex aqua marina: seu nitri vel cōis. ℥. iij. fiat clistere. ¶ Aliquos in hoc casu vidi vt naturā forti⁹ euigilarēt ex solo almuri: qd̄ ē encludarū seu alioꝝ pisciū salitoꝝ salmoria clisteria faciebāt: vnū: duo: ⁊ plura: ꝭm exigētiā ex his clisteribus face. qꝛ ꝑmū nō solū naturā irritat: sed etiā mām̄ trahit a capite: qd̄ oibus possibilib⁹ modis fiendū est. Et si h̄ per suppositoria facē volueris: his q̄ supra in litargia descripta sunt vtere. ¶ Quib⁹ factis si os aut̄ dētes clausos h̄ret cum cuneo ligneo seu cultello dētes aperi. ⁊ ℥. j. ß. yerepigre cū vino calido distēperato in ei⁹ os ꝓijce. ⁊ oibus ingenijs vt eā trāsglutiat: facito. Qꝫ si trāsglutire pillulas posset: pillularū cochiarū. ʒ. j. vel. ℈. iiij. dato. Uel his vtere solutiuis q̄ in litargie cura supra descripsi. ¶ Uomitus vt supra de cura litargie dictū est: mire iuuat queȝ vt illic describit̄ ꝓuoca. ¶ Et vt de his que in ore ponunt̄: me expediā cuneo illo: sic int̄ dentes retēto palatum cum fino balsamo ꝯfricet̄. Lingua q̄ȝ ac radices ei⁹: vel idē cū sola aurea alexādrina: seu anacardina ꝯfectiōe fiat. Uel eā cū calido vino distēpera. ⁊ ideȝ face. de q̄ si trāsglutiret iuuaret ad h̄: ⁊ ideo tyriaca seu mitridatū in vino dissolutū et potui datū: q̄ȝ maxie ꝯuenit. Sed dū fricationes infrascripte fient: vt saliua liberius egrediat̄: caput inclinetur: al's suffocari posset infirmus. ¶ Et vbi ipse gargarizare posset. ℞. ysopi: maiorane: sticados aā. m. j. ß. caricarū numero. vj. seminis sinapis. ℥. j. conq̄ssent̄ ⁊ fiat decoctio: de q̄ accipe. ℥. iiij. oximellis sqllitici. ℥. ij. misce: ⁊ gargariçet infirm⁹. ¶ Alij cū decoctiōe illa aureā alexandrinā vl' anacardinā ꝯfectā miscent ⁊ gargarizare faciūt. ¶ Et alij yerāpigrā quā sume nisi eēt tāte amaritudinis collaudarē. ¶ Que v̄o ꝑ nares attrahūtur: sunt caputpurgia: sternutationes: vel odoramēta seu suffumigia. ¶ Caputpurgia aūt sic facias. ℞. aq̄ maiorane: vel violarū decoctiōis. ℥. iij. succi blitis. ℥. ij. mellis. ℥. ß. simul tepefiāt: ⁊ ꝑ nares attrahant̄. vl' cuȝ aq̄lla succū yreos cōmisce. ⁊ ē in illo casu vltimū: ⁊ exptus suȝ. Alij accipiūt succū radicis sābuci: vl' ebuli. ⁊ tu facias si libet. ¶ Sternutatorium aūt fiat ex pipere vel alio aromate acuitatē habēte. vel ex elleboro albo. ⁊ talia narib⁹ insufflent̄. Et ego al's sic feci. Accipe petiā lineā subtilē ⁊ ex ea tētā ꝯfice: quā in aq̄ maiorane vel decoctionis ei⁹ madefacias. dehinc eā ex elleboro vel ex puluere alteri⁹ sternutare faciētis aspge. ⁊ in nasuȝ immitte eā circūuoluēdo: nā sternutationē inducit. ⁊ sopitā nāȝ potēter euigilat. Et idē faciet acetū fortissimuȝ persepius odoratum. ⁊ nāq; ip̄m q̄cūq; casu ꝯuenit. ¶ Ex odoramētis tn̄ appropriatis ē lignū aloes: muscū: nux muscata: squinantū: vel castoreū odorare. Et ille bon⁹ Iacob⁹ forliuiēsis cū alexādrina aurea: vl' cū calido vino distēperata nares inungebat: iuuabat plurimū. Alij fumū capillorū cōbustorum naribus apponunt: vel eorum capitib⁹ vel asse fetide: seu galbanum: seu pellis hedi.

¶ De his q̄ ab extra i cura subeth sūt applicāda. Cap. vj.

n Unc aūt supest q̄ exteri⁹ sunt applicanda describere. dolorose aūt ligature ad brachiorum adiutoria fiant: ⁊ ad coxas iteȝ. fricationes v̄o ad extrema scilicȝ peduȝ ac vole manuū cum aceto ⁊ sale confricentur. Uentosas item super spatulas pone: quas sine scarificatione sepius reitera eas. item super nates aut sub poplite ponere potes. a superioribus enim potenter attrahūt: ac vapores diuertunt. Et vt ea q̄ capiti cōueniunt meliꝰ applicari queāt. ex decoctione camomille. sticados rute aneti: apij: folioꝝ lauri: origani: vel siliuȝ caput lauet̄: dehinc abradat̄: ⁊ tali medicamine proraȝ inunge. qd̄. ℞. pul. piperis nigri. ℥. ß. castorei. ʒ. ij. misce cū lacte mulieris: ex q̄ prorā ꝯfrica. Uel idē cū saturegia cū aceto forti: trita facias. ¶ Qꝫ si forti⁹ eo. ℞. sic⁹ quot libet. ⁊ de viuis passis q̄ȝ successiue pista: ⁊ de illa pasta accipe li. ß. puluer̄ sinapis. ℥. j. ß. euforbij: fimi colūbini aā. ʒ. ß. aceti fortissimi. ℥. j. ß. ⁊ ad formā vnguenti fiat: quo vtere. ¶ Ego aūt in tali casu talia fortia medicamina nō min⁹ puppi q̄ȝ capitis ꝓre applicata laudo. nā cerebrū clarificando: ⁊ mām̄ a ꝓra diuertendo q̄ȝ maxime iuuāt: vt experiētia didici. Quidā eni bon⁹ praticon⁹ his dieb⁹ succuȝ semꝑuiue: ⁊ nescio q̄ alia stupefactiua sup frontē cuiusdā robusti iuuenis febri

citantis apposuerat q nullis remedijs euigilari poterat.
ꝛ in ea forti⁹ medicamina puppi applicata: q̃ȝ ꝑe opera
ri reperiebã: ꝛ inẛ cetera hoc q̃ȝ maxime valebat: qđ sic fit
℞. hoīs capillos: cõbure: de q̃ puluere. ℞. ℥. ij. castorei. ℥
ß. cũ succo ruthe ꝛ aceto: simul incorporenẛ: de q̃ puppi fi
at inunctio. ¶ Si aũt subet i se. euenerit euigilare ĩfirmũ
cũ fricatiõib⁹: ligaturis: vẽtosis: vociferationibus: ꝛ alijs
huiusmodi tua sit intẽtio. Quo euigilato materiam eua,
cua. Et quib⁹ modis poteris eã ad iferiora diuerte succes
siue: ne vapores ad caput ascẽdãt: ꝓhibe. In q̃ casu acetũ
odorare multũ ꝓdest: ꝛ prorã ac frõtẽ cũ rosato oleo mo,
dico aceti ꝑmixto punge. ꝛ si vapores nõ tantũ repcutere
valeas: gn ĩ sõnũ ꝓfũdũ cadant: cũ his q̃ dcã sũt te iuua.

¶ Tractat⁹. vj. de icubo seu empialdes tria ĩ se ꝯtinẽs ca.

¶ Quid sit incub⁹ seu empialdes. ꝛ q̃ cause Cap. j.

d **Isposueram** dñe ẽpilepsie pñtẽ locũ accõmodare: sed domi,
nus incubus familiaritatẽ quandã cum subetia se
habere affirmabat: ꝛ cũ epilepsia sanguineitateȝ propin,
quã: ꝓpẛ qđ vt meli⁹ inẛ hec duo situeẛ obtinuit. Sepe ac
cidit vt vie per q̃s spirit⁹ a corde ad cecebrũ deferunẛ a ce
rebro ad membra cetera grossis ab humiditatibus opilẽ
tur: ꝛ puppis q̃ȝ maxime: quo fit: vt membra debstis suis
motibus careant: q: tunc cum pect⁹ ad necessarias dimẽ
siones dilatari neq̃at: diafragma cõstringiẛ: ꝛ ab ipso pul
mo. a pulmone v̄o cor: q̃ ex causa cor ip̄m debite dilatari
nõ põt. ꝛ tũc ĩfirmo sup se vt põdus vel fãtasma talẽ habe
at ꝓhibẽs dilatationẽ apparet. ꝛ cũ extrema ꝓpẛ illã opi
lationẽ citius spiritib⁹ q̃ȝ mẽbra cetera depauperenẛ: fan
tasma h̃ a pedib⁹ initiũ facit. ꝛ paulatiue ẜm ꝙ mẽbra ip̄is
spiritib⁹ priuanẛ sursum repit. qđ vulgares demonẽ ho,
mines suffocantẽ putãt. ob h̃ ergo passio hec incubus ap,
pellaẛ. qđ est nomẽ demonis. ¶ Alij vetulas q̃sdã incãtã
tes q̃ se ĩ formas varias vt inquit mutare pñt h̃ facẽ putãt
et eas strias seu zobianas nr̃i vulgares appellãt: q̃ vt di,
cũt gotoꝝ formam sepi⁹ accipiũt. Hec credulitas ob h̃ or
tũ habuit: q: passio h̃ lactẽtes sepe deprehẽdit: q̃s tũc suf,
focat. cui⁹ causas vulgares ignorãtes vetulas illas zobia
nas illud fecisse putant. ¶ Ex dictis itaq̃ȝ qd sit incub⁹ ap
paret. Eteni est egritudo grossis a vaporib⁹ vias spiritu
um cordis ad cerebrũ seu puppis ad mẽbra cetera opilã,
tib⁹ ꝓueniẽs in q̃ patiẽs supra se põdus aut fantasma põ,
derãs hẽe putat. h̃ vt plimũ in sõnis accidit. ꝛ his potissi,
mũ q resupine dormiũt. ¶ Quãtũ ad causas intrĩsecas ꝛ
extrinsecas eẽ põt. Extrinseca: vt intẽsa caliditas vel frigi
ditas. nã frigiditas dormitanti supueniẽs ꝛ vias spirituũ
cõprimẽs incubũ efficit. Intẽsa v̄o caliditas interdũ hu,
mores in vaporẽ ꝯuertit. q postea vias illas opilat ꝛ incu
bus induciẛ. ¶ Accidit itẽ cũ q̃s sup magnã repletionem
dormierit. grãdis eni repletio ẽ incubi plerũq̃ȝ causa. nã
stomach⁹ replet⁹ cõp̄mit diafragma: ꝛ ipse pulmonẽ: pul
mo v̄o cor: q̃re ꝛc̃. ¶ Cã intrinseca eẽ põt qlibet humor a
quo grossus vapor eleuat⁹ sufficit: in vijs dictis opilatio
nẽ inducere: vt sanguis: colera: flegma: ꝛ melãcolia.

¶ De signis incubi tam pronosticis q̃ȝ demonstra,
tiuis. Cap. ij.

e **Gritudinis** huius demõstratiua signa ꝑ ĩfirmi nar
rationẽ dep̄hendes. In earum cognitionem sic de,
uenies: q: si extrinsece fuerint: te de eis patiens in,
formabit. ¶ Quantũ ad intrĩsecas si sanguis in causa fue
rit: rubet facies: oculiq̃ȝ: tument frontis ꝛ timporũ vene:
precedens regimen: etas: cõplexio: ꝛ similia sanguini cõ
sentiũt. ¶ Et pariter de flegma: colera ac melancolia ẜm
ꝓpria signa iudicabis: que supra pluries descripta sunt.
¶ Hãc passionẽ greci empialdes vocant: quã Gal'. in li.
de iuuamẽtis anhelit⁹ ca. ij. epilepsiã in somno eẽ dicit.
¶ Differt aũt hec ab epil'ia: q: hec ĩ puppi: ꝛ illa fit in ꝓra
Mã item epilepsie venenositate participat: hec v̄o ne,
quaq̃ȝ. Et tertio quia ĩ epilepsia semꝑ fit spasm⁹. ĩ hac v̄o
minime. ¶ Ex dictis patẽt satis intelligẽti signa ꝓnosti,
ca: cũ plĩme sint egritudines q̃ ab opilatiõe viarũ spiritu
um ꝓducunẛ. Si incub⁹ ille ꝑseueret patiẽs: in aliquã il,
larũ facile cadit: vt ẽ epilepsia: apoplexia: paralesis: spas
mus: ꝛ mors subitanea ꝛc̃. Et si hec mala bestia. s. incub⁹
hõi vigilanti venerit: erit periculosior multum.

¶ De cura incubi Cap. iij.

s **I** a sanguine incub⁹ ꝓuenerit subtilieẛ dieta ꝛ res
sang. multiplicãtes deuitet: quarũ doctrina in cura
doloris capitis a sang. ꝓuenientis tibi data fuit: de,
hinc supfluitatibus prime digestionis emissis vbi cetera
consentiant: flebotomiam iube. Et vbi magna fuerit san
guinis quantitas siue plectoria a saphenis incipe. succes
siue ad cephalicas veni. Qꝫ si etas vel aliud fleboth omi,
am prohibeat in locis debitis ventosas appone: ꝛ dehinc
al's ẜm exigentiã ꝓut capitulũ allegatum te docet exgre.
¶ Verũ vbi colera flegma ꝛ melancolia in causa fuerint
in capl'is doloris capitis his causis correspondẽtibus cu
ram require. illic enim ẜm humoꝝ exigentiaȝ digestiua
solutiua: fricationes: stricturas: ventosas diuersiuas: et
gargarismata: ꝛ breuiter oĩa huic ꝓposito necessaria or,
dinate comperies. Et ꝓpter hoc breuitati parcens: quia
illic oĩa reperies necessario huic capl'o finẽ impono.

¶ Tractat⁹. vij. de epilepsia ĩ se nouẽ ꝯtinẽs capitula.

¶ Quid sit epilepsia: q̃ cãe: ꝛ qb⁹ fit in locis Cap. j.

n **On aliter** q̃ȝ correlatiua somnus ꝛ vigi,
lia quandam quasi inter se affi,
nitatem habere videntur: ꝓpter quod plurimi ra,
tionabile putarent vt post egritudines que in somno vel
ex somno eueniunt vigiliam collocarem: quod factum es
set. sed inter subeth incubum ꝛ epilepsiam quo ad cau,
sas ꝛ curam maiorem multo q̃ȝ inter somnum ꝛ vigiliaȝ
simboleitatem inuenio: ꝛ hanc ob causam ipsi epilepsie
presens capitulum accõmodaui. inferius tñ vigiliã ip̄aȝ
digno loco collocabo. ¶ Est igiẛ epilepsia morb⁹ plĩmũ
vbiq̃ȝ not⁹. Is eni oẽs apud natiões habitat: ꝛ familiari⁹
certe q̃ȝ cuperẽt: ꝓpẛ qđ varijs nõib⁹ appellaẛ. s. epilepsia
yeranason. diuinatio. heraclea. seu herculea pedicõ. mor
bus comicialis. morb⁹ caducus. morbus lunatic⁹. ꝛ maẛ
pueroꝝ. ¶ Sed diciẛ epilepsia ab epi qđ est supra. ꝛ lesis
lesio. quasi supioris partis lesio. quia capitis. ꝓpter quod
dicũt quidam ꝙ epilepsia dicitur ab oppressione mentis
ꝛ sensus: quibus occupatis corp⁹ quoq̃ȝ a suis operatiõi,
bus impeditur. Et ob hoc nõnulli eam yeranoson vocãt:
ꝙ quasi passio sacra interp̄tatur. veteres eni cũ aĩe ꝯtem
plationes manifesti⁹ ĩ cerebro q̃ȝ iu alio mẽbro dep̄hẽde
rẽt: ip̄m aĩe tẽplũ appellarũt: qđ a cõtẽplando dictuȝ est.
Et cũ tẽpla cõiter sacra sint: ip̄m cerebrũ locũ sacruȝ ap
pellauerunt: ideo yeranoson dixerunt. ¶ Diuinatio au,
teȝ a quibusdam diciẛ: vt ille bon⁹ Serapio inquit: quia
ea ex parte demonum prouenire putabant: sed eius pace
illa eoꝝ nõ fuit ĩtẽtio: sȝ eã appellabãt diuinationeȝ: q: in
epil'ia ĩ q̃ fort' fit opilatio sẽsus oẽs exteriores ita liganẛ: vt
fere ab oĩb⁹ eoꝝ opatiõib⁹ vacẽt: ꝓpẛ qđ aĩa rõnal' aliũde
nõ ĩpedita ĩ suo simplici eẽ q̃si remanet: q̃ fit vt qñq̃ȝ futu
ra dep̄hẽdat. amoto itaq̃ȝ ꝑoxismo plĩma ꝑsepe futura ꝑ,
dicũt: vñ vulgares cãȝ ĩgrãtes demonũ v̄tute h̃ fieri pu,
tãt: ꝛ hãc ob cãȝ diuiñatio nõnulli veteres hũc morbũ ap
pellãt. Et ego quẽdã iuuenẽ colericũ vidi q se aiebat ĩ ꝑo
xismis semꝑ mirãda vidẽ: q̃ sũme cupiebat lr̃is demãda,
ri. ille eni ĩ dubio futura eẽ ꝑabat. hãc igiẛ ob cãȝ veteres
diuiñatio hũc morbũ appellãt. ¶ Dicũt ãt eraclea seu her
culea: q: ip̄a veluti hercules fort' ẽ egritudo: vl' q: ipse eã
passus ẽ: vt pote ferunt. ¶ Et q: passio h̃ pueros q̃ȝ maxie
dep̄hẽdit pedicõ a q̃busdã dcã ẽ a pede grece qđ ẽ latine
puer: vl' vt alijs placet ab ĩordinata pedũ motiõe: q̃ ĩ hui⁹
passiõis ꝑoxismo cõiẛ fit. ¶ Morb⁹ itẽ comitial' a comitijs
dict⁹ ẽ. erãt eni comitie ppl'i romani ĩ cãpomartio ĩ chalẽ
dis ianuarij ꝓcreãdis magistratib⁹ ꝯuent⁹. Et si forte tũc

quépiam h morb⁹ inuaderet: comitias ad diē aliū defere bant: ꝛ sic morbus comitialis dict⁹ est. ¶Caduc⁹ aūt dī q̄ quem dephēdit cadere facit. ¶Lunaticus vō q̄ fm lune varios aspect⁹ plimos inuadit. ¶Et puerorū mī q̄ sepi⁹ q̄ alios pueros dephēdit. Oia tñ q̄ dicta sunt verā egritudinē q̄ epilepsia ab auctorib⁹ nūcupaf importāt: ꝛ h de noīe. ¶Quid aūt sit epilepsia nūc inuestigandum est. Vñ Gal. 3°. de iteriorib⁹. iiij. ca. ꝛ i libello de iuuamēto anhelit⁹. Et itē Aui. pma tertij: ca. ppo. ꝛ vtplimū auctores alij in h cōueniunt q̄ in pra capitis pncipalit hec passio fiat esto ptes alie cerebri p colligantiā occupate teneanf. als hāc patiētes egritudinē de poxismo oēs recordarenf. cuius oppositū ɔtingit in plurib⁹. fit igif ad bonū itellectuʒ a vapore humore vel vēto. vapor eni seu vētositas i cerebro genita vel aliūde veniēs: si secū aliq̄ venenosa q̄litas iūcta sit cerebrū aut ei⁹ pelliculas mordicando pcutit. vñ sentiens nocumētū ɔtrahif: ad cui⁹ ɔtractionē orta ab eo ɔtrahunf. puta nerui q̄ vsus suā originē tracti spasmū efficiūt. In tali aūt spasmatiōe seu neruorū ɔtractione fit in vijs spirituū opilatio: ppt q̄d ad mēbra trāsire nequūtes motu ꝛ sensu ea puāt: ꝛ sic patiēs cadit. Si aūt fiat de humorib⁹ p pus causaf opilatio q̄ phibef trāsit⁹ spūs sensibil: ꝛ motiui ad aiata mēbra: successiue ɔtractio siue spasmus. nam cū humores illi in pelliculis cerebri seu meatibus imbibanf. crescunt in latum: ꝛ in longum accurtantur. quare necessario retrahuntur: ad quorū retractionē orta versus suam originem quoqʒ trahunf ꝛ spasmus inde fit. Ex quibus patet q̄ in casu pmo prius fit spasmus ꝛ successiue opilatio: ꝛ in secūdo prius opilatio. ꝛ successiue spasmus. nulla tñ in epilepsia integra fit opilatio: tūc eni tam motu q̄ sensu oīa membra carerēt: cui⁹ oppositū videm⁹. ¶Ex q̄bus oīb⁹ quid sit epilepsia manifeste ptʒ Est eni egritudo cerebri ab humiditate vapore seu vētositate: venenositate q̄dā participātib⁹ pueniēs: q̄rū cā in seipm ɔtrahif: ꝛ i vijs spirit⁹ sensibilis ꝛ motiui opilatione facta esto nō integra a sensu ꝛ motu mēbra aiata priuātur. ¶Ex dictis itē patet vaporē vētositateʒ: aut humorē ad bonū intellectū: venenositate q̄dam participātes esse causam epilepsie imediataʒ. Gal. nāqʒ Rasis ꝛ Aui. opinionē cōfirmātes epilepsiam: nisi aliq̄ interueniēte vētositate fieri posse haud quāq̄ putant: q̄d p anotomiçatas oues hūc patiētes morbū pbant. in q̄rū capitib⁹ semper humiditas venenosa repta ē: si ea hora. s. qua paroxism⁹ eas inuadit anotomiçanf. ¶Sed ē p declaratione maiori ad causarū epilepsie inuestigationē particular i⁹ transeundū. Ille igif intrinsece ꝛ extrinsece esse pñt. Extrinsecarū quedā ineuitabiliter occurrūt. ꝛ q̄dam nō. Ineuitabiliter occurrētes sunt sex res non naturales: vt est aeris excessiua frigiditas: timor ingēs. somn⁹ debito longior: quies superflua: nimia repletio: ꝛ cibi ac potus incōueniens assumptio. Que aūt euitabiliter occurrere pñt sunt i summa oē excellēs sensibile potēs sensuʒ corrumpere. vt res horribilis: aspect⁹ quoqʒ rei mote circulariter ꝛ similium. Son⁹ terribilis vt tonitrui vel alteri⁹ rei: fetidi aeris vel alterius rei olfatio ac q̄rūdā: q̄bus inducēdi epilepsiā ppietas est: vt odor apij: cornu capre: fumi quorundaʒ fungorū: ac aliorū plurimorū: gustabilia ac tangibilia plurima idē efficere pñt. ¶Quantū ad intrinseca a q̄libet humore pōt indifferēter puenire: frequenti⁹ tñ a flegmate: ꝛ rari⁹ a colera. ¶Sed rōne loci triplicē denominationē recipit. Nā cum p causam ppriā cerebro existentē causaf: dī epilepsia. ꝛ si a stomacho analepsia: ab alijs vō mēbris catalepsia. Vñ refert Gal. 3° de iteriorib⁹. ca. vij. q̄ a police pedis vapor q̄dā puello eleuabaf: q̄ cū cerebrū attigebat i epilepsie poxismuʒ cadebat: cui⁹ cā erat vapor ille a mā venenosa resolutus. sepe eni in membro aliq̄ fit opilatio: cui⁹ causa nulla fit trāspiratio. nullus qʒ spūs ad humorē illū attingē pōt. q̄re corrūpif ꝛ putrefit: aq̄ tūc eleuat⁹ vapor p eas vias p quas spūs ad membruʒ illud eūt ad cerebrū tendit. ꝛ cū venenositate illa pcutiēs epilepsiā inducit. ꝛ ita a quouis mēbro fieri ɔtingit i quo humor corrupt⁹ ꝛ maxime venenosus repitur: vt est flegma putrefactū. ¶Et ex quo vermes in intestinis vel alibi generanf: ipsi qʒ vermes epilepsie causa esse possunt. ¶Et a corrupto item spermate tam in mulieribus q̄ in viris psepe accidit. ¶Etiam credo hoc frequenti⁹ tēpore Gal. q̄ nostro fiebat. nā nostri tēporis mulieres ac viri ne in tale periculū incidāt q̄maxime sibi cauēt portando ciliciū: dormiēdo sup terrā: crudas herbas comedendo. ꝛ intātū breuit pizocorizāt q̄ nequaq̄ tale periculuʒ incurrere timēt. Sed tñ in talib⁹ pizocaris nō cōfidas: q̄a ex regula hñt q̄ meli⁹ est tale semē in agro nature seminare q̄ ipm corrūpi sinere. Sed missis pizocarijs pgnātes ppt retentionē materierū corruptarū epilepsiam incurrunt: q̄ partu facto libere remanent.

¶De signis epilepsie demōstratiuis Cap. ij.

Nunc de signis q̄ duplicia sunt: demōstratiua. s. ꝛ pnostica. demōstratiuorū q̄daʒ sumunf a paroxismo ꝛ q̄dam a getis toe. Sed plurime sunt egritudines quarū paroxismi cum epilepsie paroxismo taliter conueniunt: vt vix vnam ab alia discernere scias: vt est litargia subeth apoplexia stupor sincopis ꝛ suffocatio: qualis sit inter epilepsiam ꝛ illas differentia videndum est. ¶Litargia ꝛ subeth discernif ab epilepsia: quia in eis nullus fit spasmus: in epilepsia sic: cum quo si litargicus siue subetic⁹ euigiletur ꝛ quiescere pmittatur: in somnum iterū profundum cadit: epilepticus nequaq̄ʒ. Fit item in epilepsia ad os spuma: i subetico siue litargico minime. ¶Ab epilepsia discernitur apoplexia: quia in apoplexia oino sensus ꝛ motus aufertur. in illa aūt nō. ideo nōnulli apoplexiam epilepsiam fortē vocant. Nam epilepticos q̄sdā mori vidi: quos vltim⁹ paroxism⁹ fuit apoplexie. Est qʒ epilepsia egritudo paroxismalis: ꝛ illa nō. ¶Epilepticū vō a sincopizato cognosces: q̄ epileptic⁹ viui vocē habet sincopizatus mortui. Sincopizatus itē nullū pulsum habet: epileptic⁹ vō sic. Item sincopis nō ita subito venit: sʒ epilepsia semp. ¶A pfocatione cognoscif: quia prefocata vtplurimū versus genua caput inclinat: epileptic⁹ nō: pfocata item ꝛ si rñdere nequit: tñ intelligit: ꝛ oium que i paroxismo facta sunt post paroxismū recordaf. Tu tñ qui cū honore hāc artē exercere cupis: horū omniū ppria signa in suis cap'lis descripta: fac bñ menti habeas: ꝛ sic in horū cognitionē facile deuenies. ¶Nūc aūt superest paroxismi epilepsie signa describē q̄ sunt: q̄ vtplimum paroxismus subito venit: sensum ꝛ intellectū paroxismans amittit. torq̄tur: spasmatur: spumat os. Interdum mingit stercorizat: ac polluit se nōnunq̄ʒ: his oībus vl' ex his pluribus apparentibus hunc epilepsiam pati haud quaq̄ʒ dubites. ¶Sed q̄ a quolibet membro a quocūq̄ʒ humore: vt est dictum potest inferentes puenire: primo peccātis humoris signa inuestiganda sunt. Scdo membrum in quo hec passio radicit⁹ inest quod quieto tēpore peroptime fieri potest. ¶Si igitur flegma in causa fuerit veluti plurimū cōtingit: longus erit paroxismus: spuma grossa ꝛ alba ad os erit. sed cōplexio: etas: precedens regimen: tps anni: ꝛ similia tibi sunt consideranda: que si flegmati attestanf. tunc cert⁹ fies: ꝛ adhuc certior: si vrina in colore remissa fuerit: spissa qʒ ad modum liq̄facti vitri: sedimen resideat: fueritqʒ pulsus mollis ꝛ inordinat⁹ satis: ꝛ post paroxismū patiēs q̄si stupid⁹ māserit. ¶Si vō spuma ad croceitatē tēderit: ꝛ in facie fuerit rubedo dulcescat i ore saliua: sint vene frontis plene: vrina vō grossa ꝛ rubicunda. pulsus plen⁹ ꝛ vndosus: ꝛ etas: tps anni: pcedēs regimē ꝛc. sang. ɔsentiāt: cū quo post paroxismū ifirm⁹ cuʒ q̄dā fatuo risu manet cāʒ fore san. nullo mō dubites. ¶At si spuma fuerit modica liuēs i facie fit saturnin⁹. vrina subtilis ac clara: pulsus durus: ꝛ his etas cōplexio: pcedens regimē ꝛc. ɔsentiāt: ꝛ p⁹ poxismū veluti melācolic⁹ remā

ferit: id a melancolia ꝓuenire certū eſt. ¶ Et vbi paroxiſ
mus fit leuis: ſpuma citrina: facies q̄ʒ: etas aūt cōplexio ꝑ
cedēs regimē: ⁊ talia ſuꝑ colerā arguāt. vrina vō ad ignei
tatē quādā tēderet: pulſus velox fit atqʒ durꝰ: cū q̄ quietis
tp̄e rixoſus ⁊ q̄ſi maniacꝰ infirmꝰ maneat: talis epilepſia
ꝓuenit a colera: eſto id raro fiat. naʒ ſua caliditate aperit
ac deopilat ſua ſubtilitate facile penetrat: ⁊ ſpiritibꝰ viaʒ
p̄bet: qbꝰ ex cauſis raro epilepſia ab ea ꝓuenit. Attn̄ ſi cā i
ea fuerit tibi eā deſcripta ſigna nūciabūt: ⁊ ſic humoꝝ ſim
plicitū q epilepſiā inducē p̄nt: ſigna poſita ſūt. ¶ Qd ſi ꝑ
mixti fuerint: ſigna q̄ʒ ꝑmixta erūt. Cōtingit eni tā i dicti
q̄ʒ in dicēdis egritudinibꝰ peccātis humoris totiēs ſigna
deſcribere ꝙ ſtudere volētibꝰ facile ſit: q̄ ſit vt leuiter per
transeaʒ. ¶ Locꝰ vō a q̄ epilepſia ꝓuenit ſic iueſtigandus
erit. nā ſi a capite lʒ fiat grauitatē capitis vertiginē ſcotho
miam oculoꝝ tenebroſitatē vel alios dolores ſepe caput
patiť. cū quo paroxiſmū venire nō p̄ſentit. ¶ Si a ſtoma
cho dolores nauſeā ⁊ alias ſtomachi egritudines ſepe pa
tiť: ⁊ an̄q̄ʒ a ꝑoxiſmo dep̄hēdať agitationē in ſtomacho p̄
ſentit: cū q̄ vtplrimū euomit i paroxiſmo. ¶ Si aūt a mrī
ce mulier ꝑſepe de paſſionibꝰ mrīcis conq̄riť: ⁊ ſe cōmin
git interdū. ¶ Si a ſplene lateris ſiniſtri dolores ſepe pa
tiť. ¶ Et ſi ab epate paſſiones alique epatis preceſſerūt:
¶ Si ab inteſtinis dolores eoꝝ ſepe venūt: cuʒ q̄ vtplu
rimū in ꝑoxiſmo ſtercorizat. ¶ Et ſi a vermibꝰ ſigna vmi
um aderūt: q̄ tibi oīa i ſuo loco fiēt manifeſta. ¶ Si a reni
bus eoꝝ paſſiones p̄erūt: cū q̄ in paroxiſmo patiēs ſe pol
luet. Ex qbꝰ oībꝰ patet q̄liter gētis tp̄e tam loca q̄ʒ epile
pſie cauſam venari facile poteris.

¶ De ſignis epilepſie ꝓnoſticis: tā. ſ. q̄ futurā epilepſiam
denūciāt q̄ʒ qs ſit finis paroxiſmi. Cap. iij.

n Unc de ꝓnoſticis epilepſie aliqd dicenduʒ: vnde
illa q̄ futurā epilepſiā indicant quātū ex parte ca
pitis ſunt varia ſomnia: ⁊ aq̄ruʒ maxīe ſi clamor
in ſomno. ſi vertigines ſcothomie incubi grauedo capi
tis ſomnolentia: oculorum tenebroſitas: lingue venaruʒ
citrinitas aut viriditas: vel aliqd tale cōtinuet epilepſiaʒ
futuram minanť. ¶ Rōne ſtomachi ſi cōſuetus epilepſiā
pati i ore ſtomachi tremorē ⁊ mordicationē ſenſerit: ⁊ ma
xime vbi iuuenis ipſe ſit paroxiſmū futurū time. Qd ſi cū
his ſcothomia ſeu vertigo eū dep̄hēdat: paroxiſmꝰ ille ē.
¶ Que vō ab alijs mēbris ē cum patiens membrum do
loreʒ vel aliquā ab eſſe ſuo mutabilitatē h̄re cōprehēdis:
ſi potes īfirmo ſuccurre cuʒ epilepſie ꝓpe ſit. ¶ Si epile
ptici interdū emorroides aut fluxum menſtruorum pati
untur: ⁊ iſta preter ſolitū retenta ſint: in breui veniet epi
lepſia: que igitur dicta ſunt: futurā eam ꝓnunciant. ¶ Sʒ
alia adhuc ꝓnoſtica reſtant: ꝓ quoruʒ declaratione ſcien
duʒ eſt ꝙ triplex eſt epilepſia. ſ. leuis: fortis: ⁊ mediocris.
Leuis eſt q̄ preſentitur: q̄ egrotantē cadere non facit: ⁊ in
illo os non ſpumat: ⁊ diu paroxiſmus eū non tenet q ra
ro venit. poſt quē etiam letus ſatis remanet: ⁊ oīum remi
niſciť. ¶ Grauis eſt q̄ econtra: cuius euētus non ſentitur
⁊ infirmus cadit: os ſpumat: frequēter īfirmū paroxiſmꝰ
inuadit: ⁊ ēlōgus poſt quē timidus ſemianimis: ⁊ multū
triſtis remanet. de caſu in paroxiſmuʒ minime recordať:
cū quo etiā eſt inuerecūdus. ¶ Mediocris vō huic ſcd̄o
mediū tenet: verū epilepſia q̄ʒtūcūqʒ leuis difficulter re
cipit curā. ¶ Pro quo vt p̄dicare aliqd ſcias notāda ſūt
aliqua. Et p̄mo locū. nam q̄ in cerebro ſit q̄ʒ alio potius in
membro difficilius curā recipit. Attn̄ ſi tūc ſuꝑ caput al
ba res apparuerit ſignū bonum eſt ⁊ cure poſſibilitatis.
¶ Reſpectu etatis quanto ab ortu magis diſtat difficilius
curať: q̄re poſt. xxv. annū ea maxime q cerebri vitio ꝓue
nit: rariſſime curať. vt voluit Ypo. ſi q̄ tn̄ curā recipit fa
cilius i iuuētute fit q̄ʒ in ſenio. Sed ſi ab infantia epilepti
cus fiat: ⁊ cū epilepſia. xxv. annū ꝑtrāſierit: curať nunq̄ʒ.
¶ Femine itē ſi an̄ eruptionē mēſtruoꝝ epileptice fuerit
⁊ ꝑ ipſoꝝ eruptionē nō curanť: poſt nunq̄ʒ poſtea curanť.

quod elici poteſt ex ſententia illius afforiſmi tertie parti
cule: pueris plurime paſſiones ⁊c̄. ¶ Ex quo ad difficul
tatem cure ideʒ dicēdum de cōplexione: tēpore: regione:
⁊ ſilibꝰ. nam quantomagis illa accidūt caliditati ceteris
paribus facilius curā recipiūt. ¶ Circa vō cām ⁊ materi
am q̄ ex humoribus q̄ʒ que ex vētoſitate ſeu vaporibus ꝓ
uenit: difficilius curať: ⁊ reſpectu humoꝝ que a flegma
te ꝓuenit. Sed in qbuſcūqʒ dictis cetera paria ſemper po
nenda ſunt. ¶ Reſpectu vō paroxiſmi quāto maior mor
bus ineſt: tanto eſt epilepſia deterior. fortiorē eni opilatio
nē ac maiorem leſioneʒ ſignificat. ¶ Et ſi tremor accidit
⁊ ꝓlōgeť paroxiſmus: infirmū velociter interficit. ¶ Itē
ſi infirmus ſubito cum clamore cadat cuius membra tor
quentur: ⁊ os ſpumat vrinat ⁊ egerit: ab illo paroxiſmo
euadet perrariſſime. ¶ Item infantes qui in puerperio
epilepſiam incurrūt: perpauciſſimi euadunt: quia vel ex
infecto ſanguine cōcepti ſunt: vel q̄r ex cōſtellatione aut
apij comeſtiōe ſeu alterꝰ in vtero mrīs hāc diſpoſitionē
acq̄ſiuerūt. ¶ Sed hi in quoꝝ capitibꝰ maxillis ⁊ naribꝰ
cruſtule ſquamoſe vel vlcera inaſcunť: cum q̄ a naribus
multe mucillagines egrediunť: ⁊ aquoſitates ab ore diffi
culter epilepſiā incurrūt. ¶ Epilepſia grauis q̄ a flegma
te exn̄te in corpore ꝓuenit perſepe ad paralepſim termi
nať. Si vō ab humore groſſo ad melācoliam patiens me
lancolicus efficiť. ¶ Et q a. xxv. infra curanť plurimi: ⁊
ab hinc ſupra aliq: eſto perrari. ¶ Ut cognoſcas an pati
ens ex toto liber ſit. Inter manꝰ apiū recēs cōfrica: quod
poſtea naribꝰ aliquādiu tene. Uel epilepticū ex fumo cor
nu capre fumiga: vel eius in naribꝰ puluerē impone: aut
epar hyrcinū odoret: ſi tunc ꝓpter aliquod illoꝝ epilepti
cus non ceciderit: liber ex toto erit.

¶ De cura paroxiſmi epilepſie. Cap. iiij.

e Pilepſie cura bipartiť: q̄dā eni paroxiſmū: ⁊ q̄
dā quietis tēpus reſpicit. ¶ Si ḡ paroxiſmꝰ epile
ptico ſuꝑuenerit: tua ſit intētio vapoꝝ aſcenſuʒ ꝓ
hibere: ⁊ quātū potes māʒ inferꝰ trahere: fortes ḡ extre
moꝝ fricationes aut ligaturas doloroſas fieri facias. Et
ad nates ⁊ ſub poplite ſine ſcarificatione ventoſas appo
ni facias: ⁊ cū eleuata voce ꝓprio noīe ſepe voceť. ¶ Q
ſi cum his paroxiſmus ſolui nō poſſet aut nimis longus
eſſet: vt erat illꝰ iuuenis q ꝑ horas ſeptem interdum a pa
roxiſmo tenebať infraſcriptū cliſtere ſtatim apponi iube
Qd. ℞. maluarū blitis ſaluie camomille ſticados cētau
ree minoris an̄. m. j. agar. ℥. j. polipodij: cartami an̄. ℥. ß.
cōquaſſenť: ⁊ fiat decoctio: de q̄ accipe li. j. ß. in q̄ diſſolue
caſſie yerepigre an̄. ℥. j. olei cōis. ℥. iij. ſal' triti parū: ⁊ fiat
cliſtere. ¶ Quo emiſſo recentē rutā inter manus cōfrica
tā patientis: naribus ſuꝑtene. Uel eius ſuccū naribus im
mitte. Cultellū q̄ʒ ligneū inť dētes appone: deinde cū ſi
no balſamo palatū ſemꝑ ꝯfrica. Nares itē ac pulſantes i
timporibꝰ venas. Solet eni lʒ ſtati ꝑoxiſmū pellere ac eū
multū retardare: vt exꝑiētia didici. Et ſi balſamū nō hu
meris palatū ac linguaʒ cū ſino mitridato aut tyriaca ſeu
ſucco rute ꝯfrica. ¶ Sʒ vbi ꝑ iſta patiēs ſurgē negret ſter
nutationē audacť cum pipere ſeu elleboro albo: aut q̄uis
alio ꝓuoca. Id tn̄ in principio nequaq̄ʒ facias: ne ex illa
forti motiōe mā ſurſuʒ repet. ¶ Dicūt qdam ꝙ ſi i patien
tis auribꝰ ter deuote infraſcripta dixeris epilepticꝰ ilico
ſurget. Gaſpar fert myrrham: thus melchion: balthaſar
aurū. ¶ Uel ter dicať. Oremꝰ p̄ceptis ſalutaribꝰ moniti
⁊c̄. cū toto: p̄r nr̄. Sʒ ad ſacraʒ medicinā veniēdo dicūt q
dā ꝙ ſi a vena auris ſanguis extrahať: ⁊ ex eo os patiētis
illiniať: mox a paroxiſmo ſurgit. Et ſi dū ſic ſtupiduʒ ma
net. tres illꝰ ſanguis. ʒ. potui deuť: cadit poſtea nūq̄ʒ. Sʒ
de loco extractiōis ſanguis eſt inter quoſdā diīa: q̄r dicūt
quidā ꝙ nō ab auribꝰ ſed a poplite pedis dextri ſang. ex
trahi debet. ¶ Itē cū epilepticꝰ ceciderit: canē vnū ſtatiʒ
interfice: ⁊ fel patiēti q̄q̄ mō poteris tribue. ¶ Itē ſi is qui
primo caſum viderit in proprio ſotulari mixerit: ⁊ poſtea

agitauerit:ac si eū leuare vellet: deinde vrinā illā cū sotulari illo potui dederit liberabit̄ ex toto. ¶ Alij p dorsum ranā scindūt:⁊ extractū iecur in folio caulis inuolutū desiccāt:⁊ puluerē faciūt:quē cū vino optimo potui tribuūt paroxismāti: ⁊ si vice ꝑma nō curat̄: vēturo paroxismo idem faciūt. ¶ Mirant̄ qdā dico putantes se philosophos ꝙ illa passio p descripta debeat amoueri:ꝑ q̄ scito ꝙ nulla venenositas a calido frigido succo vel humido solū pellit̄: sꝫ ē necesse vt aliqua q̄litas occulta huic venenositati cōtraria in re pellente reperiatur. Cum ergo epilepsia ratione venenositatis ꝓducatur:necesse est pellentem eam oppositam illi qualitatē occultam aliquam habere: que in iecore rane:sang.canis vel in vrina hominis seu in aliquo alio inesse potest. Quot eni ꝓprietates rebus insunt que adhuc nobis existūt incognite. ¶ Sed dices cur primum ergo vrinā ponis sotulari:cur istas cerimonias adiungis:videlicꝫ q primo casum viderit sic faciat: cur non oēs alij hec faciāt. ¶ Et tu debes respōdere ꝙ h̄ fit vt illi medicine q̄cūqꝫ illa fuerit:maior fides attribuat̄. Quāto eni infirmus maiori cū affectione medicamina sumit:tāto auidius natura illa recipit ⁊ multo meliorē ceteris partibus operationē efficit:q̄ꝫ si cū illa affectione reciperet. Et hinc est ꝙ tot cerimonias in medicina facim⁹. Nā pillulas in dispari numero exhibem⁹:cum vulgares putent eum numerum multo pfectiorē q̄ꝫ parē: vñ plurimi si pillulas.vj.ʒ.vni⁹ sumerēt putarēt eas nihil operari: ꝓpter q̄d indubie multo meliorē operationē.v. eiusdē pōderis facerēt in eodem q̄ꝫ sex. Oēs ēgritudines venenositate participātes meli⁹ p talia sic cōiter a nobis cerimonijs q̄busdā adiūctis curant̄:q̄ꝫ aliter. ¶ Si q̄ꝫ ḡ in h̄ meo opusculo deinceps ad modū vetularū descripsero:pēsa nō abre me hic illa descripsisse. nā ⁊ si tibi forsan pcātatiōes appareāt:nihil tñ est sine rōne positū quā tibi vbi opus eēt ex pncipijs nālib⁹ assignarē. Sꝫ cū hoc sit phi declarare huic meo opusculo esset impertinens.

¶ De sex rerum non naturalium in cura epilepsie obseruando regimine. Cap.v.

q Uid i paroxismo agendū sit in pcedēti caplo te scire feci. nūc aūt ea describere supest q̄ quietis tēpore sunt fiēda: q̄ q̄ꝫ epilepsiā curabilē radicitus extirpēt vel saltē incurabilis rabiē mitigēt:vel eni serenissim⁹ ypo. illo afforismo epilepticoꝶ vō iuuenibus ⁊c. ꝙ etatū mutatiōes tēporuꝫ locoꝶ ac regiminis q̄ꝫmaxime in curis epilepticoꝶ cōferāt. ex qbus satis patet hui⁹ egritudinis intētio curatiua. ¶ Sed vt ad actū practicū ꝓdescēdā cū hec passio sepius a flegmate q̄ꝫ alijs ab humorib⁹ ꝓueniat ab illi⁹ cura pncipiū sumā a regimine rerū sex nō nāliū pncipiādo. aerē igit̄ calidū ⁊ siccū sic faē vt inhabitet q sit a fumo ⁊ maxime carbonū a vento:a nebula:a puluere:a fetore: a radijs lunarib⁹ atqꝫ solarib⁹ expedit⁹. Sonos ac..tos sonos varios ac dissonātes terribiles q̄ꝫ ⁊ oēs strepit⁹ effugiat. In girū voluētia coreas:itē res ꝓfūdas ac splēdoris excellētis nō inspiciat:neqꝫ obscura nimiū loca: odores oēs fetidos vitet:nihil excellētis amaritudinis gustet:a tāgibilib⁹ velocis ⁊ acute impssiōis se custodiat. Sōnū diurnū vitet:nec in reumatica camera dormiat:mediocrit̄ caput suū cooptū teneat. ¶ Sit cena leuis:post quā ire dormitū tardet: nec vnq̄ꝫ post eā bibat. Timorē:tristitiā:irā:⁊ oia excessiua aīe accidētia oino vitet. ¶ Coitū q̄ꝫ nisi iuuenis sit bñ robust⁹ q assuet⁹ fuerit coitui: is eni interdū coire potest ne nimiā ꝓpē retētionē sperma i venenū ꝯuerteret̄. ¶ Exercitiū tpatū cōdignis horis q̄ꝫ ꝓplimū sibi laudo:sed caueat ne sup flumina vadat:nec illā domū q̄ sit ꝓuicina fluminib⁹ inhabitet. ¶ Fricatiōes itē anteq̄ꝫ surgat ꝯueniūt q parit̄ postq̄ꝫ surrexerit tōso capite leues fiāt: nec manum in cōfricando circuat. Et idem fiat de pectinatione: nā si ob h̄ aliq̄lis agitatio i spiritib⁹ fiat:tñ ꝓpē aptiōnē poroꝶ fumi liberi⁹ exalāt: ⁊ ꝓpter h̄ maius iuuamētū q̄ꝫ ex agitatiōe illa nocumētū seqtur. Sobrie semp viuat: famē q̄ꝫ nequaq̄ꝫ toleret:sed extraordinarie ne comedat neqꝫ bibat. ¶ Q; vētris habeat bñficiū oī die ꝓcuret. Et si nā nō fecerit:clistere aut suppositoriū cōmune fiat:aut cum describēdis inferi⁹ pillul'se iuuet. ¶ Q nātū ad potū vinum potissimū in epilepsia cerebrali ꝓhibet̄. cui⁹ loco aquaꝫ laudāt auctores:cū q̄ parū herbe ysopi ac mell' bulire ꝑmittat̄:plurimū eni in hac passione a Mesue caplo ꝓpo cōmēdat̄ ysopus. ¶ Et scias ꝙ p annū integrū:vt ingt Rasis:nō debet epileptic⁹ simplicē aquā bibere. Sed si vinū biberit sit debile seu valde limphet̄ optime ne sua potentia cerebrū pcutiat. ¶ Et hāc ob cām semp in fine pastus aliquot coriandros ꝑparatos mādūcet:quos bñ masticet vel parū diacitoniten de zuccharo sine speciebus sumat: sed post illa nihil bibat. Nam talia fumorū ascensum ꝓhibent:quod est in casu illo maxime pquirendū. Et ideo Rasis ⁊ antiquoꝶ aliqui laudant cū pane grana coriandrorum misceri:quia vt ingt vaporū ascensum ꝓhibent ⁊c. ¶ Oēs aues aq̄ticas vitet:⁊ oēm porcinā carnē agninā bouinā ⁊ oium aīalium interiora:ꝑter galloꝶ testiculos:gallinarū epar:ac ipsarū cerebra. Caro aūt vulturis ⁊ yrūdinis comesta a ꝓprietate valet: ac caro lupi ac porci vel porce qui vnicus in vno partu nascit̄. Et Auicen. Carnes siluestres porcorū omnia in patella frixa ⁊ maxima oua. Pisces quoqꝫ q̄ꝫmaxime: tencham anguillam ⁊ ceteros viscosos dimittat. Q̄d si de petrosis luci seu truitalis vel de aqua dulci apud nos cōiter laudatis manducauerit:ne sint frixi ⁊ maxime in oleo nucum vt in pedemontiuꝫ ⁊ vltra montes cōmuniter fit. ¶ Caueat oē ferculuꝫ de pasta: ac caseatum vitet. Lac item omne preterq̄ꝫ eque:quod ferunt aliqui a proprietate epilepsiaꝫ curare ¶ Deuitet quoqꝫ cepe alleum:porros:caules:⁊ inter cetera apium ꝙ non solum eius comestionem sed sola visione epilepsie paroxismuꝫ inducit. ¶ Ex fructibus ficus cōueniunt:sed ceteri vitandi sunt ⁊ q̄ꝫmaxime nuces ⁊ auellane:sed si de piro vno aut de pomo depressionis vapoꝶ aut lasciuie gratia in fine pastus manducauerit:confectis anisis corrigantur. Et sic habes sex rerū nō nāliū regimē quo nutrix etiā si epilepticus lactens fuerit gubernet̄.

¶ De mō materiam epilepsie que siue q̄lis illa fuerit digerendi euacuandi quoqꝫ. Cap.vj.

q Uantū ad medicinalia q̄ lactāti fienda sunt inferius narrabo. ad grandiores ergo veniēdo menti semp habeas a q̄ms membro epilepsia veniat in oib⁹ q̄ ad intra sumunt̄ aliqd q̄d caput respiciat: q̄d illi q̄ꝫ venenositati resistat apponere: mādās tñ mēbrū obliuioni non tradas. Sed de his oibus deo duce te copiosum faciam. Et a materia flegmatica principiū sumens:eam primo sic digeras. ℞. oximellis squillitici descriptione democriti.ʒ.ij.ß.sirupi de ysopo.ʒ.j.aque herbe paralysis.ʒ.iiij. aque ysopi.ʒ.ij. misce. ⁊ si libet ꝑ duab⁹ vicib⁹ clarificet̄:⁊ cum nuce muscata parum seminis peonie addēdo aromatizetur. ¶ Sꝫ nota ꝙ illa herba paralesis epilepsie q̄ꝫmaxime conuenit:⁊ est herba que in hortis p totum annum reperitur:⁊ est appellata a vulgaribus herba sancti petri. Sed nonnulli apothecarij herbam quandam cuius folia folijs galitrici assimilant̄: ꝑ herba paralesis capiunt. Nam cum illa in principio veris primo flores emittat: a nonnullis primula veris nuncupatur:vnde propter quosdam sinonymizantes qui dicunt herbam paralesis Primula veris ⁊ herbam sancti petri idem hanc forsan pro illa acceperunt:quare ⁊c. ¶ Uel aquarum pscriptarum loco.vj. infrascripte decoctiōis.ʒ.accipe que. ℞.ysopi.m.j.ß.herbe paralesis:thimi:epithimi:sticados:aīi:m.ß.passularū ʒ.j.fiat decoctio in cui⁹ fine thimus ⁊ epithimus apponatur. ¶ Ac si magistralē sirupum facere volueris. ℞.ysopi.m.j.ß.rute origani florū sticados betonice calamētū saluie thimi herbe paralesis aīi.m.ß.radicis yreos radicuꝫ

peonie aristologie rotūde visci quercini aā.ʒ.ß.se. sisele os.ʒ.ij.passularū.ʒ.j.fiat decoctio cū li.iij.mell'.z li.j. aceti squillitici fiat sirupus quicum nuce muscata z se. peonie parū aromatiçef. De quo ℞.ʒ.iij.ß.z cum prescriptis aquis z decoctionibus pro vice misce. ¶Materia digesta pillularū cochiarū descriptiōe almā.a.ʒ.j.vsq3 ad.℈.iij. pacienti tribue. ¶Uel facias sic. ℞.cina.assari carpobalsami croci specie oxibalsami cassie lignee rosa.ru. sgnanti se.peonie aā.℈.j.radicū brionie.ʒ.ß. collogntide sticados aā.ʒ.iij.agarici.ʒ.ij.turbith.ʒ.j.diagridij.℈.iij.aloes ʒ.ij.fiāt pillule cū sirupo de ysopo. dosis est a.ʒ.j. vsq3 ad ℈.iij. ¶In formā potabilē. ℞.agarici.ʒ.ij.salis gemme ℈.ij.ʒʒ.sticados aā.ʒ.ß.infundanf in aq̄ lactis oximellis squillitici addendo.ʒ.j.z horis.xij. in infusione dimissis fortis fiat expressio quā3 potui dato. ¶Uel huius loco.ʒ. ß.yeralogodion:cū vino calido distēperatū dare potes z est huic casui maxime conueniens. Sic z illa Jera galieni in q̄ collogntida igredif.cui⁹ dosis fit.ʒ.ß.cū vino zc. ¶At si solutiuā cōfectionē appropriatā hēre libet. ℞. agarici.ʒ.iij. turbith.ʒ.j.ʒʒ.℈.ij.diagredij salis gēme aā.℈. ß.sticados se. peonie aā.℈.ij.paste radi.ereos.ʒ.ß.zucca ri albi.ʒ.iij.fiat in morsellis cōfectio de qua.ʒ.vj. exhibe. ¶Euacuata materia dieb⁹ qtuor continuis mane stomacho vacuo tale fiat caputpurgiū. qd̄ ℞. maiorane.m.j.ß. rute.m.j.in li.j.ß.aque ad ɔsumptionē tertie partis buliant:de q̄ postea accipe.ʒ.iiij.succi radi.yreos.ʒ.ß.vel succi blitis.ʒ.j.z fiat caputpurgiū. ¶Uel facias sic. ℞.succi blitis.ʒ.j.succi rute.ʒ.ß.mellis.ʒ.vj.sil' calefiāt: z de eo tepido caputpurgiū fiat. ¶Uel ex solo maiorane seu rute succo:vel ex solo puluere radi.peonie:vel ex vno grano munie cū aqua maiorane fiat. ¶Ferūt nonnulli q̄ fel lupi cū musco in p̄ncipio z fine mēsis narib⁹ ipositū epilepsiam sanat. ¶Uel facias gargarisma ifrascriptum:qd̄ ℞.ysopi:maiorane.sticados:calamēti aā.m.ß.radicū peonie.ʒ.ß.se.sinapis.ʒ.j.cōq̄ssenf: z fiat decoctio de q̄ .℞. ʒ.vj.oximellis squillitici.ʒ.ij.misce:z ex illo gargarisma fiat. ¶Uel fiat masticatio talis. ℞.piretri.ʒ.j. sinapis.ʒ.j. ß.saxifragie.ʒ.ß.cū cera misce:z ad auellanarū quātitate3 fiant formule:vel cū solo piretro mastice z cera ide3 fiat. ¶Si aūt melācolia i cā fuerit tu eā sic digere. ℞.oximellis squillitici.ʒ.ij. sirupi de fumoterre.ʒ.j.ß.aq̄ buglosse aque absinthij: aque fumi terre aā.ʒ.ij.misce p̄ vicibus duab⁹:z cū nuce muscata:z parū se.peonie cū aromatiza. z totiēs dabis q̄ mā digesta fit. ¶Uel loco aquarū p̄scriptarū. ℞.aque decoctiōis ifrascripte.q̄. ℞.ysopi.m.j. thimi epithimi floꝝ boraginis:floꝝ lupuli aā.m.ß. passularū.ʒ.ß.fiat decoctio:de q̄ p̄scriptarū loco vtere. ¶Materia digesta sic eā educas. ℞.pillularū cochiarū almansoris:pillularū de lapide lazuli aā.ʒ.ß. ¶Et si potionē volueris infunde agarici.ʒ.ij.vt supra: de q̄ expressiōe facta adiūge ɔfectionis amech.ʒ.j.z fiat pot⁹. ¶His factis vbi necessarium fit caputpurgium vel gargarisma: vt supra face. ¶At si epilepsia a sanguine ɔuenerit z etas z cetera ɔsenserint i saphena p̄mo:successiue i basilica:dehic i venis lingue flobothomiā fieri iube:nō eadē hora s3 diuersis. Nā si magna repletio affuerit sāguinis mane i saphena z i sero vel sequēti die i cephalica:z successiue illic ad tres dies vel qtuor in venis lingue. Sed vbi tāta sanguinis quātitas nō affuerit cephalice flebothomia solū sufficiat.vbi v̄o aliud flebothomiā p̄hiberet si magna abundantia eēt p̄mo sup nates: z dehinc sup spatulas cū scarificatione vētosas apponi iube. Q̄ si tāta nō fuerit sanguis copia sup spatulas:vetose solū sufficiūt.he enim q̄ ad materie sanguinee euacuationē sufficiūt. ¶Peccans aūt colera taliter digeraf. ℞. oximellis simplicis.ʒ.ij.oximellis squillitici.ʒ.j.ß.aque endiuie.ʒ.iiij.aque lupuloꝝ.ʒ.ij fiat p̄ duabus vicib⁹. Et scias q̄ oximel squilliticū qd̄ in epilepsie cura ponif democriti descriptiōe eē d3. ¶Digesta mā pillularū aggregatiuarū.ʒ.j.exhibe. ¶Seu infra scripta3 infusionē:q̄. ℞.reubarbari.ʒ.ij.spice gra.ij.se.peonie sticados aā.ʒ.ß.infundanf in aq̄ lactis vini albi parū addēdo. z horis.x.in infusiōe dimissis fiat exp̄ssio fortis:cū q̄ misce cassie vel māne extracte cū decoctiōe ifrascripta: q̄. ℞.sticad.capil.ve.floꝝ bora.buglo. viol'.aā. m.ß.prunoꝝ numero.vj. tamarindorum.ʒ.ß.thimi.m.j. fiat decoctio cū q̄ cassiā vl' mānam extrahe:sirupi violati postea addēdo.ʒ.j.z fiat pot⁹. ¶De illarū materierū digestiuis:desolutiuis etiā me.sic leuif expediui:cum supra in cura doloris capitis a quouis humore fiat: tam digestiuoꝝ q̄3 solutiuoꝝ:que his humoribus:z in hoc casu conueniūt:copia3 inuenies: vbi ergo opus fuerit succursu3 ab illis pete. ¶S3 q2 sanguinea ac colerica epilepsia raro:imo rarissime eueniunt ꝓ materie digestione ac euacuatione: que dicta sunt tibi suficiāt. nam quātum ad cure cōplemētū illa solū sufficiunt:q̄ oī epil'e a ꝓprietate cōueniunt:de qbus te infra deo duce copiosum faciam.

¶De his que radicitus epilepsia3 curabilem omnē sumpta interius extirpant. Cap.vij.

r Estat aliq̄ nūc scribere q̄ hāc malignā passionē extirpāt. Et ad ea q̄ a flegmate ɔuenit p̄ncipiū sumēs f̄m doctrinā p̄habitā ipso flegmate euacuato:caputpurgia seu gargarismata i terdū vt supra fieri iubet. ¶Et si infirm⁹ leuiter euomeret:sel'aut bis in mēse cū aq̄ raffani z oximelle simplici vel squillitico vt vomat facias. Uel accipe aque raffani.ʒ.iiij.succi radicū mediani:sambuci eiū supius excorticādo.ʒ.ß.misce:z sumpto cū cepis alleo piscip⁹salsis z alijs hmōi icisiuis prādio vomitū ꝓuoca z cū vino calō postea dētes ablue. Et idē si melia in cā foret facere potes. ¶Una3 p̄terea ex infrascriptis pillul' q̄ satis grosse fiant p̄ horas duas añ cenā vel añ prandiū oī die sumat:vel de qtuor in qtuor:vel de trib⁹ in tres dies. Ut. ℞.cinamoni assari carpobalsami ozimi gariofiloꝝ.ʒʒ.ligni aloes:cassie lignee sgnāti:croci:xilobalsami aā.℈.j.se.peonie.℈.ij macl.ʒ.j.sticados.ʒ.j.ß.agarici.ʒ.ij.brionie.ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.ij.ß.cū sirupo de sticados:ɔfice pastā: ex q̄ cū opus fuerit forma pillulas:z illa pasta vsq3 ad tres annos i pfectiōe seruabif:q̄ duob⁹ trāsactis mēsib⁹ q̄3 in p̄ncipio melior existit. Et ille pillule i epilepsia q̄3 melica ɔueniūt. ¶Sel' item in hebdomada.ʒ.ij.tyriace fiñ aut mitridati fac i aurora recipiat:vel hora tali q̄ ea sūpta aliquātulū dormire qat. ¶Uel tyriace loco misture ifrascripte.ʒ.ij. exhibe. ℞.tyriace fine li.ß.pul.radicū peonie.ʒ.ß.pul.se. peonie.ʒ.ij.herbe ysopi.ʒ.j.ß. icorporenf sil' oximell' sqlitici vt iterū ad formā tyriace deueniat parum addēdo. ¶Cū g̃ patiēs dormitū iuerit.ʒ.j. ɔfectiōis de musco dulcis dieb⁹ iterpolatis accipiat sepe: q2 cura hec nisi tpe lōgo nō pficif: esto ifirm⁹ adhuc liberū se putaret:tā descriptū q̄3 describēdū regimē p̄ ānū integrū ad min⁹ obseruet. ¶At q2 supra dixeram passionem hanc ꝓpter vento sitatem q̄ ɔuenit p̄ sesquarū ꝓprietates nō sic nobis sunt cognite curari plurima: q̄ tam ad extra q̄3 ad intra ɔueniūt scribere disposui. ¶Et a vegetabilib⁹ inchoando plurimū valere q̄ sequūtur ab antiqs compertum est: vt visc⁹ quercin⁹:pentafil on:radices peonie ac eius se.gentiana. armel.z nō est cicuta: vt nōnulli finonymicātes ponunt: sed est spēs cuiusdā rute siluestris:lingua passerina: palma christi:se.agni casti:poliū mōtanū:borago:radix aristologie rotūde:piretrū:seminis bet honice:herba carui agreste:siseleos:pulegiū:rosmarin⁹:ruta saluia:sticados: thimus:z politricū. Quoꝝ eni vis illoꝝ puluerizatū stomacho vacuo cū vino sumi potest. Sed politricū cōiter cum orone dñica datū. Peonia v̄o cum vino decoctiōis arthemisie. Gētiana cū succo saluie. Ex ruta marubio z herba paralysis succus extrahif:qui cū melle datur piretru3 ad modum.ʒʒ.cōditi preparef:z ex boragine fit succus qui postea iulepizaf:z q̄duis illorum dederis fac vt p̄ mēsem ɔtinuef. Ex his que dicta sunt diligens medicus nō solū

pul̃.sed sirupos decoctiões seu cõfectiões electuaria suo
modo ꝯficere poterit:sed de his particularius infra.
¶Nunc de mineralibus est dicendũ:⁊ sunt lapis iridis:
lapis iudaicus:antimoniũ.spuma maris. lapis hyrundi-
nis q in vẽtre hyrundinis pulloꝝ repitur:qꝛ luna crescẽ-
te scinde hyrundinis pullos ⁊ q̃s repies rubeos in stoma
cho lapides reserua:⁊ q̃duis illoꝝ puluerica:⁊ cuꝫ vino
potui prebe.¶De his autẽ q̃ sumũtur ab aialib⁹ sũt ver
mes terrestres.stellio. mustela:talpa.cuculus.Accipe ḡ
quẽ ex istis libuerit ⁊ totũ integrũ in furno desiccari pmit
te taliter.s.ꝙ inde puluis fieri possit:sed ne ad carbonis
formã deducatur caue:⁊ illum puluerẽ cũ vino dabis:vł
in suis cibarijs vtere.Et legi in quodam libro de ꝓprieta
tibus aialiũ qui intitulaẽ rasi.ꝙ cuculus in hoc magnã
habet ꝓprietatẽ:qꝛ i epilepsia semel oi mẽse cadit. Et sicͭ
reubarbarũ ad se colerã ꝓprietate trahit:ita cucul⁹ mate
riam que epilepsiã efficit.Et subiungit ꝙ caput cuculi su
per se portatũ nõ sinit epilepticũ cadere.¶Quantũ vero
ad aialiũ ptes valet infrascriptorũ sanguis:vt san.agni al
bi:asini pmo partu nati. mustele. testudinis nemoralis:
leporis.⁊ vulturis.san.agni.⁊ asini cũ vino datur.muste-
le cũ aceto.testudinis quo libuerit mõ.Ex sanguine vero
leporis cũ speciebus fit artocrea:q̃ infirmo ad mãducan-
dum daẽ.Sanguis vulturis desiccaẽ:⁊ cũ puluere sui ie-
coris cuꝫ oximelle squil̃.daẽ.Ex cerebellis cõueniũt cere
brum corui parui damule vrsi et mustele:⁊ ex quolibet
illorũ fac puluerẽ:quẽ cum aceto dabis.¶Ex cordib⁹ cõ
ueniunt cor hirundinis:vulturis.hirci.lupi.simie.⁊ mu
le.cor hirundinis ita calidũ trãsglutiaẽ.comesta tñ oĩa
illa prosunt:sed ex eis cõiter fit puluis:qui quouismõ va-
let.¶Ex epatibus cõuenit epar asini.lupi.aquile.muli.
et vulturis.ista epata comesta valet ipsoꝝ pul̃.quõ dede-
ris.verũ epar aquile puluericatũ cũ ꝓprio sanguine eius
ac melle datũ efficaci⁹ operaẽ.¶Ex fell̃.b⁹ sit fel agni albi
vrsi ⁊ lupi.⁊ illa cũ melle dentur.¶Ex testicul̃:sũt testicu
li apri:verris.arietis.⁊ galloꝝ comesti valent.sed ex eis
cõiter fit puluis:⁊ qui fit ex testiculis apri cũ aqua datur.
Ex testiculis arietis:cum lacte eque:verris vero cum la-
cte scrophe:⁊ galloꝝ cũ aq̃ ⁊ melle.¶Aliqua sũt ex aia-
lium ptib⁹ q̃bus nõ nisi in formã pl̃ueris vti possumus:vt
est cinis vngularũ asini:cornu cerui:cranei homis:sꝫ ꝓ
viro masculi craneuꝫ accipias:⁊ ꝓ muliere femie:⁊ cinis
testudinis nemoralis cineres isti cũ vino danẽ.¶Ex ster
coribus cõueniunt stercus pauõis ⁊ ciconie:⁊ quoduis il
lorum cum vino ⁊ melle dabis:vrinã apri cuꝫ lacte eque
dabis.¶Ex coagulis cõuenit coagulũ leporis ⁊ capreti:
et talia cuꝫ vino vel aqua ad quãtitatẽ ciceris datur.¶Ex
quib⁹ valẽt additamẽta q̃ sup ipsorum crura nascuntur.
¶Itẽ cuꝫ nasciẽ equ⁹ sup ei⁹ fronte stella q̃dã existit quaꝫ
equa statim lãbit:sis ergo presto ad eã habendũ.¶Item
cum equa parit ei⁹ pullũ post horã vel ĩfra breue tp̃s quo
quõ frustũ ad formã splenis porci per nares emittit:qd̃ eq̃
statim lambit. Si ergo ista habere cupis:auisat⁹ esto.qꝛ
nisi p̃sto affueris illa equa deuorabit.Ex quo ergo vis il-
loꝝ pl̃uerẽ facias:de q̃ cũ vino potui dab.¶Oua corui
comesta valẽt.¶Puluis vero factus ex oib⁹ interiorib⁹
canis:vt est epar.cor.splen.⁊ cũ vino q̃ꝫ deẽ.¶Plura ex
istis sunt q̃ si abũdãtia haberi nequeũt sm eoꝝ duratõem
vti poteris.sed his quoꝝ copia tibi fuit p ꝯtinuũ menseꝫ
ad minus vtere:veꝝ si cũ q̃ p̃dictorũ volueris hirũdis pl̃
uerẽ cõmiscueris valebit plimũ.¶Valet itẽ si q̃duis p̃di
ctorũ cuꝫ oximelle sq̃litico dederis:⁊ si secũ vt facilius lã
berenẽ parũ aq̃ pmule vis adiungeres nihil supra.¶Si
plicia q̃ epilepsie ꝯueniunt plima tibi descp̃si:sꝫ ex q̃bus-
dam ipoꝝ cõmixtiones alique fiunt q̃ in casu illo mirabi-
lem effectũ inducũt:imo diuinũ:q̃ꝝ pma.℞.pul̃.cuculi.
pul̃.hirundinis:cineris vngulaꝝ asini:cineris cranei ho
mis mascl̃i ꝓ mascl̃o.⁊c̃.ʒ.añ.ij.se.betonice:se.agnicasti.
rute.palme xp̄i visci q̃rcini:spume maris:sticados:lapi-
dis yridis añ.ʒ.j.se.peonie.ʒ.j.ß.radi.peonie.ʒ.iij.fiat pul
uis:cui⁹ mediũ coclear mãe stõ vacuo dabis.¶Et si ex il
lo puluere cõfectionẽ p̃diligeres.℞.pul.p̃scripti.℥.j.çuc
cari albi lib.ß.dissoluaẽ çuccarũ cũ aqua pmule veris:et
fiat in morsellis cõfectio:cui⁹ doß mane stomacho ieiuno
sit.℥.ß.¶Scito tñ ꝙ esto.℥.j.spẽrũ ꝓ lib.j.çuccari cõiter
cõsueuerit apponi.tñ tã de istis q̃ꝫ de ifrascriptis ꝓ lib.j.
çuccari audacter.℥.ij.ipone:qꝛ magis erit cõfectio v̇tuo-
sa ⁊ delicata satis.¶Et bene ĩsup nota ꝙ poema teste the
salo in suis de ꝓprietatib⁹.xij herbarũ luna crescente cre
scit:⁊ decrescẽte decrescit.vñ ipe ⁊ antiquoꝝ aliq experimẽ
to didicerũt ꝙ ip̃a collecta luna crescẽte egritudines q̃b⁹
approprиaẽ adauget:⁊ decrescente minuit.Ex q̃ infero ꝙ
in epilepsia tã radix q̃ꝫ semẽ luna decrescẽte colligi debe-
ant.Quid ergo mirũ ẽ si Gal̃.⁊ aliq interdũ eã valere cõ
pererũt:⁊ interdũ nequaq̃ꝫ.¶Puluis alius in hoc casu
diuinus.℞.cineris cranei:cineris vngulaꝝ asini.añ.℥.j
se.peonie.℥.ij.fiat puluis quo vt supra vtere:⁊ si libet de
eo ꝯfectionẽ face.¶Ali⁹ itẽ optimus.℞.cineris cranei.℥
j.pulueris vermiũ terrestriũ hyrundinũ añ.ʒ.vj.se.peo-
nie.℥.ß.⁊ fiat puluis.¶Vel ad lẽbicũ ꝓut infra facias:ac
cipe hyrundinũ ptes.vj.castorei ptẽ.j.cõquassenẽ.⁊ cũ ac
ceto siml̃ emplastrẽtur:ex q̃bus aqua ad alembicũ extra
he.cui⁹ dosis sit vnũ coclear stomacho vacuo.¶Confe
ctio alia in hoc casu singularis.℞.succi herbe paralisis
lib.j.succi rute:succi marubij añ.lib.ß.çuccari albi li.j.ß.
cum succis istis çuccarũ dissoluaẽ:postea decoquãtur:et
cum infrigidari inceperit infrascriptos pulueres adde.
℞.cineris cranei.cineris vngularũ asini.añ.ʒ.vj.pl̃uerꝫ
hyrũdinis.pulueris cuculi.coraloꝝ ru.pulue.lapidis.iri
dis palme xp̄i añ.ʒ.j.radicis peonie.ʒ.ij.ß.se.eius.ʒ.j.ß.fi
at puluis:quẽ cum çuccaro iã dicto misce.⁊ ꝑ bolos vł in
opiatorũ formã confectionẽ fieri facias.¶Vel aliter.℞.
recentẽ rutã quã cultello tere:⁊ de ea accipe.lib.j.mellis
li.ij.⁊ eo modo quo fit saluiata decoquaẽ:cũq̃ꝫ infrigidari
incipit adde pul̃.infrascriptos.℞.cinamomi electi.ʒ.ij.ß.
nucis musca.ʒ.iij.ambre.ʒ.ß.se.peonie rad.eius.añ.ʒ.j.ß.
cineris cranei.cineris vngule asini.añ.℥.ß.pulueris cu-
culi.pulueris hyrundinis.añ.ʒ.ij.fiat puluis que cum pre
scriptis misce:⁊ fiat electuariũ.doß sit ad castanee qnanti
tatẽ mane stomacho vacuo.¶Multũ syrupus squille in
hoc casu ab Auic.cõmẽdaẽ:quẽ sic fieri iubet:squillam in
vitreato vase de terra cũ melle repone:⁊ cuꝫ coreo vas il-
lud stricte ligeẽ:⁊ diebus q̃ttuor regnãte canicula in sole
dimittatur.dehinc totũ exprime:⁊ expressionẽ illam cum
melle syrupicato.cui⁹ dosis sit singl̃o mane coclear vnũ.
¶Alij de squilla sic faciunt.℞.squillas quot libet:et eas
cum ligneo pistello cõtere:deinde tantũ mellis superpo-
ne ꝙ cooperte maneãt.dehinc canicula regnãte diebus
q̃nquaginta in sole cõtinue dimittãẽ:⁊ cũ spatula lignea
q̃ꝫ die misceatur:⁊ sic citi⁹ necessitatis cã id facere velles
vas sup cineres calidos pone:quos ꝯtinue pmisce huiꝫ
conserue singulo mane.ʒ.ij.exhibeaẽ:verũ gustui multũ
displiceret:qua ex re tuis cũ confectiõib⁹ qñ libuerit po-
teris cõmiscere:quod bñ laudo.⁊ cũ his maxime que cũ
melle fiunt tã pulueres p̃scriptos q̃ꝫ cõfectiones in h̃ ca-
su mirabiles adinuent.¶Sed tu ip̃e ex simplicibus pre-
scriptis que magis placent elige:⁊ tuo mõ confectioneꝫ
face:vel ad lembicũ aquas si bibuerit extrahe.¶Nunc
autem secreta quedã inscribere libet:quorum.accipe cu-
culum ⁊ viuum cum plumis in rudi olla repone:que si-
gillata in furno donec ex eo puluis fieri possit dimittatur
et cum dormitũ infirmus tuus iuerit ad q̃ꝫtitatẽ auellane
cum.℥.ij.aque primule veris deẽ.¶In fine vero cene su
per asso pane in vino remollito de infrascripto puluere
ponat:dehinc vipã illã mãducet.nihil tñ postea bibẽdo.
℞.myrrhe masti.thuris.añ.℥.ß.çuccari.ij.pãnoruꝫ auri
numero.xx.⁊ fiat puluis:quo vt est dictũ vtere:⁊ hoc die
bus.xxx.continuiꝫ fiendum est.Quantũ tñ ad purgatio-

nes et regimē vt in pcedēti dictū est fiat. ¶Secretū aliud quo quidā mirabilia faciebat. Accipe se. peonie luna decrescente collecta que nūq̄ terrā tetigerit: et puluerizent et cū vespertilionis sanguie pillulas ad quātitatē cicer. confice: de qbus res cū iuerit dormitū p mēsem infirmo tuo pbe. ¶Aliud fac ex costa sinistri lateris suspēsi aut decollati hois pul. de quo cū succo primule veris omni sero per mensem integrum infirmo tuo prebe.

¶De appropriatis que in cura epilepsie ab extra approximantur. Cap. viij.

Ab extra iuuantia quoq̄ plura sūt: vt est zona corij lupi sup carnē nudā delata: ac zona pell' frontis asini in capite semp portata. Ruta vo cōtrita odoref persepe: pariter vo et thim'. ¶Uel tale pomū cōficias. Recipe radicē peonie puluerizef subtilissime: et cū storace liquida eā in formā pomi reducas: qd sepissime infirm' tuus odoret. ¶Infantes vero talia ad collū deferāt: vt illorū odor ad nares trāseat. ¶In illo itē casu suffumigia non nulla laudanf: veluti facta ex mēbrana q̄ est sup pullū asine cum nascitur: vel ex peonia: vel ex blata bizātia seu ex ambra cum osse de corde cerui mixta. ¶Plurima itē reperiuntur que sup se portata multū valent: veluti radix piretri ad collū: vel radix peonie tpe cōgruo collecta. vel accipe se. eiusdē q̄ semia nunq̄ terrā tetigerint: et p diē cū sua nocte in sanguie vespertilionis ea dimitte. Exiccata vero in corio vituli aut cerui alligari facias: et talia infirm' ad collum portet cōtinue. ¶Uel portet smeraldū seu aliquē lapidē. vel corallū: vel hyrūdinis lapidē: q terrā nūq̄ tetigerit. et is in cerui vel vituli corio inuoluaf. de hinc sinistro lacerto ptinue ligatū deferat. Et idē de celidonio facias: sed sub ascella sinistra portef. ¶Fiunt ita anuli quidam. accipe de vmbilico puelli nouiter nati: et in anulo auri eū include: smeraldū vero desup. ¶Uel facias sic. accipe de pilis canis albi cū modico peonie radicis: ac radicis piretri: et illa anulo aureo includanf: smeraldus vo desup: et fiat anulus bene politus. Et si sup hos anulos infrascriptū feceris. Gaspar fert mirā thus et c. Ferf enī q̄ prescriptus versus sup se portatus epilēticū cadere non sinit. Hi anuli in digito vel ad collū portati valēt. ¶Aliqui busdam cū cetera nō psunt actuale vel potētiale cauterium plurimū laudaf. qd ego pariter laudo. Et si feceris p annū foramē illud apertū detine: nā sup cōmissurā in medio de potentiali cauterio de peste in cura bubonis descripto pone. Et amota escara pisam ex ligno edere factam i foramie illo cōtinue deferat. Caulis vo: foliū aut consimilis desup. Si enī hoc feceris magna bn̄ esset epilepsia: q̄ descripto obseruato regimine infirmū nō relinqueret.

¶De eius cura epilepsie: que p cōitatē aliorū membrorum causatur. Cap. ix.

Si a stomacho seu ab alio mēbro puenerit: epilepsia peccantē humorē fm exigentiā purga membrum successiue conforta: qd ex doctrina in pprijs capitulis data facere scies: dehinc ad pscripta ordinate te transferas. Sed gargarismata: caputpurgia: suffumigationes: peccato nō existēte i cerebro dimittēda sūt. ¶Que a vermibus puenit p vermiū curā curaf: q infra deo duce suo loco dicef. ¶Lactentes et adhuc aliquātulū grandiores q dicta sūt facere cōplete nequirēt. Sed tn̄ de pluribus confectionibus et consimilib' cuz lacte vel vino seu aqua sumere possunt: atq̄ descripta sup se portare: et tu de talibus vt postea eis fiant esto. nec in sola etate pfidas: quia qui cum malo regimine viuunt. p etatis mutationem neq̄ q̄ curantur. ¶Sed deinceps vt dn̄e epilepsie licentiā pstē que dicta sūt epilogādo ad actū practicū te dducā. Si ad epilepticū paroxismi hora pueneris put in capit'. de prone: precedēs regimē: et talia considera: et sibi debitum sex rerū nō naturalium regimē iniunge: dehinc peccātē humorem fm exigentiā digeras: et euacua: mēbrū mandans seu peccans conforta. pillulis tyriaca seu mixtura illa vtaf. et oi mēse vomitus mō patiens ad hoc abilis sit gargarismata: caputpurgia. masticatiōes: odoramēta: et suffumigia: fm pscriptū ordinem face. puluerū itē confectionum et taliū acceptionē cōtinuet. Gerlandā expelle frontis asini factā cōtinue in capite portet. Et lupi zonam vbi libet sup nudā carnē: et que descripta sūt ad collum portāda deferat. In digito vero anulos: mala erit epilepsia immo pessima q pscriptis diligēter obseruatis nō recesserit qd vbi sic esset tu ad cauteriū recurre. Ego enī plimos curaui. et inter ceteros sexagenariū q annos plimos hāc fuerat egritudinē passus.

¶Tractatus. viij. de appoplexia duo in se cōtinēs capla.

¶Quid sit appoplexia: que causa: et que signa tam pnostica q̄ demonstratiua. Cap. j

Et si sensu et motu plurib' ex causis membra priuari cōtingat vt interdū cā stupefactiōis spirituū: membri aliqua infecti qualitate mala per quā spūs ad eum veniētes taliter disponūtur: vt nec p sensu nec p motu sufficiant. Ab opilatione tn̄ viarū spūs sensibilis et motiui frequētius id accidit: vt in somno tā naturali q̄ nō naturali est videre. in paralysi q̄z et epilepsia ac alijs in pluribus et c. sed q̄ nr̄o pposito magis attinet in appoplexia id manifeste comphendif. nā pter opilationē vētriculorum cerebri seu viarū spirit' sensibilis et motiui integre factā a sensu et motu mēbra oia tūc vacāt. ¶Ex qbus concludo q̄ appoplexia naturalis nihil aliud ē q̄ egritudo quedā ab integra viarū spiritus sensibilis et motiui opilatione pueniens: pter qd sensu et motu oia mēbra puātur. Illam igitur opilationē appoplexie fore cām liquet.

¶Sed vt pticularius ei' cause tibi pateant. scias q̄ tal' opilatio a causis pluribus puenire potest. Nam frigiditas pcussio apostema vel qduis aliud spirituū vias cōstringere valēs opilationē efficere pōt. q Joānicius suis in cathegorijs attenuatoria dr. ¶Pōt et alia fieri: quā artatoriā vocat: et est cū in viarū illarū cōcauitatē humor sua nimia quātitate aut viscositate opilationē effecerit vel lapis vel qduis aliud in vijs illis existēs. ¶Alia fit a carne seu re similt: vt veruca vel porrus et c. et in vijs illis pternaturalit genita. et hanc carnosā appellant. Ex quibus oibus i genere cause patent appoplexie cuz nulla opilatio fieri possit que ad illorū triū generum aliquod nō reducaf. ¶Sz ad eas adhuc particularius veniendo extrinsece et intrinsece esse possunt. Extrinsece vt inordinatus sex rerū non naturaliuz occursus sicut nimia aeris frigiditas: supflua comestio: et rerū humidarū potissime: supflua q̄z cōestio et potatio nimia. quies. somnus. et sic de alijs: et casus itez et percussio. ¶Intrinsece vero esse possunt apostema vl' q̄cūq̄ res spūs sensibiles et motiui vias attenuātes: vl' humor aliquis sua nimia q̄titate aut viscositate illas opilās et hec sepius a flegmate: de hinc a sanguine: raro a melācolia: et rarius a colera puenit. ¶Et sic iste in summa sūt cause appleie que triplicem gradū recipit. Prim' est cū in oib' cerebri vētricul' et vijs oibus spūs sensibilis et motiui integra fit opilatio: et tūc patiēs sensu et motu oino priuatur: et anhelitus vix pcipif: cum vie que a corde ad cerebrum puenunt: omnino sunt opilate. et talis nec spirat neq̄ spumat: sed in pectore oregmō. qui est pco mortis audif. Et talem appoplexiā Hipo. forte appellat impossibil' curatiōis et c. Et hoc ē q̄ interptatio nominis sonat: nam appoplexia idem est quod localis pcussio: vt inquit isido. quarto ethimologiaruz capitulo de nominibus egritudinum acutarum. appoplis enī grece apud latinos percussio. ¶In secundo autē gradu: et si integra quoq̄ opilatio leuior tn̄ existit. et tunc patiens anhelitū hēbet inordinatum per os potius q̄ per nares exeuntem: cū virtus a multitudine materie velut in primo non sic opprimitur vltimuz ad expellendum materiā conatū facit: et pter h apo

plꝭco interdū spuma accidit. ¶ Tertius gradus ē cū anhelitus liberius habeat᷑. ⁊ cū facili q̄z respirāt vñ in illa leuior q̄z in p̄cedētibus ē opiꝰio. p̄me harū spērū īpossibilis ē cura: a secūda euadūt prarissimi. Nā vt Rasis inq̄t ī appoplexia spuma apparēs mortē significat. A tertia vero aliq sed iterū cū difficꝰtate: ⁊ q euadūt in palysim cadūt: q̄ꝛ necesse ē aut materia illa eos suffocet: aut in neruos imbibatur: cū in eorū originib⁹ exeāt: nec aliā viā ad egressionez habent. Ex istis patet q̄d in tali passiōe pronosticandū sit.

¶ Sed q̄ꝛ nōnulli q mortui appebāt tertia die ad huc viui reperti sūt: iubēt veteres vt vsq̄z ad lxxij. horas taliū sepꝰtura tardet᷑. nā egritudies pacute: vt est appoplexia ⁊c̄. in die tertia: ⁊ potissimū versus finē: vtplꝰimū aliquā mutatōnem faciūt. nā luna in tali spacio vnū çodiaci signū: vꝰl saltem gradus vni signo equiualētes pagrat ⁊ vltra: ⁊ nūq̄z ab vno signo ad aliō ꝓuenit q̄n ī hūorib⁹ aliquā agitationē faciat: ⁊ hoc tā in appoplexia q̄z ī q̄buscūq̄z repentinis egritudinib⁹. Jam aliq inuēti sūt q reputati mortui iteruz surrexerꝰt. ¶ Sz vt cognoscas an patiēs viuat: fac vt dicūt q̄daz: accipe bōbacē bñ carmīatū: ⁊ ī loco vbi nec ventus fum⁹ nec aliq̄ꝺ hmōi fuerit situet᷑ īfirm⁹: ad cui⁹ nares talis bōbax apponat᷑. Si mouet᷑ viuit. cū necessario viuens diu stare nequeat: q̄n aer ad nares ꝑueniat: hui⁹ t̄n signū est valde fallax: q̄ꝛ solū ex anhelitu astātiū aer ꝑsepe mouet᷑: q ad bōbacē ꝑueniēs eū cōmouet. Sed certi⁹ ē: si accipis ciatū aqua plenuz: ⁊ sup̄ infirmi pectus apposueris si viuit mouet᷑ necessario pectus: ad cui⁹ motionē aliq̄ guttę illius aque expādunt᷑. ¶ Uel speculū bene tersū ⁊ politum accipias: ⁊ iuxta os ⁊ nares patiētis appone: q̄ꝛ si viuit īdubie ex suo anhelitu speculū īficiet. ¶ Sz nūc signa quedā q̄ appoplexiā futurā mināt᷑: īscribere libet: esto ꝑticulari⁹ in capꝰlis: illa distincta repies. Et sūt importun⁹ et antiquus capitus doloꝛ: vertigo: scothomia: frequēs ebrietas. oculoꝝ tenebrositas: īcubus: somni nimia ꝓlixitas: totius grauitas: ac pigritia faciei liuiditas: ac paloꝛ. vrina vero pallida spissa: cū resoꝰonib⁹ pꝰib⁹: ⁊ cū circulo grosso plūbeo. Signa enī talia appoplexiā futurā minant᷑.

¶ Quātū ad demōstratiua q̄dā cās: ⁊ q̄daz appoplexiam actu exñtē demōstrāt. ¶ Quātū ad cās si extrinsece fuerit vt ꝑcussio aut casus aeris excessiua friditas supflua reruz humidarū comestio freq̄ns ebrietas: vel aliq̄ꝺ tale ex astātium relatiōe id scies. ¶ Quātū v̊o ad humores q eā efficiciunt. Si ī cā san. fuerit in facie coloꝛ viridis: aut rube⁹ erit aut niger. nā caloꝛe p īfridationē mortificaio vt in appoplexia cōtingit fit san. coloꝛ viridis: aut niger: vt hyemis tēpore ī pomis maxillaꝝ sanguineoꝝ p̄z: attñ cōplꝰo etas p̄cedēs regimē ⁊ sīꝰia: certū iudicium de hoc tibi dabunt.

¶ Si aūt flegma fridū ī cā fuerit in facie paloꝛ: seu liuiditas cū mollicie ⁊ tumoꝛe quodā aderit. Sed de h̄ cōplexio p̄cedens regimen ⁊c̄. te certum magis efficient.

¶ Et de melancolia pariter inuestigabis. Q̄ꝛ si a cōplexione calida: ⁊ a colera id fiat: pro miraculo quasi reputabit᷑: quare de his signa īuestigare nō curo. ¶ Signa actualis appoplexie sūt si subito infirmus cadit. ⁊ veluti subeticus iaceat ⁊ stertit: si vocibus magnis ⁊ acutis vocatus nō rñdet: si tractus timporū: aut capilloꝝ: aut si pungatur non sentiat his signis apparētibus hūc appopleticuz iudica.

¶ De cura appoplexie. Cap. ij

Appoplexie cura est infirmū a paroxismo releuare a nā si q̄ postea fienda sūt: veluti purgationes capurgia: sternutatiōes: gargarismata: masticatiōes ⁊c̄. eo mō quo in capꝰo de epilepsia dictuz est fiat: palysis autē in q̄ passio hec sanabilis termiat᷑: seq̄ēs capꝰz curā ponit. ¶ Cū ergo ad appopleticum deueneris quot⁹ gradus ille appoplexie fuerit ꝓnosticatiōe vtere. ¶ Et vt appareat hanc diuinā scientiaz egritudinē nullā pretermisisse cui possibilia medicamina non inuenerit q̄ sequūt᷑ p ordinē face. Si enī ex his queq̄z curare possis vulgares te p deo tollerēt. Premisso ergo ꝓnostico: si appoplexia sanguinea fuerit ⁊ corpus plectoricū ac ad flebothomiaz cetera req̄sita sint: de saphenis stati fiat flōmia: ⁊ de sāguine in notabili quātitate debes extrahere. ¶ Cū sale ⁊ aceto fiāt extremorū fricatiōes. ¶ Adiutorijs v̊o dolorose ligatis. ¶ Sup̄ poplite ac in crurib⁹ vētose. ¶ Dehinc cephalicas incide: ⁊ successiue nasi venas. vel ab eis cū porcinis setis sanguinē extrahe. ¶ Sed vbi tāta nō fuerit sāguinis plectoria cephalicas p̄mo: dehinc nasi venas flebothoma. ¶ Uerū vbi in p̄ncipio affueris ⁊ materiā ī fluxu ꝑcipias cū olꝰo ro. ⁊ aceto cōq̄ssato caput inūge: vbi v̊o materiā fluxā ꝑcipies id haud q̈q̄z facias. ¶ Jtē hoc clistere fiendū est. q̄ꝺ. ℞. malue blitis mercurialꝰ: sticados: camomille: cētauree minoris: añ. m̄. j. fiat decoctio. de q̄ accipe. lꝰ. j. ß. ī q̄ dissolue hyerepigre. ℥. j. cassie pulꝰ: çuc. añ. ℥ j. mellꝰ ro. ℥. ij. olei oli. ℥. iij. salꝰ iri. ʒ. ij. ⁊ fiat clistē. ¶ Sternutatio ex pipe. elebero albo. stafisaria. vel aliquo tali successiue sic fiat. ¶ Et vt dētes nō frangātur: ⁊ non sibi infirmus linguā amputet: cuneus ligni inter dētes apponat᷑: quo facto linguā aut palatū ex mitridato: tyriaca. aurea. alexādria: cōfectōe anacardia. aut finobalsamo pūge. Et si spuma ad os fluxerit: id nequaq̄z facias: nā illa ꝓpinquā mortē denūciat. ea enī ab humiditate pulmōis ꝓuenit: ī q̄ ꝓpter fortē ebulitionē caloꝛis naturalis in corde: q vt d̄z euētari neq̄t: grādis fit agitatio: ⁊ his ꝑseuerātib⁹ q̄n caloꝛ ille suffocet᷑: diu stare nō pōt. vt inq̄t Galꝰ. v. de iterioꝛibus ca. j. Jsto mō q̄ ad os spuma cāt᷑: q̄ vt p̄z caloꝛis extinctionē denūciat. p ꝯñs mortē ꝓximā: q̄re si q̄cq̄z in os posueris: te infirmū suffocare dicēt. Si itaq̄z īfirm⁹ tuus ex his nō reuiuiscit q̄ sequūtur ī cura appoplexie flegmatice: fortiora medicamia face. ¶ At q̄ꝛ oīa sīꝰ scribere nō potui: et cum mꝰta sīꝰ fiāt: necesse ē epilogādo dicta ad actū practicū te ordiate deducā. Pronostico p̄mo vtere: fricatōes ac dolorose ligature successiue fiāt. ⁊ mā in fluxu existēte cuz oleo ro. ⁊ aceto ꝯquassatis: caput inūge citi⁹ q̄z potes: ex saphenis vꝰl basilicis flōma: ⁊ de hic clistere fiat. q̄ emisso flōthomiā ex raso reitera. deinde ventosas diuersiuas appone: postea vero fiat sternutatio. ⁊ successiue de mitridato: siue de aliquo ex dictis in os p posse mittat᷑. Et ordo ille in appoplexia sanguiea seruādus ē. ¶ Nūc de flegmatica cuneo iter dētes: vt supꝛa posito ligature fiāt dolorose: digitoꝝ plicatio: ac sub vnguib⁹ subtiliū cānaꝝ: vt stilli alicui⁹ appō. Coxe v̊o: nates ⁊ anche: cū virgulis acrit᷑ verberētur: extremitates cū sale aceto fricēt᷑: ⁊ vētose ī tā dictꝭ locis diuersiue ponātur. ¶ Et q̄ꝛ passio hec a plectoria magna vtplurimū accidit: veteres cephalicarū flōmiam laudāt quā vbi cetera nō ꝯueniāt. facias san. tñ nō in multa quātitate extrahat᷑. ¶ Successiue v̊o tale clistere fiat. ℞. calamēti. origani. camomille. sticados: cētauree minorꝭ. salute. añ. m̄. j. agarici cartāi. polipodij. añ. ℥. j. collogntide. ℥. ß. ꝯquassent᷑. ⁊ fiat decoctio. de q̄ accipe. lꝰ. j. ß. ī q̄ dissolue hyerepigre. ℥. j. ß. mellꝰ ro. ℥. ij. olei cōis. ℥. iij. salis gēme. ʒ. ij. fiat clistere. quod selꝰ aut totiēs īponat᷑: q̄ꝑ notabilis humoꝝ q̄ztitas egrediat᷑. ¶ Uel loco ei⁹ suppositoriū cū duro sapōe: felle thauri inūctū fiat. ¶ Uel facias sic. ℞. salis gēme agarici. añ. ʒ. j. ß. scamōee. ʒ. j. mellꝰ cocti quātū sufficit: ⁊ fiāt suppositoria. ¶ De hinc āt sternutationē cū elleboꝛo albo: euforbio. piretro sinapi: succo irios. vel aliquo tali ꝓuoca. Rasis v̊o succū vni⁹ teste allei ī naribus iubet poni. Castoreū q̄z oppoponacū ⁊ galbanū narib⁹ vt odoret ponat᷑. Aquā q̄z vitis parū. Jtē oppoponaci galbani ⁊ euforbij ī oleo amigdalarū amararū dissolue: ⁊ de eo guttule alique in nares apponātur: deinde si possibile fuerit cū modico oximellis. ʒ. ij. anacardie cōfectionis fac trāsglutiat: vel tyriache seu mitridati tātundem. Cū pēna itē oleo intīcta ⁊ in gutture missa si fieri p̄t vomit⁹ ꝓuocet᷑. ¶ Sup̄ collū ⁊ in p̄ncipio spine sicca ventosa apponatur. ¶ His factis cū calido vino albo decoctionis saluie: ruthe: sticados. maioꝛane. ⁊ camomille caput lauetur: ⁊ abradatur: ⁊ ex tali vnguento totū ꝑungat᷑. q̄ꝺ.

℞.olei de euforbio.ʒ.j.terbētine.ʒ.j.ß.serapini oppopo-
nacis.añ.ʒ.iij.sulfuris.ʒ.ij.castorei.ʒ.j.ducanł ī mortario
donec ad formā vnguēti deueniāt:quo postea vtere.
¶Uel more rasis:accipe castorei.ʒ.ß.pulueris sinapis.ʒ.
ß.cū acceto fortissimo simul incorporētur:ꝛ ex tali caput
inunge.¶Uel facias sic.℞.castorei.ʒ.ß.serapini eufor-
bij.añ.ʒ.j.se.sinapis.ʒ.ij.cū oleo vulpino. ꝛ de piperibus
aut de euforbio simul in mortario ducātur:ꝛ ex eo ad for
mā vnguēti deducto a principio spine vsqꝫ ad medium
dorsi fiat inunctio.¶Et vbi illa nō cōtulerint sartaginem
ferreā cōcauā valde: aut capellū ferreū:qđ nostri ātiqui
patres in bellis ꝓ tutamine capitis deferebant:igniri fa-
cias:ꝛ supra caput ita ꝓpe ponał ꝙ capilli vel caput ab-
rasum:si fuerint aliqui pilli ibidem positi vstulenł. Cūqꝫ
infrigidari incipit.eū calidū vt supra reitera.Qꝛ si nec bo
nus hō reueniat p̄sbyteris eū relique:q eū oleo scō pūgāt.
¶Tractatus non⁹. De palysi in se octo ꝯtinēs capitula.
¶Quid sit paralysis:q̄ quoqꝫ sint eius cāe. Cap. j

n **On nulli** veteres paralysim cū apo-
plexia ꝓpterea ꝙ sił hūt af
finitatē in vno caᵒ.posuerūt. Nā vbi vētricu-
lorū cerebri atqꝫ neruorū oīm fiat opiłō appo
plexia inde ꝓuenit:sꝫ cū solūmō neruoꝝ quo
rundā opilatio talis fiat:ꝙ spūs sensibiles ꝛ motiui ꝑ eꝫ
transire nequeāt.mēbra qbus nerui illi deseruiunt:motu
atqꝫ sensu priuari necesse ē.ꝛ talis passio paralysis nuncu
patur:q̄ nihil aliud ē qꝫ mēbrorū relaxatio ꝓpter neruoꝝ
opilationē cāta in q̄ tā sensu qꝫ motu mēbra illa oīno pri-
uanł.ꝛ hoc est qđ hoc vocabulū paralysis sonat:qꝛ gre-
ce paralysis latine relaxatio. ¶Aui.inter relaxationeꝫ et
paralysim tamē ponēs differētiā dicit ꝙ palysis đr cū ps
aliqua seu tota corꝑis medietas relaxał:ꝛ hoc ē:vt ait:ꝙ
vocabulū illud palysis in arabico sonat:qꝛ idē ē qđ pars
vł medietas:sed mollificatio ē cū totū corp⁹ p̄ter caput re
laxatur.Nā si qꝫ caput relaxareł:essꝫ appoplexia ꝛ non
paralysis.¶Et ex his patet ꝺrio inter palysiꝫ:ꝛ mollifica
tionē:ꝛ appoplexiā.talia enī ſm maiorē aut minorē opi-
lationē differūt.¶Alij palysim eneruationē appellāt:ab
e ꝙ est sine:ꝛ neruis q̄si sine neruis:qꝛ palysim patiēs ſm
paraliticatā ꝑtē sine neruis eē vr:cū motu atqꝫ sensu:quo
rū ipa sᵗ instrumēta:careat.Auctores tū istis trib⁹ terminis
s.mollificatio.paralysis ꝛ eneruatio.tanqꝫ sinonimis vtū
tur.¶Paralysis autē duplex ē.s.vniuersalis ꝛ ꝑticularis.
Particularis ē q̄ aliqđ vnū mēbrū deꝑhendit:vt ē brachi
um:manus.pes ꝛc̄.Uniuersalis ē illa q̄ corꝑis totius me
dietatē:aut capite excepto corpus ipm totū.nā si simul ca
put ambobus cū laterib⁹ palyticū foret.esset vt dictum ē
appoplexia ꝛ nō palysis.¶Nūc de causis q̄ extrīsece ꝛ in
trinsece esse possunt. Extrinsece vt res q̄libet nō naturał
in neruis q̄uis mō tantam opilationē inducere valēs:ꝙ
sensu ꝛ motu mēbra qbus nerui illi deseruiūt:oīno ꝓuen
tur:vt aer vel quoduis aliud friditatis aut calitatis inten
se.sup̄flua comestio:ꝛ maxīe piscīu:ferculi caseati de pa-
sta.ꝛ similiū:frequēs itē crapula: somn⁹ sup̄fluus. dimis-
sio exercitij.ira ac timor ingēs: nimia coit⁹ frequentatio.
¶Sup̄fluitatū retentio.ꝛ ita neruoꝝ ꝯfractio:seu attractō
ac eorū ſꝫ lōgū incisio.casus ꝑcussio.dislocatio.mēbri fra
ctura.ꝛ sic de alijs.¶Cā intrinseca.hūor q̄libet eē pt.Sed
est frequētius flegma.deinde sanguis. raro mł̄a. rarissi-
me v̊o colł̄a.apostema itē talē ī neruis opilationē interdū
effic̄:q̄ ē palysis cā.¶Et refert Aui.ꝙ q̄libꝫ cōpł̄o siue mā
paralysim efficere re pōt:esto enī.vt ait.spūs sensibilis.et
motu ad aliqđ vnū mēbrū deueniat.pōt tñ mala compł̄o
ibi exñs talr̄ mēbrū indisponere: vt ipressionē ipoꝝ spiri
tuum haud quaqꝫ recipiat. Et sic mēbrū illud motu atqꝫ
sensu ꝓuari necesse ē:ꝛ ħ a friditate vł hūiditate accidere
forsan pōt. Nā friditas ꝓpter quā habet cū spiritib⁹ ꝯtra
rietatē:cū ipi ad mēbrū ꝑueniāt:eos talr̄ indisponunt: vt
neqꝫ ad sensū:neqꝫ ad motū cāndū sufficiāt.Hūiditas v̊o
mēbrū stupefacit:ꝓpter qđ ipm motu atqꝫ sensu priuatur.
Sed rarissime a caliditate ꝛ siccitate hoc euenit.¶Tenē-
do ergo has q̄litates palysis efficere posse:ꝛ eā includen
do q̄ ꝑ neruorū incisionē cātur:ꝑscripta diffinitio talr̄ sup
plenda esset.Uidelicet palysis est mēbroꝝ relaxatio: ꝓpł
neruoruꝫ opilationē vel incisionē: aut iporū mēbrorum
ꝓpter qualitatē indispositionē cāta.in q̄ tā sensu qꝫ motu
mēbra talia oīo priuātur.¶Persepe qꝫ successione alia-
ruꝫ egritudinū:puta ꝑ viā crisis accidit palysis:vt apople
xie.epilepsie.stuporis.tremoris colice apostematū q̄run-
dam se.cronicarū.ꝛ in his potissimū qb⁹ materia plimū
abundat in cerebro.Et vniuersalr̄ pōt ab oīb⁹ egritudini
bus ꝓuenire:in quibus materia plurima in cerebro:vel
neruis abundat.

¶De signis paralysis demōstratiuis. Cap. ij

n **N**unc de signis q̄ duplicia sūt.s.demōstratiua ꝛ ꝓno
stica.¶Demōstratiua qꝫ sūt duplicia.q̄dā palysim
et quedā eius cās ostēdunt:palyticū dices cū mem
brū aliqđ seu totius medietas:vel ipm totū corpus preter
caput ē cū ꝓuatiōe sensus ꝛ mot⁹ relaxatū:ꝛ cui⁹ pulsus ē
occult⁹:debilis.frequēs ꝛ inordinat⁹.persepe etiā mēbrū
seu latus paralyticū est ac si esset in glacie frigidum:et sa-
num ac si esset in igne calidū.Et hoc ē qꝛ ad mēbrum paly
ticū spūs nequaqꝫ eunt. Et hi q ad eum venire solebant
transeunt ad sanū.¶Causaruꝫ extrinsecaꝝ signa infirmi
vel astantiū.narratiōe cōprehendes.¶Que v̊o aliarum
egritudinū successione ꝓueniet ex ipsis p̄cedētibus egri-
tudinib⁹ cognosces.Si aūt fuerit apostema ipm ibi signa
ꝓpria dmōstrabit.¶At si ea a flegmate ꝓuenerit:qđ plu
rimū accidit palytica mēbra ad albedinē tēdent:ꝛ in toto
flegmatice sup̄fluitates aderūt.Urina vtplurimū erit al-
ba atqꝫ spissa:ꝛ dixi vtplurimū. Nāī palysi sepe epar atqꝫ
renes intantū debilitanł:vt sequestrare ab aquositate sā-
guinē nō valeāt:ꝛ tūc fiet vrina rubea: esto flegma fuerit
in cā:sed tñ vt dictū ē frequētius accidit.Qꝛ si ꝯpł̄o:tp̄s an
ni precedēs regimē:ꝛ talia flegmati cōsentiāt:certior tūc
fies.¶Signa san.color rubeus erit:vene tumēt. Pulsus
plen⁹.nec tāta erit sic̄ in ꝑori diuersitas.ꝛ hoc qꝫ te cōpł̄o
etas regimē p̄cedēs tp̄s anni ꝛ talia certū magis efficiēt:
ab his duobus freq̄ntius palis accidit.¶Sed si mł̄ia i cā
fuerit cōplexio.etas p̄cedēs originē illud iudicabūt: cū q̄
pulsus erit qꝫ in ceteris durior ꝛ vrina alba atqꝫ subtilis.
¶In colera vrina erit ignea.In pulsu velocitas: ꝛ cōple
xio etas p̄cedēs regimē ꝛc̄.sup dñantē colerā arguēt.Ex q
bus oībus hu.peccantes facile cōꝑhendes.¶Scias iteꝫ
ꝙ si in palytico vnius lateris facies sana fuerit: lesio ī or-
tu medulle spinalis existit.Et vbi facies relaxareł in cere
bro.Et ad ħ est aduertendū.qꝛ te ad applicanda medica
mina plurimū iuuabit.

¶De pronosticis signis paralysis. Cap. iij

q **Q**uantū ad ꝓnostica ea biptiri libet.q̄dā futurā paly
sim.ꝛ quedā ea facta qđ futurū sit denūciāt. ¶Pa-
ralysiꝫ futurā time:si puelli febricitāti vrīa.(vt Aui.
inquit)fuerit viridis.Et stupor q̄qꝫ ac tremor palysim fu
turā minantur.Egritudīes v̊o cronice ī qb⁹ capitis atqꝫ
neruorū grādis repletio fuerit palysim facile terminanł.
¶De iam facta paralysi.signa pronostica sunt. Qꝛ si ex ꝑ-
cussione vel casu subito fiat.Et in spacio dierum triū ap-
plicatis remedijs nō conualeat .ex neruorum cōtritione
urptura.trāsuersali sectione seu dislocatione ꝓuenire sci
ro.ꝛ talis curatur nūqꝫ.Sed si in priori casu paulatiue ea
fiāt ꝛ medicamīa conferre cōprehendens curaꝫ recipere
posse scias.¶Si paliticū membrū minorareł curā nun-
qꝫ recipit.ꝛ potissimū si eius color ad nigredinē vel ad vi
riditatē cōuertatur.¶In senibus autē raro aut nūqꝫ cu-
ratur talis palesis.¶Et teste Rasi que epilepsie aut apo
plexie successiōe ꝓuenit nūqꝫ curał.¶Que qꝫ aliquādiu
durauerit:nec applicata remedia ei qcqꝫ ꝓsūt curā nūqꝫ
recipit.¶Tremor ī palesi supueniēs.aut fe.bonū.Tremor

ei arguit materiā nō ex toto nature rebellē cum quo sens⁹
membris aliqualiter restitui significatur. alias nō treme
rent. Et febris est causa resolutionis materie. Habes er
go palesis signa ꝑnostica.

¶ De regimine rerū sex non naturalium in cura paralesis
obseruando. Capłm. iiij.

Cum ad paralitici curā deueneris: si honorē habe
re cupis: que et qualis illa fuerit inuestiga: et vbi in
curabilis fuerit in trouantulorū manibus paup
culum derelinque. Et si hoc facere velis pronostico vte
re: et ei⁹ quātū potes vitā ꝓtrahe. ¶ Incurabili vo que a
mala cōplexione solū ꝓuenit: ꝓut te infra docebo: face.
Materia āt in cā existēte: si a flegmate fiat in aere calido et
sicco: īfirmū tuū situa. Uniuersale exercitiū sibi cōfer. Nā
vt inquit Rasis: labor cū motu paralesim curat: et vbi fie
ri nequit: anteq̄ a lecto surgat fricatiōes mō q̄ supra dictū
est. fiāt. Quoddā exercitiū particulare cōmēdatur: vt can
tare. loqui alte: et sepe cū alto capite legere. ¶ De die dor
miat nūq̄: et de nocte multo min⁹ solito. Unde melior pa
lesis cura: (vt ipse rasis testat̄) est fames vigilia purgatio
atq̄ motus. Ex quib⁹ patet qualr̄ sobrie viuendū est: imo
famē atq̄ sitim tolerare iuuat. Et inter cetera sit cena le
uis: p⁹ quā dormitio tardet̄. ¶ Et vt experientia iā exper
tum est ad ingentē irā ꝓuocare infirmū eū nonnūq̄ libe
rat: vt de Tito vespasiani filio legit̄: quem in mēbris con
tractum peritus medicus tantū ad irā ꝓuocari fecit: qđ sa
nitati donatus ē. Ualeri⁹ itē maxim⁹ de quodā milite du
ce recitat: q linguā paraliticā habēs ex sublatōe pmij cer
taminis tātū extitit ira cōmot⁹: vt vocalis euaserit: ira er
go cū calorē excitet et adaugeat: vt patet: paraliticū inter
dum curat: coitus oīno vitandus ē. ¶ At quātū ad cibū et
potum. Ex carnib⁹ cōueniūt vituline: castratine: caprioli
ne. cuniculine. leporine: et maxime ei⁹ assatū cerebrū: ip̄m
enī a proprietate valet: vt veteres oēs ferūt. Ac caro vul
pis. ciconie. ericij. bubonis. et viperarū. vñ mesue ius vipe
re et galli antiqui: plurimū paralesi valere ait. Quibus si
vti libet quātū ad viperā facias sic: habitis ex magnis q̄ i
loco arido habitāt: tā caput q̄ cauda p quattuor digitoꝝ
mensurā simul abscindat̄. Et de hinc euisceret̄ et excorie
tur successiue: et in aqua salsa aliquādiu eā ꝑmitte. postea
cū ysopo. maiorana. origano. ocimo. saluia. ac diptamo: q
in talibus nūq̄ dimittat̄: ad ossium vsq̄ ad separationem
bulire ꝑmittat̄. tale deinde iusculū patienti potui tribue.
Et si libet: de carnib⁹ q̄z dabis. ¶ Ius aūt galli sic facies.
Unū antiquū gallum accipe ex suꝑbis: q ita libenter di
micant: et tādiu loco stricto cū paruulis virgis fatigetur:
ꝙ fere se mouere nequeat: deinde caput amputa: dehinc
eū euiscera: et sale cōtuso reple. Sex vero horis sic dimis
so sal amoueat̄: lauet̄ postea: et cū rebus infrascriptis far
cinetur cōquassatis. Accipe cardamomi. ℥. ß. turbith poli
podij. añ. ʒ. iij. sticados. ʒ. ij. semis aneti. semis peonie. añ.
ʒ. j. his pactis eū ad ossiū vsq̄ separationē bulire dimitte:
cū quo si libet. saluiā ysopū. sticados. et talia q̄z bulias. De
tali iusculo ℥. vj. stomacho vacuo patienti tuo ꝑbe. Et ad
horribilem si quē saporē habuerit occultandum: p libito
çuccarū adde. Et hic ē modus talia iuscula faciēdi.

¶ Potes etiam tuo patienti carnes pullinas exhibere: fa
sianorum. perdicum. auicularum. rubaliū. Et precipue
turdorū qui ex iunipero pascuntur. ¶ Omniū illarum
carnium assatio q̄z elixatio cōuenit magis: quarū salsamē
ta ex speciebus calidis fiant: et precipue ex çinçibere et pi
retro que a ꝓprietate q̄z valēt. Sed plurimū q̄z conuenit
piper sinapis. grana paradisi cardamomū. et similia.

¶ At vbi elixas carnes māducauerit cū saluia rore mari
no isopo. maiorana et similib⁹ condiantur. Et maxime cū
his que a ꝓprietate valent. Et sunt thimus. isopus. poliū
origanum. et çima. et est yua. quam ille diuin⁹ mesue supla
tiue laudat. Simon autē ianuensis quid çima esset igno
rauit. Sed in sinonimis Mesue eam sinonimicatā adin
ueni. Ac in suo de appropriatis ca. de medicinis egritudi
num neruorū. Cum inqt Galie. cum aqua decoctionis çy
marū: tiriacam ac mitridatū administrabat et c̄. Et expo
nitur ibi in littera ꝙ çyma est yua. verū meo gustui ē her
ba amara multum. sed vbi infirmi tui gustus amaritudi
nē nō abhorreat ea vtere. q2 nihil supra. ¶ Spēs in fercu
lis ac condimētis cōueniētes. ℞. ℥℥. ℥. j. nucis musca. ci
namo. añ. ℥. ß. pipis nigri. ʒ. iij. galāge. pipe. lōgi granorū
paradisi. añ. ʒ. ij. piretri. ʒ. j. croci. ʒ. j. ß. fiat puluis quo vta
tur. ¶ Pisces recētes vitētur oēs: de salsis interdū tñ mā
ducare pōt: virtute enī salis calidi facti sunt. ¶ Ex fructi
bus in fine pastus: de pineis q̄ a proprietate valent: semp
assumat. In principio vero de ficubus: ceteros vero deui
tet. ¶ Acetum tanq̄ inimicū mortale fugiat. Ac vinum pa
riter et album potissime: nisi medicinaliter detur: in eius
loco aquam mellis bibat. In qua nisi eius amaritudinē
abhorruerit: buliat de yua: cum ea tñ ex herbis suprascri
ptis vnā vel plures semp bulli: vt est isopus. saluia. stica
dos. maiorana et polium. Ex speciebus. çinçiber. piretrū
piper cinamomū. nux muscata. anisum. vel aliquod tale.
aut aqua vini bibenda est.

¶ De his que materiā paralesis flegmaticā digerūt: ac q̄
q̄ tam cum medicinis solutiuis q̄z caputpurgiis q̄z etiam
cum gargarismatibus eam euacuant. Cap. v

Ad medicinalia transeundo que ad intra sumenda
sunt: presens capitulū doctrinā ponet. ante igitur
diem quartum vel quintū. forte farmacū non exhi
beas. ne subito (vt inquit Mesue) tollatur virtus aut resol
uatur. nam cum materia cruda sit: agitatur et nō educitur
et sic morbus augmētatur: et sic patet sternutatoria: caput
purgia: masticationes aut fortia gargarismata tempe illo
nullatenus conuenire. ¶ Ad actum igit̄ practicū te dedu
cendo tale clistere facias. ℞. malue mercurialis: blitis. sti
cados. saluie. cētauree minoris. añ. M. j. agarici. ℥. ß. Cō
quassentur et fiat decoctio: de q̄ li. j. ß. accipe: et in ea hyere
pigre galieni aut yeralogodion. ℥. j. dissolue mell. ro. ℥. ij
ß. olei cōis. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. fiat clistere. ¶ Sz dñs me
sue sic facit. ℞. siccle furfuris. añ. li. ß. melliloti. anisi. malue
camomille. añ. ℥. iij. ficuū siccarū numero. xv. fenugreci:
cartami. añ. ℥. j. ß. pulpe colloquintide. cherue mundate.
añ. ʒ. ij. centauree minoris. ℥. ß. buliant in lib. vj. aque vsq̄
ad cōsumptionē duaꝝ partiū. de qua accipe lib. ß. olei an
tiqui. ℥. ij. almuri. vel salis cōis. ʒ. ij. mellis. ℥. j. et fiat cliste
re. Primum tamē est vsuale magis. ¶ Sed vbi infirmus
restrictus fuerit aut feces induratas habuerit. Primo cli
steri lenito vtere: et de hinc aliquo ex dictis. Clisteria igi
tur illa multū a principio cōmendātur. ¶ Uomitus item
mō infirmus eum cōmode faciat. quē cū aqua raffani oxi
melle simplici vel squillitico prouocare posses. Ac cū pē
na oleo intincta et in gutture imissa: nullū tñ a principio
vomitiuū forte: vt esset succus mediani: corticis sambuci.
elleborus albus: vel alterius consimilis exhibeas.

¶ At vbi ad materie digestionem transire libet. Accipe si
rupi de sticados. ℥. ij. ß. oximellis squillitici. ℥. j. aque sal
uie. aque bethonice. aque primule veris añ. ℥. ij: aromati
çetur cum nuce muscata: et in duab⁹ vicibus ꝑbe. ¶ Et su
pra scriptarum aquarum loco hac decoctione vtere. que
Recipit yue. M. j. saluie. bethonice. sticados. maiorane.
polij isopi. añ. m. ß. passulaꝝ. ℥. ß. nuc. muscate. ʒ. ij. fiat de
coctio: qua cū prescriptis sirupis vtere. ¶ Uel facias sic
et est sirupus in hoc casu mirabilis ꝓprietatis: qui accipit
yue viridis si haberi potest. M. ß. vel sicce. M. ij. saluie.
stica. herbe paralesis maio. floꝝ. isopi. florum anthos. añ.
M. j. radicis acori. li. ß. passulaꝝ. ℥. j. fiat decoctio. et cū li.
iij. mellis successiue sirupus cum nuce muscata aromati
çatus: cuius dosis est. ℥. j. ß. pro vice cum aquis: aut deco
ctione prescripta. ¶ Uicibus aliquot sirupo sumpto: pil
lularum cochiarum almāsoris. ʒ. j. aut. ℈. iiij. dabis.
¶ Uel. ʒ. j. pillularum fetidarum mesue. ¶ Et si fortius pil

lularum[que] suarum de serapino.℈.ij.¶Uel pillularũ de euforbio tantundẽ.¶Ego tñ de his q̃ in principio paralesi sũt ꝓueniẽtia vsus sũ.q̃.℞.sperũ hyerepigre almãsoris: vel hyere de octo rebus Galie.ʒ.iij.collo[quin]tide.ʒ.j.turbith agarici añ.℈.ij.çinçiberis sticados añ.℈.iiij.seminis peonie.ʒ.ß.euforbij.ʒ.j.cũ succo rute.pillulas:cõfice:q̃rũ dosis sit.ʒ.j.¶Uel aliter accipe pulueris p̃scripte hyere. ʒ.iij.collo[qui]ntide.℈.iiij.euforbij.℈.ß.castorei.piperis.sina pis.serapini.oppoponacis.tapsie.añ.℈.j.cẽtauree mino ris.ʒ.ij.gũme in succo ruthe dissoluãtur:⁊ cũ syrupo de sti cados pillulas face:⁊ sit dosis vna.¶In forma potabili da yerelogodion:aut hyerepigre galieni cũ aqua mellis ʒ.ß.¶Uel facias sic.℞.turbith agarici.añ.ʒ.j.çinçiberis ℈.ij.sticados.℈.j.semis peonie.ʒ.j.infundant in aqua sal uie aut florũ sambuci.syrupi de sticados.vel p̃scripti.ʒ.ß. addendo.Et horis.12.in ĩfusiõe dimissis: fortis fiat expssio:quã si libet pillularũ loco patienti tuo tribuas.¶In forma pulueris centauree minoris pulueriçate cuꝫ aqua mellis.ʒ.j.exhibe.¶Uel facias sic.℞.turbith.ʒ.j.çinçibe ris.℈.j.sticados.ʒ.ß.seminis peonie gra.iij.çuccari ad põ dus omniũ:⁊ fiat puluis:quẽ vt supra dato.¶Uerisimili ter in vice vna tota materia euacuari nequit.Et p̃ma eua cuatione facta quo libuerit ex digestiuis factis vtere. So lutiuis item.¶Dominus rasis.ʒ.j.pulueris sue hyere.cũ granis aliquot piperis:cũ aqua mellis quoq[ue] die dabat: et tu si libet facito.Et quia aquã calidã post dare prohibe bat:ne ꝑpter eam a stomacho hyera ipsa ita cito laberet: prestaret eam in pillularum formã ꝑpinare: quia in sto macho plus staret:cõtinue ad caput effumãdo:q̃d ei⁹ erat intentio.¶Materia ꝑ maiori pte euacuata.sternutatorijs gargarismatib⁹.caputpurgijs.seu masticatorijs: tũc securius vti possemus:que materiã derelictã diuertunt ⁊ eua cuãt.de quibus capitulũ de cura doloris capitis a flegma te ꝓueniẽtis supra te abundanteꝫ faciet.Et talia in mane stomacho fienda sunt.

¶De his que intus sumpta malã cõplexionẽ inductã extinguũt.calorem suffocatum viuificant:⁊ neruos a prope tate confortant. Cap. vj

Nunc autẽ illa scribere supest:que ad intra sumpta malam cõplexionẽ inductã extinguũt calorẽ suffo catũ viuificant ac corroborãt:⁊ neruos a proprieta te confortant:vt ẽ confectio de musco dulcis: acori cõditi. Ac diacori.descriptione cõmuni:quorũ cõueniẽtem dosiꝫ cum infirmus dormitum vadit: prebe mane quoq[ue] cum surgit.¶Uel hoc electuario vtere:q̃d bonus mesue com posuit.℞.fecacul.radicis acori.li.j.ß.elixentur: ⁊ ad sta minia seu orale passentur.⁊ cũ lib.x.mellis decoquatur. Cum autem infrigidari incipiunt: pulueres infrascp̃tos adde:vt piperis nigri.ʒ.j.ß.piperis longi: çinçiberis: gariofilorum:macis.añ.ʒ.vj.nucis musca.galange: cardamomi.añ.ʒ.ß.puluerizentur:⁊ p̃scriptis misceantur. De hinc incorporando cũ eis pinearum mundatarũ libram j.ß.fiat electuarium.Cuius dosis sit.ʒ.ij.¶Ego infrascri ptum q̃d poptimum adinueni:pro quadã nobili fieri feci quod accipit ex radicibus acori quãtitatem quãlibet. Et eas bene mũdas in aqua ⁊ melle vicibus aliquot elixa:vt sapor scilicet quem ingratum gustui habuerint: tollatur. Uel diebus aliquot in recenti aqua eas dimitte:illam sin gula die renouando:postea debite coquatur: pistentur:⁊ ad staminiam seu orale passentur.de cuius lib.iij.paste ac cipe mellis despumati.li.vj.simul omnia dehinc coquan tur:quibus postea cum infrigidari incipiunt:adde pinea rum mundatarũ.li.j.pulueris çinçiberis:pulueris piperis longi:galange:cubebarum:granorũ paradisi:nucis muscate.añ.ʒ.iij.ß.peonie.ʒ.j.ß.musci.℈.ß.fiat electuariũ de quo.ʒ.ij.vt prius exhibe.¶Domin⁹ rasis ĩfrascriptũ puluerẽ laudat dicẽs q̃ corpus inflat:⁊ materiã paralesis febres inducendo consumit.Nũq[ue] tamẽ nisi prius corpe mundificato ꝓuocare febres audeas.⁊ illa cũ effimera es se debet.Nã ꝑpe putrida ad eternã requiẽ inducit infir mum.Tale igitur electuariũ accipit:radicis acori.ʒ.iiij. çinçiberis.ʒ.j.ß.piperis:piretri.añ.ʒ.j.castorei.ʒ.v.asse fetide:oppoponacis.añ.ʒ.iij.mellis.li.j.et fiat electuarium cuius dosis sit.ʒ.j.vel.ʒ.j.ß.cũ infirmus dormitum va dit.¶Uel facias sic.℞.asse fetide.ʒ.ß.ruthe foliorum lau ri.añ.ʒ.ij.myrrhe serapini.añ.ʒ.ß.mellis lib.j.ß.fiat electuarium: quo vt precedenti vtere. ¶Uel confectionis anacardine.ʒ.j.prebe.¶Uel ꝯfectionis de assa:seu de pi retro a mesue ĩ cura epilepsie descripta tantundẽ.¶Et casu illo rasis atq[ue] veteres p̃rimi cũ dormitũ patiẽs vadit ad fabe quãtitatẽ de assa fetida dabãt.Et vt citi⁹ ac facili⁹ eum inflãmarent:post boni vini subtilis parũ exhibebãt. Et sup oĩa hanc assam fetidam laudãt.¶Et interdũ hui⁹ loco piperis:castorei.añ.ʒ.ß.dabãt.Sed galienus nõ nisi chiratũ vnũ exhibebat:q̃ est pondus gra.iiij.Rasis vero et nõnulli alij integram.ʒ.j.ꝯtinue dare ausi sunt.¶Dabant p̃sepe quoq[ue] se.porrorũ.ʒ.j.¶Uel mane:da coclear vnum aque vite cũ modico tyriace mixte :talia ꝑ maiori parte mã euacuata cõueniũt vt dictũ est.

¶De his que ab extra ĩ cura palesi flãtice veniũt approximãda .Ca.vij.

De ea que in palesis flegmatice extrinsecus approximanda sũt:amodo transeundũ est.vt sunt stuphe balnea:vnctiones:fricationes:⁊ ventosa:ita tñ nisi ꝑ parte maiori materia euacuata: seu in fine haud quaq[ue] fieri debet.¶Ex stuphis sũt q̃dã q̃s naturales voco: ⁊ q̃dam artificiales.Naturales q̃ in loco fabricate sũt vbi bal nea naturalia scaturiũt.Et ille maxime casui nostro cõue niunt:vbi balneorũ minera sulfurea alluminosa nitrosa: aut salsa fuerit.¶Artificiales modis duobus fieri facito. Primo q̃ in fundo cooperte tine postis pforata ponit: et sub ea candẽtes lapides sup q̃s vinũ potens ꝓijciatur. ⁊ ex tali fumo in tina calefacta patiẽs ingredit. in q̃ tantũ sudet quãtũ sine lassitudie eã sufferre põt. Uel loco vini sup candentes illos lapides de infrascripta decoctiõe ꝓij ciatur:que recipit camomille:salue sticados:absinthij:fic ci:roris marini:lauendule:maiorane:foliorũ lauri: beto nice:foliorũ sãbuci.añ.M.ij.fiat decoctio:q̃ vt ẽ dictũ vtere.Et si herbas in vino bulire facias.tã ꝑ p̃nti q̃ ꝑ p̃scri pta stupha optime foret:q̃d facias si libet.¶Uerũ vbi ma gis desiccatiua habere libeat:ĩ p̃dicta decoctõe sulfur:alu mẽ:sal.aut nitrũ:ꝑ libito adiunge. Et ob hoc nõnulli de aquis calidorũ fontiũ apportari faciũt:qb⁹ tã ĩ stuphis q̃ in balneis vtunt.talis tñ experientia didici:deportata aqua parũ prodest:q̃ vere virtutẽ deperdit. Et ille est primus stuphandi mod⁹.¶Alius quẽ magis laudo.hẽas tinã tu am coopertã.Cooptũ quoq[ue] sup ignẽ cacabũ: descriptõe prescripta repletũ.a quo canale: p quod fum⁹ ad tinã trã seat:situetur.Cũq[ue] ea debite sit calida intret patiẽs.Nam sic faciendo quãte intensiõis libuerit:in tina calorem ha bebis:q̃d modo primo sic cõmode fieri nequit.¶Et has stuphas plurimũ laudo:q̃ solent sicca balnea paliticũ sepe curare:vt antiquoꝝ plurimi referũt: q̃d tam desiccantibus stuphis: q̃ balneis intelligendũ ẽ. ¶Modernos tamẽ quosdã vidi q paraleticos: podagricos :⁊ p̃similes neruorũ egritudine:laborãtes:in furno ponũt:⁊ bonum tunc esset.vt ex lignis odoriferis calefieret.vt est Junipe rus: laurus:⁊c̃.Et posset quoq[ue] de rore marino:de lauen dula:ac de cõsimilibus herbis imponi.vidi tamẽ hoc pro desse multũ faciendo cum hoc que sequitur vnctiões. ¶Cum autem infirmus tuus cum his tũc ad sufficientiam sudauerit:in lecto deportetur:a.ʒ.j.vsq[ue].ad.ʒ.ij.tyriace fi ne:aut fini mitridati.cum modico vini albi: aut cũ sua aq̃ mellis suscipiat.Uel ex prescriptis confectionib⁹:de qua libuerit dosim cõuenientem.¶Finito ⁊ absterso sudore patientẽ ciba:⁊ poteris sm virtutis tenorẽ semel aut bis in die stuphari:vacuo stomacho sc[ilicet] sex ⁊ plurib⁹: si libue rit:cõtinuãdo diebus: ⁊ id quoq[ue] poterit interpollate facere.hoc enim securius est q̃ naturam sine intermissione

tot medicamētis opprimere. ¶ Artificialia balnea ex prescripta decoctione fieri possunt: addendo sulfur: allumen nitrū: vel sal: put tue intentioni conuenientius magis apparebit. ¶ Aliqui vulpem vsq; ad ossiū sepatiōem decoquūt: et in illa collata decoctione balneāt infirmum. Cum qua tñ si sticados: saluiā: lauendulā: herbā paralesis: absinthiū: et folia lauri: atq; camomillā bullire feceris bonum erit. Balneādi vo modū vel similē: put fiebat in stuphis obserua. ¶ At vbi balnea naturalia habere possis p ualent multū: in quibus est modus idem obseruādus. et sm naturā balnei plus est: aut minus morañ. Robore q3 virtutis inspecto. s. semel aut bis in die balneando. Et ne virtus debilitef nimiū: die3 aliquā interponat: qua se nō balneet. Stuphis aut balneis modo quo vt supra factis. data quoq; tiriaca seu mitridato: et sudoribus aspersis: collum: ac spondiles: aliquot ex infrascriptar vnctionum pũge. Et in hoc casu olea appropriata sūt de costo: de terbentina vulpinū: de piperibus: ac laterinum. Et si plura alia conueniant: ista tñ in cōi vsu magis habentur. ¶ Et pinguedinibus appropriatis cōiter. Pinguedo anseris: anatis: gatti siluestris: vulpis: leonis: vipere: et pinguedo pardi. inter oēs alios antiquor relatu pncipatū obtinet. ¶ Ex vnguētis valet vnguentū arogon et marciaton magistrale nicolai. ¶ Alia cōsimiliter vnguēta magistralia sunt plura: q̄ in hoc casu summe valent. Primum recipe olei de costo. ℨ. 4. olei de pipibus: olei terbentine añ. ℨ. ij. s. succi saline: succi herbe paralesis añ. ℨ. j. s. vini optimi. ℨ ij. radicis acori: radicis lilij: costi añ. ℨ. s. cōquassenf: et sit oia ad vini et succor cōsumptiōem bulliant. Cum quib9 cere quantū sufficit liquefacias: et cu3 infrigidari incipit addendo piperis: piretri: euforbij: castorei añ. ʒ. iij. sticados. ʒ. ij. spice squinanti añ. ℨ. j. s. et fiat vnguentum. ¶ Infrascriptū quoq; mirabiliter valet. qd. ℞. olei de costo. li. s. pinguedinis vulpis. ℨ. iij. pinguedinis anseris. ℨ. ij. Dehinc. ℞. saluie: sticados: radicū betonice: al's brionie: primule veris añ. M. s. piperis: piretri: castorei añ. ℨ. s. conquassenf et bulliāt in. l. j. s. vini vsq; ad medietatis ɔsūptionem: tale vinū postea colef: et cū pinguedinibus ac oleis suprascriptis: ad eius postea vsq; ɔsumptionē bulliāt: successiue cere quantū sufficit adde: et cū infrigidari incipit: pulueris seminis vrtice: euforbij: piperis: piretri: añ. ʒ. iij. castorei. ʒ. ij. et fiat vnguentū. ¶ Quidā heremita alchimista magnus plurima paralytica membra cū infrascriptis vnctionibus curauit. nā cū annos plurimos ille in alchimia laborasset: et oīa vt ceteri alchimiste vana cōperisset: olea: vnguēta: aquas: et talia in ea arte facere didicit: q̄ in medicina plurimū valent. Unde alchimiā dimittēdo medicū se fecit: a quo experto plura habui: et nr̄o pposito q3 maxime vtilia: vt sunt vnguēta aliqua. Quor primū: accipe ex malignis viperis quot liber: et p quattuor digitor mensurā: cauda ac caput amputef. Dehinc eas in olla pforata repone: et hec in alia integra situef: simul eas talif lutando ne spirent: et in cacabo aqua pleno p horas tres situenf: et indesinēter bullire facias. Pinguedo aūt que i sana olla descēderit reseruef vsui. ipa eni sola inuncta paralytica mēbra curat. vel de ea cū marciaton vel arogon cōmisce. In taliū eni viperar pinguedine spem maximā habebat propter mirabiles quos videbat effectus. Unde cum oleū laterinū distillabat malignā aliquā viperā semper in olla ponebat. ¶ Ego vo viperar que grosse aut nigre sunt: et que plurimū in aquis habitēt libentius q3 malignar pinguedine vsus sum: ne. s. illa totum corpus venenaret: et in ea mirabilē effectum adinueni. Istam ergo q: securior in illis duab9 ollis vt primā extrahe: et vsui reserua. ¶ Interdū etiā heremita ille hoc faciebat vnguentum: qd recipit olei de costo: olei de nucibus añ. ℨ. iij. s. pinguedinis vulpis. l. s. pinguedinis vipere. ℨ. iij. primule veris viridis: saluie quoq; viridis añ. li. s. has herbas cū pinguedinib9 cūtunde: et cū oleis misce addēdo castorei. ℨ. s. piperis: piretri. euforbij: añ. ʒ. iij. p dies aliquot oia simul pmitte macerare. postea cū. l. j. s. boni vini ad cōsūptionē ipius oia sil' bullire facias: quo facto eor forti fiat expressio. et cum cera quantū sufficit fiat vnguētū. ¶ Nōnunq3 quoq; predicta omia in vesica vitrea reponebat: addendo terbentine lib. j. et desup alembico posito vigore ignis in diuersos liquores extrahebat: qm̄ in casu nr̄o valent multū. sed est tertius ceteris efficacior. ¶ Uel facias sic: et est melius. ℞. galbani gūmi hedere añ. libram. s. olei laurini. ℨ. ij. terbentine. l. ij. et per alembicū liquores vt prius extrahe. vltimū vo quod egredif pualet. ¶ Al's ego ciconie oleo vsus sum: et in istis neruosis passionibus multū valet qd sic fit. Deplumata ciconia tantū in antiqssimo oleo oliue: vel nucum decoquaf q carnis ab ossib9 fiat separatio. Dehinc carnēs ille in mortario diutissime cōterantur. et postea in derelicto oleo iterum bulliant. ex quibus successiue fortis fiat expressio. Nam ipm solū oleum tales neruor languores sanat. ¶ Uel ex eo sic vnguētum facias. ℞. olei ciconie. l. ij. sepi tauri pīguedinis vulpis: pinguedinis anseris et anatis añ. ℨ. iiij. medulle ceruine. ℨ. iij. cere quantū sufficit. et fiat vnguētum. ¶ Uel facias sic: Accipe anatē vnā vel plures antiquam et bene pinguem quā euiscera. et ex infrascriptis rebus ipam farcitā v3. accipe pinguedinis vulpis: pinguedinis gatti siluestris: añ. l. s. euforbij. ℨ. s. saluie primule veris añ. M. vnū. cōtundentur simul cū pinguedinibus ex quibus anas farciatur: et que inde fluit pinguedo colligatur: que in casu nostro mire valet. ¶ Socium quendā habui qui cū illo farcimēto cōtusum alleū cōmiscebat ei bene: et ego frustū cepe squillitici: et reddebatur pinguedo illa magis penetrans: et casui nostro magis cōueniēs. Et si velles hac pinguedine loco olei ciconie in vnguētis vti esset vtile. ¶ Ab his vnguentis cū vulgares i his magis q3 in alia re fiduciam maiorem adhibeant: discedere nescio. ¶ Sed vnū in hoc preciosissimū et erit finis. qd. ℞. serapini oppoponacis: bdelij: euforbij: masticis añ. ℨ. s. olei terbētine: olei laurini añ. ℨ. ij. cere. ℨ. i. gumme cū vino dissoluantur: et fiat vnguentū: qd de gūmis vnguentū appellare cōsueui. ¶ Aspere fricationes super neruor originē multum valent: et potissime cum stuphe aut balnea fieri nequāt. Posite quoq; idem sine scarificatione ventose quibus factis ex pretactis vnctionibus aliqua erit successiue fienda. Et in hoc vniuersalis paralesis vitio flegmatis proueniente cura finitur. ¶ Sed te ad actū practicum deducendo q̄ dicta sunt sub epilogo ordinate ponere libet. Primo aere3 disponere: ac rer aliar nō naturalium regimen clisteria ordina successiue. Et vbi cōmode vomitus fieri possit puocetur. Dehinc ordina digestiua: et solutiua successiue: que calorē viuificent cōfectiones. Et si materia p parte maiori fuerit euacuata: ea dare poteris que effimera3 inducūt: ac tūc quoq; stuphas: balnea: fricatiōes ac ventosas facere vltimo vnctiones. Ex quibus omnibus in paralesi flegmatica ordinata cura patet.

¶ De cura paralesis sangninee: et melancolie: ac colerice: et facte a mala cōplexione: et facte a casu: vel percussione: et de paralysi lingue. Cap. .viij.

Paralysis a sanguine vt in causis efficientibus iam dictum est: et si raro fiat: tñ prouenire potest: cuius sex rer nō naturaliū regimen ad septimū vsq; diē subtile sit: vinum: carnes: oua: et vniuersaliter quodlibet sang. multiplicantiū euitando: et ad talia particulariçañ. tanq; ex predictis nota impresentiarū supersedeo. ¶ Ut autem ad medicinalia deuenias vbi clisteri opus fuerit: vt supra face. Flebothomiam vo modo cetera consentiāt successiue: et illo in casu parisienses aliqui tres libras sanguinis: et vltra interdum simul extrahunt: super hoc se fūdantes: q flebothomia multitudinem euacuat &c. ¶ Tu tamen vbi ad tantā sanguinis quantitatē extrahendā cogaris: in duabus aut tribus vicibus securius id facies

mane.s.a basilica oppositi lateris incipiẽdo: in sero autẽ
a cephalica lateris eiusdẽ: et in crastinũ a venis lingue. id
enĩ q̃z totũ simul extrahere securius existit. ¶ Dehinc v̂o
ad localia trãsi et fricationib⁹: et ventosis: ac vnctionibus
vtere. Et vbi opus fuerit stuphis ac balneis: itẽ et talia: vt
te supra docui per ordinẽ exequere. ¶ At vbi melãcolia
in causa fuerit in solutiuis ad melancoliã aspiciens adde
Cetera v̂o vt in paralepsi a flegmate ꝓuenienti face. Sz
oĩa taliter ꝯtempera vt minoris exiccatiõis existãt. ¶ Et
vbi colera paralesim efficeret: a rebus multũ exiccãtib⁹
cauendũ erit: immo aqua ordei tunc danda foret. Et itm̃
de cura paralesis a sang. a melancolia vel colera ꝓueniẽ-
tis: sic breuiter dictũ sit: eueniunt enĩ talia raro: et vbi eue
nerint si tibi aliquid defecerit: sursum a p̃cedentibus capi
tulis pete: quia de necessarijs huic proposito ptinentib⁹:
illa te abundantẽ efficient. ¶ Eam item que solũ a mala
qualitate ꝓuenerit curãdi doctrinã p̃cedentia capitl'a po
nunt. taliter enĩ elaborandũ in eis est: ac ceteris in quib⁹
materia fuerit euacuata. ¶ De illa v̂o que a casu vel per-
cussione causatur: vt supra te docui ꝓnosticis vtere. hinc
clistere fieri iube: et vt vbi cetera cõsentiant: flebothoma
successiue. Et si ex p̃scriptis vnctionibus aliquam feceris
tam sup neruoꝝ originem q̃z membrũ lesum eam facias.
Et in tali paralesi emplastrũ infrascriptũ plurimum va-
let. qd̃: ℞. farine fenugreci. lib. ß. armoniaci. ℥. ij. bdelij. ℥
j. olei. de lilio. ℥. ij. ß. pinguedinis anseris. ℥. iij. cere q̃ztuz
sufficit: et fiet emplastrũ: quod sup panno extendaf: et tepi
dum predictis locis applica. Vel facies sic. ℞. camomil-
le. M. iij. tantũ bulliat q̄ ad mucillaginis formã deueni-
at: cum qua postea farine fenugreci: farine se. lini. añ. li. ß.
misce armoniaci bdelij añ. ℥. ß. incorporenf omnia simul
et cum oleo de lilio: aut pinguedinis vulpis anatis vl' an
seris impinguef: quo si libet vt primo vtere. Cum his cu-
rabilis paralesis que a casu vel pcussione ꝓuenerit: deo
auxiliante curaf omnis. ¶ Et vt capl'm hoc cuiuslibz cu
rabilis paralesis succincte in se curã teneat: siue in manu
brachio vel quouis alio mẽbro fuerit p̃missis euacuatiõi-
bus: tã cũ clisteri q̃z quouis alio modo factis. ac vbi opus
fuerit flebothomia q̃ exteri⁹ p vnctões: emplastra: embro
catiões seu fricatiões approximanf: tã sup neruoꝝ origi-
nẽ q̃z lesum mẽbrũ fiãt est necesse. Et si pul. cõfectiones:
vel aliqd̃ hmõi dare necesse sit a p̃scriptis capl'is illa mu-
tua: hoꝝ enĩ copiã in se hñt. ¶ Et q2 p̃sepe lingua palyti-
caf p̃misso clisteri: alijsq3 euacuãtib⁹ opportunis ex vncti
onũ p̃scriptaꝝ aliq̃ collũ ac tipora punge. p pri⁹ tñ frica-
tionẽ aut siccã vẽtosam apponẽdo. Et quidã eo i loco cã-
tarides cũ assungia et melle pistas apponũt: et quã faciũt
ibi vesicã pforãt. sic enĩ ad eũ locũ mã trahif: soluif ligua
et loq̃la recupaf. Vel facias sic. mã euacuata caput abra-
daf: et dehĩc ex tali vnguẽto pungaf. Qd̃. ℞. asse fetide: se
rapini: galbani: armõiaci: euforbij añ. ℥. j. castorei. ℥. ij. cũ
oleo laurino: p̃ter costoreũ oĩa liq̃fiãt addẽdo cere q̃ntuz
sufficit: vltimo v̂o castoreũ adde: et fiat vnguẽtũ. Postea
v̂o tuo patiẽti. ʒ. j. castorei cũ succo saluie dato. valet eniz
itẽ ip̃e succus saluie dat⁹ solus. Aut. ℞. castorei: nucis mu
scate gar̃. añ. ʒ. ß. cũ succo saluie: aut bono vino: totũ infir-
mo p̃be. Vel da. ʒ. j. se. peonie: et patiẽs cõtinue q̃si sub lin-
gua castoreuz teneat. Vel facias sic: accipe pipis: sinapis:
se. nasturtij: isopi añ. ʒ. j. castorei. ʒ. ij. cũ succo saluie: lupio
rũ formas cõfice: de qbus patiẽs ꝯtinue sub lingua quasi
vnã deferat: id enĩ pditã loquelã p̃sepe recupat. Vel alif.
℞. castorei. ʒ. ij. pul. saluie. ʒ. j. ß. fiãt cũ melle: vt pri⁹ lupia
res formule: de quibus quoq3 sub lingua teneat. Itẽ cum
vino calido decoctiõis saluie tyriacã: vel mitridatũ dissol
ue: et cũ eo linguã cõfrica. Et vbi lingue venas repletas
sang. cerneres: ac in toto quoq3 ipsi⁹ abũdantiã: venas ip
sas flebothomari iube. et dehinc cũ se. nasturcij ac casto-
reo linguã cõfrica. Vel facias sic. ℞. castorei: pipis: pire-
tri: euforbij: anisi: maratri. gar̃. baccaꝝ lau. añ. ʒ. iij. saluie
M. j. ß. ꝯquassenf: et cũ vino albo buliãt: de quo patiẽs se-
pe in ore teneat. Et intm̃ de lingue paralesi dictũ sit. Ve-
rũ cũ eius particulares egritudines ptractauero: de tali
cura fortassis aliqua dicã. Cũ quis nãq3 loquelã pdiderit
apd̃ vulgares diuinũ quoddã reputaf: si loq facere infir
mũ valem⁹. ¶ Aliq̃ q̃z mẽbra palytica sepe fiũt: vt vesica:
anus: virga etc. Et de his curã al's deo auxiliãte describã.

¶ Tractatus. x. de spasmo: decẽ in se continens capitula.

¶ Quid sit spasm⁹: tetanus: cuçeç: seu alcuçeç. Cap. j.

Q Vãdam cũ paralesi spasmus affinita
tem habet: hac ex causa locũ
istũ sibi accũmodari libuit: q duplex est. s. pro
portionatus ad materiã et non ꝓportionatus.
¶ Illũ ad materiã ꝓportionatũ dicimus qui
ex supabundãtia: vel ex defectu materiei prouenit. p̃mus
de repletiõe: et secũdus de inanitione dicitur. Nam si con
tingat materiã aliquã in neruis imbibi sic vt eos dilatet et
accurtet: ꝓpter qd̃ versus originẽ contrahif: fit spasmus:
quẽ de repletione dicim⁹. Defectus autẽ materiei fit a qua
cunq3 causa potẽte humiditates nostri corpis exiccare: et
tunc nerui nõ aliter accidit q̃z qñ igni coriũ madefactum
exponim⁹. ip̃m enĩ humiditate resoluta cõtrahif: qd̃ silr
ꝓpter materiei defectũ neruis accidit. vñ pp hoc ꝯtrahũ
tur et flecti neq̃unt: et talis dispõ spasm⁹ de inanitiõe nũcu
paf. ¶ Nõ ꝓportionat⁹ v̂o ad mãm fit pp dolorẽ aut nocu
mentũ aliqd̃ cerebro cõicatũ: vt plerũq3 ex punctura aliq̃
fit: vel ex aliq̃lis aĩalis venenosi morsu: seu q̃litate aliqua
venenosa: aut maligni humoris inordiatiõe. cũ enĩ cere-
brũ tale sentit nocumẽtũ: se cõtrahit ex cui⁹ cõtractiõe ab
ip̃o q̃z orta cõtrahunf: motui volũtario fit inobediẽtia. et
talẽ p̃ter naturã dispositionẽ cõiter spasmũ ad mãm non
ꝓportionatũ appellam⁹. Ex qbus sequif q̄ spasm⁹ nihil
aliud est q̃z neruoꝝ pp quãuis cãm versus originẽ preter
nãlis ꝯtractio: p quã mẽbrũ seu mẽbra motui voluntario
fiunt inobediẽtia. ¶ Ultra sermões de spasmo dictos s̃m
quosdã adhuc rõne loci spasm⁹ triplex repif. Quidã par
tẽ anteriorẽ: quidã posteriorẽ: et quidã totũ tenet. Prim⁹
ꝓston⁹ seu spasm⁹ anterior. Scd̃s episton⁹ seu posterior.
Et tertius tetanus appellaf. Et ꝓpter hoc dñs Auicẽ. de
tetano inquiebat q̄ ip̃e ex duob⁹ fit spasmis: vt si due fue-
rint cause ad spasmationẽ tã anterioris q̃z posterioris par
tiũ equipotẽtes: tũc enĩ in nulla partiũ vt pz cõtractio fi-
et: et in totũ sine ꝯtractiõe neruoꝝ tensum stabit: et sic erit
tunc tetan⁹ absq3 spasmis. Interdũq3 pp frigus muscl'os
cõgelãs mẽbrũ tensum stabit ad nullã positiõis dr̃iam se
flectere potẽs: in quo casu erit etiã tetanus sine spasmo.
¶ Dixerũt etiã aliqui ex venaꝝ et arteriaꝝ repletiõe pos-
se tetanũ ꝓuenire: vt in sinocha inflatiua nõnũq3 ꝯtingit
in qua corp⁹ totũ capite excepto adeo tẽsum manet vt ad
nullã positionis dr̃iam se flectere q̃at. Ex qb⁹ pz q̃liter te-
tanũ sine mẽbroꝝ spasmatõe ꝯtingit fieri multiplr. Pro
pter qd̃ aliq tetanũ nõ esse spasmũ: nec ex duob⁹ spasmis
cõpositũ esse voluerũt: cũ in oĩ spasmo sit sp aliq̃ neruorũ
cõtractio. In tetano autẽ statim dicto apparet nulla: cum
in eo corp⁹ seu membrũ tetanatũ tensũ sine ꝯtractiõe ma
neat. Et iõ ethimologicaf tetanũ: q̃si tensũ manẽs: seu to-
tũ tenẽs. ¶ Ex qb⁹ oĩbus concludif: siue in tetano sit spa-
smus siue nõ: q̄ tetan⁹ est p̃ternaturalis dispositio. p quaz
totũ corp⁹ p̃ter caput: seu pticulare membrũ aliqd̃ volun
tarie mobile ad nullã positiõis dr̃iam se flectere põt. Ex
illa diffinitiõe pz q̄ tetan⁹ nõ nisi mẽbris volũtarie mobi
libus accidit: q2 et si ossa tensa maneãt: tñ dici tetanata nõ
debẽt cũ volũtariũ motũ nõ habeãt. ¶ Ex dictis pz quali
ter cuçeç seu alcuçeç est quedã sp̃es tetani: q2 mẽbruz qd̃
alcuçeç tenet tensũ manet: nec ad aliquã positõnis dr̃iam
se põt flectere: qd̃ ex intẽso frigore: seu ventositate accidit
p̃sepe. Et hec sp̃es tetani est quã grãsũ seu rãpũ appellãt.

¶ De causis spasmi tã de inanitiõe q̃z de repletiõe: et tã ꝓ-
portionati ad materiã q̃z nõ ꝓportionati. Cap. ij.

ſ Uperſt amodo tā tetāi ⁊ alcuçeç q̄ꝫ ſpaſmi cauſas inueſtigare: que extrinſece ⁊ intrinſece eſſe pn̄t. Et h̄ a ſpaſmo de repletiōe principiū faciēdo: quēres q̄libet nō naturalis corpori noſtro incōueniēter occurrēs efficere poteſt: vt aeris exceſſiua frigiditas materias cōprimens: ſeu caliditas diſſoluēs ⁊ neruis mandans. Nimia quies: ſomnus ſuꝑfluus: inordinata comeſtio: nimia cibi ſeu potus repletio: timor grandis: cui⁹ cauſa hūores ꝑſepe in originib⁹ neruoꝝ imbibunť: ⁊ ſpaſmū efficiunt: et ſic de alijs que poſſunt ad neruos materias demādare. Intrinſece v̊o cāe eſſe pn̄t ſang. flegma: melā ventoſitas apoſtema: ac dolor intēſus: quē vt natura pellat: ſpirit⁹ et humores ad locū doloroſum ſemꝑ mādat. ꝑꝑ qd̄ plerūqꝫ accidit ꝙ humores illi neruis ībibunť: ⁊ ſpaſmū efficiūt. Itē accidit ſpaſmus tā acutaꝝ q̄ꝫ cronicaꝝ egritudinum ſucceſſione: ⁊ interdū accidit ꝑ viā criſis. Nā a mēbris nobilib⁹ materia ſepe ad ignobilia pelliť: ⁊ neruis imbibita ſpaſmū efficit: vētoſitas q̄ꝫ in neruoꝝ cōcauitatib⁹ exiſtēs eos ingroſſare ⁊ accurtare ſufficiēs ſpaſmū cōſilr̄ efficit. Sed vt inqt Auic. remouef in hora. i. cito: vt ꝯtigit in alcuçeç q in tibijs ſenū fact⁹ ex ſola fricatiōe remouef i breui. De inanitiōe v̊o ſpaſmus ab oī re cauſari pōt: q̄ nāles hūiditates deſiccare ſeu cōſumere valet: vt aer exceſſiue calidus ac ſiccus: cibuſqꝫ calidus ⁊ ſiccus: ira triſtitia. exceſſiua vigilia: īmoderata purgatio: ⁊ ſic de alijs reb⁹ nō nālibus. ⁊ talis etiā de inanitiōe ſpaſmus tā acutarum q̄ꝫ cronicaꝝ egritudinū: cā plerūqꝫ accidit. ¶ Cauſa v̊o non ꝓportionati ad mām ſpaſmi eſſe pōt: vt ſupra dictum eſt mordicatiu⁹ humor: ſeu aliq̄ venenoſa q̄litas: aut punctura: veluti ſcorpiōis: vel alteri⁹ venenoſi aīalis. hūc quoqꝫ ſepe vermes efficiūt: cū os ſtomachi mordēt. Q̄uis enīꝫ iſtoꝝ ſpaſmū ſepe efficit nō proportionatū ad mām. Nerui a cerebri pāniculis oriunť: a neruis v̊o lacerti: a lacerti q̄ chordas cōtexūt: vn̄ cerebrū tale nocumētū ſentiēs contrahiť: ad cui⁹ ꝯtractionē ꝯtrahūť nerui: ⁊ ipos muſcl'os trahūt: ⁊ ſic mēbri illi⁹ fit ꝯtractio: ⁊ hoc mō ꝓpter pūcturā vel mām aliquā mordicatiuā ſpaſm⁹ ad mām nō ꝓportionat⁹ fit. Et ſic habes tā de inanitiōe q̄ꝫ de repletiōe: ſeu ꝓportionati ad materiā: vel nō ꝓportionati ſpaſmi cās.

¶ De ſignis ſpaſmi demonſtratiuis. Caplm̄. iij.

ſ Paſmi amodo venanda ſunt ſigna: ſed ſpaſm⁹ cōuenit plurimū cum epilepſia. Un̄ Auicē. inqt: ſpaſmus eſt epilepſia mēbri: ſicut epilepſia eſt ſpaſm⁹ corpis totius. Uerꝝ vbi ſigna epilepſie ſupra bene notaueris: ab ea ſpaſmū diſcernere facile ſcies. Auic. autē tantūmodo duo ſigna ponit: per que vnū ab altero diſcernitur nam ſpaſmus difficulter reſoluiť: epilepſia v̊o facile. ipſa ꝑterea paroxiſmalis exiſtit: ſpaſmus nequaq̄ꝫ. ¶ Signa autē ſpaſmi demonſtratiua ſunt duplicia. nam quedam ſpaſmū: ⁊ quedā eius cauſas manifeſtant. cū enim mēbꝝ ſeu mēbra aliqua ꝑꝑ q̄ꝫuis innaturalē cām retracta manēant: ⁊ volūtario motui inobediētia fiant: ſpaſmū illa pati dicimus. ¶ At cauſaꝝ ſigna ſm̄ ſpaſmi diuerſitatē variātur. nā ſpaſmus de repletiōe ſubito patientē inuadit. Qui v̊o poſt ſe. vel aliud noſtri corpis hūiditates extenuare potēs paulatiue ſuꝑuenit. is de inanitione ſpaſm⁹ nuncupať. ¶ Eius igiť q de repletiōe fit ſi cauſe extrinſece fuerint q̄cunqꝫ ille ſint certus ab infirmi vel aſtātiū relatiōe fies. Ubi autē ſint intrinſece ſi ſit ſan. in cā. ex repletione etate tꝑe anni regimine ꝓcedēte. ⁊ ex talib⁹ ſuꝑ ſan. dn̄ū arguētibus facile deꝓhēdes. ⁊ ſic de flegmate ⁊ melancolia facies. Nō incōuenit tn̄ ſpaſmū a colera fieri. ſed quia tā rōne caliditatis: q̄ꝫ modi ſue ſubſtātie: q2 ſubtilis ⁊c. facile reſoluiť: fit ab ea rariſſime. Et hec eſt cā quare boni veteres flegma ſan. ⁊ melām colerā omittētes ꝓ ſpaſmi intrinſecis cāis aſſignauerūt. Nā vꝑlm̄ fit a flegmate raro a ſang. rarius a melā: ⁊ rariſſime vel quaſi nūq̄ꝫ a colera. materia naqꝫ ſpaſmū efficiēs: vt inqt Auic. nō efficit niſi ꝓpter ſuā groſſitiē: ⁊ ſic ꝓpter colere ſubtilitatē rariſſime: aut nunq̄ꝫ fit ab ea. ¶ Apoſtema autē ſeu vermes in cauſa ſi fuerint ꝑ ꝓpria ſigna illoꝝ in cognitionē deuenies. ¶ Sed vbi ſpaſmi de inanitiōe cās ſcire cupias ab infirmo ſeu aſtātib⁹: q hūiditatē exiccās: ſeu extermināſ cā fuerit inueſtiga. Et ſic predictas cauſas enumerādo tam de repletione q̄ꝫ de inanitione facile cognoſces. ¶ Spaſmi ad materiā nō ꝓportionati cāꝝ ex infirmi aut aſtantium relatu in notitiā deuenies. ¶ Spaſmatoꝝ pulſus eſt inordinat⁹: durus atqꝫ paruus: ⁊ interdū tanta fit opilatio vt pulſus nullus reꝑiaf. Urina a ſua naturali diſpoſitiōe: vt ſepi⁹ nō mutaf. ꝓpter tn̄ opilationē ſepe aquea ⁊ ſubtilis apparet ad quandā tendens viriditatē. ⁊ maxime vbi calor extermineť. verꝝ nec ex pulſu: nec ex vrina ſuꝑ aliq̄ ſpaſmi certam cauſam quicq̄ꝫ ſignificari poteſt. Sed ſi q̄ dicta ſunt bene notes: cuiuſlibet ſpeciei ſpaſmi cauſas leuiter deprehendes.

¶ De ſignis ſpaſmi pronoſticis. Caplm̄. iiij.

ſ Upereſt ſpaſmi pronoſtica ſigna deſcribere: de q̄bus plura ille noſter sereniſſimus Hypo. enumerat. ¶ Primum a ſpaſmo vel tetano habiti. ſ. de repletione fe. ſuperueniens ſoluit egritudinē. affoꝛiſmoꝝ quarta. ſiue talis ſpaſmus ſiue tetanus humoralis: vel a groſſa ventoſitate fiat. Sed ſi ſpaſmus fe. ſuꝑuenerit mortalis: vt in tuo de appropriatis: bonus inquit Meſue. ¶ Item ſpaſmus ex elleboro mortalis. quinta affoꝛiſmorum: vt infra de qualibet euacuatione ſuperflua: cui ſpaſmus ſuperueniat eſt dicendum. vnde ſeptima affoꝛiſmorum cōmento illius. In ſang. flu. inquit Gal. ꝙ cuꝫ talis ſpaſmus ſuꝑueniēs ſuperflue euacuationi ſang. ſi de inanitione mortalis eſt. ⁊ ita intelligiť de omni alia euacuatione ſuperflua ⁊c. ¶ Idē tertio affoꝛiſmoꝝ quinte ꝑticule. ſan. multo fluente ſpaſmus ſuperueniens malū. Item ſpaſmus poſt nimiā inanitionē malū affoꝛiſmo. iiij. Item in affo. v. ſi quis iebriat⁹ fuerit: ⁊ repēte ſine voce fiat ſpaſmo adueniēte moriť. Si nō ſuꝑuenerit fe. aut ebrietas in cōſueto tꝑe diſſoluaf: qd̄ in duob⁹ dieb⁹ cōiter fieri debet. ¶ Itē q̄cūqꝫ a tetano deꝓhēdunť: in quarta die pereūt. ſi v̊o hos effugerint ſani ſiūt. affo. vj. ⁊ hoc eſt quia tetanus eſt egritudo peraccuta ad quartā vſqꝫ duratura. vn̄ morbi ꝓlixitatē: vt inquit Raſis: ⁊ eius acumē natura diu tolerare nequit. ⁊ iō ſi diē quartū effugiūt: poterūt ſaluari. ¶ Itē in fluxu muliebri ſi ſpaſmus ſuꝑuenerit malū affoꝛ. quinquageſimo ſeptie. ¶ Itē in vigilia ſpaſmus malū. ſeptima affomoriſmoꝝ. affoꝛiſmo decioctauo. ¶ Et affoꝛiſmo. xxv. in farmacia inquit ſpaſmus potioni ſuꝑueniens mortalis. ¶ Itē ſpaſm⁹ mulieri ſuꝑueniēs mortalis. Auic. ⁊ etiā Hypo. v. affoꝛiſmoꝝ affoꝛiſmo. ij. ¶ Item in ſpaſmo vētris inflammatio mortalis. Raſis. Auicēna tn̄ mortale nō dixit: ſed malū eſſe ſignū in ꝓncipio. ¶ Inter ceteras etates vt Auicē. inquit: lactantes in ſpaſmū facile cadunt ꝑꝑ debilitatē virtutis cerebri mēbroꝝ q̄ꝫ ac lacertoꝝ. verꝝ cū taliū virtutes tā naturales q̄ꝫ vitales: vt ipe Auic. ⁊ Raſ. inqunt: fortes habeāt hūores multū obedientes reſolutioni a ſpaſmo leuiter abſoluunť. Et ſubiungit Raſis ꝙ pueri ante ſeptimū annū ꝑꝑ hūiditateꝫ multas in q̄bus abundāt: ac etiā q2 inordinate multū manducant: cito ſpaſmū incurrūt. ⁊ ꝑꝑ aſſignatas cās ab eo abſoluunť quoqꝫ facile. ¶ Plurimi itē q ex ſpaſmo moriuntur calidi diu manēt. Et hi ſunt vt Aui. inqt: qui ꝓfocati moriunť. qd̄ cōtingit: q2 lacert⁹ anhelit⁹ ſpaſmaf: q2 tūc ei⁹ deſtruiť mot⁹: ⁊ tūc bon⁹ patiēs ſuffocat⁹ perit. ¶ Urina rubea in ſpaſmo mortē ſignificat. nā vrina talis vt Auic. inqt ſignificat ꝙ ibi ē caliditas pura. vn̄ ſi caliditas erit pura: de inanitiōe ſpaſmus erit: q̄ inanitio ex tali caliditate continue augeť: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſpaſm⁹. ⁊ cū ei⁹ ſit cā: ⁊ ſic ad mortem patiētē deducit. Preterea ſi illa vrina fe. ſignificet: cū ſpaſmus fe. ſuꝑueniēs mortalis: vt ſupra patet vrinā rub. in ſpaſmo mortē ſignificare. ¶ Ex dictis itaqꝫ pꝫ ꝙ ſpaſm⁹ de ianitiōe: ⁊ potiſſimū q egritudinū ſucceſſiōe ꝓueīt mor

tem ſignificat. Cum.n.paulatiue ille veniat conſumptio
nem humiditatis ſubſtantifice denotat. ⁊ ſic per virtutis
defectionem incurabilis redditur.

¶De his que intus ſumpta ſpaſmum de repletione curāt
alcuçeç quoqꝫ. Cap̄. v.

T ſpaſmū recte cures q ſpaſmꝰ ille fuerit cōſideres
v oꝫ.alr̄.n.de repletione curatur ſpaſmus. aliter de
inanitione.⁊aliter qui nō eſt ad mām ꝓportionatꝰ
Verum cura paralyſis cū cura ſpaſmi de repletione ma/
gnam habet affinitatem. Nam que ad intra ſumenda ſūt
tam vni qꝫ alteri idifferēter ↄuemūt. ⁊ inter illa q̄ appro
ximanť ab extra:eſt pauca qꝫ dr̄ia. hanc igiť ob cām vete
res quaſi oēs pro illius de repletione ſpaſmi curā ad cu/
re paralyſi capl̄m nos remittunt. Ut igitur ſcias q̄ ad tuū
ꝓpoſitum ſunt facienda a capl̄is de cura paralyſis ante
ſcriptis mutuare:at que ſequunť attēde. ¶Retētis itaqꝫ
fecibus cliſteria lenitiua facito:ſucceſſiue acuta. ⁊ dehic
mās digeras:educas quoqꝫ.⁊ oīa illa que ſupra capitulo
de his q̄ paralyſis mām euacuāt ordinate cōperies. Sed
in eam euacuando:tam per farmacū qꝫ per ſternutatiōes
gargariſmata:ſeu maſticationes illic deſcriptos cañ.ob/
ſerues. ¶Verū vbi paſſio in mēbris fuerit poſterioribus
gargariſmata ⁊ ſternutationes ↄueniunt:materiam.ſ.di/
uertendo ⁊ euacuando.ſed in parte anteriori nequaqꝫ:⁊
hoc bene menti habeas. de pulue. aūt ↄfectionibus ⁊ ↄſi
milibus ſupra capl̄m de his que ad intra ſumūtur te abū/
dantem faciet:ac exhibendi moduꝫ tibi dabit. ¶Q; ſi fle
bothomia ac ventoſis tibi opus fuerit de cura paralyſis
ſanguinee capl̄m ſupra quere.ipm.n.qualiter illa fiēda
ſunt te clare docebit. ¶In his igitur que ſtatim dicta ſūt
tam paraleſis qꝫ ſpaſmi cura communicat:ſed in illis va
riat:que ab extra applicanda ſunt. Et hoc ex diuerſitate
modi ſubſtātie materie ꝓuenit:ē.n.paraleſis ſubtilis val
de.ſpaſmi v̄o groſſa. ⁊ ideo ſi forti reſolutiuo vſus fueris
ſubtili reſoluto groſſuꝫ remaneret:ꝓpter qꝺ cura ſpaſmi
multum ſiniſtre fieret.

¶De his que extrinſecus applicanda ſpaſmum repletio/
nalem curant. Cap̄. vj.

E igiť ad actum practicū reducēdo ab his q̄ extra
l veniunt approximanda in cura repl̄onalis ſpaſmi
principium ſumere libuit: ⁊ ſic mollitiuis in prin/
cipio:dehinc reſolutiuis vtere:vel ſaltem illa adinuicem
miſce:ſiue balnea embrocationes:vnctiones:emplaſtra:
ſeu cerota fuerint. ¶Et q̄ ad balnea ſiue embrocationes:
ſi mollitiuas facere velis ex malua biſmalua ſuis cū radi
cibꝰ fenugreco ſe.lini ⁊ cōſimilibꝰ illa facito. ¶Reſoluti/
ua v̄o ex camomilla:fol̄.lauri.abſinthij.foliorꝝ ſambuci:
yua:lauēdula.rozemarino.ſaluia.bethonica.herba para
lyſis ⁊ ſilibus. Et vbi adhuc reſolutione maiori eſſet opꝰ
ſal cōmune:ſulfur.ſeu nitrum adiungere poſſes. ¶Et qꝛ
vt plurimū tam mollitiua qꝫ reſolutiua in hoc cāu ſimul
cōmiſcenť:de p̄ſcriptis conuenientē facias mixtionē: ve/
rum neqꝫ balneum neqꝫ embrocatio vlla fienda erit: niſi
mā fuerit ꝓ maiori parte euacuata. Ex balneis igitur vn
guentis:emplaſtris:ſiue cerotis huic ꝓpoſito cōuenien/
tibus aliq̄ ſingularia deo adiuuante nunc ſcribere itēdo
¶Balneū in hoc cāu ſingl̄ariſſimū. Accipe catulū vnū
vulpis:vel.ij.vel.iij.vel plures.aut catulos canis:ſeu gat
ti euiſceratos in aqua decoq̄.in qua ad minꝰ ꝓ quarta pte
ſuccū aneti ipone:herbe v̄o bethonice. ⁊ hedere terreſtri
añ.M.aliquot miſcendo.⁊ oīa tñ ſimul buliant:ꝙ caro
ab oſſibꝰ ſeparet.ex tali decoctione balneū fit huic ꝓpoſi
to ↄuenientiſſimuꝫ.⁊ embrocationes itē. ¶Q; ſi balneo
ipo refrigerato ſupnatātē pinguedinē collexeris:ex ea tā
neruorꝝ originē qꝫ ſpaſmatū mēbꝝ inūgere poterl.⁊ erit
talis vnctio vtilis multū. ¶Hic nota ꝙ ſi ſpaſmus fuerit
vniuerſalis ſpondiles oēs q̄ ſub collo ſunt erūt pungēde
Sed vbi in facie mēbrū aliqꝺ ſpaſmatū fuerit:cerebro eſt
attendeñ.a cuiꝰ anteriori pte nerui illi trahūt originem.

In ꝑticl̄ari v̄o mēbro alio ſpaſmꝰ ſi fuerit neruorꝝ ad illꝺ
mēbrū ꝑuenientiū originē inunge. Et in cāu illo vnguē/
tum tale fit p̄cioſiſſimū. Qꝺ. ℞.coſti amari.℥.j.infundať
in lib.j.boni vini albi.⁊ ꝑ diē cū ſua nocte in iſuſione ma
neat.⁊ cū eo poſtea olei oliue antiq lib.j.miſce. ⁊ vſqꝫ ad
vini ↄſumptionē bulliāt.deinde cum eis cere parꝝ liq̄ fiat
⁊ cum infrigidari incipit pipis nigri.caſtorei.euforbij:pi
retri.añ.ʒ.vj.miſce.⁊ fac vnguētū quo vtaris. magis tñ ē
reſolutiuū qꝫ mollificatiuū. Sꝫ qꝺ ſequiť magis eſt tēꝑa
tum:⁊ ipm recipit medulle cruris vacce pinguedis anſe
ris pinguedinis caude arietis.añ.℥.j.olei de naſturtio.℥.
iij.caſtorei.ʒ.ij.piretri coſti amari.añ.ʒ.j.muſci ſi libet.℈.
ß.cere parꝝ ⁊ fiat vnguentū:q̄ vtere. ¶Nōnulli pulmonē
arietis calefactū tā ſuꝑ neruorꝝ originē qꝫ ſuꝑ membrum
ſpaſmatū ſine itermiſſiōe frequēter apponunt:⁊ ſucceſſi
ue ex aliquo p̄ſcriptorꝝ vnguētorꝝ vngūt. ¶Alij Gal̄.do
cumēto pellē arietis cū multa pinguedine incidi faciunt.
⁊ ſpaſmato mēbro apponūt tādiu donec feteat dimitten/
tes:dehinc eam remouent.⁊ ex p̄dictis vnguentis mem/
brum vngunt. In craſtino v̄o vt ſupra ad pellem redeūt
⁊ vnguenta ſucceſſiue:⁊ cum illo medicamine ſpaſmum
curant in breui.

¶De cura ſpaſmi tam a punctura venenoſa qꝫ non vene/
noſa prouenientis. Cap̄. vij.

Le aūt q ex pūctura fit venenoſa ex ſuppoſitione
l ventoſarꝝ curať.q̄s ſi aliqñ cū ſcarificatiōe reitera
res nō malū eſſꝫ. Vel pullū vnū viuū hēas.cuiꝰ de
plumatū anū ſuꝑ pūctura pone ſibi roſtrū ſepe clauden
do:vt attrahere aerē cū ano cogať. Vel ꝑ aliquā ꝑſonam
vilē locū ſugere facias. Et qꝫtū tibi poſſibile fuerit pun/
turam aptā detine.dehinc tyriacā:ſiue metridatū:vnicor
nu:gentianā:bacas lauri:termētillā:diptamū: vel aliqꝺ
hmōi:ↄtra venenū patienti tribue. ¶Si aūt ſpaſmus a
nō venenoſo vulnere fiat:eū aptū pro poſſe tene: ſuꝑ qꝺ
oleū de euforbio pone:⁊ vt dolor mitigeť: ex oleo camo/
mellino:⁊ oleo ro.calidis mēbrū ſpaſmatū embroceť:qꝺ
aliquātulū fiat:deide petiā triplicatā: vl̄ q̄druplicatā in
terbentina calida remollitā ſuppone. illa.n.mirabiliter
dolorē ſedat. Et ſuꝑ oīa ne punctura claudatur caue. ꝙ
ſi locus apoſtemeť apoſtematū cura cureť. ¶Bonus v̄o
anglicus pl̄imos ex punctura ſpaſmatos emplaſtro in/
fraſcripto curaſſe ait.qꝺ. ℞. muſci arboris: vel lapidis.
M.ij.furfuris.M.j.olibani.℥.j. tantum in vino buliant
aceti parū addito:ꝙ ad emplaſtri formaꝫ deueniat:⁊ tale
calidū ſuppone.tantā eñi in iſto muſco arboris: ſeu lapi
dis bonꝰ vir cōfidētiā hūit:vt cuilibet pūcture talē ēpl̄m
applicabat. Cū quo fere oēs ſanabat.qd ſit muſcū reſpi/
ce Aui.2.cañ.in cap̄.ꝓprio. ¶Sꝫ in caſu iſto memor ſem/
per eſto tam ꝑ flebothomiā qꝫ ꝑ farmacias: qꝫ aliter vl̄es
purgatiōes fieri facere:⁊ ꝑticulares itē. ¶Et ſi punctura
claudať cū auro ſeu cādenti calibe locꝰ cauteriʒeť:⁊ ꝓfun
de qdē ſuꝑ qꝺ emplaſtꝝ poſtea de maluis pone. ¶Iubēt
aūt veteres:ꝙ ſi pūctura nerui lōgitudinalis fuerit:ex q̄
ſpaſmus fiat ꝙ ꝑ tranſuerſum nerꝰ totū incidať: minus
eñi malū eſt motum membri perdere qꝫ vitam.

¶Qualr̄ ⁊ cū qbꝰ fe.in ſpaſmo ſit ꝓuocāda. Cap̄. viij.

Num antiq i ſpaſmo ſingulare reputant.ſ. ꝓuoca/
v re febr.ipa nanqꝫ materiā reſoluēdo ſpaſmum cu/
rat:vt in ꝓnoſticis hūiſti: ſed anteqꝫ ea prouoces:
conditiones infraſcriptas obſerua. nam inter fe. ſola eſt
effimera prouocanda in vniuerſali ſpaſmo.ſ.qui ex frigi/
dis hūoribꝰ fiat:⁊ materia ꝑ pte maiori euacuata. ¶His
igiť cōditionibꝰ obſeruatis: ſi ſulfureū naturale balneuꝫ
hūeris ſꝫ cañ.debitos patiētē in eo pone:qm̄ eñi i caſu il/
lius qꝫ maxīe ↄuenit ſiue fe. ꝓuocauerit ſiue non. ¶Sed
deficiente balneo alr̄ poteris fe. ꝓuocare.ad qꝺ vnguētuꝫ
ifraſcriptū plurimū valet. Q; . ℞.olei de lilio:olei oliua/
rū antiquarꝝ.añ.℥.v.ſucci flāmule.lib.j.illa vſqꝫ ad cōſū/
ptionē ſucci ſil̄ bulliant. Cū q̄ cere poſtea qꝫtum ſufficit mi

ſce:ꝛ cū infrigidari incipit adde ſtoracis calamite.ʒ.iij.pi
peris piretri.aā.ʒ.ij.euforbij.ʒ.j. fiat vnguētū cū q̄ timpo
ra inungant̄:brachioꝝ pulſus:atqꝫ pedū.dehinc madefa
ctam in eo lanam in ſubaſcellis ꝛ in inguinib⁹ pone.talis
nāqꝫ vnctio fe.potēter ꝓuocat: q̄ tn̄ cū infirmū tuū vnxe-
ris caſtorei.ʒ.ß.cū modico vini calidi potu tribue: vl̄ ca-
ſtorei loco.ʒ.ß.infraſcripti electuarij dabis. Qd̄.℞.aſſe:
flamule:caſtorei aā.ʒ.vj.mell'.lib.ß.fiat ī formā electuarij
de quo vt dictū ē.ʒ.ij.dabis.Flamula v̄o de q̄ ē ſmo ē her
ba q̄dā q̄ ſepib⁹:ꝛ vepꝛib⁹ iuoluit̄:flores capilares hn̄s:i
cui⁹ medio repit̄ ſemen ſaporis acutiſſimi:qd̄ ꝯtuſū ꝛ ſup
mēbrū poſitū cauterizat.vt ipſe exptus ſum. Et iſti ruſtici
de mōteferrato in ſuis alleatis de tali ſemine loco pipis
ſepe ponūt.ꝛ inaduertēter diſinteriā aut mictū ſang.icur
rentes ad aliū modū ſe repiunt. hui⁹ igit̄ flāmule ſuccus
fe.potenter ꝓuocat. ¶Oꝛ ſi teutonicoꝝ more facere vo-
lueris q̄ fe.facile ꝓuocāt patientē tuū īter duos ignes col
loca:cui aliqd cū forti alleata ad comedēdū p̄be.Succeſ-
ſiue optimo vino calido:in q̄ modicū ſit pipis eum pota
ꝛ abūdanter ſatis.Dehinc v̄o ex aliq̄ vnguētoꝝ p̄ſcripto
rū locis p̄dictis:vt ſupra īunctio fiat.Sꝫ h̄ nō niſi teutoni
co talib⁹ aſſueto vel alicui bn̄ robuſto facias. In delicato
.n.corpe humores ſubtiles hn̄te:nō ſolū effimera:ſed pu
trida de facili ꝓuocaret̄.ſꝫ ſudor adeo intenſus. q ſecuꝫ p
porros aīaꝫ ꝯduceret.¶Sereniſſim⁹ Hypo.ſpaſmū.gn-
ta affoꝛiſmoꝝ.affoꝛiſmo.22°.ex caſu pcuſſione vel aliter
ſine vulnere factū ex ſubita ſubmerſione patiēs in aqua
frigidiſſima curat:qꝛ exterioꝛib⁹ corpis partib⁹ cōdenſa-
tis interi⁹ calor vnit̄:q mā̄ꝫ ſpaſmi reſoluit: ꝛ ſic talis cu-
ra ſit p accidēs.Poſſes tn̄ imerſione dimiſſa ſup īfirmuꝫ
frigidā aquā ꝓijcere.vel eū ex linteaminib⁹ in aqua frigi
da merſis ſepi⁹ circūuoluere:ſicvt linteamina illa nunq̄ꝫ
calefieri pmittas:robuſto tn̄ valde:ac in media eſtate ſeu
tempore multum calido hoc fieri iubet:ſed nō aliter. Et
ſic modū habes qualiter de repletione ſpaſmus oīs q̄ꝫtū
ad medicinalia ſit curandus.

¶De regimine rerum ſex non naturalium ſpaſmi reple-
tionalis obſeruando:ꝛ de cuçeç. Cap.ix.

Ed quātū ad ſex reꝝ nō naturaliū regimen oīo vi
num in p̄ncipio ꝓhibe:eius loco aquam mellis bi
bat:in qua ſaluia decocta ſit. In fine tn̄ vinū valde
potens cōmendat̄.qꝛ mā̄ꝫ tunc reſoluit: ꝛ vrinā ꝓuocat.
fructus:piſces:ferculū de paſta.olera:vt blitis:ſpinachie
ꝛ ſilia.ꝛ vl̄r oīa cibaria frigida ꝛ humida vitāda ſūt.ꝛ itē
aer frigidus ꝛ humidus.Somnus longus.qes nimia:et
vbi exercitium fieri nequeat:fricationib⁹ vtere.car o vul-
pis:ꝛ ericij his paſſionib⁹ valent a ꝓprietate:yue aūt atqꝫ
ſaluie mirabilis quoqꝫ ineſt proprietas.vnde iſtoꝝ vſus
quoquomō ſit valet plurimum.¶Cuçeç v̄o ſeu alcuçeç:
ex fricatione membri cum manibus calidis. aut pannis
calidis curat̄.ꝛ iterum ex calidoꝝ oleoꝝ vnctione:vt ex
oleo de coſto:anetino.vulpino.de lilio.ꝛ ꝯſimilib⁹.Sed
lotio tibie:aut alteri⁹ alcuçeçati membri ex decoctiōe her
be tunici paſſionē hanc illico curat.ꝛ per dies aliquot cū
tyriaca eā nō reditură pellit.ꝛ ſic cum adiutorio cure pa
lyſis curam hēs ſpaſmi de repletione tam ex materia q̄ꝫ
ex ventoſitate prouenientis.

¶De cura ſpaſmi ab inanitione prouenientis. Cap.x.

Upereſt de inanitiōe ſpaſmi curā ponere. In tali-
bus nāqꝫ patientib⁹ eſt virt⁹ multū debilis: cū quo
propt̄ mēbroꝝ ſiccitatē pori valde ſūt ſtricti. Qua
ex re eoꝝ nutrimētū facilis digeſtionis eſſe dꝫ penetratio
nis q̄ꝫ multi nutrimēti humectantis valde:ꝛ ſic medicia
lem potius q̄ꝫ pure cibalē eum eſſe neceſſe eſt:in quo ca-
ſu aqua or.p̄l'imū cōmēdat̄:ꝛ illa potiſſimū in qua fluui
ales cācri ac nemorales teſtudines ſint decocte. vinū q̄ꝫ
clarum ꝯuenit cū decoctione quatuor ſe.froꝝ bene lim
phatū.qꝛ facile penetrās multi exiſtit nutrimēti.Cōuenit
aqua carnis cū p̄dictis ſe.alterata.¶Ex confectionibus
cōe reſtauratiuū cōmēdat̄ cū oleo amigdalaꝝ dulciū fa-
ctū:aut violaꝝ:vbi.ſ.maiorē q̄reres huectationē:lac con-
uenit mlieris ꝛ itē aſine.aq̄ q̄ꝫ dulces.balnea cū folijs ſa-
licis.vitis al.viniſere violis.ꝛ ſilib⁹ bulita: ac inunctio ex
oleo violaꝝ:ꝛ illa ſunt q̄ in ſūma ſpaſmo de īanitiōe ꝯue
niūt de quib⁹ leuiter ſic ptrāſiui.p̄mo qꝛ ex talib⁹ īfirmis
ꝑpanciſſimi nobis offerūt.2°. qꝛ cura illa cū cura ethice
ordinate deſcripſi:ad quā vbi op⁹ ſit recurſum habe.

¶Tractatus.xj.de tortura in ſe ſex continens capitula.

¶Quid ſit tortura ꝛ qualiter ſigna inuenire debeas de-
monſtratiua. Capl'm.j.

Epe materia in neruis anterioꝛi
bus capitis ꝛ in his
qui in principio nuce oriunt̄ imbibit̄. hi em̄
muſculis atqꝫ mēbris faciei: ſenſum atqꝫ mo-
tum p̄bent. ¶Si igit̄ materia illa ſubtilis fuerit relaxa-
tionem ſeu paralyſim inducit.ꝛ ſi groſſa ſpaſmū.qd̄cūqꝫ
em̄ iſtoꝝ fiat torquetur facies ꝛ egritudineꝫ efficit:quam
oris ſeu faciei torturā appellamus.¶Ex quibus patet q̄
tortura nihil aliud eſt q̄ꝫ in neruis qbuſdā tā anterioꝛib⁹
q̄ꝫ poſterioꝛib⁹:propter ſubtilis materiei imbibitionem
relaxatio:aut groſſe ꝯtractio: per quā muſculi motuꝫ fa-
ciei dantes relaxant̄:aut ꝯtrahuntur ad quā relaxationē
ſeu ꝯtractionē tunc os aut facies cōtorquet̄. Et ſic habes
quid ſit tortura.¶Eius cāe in cap°.de paralyſi:vl' d̄ ſpa-
ſmo deſcribunt̄.¶Quātū ad ſigna intētio duplex habet̄
vna reſpectu ſignoꝝ:q̄ nobis eā demonſtrant.alia q̄ cās.
¶Quantum ad primū cum ea diffoꝛmitate ſua ſe nobis
ſatis manifeſtet ſignis alijs nō egemus.¶Sed quantum
ad cauſaꝝ habendā notitiā p̄mo an a paralyſi:vel a ſpaſ
mo fiat inueſtigandū erit. Id̄ ſi a paralyſi lat⁹ leſum ſup
ſanū caderet:vt Gal'.4°.de interioꝛib⁹:ſcd̄o capl'o.Si la-
tus inquit mouens dextre partis labiū mollificet̄:erga ſi
niſtrum latus torquetur.Et lacerto ſiniſtri lateris labiuꝫ
mouente mollificato:idem labiū ad dextrū vertit̄. ꝛ ſub-
dit.Silr̄ intelligendum eſt in maxillis narium extremi-
tate:ꝛ vtriuſqꝫ gene.vt velit q̄ maxille extremitates nari
um ꝛ gene mollificate ſuper nō mollificatū cadunt.¶Si
autem fiat a ſpaſmo:tunc egrum latus ad ſe ſanum trahit
ꝛ cum hoc plurimi decipiuntur tortum latus credentes
eſſe egrum.qd̄ eſt falſum. Unde Raſis. Non inueni in-
quit rugas in fronte:ex parte lateris patientis torturam
cauſa ſpaſmi:ꝛ corium illius lateris tenſum erat: ꝛ tortū
nō apparebat ꝛc̄. ¶Et nunc tua eſt cognoſcere: an pars
leſa paralyticata ſit:an non.Unde ſi tortura a paralyſi fi-
at:pars leſa mollis erit:ab ore plurimum ſaliua manat: ꝛ
pars oris ſana bene claudit̄:ꝛ ſua cum figura atqꝫ forma
manet. Oꝛ ſi tunc pars leſa claudatur: cum mala figura
claudit̄: qꝛ labium ſuperius infra cadens cum abundāti
ſaliua oris figuram deformē efficit.Et ſi huius paralyſis
cauſas a qua tortura ꝓuenit:ſcire cupias. capl'm ſcd̄m tra
ctatus de paralyſi ſupra require. ipm̄ em̄ tibi neceſſaria
ſigna monſtrabit. ¶Si aūt ſit a ſpaſmo: pars leſa erit ta-
ctui dura:ab ore ſaliue nihil aut parum manat: ꝛ partis
egre os nō clauditur.imo ꝓpter ꝯtractionē aptū aliquā-
tiſp manet.¶Conſimilia ſigna in inferiori palpebra le-
ſi oculi quoqꝫ notabis:huius aūt ſpaſmi cās per ſigna de
mōſtratiua ſpaſmi ſupra:tractatu de ſpaſmo. tertio capi-
tulo.facile comprehendes.

¶De pnoſticis torture oris:ſeu faciei. Cap.ij.

Unc ſupereſt huius dn̄e torture pronoſtica ſigna
deſcribere:quoꝝ quedā futuraꝫ: ꝛ q̄dam p̄ſentem
torturā denunciant. Multus nāqꝫ ſeu continu⁹ fa-
ciei ſaltem.vt raſis inquit:ac ipſius faciei oſſium frequēs
dolor:eorum quoqꝫ ſtupor vēturam torturam ſignificāt.
¶Sed quantum ad eam factam illa que a cerebro ꝓue-
nit in quarta vel citra ſepe patientes interficit. quia paſ-
ſiones fortes:vt eſt paralyſis apoplexia.epilia. ꝛ ſimiles
cerebrū nō diu ſuſtinet.Id̄ Auic.qdē inquit extimauerūt

q patientibꝰ torturā timet mors subitanea vsq; ad q̄ttuor dies. Si vo hos ptransierint euadunt. Et vr q fit illud cā epil'ie fortis quā tortura nūciat. ¶Et vt cognoscas an a cerebro fiat ingt rasis. Si tortura opatiões cerebri sane fuerint: vt est intellectꝰ. ratio: z memoria. zc̄. Scito eā a cerebro nō causari in qua casu tales diu viuere possunt Et subdit: q si tortura p mēsem: aut p duos durauerit: vix aut nūq̄ curat: cū ea tn̄ diutissime viuūt. Quosdā em̄ vidi ingt quos tortura. 20. ānos inuasit: alios. 30. z alios. 40. q nullū aliud nocumētū sustinuerūt. ¶Tortura ꝑterea sinistri lateris deterior est q̄ dextri: vt antiquꝰ sapio: z ipe ras. ingt. Tortꝰ itē si febricitauerit: eidē nō nocebit: vt ipsi quoq; aiūt: qd in tractatu de paralysi: z spasmo supra fatis tibi declaraui. Et sic patet qd tam supra futurā q̄ p̄esentem torturam pronosticari debeas.

¶De mō mām q̄ torturā efficit digerendi euacuādi quoq; ac de his q̄ in eiꝰ cura ad intra sumēda sunt. Cap. iij.

i Ortura oris interdum a paralysi: interdum. vt dictum est: causat a spasmo. vn̄ quantū ad humoꝝ digestionē z euacuationē: q̄ si inequales ille fuerint: nō aliter q̄ in his duabus egritudinibꝰ fiendū erit. Que siue fl'a fuerit: siue ml'ia: siue colera: z si rarissime ab ea fiat: eam digeras tam cū clisteribus q̄ cū appropriatis solutiuis: eam successiue euacua: vt in tractatu de paralysi: supra cap'lo qnto te docui. Et si a san. fiat fm maiorē aut minorem eius impuritatem de eo minuendum erit: z sic cōibus supfluitatibꝰ eductis de cephalicis primo: dehinc a venis lingue minutio fiat. Et qz in casu illo magna est interdum san. quātitas extrahenda: secundationē potiꝰ q̄ vice vna totū extrahere fieri laudo: z tunc bonū est: vt in mane ab vna fiat cephalicaꝝ. z si tūc mā̄ diuertere magis cupias basilica lateris oppositi in secūdo: aut cū cephalica lateris patientis: z mane sequēti a venis ligue

¶Sed inter cetera sūt in cura tali a veteribꝰ cōmendata gargarismata: atq; caputpurgia: de quibꝰ aliqua appropriata describere nunc libet. ¶Purgatiōe igit facta mane stomacho vacuo: z sero ante cenā: per dies tres p̄nu os tale fiat gargarisma. Rx ysopi: origāi: thimi aā. m. j. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. vj. oximell' squillitici. ℥. ij. misce: z fiat vt dictū est gargarisma. vel p̄q̄state. sinap. ℥. ij. accipies. q̄ in lib. j. vini ad p̄sumptionem tertie partis buliat: colet: z fiat gargarisma. Uel cū. ℥. vj. sirupi acetosi compositi. ℥. j. puluerizate sinapis: misce. z fiat vt supra. Uel h̄ facias qd antiqui in isto casu sūme laudant. qd. Rx. origani: isopi. aā. M. j. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. vj. aceti sqlitici. ℥. j. ß. hyerepigre. ℥. j. sil' dissoluat: z fiat gargarisma. Uel facias sic: sinapis stafisagrie. ℥℥. piretri macropipis. ana. partes equales accipias: z in aqua bulli: d' qua. ℥. viij. accipe oximell' sqlitici. ℥. ij. hyerepigre. ℥. ß. et fiat gargarisma. ¶Tribꝰ transactis diebꝰ gargarisma solum mane fiat: aā̄ vo cenā caputpurgium hoc qd recipit pul. nigelle: q̄ in infusione aceti p diē cū sua nocte pmanserit. ℥. j. distemperet cū succo maiorane: herbe paralysis aut auricule muris: z fiat vt dictū est caputpurgium. Et si fortiꝰ. Accipe pulpe collogntide. castorei. pipis albi. condisi. ana. ℥. j. fiant cum aqua casei pillule. de qbꝰ vna cum aliquo de succis suprascriptis dissoluat. qd p nares attractum in hoc casu mire valet. Et idē facit fel perdicis: aut gruis cum aliquo ex p̄scriptis succis dissolutū. Dum ab his patiēs quiescit: nucem muscatā in parte oris lesa cōtinue teneat: vt membri assueta figura remeat. Nonnulli thus retentum in ore cōmedāt. Et alij frustū. ℥℥. Alij vo paululū castorei. Et ego alias ipsiꝰ castorei. ℥. j. cū aqua vitis dissolui feci: q̄ in ore sepe retēta incredibiliter pfuit. ¶Rasis suis in expimētis nucē muscatā integrā ex oleo de pipibus: aut costino: vl' alio appropriato inunctā per duas horas: tam sero q̄ mane stomacho vacuo in ore teneri faciebat. et postea masticari: et hoc ait huic passioni plusq̄ credi posset subuenire. Ex p̄fectionibus valet tyriaca magna: mitridatū quoq; z de quo libuerit ad auellane q̄titatē cū modico vini: aut mellicrati in aurora dabis Et cum in sero dormitum ierit. a ℥. j. vsq; ad duas electuarij: de musco dulcis: aut tātūdē pliris cum musco: z hec sunt que in cura ista ab intra sumenda sunt.

¶De his que in cura torture ab extra sūt approximanda. Capl'm. iiij.

i In cura torture ex his que ab extra conueniunt sunt vnctiones: ventose: emplastrationes: sacellationes: z euaporatoria. ¶Et vt statim ad actuz practicum te deducam super spondiles colli superiores. quia isti nerui faciei motum: atq; sensum dantes oriuntur: ventosam sine scarificatione poni facias: q̄ per dimidiā horam aut minus dimittatur. Qua amota ex oleo costino calido: aut de piperibus: vel de terbentina: aut de ben spondilium locus inungatur. ac faciei ps lesa. ¶Illinc autem ad. ij. aut. iij. horas saccellum ex calido sale repletum: dictis spondilibus applica: z cum incipit infrigidari remoue: quem postea calidum iterum superpone: quo aliquotiens facto: ex prescriptorū oleo aliquo: vt supra locum inunge. ¶Or si vnguentis appropriatis: aut emplastris vti libet in cura paralysis: quere septimum capitulum: de his enim te abundantem efficiet. ¶Uerum in casu illo: ille bonus noster mesue euaporationes plurimum commendat: inquiens q illis posteriores vsi sunt: z inuenerunt ea fore iuuamenti sublimis z proprie quando vaporatur ex eo pars capitis posterior z collum: atq; spondilia ceruis: mandibule: spondiles atq; frons. Et euaporatione facta spondilia ex fece vini emplastrari iubet. facias ergo sic. Accipe yue. ysopi. calamenti. sticados. lauandule. foliorum lauri. coriañ. aā. ℥. j. aceti libras. iij. bulliant simul: ex quibus postea locis dictis fiat euaporatio: z successiue vnctio: vl' ex fece vini. vt ipse iquit emplastratio. ¶Uel facias sic. Accipe ysopi. sticados. origani. piretri foliorum lauri. sinapis. camomille. melliloti. maiorane. marubij. ana. partes equales: coquantur. z vt supra fiat euaporatio. z deinde ex costino oleo: vel balsamino: aut de ben inunctio fiat. ¶Laudat itē lotionem faciei ex aceto decoctionis sinap. ¶Prescripta euaporatio cōmuniter sic fit. Nam infirmus taliter situatur: vt rerum prescriptarum vaporem tam super collum q̄ partes alias prenarratas recipere queat. Sz ego has euaporationes sic fieri facere consueui. Candentem lapidem ex decoctione aliqua prescriptarum aspersū pānis lineis inuolui facio: z iuxta loca p̄dicta reponi. z refrigerato lapide calefieri iterum potest: z iuxta loca iterū apponi: remoto latere vnctiones: seu emplastratiōes p libito fac. Et sic illa applicandi modū habes: que exteriꝰ in cura torture conueniunt.

¶De eius torture cura q̄ a spasmo p̄uenit. Cap. v.

s Si a spasmo fiat taliter materia digeratur purgetur quoq; qualiter in cura torture a paralesi causate fit z sic pariter de his que ad intra sumuntur facies. ¶Sed quātū ad ea q̄ extrinsecus applicant ad capm. 6. i cura spasmi recursū habeas. Sed colli spōdilibꝰ z parti lese semp applicanda remedia q̄ tn̄ vt in illo cap'lo patet ab his q̄ in paralysi cōueniūt variant: z tu vide ibi: qz capitulū illud talem curā te fideliter edocebit. ¶Gargarismata ac caputpurgia illa facies. q̄ in cap'lo tertio huiꝰ tractatus describunt. Et vbi cura p̄scripta te fallat rubificātes medicinas post aurē partis lese iubent veteres apponi. Et de hic ex altea butyro vel alio locū inungere. ¶Et sic quātū ad medicinalia torturā oēm modū curandi habes excepta q̄ prouenit a punctura: cuiꝰ curā siue pūctura illa venenosa fuerit: siue nō. septimū capitulū de cura spasmi tibi clare monstrabit: ad qd vbi opꝰ fuerit recursū habe. et sic oīs torture tam q̄ a spasmo q̄ que prouenit a paralysi medicinalium cura finitur.

¶De regimine sex rerum non naturalium in cura torture obseruando. Cap. vj.

¶Stat vt huius deformis passionis cura perfecta fit de regimine rerū sex nō naturalium. ad discernere ipsum igitur quo ad cibum ꝛ potum: somnuȝ et vigiliam motum ꝛ quietem: inanitionē: ꝛ repletionem: ꝛ anime accidentia taliter obseruandū est qualiter in cura paralysis: atqȝ spasmi dictū fuerat. verum ab illis regimē aeris aliqliter variatur. nam in passione hac oculus vn⁹ semper patitur. ꝛ huius causa vt inquit Rasis in loco obscuro est eger situandus: quia aer luminosus spiritus visibiles disgregando visum multum debilitat. aeris vō obscuritas congregādo confortat. ¶Debet quoqȝ sepe ꝛ in speculo patiens intueri: vt faciei deformitate inspecta eā ad naturalē reducere conetur. Laudat iteȝ bonus Rasis ꝙ post dies aliquot patienti bonum sit tibias pulsare: ac alijs cum instrumētis musicis fistulare: quia labia simul iniūgendo melius figura oris iformabitur.

¶Tractatus duodecimus de tremore vnū in se continēs capitulū: in quo qd ipe sit inuenies: que eius cause que tā pnostica qȝ demōstratiua sigñ: ꝛ qr̄ eū qȝ curare debeas.

Tremor de quo adiuuante deo presens erit sermo nō minus est cerebri: atqȝ neruoꝝ passio: qȝ paralesis qȝ spasmus qȝ tortura. Et in causis vt patebit cū illis quoqȝ cōmunicat: atqȝ ipsoꝝ fere vna ꝛ eadem est cura: quare pn̄s locus sibi digne conceditur. ¶Ut igitur ad rem statiȝ accedam: tremor fit cum virtus motiua mēbrum rectum tenere conatur: ꝛ ppter ipsius mēbri grauitatē nequit: ꝛ sic inter virtutē ꝛ causam tremoris: vt ita loquar: cōtinue qddam duellū fit in quo virtus mēbrū rectū tenere conatur: ꝛ morbus ad bonū itellectū deorsum trahere: ꝛ sic causantur motus ꝯtrarij sursuȝ ꝛ deorsuȝ ꝛ cōsequēter tremor. ¶Et hoc est illud qd dicit Auicē. tremorē diffiniēdo. tremor in quit est morbus officialis eueniēs ppter defectū virtutis motiue a motu lacertoꝝ sm cōtinuitatē cōpari grauitati cōpari. s. mēbri tremētis: intromittēti. i. ipediēti sua motione motionē volūtariā. Et p hoc itelligit ꝙ virtus lacertoꝝ defecta nititur mēbrū rectū tenere: ꝛ sic p ꝯtinuationē fit cōpar grauitati mēbri: q ꝯtinue cōtranāliter deorsum trahit. Et sic tali motione ipedit motionē lacertoꝝ volūtariā. Cū igitur due prime potētie. s. virtus motiua lacertorū: que mēbrū nititur tenere rectū: ꝛ grauitas mēbri ꝯtinue trahēs mēbrū nāliter deorsuȝ p parietatē ꝯtinuentur. mot⁹ etiā ille. s. sursum ꝛ deorsuȝ cōtinuatur: ꝛ p pn̄s tremor: q vt pȝ est cōpositus ex motu lacertoꝝ nō volūtario: ꝛ motu nāli. s. grauitatis: que nāliter deorsuȝ trahit: ꝛ sic vtiqȝ hec diffinitio. Auic. cuilibet cōuenit tremori. ¶Sed vt meo pposito ptinet alia est de tremore fienda mētio: p quo me sentētie Gal. cōmēto de mot⁹ caplo. 2⁰ ꝛ qnto ꝯformabo. Tremor est duplex. s. mālis: ꝛ imaterialis. Immāleȝ voco q ab aliq mala qlitate sine mā fit ad bonū intellectū: vt a pūctura aliq venenosa: vel a frigiditate intēsa: spūs corrūpente: vel acentrāte a caliditate resoluēte: ab accidēte aīe terribili: vt ingēti timore: a quo spūs petūt cor. a gaudio superfluo: p qd exalant. ab ingenti ira: ꝛ a coitu superfluo per quē spūs resoluūtur: ꝛ a psilibus: ꝛ ois talis tremor imaterialis p remotionē: seu mutationē causaꝝ eū efficiē tiū facile curantur. Materialē voco q a mā fit. ꝛ hoc duplr: qr aut a mā mobili: aut a mā qeta. A mā mobili vt in fe. se. pꝯtingit in qbus mā supra masculos extra vasa expelli tur ꝛ tremorē efficit: ꝛ de tali nō est smo: qr cito recedit ꝛ amota fe. nō reuertitur. ¶Alio⁰ cū mā in mēbro: vel in mēbris qeta manet debilitās virtutē motiuā: cui⁹ nerui sunt instrumētū: aut cū in originibus neruoꝝ fit quedā facta opilatio cui⁹ cā ad mēbrū: cui nerui illi deseruiūt. spūs libere transire nequeūt. Cum igitur mā illa in mēbro quieta manens eū nāliter sua grauitate deorsum trahit. ꝛ virtute illa motiua qȝuis debilis grauitate sit mō quo supra dictum est: tremor. ꝛ talis sit de intentione hui⁹ capli q neruoꝝ est passio a mā in eis imbibita: vel ab opilatiōe in originib⁹ neruoꝝ causata pueniēs: per quā tunc in mēbris qbus nerui illi deseruiūt: liber spirituū transitus phibetur cuius cā ac etiā grauitas imbibite materie virtus motiua debilitata mēbra in suo situ retinere negt: ꝛ sic illis deorsum grauitate sua trahētibus ꝛ cōtinue virtute grauitate motus cōtrarij fiunt qs tremorē appellamus. ¶Et talis qnqȝ caput: qnqȝ manus: ꝛ qnqȝ brachiū vnuȝ: vel aliqd mēbrū aliud tenet. Et hec diuersitas accidit ppter opilationē in originib⁹ neruoꝝ illi membro trementi deseruientiū factā ꝛ nō in alijs. ¶Ex qbus satis pȝ ꝙ oēs ille tremoris cāe esse possunt q ꝛ paralysis: qs si scire cupias in tractatu de paralysi caplo primo ordinate cōperies. Qs si eas noscere velis demonstratiua signa in. 2. caplo quere.

¶Quantū vō ad eius pnostica: si tremor senibus accidat nūqȝ vel magna cum difficultate ppter virtutis debilitatē curā recipit. ¶Item tremor sinistri lateris deterior est qȝ dextri. ¶Tremor itē si diu durauerit bonū patientē in paralesim deducet. ꝙ vtiqȝ est dispositio satis ppinqua sibi. Et sic ad curā est festinandū quā in cura paralysis: taȝ rōne digestionis materiei: qȝ eductiōis: qȝ eoꝝ que ab intra sumuntur: siue sirupi fuerint atqȝ decoctiones: siue pulueres siue ꝯfectiones. Et etiā eoꝝ que ab extra siue balnea stufe: embrocationes: vētose emplastratiōes: siue vnctiones fuerint cōpletā inuenies. ¶Senib⁹ vō plurib⁹ qbus defectu virtutis ꝛ terrestreitate membrorū tremor accidit: ꝛ his quoqȝ q longa defecti sunt egritudine: alia nō est sieda cura: nisi vt pposse virtus subleuetur. Et sic habes qd sit tremor: que cā: qlia signa tā pnostica qȝ demonstratiua: ꝛ vbi curam inuenire debeas: q huius tractatus qui in hoc solo capitulo finitur nocumētū fuerit.

¶Tractatus. 13. de stupore qnqȝ in se continens capitula.

¶Quid sit stupor. Capitulū j.

Stupor capitur dupliciter: vno mō pro diminuta operatione virtutis imaginatiue: melancolicis sepe contingēti qui diu rem vnā imotis oculis intuentur: ꝛ qbusdā quoqȝ nō melācolicis: q oculis semiaptis: ꝛ interduȝ nō totalr: tn̄ aptis visum in locū vnū totalr fixū tenēt: ꝛ hoc illis ppter māȝ frigidā in cerebri ꝑa existentē puenit etiā: ꝛ qnqȝ ppter colligātiā pupis in q mā frigida multa ꝯtinetur. vn̄ pmi subethiā: ꝛ scdi litargiā facile incurrūt: ꝛ talē stuporē mentis stuporem appellamus ¶Sȝ stupor alius de quo est sermo hic duob⁹ modis cōtingit. vno mō ppter spirituū paucitatē. qn̄. s. in originib⁹ neruoꝝ aduenit opilatio: sic vt spūs sensitiui abūdanter ad mēbra trāsire nequeāt: siue ab apte fiat: siue ab hūore: siue a qcūqȝ re alia in vijs spirituū opilationē facere potēte: vt est intēsa frigiditas: superflua calitas: strictura mēbri: seu ligatura: cāus: seu pcussio: seu aliud sile. Alio mō fit a pūctura venenosa: vel ex tactu rei stupefaciēdi virtutē habētis: vel ipsius int⁹ assumptiōe. Et talem stuporē modis duob⁹ fieri ꝯtingit. Uno mō cā spirituū: q in se talē dispositionē acqsierūt: vt virtuti tactiue debitū esse nō possint instrm. Alio modo cā mēbri: qd talicer p illa stupefaciētia disponitur ꝛc. ꝛ si spūs vt ita dixerim: adhuc sani forēt: ꝛ sufficiēti in quātitate: ab ipo tn̄ mēbro talr inficiuntur vt ipsi⁹ virtutis tactiue debitum nō sit instrm: ꝛ sic modis tactis fit stupor: q est mēbri dispositio: p quā ipm parū: aut nihil sentit. ¶Stupor igitur nihil aliud est qȝ mēbri ablata: vel diminuta sensatio ppter tactiuoꝝ spirituū paucitatē aut ipoꝝ seu mēbri idebitā dispositionē ab alicui⁹ rei mala qlitate eiusdē ipressa causatā. ¶Uerū si debilis stupor fuerit tremorē: ꝛ si fortis paralysim: seu mollificationeȝ idu cit. Jdo Auicē. ingt. est morbus officialis faciēs euenire in sensu tactuali nocumētū. s. aut destructionē: aut diminutionē cū tremore si est debilis: aut mollificationē si est fortis ꝛc. Et ppter h̄ dixerat supra: ꝙ a nōnullis dictio stuporis

ponit sinonima dictioni palysis cũ faciliter in eam transeat. Et sic pꝫ qd sit stupor: qđ huius capli intentio fuerat.

¶De causis stuporis. Caplm ij.

Tuporis cã extrinseca ⁊ intrinseca esse potest. Extrinseca quidẽ res quelibet q̃ in neruis: seu in vijs spirituũ coartationẽ talẽ: ne spũs ad mẽbra transire queãt: facere possint: aut que spiritibꝰ ipsis ingrossationem: seu aliquã aliam malam qualitatem inducere: vt membri ligatura: seu strictura: casus percussio: aut excessiua sola frigiditas: ⁊ sic cuiuslibet rei: siue aeris: siue aque ⁊ cetera: mẽbra coartans: ⁊ spiritus igrossans. Caliditas quoqꝫ nimia humiditatem resoluens: siue aeris: siue balnei: siue alterius rei fuerit. Tunc enim in membris coartatoria fit opilatio: vt in febribus adurentibus in quibus fit stupor sepius est videre: ⁊ talis est signum mortis. Aliqua sunt ꝯsilr que ⁊ si spũs ingrossant: cum hoc tñ talem adhuc in eis vel in membris qualitatẽ inducũt: vt tactiue opationi habiles nõ reddanꝭ: vt est de tactu illius piscis quẽ Aui. recitat: vel de opio iusquiamo mãdragora vel cõsimilibꝰ: siue extra siue ad intra approximẽtur: talia nãqꝫ nõ sua sola virtuali frigiditate mẽbra: seu spũs ĩspissãt: sed eos cũ hoc quadã venenosa qualitate inficiũt: ꝑ quaꝫ mẽbra ipsa stupida fiunt: vt in meo de venenis de opio: ⁊ iusqamo: ⁊ ꝯsilibus latius declaraui. ¶Supflua itẽ frigiditas ⁊ hũiditas spũs: humectando sepe stuporẽ inducit: vt aeris: seu aque: siue cuiuslibuerit alterius rei humectãdi ac infrigidãdi vim hñtis: vt nimia qes: somnus nimiꝰ nauseatiua satietas. Et ita ꝯsilr de cibis ⁊ potibus dicenđ est: siue cibi ⁊ potus absolute dicanꝭ: siue cibi ⁊ potꝰ medicinales ⁊c̃. vt sunt lactuce: endiuia: seia frigida: papauer iusqamus: ⁊ silia: ac fercula de pasta: ⁊ superflua aque potatio. Illa quoqꝫ sepe stuporẽ inducũt: q̃ sua nimia caliditate spũs paucificãt: ac resoluũt: sic vt ꝑ tactiuã opationeꝫ ipsi membro quãtitas debita nõ adueniat. vt superfluum exercitiũ longa quies. nimia famis tolerantia. supflua potentis vini bibitio. rerũ calidaꝝ comestio. ⁊ coytꝰ supfluꝰ. ⁊ sic modo suo dicendũ est de supfluis aĩe accidentibus. Et oĩa ista que statim dicta sunt quãtũ ad extrinsecaꝫ cãs se tenẽt. ꝙ si alia reperianꝭ ad istarũ aliquaꝝ sunt reducibilia. ¶Quantũ ad intrinsecas oĩa q̃ in originibꝰ neruorũ. seu in neruis ipsis. per quos ad mẽbra spũs deferunꝭ opilationẽ facere queũt stuporis cã esse pñt. vt sua nimia quãtitate san. opilãs. aut viscositate flã. aut melãcolia sua grossitie. Colera ṽo nisi rõne qua humoribꝰ ceteris dat ingressum raro. immo rarissime fit stuporis causa. cũ sua caliditate. atqꝫ subtilitate potius stuporem prohibeat. Colera tñ vitellina sua interduꝫ grossitie hoc efficere posset ⁊ iste sunt q̃ ꝑ causis intrinsecis stuporis assignanꝭ. ex quibus oĩbus tã intrinsece q̃ꝫ extrinsece stuporis cãe patent.

¶De signis stuporis demonstratiuis. Cap. iij.

Ui stuporis cãs ꝑ demõstratiua signa inuestigare voluerint. quãtũ ad extrinsecas per ordineꝫ supradictum eas ab infirmo vel ab astantibus inuestiget. ipoꝝ eni relatu in dictarum causarum cognitionem facile deuenies. ¶Quantum vero ad intrinsecas si sanguis in causa fuerit erunt replete vene. ⁊ maxime in oculis apparentes. rubet facies. somnolentus erit infirmus. cuius facies ac si balneũ egrederetur sepe madet pulsus erit plenus ⁊ vndosus. vrina rubea ⁊ grossa. Qꝫ si etas cõplexio tempus anni regio regimen precedens ⁊ similia vt supra san. attestanꝭ eũ in causa esse nõ dubites. Flegma ṽo vbi sit in cã albet facies. infirmus sepe ruget. vrina alba erit ⁊ spissa. pulsus cũ quadã diuersitate mollis. Qđ si etas cõplexio ⁊c̃. flegmati attestanꝭ ipm erit ĩ cã. qđ plurimũ accidit. Et si melãcolia vene parue erũt patiens saturninꝰ pulsus durus ⁊ raruꝫ. vrina subtilis ⁊ alba. ⁊ vbi cõplexio ꝑcedẽs regimẽ. ⁊ talia super humorẽ melancolicũ significarent illa erit in cã. ¶Coleram ṽo cognosces ex cõplexione. etate. tẽpore anni ⁊c̃. Et pulsus erit velox in cõparatione ad suprascriptos: cum aliquali tñ diuersitate vrina ad igneitatẽ tendet. Et qꝛ totꝰ sup istos humores conuenientia signa descripsi hec paucula qꝛ in caplo de palysi de his te satis abũdãtẽ feci. ad qđ si opꝰ fuerit recursum habe. Et in tñ de demõstratiuis stuporis signis dictum sit.

¶De signis ꝓnosticis stuporis. Cap. iiij.

T de stupore recte pronosticari queas illa sunt tibi notanda que in caplo ꝓprio bonus Auicẽ. describit: qꝛ si stupor cerebri causa sit: sic ꝙ in originibus neruoꝝ fuerit opilatio: q̃ꝫuis nõ integra: tunc stupor erit in toto: ⁊ nisi paupculo succurraꝭ compleꝭ opilatio: ⁊ bonus patiens factus apopleticus qete ibit ad inferos non rediturus. Sepe tañ non tam magna illa erit opilatio: et sic stupor in paralysim terminaꝭ. Qꝫ si materia illa aliqd corruptionis habuerit in se fit bonus patiens apoplicus. Qm̃ etiam stuporis causa existit in nucha: quo in casu interdũ neruoꝝ origini in spondili aliqua fit opilatio: ⁊ interdũ nõ origini. sed in ramis neruoꝝ. Et tunc mẽbra quibus nerui deseruiũt stupida fiũt. ¶Stupor igitur in quocũqꝫ membro fuerint si diu pseuerat illius mẽbri paralysim futurã denunciat: si mã fuerit grossa spasmũ: ⁊ q̃lis illa fuerit si in uentũ ꝯuertiꝭ: causabit alcuçeç. Ex quibus pꝫ vt in ꝓnosticis de tortura supra dictũ fuerat: ꝙ stupor faciei pseuerãs: futurã torturã significat. Stupor preterea q ex euacuatiõe mãei nõ curaꝭ: si ṽtigo supuenerit ĩ apoplexiã paupculũ patientẽ deducit. Et in hoc signa stuporis ꝓnostica terminanꝭ.

¶De cura stuporis. Cap. v.

I stuporẽ recte curare velis an a causis extrinsecis an intrinsecis: fiat tibi cõsiderandum erit. ¶Qꝫ si ab extrinsecis eas ad ꝯtrariũ permutes est necesse Sed qꝛ tam super membrũ q̃ꝫ sup neruoꝝ originem aliqua que malã inductã stupefactiuam qualitatem remoueant sunt sepius applicanda: ventosis interdum forsan opus erit: vel balneis: stuphis: embrocationibus: vnctionibus: siue emplastris. ⁊ hec oĩa in cura paralysis ordinate cõperies. Et idem fiet si humor aliquis in causa fuerit. Nam digerẽdi modus euacuãdi quoqꝫ illic satis abũde describiꝭ: ⁊ ꝯsequẽter de oĩbus sit que tam ad intra q̃ꝫ ab extra applicanda sunt. Et si san. in causa fuerit ꝭm illic descriptũ modũ eũ minue: qꝛ ex sola abũdanti minutiõe hec passio sepe curaꝭ. Et non solum illic medicinalia. sed huic quoqꝫ cõueniens regimen sex rerum nõ naturaliũ illic adinuenies: ⁊ sic illa mihi in hoc loco describere supfluum videreꝭ: cum vt patuit eisdem in locis ⁊ eisdem a causis a quibus ⁊ paralysis stupor generetur. Qua ex re capitulũ presens tractatui de stupore finẽ imponit.

¶Tractatus quartus decimus de saharra: seu supflua vigilia: in se nouem continens capitula.

¶Quid sit saharra: seu supflua vigilia ⁊c̃. Cap. j.

Uam nos insomnietatem: seu vigiliam supfluam appellamus: saharrã greci vocant. Pro cuiꝰ habenda noticia sciendum ꝙ somnus: vt in tractatu đ subeth dixerã est propter duo animalibus necessarius. Primum vt resolutorum in vigilia spuũ per euꝫ restauratio fiat. Secundũ vt caloris facta retractione per euꝫ melior digestio celebretur. Ex quo patet ꝙ nisi somnus esset tam propter nimiam spirituum resolutionem: q̃ꝫ imperfectam digestionẽ homo periret in breui: hac ex causa inter res non naturales tam homini ad bonum intellectuꝫ necessarius somnus ipse ac vigilia computatur. Et talis est duplex: scilicet naturalis ⁊ non naturalis. Somnũ illum naturalem voco: per quem homo suas debitas põt operatiões exercere. Qꝫ si q̃uis cã longus ita fiat ꝙ operationes impediat eũ non naturalẽ dices: ⁊ supra subeth talem appellaui. Ex quibus pꝫ ꝙ sicut naturalis somnus est qui operationes debitas nõ impediens minime ad se

curam vocat: ita et naturalis vigilia: cuius tamen debitam longitudinem non plus metiri quam somni posset. illam itaque superfluam dices que operationes impediens ad se curam vocat: et hec est illa quam greci sahararam vocant. Que ut patet nihil aliud est quam quedam intrinseca preternaturalis dispositio: que hominem tantum euigilatum tenet: ut debitas operationes exercere nequeat. Et sic habes quid sit saharra: quod huius capituli principalis intentio fuerat.

¶ De causis saharre. Capitulum. ij.

Um somnus ut patuit per opilationem viarum primi ventriculi cerebri fiat: cuius potissima causa est frigiditas et humiditas oppositum sibi vigiliam per deopilationem illarum viarum: aut apertionem necesse fieri est. Et huius causa generalis caliditas existit tam sine materia quam cum materia atque siccitas: potior tamen est caliditas: quia spiritus igniendo mobiles valde eos efficit. Ex quo patet quod omnia illa que in vijs illis opilationem prohibere aperta sunt vigilie causa esse possunt: et tales ab extrinsecis aliquando sunt: aliquando ab intrinsecis. Extrinsece quidem ut aeris balnei: vel cuius libet alterius caliditas: atque siccitas excessiua: splendor quam grandis: superfluum exercitium: tollerantia nimia famis: Cibi excessiue calidi: ut pori: cepe: allea: alleata omnia: atque pipata: et ad hunc modum de alijs: ac cibus quilibet ventosus et potissimum qui somnia inducit terribilia: ut fabe etc. ut ait Auicen. indigestio omnis ac nimia ciborum repletio: talia enim ad cerebrum fumos putridos facile mandant: et opilationem prohibentes saharram inducunt nimiam. Item vndecunque fiat euacuatio: et illa maxime que a solutiuo farmaco: cuius natura est sitim inducere: ut est eufForbium: prouenit. Potus item calidus: siue naturalis sicue potentis vini: ut de iterioribus tertio recitat Gal. de illo. s. qui propter potentissimi vini bibitionem perpetuas vigilias passus est: siue artificialis: ut mellicrati: vel ad modum vulgarium nectaris siue claretti. Et superflua quoque anime accidentia veluti gaudium ingens: longa tristitia: assidua circa rem aliquam cogitatio et similia: ac coitus superfluus: et ab eo similiter nimia abstinentia ut in continentibus pizocharis sepe contingit: brunique fulti barba: et iuuenes existentes ociosi atque plurio vtuntur cibo potentium vino: horum enim cum multo tales abundant in spermate a quo diu retento fumi ad cerebrum eleuantur: et non solum tunc vigilias inducunt: sed interdum maniam: ut in tractatu de mania deo adiuuante patebit: et vniuersaliter. Item omnia illa saharram inducere possunt que subeticum vigilant: de quibus tractatui suo mentio facta est. ¶ Intrinsece vero cause nonnulle ex humorum parte se tenent: et hi cola melia: ac flegma salsum: nitrosa quoque humiditas ut in decrepitis est videre: et in his potissimum: quo cerebrum sic cum habent: dolor intensus sepe dictam saharram inducit: ut in colica ilica: et renali dolore emoroidali: vel ab apate facto: seu a solutione continua: vel quocunque aliter. In fe. etiam frequenter illud accidit: in quibus mordicatiui fumi ad caput eleuantur. Et hec in summa tam intrinsece quam extrinsece cause sunt saharre. quod si ab istis alie inueniantur ad istarum aliquam erit reducibilis. Et per hoc presenti capitulo finem impono.

¶ De signis saharre demonstratiuis. Cap. iij.

Si aliqua extrinseca causa saharram induxerit: et ordinate put in precedenti capitulo descripte sunt: causas inuestiges per infirmum: aut per astantes in earum cognitionem facile deuenies. Quod si aeris balnei: vel alterius extrinseci caliditas atque siccitas excessiua id effecerit: seu splendor nimius: aut superfluum exercitium: et sic de causis ibidem enarratis infirmus ipse: aut astantes te statim certificabunt. Uerum anime accidentia passionem hanc frequenter causant. de quibus subtiliter inuestiga. nam patientes: et maxime mulieres timide: vel forsan filocapte ut eas non manifestant pudor cogit ut non nunquam expertus sum. Sed si cause intrinsece fuerint: ut colera melancolia: et salsum flegma etc. per complexionem etatem precedens regimen tempus anni: et similia facile deprehendes: nam super quem humorem illa magis attestantur: is erit in causa: nitrosam vero humiditatem cognosces ex capitis aut totius grauedine. Et quia tam ab oculis quam ab vlceribus continue superflue humiditates emanant. ¶ Illam autem quam dolores aut febres efficiunt ipsa tibi ea manifestabunt. Si igitur hec paucula que dicta sunt bene notes et in noticiam causarum saharre facile deuenies. Et intantum de signis demonstratiuis dictum sit.

¶ De pronosticis saharre. Cap. iiij.

Si sahara diu durauerit ad pessimas egritudines infirmum sepe deducit: ut ad maniam melancoliam frenesim ethicam acutas fe. et ad multas alias que ex humorum fiunt corruptione. ipsa namque spiritus resoluendo membra desiccat hu. inflamat digestiuam corrumpit. vnde causatur malitia coloris: inflantur palpebre. fit interdum caceticus. et sic varij ex ipsa morbi concreantur. ¶ Item si alicui saharra perseuerauerit morietur ex ea. Auicen. capitulo proprio. ¶ Et rursus inquit quod sahara veniens in senio et maxime ex flegmate baurachino par uam curam recipit. Saharra itaque perseuerante pronosticari poteris in aliqua ex egritudinibus tactis patientem facile casurum. Et hic saharre pronostica finem accipiunt.

¶ De his qui humores in sahara peccantes digerunt euacuant quoque. Capitulum v.

Et deinceps ad saharre curam condescendam videndum erit an ea a sola qualitate sine materia fiat an cum materia. si sine materia ut infra deo adiuuante describam facies. Si cum materia peccantem humorem considera. et eum secundum exigentiam digeras educas quoque. ¶ Si igitur colera in causa fuerit. accipe oxizacchare simplicis. ℥. j. ß. vel sirupi acetosi simplicis tantundem: aque lactuce cucurbite vel endiuie. ℥. iij. pro vna vice misce. et de hoc totiens sumat donec digestam comprehendes. ¶ Quam postea sic educes. Cassie nouiter extracte. ℥. j. accipe. et cum aqua fructuum aut decoctione capit. ve. cassia et alijs solutiuis que Mesue in illis ponit omissis eam dissolue cui adde electuarij de succo ros. ʒ. iij. sirupi violati. ℥. j. et fiat potus. ¶ Uel loco cassie mane. ℥. ij. impone et loco electuarij de succo ros. reubar. ʒ. ij. ß. in aqua endiuie vel lactis infusi cum granis. iiij. spice et bono vino per prius irrorati expressionem accipies. et ℥. j. sirupi violati addita cum manna vel cassia potionem facies. ¶ Uel accipe electuarij de succo ros. ℥. ß. et cum quanto sufficit zuccari bolus deauratus fiat. ¶ Uel da. ʒ. j. pillularum aggregatiuarum vel de reubarbaro. Et pro tali humore digerendo euacuando quoque hec paucula sufficiant. Quod si tibi quicquam deficeret respice supra tractatu de dolore capitis capitulo sexto. ibi enim plurima tam digestiua quam solutiua inuenies ad hoc tuum propositum facientia. ¶ Si autem melancolia in causa fuerit loco sirupi ace. simplicis aut oxizacchare sirupi vio. accipe. et cum prescriptis mixtum aquis totiens exhibe quod tibi digesta materia videatur. Et pro solutiuo loco electuarij de succo ros. in potionibus confectionis hamec tantudem pones. vel. ʒ. j. pillularum indarum dabis. quod si tam digestiua quam solutiua volueris. capitulum quartum decimum tractatus de dolore capitis supra regre. illud enim te de his abundanter faciet. ¶ Uerum vbi salsum flegma in causa fuerit. accipe oximellis simplicis. ℥. ij. sirupi de fumo terre. ℥. j. ß. aque lupulorum aque scabie et fumiterre ana ℥. ij. misce. Et si magis delicatum habere libet pro vicibus duabus eum clarificari iube. de quo totiens dabis quod materia digesta sit. Et tunc pillularum de fumo terre. pillularum cochiarum descriptione almansoris ana ʒ. ß. acc. diagridij grana. ij. et fiant pillule septem quas extrahe. ¶ In forma potabili. ℞. cassie. ℥. j. et cum decoctione polipodij: sticados: capillorum veneris: florum boraginis buglose viol. liquiritie passularum: cuscute et epithimi dissolues. quibus dissolutis adde diasinitonis confectionis hamec ana ʒ. j. ß. sirupi viola. ℥. j. et fiat potus ¶ Uel aliter accipe agarici. ʒ. ij. salis geme. gra. iiij. zinziberis. ʒ. ß. oximellis squillitici. ℥. j. et hec infusa in aqua lactis horis decem permaneant. dehinc fortis fiat expressio quam cum manna aut cassia suprascripta misce: confecti-

onis hamec.ʒ.j.addendo ⁊ fac potum. Et sic habes si in
sahara aliquis humor abundauerit qualiter sit digeren-
dus educẽdus quoq; quod huius captuli intẽtio fuerat.

De rerum sex non naturalium regimine. Cap. .vj.

Cum medicus prima vice ad visitandũ saharraticũ
venerit sex rerũ nõ naturaliũ sibi regimen ordinet.
dignum est cum igitur splendor vt in causis habui
sti sit saharre plerũq; causa in obscuro aere erit patiẽs col
locãdus quieto quoq; sine puluere sine fumo ac sine ma
lo odore quem cum hic ad frigidum ⁊ humidũ declinet
facito. Qꝫ si in loco esset in quo fluuius cum fragore quo-
dam decurreret: nihil supra: hoc tamen nostre tempesta
tis armigeri leuiter facerẽt qui sepe super flumina ex ar-
boribus cũ folijs ac tpe suo cũ redolẽtibus flo. sibi mãsio-
nes faciebãt: circa q̃s auicule sepi[9] dulciter garriunt. Tu
igit mõ fieri possit patiẽtẽ tuũ in tali aere collocabis. Ar
tificialẽ tñ aerẽ in ꝓpria domo facere poteris cũ herbis. s.
suis cũ florib[9] odoriferis pauimentũ substernẽdo: arboꝝ
quoq; redolẽtiũ frondes hincinde situãdo sup lectũ rur-
sus ⁊c. linteamina in aq̃ odorifera balneata locabis: vbi
ergo aerẽ frigidũ ⁊ humidũ nõ habueris eũ taliter artifi
ciatũ sibi facito: q quoq; alijs multis modis fieri põt: vt se-
pe in meis comẽtariolis disserui. Aliquãdo in fundo pfo
ratas situlas aqua repletas humi q̃ in cõchis qbusdam
deguttulabãt. talis nãq; sonus ad somnũ inducẽdũ valet
multũ patiẽti tuo getẽ iniũge. a diuersis cogitatiõib[9] euꝫ
distrahe. ꝙ si nimiũ ꝓpter gaudiũ saharra fieret aliqd tri
ste noui fac nũcief: ⁊ ꝑ oppositũ si nimia tristitia illud ef-
ficeret bona noua q̃ q̃uis ficta veri silia tñ nuncienf: ⁊ de
illis maxime noua fiant qbus se oblectari ꝯsueuerat: dul
ces iterum cantilenas bonũ est vt interdũ audiat musica
lia quoq; instrumẽta delectabilia. Qꝫ si nimius coitus
in causa fuerit a consocia eum semoue vel saltem semper
secum aliqui cõmorentur: quorum reuerentia se a coitu
abstineat. Ille autem qui propter retentũ sperma dor
mire nequit: sua cum vxore tantuꝫ coeat ꝙ sperma illud
totum venenosum emittat. Piçocharis vero abstinenti-
bus in pane ⁊ aqua ieiuniũ iniũnge: ⁊ ab eis omnia que
sperma multiplicant aliena. Et nisi esset a lege prohibitũ
bichina iuuenis eos liberaret. patienter igitur id suffe-
rant: quia si se deuote altissimo cõmendauerint illico in-
dubie liberabuntur. Patiens tuus vt sobrie viuat facito.
Quaq; iterum die vt ventris habeat beneficium procu-
ra. Et si videf natura pigra fore: accipe malue blitis mer
curialis ⁊ florum viol. añ. M. iij. fiat decoctio. de qua ac-
cipe. l. j. ß. in qua. ʒ. j. ß. cassie dissolue vitellos duoꝝ ouoꝝ
⁊. ʒ. iiij. olei viol. ⁊ cũ modico salis triti fiat clistere. Et q̃r
toto posse somnũ querimus: ad rerum sex non naturaliũ
dictionem complendam solum cibi ⁊ potus regimen po
nere restat: q potius cibus medicinalis sit q̃ʒ cibalis. Car
nes itaq; nisi alterate fuerint nullas manducet. elixe po-
tius q̃ʒ asse comedantur que cum lactucis cucurbitis se.
quatuor cõmunibus frigidis se. endiuie aut papa. vel la-
ctuce semp alterẽf in qbuscũq; etiã suis ferculis al. papa.
lac semper pones. Et conueniens sibi ferculum erit pa
natella: colatura furfuris parũper bulita: lactuca cucu-
mer: portulaca. puluis ordei: ⁊ lac amigdalarum: qd sic
fiat. Lac q̃tuor semi. frigidorum: seminis lactuce: atq; pa-
paueris albi. cum aqua ordei extracti facias: ⁊ cum tali
amigdalaꝝ lac postea facies: ⁊ est i illo casu cib[9] optim[9].
Uel tale facias lac cũ suis ferculis cõmisceñ. Accipe se.
papa. albi. ʒ. iiij. se. lactu. se. endiuie. añ. ʒ. j. quatuor se. fri
gidoꝝ. ʒ. vj. Ex his cũ aqua ordei lac extrahe in quo in-
frascripta hore. x. i infusiõe dimitte: vt acci. corticũ papa.
al. ʒ. ij. florũ nenufa. M. ij. ß. iusqami al. ʒ. j. ß. cũ hec con-
tusa in lacte pscripto hore. x. in infusione steterint expssio
mediocris ex eis fiat. ⁊ tali lacte in suis ferculis vtere.
Quantũ ad potũ vino vtaf infusionis vsnee: aut amo-
mi optime tamen limphato. ꝙ si cum aqua lactucarũ: aut
cucurbite id fieret: non esset malum. nam vinum infusio
nis vsnee aut amomi bibitum: somnũ potenter prouocat
Auic. 2° cañ. In tertio vo i caplo de saharra vnũ ponit
qd in regimie sex rerũ nõ naturaliũ mihi ponere libet: si
patiẽtis extremitates cũ nodosa cordula ligari dolorose
facias: ⁊ cũ eo lampades accẽsas tene: vbi rursus plures
sint cõfabulãtes: de hic subito ligaturas solue: ⁊ lãpades
extingue: ⁊ taceant cõfabulãtes: q̃r tam lãpidis splendor
q̃ʒ fabulatio spũs ad cerebrũ trahũt: ⁊ ꝓpter ligaturas vt
dolori natura succurrat spũs: q ꝑ vigiliã vaganf retrahit.
Quare his oĩbus subito factis coadunati intus i cerebro
spũs qescũt: ⁊ isto mõ fit somn[9]: vt bon[9] Auic. testaf. Et in
h rerꝫ sex nõ nãliũ regimẽ obseruañ. i saharra terminaf.

De his q̃ in cura ab extra veniũt applicãda. Cap. vij.

Aria in cura saharre ab extra applicare consueui-
mus vt lotiones seu fomẽtationes embrocationes
linimenta vnctiones emplastrationes odoramen-
ta seu suffumigia ⁊ caputpurgia. Accipiendo caputp ur-
giũ pro omni liquore qui in nasum infunditur: vt de his
ordinate in capitulo presenti mentio fiet. A lotionibus
igitur sumas principiuꝫ. Accipe popu. fol. vitis albe vini
fere. salicis fol. iusquiami papa. al. viol. ⁊ cãnaꝝ añ. M. j.
fiat decoctio: de qua tibie atq; brachia sepe lauẽtur seu fo-
mentẽtur. Uel aliter. accipe viol. M. j. ß. florum nenufa-
ris: florum camomille: florum aneti: foliorum apij folioꝝ
iusquiami vsnee añ. M. j. cortic. papa. al. corticũ radi. mã
dragore. añ. ʒ. ij. se. lactuce. se. portulace. se. papa. al. añ. ʒ.
j. ß. amomi. ʒ. j. ꝯtundanf: ⁊ fiat decoctio de qua tibijs atq;
brachijs lotio seu fomẽtatio fiat. Uel accipe corticũ pa
pa. al. cortic. radicis mãdragore añ. ʒ. ij. se. lactuce: se. por-
tulace ⁊ papa. al. añ. ʒ. j. fol. apij ⁊ alkekẽgi ⁊ foliorum pa
paueris: ⁊ iusqniami: folioꝝ nenufaris ⁊ viol. atq; camo-
mille ros. ru. florum aneti. añ. M. j. fiat decoctio: de qua
vt supra lotio seu fomentatio fiat. Quantũ ad embroca
tiones caue ne eas nec quicq̃ʒ aliud catarroso capiti: neq;
hũorib[9] repleto facias: nec h a tua mẽte vnq̃ʒ cadat. Nõ-
nullos enĩ vidi q sic iaduertẽter talib[9] vsi sunt: ⁊ paupcu
lus eger i eternã subethiã trãsiuit: alij i paralysim. alij in
spasmũ. alij i apoplexiã ⁊ i ꝯsĩles egritudines deueniut.
Tu ergo ne i errorẽ talẽ cadas caue: vbi g̃ embrocationẽ
facere libet accipe floꝝ camomille: mellilotĩ: aneti: corti
cũ radicũ mandragore: sansuci añ. fiat decoctio ex q̃ suc-
cessiue abraso capite fiat embrocatio: h vt inqt mesue ma
teria existẽte melica aut flegmatica salsa ꝯuenit. In mã
vo calida hãc facit embrocationẽ: q̃ ℞. fol. mẽte. apij: al-
kekengi: capitũ papa. al. añ. partes eq̃les. ex istis fiat de-
coctio ⁊ successiue embroca. Et vbi intensa valde sit ca
liditas. ℞. se. papa. al. se. lac. iusqami ⁊ portul. añ. ʒ. ij. ros.
viol. flo. nenufa. folioꝝ salicis: ordei excorticati añ. M. j.
Ex harũ decoctiõe fiat embrocatio. Cap. brachioꝝ pul.
atq; pedũ linire sepe solem[9]. Acci. itaq; lac mulieris q̃ pu
ellã pepit. ʒ. vi. aq̃. ros. cucurbite aq̃ lactuce añ. ʒ. ij. succi
sẽpuiue iusqami albi succi lactucaꝝ: añ. ʒ. ß. olei d papa. ʒ
iij. olei viol. olei mãdragorati añ. ʒ. ß. agitẽtur simul cum
vno albumine recẽtis oui. ⁊ in eo petie linee madefacte
frõti ac tiporib[9] applicẽtur: pedũ quoq; ac brachioꝝ pul
sibus. Et ꝓpterea ꝙ iminet piculũ qd supra dictũ est: nõ
piget replicare. s. caue ne repleto seu catarroso capiti ta-
lia applices. Mãdragoratũ oleũ de quo statim mẽtio
facta est taliter facies. Poma mãdragore in cõi oleo con-
quassata pone: ⁊ in obturato vase in loco hũido aliq̃t die
bus maneat. de hinc sup cineres calidos tm̃ cum modico
aceti buliat ꝙ ipm sit resolutuꝫ ⁊ colef ac vsui reseruetur
Mesue vo succi pomoꝝ mãdragore cõplete maturitat
⁊ olei sisami añ. partes equales accipit. ⁊ in duplici vase
ad succi ꝯsumptioneꝫ bullire facit: ⁊ est in casu nr̃o ꝑ op
timũ: qd facias si libet. Linimẽtũ aliud bonũ qd ℞. aq̃
rasure cucurbite. ʒ. vi. olei mãdragorati. ʒ. iij. albumen. i.
recentis oui. lactis mulieris que puellam peperit. ʒ. iiij.

simul agita: ⁊ vt supra locis predictis appone. ¶ Alij ex pul. cortic. radicis mādragore: cū lacte mulieris ⁊ albuie recētis oui. loca pdicta liniūt: tale eni linimētū somnū suauē inducit. ¶ Alij se. papa. al. subtiliter puluerizati. ℥. ij. accipiunt. lactis mulieris. ℥. vi. ⁊ cū albumine vno oui ⁊ modico aceti linitionē vt supra faciūt. ¶ Noster vero bonus mesue caliditate existēti intensa hoc faciebat linimētū qd ℞. croci. ʒ. v. cassie lignee. ʒ. ij. opij. ʒ. v. dissoluaſ cū oleo ro. aut mādragorato: ⁊ linitio vt supra fiat. ¶ Oleū itaq3 ipse bonus Mesue infrascriptū faciebat: ⁊ ipm acc. opij. ʒ. x. se. lactuce. se. iusquiami al. se. mādragore aā. ʒ. v. corticis papa. al. ℥. ß. contundātur: dehinc accipe corticū radi. mādragore. cap. papaueris al. aā. ʒ. vi. cōquassenſ ⁊ buliant in libris. vi. aque ad consumptionē medietatis. ⁊ de hac decoctione lib. ij. accipe olei sisamini vel cōis libram vnā. Cū his res suprascriptas cōtusas misce: ⁊ in vase duplo ad cōsumptionē decoctionis omnia buliāt. coleſ postea ⁊ vsui reserueſ. de illo sepius bonus mesue loca pscripta liniebat. ¶ Si vnguētis vti libet: accipe olei mādragorati. olei nenufaris. olei anetini. ℥. ß. pul. se. iusqami al. radic. mādragore. aā. ʒ. ij. succi sempuiue. ʒ. vi. cere q̄tū sufficit fiat vnguentū: quo loca sepe dicta inunge. ¶ Vel accipe olei nenufaris. olei anetini. olei violati. olei mādragorati. aā. ℥. j. cere parū: ⁊ fiat vnguentū: qd est somnifeꝝ suaue satis. ¶ Praticātes moderni vnguēto populeone cōiter vtunſ: ⁊ est valde securū. ¶ Vbi tñ necessitas te cogat tam in linimētis q3 vnguētis opiū secure addere poteris: eū taliter dosando vt in. ℥. iiij. linimētoꝝ ponas opij ℈. ij. croci. ʒ. j. ⁊ vtere. In duabus vero. ℥. vnguēti pone. opij ℈. j. croci. ʒ. ß. ⁊ erit res cū securitate suauē somnū inducēs. ¶ Ex emplastris dñs mesue in hoc casu tale facit singularissimū qd accipit lactuce portulace sēpuiue herbaꝝ iusquiami ⁊ solatri. aā. ℥. ij. mucillaginis psilij. ℥. iij. farie fabaꝝ ⁊ ordei. aā. ℥. j. ß. opij. ʒ. j. ß. olei mādragorati ⁊ rosati: aā. ℥. ij. ß. buliāt oia sil donec velut pulmētū fiat: ⁊ cū fuerit infrigidatū embrocatiōe p prius facta tipora atq3 frons emplastrenſ. ¶ Fiūt etiā in locis pdictis emplastrationes ex folijs iusqami cōquassati: vel mandragore grassule maioris sempuiue: vitis albe vinifere fol. salicis vel lactuce. cū qbus tñ ex oleis pdictis de quo magis libet ad de plibito: ac si libet parū aceti. tñ sine aceto valet. Et necessitate vrgente maiori adde opij paꝝ croci quoq3. Nec timeas i tediosa saharra hoc facere capite non repleto: ⁊ patiēte colerico iuuene valde existēte: vel q itēse febriat. ¶ Aliud emplastrū in hoc casu singularissimū. ℞. succoꝝ sempuiue: lactuce: folioꝝ solatri: foliorum salicis. aā. ℥. ij. pul. se. aneti. vio. papa. al. corticis radi. mādragore. ⁊ corticis papaueris al. aā. ℥. j. granorum solatri. ℥. iij. mucillaginis. psilij. ℥. j. incoporenſ sil ⁊ fiat emplastrū. Odoramentū seu suffumigiū nostrū bonū. ⁊ nr bonus mesue tale faciebat. ex ro. viol. fol. salic. aā. ℥. j. sādaloꝝ muscatelloꝝ ℥. ß. florum nenufaris. ℥. j. ß. corti. papa. al. corti. radicum mandragore aā. ʒ. vi. contundanſ: ⁊ ponanſ in ampulla vitrea aqua ro. plena q obtureſ. ⁊ super cineres calidos vsq3 ad cōsumptionē tertie partis buliāt: successiue obturetur patiens per nares fumum recipiat. ¶ Vel facies sic ℞. ligni aloes. ʒ. ij. floꝝ nenufaris corticū radicum mandragore aā. ℥. j. viol. sandaloꝝ muscatellorū camomille aā. ℥. j. ß. opij. ʒ. j. ß. conquassenſ ⁊ buliant in amphora aq ro. plena bene obturata ⁊c. vt supra ad tertiam partē consumpta vt supra fiat. ¶ Opium quoq3 odorare vt veteres ferunt somnū inducit. ¶ Vel tale facias odorandum pomū. ℞. opij. ʒ. iij. se. papa. al. se. lactu. se. papa. nigri aā. ℥. ß. corticū radicum mandragore corticum papaueris albi grana alchechengi grana solatri. aā. ʒ. j. ß. se. aneti. ℈. iiij. cassie lignee ligni aloes aā. ʒ. j. florū nenufa. ʒ. iij. cōficiaſ pomum cum mucillagine dragaganti qd sepius odoret. ¶ Vel facias sic. ℞. radices herbaꝝ ⁊ fructus iusquiami. de quibus extrahe succi. lib. ij. succi hedere arboree. succi lactuce. succi solatri. succi cicute aā. li. j. se. iusqami se. papaueris nigri aā. ℥. j. ß. opij. ʒ. j. ß. corticū radicū mādragore ℥. ij. ß. cōtundanſ ista. ⁊ infundanſ in succis infrigidatis ⁊ in loco humido per diem cum sua nocte in infusione permaneant. dehinc fiat expressio fortis in qua spongiam infunde. quā in sole desicca totiens eā infundendo q succum illū totū biberit. talis eni spongia sepe ⁊ sepius odorata somnū suauiter inducit. ¶ Qz si haccā seu cuiusuis alterius approximati patiens tuus nimiū dormiret sepe spongiā in aceto fortissimo infusam odoret. ¶ Vel succū ruthe naribus impone aut semen petrosilini aut apij aut feniculi in aceto bulli in quo spongiā infunde. ⁊ naribus sepe applica. ¶ Caputpurgia i isto casu nōnulla sunt cōuenientia accipiēdo prout supra dictum est caputpurgiū pro omni eo qd p nares attrahitur: ⁊ in isto casu optimū est si de oleo magistrali suprascripto fiat p nares attractio. ¶ Cōuenit quoq3 oleū de papa. de nenufare ⁊ oleum mādragoratū. Vel hoc facias caputpurgiū qd ℞. croci thuris mirre sandarice aā. ʒ. j. corti. papaueris. opij aā. ʒ. j. ß. ducantur omnia simul in mortario cum. ℥. ij. olei ro. ⁊ de tali per nares trahatur. ¶ Mesue vero opij cāphore aā. partes equales accipiebat. ⁊ ad quātitatē duoꝝ granorū cū modico olei viol. dissoluebat aut ros. seu cucur. ⁊ i nasum distillabat. ¶ Rasis vero duo grana cāphore i aqua ros. dissoluebat ⁊ attrahi p nares faciebat. hoc autē vt in gt suauem somnū inducit. Et hic eoꝝ que in cura saharre ab extra sunt approximāda dictio terminetur.

¶ De his q i saharra sūt applicāda ad itra. Cap. viij.

In cura saharre tam opiata q3 nō opiata conuenientia plurima ad intra damus que capitulū presens per ordinem ponet. ¶ A non opiatis igitur principium sumens sic facies. se. papaueris al. ℥. ij. acci. corticū eius. ℥. ij. contundātur super quibus. ℥. viij. aque or. pijce ⁊ cum horis decem ad minus in infusione steterint: fiat fortis expressio: que cum modico zuccari tuo patienti cū dormitū vadit tribue: q si fortius loco zuccari sirupi de papa. ℥. j. ß. pone. vel hūc facias pul. qui recipit cortic. papa. al. ʒ. v. panis biscocti. ℈. iiij. se. aneti. se. anisi. aā. ℥. j. masti. se. lactu. se. portulace aā. ʒ. ß. se. papaueris al. ʒ. ij. se. papaueris nigri. ʒ. ij. zuccari quātum libet: ⁊ fiat puluis cuius sine zuccaro dosis prescripta cum decoctione erit a. ʒ. j. vsq3 ad. ij. ¶ Sed qz hec passio est tantum importuna vt cum nullo prescriptorū placari queat ad opiata transire necesse est. ¶ Sed anteq3 aliqd ipsorum exhibeas casus qui sequuntur obserua. ¶ Primus nisi in virtute constāte opiatum nullum dabis. ¶ Secundus vero nisi quoq3 patientē calidum semper inueneris. ¶ Tertius. non erit in aliquo humoribus repleto opiatum exhibendum nisi in toto vel in parte maiori ille humor fuerit euacuatus. ¶ Quarto vero nullo tempore opiatū prebeas nisi prius cetera nihil pfuisse cōprehendas. ¶ His conditionibus prenotatis cum deliberas opiatū dare: fac vt patiēs tuus leuiter cenet: ⁊ illinc postea ad horas quatuor exhibere secure poteris. ¶ Et vt ad hunc actum practicū deueniamus: accipe decoctionis suprascripte. ℥. iiij. sirupi viol. ℥. j. ß. opij. grana. vi. croci. ʒ. ß. thuris. ℥℥. aā. ℈. ß. hec cōquassata in petia rara ligenſ: ⁊ sirupus prescriptus clarificeſ. ⁊ dum bullit prescripta petia in eo bulliat q sepius exprematur: ⁊ talem sirupum excolatū tuo patienti tribue. In robusto autē loco vio. sirupi illius de papauere tantūdē pone. ¶ Vel talem facias magistralem sirupū in illo casu conuenientissimū qui ℞. viol. ordei aā. M. j. sticados M. ß. corticū papaue. al. ℥. ij. se. lactuce. se. endiuie aā. ʒ. iij. q̄tuor se. frigi. aā. ʒ. j. ß. se. papa. al. ℥. j. se. papa. nigri. ℥. ß. conquassentur: ⁊ in l. iiij. aque fiat decoctio vsq3 ad medietatis cōsumptionē. q coleſ: ⁊ cum li. ij. zuccari sirupus fiat colatus vsq3 ad spissitudinē decoquatur ⁊ dum sic coquitur in eo infrascripta bulliant. ℞. croci. ʒ. j. thuris sandarace piperis lōgi cassie lignee aā. ʒ. j. opij. ʒ. vi. conq̄ssata

in petia rara ligenf: z dū sic in sirupo bullit sepe exp̄ma, tur: cuius dosis est. ℥.j. vsq; ad.j.ß.cum qua libuerit deco, ctione. ¶ Uel facias sic: accipe vsnee vio. floꝝ. nenufaris se. papaueris al. z nigri. lactucaꝝ. añ. ℳ.j. corticū papa. al. corti. mandragore se. lactuce. papaueris nigri añ. ℥.j. se. lolij. ℥.ij. se. papaueris al. ℥.iij. se. iiij. frigidoꝝ. ℥.ij.ß. ci namomi nucis muscate. ℥℥. gar. ℥.5 ligni aloes macis añ ʒ.ij. mirre thuris añ. ʒ.ij.ß. croci. ʒ.iij. opij: ʒ.j.ß. hec omnia fiāt ad alembicū sublimenf z fiat aqua: de qua ab. ℥.ß. vsq; ad.j. dabis. z est res delicata satis tā cū çuccaro q̄ꝫ sine çuc caro. ¶ Uel facias sic ℞. lolij se. iusqami añ. lib.ß. se. por tulace. lib.ß. se. mandragore. ℥.iiij. se. papaueris nigri. se. grassule maioris se. cicute se. papaueris ru. se. alkekengi. añ. ℥.iij. quodlibet p se subtiliter pulueriçetur postea i va se aliquo oia sit in loco humido reponanf. z ibi per dies quinq; aut sex maneant. aut dehinc accipe succi grassule maioris succi folioꝝ vel radicum. iusqami succi fol. papa. rubei lib.ß. opij. ℥.j. oia simul misce: z per alembicū aquā distilla de qua ab. ℥.ß. vsq;. ad.j. dabis. ¶ Noster bonus Mesue trociscum hunc plurimū cōmendat. qui accipit se. lactuce. portulace papaueris al. se. citruli. excorticati añ. ʒ.v. succi nigritie amidi draganti opij. añ. ʒ.j.ß. teranf oia sicut alchohol: z fac cum mucillagine psilij trociscos quoꝝ dosis f̄m mesue est a. ʒ.ij. vsq; ad. iiij. tu aūt. ʒ.j. soluꝫ dabis: nisi iuuenis bene robustus fuerit in tpe calido: et cum intensa fe. tunc eni p libito dosim adauge. Et sic ha, bes q̄ tam ab intra q̄ꝫ ab extra in cura sahare veniunt ap proximanda. que huic tractatui finem imponunt.

¶ Epilog⁹ de toto ordie obseruādo i cura saharre. Ca. ix.

Ibet prescripta omnia que in cura saharre conueniūt te ad actum practicuꝫ deducendo sub epilogo quo dam describere. ¶ Cum igitur ad patientem tuum veneris: que sit huius saharre causa perquire: z f̄m cause illius exigentiam sex rerum non naturaliū regimen ordi nabis: dehinc si cā fuerit extrinseca ad contrarium illam verte. Si autem intrinseca z dolores causa fuerint illos se da: si se. put conuenit eam curabis. ¶ Humor autem sa, harram efficiens prout supra te docui digerendus ac eua cuandus erit. dehinc ad localia veni z ad lotiones p̄mo seu fomentationes z vbi non sufficiunt ad embrocatiōes z si ipse non sufficerent statim post eas linimenta vnctio, nes emplastratiōes facito: q̄bus nō sufficiētibus ad odo, ramēta seu fumigia venias. Ultimo aūt ad caputpurgia z sic ordinate vt statim dictū est facere debes. Ueruꝫ vbi ista nō ꝓtulerint ad ea q̄ ad intra sumunf veniendū erit. Nō sunt tñ q̄ applicanf exteri⁹ dimittēda: z tūc a nō opia tis p̄ncipiū facies: z illis nō ꝓferentib⁹ venire ad opiata necessariū erit. sed tunc illic descriptos cañ. obserues fa, cito. Si igitur sic ordinate ad saharre curam processeris infirmo tuo salus z tibi honor grandis consequetur. Et sic cum oia ad saharre curam pertinentia descripta sint: tractatus hic digne finem recipit.

¶ Tractatus quintusdecimus de melācolia z mania in se sexdecim continens capitula.

¶ De notificatione melācolie atq; manie. Cap. .j.

Melancolia atq; mania sunt q̄daꝫ dispositiones cerebri p̄ter nām p q̄s lesio imaginatiue seu estima tiue aut vtriusq; sit accidit. sꝫ q̄bus in locis hec fiāt videndū est. ¶ Pro q̄ sciendū q̄nq; esse principales virtutes cerebri organice cōdistinctas. vt prima prim: . doctrina sexta capl'o q̄nto. exprimur nāq; in nobis virtutē vnā inesse que act⁹ oēs exterioꝝ sensuū dephēdit. nullus eni ipoꝝ ē sui actus pceptiuus. sꝫ obiectū suū solū dephēdit. vt visus co, lorē: aud t⁹ sonum: z sic de alijs: nec aliqd̄ istoꝝ ē visio seu auditio. Cū igit pcipim⁹ nos videre. audire. gustare zc. q̄d in nullū exterioꝝ sensuū: vt pꝫ: reduci pōt: virtutē vnā cerebri h̄ faciētē assignare necesse est: z hec ē quā pbi sen sum cōem appellāt. cui⁹ sedes est i prima pte p̄mi vētricu li cerebri. In scd̄a vo ponif fantasia: cui⁹ ē spēs sensibiliū ipis abeūtib⁹ reseruare. ¶ Sed post act⁹ z opatiōes sen sus cōis aliā cerebri virtutē cōprehēdim⁹: q̄ cōplexa for, mat cōponit z diuidit: vnū ex altero ꝯcludit. z sic sillogi, çat. z illa virtus put deseruit itellectui dr̄ cogitatiua. put aūt extimatiue dr̄ imaginatiua. z hec in p̄ma pte secundi vētriculi cerebri: situaf q̄ si rōne male q̄litatis aut humoꝝ siue spirituū i ipa existētiū pternālr disponaf: ab opati onibus sibi debitis imaginatiua seu cogitatiua puertitur. ¶ Cūq; virtutē hāc insensatas spēs ex sensatis elicere nō posse a p̄stinis pbis dephensū sit: altiorē aliā virtutē que hoc efficeret assignare necessariū fuit. Et p hāc nō solum insensatas spēs a sensatis elicim⁹: vt sūt spēs amicitie ini, micitie z siles. sꝫ etiā p ipaꝫ q̄d ꝯueniēs z q̄d icōueniēs. ac q̄d fugiēdū. q̄d ꝓsequēdū iudicam⁹. z hec i posteriori pte scd̄i vētriculi situaf. Cūq; hui⁹ vētriculi ps scd̄a pternālr dis, ponif seu spūs exn̄tes in ipa: rō seu extimatio interdū in hoīe pturbaf. ¶ Daf z virtus alia pure reseruatiua cui⁹ organū ē i posteriori vētriculo cerebri i q̄ q̄tū ad ꝓpositū nostrū lesio nō fit illa nāq; tales reseruat spēs q̄les eidēꝫ p̄sentanf. vnde quosdā vidi melācolicos: q̄ liberati oium q̄ viderāt ac fecerāt in paroxismo recordanf. z sic q̄les tūc mēoria spēs accepit: repn̄tat. ¶ In sensu q̄ꝫ cōi q̄tum ad meū ꝓpositū lesio nūq̄ꝫ accit: cui⁹ ē talr̄ suū ferre iudiciū qualr̄ sibi ab exteriorib⁹ sensib⁹ pn̄taf: vt i imaginationi bus oculoꝝ ē videre: q̄ hūiditate iter hūorē christallinū z corneā exn̄te: corā oculis patientis: videre aīalia volati lia iudicāt: z hoc est: q̄ꝫ talis aq̄ suā in vtute visiuā silitudi nem repn̄tat: z sicut falsū sensui cōi pn̄taf: ita imagīatiua falsa imaginaf. ¶ Et idē in scothomia accidit. vapor nā, q̄; grossus ad posteriorē visiuā p neruos obticos aut per vias alias occultas veniēs in virtute ipa visiua silitudies suas repn̄tat: de q̄bus talr̄ sensus cōis iudicat. Talr̄ eni iu dicat q̄lr̄ sensus visus eidē repn̄tat: z sic ipse errare nō dr̄ Ad ꝓpositū tñ nr̄m errat imaginatiua illud q̄d nō est cō, cludēdo: z hūc errorē ꝯsideramus: illū aūt q̄ a sensu cōi ꝓuenit nequaq̄ꝫ. Et ita in freneticis ꝯtingit q̄ ꝓpter eleua tos ad virtutē visiuam vapores iudicāt se mortuos vide, re: vel alia f̄m vaporū illorum varietatē vel fortificationē aliquarū specierū in fantasia reseruatarū. In quib⁹ in ca pitulo de hereos infra. ¶ Interdum autem vapores illi ad auditiuā virtutē ꝓueniunt: z tunc tubicinas z alia in, strumēta musicalia audire sepe iudicant: z sic nō in sensu cōi sꝫ imagiatiua. igif falsuꝫ imaginante: extimatiua sepe illud fugiēdū iudicat q̄d ꝓsequēdū erat: vel ecōtra. ¶ Ex q̄b⁹ oīb⁹ pꝫ in mania: z melācolia has duas vtutes soluꝫ ledi: imaginatiuā. s. z extimatiuā: veꝫ ex his duab⁹ stat al terā ledi: alterā vero nō: cū disticta vt patuit habeāt orga na: vñ q̄dā bñ imaginanf: in q̄b⁹ tā actus extimatiue cor, rupti sunt: vt tertio de accidēti capl'o 3° de Tesillo medi, co: recitat Gal. q̄ falso i angulo domus eē tubicinas ima, ginabaf: tanq̄ꝫ tñ nociuos expellēdos iudicabat: in h̄ eni extimatiua nō peccabat. Ecōtra aūt vir ali⁹ bon⁹ faciebat qui vasa vitrea eē cognoscēs cūtib⁹ redeūtib⁹ a fenestra ꝓijciebat: q̄ vasa ampli⁹ nō h̄ns puellāq; q̄ piecit quarto interioꝝ. z. capl'o. In h̄ eni vt pꝫ: extimatiua z nō imagia tiua lesa erat: cū tali ex piectiōe vasa nō frangi nec puel laꝫ ledi iudicaret: z sic patet imaginatiuā interdū z inter dū extimatiuā ledi: q̄ tñ illoꝝ organa sunt ꝯtinua: imagi natiua raro ledif q̄n extimatiua q̄ꝫ ledaf z econtra: vt ex, perientia cōtinue docet. ¶ Uerū respectu organi imagi, natiue vel extimatiue variā pternālēꝫ dispositionē varij ac diuersi actus corrupti pducunf: cui⁹ cā interdū melā, coliā z interdū maniā hāc passionē appellamus. Melā colia tñ tāq̄ gen⁹ se hꝫ ad maniā: vñ antiq plurimi capl'ꝫ p̄ns de melācolia solum intitulāt: que ꝓprie sumpta semp est sine rixa: māia vo nūq̄ꝫ. ¶ Hec aūt passio melancolia taliter generaf: aīa eni suis i opatiōib⁹ sēsibilib⁹ ac volū,

tarijs vtitur spiritibus q sunt in cerebro tanq̃ instrumē
to.tertio de interiorib⁹.vj.caplo.ꝛ hi sui de nā lucidi sunt
ꝛ clari.Cūq; quis causa obscuri fiant:timet ac tristat aīa:
vt in extrinsecis experimur.qꝛ tristat in tenebris: ꝛ in lu
ce letat:vñ cōstantin⁹ in libello de melācolia sicut sol inqt
nebula seu fumo interueniente lumē amittit: sic melācoli
coꝝ mens fumis colere nigre ad ipam ascēdētibus turbi
da fit:ꝛ obuiat ne splēdoꝛ suus euagari possit:ꝛ rem iudi
cet ſm q̄ fit ꝛc. Un Auerois super cantica. de proprieta
te inquit melācolie ē offuscare aīam: iō melancolici cām
timoris secū ferūt:vt inqt Arist.ꝛ Gal. tertio interiorum
caplo allegato:ꝛ quinto de accidēti ꝛ morbo in fine:oppo
sitū in sanguineis cōtingit.Unde Aui.6.naturaliū.Cū aīa
inquit fuerit hñs spiritū applicari aptū pati ex letis ꝛ qli
bet ex causa letabit.Cū igitur humor melācolic⁹ substan
tie sit tenebrose fumi ab eo resoluti ꝛ spiritib⁹ cōmixti eos
obscuros ac tenebros efficiunt:cui⁹ causa tristat ac timet
anima ad bonū intellectū.qꝛ Auerois 2° colliget de actio
ne cogitationis ꝛ imaginationis vult aīaꝫ nō posse trista
ri ꝛc. Sed h̄ nihil ad ꝓpositū nostrū: qꝛ hoc tanq̃ medi
cus q artifex ē sensitiu⁹:ꝛ nō tanq̃ phs loquor. Ad ꝓposi
tū igit spūs ab illis fumis obscuri facti aīe tristitiā atq; ti
morem iniiciūt.cuius causa tam in cogitatiōib⁹ q̃ in iudi
cijs variat:velut gustui lingua infecta colera in se. accidit
qui q̄dlibet poculuꝫ quātūcūq; dulce amarū iudicat. Et
idem accidit si cerebrum aliqua frigida materia ꝛ sicca
fuerit infectū:qꝛ tūc spūs quātūcūq; clari ad eā venietes
ꝑ eā infectionē tenebrosi fiūt. ¶Ideo Aui. melīa inquit
est mutatio extimationū ꝛ cogitationum a cursu naturali
ad corruptionē ꝛ timorē ꝛ malitiā ꝓpt cōplexionē melan
colicā faciētis siluestrē spiritū cerebri iteri⁹:ꝛ faciētis ipm
timidū ꝓpt tenebras ipsi⁹:sicut tenebre extrinsece sollici
tāt ꝛ timorē faciūt. Et subiungit q̄ cōplexio frigida ꝛ sic
ca est ꝯtraria spiritui debilitās ipm: sicut cōplexio calida
ꝛ humida: vt cōplexio vini ē ꝓuenies ꝛ ꝯfortās. ¶Ex q̄
bus oib⁹ patet:q̄ i vētricul imaginatiue ꝛ extimatiue hec
passio melācolica generat.nā si in eis melīa nālis ebulie
rit siue in q̄ pte nr̄i corpis fuerit obscuros fumos ad eos
mandans:aut ad eos aliq̄ mala q̄litas frigida ꝛ sicca siue
materia pa⁹ quā melācoliā ꝓprie dictam appellamus ge
neratur q̄ vt ita dixerim:species infinitas habet. ¶Sunt
eni vt inqt cōstantinus vbi supra aīe passiones occulte ꝓ
pter incōpassibilitatem sue essentie. Quis eni posset inue
stigare rōnes imaginationes ꝛ memorias aīe q̄ ꝛ quāte
sint in vnoquoq;:similiter hominū astutias qs cōprehēdere
posset?Cū igit he incōprehēsibiles sint ꝛ indefinite: sic ꝛ
species melācolie:vñ qdam cerebri casum timēt:se eē gal
los putāt:vt Padue quendā nobilē vidi qui brachia cō
cutiens veluti gallus cātabat.Quidā se putāt esse vasa vi
trea:ꝛ sic infinitas varietates in istis melācolicis inueni
es.Aliqñ aūt aduritur colera ꝛ cinis in cerebro remanēs
aut aliūde ad ipm fumās maniā efficit quā lupinū demo
niū appellamus.patiens eni lupi ferocitatē i se hꝫ: qꝛ ri
xatur:verberat:mordet:ꝛ alios lupinos actus exercet:ꝛ
hūc vulgares demoniū lupinū in se habere aiunt: ꝛ ma
xime ignorātes piçocharij: ideo demoniū lupinū appel
lamus. ¶Aliqñ sanguis adurit ꝛ in cerebro existens seu
ad ipm fumās manie spēm aliā efficit:quā maniā caninā
appellam⁹:qꝛ talis ꝛ si interdū rixat qꝛ melīa nota ab ad
ustione ꝓueniēs rixa caret ꝯtinue q̄si tñ ridet:ꝛ veluti ca
nis tripudiant. ¶Ex adustione q̄ꝫ tā melie nālis quam
flegmatis fit sepe mania:cui⁹ actus ſm variā ipsi⁹ melan
colie dispositionē diuersis in modis variat:nulli tñ eoꝝ
a rixa taliter sunt exēpti qn rixetur interdū. ¶Ex qb⁹ oi
bus patet:q̄ accipiēdo meliaꝫ put est gen⁹ ad maniaꝫ est
quedā preternaturalis dispositio ab aliqua mala qualita
te frigida ꝛ sicca siue mā ꝛ humore melācolico in medio
cerebri vētriculo existēte siue ad ipm aliunde fumale ꝓ
ueniēs:ꝑ quā imaginatiue seu extimatiue seu vtriusq; de
bite opationes variant. ¶Patet etiaꝫ qd sit mania lupi
na ꝛ canina ac queuis alia:qꝛ mania lupina est talis dispo
sitio ꝛc.a colera adusta ꝓueniens. Mania vō canina ab
adustione sang. ꝛ alia queuis mania ab alioꝝ humorum
adustione. Et sic patet qd sit melācolia ꝓprie dicta: qd sit
mania lupina:canina: ꝛ quecūq; alia.

¶De causis manie ac melancolie. Cap.ij.

Cause melācolie seu manie vndecūq; fiat extrinse
ce ꝛ intrinsece eē possunt. ¶Extrinsece qdem sicut
aer excessiue calidus ꝛ siccus potēs resoluere spiri
tus ꝛ humores adurere:aut frigiditas ꝛ siccitas eos effi
ciens congelare:supfluum exercituum: balneum calidū:
ꝛ siccū. Ego aūt anno elapso quendaꝫ guttosum adustū
vidi qui vt liberaret a gutta ad balnea de aquis accessit:
ꝛ a gutta liberatus maniacus factus est. ¶Superflua vi
gilia hāc passionē sepe efficit:lōgaq; famis tollerātia:vt i
istis piçocarijs robustis sepe accidit q tanto cū feruore ꝑ
ieiuniū deo seruire perquirūt: q̄ maniaci efficiuntur vt
ipe vidi. ¶Itē comestio supflua facit:vt rerū potissime ca
lidarū:q vim habēt adurēdi:vt porri:cepe:allea.ꝫinçi.pi
per. grana paradisi ꝛ similia. ꝛ oīs potus tam nāliter q̄
artificialiter calidus:vt vinū potēs:nectar:sicut mellicra
tum:vnde ex potentis vini bibitiōe in domo mea alama
ni duo in mense vno melācolici facti sunt: vnus scriptor
cōplexione sangui.cātabat semp hymnos:alter famulus
hastula beatū Bernardinū interficere volebat: qꝛ cum
male italicū intelligeret.s.qꝛ Bernardinus pdicando cū
manu signū faciebat:de se semper loq dicebat:qd pati nō
poterat. ¶Cibaria rursus q̄ apta sunt in humorē melan
colicū couerti vt fabe lētes ꝛ substātia leguminū:caules:
eruca:folia raparū:ꝛ talia:caro capre:hyrci:caro lepori
na:ceruina:vaccina:anatis:anserum:ꝛ silia. Et oīs caro
salsa:pisces salsi:caseus antiquus:acetū: vinū nigrū gros
sum ꝛ turbiduꝫ:ꝛ oīa acetosa. ¶Sed inter cetera q̄ hanc
passionē sepe efficiūt sūt supflua:q̄dā aīe accītia:vt igēs ti
mor:odiū:assiduitas studij:assiduitas tristitie: assidua q̄ꝫ
circa rē vnā cogitatio. Nihil eni vt inqt Aui. hñtib⁹ melīā
nocibili⁹ q̄ꝫ timor ꝛ sollicitudo.tertio cañ.fen.ꝑma.caplo
de cura melācolie ꝛc. Unde Gal. tertia afforum. cōmen
to.22.multos inquit vidimus ꝓpter odium melancoliaꝫ
incidisse:ꝛ illos potissime quoꝝ corpora ad hec apta sūt.
Superfluus item coitus: ꝛ in valde potente ab eo nimia
abstinentia melancolicum efficiunt ꝓpter corruptionem
spermatis ꝛc. vt in viduis ꝛ viripotētib⁹ ꝛ in istis bonis
religiosis ex spermate vltra modū retēto sepe contingit.
¶Quantuꝫ vō ad causas intrisecas vt i precedēti caplo
dictū fuerat:causa eē pōt melācolia nālis: ꝛ ipa quis mō
ꝑ adustionē facta nō nālis. ¶Sāguis itē colera ꝛ flegma
cum ꝑ adustionē aut cōgelationē in melācoliam cōmutā
tur. Pōt ꝯsimiliter mala cōplexio cerebri frigida ꝛ sicca
sine mā huius passionis eē causa. Uerū humores q melā
coliā efficiūt nō semp sunt in cerebro.sed interdū in aliq̄
particulari mēbro aut i toto:q tūc ad cerebꝝ fumātes hāc
melācolicā passionē inducūt:vñ q̄nq; hec mā in testibus
ꝯtinet ꝛ renib⁹ ꝛ matrice in splene in spūalib⁹ in stoma
cho meseraicis i epate i ipocōdrijs in itestinis ꝛ i mirach
ꝛ q̄nq; in ambitu toti⁹ vt i venis.s. ꝛ artarijs. in eis eni se
pe adurūtur humores q ad cerebrū fumātes melīcaꝫ pas
sionē inducūt:ꝛ hāc toti⁹ causa ꝓuenire dicit. ¶Uñ bon⁹
Rasis ꝛ alij ꝑores qdā ad h̄ tres melie spēs esse dixerūt.
Prima q̄ fit a capite. Scōa q̄ a meseraicis epate ipocun
drijs mirach:ꝛ talē meliam mirachiā appellāt a mirach.
nō tñ ꝓpe mirachiā ipaꝫ accipiūt:ſꝫ ꝑ epate meseraicis et
alijs mēbris sub eo existib⁹. Tertia q̄ ab hūore itra venas
ꝛ artarias i melācoliā cōmutato:ꝛ talē dicim⁹ a toto fieri.
Retētio q̄ꝫ mēstruoꝝ ac emoroidarū alteri⁹ hūoris ad
usti seu fluere ꝯsueti. flebothomie q̄ꝫ vel farmacie fieri so
lite dimissio in sūma cause sunt manie ꝛ melācolie.

¶De manie ac melie demōstratiuis signis. Cap.iij.

Uedā ex melācolie signis sup ip̄am ⁊ q̄dā sup ipsiꝰ
q causis cās significāt. Nā quātū ad ꝓpositū spectat:
vt ex Rasis ⁊ antiq̄rū quorūdā sn̄ia colligi potest
tres sunt melie gradus. ꝑ quo sup eā possumꝰ cognosce-
re. primꝰ est falsa cogitatio. Secūdus illa falsa cogitata
loqui. Tertius est locuta exequi. ¶ Quantū ad primum
si quēpiā sine causa timere tristari solitudinē diligere ac
velociter irasci q̄ de causa a suo remouet ꝓposito ex qua
cunqꝫ causa facilit irascit talis falsa cogitat. ⁊ tunc primū
melie gradū adeptus est. ¶ Sed cū de his q̄ sine causa ti
met loq̄tur ⁊ q̄ nō est fiendū iudicat: talis ad secūdū me-
lācolie gradū iā ꝑuenit. ¶ Cū aūt facto cōplet q̄d in mēte
ꝑceperat hūc ꝑfecte melācolicū dices. ¶ Per hos igitur
tres gradus melācolicū factū cognosces: talia enim p co
habitātes ⁊ domesticos familiares facile dep̄hēdūtur: q̄
nature tēpore sanitatis intellecte cū a prioribus mutare
videātur in hāc passionē incidisse scias. vbi grā si intelli-
gimus aliquem nāliter vanum facundum vel iracundū
⁊ huiꝰ vanitatē facundiam aut iram cōmouisse in tali di-
cemus mētis esse morbum: ecōtra vō timidū factum ira-
cundū ⁊ audacē. ¶ Cognito itaqꝫ melācolico superest ad
causarū cognitionē deuenire. Et p̄mo de extrinsecis: nā
si caliditas exterior aut frigiditas excessiua ī causa fuerit
aut supfluū exercitiū vigilia supflua nimia famis toleran
tia: nimia q̄ꝫ repletio ⁊ rerū potissime que ī capl'o de cau
sis numerate sunt aut superflua aīe accidētia: vn̄ supfluꝰ
coitus seu abstinētia ab eo sicut in viris potentibꝰ viduis
⁊ religiosis: per patiētis aut astantiū relationē deprehen
des. ¶ Quātū ad causas intrinsecas an p ꝓprietatē an p
cōitatem hec fiant inuestigandū erit. Si igit melancolia
per proprietatem fiat quia sit cerebralis: aut a sola mala
qualitate: aut ab ea cum materia fiat. ¶ Si solū fuerit ma
la qualitas oīa indifferenter patiens ipse timebit: ⁊ q̄ꝫ ma
xime mortuos: res nigras: ⁊ tenebras ⁊ ex cōsimilibus lo
cutionibus solum terretur: ⁊ talis est in continuis anxijs
cogitationibꝰ: nec vllam in capite grauedinem sentiet: et
est patiens vtplurimū a generatione melancolicus. ¶ At
vbi in causa materia sit patiens grauedinem sentiet do-
lor capitis. scotomia. vertigo. insomnietas vel alie capi-
tis egritudines precesserunt sepe in locū vnū visum figit
a quo si q̄s eū remouere voluerit: irascitur plus alijs soli
tudinē diligit. Et in assiduis cogitationibus ꝑmanet. po-
tissimū aūt signum h̄ fuerit si cetera membra sana depre-
hendas. ¶ Qꝫ si peccans humor melancolia sanguinea
fuerit: patientis actꝰ cū risu erūt atqꝫ gaudio: spaciosaqꝫ
clara ac leta loca diligit vt prata: ortos: ⁊ talia. cū amicis
eē ꝯcupiscit. in melodijs musicis delectat: ⁊ sic in summa
h̄ melia ceteris cōparata cū paucissima tristitia fiet. Un̄
Aui. ⁊ si est inq̄t melācolia sanguinea: est illic tristitia: ⁊ ri
sus cum exuberatione venarū ⁊c̄. cōplexio: precedens re
gimen ⁊ cōsimilia potius sup sanguinē significabūt q̄ꝫ su-
p alios hūores. Et si sangui. nariū fluxus seu mēstrua aut
emorroydes fluere cōsueta restricta fuerint: aut flebotho
mia fieri ꝯsueta dimissa: certior multo fies. Urina vō gros
sa erit atqꝫ subrubea. pulsus vō plenus ⁊ vndosus. ¶ Si
autē peccans humor ex adusta colera fuerit: erit vt Auic̄.
inquit cum luposītate audacia: ⁊ sic patientis actus cum
rixa erunt atqꝫ furore. In alios sepe furunt: eos verberāt
nec retinent se ab alto precipitare: clamant: ⁊ multum vi-
gilāt. nec in loco vno quiescere diu possunt: terribiles in
aspectu: ⁊ vtplurimū patiens adustus erit. Eius tamē cō
plexio: etas: tempus anni: precedēs regimen ⁊ similia te
plurimū i iudicando iuuabunt. Et hec est quā vulgares
demoniacū vocant: cuius vrina subtilis atqꝫ ignea v̄sus
nigredinem quandam tendit: pulsus erit durus: ⁊ fre-
quens: tamē ordinatꝰ. ¶ Adustū flegma si in cā fuerit: et
si illud rarissime accidat cognosces: q̄ eger de his q̄ de
nā sunt flegmatis cogitat: plus in fluminibꝰ circa aq̄s ap
petit: pisces ⁊ silia diligit ⁊ vtplimū de his ⁊ silibꝰ rōcina
tur: ⁊ tales q̄eti sunt atqꝫ pigri valde: color q̄rū (vt ita di-
xerim) ad albedinē plūbeā tēdit: in h̄ casu etas: cōplexio:
precedēs regimē ⁊ silia te multū iuuabūt ī iudicādo. Uri
na grossa satis pallida erit vl' subpallida. pulsus aūt mol
lis ⁊ tardus cū quadā diuersitate. ¶ Nālem vō meliam
in causa eē cognosces: q̄ (vt Aui. inq̄t) talis melia ē cū tri
stitia: ⁊ mala extimatione: ⁊ sic tales plus ceteris cogitāt.
plus q̄ꝫ retinēt: ⁊ ꝯtinue tristant. plorāt: ⁊ valde sunt sus-
piriosi: solitudinē diligūt: se sepe in sepulturis abscōdūt.
⁊ isti plus alijs dormiūt: vrina tenuis: ⁊ alba: pulsus durꝰ
⁊ tardus. Etas aūt: cōplexio: p̄cedēs regimē ⁊ silia melā-
colicā cōpl'onē testant. ¶ Qꝫ si talis melia adusta fuerit:
multo minꝰ q̄ꝫ suprascripti dormiūt. ⁊ interdū patiēs rixa
bit: ⁊ int ceteros melicos corruptissimas hēt imaginatio
nes. Cu q̄ maxime maloꝝ ac siluestriū ē moꝝ. Et cum de
re aliq̄ loq̄ incipit: ip̄m facere silere est difficile: ⁊ istoꝝ vt
plimū cōplexio ē p adustionē forma melācolica. ¶ Int-
dū vō colera cū sang. simul adurit: ⁊ tales mō timent: mō
ridēt: mō rixant. Et breuit actꝰ adusti sang. ⁊ aduste cole
re (vt inq̄t alexāder) inuicē cōmiscent. ¶ Et ita fit si sang.
adustus cū melia misceat: q̄ patientes mō ridēt: mō plo-
rāt: mō gaudēt: nūc timēt: ⁊ ita de alijs ipsoꝝ actibꝰ fit mi-
xtio. Et ꝯsilit tā de flegmate q̄ꝫ de alijs humoribꝰ cōbi-
natione face. Et illa q̄ statim de humoribꝰ dicta sunt in oī
melācolia tā rōne totiꝰ q̄ꝫ alterius particularis mēbri cā
ꝓueniente tibi cōsideranda erūt: si peccātē humorem co-
gnoscere volueris: Habes itaqꝫ signa p q̄ melācoliā p ꝓ-
prietatē factā cognosces. ¶ Si aūt ipsa totiꝰ causa fiat q̄ ꝓ
pter humorē in venis ⁊ artarijs peccātē nō minꝰ humor il
le in venis ⁊ artarijs cerebri q̄ꝫ in alijs partibꝰ corporis
peccat: cuiꝰ cā in toto grauedinē sentiet: ⁊ actꝰ illi melāco
lici nō minꝰ sūt ꝯtinui q̄ꝫ si solū vitio cerebri passio fieret.
¶ Sed vt ad curā recte venias q̄lis peccet humor: nō so-
lū p modū supradictū inuestiga. Sed statim dicta q̄ꝫ ꝯsi-
dera. Nā si melācolia naturalis in causa fuerit patiēs ma
le coloratꝰ: male barbatꝰ: cōstrictis venis ⁊ breuiter a ge
neratione melācolicꝰ erit q in sanitate exn̄s corruptarum
imaginationū cūcta timebit. ¶ Si aūt colera peccet pati-
ens colericꝰ pilosus ⁊ adustꝰ erit: cuiꝰ cor atqꝫ epar exces
siue cali sunt ⁊ est eiꝰ color brunꝰ ⁊ quadā cū citrinitate
mixtꝰ ī his semp in sanitate leuis motꝰ ac p̄sūptuosus fuit
¶ Si aūt sanguis adustus fuerit p supiꝰ dcā signa cogno
sces. ⁊ ita de melācolia ac de flegmate dicēdū. ¶ Que tn̄ ī
toto cāe adustionis fuerit īuestiga: p h̄ igit q̄ dcā sūt siue a
cerebro siue a toto melia aut mania fiat facilit īuestigabis
¶ At si vitio stomachi fiat timor tristitia ⁊ alia accn̄tia nō
sic sicuti ī cerebrali sūt ꝯtinua: q̄ vapoꝝ ascensu cessante
aliquātulū ab illis accn̄tibꝰ q̄escit infirmꝰ. ⁊ h̄ ī oī malitia
causata p cōitatē a stomacho. In tali patiēte hora digōnis
stomachi dolor aderit. v̄tigo q̄ꝫ ⁊ alia assūpto cibo tātum
cessabūt donec ipse digeri īcipiet. Adest itē nauseatiua sa
tietas: sputi abūdātia: ardor: inflatio: rugitꝰ: verū vomitꝰ
⁊ ructꝰ plimū patiētē alleuiāt. Et si ap̄a stomachi in cā fu
erit illud p ꝓp̄a sig̃ dep̄hēdes. ¶ Cōsueuerūt antiq̄ quādā
melie spēm mirachiā appellare: q̄ cū p̄scripsit de stomachi
signis cōicat: ⁊ tal' nō solū mirach vitio ꝓuenit. sꝫ mēbroꝝ
etiā ip̄oꝝ q̄rūdā sub eo exn̄tiū: vt stomachi meseraicarū
epatis cordis siphac ⁊c̄. Melia q̄uis p̄dictoꝝ mēbroꝝ fi-
at mirachia nūcupat. ⁊ h̄ ē q̄ nō solū ex ea q̄ mirach vitio
fit ī eo sentit extēsio: dolor: rugitꝰ: grauitas: ⁊ talia: sꝫ etiā
cū ꝓuenerit a stomacho vel a meseraicis corde epate vel
siphac: ⁊ iō melācoliā mirachiā ꝓpt istoꝝ cōitatē accn̄tiū
appellauerūt. Un̄ Rasis mirachie inq̄t melie signa sunt:
eructuatio acetosa: sputi abūdātia: indigō: ardor sb ypo-
cōdrio ac rugitꝰ: ⁊ h̄ sig̃ p magnā horā post comestionem
apparēt: q̄ īcipiūt cū cibꝰ īcipit digeri ⁊ nō an̄: ⁊ donec sit
cōpleta digō: ⁊ nō durāt. ⁊ sbdit q̄ ex ap̄ate ī venis vētris
diu suā rupturā differēte sepe melia accit mirachia: ⁊ hi ī
ypocūdrio dxtro plexꝫ dolorē patiūt ⁊c̄. ¶ Ex q̄bꝰ pꝫ q̄

melācolia mirachia nō solū mirach vitio ꝓueniſ:ſʒ etiam ſtomachi miſeraicarū epatis cordis ſiphac:ꝛ alioꝝ membroꝝ ſub eo exñtiū in ypocondrio dextro.ſ.q̄ fit a ſplene. ab alijs hēt ſigna cū diſtinctiua:ꝛ ſic talē: q̄ſuis ſub mirachia q̄ʒ fiat:melācoliā tñ mirachiā nō dicimus. ¶Mirachiā itaq̄ʒ dep̄hēdes melācoliā ſi de noiatoꝝ mēbroꝝ vitio fiat. Nā ſi fuerit apoſtema vel opilatio i meſeraicis chiloſe erūt egōnes. vrina alba ꝛ ſubtil'. ſi vitio epatis vl' cordis in ꝓprijs caplis tu ſigna regre. ¶Nūc aūt de melancolia vitio ſplenis cauſata ē dicēdū ſi i ea fuerit apoſtema inflatio:aut opilatio:debilitas:vel aliq̄d taliū: quoꝝ cauſa nō bñ ſang. a melācolia depurareſ ad os ſtomachi magna ipſi⁹ quātitas effūdiſ:p q̄d ipſi⁹ augeſ appetit⁹. ꝛ eructuatio accidit acetoſa ꝓpſ humoꝛis melācolici frigiditatē:ꝛ magnā ei⁹ abūdātiā debilitaſ digeſtio. ꝛ ſictā hui⁹ q̄ʒ multe quātitatis aſſūpti cibi nā cū abūdātia vētoſitas leuis ſemp erit q̄ ꝓuenit vt ſub ypocōdrio ſiniſtro inflatio ꝛ rugit⁹ multi generenſ ꝛ ē patiēs vt pl'imū melic⁹ a gñatione vel ꝓpſ q̄rtanā ſeu aliā lōgā egritudinē aut ꝓpſ menſtruoꝝ ſeu emoꝛroydarū:ſeu fluxus ſang. nariū ꝯſueti retētionē fact⁹ melācolic⁹. Fex eni ſan. quā i ip̄m depurādo ad ſplenē trahit:p emoꝛroydes ꝛ meſtrua cōuenietiſſime euacuaſ:ad cui⁹ retētionē ſplenis ſit opilatio aut inflatio: ſeu dura in eo apata:ꝛ ſic ab illis q̄ ex retētis hūiditatib⁹ reſoluti fumi ad caput aſcēdētes ſepe melācoliā efficiūt ꝛc. Et ſic ſi melīa vitio ſplenis ꝓuenerit p ea q̄ dicta ſūt ſigna i cognitionē deuenies. ¶Si aūt vitio mr̄icis renū inteſtinoꝝ ꝛc. melīa fiat p ſigna i cognitionē deueniēs ſuper paſſiones illoꝝ mēbroꝝ ſignificatiua ꝛ potiſſimū vbi cetera mēbra eſſe ſana dep̄hendas. Et in hoc tam ſigna manie q̄ʒ melancolie terminantur.

¶Quare illrati qdā melancolici lrati facti ſunt:ꝛ qualiter etiam ex his aliqui futura predicunt. Cap. iiij.

Erūt veteres ꝛ maxime antiquus Alexander ꝛ bonus Raſis:q̄ſdam melancolicos futura p̄dicere ꝛ euenire q̄ predicūt:ꝛ qdam alij q̄ illitterati fiūt litterati:ſic q̄ in q̄buſdam ſciētijs ad ꝓpoſitum diſputantes ꝛ reſpōdent. ¶Ego pinaroli quēdam ruſticum melācolicū vidi q̄ ſemp luna ex ñte cōbuſta carmina cōponebat: ꝛ tranſacta cōbuſtione circa duos dies vſq̄ʒ ad aliam cōbuſtionem verbū nunq̄ʒ vllū lrāliter ꝓferebat: ꝛ hūc mihi nunq̄ʒ didiciſſe lras aiebant. ¶Hoc q̄ʒ Gentil' in.q.de incantatiōib⁹ ꝛ colli ſuſpēſionibus affirmat cū inquit famoſum ē multos ꝛ multas q nunq̄ʒ prius lras cognouerunt ſubito lrālit loqui:q̄d Ar. tertio ꝓblematum: ꝓblemate p̄mo:ſentire q̄ʒ videſ cum inqt: Quidā fuit Marc⁹ nō poeta fact⁹ melīcus:poeta q̄ʒ factus eſt ꝛ h ipe Ar. humoꝛi tribuit melīco:quē vino ſiilare videſ inqt:nā ſicut vinū coꝛp⁹ varie diſponit:ſic humoꝛ melīc⁹: rōnē hanc nullus acceptat. Alij demonib⁹ hec attribuunt vt Aui. p̄mo caplō ponit:ꝛ huic quātū pōt honeſti⁹ videſ Gētil' aſſentire:ꝛ hi ꝓ ſe hēnt ethimologiaʒ hui⁹ vocabuli mania q̄ dicit a martos q̄d eſt diuinatio vel a manib⁹ dijs infernalib⁹ q: in talib⁹ loq videnſ demones: vt vaticinari ꝛ futura p̄dicere ꝛc. ¶Quare ſi hui⁹ ꝓblematis ſolutio huic operi quodāmō ſit iptinēs in q̄ ſolū q̄ ad practicā ptinent tractare mens fuerat. Ne apud vulgares iſtos q a nobis taliū cauſas ſepiſſime regrūt muti ſiamus:ꝛ ne accidētiū q̄ hoīb⁹ pñt occurrere cauſas neſcire videamur dicti ꝓblematis cauſaʒ vnā ſatis pbabilē aſſignare libet:q̄ ex p̄hoꝝ mētib⁹ elici poſſe videſ: p cui⁹ declaratiōe ſunt aliq̄ premittēda. ¶Prima ſuppoſitio:oēs aīe intellectiue eiuſdē ſunt pfectiōis eēntialis. Iſta ſuppō eſt de mēte oium theologicoꝝ: ꝛ etiā elici pōt a p̄ho. 12. metaphyſice:q: ſpēs ſūt ſicut numeri. nā in vnitate cuilibet numero addita numerum illū ſpēm variare facit:ꝛ ita q̄cūq̄ʒ pfectio eſſentialis alicui ſpeciei addaſ:ſpēm illaʒ variat. ¶Scōa ſuppoſitio ois intellectiua aīa cū oī creaſ ſciētia quā vnquā acgrere poſſit. h ſuppō fuit de mēte Pla. in thimeo:q̄ ſic pſuadeſ aīa intellectiua ē infima intelligentiarū. 12. metaphyſice q̄ cū oī illa ſcientia creata fuit quā de ſe ꝛ reſpectu ſue pfectionis eēntialis acqrere vnq̄ʒ poſſit:tenet argumētū cuʒ oēs alie intelligētie eiuſdē ſpēi intelligāt:ꝛ in ſe habeant oēm ſciētiā quā vnq̄ʒ hēre poſſint:itelligūt eni ſine diſcurſu ꝛ p ꝯñs ꝛc. ¶Ex ſecunda ſuppoſitiōe ſeqtur p̄mo q̄ ſi vna aīa intellectiua q̄cq̄ʒ pfecti⁹ opeſ q̄ʒ alia ſeu pfecti⁹ intelligat:q̄ illud nō eſt rōne ſui:cū oēs ſint eiuſdē pfectionis eēntialis: vt vult p̄ma ſuppoſitio:ſed ē rōne melioꝛis diſpōnis coꝛpis vl' alti⁹ ꝛc. videm⁹ nāq̄ʒ q̄ vnū coꝛp⁹ q̄ʒto oꝛgana diſpoſita meli⁹ hʒ pfectiōes ꝓducit opatiōes. ¶Seq̄uiſ ſcōo q̄ aīa infuſa coꝛpoꝛi omniū que ſciuerat videſ obliuiſci:patet. q: al's quicqd vna ſciret actualiter alia q̄ʒ ſciret:cui⁹ oppoſitū videmus:ꝛ hic patet: cū eſſentialiter eiuſdē ſit pfectionis. cū igiſ vna actualiter ſit pfectioꝛ altera:id p doctrinam vel aliter recuperaſſe videſ:ꝛ ſic quod eius obliuioni tradiderat videſ reminiſci. Ex quo patet vel ſeqtur q̄d oium que ſciuerat oblita eſt. Et ex iſtis ſeqtur q̄d noſtrū ſcire eſt quoddā reminiſci: vt voluit plato. ¶Tertia ſuppoſitio in p̄mo inſtanti in q̄ aīa infūdiſ coꝛpoꝛi huic ꝯiūctioni peſt vna ſtella q̄ nō aliude impedita i fluit in aīa illa q̄s in ſe hēt ꝓprietates:h eſt de mēte oium aſtrologoꝝ: vt i p̄ma pte q̄drip̄artiti ptolome⁹ ꝓbare videſ:ꝛ pſuadeſ q̄ niſi ſic eēt nō videſ rō: q̄re vn⁹ homo ad vnā q̄ʒ ad aliā ſcientiā poti⁹ inclinareſ: q̄re ꝛc. Et ob hoc aſtrologi ſemp in natiuitatib⁹ aliquē planetā obſeruant: quē dn̄m illi⁹ natiuitatis appellāt: a quo talis aīa aliude nō ipedita ꝓprietates recipit:quas in ſe planeta talis hʒ. Et hāc opinionē Aui. ſic firmiter credidit. vt velit q̄ per talē influxuʒ aliq̄ interdū aīa talē ꝓprietatē acgrat: p quā aīa tales ꝓducere poſſet effect⁹:q̄s ſtella illa pōt: vt q̄rta ſexti nāliū declarare viſus ē:ꝛ ſic q̄ ex ſano egrum facere poſſit ꝛ ecōtra pluuias niues:ꝛ talia quoq̄ʒ non minus aīa talis inducē q̄ʒ illa ſtella. ¶Quarta ſuppō intellectiua aīa a coꝛpoꝛe exuta oīa itelligit ſine diſcurſu:patet: quia tunc oꝛgana nō habet. q̄bus ad intelligendū impediatur Ex illa ſeqtur q̄ ſenſib⁹ ligatis vt in melācolicis exiſtentibus i extaſi maxime ꝯtingit:q̄ aīa talis oīa intelligit ſine diſcurſu. patet:cū nō plus impediaſ q̄ʒ ſi a coꝛpoꝛe foret exuta:q̄re ꝛc. ¶Quinta ſuppō ſtella q̄ huic vel illi p̄eſt aīe pōt pfecti⁹ ſuas influētias influere in ipam ſenſib⁹ ligatis q̄ʒ ſolutis. patet: q: tūc quodā mō agere videſ ſine reſiſtētia:q̄re ꝛc. Ex illo ſeqtur q̄ tūc in tali aīa ſciētia:ad quā ſtella ſua illā inclinat:pfecti⁹ infūdiſ:vel aliū quēuis modū aīa talis illā addiſceret. patet: q: q̄dlibet agēs nāle quāto cū minoꝛi agit reſiſtētia:tūc eundē vel ꝯſimilē effectū ꝓducēdum ceteris paribus pfectius illum producit. ergo ſi talis ceteris parib⁹ influxus agit ſine reſiſtentia:ſeqtur q̄d dictū eſt. Et ex iſtis oibus patet ꝯcluſio rn̄ſalis ad ꝓblema: vʒ: poſſibile eſt melācolicū illrātū litteratiſſimū fieri abſq̄ʒ eo q̄ ab aliq̄ vnq̄ʒ aliqd didicerit: vel addiſcat ſed p influxū ſolum. Iſta ꝯ patet: q: vbi i aīa melīci exñtis in ſuo ſimplici eē ſicut ligatis ſenſib⁹ ꝯtingit pur. ipo exñtē i eſtaſi ſue ſtelle influxus opeſ:multo pfecti⁹ ſciētiaʒ ad quā illa iclinabit imp̄met: vt ex dict' patet:quā ſi a doctoꝛe vl' aliter imprimeretur:q̄ ſolutis ſenſib⁹ pfecti⁹ illi⁹ recoꝛdari dʒ:q̄ʒ ſi doctrināte fuiſſet impſſa: q̄ poſito in eē ſeq̄uiſ q̄ bon⁹ melācolic⁹ de tali ſciētia eidē p influxū acq̄ſita ꝓfūdiſſime diſputabit: p̄terea maioꝛē pregnātiā includere videſ:q̄ talis ſtella i hāc aiam ꝛ maxime ligatis ſenſib⁹ talē influat ꝓpetatē:p quā in tali vel tali ſcīa ſciret diſputare q̄ʒ q̄ poſſit de ſano egrū facē:ꝛ pluuias ꝛ niues inducē ꝛ ſilia:ſʒ h ē poſſibile vt ponit Aui. vbi ſupra:igiſ ꝛ illud ꝯuēiēt⁹ patet cū auctoꝛitate. ¶Et q: nō oēs talia ſic app̄hēdūt:ꝯtra illos innuit Aui. ſcōa p̄mi. doctrina. ij. ca. xiiij. cū velit q̄ ſolū rudes ingenij talia abhoꝛrent credē inqt. illi q ſapientiā diligūt nec negāt eas h eſt talia poſſe fieri ſicut negāt re q̄ eſt ꝛ nō pōt eē. ¶Et ex ꝯcluſiōe cū ſuis ꝓbatiōib⁹ ſeqſ q̄ nō incōuenit tales q̄ruʒ aīe ligatis

sensibus suo manenti i esse simplici post solutionē sensuuꝫ
futura ꝓdicere patet:q꞉ tūc aīa illa nil appꝓhendat cū dis/
cursu:⁊ sic tam futura videbit q̃ꝫ p̄ntia:de q̄bus non min⁹
ꝑfecte loq̄ potest:q̃ꝫ de sciētia illa disputare. Ex q̄bus oīb⁹
patet solutio ad ꝓbleuma. ¶ Sed cōtra istā positionē ar
guit̄ q꞉ per eā aīa erit ita sciens añ melancoliā sicut post
cū sit creata sciēs ⁊c̄. Ergo nō min⁹ debuit añ melācoliaꝫ
hāc hr̄e sciam q̃ꝫ post:tenet argumētū cū ante passionem
verisimilit̄ patientis corpus melius debuit esse dispositū
q̃ꝫ post:q̄re ⁊c̄. ¶ Secundo non minus ꝑ se fuit illa ani/
ma sciens hanc sciētiam qñ infusa fuit corpori q̃ꝫ quando
illam ꝑ influxū acq̄siuit:ergo qua ratione tūc sciētie illius
oblita fuit:eadē rōne ⁊ nunc cū nō minus aīa ligef sensi/
bus nūc q̃ꝫ tūc vt patet.q̄re ⁊c̄. ¶ Ad argumēta facilit̄ rñ/
def:q꞉ ꝯm hanc positionē duplex est modus scientiā acq̄/
rendi:vnus ꝑ discursum ⁊ doctrinā ali⁹ ꝑ influxum. ¶ Et
tūc ad argumēta ad ꝓmū aīa ē ita ꝑ se sciēs sicut post ⁊ cor
pus meli⁹ dispositū:ergo ⁊c̄.negaf ꝯ̄ntia: q꞉ ⁊ si aīa de se
sit oīa sciēs cū infūdit̄ corpori oiuꝫ tñ ꝑ massaꝫ illā corpo/
reā:vt dictū est:obliuiscitur ⁊ remanet sicut tabula rasa i
qua nihil est depictū:vt inquit Ari. nec nunq̃ꝫ scientiam
aliquam recuperat nisi a doctrinante:vel ab influxu vn/
de vno semel quouis modo acq̄sita scientia duꝫ est ī cor/
pore eius bene solutis ⁊ dispositis sensibus recordatur ⁊
non aliter. Sed in tuo rustico melancolico ante melāco/
liā nunq̃ꝫ per doctrinantē nec ꝑ influxū fuerat sciētia illa
acquisita:⁊ ꝑ consequens nō debuit recordari eius:quod
tamen fieri de illa debuit quā ꝑ influxuꝫ acquisiuerat pa
tet:quare ⁊c̄. Et per hoc patet ad secundū quādo arguit̄
non minus fuit anima illa sciens quando in corpore fuit
infusa q̃ꝫ postq̃ꝫ scientiam illam per influxum acquisiuit.
Ergo qua ratione tūc fuit oblita eadem ratione ⁊ nunc
negatur consequentia:quia infusa corpori primo:vt sepe
dictum est:sicut tabula rasa remansit. Sed sensibus liga
tis dum suo manet in esse simplici non minus remansit i/
formata de illa scientia quā si a magistro didicisset: q̄ͦ tñ
vt patet nō ꝯtingit dū ꝓmo corpori infūdit̄. Ex q̄ pꝫ argu
mētū illud nō valē. Et h̄ de ꝓbleumate cui⁹ assignate cāe
post se difficultates nō leues trahūt:q̄s theoricātib⁹ dimit
to. Et ad practicā gloriosaꝫ trāsiēs huic caplo finē ipono.

¶ De signis ꝓnosticis tā manie q̃ꝫ melācolie. Cap. v.

v T quicq̃ꝫ tā de mania q̃ꝫ de melācolia pronosticari
queas: notabis q̄ sequūtur ꝓus oīs melācolie: vt i
libello de melācolia ꝯstantin⁹ innuit:trib⁹ de cau/
sis cura fit difficilis:ꝓma q꞉ mā ceteris humiditatib⁹ com
parata ꝓpter ei⁹ cōparitatē resolutioni est ineptissima:⁊
per idem ad benignū nō reducit̄. ¶ Secūda quia patien
tia membra sunt nobilia vt cerebruꝫ:cor ⁊c̄. ¶ Tertia q꞉
accidentia talem morbum cōsequentia sunt difficilia: nul
la eni inquit accidentia fortiora:neq̃ꝫ molestiora sunt mē/
te corrupta:ꝓpter quod medici ad curā multi sunt rebel/
les que causa ceteris videf peior:quia eoꝝ medicinas fu
giunt.cū quo neq̃ꝫ medici cōsilijs acq̄escunt. his igitur ex
causis melancolie cura fit difficilis. ¶ Qui frigidā ⁊ siccā
preterea cōplexionē habēt: ⁊ potissimū nigri existentis:
⁊ extenuati:quoꝝ pilli nigri sunt: ⁊ paucissimi: vene aūt
stricte:ac semꝑ timide loquūtur:tales in melācoliaꝫ ꝓꝓe
dictam facillime cadūt:⁊ potissimū si studentes continue
fuerit:vt plimi reperiunt̄. tales eni volētes sciētias inue
stigare ⁊ nō valētes:fiunt ꝓ tristitia melācolici:q꞉ talia fa/
ciūt memoriā:rōnem:atq̃ꝫ intellectū deficere. Nam sicu/
ti labor corporeus pessimos generat humores: ita aīe la
bor facit hominē i melācoliā venire:vñ multi q̄ res ama
tas ꝑdiderūt vt filios:vl̄ amicos ⁊ auari pecunias nō spe
rantes talia ampli⁹ recuꝑare ꝓpt̄ assiduā taliū cōsiderati
onē:fiunt melācolici:vt ipse vidi ⁊c̄. Multi quoq̃ꝫ religio
si ꝓpter timorē dei ⁊ futuri iudicij suspitionē ⁊ ex sūmi bo
ni cupiditate tm̄ incōtinua taliū cogitatione ꝓfundantur:
vt melācolici fiant. Si igit̄ melācolicos aliq̄s videris pi/
çocharios fieri aut in obseruātiā hos in melācoliā facile
deuenire audacter ꝓnosticabis. ¶ Cōplexionē v̄o hn̄tes
calidā ⁊ siccā cū venis latis:pilis plimis:nigris:ac grossis
⁊ maxime circa pect⁹: ⁊ q̄ valde sunt mobiles: ⁊ irascunt̄
leuiter parati sunt i maniā cadere ⁊ maxime etate decidē
te:q꞉ vt iq̄t Gal. tūc fiūt melācolici. ¶ Sed pigues colore
albi ceteris difficili⁹ has passiōes incurrūt. ¶ Extenuati
v̄o bruni ⁊ pilosi facile vt Aui. atq̃ꝫ Alexā. inquit. ¶ Cor
itē calidū ⁊ cerebrū humidū hn̄tes vt inq̄t Aui. a melāco
lia facile deꝓhendūtur:q꞉ cor calidū humores adurēs fu
mos ad cerebrū mādat:⁊ cerebrū hūidū existēs impssio/
nē illā facile recipit:vñ tenebrant̄ spūs ⁊ fit bon⁹ hō melā
colic⁹. ¶ Ad has passiōes vt Aui. inq̄t trauli maxime dis/
ponunt̄:⁊ hi sunt q̄ añq̃ꝫ dictionē ꝓferre queant syllabas
multotiēs repetūt:⁊ int̄ hos q̄ oculos mobiles ⁊ facies ru
bedinis vehemētis hn̄t in q̄rū pectorib⁹ multi sūt pili ni/
gri atq̃ꝫ grossi:q̄ q̃ꝫ labia grossa ⁊ venas amplas hn̄t. Nā
ex his signis q̄dā sup cor calidū:⁊ q̄dā sup cerebrū humi
dū significāt. Et tales vt Aui. dicit:ꝯm ꝙ apparet sunt vt
plurimū flegmatici. Corꝑa igit̄ q̄ dicta sunt i maniaꝫ: vel
melācoliā facile casura ꝓnosticari posses:cū ad illā maxi
me disposita sint:vñ Aui. ꝓparatio inq̄t ad melācoliā leui
ter sibi accidit:⁊ maxīe si timorē insōnietatē ⁊ angustiā pa
tit̄:⁊ i eo retineat̄ ꝯsuetudo cursus sāg. aut vomit⁹. ¶ Me
lācolici aūt respectu sex⁹ facili⁹ masculi q̃ꝫ mulieres fiūt.
Sed si mulieri hoc acciderit ceteris paribus deterior fiet
q̃ꝫ in masculo. Nihil est eni q̄ͦ humori melācolico magi
resistat q̃ꝫ humiditas:cū plus ꝑ siccitatē melācolici q̃ꝫ per
frigiditatē peccēt. Cuꝫ igit̄ mulier respectu viri hūida sit
valde:si melācolica fiat a forti cā fieri necesse est: ⁊ ꝑ ꝯñs
difficilioris sit cure:vñ melācolia in mulieribus ꝯfirmata
raro vel nunq̃ꝫ curat̄. ¶ Respectu etatū inq̄t Rasis: hec
egritudo nō accidit adolescētibus:licꝫ aliqñ accidat pue
ris ⁊ infātib⁹:senib⁹ ⁊ decrepitis. Ex h̄ videt̄ in etate ado
lescētie has passiones fieri rarius q̃ꝫ alijs in etatib⁹. Ve/
rū si decrepiti melācolici fiāt raro vel nunq̃ꝫ curant̄. Jō
Aui. melācolia inq̄t ē accñs isepabile decrepitis:idest dif/
ficile ab eis remouet̄:q꞉ vt inq̄t paucoꝝ sunt gaudioꝝ ma
le ordinationis ⁊c̄. ¶ Respectu tempoꝝ:vt Aui. inq̄t:hy/
eme minorat̄: ⁊ multiplicat̄ in estate ⁊ in autūno ⁊ qñq̃ꝫ
excitat̄ in vere. Et h̄ est q꞉ in eo dissoluuntur humores:⁊
tūc cū sanguine ꝑmiscent̄. vñ ypo. tertia affoꝝ. v̄e si q̄deꝫ
melācolie ⁊c̄. plures tñ fiūt i autūno vt eadē particula il/
lo affō⁹. Jn autūno v̄o ⁊c̄. ¶ Et h̄ q̄ dicta sunt de tp̄e ad re
gionē calidaꝫ ⁊ siccā ⁊ ad artes ca. ⁊ sic. applicari q̃ꝫ p̄nt.
¶ Jlli ꝓterea q̄ subtilis sunt ingenij vt inq̄t Rasis ⁊ mul/
te ꝑspicacitatis de facili incurrūt in maniā: eo ꝙ sunt ve/
locis mot⁹ ⁊ multe ꝓmeditatiōis ⁊ imaginatiōis. ¶ Rur
sus si timor ⁊ pusillanimitas multū tēp⁹ hn̄s ꝑficit melā/
colicū sexta affōꝝ. ¶ Et desipiētie si q̄ cū risu fiūt securio/
res sūt. q̄ v̄o cū tristicia mestiores eadē ꝑticula:vñ Aui. Et
ꝑmixtio inq̄t rōnis magis icolumis ē q̄ fit cū risu ⁊ q̄ ē ꝯm
getē:⁊ deterior ē q̄ ē cū agitatiōe ⁊ rixa ⁊ audacia. ¶ Et i/
fra ex spēb⁹ inq̄t melācolie magis salubris est q̄ fit ex fece
sang. q̃ꝫ ex melācolia nāli:vel ea cū q̄ est gaudiū. i. q̄ fit cū
sang. i melācoliā ꝑmutato. ¶ Et alibi:incub⁹ inq̄t cū cali
ditate melācoliā futurā minat̄: q꞉ cerebri calitas est cau/
sa adustiōis humoꝝ:q̄ ad eū ꝑueniūt ⁊ mutatiōis ipoꝝ in
melācoliā. ¶ Et iterū pedes inq̄t sang. repleti si rubei fue
rint signū ē future melie:h̄ eni significat abūdātiā grossi
sang. melācolici q̄ sua g̃uitate tēdit ad pedes. Et bon⁹ Ra
sis eādē sniaꝫ q̃ꝫ ponit. Verū vbi adeēt ei⁹ melie solutio
nē significat:q꞉ si tunc varices suꝑuenerint soluit̄ mania.
Et iō subdit ꝙ melācolia plerūq̃ꝫ soluit̄ ꝑ emorroydas ⁊
varices ⁊ h̄ ē q̄ͦ voluit ypo. affo. sexta. maniacis inq̄t vari
cib⁹ ⁊ emorroydib⁹ ⁊c̄. Et i alio affo⁹ melācolici inq̄t ⁊ fre
neticis ⁊c̄. i egritudinib⁹ acutis:vt Aui. inq̄t:si mania suꝑ
uenerit signis digōnis ꝓapparētib⁹ bonā crisiꝫ futurā de
nūciat. Nā i egritudib⁹ acuti accñtia fortia suꝑuenie̅ᵃ bo/

ne crisis fiunt causa. ¶ Sed quãq; in fine egritudinum materialium et ppue acutarũ accidit melãcolia. et est signum mortis: et tũc patienti accidit vt recordet mortuis: et mortuorũ plurium interdũ: tñ in mania vltimant accidẽtia: et illius tunc crisim significat. ¶ Item in passione melãcolica casus appetit' malũ vt inqt Rasis eo q accidit ex siccitate: et fames desiccat corp' etc. vñ Cõstantinus in libello de melãcolia. Qui de die inquit ieiunãt: de nocte autẽ vigilãt in melãcoliam facilit cadũt. ¶ Itẽ in mania disinteria ydrops aut extasis bonũ. afforismo. sexta. Item mania vel melãcolia pfirmata rarissime vel nunq; curatur. Vñ bonus alexãder: festinare inqt oportet incidere passionẽ maniacã. diuturna eni et ei' mutata nã in peius icurabilis pene efficit: et non minorat: sed remanet talis: et p tẽpora circuit' ipsa facit. et idẽ pfirmat Aui. cũ inqt. Oportet vt cura ei' fieri incipiat anteq; cõfirmet: qm facilis est a pncipio: et parua et difficilis cũ est pfirmata et habituata ideo difficult remouet: cũ quo patiẽtes min' obediũt etc. ¶ Et ex his patet cũ ad patiẽtem tuũ peueneris quantum ad cure possibilitatem pnosticari debeas: plura itaq; habes p q de futura mania vel melãcolia pnosticari poteris ac multa q; p q his factis de fine pdicere quicq; scies. Et in h capl'm de pnosticis ipsarũ finem recipit.

¶ Qualiter in cura manie atq; melancolie tã sang. q; coleri. sit fienda flebothomia. qualiter q; et cũ quib' sit digerẽda atq; euacuanda materia. Cap. vj.

Non est melãcolice passionis: vt in pnosticis habuisti cura differẽda: nã sicuti camini parietib' ex cõtinuo fumo conquisita nigredo nec scopa nec aliq cũ instrumento amoueri põt: sic nec per medicinas illas quãtitas fumi melancolici in corpore quouis modo confirmata. Celer igitur ad talem curam accedas quã si canonice facere cupis ppias causas inuestiga: et an p proprietatẽ: an p cõitatem fiat. ¶ Si sang. in causa esse cognoueris siue ex nutrimẽti abundantia: siue ex mẽstruorum siue emorroidarũ retentiõe: aut minutione solita fiat: statim flebothomia fienda erit de saphenis pmo. et maxime si mẽstruorũ vel emorroidarũ retẽtiõe fiat. Or si illa puocare potes nihil supra. In sequenti vo die ex nigra: et vbi magna eẽt repletio post dies aliquot aliq ex cephalicis icidat: ac illa potissimũ q partis capitis grauamina magt respicit in q casu frõtis venas flebothomare q; pderit: vt inqt Mesue: q subdit q applicare sanguisugas narib' oi pmixtioni cõfert in casu illo. vñ s. Rasis. Et cõpetit ei flebothomia frõtis inqt: q; h sola extinguit ei maiorẽ partem hui' morbi: laudat itẽ flebothomiã vene nasi. et antiquus Alex. frõtis flebothomiam sũme q; laudat. At vbi nec menstrua nec emorroydes fluere psueuissent: vbi repletio bñ magna foret ex sola nigra flebothomia copiosa sufficẽt: vbi aũt etas vel aliud flebothomiã phibeãt vẽtosis vtere. ¶ Deinde sang. modifica ac adustionis feruorẽ extinguas: qd sic facies. Accipe sirupi acetosi simplicis. ℥. j. sirupi vio. ℥. s. aq endiuie: aq lupul. aq buglo. aã. ℥. j. in vice vna dabis in aurora: reiterãdo totiens q eqta mã videaf. ¶ Vel sirupũ hunc facias in hoc casu pciosissimũ: qui. ℞. succorũ boraginis buglose violarũ et endiuie aã ℥. vj. succi pomorũ redolẽtiũ lib. j. succi fumiterre. lib. s. hos autẽ succos accipies residentia facta: qbus addẽ aq buglose: aque endiuie aã lib. j. s. cum qbus misce florũ nenufaris violarũ camedreos scolopẽdrie capillorũ ve. aã. m. j. prunorũ numero. xxv. polipodij. ℥. j. s. bulĩat oĩa simul: et in fine decoctiõis epithimi. m. j. s. adde: successiue colet: et cũ libris. iij. s. succhari sirupus fiat aromatizat' cũ reb' infrascriptis coquassatis. Accipe corticũ citri. ℥. j. s. ligni aloes caphorẽ aã. ℥. j. ossis de corde cerui. ℈. ij. de tali sirupo ℥. j. s. p vice dabis: cũ q aq endiuie. ℥. ij. aq buglo. ℥. j. misce totiẽs reiterando q mã digesta videaf. ¶ Pñi' h leue solutiuũ dãdũ erit in forma potabili. accipe mane granate. ℥. ij. aut cassie bñ pinguis. ℥. j. dissoluanf cũ decoctiõe prunellorũ ordei capillorũ veneris: tamarindorũ florũ boraginis buglose: scolopẽdrie: ligritie: passula. et epithimi mãna: vl cassia dissoluta cũ ea misce. pfectiõis amech. ℥. ij. sirupi viola. ℥. j. et fiat potus. ¶ Hic nota q si confectio amech eo modo q describit Mesue fiat solũ. ℥. ij. sufficiũt S; qliter apothecarij faciãt: nescio: q; sepius. ℥. iij. p dosi vna dare os: et tũc circa h caut' esto. Credis eni sepe medicine dosim debitam exhibuisse q non fuit. sed ẽ apothecarij defect': mãm cõmouet: et nõ educit: qd in oibus malũ est: sed in melãcolicis nihil peius: et iõ quãtã faciat operationẽ ab apothecarijs inuestiga: et sic pueniẽti' eã dosare scies. ¶ Si potionẽ delicatã satis velis: accipe siru. viola. ℥. ij. aq endi. ℥. iij. aq buglo. ℥. ij. in h ℈. s. diagridij in petia rara ligati bulias sepe expssionẽ faciẽdo. Et h totũ p dosi vna et potu tribue. ¶ Ego als in isto casu cũ dimidio ciati aq boni fontis: aut boni putei diagridij puluerizati. ℈. s. exhibui succharũ p libito cõmiscẽdo. hoc enim gratiose sumit: et bene ac suauiter opatur. ¶ Bon' alexãder tãtã in lapide armeno pfidẽtiam habuit vt passiones oẽs ab humore nigro exñtes: et pcipue melãcolicos cum eo posse curari crediderit. Nã q ante ipm fuerant in casu isto ei' loco elleboro vsi sunt. qd ait periculosum eẽ valde hũc lapi. aũt sanctissimũ q quinq;gesies lot' sine molestia humorẽ melancolicũ educit. et a. ℈. iij. vsq; ad. v. de eo dabat. Pillulas itẽ ex eo et yerapigra pficiebat. Hinc etiam Mesue euz p'rimũ cõmẽdat. de quo vt doceta. ℥. j. vsq; ad j. s. secure exhiberi posse ait. Et ego i bono Alex. pfisus qui eũ tantũ cõmẽdat: sepissime eo vsus sum: et diuersimode qdem. et deo duce in ei' exhibitione nunq; fraudatus extiti. ¶ Cum igit in h casu maxime pueniat: accipe de eo ℈. ij. croci. ℈. s. macis. ℈. j. fac pul. quẽ cũ aq modico succhari mixta pro dosi vna dabis. ¶ Vel sic. lap. armeni. ℥. s. fumeo pparati sene: epithimi aã. ℈. j. ʒʒ. croci macis aã. ℥. s. tartari. ℥. ij. fiat puluis quẽ veluti pscriptum cũ aq dabis. ¶ In casu q; nr̃o q infra scribit pfectio mirabilit valet: q sic fit. prunorũ numero quot libuerit accipe: q decocta i aqua pistenf: dehinc ad orale passenf. pastã vo reserua. successiue accipe vio. capil. vene. camedreos scolopẽdrie florũ borag. buglo. aã. m. j. polipodij. ℥. ij. agarici. ℥. ij. sene. ℥. j. s. ligritie. passul. aã. ℥. j. coquassenf: et in aqua buliãt in q pruna decocta sunt: et i fine decoctionis addaf epithimi. ℥. ij. s. fiat decoctio: de q successiue mediocris fiat expssio. ¶ Deinde accipe cassie bñ pinguis lib. j. Et si magis delicatũ volueris loco illius cassie pone li. iij. mãne cũ pauculo decoctiõis: quã vis illarũ dissolue: et ad ptẽ reserua: successiue accipe lib. ij. succhari: et cũ decoctiõe que remãsit fiat sirup' q cũ clarificat' remansit ad spissitudinẽ sirupũ decoquaf: et dũ sic decoquif in petia rara ligatas res ifrascriptas bulire facias: accipe diagridij. ℥. j. s. macis. ℥. j. ligni aloes. sandalorũ muschate linorũ corticũ citri aã. ℥. s. musci. ℈. s. coquassenf et in petia rara ligentur: que dũ in prescripto sirupo bulierunt sepe expmanf. Cũq; sirup' iste debite coctus fuerit misce cũ eo cassiã vel mãnã illã extractã: paste vo prunorũ lib. j. s. radicis yreos ℥. iiij. et fiat in forma opiatorũ cõfectio que põderef successiue: et p qlibet li. pone lap. armeni poptime loti. ℥. x. et dosis hui' fit. ℥. s. fm tñ varietatẽ corporis variabitur etiam dosis. potes electuario ille sine armeno lap. vti cui' dosis tũc sit ab. ℥. ß. vsq; ad. j. Ut hui' electuarij laudes in vnũ concludã ad oẽs egritudines melãcolicas valet. est enĩ gustui delectabile: et sup oẽ aliud electuariũ suam operationẽ sine molestia suauẽ efficit: potes hoc electuario loco amech cõfectionis in qbuscũq; tuis potionib' vti: et videbis q; suauif operabif. ¶ Or si bolũ facẽ libet. accipe pfectionis amech: vel pñtis electuarij. ℥. ß. et cũ succharo bolus fiat deauratus. Et si in forma solidã confectionem habere libet. Accipe lap. armeni preparati. ℥. j. cinamomi croci spice assari carpobalsami ligni aloẽs squinanti aã. ℈. j. foliculorũ sene. ℥. ij. ß. succhari. ℥. x. dissoluaf in aq

buglo.cũ quo misce paste radicis yreos.℥.j.ß.z cum pre scriptis ꝯfectio fiat per bolos: cuius dosis sit ab.℥.ß. vsqꝫ ad.ʒ.vj.¶Si patiens tuus pillulas ꝑdiligeret pillularũ de fumo terre Nicolai vel Judas z Mesue: aut de lapide lazuli: aut de lapide armeno dabis. ¶Sed auisatus sem per esto: vt hi peroptime sint abluti: z cum hoc sint bene cogniti: falsificati eni nocent multum. Si autem tibi vna euacuatio nõ suffecerit: materiam: vt ꝑus digerẽ: euacua quoqꝫ. ¶Habes igitur modũ adustum sangui. digeren/di: euacuandi: consimiliter per que colerã pariter in ma niacis peccañ. digerere z euacuare poteris: z sic capitulũ p̄sens ad illa duo ꝓposito seruiet. Sed z ipsuꝫ de flebo thomia veluti de digestiuis ac solutiuis tam maniacis co leram in toto vel in capite solo peccantem q̃ in melanco licis seu maniacis vitiosam effectam cõmune sit. circa fle bothomiam alia erunt consideranda. peccans eni colera nõ nisi iuuenibus venosis ac robustis fienda erit fleboto mia: que tũc lata fieri debet. Qz si subtilis sanguis egredi atur: illico restringendus erit. ¶Unde Aui. Si flebotho mas ingtꝫ sanguinẽ s̃btilẽ ĩueneris eũ non remittas: ꝑpt hoc: quoniã multotiens in ea ꝑcessit subtilis zc. peccante supple colera. ¶Mesue vo ubi in melancoliam seu ma niam flebotomiã fieri iudicabat: vbi aderat sangui. abũ/dantia. ꝑmo de nigra. scdo de basilica in passione melan/colica. s. fieri minutione faciebat. In mania vo in qua sup ple sanguis adustus peccata basilica ꝑncipium sumebat successiue: a nigra: deide a saphenis: z vltimo a venis frõ tis. ¶Tu aũt si flebothomiam iudicaueris fieri ad illam requisita considera: quia tibi in mente varie intentiones oriuntur: ẜm quas tã venarum respectu q̃ quãtitat. sang. flebotomandi intẽtio variabit. Et sic habes qualiter i cu ra manie atqꝫ melãcolie tam sanguinee q̃ colerice sit fiẽ/da flebotomia: ac qualiter z cum quibus materia sit dige renda: euacuanda quoqꝫ.

¶De pulueribus atqꝫ ꝯfectionib⁹ q̃ in cura manie taꝫ san guinee q̃ colerice ꝯueniunt Cap. vij.

Aliqua in presenti capl'o describẽda sunt que intus sumpta dispositionib⁹ p̄scriptis cõueniũt: cor atqꝫ cerebrũ cõfortant z spiritus ei clarificando patien tem letum efficiũt: in quo casu puluis infrascriptus maxi me cõuenit. qui accipit q̃tuor se. frigidoꝝ.℥.ß. seminis en diuie. se. acetose. se. ozimi gariofilati añ.ʒ.ij. coralloꝝ ru. beorũ iacinctoꝝ añ.ʒ.j.ß. margaritarum.ʒ.iij. radicis tor/mentille: cardamomi: doronici: cinamomi: karabe: sirici crudi añ.ʒ.j. corticũ citri.ʒ.ij.ß. limature auri z argẽ. añ.ʒ. ij. fiat puluis z cũ eo ꝓ libito succharũ misce de quo cum aq̃ buglo. mane stomacho vacuo.ʒ.j. patienti detur. ¶Ut istum facias: q ℞. radicis endiuie siluestris buglo. vsnee sandal'. al. limature eboris spodij añ.ʒ.j. doronici: carda/momi: limature auri z argenti añ.ʒ.ij. iacinctoꝝ.ʒ.j.ß. co ralloꝝ ru. sirici crudi añ.ʒ.iij. cinamomi margaritaruꝫ añ.ʒ.ij. fiat puluis cuiꝫ libito succharũ adde: de q̃ vt pri⁹ coclear vnũ dabis cũ aqua buglo. vbi tñ estas: z colera es sent incẽsa valde cũ aqua accedule ipaꝫ exhibere posses cũ.℥.j. istoꝝ pul. z lib.j. succhari: cũ aq̃ accedule vl' bu/glo. dissoluti ꝑ bolos facere: z eẽt res delicata z vtilis val/de. ¶Uel cõfectionem infrascriptam acci. que accipit se. ocimi: gariofilati melisse sticados rof. ru. se. peõie doroici iacictoꝝ añ.ʒ.j. siricicrudi añ.ʒ.iij. karabe coral. ru. ligni aloes añ.ʒ.ij. zedoarie ossis d̃ corde cerui añ.ʒ.ß. fiat pul uis de q̃ accipe.℥.j.ß. succhari al. li.j. q̄ cum lacte quatu/or se. frigidoꝝ cũm aqua buglo. extracto dissoluaꝭ cum q̃ misce cõserue rof.℥.j.ß. paste radicis buglo.℥.j. z fiat cõ fectio in morsellis: de qbus vnum per horam ante pastuꝫ patiens tuus accipiat z si vult parum aque buglo. bibat. ¶Uel hanc facias quam in hoc casu mirabilem adinue/ni: z ipsa accipit iacinctoꝝ margaritarum añ.ʒ.ij. corticũ citri. gari. cardamomi: doronici: se. acetose. se. peonie. co/ral. ru. spodij: sandal'. al. terre sigillate: vsnee: zedoarie: si/rici crudi añ.ʒ.j. limature auri z argẽti: ossis de corde cer ui añ.ʒ.ij. ambre.ʒ.ß. musci.ʒ.ß. ex his puluis fiat de q̃ accipe.℥.iij. succhari al. lib.ij. dissoluaꝭ cũ aque buglo. ꝑti bus duabus succi macianoꝝ parte.j. acetositatis citri seu accedule parte.ß. z fiat cõfectio in morsellis: qbus veluti ante scripta vtere: z qua libuerit hora. ¶Uel hanc facias cum q̃ adiuuaũte deo cordis tremorem antiquũ curaui: z ipsa accipit succhari al. lib.ij. dissoluatur cuꝫ succi macia. partibus duabus: succi accedule: succi buglo. añ partẽ.j. cum quo postea pone cõserue rof. lib.ß. paste radicis bu glo.℥.iij. tantũ decoquanꝭ q̄ ad opiatorũ formam deue niant: z cum infrigidari incipiũt vel ipsis infrigidatis po ne cum eis ex speciebus imediate descriptis.℥.iij. lapidis armeni bene loti.ʒ.iij. z fiat electuariũ: cuius dosis sit.ʒ.ij vel.iij. per horas.ij. vel.iij. ante prandium. post si libet pa rum aque buglo. bibendo. ¶Uel facias sic: succhari albi lib.ij. accipies: z ipsum cum aqua buglo. dissolue: cũ quo misce paste radicis buglo. lib.j. cõserue rof.℥.iij. z coq̃/tur ad opiatorũ formam. Cũqꝫ infrigidari incipit vel in/frigidatum fuerit addanꝭ specierũ infrascriptarũ.ʒ.iij. z fiat electuariuꝫ de quo semp ante pastum p horas duas ʒ.ij. vel.iij. dato. Peccãte itaqꝫ sanguine vel colera qui di cti sunt pul. cõfectus quoqꝫ mirabiles inuenies. Et sic ad ea que extrinsecus applicanda sunt amodo venies huic capitulo finem impono.

¶De balneis epithimatibus vnctionibus verberibus z cauterijs que in cura manie atqꝫ melancolie tam sangui/nee q̃ colerice cõueniunt. Cap. viij.

Humor melancolicus quicũqꝫ ille fuerit magis per siccitatem peccat q̃ frigiditatem: cui⁹ causa in om/ni melãcolica passione vt oẽs auctores voluerunt humectationi plurimũ intendendum est: plus tamen in vna q̃ in alia: z sic q̄ per sanguinis aut colere adustioneꝫ sit humectatione maiori indigẽt q̃ alie. Et hi sunt de qb⁹ Aui. loqtur cum inquit. Et cañ. quidẽ curationis melãco/lie est vt ꝑuenias vsqꝫ ad vltimũ in humectatione zc. Et Rasis assidua inquit balneatione melãcolicos curo. Et infra. multiplicatio balnei ẽ cura huius. flebothomia igi tur z purgatiõibus: vt supra debite factis bis in die patiẽs balneũ intret: mane. s. per tres horas ante prandium: sed vt per prius beneficiũ ventris habeat ꝓcurabis. Et vbi natura pigra foret clisteri lenitiuo vtere. post aũt prãdiuꝫ per quatuor: aut quinqꝫ horas balneũ iterato intret: z tã mane q̃ sero a quarta parte hore vsqꝫ ad integram i bal/neo ipso stare põt: plus tamẽ aut min⁹ ẜm q̄ in eo accidit cõplacentia: nullius tamẽ vt in libro de tabe: vltimo capi/tulo inquit Gal. repleto stomacho: aut ipso inanito bal/neum vnqꝫ intret. ¶Cõueniens itaqꝫ balneum ex hac fi/at decoctione. ℞. folioꝝ salicis vitis al. vinifere foliorum violarũ: folioꝝ cucurbite z lactucarũ foli. nenufa. z viola rũ ordei excorticati añ.m.ij. camomille melliloti añ.m.j. ex his ꝓ balneo dicto fiat qua hora ingressus sit tepida: z sit tina discooperta: z caueat ne patiens in eo sudet. Cũqꝫ egreditur exiccetur cũ petia molli: z si lectuꝫ intret ne su/det leuiter eum cooperi: dehinc spinam z totum pectus ex vnguento infrascripto: si libet inunge. ℞. olei amigda larum dulciũ.℥.j. olei viola.℥.ij. pinguedinis porci mas culi recẽtis.℥.j.ß. cũ modico cere fiat vnguentum quo vt supra fiat inunctio. ¶Et quia in illa species manie a super/flua tam epatis q̃ cordis caliditate plurimũ accidit flebo thomia z purgationibus ꝑmissis: vt dictũ est cor z epar i frigidãda erunt: q̄ ꝯuenientissime p epithimata fiet: que per horam ante pastum fieri debent: z hora qua cib⁹ as/sumendus est remouẽda sunt. ¶Epithima igiꝭ ꝓ epate ℞. aque endiuie.℥.vj. aque rof.℥.iiij. aque lactuce: aque cucurbite añ.℥.ij.ß. aceti.℥.j.ß. sandal'. omniũ. rof. rube. ʒ.j. cãphore.ʒ.ij. fiat epithima epati. ¶Pro corde autẽ epithima. ℞. aque rof.℥.vj. aque buglo. aque viol'. aque acetose añ.℥.iij. sandal'. omniũ coral'. vtriusqꝫ rof. rubea.

añ.℈.ij.spodij.ʒ.ß.croci.℈.j.ossis de corde cerui.℈.ß.fiat
epithima cordi:⁊ vbi magna adesset flegma:cui⁹ cã cole/
ra seu.san.aduritur in hac epithimate aceti fortissimi.℥.j.adde:
nõ solum in casu illo corpus totum est balneandum:sed
etiã caput ꝑsepe:⁊ maxime existente vigiliarũ instantia.
Unde rasis melancolie siue manie inquit a caliditate et
siccitate ꝓuenientis cura est humectare caput.per prius
igitur ipm abradi facias:⁊ mane cũ egreditur balneũ ⁊ se/
ro cũ lectũ igreditur ex decoctiõe ꝓscripta lauari.¶Et ego
als in hoc casu hac decoctiõe vsus sum:que caput hume/
ctat.⁊ somnũ inducit ℞.flor viol.nenufa.corticũ papa.
al.añ.M.j.camomille mellilotí añ.M.ij.folliclor sene.
ʒ.ij.ꝯquassentur:⁊ fiat decoctio cũ qua caput ablue:dehinc
si vapor ascẽsus timeas:ex oleo ro.modico aceti addito
vertex frons atq; timpora liniatur.Et si vapores nõ timue
ris ex oleo vio.oleo de nenufa.cũ lacte mulieris que pu/
ellã peperit:sil ꝯquassatis predicta loca capitis illinias.Et
si patiẽs tuus caput catarrosũ seu repletũ habuerit talia
nũq; facias.¶Rursus vbi patiẽs tuus:vt sepe ꝯtigit ma
le dormierit:aut dormire nõ posset:supra ad tractatũ de
saharra vade.Is eni te qualr ⁊ qb⁹ talis isomnietas amo
uẽda sit edocebit:de quo sollicit⁹ semper esto vt in casu illo
nihil insomnietate deterius.¶Sed vt his que ab extra
applicãda veniũt aliqñ finẽ imponã:cũ ꝓscripta nõ ꝯtule
rint iubet Rasis bonũ medicũ corrigi sepe verberari:qr
ꝑ hoc liberantur interdũ vt ait.¶Qr si nõ plus verbera q;
alia ꝓdesse cognoueris cauteriũ sup cõmissurã capitis ad
os vsq; penetrãs fiendũ erit eo i loco in quo.s.medius di/
gitus attigit palma sup radicẽ nasi posita ⁊ manu super
verticẽ extẽsa:⁊ tale cauteriũ ꝑ mẽses aptũ teneri debet.
qd oib⁹ ab auctorib⁹ cõmẽdatur.¶Uerũ alr fit cauterium.
vt inqt albucasis:qr tñ sup osse tenentur q aliq eius spissi/
tudo cõburitur.deinde qd ex osse adustũ fuerit abraditur.
¶Alij adhuc tñ cauteriũ tenent donec in osse fortis im/
pressio fiat:sic q ad q̃titatẽ mediocris auellane de osse il
lo i rotũditate cadat.has eni cauterij spẽs vituperãt ibidẽ
¶Sed ego ꝯsilio cuiusdã magistri luchini in arte nostra
viri expertissimi cuidã nobili mulieri maniace in sabaudia
talr fieri feci potẽtiale cauteriũ i illo loco positũ ad quãti/
tatem vni⁹ ducati escarã fecit:qua per butyrũ supra posi/
tum amota craneũ discoopertũ remãsit:dehinc luna existẽ
te ꝓpe ꝯiũctionẽ eũ vsq; ad durã matrẽ trepanari feci.
tunc eni plusq; alio tpe cerebrũ distat a craneo:⁊ amoto
osse foramen illud ꝑ mensem apertũ stetit:⁊ nobilis illa
domicella curata remãsit:q̃ pls ꝑ annos duos maniaca fu
erit.ibi eni nullus est timor:⁊ piculũ nullũ:quare auda/
cter similẽ curã facite ꝓmissis purgatiõibus ⁊c.qr vobis
adiuuãte deo bñ succedet.Et hoc de balneis epithimati/
bus vnctionibus verberibus ⁊ cauterijs que in cura me
lãcolie atq; manie tã sanguinee q; colerice ꝯueniũt.

¶De rerum sex non naturalium regimine in cura manie
atq; melãcolie:tam quoq; colerice q; sanguinee obseruã
do regimine. Capitulũ ix.

m Edicinalibus descriptis ad sex rerũ nõ nãliũ regi
men qd tibi est in omni visitatione necessariũ veni
endo.¶Aerẽ igitur ad humidũ magis q; ad frigidũ
declinantẽ patiẽs inhabitet:quẽ si naturalem non habe/
as.Ex redolẽtibus herbis suis cũ floribus ac folijs quer
cus:salicis:vitis vinifere:⁊ similib⁹ pauimẽtũ substerne
qd ex aqua ⁊ aceto irrorare quoq; poteris.Et pro posse:
vt odoriferus sit facito:qr vt inqt Aui.odores boni huic
passioni maxime ꝯueniũt.Sit camera luminosa atq; cla/
ra.vt Rasis inqt:nec sint picture:qr alienatũ ad insaniã
ducunt.De nocte igitur ꝯtinue lumẽ in camera teneat:ni/
miũ eni melici terrentur ex tenebris.¶Exercitiũ laboriosũ
nullũ faciat.qes eni magis sibi ꝯuenit:hora tñ qua surgit
leues toti fieri possunt fricatiões.Sõnus q; maxime ꝯue
nit ⁊c.vt Au i.inqt ex ꝯueniẽtiorib⁹ curis melicor.Qr si
insomnietas fuerit cũ balneis tã toti q; capiti:vt in ꝓcedẽ
ti caplo dictũ fuerat nãm iuuabit:⁊ qd maxime ꝯuenit ex
decoctionib⁹ illis caput embroca.Uel lactucas cõtritas
sup eũ pone:qr vt inquit Rasis alienationẽ refrenãt:⁊ so
mnũ inducũt.Qr si fortioribus opus fuerit a caplo de sa/
harra vt dictũ est succursum habe.¶Letũ ꝓposse tuum
maniacũ tene.nec solũ vnq; eũ ꝑmittas:qr in hac egritu/
dine nõ inuenitur res peior.vt inqt Rasis:q; esse solitarius
⁊ ociosus:⁊ res pñtes ꝓteritas atq; futuras premeditari.
Cũ his itaq; q aiã in ꝓfundas cogitatiões submergi nõ
siniũt:diuertẽdus est:vt esset scacor ludus colloqa delectã
tia cãtationes instra musicalia ⁊ silia.vnde fert.Orfeum
q tonos adiuenit sepius dixisse me ad ꝯuiuia sepe impa/
tores iuitãt:de me vt se delectẽt ⁊ gaudeãt:sz ego de ipsis
dlector cũ eor aios d ira ad pacẽ mutẽt:de tristitia ad leti
tiã:de timore in audaciã.si g artificia composita ⁊ tonor
mẽsura i mutãdis aie vitijs sunt ṽtuosa:q̃to magis faciẽt
in infirmitate sedãda.Ceter cũ ifirmo:vt Rasis inqt:ho
mies stare debẽt:q vice vna eidẽ timorẽ inijciãt:vice alia
blãdiantur:⁊ que nõ bñ seu recte loqr sibi grose demõstrẽt
delectabiles vestes iduãt:anulos cũ ꝓciosis lapidib⁹ i di
gito ferãt.Iocalia ꝓciosa ispiciãt ꝑsepe:⁊ a cogitatiõibus
in qb⁹ ita se firmãt ꝑ ꝯtrarias fantasias diuertãtur.¶Et qr
mania de qua est sermo ꝓpter retẽtionẽ spmatis tã in mu
liere q; in viris abstinẽtib⁹ sepe accit:coire iterdũ plimũ
iuuat.at cũ fido:seu cũ fida socia cũ qua ꝯfident loq atq;
cõmorari.¶Qr vẽter q̃q; die suũ officium faciat ꝓcurañ.
erit:⁊ vbi pigra nã foret lenitiuũ clistere facito.¶Uiuat
sobrie:nec vnq; stomachũ cibo repleat.ꝓstat eni vt trib⁹
in vicib⁹ mãducet q; duab⁹:tãto mi pro vice minus.Naz
vt inqt bonus.Mesue.Nihil qdẽ huic passioni deterius
q; corrupta digestio:⁊ cibũ supra cibũ indigestũ ponere.
Cibarijs igitur bonũ humorẽ generãtib⁹ vtatur.nã cũ his so
lũ ⁊ assiduatiõe balnei Rasis curat melicos:plus igitur ex
farina ordei ꝯuenit:ac or.ipm decoctũ:⁊ successiue tami
satũ.Est eni cib⁹ huic passioni ꝯueniẽtissim⁹:lactuca itez
atq; cucurbita blitis spinachia atq; borago.bug.q; patiẽ
ti mõ vbi antiq fuerit passio:aut ipe fuerit debilis.¶Car/
nes nõ ꝯueniũt.Si igitur dãde fuerint sint agnine.qs Ra/
sis sũme laudat:aut caprine:seu lactãtis vituli.Cõueniũt
gallinar pulli ac ipse galline iuuenes q carnes elixe cũ
cucur.seu lactu.aut.iiij.se.fridis petia rara ligati alterẽtur.
¶Et in suis salsamẽtis acetũ ras plimũ cõmẽdat.imo ꝓci
pit cũ patiẽs dormitũ vadit:q de eo sumat in potu:⁊ ma/
xime si passio ĩueterata fuerit:ascensũ eni vapor ad ca/
put ꝓhibet:⁊ colere atq; sang.feruorẽ remittit:⁊ hanc ob
cãm pomũ granatũ ꝯuenit:ei⁹q; vinũ:succus acetose:pa
nis cuculi:ribes citri acetositas:atq; citrãguli ⁊ berberis
⁊ si cũ his çuccarũ miscueris nihil supra.¶Ex piscib⁹ cõ
ueniunt lucij:agones:truttale:pgie:tenali:⁊ stuligiones
parui quoq; petrosi marinor pisciũ electionẽ hic nõ po/
no cũ mihi sint incogniti:⁊ hi pisces poti⁹ in aq q; sartagi
ne:decoquantur.¶Ex fructib⁹ nuces:⁊ auellane dimittãtur
ac fruct⁹ oẽs stiptici:qr frigidi ⁊ sicci:pira coctana:nespil
le:cornalia:sorbe ⁊ silia.Et iter oẽs fruct⁹ fic⁹ rasis ꝓhibz
hũorẽ eni subtilẽ generãt q facile aduritur.Et cũ multipli/
catio humoris flegmatici.vt inqt Rasis:patientẽ liberet
a cogitatiõe melica:fruct⁹ oẽs:vt ita dixerim:flegmatici
patiẽti nro ꝯueniũt:modo stomach⁹ illos digerere pos/
sit:vt sunt pruna:ceresa:melones:citruli:anguria:poma
ꝑadisi ⁊ silia.¶Uinũ moderate detur:qr vt inqt Ras.ipm
est melãcolie ꝯtrariũ:⁊ nõ est res laudabilior eo.sit ergo
albũ debile vel rubeũ bene clarũ inter dulce ⁊ acerbum
mediocre cũ aqua bug.limphatũ:vel aq simplici boni
putei:aut boni fontis in qua si quatuor se.frigida ꝯquassa
ta:⁊ in petia rara ligata bulierit bonũ esset:⁊ si potẽs fue
rit in eo semp cãdentis auri frustũ extinguatur.Et hec de
rerũ sex non naturaliũ in cura manie atq; melancolie tã
colerice q; sanguinee regimine obseruando.

¶Qualr melia fecalis digerẽda sit euanda q;. Cap. x.

E

Ex sanguis melia naturalis nuncupaꝛ:q̄ vt supra
est dictū est sepe hanc passionē melancolicā efficit:
⁊ per adustionē non naturalis facit maniaꝫ:in quo
casu:vbi cetera consentiāt cum vt ita dixerim pars sang.
videatur a flebotomia inchoanduꝫ erit: vt voluit noster
Auicē. Oportet inquit vt ſm omnē dispositionē a flebotomia
incipias:nisi timor vehementis debilitatis affuerit.
Et subdit ꝙ contra antiquos quosdam esse videtur ꝙ si
flebotomas ⁊ inuenias san.subtilem non retineas ipsum
per hoc:quia multotiens precedit in ea subtilis ⁊c̄. Sup
fluitatibus igiꝛ prime digestionis emissis in hoc casu ſm
doctrinā boni Mesue de cephalica lateris magis aggra
uati primo minutio fiat:⁊ vbi secūdationē facere oportet
nigra tunc icidenda erit:cuius oppositum in melācolica
passione:que vitio sang.prouenit:fit vt in tractatu isto ca
pitulo sexto supius habuisti. Veruꝫ si tunc sang.in epate
abūdare cognouisses: talis secundatio de saluatella sibi
corrñdente fiat:⁊ si i vtrisqꝫ:nūc vna nūc alia icidaꝛ salua
tella:circa v̇o finem si emoroydes quouis modo posses
ꝓuocare.aut menstrua:nihil supra:aut vbi non venas pe
dum incidere putile fiet:⁊ sic moduꝫ habes qualr̄ fienda
sit flōmia. ¶ Circa v̇o materiā si illā minorandā censue-
ris acc̄.cassie.℥.j.aut electe māne.℥.ij. quā cū decoctione
cuscute capil.ve.floꝝ bora.bug.vio.camedreos: ligritie:
passulaꝝ:⁊ epithimi dissolue.℥.j.sirupi vio. addēdo fiat
potus quē in aurora:alia sine custodia ifirmo tuo prebe.
¶ Minorata mā:si residuū digerē volueris caue ne i prin
cipio forte ꝓuocans exhibeas. Tale autem mās ad vias
ductū strictas ducēs sua grossitie ibidē opilationē causa-
ret q̄ maioris fumationis ad cerebrū causa foret: ⁊ sic au-
geretur passio.facias ergo sic.acc.oximellis simplicis.℥.
ij.sirupi vio.℥.j.ß.aque bugl̄.℥.iiij. aq̄ scolopendrie: vel
floꝝ sambuci.℥.ij.⁊ duabus vicibus clarificetur: de quo
totiens dabis ꝙ eductioni tibi materia videatur prepa-
rata. ¶ Dehic acci.cassie.℥ j.aut mānie granate.℥.ij.quā
cum prescripta decoctione dissolue: cui postea confectio
ne amech.ʒ.ij.adde sirupi vio.℥.j.⁊ fac potum quem per
duas horas ante diem cum debita custodia tuo infirmo
prebe. ¶ Vel accipe.ʒ.iij.epithimi:mellis dispumati ʒ.ij
infundanꝛ in modico decoctionis floꝝ buglo.florum bo-
ra.vio.liquiritie sticados camedreos ⁊ passul̄. Cumqꝫ ho
ras decem in infusione persteterint: fiat fortis expressio:
cum qua.℥.j.cassie vel manne granate.℥.ij.misce sirupi:
aut violati.℥.j.⁊ fiat potus vel loco epithimi tres follicu-
lorum sene dragmas infunde:⁊ fac vt prius. ¶ Vel aliter
accipe corticum mirabo.indorum.℥.ß.corticum mirabo.
citri.ʒ.ij.infunde in aqua lactis:⁊ hora.x. in infusione di-
missis fiat fortis expressio. Cui adde cassiam vel mannā
distemperatam cum decoctione ante scripta ⁊ viol̄. siru-
pum ⁊ pul.epithi.ʒ.ß.℥℥.grana.iij.⁊ fiat potus. ¶ In for
mam pulueris accipe folliculorū.sene.℈.ij.epithimi.℈.j.
cinamomi.℥℥.an̄.℈.ß.tartari.℈.ij.ß.çuccarum quantum
libet.⁊ fiat puluis quem cum aqua lactis prebe. ¶ Vel.ʒ.
j.pillularum indarum. ¶ Vel infrascriptum bolum: qui
accipit confectionis amech.℥.ß.⁊ cum çuccaro bolum fa
cias. ¶ In hoc quoqꝫ casu confectio de lapide armeno:su
pra capl̄o sexto descripta mirabiliter conuenit: ⁊ eius fit
quomodo libuerit vsus. Cōueniūt ⁊ plura alia illic descri
pta. ¶ Qꝛ si vlterius materiam digerere volueris cum si
rupo magistrali illic descripto peroptime fiet. ¶ Vel si-
rupo domini Aui. vtere.qui. ℞.se. enduie mellisse: oçi-
mi minoris.an̄.ʒ.ij.radicum yreos.ʒ.v.buglo.℥.iij.ß.foli
orum mellisse.℥.ij. polipodij. maratri.an̄.ʒ.vi. conquas-
sentur.super quas aque.lib.viij.proijce. succi maciano
ꝝ dispumati.℥.j.ß. ⁊ lib.iij.çuccari fiat sirupus cum quo et
aquis appropriatis materia cōuenientissime digeratur.
¶ Vel facias sic mellisse. M.ij.accipies.buglo. vero sti-
cados:camedreos:scolopendrie:floruꝫ boraginis buglo
se capil.vene.an̄.M.j.liquiritie passul̄.an̄. M.j.ß.se.en-
diuie.se.lactuce:quatuor se. frigidorum.an̄.ʒ.j.conquas-
senꝛ ⁊ buliant in aque roſ.aque mellisse: aque buglose.
an̄.lib.ij.ß.vsqꝫ ad consumptionem medietatis:in fine aūt
adiungantur.℥.ij.epithimi:qd̄ vna solum ebulitione bu-
liat.dehinc coletur:cui postea addatur succi melisse lib.ij.
succi buglo.lib.j.⁊ cum lib.iij.çuccari.⁊.℥.iiij.acceti passu
lati fiat sirupꝰ:cū quo ⁊ appropriatis aquis materia dige-
ratur:quā postea cū prescriptis in hoc casu solutiuis:aut
cum his que supra in capl̄o sexto describunꝛ educes.

¶ De pulueribus ac ꝯfectionibus que in cura melie a fece
sang.causate cōueniunt. Cap. xj.

Vperest pulueres atqꝫ confectiōes que fecalis me
lancolie maliciam corrigunt describere. ¶ Quaꝝ
prima accipit cinamomi electi.ʒ.ij.cardamomi oçi
mi gariofilati:coral̄.rub.terre sigillate: been albi ⁊ rubei
vsnee rasure eboris an̄.ʒ.sirici crudi:margaritarum:an̄.
℈.iij.limature auri ⁊ argēti an̄.℈.j.croci.ʒ.ß. musci.gra.
j.fiat puluis quem cum quantolibet çuccari misce: quo
stomacho vacuo cū aque buglo.aut melisse:aut vino op-
timo:aqua buglo.limphato vtere:vel de pul̄. illo.℥.j.ac-
cipies.çucca.vero al.lib.j.⁊ cum succi macianoꝝ:⁊ aque
buglo.equis portionibus dissolues:⁊ per bolus confecti
onem facias:quorum vnum per horam ante pastum da-
bis. ¶ Vel confectionē dn̄i Gentilis facies cui tantam fi-
dem habuit vt crediderit ex eius vsu omnem melancoli-
cam passionē remoueri posse. Et ipsa accipit cinamomi
liquiritie rase se.cucur.melonis cucumeris citruli.an̄.ʒ.j.
pinearum infusarum in aqua calida passul̄.an̄.℥.j.fisti-
corum.℥.se.çuccari candi.℥.j.nucis musca.gar̄.ligni alo
es masticis blace bisantie sirici crudi reubarba electi.an̄
ʒ.ij.folij been al.⁊ rub.se.oçimi:gariofilati çedoarie do-
ronici calami aromatici cardamomi an̄.ʒ.j.spice croci
macis an̄.ʒ.ß.semi.anisi feniculi corticum citri.an̄.ʒ.j.ß.
ossis de corde cerui:margaritarum granatarum fragmē
torum saphiri limature auri ⁊ argenti coral̄. rub.an̄.ʒ.j.
sandal̄.alb.⁊ rub.an̄.ʒ.ß.çuccari.lib.iij.dissoluaꝛ çuccaꝝ
cū aqua borag.bug.⁊ maxime in estate. Et in hyeme po-
teris dissoluere cum vino optimo: ⁊ aromatiçetur cum
ambre ⁊ musci.an̄.grana duo:sed in estate sufficit granū
vnū. Et fiat confectio in morsellis de qua per horam an̄
pastum dabis:⁊ qua etiam hora libuerit. Et si speciebus
in pul̄.vti libet cum eis çuccarum pro libito misce et eo
ante pastum vtere. ¶ Vel hanc confectionem facias que
acci.ligni aloes macis folij terre sigillate been al. ⁊ rub.
coral̄.ru.karabe:semi.oçimi gariofilati.℥℥. piperis lon-
gi an̄.ʒ.j.rasure eboris sandal̄.citri.corticum citri.an̄.℈.ij
magaritarum.℈.iiij.iacinctorū smeraldi granataꝝ ossis
de corde cerui an̄.℈.j.sirici crudi.ʒ.ß.limature auri ⁊ ar-
genti an̄.℈.ij.musci grana.j.ex his puluis fiat:quo pro li
bito vtere. ¶ Et si confectionē facere libet:accipe sete in-
grana tincte lib.ß.quā in lib.j.succi macianoruꝫ facta resi
dentia:⁊ aqua ro.tantundē infunde:⁊ sic infusam per di-
em naturalē dimitte.postea calefiat ⁊ fortis fiat expressio
cum qua lib.j.çuccari dissolue: et per bolos confectionē
facies:qua vtere. Et si setam in grana tinctaꝫ non habueris
in succo illo:⁊ aqua ro.grane tinctorum.ʒ.iij.infunde:ex
qua postea expressionem facies. ¶ Leticia autem Gal̄.in
hoc casu multum valet ac diamargariton:⁊ confectio de
musco dulcis:de quibus sic facere poteris:Accipe.al.lib.
j.⁊ cum aqua ro.⁊ succi macianorum equis partibus dis-
solue:⁊ cum.℥.j.specierum cuius libuerit ex confectioni
bus prescriptis fiat in morsellis confectio cuius vt prece
dentium sit tibi vsus. Et si volueris in aqua illa roſ.ʒ.ij.
grane tinctorum infundere bonum erit. Et sic habes pul
ueres:atqꝫ confectiones in hoc casu maxime cōueniētes.
qd̄ huius capituli intentio fuerat.

¶ Qualr̄ fieri debeāt vnctiōes: v̇bera item: atqꝫ cauteria.
Et de regimine sex rerū nō naturaliū. Et de cura melan
colie flegmatice. Cap. xij.

d e balneis illa cõueniunt que supra capitulo sexto descripta sunt: quantum balnea in hoc casu cõueniunt inuenies: ⁊ sic ordinē quoq; in bal. ipsis obseruandis: quia anteq̄ illa fiunt tam flebotomia q̄ farmacia erunt premittenda: patiens vero ante eorum ingressum beneficium ventris habere procuret: ⁊ maxime per duas horas ante prandium: postea vero oīs transactis quinq; balneum intret ordinem in capitulo dicto obseruando: ad qd̄ recursum habe. Cum illis autem que balnea intrant camomillā semper adde: ⁊ si libet parum rorismarini lauendule foliorum lauri ⁊ similium: quia illa nō ita virtualiter frigida vt p̄scripta esse debēt. Et q̄uis balnea illa conueniant: illic tamen descripta epithimata numera. ¶ Et in casu illo nisi instantia vigiliarum affuerit non erit lauandum caput: nec embrocandū quoq;: si tñ illic affuerit q̄ illic describunt facies: s; in decoctione quecūq; illa fuerit camomille par atq; apij semp pone: q: apiū ,puocat vrinā. Si igit ,pter instantiā vigiliar lotio seu capitis ēbrocatio fiat: vnctiões postea illic descriptas fm exigentiā facies. Sed memor esto vbi caput catarrosum fuerit illa semp dimittere. ¶ Quātū vō ad verberationes et cauteria modum illic descriptum obseruabis. ¶ Et vt aliqñ melācolie a fece san. causate finem imponā sex rerū non nāliu; regimen: quod in caplo nono. supra describitur obseruabis. hec tamen ad tantam sicut illud friditatē venire nō debet: de humectatiōe vō nō est vis. Nā vt supra dixerā oīs humor melicus p siccitatē magis q̄ p friditatē peccat: hinc est q humectatiōi magis ē insistendū. ¶ In isto tñ casu nō ita vt in illis vsus carniū prohibet. eligant tñ que in illo caplo descripte sunt: ⁊ fm tñ exigentiā alterent. ¶ Q. si salsamētis vti libet: nō erit acetū sic cū eis cōmisceñ. tñ semp aliqd cinamomi: ⁊ gar. impone: in h̄ itē casu vino maiori licētia vti poterit q̄ in illo ⁊ si ptinue cū aq̄ bug. limphet nihil supra: ⁊ sic feci sang. ex ñte in cā cura hic finē recipit. ¶ Que quoq; cū mania siue melia ab adusto seu cōgelato flegmate ,pueniret tibi cura erit. nā curā ,ppriā inscribere mihi supfluū videret q: vt in demrātiuis signis supra dixerā h̄ rarissime accit cū p̄scripta cura sic ,pueniēter curabit. Et sic ad melie curā cōplendā de hereos solū mētionē facere restat: cū ipm melie spēs quoq; id qd̄ in sequēti caplo deo adiuuāte fiet ⁊ per hoc presens finem recipit.

¶ Qualr̄ generat hereos ac qd ipe q̄s fit. Cap. xiij.

v eteres p̄mū de hereos tanq̄ de specie quadam melācolie ,ppriū caplm faciūt: ⁊ sic ptinenter de eo hic determinatio fiet. Uidendū est igit qd sit ille hereos. ¶ Pro quo sciēdū. vt in primo caplo huius tractat⁹ dictum fuerat estimatiuā virtutē in nobis esse. que ex sensatis spēbus eliē. insensatas: vt amicitie inimicitie amoris ⁊ taliū ⁊ p hāc qd fugiendū sit vel p̄sequēdū sit iudicam⁹ ¶ Alia cōsilr̄ in nobis repitur virtus imaginatiua. s. q̄ ex sensator spēbus complexa formet ac diuidit: vnum ex altero concludū ⁊c. harum vō virtutū sedes in ventriculo cerebri me⁹ manifestat. ¶ Alia item in nobis repitur virtus quā ,pcupiscibilē appellamus: duplex eni in nobis est appetitus: itellectiuus. s. p quē seqr̄ formā p itellectū appsam: ⁊ talis itellectui solū ⁊ rōni deseruit: ⁊ sensitiuus p quē apphēsam p sensum formā seqr̄: ⁊ talis est duplex: cōcupiscibilis. s. ⁊ irascibilis. p cōcupiscibilē ,ppriā getē ⁊ delectationē assequmur. mala vō fugimus: ita q tristitia: per irascibilē resistim⁹ violētātibus: ⁊ illa aggredimur q̄ getēatq; delectationē nobis ,phibent. ¶ Cōcupiscibilis aūt virtutis qdā dicūt in epate sedē esse. iō in versu aiūt. Cor sapit. pulmo loqr̄. fel cōmouet iras. Splen ridere facit: iecur amare cogit: ⁊ h̄ ex porphantiū mēte aiunt. Nā fuit antiquor mens peccātia solū mēbra punire. Si qs igit p ,pcupiscentiā peccabat cū sedes eius sit in epate: epar ip̄s puniebāt: vñ poete epar titij ptinue vultures māducare fingūt: q: ipe ,pter ,pcupiscētiā dominā latonā de stupro requisiuit. 4° metamorphoseos. Alij dicunt virtutis huius sedē in organo virtutis estimatiue fore. ¶ Uer phi virtutes oēs cogitatiuas p̄ncipalr̄ in corde esse volūt: ⁊ si in cerebro manifestāt. ¶ Ide tñ nō est in p̄sentiarum talia discutere. nā q̄tū meū spectat ad ,ppositū medicor insequēda est opio v3. q tā imaginatiua q̄ irascibilis virtus semp impio estimatiue mouet: quā p isti⁹ ipedimēta alie impediunt ṽtutes p̄ma p̄mi. doctrina sexta caplo de virtutib⁹ aialib⁹ apphēsiuis: ⁊ nō ecōtra: cū illa sit ceteris dignior. ¶ Ad ,ppositū cū imaginatiua sensatas formas interdū aliqs dephēdit de qb⁹ falso ,pcludit syllogiçās: ⁊ tūc inducit estimatiua ad apphēdēdū aliq̄ nō sensata q̄ in re illa forsan nō sunt. Et ,pter delectatione; q̄ in re illa sic falso dephēsa ,pseq iudicat: fert p tūc iudiciu aliā nullā eē felicitatē: mō acgri res illa possit q̄ sit: vt impio ipsius estimatiue imaginatiua circa rē illā ptinue suū actū exerceat: ⁊ ,pcupiscibilis: itē ex quo appetit⁹ hāc rē habēdi cōtinue crescit: ⁊ illo mō hereos causat: q: circa rē illā imaginatiua continue occupat: ⁊ ,pcupiscibilis sir: ⁊ sic oīa alia agibilia p̄mittunt: qd̄ in omni melico quoq; fit: ⁊ sic inter passiones melicas que vt supradictū est sūt indefinite veteres hereos posuerūt. ¶ Ex qb⁹ oib⁹ p3 circa q̄slibet rē indifferēter hāc passionē fieri posse que supflue diligat. Quidā eni de pecunijs hereant eas supflue diligentes: ⁊ tm̄ in eis accipiūt cōplacentiā: vt nihil aliud ,pcupiscant. iō ear imaginatio circa aliud nūq̄ vacat: ⁊ sic de re alia accedit q̄tūcūq; illa sit que vltra modū diligat. ¶ Sic igit hereos accipiēdo: p3 q nihil aliud est q̄ alicui⁹ vltra modū rei amate ptinue imaginatio: p quā impio amantis errātis estimatiue imoderat⁹ rē ipam habēdi appetit⁹ innascit. Et illa diffinitio cuicūq; rei vltra modū pamate puenit: verū auctores de hereos viri ad mulierē: vel ecōtra. potius q̄ alterius rei faciūt mentionē: q: nāliter homo ad coitu; inclinat: ⁊ ,pter generare sibi sile maiorē in eo q̄ in re alia nā posuit delectationē. Cūq; talis delectatio appetitū coeūdi nāliter ad se trahat: imoderat⁹ ille amor viri ad mulierē: vel ecōtra frequēti⁹ q̄ alteri⁹ rei accit: atq ardēti⁹. ¶ Pōt igit ad ,ppositū nr̄m: sic hereos diffiniri: videl3 hereos est cōtinua amate vel amasie cogitatio: p quā impio errātis estimatiue imoderat⁹ illū vel illam obtinendi appetitus innascit: cuius causa cetera agibilia oia post habent: vñ huius causa apud quosdā hereos: dr̄ amor cū mētis insania: hereati aūt mēs insania esse videt cū ceteris post habitis eius de amasia continua sit cogitatio: imoderatūq; ea; habeat adipiscendi appetitū. ¶ Nōnulli vō dicunt ab effectu hanc passionem hereos appellari. Nam hereos delectationis extremitas iterp̄tat. Alij dicunt hereos ab hero: qd̄ est dñs: aut nobilis dici: quia nobiles ⁊ in ocio vitā degētes frequētius in hac passione q̄ ceteri dephēdunt. Symon tñ ianuēsis inqt q hereos nomē est grecū: qd̄ latine amor seu delectatio grauis interpretat. Unde heroticos grece amatorius cupidiarius latine dr̄ Aui. vō hilisci hāc passionē appellat. qd̄ nomē est arabicū: supfluū apud nos amorē importās. Et sic p3 q̄lr̄ hereos generat: ⁊ quid ipse sit.

¶ De causis hereos seu illischi. Cap. xiiij.

v t hereos causas oēs tam intrinsecas q̄ extrisecas succincte complectar in vnu;: est virum esse carnosum qui calidam testiculorum crasim habens multo abundat spermate: ⁊ ocium diligens delitiosam vitam ducit. In his eni tam intrinsece q̄ extrinsece hereos cause dephendunt. nam carnosum esse ⁊ bonam testiculorū crasim habere atq; spermate abundare multo intrinsecas oēs cās cōplectit: in ocio vō delitiosa; vitā ducere extrisecas: q: p delitiosa; vitā tpantiā aeris itelligit. Cibor atq; potuū exq̄situs vsus somni tpies exercitiū q̄3: ire vō tristitie ⁊ alior aie accidētiū: supfluitatis remotio. ¶ Ex qb⁹ hui⁹ hereos tā extrisece q̄ intrisece cāe patēt: q̄ non minus in muliere eē p̄nt q̄ in viro. Carnosa naq; mulier

ſuoꝝ teſticuloꝝ cōplexionē calidā hn̄s ⁊ mlt̄o abūdās in
ſp̄mate coitū ardēter appetit: q̄re cū in ocio delicioſam vi
tā ducat: ſi ſibi vir grat⁹ occurrit quem penſet ſuis leuiter
votis obtēperare in eū facile philocat̃. Et hui⁹cā interdū
facilis bachat̃ intātū vt ſomnū atqꝫ cibuꝫ ꝑdat. Et ſic iſta
paupcula hereata veluti ethic⁹ ſepe ꝯſumit̃: qd̄ viris pa
riter accidit. O dulcis atqꝫ tenex paſſio q̄ dep̄henſaꝫ ſic
ſuauiter paſcit: ⁊ ſi ſe ꝯſumi dep̄hēdat vt ab illa nō detine
ri nō valet: q̄re cū poete dep̄hēderēt īfelices hereatos po
tius mortē eligere q̄ꝫ in pena illa velle ſolutos eſſe ad eo
rum aiunt hortationē. Vitet ⁊ ſupos amor. Nam ſacer eſt
ignis credite leſis ⁊c̄. Et hoc de cauſis hereos ⁊c̄.

De ſignis tā ꝓnoſticis q̄ꝫ demr̄atiuis hereati. Cap̄. xv.

Ereatū ꝑ infraſcripta ſigna cognoſces: quia in cō
h tinuis cogitationibus ꝑmanēs paꝝ mādūcat atqꝫ
bibit ſuperflue vigilat ſolus eſſe appetit: ⁊ cū quis
eum a ſuis cogitationibus diſtrahit iraſcitur interdum
plorat ⁊ interdum iraſcitur ⁊ ridet. Q̄ꝫ ſi de amaſia gcq̄ꝫ
triſte nunciaueris cōtriſtat̃: ſi iocundum letabitur: quoꝝ
omniū cauſa virtutes nāles debilitant̃ intantū: vt eſtima
tiue velut ad ſolem glacies ꝯtiuue liquefit: palet multum
Nāis color eſt aptus amāti: ꝓfundāt̃ oculi: ſed ꝓpter fre
quentē ploratū ingroſſant̃ palpebre. in pulſu magna di
uerſitas repit̃: ⁊ eſt pulſus ſignū: per qd̄ ꝑitus medic⁹ he
reatū facile dep̄hēdat: veluti gdā Philippus medic⁹ ſe
leugi regis ſyrie qui anthiocū dicti regis filiū in ſtratu ſi
tū in eā eius nouercā pulſum tangēdo ꝑdite philocaptū
cognouit. qd̄ cuꝫ ad aures patris eius ſeleugi deueniſſet
vxore potius q̄ꝫ filio carere diſpoſuit: ⁊ ſic eam repudiās
filio tradidit in vxorē. Tu aūt ſi hereatū ꝑ pulſū cognoſce
re cupis: eū tāgendo ſuſpectas eidē noibus. Nam cuꝫ ad
amaſiaꝫ deueneris vltra ſolitū maximā diuerſitatē dep̄
hēdes in pulſu: ⁊ hec ſigna tibi hereatū demōſtrāt. Sꝫ
q̄ꝫtū ad ꝓnoſtica gd aliud dices: niſi ꝙ niſi paupculo ſuc
curſum dederis: dietim euaporās cōſumabit̃: ⁊ tandē cuꝫ
lachrymis fruſtra amaſiā inuocās deo ſuo cuſtodi infeli
cē aiam cōmendabit. Et hec de ſignis hereos tam prono
ſticis q̄ꝫ demonſtratiuis.

De cura hereos. Caplm̄ xvj.

Otiſſima huius paſſionis cura eſt vt hereatus ſua
p amaſia potiatur: ratiōe eni carētie oīs habēdi cau
ſatur appetitus: ſiqs eni adeptus fuerit qd̄ appetit
illius ceſſat appetitus habēdi: q̄ꝫuis appetitus cōplacētie
rem adeptam: adhuc appetere poſſit. At vbi amaſiaꝫ ha
bere nequeat. cuꝫ muliere aliqua gratioſa ſepe coire erit
vtilimum. Extra patriā p̄terea accedere: ⁊ ſe circa rem
aliam arduā exercere plurimū iuuat. Et cū huius paſ
ſionis cauſa ſit eſſe carnoſum calidāqꝫ teſticuloꝝ craſim
habere: in multo abundare ſp̄mate: ⁊ in ocio delitioſam
vitā ducere: flōmiā copioſaꝫ vel ei⁹ reiterationē laudare
⁊ peccātis humoris purgationē q̄lis ſupra caplo̅ ſexto de
ſcribit̃. Cū ſibi q̄ꝫ dilectis ꝯuerſet̃ q eidē amaſiā omni
ſtudio ⁊ omni diligētia ponāt in odio: ⁊ modis oībus poſ
ſibilibus a tali ꝯtinua de amaſia cogitatione diſtrahant:
cuius cauſa venationes laudauerunt antiq: cātilenas q̄ꝫ
⁊ inſtr̄a muſicalia ſepius audire ī aere claro ⁊ ī locis ame
nis habitare ⁊ vino bono vti. Cū eni hec paſſio ſit melica
multiplicatio ſpirituū ⁊ eoꝝ claritas: vt ſupra dictū fue
rat plurimū iuuat. Verū noſtre etatis piçochori meli⁹
q̄ꝫ antiq nr̄i: qd̄ ip̄oꝝ pace dictū ſit huius paſſionis curā
nouerūt. Timētes eni ne eos carnis ſtimulus iuaderet: ꝑ
quā amaſiarū q̄s habebāt dū mūdo ſeruirēt recordarēt̃:
ſuꝑ nuda carne cilitiuꝫ portāt: tp̄e frigido ſine caligis et
nudis pedib⁹ cū ligneis calopodijs icedūt: in pane ⁊ aq̄
ieiunāt: q̄ ſine cerere ⁊ bacho friget venus: ſuꝑ paleas
aūt duras ſtratū decūbūt: ſepius ſe vberib⁹ cedūt: ⁊ plu
rimū vigilātes cōtinue quaſi in or̄onib⁹ ꝑſiſtunt. Et hec
eſt ꝓprie ſi qs recte ꝯueniret hereatoꝝ cura. Nam piço
charoꝝ vita taliū vtiqꝫ vite p̄ciſe ꝯtrariat̃: quā ſi qs ardē
ter fecerit: ſum certus ꝙ cōtinua illa de amaſia cogitatio
euaneſcet. Et ſic habes tam ſm̄ antiq̄s q̄ꝫ ſm̄ piçocha
ros hereatoꝝ curā. Et tu quā libuerit elige: ⁊ ꝑ hēc huic
capitulo finem impono.

Tractatus vltimus de catarro in ſe. xij. ꝯtinēs capitula.

Quid ſit catarrus. Caplm̄ j.

Atarrus ſm̄ Meſue ⁊ quoſdaꝫ ali
os eſt nomen grecum: qd̄
apud latinos idem qd̄ fluor: ſeu fluxus im
c portat. Aliqui tn̄ dixerūt ꝙ catarrus dici
tur a cateo cates: qd̄ idē qd̄ fluo fluis ipor
tat: Sed ꝙ de hoc idē eſt ſignificatū. Ca
tarrus igit̃ q̄ꝫtuꝫ ad ꝓpoſitū nr̄m ſpectat ac
cipit̃ tripl̄r: cōiter. ſ. ꝓprie ⁊ magis ꝓprie. Cōiter gdeꝫ
accipit̃ pro cuiuſcūqꝫ māei a quouis mēbro ad aliud mē
brum defluxus. Proprie v̄o pro materia a cerebro ad
tria ſibi ſubmiſſa mēbra fluēte: puta nares fauces ⁊ pect⁹
Verū magis ꝓprie ſumit̃: cū materia ſolū ad pect⁹ de
fluit: qd̄ pꝫ: q̄ mā ſolū ad pectus defluens catarrus dicit̃:
ad alia v̄o mēbra minime. Nāqꝫ ad nares corriça. ad fau
ces v̄o brācos appellat̃. Et ꝓpter hoc aiūt in v̄ſu. Si flu
at ad pect⁹ dicat̃ reuma catarr⁹. Ad fauces brācos ad na
res eſto corriça. Et quāuis materia a cerebro ad q̄cunqꝫ
alia ſibi ſubmiſſa mēbra fluere quoqꝫ poſſit: aliam tn̄ que
noſtrū ad ꝓpoſitū ſpectet noiationē nō recipit. nam que
ad oculos fluit obtalmia: catarracta: vel al̄r noiat̃. ad gut
tur ſquināntia. ad neruos paraleſis ſpaſmus vel aliqd̄ ta
le ad pulmonē ꝑipleumonia. ad pleurā pleureſis. Ad iū
cturas gutta. ad os ſtomachi caninus appetit⁹ vel al̄r. ad
coloncolica: ⁊ ſic de alijs ad talia inq̄ꝫ mēbra: queuis mā
fluat cum diuerſam ab ea curā recipiat: que ad nares fau
ces vel pect⁹ defluat ⁊c̄. catarrus de quo eſt ſermo: mini
me dr̄. Antiquoꝝ p̄terea plurimi ⁊ modernoꝝ hoc no
mine reuma ꝓ catarro ſepius vſi ſunt: ꝓpter qd̄ moder
noꝝ aliq caplm̄ de catarro de reumate intitulāt: ⁊ hi reu
ma nomē grecū eſſe dixerūt: qd̄ apud latinos curſum ſeu
defluxū materieꝝ ſignificat: ⁊ ſic accipiēdo reuma nō dif
fert a catarro: ⁊ ſūt noia ſynonima materiei a cerebro ad
alia mēbra fluxuꝫ importātia. Nos tn̄ dicimus reuma
a ruo ruis deriuari: q̄ cū mā a cerebro ad qd̄uis aliō mē
brū defluat: ruere quodāmodo vr̄. Ex qb⁹ oibus vt nr̄o
ꝓpoſito ꝑtinet. pꝫ ꝙ catarrus nihil aliud eſt q̄ꝫ materiei
a cerebro ad nares fauces: vel pectus defluxus ⁊c̄. qd̄ hu
ius capituli intentio fuerat.

De cauſis catarri. Cap̄. ij.

T catarri cauſe nobis facilius īnoteſcāt: ſciendū ꝙ
v quedam ſunt cauſe materie catarralis: ⁊ quedam
catarri. Materia itaqꝫ catarralis a cerebro ſui fri
giditate naturali ſiue accidentali actu eo modo quo va
pores balnei in eius teſtudine ingroſſati ⁊ in aquam con
uerſi generant̃: vt haly. 2° tegni in de ſignis cerebri ⁊c̄.
vel eo modo quo illud qd̄ aſcendit ex cucurbita ad alem
bicum Auicē. 5ª. 3. caplo̅ de catarro ⁊c̄. Ex gbus patet
ꝙ omnes taꝫ cibi q̄ꝫ potus euaporabiles poſſunt eſſe ma
terie catarralis cauſe vt piſces frixi ⁊ maxime in oleo nu
cum: ⁊ alia plurima in patella frixa. Ferculum quoqꝫ
de paſta ⁊ oīa illa que difficulter digerunt̃: vt caro aſini
na: leonina: porcina: ceruina: anſerina ⁊ ſimiles. Et ani
maliū item inteſtina: a gbus tn̄ galloꝝ teſticuli ⁊ gallina
rū epata excipiunt̃. caules itē eruca: pori: cepe: allea: ⁊c̄.
Et iter alios fruct⁹ nuces: vina inſuꝑ potētia: ⁊ maxīe arti
ficiata vt nectar ⁊c̄. Ceruiſia quoqꝫ ⁊ potiſſimū ex granis
frumēti ſeu ex pomis ſilueſtrib⁹ facta. Nimia inſuꝑ reple
tio: ⁊ eoꝝ potiſſime que ſtatim dicta ſunt: ac eoꝝ anorma
lus vſus. Cibū quoqꝫ dure digōnis ei qui facile digeritur
p̄ponere: meridionalis itē vētus: ⁊ groſſi atqꝫ humidi ae
ris attractatio: ideo a vulgaribus cauſe reumatice nūcu
pantur cū eas catarralis materie cauſas eſſe dep̄hendūt.
Somnus longus ⁊ maxime diurnus: ille. ſ. qui aſſumpto

cibo fit imediate: longa ite quies: pseuerans tristitia z similia. Et hec oia ex parte causarū extrinsecarū se tenent. ¶ Quantū vo ad intrinsecas aliq̄ cerebri qualitates tam simplices q̄ cōposite in causa esse pnt. vt habeat a Gal. 2° tegni. de signis cerebri. vt cerebrū tm̄ calidū: frigidū tantū: humidū tm̄: vel calidū z humidū: aut frigidū z humidū: z h a Gal. vbi supra luculēter declarant. ¶ Catarri vo cause alie sunt z aliter considerate: vnde oēs ille catarri cause esse possunt q̄ defluxus materierū catarraliū causa esse queūt. Patet: cum pprie catarrus sit materierū catarraliū defluxus: vt in pcedēti capitulo dictum fuerat z tales in genere esse dicunt. Primo est materiei multitudo: tanta eni in cerebro sepe generat vt ipsius contenti nam debilitat: cuius causa cōtinue fit materiei catarralis defluxus: z hoc frequētius i vere q̄ alijs in tpib° accidit. qz magis in eo humores rarefiūt. ¶ Et hoc vt plurimū his ptingit qui malā tam epatis q̄ stomachi q̄ cerebri discrasiam habent. in talibus namq̄ ppter indigestiōes ptinuas fit vaporū ascēsus: qui cerebri friditate condēsati deorsum continue ruūt. ¶ Et huic cause flebotomia maxime copiosa annecti pōt. Talr eni facta in corporib° valde repletis est causa defluxus materiei. Vt aui. q̄rta pmi caplo de flebotomia. Cū aliqs inquit eorū flebotomat: in quorū corporib° abūdātes existūt humores flōmia fit causa ebulitionis illorū: z eorū cursus zc̄. Et sic p3 qualiter flebotomia pōt esse causa catarri in corporibus valde repletis. ¶ Scda causa pōt esse tam exterior q̄ interior caliditas. Exterior qdē vt solis nimia capitis coopertura: siue in die: siue in nocte: aer ite siue p influxū siue artificialiter factus calidus: vt aer balnei: vel stupharū quas vulgares pella noiant. in talib° allemani in hyeme cōiter morant. Ventus quoq̄ austrinus: z vapor maris calidus: ac calidarū rerū olfatus: veluti musci liliorū croci pororū cepa rum z talium z ingens ira ac intensum gaudiū. ¶ Per interiorē causam oia illa intelligo que, anteq̄ catarrales materias fluere faciāt: aliquā a calore corporis nostri ad intra mutationē recipiāt: vt est calidorū ciborū atq̄ potuū assumptio: vt esset. ℥. pipis sinapis: cepe: allei: z similiū potētis ite vini bibitio: z maxime copiosa videmus nāq̄ in istis crapulosis plurimū catarros multiplicari zc̄. Ista tn̄ calida. s. tā extrinseca q̄ intrinseca non minus materias eliquādo z eas fluere faciēdo catarri cause esse possūt q̄ vapores attrahēdo materie catarralis: z sic diuersis respectib° nō icōuenit q talia sint māe catarralis z catarri cause. ¶ Tertia causa pōt esse frigiditas: siue extrinseca siue intrinseca: exprimēdo materias. s. catarrales z eas fluere faciendo: z nō solū imediate caput attingēs: sed etiam q ad eū per colligantiam dirigere pōt: vt esset pedum frigiditas: sunt eni neruosi valde: cuius causa eorū frigiditas facile cōicat cerebro: vnde ppter hoc plurimi decipiūtur credētes illud a sola cerebri frigiditate puenire: z ob hoc caput valde coopertū tenēt z male: qz plures ad ipsum q̄ prius vapores attrahunt. quare zc̄. Et sic in sūma tam catarralis materie q̄ catarri cā p3. Que si a pdicit alie repiantur ad istas erunt reducibiles.

¶ De signis catarri seu mae catarrl demratis. Cap. iij.

Catarri cura ex diuersitate materiei magis q̄ cause alterius: vt patet variatur ea ex re demonstratiua signa super materiam ipsam catarralem significātia sunt perquirēda. z id manifestius in corriça q̄ in alijs catarris speciebus appebit que est materiei a capite ad nares defluxus. ¶ Vel dicitur corriça quasi currens ad nares: vel vt alijs placet quasi colans ricas. i. nares dicitur corriça a coro: que sunt ossa narium. ¶ Et alij dicunt q sic curtur a voce sua pprie dicitur: ita z corriça. nam cum materia ad cartilagines narium seu ossa defluit difficulter patiens hanellat: z ob hoc quidem fit strictioris sonitus a quo corriça dicta est. ¶ Materie igitur calide corriçā efficiētis signa sūt: qz in facie atq̄ oculis rubedo: vel citrinitas cum inflāmatione quadā apparet. Materia aūt defluēs calida sentit: z in pmo valde subtilis existit citrina vel viridis apparet: que sua acuitate nares: z per que trāsit loca mordicat: z in eis pruritū faciēs sternutationē crebrā inducit. patiēs suo in odoratu quasi fumum ignis cōtinue sentit z amaritudinē in ore: crescit sitis z cibi appetitus minorat. Que si etas cōplexio: tēpus anni regio ars pcedēs regimen z talia attestant caliditati vel in loco fumoso vel ventoso diu steterit zc̄. que oia patiētis narratione scies mām illā esse calidam nullatenus dubitabis. vrina vo citrina erit subtilis atq̄ ignea: z cū circulo eiusdem coloris desup granuloso. ¶ Mām vo frigidā cognosces: qz ceteris parib°: vt pcedens tā subtilis esse nō debet alia vo signa pscriptis cōtrariant: qz palet seu albescit facies: tumet oculi: z fluens materia ad albedinē quādā tendit. in descēsu frigida sentit: que vo mordicationē nec pruritum vllū inducit os sit insipidū olfat° destruit: tūc quia materia vt plurimū grossa est atq̄ viscosa opilant nares z fit impotētia aerē attrahēdi per nasū. ¶ Vrina pallida atq̄ subtilis: aut cum circulo eiusdē coloris desup granuloso: vel loco circuli spuma al. per granula diuisa aderit qui circulus granulosus vrine supremus reuma in capite esse denūciat. Patet igit ex dictis qualiter essentiā materie que corriçā efficit cognoscere debeatis. Ex qbus tā branchi q̄ catarri magis pprie dicti essentiā facile deprehēdetis. ¶ Per brancos eni seu fauces veteres in ore cōcauitatē quādā intellexerūt: que infra vuulā includit et vsq̄ ad principiū meri atq̄ trachee artarie: atq̄ q̄dā glādosa caro q̄ superfluitates catarrales facile recipit: ex qbus sepe apostema generat: qd cōi noie squinantia nominamus: verū mea in psentiarū nō est sgnatie: nec taliū apatum spēs declarare: qz de his infra deo duce suo loco dicet: sed quecunq̄ materia ad dicta loca fluxerit: siue apar siue quā libuerit aliā egritudinē causauerit: cōi noie brāchus: vt ex dictis p3 nuncupat. Sed que ad pect° defluit materia: z si catarrus q̄tum ad ppositū nr̄m noiet: diuersas tn̄ egritudinū spēs efficere pōt: sed de hmōi in sequti caplo plenius habebit. ¶ Que igit ad nares: siue ad fauces: siue ad pectus: z sit que velit mā fluxerit ex signis pscriptis eius essentiā facile discernes. ¶ Sed qz tpa vlīa penes materie digestionē attēdūt: z qnq̄ penes accītia q maxime i corriça manifestant: sciendū q eius pncipiū quo ad materie digestionē est cū mā ipsa valde subtilis existit ¶ Augmentū vo cum mā incipit ingrossari. Cūq̄ stat nec amplius ingrossat statū dicimus. Declinationē vo cū eaz manifeste minorari dephendimus. ¶ Hec aūt tpa cū tpibus quo ad accīdētia raro coincidūt. nā in augmēto quo ad digōnē sepissime vltimant accītia: z pōns sunt in statu z in statu digōnis est ipsorū declinatio. Ex qbus oibus hec tpa tibi facile nota fient. Et sic hēs demonstratiua signa catarri. Et ad pnostica veniēs huic caplo finē ipono.

¶ De signis catarri pnosticis. Cap. iiij.

Presens caplm catarri pnostica aliqua continebit cum igit alicuius caput repletū valde deprehēdes z postremū: si de natura sui facile reumatiçet: cum quibus q fere mébris egritudinē de repletione aliquaz venire posse pnosticabis: materia fluens ad neruos paralisim z alijs: eisdem pprias egritudines inducere facile potest. ¶ Et pariter de mālibus oculorū egritudinib° seu aurium narium lingue gule: z vlr omniū aliorū membrorū ad que catarrus fluere pōt: nō pōt tn̄ spleni vt nonnulli aiūt: inqt eni Aui. q splenetica passio sēp a mā grossa causat: sed materia catarralis subtilis semp existit splenetica passionē semp efficere neqt: ad quecūq̄ tn̄ alia mēbra fluxerit in eo egritudinez aliquam inducere poterit. ¶ Cum itaq̄ materia catarralis existit in fluxu eius essentiam. pmo considera de hinc ad qd membrū defluit: z sic egritudines materiales illi membro pprias fieri posse iudicabis. ¶ Habētes ptera caput calidū ac testure rare fa-

cilius ab extrinseca causa catarricat q̃ caput habētes frigidum: ab intrinseca vo ecōtra. ¶Qui quoq; caput hn̄t calidū: cetera vo mēbra frigida: in catarro abūdāt plurimo: multe enim indigestiones fiūt in eis: a qbus resoluti vapores sursum a cerebri caliditate trahunt. ¶Et si cerebrū ipsum frigidū fuerit: cetera vo membra calida oēs vapores ad caput ipm ascendētes in catarralē materiam sua frigiditate cōmutat: z hi quoq; plurimū sunt catarrosi: ad qd adiuuat cerebri digestiue debilitas cuius causa in cerebro ipo plurime superfluitates generant. ¶In valde ꝑterea senibus brāchi z coriçe nō maturant: aphorismo .7. ¶Catarrus si cū dolore capitis cōiungit difficiliter curā recipit. ¶Nam si calida approximaueris materiam catarralē eliquat: frigida vo eā fluere faciūt. Dolor item capitis cerebrum debilitat: cuius causa plurime superfluitates in eo generant: que multū catarri curam impediunt zc. ¶Item sternutatio in catarri pricipio mala: qz materiei exuberantiā significat. In fine vero bona: quia virtutis supra materiam dominium habere significat. ¶Qui quoq; in catarro abūdāt salso vel amaro facile in ptisim deueniūt. Et hic de catarri ꝓnosticis finis esto.

¶Quāliter in cura catarri calidi sit fienda flōmia ac mā digerenda euacuāda quoq;. Cap. v.

Tempus est amodo: vt ad curā catarri deueniam. Sed vnū tam huic q̃ sequentibus capitulis pertinens erit ꝓnosticandum. s. que in hoc toto tractatu de catarro cura describitur catarrum ipsum absolute cōsidera. is enim egritudinē aliquā si effecerit: puta tussim ptisim periplemoniā pleuresim seu aliam in proprijs capitulis curam regre in hoc casu principalius illi erit insistendum que in eius minat periculum ex toto: tamen nō omittendo alterā. ¶Ad propositum igitur veniendo cū catarrus quidā calidus: z quidam frigidus existat solum calidi capitulū presens curam cōtinebit in quo vt inquit Auicē. flebotomia cōuenire potest. z solum tribus casibus vt bonus ingt. Mesue: z si nōnunq̃ ipsius catarri cā esse possit vt supra in caplo de causis dixerā. Primus itaq; casus est vbi patiēs repletus valde fuerit cū venis tensis: atq; repletis: z que in oculis apparent rubee. ¶Secundus casus: si cū fe. catarrus affuerit a qua ingt Mesue patiēs catarrū absoluit rarissime. ¶Tertius est vbi timueris: ne catarrus ipe ad mēbrū aliquot repat ibidē collectionem faciēs: vt essent fauces oculi pulmo pleura diafragma: vel aliud zc. In his itaq; tribus casibus ceteris ad flōmiā ꝯsentientibus eā vtilē adinuenies: ea tm̄ in principio: nisi exuberāte materia minime: vt ingt Aui. fieri dz: in duobus igit pmis casibus pme digōnis superfluitatibus eductis in brachio dextro in vena cōi fiēda erit flōmia. ¶In 3° vbi timeres ne ad mēbrū aliquod mā faciēs collectionē flueret ex opposito latere fienda esset. ¶Flōmia itaq; facta ad materie digestionē accedas que tam ingrossando q̃ infrigidādo pficit. ¶Syrupi igit de iuiubis. ℥.j.ß. accipies quē cū. ℥. iij. aque ordei: vel endiuie pro vice vna dabis: z totiēs q̄ mā tibi ingrossata videt: z pōnis eductiōi parata. ¶Vel hūc facias syrupū: qui. ℞. ro. ru. flor. vio. flo. nenufar. añ ℳ.j. ordei mundi. ℳ.ij. flor sticados. ℳ.ß. iuiubar sebesten. añ. numero. xx. se. papaueris albi. ℥.j. çuccari albi lib.ij. fiat syrupus de quo. ℥.j.ß. cum. ℥.iij. decoctiōis ordei z iuiubar pro vice dabis. ¶Vel. ℥.j.ß. sirupi de papa. cū ℥.iij. aq ordei. vel aque çuchari suprascripte loco dabis: z maxime si catarrus somnū impediuerit. ¶Materia aūt digesta h solutiuū ꝯueniēter dabis. ℞. cassie nouiter extracte. ℥.j. aut mâne. ℥.ij. dissoluatur cum decoctione iuiubarū sebastē: capi. ve. stica. flor borag. bug. vio. ligritie z passulis cassia dissoluta seu mâna electuarij de succo ro. ʒ.iij. cōmisce syrupi vio. ℥.j. z fiat potus. ¶Vel cum cassia seu manna sic dissoluta pone solū electuarij de succo ro. ʒ.j. z hāc ifusionē. ℞. reubarbari electi. ʒ.ij. spice gra. iiij. bono vino aspgat z i ifusiōe aq lactis horis. x. dimissis fortiter expssio quā cū cassia aut māna pscripta misce. z. ℥.j. syrupi vio. z supra addita fiat potus. ¶Si vo in formā pillularū acci. pill. aggregatiuarū. ℈.ij. reubarbari. ℈.j. diagridij gra. iij. z cū syrupo d ysopo pillulas facias. vij. ¶Vel ex exuberāte materia solutiuū vnū nō sufficeret: z sic vt ita dixerim pscriptū minoratiuū locū obtinebit. ¶Quo facto vbi patientē tuū valde repletum cognoueris alijs ad flebotomiā ꝯsentiētibus in brachio dextero i vena cōi eā fieri fm quosdā cōmodius q̃ in pncipio pōt: ne. s. māni fluere faciēdo foret catarri cā. ¶Ego aūt ab Aui. doctus vt supra exigēte repletiōe pncipio potius eā fieri laudo. ¶Si si multū san. exuberat suprascripto solutiuo recepto secūdario fieri posset. ¶Quaq; insup die. x. curādū est: vt bñ sicū ventris infirmus tuus hēat: z ibi clisteri vtere lenitiuo. ¶Et si euacuatiōe fortiori opus est digestiuis prescriptis vtere ac cū solutiuis illis mām euacua. ¶Educta igit materia vel saltē pro maiori pte euacuata securius ac regularius ad ꝓhibētia catarrū tā ab intra q̃ ab extra p localia venire poteris. Que deo adiuuāte i sequēti caplo describent: z per hoc presenti caplo finem impono.

¶De canonibus in sistēdo catarrū calidū obseruādis z de his que catarrum ipsum sistunt. Cap. vj.

In cura catarri sepe eius ꝓpter exuberantiaz timemus ne in principio suffocationez inducat: aut ad membra aliqua repat acuitate seu multitudine sui timorosam aliquā ibi egritudinem efficiens vt ad oculos nares fauces pulmonem pleuram zc. Et in illo casu nulla esset expectanda digestio quinimo statim alijs ꝯsentientibus fiat flebotomia: dehinc cum aliquo ex solutiuis in pcedenti capitulo descriptis fiat minoratio: z successiue ad ignobilia seu non ita timorata mēbra diuersio: qd cum ligaturis ventosis fricationibus zc. cōuenientissime fiet: et cum gargarismatibus: itez de qbus in psenti capitulo copiam: habebis: nec catarrum ipsum nisi in toto: aut maiori parte materia fuerit euacuata sistere presumas: nec hoc a tua mente discedat: qz plerūq; ob hoc ad aliqua mēbra defluit in quibus pessimas egritudines inducit. ¶His naq; notatis ad sistendum catarrum audacter accede: q cum confectionibus aliquibus: z pulueribus syrupis iupinaribus formulis sub lingua tenendis gargarismatibus euaporatiōibus seu suffumigatiōibus z odoramētis fiet: de qbus oibus p ordinē adiuuāte deo te stati copiosum faciā. ¶Ex cōuenientibus cōfectionibus sunt diadragantū frigidum diapapauer çuccarum ros. diacodion. ¶Et in hoc casu cōuenit mixtura talis. ℞. conserue ro. ℥.j. diadragāti fri. ℥.ß. diacodion. ℥.j.ß. cora. ru. se. coriādro. ꝓparator. añ. ℈.ij. fiat mixtura: z deaurēt: de qua sepe infirmus comedat. ¶Conuenit z electuariū infrascriptum: in cuius vsu mirabilem semp operationē adinueni. ℞. mucillaginis psilij. lib.j. rob. penidior. añ. lib.ß. decoque igne lento vsq; ad mellis spissitudinē continue spumam auferendo: dehinc acci. iiij. se. cōmuniū mūdator. ʒ.vj. amili amigdalarū dulcium excorticatar grana pini. añ. ʒ.v. gūmi arabi. dragagāti se. lini assi. añ. ʒ.iij. anisi. ʒ.ij. se. citonior ʒ.j. se. lactuce. ʒ.iiij. croci opij. añ. ℈.j. puluericāda puluericentur: z pistāda pistentur: z cuz suprascriptis misceant z fiat electuariū ad formā loch: de quo patiēs in ore tenēdo saliuā sepe transglutiat. ¶Ex pul. conuenit bolus armenus: cum aqua ro. ꝓparatus de quo colear vnū cum patiens iuerit dormitū cum vino dabis. Et vt reddatur gustui magis gratus. ℞. boli armeni: vt supra preparati. ℥.j çuccari candi. ℥.j.ß. z fiat puluis quo: vt dictum est vtere. hic puluis ab antiquis superlatiue cōmendat. ¶Ex syru. conuenit de iuiubis syrupus ro. syrupus de papa. z ex istis quē libuerit cum aqua ro. quādo iuerit dormitū dabis: aut cum aqua ordei: aut cum decoctione ros. iuiubarum sumach mirtillorūz z similibus. ¶Ex formulis sub lingua seu inter gingiuas tenendis valent ille quarū cōplexio. ℞. mucillaginis gūmi arabici: z dragagāti cū aq

roſ.extracte añ.ʒ.ij.amili.ʒ.j.ß.ſe.lactuce.ſe.endiuie:ſe.
papa.al.añ.ʒ.j.qtuoꝛ ſe.cõium frigidoꝝ.ʒ.j.ß.ſucchari cā
di.℥.ij.ꝛ cū mucillagine pſilij fiant formule ad quantita/
tē fabarū deꝑſſe ꝗ in fornello ꝯfectionū aliq̄liter deſiccen
tur.de his in oꝛe quaſi continue teneat. ¶Uel accipe ſe.
papa.al.ſe.portu.ſe.lactu.añ.ʒ.i.ß.diadraganti gūmi ara
bi.añ.ʒ.j.amili.℈.iiij.croci.℈.j.opij grā.vj.diadragā.fri/
gidi.℥.j.fiāt cū ſiru.de papaue.vt ſupra formule.¶Uł ac
cipe ſucci ligricie.℥.ß.amili dragagāti: amigdalarū dulci
um excoꝛticatarū añ.ʒ.iij.diadraganti frigidi diacodion
añ.ʒ.vj.cū mucillagine ſe.citonioꝝ fiant vt ſupra formu/
le.¶Quantū ad gargariſmata bonus ponit Meſue ī ali
quibꝰ caſibus ꝯuenire:ꝛ in aliquibꝰ minime: maiꝰ tñ q̄ð
ex eis nocumentū cōſequi poſſit ē vbi mā multa fuerit. ti/
meremꝰ eni tūc ne ex agitatione in ea ꝑ gargariſmata fa/
cta ad aliq̄ð membrū fluat timoroſam aliquā ibidem faci
ens egritudinē: vt eſſet pulmo fauces oculi ꝛc̄. Sed q2 iaʒ
dictū catarruʒ non eē ſiſtendum niſi in toto vel in maiori
parte materia fuerit euacuata audacter ꝗ ſequuntur gar/
gariſmatibꝰ vtere:ꝛ h̄ eſt maxime ꝯueniēs.¶Qð. ℞.ſiru
pi de papauere.℥.j.ß.diamoron.℥.ij.aq̄ ro.aque endiuie
añ.℥.iij.miſce ꝛ tepefiant: ꝛ de tali tam ſero q̄ȝ mane ſto/
macho vacuo gargariçet infirmus.¶Uel.℞.ro.ru.m.j.
caude equine.m.ß.ſumach.ʒ.iij.mirtilloꝛuʒ.ʒ.ij.ß.fiat de
coctio de qua accipe.℥.vj.diamoron.ʒ.j.ß.vini granato/
rū muçorū.℥.j.tepefiat vt ſupra ꝛ vtē.¶Uel modicū cā/
phore cū aqua ro.miſce ꝛ fiat gargariſma.¶Ex ſuffumi
gijs accipe ſandarace.℥.j.ß.buliat in aceto ꝛ cū nares in
emboto vel aliť patiēs fumū recipiat.¶Uł puluerē ſāda/
race in aceto pone ꝛ eū ſuꝑ candētē laterē ſiue molarē la/
pidē infūde ꝛ patiēs tuus fumū recipiat. Cōuenit ꝛ aceti
vapoꝛ infuſiōe ſe.lini toꝛrefacti aut in infuſione oꝛdei vel
furfuris.Et ſolius aceti vapoꝛ ſuꝑ molarē lapidē ignitē
mirabiliter valet.Uel infunde ſulfur in aceto cū modico
cāphore ꝛ vapoꝛē patiēs recipiat. Uel fabas nigras ꝛ oꝛ
deū iu aceto pone ꝛ ex illo patiens vapoꝛeť.¶Ex odoꝛa
mētis ſanda.ru.odoꝛati ꝑlimū ꝯueniūt ro.quoq̄ȝ ru.cam
phore.Sed ne in infamiā vulgariū incidas memoꝛ eſto/
vt auctores inquiunt ꝙ cāphoꝛa hoīes caſtrat: ꝛ h̄ ꝑ tanto
ſcribūt:q2 nemo virgā vnq̄ȝ erectā tenere poſſet dū cam/
phoꝛā odoꝛaret vt ipſe ſepiꝰ exꝑtus ſum:ſȝ amota cāpho
ra virga ipſa vt ꝓus erigiť:q2 ip̄a hoīes ipotētes nō facit
niſi ſolū dum ip̄am odoꝛāt.¶Pomū cuiꝰ odoꝛ in iſto ca/
ſu mirabiliter valet.Accipe ſaufel ſandal'.al.ꝛ ru.añ.℥.ß.
roſ.rub.ʒ.vj.ſandal'.muſcatellinoꝝ.ʒ.j.ß.cāphore.ʒ.iſ.bo
liarmeni.ʒ.ij.teranť oīa ſubtiliſſime preť cāphoꝛā ꝛ fūdā
tur in aqua ro.ꝑ hebdomadā illa ſepiꝰ agitando demuʒ
cum eis miſce camphoꝛā ꝛ cū mucillagine gūmi arabici
extracta cū aq̄ ro.fiant poma ꝑfoꝛata que patiēs in manu
deferat illa odoꝛādo ꝑſepe.¶Illo itē caſu Aui.ꝛ alij qui/
dā veteres voluerūt ꝙ cū potētialiť frigidis caput infri/
gideť ſicut cuʒ aque tepide lotione: ꝛ ſuꝑ extrema quoq̄ȝ
eam infundere plurimū iuuat. Uel loco dulcis aq̄ deco/
ctionis ex folijs ſalicis vel vio.lactuce fo.papaueris ꝛ ſi/
milibꝰ vtere.dehinc v̄o oleo viol'.vel de nenufare aut de
papauere ſeu de floꝛibꝰ ſalicis tam capiti q̄ȝ extremitati/
bus fiat inūctio quoq̄ȝ:tūc teſticulis ac locis circūſtantibꝰ
fiēda erit. Mulieri v̄o ad mām̄illas: Et ſic calidi catarri
curam ꝑ oꝛdinē habes regimine ſex rerū non naturaliū
excepto q̄ð adiuuante deo in ſequēti capitulo deſcribeť:
ꝛ ob hoc preſenti finem impono.

¶De regimine rerū ſex non naturaliū in cura catarri ca/
lidi obſeruando. Cap.vij.

Quantū ad ſex rerū non naturaliū regimen in aere
vētoſo ꝛ maxime ſi auſter aut boꝛeas efflauerit nō
habitet infirmus:auſter vero rareſacit ꝛ capita re/
plet:boꝛeas vero frigiditate ſua ſtringens ꝛ comprimēs
facit catarrum fluere.Sub radijs lunaribus nequaquaʒ
moꝛetur nec ſolaribus. Item ꝛ maxime ſi per feneſtras
aut per foꝛamina cameram intrauerit aerem quoq̄ȝ pul/
uerulentum atq̄ȝ fumoſum deuitet: nec etiam in aere
ſplendido ꝛ multum claro moꝛetur. Ad ignem non ac/
cedat: quod ſi contingat faciem ſuam ad eum nullo mo/
do vertat. aer itaq̄ȝ taliter circumſtantionatus habitan/
dus erit:qui potius ad frigidum q̄ȝ ad calidum declinet.
de die doꝛmiat nunquā: ꝛ ſi cenam ſumpſerit multum po
ſtea tardet ire doꝛmitum. Somnus autem eius ſit bre/
uis.cum alto capite decubat:quod tonſum poꝛtet ac leui/
ter coopertum:nec ſit puluinar ex plumis electis plenum
nimium enim caput calefaceret. ex groſſis plumis vt ad
duriciem tendat repleatur. Et ſupinus ne doꝛmiat ſum/
mopere cauendum erit. Quies q̄ȝ motus magis conue/
nit: eſt enim quies ipſa catarros maturans magis. vt in/
quit bonus Meſue ꝙ motus furoꝛem:iram:timoꝛem:tri
ſticiaʒ:ꝛ ſuperfluum quoq̄ȝ gaudium deuitet.Sobrie vi/
uendum erit:ꝛ in cena potiſſimum que ſi nulla eſſet pre/
ſtaret: quod venter quaq̄ȝ die effectum ſuum faciat pro/
curanduʒ eſt.Et ſi natura pigra foꝛet cliſteri lenitiuo vte
retur:ꝛ quia aqua frigida nocet: calida v̄o catarros ma/
turat: vt inquit Meſue calidam bibat. Eſt enim in caſu
iſto vinum execrabile:a quo ſi non poteris infirmum ab
ſtinere ſit album debile cum ſola aqua ſucchari bene
limphatum. Quantum ad cibum pulte vtatur ex farina
oꝛdei vel gruello eius aut hauena ferculo de amigdalis
colatura furfuris amigdale ſemula ſpinachijs: atq̄ȝ bo/
ragine cucurbita ꝛ lactuca. Et ſi debilitas vos ad dan/
das carnes cogeret ſint pulline hedine vel lactantis vi/
tuli:que cum granatoꝛuʒ vino aut quattuoꝛ ſeminū com
munibus frigidis ſeu lactuca cucurbita vel poꝛtulaca
ſunt alterande de quibus ſic alteratis ſi opus fuerit con/
tuſum facito. Q ſi egritudo protelletur erit gradatim
ingroſſanda dieta. Et per hoc huic regimini ſex rerum
non naturalium in quo catarri calidi cura completur fi
nem impono.

¶De regimine rerum ſex non naturalium in cura catar/
ri frigidi obſeruando. Cap.viij.

Supereſt catarri frigidi curam ponere:ꝛ a regimi/
ne rerum ſex non naturalium principium ſumens
aerem nebuloſum ventoſum puluerulentum atq̄ȝ
ſerotinum patiens tuus omnino deuitet. A moꝛa quoq̄ȝ
tam ſub radijs ſolaribus q̄ȝ lunaribus ſe cuſtodiat ac ne
per feneſtras ſeu foꝛamina intrantes eum attingere que/
ant. In ſumma itaq̄ȝ aerem vt ſupra circunſtantionatuʒ
ad calidum:ꝛ ſiccum declinantem inhabitet. ¶Exerci/
tium vero a bono Meſue ꝛ ab antiquis ſolum membꝛo/
rum inferioꝛum commendatur: quod ad declinationem
vſq̄ȝ intelligendum eſt. nam in declinatione ipſa mate/
ria parte pro maioꝛi euacuata vniuerſale exercitium ſi/
bi laudo.per ipſum namq̄ȝ caloꝛe foꝛtificato ad reſiduuʒ
materiei reſoluendum potentioꝛ valde redditur. Et vi/
detur ꝙ membꝛoꝛum inferioꝛum exercitatio nō niſi ma
teriei gratia diuerſionis commendetur. ¶Ex quo vlte/
rius patet fricationes ad tibias:coxas: ꝛ brachia anteq̄ȝ
bonus patiens ſurgat maxime conuenire. Caput vero
tonſum ſemper deferat:quouſq̄ȝ ad declinationem. Et ſi
pectinare mane poſſit fricari minime. in declinatione ve
ro cum quibus ꝛ qualiter fricandum ſit in ſequentibus
capitulis deo duce deſcribam.¶Somnus diurnus ex to
to euitetur. nocturnus autem ſolito ſit breuioꝛ. In quo
patiens caput altum tenens ne doꝛmiat ſupinus caueat.
Et ne ipſum coopertum item nimis teneat: ſufficiat enim
ne frigus ſentiat. In caliditate tamen potius q̄ȝ in frigi/
ditate peccet. Ira triſtitia ꝛ ſimilia ſuperflua anime ac/
cidentia ſunt omnino vitanda. Sobrie viuendum erit
ꝛ in cena maxime que adhuc ſi nulla eſſet preſtaret.
¶Tria autem ſunt que in caſu iſto ſumme a veteri/

bus cōmēdant somnus breuis. s. cibatio leuis et pauca bibitio. Ista eni ad materie catarraliū resolutionē plimū iuuāt. vnde in versu aiūt. Si tibi sit flegma facies in corpore reuma. Esuries vigiles sities si reumata cures etc. Quātū ad cibū ex fructibus passule in pma mēsa conueniūt. In scda vo pparate pinee atq amigdale depilate: nec patiēs tuus mortaliter peccaret si de piro cocto aut citonio gra fumos atq vapores reprimendi in fine pastus aliqd sumeret. ceteros vo fructus vitet oēs et nuces q̄ maxime: Fercula de pasta ac caseata oino quoq. de ipso tn dulci et antiquo caseo in secūda mēsa sumere aliquid pōt. os eni stomachi claudēdo atq corrugādo vapoꝝ ascēsū phibet: ad fundū vo stomachi cibū impellēs digōnē meliorē efficit. Est agnina caro oino vitāda: porcina iterū atq bouina: anserū quoq anatis pulloꝝ cerui et taliū. Et itē porri cepe et allea caules eruca: et similia et oia vlr: q fa cile ad caput euaporāt ac herbe frigide et humide vt bli tis lactuca et endiuia etc. Ex piscib⁹ pueniūt nulli nec aliqd itē in patella frixū et maxime erea. Mellis aquam actu calidā veteres oēs laudāt. Uinum vo prohibent nisi in principio vbi materia esset grossa: que vt inquit Mesue subtiliatione indigeret. et si in aqua ipsa mellis paruū ysopi bulierit bonum esset. Et quia in casu nostro aq mellis in illa nō multū consumari debet ad eam refrenandā quā facit inflationem parum cinamomi conquassati: et in pecia rara ligati laudo vt in ea continue bulliat peciam illam interdum exprimendo. Quod si importunitate patientis aut debilitate seu aliam propter causam ad vinū exhiben. cogimur sit album vel ru. clarum debile et non fumosum: et adhuc aliqualiter limphatum. Et hec paucula de regimine rerum sex non naturalium sufficiant. cōmuniter aūt practicantes talia regimina semp habent in prōptu. et p hoc huic caplo finem impono.

De modo materiā catarralem frigidam digerēdi pariter et euacuandi. Cap. ix.

Anteq ad localia pcedat materia per prius est digerēda euacuāda quoq: qd fic cōficiens sirupi de ysopo vel oximell' sqlli. ℥. ij. accipe sirupi de stica. ℥ j. aquarū ysopi scabiose et flo. sambuci aā. ℥. ij. misce. et pro duab⁹ vicib⁹ clarificari et cum nuc. musca. aromaticari iube. de quo totiens pbe q materiam eductiōi paratam videris. Dehinc pillarū cochiarum descriptiōe Almanso. cuꝫ gra. ij. diagredij. ʒ. j. exbibe ex qua. v. aut. vij. pill'e fiant. Quod si in pectore de materia illa catarrali aliqd defluxū sit ex pillularū cochiarū. ℈. ij. cū pillularū de agarico. ℈. j. et cū illo diagridio pillulas. vij. facito et eas patiēti tribue. At vbi recipere nō valeret. ℥. j. cassie cū decoctiōe ysō. capil. veñ. stica. ligricie passularū ficuū atq dactiloꝝ distēperata cū. ʒ. iij. diafini. adde sirupi de ysō. ℥. j. et fac potū quē pillularū loco dabis. Uel infusionē infrascriptā distēperate cassie cōmiscebis. ℞. agarici electi. ʒ. ij. ʒiçi. ʒ. ß. salis gēme. ℈. ß. in aq lactis caprarū infunde aut i modico decoctionis pscripte: oximell' sqllitici. ℥. j. cōmiscēdo q̄ ad minus p hore. x. in infusione pmaneāt. de qbus postea fortis fiat expssio quā cū extracta cassia misce. ʒ. j. ß. diasi. addēdo: et fiat pot⁹ quē magis q̄ pmū laudo. Et qr tota mā p vnū solutiuū vtplimum nō educit purgatio vbi opus fuerit reiteret quo facto ad localia regulari⁹ venies. Posses prescripti sirupi loco ifrascripto vti. quē in casu nostro mirabilē adinueni: et ipse accepi herbe ysopi m. j. ß. sticados calamenti capil. ven. radicū apij: et feniculi betonie aā. m. j. radicū ireos ligri. et passul'. aā. ℥. j. ß. se. anisi. se. peonie aā. ℥. ß. ficuū pinguiū numero. vj. fiat decoctio in lib. v. aque ad cōsumptionē vsq tertie partis colet. et cū lib. ij. dispumati mellis sirup⁹ debite coct⁹ fiat: q prescripti loco: et cuꝫ aquis predictis vtere: et est maxime huic proposito appropriatus. Et sic succincte habes modum materiam digerendi: ac per medicinas solutiuas euacuandi quoq.

De his q pticulariter materiam catarralē euacuant: vt sunt caputpur. sternutationes et gargarismata. Cap. x.

Ex his aliqn q mālem catarralem euacuant finem vo imponerē vltra predicta restabat aliqua scribere que pariter mām ipsam euacuarent: et sunt caputpur. masticationes etc. de quibus in pñti caplo fiet dictio. Sed quia natura commodius ad nares catarralē materiam q̄ alia ad loca transmittit: vt ad viam illam mandetur erit tuo posse pcurandū: qd per caputpur. fit pue nientissime: et tūc non solū mā ipsa euacuat: sed etiam ne ad mēbra nobilia seu alia fluat, phibetur: ad quod q̄maxime aduertendū est: qr plerunq talis materiei deflux⁹ suffocationem spasmū paralesim apoplexiam et consimiles egritudines inducit: que vt notum est imperceptibili quasi tēpore pauperculos egros morte repentina deprimūt. Attamē si ex his aliq peruenirēt qualiter ei succurrendū sit in pprijs caplis supra te docui. Purgationibus itaq supple vribus factis si in cerebro de catarro quicq̄ relictū sit cū pillulis de yera simplici in introitu lecti sumptis suauiter educetur vel alijs cū medicinis et familiaribus solutiuis: de qbus in supiorib⁹ caplis te copiosum feci. Euacuata igit materia ad pfortationē cerebri regulari⁹ deuenitur. A leuioribus ergo caputpur. inchoando accipe aq sublimationis maio. vel potius decoctionis ei⁹ ℥. vj. succi blitis. ℥. iij. mellis. ℥. j. simul vna bulitione buliant. de quo tepido mane stomacho vacuo vicib⁹ aliquot p nares trahat infirmus. Quod si fortius loco succi blitis radicis ipsi⁹ succū accipies: vel tantūdē succi radicis plātaginis et miraberis quā suauiter per nares mām catarralem educat. Quod si fortius accipe fellis caprini aut vaccini ficci. ℥. ß. castorei. ʒ. j. croci. ʒ. ß. ducatur i mortario cū modico aque maiorane: et de tali trahat p nares. Plurimi verāpi. vel benedictā cū maiorane succo miscent: et faciūt caputpurgiū. Fortius est artamite succus vel radicis cucumeris asinini et aliqui ex succo ipsi⁹ caputpurgia faciunt: et peroptime cerebrū ab humoribus frigidis purgat. Uel. ℞. pulueres radic' artamite. pulueris radicis cucumeris asinini aā. ʒ. ij. misce cum modico aque maiorane: et fiat caputpurgiū: vel puluerē illum cū oleo hyrcino misce: et intus nares inunge. Quod si ex aliq istorum ardor seu pruritus in naribus nascit cum calida aq̄ liniant aut oleo violato pungant. vel de ipso p nares trahatur. Et vbi ad sternutationes venire libet elleboro albo naribus insufflato vtere: vel puluere nigri pipis etc. Cauendū est tñ qualiter talis sternutatio fiat: qr si mā forsan foret multa: illa tā violēter sternutatio sepe irritat vt efficaci⁹ ad neruoꝝ originē aut ad fauces seu ad mēbrū aliqd aliud sua spōte repat: qd egrotantis pditio eē facile posset. Ad masticatiōes vo venire q regulari⁹ p pus fiende sunt q̄ gargarismata. Accipe masticis i granul'. ℥. j. cubebarū. ʒ. ij. corti. radicū caparoꝝ. ʒ. iij. simul h integra misce. de qb⁹ coclear vnū mane stomacho vacuo eger tu⁹ p ptinuā horā masticet. h eni mirabilit mām a capite trahit. Uel solo mastice cū aliqt granis nigri pipis vtere vel cū cubebis. vel accipe masticem cum modico piretri. Uel facias sic. accipe masti. ℥. j. pipis nigri. ʒ. j. ß. piretri ℈. ij. passul'. ℥. ß. incorpent simul. Et hui⁹ mixture coclear vnū in tela noua ligabis quā vt supra mastica: qr caput poptime purgat. Gargarismata dūmō māꝫ paucā esse cognoueris: qr aīr fiēda nō eēnt ipaꝫ suauit expurgantia accipe herbe ysopi. m. j. saluie. m. ß. passul'. ℥. j. piretri. ʒ. ij. corticū radi. capa. ʒ. ij. cōquassent. et fiat decoctio. de q acci pe. ℥. vj. oximel. sql. ℥. ij. misce. et stomacho vacuo fiat gargarisma dieb⁹ aliqt. Et epilogādo dicta te ad actū practicū deducēdo sm modū i caplo pcedēti positū māꝫ euacuabis: cuius pte educta maiori caputpurgijs pmo vtere masticatorijs successiue. Et vbi op⁹ fuerit sternutatorijs demū et vltimo caputpurgijs. Et sic modū hēs p queꝫ mā catarral' frigida euacuari dꝫ: qd hui⁹ capli intētio fuerat.

¶De ꝯfortantibꝰ cerebrū q̄ ad intra sumunt̃: vt sunt confe
ctiones pulueres decoctiones sirupi lupinares formule
pillule ꝯstrictiua gargarismata ⁊ simplicia plurima q̄ in
ter dentes retēta aut transglutita catarrū sistunt: cerebrū
q̄ȝ maxime confortant. Cap.xj.

Onsueuimus euacuata mā aliqua cerebrū confor/
c tantia tam ad intra q̄ȝ ad extra vtiliter approxima
re. ad intra vͦo vt ꝯfectiones pulueres decoctiones
sirupos lupinares formulas ⁊ pillulas. itēȝ ac cōstrictiua
gargarismata ⁊ aliqua quoq̄ȝ simplicia: que aut transglu
tiunt̃ aut nocte integra inter gingiuas ⁊ dentes retinent̃.
⁊ de his omnibus caplm̄ p̄ns ordine quodā te copiosum
efficiat. ad seques vͦo caplm̄ illa q̄ ab extra approximant̃
reseruabo. ¶Ex ꝯfectionibꝰ itaq̄ȝ ꝯuenit ꝯfectio de mus/
co dulcis. diambra diapliris arcoticū dialibanum Nico/
lai electuariū regū ⁊ prelatoꝝ ⁊ Mesue. ⁊ de q̄ libuerit ista
rū cōfectionū .ʒ.ij. cum dormitum iuerit egro dabis: ⁊ si li
bet parū boni vini limphati post: vt. s. ad cerebruȝ virtu/
tes ipsarū facilius deferat. verū in casu illo ꝯfectioneȝ in/
frascriptam mirabilem adinueni: q̄ accipit çinçi. electi. ℥.
ß. nucis musca. cubebarū melegete liquiricie mūde gar.
cardamomi añ. ℈.ij. se. peonie. ʒ.j.ß. coral. ru. ʒ.ß. succa. al.
lib.j. dissoluatur succarū in aqua saluie betonice aut ma/
io. ⁊ duarū .ʒ. cōfectionis fiat in morsell' ex quibꝰ in introi
tu lecti vnū dabis. post quē si libet parū vini boni limpha
ti bibat. ¶Tiriaca itē valet ac metridatū: cuius dosis sit a
ʒ.j. vsq̄ȝ ad. ʒ.j.ß. ¶Aurea alexandrina a. ʒ.ß. vsq̄ȝ ad.j. q̄ꝺ
laudatur: ⁊ anacardina confectio a. ℈.j. vsq̄ȝ ad.ij. Sed
in istarum cōfectionū exhibitione oportet vt etatem com
plexionem virtutis: sexū: tēpus anni: ⁊ talia ꝯsideres: q̄a
vbi illa ad frigiditatē tēdāt securiꝰ exhiberi poterūt. si aūt
ad caliditatē cōtēperāda erūt. ¶Nōnulli vͦo ꝯfectiōes re
nuētes pulueres p̄diligūt. Accipe itaq̄ȝ spēs q̄rū ex cōfe/
ctionibꝰ dictis libuerit cū q̄bus duplū succhari misce. do
sis aūt erit. ʒ.j. vsq̄ȝ ad. ʒ.j.ß. cū vino in introitu lecti. Jnfir
mi nāq̄ȝ medicinarū varietate gaudēt: ⁊ p̄ tūc p̄fectiꝰ ope
rant̃. ¶Et ideo si p̄posito nr̄o decoctiōe vti libet: vt sepiꝰ
ipse facio. Accipe herbe ysopi saluie betonice maio. flor.
rorisma. stica. leuistici fol. cipsi añ. m.ß. masti. oliba. añ. ℥.
ß. nuc. cipˢ. ʒ.vj. ligni aloes. ʒ.j. ꝯq̄ssent̃ fiat decoctio: cuiꝰ i
introitu lecti. ℥.iiij. dab̄ succarū addēdo p̄ libito. Quod si siru
pū p̄diligēt ex ꝺcoctiōe p̄scripta cū suc. atq̄ȝ melle añ lib.j.
aceti sq̄l. ℥.iiij. sirupū fieri iube. de q̄ tēpore decubitꝰ ab. ℥.
j. vsq̄ȝ ad.ij. exhibe. vel cū aqua saluie beto. maio. vel aliq̄
tali cōmiscebis ⁊ maxīe si infirmꝰ tuꝰ potius in forma tali
p̄diligeret. in illo eni sirupo iam mirabile adinueni iuua
mentū. ¶Ex lupinaribꝰ vͦo formulis plures a veteribus
describūtur: sed opiū semꝑ aliq̄d vel vt in pl'ibꝰ iponūt: q̄ꝺ
nisi in iportunis vigilijs laudo. aliq̄n eni eis vsus sum: ⁊
nō sōnū: sed v̄tigines potiꝰ q̄ȝ iuuamētū inde subseq̄tur.
Quod si vigiliarū iportunitas ad narcotica dādū te cogat p̄
pter. s. ꝯtinui catarri descēsuȝ istis vtere q̄ accipiūt mirre
croci storacis calamite añ. ʒ.j. olibani. ʒ.ij. opij. ʒ.ß. cū siru
po de sticados lupinares formulas ꝯfice. de q̄bus in ore
de nocte ꝯtinue vnā teneat. ⁊ quātū pōt ne saliuā ex eis in
ore abūdātē trāsglutiat. q̄ȝuis minꝰ trāsglutite pillule cuȝ
opio ꝯfecte noceāt. ¶Et q̄ȝuis ātiq̄ pl'imi has opiatas pil
lulas pl'imū cōmēdāt certe aliq̄n infirmo male successisse
cōperi potes si libet antiq̄rū more has lupiares formulas
in pillulas facere: de q̄bꝰ vnā vel tres in introitu lecti da/
bis. ¶Potes aūt nō iposito opio lupinaribꝰ illis formul'
vti: q̄ꝛ in casu nr̄o pl'imū ꝯueniūt. ⁊ filium tā opiatarū q̄ȝ
nō opiatarū a dn̄o nr̄o ⁊ Mesue descriptiōes habes: ⁊ etiā
alijs ab auctoribꝰ q̄bꝰ si vti libet succursuȝ ab eis pete: q̄ꝛ tā
de opiatis q̄ȝ nō de opiatis tibi seruiēt abūdāter. ¶Potes
⁊ cōstrictiuis gargarismatibꝰ q̄ȝ vti: q̄ꝺ sic facies: Accipe
ysopi caude eq̄ne roß. ru. añ. m.ß. nucis cipsi. ʒ.vj. macis
olibani mirtilloꝝ añ. ʒ.iij. cōquassent̃: fiat decoctio in aq̄
ferrata: de q̄ accipe. ℥.iiij. sirupi mirtini. ℥.j.ß. misce. ⁊ se/
pe infirmus tuus stomacho vacuo gargariçet. ¶Pluri/
ma de nocte simplicia in ore tenent̃. in quoꝝ vsu singula
re iuuamentuȝ adinueni int̃ q̄ spica nardi inter dentes ⁊
gingiuas retēta obtinet p̄ncipatū. Laudat̃ itē mirra ⁊ oli
banū ⁊ nō solū in ore retenta: sed etiā in introitu lecti trās
glutita: ⁊ maxīe tria grana olibani: q̄ꝺ mirabilit̃ p̄dest p̄
ut sepenumero suȝ exp̄tus. nā sua cū glutinosa substantia
catarrū strigit aromaticitate digōnē ꝯfortat anhelitū bo/
nū reddit. ⁊ eructuationes fumosas cōpescit. ex q̄bꝰ quā/
tū in sistendo catarrū ꝯueniat patet. Sādaraca tā trāsglu
tita q̄ȝ in ore retēta pl'ibus ab auctoribꝰ cōmēdat̃. Et nux
muscata quoq̄ȝ. plura ad intra sumēda in casu illo descri/
berē: sed scripta tam simplicia q̄ȝ cōposita q̄ sepiꝰ exp̄tus
sum. h̄ solū annotare volui: q̄ꝛ p̄ illa oīs catarrus frigiduȝ
potenter sistitur. si ordine quo supra fueris illis vsus. Et
per hoc caplm̄ presens finem recipit.

¶De odoramentis suffumigationibus lauacris embroca
tionibus sacellationibus vunctionibꝰ ⁊ cauterijs que in
cura catarri frigidi sunt fienda. Cap.xij.

T catarri frigidi cure deinceps finē imponerem q̄
v ab extra approximāda veniūt: sunt in h̄ caplo de/
scribēda: vt sunt odoramenta suffumigationes ⁊c̄.
Qualit̃ aūt materia catarralis cū fricationibuȝ ligaturis
dolorosis ac ventosis seu aliter diuertenda sit mea nō est
h̄ ponere. non eni h̄ fit nisi timeamus: ne ad membrū ali/
quod mā ipsa repat: cuiꝰ causa de infirmi suffocatiōe time
ret̃: aut ne in aliquā aliā timorasam egritudinē incideret
vt si flueret ad oculos ad fauces ad pectꝰ aures: vel si ner
uis imbiberet̃. in his eni casibꝰ facile apoplexiā spasmuȝ
paralesim vl' sil'es egridines iduceret. Et sic tūc mā diuer
tēda foret. q̄lit̃ aūt h̄ fieri debeat in p̄prijs caplis supra te
docui. ¶Ad illa igit̃ veniēdo q̄ de huiꝰ sunt itētiōe capl'i
ab odoramētis p̄ncipiū sumēs nigellā torrefacies ⁊ pul/
ueriçatā in pecia rara ligabis: quaȝ sepissime patiens tuꝰ
odoret. valet ⁊ puluis radicis yreos sepiꝰ odoratꝰ. ¶Uel
pomū tale fiat q̄ꝺ ℞. laudani purissimi. ℥.j.ß. storacis ca/
lamite. ℥.j. ligni aloes nucis cipressi nucis musca. olibani
gar. añ. ʒ.j.ß. ambre. ℈.ij. musci. ℈.ß. fiat puluis subtilissi/
mus: ⁊ cū mucillagine gūmi arabici extracta cū aq̄ maio
rane mallaxent̃ simul oīa icorporent̃ p̄ter ambrā ⁊ mus/
cum q̄ vltimo cum eis simul quoq̄ȝ mallaxentur: ⁊ p̄fora/
ta poma fiant: q̄ patiēs frequent̃ odoret. ¶Uel accipe lau
dani purissimi. ℥.ij. gallie muscate. ℥.j. ligni aloes storaci
calamite añ. ℥.ß. masti. olibani sandarace costi. añ. ʒ.ij. am
bre. ʒ.j. musci. ℈.j. fiat vt supra cum gūmi arabici glutino
p̄foratum pomum secū ambrā ⁊ muscū vltimo malaxan/
do. ¶Quantum ad suffumigia q̄ꝺlibet infrascriptorum
facias. ¶Et p̄mum accipe aristo. rotūde mirre thuris
calamite galbani ana. ʒ.j. arsenici citrini. ʒ.iij. cū adipe bo
uino ex his ad auellanarum quantitatem formule fiāt: q̄/
rum vnam vel duas suꝑ carbones impone ⁊ per embotū
patiens fumū recipiat p̄ nares. ¶Uel ex aristologie ⁊ ar
senici partibꝰ eq̄s formulas cum vaccino recēti adipe cō
fice: quibꝰ vt supra vtere: hoc. n. suffumigium a dn̄o nr̄o
⁊ Mesue magnifice commendatur. ¶Uel al'r. accipe arse/
nici citrini. stercoris leporis far. ordei. corti. fistici añ. par/
tes eq̄les: ⁊ vt supra cum vitello recentis oui formulas fa
cias. ¶Aliter storacis mirre thuris aristo. rotūde añ. ʒ.j.
accipies ⁊ arsenici. ℥.ß. cū butiro vaccino vt supra formu
las facito. Suffumigatio vͦo añ cenā ⁊ añ prandiū stoma
cho vacuo fienda erit. ¶Ego aūt al's his suffumigationi
bus sic vsus sum. ⁊ adiuuāte deo infirmis bene successit:
quia cum vitello recētis oui talia commisceri faciebam: ⁊
summitates linguarū que ex panno albo facte erant in il
lis immergebam q̄ accense ⁊ fumantes in aperto ore te/
neri faciebā. talis eni fumus suauis satis est: ⁊ maxime vt
expertus sum vtilis. ¶Solent in declinatione cum pati/
ens mane surgit pecie linee aliqualiter asp̄se suffumiga/
ri: quibus deinde caput cōfricat̃: q̄ꝺ sic facias. ℞. thuris

sandarace añ.℥.j.ß. corticum citri siccorum.℥.j.mirre sto/racis calamite gallie muscate.ana.℥.ß.ligni aloes.℥.ij.cõ quassentur:⁊ vno cocleari super igne posito cũ quibꝰ caput cõfricaẜ pecie suffumigetur. ¶Et qꝛ caput lauare in terdũ ẽ vtile.accipe camomille.ʒ.j.sticados saluie florꝝ anthos foli.lauri maio.ana.ʒ.ß.fol'.sene.℥.vj.conquassenẜ.⁊ in lisciuio cũ cinere cerri:aut fermentoꝝ facto res iste in pecia rara ligate bulliãt:cũ quo mane stomacho vacuo caput tonsum lauetur:⁊ cũ pecijs:vt supra suffumigatis exiccetur caput.dehinc bonã vinis aquã habeat.⁊ ex ea calida caput atqꝫ timpora confricentur.ipsa eni per se cito exiccabiẜ.In tali eni ex aque ardẽtis lotione magnũ semper iuuamẽtum adinueni.Lotio tamẽ ista capitis fortius operabiẜ si cũ spongia vel aliẜ ea de lisciuio illo fiat super caput embrocatio.Et qꝛ talis capitl embrocatio ex naalibus balneis sepissime patientes liberat posses de mẽse maij vel aprilis.septẽbris quoqꝫ vel octobris patientẽ tuũ ad balnea petrioli:q̃ sunt in comitatu senarũ mittere vel ad balnea sancti Philippi que in eodẽ comitatu sita sunt:de qbus Gẽti. refert ꝙ multo sunt ĩ casu nostro exiccatiora q̃ balnea petrioli:⁊ in pdictis mẽsibꝰ sunt etiã in pfectione.Sũt ⁊ alia plura balnea in comitatu pdicto: q̃ tñ ad illa cõparata nihil in casu nostro. Laudãt item bononiẽses balnea de laporreta:sed nemini in casu illo vt illa aderat ꝯsulerẽ:qꝛ qdã illuc iuerũt:non tñ ꝯsilio meo:⁊ ibi mortui sunt.In comitatu aũt pataruino balnea sunt ꝓposito nr̃o satis ꝯuenientia vt ipse vidi:⁊ sunt balnea de sancta Elena ⁊ de mõte croto:⁊ vsus eoꝝ ẽ de mẽse maij vsqꝫ p totũ mensem septembris.Alia in marchionatu mõtis ferrati ĩ ciuitate Acquis:sunt balnea:q̃ in hoc casu mirabiliter valẽt:vt in pluribꝰ expertus sum: ⁊ illoꝝ vsus ẽ de mẽse maij vel septẽbris.in mense tñ maij sunt pfectiora. ¶Solẽt ĩ casu nostro sacellatiões aliq̃ue fieri: ⁊ cões practici accipiũt milij lib.ß.sal' cõtusi.℥.ij.misce ⁊ in sartagine vel aliter calefiant ponũt in sacculo ⁊ coronali commissure applicãt.Alij aquã valde salitam capiunt.⁊ in ea multũ calida pecias imergũt:⁊ ita calidas: ⁊ fortiter exp̃ssas dicto loco applicãt. Ego aũt huius loco ardẽti aqua vtor.In cuiꝰ tñ sublimatione sticados bethonicã saluiã florꝝ anthos ⁊ aliq̃ iuniperi grana ĩponi facio:⁊ huic passioni mire subuenit. ¶Sed quãtũ ad sacellatiões infrascripto sacello seu bireto cõiter vtor:q̃d in h casu ẽ efficax valde:⁊ ipse accipit camomille: absinthij sicci: bethonice:maiorane: berbene: sticados: florꝝ anthos ru.añ.m.s.sandara.℥.s.cinamomi:nuc.musca.gariofil'.corti.citri: cubebarũ añ.ʒ.j.fol'.sene:grana tinctoꝝ añ.ʒ.ij.conquassentur:deinde biretũ ex sindone de grana ex rebꝰ istis farciatur:magis tñ v̈sus coronalẽ cõmissurã q̃ v̈sus occipitiũ: ⁊ tale biretũ tam de die q̃ de nocte patiẽs in capite deferat.dũmodo nõ nimiã capiti caliditatẽ inducat:qꝛ tenendo poros apertos nimiũ maioris causa foret reumatismi ⁊ ob h de eo q̃d ĩ capite patiẽs portare ꝯsueuerat aliqd demat.Ego aũt ab Auençoar doctus cũ patiẽs meꝰ dormitũ ibat ex gar.puluere cõmissurã aspgebã in hiemis tpe s.sum q̃ in casu illo ⁊ vtticarũ puluere exptus mire cõferẽte. ¶In autũno aũt ⁊ vere puluis macis vtere aut maio. vel rorisma. Unctiões q̃ in casu illo fieri solẽt ex oleo camomillino:de aneto:de ruta:de lilio:seu ꝯsili.pedibꝰ manibꝰ ⁊ in viri testibꝰ.In mulieribꝰ aũt mãmillis cũ dormitũ vadũt fiãt. ¶Solemꝰ ⁊ pcipue cũ egritudo multũ rebell'existit ad cauteria deuenire q̃ nõ solũ mãm diuertũt: sed etiã cerebrũ potenter exiccãt. Abradaẜ itaqꝫ caput et ex cepe cõi rubeo aut sqllitico circa cõmissurã coronalẽ aliq̃liter cõfriceẜ successiue ex vnguẽto infrascripto ꝯfricatꝰ locꝰ vngaẜ olei rute.℥.ij.ß.accipies: ⁊ stercoris colũbini.ʒ.iij.sinapis castorei añ.ʒ.j.ß.euforbij.ʒ.j.⁊ cũ modica cera fiat vnguẽtũ:quo:vt dictũ est vtaris.vesice vo facte aperianẜ ⁊ cũ folijs caulium aut aliẜ aptiꝰ q̃ fieri põt teneãtur apte. ¶Uel accipe de cãtaridibꝰ capitibꝰ:⁊ alijs amotis.ʒ.iij.fermẽti.ʒ.vj.ĩ pastenẜ sil:⁊ de ea ad auellane quãtitatẽ sup cõmissurã ponanẜ:⁊ vbi vis fieri vesiccationes. potes si libet nucis testã desup ponẽ.⁊ factas vesicas aperiri iube:q̃s:vt supra quãdiu potes apertas tene. ¶Ꝯ si cauteriũ actuale facere libet pone radicẽ manꝰ vbi nares terminanẜ:⁊ locꝰ ad quẽ extẽdẽdo manũ digitꝰ mediꝰ attingit cautericeẜ.⁊ quãdiu fieri põt cũ pila parua ligni coronalis piri aut bussi cauteriçatꝰ locꝰ aptus teneaẜ:aut cũ pila ex carne salsa facta seu cũ cicero rubeo quaqꝫ die renouato.Et qꝛ h est vltimũ q̃ ĩ tali cura fiat frigidi catarri in h curã digerere terminaẜ q̃ huic meo commentariolo de egritudinibus capitis feliciter finem imponit.

¶Explicit cõmẽtariolus de egritudinibꝰ capitl. Deo grãs

¶Antonij Guaynerij Papiẽsis viri doctissimi cõmẽtariolus de pleuresi ꝑtinẽs capl'a.21.feliciter incipit.

¶Quid sit pleuresis:ac quotuplex tibi. Cap.j.

Leuresis est egritudo que fm prauas temporum dispositiones sepius nos inuadit:⁊ ea siue mali regiminis obseruantia siue constellationis causa siue temporum varietate fiat multos furtim vorat. Cuius doctrinam cum ipsa presenti anno multis in locis velut pestis quedam regnauerit. Sociorum obrogamen q̃ magis ordinate sciuero onus scribendi libens assumpsi. ¶Hec igitur pleuresis tam persas q̃

arabes īuadit. vñ arabes eā sosati vel sosata vocāt. Perse āt birsen. bir enī apud eos pect⁹. ⁊ sen apa dr̄: q̄si pectoris apa. Sed q̄ de causa nos eam pleuresim appellamus statim aperiā. ¶ Sciēdū itaq; vt meo ꝓposito ptinet q̄tuoꝛ in pectoꝛe mēbra distincta foꝛe: pāniculi. s. musculi: coꝛ ⁊ pulmo. Sed coꝛde ⁊ pulmone dimissis de pāniculis et musculis in q̄bus tale apa pleureticū generat̄ differam⁹. ¶ Pāniculi nāq; sūt tres. s. mediastin⁹. diafragma ⁊ pleura. Mediastin⁹ p mediū pectoꝛis ab anterioꝛi ad posterius trāsiens p medium pulmonē diuidit. Et iste aliis cōparat⁹ nō multū neruosus existit. ¶ Diafragma vō neruosus multū ab anterioꝛi ad posterioꝛa trāsiēs spūalia a naturalibus separat. ¶ Pleura vō iteri⁹ costas tegit int̄ q̄s mediāt musculi qdā v̄sus cutim exteri⁹ attingētes: ⁊ i oībus dictis mēbris apa fieri ꝯtigit: qd̄ nos pleuresim appellam⁹. ¶ Distinguētes tñ: q2 verā quādā ⁊ nō verā esse dicim⁹. Et hec diuersitas q̄nq; penes membra ⁊ q̄nq; penes humoꝛes seu vētositatē attēdit̄. ¶ Rōne mēbroꝝ illā solā verā dicim⁹ que in altero fit tm̄: hoc ē in pāniculo pleura. Pleura enī grece latine latus seu costa dr̄. ¶ Ex q̄bus p̄mo patet q̄re tale apa pleuresi3 appellam⁹. ¶ Patet scd̄o q̄ vi vocabuli apa in laterib⁹ nō exñs vera pleuresis dici nō dz. ¶ Et ex his pz p̄siliter q̄ apa in mediastino vel in diafragmate vel i muscul' q̄ versus cutē exteri⁹ tēdūt genitū vera pleuresis dici nō dz. Cū vi vocabuli v̄a pleuresis fit q̄ solū i pleura pāniculo gñatur. ¶ Vera q3 pleuresis a nō vera p humoꝝ seu vētositatū differētias distinguit̄. nā q̄ a colera fit vel a sanguine verā appellam⁹ que vō a flegmate vel a melācolia vel vētositate nō verā. ¶ Ipsa aūt pleura coꝛdi multū ꝓpinqua existit: q̄re m̄ā apa in ea efficiēs ad coꝛ ip̄m fumat ⁊ febrē ꝯtinuam efficit. ¶ Propter qd̄ apa illud in pleura cum dilatatur pulmo cōprimit̄ ⁊ fit inde anhelit⁹ difficultas. ¶ Arteria q3 idē apa efficiēs q̄ acuta est ⁊ in loco sensibili quandā causat pūctionē: ⁊ sic fit doloꝛ lateris pūgitiu⁹. ¶ Per poꝛositatē q3 illius panniculi tūc virulētia q̄dam resudat a q̄ irritata natura vt eā expellat isurgit: ⁊ fit inde tussis. ¶ Amplius fit panniculus ille rōne apatis dur⁹ arterias q3 sub eo exñtes cōp̄mit: cui⁹ causa tam dilatationi q̄3 cōstrictioni inobediētes: ⁊ sic pulsus inde fit serrin⁹. ¶ Ex q̄bus oībus patet q̄ pleuresis vera est apa lateris a colera vel a sanguine causatū. ad qd̄ feb. cōtinua doloꝛ lateris pungitiu⁹ tussis: anhelitus difficultas ⁊ pulsus serrin⁹ cōsequūtur. Nō vera aūt est in qua dictarum cōditionū aliq̄ deficit: put inferius latius declarabit̄. Et sic patet qd fit ta3 vera q̄3 nō vera pleuresis: qd̄ hui⁹ capl'i intētio fuerat.

¶ De causis pleuresis. Cap. ij.

Ut causas pleuresis inuestigem⁹ sciēdū extrinsecas ⁊ intrinsecas esse posse. quātum ad extrinsecas q̄libet sex rerū nō naliū indebite nr̄o occurrēs coꝛpoꝛi causa ei⁹ esse pōt vt aer frigidus nimis: nimis q3 calidus. Frigidus enī materiā cōp̄mēdo in capite seu aliis mēbris ad partes pectoꝛis fluere interdū facit: ⁊ pleuresim efficit. Calidus vō m̄ās eliquās idē facit. ¶ Foꝛte ite3 exercitiū ⁊ potissimū si exercitat⁹ aeri frigido vel vētoso se statim opposuerit. ¶ In nimia q3 q̄ete humoꝛes plurimi ac supflui generant̄ qui plerūq3 sunt hui⁹ egritudinis causa: ⁊ idē in somno fit supfluo. ¶ Superflua aūt vigilia valde humoꝛes acuit. qui tunc in pleura seu aliis panniculis aut musculis facile penetrāt: ⁊ idem ira facit. Et ad hunc p̄mū modū de aliis aīe supfluis accidētib⁹ f̄m ipoꝝ naturā docui. ¶ Sepe igit̄ inanitio humoꝛes acuit: ⁊ hic inde recurrere facit: q̄ hanc postea facit egritudine3 inducūt. Nimia repletio inter ea q̄ dicta sunt in hanc efficiendo egritudine p̄cipatū tenet: ⁊ potissimū si ex cibis colerā multiplicantibus fiat. ¶ Illis p̄terea sepi⁹ hoc accidit q̄ sanguine repleti vt ipsoꝝ appetitus incitetur acuti aliq̄d quotidie manducāt: vt sunt cepe ⁊ alia h̄mōi. Talia nāq3 vt patet. humoꝛes acuūt qui facile postea i pleura seu pāniculis aliis imbibūtur. ¶ Fruct⁹ ite3 ⁊ alia q̄ sanguinem subtilē efficere pn̄t h̄mōi sunt sepe causa. ¶ Et item vini potētis copiosa bibitio: ⁊ in illis maxime q̄ caput habent debile repletū valde. nā vapoꝛes a vino illo: tunc plurimi generant̄ q̄ caput ascēdētes illud replent atq3 eoꝝ caliditate humoꝛes ibidē existētes eliquāt: ad partes pectoris defluentes pleuresim leuit̄ causant. Et in his maxie hoc accidit q̄ pectus amplū ⁊ ab eo ad caput vias dilatatas ⁊ apertas habēt. ¶ Multitudo quoq; pot⁹ aque frigide actualis ꝯstrigēs: vt inq̄t Auicēna: pleuresim sepe causat. Et sic summatim habetis q̄ huius moꝛbi extrinsece sunt cause. ¶ Cause vō intrinsece sunt sanguis: flegma: colera ⁊ melācolia. Isti enī humoꝛes a venis magnis egressi ad paruas deueniunt: ⁊ ab his ad minoꝛes: ⁊ de hinc ad minimas: ⁊ tandem ad dictoꝛu3 membroꝝ spōgiositates: ⁊ ibidē taliter coadunati apa pleuresim causant. ¶ Q̄ð frequētius tñ fiat a sanguine colere p̄mixto: aut p admixtionē flegmatis subtiliati fit ibidē a sola colera: interdu3 ⁊ a flegmate: lic3 rari⁹. a melā vō rarissime. Ipsa nāq; grossa ⁊ sicca existens est difficulter in his membris penetrāt̄ Et sic habetis in summa que sunt huiusmodi moꝛbi tam intrinsece q̄3 extrinsece cause.

¶ De signis demonstratiuis vere pleuresis. Cap. iij.

De signis nūc agendū. Et p̄mo de vere pleuresis signis demōstratiuis q̄ a sanguine vel a colera semp in solo panniculo pleura generatur. ¶ Et huius signa vt veteres oēs affirmant sunt inseparabilia: vt ē pulsus serrinus: fe. continua: anhelit⁹ difficultas: tussis ⁊ doloꝛ lateris pungitiuus: sic q̄ patiens de latere in latus se mouere non audeat: ⁊ de his in p̄mo capl'o: dum pleuresis diffinitionem venabar satis dictum est. ¶ Sed vt cognoscas q̄n fit a sanguine sputum rubeum vel subrubeū apparebit. in latere grauedo quedam sentitur. in oꝛe dulcedo: tense vene ꝓpter repletione3 manent: facies rubet multū: ⁊ pulsus cum sua serrinitate erit vndosus. Vrina grossa atq3 subrubea a medio supra versus quam superficie3 cum liuiditate quadā apparebit que in omni pleuresi ta3 vera q̄3 nō vera ꝯtingit vt p̄lmū: q̄ si etas cōplexio p̄cedens regimē ⁊ alie attestent̄ sanguinem eā certius fore sanguineā nequaq3 dubites. ¶ Sed q2 statim dixera3 pleureticoꝛu3 vrinas a medio supra vt p̄lmū liuere. Sciendum q̄ vrina ꝓpter humoꝛes diuersoꝝ coloꝛu3 interdum liuet. nā tales cum vrina mixti liuidā eam efficiunt. ¶ Interdū quoq3 vitio epatis fit: humoꝛes detinere non potētis q̄ tunc cū aquositate mixti liuidam eam efficiūt. ¶ Fit etiā interdum ex frigiditate caloꝛē naturalem moꝛtificante. ¶ Et q̄nq3 ab adurente caloꝛe extraneo naturalē caloꝛē exterminante ⁊ resoluēte: ⁊ sic p accidēs inducitur frigiditas: cuius causa tunc liuere vrinā ꝯtingit. ¶ Fit item vrina liuēs ꝓpt̄ caloꝛē ptes aereas adurētē: qui tunc partes magis resolui paratas ꝯsumit: cumq3 ipso vlteri⁹ agente maioꝛ: vt patet terrestreitas ꝯtinue crescat: miscentur partes alique terree cum humiditatibus vrinalibus: tunc vrinā liuidam reddūt. ¶ Liuet itē vrina caloꝛis causa cum caloꝛ extraneus plus de subtilibus humiditatib⁹ dissoluat q̄3 consumat: quarum pars tunc mixta cum vrina liuidam eam reddit: ⁊ aliquando oleagineam sicut in ethicis ⁊ sinocha putrida est videndum: vt in nostro de febribus latius declarabo. ¶ In casu illo dico q̄ materia que est in venis apta ad locum apostemosum fluere: vt ē colera vl' sanguis coleric⁹ seu alit̄ mixt⁹ ⁊c. nō tota ad apatis locū fluit: imo ps ei⁹ i ptib⁹ ꝓpinq̄s apati retinet̄: q̄ caloꝛe febrili i eā agēte adurit̄: f̄m sui ptē subtilioꝛē ad epar mittit̄: q̄ cū vrinali aq̄sitate trāsiēs eā liuidā efficit: nō tñ p totū: s3 i ptib⁹ supioꝛib⁹ tingit̄: cū sit leuioꝛes sint hūoꝛes q̄ circa spūalia ꝯtinent̄. Liuoꝛ tñ iste fit maioꝛ vl' minoꝛ f̄m maioꝛē vel minoꝛē fe. intētionē ac f̄m mā3 magis vl' min⁹ resolutiōi paratā: ⁊ sic vere p̄lesis a sāguie ꝓueniētis sig patēt. ¶ S3 vbi colā pleuresim ipam effecerit doloꝛ erit

acutus magis color citrinus: vrina tñ sua liuida atqꝫ sub
tilis: cũ serrinitate pulsus erit velox ꝛ frequẽs. De 3° in ter
tiũ forti⁹ affligeꝛ: ꝙ si ꝑcedẽs regimẽ: cõplexio: etas ꝛc̃. co
lere ꝯsentiãt eã in cã fore scito. Ista itaqꝫ q̃ ꝑdicta sunt ve
rã pleuresiꝫ tibi mãifeste declarãt: ꝑ q̃ pñs ca. finẽ recipit.

¶ De signis pleu. nõ vere demõstratiuis. Cap. iiij.

P Leuresis tam diuersitate humoꝝ. s. flegmatis ꝛ me
lãcolie q̃ꝫ mẽbroꝝ: ꝛ vt supra dixerã dicitur nõ vera.
cui⁹ signa pñs caplm docet. ¶ Nã si fiat a flegmate
dolor erit nõ multũ pungitiuus: sputũ ad albedinẽ quan
dã tendat. Urina pallida vel remissa cum spissitudine q̃
dam apparebit: pulsus cum serrinitate paruus atqꝫ mol
lis erit: ꝛ vbi regimẽ atqꝫ alia flegmati ꝯueniunt ab eo fi
et. Causa cui⁹ non vera pleuresis appellatur ꝛ si in pleure
panniculo adhuc fieret. ¶ Si aũt melia eaꝫ effecerit esto
id raro fiat sputũ erit liuidũ: dolor vͦo nõ multuꝫ acutus:
vrina ad albedinẽ tendẽs subtilis erit valde: ꝛ pulsus ma
gis cum frigiditate durus multũ: ꝙ si precedẽs regimen
melie fuerit generatiuũ. etas vͦo ꝛ alia attestentur eidem il
la i causa erit: ꝛ qꝛ hꝫ est ab humore melãcolico gñata nõ
verã q̃ꝫ pleuresim dicimus. ¶ Fit aũt vt ꝑdixeram in mẽ
bris aliis a pleura nõ vera pleuresis vt in mediastino dia
fragmate ꝛ i musculis inter costas q mediãt. ¶ Si igitur in
mediastino fiat in nullo laterũ: sed in medio pectoris sen
titur dolor: nõ tñ pũgitiuus: aut pauca aut nulla aderit pul
sus serrinitas cũ parũ ille pãniculus sit neruosus: ꝛ ꝑ hꝫ si
gna a vera pleuresi facile discernes. ¶ Qꝫ si in velamine
distinguente nãlia a spũalib⁹ fuerit: qꝛ i diafragmate cuꝫ
cerebro magnã hꝫ colligãtiã mediãte neruo quodã gros
so q ab eo ad pect⁹ veniẽs ꝑ multiplices villos diuiditur: ꝛ
in pannicul' postea pectoris cõtexitur. Unñ ex principalibus
ipsi⁹ diafragmatis iuuamẽtũ vnũ est vt vapores putridos
a nãlib⁹ ad cerebrũ ascẽdere ꝓhibeat. hi enĩ cũ ascendũt
fit mẽtis alienatio. iõ alio noĩe methafrenũ nuncupatur q̃si
frenũ mẽtis. Et iõ cũ apã in eo fuerit putridi fumi ꝑ ner
uum illũ ad cerebrũ veniẽtes mẽtis faciũt alienationeꝫ: ꝛ
talis alienatio inter verã pleuresim ꝛ nõ verã ponit d'iam.
In hac tñ non vera pleuresi nulla aut pauca tussis adest:
paucula etiã serrinitas pulsus. Itẽ ꝛ paucula etiã anheli
tus difficultas. ¶ Alia fit i musculis costarũ nõ vera pleu
resis. nã inter quaslibet duas costas duo sunt musculi: q̃ruꝫ
alter villos hꝫ lõgitudinales: alter vͦo trãsuersales q ob hꝫ
sunt creati vt ab hꝫ dilatatiõi ꝛ ꝯstrictiõi pectoris iuuamẽ
tũ prestẽt. Cũ igitur pleuresis fit i his dolor tactu ꝑcipitur. Et
apã interdũ vͦsus cutẽ ꝓpellitur: vt etiã visu cõprehẽdatur: ꝙ
si fuerit in lacerto dilatãte in aeris attractiõe sentitur dolor
ꝛ si in cõstringente in aeris emissione. In tali autẽ apate
pulsus nõ adest serrinitas: nõ dolor lateris pũgitiu⁹: nõ an
helit⁹ difficultas: nec ita vt in vͦa pleuresi febris intẽsa: in
hꝫ tñ apate ẽ pulsatio grãdis: qꝺ nõ ꝯtingit in aliis: ꝛ hꝫ vt
Rasis inqt venit: qꝛ ibi sunt ꝑlime pulsatiles vene: ꝛ i a
liis dictis locis pauce vene. ¶ Interdum q̃ꝫ in pleura: ꝛ
aliis in panniculis seu musculis pectoris grossa ventosi
tas deãbulatiua dolorẽ efficiens includitur ad quẽ velut in
aliis nõ seqtur fe. stat tñ vt in eo serrin⁹ pulsus existat. Et
ista q̃ꝫ nõ vera pleuresis appellatur: q̃ cũ resoluẽtib⁹ vẽtosi
tatẽ. vt eẽt cũ sacellis vẽtosis vel aliq̃ hmõi facile remoue
tur. Si igitur q̃ dicta sunt notaueris nõ veras pleureses ave
ris clare discernes: ꝛ in hoc caplm pñs finẽ recipit.

¶ Qualiter pleuresis ab apatibus epatis ꝛ pulmonis taꝫ
vera q̃ꝫ non vera discernantur. Cap. v.

I Nter epatis apata pulmõis q̃ꝫ ꝛ pleuresim magna
adest cõueniẽtia: qꝛ in tussi febre anhelit⁹ difficulta
te dolore ꝛc̃. quare vt vnũ ab alio cognoscere scias
notabis que sequũtur. ¶ Nam in pleuresi est pulsus ser
rinus dolor lateris pungitiuus: nulla autem cum graue
dine maxille rubent cum tussi mã expuitur nulla aut pau
ca adest lingue nigredo: nullaqꝫ ariditas: vrina subtilis
exñs satis est ignea. In apate autẽ epatis ab his q̃ statim
dicta sunt oĩno differũt: qꝛ in eo pulsus est vndosus: ꝛ nul
la aut pauca pũctio ẽ lateris dolor aggrauatiu⁹: cuꝫ quo
in costis retro dolor sentitur. Quia vt inqt Rasis: ꝓpt apã
epatis chorde cũ qbus retro alligatur extenduntur: ꝛ in pãni
culo q est retro costas: q tũc extẽditur fit dolor in eo. Itẽ ma
xille citrinantur vel saltẽ multũ discolorantur. Et q̃ꝫuis ibidẽ
fit tussis: cũ ea tñ nihil expuitur. Nigrescit lingua cũ aridita
te tactus. Si apã in gibbo fuerit in formã nouacule seu no
ue lune cũ cornib⁹ inferi⁹ deꝑssis manifeste sentitur. Sꝫ in
ꝯcauo nõ sic: in eo tñ maior adest difficultas anhelit⁹. ege
stio silis loture carnis ꝓpter debilitateꝫ imutatiue epatis
sepi⁹ apparet. Urina vͦo rubea ac g̃ssa multũ: sic vt iterdũ
sanguinolẽta fiat. Epar ꝓpt debilitatẽ seu ꝓpt apã chilũ
significare debite nõ põt: q̃re magis extenuatur patiens q̃ꝫ
in pleuresi. Ex qbus oĩbus inter pleuresim ꝛ epatis apã dif
ferẽtiã clare cognosces. ¶ Habet q̃ꝫ vt statim dictũ est pe
ripleumonia cũ pleuresi ꝯuenientiã quãdã: puta in tussi
febre ꝛ difficultate anhelit⁹. Sꝫ vt vnũ ab alio cognoscas
in peripleumonia maior adest anhelit⁹ difficultas: i me
dio pectoris vlla sine punctione dolor sentitur aggrauatiu⁹
patiẽs inter spatulas ꝓpt eã quã cum eis hꝫ pulmo colli
gantiã dolet multũ de latere in latus facile se voluit. pul
sum vndosuꝫ hẽt: ꝛ nõ serrinũ. hoꝝ aũt omniũ in pleure
tico nullũ inuenitur: q minorẽ hẽt anhelitus difficultatem
in medio pectoris nõ dolet: sed in latere dolor: nõ tñ est
aggrauatiu⁹: sed ẽ pungitiu⁹: de latere in latus se difficul
ter mouet: ꝛ pulsum hẽt serrinũ ꝛ nõ vndosum. Ex qbus
oĩbus inter apatam epatis ac pleuresim: ꝛ inter peripleu
moniã quoqꝫ pꝫ differẽtia q̃ huic caplo talitur finẽ iponit.

¶ De pronosticatione permutationis pleuresis ad alias
egritudines. Cap. vj.

V T quis de hac dicenda pleuresi ꝓnosticari queat.
Sciendũ ꝙ interdũ ipsa ꝑmutatur. interduꝫ suppu
ratur: ꝛ interdũ resoluitur. Primo de ꝑmutatiõe dictio
fiet. successiue de suppuratione: ꝛ in 3° de resolutione.
¶ Permutatur itaqꝫ pleuresis in peripleumoniã: qꝛ mã
aliqñ ꝑ viaꝫ resudationis a plura paulatiue ad pulmonẽ
emittitur: ꝛ ibi collectõnẽ faciẽs peripleumoniã efficit: ꝛ sic
mã paulatiꝫ a pleura ad pulmonẽ trãsmittitur: ꝛ ita lateris
dolor paulatiue remittitur: sed tũc maior fit anhelitus diffi
cultas. ¶ Interea mã maturationẽ non expectãs in pus
seu viruletiam cõmutatur: ꝛ nulla eruptiõe facta ad pulmo
nẽ ꝯtinue resudando trãsit: ꝛ ipm vlcerãs bonũ pleure
ticũ ad ptisim ducit multotiẽs. ¶ Itẽ si apã añ maturatio
nẽ rumpitur eius mã ꝭm eius maiorẽ abundantiam mẽbra
diuersa petit. Si igitur versus cerebruꝫ repat sua venenosi
tate aut caliditate seu acuitate nãm stimulat: q̃ si ei dñari
põt post aurẽ collectionẽ faciẽs causat apostema. Inter
dũ q̃ꝫ per fluxum sanguinis nariũ eam expellit. qꝺ enim
istoꝝ fiat si febrẽ lentã sentiat ꝛ alioꝝ accidentiũ remissio
inde seq̃tur: salu⁹ fit infirm⁹: vt i vtroqꝫ casu ipe nõ nũq̃ꝫ
vidi. At si tũc natura illi expellende materiei neqt domi
nari ad cerebrũ transit ꝛ frenesim cum alienatione ꝛ suis
aliis accñtib⁹ causat: ꝛ qñqꝫ frenesim nõ efficiens neruis
imbibitur ꝛ spasmũ inducit. Qꝺ aũt istorum fiat bonus pa
tiens in secunda aut tertia die: vt inquit Aui. moritur. Un
de Rasis de quodam suo pleuretico spasmato inquit: ꝙ
eius passio iã ad maturationẽ deuenerat. Et cũ hoc faci
le saniẽ expuebat sicut futurã salutẽ sperabat. Sed ꝑ ner
uum illũ grossum sanies ad cerebruꝫ transiens spasmum
efficit: ꝛ tũc bonus patiẽs illico mortuus est. Quid igitur
erit si nõ maturi apatis ꝓpter rupturã id fiat. ¶ Amplius
apostema nõ maturũ acuitate materiei vel eius multitu
dine rũpitur interdũ. Et ad cor materia veniẽs tremorem
causat atqꝫ sincopim. Et patiẽs infra diẽ nãlẽ aliũ ad mũ
dũ trãsit. Ut de illa nobili Catherina de villa ac de nobili
Dorothea ex comitib⁹ de mede cognata mea ipse vidi.
Ambe stati ꝑsentito dolore pluries sincoparũt. Tñ eas si
nistri lateris dolor stimulabat: ꝙ ifra horas q̃tuor maxia

anhelitus difficultate ĩparũ aĩas angelis cõmãdauerũt. ¶ Interduꝫ tamẽ ⁊ ſi raro coꝛ adeo foꝛte repitur vt ſua ad emunctoꝛia: qꝛ ad ſubaſſellas materiam illam pꝛopellat. Et ibidẽ cauſatur apoſtema: vbi ſi alleuiatio cõſequatur a moꝛte ſecurat infirmũ. Aliquãdo quoqꝫ apãte rupto in pectoꝛis concauo recipitur. Que ſi in quartodecimo expurgata nõ fuerit patiens fit empicus. ⁊ Hypo. ⁊ Aui. inqunt: ⁊ ſi dehinc ad quadrageſimũ vſqꝫ diẽ nõ fuerit debite mũdificatus in ptiſiꝫ trãſit. ¶ Amplius materia ſiue digeſta ſiue nõ in ꝯcauo ꝓpectoꝛis recepta ꝑ venã magnam aliquãdo trãſit ad epar: q̃ ſi ad cõcauũ ꝑ ſeceſſum: ſi ad cõuexũ ꝑ vꝛinã expellit. Et ſi ambe iſte expulſiones ſũt laudabiles: vt Aui. ⁊ Ra. inquiunt ſe vidiſſe. Meſue võ atqꝫ pl'es veteres inquiũt ad pleureſim vẽtris fluxus imoderãtiã ſequi. Qui ſi cũ v̾tutis tollerãtia fiat in ꝑncipio: ⁊ cũ remiſſiõe accñtiũ euadũt ĩfirmi. Ecõtra võ in q̃rto vl' añ pereũt. Sed ĩ fine vt inq̃t Aui. vtpl'rimũ moꝛiũt: qꝛ epar iã debilitatũ eſſe ſignificat. Et hꝫ vt inq̃t Raſis nãlis virtutis moꝛtificationẽ denunciat. Sꝫ interdũ natura eſt adeo potẽs vt epar ſibi miſſã materiã ad ſua emũctoꝛia mãdet qꝛ ad inguĩa. Et ibi collectionẽ faciẽs a moꝛte ſecurat ĩfirmũ. Nã declinatio materiei ad ambo crura eſt inq̃t Aui. vehemẽs ſignificatio ad ĩcolumitatẽ. ¶ Amplius natura potẽs mãm interdũ ad cutĩ ꝓpellit q̃ ibideꝫ collectionem faciẽs a ꝑditõe libat ĩfirmũ. His igit ꝑnotatis qd de ꝑmutatõe maligne pl'eſis ad alias egritudieſ ꝓnoſticãdũ ſit pꝫ.

¶ De ꝓnoſticatiõe pleureſis ex ſanie vel puro ſputo ⁊ illius etiã q̃ ex ipſiꝰ reſol'one ſumi põt. Cap. vij.

Unc autẽ de ſuppuratiõe q̃ eſt pleureſis in pus aut in ſaniẽ ꝯuerſio diſcernẽdũ ẽ. ¶ Tribus igit ſignis vt inquit Raſis: ad ſaniẽ pleureſis deueniſſe cognoſcas: ꝑ rigoꝛẽ. ſ. ꝑ maioꝛẽ lateris põderoſitatẽ: ⁊ maioꝛem febꝛis intenſionem: cũ igitur ſaniatũ rũpitur apã nõ ſolum rigoꝛ ⁊ febꝛis ac lateris ponderoſitas creſcũt. ſꝫ etiã reliqua accñã: vt difficultas anhelitꝰ inſtãtia vigiliarum. Qꝫ ſi tunc debilis fuerit moꝛit patiens. Si foꝛtis ẽ ⁊ ſigna bona pꝛeceſſerũt timẽdum nõ erit. Quia ſi patiẽs tuꝰ debite fuerit rectus accñtia remittent. vnde Aui. Et qñqꝫ inquit ſigna apparẽt timoꝛoſa: ⁊ tu iã teſtificatus es ſignificationẽ laudabilem in ſputo. ⁊ alijs ⁊c̃. tũc nõ timeas qm̃ talium euẽtus eſt cauſa collectiõis: ⁊ nõ ꝓpter cauſã aliã. ¶ Huius autẽ bone vel male ſaniationis vel ſuppuratõis ꝑ ſputũ iudiciũ ſumit. Circa qꝺ vt Aui. ⁊ Raſ voluerũt q̃ttuoꝛ general'r attendunt. ſ. tẽpus. q̃ꝫtitas expuendi. modꝰ et qualitas. ¶ Tempꝰ autẽ penes ꝓpinquitatẽ inceptiõis egritudinis aut longingtatem attendit vt ſtatim a pꝛincipio. vel multũ in tp̃e ab eo diſtanti expuere patiẽs inciperat. in ſalubꝛi nãqꝫ ceteris paribꝰ q̃ꝫto citius infirmꝰ incipit expuere tanto citiꝰ bonũ finẽ conſeq̃tur. Et q̃ꝫto tardiꝰ: tardius conſeq̃tur ſanitas. ¶ Conſiderat q̃ꝫtitas: qꝛ ſi multũ aut paucũ expuatur. Et hꝫ in quouis moꝛbi tp̃e. ¶ Modꝰ autẽ expuendi: qꝛ ſicut illud facile aut difficulter fiat. Unꝭ Raſ. Si maturatio ſputi eiꝰ facili cũ emiſſiõe in hac egritudine dominat oĩbus illis malis accñtibꝰ pꝛeualet. Cuꝫ quo ſi deliberatio huiꝰ fiat infirmus oĩo cõualeſcet: ⁊ iõ ſubdit: ⁊ ſi debilitas virtutis cũ difficultate ſpuẽdi ⁊ maxime cum ꝑuatione maturatiõis ſputi ad ſignificandũ piculum ſufficit. ¶ Circa vero qualitatẽ quattuoꝛ attendũtur. ſ. ſputi groſſicies aut tenuitaſ figura odoꝛ ⁊ coloꝛ. ¶ Circa pꝛimũ ſputi cõſiderat viſcoſitas aut fluxibilitas. ⁊ hꝫ ipſo in aqua ꝓiecto facile cõpꝛehendit. ¶ Circa ſcꝺm ꝯſideratur rotũditas ſiue q̃uis alia figura. vñ ſputũ viſcoſũ rotũdũ ⁊ diuturnũ: vt Raſ. inquit. in ptiſim aut ethicã patientem venturũ denũciat: qꝛ in pectoꝛe eſſe caloꝛẽ valde intẽſum ſignificat. iõ Aui. Et ex malis ſputis valde eſt album viſcoſũ rotundũ: qꝛ ſignificat groſſiciẽ materiei ⁊ dominiũ caliditatis. Et cũ lõgitudine ſignificat ꝙ eger cõuertatur ad ptiſim. ¶ Circa odoꝛẽ ſi fetẽs aut redolẽs fuerit. per eius ꝓiectionem ſuꝑ ignitos carboneſ cognoſcitur.

¶ Circa coloꝛẽ ſi album vel rubeũ ſubrubeũ citrinũ viride liuidũ vl' nigrũ fuerit. Et inter dictos coloꝛes niger ceteris eſt deteriõꝛ: ac citrinꝰ ꝑſeuerãs. vñ Raſ. ix. ad Almãſoꝛẽ. Si in ꝑncipio inq̃t paſſiõis qꝺ excreat nigerrimum aut citrinũ valde apparet: ⁊ ſic ꝑmãſerit. ⁊ febꝛis nõ quieuerit vſqꝫ ad diẽ ſeptimũ timoꝛoſũ ẽ: ⁊ ſi cũ hoc toto aeris attractio nõ alleuiet: ⁊ in pectoꝛe oꝛegmon: aut in maxillis rubedo ⁊ in oculis moꝛti eſt ꝓpinquꝰ. ¶ Uerꝫ ſputum cuiuſuis coloꝛis fuerit dũmõ doloꝛis ſequat mitigatio eſt vt Raſis inquit laudabile v̾tute ſuꝑ. cõſtãte. Quia infra aut ſi patiẽs expuere nõ valet q̃ꝫuis ſputũ adhuc maturuꝫ et laudabile foꝛet eger ſuffocatꝰ ꝑibit. ¶ Ampliꝰ ſputum diuerſoꝛũ coloꝛũ in ſubã diuerſũ ſi in ꝑncipio: cũ augmẽtatione doloꝛis appeat in tertio egrũ vtplurimũ mandat ad patrẽ. Et ſi cũ alleuiatiõe illos tres ꝑteribit de eo iterꝫ ſpes ſalutis erit. ¶ Et iterũ oĩs pleureſis: vt inq̃t Aui. cuius doloꝛ nõ q̃eſcit ꝑ ſputũ neqꝫ ꝑ minutionẽ neqꝫ ꝑ alia: tunc ſpã ꝑ eã ſanioſitatẽ aut moꝛtẽ añ ipam ſꝫm reliquaſ ſignificatões ⁊c̃. Et maxime ſi v̾tus debilis fuerit. ¶ Si igitur ab inchoatiõe egritudĩs ſputũ fuerit multũ groſſũ planum nõ viſcoſũ albũ rubeũ ſubrubeũ vel citrinum bono cum odoꝛe aut ſputitiõe facili v̾tute cõſtante ſalutẽ oĩo ꝓtẽdit. Cõtrariũ vero moꝛtẽ vt pꝫ. ¶ Sputũ võ paucũ viſcoſum viride plũbeũ vel nigrũ cũ fetoꝛe ꝙ ꝑ dies pl'es longe a ꝑncipio incipiat appere cũqꝫ illud q̃ꝫ modicũ difficl'ter expuit moꝛtuoꝛũ egrũ denũciat. ¶ Qꝺ aut in his mediũ teneat medio mõ in ꝓnoſticando te hẽbis. Unꝭ cõſtãte virtute alijs ſignis bonis ꝑualentibus bonũ iudica. Contrariũ vero malũ. ¶ Sed anteq̃ꝫ de ſputo ſermo finiatur ſcias ꝙ ſputũ albũ inter alia ceteris paribus laudabiliꝰ repntatur. Si autẽ tale viſcoſũ ⁊ rotundũ erit. vt Raſis inquit nõ bonuꝫ: qꝛ tale a ſ̾ate aduſto generat. Et ſubdit ꝙ ſputũ puris ⁊ ſolius putredinis melius eſt q̃ꝫ ſputũ mixtum. ¶ Ut igit ſanioſum a ſputo flegmatico diſcernere ſcias. Sanioſum in igne fetet ⁊ in aqua deſcendit: flegmaticum võ nullũ iſtoꝛũ facit. Et hoc bene mẽti cõmitte. Qꝛ vt inquit Raſis. Si ſanies alba ⁊ rotũda ſpuatur ſalubꝛis eſt paſſio: liuida aũt ⁊ fetẽs ẽ moꝛtalis. ¶ Ampliꝰ accñtia apparẽt plerũqꝫ timoꝛoſa dũ materierũ fit collectio de q̃bus vbi ſigna bona pꝛeceſſerũt timendũ nõ erit. Cum ex ſola materiei collectiõe. vt Aui. inquit hꝫ ꝓuentãt. Naꝫ in bꝛeui febꝛis ⁊ alia accñtia remittẽtur. ¶ Ex his pꝫ qd circa pleureſis ſuppurationẽ ſit ꝓnoſticandũ. Qꝺ huic capitulo finẽ imponere deberet. Sed circa reſolutionẽ taꝫ pauca dicẽda ſũt vt ea libeat in fine pn̄tis capl'i ponere. ¶ Reſoluit itaqꝫ pleureſis cũ materia eã faciẽs pauca fuerit ac reſolutioni ſeu euapoꝛatiõi obediẽs. Quia ſi a pꝛincipio flebothomia ⁊ alia opoꝛtuna medicamĩa applicata fuerint: hꝫ mala beſtia nõ ſuppurat: ſꝫ ĩ fumũ trãſiẽs euaneſcit: ⁊ liberat infirmus: de quo facilis ẽ ꝓnoſticatio: quia tũc in iſto caſu accidẽtia ꝯtinue quietant. Et citius patiens de bono trãſit in melius ſic vt ſe pleureticũ fuiſſe nõ putet. Si igit q̃ ꝑſens capl'm tenet: diligẽter noueris: tã circa ſuppurationẽ q̃ꝫ reſol'onẽ pꝛonoſticari facile ſcies.

¶ De ꝓnoſticis ſignis que tã rõne dierũ creticoꝛũ q̃ꝫ tẽpoꝛum vniuerſaliũ q̃ꝫ vꝛine q̃ꝫ alioꝛũ quoqꝫ ꝑiculoꝛum haberi poſſunt. Cap. viij

Uobus in ꝑcedentibus capl'is qd in ꝑmutatiõe ſuppuratiõe: atqꝫ reſol'one ꝓnoſticandũ ſit habuiſti. Sꝫ ad cõpletã de pleureſi ꝓnoſticatiõis doctrinaꝫ ſupeſt aliq̃ alia deſcribere his q̃ in ꝓnoſticatõe dicta ſunt cõioꝛa: qꝺ in pn̄ti capl'o fiet bono iuuante Iheſu. ¶ Hec itaqꝫ egritudo ꝑ dies creticos terminat vtplurimũ. Si igitur honoꝛem habere cupis eos diligẽter cõputabis. Naꝫ morituri in eis frequentius moꝛiunt: ⁊ ideo ſi patiẽs ĩ q̃rta maxima cum anhelitꝰ difficultate nihil aut parũ ſpuit. Et ſit febꝛis intenſa: doloꝛ cũ accñtibus ſeuis acutis: ſiue bona ſiue mala fuerit vꝛina in ſeptima tu eiꝰ moꝛtẽ expecta. At ſi patiens in quarta mediocriter ſe habeat q̃ꝫuis ſi

gna bona nondum appuerit. Et in septima leuiter tran-
seat expecta vndecimã in q̃. s. si signa tã respectu vrine q̃3
respectu sputi q̃3 etiã remissiõe accñtiũ bona fuerit: quar-
tadecia indubie meliora mõstrabit: z decimaseptia opti-
ma: vigesima salutẽ oino. ¶ Si autẽ in q̃rta signa oĩ appe
ant bona. Septima infirmũ absoluet. ¶ Sed si vndecima
vsq3 exclusiue signa dubia appuerint z in nona mala bo
nus pleureticus in quartadecima morief. Et idem dico
de decimaseptia respcũ vigesime. ¶ Hui⁹ egritudis vl'ia
tpa sũt duplicia. Quedã penes accñtia. Et q̃dã penes di-
gestionẽ materiei attẽdũtur. Nã cũ in salubri apa ad sup-
purtationẽ deuenerit erit tũc ṗncipiũ digestiõis materiei
Status ãt quo ad accñtia: cũ tunc vltimẽtur z stat⁹ digesti
onis materiei erit accñtiũ declinatio. Quãto igif plus mã
ad digestionẽ tẽdit: tãto magis ceteri parib⁹ accñtia remit
tunf sic vt in statu digestiõis accñtia ĩ manifesta sint decli
natiõe. ¶ Itẽ q̃3to in salubri patiẽs tardi⁹ incipit expuere
tanto egritudo erit longior. z q̃3to citi⁹ tãto breuior. ¶ Ue
rũ si in pleuresi fit recidiua infirmi nũq̃3 euadũt: vt Aui.
ingt. ¶ Amplius pleuresis sinistri lateris cũ aliĵs parib⁹
citius q̃3 dextri lateris termiatur. verũ ꝓpter ei⁹ ꝓpinqta
tem ad cor multũ est piculosior. ¶ Rursus q̃ in musculis
versus cutim exteri⁹ fuerit ceteris pibus minus erit picu
losa. Et iterũ colerica magis piculosa q̃3 sanguĩea vt vete
res oẽs aiunt. ¶ Senes pterea ꝓpter virtutis debilitate3
facti pleuretici iuuenibus z facili⁹ moriũf. Nã si mã p spu
tum mũdificari debeat virtutẽ eẽ fortẽ necesse ẽ. Iuuenes
vero q acutioris sũt sensus: vt Raf. ingt. acuti⁹ sentiũt: z i
eis ob hoc molestia magis fiũt accñtia. z sic hui⁹ cã senes
facilius moriũtur. Uñ Auic. Decrepiti q̃dã moriuntur ex
empimate plusq̃3 iuuenes ꝓpter debilitatẽ ptium cordiu3
ipsorũ: z iuuenes moriũtur in dolorib⁹ plusq̃3 decrepiti p
pter vehemẽtiã sensuũ ipoꝝ. ¶ Nũc autẽ supest de vrina
taliũ aliquid debere. Pro quo sciẽdu3 ẽ q̃ nũq̃3 in ei⁹ bo
nitate confidendũ ẽ. Esto ei q̃ tã epatis q̃3 venarũ dispo-
sitio bona sit quã nobis laudabilis vrina demõstrat. Põt
tñ aliĵs ex plurib⁹ infirm⁹ piclitari: q̃d ego vidi in quodã
scutifero illustrissimi ducis sabaudie. pleuretic⁹ is erat: z
in septia vocat⁹ ad eũ. vrina laudabilis erat: p qua3 iudei
q̃dã q cure illi superãt liberatu3 affirmabãt: cũq3 ad patiẽ
tem accesserim eũ cũ magna anhelitus difficultate reppi
intense q̃3 febrientẽ parũ expuentẽ: z magna cũ difficulta
te: z id paululũ ad liuiditatẽ quãdã tendebat. Uñ in his
potius q̃3 in bonitate vrine ꝯfisus eũ moriturũ iudicaui:
in vndecima: cũ iudei eũ visitassent q̃escere z dormire il-
lum dicebant. Ego antẽ ipsis adhuc exñtibus cũ sua bõa
vrina: eũ ad aliũ mundum iuisse cõperi: in sola igif vrina
bona nũq̃3 confidas. Nã vt in de vrinis ingt Isaac in egri
tudinib⁹ q̃ sũt extra venas vt pleuresis pipleumonia zc̃.
nihil vnq̃3 certe nobis cõportat vrina: ipsa ergo in pleu-
resi bona exñte vrina nõ cõfidas: sed mala pessimã signifi
cat. Ut Aui. ceteriq3 voluerũt doctores. Nã naturali vir-
tute deficiente quo mõ mã digeref z qualiter dextera ap
pelletur zc̃. Et sic nihil in casu nostro fore deterius. Pa-
tet itaq3 ex dictis q̃d in pleuresi tam rõne pmutatiõis sup
purationis resolutionis q̃3 dierum creticorum q̃3 vrine
pronosticandum sit.

¶ De euaporatoriĵs q̃ tam cum spongia q̃3 quoq3 cum fil-
tro q̃3 vesica seu sacellis q̃3 cum vase eneo terreo seu lapi
deo in pleuresis cura fienda sunt. Cap. ix

T ad curã pleuresis canonico ordine q̃dã accedas.
u In ṗmis q̃ aut qualis erit tibi sit cõsideranduz: q̃d
p añscripta signa facile scire poteris. ¶ Cum igitur
ad tuum patientẽ veneris: si stipticum ventrẽ habeat cli-
stere lenitiuũ ilico fac. dehinc in ṗncipio ṗncipiante ŝm
doctrinã nostri sanctissimi Ioãnis Mesue i suo de appro
priatis p q̃d intendit tp̃s in quo fluit materia: z pauca ad
huc existit. Ex lentib⁹ excorticatis i aceto decoctis empl'm
sup locũ pleureticũ facies aut ex farina fabarũ in aceto de
cocta. Uel ex sauic cũ aceto. Uel spongia in aceto decoct'o
nis rosa. vel balaustiarũ infusa fiat empl'atio seu euapora
tio. Uel ex rosato oleo ip̃am inunge vt aliq̃ñ ip̃e feci in iu
uene colico. s. robusto z in tp̃e calido potissimũ. Q̃d̃uis ei
prescriptorũ in illo principiãte ṗncipio factũ membru3
confortabit: ne sic impetuose mãm illã suscipiat. Cũ quo
etiã qualitatẽ malã remittit. Et horũ cã nõ tantũ dolor au
gmentabitur. ¶ Ceterũ cu3 in tali ṗncipio ṗncipiante ra
rissime ad curã vocemur: vẽtris lenitione premissa a va-
porationib⁹ sacellatiõibus z successiue a flõmia curã poti
us ichoam⁹. Q̃ z vbi iã mã m'lta fluxerit: si repcussiuis de
scriptis vsi fuerim⁹: ip̃am forsan incurabim⁹. Crescet do-
lor: anhelitus difficultas z accñtia reliq̃. Quorũ cã patiẽs
ad patrẽ facile trãsiret. Ne igif in tali applicatiõe essem⁹
nimiũ p̃sũptuosi ip̃e Me. suã ṗmã intentionẽ corrigens
taliter ingt. Suspecta sũt nisi in ṗncipio fiãt principian-
te in quo nondũ tota mã repsit. Et vbi iterũ modica fue-
rit: vt p hoc velit q̃ ip̃a tota fluxa vl' exñte m'lta ꝓpter pi-
cula que stati dicta sũt talia obmittere bonũ ẽ. Et iõ subiũ
gens ait q̃ h̃ q̃dẽ ẽ cũ cautela fiendũ: vt admĩstref regimẽ
diuersũ i eodẽ tp̃e. i. ĩ illo ṗncipiãte ṗncipio. z nõ in alio tẽ
pore p⁹ supple ꝓpter assignatas cãs. ¶ Ex q̃bus p3 q̃ ille
bonus p̃r bernardus de gordonio eũ nimis acriter mor-
det ac vane rep̃hendit dicta illa interp̃tando cum inquit.
Q̃ illa repcussiua cõpeterẽt. si q̃s presẽs adesset vt ei de⁹
talẽ gratiã ꝯtulisset: q̃ inchoãs ṗncipiũ cognosceret: z in
manu medicamĩa illa repcussiua: vel i bursa portaret. Et
subiungit q̃ postq̃3 ista ꝯcurrere nõ videnf: iõ sũme mi-
ror quo mõ bonus Mesue solus dormitauit. Certe bonus
Gordonius male Mesue dicta interp̃tatus ẽ: cũ credide
rit q̃ p pricipiu3 ṗncipiãs ipse forsan ṗmũ instãs pleure
sis: q̃d est res nõ pmanẽs intellexit: q̃d longe ẽ a medicoꝝ
mentib⁹ p ṗncipiũ eñi quo ad materiã i casu nr̃o intelli-
gunt tẽpus quo mã fluit ad locũ q̃d vsq3 ad diẽ quartũ du
rat sepissime. Et h̃ ẽ cã quare vsq3 ad diẽ illũ iubẽt flõmiã
diuersiuã fieri. Nã cũ materia ampli⁹ nõ fluit. z totum sit
in vnũ collecta diuersiuã flõmiã dimittẽtes. Ex pte eade3
fieri eã voluere. Unde p ṗncipiũ ṗncipiãs bon⁹ mesue di
em primũ intelligit q ab oib⁹ facile cõp̃hendi põt. Et non
primũ instãs a nullo cognoscibile: q̃d Gordonius intelli
gere videf. Cũ dicit q̃ si deus talem gratiã cõtulisset q̃ in
choans tale ṗncipiũ cognosceret: q̃d instãs nemo cogno
scit. Cũ igif in die ṗma mã illa adhuc sit pauca z continue
fluat medicamĩa illa repcussiua materierũ mẽbrũ ꝯfortã
do z malã reprimẽdo qualitatẽ applicari vtiliter possunt
Ex q̃bus p3 q̃ sol⁹ mesue: vt ingt Gordoni⁹ nõ dormita-
uit. S3 ip̃a sua dicta male interp̃tãdo cũ eum iniuste rep̃-
hendit sõniauit. ¶ Sed his bonis viris q singularissimi
sunt practici in padiso dimissis. Ubi oĩa eoꝝ litigia q̃eue-
runt ad actũ practicum cõem deueniam⁹ illa ŝm ordine3
quandã describendo q̃ a veterib⁹ cõmẽdanf. Est eñi a va
poratoriĵs inchoandum. Ex q̃bus q̃dã sũt humida: que-
dam sicca. premissa itaq3 vbi opus fuerit ventris lenitio-
ne in applicatiõe taliũ infrasc̃pti canones sũt obseruãdi.
¶ Primo vbi materiei facilẽ resolutionẽ cognoueris leui-
bus resolutis vtere. Et iteꝝ vbi mã iuxta cuti fuerit velu-
ti in nõ vera pleuresi q̃ iter costã z musculos nascif ab hu
midis q̃3 inchoabis: z a faciliorib⁹ q̃dẽ. Q̃ z vbi mã grossa
atq3 cõpacta foret: si resolutiuũ q̃3 approxĩaueris: subtile
resolues: z grossum remanẽs tã resolutiõi q̃3 digestiõi fi-
et ineptum. Quaꝓpter tardabif. Et isto interi bon⁹ pati
ens ad aliũ mundũ ĩuitus forte trãsiret. Rursus ne taliũ
vapor ad patiẽtis nares deueniat caue. interdũ ei ob hoc
intantũ sp̃us igrossaf: vt patiẽs anhelitu3 h̃re nõ possit:
Et sic suffocat⁹ perit. ¶ His sic ṗnotatis deinceps ad actũ
practicũ veniẽdo. vbi igif mã facil' fuerit resolutõis velu
ti i sanguĩeo vl' colico iuuene: z in tp̃e cal'o ꝯtingit siue q̃-
uis alio mõ id fuerit in aqua simplici cal'a spongiã ĩfũde:
quã fortiter expressã pleuretico mẽbro suppone sicca sub

nisi pecia sp interposita. Cūq; infridari icipit: calefacta vt supra sepius reiteref: q̄q; vice sic eā peciā iterponēdo: vl' in aqua illa simplici camomille flores buliāt: aut cōe oleū vt placuit Aui. z i ea spōgia ifusa vtere: vl' solū oleū camomillinū loco suprascriptarū decoctionū accipies: z valet mirabilr. Poteris etiā si libet in suprascripta aq̄ mellilotū: absinthiū: anetū z similia bulire facere: vbi resolutiōi maiori op⁹ sit loco dulcis aq̄ salsā iponas. Sepi⁹ aūt loco spōgie vesica vtimur semiplena ex q̄uis decoctionū p̄sc̄ptarū aut camomillis oleo: qd meli⁹ adhuc erit semiplena. Ea ei sup locū applicata sepi⁹ suauissime dolorē mitigās leuē facit resolutionē. Fit aūt sacellus ex furfure triticeo qui i aliq̄ decoctionū p̄sc̄ptarū bulit⁹: z fortiter expssus doléti loco supposit⁹: infridatus vō denuo calefiat: z loco iterū applicef sic ipm sepi⁹ reiterādo. Interdū aūt in sacello illo camomillā: seu paritariā cū illo furfure misce. Aliter autē sacello vtimur illo interdū: ip3. s. sup latere ignito calefaciēdo: z h ipo latere aq̄ simplici: vel q̄uis ex suprascriptis decoctiōib⁹ aspso dehinc vt pri⁹ doléti loco applicari facim⁹ ip3: cū fuerit infridat⁹ calefaciēdo denuo. Nōnulli ex simplici aqua aceto mixto laterē illū calidū aspgi iubēt: z calefacto sacello vtimur vt pri⁹: z h nō nisi i p̄ncipio ichoatiuo ad itellectū supra datū fiēdū erit. Ceterū ex furfure sicce sacellatiōes fiūt: vt ex milio: seu panico z sale: z ista in mā vētosa vt plurimū valēt: cū sint inter euaporationes ceteris fortiores. Quedā insup in ista mā: iter sicca z humida euaporatoria repiunf media: z Januenses i amputandis dolorib⁹ istis sepi⁹ vtūtur. Qz ex decoctiōe aliq̄ p̄sc̄ptarū eneū vas: seu ferreū: aut terreū planū iplēt: z linea inuolutū pecia loco pleuretico supponūt. Et h vt p3 iter hūidū z siccū euaporatoriū mediū tenēt. Ḉ His igif p ordinē ptinuatis paucas ifra horas: q: ifra diē ad minus nāle mā sursū aut deorsū declinabit: q ex dolorib⁹ in ill' locis exn̄tib⁹ facile cōphēdes. Et h tibi de minutiōe: ac ventris solutiōe fiēda iudiciū dabūt. Quor sequntib⁹ in capitulis doctrina fiet. Et p h p̄senti capitulo finem impono.

Ḉ De flebothomia in pleuresis cura fiēda: ac de canonib⁹ obseruandis in ea. Cap. x

Cupio hāc quātū possum magis ordinate curā describere. Quare si idē p̄lies applicauero ignoscite p̄cor. Ubi igif vēter pstipatus fuerit ab ei⁹ lenitiōe inchoandū erit. Hinc ad euaporatoria p̄sc̄ripta trāsibis: que iterdū mā vētosa existēte aut pauca sufficiūt: nec medicamētis alijs p tūc quā euaporatorijs op⁹ erit. Quia vt alexander ingt. Si te fomētāte sacellis dolores fuerint leuiati: aut egrotantē leuiorē manifeste reddiderint cognosces in eo nō esse plectoriā. Tūc autē secur⁹ solas exhibeb fomētatiōes z localia adiutoria q̄ diaforesim facere pñt. Ueru p̄sc̄riptis euaporatorijs vbi dolor augmētef signū est plectorie. Quia pp̄ter loci calefactionē ad ipm trahif materia: q̄ atracta dolor augmētaf. z tūc ad māei euōne3 attēdere o3. Et hoc voluit Aui. cū ingt. Et ex his q̄ tibi significāt vehemētiā necessitatis euōnis est: q si inueneris euaporationē: z emplastrationē nō sedare dolorē: z iueneris eas ex eis q̄ augmētāt ipm: significat illud repletione3 in toto corpe. Quare necessaria ē euacuatio: z pp̄rie cū flebotomia. S3 tal' māei euō nō solū fit p flebothomiā: sed et p vētris solutionē vt oēs testāf veteres: diuersimode tñ. factis g̃ euaporatiōib⁹ si dolor ad furculas: z thoracē supius ascēdat: p flōmiā fienda erit euō. Si vō inferi⁹ ad ypocundria p vētris solutionē. S3 añq̄ ad flōmiā deuenias: hos g̃ sequūf canones annotabis. Prio vtutē p̄spice: gdā eni iperiti medici: vt ingt Cōstātin⁹: vtute nō ispecta flomauerunt infirmū: q pp̄ter virtutis debilitatē in ipsorū manib⁹ expirauit. Etatē q3 p̄sidera. q̄sdā nāq; vidi q citra ānum quartū decimū i casu isto patiētē flomauerūt: gb⁹ iterdu3 forsā bñ successit: s3 sepi⁹ credo male. Uidi eni antiqz neminē pter Auençoar q illa etate flomiā iubeat: nec vltra sexagesimū q3 in his eni etatib⁹ eis frequēti⁹ male q̄ bñ successisse puto. Qua ex re tam hic q3 ibi flebothomiā fieri p̄hibēt. Uerū aliq sexagenarij magis q3 quadragenarij sūt robustiores. Quare tūc illa robustitas: z nō etas cōsideranda ē. Complexionē itē attēde. Nā vbi cetera sūt paria in sanguineo q3 in alijs cōplexionib⁹ fiat securi⁹. aut veris tpe q3 in alijs: z in psuetis. Itē greci g flōmia freqnter vtunf: eā intrepide his fieri iubēt. Arabes vō econtra Unde p̄sibus in locis Galien⁹ vsq; ad sincopim eā fieri sepe iussit. z Auic. quantū possibile est eā dimittere psuluit. Et si te necessitas ad flōmiā cogat: multiplicationē numeri plus laudat q3 quātitatē nimiā. Rursus vt mesue ingt: flōmia viscerib⁹ cōstipatis nūq̄ fiat. Nec etiā in die i qua natura se morbo obijcit: hoc ē in die aliq̄ cretica: s3 in die minoris agitatiōis: si possibile fuerit vt velit dicere q ibi te necessitas cogat vt esset repletio nimia suffocās zc. Itē in nullo dierū creticorū flōmiam facies. Ampli⁹ pura colera: si i cā fuerit omitte flōmiā. Et h maxie tpe exn̄te calō nā vt ingt Rasis: si colera pdominās fuerit nulla in pleuresi minutio fienda erit. Nec etiā tpe calō exn̄te. q: tūc humoris malicia augmētabit ex desiccatione corpis. Ea q3 i flegmate puro p̄hibef: q: tūc mā magis incrudaf: ac maior fit anhelitus difficultes: q̄ de facili paupculū egru3 ad aliū mundū cōduceret. Jō Aui. in cura ingt pleuresis flegmatice incipe a clisteribus acutis: z solutiōe vētris: z nō fiat flōmia pp̄ter. s. assignatas cās: sed ab humore puro h mala bestia rarissime nascif: s3 vtplimū a colerico sanguine. Unde ille bon⁹ antiquus Johānes Serapiōis. Non accidit ingt vtplurimū pleuresis nisi ex sanguie colico. s. ex materia calā qd ē. q: velamē ligās nō recipit nisi hmōi materias calās. pp̄terea q: cōstringif z dilataf multū: et etiā ignif ex motu: z puenit ad ipm hmōi materie velociter: iō auctores oēs frequētius pleuresim a cola hoc est a sanguie colerico fieri aiūt q3 alijs ab humorib⁹. S3 quanto sanguis ad puritatē magis deuenerit: tāto alijs parib⁹ erit flōmia fiēda copiosior. At si in p̄ncipio dolor erit prauus z accn̄tia remissa flōmiā dimittere pstat: q: vt ipe Rasis ingt alijs cū reb⁹ cura fiet sufficiēter. Cōditiōibus igif annotatis: z dolore versus furculā z thoracē: z qd ē sup ea tendente necessaria vt supra dixi erit flōmia: diuersimode tñ: s̄m. s. spatia z sputi variā dispōnē vel pditione3. q: añq̄ fiat apa cōpletū: hoc ē adhuc fluēte mā: z añq̄ sputu3 appere incipiat: ex saphena lateris oppositi fiēda erit flōmia: vel eiusdē ptis potius vt placuit Aui. ventris tamē vbi opus fuerit p̄missa lenitiōe. Ante eni i isto casu vt inquit Mesue coibus supsluitatib⁹ emissis fiēda erit flōmia vt supra dixi: dehinc ex basilica oppositi lateris: postea vero donec angustia vt ingt Ras. z anhelitus fuerit difficultas alleuiata erit: tardāda flōmia: tūc ei vbi repletio mag fuerit: z accidentia leuiter remissa: basilica lateris eiusdē incidaf. Et hoc idē voluit bon⁹ Mesue cū dixit facto apate: z materia nō ampli⁹ ad locū fluente necessaria ē flōia ex basilica illi⁹ ptis: q̄ dolorē psequif: z hoc fiat vsq; ad coloris mutationē: vt placuit Ras. ex tali nāq; ingt mutatione coloris materiei piūcte arguif euō. z Aui. ingt. Alteratio ei⁹ coloris. s. sanguis significat q nociblior sanguis iā euacuat⁹ est. z p basilicā hinc nigrā eos intelligere puto. Sepius eni antiq p nigrā basilicā nominānt: nā si piūctam mām euāre intēdim⁹ ptes illas ex directo nigra magis respicit q3 basilica: vt p anothomiā dephendif a nigra vēa orif añq̄ cū corde ptinuef pleure deseruiēs: a basilica vero minie. Quare directi⁹ p nigrā ab illis locis mā trahif q3 p basilicā. Unde in isto cān ille p̄nceps Aui. nigram z nō basilicā noiauit. Quā in casu isto incidi sepe feci. Et illud mihi plurimū euenit qd dicit Mesue. Tantū eni ingt ex tali flōmia iuuamētū psequeris q ab alijs medicinis te excusat. Sed cū incipit sputū flōmiā oio dimitte: vt ait Ras. minutio facta tpe maturatiōis ipedit maturatione3 q: virtutē minuit: z spm debilitat zc. Et sic infirmū in graui piculo poneres. Ex gb⁹ oībus patet qualiter in pleu

resi sit fienda flebotomia.

¶De ventosis q̄ in cura pleuresis loco flõmie interdū fiūt que q̄z rōne materie cōiuncte extraducēde q̄z ipius q̄z doloris sedandi cā nonnūq̄z fiunt. Ca. xj.

In p̄cedenti ca° de flõmia satis dictū est. Nūc de ventosis aliq̄ dicere supest: qbus interdū loco flõmie vtimur. Interdū vero cā attractiōis materiei ad cutē et interdū sedandi doloris grā: vbi itaq̄z de pditiōibus ad flõmiā reqsitis aliq̄ defecerint eius loco ventose sepe fiūt quas vbi longinq̄ opus sit diuersione sub poplite cū scarificatiōe poni facias: dehinc vō sup nates: s3 nō minus i his q̄z in flõmia vbi vētris pstipatio fuerit lenitio fiēda ē. talr nāq̄z facte minutiōes basilice vene vices supplēt. S3 auctores plimi vt supra facta flõmia vel ventosis: ventris q̄z lenitōe sup dolentē locū diuersiōis: ac sedandi doloris causa eas interdū cum scarificatiōe: interdū sine iusserunt apponi. Unde socij qdā nō vlteri° inspicietes: alia sine pusione a' pncipio sup dolorosū locū eas apponūt: q̄ tunc materiā ad se trahentes dolorē adaugent: febrē q̄z ac alia accñtia: z sic plimū sunt cā pditiōis infirmi. Ne igit̄ tales i errores deuenias notabis q̄ sequūtur. Fcā itaq̄z p̄m canones p̄scriptos ventris lenitōe z flõmia: seu vētosis. Et die transacta septia sup dolentē locū ventosā tūc sine scarificatione iponere maximū ē iuuamētū: z potissimū vbi pleuresis illa nō vera fuerit. Uñ ille bon° Rasi ingt. In pleuresi nō vera melius ē q̄ fiat aggregatio saniei ad ptes exteriores: z securi° q̄z in spaciositate pectoris. Et subdit q̄ nō est cura ita laudabil' sicut app° vētose ad extrahendū3 dolorē in loco manifesto post minutionē z purgationem corporis: ita q̄ nō erit alia cura necessaria nisi ad mitigādū dolorē solū. Idem q̄z voluit ille bon° Alexāder z mlti inquiūt: z maxie in qbus nō satis plenitudo sanguis inesse vr̄ sacrificatōe adiuti sunt: z cucurbitā mox ipōne: z nociuus humor q̄ ptinet i pfūdo exibit: h ei faciētes mirati sē q̄m tā pfestim dolores āputati sūt: vt nō opus sit fomentatiōe vel alio adiutorio. Hoc igit̄ optimū ē: z valde vltimū adiutoriū: in qbus pua plenitudo fuerit. Idē q̄z sentit ille noster Iohānes Mesue cū inqt. Ex rebus maximi iuuamenti ad diuertēdū morbi materiā3 ē posi° vētosa3 sup locū dolentē: nūc cū incisiōe: nūc sine ea: vt sic ncčitas exigit. Sed si ei dolor interdū: z interdū mā ad ptes cutī trahitur. Et subdit iterū. oz q̄ hāc opatiōe p̄cedat corporis mūdificatio cū flõmia. z solutōe ventris ex his q̄ dicem°: et h a die septio vsq̄z ad diē 14m. fieri pōt: z ppie cū intellexerim° mām morbi posse reuocari ad cutī. Patet igit̄ q̄lr z q̄n vētose i pleuresi fieri dēant: q̄ i nō va tā rōe dolor' sedandi q̄z attractiōis materiei ad cutī puenētissime fiunt. Et h vtili° q̄z in vera. Nō igit̄ in oī tpe: neci oī pleuresi vt ille amicus noster ptinue facit ventose conueniunt. Sed aliqñ sic z aliqñ nō: vt te presens docet caplm.

¶De obseruandis can. vbi materia pleuresis p laboriosū farmacū educendam iudicaueris. Cap. xij.

Eflõmia q̄ farmacū vt Mesue ceteriq̄z veteres voluerūt vbi vētris pstipatio nō fuerit p̄cedere semp debet: z materia potissimū ad thoracem: z furculam sursum repta satis dixisse puto: ipa nāq̄z cū alleuiatiōe ptium vētris a fecibus vt inqt Mesue: z a vētositate excusat ab additiōe nocumētoru in hac egritudie. vñ Auic. Stude ingt vt alleuies ptes vētris: vt nō cōprimāt ptes pectoris cū clisteribus lenitiuis. Et subiungit q̄ fum° fecū z earum inflatio nociui sūt valde in hac egritudine. S3 plimi nō alr de hac fe. q̄z de alijs psiderātes tā istis q̄z illis laboriosa solutiua p libito exhiberi iubēt: q̄ sepissime ledūt infirmū. Ne igit̄ talem in errorē cadas: q̄ sequūtur canones attende. ¶Prim° ē q̄ nisi tota fluxa materia z egritudie iam facta: venter nō erit ex farmaco laborioso soluend°. ¶Scōs debili existente virtute nūq̄z nisi cū clisterib° ventrem soluas. ¶Terti° in ventris fluxibus excessus caueatq̄z vt' inquit Mesue: solet imoderat° vētris fluxus hāc egritudinē seq. Qui si anhelit° difficultates febris quoq̄z z aliorū accidentiū remissionē faciat egrū euasuru denūciat: ptra vero pditionē: vt ca°. 6°. vt supra dixi. ¶Quart° vbi vehemētia febris cū extenuatiōe inualuerit forte solutiuum omitte. q̄z teste Mesue flõmia in q̄ nō ē timor te excusabit ab eo: z ita vbi adhuc farmacia op° esset desistendū3 esset ap. fe. z accidentiū vehemētiā. excusat eni sola flebotomie administratio: nisi forte lenire siccitatē viscerum obstat: z hoc magis cū clisteribus facias. Uñ Auic. Si febris inquit valde vehemēs fuerit: tūc solutiuū omitte: z sis flebothomia cōtentus in q̄ nō est timor: vel ipe minor ē: z in solutiuo timor ē magis. ipm nāq̄z qñq̄z mouet: z nō soluit: et qñq̄z supfluit. Et subdit: q̄ qdā sapiētes dixerūt q̄ rectius est q̄ztū possibile ē: vt euacuet cū flebotomia timendo inquietudinē in quā qñq̄z cadere facit solutiuū. Licuit igitur timorē in exhibitione solutiui veteres pp̄ter nimium periculū nobis iponūt. Ego autē iuuenē quandā nobilē pulcherrimā z robustā valde in eberio vidi: cui soci° quidā dū in die tertia seu quarta pleuretica esset intēsa cū febre et anhelitus magna cū difficultate. 3. j. pillularū fetidarū cū gra. iiij. diagridij infeliciter exhibuit. Nā cū opari ille ceperūt vomi° supuenit tāta cū inqetudine vt plies paupercula in sincopi caderet. Uocatus q̄ potui remedia libens cōtuli q̄ nihil pfuerūt: s3 pūs cū lamētatiōibus meis in brachijs expirauit. In h igit̄ cāu ē bñ aduertēdū: ne vobis velut illi pfido ptingeret: q de pditōe tā āgelice forme adhuc in inferno penas hēbit. ¶Quit° canō: q̄cūq̄z forte solutiuū exhibueris lenitiui in eo semp aliqd misce: vt est māna. cassia. viole. syrup° violat° z silia. Et maxie mā existente colica. Nec stiptici aliqd vnq̄z iponas: velut sūt mirabolani z hmōi. Uñ Aui. Et si ē humor ali° a sanguine euacua eū: nō cu3 eis q̄ sunt sicut mirabolani: neq̄z cū q̄ est stipticitas: imo cū eis cū qbus ē lenificatio cū solutiōe.

¶Sextus canō. ante solutiui exhibitionē q̄ materiā ad digestionē ppārāt semp exhibeas. Hos igit̄ canones memorie cōmitte. Et sic tā ad materiei digestiua q̄z ad ei° resolutiua deinceps veniēs p̄senti capitulo finē impono.

¶De singul' digestiuis q̄ som peccātē san. corrigūt: colicu3 q̄z aut ipsā colerā purā si ab illo3 a° fiat ac ēt de resolutiuis q̄ in casu isto cuiq̄z illo3 fuerit approxianda. Ca. xiij.

Superest p̄m certū ordinē qual'r peccās materia sit digerēda atq̄z educenda modu3 inscribere. Pro q̄ sciendū vt supra tetigi q̄ pleuresis a colico san. dehinc a flegmatico fit. a puro āt sā. fit raro: z etiam ab alijs puris humorib° fit rari°. Cū igit̄ colic° san. frequēti° peccet ab eo inchoare libet in q̄ si p lenitiuum clistere lenire oporteat. ℞. malue: blitis. matrū viol'. ordei. foliorū borragis: āā. M. j. fiat decoctio: de q̄. ℞. li. j. ß. z i ea dissolue cassie pul. zuccari. āā. ℥. j. olei vio. ℥. iij. z cū modico salis triti. fiat clistere. Or si p os ventrē potius lenire oportet. ℞. cassie pinguis. ℨ. x. quā cū vio. decoctiōe capillo3 veneris florū borraginis. buglosse. iuiubarū. sebestē: ac passularu3 dissoluas: z cū ea syrupi rosati. ℥. j. pones. aut iulep viol tantūdē: z fiat potio: quā sumpta dormiēdū nō erit: s3 suā consueta hora prandiū sumat: siue opata fuerit: siue non. Sepe tamē tanta adest plectoria q̄ lenitiōe adhuc fcā materiā cum digestiuis adhuc parare necesse fit: z sic successiue cū aliquo farmaco tñ lenitiuo educēda. ℞. igit̄. ℥. j. ß. syrupi vio. aq̄ zuccari citrulli melonis: aut cucurbite: seu decoctiōi ordei. ℥. iij. p vna vice in aurora calidum pbe. Uel si loco violati syrupi de cucurbita syrupū lenitiuum aliqualiter facere velles loco syrupi violarum iulep violatum accipias cū succo vio. factum. Uel illud q̄ cū succ. prunoru3 fit. Ista duo leniunt ventrē aliqual'r z colerici san. feruorē extinguunt. Uerum vbi sputum nimis subtile fuerit solum syru. vio. ℥. j. accipies: vel cui° vis ex illis syru. de iuiubis. ℥. ß. quā vis ex aqs p̄scriptis. ℥. iij. z erit p vna vice. Toties āt hunc vl' illu3 dabis q̄ tibi mā digesta videat. Ego aūt sic frequēter facere cōsueui. Nā q̄cunq̄z

hora patiēs sitiat.℥.j.alicuius ex syrupis suprascriptis:vł circa cū triplo sui de aqua çucca.vel de q̄uis alia ex suprascriptis:vł cū aq̄ ordei excorticati.Si maiorē q̄rim⁹ absterſionē calidū i potu tribue:q2 in nullo apate iririseco fridi gdq̄z vnq̄z erit tribuendū:ꝛ de isto syrupo totiēs dabis ꝙ mā sit digesta.Posses cōueniētissime loco aquaꝝ pscptarū decoctōe infrascripta vti:q̄ ē ℞.vio.ꝟ.j.ß.floꝝ boraginis ordei capillorū veneris.anā.ꝟ:j.iuiubarū numero x.sebestē numero.vj.fiat decoctio q̄ nō solum loco aquarū pscriptaꝝ seruiet:ſʒ ēt eā cū çuccaro poteris iulepiçari facere:ꝛ q̄ libuerit hora patiēti tuo.℥.iij. calās ꝑ vna vice dare.vel de ea.℞.℥.xij.syru.vio.℥.iiij.de iuiubis.℥.ij. totū iulepiçetur:ꝛ i q̄ttuor vicib⁹ potui calīm dato.Uel ex decoctiōe illa ꝛ çuccari.lib.j.syrupū debite coctum facies de q̄ pscptoꝝ loco.℥.ij.dabis de qb⁹ libuerit suprascriptis aquis cōmiscēdo ꝑ libito.Que igif dicta sūt febrilē calorē extinguūt:ꝛ sputū ingrossando screationē magis facilez reddunt.Cū q̄ mltum sang.seu colore feruor remittif.Et qđ ē in eo peccās eductiōi facili⁹ reddif.Posset q̄ʒ de infrascripta mixtura cuʒ aq̄ or. aut simplr̄ cocta ꝑ libito cōmisceri.ꝛ q̄cūq̄z libuerit hora poteris dare.ea nāq̄z nō minus q̄z pscripti syrupi eductōi mā̄z pparat:q̄ ē.℞.çuc.vio.℥.iij.çucca.buglo.℥.ij.misce.ꝙ si sputi maiorē q̄ris igrossationē.℥.ij.ro.çuc.ei admisce.¶Istis aūt modis nō soluz coleric⁹ sang.imo ipe solus peccās:seu sola colera popti me digerif:ꝛ sic solū supest aliq̄ soluētia his a ppetate describere.℞.cassie itaq̄ꝫ bene piguis.℥.j.vł māne.℥.j ß.cū ifrascp.decoctōe dissolue.q̄ ē.℞.capi.ve.flo.borag.bug.anā.ꝟ.ß.viol.ꝟ.j.ligritie passul.anā.℥.j.ß.fiat decoctio.cū q̄ mānā vł cassiā dissol.cas.vel māne dissolute adde.ʒ.j.ß.electuarij de succo ro.syru.autē violati.℥.j.ꝛ fiat pot⁹.Uel cassiā:ꝛ mānā pdictā.℞.electuarij de succo ro.ʒ.iij.ꝛ cū çuc.deauratū bolū fac.Aut vbi cassiā vł mānā abhorreret electuarij de succo roß .ʒ.v. ℞.qđ cum modico decoctionis suprascripte dissol.ꝛ syrupi viol.℥.ß.addita facias potationē.Ego āt alr̄ cuidā.s.delicate domicelle: q̄ ex suprascptis nullā suscipe poterat:potionē ifrascptā exhibui:q̄ ē.℞.diagridij gra.xij.syrupi vio.℥.ß.ꝛ e his cū modico çuc.dissolutis:facta ē potio: quā plibenter accepit:ꝛ opata poptie fui.Tu āt suprascriptis canonib⁹ ſuatis poteris tuo mō solutiuū cōficere.Sed ego pauculis his contentus psenti capitulo finem impono.

¶Taʒ de digestiuis q̄z de solutiuis sanguis flegmatici:aut soli⁹ flegmatł si qđ istoꝝ pleuresiʒ effecerit. Ca. xiiij

f Anguis pleuresim efficiēs vbi flegmatic⁹ censeaf tale si necessariū fuerit clistere facias.℞.malue:blitis mercurial.floꝝ borag.sūmitatū caulūi anā.ꝟ.j fiat decoctio:de q̄.℞.lib.j.ß.ꝛ in ea cassie pul.çuc.anā.℥.j.dissol.yerepi.℥.ß.ꝛ olei cois.℥.iij.ꝛ modico sal addito fiat clistere.¶Digestiuuʒ āt sit tale.℞.sy.vio.℥.ß.oximell simplicis.℥.j.aque.çuc.ru.vel aq̄ mell.℥.iij.ꝛ ꝑ vna vice dabis.Docet bonus mesue secaniabin q̄ddā facere qđ in casu illo ait singularissimuʒ.ꝛ ipe.acc.li.ß.mell.zucc.lib.ß aque dul.ꝛ aceti medie fortitudis anā.li.j.ß.fiat syrup⁹ debite coctus:cui⁹ dosis cuʒ aq̄ pscripta sit.℥.ij.Posses cum his syrupis de infrascripta decoctiōe miscere.q̄ ē.℞.flo.bo.bug.anā.ꝟ.j.capil.ve.orobi.ysopi.anā.ꝟ.j.ligritie.passul.anā.℥.j.radicis yreos.℥.ß.fiat decoctio q̄ vtere.Q si iulep facere volueris de ea.℞.℥.xij.mell zucc.anā.℥.ij.ß aceti.℥.ij.fiat iulep.cui⁹.℥.iiij.ꝑ vice dabis.Ista optime in casu nostro sanguinē flegmaticū digerunt:ꝛ vbi solum flegma peccaret oximel sine violato syrupo:aut secaniabin pbe.Ego autē de digestiuis taʒ in pnti q̄z in pcedenti capitulo leuiter ptrāseo:q2 auxiliāte bono Iesu cū de facilitātibus sputum mētionē fecero plima tā huic cōuenientia q̄z ca⁰ pcedēti describam.Quare vna mixtura huic ꝑposito faciēte descripta ad ꝯueniētia trāsibo.et ē illa.℞.çuc.boraginati:çuccari buglosa.anā.ʒ.ij.loch de pino.℥.j.fiat mixtura:de q̄ patiēs tu⁹ ꝑ libito sumat: nec peccatum mortale cōmitteret:si de ea interdū cum aqua mell: aut decoctōe pscpta cala biberet.¶Digesta mā cuʒ ifrascpto farmaco eā educes.qđ.℞.cassie.℥.j.vł māne.℥.j.ß.ꝛ cuʒ decoctōe capil.ve.floꝝ borag.ꝛ bug.ysopi ligritie ꝛ passul.dissolue.℥.iij.diasi.addēdo:ꝛ mell.vio.℥.j.ꝛ potionē fac.Uel diasini.dimittēdo infrascriptā ifusionē secū misce que ē.℞.agarici electi.ʒ.ij.salis gēme gra.iiij.℥℥.℈.ß.oximell.squillitici.℥.ß.infundanf in aq̄ mell ꝛ horis.xij.i infusione dimissis:tūc fiat expssio:quā cū medicina pscripta loco diasinicōis cū modico decoctiōis pscripte dissolue.ꝛ ℥.j.mell vio.addita fac potionē.Hec solutiua siue sāg.flegmaticus fuerit:siue ipm solū flegma peccet conueniunt.

¶De melancolia vō cum rarissime sit in cā nō curo aliaz facere mētionē.Et q2 pleuresis solo sang.colico: vł colera sola:vel a sā.flegmatico:vł ab ipo solo flegmate vt frequentius accidit.Cum quo laboriosis solutiuis rarissime vtimur.De istorū tā digestiuis q̄z solutiuis satis dixisse puto:quare finē huic capitulo impono.

¶De applicādis ab extra q̄ pleticū dolorē sedāt: vt sūt fomētatōes ēbrocatōes:vnctōes ꝛ empla. Cap. xv

a De ea q̄ dolores sedāt ꝛ sputum facilitāt: ē deinceps sermo noster dirigēdus. Quoꝝ quedā extrinsec⁹ exhibētur.Capitulū igif presens applicāda extrinsecus ordinat.vt sūt fomētatiōes embrocatiōes:ꝛ emplastra.nā p ea q̄ i.ix.caplo descripta sūt euaporatīa nihil ad ꝑpositū.Sed an mā illa vētosa an hūorosa sit:nos ducit i cognitionē ex ꝯnti an sursū aut deorsū ipa repat.Q2 vbi ad thoracē ꝛ furculā sursum ꝑuenerit nobis de flebothomia iudicium pstat.ꝛ si inferi⁹ ad hypocundria farmacia.De lenitōe igif vētris facta euaporatorijs:itē ꝛ flōmia doloribus nō cessantibus:vt sedenf ē tuo posse curandum: ac ne insaniē mā cōmutef.ꝛ id q̄ sequūtur p ordinem fac.Dolores nāq̄z p illa sedanf: ꝛ aliqua ps materiei euaporat:reliquuʒ vero in cōcauū pectoris p viā resudatiōis cōgestū ꝯueniētius p sputum expellif.¶Locū igif taliter fomentabis:q2 ex malua cum radicib⁹ facias decoctionem cuius spongia filtro:aut vesica sit tibi vsus.Si fortius adde camomillā:ꝛ mellilotū ꝛc̄.Itē forti⁹ paritariā:vel absinthiū:vel sticados.Itē fortius si fenugrecū ꝛ semen lini addideris.Cūq̄z vicibus aliqbus fomētationes feceris:q̄ sequunf vnguentis gradatim vtere.Quorū pmum ē.℞.olei vio.℥.iij.cere albe q̄ztū sufficit.ꝛ fiat vnguētum.Aliđ ℞.olei amigdalaꝝ dulcium.olei viol.olei camomillini.anā.℥.j.ꝛ cera addita fiat vnguētū.Uel more Raſ.cū.℥.j.ß.olei vio.ʒ.iij.terbētine dissolues ꝛ locum inunge.Istis autē forti⁹ olei aneti:camomillini:olei amigdalarum dulcium:anā.℥.j.ꝛ fiat cū cera alba vnguētum.vel facias sic.℞.olei amigda.dulciū butiri sine sale pinguedis galline anā.℥.j.mucillagis altee.ʒ.v.vel loco mucillagis altee pone mucillagis fenugreci.ꝛ se.lini.anā.ʒ.v.ꝛ fiat vnguentū ꝛ si forti⁹ ysopi humidi tantundē.Duabus itaq̄z:aut trib⁹ vicibus facta ex pscptis fomētatiōibus aliqua locuʒ ex q̄ libuerit de vnguētis pscptis inunge:vł ex vnguēto ꝟe.qđ in isto cāu singularissimuʒ ait.ꝛ ipm accipit.℞.olī violati:succi radicis lilij:mucillagis altee.se.lini.se. citoniorū anā.℥.j.mucillagis decocti ordi vsq̄z duʒ rubeat.℥.j.ß.ꝛ cū q̄zto cere sufficit fiat vnguētuʒ.Aliud suprascptūʒ:itē fortius.℞.olei.viol.℥.ij.ß.ysopi hūide.℥.j.mucillagis.se.lini et altee.anā.℥.j.ß.adipis anatis:ꝛ galline.anā.ʒ.v.butiri cū aq̄ ordei loti.℥.j.ꝛ cum q̄zto cere sufficit fiat vnguentum

¶Ubi āt mā multuʒ cōpacta fuerit loco olei vio.oleuʒ de lilio aut amig.dulcium iube iponi.¶Si vō emplis vti libet iste bon⁹ ꝟeß.h sūme laudat.qđ ē.℞.olei vio.ʒ.v.radicis lilij.ʒ.x.farine ordei ꝛ fabaꝝ.anā.ʒ.vij.ß.mucillagis maluaui.se.citonioꝝ.ꝛ se.lini.anā.ʒ.xij.floꝝ camōille draga.anā.ʒ.viij.olei q̄ztum sufficit ad coquēdum:dehinc cuʒ viol.oleo:ꝛ si fortius cuʒ oleo de lilio piguefiat.Aut vbi caliditas intēsa valde fiat mucilla.se.lini.omitte:ꝛ succi foliorꝝ cucur.ac nēufa.ei⁹ loco.anā.ʒ.vij.adde.Uel facias sic.

℞.viol.sicca℞ furfuris tritici:farie ordei ꝛ fabarū:malue camo.melliloti:añ.ꝯfice cū cero ꝛ olo vio.ꝛ fac emplastrū quo vtaris.Uel facias infrascriptū:qḋ dolorē mire sedan do materiā euaporat.Et ipm accipit farina ordei.ʒ.iiij. bismalue:furfuris camomille.añ.ʒ.j.se.aneti.ʒ.ß.se.lini et fenugreci.añ.ʒ.j.decoquātur in aq̄:dehinc oleo camo millino iugātur.ꝛ fiat emplastrū.Embrocatio i cāu nro multū cōmēdaꝭ:put ē ab alto effusio aq̄:q: sputū maturat ꝛ dolorē vehemēter sedat.ea ei ex q̄uis pscriptarū decoctō nū cōueniētissime fiet:postq̄ꝫ vt supra empl̄a seu vnctiōes fiant.Habes itaq̄ꝫ qualr ꝛ cū q̄bus fomētatōes ꝛ vnguē ta fieri debeāt:emplastra atq̄ꝫ embrocationes.

De his que intus sumpta sputū facilitant:ac dolorē pleu reticū sedant. Cap. xvj.

Superest nūc illa describere: q̄ intꝰ sumpta sputū fa cilitant atq̄ꝫ dolorē sedant.de quoꝝ nūero sūt aque decoctōes iulep.syrupi ꝛ ꝯfectiōes.Quātum ad aquas inter ceteras aq̄ ordei h̄ in cāu ab oībus cōmēdaꝭ sic vt hmōi cā i cura paleꝭ.dn̄s Mesue sibi ꝑpriū cap.ac cōmodauit in q̄ modos duos faciēdi docuit. Quoꝝ pri mus ē.℞.ordei bene mūdi:ꝛ excoricati lib.j.ꝛ tn̄ cū pā no aspo cōfricetur:q tenuis cortex abijciatur.Deinde i vi treato vase ꝛ bn̄ mūdo recōdatur:supra qḋ.xx.lib.aq̄ sim plicis boni putei:aut boni fontis ꝓijce: ꝛ cū molliū ligno rum claro ꝛ sine fumo igne vsq̄ꝫ ad medietatis:aut duaꝝ partiū cōsumptione bulliat.Si quā fecerit i ꝑncipio spu mā abijciēdo:dehinc colata vsui reserueꝭ.Ea leuiter spu tum lenit atq̄ꝫ facilitat: ventrē lubricat: opilationē apit: et vrinā ꝓuocat.Aliꝰ modꝰ.℞.ordeū a supiori cortice mū dū qḋ iterū cū aspo pāno ꝯfrica:ꝛ cū aq̄ calā laua:ꝛ supra li.j.ipius aq̄ mūde.li.viij.pone.cū autē paululū bulierit aquā illā ꝓijce:ꝛ sup remanēs.xx.li.aqua bulientis ipone ꝛ vsq̄ꝫ ad li.x.vel.viij. redierit collata vsui reserueꝭ.Talr eni ingt Mesue.fitum ꝛ gutturis aspitatē sedat ꝛ inflāmatio nē extinguit:pectus ꝛ pulmonē lenit:vētrē lubricū reddit precordia humectat:ꝛ facilitat sputū.Fit q̄ꝫ ex ordeo tali ter ꝑparato ferculū:vt Mesue.inquit.ꝫ infra in capitl̄o de cibo adiuuāte Jesu faciā mentionē.Hutꝰ aq̄ vsꝰ ꝯuenit q̄ libuerit hora tā cū suc.q̄ꝫ sine:ꝛ oīm cū appropriato syru po nisi h̄ fuerit acetosꝰ.Q: syrupus acetosus:vt ingt Ra sis si cū aqua ordei deꝭ necessario ē malus.Caue insuper ne aqua ista fria potui deꝭ.nec qcq̄ꝫ aliud vt supra dixerā. Et q: dn̄s Aui.ꝛ alij volūt vt interdū forte solutiuū i pleu reti deꝭ:cū eiꝰ opationē sistere volumꝰ.aquā ordei calam i potu dare iubet.vn̄ Raſ.Si aquā ordei cū medicina de deris laxatiua velocit ad eiꝰ dissolutionē facit.q si pꝰ ho rā vnā acceptōis medicie dederis eiꝰ vestigia lauat ac eiꝰ qualitatē:sic q si ea nōdū fuerit actuata: talr eiꝰ refrenat qualitatē:vt nullā opationē penitꝰ faciat. Si aūt tpe solu tōis dederis soluēdo medicie maliciā frangit.Et tō Mesue. in de cōsolatōe medicinarū pᵒo canone dicit.Si medici na soluit vltra q̄ꝫ oportet:aq̄ ordei ingt calā iter cetera au daciā frangit medicie. Post aquā ordei aquā mellꝭ vete res cōmedāt.Quā mō bōi Mesue.sic facias.℞.mell.li.j.sup qḋ.viij.li.boni putei:aut bōi fontꝭ aq̄.deinde cū lēto igne. et sine fumo cōtinue spumā abijciēdo bulli: tertia vo vel quarta ꝯsūpta pte cū denso pāno coleꝭ:quā si biberit re centē mltū iuuabit.ꝛ i casu nro mlte oꝫ esse aq̄itatꝭ.q̄ꝫuis sit inflatiua magis:nā si fuerit grossa ꝑpter eiꝰ dulcedinē in colām facile mutaꝭ.Et addit in fitim.vn̄.Ra.ingt.aqua mellꝭ extenuate:ꝛ aq̄sitate minꝰ excitat siti q̄ꝫ vinū albuꝫ: ꝛ facit moderate ad sputū:mitigat tussiꝫ:ꝛ si fuerit maior pars mellꝭ q̄ꝫ aq̄ siti excitat.ꝛ sputū viscosū efficit.Et infra ingt de aqua mellꝭ:ꝛ de aqua ordi silꝭ loqns.Aq̄ ordei facit sputū lene:vtutē cōfortat.instra anhelitꝰ mūdificat:ꝛ si pa tiēs aq̄ ordei vti n̄ pōt:vtaꝭ aqua mellꝭ.q: plꝰ agit q̄ꝫ aqua ordei anhelitus instra mūdificādo:ꝛ mollificādo sputuꝫ. Sed minus ꝯfortat q̄ꝫ aqua ordei. Huiꝰ aq̄ vsus valet cū febris nō existit mltū intēsa:ꝛ maxie sputo exñte viscoso.

De syrupis huic ꝓposito ꝯuenietibꝰ sunt.q̄ supra ca.xij. describūtur.Isti q̄ꝫ descriptas aquas.vt citrulli.melonis cucur.ꝛc.poteris taꝫ cū çuc.q̄ꝫ cuꝫ penidijs: q̄ꝫ cū q̄ libue rit:ꝛ appropriato syrupo iulipeçare.Uel ex vt de his magi te copiosum faciā aliquos infrascribā.Quoꝝ pmꝰ est.℞ vio.ʒ.j.ß.gūmi arabici.ʒ.vij.se.citoniorū:ꝛ se.malue.añ ʒ j.ß.dragaganti.ʒ.iij.funde sup ista.li.viij.aque.ꝛ p diem cū sua nocte in infusiōe pmitte.Dehinc ad ꝯsumptionem medietatis buliat:ꝛ cū li.ij.ß.penidiarū fiat syrupus debi te coctus:cuius vsus cū aqua ordei debite commēdatur. Alius ꝛ dn̄i mesue.℞.iniubaruꝫ sebesten.añ.ʒ.x.ligri. floꝝ bug.añ.ʒ.xij.se.malue.se.cito.añ.ʒ.v.in lib.viij.aq̄ p diē naturalē infusiōe pmaneāt.ꝛ cū postea ad medietatis cōsumptionē bulierit colenꝭ.Et addaꝭ succi maloꝝ dul cium gra.li.j.dehinc vo cum li.ij.fiat syru.Cuius fit cum aqua ordei:ꝛ mucillagine psilij tibi vsus.Alius.℞.aque cucur.li.iij.malue vio.añ.ʒ.xx.cassie fistule.ʒ.x.p diē natu ralem in aqua pscripta infusa maneant:deinde parū cale fiat:ꝛ manibus cōfricatis coleꝭ.Et successiue cū li.j.suc. grana.dulciū ꝛ li.ij.çuc.fiat syrupus:cuiꝰ vbi sitis ꝛ inflā matio grandis sit tibi vsus. Solis decoctōibꝰ pscriptis si libuerit vtari cū çuc.vl̄ sine çuc.ꝛ valēt mirabilr.Uel ex eis iulep.facito:ꝛ erūt pulcherria ꝛ gustui valde delecta bilia:nō minus ea iulepiçare poteris:ꝛ sic habes aliquas decoctiōes iulep ꝛ syru.Nūc autē de cōfectōibus est ali quid dicēdū.vt capl̄m finē recipiat. diadragātum igitur frigidū valet plrimū.Uel facias sic.℞.dragagāti.ʒ.j.çuc. li.j.ꝛ cū q̄uis ex suprascriptis aq̄s seu decoctionibus dis solue:ꝛ fac p bolos cōfectionē.Q: si absterfiuū magis ha bere libet.ʒ.j.ß.paste radicis yreos addeꝭ:ꝛ vt supra cōfe ctionē facito:de q̄ patiens tuus oī hora q̄ libuerit accipiat cū febrē lētē hēat. Posses adhuc vbi maiorē absterfionē queris çucc.cū quauis aqua dissoluere.ꝛ.ʒ.iij.paste radi cis yreos alijs suis spēbus additis facias confectionē per bolos.Ualet itē que seqtur mixtura. ℞.çuc.viol.ʒ.j.ß. diadraganti frigidi:dyairis sine spēbus añ.ʒ.ij.fiat mixtu ra qua vtaris ꝓ libito:ꝛ si maximā queris absterfionem. loco viol.çucca.mel violatū iponas.Et que pſens capl̄ꝫ tꝫ vsq̄ꝫ ad materiei collectionē tibi satisfaciūt.Quā si phi bere nequieris que presens capitulum docet exequere:ꝛ p hoc presens capitulum finem recipit.

Qualr ꝛ cū q̄bus mā pleureꝭ i collectionē collecta sit ad sanitē ꝯuertēda:sitq̄ꝫ ipm saniatū apa rūpēdū. Ca.xvij.

Que dcā sūt efficiūt vt potꝰ pleureꝭ resoluaꝭ q̄ꝫ i col lectionē deueniat:q si patiēs ptransiret.Et illis oī bus q̄ dicta sūt ordinate pactis dolor: aut febris an helitus difficultas:aut alia accñtia paꝝ:aut nihil remissa fuerū:signū est māin collectionē deuenisse.vn̄ virtute existente debili scis ex ꝑnosticis iam habitis infirmū mo riturū.At vbi fortis virtꝰ fuerit nō despes:sed vt collectio illa ad suppurationē deueniat:pcurabis q fiat:si eā possi bile fieri fuerit infra p ordinē exequēdo. Alenioribus itaq̄ꝫ inchoādū erit:ne fortia medicamia subtile resoluāt et grossum relinquāt:ꝛ ne ipa etiā añ tempꝰ collectionē illam erūpant:q: vbi hoc acciderit rarissime euadūt ifir mi.Si igitur embrocationes facere libet malue ꝛ altee cū radicibus accipies melliloti: atq̄ꝫ camomille.añ.m.j. fenugreci.ʒ.j.se.lini.li.ß.se.citonioꝝ.ʒ.j.ß.fiat decoctio. ex q̄ fiat embrocatio:aut in eā filtrū:aut spōgiam infunde ꝛ fomētationē:vt supra facito.Uel ex ea vesica semiple na mō quo supra vtere.Et q: iſtorū aliq̄tiēs factū fuerit locū ex infrascripto punge.Q: ē.℞.olei camomillini:olī de lilio.añ.ʒ.j.pinguedis galline:ꝛ anatis.añ.ʒ.vj.mu cillaginis fenugreci.se.lini ꝛ altee.añ.ʒ.ß.q̄ꝫtum sufficit cere ꝛ fiat vnguentum. Uel.ʒ.j.diaquilonis cum pin gue dine galline olei camomillini et olei de lilio.añ.ʒ. ß.dissolues ꝛ vtere.Uel loco dyaquilonis ysopi cerotum accipe.Uel.℞.olei camomillini.ʒ.iij.pinguedinis gal line.ʒ.iij.mucillaginū radicū altee ꝛ malue:se.citoniorū.

añ.ʒ.ß.farine oꝛ.fenugreci farine.ſe.lini.añ.ʒ.iiij. ⁊ tere
q̃ꝫtum ſufficit. ⁊ fiat vnguētum.¶ Uel ēplr̃m h̓ facias.℞.
paſte radicū altee lib.j. mucillagis ficuū.li.ß. farine oꝛ̄d.
ʒ.iij.pul̓.floꝝ camomille.ʒ.j.ß.farine fenugreci.farie ſe.
lini:añ.ʒ.j.ipinguet̃ cū recēti butyro:⁊ fiat emplꝫ.¶ Uel
ex ſola paſta cū butyro fiat idē. ¶ Uel folia cauliū cū bu/
tyro decoq̃ cocta piſtabis:⁊ cū croco oꝛdei farinā admiſce
et emplr̃m fac.¶ Et huic ꝓpoſito q̃ ꝯueniunt tā cū aq̄s q̃ꝫ
decoctiōib⁹ cū iulep.ſiue ſyrupis q̃ ſūt in ca° p̄cedenti de/
ſcripta vtere ⁊ ꝯfectiōib⁹.¶ Itē dū hec fuerit: ſi aggraua
tio maioꝛ in latere ſentiat̃ remittat̃ feb.doloꝛ atq̃ꝫ accñtia
reliq̃ collectiōem illā in ſaniē cōmutatā eſſe ſcies: q̄ꝛ cir/
ca gñationē ſaniei doloꝛes ⁊ febꝛes:vt ingt Hypo. maio/
res ſūt q̃ꝫ facta ſanie.⁊ tūc ſolū ſupeſt illa appꝛoximare q̃
ap̄a illud erūpāt.¶ Ut igit̃ ad actū pꝛacticū te ducā: her/
bā vitis in aq̄ ſalſa decoq̄s coctā piſtabis: ⁊ cum butyro:
aut adipe vetuſto cuꝫ modico mellis: cum paucolo croci
emplr̃m facias.¶ Uel de illa herba vitis talr̃ p̄parata.ʒ.j.
accipies:cū q̃ pone fermēti.ʒ.ij.fimi colūbini.ʒ.j.ß.mell̓.
ʒ.ij.ß.croci.ʒ.ij.cuꝫ q̃.ſ.veteris aſſūgie facias ēplr̃m.¶ Ali
ud ad idē qđ eſt optimū.℞.paſte radi.lilij.ʒ.viij. fermēti
ʒ.iij.ficuū bñ pinguiū.ʒ.iiij.pul̓.fimi colūbi.ʒ.ij.mell̓.ʒ.
iij.ß.croci.ʒ.iij.cuꝫ q̃ꝫto antiq̄ adipis ſufficit fiat emplr̃m:q̄
dicta ſunt empl̓a ad apiēduꝫ ap̄a plr̃m valēt. ¶ Et itē pot⁹
q̄ ſequunt̃:q̄ꝝ ꝓm⁹ ē.℞.fermēti tritici.ʒ.iij. i petia ligatū
p die cuꝫ ſua nocte in li. viij.aq̄ in ifuſiōe dimitte.dehic pe
tiā extrahe ⁊ in aquā illā li.j.mell̓ ipone:⁊ vſq̃ꝫ ad ꝯſum/
ptionē q̄rte ptis bulliat ⁊ colet̃ poſtea:⁊ de tali aq̄ cal̓a ſe/
pe bibat ifirm⁹:ipe q̃ꝫ fermētaria iuſcula māducet q̄ acci/
piat đ paſta triticea bñ fermētata:⁊ eā cuꝫ aq̄ ſubtilr̃ diſtē/
peret:ex q̃ pultē faciat:⁊ ſi puls iſta cuꝫ aq̄ decoctiōis ficu
um fieret:melioꝛ eſſet. ¶ Pōt q̃ꝫ ex paſta oꝛ.fermentata
puls fieri:⁊ ſilr̃ib⁹ cuꝫ decoctiōe ficuū in aq̄ ꝓ libito mel ad
dere poteris.¶ Meſ.v̓o i iſto caſu triticuꝫ māducari cū
melle p̄cipit:vel in q̃ mel decoq̄ facias.¶ Rurſus ex fari
na cicerꝝ fiat eſculū in h̓ ꝯueniēs multuꝫ.¶ Panis bñ fer
mētat⁹ in aq̄ mell̓:aut i rob infuſus ꝯuenit.¶ Cōuenit q̃ꝫ
vt oua ſoꝛbilia ⁊ lac cum modico mellis:ita ſicut mulget̃
ab vbere calr̃m ⁊ ſic⁹ aliq̄lr̃ comedat.¶ In 2ª menſa meß.
gra.pini.⁊ amig.tā dulces q̃ꝫ amaras pꝛecipit.Que dicta
ſūt ad erūpēdū ap̄a plr̃m valēt.¶ At ſi cuꝫ iſtis eruptio ne
q̄at patiētē moueri ſubito hincinde diuerſimode veteres
iubēt.Cuꝫ ēt ſup ifirmuꝫ lat⁹ ſituatuꝫ ſubito reuoluunt ad
aliud.Et iuuat plr̃m ſup lectos pēſiles eos ponere q̄ cū fu/
nib⁹ i aere ſuſpēdunt̃.tales.n.q̃ libuerit ꝓpellunt̃.Et nos
italici tales pēſiles lectos pātheas appellamus.Aliq̄ eos
ponūt i cunis:⁊ alij i rotatis cathedris: q̄s velociter tra/
hunt.¶ Pꝛouocare tuſſim vomituꝫ ſeu ſternutationē va
lēt multuꝫ.¶ Si p modū hunc i vigeſima vel citra ap̄a
nō rūpat̃ doloꝛe ⁊ accñtib⁹ alijs pſeuerātib⁹ moꝛiet̃ infir
mus.Et ſi euaſerit gr̃am obtinebit:pauci imo pauciſſimi
euadunt.¶ Et ſi ap̄a i tp̄e illo rūpat̃: ⁊ ſanies alba eq̄lis
ꝯiuncta ⁊ bonuꝫ hñs odoꝛē expuat̃ v̓tute ꝯteſtāte febꝛ.et
accidētia reliq̃ pticulr̃ remittāt̃:⁊ tunc patiētē tuuꝫ libera
tuꝝ certiſſime ſcies ⁊ potiſſime:ſi ad talē eruptiōem leni/
tas:iocunditas:q̄es ac deſiderij bonitas ꝯſeq̄t̃.ꝯtraria v̓o
hoꝝ ſi fuerit tuuꝫ patiētē p̄ſbyteris cōmitte.¶ Rupto ita/
q̃ꝫ ap̄ate ⁊ bonis apparētib⁹ ſignis.Qualr̃ ſanies mundi
ficāda ſit:⁊ ſucceſſiue vlcus ſanādum erit. deinceps mo/
dus eſt ſcribendus qđ adiuuante deo in ſequētib⁹ fiet ca/
pitulis:ꝓpter qđ pꝛeſenti capitulo finem impono.

¶ De his q̃ pleureticuꝫ vlc⁹ mundificāt ſaniē:ſiue p ſputū
ſiue p vꝛinā:aut p egōem extra pect⁹ educunt. Cap̄.xviij.

Q ue vlc⁹ mūdificādo saniē educūt ſunt i pñti ca° de/
ſcribēda.Sꝫ tua itereſt ꝯſiderāduꝫ p̄us ad quē lo/
cuꝫ rupto ap̄ate ſanies ip̄a defluxerit. Nā ſi ad pul
monē vt plerūq̃ꝫ accidit tuſſiēdo p ſcreatuꝫ emittit̃ . Si āt
ad pectoꝛis ꝯcauuꝫ p venā magnā itrans vt ſupꝛa ca° 6°.
dictuꝫ fuit ad epar iterdū mittit̃:q̄ ſi ad gibbū p vꝛinā: et
ad ꝯcauū p egōem expellit̃:⁊ iterdū:vt ingt Meß. i locū
vnū recipit̃:⁊ ſua nimia q̃ꝫtitate paupculū ifirmum ſuffo
cat.¶ Aliq̄n āt ibidē ſanies ꝯculcata maioꝛē continue pu
trefactionē ſuſcipiet:⁊ p viā reſudatiōis ad pulmonē trā/
ſiēs ip̄m exulcerat:⁊ bonū patiētē ducit ad ptiſim.Opoꝛ
tet itaq̃ꝫ ad quē locuꝫ ſanies ipſa deuenerit ꝯſiderare: q̄ꝛ
locoꝝ dĩa variāt̃ medicamia.veꝝ niſi ad.xl.dies fiat mū
dificatio:vt i ꝓnoſticis hūiſti trāſibit i ptiſim.¶ Si nā igr̃
incipit mām p ſcreatū emittere aquā oꝛđ.vel aquā rubei
çuc.in potu ſepe dabis:ſed his melioꝛ eſt mell̓ aq̄.Et hoc
caſu plr̃imi oximelle ſimplici vſi ſunt. Meſue v̓o aquā ſe/
caniabī Gal̓.aucte cōmēdat.Et ip̄e accipit mell̓ li.ß.çuc.
li.j.aq̄ fōtis.li.iiij.coq̄nt̃ cū facilitate ꝯtinue abijciēdo ſpu
mā.Et 3ª pte ꝯſūpta ipone li.ij.aceti plus vel min⁹ ſcḋm q̄
q̄ris plus ſiti extinguere ⁊ col̓e feruoꝛē remittere. Et vbi
maioꝛē velles facere abſterſionē min⁹ çuc. ⁊ plus mellis
ipones.Cū lēto itaq̃ꝫ ⁊ claro igne ſine fumo debite coq̄t̃.
cuius.ʒ.ij.accipies ⁊ aq̄ ſcabioſe:aq̄ lilij: aq̄ iſopi:añ.ʒ.j.
miſce ⁊ i auroꝛa calr̃m p̄be.Illic aūt ad.ij.hoꝛas ab.ʒ. iiij.
ad.vj.aq̄ oꝛdei dabis cal̓e. ¶ Uel ifraſcp̄ta decoctiōe vte/
ris:q̃ ē.℞.ca.ve.herbe iſopi añ.M.j.ficuū ſiccaꝝ piguiū
ʒ.iij.paſſul̓.ʒ.j.ß.ligri.ʒ.j.fiat decoctio.de q̃.ʒ.v.cū melle
ꝓ vice dabis.¶ Ubi foꝛti⁹ ifraſcp̄tā decoctionē facias: q̃ ē:
℞.iſopi.ca.ve.oꝛ.añ.M.j.ß.ficuū ſiccaꝝ.ʒ.iiij.paſſul̓.e/
nucleataꝝ.ʒ.ij.radi.yreos:ſe.vꝛtice ligri.añ.ʒ.j.carnium
dactiloꝝ piguiū.ʒ.j.ß.fiat decoctio:de q̃.ʒ.iiij.cū melle ꝓ
vice dabis.Uel mel ip̄m cū iſtis decoctōib⁹ cōbulire faci/
as.¶ Et ex his decoctiōib⁹ ſi libet potes ſyrupū facere cū
melle ac penidiaꝝ añ.li.j.ß.de q̃.ʒ.ij.cū.ʒ.iij. decoctōnis
oꝛ.⁊ iſopi ꝓ vice dabis.¶ Et ſi p̄ſcriptis adhuc foꝛti⁹ iſo/
pi.M.j.ß.accipies.⁊ ca.ve.M.j.radi.yreos ſe. vꝛtice. añ.
ʒ.j.ß.ficuū ſiccaꝝ.ʒ.ij.paſſul̓.ʒ.j.ß.ligri.ʒ.j.fiat decoctio:
de q̃ cuꝫ melle ꝓ libito dabis. vel cū li.j.penidiaꝝ. ⁊ lib.j.
mell̓ ſyrupū facias:q̃ vt ſupꝛa vtere.¶ Et itē foꝛti⁹.℞.paſ
ſul̓.ſebeſtē piguiū añ.ʒ.iij.ß.ficuū.ʒ.iiij.ca.ve. iſopi cala/
mēti pꝛaſſij añ.ʒ.iij.ligritie:ſe.vꝛtice:añ.ʒ.j.ß.fac ſyrupū.
de q̃.ʒ.j.ß.cū.iij.ʒ.aq̄ mell̓ exhibe ꝓ vice.¶ Ali⁹ quē bo/
nus meſue āpliſſime laudat. ℞.paſſi.ʒ.xx.ligri. iſopi ca/
lamēti ca.ve.ʒ.x.radicū apij feniculi ⁊ petroſilini añ.ʒ.v.
amigđ.mundataꝝ pineaꝝ fenugreci añ.ʒ.v.paſſul̓. enu/
cleataꝝ.ʒ.vj.carniū iuiub.ſebe.añ.ʒ.ij.ficuū ſiccaꝝ nūe/
ro.x.fiat decoctio.Et ſi fieret i aq̄ pluuiali p̄ualet.Deinde
cum melle:mellis penidiaꝝ ⁊ rob.añ.li.j.ß. ſyrupū facias
cui⁹ vſus ſit vt p̄cedentiū.¶ Ex ꝯfectiōib⁹ q̃ ꝯueniunt p̄°
℞.ſucci cauliū:li.ij.mellis.ʒ.j.bulliat tm̄ q̄ loch foꝛmam
recipiat.⁊ cuꝫ incipit infrīdari pul̓.pulmonis vulpis.ʒ.ß
adde ⁊ croci.ʒ.ij.ß.Et fiat loch:de q̃ patiēs tu⁹ ſepiſſime i
oꝛe tenēdo trāſglutiat ſaliuā facilitat̃.¶ Aliud p optimuꝫ
℞.penidiaꝝ amigdalaꝝ dulciū mūdataꝝ añ.ʒ.x.carniū
dactiloꝝ piguiū.ʒ xv.ficuū carniū paſſul̓ añ.ʒ.j.dꝛagagā
ti:ſe.feniculi añ.ʒ.vj.paſte radicis yreos.ʒ.ij. ⁊ cum q̃ꝫto
mellis ſufficit fiat loch.¶ Aliud itē valde bonuꝫ.℞.ſpice
croci añ.ʒ.j.iſopi ſicce pꝛaſſij añ.ʒ.iij.myrrhe.ʒ.ij.paſte ra
di.yreos.ʒ.j.farine oꝛobi.ʒ.vij.pipis.ʒ.j.ß.paſſul̓.enuclea
taꝝ carnium dactiloꝝ ficuum pinguium penidiaꝝ mun/
dataꝝ añ.ʒ.vj.puluerizāda puluerizent̃:reliq̃ v̓o ſubtiliſ
ſime ꝯterant̃.dehic acci.ſucci caulium lib.v.q̄ tm̄ cōtinue
ſpumā auferēdo bulliāt q̄ plus q̃ꝫ medietas ſit ꝯſumpta
cuꝫ quo poſtea rob.lib.j.miſce mellis.li.j.ß. fiat loch : de
q̃ vtere.¶ Meß.loch ſq̄lle multuꝫ cōmēdat:qđ ſic ꝯficit:
q̄ꝛ ſucci ſq̄lle ⁊ mellis añ.ptes eq̄les.℞.⁊ bñ ſil̓ bulliāt q̄
loch foꝛmā ſuſcipiāt.Ego autē ſoluꝫ ſucci ſq̄lle ptē vnā ac
cipio ⁊ mell̓ ptes duas:q̄ꝛ illud i oꝛe retētū adeo linguaꝫ
moꝛdicat q̄ patiētes male eo vti pñt:ſꝫ illud ē ſuaui⁹ ⁊ vir
tuoſū ſatl̓.¶ Uel loch illđ de ſq̄lla cū alio loch:vl̓ ſyrupo
miſce:ſic q̄ guſtui fiat magis gratū.¶ Ualet q̃ꝫ in h̓ caſu
loch de pino:loch ſanū ⁊ expꝫtuꝫ q̄b⁹ ſi libet vtere.¶ Ego
āt in iſto caſu ifraſcriptā ꝯfectionē guſtui valde gratā fa/
cere ꝯſueui:q̃ ē.℞.farine oꝛobi:ſe.vꝛtice añ.ʒ.iij.pul̓. pul
monis vul.ʒ.iij.ß.iſopi ſicce.ʒ.ij.ſucci ligritie dꝛagaganti.
ſe.feniculi añ.ʒ.j.coꝛci ℈.ij.granoꝝ pini amigdalaꝝ dul

ciū mūdatarꝫ an̄.ʒ.vj.puluericādā ī puluerē ſubtiliſſimū
redige:reliq̄ ſubtiliſſime ꝯterāť.dehinc.℞.çuc.al.cū aq̄
iſopi diſſoluti lib.j.ß.paſte radi.ireos.℥.iij.coq̄nť debite ⁊
ꝑſcriptis ipoſitis ꝯfectio fiat:de q̄ patiēs ī ore tenēdo ſali-
uā facilitat.¶Infraſcripta q̄ʒ ⁊ ſi nō guſtui ſit delectabiꝉ:
mirabiꝉr tn̄ valet.℞.ſe.lini torrefacti.℥.j.ſe.vrtice farine
orobi an̄.℥.ß.radi.enule cāpane.radi.yreos ſe.bōbicis:
pulmōis vulpis myrrhe croci granoꝝ lauri an̄.ʒ.j.Cui⁹
vſus Raſ cū melle:aut vino cocto ſubtili ad vlc⁹ pectoꝛ
et anguſtiā anhelit⁹ pꝉʒ cōmēdat.¶Itē.ʒ.j.picis liq̄de cū
melle.¶Aꝉs in caſu iſto īfraſcripto vſus ſū puluere qui
mirabiꝉr iuuat.Et ipſe ℞.farie orobi:radi.enule cāpane.
an̄.ʒ.ij.ſe.vrtice.ʒ.ij.ß.pul.pulmonis vulpis.℥.ß.diayreos
cū radice ⁊ çuc.ſolū.℥.ij.cui⁹ doſis ſtō vacuo ſit coclear.j.
ꝑ vice cū aq̄ meꝉ vel melle vel cū rob.vel cū ſyrupo.vel
cū decoctōe aliq̄ ex ap.ꝑpatꝭ.¶Vel ℞.myr.ʒ.j.ſe.bōbicꝭ
croci an̄.ʒ.ß.pul.pulmōis vulpis.ſe.vrtice.an̄.ʒ.j.ß.çucc.
cādi ad pōd⁹ oīm:⁊ fiat puluis:cui⁹ doſis ſit vt precedētis
¶In h̄ q̄ʒ caſu cū ſpōgia filtro:aut veſica fomentatiōes
facte ꝯueniūt vnctiōes ⁊ empꝉa.Et de his ca^m.xv.ſatꝭ co
pioſū te effecit.¶Laudat itē in caſu nr̄o nr̄ meſue vomitū
interpolatī q cū meꝉ aq̄ ⁊ modico ſalis:aut ſinapis addi
ti ꝓuoceť.¶Ex cibis ī h̄ caſu ꝯueiētib⁹ ſūt carnes hedie:
aut pulline ⁊ potiſſime ipaꝝ brodiū:aut brodiū cauliū le
uiter coctoꝝ cū oleo amigda.dulciū ꝯditū:dehic cū mel-
le aut çuc.mādūcatū:⁊ vbi fe.nulla:aut multū remiſſa fu-
erit cū his ferculis pip comedať:multū mūdificat ⁊ exic-
cat ī mūdificādo ſanie.¶Bon⁹ Raſ atq̄ʒ veteres aliȷ̄ lac
mꝉieris pꝉm cōmēdāt.Et lac cap̄.ita caꝉʒ ſicut mulgetur
ab vbere:cū q̄ ſꝑ aliq̄d mellis:aut çuc.puluericati pones.
Cui⁹ doſis ſit ab.℥.iiij.ad.vij.ꝑ vice.¶Pot⁹ aūt ſit mellis
aut çuc.ru.aq̄ aut vinū albū cū altero ipoꝝ liphatū q̄d po
ti⁹ ad dulcedinē q̄ʒ ad acritatē declinat:⁊ ſic vbi ꝑ ſcreatū
ſaniē emitti poſſe iudicaueris ꝑſcripta tibi cura ſit.¶Ve
rū vbi ꝑ vrinā illā dignoueris mūdificari:erūt dāda diu-
retica:vt radicū apiȷ̄ feniculi petroſilini ⁊ ſparagi decoctio
cū q̄b⁹ pn̄t aneti:aut feniculi ſemia:aut hm̄ōi addi.Cū his
oīb⁹ ca.ve.iſopū ſiccā:aut pētafilonē cū ſuis radicib⁹:⁊ a-
liq̄s itē paſſulas iponere bonū erit.Qꝫ ſi talia ꝯtēpare li-
bet.adde radicū cicoree lactuce endi.atq̄ʒ ſcariole vꝉ ipa-
rū ſemia:vel.iiij.ſe.cōia vꝉ ſe.vrtice.elige igiť ex his q̄ di
cta ſūt tibi magis grata.Et decoctiōes iulep.ſeu ſyrupos
cū çuc.vel melle ꝑ libito fac.Nec obliuiſcariꝭ mellis ac or
dei aquā ſepe dare.Ille nāq̄ʒ lauādo vel abſtergēdo ꝓhi
bēt ne loca ꝑ q̄ ſanies trāſit vlcerenť.¶In iſto caſu caſſia
fiſtula cōuenit atq̄ʒ māna.Et ſit doſ ab.℥.j.ad.℥.j.ß.man
ne v̄o ad.ij.vſq̄ʒ ad.iij.⁊ dʒ cū decoctiōe ca.ve.iſopi liq̄ri.
paſſu.⁊.iiij.ſe.cōiū frioꝝ extrahi caſſia:aut cū ipſis man-
na diſtēꝑari ſꝑ vioꝉ.ſyrupi vel meꝉ.℥.j.addendo.¶At ſi
talis ſaniei ſit ad ītestia trāſit⁹ cliſterib⁹ lauatiuis ſepe vte
re ꝑ os roſatū ſyrupū freq̄nter dato.⁊ aliq̄n̄.ʒ.j.maſticis
cū aq̄ endiuie vel roſ.ſyrupi aliq̄d addēdo.Et iſto mō tā
epar q̄ʒ ītestia ꝑ q̄ ſanies illa trāſit ne vlcerenť defēdes ꝑ-
optime.¶Solēt vbi ſanies īfra pect⁹ ad locū vnū coadu
nata fuerit cauteria aliq̄ fieri:⁊ īter coſtas īterdū aptio cū
ſagitella:⁊ his ego expt⁹ ſū:⁊ euaſit īfirm⁹.Sʒ q̄ꝛ caſus taꝉ
rariſſime accit cū q̄ cura iſta in ca° de ēpimate ordiate de
ſcripta ē:vbi ſi op⁹ fuerit tꝉe cauteriū fiēdi modū illic reqꝛ

¶De cura pleureſis q̄ ī coſtaꝝ muſculis naſciť. Cap. xix

c Ura nō vere pleureſis q̄ ī coſtaꝝ muſculis naſciť ī
aliq̄b⁹ applicādis ab extra ab aliȷ̄s ſolūmō differt.
¶Lenitiōe igiť vētris ⁊ flōmia ꝭm exigētiā factis:
ac q̄ʒ cū ſpōgia filtro vel veſica fomētatiōib⁹ poſt diē.vij.
vbi dolor nō q̄euerit vētoſā ſuꝑ loco apponi iube.Et vbi
op⁹ fuerit cū ſcarificatiōe:illa.n.dolores ſedat:⁊ mām ex-
tra ad cutī trahit:⁊ ſic īfirmū hac de cā de ꝑditiōe ſecurat
vt ſupra.ca°.xj.declaraui.¶Et ī h̄ caſu ēpꝉm īfraſcriptuʒ
ꝯuenire veteres teſtati ſūt.℞.cāomille malue.an̄.M.j.
maluauiſci radi.yreos.an̄.℥.vj.ficuū piguiū.℥.iiij.coq̄nť
deide piſtenť cū radicib⁹ miſce pul.ſinapis rubei.℥.v.et
cū veteri aſſungia ipigueť:⁊ fiat ſuꝑ locū empꝉm.Ipſam
eni mām extra ad cutim trahit:⁊ dolorē ſedat.¶Et folia
cauliū in butyro decoq̄:poſtea piſtenť q̄b⁹ de puluē colū-
bini fimi ꝑ libito admiſce:⁊ locū ēpꝉa.¶Vel ēpꝉʒ de ſina
pi q̄d iubʒ Meſ.Et ē.℞.ſinapis ꝑ diē nālē ī aceto remol
liti:⁊ poſtea ſubtiliſſime ꝯtriti.li.ß.paſte ficuū piguiū q̄ ꝑ
diē ī aq̄ calida īfuſe ꝑmāſerit.li.j.fiat ex eis ēpꝉm.Cui ſi li
bet vt pigue fiat paꝝ aſſūgie veteris īpone:⁊ aliq̄ loco ſi-
napis capraꝝ ſterc⁹ iponūt vel colūbinū.Raſ aūt ex na-
uali pice locū ēpꝉari faciebat.¶Vel ex adipe aduſto cuʒ
cinere radicū cauliū mixta.tale.n.empꝉm exiccādo mām
extrahit ad cutī.apate igiť extra cutī ꝑ hunc modū tracto
cū maturatiuis:ſi op⁹ fuerit ſuppureť.dehic cū ſagitella
ſiue ruptorio apiať:⁊ ſucceſſiue mūdificeť ⁊ ꝯſolideť.Sʒ
q̄ꝛ talia ad dn̄os cyrugicos ꝑtinēt:eis hāc remitto curam.

¶De dieta in cura pleureſis obſeruanda. Cap. xx

v T cure hui⁹ inuictiſſime pleureſ ſinē iponē reſta-
bat diete doctrinā īſcribē:q̄ v̄tute ꝯſtāte ꝭm diuer-
ſitatē tp̄m hui⁹ morbi vſū variať.Sʒ vt in his tuū
patiētē gubernare ſcias pꝉa deſcribā.A tenui dieta ꝑn^m
ſumēs ad groſſiorē ꝯtinue trāſiēdo.¶Cōſtāte itaq̄ʒ virtu
te aq̄ or.cū çuc.vel ſine ſolū dāda erit.Et vbi forti⁹ ex fari
na or.pultē ſatis rarā:⁊ bn̄ coctā exhibe.Nā vt inq̄t bon⁹
alexā.Si nō bn̄ coq̄ť inflat hipocūdria:queādmodum ⁊
alia legumia.¶Vel tale fac pulmētū a veterib⁹ tm̄ cōmē
datū:vt nihil ſupra.nā excorticatū ordeū ſimplici aq̄ coq̄ſ
extractū piſteť:⁊ ad orale paſceť.Cū q̄ poſtea lac amigd.
miſce.Et dehic debite coctū patiēti tuo ꝑbe.Cōuenit etiā
ipm ſolū amig.lac cū aq̄ or.extractū.Et pꝉm itē cōmēdať
et maxīe vbi patiēs ſpuere īcipit colaturā furfuris quā ſic
facies.Suꝑ triticeū furfur tm̄ aq̄ caꝉe cōmiſcēdo īpones:
q̄ ſolū ſit ībibitū.⁊ ꝑ hor.xij.ſic dimiſſū cū mātili albo for
titer exꝑmať:⁊ q̄d īcolature fūdo reſidet accipies de quo
puls bn̄ cocta fiat:⁊ ē ī caſu iſto ꝓportia.Nōnulli ſiꝉr eā cū
amig.lac.coquūt:⁊ bn̄.¶His groſſi⁹ panis mica ī brodio
pulli decocta:aut ipi⁹ pulli ꝯtuſuʒ vel tm̄ pull⁹ ipſe coq̄ť
q̄ caro ſepeť ab oſſib⁹ ⁊ de tali ꝯſūpto brodio dabꝭ.¶Ego
aūt aꝉs ſic facere ꝯſueui pullū facio exoſſari:⁊ carnē ſic ex
oſſatā ī mātili albo īuolutā:⁊ īter duo īciſoria poſitaʒ ad
torcular exꝑmi facio.Et hīc veluti aq̄ clara ſucc⁹ egrediť
q facilis ē digōis ⁊ optimi nutrimēti ſuꝑfluitatū paucaꝝ
et guſtui delectabiꝉ.Qꝫ ſi fe.intēſa fuerit.iiij.ſe.frīda in pe
tia lignea rara ligata cū pullo illo decoq̄nť.Cuʒ his ciba-
riȷ̄s çuc.ꝑ libito pone.Et vbi ſputi maiorē q̄reres abſter-
ſionē çucc.loco melle vti poteris.¶A die igiť ꝑ° vſq̄ʒ ad
xiiij.his cibis gradatī vtere.Nā ab hic.ſ.2^m v̄tutis teno-
rē ſputiq̄ʒ facilitatē dietā ꝭm exigētiā īgroſſabis:ſed dum
ſputi maturationē atq̄ʒ ei⁹ q̄ris ꝓuocationē:hūiduʒ atq̄ʒ te
piduʒ erit nutrimētuʒ exhibēduʒ.Cuʒ āt ipm matuꝝ fue-
rit nutrimētuʒ īgroſſabis:vt ad ſpuēdū v̄t⁹:vt voluit Ra.
fortis fiat.Veꝝ tp̄e maxī doloris:vt oēs veteres affirmāt:
a cibo erit abſtinēdū:q̄ꝛ ꝑ eū patiētem in deſꝑationē:⁊ ad
mortē deduces:vt inq̄t Meſ.¶Pot⁹ ſit aq̄ or.aut aq̄ mel
lis.Et vbi ad vinū trāſire liceat ſit illō aq̄uʒ cū ſola aqua
çuc.q̄ꝛ q̄n̄q̄ʒ v̄tutē ꝯfortat.Et magis vt inq̄t Raſ.ſputum
maturat q̄ʒ aq̄.¶Actualiꝉr āt frīdi nihil vnq̄ʒ exhibeas.et
potiſſimū aquā ſimplicē ſiue aquā or.niſi ī modica q̄ntita
te.q̄ꝛ multa ſubito bibita:vt inq̄t Raſ.maturationē retar-
dat.Sʒ ſi ſumať.ſ.paulatī nō ledit:q̄ꝛ ꝑ° caleſiet q̄ʒ ad ꝑpa
deueniat.Pōt inde aq̄ caꝉe ī magna ſiti vicib⁹ ꝯtinuatis
ꝑua q̄ntitas exhiberi:q̄ꝛ ſitis extiguiť:⁊ eā coadunari nō
ꝑmittit:ſputi viſcoſitatē ſoluit:ac ipum lenit atq̄ʒ maturat:
vt voluit dn̄s Meſ.¶Et caue ne ꝑꝑ ſitis extictiōeʒ:ſiue
ꝑꝑ aliud malaḡnata muça vnq̄ʒ ꝑbeas dulcia.¶Tn̄ ſicut
voluit.A.aerē patiēs tu⁹ ipatū inhitet.ad aliq̄lē tn̄ caꝉita-
tē declinātē a fumo vēto puluere vacuū.¶Suꝑ lat⁹ infir
mū decūbat.Si.n.ſuꝑ illō q̄euerit bonū portēdit.econtra
v̄o malū.¶Ab ira triſtitia ⁊ aliȷ̄s aīe accn̄tib⁹ ipm cuſtodi
et ipm tuo poſſe conforta:⁊ vtile erit.Cātilenas vt audiat
atq̄ʒ muſicalia inſtr̄a:vt cū his a tiore ⁊ triſtitia reuocetur

Talia naq; i sedādis dolorib⁹ iuuāt multū: vt. A. qrta pmi de seda. dol. Occupari i eo inqt q gaudiū efficit doloris vehemētiā sedat. Et sic hēs qlr debes tuū pleureticū dietare. S3 vbi sanies expuat regimie alio vtaris o3: de q ca pituli. xviij. satis informauit. Et p h̄ pn̄ti cap. finē ipono.

Epilogus totius opusculi. Caplm .xxj.

Prolixus admodū cōmētariol⁹ iste de pleuresi fuit p q mltos nr̄a tēpestate studētes plm gnabat scio: qz qrūcūq; tractatuū snias pphēdere illi vellēt. Qua ex re oia i h̄ ipo cōmētari⁹ ptēta p viā epilogi i pn̄ti ca⁹ cōphēdē z collige volui: qz eo lecto sūmati oi3 ptētoz snias scias. Et sic cū ad curā plef vēire libuerit p doctrinā h⁹ ca¹ scies stati vbi qdcūq; iuenies. Qd uid igif sit plef z qtu plex in p⁹ ca⁹ scies. Et i 2° cās. Z3m aūt demr̄atiua sig⁹ de plef oñdit. Et 4m nō ve. Et hec oia sig talr mēti ira de q verā plesim a nō vā digscas. hoc. n. tibi tm̄ pstat auxiliū vt tā ab ape epatis q3 pulmōis cū qb⁹ pl3 cōicat discernere scies. z h̄ si 5m ca m itellexeris. At vbi de his ho norē pseq desideres 6m cam. z. 7. z. 8. plegē nece ē. Illa naq; ad quē finē pletici q fuerint vēire debeāt oñdūt. Et sic qd de vnoq; pnosticaū. sit scies. Qd ad maxi m hono rē tibi cedit. Cū igif ad pleticū tuū accesseris: vbi opus fuerit q3 celeri⁹ poteris ventrē leni. Dehic euaporatorijs vtere de qb⁹ cam. 9. modū z ordinē dabit. Q si flōiā fiē dā iudicaueris cam. x. lege. ipm. n. tibi flōmādi modū dabit. Q si etas vel aliō flōmiā ipedierit. Plerūq; ei⁹ lo co vētose fiūt: de qb⁹ cam. xj. modū tibi dabit. Et ne in erro rē cadas illa plege bn̄: qz nō solū flōie loco fiūt: s3 interdū vt mā a loco diuertaf. Et psiir iterdū v extei⁹ trahaf ad cuti. z aliqñ vt doloris rabiē sedēt: q3 oim canones capl3 ipm edocebit. Factis itaq; euaporatorijs flōia seu vēto sis nōnūq3 cū aliq leui farmaco vēter soluēd⁹ est. S3 h̄ sit nisi magno cū tiore. Cū plerūq; i tali casu flux⁹ seqf imoderat⁹: qre. xij. cam plege. Ipm. n. te ab oib⁹ his piclis absoluet: si i eo ptēta exeqri. Q si tūc māu digerēdā ac edu cēdā iudicaueris. xiij. cam. z. xiiij. legas o3. illa naq; i qcū q3 mā q z qlia tibi necēria sint oñdūt. Cū igif q dcā sūt ordine debito put noiata capla docēt fueris execut⁹: q dolo res sedāt: q q3 sputū facilitāt approxies nece ē: z h̄ sitā p extrisec⁹ q3 itrisec⁹ applicata: q doctrinā. xv. ac. xvj. cam ponit. Nec oia q dcā sūt: vt plef resoluaf efficiūt: qd in oi studio pgredū. vez nec sp illō sit: s3 i collectionē trāsit: et tūc t a ē psideratio: vt illā collectā māui i suppuratiōe3 ducas. Qd tn̄ fiedū ē cū cautela. s. ne sbtile resoluaf z grossū remaneat. Ac ne apa siue collectio illa añ tps aptaf. Et sic q illā i suppuratōe3 ducāt: q q3 debito tpe rūpūt qdā cū ordie erūt applicāda: z hoz doctrinā. xvij. cam ordiate tibi pbet. Collectiōe siue apate rupto erit vlc⁹ mūdificañ. Et ne pletic⁹ bon⁹ i ptisi seu aliā malā egritudinē cadat erit sanies cū cautela educēda. Que iterdū p vrinā. Et in terdū p egōnē: z mdū p sputū educif. Procurādum erit igif vt suauif: z cū approbatis dcā sanies educaf: ne loca p q trāsit vlcerēt. Et hoz oi3 mōs. xviij. capl3 docet. At plerūq3 accit vt vā plef ad ex vsus cuti collectiōe3 faciat q tūc suppurātib⁹ idiget. Deide aptōe z successiue mūdificatiōe. Et tādē psolidatōe. Q d. xix. ca. te docet facere. Ue rū ista q dcā sūt adeo ordie qdā mihi fore pnexa videbāt vt pgrue inf illa dictādi mod⁹ n̄ caderet. Et hac ex cā eū ad vltimū3 reseruaui: qd vbi scire cupias. xxim ca. plege. Ipm. n. qlr patiētē tuū dietare debeas oñdit: qd vt p3 to ti cōmētariolo finē ipōebat. S3 qz i eo ptēta i pn̄ti caplō epilogare libuit. h̄ tot⁹ cōmētariol⁹ feliciter finē recipiat.

Antonij Guainerij Papiensis viri doctissimi cōmentariolus de pleuresi feliciter explicit.

Antonij Guainerij viri doctissimi cōmentariolus de passiōib⁹ stōi ptinēs ca. 57. felicit icipit.

De meri z egritudinibus eius. Caplm .j.

Volēs de egritudib⁹ stōi i pn̄ti cōmētariolo di ctionē facē a meri tāq3 ab eo nob pmit⁹ occur rēte ichoādū ē. Nōm aūt q meri dictio ara bica ē. q dīa meri qd latie psseu portio iterptaf: qz cā ptē stōi eē volūt: p quā veluti p portā seu māica i ipm stōm nutrimētū igredif. Greci vō ysofagū appellāt

ab ipso qd est inter: et fago ductio: qsi nutrimeti p eu intus ductio: et pp h latini qda eu porta supiore appellat. Componitur ex carne et ex duab⁹ panicularib⁹ planis tunicis vilos ta logitudiales q̃ trasuersales hntib⁹: q̃x intrinseca: vt facili⁹ extedi possit nervosa magis et carnosa min⁹ fuit: cu p ipam re dura aliqua trasire ncce sit: et vt p ea tanq̃ p rotuda manica ad sto͡z nutrimetu igredi possit ad fauces vsq; ptigit. ¶ Ex qb⁹ notissi̅ei⁹ satis p3. Est.n. meri me bru logu pcauu pcauitate rotuda ex carne: et duab⁹ vilosis plais tuicis pstextu: q̃x itriseca nervosa magl et carnosa min⁹ existit vt p eu taq̃ p porta seu manica nutrimetu ad stom ingredi possit: ad fauces vsq; ptigit. Ledit meri cu trasglutiedi ipedit actio: et si i gne ois ei⁹ lesio sp manifeste copzehedat. Que tripl̄r fieri ptigit. s. ablate diminute et corrupte. Ablate qde cu patiēs penit⁹ nihil trasglutire possit. Diminute qn pa͡z cu difficult̄ transglutit. Corrupte qn cu tremore et titilatioe patiēs trasglutit. Et ois ei⁹ lesio aut p coitate: aut p ppzietate in eo accidit. Per coitate q̃nq; toti⁹: q̃nq; pticularu mebro͡z. Toti⁹ vt i fe. aduretib⁹ e videre. Tuc.n. meri toti pporties i trasglutio sensibilit̄ ipedit et tata mebro͡z ariditate figfiat: vt ncce sit morte pseq. Ex egritudib⁹ qde cerebri sepe accit meri lesio pp nocumetu sc3 virtute sbibili: et motiua veluti litargia frenesi: spasmo ta ptu̅ q̃ vl̄ madibula͡z: ptiu oris colli: et etia pp apata illa͡z vt duaz gladiu gutturis vel i sqnatia: aut pp catarri descesu vt i bracis et corrizis: aut pp casu vuule: aut pp iclinatione spodiliu ad iteriora: aut pp vetor̄m i mebris ppiquis cu coartatoe: vut pp medicina suffocatiua: vl̄ de comestis gbusda fugis. Et i his q3 g gisps bibut: aut cerusa sepe ptigit. Et ille sut egritudies q p coitate eide plerūq; accidut. Que aut p ppzietate euenniut: aut in ei⁹ suba: aut i via. Si fuerit i suba vel e mala pplo simplex vel co̅⁹: vel cu ma vel sine. Si i via e sicapa vel opilo sine apate: siue solo cu vlcere: vel sine vlcere. Et ille sut i summa egritudines meri: q̃x facilis satis e cognitio. Na q p coitate sut illi ex curis illa͡z egritu̅m cura e. Per ppzietate vo q fiunt in suba mala pplo calia sine ma aut cu ma fuerit facies rubet ligua q3 atq; pallatu: et i istis atq; gutture calitas manifesta sentit et itesior vbi ma fuerit. Q: si collu atq; gulla tangeret manu calitate manifesta depbederet. Adest ptiu illarū aspitas atq; sitis et ex potu frido manife̅m iuuametu sentit. Cotraria vo signa cotrariu sigiant. s. friditate. Huiditas vo sitis puatioe lenitate atq; huiditate illa͡z ptiu abudatia sputi figtur vel cogscit. Et p oppo͡ta sig siccitas q ex pteritis aduretib⁹ egritudib⁹ et ex aeris: aut nalis balnei rabiosa calitate accit. Opilo vo sine apate p igressu alic⁹ catarral mae facile pgscit. Apata aut meri cala ee put frida: huida vl̄ sicca. ¶ Ulceratio vo apatu samato͡z succesiue fieri pot. Et ite ex solone ptinui i ipo quis mo fca. Et q3 de his oib⁹ egritudib⁹ i stoi egritudib⁹ tractadu e. Quarū psilia sut sig i eade cura doctrina ho͡z ad illa libet reuare et ad ea q de sqna͡a. Na ipedi̅m trasglutiedi p oes seu vulgares medicos i cura sqnatie reponit. Et has pp cas de egritudib⁹ meri his paucis pter⁹ ee volui. Na cu ipm ps sit stoi auctores plimi: vt Gal. i li. x. tractatuu. Antiqu⁹ serap. ras. ad alma. de egritudib⁹ ipi⁹ nulla fecert metione: voletes illas p notitia egritu̅m stoi fore notas: de qb⁹ infra tractabit. Cas sia ta pnostica q̃ demfatiua et cura3 ibi ordiate deo duce ita describa qd illas ad oes meri egritudines adaptare poteris. Et p h ca⁹ piti finem imponam.

¶ In q declarat qd sit stous cu ei⁹ anothomia et descriptioe

Tia egritudinu stoi doctrina describe. Cap. ij

q volo p⁹ videdu e vn ipe dr. Dr aut stos vt simo igt ianuesis: et nonnulli alij a stoa grece qd latine ide e qd os: et cus veter qsi vetris os. Et sic h nome stos os vetris solu iportat. Usuali tn noie p aggregato ex ore et ventre ipe stos accipit: qlr sit i pposito. S3 si recte ispexeri pter pnci̅c nullu repio qd oib⁹ ita vlr suiat sic ipe stos. Jo bndict⁹ de⁹ ipm i me⁹ corpis collocauit: vt i eo vigore mebro cu circustatum pficiat ibi digo. Est.n. archa cibi q final̄r mebra oia nutriut. Et sic p h nutrimetu oib⁹ seruit pter oib⁹ nocumetu iferre pot: vt pstatin⁹ in libello de sto. vn Gal. os stoi. io antiq pcordiu vocauert. Et ide q de iteriori dic: cu oib⁹ naq; mebris stos alligatia h3. Cu cerebro q de: q ad ipm vnu nervo͡z puenit q vna sup meri iuolutione reuolutu: ipi tade sto ptinuadu et i minutissimos villos dimissi i suba3 oris tota ptexunt: pl⁹ tn in ore cu magl sensibile pp fame atq; siti: et ei⁹ ianitione pcipieda cu ee opoztuit. Fuit tn ei⁹ suba nervosa multu: vt extesibilis et corrugabil fozet. alr no potuisset assuptu cibu bn pplecti. Fuit ne ex duab⁹ tuicl ppofit⁹: q̃x ex͡ca carnosa fuit mltu: vt p cibo digeredo calioz eet. Jntri͡ca nervosa p⁹ pp plima sibilitate sto ncc̃ia. 2⁹ vt stos pm exigetia suscipiedi cibi fieret extesibil. 3⁹ vt iterioz sfficies stoi eet solida: vt no facil̄r ex occursu accuti vl̄ aspi lederet vl̄ alti⁹ fortis ipsius ois sub fo͡a cibi vl̄ pot⁹ assupti h p͡a pmi. c. d mebris: et. 13. etij. c. i. et 7. de iuuamtis mebro͡z. 2⁹. c. et de iuuamtis stoi plima hnt. A pte dex epar cu penul gbusda q sut velut digiti man⁹ eu apiexates supponit a q qda mag vena pgredit q in pte posteriori i loco mioris circuitiois p logu trasies sua calitate sto͡z calefacit et i min utissimos ramos ta de diuisa p qs nutri̅m eide defert in tota stoi subam semiat: et hi rauli in ex͡ca vene tuica dephedut i itri͡ca vo: et si visu effugiat dispgunt et h appet p san. effu. Si i ptinuo solo fiat p miseraicas. Jte stoi vena qda mlta nalr deferes epi alligat: splen q3 q i sinistra pte ligat: a q venit: vt ea sup ipm gurgitas famis tpe qnda triste sesatioe3 causet. Rursus a corde artaria qda magna ad ipm stom puenit q p minutissimos raūlos p sba3 eiusde dispsa carne ei⁹ euetat atq; vigorat. A fellos q de ad fudu stoi ram⁹ qda i pres disus raos cola3 rubea gra iuuade digonis dferes: et iteriore tunica no ptrasies i ipi⁹ sba spargit pcauitate neq̃q̃ ptiges. Dorso aut atq; vi sceribus alijs ligamtis firmis visibilit̄ colligat. Jn anterioni vo pte colligat cu cirbo et mediate portenario cu duodeno alijsq; itestinis. Fuit at stos oblog⁹ figure rotude: q: tal e ab occurretib⁹ q leder put tutissima et illo͡z capa̅ma. Fuit et ite curuat⁹: q: si sic no eet orificia ei⁹ eent i directo posita. Cuq; stature recte ho sit an tps debitu ab eo cib⁹ dscedisset. Et ex his oib⁹ qd sit stos sat p3. Est.n. meb͡z pcauu et pfecte rotudu in me⁹: corpis situ mebris spine kisti fellis dorso duodeno ac cirbo apte colligatu duab⁹ tunicis ptextu: quaru intrinseca nervosa: extrinseca vo carnosa magis existit ad cibi chilificationem finaliter ordinatus. Et sic patet quid sit stomachus: qd hui⁹ capli intetio fuerat.

¶ Quid sit appetit⁹ in gne et qlr p qnq; mot⁹ cat. Cap. iij

Upest at stoi egritudies iuestigare: q n solu diuersaru qlitatu seu maex: s3 sm loci colcatioe3 et ppzietate vt iferi⁹ appebit: plim diuersificat. De qb⁹ oib⁹ ordie qda seqntib⁹ i caplis deo adiuuate tractabit. Appetit⁹ naq; i gne nihil alid e q̃ iclinatio appetetl ad appetibile. Un appetit⁹ ab alio qsi petit⁹ dr: q i nale et aiale dividitur Nalis sine cognitoe sit q. nihil aliud ee v⁹ q̃ iclinatio qda ad forma vel re in qua nalit sine apphesioe tal sit iclinatio qlter mam pma forma appete dicim⁹. Et tal vt qda aiut e duplex. s. cois q nalib⁹ oib⁹ reb⁹ iest: eo͡z esse naq; pnse vt suo inesse pmaneat et cōseruent: q: qdlibet ens nale appetit nalr pmanere. Ali⁹ pticlaris q reb⁹ aiatis solumo iest p restauratioem depditi vt iesse pmaneat et pseruet appetut nutrimetu: q: restauratioe cessate seqt mors i breui et tal i oib⁹ mebl repit. Ergo p restauratoe soluti attrahe osiderat. Duplex tn i sto nal appetit⁹ repit: vn⁹. s. cois q cibu ab ex ptoto appetit. Ali⁹ e pticlaris vl̄ ppri⁹ q no alit q̃ mebra cetera nalr appetit. Aial appetit⁹ e qde appetetis ad re p ipa3 virtutis aialis apphesione q vt ad ppositu spectat ho ab ex ad aliqd attrahen. mo͡r. Et talis appetit⁹ sensitiu⁹ isit sto et no mebris alijs que vt stati patebit fame appellat: p q causanda qnq3 mot⁹ reqrunt. Prim⁹ e mebroru inanitio a calore nali ab alio ptinue mebrorum humidu resoluete causata. Scds e attractio membroru a veis. Uene itaq; ianite ab epe attrahut saguine et sic cat 3⁹

motꝰ: Attracto sāguie ab epe ipm: tūc hum chilosū a stō attrahit: ⁊ h̄ ē 4ꝰ motꝰ. Sȝ ad hmōi suctōeȝ seqƭ ipiꝰ oris stōi corrugaº: ad quā seqƭ qdā tristis sensaº: q̄ p effusiōeȝ mlie ordine nāli supra ipm os stōi a splene trāsmisse plȝ augeƭ et h̄ ē 5ꝰ motꝰ q ē alioꝝ finis: qꝛ ad ipm seqƭ illa tristis sēsaº Quā. G. 4º de accnti 6º cōm. famē appellat. Sēsus ingt eni hāc sensatiōeȝ sētiēs fames appellaƭ. sed. A. 3º de aia vult potiꝰ famē eē appetitū hāc tristē sensationē in seqnte Cū aliqn̄ appet q̄ vā fames fm. G. ē qdā tristis sensaº ab illis gnq; motibꝰ tādē cāta: p quā ab extra extrahere cibū stōs appetit. fm aūt Arist. vā fames ē appetiꝰ gdā ꝯn̄s illā tristē sēsationē: ⁊ sic pȝ qd sit appetitus quē famē appellamꝰ. pȝ etiā qt ⁊ q sint ad ipam verā famē motꝰ requisiti.

¶ De causis ablatiōis ⁊ diutiōis appetiꝰ quē famē appellamus. Cap. iiij.

Appetitū aialē stōi quē famē appellāꝰ tripl'r legi cōtigit. Ablate qn̄ nihil penitus appetiƭ. Diute cū paꝝ sicut in bolismo de q̄ infra. Corrupte qn̄ ea appetimꝰ q̄ infdū hūane spēi incōueniētia sūt: sicut carbones lutū cimices: ⁊ silia. Et q̄ȝuis in appetitu tā cibi q̄ȝ potꝰ lesio eē pōt. In p̄nti tn̄ de lesiōe appetiꝰ quē famē appellamꝰ tractabiƭ. ⁊ p̄mo. s. de ablatiōe et eiꝰ diutiōe cū ab eisdē cāis: fm tn̄ minꝰ ⁊ magis fieri cōtigat. Ablatiōis v̄o seu diutiōis appetiꝰ stōi q̄druplex p̄t eē cā. p̄ª gnq; p̄dictoꝝ motuū seu alicuiꝰ ipoꝝ ipedimētū 2ª melie sr̄ os stōi effusiōis defectꝰ a splene. 3ª oris stōi nocumētū. 4ª ab extra cibi approximādi d̄fectꝰ. Q̄ȝtū ad p̄m nisi inanitio mēbroꝝ p̄cederet nulla venaꝝ fieret ianitio pōt etiā eē nocumētū tale i venis: vt opl'o apa aut aliqd̄ tale q̄ nihil ab epe traheret. Et p idē in epe: qꝛ opl'o vl' apa vel tale aliud ipediret attractiōem eiꝰ a stō. Et si i ore eiꝰ nā talis tristis sēsaº fieret nullꝰ foret appetiꝰ. Et ex his pȝ q̄l'r ipedimētū gnq; motuū vel alicuiꝰ illoꝝ ablatiōis vel diutiōis appetiꝰ pōt eē cā. Istoꝝ gnq; motuū ipedimēti cā pōt eē tā itriseca q̄ȝ extriseca. extriseca qdē vt aeris caliditas excessiua balnei vel ꝯsil'is potēs calorē nālē extraneare vt nō possit hum mēbroꝝ resoluere: ⁊ sic mēbris nō ianitis nō fieret a venis suctio ⁊ p̄iter motꝰ q̄ȝ cessabunt. Idē faceret excessiua fritas quōcūq; ista fuerit calorē mortificās vl' extiguēs. Nimiū exercitiū: ⁊ qes nimia: sōnꝰ p̄lixus: ⁊ supflua vigilia: ciboꝝ seu potuū repletio: ⁊ fr̄orum maxie ac oī digōni rebelliū. nimia itē ipoꝝ abstinētia: qꝛ calore debilitato debilis fit venaꝝ succio. Supflua itē aniaccnª: vt nimia tristitia: qꝛ spūs tristis exiccat ossa. Nimia circa rē aliquā sollicitudo: vt in mercatoribꝰ ⁊ studētibus assidue: ⁊ i deuotis religiosis ex corde ꝯtinue ꝯtēplātibꝰ sepe accidit ac paupcl'is nim philocaptis q ꝯtinue ex corde tm̄ de amasia sua cogitāt vt oīs i talibꝰ opō nāl' oīo cesset. Et p̄scriptoꝝ oim cā ē. Qꝛ cū aia alicui rei se itēta dat se totā dat. iō delata sub oculis nō vñr. Et pp h̄: nā calorē a digōe nulla aut pauca seq̄ƭ: ex q̄ ablaº seu diutio ser appetiꝰ. Idē gaum ingēs sepe fac̄. Et his coitꝰ ānectiƭ q supans calorē nālē resol'dº in tm̄ digōem debilitat vt a mēbris nl'a vl' pauca seq̄ƭ attraº. ⁊ idē nimia ipiꝰ coitꝰ abstiª. Q̄ȝ eni id faciat abstiªnōne viri potētes vt vidue deuote. iuuenes religiose ac paupculi scholares nim abstinētes subitā iterdū mortē icurrūt? Et qbꝰ pȝ q̄ pp h̄ posse ē digōnē in tm̄ debilitari q̄ venaꝝ suctio pauca aut nl'a fiat. Cā itriseca p̄t eē niª hūidi substātifici resol'o vt i adurētibꝰ fe. ⁊ ethica ⁊ silibꝰ hūoꝝ q̄ȝ icrudatio: aut ipoꝝ nimia repl'o Nā. n. tūc sup eos digōem itēdēs ē cā q̄re mēbra nō attrahūt: vt i vrso: eritio ⁊ aialibꝰ: vt pōit. A. caº d̄ destru. appe. et debilitc. illa ei diu a cibo abstinēt. ⁊ h̄ ē cā q̄l'r ifirmi crudis hūiditatibꝰ repleti sepe a cibo abstinēt diu. Et aliqs nōnūq̄ȝ vidi q p ablatiōeȝ appetiꝰ nihil aut paꝝ manducāt: ⁊ tn̄ de egōnibꝰ i notabili satis q̄ȝtitate adhuc cum h̄ emittebāt: qꝛ tūc nā ad ipos hūores dirigēdos itēta: ⁊ maxime si i stō fuerit nō al'r q̄ȝ indigerēdis cibis supfluitates ab ea resecat: q̄s p secessū emittit. In venis aūt epis ⁊ viijs aliijs apata exnª vel opl'ōes nutrimēti attractiuā ipedire p̄nt. Ex qbꝰ pȝ q̄ p̄nt eē cāe illos gnq; motꝰ ipediētes ex q̄ ipedimēto ablaº vel diutio ser appetiꝰ: qꝛ itēse eū ex toto tollūt: diute v̄o diminuūt. ⁊ sic patȝ cā p̄ª. Cā 2ª abscisiōis ml'ie sr̄ os stōi a splene defluētis q̄ sua pōticitate ipm exp̄mēdo ex acetositate illā tristē sēsationē adauget eē p̄t ipiꝰ attractie debilitas: cꝰ cā ab epe ml'iā ad stōm mittendā attrahere nō p̄t. Ipiꝰ p̄iter opl'o duricies ac apa: t'lia ei ml'ie ad os stōi effusionē p̄hibet. Q̄ȝtū ad 3am cām pōt rōe nutrimēti oris stōi appetiꝰ ml'tipl'r ipediri. In eo nāq; vt dictū ē nāl' virtꝰ viget ⁊ aial'. p nālē ei naturale desideriū nasciƭ: pp qd̄ vt cetera mēbra attrahere nutrimētū appetit. p aialē v̄o dolorosā illā tristē sēsatiōem pcipit: ⁊ illaꝝ duarū vna ab alia absolui nō p̄t. Q̄ȝuis ei dolorosa ista sēsaº pcipiaƭ nāli d̄siderio adhuc exn̄te: appetiꝰ tn̄ auferƭ: q̄re eo tūc v̄tꝰ aial' nō pcipit ianitiōeȝ. In his itaq; v̄tutibꝰ lesio qn̄q; accidit pp alicuiꝰ ꝯ̊nis simplicis vel alicuiꝰ ꝯ̊nis defectū vt ē cal'itas supflua hūiditas siue ab extriseco siue ab itriseco fiat. Et tal' mala ꝯ̊ simplex vel cōposita cū mā vel sine eē p̄t. Cal'itas. n. fritis ⁊ hūiditatis appetitū inducit. ⁊ sic cali ⁊ sic. q ē fames appetitū remouet: vt i aere calido iter agētibꝰ sepe ꝯtigit ⁊ i se sr̄flue exercitātibꝰ ac i balneis se balneātibꝰ crescit sitis. Fames v̄o diuiƭ vt q̄tidie expimur. fritas āt nō sr̄flua iuuat appetitū vt supra patuit Sr̄flua v̄o calorē exterminās diuit siue ab extra siue ab intra p̄ueniat: ⁊ siue cū mā vl' sine mā fuerit. Mālis v̄o hūiditas i stō natās aut i ore eiꝰ ifiltrata stōi villos inuoluēs desideriū deicit nāle. Et sic nulla aut pauca fiet attractio nutrimēti ⁊ sēsatiōeȝ obtūdēs ipedit appetitū. Hūor iteȝ salsus seu putridꝰ i stō seu i ore eiꝰ exn̄s: potiꝰ eū ad expellēdū q̄ȝ ad attrahēdū irritat. Sr̄flua siccitas tā appetituȝ nālē q̄ȝ aialē destruit. Pōt ēt i ore stōi al'r fieri lesio: qꝛ aut p cōitatē aut p p̄p̄etatē. p cōitatē qdē aut totiꝰ aut mēbroꝝ ptic'ariū. totiꝰ: vt i fe. acutis ⁊ maxie pestilētialibꝰ ⁊ ethicis ꝯualescētibꝰ i vtētibꝰ exercitio sr̄fluo nimiū resolutio i sudore diaforetico. In fame diuturna ⁊ silibꝰ. p h̄. n. fit totiꝰ resol'o: cui cōpatiēte stō auferƭ aut diuiƭ appetiꝰ. p cōitatē mēbroꝝ ptic'ariū appetiꝰ diuiƭ aut auferƭ sepe vt ex apate epis vel meseraicaꝝ vel ipoꝝ attractie debilitate. ⁊ idē ex splenis accit opl'one vel apate: q̄ꝝ cā ipoꝝ attractia debilitata virtute ml'iā ad os stōi nō propellit. Et idē si corrupta aut adusta ml'ia ad ipȝ os stōi trāsmittaƭ. Ulcera q̄ȝ intestioꝝ: ⁊ itē vētositas ad stōm ascēdēs appetitū sepe p̄hibet: ac i eis corrūpit exn̄tes hūores: sil'r ⁊ v̄mes: ⁊ maxime si ad stōm ascēderit. Apa v̄o cerebri aut epis vehemēs dolor: catarrꝰ defluēs sua viscositate stō adherēs interdū neruos ipiꝰ paliticat ⁊ sēsatiōeȝ p̄hibēs appetitum p̄hibet ex toto. Et breuiter oēs passiōes cerebri q̄ neruos debilitāt appetiꝰ diutiōis vel ablatiōis cā eē p̄nt. Uidi ēt q̄sdā q ēt p polipū vel alicuiꝰ ēt fetide māe i naso retēte vl' alibi fetidū odorē hn̄t. Et cū mādu cāt odorē istū fetidum eē putāt: ⁊ sic cibū oēm renuūt. Ex qbꝰ pȝ q̄l'r p mēbrorū colligātiā diui aut auferri pōt appetiꝰ. p p̄p̄etatē āt accit appetiꝰ diutio vel ablatio: puta ex raritc texture stōi p quā a cibo terreƭ: ⁊ tunc paꝝ aut nihil appetit seu cōedit. Q̄d idē ex apatibꝰ vel aliijs p̄p̄is egritudibꝰ de qbꝰ ifra d̄o auxiliāte tractabiƭ p̄uenire p̄t. Q̄ȝtū ad q̄rtā cām i appetitu ex pte cibi nocumētū p̄uenire p̄t. s. ex pte q̄ntitatis ⁊ q̄litatis. Ex pte q̄ntitatis: qꝛ ex assūptiōe cibi i pua q̄ntitate taȝ attractia q̄ȝ digestia stōi debilitaƭ: vel de ipso cibo q̄ ē vt plm nimiū sumiƭ: q̄re si cibꝰ aliꝰ deƭ cū p̄mꝰ digestꝰ nō sit stōs refugit. Respectu v̄o q̄litatis: qꝛ pl'ima sūt cibaria q̄ de se fastidiū generāt: vt pinguedo: cerebra ⁊ silia. aut cibaria de q̄ꝝ nā ē subuertere: sic cū cibaria diuersa mānducāƭ qꝛ vnū alteriꝰ digōeȝ ipediēs pp ipsoꝝ corruptiōeȝ in stō appetitū deijciūt. Et etiā de se aliqua sūt inter q̄ ⁊ stōm q̄dam occurrit p̄prietas occulta: q̄ talē cibū refugit. 13. tertij tractatu tertio capl'o. ij. Presentaƭ ⁊ item cibus cuȝ humore in stomacho discōuenientiā talem habens q̄ ipm stōus refugit. verbi. g. si hn̄ti hūorē viscosū cibꝰ deƭ dulci

aut viscosus stōus acuta aut incisiua cibaria desiderās il-
lum cibū abhominabit. Nō desiderata q̄q̄ꝫ cibaria appe-
titū deijciūt ac immūde ꝑparata. Aliq etiā sūt q ita spurce
et immunde cibaria ꝑparāt: ꝙ stōs abhominatur: vel in
vasis ponunt nō mūdis: vt plꝛibus fit in locis: cibaria q̄q̄ꝫ
q̄ꝫtūcūqꝫ laute ⁊ polite ac delicate ꝑparata boni insup ac
laudabilis nutrimēti p ꝯtinuū vsum appetitū sepe deijci
unt. Ex qbus oībus ptꝫ q̄ sunt cāe ablatiōis ⁊ diminutio-
nis appetitus: qd̄ de intētiōe huius capituli fuerat.

¶ De signis demōstratiuis generalibus causaꝝ diminuti-
onis aut ablationis appetitus. Caplm .v.

Ec egritudo seipsam manifestat qn̄. s. infirmꝰ parū
b aut nihil appetit: ⁊ sic restat ad causaꝝ signa deue
nire. Et ꝑmo qꝛ illi quinqꝫ motꝰ q ad appetitū cau-
sandū reqrunt: vt supra dictū ē a cā tā extrinseca q̄ꝫ itrin-
seca ipediri pn̄t. Si cāe extrinsece fuerit ſm ordinē in ꝑ-
cedētibus positū inuestiga: puta si excessiua fuerit aeris
balnei: vel alterꝰ caliditas vel frigiditas. Si supfluū factū
fuerit exercitiū vel qes: somnꝰ vel vigilia: nimia cibi aut
potus abstinētia. si aliq̄ fuerit accidētia sr̄flua: si coitꝰ nimi
us aut ipiꝰ nimia abstinētia. Et vt oēs res nō nāles hic in
cludā. Si defectꝰ in cibo fuerit ordine q̄ quarta cā dimi-
nutiōis appetitꝰ q̄ rōne cibi imūde ꝑparati aut alterꝰ ꝓ-
uenit cās inuestigabis. Et si cāꝝ extrinsecaꝝ q̄ rōe illoꝝ
quinqꝫ motuū pn̄t appetitū diuertere vel auferre facile ī
notitiā deuenies. Restat nūc solū intrinsecas īuestigare
et vt faciliꝰ hoc fiat cōsidera: si in his qnqꝫ motibꝰ aut ī ali
quo ipoꝝ defectꝰ fuerit aliqs: ⁊ tūc videbis an vitio totiꝰ
vel venaꝝ vel epatis vꝉ mesaraicaꝝ id fiat. Nā si respectu
totiꝰ cōprehēdes si adurētes febres vel ethica vel aliqua
hmōi ꝑcesserit aut pn̄tes adsint. Apa v̊o vel opilationes
vel al's his mēbris ꝓprias egritudines p signa in ꝓprijs
caplis posita cognosces. Itē si solū vitio stōi ꝓueniat pro
pter eiꝰ raritatē dep̄hēdes: qꝛ sp ex cibi sumptiōe terretur
Et qꝛ dictū ē malā ꝯplexionē vtplm h̄ efficere si calida fu
erit in ore stōi inflō sentit: sitis vehemēs aderit: qꝛ caliditas
vbi supfluit roridā hūiditatē ꝯsumit. Sr̄fluēs tā aialē
q̄ꝫ nālē stōi virtutē destruit. Et si cū ista mala ꝯplexiōe ca
lida colꝛa ꝯiuncta fuerit cū oris amaritudine fumosa erit
eructuatio. Caliditas tactu sentit: ⁊ interdū nō solū super
stōm: sed iterdū i volis manuū plātis pedū: ⁊ interdum
ad totū corpꝰ sparsa ethicā efficit. Iuuat a frigidis: nocet
a calidis. Q̄ꝛ si ꝯ etas tp̄s anni regio ꝑcedēs regimē et ta-
lia ad calidū declinauerit: certior multo fies. Urina vero
ignea ac subtilis erit pulsus magnꝰ velox ⁊ frequēs: ⁊ ꝓ-
pter illā caliditatē in intestinis cōicatā feces sicce erūt et
aduste. color erit vtplm citrinꝰ. Et si defectꝰ melꝛie a sple-
ne mādate ꝓuenerit ꝑquire an in splene ipo debilitas fu-
erit attractionis vel apa vel opilatio vel aliud hoꝝ. ⁊ ta-
lia ex signis in egritudinibꝰ splenis positis cōprehendes
⁊ in sūma cuiusuis alterꝰ mēbri cū defectꝰ fit in appetitu p
priuationē egritudinū stōi: ⁊ p taliū mēbroꝝ egritudines
pticulares cognoscas: eger manifestā sentit frigiditatē: et
nō fit in cibo digō q̄ꝫtūcūqꝫ sit paucꝰ ⁊ facilis digōnis. Q̄ꝛ
si aeris intēsa frigiditas vel cuiusuis alterius sicut potus
multꝰ aq̄ frigide: aut rei narcotice: aut taliū ꝑcesserit que
sensū oris stōi obtusum fecerūt dolorē nullū sentiet. Et
si acuta ⁊ mordicatiua mādūcauerit: ⁊ successiue vinū bo
num puꝝ potauerit nō grauabit: nec vllā ex eis patietur
mordicationē nec singultū nec nauseā. Et si ori stōi fia vi
scosum affuerit in cā abhorrebit insipida dulcia vnctuo-
sa ⁊ actu frida nulla erit mordicatio: ⁊ inclinabit potiꝰ ad
calida acuta ⁊ incisiua q̄ꝫ ad alia. Si fuerit flegma crudū
in eructuatiōe sentiet acetositatē: ⁊ sine siti erit inflatio in
stō. Fꝛa slm in ore cibū salsum sentire facit: adest sitis ⁊ in
sipiditas: potiꝰ ad rē liqdā declinabit. Et si melꝛia supflua
h̄ effecerit: in ore sapor acetosus erit vel pōticꝰ ⁊ esset cā
ingetudinis ⁊ extimatiōis male: ⁊ h̄ plerūqꝫ melꝛicis acci
dit. ¶ Et si fuerit hūor corruptꝰ nausea aderit stōi subuer
sio fetor oris: ⁊ maxīe in ieiunio ⁊ eructuatio fetēs egestio
quoqꝫ. Et eiꝰ q ex odore fetido diminuit aut aufert appe-
titꝰ ex cā polipi vel alicuiꝰ fetoris inducere potētis i capi-
tulo de polipo: ⁊ de fetore oris signa ingre. Defectꝰ autē
ex cibo imūde ꝑparato facile cōprehendes. Et sic habes
diutiōis appetitus vel ablatiōis signa demōstratiua.

¶ De signis ꝓnosticis diminutiōis seu destructiōis appe-
titus. Caplm .vj.

Estructiōis aut diminutiōis appetitus signis posi
d tis demōstratiuis ſm meū ordinē in opusculis ha-
ctenꝰ obseruatū de his in pn̄ti caº sūt aliq̄ signa ꝓ-
nostica describēda. ¶ Et ꝑmo aliq̄ q̄ in egritudie stōi sūt
cōia q̄ a bono. Auicē. ⁊ a meo. G. habui. A. aūt. 13º tertij
caº de signis stōi. scias inqt ꝙ egritudines stōi qn̄ ꝓlōgā-
tur ad raritatē viloꝝ eiꝰ fit difficile curare ⁊ ei medicari.
Et stōus itē vehemētis sensus aptꝰ ē ledi ⁊ ipediri a qua-
libet cā pua. Et in caº de debilitate stōi. Scias inqt ꝙ de-
bilitas stōi ē fortasse cā oīm egritudinū corpeaꝝ. Et stōs
ꝑterea rare texture rare substātie subtilis carnis a q̄cūqꝫ
cā fuerit siue excreatōe siue p egritudinē siue pp malitiā
regis pducit patiētē ad debilitatē in oībꝰ opatiōibꝰ suis: ⁊
est necessariū vt curet cū labore. G. v̊o stōs inqt si fuerit
vehementis sensus cōicabit ei cerebrū. vn̄ si tremor fit in
corpe: timet de spasmo. Et hec sūt cōia. Propria v̊o sunt
appetitꝰ diminutio q̄ a fritate fit deterior ē q̄ꝫ a caliditate.
Nā talis diminutiōis potētē cām esse oportuit: cū ex cau-
sis appetitū inducentibꝰ fit friditas. Cū etiā curari neq̄q̄ꝫ
nisi calis pōt q̄ appetitui ꝯtrariāt. Deiectio appetitꝰ sine
febre deterior est ⁊ molestior q̄ꝫ cū fe. acuta. in cronicis v̊o
nō sp veꝝ foret. ¶ Si appetitꝰ deiectio pp debilitatē virtu
tis ē mala est in q̄ patiēs si aliqd appetere ait si pn̄tat refu
git. deterior tn̄ ē in q̄ nihil penitꝰ appetit: deiectionē ma-
lā ⁊ debilitatē virtutis significat: q̄ p cibū maxīe ꝯseruat.
Deficiēte ergo cibo ⁊ egritudine existente est virtutē defi
cere. ¶ In oī fluxu vētris in sudore diuturno ⁊ in oī fluxu
sang. nariū ⁊ emorroidaꝝ ⁊c̄. diminutio mala: ablatio v̊o
pessima. Appetitꝰ destructio in q̄cūqꝫ fiat dispōe si diu du
rauerit mortale: qꝛ sine cibo diu hō viuere nō pōt. ¶ De-
iectio v̊o appetitꝰ in ꝯualescēte si q̄tidie auget materiei
remanētiā significat: ⁊ p ꝯn̄s recidiuā: iuxta afforismum.
Que relinquunt in morbis ⁊c̄. Si tn̄ talis deiectio conti
nue diminuat: q̄ꝫuis tn̄ paꝝ nō significat māl̄ derelictā:
sed magnā potiꝰ fuisse virtutis debilitatē ⁊ resolōnē. Et
hec paucula de signis pronosticis diminutionis seu de-
structionis appetitus.

¶ De signis ⁊ cura in generali ablatiōis appetitus ꝓueni
entis tam a causis extrinsecis q̄ꝫ intrinsecis. Cap. vij.

Ppetitus ablatio eiusqꝫ diminutio p cōitatē vt su-
a perius ac. p ꝓprietatē fieri pōt p cōitate vel totiꝰ: vꝉ
mēbroꝝ pticulariū. ¶ Si totiꝰ subleuāda virtꝰ erit:
et q̄liter hoc fiēdū sit: in seq̄nti caplo doctrinā tibi dabo.
¶ Si v̊o pticulariū mēbroꝝ vitio fiat: erit peccātis mēbri
vitiū corrigēdū: māl̄ ꝑus: si qua in eo peccauerit digerē
do euādo q̄ꝫ. ¶ Et dehinc si q̄ mala cōplō derelicta fo-
ret corrigēdo. quoꝝ q̄ꝫ doctrina in caplis de cura illoꝝ
pticulariū mēbroꝝ: tibi plena fiet. Et erit mēbrū illud suc
cessiue taliter corrigēdū ne qd nociui mādare stō ampliꝰ
queat. Et itē stōus taliter ꝯfortādꝰ vt possit tali nocumē-
to resistere. ¶ Hoc enī qualr̄ de stō ipo fiendū erit infra
docebo. Plima enī ſm exigētiā male cōplōnis stōi descri
pturꝰ sū q̄ ad hoc ꝓpositū maxīe faciūt. ¶ Si p ꝓprietatē
appetitꝰ ablatio seu diminutio fiat: an ab extrinseca vꝉ in-
trinseca cā ꝓueniat ꝯsiderādū erit. Si ab extrinseca illō
ſm ordinē p quē cause supra extrinsece sūt enumerate in
uestigabis: ⁊ ꝓut ꝯuenit eis ad ꝯtraria muta: malā ꝯuem
si qua derelicta fuerit ſm exigētiā corrigēdo. Intrinseca
v̊o cā mala ꝯ erit simplex vel cōpota cū mā vꝉ sine mā. ꝯnē
malā sine mā corriges ꝓut infra. Cū mā: si colꝛica illa fue-
rit ad eā digerēdā atqꝫ euādā tua sit intētio: ⁊ vt te dein-

sepe ad actū practicū deducā: vel mā erit in stō natās: qd per eius lenigationē deprehēdes: et ibidē dolor interdū aderit: vel in ei⁹ ore: et hoc dolore illic existēte cognosces: si in eius vilis infiltrata seu imbibita fuerit cognosces: qr maximo cum conatu nausea sepe fiet: et si tūc quid emittitur illud paucū erit. Hoc eni morbis oib⁹ in vilis oris stōi imbibituz cōe erit. ¶ Talis autē col'a vbi in stō fuerit conueniētius p vomitū q̄z alr educeret. In quo puocādo infrascripti canones: tā in flātica q̄z in col'ica mā educēda erūt obseruandi. Nā si col'a i causa fuerit vomit⁹ sp in ieiunio puocetur ipa eni viscositate caret: cui⁹ cā leui vomitiuo i diget. Si autē ali⁹ sit humor in ore stōi in ei⁹ fūdo seu spaciositate p modū supra tactū pgrendū erit: qr si stōi ori imbibitus seu infiltratus fuerit: fortiori vomitiuo atq̄z magis incisiuo op⁹ erit: et talis vomit⁹ prādio sūpto añq̄z ichoat digō fiend⁹ erit: et añ vomit⁹ puocationē infirmū aliquid dormire sinas. ¶ Col'a itaq̄z in cā existēte simplicē aq̄z accipies cū q̄ aceti parū misce et potui tepidum dato. ¶ Uel cū. ℥. ij. syrupi ace. vel oximell'. simplicis cū. ℥. vj. aque tepide: paꝝ v̄o addēdo croci. puoca vomitū. Croc⁹ eni iquit plateari⁹ in stō col'ico suauiter vomitū puocat. Aui. 2°. ca° de corruptōe appetit⁹ in vomitio. ʒ. iij. terre inuncte i croco. s. inter cepas cro. poni faciebat. Si aūt flegma in cā esset oximell'. sim. ℥. ij. accipies: si forti⁹ oximell' cōpositi tātūdem. Et adhuc fortius oximell' sqli. cū. ℥. vj. aque raffani tepide vomitū puocabis. Uel loco aq̄ raffani tātūdē decoctiōis infrascripte pones q̄ accipit cōticū raffani. M. j. se. atriplicis. ℥. j. se. aneti. se. raparū. añ. ℥. ß. conquassent. et fiat decoctō. ¶ Uerū vbi mā q̄cūq̄z illa fuerit p vomitū educi nō poterit ei⁹ erit pcurāda digestio euacuatioq̄z fiēda.

¶ In mā col'ica acci. sy. acetosi simplicis vl' oxizach. sim. ℥. j. sy. de endiuia. ℥. ß. aq̄ lupulorū aq̄ cicoree. añ. ℥. j. ß. misce et in vice vna sumat: et de eo tot dabis donec mā tibi digesta videat. ¶ Quā postea sic educes. ℞. reub. electi. ʒ. ij. sqnāti. gra. vi. spi. gra. ij. conquassent: et cū bono vino aspsa in aqua endi. vel aqua lactis capraꝝ infūde: et sic p horas. x. vel circa in ifusiōe pmitte demū forti⁹ fiat expssio cū qua māne granate. ℥. ij. misce cassie bone piguis nouiter extracte. ℥. j. cū aqua fructuū dissoluat māna vl' cassia: qb⁹ el'arij de suc. ro. ʒ. iij. addat solū. ¶ Uel facias sic: et ē medicina delicatissima mirabil'r in h casu sine molestia opōez faciens. accipe diagr. g. xv. suc. rosa. ℥. ß. vel syrup. ro. facti cū suc. ro. ℥. j. cū modico aq̄ endi. vl' boni putei seu boni fōtis: vel brodio pulli çucca. addēdo p libito totū sil' dissolue et potui dabis. ¶ Multi sūt i arte me infamātes: qr tales medicinas scamoneatas dare ausus sū. ¶ Et itez duo aut tria gra. diagridij cū. ʒ. j. pillulaꝝ aggregatiuaꝝ adiūgā. ¶ Sz isti nri socij liuore poti⁹ q̄z rōe moti st. A. nāq̄z et veteres qdā scamoneā nō ppatā oib⁹ exhibebāt. Sz demo crit⁹ pl'esq̄z alij et pcipue dñs nr me. nocumēta farmacorū violentorū cōsiderātes de eis ppationē talē facere docuerūt p qua eoꝝ nocumēta facile remouēt. Et sic scamonea in pomo coctano cocta: et ppata: vt me. docuit secure et sine nocumēto pōt exhiberi: dūmō debita dosis exhibeat. O bone de⁹ nōne vidēt q̄ztū scamōea et alia solutia correcta auctores laudāt? Ego eis in dosi cōueniēti sp vsus fui et scamonea maxime: et dei laude infirmis meis bene successit. Multas si loc⁹ iste pateret p me rōes adducerē. Sinam⁹ g istos blāditores i pace. Et ad ppositū veniēdo infirmo tuo si libet hāc potionē dare poteris q̄ accipit el'arij d suc. ro. ℥. ß. et cū aq̄ endi. sy. vio. ℥. j. addita totū dissolue. ¶ Ul' infrascriptū so lutiuū pbe: qd gustui ē magis gratū. Et ipe ac. sy. vel iulep rosati aut sy. de endi. ℥. ij. aque endi. ℥. iiij. et aque cicoree. ℥. j. ß. misce et clarifica p vna vice: dumq̄z clarificat res infrascptas cū eo buli. Acci. diagri. ʒ. ß. ro. rub. spo. mast. añ. ℈. ß. cōquassata in pecia rara ligēt q̄ i eo dū syrupus bullit exp̄mat et collatū potui dabis. ¶ Qz si paciēs tu⁹ bolū pdiligeret. Accipe el'arij de suc. ro. ℥. ß. çuccari taberçet. ʒ. ij. et fiat bolus. ¶ In forma pulueris diagridij gra. xv. çuccari. ʒ. ij. fiat puluis qui cū brodio pulli vel cum qua libuerit aqua infirmo exhibeat. ¶ In pillulaꝝ forma simplici colere nullas appropriatas inuenio. Medicorū tñ plimi in casu isto de reubar. vl' aggregatias vt plurimū exhibēt. Sed ipa inspecta cōpōne: nō multū ad h ppositū valent: cū alios magis q̄z col'a respiciāt humores. Si tñ pill'as ad h ppositū faciētes. Acci. masti. spice. añ. ℈. j. corticū mirabolanoꝝ citri. ℈. ij. diagridij. ʒ. ß. cū zuc. ro. fiant pillule quarū medietatē p dosi vna dabis. ¶ Si eni in casu nostro flegma peccauerit fm ei⁹ maiorē vel minorem viscositatē incisiuis maioribus vtēdū ē: vbi aūt nauseatiua satietas adesset ieiuniū et abstinētiā iube. Per hūc modū dñs Rasis plimos ad appetēdū induxit. 5°. cōtinentis, et Auic q̄z. ¶ Et vbi māṁ digerē volueris. ℞. oximellis. sim. ℥. ij. et si forti⁹ oximell'. cōpositi tantūdē. et si fortius oximell'. sqlitici: deinde mell' ro. col'. ℥. j. ß. aq̄ camomille vel absinthij aq̄ feniculi vel melisse añ. ℥. ij. et clarificet p duabus vicib⁹: et cū cinamomo aromatiçet. De eo totiens dato q flā digestū videat. ¶ Et dehinc ipz tal'r educes diafinicōis. ʒ. iij. ß. accipies mane granate. ℥. ij. vel cassi. nouiter extracte. ℥. j. mell'. ro. tantūdē. et ista oīa cū infrascripta decoctōe dissolue: q̄ accipit ysopi cusca. capil. ve. floꝝ boragis et bu. añ. m. ß. cartami. ℥. iij. ligri. passula. añ. ʒ. iij. q si infirm⁹ tu⁹ amaritudinē nō abhorreat adde absinthij. m. ß. qr in casu isto maxie cōuenit et fiat potio. ¶ Uel aliter turbit electi abrasi. accip. ʒ. ij. ℥℥. ℈. ij. salisgēme. gra. iiij. oximellis sim. ℥. j. cū aqua lactis vel absinthij. h oīa simul infundi facias et horarū decē in infusione dimissis postea cum forti expressiōe colamētū: cū q̄ expssiōe māne. ℥. ij. vl' cassie nouiter extracte. ℥. j. cū pdicta decoctiōe dissolue et fiat potio. ¶ Qz si vt ita dixerim h statim fieri cupis ac. turbit. ʒ. j. ß. aga. ℈. ij. salisgēme gra. iiij. infunde parū bulliāt. dehinc fortis fiat expressio cū aqua cas. vel māne p⁹ dissoluta fiat potio. ¶ Si bolū infirm⁹ pdiligeret diafinicōis ℥. ß. accipies cū q̄zto çuc. sufficit bolū deauratū fieri iube.

¶ Confectio solida ad h ppositū faciēs accipe turbith electi. ℥. j. ß. ℥℥. ʒ. ij. diagridij galā. pipis longi añ. ℈. ij. macis cro. añ. ℈. ß. zuc. taberçet lib. j. cu aqua cam. vel absinthij. çuc. dissolue: et cōfectio fiat in morsellis de qua. ʒ. vj. p vna dosi dabis. ¶ Si puluerē dissolutiuū libet habere accipe turbit. ʒ. v. ℥℥. ß. çuc. ad pondus oīz et fiat puluis. cuius. ʒ. iij. fiat vna dosis cū brodio pulli. ciceꝝ. ru. aqua lact. absinthij vel camomi. ¶ Uel pillularū cochiarū descriptione Almāß. ℈. iiij. p vna vice dabis. ¶ Uel facias sic. ℞. turbit electi. ʒ. v. collogntide diagri. añ. ℈. ij. absinthij. ʒ. ij. masti. croci macis añ. ℈. j. cū oximelle sqlitico. fiāt. p. quarū dosis est a. ʒ. j. vsq̄z ad. iij. Pl'a ad tuū libitū descripta solutia q̄ libuerit vtere. Et sic habes qual'r mā i stō diminuēs aut auferens appetitū sit digerenda educenda quoq̄z. Et per h presenti capitulo finem impono.

¶ De admistratōe sex reꝝ nō nāliū i cura ablatōis appetit⁹ et ei⁹ diminutōis tā i cā cal'a q̄z i frida. Cap. viij.

q Uia in ablatiōe appetit⁹ aut ei⁹ diminutōe res aliquas ex rebus nō naturalib⁹: vt ē aer: cibus et pot⁹ etc. delicate laute ac exqsite pparare nature cōplacēdo virtus myrrhe restaurat. libet in pñti capitulo regimē illarū inscribere. In tpato igit atq̄z in claro aere patiēs tuus collocetur. Et si estas fuerit cū aqua lipida aceto pmixta: et citrinis sandal' mixta habitatiōis pauimētū irroretur: et ex odoriferis folijs herbis et floribus de die nouiter collectis substernat. Qz si calata pir' ac odoriferis pomis pfrusta incisis plena in locis camere diuersis situentur. dehinc aqua ro. modico aceti mixta atq̄z trocisc⁹ de cāphora vel citrinis sandalis irroret: aerē istū plm redolētē faciunt. ¶ In hyeme v̄o ignis cū rore marino iunipero ex lignis alijs suauē ignē faciētib⁹: vt sarmēta salix etc. in camerali atz ne talia ligna putrida sint sūmope cauēdū ē. Quidam eni ppter solū balneū fuisse ex putridis lignis calefactū in ipo balneo sincopiçatus ē. Gal'. 2ª affōꝝ. Qui ex

oluuntur frequēter cōmē. illi⁹ suffumigatio q̄z ex troci. de cipis. de ligno aloes. de galia mu. vel ɔsili i camera facta multū iuuat. Si q̄s tñ taliū doctrinā pleniorē cupit i meo tractatulo de peste de rectificatōe aeris capl'm īspiciat ad hoc eui ,ppositū facietia mlta ac diuersa cōpiet. ¶ Mēsa vero polita cū delicato mātili albo coopienda erit: qd̄ in scrinio reseruari oꝫ: in quo more pegrinarū mulierū, flores rorismarini rad'ces yreos desiccate sandali citrini rose viole vel talia odorifera cōtinue detinētur ꝛ frida vel tpata. In hyeme vero lauēdula maiorana muscus croc⁹ lignū aloes gariofoli: ꝛ talia odorifera filia ca'la. Et vt patiens cū pānis lineis delicate guberneſ. vt de mātili dcm̄ de suis q̄z lintheamib⁹ cū filibus fiendū erit. ¶ Manule supra mēsa positum ex herbis odoriferis ac diuersorū colorū floribus vt herbe tunice viole saracene b orgis et cōsiliū sterni debet. Et ex antiqs nōnulli referūt q̄p super mensa berbena vel betonica retēta a ,ppietate q̄dā multū appetitū ,puocat. ¶ Et iuxta posse infirmus politis ac odoriferis vestibus induaſ: ꝑciososq̄z lapides portet in digitis: ꝛ sit locus hītationis ꝑciosis cū pamētis: ꝛ hmōi magnifice ꝑparat⁹: nā cū appetitus delectio infirmū tristem multū efficiat ꝑdicta oīa tal'r ꝑparata letitiā afferētia maxime iuuant. Cōtraria v̄o ne dū melācolicū efficiūt veruꝫ abhomiationē q̄zdā inducunt. ¶ Uasa q̄z in qbus carnes et talia reponūſ abstersa atq̄z polita sint: dūq̄z cibū patiēs sūptur⁹ ē: psone alacres ꝛ maxīe cū qb⁹ ɔplacētiā recipe cōsueuit adsint: qui leta sp referāt: ꝛ q̄ portanſ cibaria sūme laudēt: ꝛ si de illis gustauerit quadā cum auiditate id faciant: vel id facere videātur. ¶ Et si aliq melodiose cantantes vel musicalia instrumēta dulciter ꝑsonātes affuerint valēt mltū: q꞉ ꝑ talia īfirmorū imaginatio sepe delef ꝑ quā cibos suos eē vomitiuos vel quis mō abhoiabiles imaginātur. ¶ Ipe v̄o anteq̄z cibū sumat: man⁹ atq̄z faciē suā cuꝫ aqua ro. vel odorifera aut cum bono vino maluatico vel cum fili aqua ro. vel alia odorifera mixta talia sepius odorando. Et anteq̄z comedat os cuꝫ bono vio odorifero colluat. vel cum eo pax aceti mixtum vel cuꝫ aqua ordei ꝛ aceto id faciat aut cuꝫ aq̄ simplici ꝛ aceto. ¶ Et cū edēda sibi offerunſ: pullus tal'r ꝑparatus corā ipo apportetur in ei⁹ corpe aliq̄ spēs ponatur: cuꝫ lardonib⁹ infiltretur. ꝑlimi q̄z hincinde ɔquaſſati gariofoli integri eī inter pellē farcianſ ꝛ carnē: ꝛ piter aliq̄ frusta cinamomi taliter pullo decocto pmitte illos igneos fumos aliq̄ztuluꝫ exalare. Et aliqs flores bora. vel alios redolētes: ꝛ maxime diuersoꝝ colorum: vt sunt viole saracene ꝛ cōsiles horum pulluꝫ sic coctū sperge. ꝛ in patello ac ei⁹ sup ɔferentiā semia: ꝛ tunc tm̄ patiētī suo approximeſ q̄p illuꝫ bonū odorē ꝑsentiat. tal'eni pullus vt plurics expientia didici appetitum amissū irritat. Et ego itē de capto tal'r ꝑpato taliter feci a bono Rasi doctus. 5⁹ cōtinētis. Cū inquit in defectiōe appetitus cum defectōe ani dandū ē ad odorandū de incitātib⁹ appetitum: vt galicel'ꝛ coral'. Et quartū vnū edi tal'r sicut pull⁹ si libet ꝑpari facias. ¶ Quātitas ꝑlima nunq̄z cibi eidē offeraſ: nec quē frequētare cōsueuerat: et maxime si cum fili artificio fuerit ꝑparat⁹: diuersi tñ vn⁹ post aliū cibi sunt offerēdi: q꞉ fastidiēns stōi ē multa degustare. ¶ Cibaria sua neq̄z sint vnctuosa: nec multe pigue dis: nec sint dulcia: nec insipida: sintq̄z medulle cutes oculi intestina atq̄z cerebra euitāda. ¶ Et ex anialibus anseres anates ꝛ oīa aquatica: ꝛ oīa vl'r q̄ odorem siluestrē et extraneum hñt. ¶ Et oē q̄z tepidū ipm stōm mollificādo nauseā inducit. Nec in suis cibarijs quis mō raffanū ponet: nauseā eni facit ꝛ deijcit appetitū. 2°. cañ. i cura etiā delectiōis appetit⁹. Et idē ponit Ra. 5°. ɔtinē. ¶ Nec cib⁹ ita ca'lus sic ab igne remoueſ infirmo ꝑntandus ē: sꝫ vt illi fumi ignei aliq̄l'r euaporēt pmittaſ. ¶ Cibi ad appetitum ,puocandū sunt meliores q̄s infirm⁹ magis appetit. Et ꝑ lōgā ab eo īqſitionē ille quē auide igrit: ꝛ si forte ita eligēd⁹ nō esset: iuxta tñ affoxismū scde ꝑcedi ꝑt: q꞉ paruꝫ deterior cibus ꝛ potus melioꝝb⁹ q̄dē delectabilior magis est appetēdus. vñ Aliabas. Cū āt ingt egri appetit⁹ ad cibum declinat: nō oꝫ vltra modū qd̄ de eo sumat: ꝛ mltuꝫ illi pmittas: ꝛ maxīe si infirmitati v̄tus incidit: ꝛ debilitat⁹ ē appetit⁹: aut subuersio illi fuerit: aut abhoiatio. ꝛ si malitie ꝑlime fuerit: ꝑ posse eū rectificare stude. Et si rectificari incipit vel patiēs forsan voluerit: nō tñ in casu illo sibi denegari: sꝫ in tāta q̄ztitate ñ def: ꝛ si ad saturitatē de illo vsq̄ mānducauerit: si potes ,puoca vomitum: vel cū appropriato medicamie illi⁹ maliciā corrige. Et semꝑ auisatus esto: cibaria illa tuis infirmis nūq̄z denegare q̄ tam auide tā magno cum desiderio appetunt. Nā ꝑpter h̄ sepissime dedignātur intātū q̄p cibum aliuꝫ sumere nolunt dubium nāq̄z tibi ē ne forsitā inter aliū ꝛ infirmū tuuꝫ q̄dam occulta ,ppietas occurrī ꝑ quā magis q̄z alij conueniat: ꝛ si de cibo denegato nō comederit: ꝛ moriaſ: suis q̄ cōtinue plorat de tali cibo sibi nō placuisse odio semꝑ erit apud vulgares nimiū crudelis reputat⁹: qñ tā obstinate cibuꝫ infirmo tā auide desideratū denegas. ¶ Et vt deinceps ad cibum ꝛ potū deueniā scͥpturis diligēter obseruatis in cā ca'la in salatutij duo vl' tres bolli ex lactuca cū modico boragis ac mēte ac aceto ɔfecti magis cōueniunt italicis ꝑcipue: q̄ de talibus herbis plusq̄z libenter māducant. Lactuca eni teste plinio cū aceto comesta appetituꝫ mirabil'r īcitat atq̄z mēta. ¶ In causa v̄o frida oliue atq̄z capares aut lupini q̄z cōfecti in ꝑncipio pastus ɔueniunt multum: ꝛ maxime capares. Nā vt ponit Gal'. 2° alimētorū: capares appetitū diminutuꝫ īcitāt ꝛ mundāt qd̄ ē i stōrū: ꝛ in causa et ꝑ secessū id edunt. ¶ Carnes autē tā in frida q̄z in causa ca'la ɔueniētes sunt capreti lepuscule capoli capōes: gal line iuuenes: pulli: gallorū: nondū coeuntium ꝑdices: fasiani: rubales auicule: ꝛ in autūno maxime atq̄z in hieme. Sunt tñ ꝑm varietatē cāꝫ al'r ꝛ al'r alterāde: vt stati dicā et al'r q̄z elixe q̄ asse. ¶ In cā igiſ ca'la acetuꝫ ꝑ salsamentis multū ɔuenit agresta itē vinū granatorū: vinuꝫ berberis quo vltramōtani multum vtūſ: succus limonuꝫ pomorum redolētiū acetosoꝝ: citrāgulorū succ⁹ extremitatum et ꝑputioruꝫ vitis acetositatis citri succ⁹ acetose: ꝛ succus panis cuculi. Qual'rcūq̄z salsamēta siue sapores varietur de aliq̄ istoꝝ sp cum eis īpone: plus tñ vel min⁹ interiꝫ q̄p gustui gtū sit. Et ꝑlib⁹ plꝫ si cū talib⁹ depilatas amigdalas cōtusas cū modico molliciei panis īpone ꝫuc. addēdo filibus. Et q꞉ tutius ē ad ca'litatis ꝛ friditatis latus attingere vt vult Gal'. cū dixit cū frida sunt nō debēt eē penit⁹ a caliditate denudata. Laudo sp vt cuꝫ multis ɔdimētis siue saporib⁹ ex ꝑsc̄ptis fridis cōpositis sit modicuꝫ cinamomi ℥ꝫ. ameos galāge vl' ɔsilia vel infrascripto ꝑluere gaccipit cinamomi. ʒ. vj. ℥ꝫ. ʒ. ß. coraloꝝ rub. subtilissime tritorū ru. ro. aā. ℈. ij. cardamōi. ʒ. j. fol'. accedule in vmbra desiccate. ℥. j. ß. fiat puluis in cibarijs ꝛ i saporib⁹ pro libito vti poterit. In qua tñ ꝑdictorū libuerit māducādas carnes intingere poterit: vel pua olla seu testula qñ libet ex ꝑdictis carnibus cū aqua buli ꝛ tātundē quis ex ꝑscriptis succis ad buliendꝫ succum īpone: qd̄ gustui grat⁹ sapor ille fiat de. ℥ꝫ. vl' de cinamomo vel de aliq̄ tali seu ꝑscpto puluere. ¶ Et si carnes illas minuti ɔtundi feceris: et in coopta testula: vt supra coxeri: māduca ꝛ videbis. Et si i testicula decoq talia nolles: ex his audacter pastilia ɔfice verū si fasiano aut ꝑdici fieret: iniuria magna fieret q꞉ super alijs secum saporē ferunt. Oib⁹ tñ carnibus sapor infrascriptus ɔuenit: bucelle panis pustulētur: cuꝫ qb⁹ ex ꝑscriptis succis aliqd misce. ex. ℥ꝫ. cinamomo vel descripto puluere bene cōmiscēdo q̄p gustui gratū fiat: ꝛ iste sapor tā crudus q̄z vna bulitōe bulit⁹ bon⁹ erit: in q̄ poteris de zuccaro ꝑ libito ponere ipm eī vt vulgares aiunt fercusum nullū guastat. ¶ Et i tuis salsamētis vltra succos si aceti parum addideris ꝑualebit multū: q꞉ fortius i organum gustus imprimereſ: ac melius sopitū appetituꝫ irritat. Et si saporē ꝛ visui ꝛ gustui hr̄e libet. lac amigdalarū

cum aliq̃ p̃scp̃toꝝ succoꝝ extractũ sumes mediũ si opus
addendo brodij vel simplicis aq̃ ⁊ cũ mollicie panis in-
spissetur. ⁊ de pulueriçato. ʒʒ. addito si gustui nõ bene ac
ceptũ fuerit de succo limonis citranguli berberis vl' agre
ste ꝑ libito adde: demũ in eo puluere carnẽ illã vel qd li-
buerit submerge: deinde granatoꝝ grana desup semia-
bis: ⁊ hoc ẽ tã visui ꝙ gustui delectabile valde. ¶ Et si pl'
li vel alteri⁹ carnis medietatẽ vnã albã ⁊ aliã rubeã habe
re libet: in aqua ro. ru. sandalos infũde: ex qbus fortis ex
pressio fiat: quã cũ lacte amigdalarũ põe: ipm eni rubeũ
facit cũ q̃ pulli vel alteri⁹ carnis medietatẽ irroza. Aliam
vero extra amigdalarũ alba lacte granis granatoꝝ sꝑsim
supra positis. ¶ Uel facies panẽ assum in aceto reuolui:
cuꝫ q̃ mora siluestria nõ ꝑfecte matura pl'ima pone: ⁊ mo
ra illa ex his sũt q̃ sup paruas rubos nascũtur i cãpis pi-
stentur sil' demũ pone cũ eis amigdalarũ q̃ sũt absq; cor-
tice trite lac cũ p̃scp̃tis succis extractũ. s. tñ ꝙ gustui gra-
tum fiat: cũ qbus postea de cinamomo. vel. ʒʒ. vel de su-
prascriptis spẽb⁹ ꝑ libito misce: h̃ eni sapor cũ colore vio-
laceo ꝓprie manet: ⁊ in eo vel sil'ibus pullũ vl' carnes q̃z-
tum volueris imerge q2 tã visui q̃z gustui delectabilis est
valde. Isti sapores ex amigdalarũ lacte facti elixis carni-
b⁹ maxime ꝯueniũt: si tñ de eis cũ assis carnib⁹ comedes
peccatũ mortale nõ committes. ¶ Pull' assis aq̃ benedicta
iterdũ solet aspergi q̃ sic fit. Coct⁹ pull⁹ exmẽbret mẽbris
tamẽ nõ ex toto remotis dehinc aq̃ ro. cũ modico agreste
vel cũ aliq̃ ex succis p̃scriptis mixta irroret cinamomi pl'
ueriçati ⁊ aceti parũ addẽdo: ⁊ apud ignẽ aliquãtulũ coo
pertus remaneat: ede ⁊ q̃z sapidus sit expieris. Uel elixe
tur pullus: dehinc ꝑ frusta incisus i patella paulũ assetur
et amigdalaꝝ lac cũ agresta vel cũ aliq̃ ex p̃dictis succis
extractũ pulueris. ʒʒ. modicuꝫ addendo secũ in patella
frige. ¶ Et si in cã fria alleũ diligeres de eo pista ꝑ libito
adde: q2 ꝑ vltramõtãis vel frãcigenis nihil supra. Est ei
alleũ ⁊ cepe eorũ salsa. ¶ Bone de⁹ ab istis saporib⁹ disce
dere nequeo: q2 talis mortu⁹ appetit⁹ ꝑ eos maxie reuiui
scitur ⁊ nõ min⁹ q̃z ꝑ aliã q̃uis sit medicinã. ¶ Nõ igit mi
reris si ita me in his extendo. Sꝫ vnũ adhuc inscribam: ⁊
q̃ztũ ad dispositionẽ calidã sit in eo finis. Accedule igit suc
cum habeas vel panis cuculi cũ q̃ succi mẽte ꝑpilli paruꝫ
misce de acceto addẽdo ꝑ libito: ⁊ paꝝ nigri pipis cõmi-
scendo: ⁊ ad ipm inspissandũ mollicie panis asse cũ ace-
to remollite ad sufficientiã adde de isto cũ qbus libuerit
carnibus vtere. Nõnulli tã pullos ⁊ q̃slibet alias carnes
ex tali sapore copiunt: qd facias si libet: ⁊ si granatoꝝ gra
na desup semiaueris gustui magis gratũ esset. ¶ Gelati-
ceum seu gelatia vt alij ex pedib⁹ vituli gallinarũ vl' car-
ne capreti cũ aceto vel agresta aq̃ ⁊ vino cõfici solet. Sed
ad ipm colorãdum loco zaphrãi in dispõne cal'a exp̃ssoꝝ
sandaloꝝ ru. q in aggresta vl' alio succo fuerit infuse vte
re. Uerũ p̃scripte carnes ⁊ si tã in dispõe cal'a q̃z frida con
ueniãt sapores tñ nõ multũ: iõ in dispõne frida nõ sic sine
correctõe ꝯueniũt acetosa: Cum infrascriptis igit spẽbus
calidis alterẽtur: nã humiditatib⁹ frigidis ⁊ viscosis exi-
stentibus pl'ibus ex causis acetosa ꝯueniũt. ¶ Prio q2 in
cisione ⁊ exp̃ssione sua. s. ab ore stõi illos remouẽt. Scdo
q2 stomachuꝫ pungendo q̃zdã in eo titullationẽ inducunt
ꝑ quã appetitus excitat'. ¶ Tertio q2 eoꝝ friditate stõi hu-
miditatẽ constringunt: ⁊ ꝑtes coadunãt ita vt multo mino
rem locum occupet: vñ ibi fit vacuitas quã nã iplere appe
tens cibũ querit: ⁊ sic cibus icitat'. Cũ. ʒʒ. igit pipis nig.
cina. pipe. lon. ameos granis ꝑadisi galãga miscem⁹ ⁊ sili
bus. nã q̃libet ei⁹ spẽs incitat appetitũ: scdo de regimine
sanitatis. ¶ Uel puluere infrascripto vtere: q accipit cina
momi electi. ℥. j. galã. ʒʒ. ãñ. ʒ. ß. pip. nigri. pip. lõgi car-
damomi mac' ameos: coral' ru. ãñ. ʒ. ij. gra. ꝑadisi gar. ãñ.
ʒ. j. ß. pelliculaꝝ vẽtriũ gallinarũ. ʒ ß. fiat puluis q̃ tam i
ferculis: q̃z in suis saporibus vtere ꝑ libito. Et si cũ p̃di
ctis succis ⁊ istis speciebus sapores ꝯficerẽtur ꝓualerent.

si simul in testula vel patella bulierint. Solemuꝫ quoq;
cum vino ⁊ aqua spẽbus additis ꝑdicẽ fasianos ⁊ quas li
buerit carnes decoq facere. Q si cũ mollicie panis bro-
dium id aliquãtulum spissaret': esset apud quosdã dilectũ
magis addendo vitellos ouoꝝ ꝑ libito. ¶ Nonnulli ce-
pas in patella frigunt: ⁊ simul cũ mollicie panis assi suc-
cessiue pistentur: ⁊ cũ agreste vl' aliquo ex p̃scriptis succis
saporẽ ꝯficiunt in quo carnes in patella frixas aliqual'r i
mergunt: ⁊ interdũ oia sil' frigũt: ⁊ valẽt multum: q2 cepe
ipm ⁊ cum aceto vel solũ comestũ appetitũ vltra modum
incitat: imo trite ⁊ olfate idem faciunt. vt Ra. v. ꝯtinentis
ait. Et idem facit porrum Ra. almãß. ⁊ ruta q̃quo mõ su-
matur. ¶ Ex amig. vel nucibus pipe vel. ʒʒ. ⁊ alleo fit ru
sticoꝝ sapor ⁊ aliqñ cum mollicie panis ipm coquunt.
¶ Mostarda etiã i isto casu valet maxime: si ꝑ p̃us sinapis
in acceto remollita fuerit: q2 rõne aceti appetitũ multum
fortius incitat. Et ꝑiter semen erusce sepi⁹ ꝓparat'. Radix
itẽ raffani siluestris pistata cum aceto atq; cũ carniũ bro-
dio distẽꝑata est sapor optim⁹ appetitum mortuum mira
biliter suscitãs: ⁊ ẽ salsa iudeoꝝ. Et ista salsamẽta cuꝫ çe-
doaria rore marino asso pane ⁊ aceto mirabil'r ad incitan
dum appetitum valẽt. ¶ Et h̃ de saporib⁹ siue salsamẽtis
in ablatiõe siue diminutiõe appetitus maxie cõferẽtibus
siue a fria siue a causa cal'a fuerit finẽ esse volo. ¶ Fercula
describerẽ: sꝫ cuiq; satis nota sũt: q̃ nõ tñ q̃ztũ salsamentũ
siue sapores nostrũ ad ꝓpositũ faciunt h̃. ¶ Q̃ztũ ad po-
tum vina oia dulcia sunt vitanda: ⁊ in cã calida vinũ me
dij coloris dabis ad aliqualẽ acerbitatẽ potius q̃z dulcedi
ne declinãs: ⁊ erit ꝑꝫ potẽtiã ei⁹ liphatũ. Et qdã i robusti
acetũ cũ aq̃ fria potatũ laudãt: i fria võ vinũ p̃be aureũ co
loris boni atq; saporis de q̃ sine aq̃ patiẽs bibat. Sꝫ amo
do ad medicinalia ꝯdescẽdo: ⁊ huic capitulo finẽ ipono.

¶ De cura deiectõis siue destructiõis appetit⁹ a causa ca-
lida ꝑ medicinalia ab intus sumpta. Cap. ix.

a D medicinalia nõ solutiua amodo veniẽdũ est: q̃ꝝ
aliqua ab extra aliqua ab intra sũt approximanda
vt eis aliqs ordo adhibeat'. Pria q̃ ab intra ꝯueni
unt describent'. ¶ Ex cõuenietibus in cã calida ẽ syrupus
de granatis acetosus de succo acetose de limonibus de ri
bes de pomis acetosis odoriferis de acetositate citri. de
agresta. de ꝑsicis quẽ sic facito. Accipe succum ꝑsicoꝝ q̃
adhuc ꝑfectã maturationẽ nõ ꝯtingunt: ⁊ ad ꝯsumptionẽ
medietatis buliat: ⁊ residentia facta de eo li. ij. accipies: vi
ni autẽ granatoꝝ muzoꝝ: li. ß. zuc. li. j. ß. fiat syrupus cuꝫ
modico ligni aloes aromatiçet'. ¶ Multi sũt syrupi ad h̃
propositum facientes et isti qui in hoc casu plurimum va
let vtere. ℞. succi pomorum acetosorum redolentiũ suc-
ci acetose residentia facta. ãñ. li. ß. zucca. lib. ij. ß. clarificet'.
⁊. ℥. ij. aceti sqlitici cum eo misce ⁊ fiat syrupus.
¶ Miua autẽ citonioꝝ cum çuc. ⁊ sine spẽbus facta in isto
casu multum valet. ¶ Syrupus ali⁹ sũme valens. Accipe
succi pomoꝝ redolẽtiũ acetosoꝝ li. ij. succi citonioꝝ ace-
tositatis citri vel citrãguli vel lionis. ãñ. li. j. acceti vini li.
ß. prunoꝝ numero centũ quattuor seminum frigidorum
coim mũdatoꝝ. ℥. iij. ꝯtundant': ⁊ post oia ea ad tertie ꝑtis
ꝯsumptionẽ decoquãtur colent': ⁊ cũ li. ij. çuc. fiat syrup⁹.
cum sandal' citrinis vl' ligno aloes aromatiçat⁹. Ra. v. al-
mãß. vel ꝯtinẽtis hũc sũme laudat. Absinthiũ in aceto for
ti buliat colet'. de q̃ acci. li. j. aque boni fõtis vel putei. li. ij.
çuc. li. j. ß. fiat syrupus amar⁹ ẽ ⁊ nõ valde: sꝫ vt exꝑtus suꝫ
appetitum mirabil'r restaurat. ¶ Alius eiusdem virtutis
ac. succi endiui. depurati. li. ij. aceti li. v. çuc. li. j. ß. fiat syru
pus. Talium syruporum vsus fit ꝑ duas ho. ante cibum. ℥
ij. exhibeantur: ⁊ similibus addere potes aque endiuie
acetose vel aque simplicis. ℥. iiij. quia forsitan gustui gra-
tis reddetur. Nec verere in casu isto aquam simplicẽ pos
se dare: moderata eni potata appetitum mortuum ex ca-
liditate ꝓuenientẽ restaurat: vt Ras. ꝯstantin⁹ Auic. ingt
intellige tñ virtute existẽte forti. In cõualescẽtibus vero

et existentibus caloris debilis ex aque frigide potatione calor extingui facile posset: et precipue si in magna quantita te sumeretur. vt inquit Aui. qui in hoc casu vult quod in ieiunio bucellam panis assam et in aqua frigida infusam febricitantibus dare appetitum mirabiliter incitat. Et quia caliditas appetitum plus deijcit quam frigiditas: mo cetera sint pia aque potatio magis appetitum incitat quam vini Raf. v. ptinentis. ¶ Et ex cofectoibus amareata cu zuc. taberzet fca puenit. Ut succi citonioru facta residetia li. iij. accipias aceti vini al. ℥. vj. postea misce ligni aloes. ʒ. j. et du est frigidu. ℥. iiij. musci cu eis pone caphore. ʒ. ℈. vj. et scdm arte cu zuccaro fiat cofectio in morsellis. Uel accipe carniu psicoru q no sunt valde matura li. ij. et ipoz succi residetia facta. li. j. zuc. li. j vini grana. coquatur oia simul debite et in forma diacitonitem reducatur: vel aliter put libet pfectio fiat. Da ante cibum p ho. duas. ℥. ß. et si libet cinamomi electi cu eo poteris cōmiscere. Et psicoru loco poteris ponere poma acetosa q tn sint redolentia. Uel hanc fac pfectione q accipit carne citonioru. li. ij. pomoru acetosoru piroz ponticoru ana. li. j per se qdlibet in aceto forti et agresta decoquitur: et hic vltia cōtritiōe pteratur: cu qbus li. ij. ß. zuc. thaberzet misce: et sil oia cu facilitate decoquatur: et cu incipit infrigidari cinamomi electi puluerizati. ʒ. ß. gari. et ligni aloes. ana. ʒ. j. cum eis misce et i forma diacitonite fiat cōfectio. Raf. 5º. almā. facere sic docet. ℞. carniu citonioru atq; pomoz redolentium. ana. li. j. ß. zuc. qntu sufficit. et fiat electuariu cu q ligni aloes. ℥. ß. et masti. ʒ. vj. misce et vtere. ¶ Puluis ad h pro positu facies. ℞. cinamomi electi a cortice supiori mūdati. ʒ. ij. coraloru ru. ro. ru. ana. ʒ. ß. mac. gario. ana. ℈. j. pelli. vētriu gallinaru ppataz. ʒ. ß. zuc. al. ℥. j. ß. fiat pluis: de q sup asso pane in vino bono remollito in pncipio past9 exhibeas. ¶ Nostri cōiter practicātes in cā cal'a diarodō abbatis vtūtur: et in cā frigida aromaticu ro. semp exhibent et me q semp pscriptis vtor magna cu arrogātia vitupare conātur. Sed qd de eis aliud dicā nisi q in benedicendo et in melius faciēdo altissim9 eos dirigat. Et h de medicinis in destructōe appetitus siue diminutōe q i cā cal'a ab intus sumpta maxime valent.

¶ De cura deiectiōis siue destructionis appetitus a causa frigida p medicinalia ab intus sumpta. Cap. x.

D Eiectioni appetit9 et ablatiōi vel diminutiōi i causa frigida maxime puenies. Accipe absinthij. M. j calamēti montani melisse mēthe origani. ana. M. ß. anisi. ʒ. ij. sgnāti. ʒ. ij. cōqsent. et fiat decoctio de q patiēs. ℥. iiij vl. v. cal'a accipiat in aurora. et in ea de zuccaro p libito ponat: et si libet ex ea cu zuccaro syrupu facere posses: cuius dosis sit. ℥. ij. cu. ℥. iiij. sublimatiōis aque camomille. h nā q; aq camomille sup oēs alias sublimatas aqs in casu isto preualet: vt iam longa expientia exptum ē. Et inter alios syrupos syrupus de absinthio obtinet pncipatu. Ualet itē syrupus de eupatorio. Sed q nuq; me fefellit ē melicratum qd in descriptōe syruporu Mesue descripsit: qd vt ibi describitur vtere: de q cu vstulata bucella panis et i eo remollita in pncipio pastus. ℥. iiij. dabis. Uel facias sic: et ē q ego cōiter vtor. boni vini odoriferi. li. iiij. ac zuc. al. ℥. viij et cu. ʒ. ß. cinamomi aliquātulu cōquassati pditu cu saccu lo satis denso excolatu facias tā p Me q; qd nūc scriptus vocatur claretu siue stelladia a vulgarib9 cōiter appelat. Et ex pfectōibus valet aromaticu ro. descriptiōe gabrielis: vel descriptiōe cōi vel aromaticu gariofilatu. Ualet item electuariu de gēmis electu de aromatibus: cōfectio de xilo aloes: electuariu de citro: confectio de cinamomo: diatrion pipereon: diagalanga diacitonitē cu spēbus et melle. Et si in aurora metridati sini cu vino albo. ʒ. ij. exhibueris valet multum. ¶ Confectio mgraliter in h casu multu valens. Accipe vini citonioru mell' dispūati ana. lib. j. zuc. ℥. viij. aceti vini albi. ℥. iiij. coquatur debite: qbus adde cinamomi electi. ʒ. ß. ℥. ij. pipis nigri. ʒ. j. fiat cōfectio: dos est ad qntitatē castanee p ho. ante pastu. ¶ Uel accipe carniu citoniorum que in igne cocta sunt mell' dispumati lib. j. ß. zucca. lib. ß. simul cum facilitate coquatur cum quib9 postea misce cinamomi electi. ʒ. iij. cardamomi pipis nigri. ana. ʒ. j. in forma diacitonitē pfectio fiat. Aliqui poma i aceto decoqui faciūt aientes q elixatione tali quandā acetositatem acqrunt p quā in organo gustus melius multo imprimit: et tu facias si libet. ¶ Uel sic et ē Aui. cu corticib9 acetosa granata terātur: et de succo pte vnā accipe. succi menthe ptem mediā mell'. vel zuc. ptē. ß. tantu ista sil' coquantur q bonā formā habeāt: et in hyeme coclear vnu dabis: et si paru cinamomi galange cardamomi granoz padisi et taliu pulueriçatoru addis preualet. In hoc casu puenientes plures sut trocisci de ro. ß. de cipero de absinthio: et de ligno aloes. Mesue distinctiōe nona. De suffuf. ibidē de scriptis valet suffuf de ligno aloes et suffuf aromaticum. Ex his cōiter fit puluis quem per horas duas ante cibum cum optimo vino dabis.

¶ Ego autē his q hos pulueres sumētes nimiu fastidiunt aliquando ex eis cu zuccaro pfectionē sic fieri facio. qd tu quoq; si libet fieri facito.

¶ Puluis mirabiliter appetitu mortuu incitans. ℞. cinamomi electi a cortice supiori mundati. ʒ. ij. galāge cimini ana. ℈. ligni aloes. grana pipis nigri pipis longi coraloru ru. subtilissime tritoz ana. ʒ. ß. pelliculāru ventriu gallinaru. ʒ. ß. zuc. al. ℥. ij. ß. fiat puluis: quo sup vstulato pane i vino remollito vtere i pricipio pastus. Aui. termaz laudabat aquas in casu isto potui dādas p quas aquas minerales intelligit nescio quales vtutes i. partib9 Aui. aque iste habeant. Sed nostris ptibus bononiensib9 aq de la porreta cōmendantur plurimu: illic ego fui: sed nuq; effectus per eos descriptos fieri vidi. q; multo pl'es moriebantur q; liberarentur. in Aequis aut ciuitate marchionat9 mōtisferrati balnea mirabilia sut: quoru potata aq in hoc casu: vt lōga expertiētia didici valet: et tu illuc valde si libet. Multa tn h p ficerēt que prius essent: q h narrare nimis longu esset: ß in quodā tractatu quē de balneis cōposui ordinate comperies ad quem si opus est recurre. et p hoc pnti capitulo finem impono.

¶ De cura ablatiōis vel destructōis appetit9 tā a cā cal'a. q; a causa p medicinalia exteri9 applicata. Cap. xj.

F Omētatio i cā cal'a q accipit ro. ru. m. j. absinthij sic ci endiuie portulace violaru solatri virge pastoris ana. M. j. sā. ru. et citri. se. coriādroz berberis se. alkeken. ana. ʒ. j. ß. coquassentur et in trib9 ptibus aq et quarta pte aceti fiat coctio: in qua lana vel filtru infundatur: et per duas vel tres ho. ante cibu stomachum fomētabis. Fomentatio q; ex lana succida in aceto et oleo ro. bulita mltu valet: amota spongia filtro vel lana ex ceroto sandalino stomachum inunge. Uel hoc vnguento vtere qd accipit olei citoniorum: olei de absinthio ana. ℥. ß. sandaloru omnium coraloru rubeo. semi. coriandrorum preparatorum ac ro. ß. rub. ana. ʒ. ij. cere parum: et fiat vnguētum: cu q aceti paru incorporetur. Aliud itē isto casu sume valēs. ℞. olei citonioru: olei ro. ana. ʒ. j. ß. pl'ueris ro. berberes spodij sandaloru citri: se. coriandroru prepatoru: coraloz ru. ana. ℈. ij. cere paru: et fiat vnguētu qd vicibus aliqt cu aceto forti lauetur. Emplastru in hoc casu sume valēs: accipe sandaloru oim. se. mirrtiboru spodij se. citonioru. ana. ʒ. ß. ro. rube. ʒ. vj. coralo. rub. ʒ. j. cum succo citonioru addendo parum aceti cu modico aque ro. fiat ad modu emplastri: qd p duas vel tres ho. ante cibu sup stomachu pone et oia debent ante assumptiōem cibi remoueri. Aliqui vini citoniorum cum oleo ro. addendo de acetositate citri parum simil' bulire faciūt: et lana succida immissa vel filtro stomachus: vt supra fomentetur. ¶ In causa frigida acci. absinthij. M. j. mente abrotani maiorane calamēti: ocimi gariofilati: nasturtij ana. M. ß. cimini ameos anisi ciperi. ana. ʒ. iij. calami aro. nuc. mu. gariofil' ana. ʒ. j. ß. ex his oib9 vl' ex his plrib9 conquassatis decoctio in vino fiat: et cum filtro spōgia aut

succida lana expressa: et bene calida per duos vel tres horas ante cibum stomachus fomentetur. Et scias secundum doctrinam Avi. 13. tertij ca. de debilitate stomachi. quod fomentationes emplastra unguenta cum stomacho approximantur debent esse calida. Quare inquit ut emplastra et unguenta quando volunt ex eis confortationem stomachi confortant. Et hoc in dispositione stomachi frigidi est maxime intelligendum Fomentatione facta ex infrascripto unguento fiat inunctio quod accipit olei de spica. ℥. j. ß. olei mastici: olei de absinthio: ana ℥. j. vini decoctionis absinthij in ea fortiter expressi. ℥. iiij. simul ad vini consumptionem bulliant: et addita cera in frascriptos pulveres simul misce. s. aloes. ʒ. j. ß. gal. mu. ameos. gari. mente sicce. cala. aro. ana ʒ. j. ligni aloes. ℈. ij. fiat unguentum quo fomentatione facta utere. Et alij ex menta absinthio et ocimo gariofilato cum ros. ameos gari. cinamomo bulitis in vino: ut supra fomentationes faciunt: et successive unctiones. Vel facias sic. Accipe mente absinthij ro. ru. ana ℳ. j. olibani masti. gal. mu. calami aro. balaustiarum ana ℥. ß. et in vino decocto fiat succi citoniorum parum addendo: de qua postea stomachus fomentetur. Dehinc vero ex unguento infrascripto fiat inunctio quod accipit ol. nardini. ℥. j. ß. olei de mastice. ℥. j. pulveris masticis. ʒ. ij. calami aro. galange. Gal. mu. cinamomi ana ʒ. j. ligni aloes nucis musca. ana ʒ. ß. cum modico cere fiat unguentum. Vel facias sic. ℞. olei de spica. ℥. iij. olei citoniorum. olei masticis. ana ℥. j. ß. absinthij. mente. ana ℳ anipulum. j. gala. mu. calami aromatici nuc. mu. gariofi. ana ℥. ß. coquassentur bulliant in vino optimo: de quo fiat expressio levis: et de ista expressione accipe. ℥. vj. et cum olei suprascriptis bulliant ad consumptionem et in tali lana vel filtrum infunde et stomacho superpone. ¶ Fomentatio experta qua communiter utor. ℞. succi menthe li. j. aceti vini citoniorum ana ℥. iij gario. ʒ. ß. masticis. ʒ. iij. ligni aloes. ʒ. j. gal. musc. calami aro. ana ʒ. ij. parum simul bulliant et in eam bucellam panis assam imerge calidam et per duas horas ante cibum stomacho calidum applicabis: et continuanda quia mirabilem effectum in hoc casu producit. ¶ Cerotum ad hoc propositum facies. ℞. cere citri. laudani. ana ℥. ij. masticis. ℥. iij. ß. picis naval. ℥. j. ß. gal. mu. ʒ. iij. gari. calami aromatici. ana ʒ. j. ß. cum pistello calido vel ista simul calefaciendo fiat cerotum de quo super aluta in scuti forma extensa suppone. Cerotum item ¶ Gal. vitia stomaci emendans: plurimum quoque valet cerotum alexandrinum. ℳ esue. Valet etiam emplastrum tale quod accipit absinthij mente: ana ℳ. ij. bulliant in vino optimo: dehinc fortiter pistentur: cum quibus misce masticis cinamomi zedoarie galange gariofilorum calami aromatici. ana ʒ. iij. ligni aloes. ʒ. j. et ex istis mixtis stomachus emplastretur. Et si eum impinguare libet de oleo nardino ad sufficientiam pone. In hoc ablationis et diminutionis appetitus cura finitur.

¶ De appetitu corrupto quid sit que quoque et quot sint eius cause. Capitulum. xij.

a Ppetitus corruptus est appetitus per quem enormia interdum appetuntur: et que humane speciei odio sunt inconvenientia: ut sunt aranee cimices carbones lutum gipsum creta cineres vitrum tartarum testularum frusta lateres et similia. Et interdum alia quam non sunt humanis consueta: ut sunt pisces crudi carnes crude: caseus putridus: fructus immaturi et similia. Et talis appetitus corruptus duplici virtute potest provenire. Quidam a virtute interiori sensitiue quam virtutem appetitiuam taliter ordinat: ut hunc cibum: et si corruptus et inconsuetus fuerit appetat: alium vero quamuis sit bonus renuat: et hoc sepe in insiciis et maniacis experimur: quia per corruptionem estimatiue iudicant hoc esse renuendum quod bonum est: quamuis in ore stomachi nullus sit defectus et de tali non est hic sermo. Alius cuius causa sunt humores corrupti in stomacho existentes vel in eius fili infiltrati et precipue in ore eius: vel vapores corrupti in ipm os stomachi aliunde provenientes: et de tali hic est sermo: quod sepe mulieribus accidit pregnantibus usque ad mensem tertiam. Et illis iterum quorum emoroides menstrua fluxus sanguinis narium seu alia consueta evacuatio retinetur: tales enim retente materie plerumque corrumpuntur: et sua maligna qualitate organum gustus inficiunt et tunc ista irronabiliter appetitum ipm inclinant: plerumque quoque a maleuiuentibus accidit: ut puellis pueris et filibus qui cibis facilis corruptionis vtutur. Appetitus item iste a mlia propter oppilationem splenis: aut eius attractiue debilitatem accidit: si tunc. s. corrumpatur et putrefiat: et patet quid sit appetitus corruptus: quid quoque et que sint eius cause.

¶ De signis demonstratiuis causarum inducentium appetitum corruptum: in quo disputatiue procedit. Cap. xiij.

e Gritudo illa satis seipsam manifestat: et sic de causis et signis solum dicendum erit de quibus omnes quos ipse auctoritates vidi in hoc conueniunt. s. quod ex natura rei appetite talia nobis signa sunt manifesta. Sunt tamen inter discordes. Quidam volunt habentem appetitum corruptum appetere similia alij vero contraria. Dicunt namque primi quod si tales appetunt sicca humor siccus erit in causa. s. melancolicus: et si appetunt acetosa: acetosus siue acetosum fla: aut mlia non naturalis vel acris siue acetosa: et si horribilia appetunt ut cimices et carbones etc. hoc ab ipsorum humorum horribili corruptione prouenit: et sic concedunt quod tales semper silia appetunt: verum a colera et a sanguine id fieri non putant. cum isti respectu flegmatis et mlie corruptioni sint maxime rebelles. Avi. in. 13. tertij capitulo de modo significationis dispositionum stomachi inquit: non impedit digestionem cola. Cole enim proprietas non est ut digestionem prohibeat prohibitione destructoria aut diminutoria: aut faciente cruditatem: imo quandoque corrumpit eam. Se melie proprietas est ut prohibeat digestionem et corrumpat eam simul: et flegma decliuius est ipa ad corruptionem. Et sic concludunt ab eis duobus humoribus solum corruptionem appetitus fieri posse. Cum autem humores isti fri sint et in eis corruptio semper extraneam humiditatem faciat auctores signa dimittentes ad curam veniunt: et medicamina omnia ad calidum et siccum declinantia ordinant vtpote. Sed dicentes tales semper contraria appetere in secundo tegni doctrinam Gal. sequitur. Distempantie inquit non naturales stomachi in hoc differunt quia contraria et non similia appetit queadmodum naturales. ¶ Et Avi. allegato ca. si stomachus igitur pinguia desiderat illic est stipticitas: et siccitas et spissitudo: et si non declinat ad fria: tunc illic est caliditas. Et si appetit res calidas: tunc illic est frigiditas: et si appetit incisiua acetosa acuta: tunc illic est humor viscosus. Ex quibus de mente istorum patet: quod quilibet appetitus preternaturaliter dispositus semper fertur ad contraria. Ex quo patet quod stomachus in quolibet dispositione remouenda fuerit contraria sibi appetit. Siue illa dispositio fuerit naturalis: ut in siti et fame naturali: siue preter naturam ut de corruptione appetitus. Nam in naturali siti: a calido et sicco quedam causatur tristis sensatio: pro cuius remotione cibaria semper appetit: siue illa virtualiter siue formaliter sint fria et humida. Ideo Avi. 2° de an ia Sitis inquit est appetitus fri et humidi. Et si stomachus sitiens naturaliter calidus fuerit et siccus pro remotione istius tristis sensationis a calido et sicco cause fria formaliter appetit: et humida pro suis tamen preseruatione calida virtualiter appetit et sicca: quia quilibet naturalis complexio sibi illa appetit per que sit apta maxime illa sua naturalis complexio conseruari. Sed si ille stomachus preternaturaliter alterata fuerit dispositione frida et humida. verbi gratia si fuerit sitiens esto pro ista remouenda tristi sensatione in siti tamen formaliter fria appetit et humida virtualiter tamen pro remotione illius dispositionis preter naturam que est fria et humida: ut suppono: calida virtualiter appetit et sicca. et per consequens contraria: et quilibet membrum preternaturaliter dispositum appetit naturaliter remouere dispositionem preter naturam in eo existentem quod non fit nisi per contraria. Et Avi. in ca° de corruptione appetitus. Quando in stomacho inquit aggregatur humor malus diuersus assueto in qualitate sua tunc requirit aliud contrarium. Ista tamen contrarietas potest esse in qualitatibus manifestis: sicut in mala complexione vehementi calida appetit stomachus vehementer fria inconsueta: ut glaciem niuem: aut in occulta proprietate: sicut hns naturam humidam corru

ꝯtam: determiate nocentē nō appetit qđcūqȝ siccū: sed de
terminatū siccū: vt carbones ⁊ cretā. Unde caplo q̄ supra
ingt Aui. Quapropter accidit in qbusdā appetit⁹ luti im
mo carbonū terre: ⁊ gipsi ⁊ rerū hmōi generis ꝑpter q̄li
tatē q̄ ē in eis exiccantē ⁊ incidentē ꝯtraria q̄litati hūoꝝ
Et ꝑpt̄ h̄ pȝ ad eos rn̄sio q volūt ꝙ ex appetitu corrupto
patiētes sp̄ siꝉia appetūt: qꝛ habētes humores acetosos ace
tosa appetūt. Dicendū igit̄ ꝙ q̄ȝuis appetant acetosa nō
nō ista appetūt ꝑpter siꝉitudinē acetositatis: sȝ qꝛ in illis ē
quedā qualitas virtualꝉ ꝯtraria q̄litati illi⁹ humoris ace-
tosi que ē talis corrupti appetitus indicatiā. Et ꝑiter dicē
dū q̄n̄ tales appetūt fetida: vt sūt cimices scarabei: ⁊ talia
nō eni ad ista appetit⁹ insurgit: qꝛ siꝉia hūori illi: sȝ qꝛ in
se forsan quandā habēt virtutē directiuā illi⁹ corrupti hu
moris eductiuā vel aliquā aliā manifestā: vel occultā q̄li
tatem illi humori ꝯtrariā. Et sic nō valet h̄ argumentum
inducēs hunc appetitū corruptū ē acetosū fl̄ā: igit̄ patiēs
appetit acetosa rōne q̄ sūt siꝉia: sȝ qꝛ in se h̄n̄t qualitatē op
positā q̄litati ī humore illo existēti q̄ ē istū corruptū appe
titū efficiēs. Quare nō sūt tn̄ hi viri boni vituꝑandi qui
corruptū appetitū h̄n̄tes appetere siꝉia dicūt: qꝛ hi suppo
nunt eos in latitudine sanitatis existere. Sed appetitus
sanoꝝ ī ꝯseruatōe ipoꝝ ordinat̄. ḡ tales appetere dn̄t siꝉia
et nō ꝯtraria: cū cōseruatio fiat ꝑ siꝉia. Quidā dicūt ꝙ me
lancolia a nā ad os stōi missa: vt ipm ad appetitū cōfortet
qn̄qȝ eū imutat: ⁊ facit ipȝa nā ꝑpria egredi: ⁊ qꝛ talꝉ vt vo
lunt ē distēꝑantia nālꝉ: iō appetūt ⁊ cā q̄re incōsueta appe
tunt ⁊ corrupta esse dicūt: qꝛ humor iste tale appetitū in-
ducēs est corrupt⁹. quāuis extra sanitatis latitudinē non
ducat̄. Et dicūt itē ꝙ medicus tanq̄ȝ practic⁹ sensitiu⁹ est
artifex: qui ex his solū sup dispōnes egritudinum arguit:
quas maxie sensib⁹ deꝑhēdit: ⁊ sic cōꝑhendētes acetosa ta
les appetere: qb⁹ ex acetoso flegmate appetit⁹ corruptus i
ducitur: ꝯcludūt siꝉia ipm appetere. Nō eni practicus in
quātū practic⁹ ē debet inuestigare: an ī acetosa re appeti-
ta sit aliq̄ v̄tualꝉ q̄litas q̄ q̄litati ī hūore illo exn̄ti sit ꝯtra-
ria: sȝ theoric⁹ potius. Et sic ego dn̄is theoricis relinq̄ns
hanc diffinitionē ipoꝝ bona pace ad demr̄atiua hui⁹ egri
tudinis signa ꝯdescēdam. q̄ȝuis nr̄i veteres talia ponere
noluerint. Sed cū passio h̄ interdū cū siccis: interdū cum
humidis: qn̄qȝ cū calidis: ⁊ nōnūq̄ȝ cū fridis societ̄: quo-
rum ex cā cura mꝉtiplꝛ variet̄: in paucis tn̄ ista demr̄atiua
signa constringā. Appetit⁹ itaqȝ inclinās ad sicca: vt sꝉ
carbones lutū ⁊ similia ab humido hūore causat̄: in se tn̄
quādā v̄tutē occultā habēs: ꝑ quā ad incōsueta illa fertur
Sȝ si dispositio ista appetitū corruptū efficiēs cū hūorib⁹
calidis sit coniūcta cognosceres: qꝛ ibi sitis adest intensa
grandis estuatio: ⁊ fumose eructuatōes a frigidis iuua-
tur: ⁊ calidis nocet̄. Quoꝝ si complexio etas regio tp̄s anni
precedens regimē: ⁊ talia sup ipoꝝ calidoꝝ generatiōeȝ
attestantur: certior multo fies: cunctȝ ad acria ⁊ acetosa
semꝑ appetitus inclinabit̄. Si v̄o ad dulcia vnctuosa: sic-
cus humor ⁊ melancolic⁹ erit in cā. Et qꝛ dictum est pas-
sionem hanc ꝑ ꝑprietatē ⁊ cōitatē fieri posse: ⁊ per proꝑe
tatem ipa sit ex alioꝝ mēbrorum sanitate deꝑhendes. Et
quia ꝯtinuus appetit⁹ iste corruptus aderit: ab aliis tamē
mēbris ꝯtinu⁹ nō erit. sed quiescit interdū. Si autē alioꝝ
mēbroꝝ vitio fiat. vt splenis matricis cerebri vꝉ membri
alterius ex signis talis mēbri discrasiā significantib⁹ ar-
gues. His itaqȝ signis demr̄atis paucul ꝯtēt⁹ ca° huic finē
ipono. De signis ꝑnosticis corrupti appetitus. Ca. xiiii.

a D cimices carbōes araneas ⁊ talia iclinat⁹ appetit⁹
ceteris ē deterior magnā eni ī humorib⁹ corruptō
neȝ esse significat: q̄ spēi humane totalꝛ ꝯtrariatur
quare timēdū ē ne ī talē venenositatē mutet̄ q̄ subito pati
entē interficiat. Post hoc in miori malicia ē si aliđ excita-
tus est. sicut cū appetitus talis inclinet̄ ad carbones lutū
⁊ similia: ⁊ adhuc minus malum si ad acetosa declinaue-
rit. Teste Aui. cap° de corruptiōe appetitus. Si itēȝ ta-
lis appetitus diu durauerit pānos ⁊ alias cutis infectio-
nes inducet. Rasis autē nono ꝯtinētis. lutum ⁊ similia
stomachum grauant ⁊ digestionē impediunt: qꝛ ex eis cor
rupti humores fiunt: ꝑpter qđ nonnunq̄ȝ vermes gene-
rantur. Et tamē cū non sint apta ad mēbra nutrienda opi
lationes faciunt: ⁊ sic sunt causa egritudinū cronicarum.
Et si ꝑpter cruditatem illoꝝ humorum vel ꝑpter malā
aliquā qualitatem in eis existentē cū ad nutritionē sint in
epti membra eos respuūt ad cōcauitates vētris tāq̄ȝ nutri
tioni inutiles transmissi idropem efficiunt. Et h̄ de signis
pronosticis corrupti appetitus.

De cognitōe ⁊ cura in gn̄ali corrupti appetit⁹. Ca. xv.

i N cura appetitus corrupti qs humor peccans ī cā
fuerit ꝯsiderādum erit: in cui⁹ cognitionē facile de
uenies: sicut ī ꝑcedēti capitulo dictuȝ fuit si ea ad q̄
talis appetit⁹ inclinat̄ diligenter obserues: qꝛ frigid⁹ hu-
mor atqȝ viscosus ad acria atqȝ salsa appetitū inclinat ca-
lidus ad acetosa semꝑ: siccus vero ad vnctuosa. Sed si gli
bet humor ꝑ vomitū educi potest nihil supra. Sed quali
ter fiendū sit te septimū capitulū supra docebit: ⁊ si hoc fie
ri nequeat qualꝛ colera digerēda educēda quoqȝ ⁊ flā itē
predictū capitulū te docebit ad plenū. Sed de melācolia
illic nulla facta est mētio: cum ea potius appetitū adauge
at q̄ȝ diminuat. Ideo si ad ei⁹ digestionē deuenire neces-
se sit. Accipe oximellꝉ simpli. ℥. iii. aque buglose: aque sco-
lopendrie lupuloꝝ. an̄. ℥. ii. clarificet̄ ꝑ duabus vicibus
eum cum optimo cinamomo aromatiçando. Uel accipe
oximellis simp. ℥. i. syrupi de epithimo. ℥. i. ⁊ prescriptis
aquis: vt supra aromatiçando clarificetur. Magis tamē
appropriatus est syrupus iste qui accipit scolopendrie sti
cados florum lupinorum: boraginis: buglose: violarum:
camedreos: capillorum ve. an̄. M. i. radicis apii feniculi
⁊ sparagi an̄. M. ß. passulaꝝ. ℥. i. ß. sene. ℥. i. fiat decoctio: i
cuius fine adde epithimi. M. i. ß. collata decoctiōe cū li. i.
çuchari vel mellis li. ß. ⁊ aceti passulati. ℥. iiii. fiat syrup⁹
cum optimo cinamomo aromatiçatus: de q̄ lōgo tꝑe da-
bis. ℥. iiii. ß. pro vice. Et si fuerit debite coctus de eo. ℥. ii.
accipies aquarū buglose scolopendrie ⁊ lupulorum: an̄.
℥. i. ⁊ pro vna vice dabis: totiēs reiterādo ꝙ tibi materia
digesta videatur: pro qua educēda: accipe cassie nouiter
extracte. ℥. i. vel manne. ℥. ii. confectionis hamec. ʒ. iii. sy-
rupi vio. ℥. i. om̄ia illa cum decoctione infrascripta dissol
ues: que accipit florum boraginis buglose. vio. capilloꝝ
vene. camedreos scolopendrie sticados. an̄. M. i. liquiri-
tie passularū. an̄. ℥. i. fiat decoctio. In fine addatur epithi
mi. M. i. cuius q̄ȝtitate debita, suprascriptas res dissolue:
et fiat potus. In pillularum forma. ʒ. i. pillularum in-
darum vel fumi terre nicolai dabis. Uel da cum aqua
lactis. ʒ. ii. infrascriptis pulueris qui recipit folioꝝ sene.
℥. i. masticis. ʒ. i. macis croci cinamomi. an̄. ʒ. ß. diagridii,
℈. i. tartari. ʒ. vi. ⁊ fiat pl̄uis. Alias in casu isto. a. ʒ. iii. vs-
qȝ ad. ℥. i. de solo puluere tartari dabam. ⁊ peroptime ope
rabatur. Quia vero id suscipiendum est valde delecta
bile gustui quare si in suis ferculis ad buliendum pone-
res vt etiam romani faciunt gratissimum gustui ferculuȝ
redderetur: cum quo lubricum ventrem tenet.

Et per vomitum itaqȝ siue per secessuȝ humore euacua
to quicūqȝ iste fuerit ad medicinalia veniendū erit. Sed
memor esto patienteȝ tuum in aere claro odorifero col-
locare: ⁊ ꝙ omnium aliarum rerum nonnaturalium su-
perfluitates euitet: carnes potius assas q̄ȝ elixas exhibe-
as: que tā in cā calida q̄ȝ in causa frigida erunt s̄m exigen
tiam alterande: et qualiter hoc fiendum capitulum terti-
um te ad plenum informabit. Et inter alias carnes pullū
columbinum quam maxime inter sapores.

Tamē aiunt antiqui sinapim pregnantium appetitū per
optime rectificare. Et idem facit radix siluestris raffani
cū aceto. In prima v̄o mensa cappares cū aceto cōmēdat.
Cepe item cōe ⁊ cepe squilliticū: acetū q̄ȝ: ⁊ oliuas immatu-

ras cū aqua ꝛ sale cōditas. Sed cū te capl'm. viij. abūdan tem faciat de his oibus his paucis cōtentus esse volui ad reliqua medicinalia amō cōdescēdēs: qḋ in sequti caplo fiet. Et per hec presenti finem impono.

¶ De signis disiunctiuis corrupti appetit⁹ qbuscūqȝ hūoribus in cā existib⁹: ꝛ cura cuiuscūqȝ in pticlari. Ca. xvi

Neminē ex auctorib⁹ nr̄is inuenio q appetit⁹ corrupti curā ordinate posuerit. Nō mirū itaqȝ si aliq ex socijs nostris quib⁹ studiū olet cū talē ad fastidij curam se ponūt eā s̄m doctrinā Ari. 2° phys. perficiūt. Nā cum medicamē aliquod a quouis auctore laudatum inueniunt in dubie cum eo putant istā egritudinē de facto curare. Et sicut ad pauca respiciētes vtpl'm ad hoc infirmum deducunt: vt sit necessariū eum p̄sbyteris vngendū cōmittere. Uos itaqȝ mei dilectissimi fratres oro vt operā talem studio dare velitis: vt nō a casu: sed s̄m debitā rationem īfirmos vestros curare sciatis. ¶ Ad ꝓpositū itaqȝ rediens: vt facilius apphendi possit s̄m varietatē causaꝝ quoqȝ varia describā. Et ꝑmo si appetit⁹ talis ad acrimonia inclinaretur siue ad salsa: vt supra dictū est humor frigidus ꝛ humidus erit in causa qui ꝑ vomitū siue per secessum s̄m doctrinā sup̄ius positam eductus ante cibū fomētatio talis stomacho fiat. que accipit absinthij. ℞. j. origani maiorane aā. ℞. ß. ameos. ℥. ß. nucis musca. ac calami aromatici: corticū citrangulorꝫ siccoꝝ aā. ℥. iij. cōquassentur: ꝛ decoctio in optimo vino fiat: ꝛ cū lana filtro vel spōgia stomachum ante cibū fomentato. ¶ Dehinc ex infra scripto vnguento inunctio fiat. que accipit olei de spica. ℥ j. olei masticis olei de absinthio aā. ℥. ß. pulueris masticis gariofiloꝝ coralloꝝ rub. mēte sicce calami aromatici: corticum citri. aā. ʒ. ß. ameos. ℈. ij. aloes. ʒ. j. parū cere: et fiat vnguentū quo vnctio fiat. ¶ Per horā vo ante cibū bolum vnū cōfectionis de cinamomo vel aromatici ro. descriptione Gabrielis accipiat. ¶ Facias insup si adhuc esset mulier pregnās: vt quacūqȝ die vel de tertio in tertiuȝ vnā accipiat ex pillulis infrascriptis ponderis ad minus vnius. ℈. q̄ penitus hanc egritudinē eradicant. Et ipe accipiunt croci cinamomi spice squinanti ligni aloes xilobalsami aā. ʒ. j. masticis. ʒ. ß. bdelij gūmi arabici aā. ʒ. j. ß. aloes epatici. ℥. iij. ß. fiat mandaleon cum syrupo de absinthio: de quo cū op⁹ fuerit fiant pillule. Expientia noui ꝙ ꝑ multos annos in bonitate cōseruanť: ꝛ mēsib⁹ trāsactis qȝ in principio sunt meliores. His igiť in pgnantib⁹ toto tēpore vsus sum sue impgnatiōis: ꝛ eis ꝑ deo duce bn̄ successit. Nā si bene cōsideras taliter cum mastice bdelio et gūmi ara. eas correxi vt in venas aloes nequaqȝ impmere possit. Nec in casu nostro ꝓciosius medicamen vllum inuenies. Nōnulli insuper quidā ex auctorib⁹ nostris dicunt: ꝛ maxime ille bon⁹ Aui. ꝙ masticare in ieiunio aloes cardamomū vel ciminū xiloaloes transglutiēdo saliuam iuuat plurimum. Et alij. ℈. ij. pulueris nasturtij vel tantūdem pulueris ruthe vel xiloaloes cū vino modico potui dabant. Uel. ʒ. j. infrascp̄ti pulueris. qui accipit cardamomi maioris ꝛ minoris xiloaloes aā. ʒ. j. çucchari al. ʒ. ij. fiat puluis: de quo. ʒ. ij. cū brodio pulli vel vino dabis ¶ Et si masticationē vt Aui. ꝑcipit in ieiunio facere velis accipe cardamomi cimini: calami aromatici. aā. ʒ. ß. ameos masticis xiloaloes aā. ℥. j. integra ista siml' ꝯmisce ꝛ coclear vnū in ieiunio infirmo tuo masticandū ꝑbe: vel ex eis cōquassatis in subtili petia bene alba coclear vnū bene ligabis: ꝛ hunc ꝑ modū talē pauēs melius masticabit. ¶ Uerū cum masticatio ista interdū a capite humores attrahendo vomitū ꝓuocet eius loco confectio de cinamomo vel aromatico rosa. descriptiōe Gabrielis vtere. ¶ Ut hac q̄ in hoc casu pl'm valet. ꝛ ipsa accipit ligni. aloes coralloꝝ rubeoꝝ cardamomi pipis longi: pipis nigri: cinamomi galāge aā. ʒ. j. ß. fragmentoꝝ lapidū ꝓciosoꝝ. ℈. iiij. fiat puluis: de quo accipe. ʒ. j. ꝛ cuȝ li. j. çucchari tabarçeth cū aqua camomille vel melisse dissoluti: fiat in morsellis.

de q̄ cōfectiōe. ℥. ß. ꝑ vice infirmo in ieiunio dabis. ¶ Aliqui in casu isto vt bon⁹ Aui. ꝛ alij in ꝑma mensa exhibenda collaudant: vt sunt cappares oliue ꝛ lupini cōfecti: i secunda vo laudāt passulas fisticus castaneas ꝛ crisomila. ¶ Et ꝑ saporib⁹ sinapi siue mostardam que in dicto casu mire valet. ¶ In alijs vo saporib⁹ atqȝ ferculis puluis infrascriptus maxime collaudať qui accipit cinamomi electi. ℥. ß. ligni aloes galange gari. cubebarū ameos grano rum paradisi aā. ʒ. ij. cardamomi. ʒ. iij. macis. ℈. ij. piperis nigri. ʒ. j. fiat puluis: cuius in ferculis ꝛ saporib⁹ fit vsus. ¶ Si ad pōtica appetitus inclinať ꝛ sicca humid⁹ humor erit in causa: cū quo aliqua est mala qualitas: vt supra i signis dictū fuerat hunc appetitū corruptū inducēs. Euacuato igiť humore tali per vomitū seu ꝑ secessum s̄m doctrinā sup̄ius habitā ei⁹ cura parū ab imediate descripta defert. Quia tam regimē nō naturaliū reꝝ qȝ fomentationes ꝛ vnctiōes masticationes: ꝛ maxime de ameos: ꝛ alia quoqȝ descripta illic cōueniunt. ¶ Si aliqua in hoc casu spāliter ab auctorib⁹ cōmendātur: puta in fine past⁹ cardamomū cubebas atqȝ amigdalas amaras mādūcare: qȝ ruȝ loco pis̄coꝝ nucleis sepe vtor. ¶ Laudāt etiā gallinas assatas: ipsaꝝ qȝ pullos. ꝛ sup oīa pullos colūbinos assatos in mēsa ꝑma qȝ maxime. Et ꝑ singulari remedio expti sūt ꝙ istaꝝ carniū ossa accipe: ꝛ illa cum pipe ꝛ sale salpiçare ꝛ in ieiunio corrodere nihil supra. ¶ In fercl'o vo amidū frumēti pl'm cōmēdant: ac crustulas panis bn̄ siccas ꝛ panē qȝ biscoctū. Aui. autē in isto casu qddā docet artificiatū vomitū facere: sed qȝ male dosari posset: ꝛ forsitan ꝑ vomitiua violētia in ipo posita nō sine piculo dare ipm hic inscribere nolui: q̄ si vis libet Aui. qre. ¶ Laudo tamē vt infirmo tuo piculū in q̄ cadit si lutū carbones vel talia māducauerit rōnib⁹ euidētib⁹ ostēdas: ꝛ cū de reb⁹ illis loqris stomachanť illas nomines: luctū tn̄ ipm pro posse teneas. ¶ Insup puluerē infrascriptū in casu isto summe laudāt: q accipit cardamomi maioris ꝛ minoris: cubebarū aā. ʒ. j. çuc. ʒ. ß. fiat puluis: de q̄ ꝑ horas duas aā cibū cū aqua dari iubet. Ego autē cū vino semp exhibeo me sup hoc fundās qḋ alij laudāt ꝙ vinū potēs bonū odoriferū ꝛ puꝝ abūdanter bibitū: talē sepe curat passionem. ¶ Aui. vo boni vini pōtici potētis. ℥. vj. accipiebat: ꝛ ad qrte ptis ꝯsumptionē bibitū ꝑ hebdomadā integrā oī mane in ieiunio suo patiēti exhibebat: ꝛ pl'imos hoc mō curauit. ¶ Ualet in isto casu item pl'm si. ℥. j. pulueris ruthe aut mēte sicce aut se. allei vt supra in ieiunio cū vino dederis. ¶ Antiq vo nōnulli in casu isto pillulas infrascriptas pl'm cōmendāt: quaꝝ dosis fit in ieiunio. ʒ. ß. Sed si tamē crediderį eas pgnātes n̄ dabis: ꝛ ipe accipiūt aristologie lōge: çedoarie vio. betōice aā. ʒ. iij. gari. sal' gēme aā. ʒ. ij. triū pipeꝝ aā. ʒ. j. myr. electe. ℥. j. aloes ad pond⁹ oīȝ: ꝛ fiat magdaliō cū syrupo de absinthio. Uel ifrascriptis vtere q̄ sup alias coronā in casu isto portāt. Et ipe accipiūt masticis. ʒ. ij. agarici. ʒ. iij. ʒʒ. ʒ. ß. salis gēme. ℈. j. aloes. ʒ. ij. cum sabba fiat magdalion: de quo cū opus fuerit fiant pillule q̄ pregnātib⁹ secure dari pn̄t. ¶ Si vo appetit⁹ ad acria tēdat ꝛ acetosa a calido: vt dictū est: humore ꝓuenit. q qualiter sit tā ꝑ vomitū qȝ ꝑ secessum euacuādus te capl'm. vij. docebit: ꝛ qualr mala cōpl'o sit remouēda. In nono capitulo modū ꝛ ordinē cū ob⁹ id fieri debeat: abūdāter reperies: ꝛ sic de cura tali ad capitl'a illa recurre. Portulaca tn̄ comesta appetitū remouet hūc: vt aliq auctores referunt ¶ Appetit⁹ autē corrupt⁹ ad dulcia ꝛ vnctuosa declinans hūorē ml'icū: secū in cā esse arguit: vt supra dictū ē. q qualiter curād⁹ sit capl'm imediate ꝑcedēs tibi clare mr̄abit. Talis. n. hūor nūqȝ vel magna cū difficultate ꝑ vomitum educiť: vel saltē nō sic ꝯueniēter sic ꝑ secessū iuxta afforismū 4ᶜ ꝑticl'e. ml'icos vo inferi⁹ vehemētius. ¶ Humore itaqȝ euacuato supest solū stomachi discrasiā manifestaȝ corrigere. Fac ergo totū regimē ad calidū ꝛ hūidū declinare: plus tn̄ ad humidū. ꝛ sic cibaria oīa ml'ica vitāda

eruntː et accuta: vt sunt porri: cepe et allea: legumia omnia: carnes bouine: et maxime salse: vitentur q; sapores accuti: vt sunt alleata mostarda: vinum bibat optimum: quod si cum aqua buglosse lipharetur nihil turpius. Et inter alia infirmum tuum tenere letum procures. Et ad talem appetitum emendanduz puluere infrascripto nihil vtilius inueni. qui accipit cinamomi electi. ℥.iij. cardamomi maioris et minoris ocimi gariofilati ban. albi et ru. esule corticum citri doronici buglosse melisse an. ℥.j. quattuor seminum comunium frigidorum. ℥.j. limature auri et argenti an. ℈.j. pelliculaz ventrium gallinaz. ℥.ij. ß. fiat puluis: et quantum zucchari libet misce. cuius dosis sit. ℥.j. et in ieiunio cum aqua melisse vel cum modico boni vini debet dari: vel de eo accipe. ℥.j. et cum libr. zuc. cum zucci pomorum redolentium facta residentia parte vna: et succi buglosse atq; boraginis an. parte media dissoluatur: et confectio fiat in morsellis cuius dosis sit. ℥.iij. Ad hunc appetitum non magnum consequitur nocumentum. quare his paucis contentus esse volui. Ubi autem appetitus ad enormia et fetida fuerit non facile est peccantem humorem cognoscere. per datam tamen regulam secundum contraria appetitu: et illo modo est vt humorem peccantem cognoscas. vt plurimum tamen ad cam declinabit. Sed quisq; humor ille fuerit secundum doctrinam in capitulo. vij. superius habitam euacuandus erit siue per vomitum siue per secessum fiat id: sed vbi per vomitum id fieri poterit vtilius multo erit. Auctores tamen indifferenter hyerapigram in purgando a putridis corruptis humoribus stomachum super omnia solutiua collaudant. Et ne dum humores illos corruptos educit sed omnem discrasiam prouenientem ab istis corrigit. Et quia quandoq; per modum electarij: et interduz per formam pillulaz fit quomodo libuerit modo vtere. Et si alteratiuis alijs indigebis nono succurrum pete ca°: et in hoc appetitus corrupti cura finitur.

De appetitu canino quid sit et vnde denominationem habeat. Capitulum .xvij.

Appetitus caninus varijs modis ab auctoribus nominatur. Secundum antiquam translationem affori[s]morum secunda luces appellatur: quod idem est quod fames. In noua vero indigentia. Et tamen plurem quam per indigentiam. y. appettum caninum intelligit. Haly. vero ipsum sillam vocat. Est enim silla locus quidam in mari: a quo transeuntes naues sepius absorbentur: cuius causa naute voraginem eam appellant. Cum autem appetitum caninuz habens vorare cibum videatur haly. ea sillam appellare voluit. Bonus vero Alex. a greco tractum cinorodiosas dicit a cinos quod est canis: et dosis gloria. talis inde appetitus caninus canum nomine appellatur: quia immoderate appetentes tamen vt sepe sumunt quod digerere nequunt: vnde per vomitum aut per secessum eum emitti necesse est: quo emisso iterum comedere appetunt: et hec canum esse gloria videtur. et ob hoc greci cinorodosias appellarunt: et egritudinem cinorodosiam: vnde eam patientes apud eos cinorodosi dicti sunt. Hac autem egritudine laborantes tam in quantitate quam in qualitate seu modo appetendi excessiue multum se habent. In quantitate quidem tam scilicet continua quam discreta: vt infra patebit: quia tales sepe et multum manducant. Respectu vero qualitatis seu modi appetendi quia auidissime et intense appetunt et voraciter manducant. Et quia hec duplex imoderantia. scilicet secundum qualitatem et quantitatem: seu in modo appetendi inter domestica aialia solum videtur inesse cani: a cane forsan talem denominationem accipit. Et ob hoc inquit Sera. quod est egritudo comedendi: cuius non satiatur mens: et est desiderium magne comestionis: ac diuerse cum fame absq; satietate. et idem dicit haly. Cum inquit hec egritudo est imoderati appetitus in quo tam patiens auide ac intense appetit vt humanam naturam excedat in quantitate tam continua quam discreta voraciter manducans veluti canis nunquam cibo satiatur. Et ex his patet quid sit appetitus caninus.

De causis extrinsecis et intrinsecis appetitus canini in generali. Capitulum .xviij.

Cause appetitus canini canis ablationis appetitus sunt contrarie: esto quod plures sint: vt facilius tamen comprehendantur in tres istas reducere libet. Prima est membrorum superflua resolutio propter qua membra inanita fiunt. cuius causa a venis continue attrahunt: vene ab epate epar a stomacho: et per istos continue motos: vt supra dictum fuit causatur appetitus. Et quamuis membris continue appetentibus cibus offeratur: ex isto tamen non nutriuntur. vt inquit Gal. non transglutitis sed bene digestis nutritur corpus. Existente itaq; membrorum continua resolutione materiei: vt dictum est: continuus est appetitus. Talis membrorum resolutionis duplex potest esse causa. scilicet extrinseca et intrinseca. Extrinseca vt est aeris balnei: et talium superflua caliditas: et hoc potissimum corporibus rare texture accidit: quia sunt facile passibilia. Exercitium item superfluum et maxime horis famis factum vt pegre proficiscentibus et artificibus continue laborantibus sepe accidit. Superflua quamuis vigilia: nimia famis tolerantia: diuturna tristitia: ac superfluus coitus. Intrinsece vero cause esse possunt euacuationes superflue siue ab arte siue a natura fiant: vt sudores diaforetici. superfluus fluxus ventris quocunq; ille fiat: et stomachi aut totius potentiue debilitas. Uermes vero sepe causa sunt cum subito .s. vt inquit Aui. veniunt ad comesta. quia membra non habentia vnde restaurentur eis continue naturale inest desiderium per quod moueantur vt a venis attrahant: et vene successiue ab epate. Et ex tali causa continue fames adest. Unde quanto continentis: quendam inquit Rasis in cura mea habui cui hyeram dedi: et vermes plurimos mire longitudinis emittens: liber mansit. Et bonus Alex. quamuis hoc in capitulo de bolismo recitet: hic tamen ad propositum melius faciens inquit. Scio. n. quandam mulierem multuz et absq; mensura appetentem et digerentez omnia: et nunquam bene secessum ventris fecisse: et dicebat se mordicationem pati in ventre: et capitis dolorem sepe habere conquerebatur. Accepit catarticum de hyera. facta itaq; purgatione proiecit vermem grandem vt haberet in spatio longitudinis cubitos xij. amplius. et postea illam irrationabilem et inanientem appetitionem amisit: vnde non fuit bolismus: sed ille serpens qui hec in illa operabatur. Febres item et vt acute liquefacientes et plures corpora resoluentes: vt quartana ethica. alie egritudines cronice nonnunquam appetitum caninum inducunt. Et ego quandam nobilem ptisicam in curam habui que ad finem vsq; anni vixit. Et transacto anno primo ad appetitum caninum venit: et per parum antequam aliud mundum adiret: timens pariter nil ad manducandum inuenire vnum caponem et vnam spatulam motonis cum suis pertinentijs manducauit. In egritudinibus itaq; cronicis vorax iste appetitus innascitur. Superflua item totius caliditas sepe appetituz inducit. Et quamuis Aui. dicat quod stomachi caliditas hunc appetitum inducit: Intelligendum est caliditate totius iuncta simul cum ea: vt manifeste Serap. hec caliditas non est oris stomachi: imo corporis totius. Et id ideo quia caliditas cum accidit in ore stomachi destruit appetitum. Et Aui. hoc considerans inquit: Hec caliditas vt plurimum facit sitim. Caliditas igitur intrinseca facile membra resoluit: et potissimum si in aere intensa caliditas resolutionem faciens fuerit: et vt sepe accidit retentionem debilitans. Et sic patet prime cause declaratio. Secunda causa est in ore stomachi humoris accidi abundantia: vt est materia flegmatica pontica in stomacho generata: vel aliquando defluxa: ac acris melancolia a splene vel alio membro ad stomachum propulsa: vel materia catarralis: vt Aui. inquit. quamuis id raro fiat. Tales. n. materie in ore stomachi existentes sua ponticitate et incisione humores si qui in ore stomachi viscosi fuerint expellunt: et vacuitatem quandam seu inanitionem quandam in eo efficientes titulationem quandam inducunt: per quam vt ab extra quicquid attrahitur appetitus insurgit. Tertia causa est oris stomachi dominans frigiditas non stupefactionem non induxerit que ab intensa aeris friditate sepe accidit: vt per frigida loca iter agentibus plerumq; contingit. Aut a friditate aque vel consilis: vt piscatoribus et in aquis fridis sepe comorantibus accidit: vt experientia in illis sclauis deprehenditur qui naues a venetijs Paduam trahentes per aquam vt plurimum incedunt: et illi bubali quecunq; hora manducant. Frigiditas. n. vt de mente Aui. dici posse videtur eo modo quo humor ponticus appetitum augmentat: quia os stomachi constringendo quod in eo est exprimunt: cuius causa manifestatur. Et propter talem inanitionem continuo fit appetitus: vt per niuea et frigida loca transeuntibus sepe contingit: vt supra dictum est. Sic appetitus canini cause patent.

¶ De signis demrātiuis causarꝫ appetit⁹ canini. Cap. xix.

f Jgitur appetit⁹ canini signa cāꝫ facile inuestigare velis ꝑm ordinē q̄ ille supra descripte sunt incede. ¶ Si itaq; ab intrinsecis causis mēbroꝝ resolutio fiat: ex qua appetitus caninus ꝑueniat patiēs: aut astantes te sa-tis informabūt. ¶ Cause vō resolutiōis mēbroꝝ intrinsece leuiter quoq; cognoscunt. Nam si supflue euacuationes in causa fuerint scias q̄ sudores diaforetici ꝓcesserūt: aut vētris fluxus ab arte siue sponte factus: aut supfluus sanguinis fluxus: aut ꝯsimilis. ¶ Si autē a debilitate ꝑueniat ꝯtentiue: scias q̄ crude egōnis copiosa quantitas apparebit: q̄ ad sanguinolentā egestionē q̄nq; ꝑducet: vt Aui. inqt. cui⁹ cā est epatis aut toti⁹ cōtētiue debilitas. Et q̄nq; pp cōtentiue stōi debilitatē tale emittit ꝑ secessum q̄le fuit assumptū vt in lienteria fit. ¶ Si a vermib⁹ ꝑuenerit ꝑ signa ꝓpria deo adiutore inferi⁹ describēda cognosces. ¶ Et si fe. acute: ꝑlixe: aut alie egritudines cronice i causa fuerint: scies q̄ ille ꝓcesserūt. ¶ Supflua totius ac oris stōi caliditas ex cōplexiōe ⁊ toti⁹ habitudine cognoscit: ⁊ intēsa siti: vt inqt Aui. respectu sue cōplexiōis nālis: et est vtplm natura ꝯstricta. Et ita signa illi⁹ cause appetitus canini q̄ est mēbroꝝ resolutio: tibi satis manifesta-ui. ¶ Posset tn̄ statim qs dicere nō est possibile ex intēsa siti posse semp intēsam famē arguere cum cāe intēse sitis ꝯtrarie videant: ⁊ ecōtra. Nā si frigiditas ⁊ humiditas famem adaugēt ⁊ sitim diminuūt: caliditas vō ⁊ siccitas sitim adaugēt ⁊ famē diminuūt. ¶ Sed ꝑ aliq̄li hui⁹ declaratione sciēdū q̄ in stō duplex humidū repit: vnū grossum solidū quo stōi nālis calor fouetur: aliud aq̄um fluidū imbibitū: cui⁹ ꝑsentia ꝓhibet caloris inflātio substantie stōi exiccatio. Sed indifferēter oībus in mēbris humidū tale exiccatiōis ꝓhibitiuū repitur. Nec q̄ rori tale hu^m assimilatur humidū roridū tale hūidū appellam⁹. Solidū vō rori cōparatū calidum dicit: ⁊ sic roridū vere respectu solidi frigidū est ⁊ humidum. Et vtriusq; istoꝝ ꝑ caloris actionē accidit ꝯsumptio: ⁊ ꝑ ꝯsumptionē humidi grossi os stōi infrigidat: ipo nāq; sublato cui⁹ ꝑsentia calor substētatur atq; fouet: necesse est ipm paucificari q̄ātitatiue saltē: si nō intēsiue. ⁊ tunc ordine nature ad os stomachi: vt supra dictū est melia defert: ex istis duabus in ore stōi fit impssio ⁊ sensata q̄dā tristitia ad quā appetitus quo ad cibum sequit vt calidū ⁊ siccū depditū siue resolutū recuperet: vel saltim tristitia illa sensate impssiōis remoueat. ¶ Ex q̄bus patet q̄liter ad humidi illi⁹ grossi ⁊ solidi cōsumptionē sequit sensata infrigidatio: ꝑ cui⁹ infrigidationē appetit calidū ⁊ siccū. ¶ Ad humidi vō roridi ꝯsumptionē inflātio ⁊ exiccatio maxīe oris stōi: q̄ sublata causa exiccationē ⁊ inflātionē ꝓhibēte insurgit exiccatio ⁊ inflātio sensata: cui⁹ cā stomach⁹ mouet nāliter ad aliquid appetendū: quo talis tristitia ex assumptiōe illi⁹ humidi roridi remoueat: ⁊ hec ꝑ frigidū q̄d loco resoluti roris reponas q̄d ⁊ humidū tale appetit potū appellam⁹. ¶ Ex q̄bus patet quare auctores famē calidi ⁊ sicci ⁊ sitim fridi et humidi appetitum appellāt: vt Ari. ij. de anīa. ¶ Et ex his elici causa potest quare ex causis resoluētibus aliq famem citi⁹ incurrunt: tarde vō sitim: ⁊ aliq econtra: q̄ stat q̄ abundāti⁹ fit humidū roridū corpulētū grossum: et adhuc erit sue resolōni magis ineptū: tunc resoluit hūidū illud grossum pp ei⁹ facilitatē ⁊ etiā respectu sui. s. pp ipm esse resolutiōi magis obediēs q̄ humidū roridum resoluat: ⁊ ꝑ ꝯñs citi⁹ famē incurrit q̄ sitim: in alio vō in q̄ humidū grossū erit abundāti⁹ ⁊ roridū paucū citi⁹ resoluet: ⁊ ꝑ cōsequēs citi⁹ sitim incurrit q̄ famē. ¶ Ex quibus manifeste p3 qualr̄ in appetitu canino stat ex resolone mēbroꝝ a supflua caliditate causata famē fieri vltra mēsurā intēsam: ⁊ nō ita intēsam sitim: q̄uis vltra suā nālitatē sit intēsior: q̄ in casu nr̄o multo plus de humido corpulēto resoluit ꝓportionabilr̄ q̄ de rorido: ⁊ sic iste intensiorem multo famē incurrit q̄ sitim: respectu tn̄ sue nālis cōplexionis etiā sitis intēdit: ⁊ hoc ē q̄d voluit Aui. cū dixit q̄ caliditas ad quā sequtur mēbroꝝ resolutio cognoscit ex intensa siti. Scōa vō appetit⁹ canini cā est humor accidus abundās in stō q ex pauca siti: vt inqt Aui. ⁊ ex multitudine egestionū cognoscit: q̄ accida erit eructuatio ⁊ acredo et acetositas in ore dētes stupefaciēs interdū sentit: et si patiēs famē illā tolerauerit punctionē quādā in stō sentiet: ⁊ ex illa famis tolerātia nocumētum incurrit. ¶ Et si a splene vel ab alio mēbro humor ad os stōi appetitū caninum faciēs ꝓfluat. Signa debilitatis splenis vel alterius mēbri mandātis tibi hoc manifestabūt in ꝑmis caplis ꝑquirēda. ¶ Frigiditas oris stōi dn̄ans ⁊ appetitū caninū efficiēs q̄ ab extrinseco ꝑuenit astantiū vel patiētis narratione dephendit: cū quo sitis parcitas aderit ⁊ pp indigestionē feces multe: q̄ parꝫ assumpti cibi trāsit ad epar. Et quia ꝓpter indigestiōem plurime vētositates generātur vētositas multiplicatur: cui⁹ causa stōi sentit inanitio. Et sic habes signa appetitus canini.

¶ De eo quid ex appetitu canino pronosticari debemus. Capitulum .xx.

a Appetitus canin⁹ vt supra patuit est oris stomachi passio: ⁊ cum oīs talis sit molesta quilibet appetit⁹ caninus periculo subiacet. vnde halyabbas: passio inqt que in ore stomachi fit dura ⁊ molestissima fit propter cordis vicinitatē atq; cerebri societatē si appetitus caninus a tali tēpore durauerit: cum corpus nō nutriatur ad extenuationē veniat necesse est. Unde Aui. ꝑma ꝑmi capl'o d cōplexionib⁹. Cum malo inqt desiderio q̄d est pp ꝑuatiōem digestiōis nō ꝑuenit ipsi bibere. i. cum bona digōe nutrimētum. ¶ Appetit⁹ itē canin⁹ ad bolismum ⁊ ad subeth ⁊ ad mortē infirmū sepe deducit: vt Aui. 13⁰ tertij capl'o ꝑmo. ¶ Et ꝑmi cā est q̄ si appetit⁹ canin⁹ ꝯtinuet fiunt īdigēes plurime: q̄ꝫ cā flā viscosum abūde multiplicat ⁊ ori stōi adherēs ei⁹ sensum stupefacit: pp q̄d virtus appetitiua obtusa debilitat. Et ex q̄ mēbra fiunt inanita ⁊ attrahūt a veis: et vene ab epate: ⁊ epar a stō cum os stōi ꝓpter obtusiōē atq; stupefactionē suā inanitionē nō ꝑcipiat appetit⁹ non causatur: ⁊ illo modo fit bolism⁹: vt inferi⁹ patebit. ¶ Et ex hoc posset vere fieri stupor: palesis: ⁊ talia vt p3. ¶ Subeth vō fit a vapore ab illo flāte eleuato ⁊ ad cerebrū continue euaporato. ¶ Mors vō q̄nq; ad appetitum caninū sequtur: q̄ ꝓpter ipm bolismus sepe fit: ex quo sepe fames sincopalis causat: ad quā sepe mors sequit vt infra in ꝑmo capl'o deo dante declarabo: ⁊ sic determiata cā patet. ¶ Rursus in appetitu canino multa flāta multiplicatur quare patiēs in egritudies q̄ ab ipso veniunt leuiter icurrit: ⁊ ꝑcipue in lienteriā cacesiā: idropē maxime siccā: et ad hunc modū de alijs. Eructuatio inqt haly. in appetitu canino signū bonū existit. intellige vbi ipa a friditate cuiusmā vel fine: aut debilitate ꝯtētiue ꝑuenerit. tunc. n. signū est cibū aliq̄ntulū in stō morā fecisse ⁊ digōem aliquā recepisse. ⁊ sic habes q̄d ex appetitu canio ꝓnosticare hēas.

¶ De cura appetit⁹ canini q̄cūq; cā ꝑueniat. Cap. xxi.

a Jn appetit⁹ canini curā recte ⁊ expedite si deuenire volueris erit ꝑm cārū ꝑmissum ordinē procedēdum. Prima q̄dē causa fuit mēbroꝝ supflua resolutio: que si ab extrinsecis causis ꝑuenerit: eas ad contrarium reduces: dehinc ad corporis restaurationē: prout te infra docebo deuenies. Sed vbi illoꝝ mēbroꝝ resolutio ab intrinseca causa fiet ordine quo descripte sunt procedere libet. ¶ Quaꝝ ꝑma sudores fuerūt diaforetici ꝑ quaꝫ cura est supflua humorꝫ euacuatio: cutis ispissatio: et poroꝝ cōstipatio: ⁊ sic q̄ztū ad sex rerꝫ nō nāliū regimē parꝫ de cibo sepe dēf: recēs caro porcina cōuenit: agnina: bouina: ceruina: ⁊ si res dure digōis carnes magis assate q̄ elixate. ¶ Jtē lēticle: fabe: ⁊ alioꝝ leguminū substātie ac fercl'a cū azyma pasta facta risū coctū triticū mulū ꝯfractū ⁊ pāicū. ¶ Et ex piscib⁹ viscosi oēs vt anguille tēcbe ⁊ silia: ⁊ assi pou⁹ q̄ elixi: sit vi^m grossū nō poticū: ⁊ si cū aq̄

ferrata lipbares ꝓualeret.¶Sit panis açimꝰ cū aq̄ ferra
ta pinsatus: ꝛ si esset biscoctꝰ: adhuc esset meliꝰ.¶Patiēs
in aere frigidissimo collocet̄: q̄ si fieri poterit ꝑ vētū septē
trionalē euētetur.¶ Et q̄zuis ex istis aliqua appetitū ad
augeant caninū: sudor tn̄ q̄ est hmōi mēbroꝝ resolutiōis
cā remanet.¶Et iō q̄ztū ad medicinalia erit hūor coleri
cus subtilis: digerēdus: euāandus q̄z: cū sudor sit aq̄sitas
sanguinis: cui admixtū pus colericū ē.¶Syrupū igitur
hunc dabis q̄ accipit mire citoniorū sine spēbꝰ. ʒ.ij. syru
pi de myrtho. ʒ.j.ß.aq̄ ros.aq̄ plātaginis an̄. ʒ.iij.ß.cū san
da.ru.aromatiçādo ꝑ duabꝰ vicibꝰ clarificet̄.¶ Uel aq̄rū
loco decoctiōis infrascripte pones q̄ accipit ro.ru.cupu
larū glādiū balaustiaꝝ ordei vstulati portulace plātagis
an̄.ꝫ.M.ß.iuiuba nūero.xij.san.ru.se.ros.se.plātagis por
tulace an̄.ʒ.ij.fiat decoctio q̄ suprascꝑtarū loco aq̄ꝝ vtere
Syrupū ad minꝰ q̄ttuor vicibꝰ dabis.¶ Et de hic potio
nē infrascriptā dabis. Que accipit corticū mirabolanorū
citrinorū. ʒ.j.corticum mirabol.chebulorum. ʒ.j.ß.simul
cum tribus aut quattuor depilatis amigdalis cōquassen
tur ꝛ in aqua endiuie in qua ꝑ ꝓus alique passule fuerint
ꝑbullite infundant̄ dimissis: xij.horis in infusiōe fiat for
tis expssio: cū qua misce pulueris reubarbari electi. ℈.iij
squinanti gra.iij.syrupi ros.cōfecti. ʒ.j.ꝛ fiat potus quem
ante diē sine alia custodia dabis.¶Hūore euacuato ma
ne ꝛ sero spinā ex ceroto sandalino pungas.¶Uel ex vn
guēto infrascripto.qḋ accipit olei ros. ʒ.ß.olei myrthoꝝ
sandal.ru.succi plātaginis pulueris masticis ro.ru.bistor
te: acatie ypoquistidos boliar.sanguis dra.an̄. ʒ.ß.tere pa
rum: ꝛ fiat vnguētū.¶Ante pastū ꝑ horā diacitonitē sine
spēbus ad q̄ntitatē castanee ꝓbe. Aut triasandali bolum
vnum. Sudoris cā remissa resolutio mēbrorū remittetur
et ꝑ idē appetitus ille caninꝰ.¶Si vō ꝓpter fluxū mēstru
orum emorroydarū vētris vel quē libuerit aliū mōm re
solutio mēbrorū fiat ꝓscripta cura erit ꝯueniēs: dūmodo
vētris fluxus ab opilatiōe nō ꝓueniat. Ille.n.aliter curā
dus esset: vt in cōmētariolo de fluxibꝰ ordinate posui.in q̄
oīm fluxuū curā planā inuenies.ꝛ in taliū restrictiōe tibi
fit cura. Nā vt inq̄t Aui.si vētres eorū fuerint vehemētis
mollificatiōis tūc eas retine. Nā in retentiōe eaꝝ est cura
fortis huiꝰ egritudinis. Et idē q̄nto cōtinētis q̄m inq̄t Ra
sis: solutio illa ꝓbet augmētū minus: appetitu vō canino
erit retinēda.ꝛ in hoc casu lac plurimū cum fluuialibus
lapidibus decoctū cōmēdatur.¶ Ualet insuper cura ta
lis vbi appetitus caninus a debilitate cōtentiue ꝓueniat
modo illa a supflua caliditate fuerit. Et si a frigiditate et
humiditate neruos stupefaciēte seu a friditate ꝛ humidi
tate musculos relaxāte ꝓueniat euacuādus esset humor:
alterāda cōplo ꝛ totū ad calidū ꝛ siccū regimē ꝑmutādū
qḋ q̄liter fiendū sit in cōmētariolo de egritudinibꝰ capit
tractatu de palesi ꝛ stupore totū regimē tā medicinaliū q̄z
nō naturaliū reꝝ ad plenū inuenies.¶ Uermes aūt i cā
si fuerint in ꝓposito caplo curā q̄re. Ueꝝ in casu isto oēs
auctores terā dictā sumere cōmēdāt: tū q̄r bonꝰ Alexā. et
dn̄s Ras.mire lōgitudinis vermes eduxisse referūt vt su
pra in causis dictū est. Si autē fe.vel q̄uis alie egritudies
cronice in cā fuerint q̄ mēbroꝝ resolutionē illā effecerit
ꝑ quā appetitus caninꝰ secutꝰ est: ꝛ paupculꝰ patiēs cōua
lescētis regimine regēdus sit vt ꝓme cāe appetitꝰ canini
cura absoluat̄ aliq̄d pticularꝰ dicēdum esset.¶Ubi ergo
caliditas illa cā fuerit aer calidus subtilis ac luminosus
vitādus erit Ira: ingens gaudiū: sollicitudo nimia: coitꝰ
exercitiū fricatiōes: nimia famis tolerātia: ac oēs supflue
euones: his plurimi ꝛ ꝯstātis nutrimēti danda sunt ciba
ria grossa atq̄z viscosa. In q̄ casu laudat̄ risum cū butyro
coctū ꝛ çuccharo aspsū atq̄z recētes pisces ꝛ vnctuosa ci
baria: ꝛ ne stōus istis grauet̄ ꝛ ꝯuenientꝰ digeri possit po
tius in quattuor vel q̄nq̄z in die vicibꝰ q̄z duabꝰ vicibꝰ of
ferēdus erit q̄ tā actu q̄z potētia calidꝰ euitādus ē: accidus
q̄z atq̄z pōticꝰ lactuca q̄z cucumeres atq̄z cucurbita h̄ ꝯue

niūt. Et a ꝓprietate quadā portulaca. Et in his ꝓme cāe
appetitus canini cura finit̄: de quo sic breuiter ptransiui:
q̄r illaꝝ causaꝝ cura ƀm illaꝝ exigētiā ē in ꝓmis caplis i
quirēda. Scōa cā supiꝰ nūerata fuerūt hūores frigidi ac
cidi in ore stōi abūdantia. In q̄ casu frigidus aer euitan
dus ē: sed exercitiū tpatū leues fricatiōes: somnꝰ aliq̄ntu
lū solito lōgior: ꝛ aīe accidētia moderate cōmēdāt̄.¶ Sz
in exhibitiōe vini iter eos diuersitas repit̄ aliq̄. Gali.vō
expsse voluit nō eē vinū in ieiunio sumēdū. Sz supra pin
guia cibaria siue nāliter siue artificialr vnctuosa siue se
posa: ita q̄ ꝓmū illa fridus aer alteret ꝛ coagulent̄. Et rō
dicti Gal.ē: q̄r vinū sup cibaria pinguia datū diutiꝰ retiet̄
in stō ꝛ supra alios cibos nauigādo in ore stōi suā caliatē
meliꝰ impmit. Et iō rasis in q̄nto ꝯtinētis: ante potū inq̄t
de cibario det̄ vnctuoso stipticitate carēte: demū pota de
vino eo q̄n subleuat̄ inde ad os stōi faciliꝰ attigit: ꝛ ꝑ talia
applanabit̄ os eiꝰ qḋ exasperatū erat ꝛ corrugatū: cuius
cā appetitꝰ augebat̄.¶Aui.vō vinū purū in potu dari vē
iubet in q̄ nō sit acetositas neq̄z pōticitas oīno: q̄r vt inq̄t
ipm sanat ab eis sumptū in potu. Et tale factū in ieiunio.
ꝑ h̄.n.bonꝰ Aui.voluit q̄ h̄ fieri debet q̄n pauci humores
crudi sūt in stō derelicti: q̄ ꝑ nām vel ꝑ artē euāti diuti fue
rint: ꝛ cū h̄ q̄ patiēs neruos fortes ꝛ cerebrū potēs habu
erit: atq̄z sensus aliqualr obtusos. In h̄.n.casu vinū potēs
in ieiunio datū maxie ꝯuenit: ꝛ stōm calefacit: ꝛ ad illius
pauci hūoris derelicti ꝯsūptiōez iuuat: nec tūc ex eo cere
brū ledit̄. Isto tn̄ casu excepto vinū dz post cibariū vnctu
osū sp exhiberi: vt Gal.i lr̄a voluit.¶Ex q̄bꝰ auctoꝝ isto
rū ꝯcordia pz. i isto q̄z casu nōnulli calidū alij fridū ꝛ alij
tepidū vinū dari iubēt: qḋ diuersis respectibꝰ. Nā a mor
bo idicatōe sūpta tepidū sp exhiberi: q̄r stōm mollificādo
relaxat q̄ ē satis ad appetitꝰ diminutionē cā potēs. Sz vbi
talis appetitꝰ ex debilitate ꝯtētiue ex friditate ꝛ hūiditate
ꝓueniēte fiat erit sp vinū calīm exhibēdū. Cā vō vini fridi
est: q̄r vinū fridū eos magis terret. Et q̄zuis magl cibaria
multa i casu h̄ laudabiliora repiant̄: vinū tn̄ ab oibꝰ aucto
ribꝰ suplatiue cōmēdat̄. Ideo Hypo.potꝰ indigētia soluit
Qḋ triplici fit rōne: ꝓmo q̄r de vino in maxia q̄ntitate su
mi pōt. scōo q̄r iter cetera ē maxie cōplonis frigide q̄z ma
xime alteratiuū. tertio q̄r multū nutrit ꝛ in replēdo mlꝰ
satiat.¶Ex q̄bꝰ pz inter cetera maxie ꝯuenire. dz.n.vinū
tale potēs esse atq̄z dulce nisi fluxus vētris supfluus ades
set. ipm.n.adaugeret: ꝛ fluxus appetitū: vt supra patuit: ꝛ
sic in casu illo ꝓstat: vt ad aliq̄lē acerbitatē declinet. nec in
casu isto veluti q̄dā equoce medici facias q̄ quālibet abū
dantē egestionē vētris fluxū vocāt ꝛ male. Nā in casu no
stro ꝓpter supfluā comestionē abundātes sunt egestiōes
nec id tn̄ in caꝰ fluxus poni debet. Quare vinū dulce atq̄z
potēs erit exhibēdū ꝛ nō ad acerbitatē declinās cum tale
appetituz adaugeat.¶ Auctores nr̄i in casu illo vnctuosa
cibaria cōmēdāt: ꝛ maxie ex pinguedine galline ꝛ buty
ro facta: ꝑ q̄ cibaria oīa factiolētia ꝛ seposa intelligi voluit.
Talia.n.nauseatiua sūt ꝛ facile i stō leuigātia ꝛ leuiter in
flāmant̄: q̄re sua calītate suā malā q̄litatē vel ꝯem potent̄
alterāt: ꝛ ꝑ h̄ maxie ꝯueniūt.¶Et q̄r hūor iste fridꝰ q̄ ap
petitꝰ canini spēm hāc inducit iterdū ē flā interdū mlīa.
Si flā ꝛ ipm digerere ꝛ educere volueris fac ꝓut.vij.ca
pitulū supra te docet. Et si mlīa cam.xv.q̄r nō mlīta appro
ximāda ab extra veniūt: vt fomētatiōes: vnctiōes ꝛ ēpla.
de q̄bꝰ.xj.cam copiā tibi dabit.¶De ꝯfectiōibꝰ vō pulue
ribꝰ syrupis ꝛ decoctiōibꝰ decimū.¶Q2 si cerebrū: splen
aut aliud mēbrū in cā fuerit i ꝓmis caplis curā q̄re. Et sic
habes scōe cāe appetitū inducētis curā.¶Tertia vō ē oris
stōi dn̄ans friditas: ꝑ cuiꝰ cura totū sex reꝝ nō nāliū regi
men ad calīm fac declinet. Q̄ztū vō ad medicinalia.x.ꝛ.xj
caplm q̄re vbi pulueres ꝯfectiōes: syrupos: decoctiōes:
fomētatiōes: vnctiōes ꝛ ēpla: adinuenies necria. Et i his
appetitꝰ canini cura finit̄. nā pauci hāc passiōez icurrūt ꝛ
sic rari nob se offerūt: ꝑ q̄bꝰ curādis h̄ pauca dcā sufficiūt.

¶De boliſmo quid ſit: ⁊ que ſint eius cauſe. Cap. .xxij

ſ Ciendū ꝙ boliſmus boli fames interp̄taꝛ. Scōum vō aliquos bouis fames. Et hi magis antiquoꝝ dicta ſequūꝛ. Vñ. A. Boliſmꝰ inqt eſt fames vaccia In eius aūt diſpoſitiōe quia membra inanita ſunt ⁊ nutrimēto carentia: vt infra melius declarabo a venis ſugunt. vene autē a ſtō ⁊ vbi ſe repletū inueniat: ⁊ eius os fuerit ſtupidū talē inanitionē non percipiet: vel ita debiliter ꝙ ex vno bolo ſatiatur. vñ Raſ. v. cōtinentis. boliſmꝰ inquit eſt fames īmoderata mēbroꝝ cum appetitꝰ ceſſatiōe. Et ideo voluit Aui. Cū inquit boliſmꝰ eſt fames mēbroꝝ cū ſatietate ſtōi p ſatietatē ſtōi nō intellexit ſtōi ſaturitatē: gͣ ſtat eſſe boliſmū ⁊ ſtōm inanitū: vbi os ſtomachi ſtupidū fuerit: ⁊ p hoc ſuā inanitionē plus nō pcipit q̄ȝ ſi eſſet ſatiatus. ¶Ex qbus oībus patet ꝙ boliſmꝰ ē mēbroꝝ īanitio cū q̄dā diminuta oris ſtōi ſenſatiōe p quā ſuā inanitionē tepide patiēs vno bolo ſatiaꝛ. ¶Ex qbꝰ vlteriꝰ pȝ ad boliſmū cauſandū duo fore neceſſaria. Primū ē mēbrorū inanitio. 2m oris ſtōi debilis ſenſatio. ¶Cāe p̄mi ſunt appetitus canini a reſolōne mēbroꝝ ꝓuenītis cāe ſupiꝰ enarrate. Scōi vō cā eē p̄t ſtōi cū ianitiōe aliorū mēbrorūȝ repletio aut friditas cū mā vel ſine. Cōtigit iterdū calitatē ſupfluā ſoli ſtō dñari pp quā humiditatē ꝓpinquorūȝ vel aliq̄rū mēbroꝝ ad ſe trahet mēbris ianitis manētibꝰ ſeipſum replet: cuiꝰ cā appetitꝰ nō inſurgit ⁊ iſto mō fit boliſmꝰ. ¶Materia autē frigida ꝓpelli p̄t a cerebro: aut a ſplene: aut a mēbrorū alio: vel pōt in ipſo gñari: vt in appetitu canino fit pleruſqȝ. Mā pp indigōem in ſtō flā groſſū viſcoſum p̄lm gñatur: qḋ in ore ſtōi adherēs eiꝰ ſenſus obtūdit: ⁊ ex cōtinuata infridatiōe eiꝰ ſenſatiōis fit ſtupefactio Jō licȝ mēbra inanita a venis attrahāt: vene a ſtō ſugant ſtōs tñ illā ſenſationē nō ſentit: ⁊ pp hec deſideriū aiatum ſeu appetitꝰ ceſſat. ¶Frigiditas vō ſine mā ſtupefactiōeȝ inducit: ⁊ h̄ ſepe iter agētibꝰ accidit: qbꝰ pp friditatem os ſtōi inſpiſſaꝛ: cuiꝰ cā lōgitudiales vili ad attrahēdū ſiunt inepti: cū q̄ friditas illa q̄ in mēbris exteriorībꝰ repiꝛ exp̄mit: ⁊ ad ſtōm impellēs ipm replet mēbris alijs inanitis remanētibꝰ: ⁊ ob h̄ nō appetit. ⁊ pp ſuā repletiōem ſtatim ex aſſumpto ſatiaꝛ. ¶Ari. vō. viij. ꝓble. ꝓblematice gnto inquit. hoīes in frigiditate ⁊ hyeme plus boliſmū pati q̄ȝ in eſtate. cuiꝰ cām eſſe dicit frigiditatē q̄ diminutā efficiēs caliditatē nō pōt tm̄ cibū immutare ꝙ mēbris ſufficiat: et iſto mō boliſmꝰ cātur: ⁊ mēbra rareſiūt. Et h̄ intelligēdū in corpibus debilis caloris: qꝛ in robuſtis vētres vere et hyeme calidiſſimi ſunt nā: iō de cibo plus imutāt q̄ȝ i eſtate. Sed debiliū caloꝛ diminuiꝛ: ⁊ de eis rō Ari. intelligiꝛ. pōt etiā in robuſtis intelligi: qꝛ poſſet tādiu a frido aere robuſtus alterari ꝙ boliſmꝰ in eo fieret. Jtē Aui. ⁊ alij auctores p loca inquīt frigida iter agētibꝰ boliſmus accidit. ¶Voluit itē Ari. calitatē poſſe eſſe boliſmi cām. Mā diffuſa in mēbris diſpſa eorū humiditatē diſſoluit: q̄ ſi in loco digōis cōfluxerit digeriꝛ ⁊ mēbra nutrit ⁊ tūc boliſmꝰ nō cātur. ¶Et ſi ad mēbra fluat anhelitꝰ in eis vocis diminutiōes efficit. Ad ſtōm vō ſi fluat ⁊ in vilis imbibaꝛ q̄ȝuis mēbra inanita ſint ⁊ attrahāt: vt ſupra dictū ē. ſtōus tñ pp ſuā repletiōem nō appetit. ⁊ illo mō cātur boliſmꝰ. ¶Et hoc idē medicina ſolutiua boliſmꝰ ſepe cātur. ſ. qñ ad ſtōȝ medicina attrahit mām: q̄ pp virtutis expulſiue debilitatē vel cām aliā nō euacuatur. ¶Opilatio p̄terea inꝛ epar et ſtōm boliſmū efficere pōt: qꝛ nō fit attractio tūc ab ore ſtōi: nec appetitꝰ ex ꝯñti. ¶Si qs p̄ſcripta ⁊ auctoꝝ dicta bñ notauerit boliſmū a friditate freq̄nter venire ꝯcipiet. a frigiditate exteriori freq̄ntiꝰ q̄ȝ interiori: ⁊ iterū ſine mā q̄ȝ cum mā. Et ſic patet qd ſit boliſmꝰ: ⁊ que eiꝰ ſint cauſe.

¶De ſignis demōſtratiuis ꝓnoſticis boliſmi. Cap. xxiij

d Emōſtratiua ſigna boliſmi ex appetitus canini ſignis tibi ſatis fient manifeſta: q̄ ſupra caplō decio nono q̄rēda erūt: ſed opilatiōis ſigna ſuo loco dicentur. Quantū ad pronoſtica. Si boliſmus per tempus notabile durauerit ad maraſmonē patientē deducet propter corpis ac ſpūs reſolutionē ad ſincopim. ¶Boliſmꝰ quoqȝ ipſe duobꝰ in caſibꝰ in fluxum ventris terminatur. Primo ſi a mala cōplexiōe cum mā lubricare faciēte cauſetur. Scōo qꝛ ſi diu durat ꝯtētiua virtus debilitatur: ⁊ in tm̄ p̄ſepe ꝙ fluxus ventris ad ipm ſeqtur. ¶Boliſmꝰ inſup ab exteriori friditate cātus veloci⁊ ſepe: atqȝ facilis ē curꝛ. Ari. allāto ꝓblemate: a friditate tñ interiori difficilꝛ. ⁊ p h̄ tā demr̄atiua q̄ȝ ꝓnoſtica ſig̃ boliſmi tibi fiēt mãifeſta.

¶De cura boliſmi in generali. Caplm .xxiiij.

h Uic paſſioni cōmuniter duplex cura ſolet aſſignari vl̄is. ſ. ⁊ ꝓpria. ¶Quantuȝ ad vniuerſalē voluit Sera. ⁊ bonus Aui. ꝙ in cura iſta hec cōueniunt q̄ in cura appetitus canini deſcripta ſunt: tā. ſ. ex p̄te regiminis ſex rerum nō naturaliū q̄ȝ medicinaliū: ⁊ ſic cibaria ⁊ alias omnes res nō naturales odoriferas plurimū cōmēdat. Quorū doctrinā in octauo caplō quere. id. n. tibi ī oībus ad h̄ ꝓpoſitū faciēdis abunde deſeruiet. Q̄tū vō ad medicinalia ſi colla q̄ȝuis raro aut flā in cā fuerit q̄ digōe et euōne indigent: caplm. vij. ſupra require. ¶Et ſi melācolia boliſmū effecerit ꝑ eius digōe atqȝ euacuatione: ad xv. caplm vade. ¶In hoc tamē caſu tria ſunt in exhibitione ſolutiuorum attēdenda. ¶Primo cum eis erunt cordialia atqȝ aromatica cōmiſcēda: qꝛ talia ſtōm cōfortant. ¶2o ſtiptica. qꝛ vt patet ſtōm quoqȝ multū confortāt. naȝ relaxatiua appetitū multum deijciūt. ¶Et tertio pp virtutis debilitatē in pua dāda ſunt quātitate. ¶Et vt generalem curā deinceps abſoluā ſi mala cūplexio ſiue frigida ſiue calida corrigēda ſit: mōm: ⁊ cū qbus hec fiet ſepiꝰ adinuenies. ¶In cauſa igiꝛ calida plures cōfectiōes: ſyrupos ⁊ decoctiōes in caplō nono appropriatos inuenies: et in frigida vō in caplō. x. Et q̄ȝtū ad fomētatiōes: vnctiones ⁊ empl̄a: in vtraqȝ cauſa ꝯuenientia cam. xj. te illa docebit. ¶Qnalr̄ aūt opilatio ſit curāda pluribus in locis illud inuenies ⁊ maxime in egritudinibꝰ epatis ⁊ fluxibꝰ ab opilatiōe cauſatis: ad q̄ recurſum habe ſi tibi opus eſt et cū capl̄is p̄dictis ad hoc ꝓpoſitū neceſſaria habēda de ſcripta ſint: hic illa replicare ſupfluū viſum ē: ⁊ in his vl̄is cura finitur. ¶Q̄tū ad curā magis approbatā laudat Auicē. panē aſſum: qꝛ. ſ. eſt magis ſtōi ꝯfortatiuus in bono vino aromatico: debili tñ infuſum ⁊ cāphora aſperſum. In frigida vō panē vſtū et vino potētī ſtiptico odorifero infuſum in galia aut xilo aloes aſpſum: in loco panis aſſi plurimi biſcoctū accipiūt. ¶Vexꝝ qꝛ boliſmꝰ a cā ſtupefaciēte nō ſepe ꝓuenit. Laudat Aui. vt manꝰ ⁊ pedes fortiꝛ ligenꝛ: ⁊ a ſomno ꝓhibeaꝛ: ⁊ cū rebꝰ acutis punganꝛ talr̄ vt doleāt: ⁊ cū ſubtili virga pcutianꝛ. Et p iſta nihil aliud voluit Aui. niſi ꝙ ligature fiāt doloroſe: ⁊ cū mollibꝰ virgis pcutianꝛ: ⁊ aliq̄ acute res vt acus cāne ſubtiliate: ⁊ talia ſub vnguibꝰ infiganꝛ: qꝛ talia ſopitā virtutē mirabiliꝛ excitāt. in h̄ q̄ȝ caſu cor atqȝ teſticuli ex epithimatibꝰ ⁊ vnguētis tā actu q̄ȝ potētia calidis epithimare iubeas: plurimūqȝ ſopitā v̄tutē euigilāt. Et in h̄ loco boliſmi cura finit.

¶De lippothomia que dicitur fames ſincopalis: ⁊ de cura eius. Caplm .xxv.

v T appetituū nō naturaliū aliqū finē imponerē: de ſincopali fame aliud dicendū reſtabat: quā lippothomiā vel malā ſtōi famē: vel famē ſincopalem antiqui appellare ꝯſueuerunt: ⁊ ab accidēti quidā talia nomina impoſuerunt. Et quia tam ad boliſmū q̄ȝ appetitū caninum lipothomia interdū ſincopalis conſeqtur. Cauſa autē eſt ſtōi debilitas: q̄ ab oris ſtōi ſenſibilitate cauſaꝛ. Jdeo quidā famē ſincopalē oris ſtōi debilitatē dicūt: que tñ ad boliſmū frequētiꝰ ſeqtur ꝓpter ſpirituū. ſ. reſolutiōeȝ nimiā: ad quā vt Aui. inqt: cordis infrigidatio ſeqꝛ: ⁊ ſucceſſiue ſincopis: aut p̄mo qꝛ eſt cordi ꝓpinquꝰ. ſcōo qꝛ vehemētioris ē ſenſus. Et 3o qꝛ ē collectio huoꝝ nimia. ¶Cum igiꝛ in fame huōres corrupti ad ipm ſtōm cōfluāt: qꝛ tolerātia famis putridis huoribꝰ replet ſtōm: vt Auicē. tertia

ꝑmi pp ei⁹ sensus vehemētiā qñcūq; leuē pūctionē qõcū/q; paruū nocumētū facile pńtit. Et cū sit cordi ꝓpinquus tale nocumētū sibi facile cōicat: ideo fit lipothomia vel sincopis: ꝑ hāc facilē stomachi nocumētoꝝ ad cor cōicationē os stōi antiq; vt sepe dictū ē pcordiū vocauert. ℂ Intēsa q3 mēbroꝝ aut stōi caliditas huius famis sincopalis cā esse pōt. nā pp ipm velox fit virtutis resolutio. ⁊ nisi statim eidē cib⁹ offeraf: q̄ virt⁹ ipa resocillef ⁊ caliditas illa aliqualiter remittaf grāde nocumētū pńtit: ⁊ illō cordi cōicans lipothomiā aut sincopim inducit. Jō Aui. famē sincopalē appellat. ⁊ qnto ptinētis Raſ. sincopim famelicā appellat. Et in sūma cā ei⁹ ē stōi debilitas: q: tūc p spirituū paucitatē ⁊ paucā ipoꝝ resolutionē cadūt i sincopim: aut ei⁹ intēsa calitas eo mō. s. q̄ in appetitu canis de resolutione mēbroꝝ a supflua calitate cāta dicebaf. Et cū in bolismo vt in solone sui ꝓblematis declarat Ari. q̄ si cola cū tali caliditate cōiungaf colericis maxime accidit. Et in q̄dā singulari plato quē deo duce curaui ꝯtigebat ad stōm effusa colera eū vehemēter mordicabat. Cui⁹ cā intēsus comedendi appetit⁹ insurgebat: ⁊ nisi statim ei cib⁹ oblatus fuisset: lipothomiā ⁊ sincopī sepi⁹ icurrebat. Cōsile⁹ nāq; cibo pauco ptēti sunt: q; cito pp illā intēsam calitatē digerif: cui⁹ cā famē freqnter incurrūt: iō in talib⁹ est cito ꝓueniēdū. ℂ Et q̄uis pdicte cāe tāq; potissime sint ab auctorib⁹ expsse: nihilomin⁹ famis sincopalis cām p signa i caplis illoꝝ descripta cognosces ⁊ ꝓnostica. Itē ⁊ curā ad q̄ vbi op⁹ sit recurre. ℂ Et q: platū illū q annis plurimis hāc passionē passus ē pfecte curaui succīcte hic curā illā inscribere libet. ℂ Prio ipm cū infrascpto elario ab ipsa cola bn̄ mūdū tenebā: qd accipit pruna q̄ libet: ⁊ i aq̄ decoquanf: pistenf postea: pastā illā mundā reserua: dehinc accipe vio. scolopendrie camedreos floꝝ boraginis buglosse lupilloꝝ cuscute capil. vene. sticados añ. M. j. qttuor seminū frīdoꝝ cōiū. ℥. j. corticū radicū capparoꝝ acori añ. ℥. ß. ligritie passulaꝝ añ. ʒ. vj. sebesten nuero. xij. squināti assari añ. ʒ. ij. spice. ʒ. ß. polipodij sene añ. ℥. j. conquassenf. ⁊ in aq̄ vbi decocta sūt pruna bulliāt: ⁊ cū q̄si cocta fuerit addaf epithimi. ʒ. j. ⁊ solū vna bullitiōe bulliāt. et vt hec decoctio sit magis v̄tuosa nō mītū aq̄ ponatur: cū q̄ leuis expssio pōt fieri: h facto accipe corticū mirabolanoꝝ citri. tamaridoꝝ añ. ℥. j. infundanf i modico decoctiōis suprascripte: ⁊ p horas. xij. in infusiōe dimissis fortis fiat expssio quā reserua. rurs. ℞. cassie bn̄ pinguis. ℥. viij. vel māne sine li. j. ß. ⁊ erit magis delicatū: q̄ cū tā modico decoctiōis suprascripte q̄3 fieri possit extrahaf. Ultimo vō accipe çucchari al. ℥. x. ⁊ puluericatū cū istis misce cū qb⁹ pone paste prunoꝝ lib. j. ⁊ expssionē mirabolāoꝝ atq; tamaridoꝝ: ⁊ oīa simul mixturata stent sup lētū ignē q̄ ad electuarij formā deueniant. ⁊ cū incipit infrigidari addanf pulueres infrascripti. Accipe san. ru. ⁊ al. ro. ru. spodij dragagāti sticados se. peonie añ. ʒ. j. cinamomi. ʒ. iij deinde totū pōderef ⁊ p q̄libet vncia ipi⁹ eluarij addanf grana. vj. ⁊ vsui reseruef. cui⁹ dosis sit. ℥. ß. in aurora. nec est alia fida custodia: ſm tñ corpis dispōem dosis pōt augeri ⁊ minui: ⁊ pōt dari bis in mēse vel vicib⁹ plurib⁹ put necessitas exigit. ℂ Interdū vō stō vacuo coclear vnum granoꝝ pomi granati medie dulcedinis exhibebā: q: illius colere furorē potēter remittebat. Uel bolos tres de ifrascripta iupa cū infrascripto puluere aspsa sumebat: q̄ accipit cinamomi electi. ʒ. iij. pelliculaꝝ vētriū gallinarū ꝓparataꝝ. ʒ. ß. limatura calibis pluries in aceto bulite. ʒ ij. galāge. ʒ ʒ. granoꝝ paradisi macis cardamomi añ. ʒ. ß. corallorū rubeo. subtilissime tritorū. se. coriādrorū ꝓparatorū ro. rube. añ ℈. ij. de çuccharo vō tm̄ qd gustui gratū fiet. adde aliqñdo de vino illi⁹ iuppe bibat ⁊ interdū nihil. ℂ Dūq; i cōcilio pſistebat: ne lipotomia vel sincopis ipm deꝑhenderet de altera ꝯfectionū semp i manica deferebat. Et cū pmū in ore stomachi punctionē aliquā psentiret de sui cōfectiōe sumebat: que accipit pulpe caponum. ʒ. vj. Zucchari albi lib. j. incorporenf simul in mortario aq̄ ro. paꝝ addēdo: ⁊ tm̄ sup lentū ignē bulliat: qd per bolos cōmode incidi possit: cum quo postea misce pinearum ꝓparatarū cum cultello incisarū. ʒ. vj. cinamomi electi ⁊ cū cultello incisi. ʒ. ß. fragmētorū lapidū pciosoꝝ ʒ. j. coral. rubeo. ℈. ij. margaritarū. ʒ. j. ß. ⁊ fiat confectio in morsellis. ℂ Et interdū vtebaf infrascripta: que accipit amigdalarū dulciū ꝓparatarū. ʒ. ij. pinearū. ʒ. ij. çucchari albi puluericati. ʒ. viij. ⁊ cum. ʒ. iij. aqua rosa. oīa in mortario simul incorporenf: ⁊ sup lentum ignē ⁊ clarum cōmiscēdo tādiu tene q̄ incidi cōmode possit: ⁊ cum incipit infrigidari addaf cinamomi cum cultello incisi. ʒ. ß. coral. rubeo. seminis coriādrorū ꝓparatorū ro. rube. añ. ℈. ij. cōfectio fiat in morsellis grossis satis. Et cum isto regimine ille bonus religiosus infra annū ab isto suo accidenti liber fact⁹ est. Q si aliquis tibi cām habēs similem occurrat si libuerit simili modo curare poteris. Et i hoc nō naturalium appetitum cura finitur.

ℂ De siti nālı̄ nō nāli ⁊ preter nām. Cap. xxv.

In corpe nostro vt supra caplo quarto dictū est duplex humidū reperif: vnū grossum solidū quo naturalis mēbroꝝ calor fouef: ⁊ continue per ipm resoluitur: ⁊ ad naturalē resolutionē seqtur caloris diminutio: in quāto salte. Cunq; restauratio p simile fiat ⁊ resolutum siue diminutū calidū fuerit restaurās calidū sit oportet. Et cum rei solide citius attribuaf talis res solida plerunq; sub noīe siccitatis appellaf. ⁊ hec est cā quare dicit Aristo. famē calidi ⁊ sicci fore appetitū: nō voluit tñ p hoc appetitū esse ad calidū per remotionē alicui⁹ frigiditatis per resolutionē illā inducte: quia nullus tunc positiue facit gradus frigiditatis inductus: sed appetif solidum solida res grossa q̄ est caloris naturalis pabulum. ⁊ p hoc restauratio caloris naturalis in quāto fami attribuif. ℂ Aliud est humidū subtile rorīdū cuius pſentia caloris naturalis inflāmatio atq; membroꝝ exiccatio ꝓhibef. Ad illius vō resolutionē qd in ore stomachi residet: quedā causatur tristis sensatio: per quā ad restaurādū deperdito simile appetit⁹ insurgit quē sitim appellam⁹. Cūq; id humidū rorīdū fluidū fuerit, p eius restauratiōe fluida res appetitur. Et cū illi⁹ humidi rorīdi resolutio cōsequaf: calor exacuitur ⁊ intendif: cum siccitas sit lima caloris. vnde pro refrigerio illi⁹ frigidū tunc appetif. ℂ Ex quib⁹ patet q̄re appetitus q est sitis ad humidū ⁊ siccū surgit. Jō Aris. sitis inqt est appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. p hoc eni voluit q̄ sitis appetit⁹ sit ad frigidū p aliquē gradū caloris positiue per resolutionē illi⁹ humidi rorīdi ori stomachi causatus Et talis est triplex: naturalis: nō naturalis: ⁊ voluptuosa siue voluntaria. Naturalis est q̄ a pncipio intrinseco: qa a calore naturali cōtinue humidū resoluēte accidit pp famem naturalē: q: calor naturalis intēdens se conseruare cōtinue in humidū substantificū siue rorīdū agit: ad cuius resolutionē seqtur naturalis alia tristis sensatio: p quā insurgit appetit⁹ ad potū: ⁊ talē naturalē sitim dicimus. Ex potu vō duo iuuamēta sequunf. Primū est illi⁹ tristis sensatiōis remotio: ⁊ p cōsequēs sitis extinctio: q̄ causatur ex illi⁹ humidi rorīdi ꝯsumptiōe: ſm q̄ p cōmixtionē potus cum cibo liberi⁹ nutrimentū ed mēbra deferf. ℂ Nō naturalis vō sitis siue pter naturam est illa q̄ vltra naturalē bibendi ꝯsuetudinē patiētē ad potum inducit. cuius caplm bonus Aui. de multitudine ⁊ vehemētia sitis intitulat. Nā aliqui tā in quātitate cōtinua q̄3 discreta solito plus potum petunt. Et iō Aui. de multitudine dixit. ⁊ cū hoc aliq sunt qui cū maxima auiditate potū desiderant: et ꝓpter hoc dixit de vehemētia. De siti igif nō naturali vel pter naturā ad intellectū datū erit caplm pñs. ℂ Voluptuosa vō sitis est q̄ nec naturalis nec pter naturā dici debet: sed poti⁹ volūtaria: ⁊ est sitis illorū q cōtinue in tabernis morant ⁊ cōtinue bibētes. Et si naturalis sitis siue pter naturā nulla sit bibēdo vitā finiunt: sicut de suis

bibulis pataius cōciliator ait. Et sic p3 qd sit sitis natura, lis nō naturalis siue preter naturam.

De cāis generātib' sitim pter nām puenietib' tam a re extrinseca q3 intrinseca. Cap. xxvij.

Non naturalis siue preter naturā sitis cause intrinseca z extrinseca esse potest. Extrinseca vo vt cu iuslibet rei non nālis imoderatus occursus. vt est aer excessiue calidus z siccus balnea naturaliter siue accidentaliter: calida calide toti z maxime stomacho vnctiones facte. exercitiū supfluū vociferatio nimiaq3 locutio. vigilia supflua: z item sup acutos cibos calidos somnus immoderata anime accidentia timor ingens veluti in iudicatis ad mortem experimur. z longa tristitia siue extēsa circa rem aliquā tediosa cōsideratio coitus supfluus. Quantū ad cibū omnes acuti salsi z exsiccatiui id efficere possunt: z pcī cepe alleū eruca semē sinapis pip. ℥ℨ caro salsa z ad fumū desiccata pisces salsi. pisces viscosi z oia viscosa fercula. z illa maxime q sūt digestiōi rebellia. qz dū calor vt ea digerat in eis agit z inflāmatur: z sitis inducit. z vinū in q vipe z vespe z talia extincta fuerit: de quorū nā est siti iducere: vt de gbusdā vipis est videre: z multi q3 artificiales potus infūt q sitim intēsā inducūt. Et idē bibite aque sulfuree atq3 salse faciūt: vt per mare nauigātibus plerūq3 euenit: gbus deficiēte aq dulci pp̄ter aque maris potationē tantū sitis creuit, vt non potu satiati mortui sint. vt ingt Serapio. Ite3 ex vini veteris potu multo vt ingt Auicēna. euenit q alienātes cōturbati z continue sitientes mortui sunt. Nimia itē a potu tpe sitis abstinētia est mortis causa interdum. vt inquit. Serapio. qz i ista sitis tolerātia mēbror calor exacuit: pp̄ter qd cōtinue sitis exacuit vel crescit. Et nō solū sitis tolerātia sitim augmētat. sed paruus q3 potus sc3 in siti q ex potibus z cibis calidis z siccis cātur. Et bibita q3 farmaca siti augmētant ac supflue quecūq3 fuerint euacuatiōes. Et veneni itē assumptio: a quorūdam q3 reptibiliū punctura: vt de gbusdā vipis vt ingt Auic. qz pūctus bibere nō cessat nec potu satiat donec sitiēs moriat. Intrinseca vo cā est oris stomachi mala cōplexio calida aut sicca: aut cū mā vel sine mā: hec aūt p pp̄rietatē stomachi fit: aut p cōmunitatē aut totius aut mēbror alior cōicantiu3. Caliditas stomachi dominās humiditatē stomachi rorida3 desiccat z aquā z currētia hūida potabilia facit appetere Aui. de appetitu canino Et subiugit q etiā oris siccitas illas hūiditates roridas psumēs z exiccās: hoc idē sepe efficit. z hec multo fortius vbi caliditas fuerit iuncta siccitati. z idē fortius si cū mā calida aut alia ebuliēte talia iuncta fuerit vt puta cum colera aut flegmate salso sc3 aut viscoso aut fluido ebuliēte. Et vlr omnis humor putrefactus ebuliēdo huius male cōplexionis calide aut sicce aut vtriusq3 sitr causa esse potest. z p psequēs sitis: z hec sūt que vicio stomachi puenire possunt. Toti' aūt cōplexionē sitis fit in febribus: z maxie adurentibus. Nā qdā eor dicit Auicē. bibere nō cessāt. z nō satiati moriūtur. z nō solu3 in causone z febrib' adurētib' hoc accit: s3 in fe. q3 flegmaticis ex flegmate putrefacto puenietib': qd p totū nō digerif: neq3 incidif neq3 educitur: z in talib' gcquid bibitur inflāmaf Et si sit aq pura z caliditas tūc magis incendit z inflāmatur. z sitis augef. Et idē qnoq3 accidit i creticis euacuatio nibus seu supfluis factis artificialiter: vt in fluxu ventris: fluxu sanguis sudore supfluo vomitu zc. Et in egritudinibus aliis q corpa multū exiccāt. vt i ethica ptisi zc. Per cōitate3 alior mēbror fit a meri: ipm tn̄ est ps stomachi vt supra patuit. a pulmone corde epate a renib' z a diabetica passione fit a cerebro vt in frenesi z etiā a catarro salso ab ipo ad stomachū descēdē ab itestino ieiuno ab opilatiōe mesaricarū z matrice. Cā voluptuose sitis est in istor bibulor delitia quā in bibēdo pcipiūt: cōtinua imaginatio: ex q pcupiscibilis insurgit q est vtus qdā p quā getē z delectationē psegmur. z tā imaginatiua q3 appetitus iste pcupiscibilis impio estimatiue gubernaf: vt elici pōt ex dictis Aui. pma pmi doctrina. vj. caplo de virtutibus aialibus cōprehēsiuis. Unde estimatiua sensibilitate poti' q3 rōne ducta ex falso p imaginatiua sillogiçat: z felicitatē aliā maiorē nullā esse arguit q3 cōtinue bonū vinū bibere: z sic impat psequendū pūnue esse in bibendo q fugiendū poti' erat vt de erratis pungit put i cōmenta riolo de capite de melācolia pleni' declaraui: qz appetit' q est sitis in istis bibulis cōtinuus existit. Ex qb' p3 q cā huius voluptuose sitis nō est hūidi psumptio s3 poti' estimatiua virtus imaginatiue q3 concupiscibilis imperans Et ille sunt cause in sūma nō nālis siue pter nām sitis atq3 voluptuose tam intrinsece q3 extrinsece.

De signis tam naturalis q3 non naturalis atq3 voluptuose sitis. Caplm xxviij.

Si nō nālem sitim ab extrinseca cā puenietē cognoscere per signa desideras fm ordinē superius positum a patiente vel ab astantibus perquire. Id eius autē q ab intrinseca cā sit cognitione venire si libet per pp̄rietatē vero a mala complexione simplici calida vt supra dixeram fieri potest aut a sicca aut ab vtrisq3 sitr aut cum materia aut sine. z de his per ordinem statim signa describētur. Mala aūt stomachi sine mā cōplexio calida siue simplex cognoscif p estuationē stomachi ardorē atq3 calorē. z si nullū adhuc potū siue cibū calidū sum: pserit stomachi caliditatē his mēbris ex dicto cōmunicatā aderit exiccatio. Cū tali q3 siti fames parua aderit: z cibaria grossa talis facile digerit in cui' stomacho subtilia adurunf. Saliua si qua fuerit p exiccationē quā caliditas inducit luti saporē hēbit sanguis pauc' acut' in tali generaf: z cū nō sit aptus nutricatiōi illū mēbra respuunt. z sic intra venas remanēs illas replet z corrūpif: z sic defectu nutrimēti talia corpora sicca fiunt. Tales patiēs tūc nō nisi cibaria acria acuta vel salsa appetūt. z cū corrūpif cibus in stomacho acetositatē sentit in ore. z tunc dulcia z insipida refugit. Sūpto igif cibo nisi cū eructuatiōe gescit aut cibi aut materie tūc exitis i stomacho vomitu. Et si flegma salsū fuerit in cā mordicatio atq3 inflāmatio sentif in ore salsedo sitis ab eo puenies ex aq calide potatiōe cū aceti mixtione sedaf. z colera si fuerit sitis exacuif z augetur. Flegma vo z gcūq3 hūor fuerit in stōaco corruptionē suspiciēs z i ebulitionē in eo caliditatē manifestā sentire facit z puenit inde sitis. An autē flegma i stomacho generef an aliūde pfluat cognosces, qz si stomach' cōplexionis frigide fuerit z hūide, debilis erit digestiōis. maxime si pcedēs regimē flegmatis multiplicatiuū nō pcesserit. Corruptio hūor z ei' ebulitio gcūq3 i stōacho iste fuerit oris odorē malū efficit ac fetidā eructuationē: vbi sc3 a mēbro alio puenire nescias. Et patet qualr flegma in stōacho generatū ab eo qd aliūde ad ipm pfluit discernere debeas. z ex dictis oibus leuiter cōprehēdes q sit sitis q p stōachi fit pp̄rietatē Sup est aūt vt sitis illius que p cōmunitatē fieri pōt signa describā. Et pmo q totius z hui' signa sūt aduenietes egritudies alie gcūq3 quis mōtotū exiccaf potētes vt ethica z ptisis. Sudores supflui z alie oēs euacuatiōes supflue. In cā plerūq3 si caput extitit vbi ab eo ad stōachū catarrus effluxerit. z salsus quā maxie: cui' signa de egritudinibus capitis in tractatu de catarro ingre. Si cor: si pulmo: si spiritualia mēbra in causa fuerint scies qualis in illis mēbris calor manifeste sentif: freques anhelit' cū quadā exsufflatiōe calida z est expiratio inspiratiōe maior. Et p locutionē itē ac p motū quēlibet aliu3 sitis augef taciturnitate z gete diminuif. p aerē q3 frigidū meli' q3 p potū sedaf: ac meli' p vigilias q3 per somnū. Quia vigilia calorē ad extra z melius pulmonis caliditas euentaf: quor vt p3 oppositū contingit in somno. Si epar in cā fuerit illō p ipsius pp̄rias egritudines tibi fiet manifestū: z maxime ex eius mala cōplexione calida sicca vel apostemate p opilationē: z qz ex aq

Estuatio calor Parua fam Sapor luti Defectus fuga ... frequentia ... exufflatio c...

potatiōe in latere dextro dolorē sentiūt. ⁊ ꝓpter cōitatem
diafragmatis ad epar anhelitus sepe ꝯstrigit. ¶ Facta ꝓ-
pter mesaicaꝝ opilationē ꝑ fluxū chilosuꝫ dignoscit̄ per
eructuationē calidā diminutionē in ypocūdrijs. ⁊ i latere
dextro maxīe. ¶ Et post cōestionē accidit qñ opilatio est
in intestinis grossis vel eoꝝ expulsio debilis: quoꝝ fex re
tēta exiccat̄ ⁊ ꝓpter colere ꝓuationē fit alba. ¶ Facta are-
nū cā ex pinguedine sup vrinā natāte ex signis alijs cali-
ditas ipsoꝝ cognoscit̄: ⁊ q̄d vt plurimum diabetica adest
passio: ex qua est sitis intensa q̄ ex potu aque nō sedat̄ q̄r
ad renes statim trahit̄ ⁊ egredit̄ cum vrina. Ideo Auicē.
in tale inq̄t passione sitis ⁊ vrina sepe cōmunicant̄. ¶ Si
a meri ⁊ a partib⁹ oris fiat ex illarū partiū lesione cogno
sces. ¶ In siti v̄o q̄ ꝑ assumptionē farmaci fit si in ꝓcessu
venerit sufficientē arguit purgationē. vnde ypocras affo
rismoꝝ quarta. Quicūqꝫ inquit in farmacis dum purga-
tur nō sitiūt nō q̄escant prius q̄ꝫ sitiant. hoc tñ vt Aui. vo-
luit itelligi dꝫ. vbi nec rōne caliditatis farmaci nec calidi
tatis stomachi istud ꝓueniat. Nā si farmacū calidū fuerit
stomachus q̄ꝫ calidus ⁊ siccus ante medicine oꝑationeꝫ
cōpletā sitis suꝑueniet. ⁊ tñ medicine oꝑatio erit nequaq̄ꝫ
cōpleta. ¶ Voluptuose sitis signa sūt satis manifesta. quia
tales bibuli in tabernis continue morant̄. ⁊ nullam diei
horam quin bibāt exemptā faciūt: vnde quidā nobilis:
magnus tñ bibulus faciebat nullā in mūdo maiorē feli-
citatē q̄ꝫ ꝯtinue sitire ⁊ bene de bibēdo habere. Et sic taꝫ
nālis q̄ꝫ ꝓter nāꝫ sitis q̄ꝫ voluptuose demr̄atiua sig̃ patēt.

¶ De signis pronosticis sitis non naturalis atqꝫ voluptu-
ose. Capitulum. xxix.

Paucula sunt de siti describenda ꝓnostica. Ista eni
ꝯm earum efficientē causam attendēda sunt. ¶ Ve
rū vbi sitis nō nālis aut ꝓter naturā. ꝑ ꝓprietateꝫ si-
ue ꝑ cōitatem fiat si diu durauerit ad marasmonē corpus
deducet. Et sic ad ethicam febrilem interdum ⁊ plerūqꝫ
ad senectutis ethicam. ¶ Inquit Aui. Si in egritudinib⁹
acutis intensa sitis cum vehemēti siccitate fuerit: est val-
de malū: q̄r in breui hūidū exterminabit̄. Sꝫ ad ei⁹ reso-
lutionē mors sequit̄ necessario. ¶ Et secūda quarti inq̄t.
sitis in egritudinib⁹ adurētib⁹ est significatio mala ⁊ pro
prie cū nigredine lingue. Talis eni lingue nigredo ⁊ ma
xime cū ariditate intēsa valde sitiꝫ arguit: ⁊ ea cessāte vir
tutis sensibilis mortificationē denūciat: ⁊ oris stomachi ꝓ
cipue: q̄d valde potissimū signū existit. ¶ Vñ ypo. 3° ꝓno
sticoꝝ febricitāti inq̄t. Subita sitis ablatio sine manifesta
cā pessima est: q̄r significat virtutis sensibilis mortificatio
nē. ¶ Si in causonide aut alia adurente febre sitis arida
cū ariditate ⁊ nigredīe ligue fuerit: q̄ remanēte feb̄ subi-
to cesset mortē portēdit oino. ¶ Itē si sitis vehemēs cū su
dore frido signū ē ꝑnitiosū. x°. ad Almāſ. caplo de signis
malis. ¶ Quid de siti voluptuosa erit aliud nihil nisi ꝙ
isti bibuli cū sua bibēdi ꝯtinua felicitate ante tp̄s vt i plu
rib⁹ vitā bibēdo finiūt. ¶ Et sepius in tremorē palysiꝫ vł
aliā neruoꝝ egritudinē cadūt. ¶ Plerūqꝫ q̄ꝫ subito mo-
riunt̄ ⁊ hoc satis elici pōt tertia ꝓmi caplo de regimie aq̄
⁊ vini. ¶ Sꝫ audi q̄so q̄d vni bibulo queꝫ subito tortura
oris his dieb⁹ inuasit: euenit. vocat⁹ nō vinū sꝫ mellitam
aquā bibere iussi. In q̄rta ex suis bibulis vnus accessit. in
gens isti medici tibi vinū auferētes sił ⁊ vitā auferunt. q̄r
nunq̄ꝫ aquā potasti. Hūc ḡ potaficulū ex meo bono vino
de dagano plenū in lectice paleis abscōde. ⁊ aqua penit⁹
dimissa pro libito bibe ꝑcipiēte nemine te abundantem
tenebo. Albū est ⁊ itē dulce pro tuo curādo catarro nihil
supra. Cum quo etiā illā anhelitus difficultatē que nimiā
propter siccitatē euenit illud remouebit. de pichis exem
plum sume: que quāto plus bibunt melius multo loquū
tur. Si aūt gulā madidā semper habueris velut psitacus
ip̄e cātabis. ne time ses magnos vt solebamus haust⁹ bi-
be. Ille cui tot suasiones necessarie ne ꝗcquā erāt potasi-
culū triū bocaliū tenute ad os suum porrigens in primo
hausto bibit medietatē quo facto melius potuit ait. O bo
ne frater hec est glia mea hec salus mea nequaq̄ꝫ credē
posses quantū in me sit adaucta v̄tus: ꝙ isti medici igno-
rātes cōplexiones hoīuꝫ interficiūt: q̄ q̄d eis nāle est: ⁊ si
ne quo viuere nō possunt ꝓhibēt: multo plurīū causa sūt
mortis q̄ꝫ salutis: ꝓcipue ex eis q̄ vinū bibēdo omne dele
ctamentū mihi ip̄i bibēdo surripiūt: nullus ad me ampli-
us veniet. Sꝫ q̄r tāta aqua mihi penitus stomachū destru
xit: bonū est vt potaficulū hūc euacuem⁹: ⁊ tu ꝑ alio statiꝫ
ito: ⁊ absqꝫ ꝙ anhelitū vnq̄ꝫ reꝑauerit vini residuuꝫ totū
hausit. Gaudēs ꝯsociū suū eum a morte liberasse reuer-
sus eū balbutientē ⁊ cū dupla lingua loquentē adinuenit
⁊ cū loq̄ intēder et ampli⁹ nō valeret: fido socio signū dat
vt iterū potū sibi ꝓbeat: dedit nō seł sꝫ bis ter q̄ter ⁊ iterū.
Et sic bon⁹ bibulus vino replet⁹ ad suū deū bachū i tar-
tara suffocat⁹ meauit: vbi sic vino plen⁹ eternałr manebit
Et sic pꝫ q̄d de voluptuosa siti ꝓnosticandū sit.

¶ De cura sitis non naturalis in vniuersali ꝑ regimen sex
rerum nō naturaliū. Cap. xxx

Si rite ⁊ ordinate curā nō nālis sitis siue preter na-
turā inscribere volum⁹ ꝑ ordinē causaꝝ q̄ ipam ef
ficere pñt erit ꝓcedendū. ¶ Extrīsece nāqꝫ ad cō-
trariū reducēde sunt: dehinc v̄o ad aliquā q̄litatē malam
si qua derelicta fuerit curandā accede. ¶ Qꝫ si intrinsece
cause fuerint: ⁊ cum mā ꝓmitus ꝯm materie ipsius exigē-
tiā digere: ⁊ successiue eūatio fiat: siue cola siue flā salsum
vel aquosum fuerit: siue fluidū obediēs: ⁊ q̄lr̄ hoc fiendū
sit caplm. 7. supra te ad plenū iformabit: q̄ facto erit dere
licta q̄litas corrigēda illā efficiēs sitim. ¶ Tibi insup cōsi-
derandū erit: nūq̄d sitis ista ꝑ cōitatē aut ꝑ ꝓprietatē fiat.
Si ꝑ cōitatē: aut totius aut alicuius mēbri ꝑticularis. Si
totius sicut eūationib⁹ tā creticis q̄ꝫ artificialib⁹ seu febri
bus adurētib⁹ ⁊ in ꝯsilib⁹ accidit: i ꝓprijs caplis igre. Et
idē facias si alicui⁹ ꝑticularis mēbri vitio fiat. ¶ His itaqꝫ
ꝓnotatis restat solū q̄litatē illā q̄ sitim efficit corrigere. vt
ad actū practicū deinceps reducā. Sex reꝝ nō naturaliū
regimē in pñti caplo describā: q̄d vnicuiqꝫ cāe ē q̄ fiat sitis
erit generale. Si quid tñ ꝑticularius fuerit illud ad ple-
niorē ⁊ completā magis faciā. ¶ Aer igitur frigid⁹ ⁊ val-
de humidus eligat̄: q̄ si super ripas limpide aq̄ decurrē-
tis fuerit: aut scaturiçātiū fontiū ꝓualebit. Et eo maxie si
fondum arenosum habuerit. Dehinc magis si glandes
virides aq̄s tales obūbrātes fuerint. Sint aūt virētes su-
is cū florib⁹ redolētibus: ⁊ vtile q̄dē erit si ore apto patiēs
sup tales aq̄s anhelet: q̄bus deficiētib⁹ sup aquā recēter
haustā id faciat. Et si talis aer haberi neq̄at: ex ꝓdicti her
bis seu arboꝝ redolētiū folijs habitatiōis pauimentū cū
aqua limpida aceto ꝑmixta sepius irroret̄. Rose q̄ꝫ atqꝫ
viole tā saracene q̄ꝫ nr̄ates q̄ꝫ herbe tunici ꝑ lectū hunc
⁊ ꝑ camerā dispgant̄. Qꝫ si ex rosacea aq̄ in q̄ camphora
vel trociscus fuerit dissolutus: flores tales irrorēter ꝓuale
bit. ¶ Sūt calła balnea vnctiones q̄ꝫ calide ⁊ talia vitan-
da. Et aer itē fumosus puluerulēt⁹ atqꝫ vētosus: ⁊ maxie
meridiōalis vētus ille fuerit atqꝫ serotin⁹: nec vllo se igni
approxiet. ¶ In casu q̄ꝫ nr̄o somnus lōgior eē dꝫ: sensiti-
uā virtutē sopit ⁊ ꝑ meri ad stomachū hūiditates sitim re
ꝓmētes descēdē facit. Expimēto nāqꝫ dep̄hēdit̄ ꝙ sitis p⁹
cenā aut ꝓpter crapulā facta sedat̄: ⁊ maxie si vomit⁹ ꝓces
serit. ¶ Qꝫ si mā colerica cū illa mala q̄litate ꝯiuncta fo-
ret: siue cibi digerēdi aut pulmonis aut sp̄ualiū caliditas
nō sic somnus cōueniret. Is eni interiora calefacit: ⁊ sic ex
māe illi⁹ supincēsione sitis auget̄. ¶ Si q̄s tñ exercitet̄: ⁊
se siticulosum senserit magis sibi vigilia cōpeteret q̄ꝫ som
nus nam fumi calidi tp̄e somni ad stomachū ascēdētes ⁊
sitim efficiētes ꝑ vigiliā diuertūt̄ magis adhuc si fricatio-
nes fierent ꝑ vniuersum corpus. ¶ Et inter alia cauēduꝫ
est siticulosus ne sup dorsuꝫ dormiat atqꝫ apto ore. ¶ Qui
es in istis magis q̄ꝫ motus ꝯuenit nisi vt statiꝫ dictū est in
somno sitis augeret̄. hic eni fricatiōes siue exercitium ad

fumos illos diuertēdos magis ꝯuenit. ¶ Uociferatio et nimia locutio oīno sunt vitāda. locutio tn̄ pauca. vt Gal. inqt. ad os ⁊ ad ptes gutturis hūiditatē subtilē trahendo sitim remittit: ⁊ idē faceret tussicula pua vt hr̄ q̄rta affo-risimoꝝ. qbuscūq; inqt tusses sicce ⁊ ī modū ꝓuocate ple-rūq; in fe. adurētibꝰ nō valde sitiunt: qm̄ in cōmento inqt Gal. aut humiditas subtilis descēdit ad ptes gutturis aut pulmo motu suo ad se trahit humiditatē a ꝯuicinis membris. ¶ Omniū accidētiū supfluitas euiteret: ⁊ q̄uis ira ⁊ ingēs timor ⁊ tristitia pseuerās coūꝰ q̄z. ipe eni supfluus maximā sitim inducit. ¶ Procurandū est insup vt in corpore siticuloso nullo mō feces exiccent: cuius cā clisteria humecctātia maxie ꝯueniūt cū decoctiōe. f. malue. blitis matrū viol. lactucaꝝ ⁊ siliū cū ol. vio. cassia. Tolerare famē nocet multū: sitim q̄z: modo sitis illa mendosa nō sit. ¶ Quantū ad cibū acuta vitāda sunt oīa: vt pori cepe alleū. ꝫꝫ. piper. ⁊ silia. Sal q̄z ac oīa salsa dulcia ⁊ res aquose ⁊ insipide q̄ facile in colerā ꝯuertunt. veluti sunt fructꝰ plurimi aquosi ⁊ insipidi: vt psica ⁊ silia: vitet iteꝝ ciceꝝ ru. brodiū atq; fabaꝝ. ¶ Ex carnibus ꝯueniūt lactentes vituli q̄z porcelli capreti agniculi atq; annales agni mō carnes istas stōus digerere q̄at. Cōueniunt ⁊ lepusculi ⁊ pulli gallinaꝝ: atq; galliculi perdices fasiani rubales auicule tpe autūni. ⁊ carnes iste elixe maxie cū acetosis altāte. Acetosa eni vt Ras. ꝯtinētis qnto inqt. sitim cū caliditate potēter extinguūt: vel cū lacte q̄tuor seminū frigidorū alterent: aut cū cucurbita lactuca portulaca bletis spinachijs accedula ⁊ silibus. ¶ Et ex istis plurima q̄z fercula cōueniūt: vt cucurbita blete ⁊ lactuca. Et inter alia puls de farina ordei cōmendatur: atq; acetosū lac: recēter autē mulsum nequaq̄z: vt vult Hip. afforismoꝝ qnta. cuius dictū nō ꝯsuetis lac bibere intelligendū est. Oppositū vō in ꝯsuetis velut infantibꝰ quoꝝ calor ipm ꝯuenietissime digerit. Cōtrariū q̄z ī adultis in quoꝝ stomachis lac ipz corrumpit. ¶ Ubi aūt salsamētis ad hoc oppositū facientibus vti libuerit caplm octauū supra regre. nā in cā calida plurima cōperies q̄ ad ꝓpositum hoc faciunt. ¶ Circa potum plurima cōsiderāda sunt: q̄ habēt potum ipm multipliciter variare: q̄uis in casu nostro aqua ordei aq̄ iulep: multū ꝯueniūt. veꝝ qr est presentis capituli intentio: ꝙ si qua materia sitim efficiens adsit per prius euacuetur solū ad malā cōplexionez derelictā que sitim efficit regimen est exhibendū. ⁊ quantū ad potum ipm a vinis dulcibus ⁊ vinis coctis vt est rob nectar est abstinēdus. Et ad potandū aqua ordei detur similiter ⁊ acetum cuz decoctone prunoꝝ ⁊ quatuor seminū frigidoꝝ ⁊ similiū bene limphatū. Dūq; patiens mādūcat respectu cibi sumpti sit potus solito copiosior. ¶ Uerum ex mēbroꝝ inanitione ꝓueniens melius ex potu vini limphati q̄z ex potu aque remouet. q̄uis dicat 5ᵒ ꝯtinētis aquā magis hūectare corpus q̄z vinū. ⁊ sic in casu nr̄o cū humectatione querimus aquā magis ꝯuenire quis dicere posset: qd̄ in casu nr̄o falsuz est: qr ⁊ si aqua madefactiue plus humectat. vinum tn̄ limphatuz sumptū ptē roridā depditā magis q̄z aqua reponit. Ex q̄ pz ꝙ vinū in casu nr̄o magis cōuenit. Et ꝓpter hec nōnulli ī fe. nō vtentibꝰ vinū potēs bn̄ limphatū q̄z aquā pbent. Et tu hoc facias ꝯsistente etate iam trāsacta ⁊ in ꝯsuetis vinū bibere. Unde Aui. 3ª primi inqt. vinū albū ⁊ subtile bn̄ limphatū supple calefactū melius erit. Et Isaac in pticularibꝰ dietis inqt. Cū vino sitis extinguit citiꝰ q̄z cū aq̄: psertiz si cā sitis est calor ⁊ siccitas in mēbris a stomacho remotis. ¶ Rasis tn̄ vbi supra in fe. ⁊ in siti ab extra ꝓueniēte atq; fatigatiōe aquā aceto mixtā laudat: qm̄ potētia sua infrigidat: ⁊ aquā cū sua fridi-tate ad mēbra deducit: ⁊ p h̄ in siti a calore mēbroꝝ causata plimū cōmēdat: ac in ea siti q̄ ex solo stōi calore ꝓuenit qr vinū in casu isto nimiū sitim adauget: vt ŝ. Aui. 3ª pmi. ¶ Quantū ad potū eoꝝ q̄ sitim ex flāte salso nō euāto patiunt: ab ipsa aqua frigida cauēdū erit: nisi tāte fuerit q̄ntitatis: ꝙ eū lauare atq; deponere possit: qd̄ raro cōtingit. Igit in casu isto vt Aui. inqt aqua calida det: ⁊ idem vult Ras. qnto ꝯtinētis. Et si esset aq̄ ordei ⁊ calida valde: ⁊ in quātitate multa pualeret nā sua actuali calītate flā digerit: ⁊ eū deponit atq; abstergit: atq; humectādo remouet siccitatē: ⁊ p vomitum sepe illud educit. ¶ Siticulosus tn̄ ꝓpter calītatē solā aut cū colā associatā a potu aq̄ calē se custodiat. Nā sua actuali calītate colerā illā malā cōplexionalē adaugeret. Et si colera fuerit ipsam ī villis stōi ibibit: ⁊ inflāt: nisi tāta fuerit ꝙ ipm abstergere atq; lauare ⁊ educere pōt: vt Aui. ī caplo de causis significatis stōachi. ¶ Si vō sitis cā cordis aut spūaliū fuerit: ⁊ maxie pulmonis in aere frido aut aq̄so aut potiꝰ vt supra circūstātionato siticulosum collocabis. In quo aere vt voluit Isaac caput discooptum tenere dz: vel pānis lineis leuiter coop-tum: vt talis aeris friditate hūiditas aliq̄ subtilis ad partes spūales exprimi queat: qr p illā multum sitis remittit ⁊ vt supra dixerat gescat: atq; nil vigilet: ⁊ aquā frigidam cum aceto mixtam gargarizet.

¶ Cura aūt eius q̄ a meri ⁊ a ptibꝰ oris fit īmediate descripte satis ꝓpinq̄: hec tn̄ ītereſt: qr ī ista q̄z in illa ꝯuenit magis sōnus: qr in ipo fit partiū oris moderata humectatio: ⁊ mādare q̄z sup linguā aquā frigidā: vt infra docet ꝯfert valde. ¶ In siti autē facta vitio epatis itestinoꝝ capitis ⁊ alioꝝ mēbroꝝ pncipaliū eā decipiēdo atq; eis blādiēdo vt dicte egritudies curent ꝓcedēdū erit. Et in hoc sex rerum nō naturaliū regimē finē m odo recipiat.

¶ De cura sitis nō nālis q̄cūq; cā ꝓueniētis. Cap. xxxi.

Disposui in pn̄ti caplo deo adiuuāte sitis nō naturalis siue pter naturam atq; voluptuose curam ponere. ¶ Et ideo si cum materia vitio stomachi sitis put in precedēti caplo dictuz est digerat ⁊ successiue euacuetur. ¶ Ubi autē alioꝝ membroꝝ seu totius vitio calefiat put in ꝓximis capitulis habet vitium illud corrigat Et sic solū restabit malā cōplōnē in stomacho derelictā q̄ sitim efficit corrigere. Et ab his q̄ ad intra ꝯueniūt: valēt q̄z si fe. adurēs efficit: vel ex fricatiōe vel ex nimia extrinseca caliditate ꝓueniat: est aq̄ potata frigida aceto pmixta: ea eni mirabilr vt in pcedēti caplo dictū est sitiz extinguit. ¶ Ualet itē in casu nr̄o iulep vio. ro. nenufarū de papauere. Sirupus de limonibꝰ de acetositate citri: de ribes: de succis pomoꝝ agrestiū: de g̃natis ⁊ mucis: de agresta ⁊ talia cū aq̄ frida boni putei aut boni fontis. ¶ Uel aqua ordei lactuce vel cucur. limphāde sunt: cuiꝰ ꝓportio aq̄ ad sirupū sit ad minus sextupla: ⁊ ita de qbuscūq; alijs limphādis cū aq̄ sirupis vel iulep dicendū est: qr dulcia oīa facile inflānt: q̄ nisi bn̄ limphēt sitim adaugerēt. ¶ Aqua cucurbite sic fiat. Cucurbita ad spissitudinē digiti p totū īpastet ⁊ in furno cū pane decoquat: ⁊ in ea a furno ꝯtracta foramē fiat: p qd̄ satis magna q̄ntitas aq̄ egredit: ⁊ hac cū suis iulep seu sirupis cū silibꝰ vtere. ¶ Et eaz poteris cū çuccaro taberçet iulipiçare modico vino g̃natoꝝ addito ⁊ multū valet. ¶ Uel facias sic ℞. ordei mūdi: epatice acetose: ⁊ panis cuculi solatri an̄. M. j. vio. floꝝ nenufa. an̄. M. ß. se. oīuz fridoꝝ. ʒ. ij. se. lactuce ⁊ portulace an̄. ʒ. vi se. psilij. ʒ. iij. ⁊ ad tertie partis ꝯsūptionē colet: ⁊ cū çuccari taberçet. lib. j. ß. fiat sirupꝰ: cuiꝰ cū aqs suprascriptis fit vsus ⁊ si lōgus fuerit de eo ꝓ libito dabis: ⁊ si dulc. vinuz g̃natoꝝ paꝝ addere volueris. ¶ Alij lib. ß. tamarindoꝝ accipiūt: ⁊ cū lib. ij. aq̄ vsq; ad ꝯsumptionē medietatis bullire faciūt expssiōe facta colāt: colatura vō cū. ℥. vj. çuccari iupilliçāt: ⁊ cū aq̄ frida vel cū qbꝰ libuerit aqs eo vtere. ¶ Ualerēt itē g̃na muçi vel semidulcis g̃nati masticata: ac pillule infrascripte in ore retēte: q̄ ℞. mucillagis se. cōiuz fridoꝝ mūdatoꝝ. ʒ. iij. se. lactu. portul. citonioꝝ ⁊ psilij extractoꝝ cū aq̄ lactu. ⁊ portul. an̄. ʒ. j. çuccari candi. ʒ. ij. fiat formule ad quātitatē lupulloꝝ depsse. de qbꝰ siticulosus in ore sepe teneat. ¶ Consueuimus quoq; maspillum tenue subtilis in mucillagine psilli ⁊ citonioꝝ imergere: ⁊ ta

lem patiēs in ore sepe teneat ⁊ inuoluat. ¶Ego cū3 istis mucillaginib⁹ de çuccaro cōmiscere facio: ⁊ gustui reddi tur magis gratū nec ita nauseatiuū existit: ⁊ ipm q3 çucca rū candi: in ore retentū multū valet. ¶Alij vō sacelliū ad formā pille fieri faciūt ⁊ eū ex semie psilij vel citonioꝝ q̄ diu i aq̄ frida ifusa steterūt siti mitigāt. ¶Et idē facit por tulaca si in pte domestica depilet: ⁊ in aq̄ frida posita sup linguā teneat. ¶Argentū q3 textum bene politum cora lus atq3 cristallus q̄d illoꝝ volueris in aqua frigida posi tu in ore retentū: sepeq3 mutatū siti valde remittit. ¶Et ego paleas expt9 sum ordeaceas in aq̄ frida aliq̄lr ma ceratas ⁊ in ore retētas sitim mirabiliter extiguere. ¶Et frusta masticis idē faciūt ac frusta pirri in frida imersa aq̄ ⁊ sup linguā retēta. ¶Et prunoꝝ nuclei ⁊ maxie si aliqd carnis pruni sup se habuerit: i h̄ casu valēt multū. ¶So lem⁹ ⁊ sup altero lateꝝ infirmū ponere: ⁊ cū rostro vrceo li sup labia ⁊ linguā aquā fridā distillare q̄ in aliq̄ vase supposito recipiat ⁊ iuuat multū: ⁊ maxie i cura sitis q̄ a meri ⁊ a ptib⁹ oris puenit: vt i pcedēti caplo dixerā. ¶In ista vō q̄ euacutionē cōsequtur siue cretica siue artificialis fuerit cū cibis facile digōnis cibādo cura. De cibo tñ pa rum ⁊ sepe detur ɓm eius potentiā. ¶Uinū sepe potēter limphet de quo moderate bibat: ⁊ sup omnia dormire p curet nec subito: ⁊ maxime aque frigide plurimū3 bibat. ¶Et si sitis in catarticis fuerit donec euacuatio cōpleta fi et nihil bibat. Opatione vō cōpleta de aqua ordei vel de aqua cicerum: aut brodio pulli calido det vt cōiter practi cantes faciūt. ¶Interdū q3 post cenā aliq̄ siticulosi fiunt. de qbus Gal. 7. ierapentice loquit dicens. Siticulosum supra cenā abstinere a potu triste fit ⁊ inutile. paucus tñ dandus est potus: ⁊ ideo post cenam per horas duas si si ticulosus parū aque fride lābendo biberit: iuuaret mul tū. Nam cibū in stomacho existentē ad fundū ipsius ipel lit. Quapropter hic bibere pōt. ¶Nōnulli etiā dicunt q̄ in stomacho calido aq̄ frigida ad sitim addit. q̄d Aui. ɔsi derans hoc nō nisi in quatuor casib⁹ ɔtingere ait. ¶Pri mus est vbi aqua frigida in stō morā faceret⁹ rebuliret q̄ in tali ebullitione calefieret ⁊ siti adaugeret. ¶Scd's ca sus dictus est supra. s. in stō si humor colericus foret quē aq̄ frida i villis imergeret. ¶Terti⁹ est q̄n pauc⁹ esset po tus sic vt nō valeret caliditatē illā siti3 efficientē extingue re neq3 stomachū vt esset necessariū humectare: tunc eni calidum vniret: ⁊ tūc p ɔñs sitim adaugeret. ¶Quartus est q̄n i miseraicis epatis vel in itestinis adesset opilatio que aque transitum prohiberet: calefacta enim multum sitim intēdit. Hos itaq3 casus si aquam frigidam potu ex hibere volueris diligenter examina.

¶Plurima eni mitigādo sitim ab extra solēt approxima ri: ʒ piculū ɔsiderādo in q̄d ex talibus infirmi plerūq3 ca dūt paucis ɔtēt⁹ero. Nā ex approxiatiōe fridoꝝ ad stōu3 ⁊ ex ipoꝝ nimia ɔtinuatiōe ad idigestiōes sepe deuentū est: ⁊ ad lienteriā ⁊ silia ⁊ ɔsilr ex infridatiōe spūaliū ad malitiā anhelitus: ⁊ ex infridatiōe epatis ad cacesiā ⁊ suc cessiue ad ydropisim: ⁊ iō medic⁹ cū ad aliq̄d istoꝝ ifirmū suū paratū viderit ab istis sic ifirmātib⁹ sibi cauere debet ¶Extra igit infrigidādo multū ad stomachū infrigidan dum iuuat: vt inqt. Serapio. Alij cū vnguētis fridis stōa chū ipm infrigidāt. Et nōnulli sic faciunt. vuā acerbā cū portulaca pistāt: ⁊ totū cū aqua ordei miscēt: ⁊ pānos li neos imersos sup stōum poɔtāt ⁊ ventrē. Cūq3 incipiunt calefieri fridos reiterāt: hec totiēs innouādo q̄ sitis extin guatur vel mitigetur. Alij folia vitis vel salicis accipiūt ⁊ illa irrorāt cū aq̄ ro. ⁊ aceto mixta ⁊ cū irroratiōe frequēti totiēs stō applicāt: q̄ sitim illā extiguūt. ¶Plurima his silia describerē. Sed q̄libet practicus talia ex se facere sci et. ¶Alij oleū ros. sup caput fundūt: ⁊ silr extremitates in aqua frigida imponūt. Auicēna tñ oleū nenufarinū vel de salicib⁹ vel ɔsil'e magis q3 ro. laudat de illis caput cu3 timporib⁹ inūgi faciebat. Nam cerebri ifrigidatio cordi stomacho ac toti cōpatif: cū quo inūctio talis catarrū ad os palati ⁊ meri descēdere facit. Et illa humectādo sitim mitigat: cū quo vapoꝝ calidoꝝ q̄ cā sitis sūt ascensu3 silr ɔhibet. ¶S3 caue ne cerebri vnctiōes ille in mala cōple xione frigida ⁊ hūida fiāt: nec in cerebro q3 reumatiçan te: nec vbi neruoꝝ egritudies fride forēt: nec ɔsilr in gut ture vel ptibus pectoris apata fuerint: nec ite3 asinate ex cā frigida puenīete ⁊ silib⁹. Sed q2 nōnullos hec faciētes vidi q3 stomacho pectori ⁊ regiōib⁹ epatis frida nimiū ɔtinuarūt eis male successit: iō his paucis cōtentus esse volui. ¶Eoꝝ vō q̄ patiunt voluptuosa3 sitim cura est: vt tenendo eos paulatiue extra cōsuetudinē deducant. Ue rū in tali cōsuetudine inueterati ab ea nūq3 ɔñt remoue ri: q2 illa lōga ɔsuetudo est in naturā ɔuersa. Et in his nō nālis siue pter naturā ⁊ voluptuose sitis cura finit.

¶De notificatione doloris stomachi ⁊ eius causis ⁊ quot sunt species ipsius. Cap. xxxij.

Antiqui plurimi capitulū pñs diuersis noibus ru bricauerūt: nam cu3 in vehmēti stomachi dolore plerūq3 eidem cor taɫr cōpatiat vt p sepius patien tes cadāt in sincopi: antiqu⁹ Alexāder stōachi cardiaca3 appellauit. Haly. aūt pcordiū dolorē. Et bonus cōstanti nus in suo viatico angustia3 stomachi torturā. vnde sum mus cōciliator eodem caplo angustiā siue nimiā anxieta tem appellare voluit. Hi potius talia noia ab accidēti su munt q̄3 ab alio. ¶Ego vō. A. ⁊ alios quosdā antiquos q̄ prius locuti sunt imitari volēs pñtis capituli rubrica3 de dolori stomachi sic nomino: q̄ est ipsius stōi quedā tristis sensatio a mala cōplexione cū mā vel sine: aut a soluta cō tinuitate: vel silr ab vtraq3 pueniens: ⁊ talis quādoq3 ab apate q̄ndoq3 sine causaf: ⁊ iterdū q3 a vermib⁹: ⁊ de his deo adiuuāte inferi⁹ ppria capla fient. ¶S3 de spēb⁹ il lis in presenti caplo solum dictio fiet: quoꝝ quidā est acu tus ⁊ extensiuus: quidam aggrauatiuus: quidam fortis: q dam leuis: quidam mediocris. Iterum quida3 in superi ori parte stomachi: quidam in fundo: quidam totum oc cupat. Et amplius quidam continuus: quidam interpo latus. Interpolatoꝝ autē vt Aui. inquit: quibusdam acci dit dum manducant: ⁊ post digestione3 sedatur. Aliquos ante digestionem ⁊ stomacho existente vacuo cum adu stione vehemēti dolor iuadit cibo sūpto recedit. Quos dam vero collectione stomachi super cibo facta dolor ag greditur: qui p tres aut quatuor horas post eius assum ptionē accidit. Nam cū cibus ipe icipit digeri ⁊ dolor ipe ɔsilr incipit: quo digesto desinit. Et existis aliqui sunt q bus nunq3 nisi ex materie acetositate vomitu facto cessat. Et aliqui quibus nisi post longam expuitionem nunq3 ¶Ut igitur ordinate proceda3 omniū predictorum cause assignāde sunt. ¶Acuti nāq3 doloris causa: q2 omnis sto machi dolor aut mala cōplexione aut a solutione aut ab vtrisq3: vt dictū est supra prouenit. ⁊ si a mala cōplexione aut cū mā aut sine materia. ⁊ iō si rare texture stomachus fuerit a quocūq3 ipmente facile patitur: vñ in tali stoma cho nō pōt esse mā tam modice acuitatis aut mordicatio nis quin in eo acutū dolorē faciat. ¶Extensiuus vero a ventositate fit: q̄ stomachi corpulentiā extēdēs ɔtinui so lutionē efficit. Et p ɔñs dolorē extēsiuū. ¶Aggrauatiuꝝ aūt a mā multa grauāte causaf q̄ sui multitudine ɔtinui solutionē iducit: ⁊ q̄lis etiā male q̄litatis illa fuerit: q2 et⁹ multitudie nō obstāte h̄ etiā a mala cōplone efficere pōt. ¶Fortis aūt doloris cā stōi sensus vehemētia. nā cum acu te mäe ⁊ maxie colice ad ip3 quis mō pfluāt: ⁊ dolor stōi iterdū fortis fit vt ad sincopi3 patientē iducat ⁊ ad mortē q̄nq3: ⁊ taɫ plerūq3 dolor a mā acetosa siue flātica siue me lancolica fit: ⁊ q̄nq3 a salso flāte: interdū a flāte vitreo: et maxie vbi tales mäe fuerint. Et itē dolor fortis interdum fit ex aque fride potu: ⁊ plerūq3 adeo intolerabilis atq3 vt Auic. inqt. tm angustiosus. q. pp̄ter eius cōitatē ad cor pa tientē cito iterficit. Et his potissime talis dolor accidit ex

potu aq̃ fride: q rare texture atq̃ excarnatū stomachū ha
buerūt. Quidā aūt de aq̃ frida vltra modū bibūt interdū
qbus nullus dolor accidit. nā talis aq̃ tā intense fridit at/
esse pōt: q in tali excarnato seu rare texture stō stupefacti
onē inducit: cuius cā nullus dolor sentit. ¶ Predicte aūt
cause remisse leuē dolorē efficiūt: mediocres vō medio/
crem: cōtinue aūt continuū: ⁊ si in fundo residēt dolorem
in fundo causant: in supiori vō supius i medio in medio.
¶ Superest autē vt iterpolata⁊ cause reddant: ⁊ primo
eorum qui cum manducant dolor accidit: digestione vō
cōpleta sedatur: cuius causa est quia sepe a splene ad sto/
machū humor melancolicus effundit: qui grauitate sua
fundum petit ⁊ sumpto cibo ad os stomachi cū eo simul
ascendit: ⁊ tunc dolorem efficit: ad qđ plerūq̃ adiuuat si
stomachi calor debilis fuerit: q̃ tunc facile talis materia
ventosat. dehinc post cibi digestionē talis mā simul cum
cibo a stomacho facit exitū. Et resoluit vētositas. q̄re tūc
dolor cessat. Colera sepius ab epate ad fundū stōi ,ppelli/
tur. Cūq̃ cibus recipit ac magis grauis q̃ colera stōi fun
dum petit: ⁊ colera ad os stomachi sursū ascēdens dolo/
rē causat: cibo aūt digesto colera illa cū illo simul expelli
tur ⁊ cōtinuo cessat dolor. ¶ Causa aūt q sumpto cibo do
lor recedit est cū colera vel flā salsū vel alius mordicati
uus humor ad stōm siue ad ei⁹ os tpe vacuitatis ,ppellit:
⁊ tal' dolor sūpto cibo sedat. Cōtingēs eni est q cib⁹ sua
q̄litate hūorib⁹ illis ɔtrariet: ⁊ q̃ frigidus aut insipidus
aut vnctuosus siue alteri⁹ q̄litatis: aut q̃ illis mā eb⁹ cōmi
sceat: cui⁹ cā mordicatio illa remittit. Et sic ,ptūc i nulla pte
stōi impssionē aliquā efficere nequeūt vel poti⁹: q̃ eas ad
fundū stōi depellūt: ⁊ vt' ita dixeri imobiles fiūt: ⁊ sic ,p
tūc stomacho nocumētū nullū inferūt. ¶ Ex qb⁹ pꝫ q ta
les mãe dolorē efficiētes: q per assumptū cibū sedatur se/
pius in ore stomachi q̃ in alio loco ɔtinetur. Que vero
per assumptum cibum dolorem efficiunt in fundo. ¶ Sꝫ
dolor qui ante recollectiones super cibū fit est vapor ab
indigesto cibo eleuatus: in quo calor potius agit putredi
nalis q̃ naturalis: ⁊ talis corruptus vapor eleuatur inter
dum a corrupto cibo: qui pro tunc stomachum inficit: et
sua mala qualitate a calore putredinali eleuatus' os' sto/
machi inficiens dolorem causat: ,ppter .s. oris stomachi ni
miam sensibilitatem. vnde si tunc talis materiei vomitus
fiat dolor cessat. ⁊ iterum vt sepe contingit ipsius mãei fit
expulsio vt ipse in practica nōnūq̃ vidi: dolor tunc quoq̃
cessat. Et hec de notificatōe doloris stomachi ⁊ ei⁹ causis.

¶ De signis demõstratiuis doloris stōi. Cap. xxxiij.

Ause doloris stōi efficiētes ex dictis in p̄nti caplo
c facilr satis deprehēdunt. Nā cū dolor a cā māli seu
a pungitiua seu mordicatiua ,pueniat: punctio ade
rit ⁊ mordicatio itē sitis valida oris siccitas atq̃ amaritu/
do. Et eger i meri atq̃ in palato incēdiū plerūq̃ pcipit: ⁊
talia tā a materia colerica q̃ pungitiua q̃ flegmate salso
⁊ acuto ,puenire possunt. Sed in materia colerica in ore
amaritudo sentit ⁊ in flegmate salso salsedo. ¶ Et si talis
dolor mō infirmū molestet mō qescat signū est q talis mã
ab epate ad stōm ipm mandat. In quo casu ,ppter cōpas/
sionē cordis ad stōm extremitatū friditas plerūq̃ accidit
Lipothomia plerūq̃ ⁊ sincopis. ¶ Sed vbi dolor a mã
frida ,puenit: illa erit absq̃ siti ⁊ inflatiōe ⁊ i stō grauitas
manifesta sentit. Interdū vō friditas: vez dolor nōnun/
q̃ clamosus: sic q ,ppter clamorē ɔtinuū atq̃ cōquestuꝫ
sitis fit valida: ⁊ tu talia inuestigabis. ¶ Qz si mã flātica
aut mel'ica acetosa fuerit: acetositas ⁊ mordicatio sine in/
flatione sentit. Et vbi vomit⁹ affuerit rei fiet acetose: i q̄ vt
p'rimū appetit⁹ adest intēsio. Et ob hec iter dolorē ab hu
more colico ⁊ iter eū q ab acetoso flāte seu ab acetosa me/
lācolia cōprehēdit facile. ¶ Dolor vō vētosus ambulati/
uus existit: vt cū ructuū multitudo adest: singultus q̃ ac
stōi extensio ⁊ a loco ad locū dolor pmutatur ad modū sa
gitte dolor patientē pcutit. ¶ Si aūt dolor a cā primitiua
fiat q̃ ab aere vel acutarū rerū comestiōe ab his q̃ facile
corrūpunt aut vētosant a tuo patiente talia inuestigabis.
Et hec de signis demōstratiuis doloris stomachi.

¶ De signis pnosticis doloris stomachi. Cap. xxxiiij.

In oi dolore stomachi extremitatū frigiditas ab ex
i trinseca causa nō ,ueniēs mala: ⁊ adhuc deterior
si mēbra stomacho ,ppinq̃ frigescūt. est eni signum
magne lesionis in ipm. ¶ Itēꝫ si frigiditas ,ppt dolorem
machi in sincopim cadit vt eū frigidus sudor dephēdat:
nō multū distabit a morte. ¶ Itē si in pncipio doloris sto
machi patiēs dormitionē si ⁊ somnū profundū incurrat:
in subetħ ilico veniet. ¶ Itē dolor stomachi ab hūorib⁹ i
stomachi vil' infiltratis seu more. A. ibibitis: cui⁹ signū: q̃
patiēs frequēter nauseat. Et parū aut nihil euomit gūsti
me curat. ¶ Itē pgnantib⁹ dolor stomachi frequēter eue
niēs: pfocationē portēdit: q̃ malarū hūiditatuꝫ significat
abūdātiā q̄ sunt pfocatiōis signa ⁊ cā. ¶ Itē p'les stoma/
chi dolorē patiunt q si a cibo se abstineāt: simcopi incur/
rūt: vt Rasis ingt. ¶ Itē in lib. Hypo. de signis mortis fe/
stine. Quibuscūq̃ ingt dolor i stomacho accidit: si i supci
liis bothor nigra apparuerit ⁊ vlcerat in secūda die mo/
riunt. ¶ Et itē si i dolore stomachi i pede dextro: vt Aui.
ingt: aliqd vesice sile appuerit si res dulces ifirm⁹ appetat
in .xxvij. morit. ¶ Itē dolor stomachi q post cibū excitat
⁊ nō nisi cibi vomitu aut humor getat malus: vt Aui. in
quit. q̃ si cibū vomit: maximā ipsi⁹ stomachi debilitatē si/
gnificat: cui⁹ cā assumptū cibū sufferre negt. Et si nō nisi
humor vomitu sedat: i stō hūorē valde malignū eē signi
ficat. ¶ Itē si stomach⁹ calid⁹ ⁊ fridū cerebrū fuerit: ⁊ do/
lor stōi ex mala cōplexione calida fiat: difficil' erit cure. q̃
p cura capitis calida regrunt: q̄ vt patet stō sunt nociua.
¶ Itē si dolor stōi diu durauerit ,ppt mãe ⁊ attractiōeꝫ: fu
tur apa minat. Et h' de signis pnosticis dolor stomachi.

¶ De cura doloris stōachi fm ordinē causa⁊ ei⁹. Ca. xxxv

Olens curam doloris stomachi amodo describe/
v re fm ordinē causaruꝫ: q̄ supius posite sunt ,pcedā.
¶ Si a causis extrinsecis fiat ad ɔtrarium ei⁹ mu/
tari volo: dehinc si qua mala qualitas derelicta fuerit fm
modū describendū deo adiuuante facias. ¶ Si aūt ab in
trinseco id facile ab humore mordicatiuo acuto fiet: vt est
colera: flegma salsum acetosum: ⁊ a melancolia itē aceto
sa ⁊ pōt vt habitum est a multitudine materierum quoq̃
fieri. De qua interdū tanta in eo est vt non solum stoma/
chi fundū verū etiā circa os eius multa quoq̃ sit quare
⁊ secessiuis ⁊ vomitiuis medicinis vtendum est: quod ,p/
vt infra te docebo facias. ¶ Si igit colera in causa fuerit [A colera]
℞. sirupi acetosi sim. seu oxizachare sim. seu sirupi de gra
natis. ℥. j. ß. aque endiuie. ℥. ij. aque lupullorum. ℥. j. pro
vna vice misce. Et de isto totiens infirmo tuo dabis: q ti
bi materia digesta videatur. ¶ Dehinc taliter euacuetur
℞. reubarbari electi. ʒ. ij. squinanti grana. iiij. postea in
aqua endi. ⁊ aqua lactu. infundatur horis. x. transactis
fortis fiat expressio cum qua cassie. ℥. j. misce vel. ℥. ij. mā/
ne electuarij. de succo ros. ʒ. ij. sirupi viola. ℥. j. ⁊ fiat pot⁹.
¶ Si autē dolor fiat a salso flegmate. ℞. oximellis sim. ℥. [A fleumate]
ij. sirupi vio. ℥. j. aque camomil. aque endiuie: aque cico/
ree ā. ℥. ij. p duabus vicibus: de quo totiens dabis: q ti/
bi materia digesta videatur. ¶ Quā sic educes. ℞. cassie
nouiter extracte. ʒ. vj. diafinicōis. ʒ. ij. ß. electuarij de suc/
co ros. ʒ. j. sirupi vio. ℥. j. dissoluatur cum decoctiōe capil.
vene. cuscute: florū boraginis: buglosse viol. ligritie passu
larum ⁊ fiat potus. ¶ Nota q non eadem purgatio con/
uenit flegmati acetoso ⁊ flegmati salso: q̃ vnum est mate
ria calida: aliud est materia frigida. Et purgatio similis
flegmati acetoso quoq̃ cōuenit. ¶ Melācoliam vō ace/
tosam sic digeres. ℞. sirupi acetosi sim. sirupi vio. ā. ℥. j.
ß. aque buglo. aque lupullorū: aque fumiterre ā. ℥. ij. p
duabus vicibus. ¶ In isto tamē casu sirupus quē al's cō/
posui ad hāc intētionem ⁊ eum sirupū de lupullis bapti

çaui plurimū ꝯueniret: g accipe succi fumiterre facta resi
dētia lib.ij.succi lupullorum lib.j.çucchari al. lib.ij.aceti
passulati lib.iiij.fiat sirupus qui in materiebꝰ melācolicis
vt experientia didici mirabiliter valet: vt ex ingrediētibꝰ
quoqꝫ argui potest: de isto.℥.iiij. ꝓ duabꝰ vicibꝰ dato cuꝫ
aquis supra scriptis. ℭ Materia digesta sic eam euacua-
bis. ℞.cassie.ʒ.vj.confectionis amech.ʒ.ij.diafiniconis.ʒ.
j.sirupi violati vel de lupil.℥.j.dissoluatur cum decoctio
ne florum lupulloꝝ: florum boraginis: buglosse: liquiri-
tie: passularum: foliculorum sene: corticum tamarisci: thi
mi.epithimi: que in fine decoctionis ponantur ꝛ fiat po-
tus. ℭ Si autem materia quecunqꝫ digerenda erit ſm
eius existentiam atqꝫ essentiam euacuanda: siue per vo-
mitum: siue per secessum: de quibus supra capitulum se-
ptimum te ad plenuꝫ informabit: a quo si opus fuerit suc
cursum pete: ꝛ breuitati parcēs his contentus esse volui.
ℭ Sꝫ semp auisatꝰ esto: ꝙ si in villis stomachi seu corpo-
re ipsiꝰ fuerint humores imbibiti seu submersi: qꝺ in pro
nosticis habuisti: ex frequēti nausea ꝛ nullo aut paucissi-
mo vomitu dephendit: mō cetera sint paria: pluries di-
gestiua erunt exhibenda: quecūqꝫ illa materia fuerit ad-
herens paucioribꝰ.in ꝯcauitate vō effusa adhuc paucio
ribꝰ. ℭ Semp tua est ꝯsiderare an mā ipsa dolorē efficiēs
in ore stomachi an ī suo fundo resideat: ꝛ hec vt est habi-
tū nō solū ꝑ frequētem nauseā cognosces: sꝫ etiā ꝙ si ī ore
stomachi materia doloreꝫ efficiens fuerit per assumptio-
neꝫ cibi sepe dolor remouetur. Et in fundo sumpto cibo
fit dolor. ℭ Sed vbi mā alia in stomacho foret ꝛ interdū
in ipso genita ꝛ interdū aliunde propulsa: q̄ a splene ab
epate a capite reumatiçāte ꝛc̄. quare si aliūde vt amplius
mās illas effundere nequeāt. ꝛ ideo tam digestiue q̄ȝ me-
dicine secessiue ad mēbrum ipsum mandans respectum
semp habeas facito siue epar siue splen siue quod volue-
ris aliud mēbrū: ꝛ hec cū appropriatis ad mēbra illa fiet:
prout in capl̄is ꝓprijs al̄s habuisti. ℭ Uerū vbi opus eēt
per vomitū illam materiā educere capl̄m septimum tibi
multiplices modos dabit: ad quod vbi opus esset: recur-
suꝫ habeas. ℭ Scias insuꝑ ꝙ ī doloribꝰ stomachi mate-
riei diuersitas plurimū comendat: siue in stomacho gñet
siue aliūde ad ip̄m ꝓpellat. Sꝫ si ī stomacho fuerit ꝑ cli-
steria ad ītestina ſm materiei exigētiā ꝯueniētissime tra-
hit. ℭ In mā igit frigida. ℞.malue: camomille: mercu-
rialis: centauree minoris aā.m.j.cartami: agarici aā.ʒ.j.
cōtūdant illa duo ꝛ in pecia rara ligent: ꝛ fiat decoctio in
q̄ illa petia buliat ꝛ aliq̄tiens exprimat. De tali decoctio
ne accipe lib.j.ß.in qua dissolue cassie hyere.aā.℥.j.pul.
çuccari.℥.j.ꝛ fiat clistere: aut hyerepigr̄.loco.ʒ.vj.diafini-
co.tantunden electuarij indi sepius imposui. ℭ In mate
ria namqꝫ calida. ℞. malue: blitis mercurialis: matrum
viola. ana .m.j.fiat decoctio: de qua accipe lib.j.ß.in qua
dissolue cassie pulueris succhari aā.℥.j.electuarij de suc-
co ro.ʒ.iij. olei viol̄.℥.iij. salis triti parum: ꝛ fiat clistere.
ℭ Educit ergo materia a stomacho per ventosas circa
vmbilicum positas. ℭ Diuersio aūt materieruꝫ a capite
dissoluentium ꝛc̄. per caputpurgia seu masticationes ꝑ-
optime fit: ꝛ per ventosas positas in spatulis: ꝛ per extre-
mitatū ligaturas ꝛ fricationes. Et de istis cōuenienter fi
endis tibi in capitulo de catarro modum dedi. ℭ Parit
quoqꝫ de alijs membris diuersio fienda esset. Mā ab epa
te per secessiuas medicinas superius positas cōueniēter
fiet. A splene vō ꝑ euacuationē melancolie superius posi
taꝫ ac per saluatelle manus sinistre flebothomiā. ℭ Plu
rimum in stomacho colera vitellina aut colera cum fle-
gmate mixta abundare reperitur. Et iste teste Gal. Aui.
ꝛ pluribus alijs per hyeram simplicem educuntur: de q̄
pillule que fiende sunt per horam ante cibum dande. In
isto casu magis tamen pillulas assaieret ordinareꝫ super
descriptionem preceptoris mei Jacobi de forliuio: quas
Auicenna plurimum commendat. sed nullibi ab eo de-
scriptas inueni. A bono igitur iacobo taliter describūtur
℞. masticis: corticum mirabolanorum aā.℥.j. pulueris
hyere simpli.ʒ.ij.aloes ad pondus omnium fiat magda-
lion cum oximelle squillitico: de quo pillule fiant: que ra
tione stomachi per horam ante pastum sumende essent.
Et si mā eēt a capite defluēs eēnt q̄ȝ maxime ꝯueniētes.
Sꝫ sumēde tūc eēnt qñ patiēs dormitū vadit. ℭ Ego aūt
cū colera ab epate ad stomachū defluit his pillul̄ ꝑ horā
añ pastū vsus sum: ꝛ nihil supra. ℞.pil.de hiera simplici
ʒ.ß.reubarbari.ʒ.ij.spice parū. vel.℈.ij.ß.sgnanti gra.vj.
fiat magdalion cū sirupo de endiuia: de quo si opus fue-
rit pillulas facito. ℭ Si aūt a splene ad stomachum fluat
℞. pil. de hyera sim.℥.ß.folliculorū sene.℥.j. cinamomi
corticū tamarisci aā.ʒ.ß.fiant pil. cū sirupō de lupull. su-
prascripto: ꝛ dabis a.℈.ij. vsqꝫ ad.ʒ.j.ꝑ horas duas añ ci-
bū. ℭ Uel melius vt facias sic. ℞.foliculoꝝ sene cinamo
mi aā.ʒ.ß.cartami.℈.j.masticis gra.viij.fiat pul.çuccaruꝫ
addēdo ꝓ libito: ꝛ totꝰ in aurora cū aqua lactis def: ꝛ cuꝫ
brodio pulli aut cū aqua scolopendrie: iste tales euacua-
tiones mēbra cōfortant: materias diuertūt eas taliter pu
rificādo: vt ad stomachū amplius fluere nequeāt. ℭ Ex
dictis itaqꝫ patet q̄lit interpolatis doloribꝰ mā in q̄ sūpto
cibo sedat dolor: ꝛ q̄ sumpto cibo dolorē efficit sit digerē-
da: euacuāda q̄ȝ: q̄ illa in q̄ sumpto cibo dolor sedat cete
ris paribꝰ ꝑ vomitū meliꝰ seu faciliꝰ cū sit ī fundo ꝑ medi
cinas secessiuas: ꝛ sic oēs habes mās dolorē stomachi effi
ciētes siue in eiꝰ ore: siue in fundo: siue in ambitu totius
digerēdi: euacuādi: diuertēdi: qꝺ huiꝰ capl̄i ītētio fuerat.

ℭ De sedatione doloris stomachi a mala qualitate proue
niētis. Cap̄.xxxvj.

Ula amodo tēpus est describere que stomachi do-
lorem sedant: que quoqꝫ aliquam malam qualita-
tem si q̄ post materierū euacuationem in eo dere-
licta sit corrigāt: ꝛ q̄ taliter eū cōfortant: vt adiuuante deo
dolor ille amplius nō remaneat: ꝛ vt ordinem in ꝓceden
ti capl̄o descriptum sequar. ℭ Si a caliditate seu ab hu-
more calido id fiat. ℞.specierū triasandali: specierū dia-
rodon abbatis aā.ʒ.j.corallo.rub.℥.ß. pelliculariim ven
triū gallinarū cū roß.aqua ꝓparatarum.ʒ.ij.ß.fiat puluis
de çuccaro addēdo ꝓ libito: de quo sumat dimidiū cocle-
ar ꝓ vice ꝑ horā añ pastuꝫ cū modico vini medij coloris.
Et si delicate magis facere volueris lib.ß. çuccari cum a-
qua ro. dissolue: ꝛ cum speciebꝰ suprascripta ꝑ bolos con
fectio fiat. De quibus.ʒ.ij.ad minus ꝓ vice sumat: valet vt
triasandalū. ℭ Uel facias sic. ℞.cōserue roß.℥.ij. triasan
dalorū.℥.j.ß. coralloꝝ rub. spodij aā.ʒ.j. margaritarum
℈.ij.fiat mixtura: de qua accipiat ad minus.ʒ.ij.añ pastū:
vel.ʒ.j.ß.sirupi ro.ꝑ horas duas ante pastū. ℭ Ego auteꝫ
alia duo coclearia granoꝝ granati muçi per duas horas
ante pastū dedi: ꝛ mire ꝓfuit. ℭ Ab extra valent fomen-
tationes cū spongijs facte in decoctione roß.endiuie ꝛ or
dei: post quā ex oleo ro.mixto cum sandalis inunctio fiat
ℭ Itē empl̄m factū ex herba endiuie cū sandalis mirabi
liter valet. ℭ Et ita empl̄m factū ex farina ordei cum suc
co granatoꝝ acetosoꝝ. ℭ Si auteꝫ ab humore frigido do
lor factꝰ sit post eiꝰ euacuationē in toto vel in parte maio
ri ab intra diaciminū cōuenit diagalāga ꝯfectio de cina-
momo. ℭ Et ī mā mixta valet aromaticū roß.descriptio-
ne Gal̄. vel diarodon abbatis in mā mixta caliditate do-
mināte. ℭ Ego aūt in isto casu in ꝓncipio pastus tali pul-
uere vsus sum suꝑ asso pane in vino maluatico vel alio
bono remolito nō dulci. ℞.pelliculariū vētriū gallinarū
cū bono vino albo ꝓparatarū.℥.ß.galāge.ʒ.j. granorum
paradisi: çinçibe. piperis lōgi aā.℈.j.cardamomi.ʒ.j.ß.ci
namomi a cortice suꝑiori mūdati.ʒ.ij.coralloꝝ ru.subtilis
sime tritoꝝ.℈.ij.fiat puluis de çuccaro addendo ꝓ libito:
de q̄ suꝑ pane asso sumat in ꝓncipio pastꝰ: vt dc̄m ē. ℭ Ab
extra antiq plimi cerota laudāt. ego aūt nō multū ill̄ vtor
nisi hora assūptiōis cibi remoueant: ꝙ si ꝯtinue vt fit cōi-

ter sup stomachū retineant̄ ꝑpter eoꝝ stipticitatē ad fundum stomachi cibum transire non permittunt: cuius causa vt patet impeditur digestio: quare vnguentis vtoꝛ libentius. ¶ Ideo interdū sic feci. ℞. ceroti Gal. emēdantis stomachi vitia olei de spica an̄. ℥. j. Et ista tātū in moꝛtario ducātur: q̄ ad vnguenti formā deueniant: de q̄ stomachus per duas hoꝛas ante pastū vngatur: petiaꝫ calidaꝫ supponēdo. ¶ Uel facias sic. ℞. olei de spica. ℥. j. olei de absinthio. ℥. ß. pulueris masticis gariofiloꝝ mēte sicce: calami aro. coralloꝝ ru. an̄. ℥. ß. cere parum. ⁊ fiat vnguentū quo vtante scripto vtoꝛ. ¶ Plurime mulieres vt se odoꝛiferas ꝓbeant musci odoꝛē diligūt: ⁊ tunc in moꝛtario cū istis vnguentis granū. j. cōmiscere facio. ¶ Uel ex si epar: si splen: si caput i causa fuerit prout in prescriptis capitulis ẜm exigentiam te docui coꝛrige illa. ¶ Habes igitur qualiter materia digesta quecūq̄ ⁊ qualiscumq̄ ⁊ quibuscumq̄ illa fuerit per vomitum siue per secessum sit euacuanda. Et iterū de diuersione facta sit stomachus taliter confoꝛtandus vt doloꝛ amplius adiuuāte deo nō reuertatur quod huius capl̄i intentio fuerat.

¶ De sedatione doloꝛis stomachi a quacumq̄ causa ꝓuenientis. Cap. xxxvij.

V Et deinceps cure doloꝛis stomachi finem imponā modus amodo describendus erit quo doloꝛ quicumq̄ ille fuerit sedatur. Nam doloꝛem patientes a te nı̄l aliud querunt q̄̄ vt doloꝛ ipse tollatur: quare ab ipsius mitigatione inchoandum erit: ⁊ alia materiei digestione non aspectata. Si vomitus fuerit in principio necessarius seu diuersiones tam per clisteria: seu alio quouis modo in capitulis superioꝛibus doctrinam oꝛdinate qualiter talia fienda sunt tibi dedi. ¶ Ad actū igitur practicū veniendo ꝑ mitigatiōe doloꝛis anodinis prius vtere. Nā q̄ sunt ventositatū foꝛtiter resolutiua. Si materia multa in stomacho fuerit plus sepe subtiliāt q̄̄ resoluāt: cui⁹ cā doloꝛ sepe augef. ¶ Facias ergo sic. ℞. camemille: meliloti: absinthij: malue cū radicib⁹ folioꝛū lauri: paritarie: pullegij: an̄. ℳ. i. anisi maratri: an̄. ℨ. iij. fenugreci. lib. ß. se. lini lib. i. pq̄stēsf ⁊ fiat decoctio i q̄ spōgias ibibe foꝛtiter expssas sup dolētē locū appone: ⁊ cū icipiūt īfridari iteꝝ calide reponāf. ¶ Quo vicib⁹ aliq̄t fcō loc⁹ ex ifrascriptis oleis calis inūgaf: vt. ℞. olī aneti: olī camemille an̄. ℨ. i. ¶ Uel ex decoctōe suprascripta buliēte vesicā semiplenā: ⁊ i pecia iuolutā loco dolēti applica. Cūq̄ īfrigidaf iteꝝ calefiat ⁊ sup locū retineaf. Hoc aliquotiens facto: vt supra locus vngaf. ¶ Uel loco decoctionis pscripte. ℨ. iiij. olei camemil. vel anetini i vesica illa pone ⁊ sup dolētē locuꝫ calidā applica. ¶ Qꝫ si doloꝛ de ambulatiuus fuerit: q̄ a vētositate pueniat ex milio sale: vt. v⁰. cōtinētis habef sacculus plenus calidus loco apponatur ¶ Ego aūt i casu isto pecias in aqua ardēti madefactas loco applicaui ⁊ mire valet. ¶ Et itē scutella cinerib⁹ calidis plena grano feniculi cōquassato supaspso ⁊ ex bono vino irroꝛata ⁊ loco sup apposita mire valet: ⁊ expertum videbis. ¶ Et itē vētosa magna vmbilicu totum amplectēs supposita: ⁊ ꝑ hoꝛā. i. dimissa: q̄ mirabiliter doloꝛeꝫ sedat: vt Auice. inq̄t. ¶ Ad idē qd̄ sepe expert⁹ sum valet mica panis bn̄ grossa ita calida sicut extrahif a furno: et amota iferioꝛe crustula cū oleo de spica mollitiē imbibe ⁊ dehic eā cū puluere cimini salipica postea circūuoluta petia dolēti loco appone. plus. n. et q̄̄ credere posses doloꝛē mitigat. ¶ Ab intra vo cōiter practicātes. ℨ. ij. vel. iij. diacimini ꝓbēt. ¶ Uel tātūdēꝫ diagalāge aut diatrion pipereon vel ellı̄n de bacis lauri vel dianisi aut dicastoret. talia vt ipsoꝛū laudib⁹ hr̄: ⁊ experiētia quoq̄ cognitū ē mirabilr̄ valent. ¶ In hoc q̄ꝫ casu. ℨ. ij. vel. iij. vini maluatici cū q̄ libuerit aliq̄d istoꝝ dare ꝺbes: vel alteri⁹ vini boni nō dulcis. ¶ Et aliq̄. ℨ. i. pulueris galāge cū vino calido ꝓbēt. ¶ Et Gal. ℨ. i. aristologie cū vino calido dabat In hoc eniꝫ casu diascoꝛides aristol. roton dari iubet. Et hoc quoq̄ cañ. 2ᵉ caᵉ. ꝓpꝛio laudat Aui. ¶ Et huic cure doloꝛis stomachi finē imponere libet: verū presens capitulū quo ad actū practicū primū esse debꝫ: vt igif in actu practico tibi finē eoꝛū oꝛdine prebeā. Cum ad infirmū deuenies in doloꝛē sedando vt capitulū presens te docet facito. Demū si per vomitū materia cōiter educi possit euꝫ ẜm doctrinā ꝑhabitā, puoca. materiā successiue digeras euacues quoq̄. sltr̄ ẜm exigētiā ipsam diuerte postea stomacū ⁊ si q̄ mēbꝛa mādantia mām fuerint vt habitū est cōfoꝛtabis pillulis vtēdo: ⁊ si que ꝑpter debilitatē mēbꝛoꝝ materia generef de nouo suauiter educaf: ⁊ de his oı̄bus in capitulis superioꝛibus oꝛdinate doctrinam habuisti. Quare huius doloꝛis stomaci cura cōuenienter finitur.

¶ De apostematibus stomaci et causis eoꝛum ac diuisionibus. Capl̄m. xxxviij.

C Um in apostematib⁹ stōaci cōtinue doloꝛ fiat ⁊ alia rum specierū doloꝛū sit absoluta cura. Tñ visum ē in loco de apātib⁹ stōaci facere dictionē. ¶ Pꝛo cuius introductione sūt diuisiones alique prenotāde: q̄ ꝑ cōgestionē materiei aliq̄n apā in stomaco generaf: ⁊ aliq̄n per fluxū materiei ab alijs mēbꝛis ad ipsum. ¶ Item apostematū stomaci quoddā cōpositū quoddā simplex. Simplex quidē ex humoꝛe simplici generaf: q̄ a sāguine colera vel flāte vel melancolia. Cōpositū vero ex istoꝛū humoꝛū cōmixtione. ¶ Itē istoꝛū apātum quoddam est calidū: quoddaꝫ ē frigidū: quoddaꝫ hūidū: quoddam siccū siue durū. Et calidoꝛū quoddā ꝑ essentiā vt sanguineū ⁊ colericū: qōdā ꝑ accidēs vt flegma melia putrefacta ꝑ accidēs est calā. Et tale ex istis genitū apā calidū ꝑ accidēs appellam⁹. Pariter apā essentialr̄ calm̄ pōt fieri ꝑ accidēs fridū: ⁊ hec resolutis partib⁹ subtilib⁹ cēis terrestrib⁹ remanētib⁹ grossis. Tale igif apā est calm̄ per essētiaꝫ: ⁊ per accn̄s fridū. ¶ Itē aq̄ā q̄n̄q̄ fit i oꝛe ⁊ in superioꝛib⁹ partib⁹. Et q̄n̄q̄ i fundo q̄ iferioꝛib⁹. Itē aliqd̄ i inferioꝛi tunica. ¶ Et iterū apā stōaci aliqd̄ resoluif. aliqd̄ suppuraf. Aliud ad alia mēbꝛa permutaf: ⁊ aliqd̄ induratur. ¶ Insuper apāta calida stomaci vtplurimū per viaꝫ defluxus materierū ad ipsuꝫ generanf: ⁊ nō per cōgestionem: vt est sanguis ⁊ colera: ⁊ cōsimiliter de apostemate melācolico fit: sed flegmaticū: vtplurimū per viaꝫ cōgestionis generatur. Et inter ista apostemata colericuꝫ frequēti⁹ generatur: dehic sanguineū: raro flegmaticū: ⁊ rarius melancolicū. ¶ Itē apostemata calida vtplurimuꝫ fiunt incipiendo: frigida vero raro. ¶ Istis sic positis ad apostematū causas veniēdo. Queda꜉ sunt intrinsece: ⁊ q̄dam extrinsece: vt casus ⁊ percussio super stomacū. Res q̄ꝫ ipsi stomaco sepius applicate: vt vētose ac medicine calide foꝛtiter attrahentes ⁊c. longa famis tolerantia est cā ad stomacū putridoꝛū humoꝛuꝫ defluxus. ¶ Intrinsece vero cause sunt si stomacus fuerit valde calidus: q̄ rōne caliditatis ad se materias facile trahit: que postea congeste apostema stomaci faciūt. Debilitas itē stomaci ⁊ alioꝛum mēbꝛoꝛum virtutis expulsiue foꝛtitudo est cā generationis apostematū: ac doloꝛes foꝛtes cū ꝓlogatur quia natura intendēs doloꝛi succurrere spiritū ac sanguinis multitudinē ad locū dolentē transmittit. Et sic mā ibidē congesta generaf apostema. ¶ Cause vero cōiuncte sunt colera sanguis flegma: melancolia. huiusmodi igif i sūma sunt tam extrinsece q̄̄ intrinsece apostematū stomaci cause: que huic capitulo finem ponunt.

¶ De signis demonstratiuis apostematū stomaci tam generalibus q̄̄ specialibus. Cap. xxxix.

V T igitur in apostematum stomaci cognitionē ipsorum quoq̄ causarum deueniamus: si extrinsece fuerint: ex infirmi relatione facile deuenies. Sed a quo humoꝛe tunc veniat: inuestigandum erit: quod prout te statim docebo facies. ¶ Sed anteq̄̄ ad specialia signa deuenias: opoꝛtet aliqua generalia prenotare.

Plurimi naꝗꝫ ex dolore i stō existēte apā ibi esse arguunt: qḋ tñ nō est. ¶ Ut apā in stomacho ipso cognoscas. Scias illic esse tumorē: ꝛ cū hoc durities manifeste sentit. Et si supinus īfirmꝰ aut sedēs aut recte steterit: ꝛ apā fuerit v̄sus os stomachi manifeste dephēdit. In fundo v̄o nisi magnuꝫ fuerit: nequaꝗꝫ dolor int spatulas ꝛ meri qꝫ sentit: ꝛ sumpto cibo: qꝛ stomachū grauat ꝗꝫ añ maior. Et ꝑpt colligātiā ipsiꝰ stomachi cuꝫ spōdilibꝰ qñqꝫ cubitis dolor cōicat ꝑpt neruos q ibi nascūtur ꝑpe: ꝛ tunc quedā in brachijs sentit cōfractio. ¶ Et iterū ꝑpter cōpressionē diafragmatis dolor ꝑpter apostema qñqꝫ augetur: quare tantū diafragma augeri aut extendi nō potest: vnde necessario sequitur anhelitus paruus velox ꝛ spissus ꝛ cum velocitate ꝛ spissitudine. nam natura necessitati melius succurrere poterit. Et si apostema in ore stomachi fuerit semper destruitur appetitus: non tamen sic digestio. cuius appositum si fuerit in fundo contingit ꝙ destruitur digestio: ꝛ non tantum appetitus: cuꝫ quo sepius leditur contentiua: ꝛ fit fluxus: ꝛ maxime lienteria. Interduꝫ tamen debilitatur expulsiua: vt constipatio quoqꝫ fiat: quod non sic in apostemate oris contingit. ¶ Et qa quandoqꝫ apostema fit in interiori tunica: ꝛ quandoqꝫ inꝰ exteriori. Si in interiora omnia intensiora erunt accidentia: ꝛ cū cibꝰ vel potus ad stomacum peruenit: dolor atqꝫ grauitas augetur: in exteriori vero omnia illa remittuntur: cum quo magis visu atqꝫ tactu apostema percipitur. ¶ Ad specialia nunc signa deueniendo: si apostema colericum fuerit continua febris aderit: ꝛ acutissima quidem cum intensa siti atqꝫ oris amaritudine: atqꝫ ariditate lingue: citrinescit facies: ꝛ erit dolor inter: ceteros acutissimus: vt plurimum de tertio in tertium omnia accidentia crescunt. vrina est subtilis atqꝫ ignea: pulsus autem velox atqꝫ spissus cum duritie quadam. ¶ Si autem apostema a sanguine fuerit: dolor erit potius grauis ꝗꝫ acutus: ꝯtinua erit fe. non tñ velut in ꝑcedenti acuta: nec ita intēsa ꝗꝫ sitis: nec tanta oris amaritudo: rubet facies: adest venaruꝫ tensio: vrina erit rubea atqꝫ grossa valde: pulsus velox: mollis: atqꝫ spissus. ¶ Si flegmaticū erit apā: febris erit lēta: dolor mitis satis: cū quadā tamen grauedine faciei: color albus ꝛ in tactu mollicies reperit: sputi adest copia: pulsus erit mollis atqꝫ spissus: cū quadā tñ diuersitate: vrina nō multum tincta: est tñ spissa. ¶ Apostema v̄o melancolicum si fuerit: febris erit occulta satis: dolor ponderosus cum loci duricie quadaꝫ: color faciei fuscus: ꝛ vrina subtilis erit multū ad albedinē tendens pulsus paruus: strictus atqꝫ durus: insomnietates aderūt. plurimū malis atqꝫ extraneis cū cogitationibus terretur in somno. Et iste tristis continue mortuos in talia territoria somniat. Et hec sunt tam generalia ꝗꝫ specialia apostematū stomachi signa.

¶ De signis ꝑnosticis apostematū stomachi. Cap. xl.

Quando stomachi dolor ꝑlongat ꝛ auxilijs conuenientibus applicatis nō recedit. scias apostema in fieri vel in facto esse. ¶ Ex apatibꝰ calidis deterius est colericum ꝗꝫ sanguineū. Frigidorum v̄o melancolicū flegmatico. Et quodcūqꝫ horū fuerit in ore stomachi deterius est eo qḋ in fundo stomachi fit: modo in his cetera ponant paria. ¶ Si cū apate stomachi dolor intēsus fuerit: ꝛ cū extremitatū fuerit frigiditate malum. verum vbi frigiditas cū fricationibus ꝛ alijs adiutorijs non remoueret: moriet infirmus: qꝛ vt inquit Gali. sicut attrahit sanguis ad ventosas: ita trahitur ad dolorem: quare frigent extrema. ꝛ sic continuatio frigiditatis mortem arguit. ¶ Apostema interioris tunice periculosius est multo ꝗꝫ extrinsece. patet quia deteriora multū fiunt accidentia: vt habitū est supra. ¶ Quandoqꝫ stomachi apostema resoluitur: qñqꝫ ꝑmutatur: qñqꝫ indurat: quādoqꝫ supparat. ¶ Si resoluit. cognosceꝫ quia accidētia paulatim sedant. ¶ Si aūt ꝑmutat: accidētia cito delitescūt: vel paruo in tēpore cū apparitione scilicꝫ lesionis in mēbro. ad qḋ fit ꝑmutatio. ¶ Si v̄o induratur: sedatur febris: dolor: atqꝫ inflāmatio. tñ cum grauedine duritie maiori ꝗꝫ añ manet: sed cetera accidentia remittunt. ¶ Si aūt ad suppurationem peruenit feb. dolor: ꝛ omnia alia accidentia intenduntur. ¶ Signa autē ꝙ iā est saniatuꝫ est fe. ac doloris: ac omniū accidentiū remissio fluxus vētris atqꝫ vomitꝰ multiplicat ꝑpt materiā. s. ab epate resudantē: ꝛ virtuteꝫ expulsiuā irritātē. ¶ Et si apā ruptū foret in vomitu qñqꝫ sanies apparet: aliqñ in egestiōibꝰ ꝛ aliqñ simul: tā i egestionibꝰ ꝗꝫ in vomitu: cuiꝰ cā minorat vrina. Et cū stomachus ꝑmit qñqꝫ pus digitoꝝ tactui cedit. vbi añ puris generationē minime cedebat: locꝰ quoqꝫ detumescit. vñ Rasis in suo de diuisiōibꝰ. signa ista ponit. inqt eni cū mouet in corpe tremor. apparet sanies egesta atqꝫ sāguis siue vomitus detumescit apā: scias ꝙ ipm iā disruptū est: cuiꝰ ruptura virtꝰ maxīe ꝓsternit. qꝛ in ipsiꝰ eruptiōe magna spirituū quantitas euacuat: verū si in tunica fuerit exteriori euacuat ꝑ vrinā: vt ipse vidi. Et tūc bonꝰ meꝰ patiēs liber euasit. ¶ In saniatiōe apatis stomachi si rubor in oculis appuerit: malū. significat eni mām cerebro cōicari. Ideo Aui. apā stomachi calidū inqt qñqꝫ ad ꝑmixtioneꝫ rōnis deducit: ꝛ interdū ad sirsen: hoc est frenesim: ꝛ tūc rubedo i oculis apparet: ꝛ tūc ē mala ꝑmutatio: qꝛ ex mille vnꝰ nō euadit. Et qñqꝫ ꝑpter nocumētū cerebro cōicatū accidūt cerebro accidētia manie ꝛ melācolie: ꝛ mirachie: qui ex apate stomachi plerūqꝫ fit: vti meo de egritudinibꝰ capitis caplo de mania tibi clare demōstraui: ꝛ de istis euadūt perpaucissim. Et i hoc de ꝑnosticis apostematum stomachi; dictio finitur.

¶ De cura apostematuꝫ stomachi a materia calida prouenientium. Cap. xlj.

In apate stomachi colerico vel sanguineo flebotomia est necessaria: dūmodo virtus ꝛ etas ꝛ alia requisita ad flebothomiā cōsentiant. Et vbi cause alique flebothomiā impediāt: ꝓut etati complexioni et ceteris cōueniret: vētose erunt cum scarificatione ponende. ¶ Supfluitatibus igitur ꝑme digestionis nāliter vel cuꝫ clisteri eductis: si apā sanguineū vel patiēs robustꝰ fuerit atqꝫ repletꝰ valde a saphenis flebothomia mane ichoanda erit. In vespis vel saltē in crastinū i basilicarū altera. i scḋa v̄o die vl lōgiꝰ i tertia vene medie flebothomia fiat. ¶ In colerico v̄o apate iste tot flebothomie neqꝗꝫ fiēde sunt. sꝫ ꝑma i basilica fiat. scḋa v̄o i media ꝛ nō magna extrahat sanguinis copia: cū sanguis colere frenū existat: ꝛ vbi flebothomia ꝗuis causa fieri nō possit: sup nates primo: ꝛ dehinc cū scarificatiōe in spatulis fiende erunt vētose. Et semꝑ in sanguineo: mō cetera sint paria ꝗꝫ in colerico maior quātitas sāguis extrahēda ē. ¶ His factis i primo ad repcussiua veniēdū erit. Ab extra igit sic facias ℞. olei rosa. olei citonioruꝫ añ. ℥. j. aceti parū: ꝛ ex isto frigido stomachꝰ pungat. ¶ Uel facias sic. ℞. sandaloruꝫ rube. ros. ru. boli ar. añ. ℥. ß. cāphore. ʒ. j. incorporent cuꝫ aqua ros. ꝛ citonioꝝ succo: ¶ Uel cū aqua cucurbite aut succo plātaginis vel solatri: vel folioꝝ salicis. aceti paruꝫ addēdo. ꝛ de tali frigido stomachū inunge: ꝛ cū desiccari incipit remoueat. ¶ Uel facias sic. ℞. farine ordei: sandaloꝝ al. ꝛ rub. boli ar. añ. ʒ. ij. spodij. ʒ. j. camphore. ʒ. ß. incorporent cuꝫ succo plantaginis ꝛ aceti modico: ꝛ ex his epithimet: siue emplastret stomachus. ¶ Ego aūt a Galieno doctus pro cōfortatione caloris naturalis stomachi parum spice vel cardamomi: vel consimilis semper addi di. Qḋ in membris consimilibus semper fiendum ē: vt in meo de necessitate medicinarū corporis declaraui manifeste. Ista aūt in ꝑncipio fiēda sunt: cū apostematis materia nondū resudet. ¶ Ego aūt materia existente in fluxu ad eius diuersionē ligaturas dolorosas fricationes: ꝛ filiter ad nates sine scarificatione ventosas fieri facio. ¶ Uerum a principio ad intra ad talē materiā repercutiendaꝫ aqua solatri maxime ꝯuenit: cū ipsa nō soluꝫ mām ipsam

repercutiat. sed a proprietate quadam apostematibus intrinsecis mirabiliter valet. Datur etiam aqua endiuie. Aqua quoque ro. et sepe sirupus ro. in infusione ro. cum istis apposui. et acetosum quoque sirupum simplicem et talia in principio fienda sunt. ¶ In augmento vero cum istis resolutiua aliqua erunt commiscenda. illa semper gradatim augendo secundum quod magis versus statum appropinquatur. ¶ Ab extra vero cum infrascriptis camomille mellilloti vel absinthij aut spice cum pasta altee et cepe paruum erit addendum. ¶ In casu autem isto emplastrum infrascriptum maxime conuenit. Quod. ℞. farine ordei fenugreci: paste radicis altee ana ℥.ij. absinthij sicci ℥.viij. confice cum oleo ro. Et si multum ad statum appropinquas oleum de lilio pone. ¶ Uel facias sic. ℞. fol. malue atque bismalue absinthij ana m.ij. ordei mundi ℥.ij. pinguedinis galline et anseris ana ℥.j. dactilorum numero .iiij. mucillaginis se. lini et fenugreci ana ℥.ß. croci ℥.ß. fiat emplastrum quod usus fines augmenti magis conueniet. ¶ In statu vero tale emplastrum fiat ℞. farine fenugreci se. lini et absinthij ana ℥.ij. camomille mellilo. ro. ana ℥.ß. ista omnia cum succo apij simul incorporentur oleo camomillino vel de lilio vel nardino tamen addito quod ad emplastri formam deueniat. ¶ Uel facias sic. ℞. paste radicis maluauisci ℥.vj. mucillaginis fenugreci et se. lini ana ℥.ij. pul. florum camomil. mellilotti ana ℥.j.ß. fiat emplastrum paruum addendo de oleo camomil. ¶ In isto quoque casu emplastrum de mellilloto mesue usus sum: et mirabiliter contulit. ¶ Auisatus tamen esto quantum possibile fuerit tibi: ne tale apostema ad saniationem deueniat prohibere. Et supius dictum est quod ad dolorem stomachi apostema plerumque sequitur: et ad doloris sedationem subtiliatiuis et resolutiuis usus fueras: sicut est pinguedo anatis galline et similium. Oportet si apostema inchoari seu in fieri deprehendes quod cum illis stipticum aliquod commisceas: vt est acatia hipoquistidos ro. et similia. ¶ Cumque apostema ruptum fuerit: idromel maxime sibi conuenit. et iterum aqua lactuce calida. ¶ Uel sic fiat: quod multum ab antiquis commendatur. ℞. capil. vene. M.j. menthe. M.ß. passul. ℥.j. sebesten .ʒ.vi. liquiritie ℥.ß. se. altee fenugreci squinanti ana ʒ.ij. dactil. numero .iiij. decoctio fiat cum lib. iiij. aque. et ad consumptionem tertie partis coletur: et de tali calida sepe infirmo tuo prebe. Et si magis abstersiuam facere volueris da de ea ℥.iiij.ß. pro vice cum ℥.ß. mel. ro. Et aliqui ex ea cum zuccaro sirupum longum faciunt. de quo .iiij. ℥. pro vice tribuunt. Uel lactis caprini ita calidi: sicut mulgetur ab vbere ℥.iiij. cum modico zuccari per duas horas ante cenam prebent: et si maiorem queris abstersionem cum mel. ro. ℥.ij. dabis. ¶ Et aliqui decoctionem liquiricie cum solo modico zucchari dabant. et in isto casu ydromel in potu continue tribuunt. ¶ Et antiquorum plurimi: et maxime Aui. in isto casu. ℈.ij. vel ʒ.j. pil. de hyera simplicia summe laudant: quoniam vlcus mundificando materiam ad inferiora pellunt: et cum hoc ad vlcerum consolationem maxime operantur. ¶ Uerum post mundificatiua consolidantia exhibenda sunt. Facias ergo sic. ex suprascriptis mundificatiuis: quod volueris dabis: et post duas horas trociscorum de carabe ʒ.j. cum modico aque plantaginis: in qua prius paruum sumach et mirtillorum buliat: vel cum succo citoniorum: vel eorum miua. Et loco troci. ʒ.j.ß. pulueris infrascripti dabis. qui. ℞. thu. sang. dra. rosarum boli ar. dragaganti: spodij: gummi arabici ana ʒ. i. charabe: balaustiarum: masticis amidi ana ʒ.ß. fiat puluis: et quod libuerit cum suprascriptis liquoribus dandus est. ¶ Ego autem in casu isto confectionem infrascriptam maxime vtilem inueni. ℞. masticis rosa. ru. mirtillorum coralli: vsti lapidis: ematitis: sang. draco. ana ʒ.j. fiat puluis: quem misce cum ℥.iiij. diadragangati frigi. et cum ℥.ij.ß. zucchari ro. antiq. et fiat mixtura cum modico sirupi de mirto: et da coclear vnum pro vice. ¶ Laudo insuper: vt continues ab extra aliquod vnguentum stipticum vel cerotum: vt facilius vlcus consolidationem recipiat. Facias ergo sic. ℞. olei ro. mirtini ana ℥.j. olei masti. ℥.ß. boli armeni: mastic. mirti: ro. ru. corallorum vstorum ana ʒ.ß. cere parum. et fiat vnguentum: quo ante pastum per horam vnam aut duas semper stomachus inungatur. ¶ Uel cerotum superponatur infrascriptum. ℞. boli ar. aloes: myrrhe: ana ℥.j. masticis ℥.ß. fiat cerotum: addendo modicum terbentine: vt se melius tenere possit. Extendatur ergo super corio: et stomacho suppone. ¶ Habes ergo qualiter apostema calidum stomachi resolui debeat: et si ad suppurationem deueniat: qualiter sit procedendum. Et si ad duritiem terminabitur: sequens capitulum deo dante tibi curam dabit. Et per hoc presenti finem dabo.

¶ De cura apatum stomachi a materia frigida prouenientium tam in duriciem conuersorum quam non. Cap. xlij.

Raro flegmaticum apostema in stomacho generatur Quod si tibi curandum aliquando appareat in principio sic fiet. ℞. olei ro. olei citoniorum: olei de absinthio ana ℥.j. aceti parum: et ex isto calido sepe stomachus vngatur. ¶ Uel facias sic. ℞. absinthij: mente: mellilloti ana m.j. ro. rub. m.ß. farine fenugreci se. lini: farine ordei. et lupinorum ana ℥.ß. mirtillo. aloes ana ʒ.iij. fiat cum istis emplastrum cum oleo ro. et citoniorum: modicum succi plantagi. addendo. ¶ Uel facias sic. ℞. ro. absinthij: mente: mirtillorum ana ʒ.ß. sandalorum ru. calami aromatici: spice ana ʒ.iij. conquassentur: et fiat sacculus qui leuiter super tegula vino rubeo aqua rosa. et absinthij permixto aspersa calefiat: et ponatur super locum: et talia in principio fienda sunt. ¶ In vnguento vero ex oleo camomillino anetino: et nardino calidis inungatur: vel cum modico cere fiat vnguentum: cum quo misce squinanti spice ana ʒ. ij. et cum modico aceti taliter incorporetur quod ad formam vnguenti deueniat: de quo stomachum illinias. ¶ Uel tali emplastro vtere: quod omne apostema durum resolubile resoluit. Cepe in vino et oleo decoquatur: cum quo modicum amidi incorporetur: sic quod ad formam vnguenti deueniat: et de tali emplastretur stomachus. ¶ Si autem comprehendes apostema in collectionem deuenire infrascriptum emplastrum superpone. Quod. ℞. paste radi. altee ℥.iiij. cepe lilij et cepe narcisci ana ℥.j. brance vrsine. m.ß. farine se. lini: fenugreci et frumenti ana ℥.j.ß. ysopi humide adipis anatis ana ʒ.vj. squinanti: aloes: mellilloti: camomille ana ʒ.iij. croci ʒ.ß. componantur cum oleo de lilio: et stomachus ex eo emplastretur. ¶ Uel facias sic: quod omne apostema frigidum maturandum maturat. accipe branci vrsine. m.iiij. cepe lilij ℥.ij. coquantur in vino et oleo pistentur postea: et cataplasmetur stomachus. ¶ Si autem facta sanie apostema rumpatur: ipsum cum aqua mellis vel mel. ro. vel aqua lactis mundificetur. Auisatus tamen esto si fluxum faceret stipticum aliquid ponere: vt thus: mastix: vel aliquid simile. ¶ Ab extra semper emplastra vnguenta stiptica supponere: veluti in apostemate calido factum fuerat. ¶ In duri autem apostematis cura tria consideranda sunt. Primum quod medicamina omnia sint aromatica: et vomitus. et meliorum conseruetur. Secundum vt sint mollificatiua propter duriciem resoluendam. Tertium vt sint diaforetica siue resoluentia vt mollificata materia resoluatur. Et si bene conspexeris in emplastro de mellilloto Mesue omnia que dicta sunt adinuenies: et ideo in illo casu maxime commendatur. Uerum quanto durities est maior facmollificatiua donari. et quantum mollificatum magis fuerit fortibus vtere resolutiuis. Et ob hoc aliqui mollificatiuis solis vtuntur: et mollificata resolutiuis vsque ad completam curam sic procedendo. Communiter tamen ista tempestate practicantes mollificatiua cum resolutiuis commiscent. ¶ Et vt te ad actum practicum deducam: habeas oleum de lilio: oleum camomillinum: et pinguedinem galline: ana partes equales in quibus succidam lanam imerge: quam calidam stomacho vacuo suppone. Et hora translacta vnam emplastrum de mellilloto vel ysopi cerotum descriptione philagrij Cumque patiens cibum sumpturus est emplastrum seu cerotum remoueatur: et istum ordinem ante cenam et ante pastum obserues. ¶ Uel facias sic. ℞. de emplastro de mellilloto vel de ysopi ceroto descriptione philagrij: et quod istorum libuerit cum oleo de lilio vel camomillio mollificabis: et stomachum ante cibum inunges. ¶ Uel cum forti aceto mucilaginem se. lini extrahe: et in ea lanam succidam imerge quam in ieiunio super stomachum impone: et post ij. horas emplastrum de mellil. vel ysopi

cerotū h̄ expire: ⁊ videbis mirabile. ¶Uel loco mucilla
ginis ex cerebro vituli vel cerui stomachū inūge. ¶Uel
accipe stercus porcelli duoꝝ mēsiū vel triū: ⁊ eū in catio-
la cuꝫ modico olei camomille cōmisce: ⁊ ex eo calido sto-
machū cataplasma. ¶Ego aūt in casu isto ex īfrascripto
emplastro stomachū cataplasmaui durū valde: ⁊ ī eo mi
rabilē effectū adiueni: q̄d sic fit. Fic⁹ imaturas coq̄ ꝑ q̄-
bus postea pastā facito: de q̄ ⁊ assungie porci ⁊ ysopi hu-
mide añ. ℥.j. accipies: picis naualis. ℥.j.ß. cere citrine. ℥.
ß. cerebri vel medulle ossiū ipsi⁹. ʒ.vj. olei de lilio. ℥.ß. oīa
siꝉ liq̄fiant: cū q̄b⁹ incorporenᷓ diaglonis. ℥.ij. radicis yre
os. ℥.ß. sulfuris viui. ʒ.iij. cinerū corticū salicis. ʒ.ij. fiat em
plastrū seu cerotū: de q̄ stomachuꝫ emplr̄a ⁊ si tenē potes
sup alutā ponaᷓ. ¶Uel facias sic. ℞. radicis yreos ⁊ ī vi
no buli ⁊ pista: ⁊ pastā facias: de q̄. ℥.j. accipies: olei camo
melini. ℥.ij. olei de spica. ℥.j.ß. medulle cruris vituli vꝉ cer
ui. ℥.j. ⁊ cū isto pone illius vini in q̄ decocte sint radices
yreos. ℥.iij. ⁊ oīa vsq̄ꝫ ad cōsumptionē vini buliāt: cū qui
bus parū cere citrine liq̄fiat: ⁊ fiat vnguētū. ¶Uel facias
sic. ℞. vio. ʒ.v. ros. ʒ.ij. spice masticis añ. ʒ.j.ß. sq̄nāti: cipe-
ri: calami aromatici añ. ʒ.j. floꝝ camomille: mellilotí fari
ne ordei añ. ʒ.x. paste radicis altee. ℥.j.ß. farine se. lini. ℥.j.
⁊ cū mucilagine se. lini cum aceto extracta fiat empl̄m. h̄
enī mirū in modū duritiē resoluit oēm. Et in h̄ frigidoꝝ
apatū eorūq̄ꝫ in duritiē ꝯuersoꝝ cura finitur.

¶De vomitu nausea subuersione ⁊ quaq̄ꝫ ipsarum causa
in generali. Cap. xliij.

Ibet post curā apostematū stomachi vomitus do-
ctrinā ponere. Pro q̄ sciēdū ꝙ reperiunᷓ isti tres
termini. vomit⁹. nausea. ⁊ subuersio. q̄ cōicationē ⁊
ꝯueniētiā inᷓ se hn̄t quādā. ¶Nā vomitus est motus sto
machi ꝑ quē aliq̄d ꝑos expellitur. Ideo nōnulli ethimo-
logiçātes vomitū dicūt. Q̄ꝛ vomitus dꝛ q̄si tēsus vēter ad
expellēdū versus sursuꝫ q̄d in eo cōtineᷓ de nociuo. Et ꝑ
vētrē stomachū intelligūt. ¶Nausea vō est stomachi q̄-
dā ad vomitū stimulosa dispositio a mala qualitate cum
materia: vel sine proueniēs: ꝑ quā: ⁊ si tūc ad vomitū inci
tetur: nihil tn̄ emittiᷓ. Ideo dicūt q̄dā ꝙ nausea ē volun-
tas vomēdi sine effectu. Dispositionē enī talē hn̄s: ⁊ si ci-
bū adhuc desideret, cū eidē presenteᷓ inspectionē eius re
fugit: ⁊ sic faciē ab eo vertit: ⁊ nasum torquet. ⁊ proptᷓ hec
vt aiūt nausea dicta est. ¶Subuersio aūt diciᷓ dispositio
stomachi: in q̄ virt⁹ expulsiua ad expellendū aliq̄d a fū-
do ad supiora moueᷓ: ⁊ illius materie patiēs ascensum ꝑ-
cipit. cū quo tn̄ nihil amittiᷓ. sed ad funduꝫ stomachi mā
illa reuertiᷓ. Ex quib⁹ patet istoꝝ triū terminoꝝ ꝯuenie
tia. ¶De vomitu itaq̄ꝫ siue creticus siue q̄cunq̄ꝫ ali⁹ fuerit
q̄ ad se curā vocat determinationē hic facere intēdo diui-
sionib⁹ quibuscūq̄ꝫ alijs omissis. ¶Et talis cause q̄dā sūt
ītrinsece: q̄dā extrinsece. causarū extrīsecarū q̄dā sunt ni
mia cibi repletio. ⁊ maxime ciboꝝ mordicatiuā vim hn̄-
tiū: vt sunt acuta atq̄ꝫ salsa: sicut porri: cepe: allea: eruca: si
napis ⁊c̈. Aut cibaria supnatari faciētia: aut ventosa: sicut
legumina: fercula de pasta: ⁊ fercula caseata: ⁊ talia. Ca-
sus itē. ⁊ sup caput ꝑcussio: vt in fractione cranei sepe con
tingit. ¶Cause vō intrinsece ꝓueniūt: aut rōne debilita
tis digestiue: stomachi male cibaria digerentis: cuius cā
in ipso mali humores congerunᷓ: ⁊ sua multitudine: aut
corruptione ipm̄ ad expulsionē irritant. Aut rōne totius
seu rōne alioꝝ mēbrorū particulariuꝫ: vt eēt epar: splen:
cerebrū. ⁊ matrix ⁊c̈. Talia enī mēbra sepe corruptos hu
mores ad stomachū mandāt: mediātibus. s. meseraicis: ⁊
epate. vt Gal. in li. ꝓnosticorū inq̄t. Humores ḡ a toto vꝉ
a membris ad stomachū ꝓpulsi sua multitudine: ⁊ inter-
dum sua malignitate virtutē stomachi expulsiuā irritāt:
quorū causa fit vomit⁹. ¶Talis ergo mā in stomacho cō
gesta vel aliūde ꝓpulsa pōt esse sanguis: vt in retētiōe mē
struorū: ac fluxus sanguinis nariū. ꝓpter etiā nimiā san-
guinis abundantiam: vt in mutillatis. Potest etiam esse
colera flegma ⁊ melancolia. ⁊ ista ex parte causarum in-
trinsecarum se tenet. Et sic patet quid sit vomitus: nau-
sea: atq̄ꝫ subuersio: que quoq̄ꝫ istorum cause: quod huius
capituli intentio fuerat.

¶De signis demonstratiuis spērū vomit⁹. Cap. xliiij.

Si vomitus a causis fit extrinsecis infirmi narra-
tione id facile scies. si ipse scilicꝫ cibis salsis: aut
amaricationē habentibus vsus fuerit: aut vētosis:
seu vnctuosis: vel aliorum quorumcūq̄ꝫ ciborūꝫ indiffe-
renter qui facile corrumpuntur: nimia facta sit repletio.
Quantum vō ad causas intrinsecas si ab aliquibus mem
bris materia ad stomachum propellitur: ex qua vomitus
fiat cognosces: quia in tali membro puta epate: vel sple-
ne: vel in quo libuerit alio dolor: agitatio: commotio ad-
erunt. ⁊ si a splene: sibi in hoc erit rugitus ⁊ etiam in quo
cūq̄ꝫ alio: a quo materia ꝑmo mouetur. ¶Sed ad parti-
cularia deueniendo. Si ꝓpter materiaꝫ in stomacho exi
stentem: ⁊ non aliunde ꝓpulsam vomitus fiat in eo com-
motionem: ⁊ agitationem sentiet: ⁊ in membris ceteris
nequaq̄ꝫ. Signum tamē cuiuscūq̄ꝫ vomit⁹ commune an
teq̄ꝫ fiat est labij inferioris tremor. ¶Sed ad materiei co-
gnitionem veniēdo. Si sanguis in causa fuerit siue a sto-
macho: siue ab alijs membris ꝓuenerit cognosces ex co-
lore: quia rubeus. ex sapore: quia dulcis. Et si ꝓuenit ex
ruptura vene in stomacho sanguis erit fluidus: nō sic co-
agulatus: quia a loco ꝓpinquo prouenit: dolor aderit in
stomacho. In epate vō nec alio mēbro dolor aliquis sen-
tiᷓ: nisi ꝓpter colligantiam id fieret: siue ꝑ cōpassionem.
Si aūt a splene erit sanguis grossus niger satis atq̄ꝫ fecu
lentus. ⁊ in eo dolor sentitur atq̄ꝫ rugitus. Et si ab epate
coagulatus erit: sed nō ita niger: neq̄ꝫ feculentus sic̄ san-
guis spleneticus. cum quo in ipso epate agitatio atq̄ꝫ do-
lor. Tua tamen semper interest ab infirmo tuo scire nun-
quid emorroides restricte sunt: aut mēstrua: aut sanguis
narium. vel ex mutilatione ille fuerit: quia quantum ad
curam talia scire multum iuuat. Si aūt materia fuerit co
lerica amara sentiᷓ: ⁊ color citrinus aut croceus satis ad-
erit ⁊ erit mā illa satis fluida: nisi materia fuerit vitellina
Colera vō prassiua vel eruginosa viridis erit. ¶Nota ta
men possibile esse ꝙ patiens interduꝫ vsus est herbis in-
digestibilibus: aut fructibus dure digestionis: seu imma-
turis: ex quib⁹ tunc flegma coloris viridis generatur ad
modum. s. ⁊ colorem suc. lactucarum: ⁊ talis nec erit cole
ra eruginosa: nec prassiua. Et ad hec aduertentiā habe.
Si tamen mā illa super terram ebulierit: ꝙ colera sit
prassiua vel eruginosa nequaq̄ꝫ dubitabis: quod ex alio
quoq̄ꝫ cōprehendes. nam in colera eruginosa vrina subti
lis ⁊ ignea. In flegmate vō viridi alba grossa erit. Pul-
sus erit paruus mollis cū diuersitate q̄dā. ¶Si materia
vomit⁹ fuerit flegmatica: erit vtplurimū alba. qꝛ interdū ex
vsu herbaꝝ idigestibiliū: vt statī dictū ē fit viridis: ⁊ de h̄
informabit te īfirm⁹. Uerū vbi talꝭ mā sup terrā nō ebuli-
erit scias flegma illā eē: erit q̄ꝫ viscosa. sitis aderit: nec tn̄
sētieᷓ caliditas. Sapor īsipidus atq̄ꝫ acetosus existit: ⁊ vri
na alba exn̄s ad spissitudinē quādā tēdit. ¶Si vō mā vo
mit⁹ melācolia fuerit: sapor erit pōtic⁹ cuꝫ acetositate mi-
xtus: ⁊ ad nigredinē quādā tēdit: vꝉ ad citrinitatē. Et s̄ba
erit admodū satis grossa. vrina subtilꝭ erit ⁊ alba. Q̄ꝛ si in
sanguis cognitionē: seu colere flegmatis: seu melie ꝑfecti
us ventre cupis cōplexionē p̄cedēs regimē: ⁊ talia ꝯside-
rab: qꝛ humor cui illa mag̃ attestanᷓ. ille erit ī cā. dc̄is āt
signis cū istis tn̄ cōplicatꝭ. Et h̄ de signis demr̄atiuis vōit⁹

¶De signis ꝓnosticis vomitus. Cap. xlv.

Uomitus ergo velut flos eris: aut sicut porrorum
succus mortalis. iuxta illud afforismorum quarta.
quibuscūq̄ꝫ egritudinibus īcipiētibus: si fel nigrū
sursum aut deorsum exierit mortale. ¶Uomitus sangui-
nis ad sincopim deueniens mortalis. ¶Uomitus epile-
psiam inducens: ⁊ spasmum: vel sincopim: si infra horaꝫ

non curaẜ mortalis. tantā enī materiei in ore stomachi si-
gnificat malignitatē: vt patiēs viuere nō possit ꝓpt acci-
dētia dicta. vñ si infra horā nō curaẜ: nā talia pati nō pōt
ꝛ sic moriunẜ. Sꝫ si mā euomiẜ: curanẜ vt ipse vidi. ¶ As-
siduatio vomit⁹ stomachū debilitat: corp⁹ totū attenuat.
Sed fact⁹ raro: qꝛ bis ī mēse vt auctores plimi pcipiūt iu
uare pōt. ¶ Itē infirm⁹ si libere euomēs ꝛ absqꝫ malis ac
cidētibus bene eū toleret: vomitus vtilis existit. ꝯtrarius
v̊o inutilis. iuxta illud: Si q̄lia oportet purgari purgētur
¶ Si vomit⁹ sanguinis cū febre fiat malus: sine febre v̊o
nō necessario malus: qꝛ stat ꝙ p ipm corp⁹ a sanguine su
pfluo mōdificeẜ: ꝛ tūc seqtur leuitas iocūditas ꝛ qes. Et
iō Hypo. dicit: Sāguis q̄liscūqꝫ sursū malus: itelligēdū ē
de sanguie misso cū febre: vel ad cui⁹ emissionē nō seqtur
alleuiatio. ¶ Quilibet vomit⁹ sinthomatic⁹ malus. ¶ Vo
mit⁹ in dieb⁹ creticis fact⁹: q in dieb⁹ indicatiuis p signa
bona indicās ī die cretica fieri bon⁹ ac laudabilis sp erit.
dūmō infirm⁹ vt dꝫ guberneẜ bñ. Nā sepe īfirmi: ac igno
rātis medici causa male succedit. ¶ Ois vomit⁹ in fluxu
vētris cū tolerātia bon⁹. ¶ Si i vomitu v̊tute ꝯstāte sup
ueniat flux⁹ vētris bon⁹. ¶ Ois vomit⁹ fetēs malus. ꝛ si
fuerit vt vini fex: vt porroꝝ succ⁹: mortal̄. ¶ Vomit⁹ ꝯmi-
xtus ex colera ꝛ flegmate ceteris parib⁹ alijs vomitibus:
aliarū materierū q̄cūqꝫ ille fuerint: secur⁹ magis existit.
¶ Vomit⁹ simplex ceteris parib⁹ deterior ē mixto. ¶ Vo
mitus corpib⁹ sanis ē nociu⁹. Lapsis v̊o interdū vtil̄ cum
nā p vomitū se poti⁹ exoneret ab humorib⁹ q mala ꝝ egri
tudinū cā forēt. Si q̄ in talib⁹ nō supflueret: neq̄qꝫ est re-
stringēdus. Quare vt inqt Aui. auctoritate Hypo. cū tali
seruaẜ sanitas a multis interdū pericul̄: ꝛ ab iminētibus
pessimis egritudinib⁹ fit euasio. Verū in ꝯsuetis mag̃ q̄ꝫ
in nō ꝯsuetis iuuat. ꝛ magis ī iuuētute q̄ꝫ in senectute. Et
sic patet vbi casus accideret: quid de his hēs ꝓnosticari.
¶ Vomit⁹ in pinguibus ꝛ in hñtib⁹ pectus strictū: ꝛ ī his
maxime q difficul̄ anhelāt: ac in ptisicis: ac in ꝯsuetis sā
guinē ex ptibus pectoris expuere piculosum ē valde. ꝛ in
hñtib⁹ q̄ꝫ stomachū debilē. Tales enī ꝓpt hͦ sepe cadūt ī
sincopim. ¶ Vomit⁹ sanguis: ac hūoris melācolici q ī sto
macho non gñatur malus. Significat enī in mēbris alijs
nocumētū. ¶ Sꝫ vomit⁹ sanguis maiorē maliciā signifi-
cat q̄ꝫ melācolic⁹. Primo qꝛ sanguis ē thesaur⁹ vite: ꝛ no
cumētū significat i epate: qᵭ mēbruꝫ existit pncipale. nec
sanguis a nā derelinqtur nisi oppssa ꝛ victa fuerit. ¶ In
vomitu singultus ꝛ oculoꝝ rubedo malū signū. significat
enī in stomacho apā: vl̄ in cerebro eē vel ꝯgñari. ¶ Vo-
mitus cibal̄ ꝯtinu⁹ malus. significat enī v̊tutis digestiue ꝛ
ꝯtētiue debilitatē. ¶ In hñtib⁹ os stomachi forte ꝛ fundū
debile vomit⁹ ē timorosus. ecōtra v̊o ceteris parib⁹. ¶ In
passiōibus mēbroꝝ inferiorū vomit⁹ magis cōmēdaẜ q̄ꝫ
suprioꝝ. ñ in passionibus capitis. ꝛ maxime p cōpassionē
a stomacho veniētibus si leuis interdū fiat bonus. ¶ Vo
mit⁹ i fe. pestilētialib⁹ malus: ꝛ hec de ꝓnosticis vomit⁹.

¶ De qbusdā gñalib⁹ i cura vomit⁹ obseruādis. Ca. xlvj.

m Et tps āmodo vocat vt curā vomitus ponā. In pri
ti itaqꝫ caplo gñalia q̄dā describā. ꝛ dehic ꝑticula-
ri cuiqꝫ vomitui curā appropriatā. ¶ Si igitur vo
mitus a malis humoribus pūgētibus stomachū: aut ipm
aggrauātibus fiat: nisi p pri⁹ a nā vel ab arte fuerint eua-
cuati: minime restrīgaẜ. ¶ Cibalis iteꝫ vomitus: si a cibo
supfluo: aut indigesto ꝓuenerit: nequaq̄ꝫ restringendus
erit. vbi v̊o nec ab indigesto: nec a supfluo cibo fiat cohi-
bendū ē. ¶ Facilē ꝛ tēperatū humoralē vomitū nequaq̄ꝫ
restringas. verū vbi stomachū debilitari cōprehēderes:
restringēdū esset. Nā si ꝯsuetudinarius fieret stomachuꝫ
debilitando eū lacunā supfluitatum efficeret. quare talis
cōsuetudo erit paulatine remouenda. ¶ Vomitus creti-
cus signis digestionis ꝑapparētibus nisi supfluat: qᵭ ex
infirmi tolerantia mala deprehendas: minime restringa
tur. ¶ In principio item materialis morbi: sepe vomitus
sinthomaticus accidit: vt in principio paroxismoꝝ mate-
rialiū febriū sepe ꝯtingit. ꝛ talis nisi nimiuꝫ nā grauareẜ
minime restringendus erit. Nā q̄ꝫuis p viā signi vt in ꝓ-
nosticis gñalibus habuisti malus sit: p viā tñ cause bon⁹
esse pōt. inquātū. s. māꝫ paratā egritudinē facere: vl̄ actu
facientem minuit. ꝛ interdū eam eradicat ex toto vt sepi⁹
experimur. ¶ Caueas insup ne infirmo tuo cibū facil̄ cor
ruptiōis exhibeas. ꝛ ita nec q̄uis modo cibū abhominabi
lē prebeas: imo odoriferū: ꝛ quāto plus poteris delicate
ꝑparatum dabis. nā vt inqt Aui. odor bonus est ꝯueniēs
stomacho: sicut assatū panē in aceto forti infusum odora-
re: vel in bono vino aromatico. vt Rasis voluit. vnde
in casu isto aerē camere odoriferū facere laudat. ꝛ magis
adhuc cibos odoriferos exhibere. Et ad hoc ꝓpositūꝫ fa-
cientia supra. 8. caplo. plima cōperies. Nā sic fetida apta
sunt stomachū subuertere: ita odorifera cōfortare. Et ad
hoc in meo de necessitate cōpositionis medicinarū medi
cinas odoriferas multipliciter facere docui. ¶ Sed mo-
dus approximādi odorifera talis est: qꝛ nō diu odorifera
illa coram infirmis tuis teneas: ꝛ ipsis auidis ad illa ap-
proximādū aliquātulū differas. dehinc postea illa iteruꝫ
approximabis. qꝛ infirmus tuus auidius odores illos re
cipiet. ꝛ ob hͦ supra i. 8. caplo approximādo cibaria odo
rifera tot cerimonias apposui. ¶ Assumpto insup cibo q-
escat infirmus. pōt tñ vt cib⁹ facilius ad funduꝫ stomachi
transeat leuiter deambulare. somnus tales multum adiu
uat. Sup oīa infirmū tuū ab ira ꝓfundis cogitationibus
a qbus cum cātilenis instrumētis musicalibus: ac nouis:
seu facetijs delectantibus eū facile remouebis. ¶ Quātū
ad cibū ꝛ potum ẜm humoꝝ peccantiū exigentiā ac mē-
broꝝ diuersitatem q̄ vomitus sunt causa variādi erūt. de
quibus ẜm exigētiā sequētibus in caplis doctrinaꝫ adiu-
uante deo tibi dabo. Et ꝓpt hͦ huic gñali ca⁹ finē ipono.

¶ De cura vomit⁹ sanguinei p interi⁹ exhibētia. Ca. xlvij.

a De vomituū particularium curam vēiēdo a sangui
nis vomitu inchoare libet. ¶ Pro quo sciēdum ꝙ
vomitus sanguinis siue a toto: siue ab aliquo mem
bro ꝓueniat nisi supfluat: aut virtutē deijciat: minime re-
stringatur. Sꝫ si supfluerit aut virtutē deiecerit. cōsidera
an a toto: vel ab ali q̄ particulari mēbro ad stomachū san
guis mādeẜ: vt ē splē: epar: ꝛ matrix ꝛc̄. Et vbi etas: vl̄ ali
ud flebothomiā nō ipediat minuēd⁹ erit ifirm⁹. ꝙ si a to
to vena flebothomeẜ. Si ab epate basilica dextra. ꝛ si a
splene sinistra. Et si ꝓpt retētionē mēstruoꝝ saphena. ꝓ-
pter aūt emoroidarū retētionē vena siatica. Et si ꝓpt re
tētionē flux⁹ sanguis nariū ꝯsueti illi⁹ ptis a q̄ egrediẜ sā-
guis. icidaẜ cephalica. meli⁹ tñ eēt si ꝓpt retētionē mēstru
orū id fiat mēstrua ꝓuocare: iuxta affori smuꝫ qnte ꝑticule
Mulieri inqt sāguinē vomēti mēstruis rūpētib⁹ sol̄o fit:
s. illi⁹ vomit⁹ qᵭ pariẜ de retētiōe emoroidaꝝ: aut retētio
ne flux⁹ sanguis nariū ē dicēdū: talia enī ꝓuocare vomitū
illū soluit. Nā ꝛ fl̄omie p̄dicte ꝛ emoroidaꝝ ꝓuocatio a
via vomit⁹ sāguinē illū diuertūt: cui⁹ cā vomit⁹ sistiẜ. ¶ Et
nota si p vomitū due libre sāguis egresse fuerit: ꝛ fcā fue-
rit fl̄omia: nec vomit⁹ restrict⁹ fuerit: fiēda erit secūdatio
pauca tñ sāguis quātitas extrahaẜ. ꝛ vt Aui. inqt: fl̄omia
minuta sp fiat ꝛ stricta cā. s. i p̄ma fl̄omia q̄ꝫ ī scđatiōe ad
huc ne spūs nimia quātitas resoluaẜ. ¶ Nota insup ꝙ vbi
talis vomit⁹ sāguis ab vlcerib⁹ san. ꝓueniret. neq̄qꝫ fien
da eēt fl̄omia: nisi i toto sang. abūdātiā cerneres veꝝ vbi
etas: vel aliud fl̄omiā ipediret. eēnt i crurib⁹ cū scarifica
tiōe vētose ponēde: fl̄omia: seu vētosis ẜm exigētiā factis
ad iferiora mēbra erit fiēda diuersio: cū fricatiōib⁹. s. liga
turis dolorosis ac cū vētosis sine scarificatiōe: vt in cruri-
bus: aut sub vmbilico: vel i costarū radicibus iferioribus
Et si cū istis restrictio nō fieret erūt ad spatulas vētose po
nēde. ¶ Ampli⁹ si san. ab epate: vl̄ a splene: vel a membro
alio vomitū efficiēs ad stomachū missus fuerit sup tale mē
brum ventosa sine scarificatione ponatur. ¶ Hijs per or-

dinē factis tā ab intra q̄ȝ ab extra ſangui. reſtringētia veniunt approximāda. Sed anteq̄ȝ talia fiant auiſatus eſto ne vētre exiſtēte ſtiptico ⁊ fecib⁹ nō eductis illa fiant. In illo igit̄ caſu cū cliſteri cōi: aut alit̄ illas feces educas. h̄ enim facto illa ſecurius approximabis: ac regulari⁹. ¶ Facias ergo ſic. ℞. lapidis ematitis. ʒ. ij. ß. coraloꝝ rub. ʒ. j. cornu ceruini vſti: ⁊ in aq̄ roſ. ꝑparati caude equine boli ar. an̄. ℈. ij. fiat puluis. de q̄ cū bono vino ſtiptico ſtomacho ieiuno coclear vnū dabis. Eſt enī puluis iſte ī hoc caſu mirabilis. Cōiter tn̄ practicātes cū aqua ⁊ aceto vel cū aqua plātaginis: ſeu virge paſtoris. vel cū ſuc. ipſarū. ʒ. j. trociſcoꝝ de karabe ꝑbēt. imo ꝑdictoꝝ ſuc. quilibet ꝑ ſe bibit⁹ mire in h̄ caſu valet. ¶ Vel cū aliq̄ iſtoꝝ pul. caude eq̄ne. ʒ. j. dabis. ¶ Vel facias ſic. ℞. terre ſigillate boli ar. ſpodij an̄. ʒ. ij. lapidis ematitis. ʒ. j. caude eq̄ne. coral̄. rub. an̄. ℈. ij. fiat pul. de q̄. ʒ. j. cū aliq̄ ꝑdictoꝝ exhibe. aliq̄ vō cum aqua ferrata vel pluuiali modico aceti addito pulueres ſuos dabāt. ¶ Ego aūt aliquādo cū ꝑdictis ſuc. vel aquis tn̄ duos lapides ematitis ꝯfricari feci: qd̄ rubea fierēt: et mirabiliter valet. ¶ Ad idē. ʒ. j. pului. infraſcripti mirabiliter valet. q accipit granoꝝ granatorū berberis an̄. ʒ. j. ß. roſ. ru. ſumach: boli armeni terre ſigillate: ſpodij an̄. ℈. ij. lapidis ematitis. ʒ. j. coral̄. ru. ℈. ij. fiat pul. ¶ Alīs cū iulep infraſcripto pul. ꝑſcriptos dabā. ⁊ ipm̄. ℞. ſucci plantaginis reſidētia facta. ℥. iiij. aque plātaginis. ℥. viij. ſiru. ro. ex īfuſione roſ. facti. ℥. iiij. vini granatoꝝ muſcoꝝ. ℥. j. iulepiçent̄ aromatiçādo cum ſandal̄. ru. vel muſcatelinis de iſto iulep. cū quo libuerit pul. ʒ. iij. ꝑ vice dabis: quia nil ſupra. Expire ⁊ videbis. ¶ Vinū q̄ȝ decoctionis hipericon: vt inq̄t Raſis in ſuis expimētis. oēm vomitū ſanguinis ſedat: atq̄ȝ ꝓbaui. ¶ Verū cū vomit⁹ nimis moleſtās fuerit pl̄imi cū ſuis dādis pulueribus aliq̄d opij commiſcēdū laudāt. ipm̄ enī ⁊ cetera narcotica ſenſum obtundunt cui⁹ virtus expulſiua ad vomitū nō incitat̄. Et ꝑpter hoc pul. infraſcriptū dabāt: qui. ℞. acatie ſe. ro. balauſtiarum terre ſigillate: gūmi arabici: opij an̄. partes eq̄les: fiat puluis: cui⁹ doſis ſit. ℈. iij. ¶ Veruȝ in dandis opiatis hi duo caſus q̄ȝmaxime ſunt obſeruādi. Prim⁹ niſi videris alia medicamina nil ꝓfuiſſe opiatas nunq̄ȝ dare preſumas. Scd̄s eſt: ꝙ in caſu iſto cū reb⁹ vomitiuis narcotica nūq̄ȝ ponātur: vt eſt iuſgamus: nux muſca. ⁊ ſimilia. Facias itē ꝙ doſis opij duo grana nunq̄ȝ ꝑtrāſeat: cū quo aliqd̄ ipi⁹ correctiuū ſemꝑ addas: vt eſt ſādaraca: thus ⁊c̄. Et q̄ȝuis crocus nocumentoꝝ opij ſit maxime correctiu⁹: vt ī eo d̄ fluxib⁹ ca. 7. declaraui. ī iſto tn̄ caſu minime ponēdus ē. Ipſe enī venas potēter aperit: alia tn̄ correctiua addi pn̄t vt eſt parū gētiane in ſuc. coriādri: ac parū doronici: vel çedoarie ⁊c̄. Et hec ab intra. ¶ Verū q2 ſequētib⁹ in capitulis: q̄ ab extra approximāda veniūt tam huic q̄ȝ ceteris vomitibus ꝯferentia deſcriptur⁹ ſum. ac etiaȝ ſibi rerum ſex non naturalium regimen conueniens: huic capitulo finem impono.

¶ De cura vomit⁹ colerici per interi⁹ exhibita. Ca. xlviij.

Si vomitus colericus fuerit cōſideranduȝ erit an a ſtomacho: an ab alijs membris ꝓueniat. Et ſi a ſtomacho: ⁊ in ſuꝑiorib⁹ partib⁹ materia fuerit infiltrata frequēs vomitus aderit: ⁊ cum difficultate quidem: cū quo colerā paucam atq̄ȝ ſubtilē euomet. ¶ Pro cura igitur. ℞. aque pure. ℥. vj. ſiru. acetoſi ſimplicis: vel oximell̄ ſimplicis. ℥. ij. miſce: ⁊ tepidū potui tribue. Et iſtud vomitiuū tā ſūpto cibo q̄ȝ ſtomacho vacuo ꝯuenienti⁹ exhibet̄: quia tūc materiā magis cibo cōmixtā reperiet. Et anteq̄ȝ digeſtio inchoet̄ tale vomitiuū dandū erit. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ meli⁹ eſt tale vomitiuū ante cibū exhibere: q2 cū colera ſubtilis ſit: ⁊ nō viſcoſa leuiter educet̄. Ego aūt in facile vomētib⁹ hoc facio. ſed in difficulter vomētibus poſt cibū prebeo. Poſt etiā iſtius vomitiui exhibitioneȝ vbi materia vomitum tardaret cuȝ penna oleo inuncta in guttur miſſa vomitum ꝓuocabis. Et h̄ in tēpore q̄ patiens ſine intermiſſione infeſtatur a vomitu fiendū erit. ¶ Tempore vō quietis materiei digeſtionē h̄ modo ꝓcura. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis: vl̄ oxiçachare ſimplicis. ℥. j. ß. aq̄ endiuie. ℥. iij. ꝑ vna vice miſce: ⁊ totiens de ipſo dabis ꝙ tibi mā digeſta videat̄. Et hec ⁊ ſilia digeſtiua materiei: q̄ tam in fundo: ſeu in inferiorib⁹ partib⁹ ſtomachi reſidet ꝯueniūt q̄ȝ in ſuperiorib⁹. ſeu vicib⁹ pl̄ibus ꝓ materiei ſuꝑioꝝ partiū digōne ſunt exhibēda digeſtiua q̄ȝ inferioꝝ. ¶ Digeſta igit̄ mā aliq iubent antiq ſemꝑ in iſtis ſolutiuis medicinis aliq̄ ſolutiua ſtiptica poni. verbi gr̄a ꝓ colera mirabolanos citrinos. pro flegmate chebulos: pro melācolia indos ⁊c̄. ¶ In caſu igit̄ iſto facias ſic. ℞. corticū mirabolanorū citrinoꝝ. ʒ. j. ß. cū tribus amigdal̄ depilatis conq̄ſſent̄: ⁊ in aqua endiuie in qua alique paſſule bulierint infundant̄ per horas ad min⁹. x. in infuſione ꝑmaneant: deinde fortis fiat expreſſio cum qua miſce reubarbari electi pulueriçati. ʒ. j. vel. ℈. iiij. ſiru. roſ. ℥. j. ⁊ fiat pot⁹. Iubēt tamē aliqui in iſto caſu reubarbarū torrefieri: ⁊ tu facias ſi libet. ¶ Et ſi bolū prediligēt. ℞. electuarij de ſuc. roſ. ℥. ß. ſuccha. quantū ſufficit: ⁊ fiat bolus deauratus. Tamē vltramōtes h̄ electuarium per bolos faciūt: ⁊ nō in opiatam formam. q̄re ⁊c̄. ¶ Si pillu. prediligeret. ℞. reubarbari electi. ʒ. j. ſpice gr̄a. iij. fiant pillule cū ſirupo ro. ⁊ ſit doſis vna. ¶ Vel de ipſo pul. ſolū faciꝯ ſucc. parū addēdo. ⁊ cuȝ aq̄ lact̄: brodio pulli: aq̄ endiuie: vel cū aqua ſolatri ſirupi ro. parū addēdo ipm̄ dabis vl̄ cū modico vini ſtiptici. Da ergo cū eo quod guſtui patientis magis gratū fuerit. Tu aūt ſm̄ exigentiam doſim adauge: ⁊ iterū ſi libet torrefacias ⁊c̄. ¶ Vel da cū aliquo ex dictis potabilib⁹. ℈. j. diagredij qd̄ aliquādo cum recēti aqua ꝓbui. ¶ Sed q2 in caſu iſto tales medicine q̄cūq̄ȝ fuerint difficult̄ retinent̄: habeas poma coctana: ſorbas: neſpulas: ⁊ alios fruct⁹ ſtipticos: q̄s patiens ante ſolutiui acceptionē maſticet tā ſuccū q̄ȝ ſubſtātiaȝ expuendo ⁊ ſolū poſtea incipiat. dehinc cū forti aceto os ſuū colluat. vl̄ iterū ex his fructibus aliquē groſſo modo maſticet tā ſubſtantiā poſtea q̄ȝ ſuc. ſimilit̄ expuendo. Deinde petiam lineā hac in aq̄: in qua ſit parum aceti remollitā circa guttur inuolue. Dehinc ſubito in faciē frigidam aquā projce: ⁊ panē aſſuȝ in aceto forti remollitū ſepius odoret. Et de ipſo cū modico mēthe ori ſtomachi ſi emplaſtruȝ feceris multū valet. Fricatiōes ad extrema inferi⁹ trahendo ſemꝑ fieri iube: ac manus in frigida aqua teneat: qd̄ in caſu iſto ſingulariſſimū adinueni: expire ⁊ videbis. Et cuȝ h̄ iuxta vmbilicū ventoſaȝ ſiccā appone: verū ſi hec ordinate facta ſint: ⁊ nō fuerit ſolutiuū retētū mirabor. ¶ Sȝ auiſatus eſto ꝙ vbi mā verſus partes ſtomachi ſuꝑiores fuerit ꝑ vomitū q̄ȝ per ſeceſſum facilius educet̄: ⁊ vbi verſus fundū ⁊ inferiores partes per ſeceſſum: ⁊ h̄ vt ſupra dictū eſt cognoſces: ꝙ ſi in ſuꝑioribus partib⁹ mā fuerit vomitus frequēs aderit: in inferiorib⁹ aūt nō ita frequēs. Et ꝑ hoc ſcies an per inferius: an ꝑ ſuperius mā ſit educēda. ¶ Et quia pro poſſe ad inferiora materia trahi dȝ cliſteria ad h̄ maxime valēt: in q̄bus ad min⁹. ʒ. vj. hyere ponant̄. ¶ His ſic per ordinē factis pro ſtomachi atq̄ȝ retētiue cōfortatione ꝯuenit ſirup⁹ de ribes de agreſta: de limonibus: de endiuia: de acetoſitate citri: ac miua citonioꝝ ſimplex: q̄ ceteris ꝓualet. ¶ Quidā infraſcriptū puluerē pl̄imū laudāt de quo. ℈. ij. vel. ʒ. j. ꝑ vice dabant per tres horas. ſ. ad minus ante paſtū cū aliquo ex ſupraſcriptis ſiru. vt. ℞. granoꝝ granatoꝝ berberis an̄. ʒ. ij. ß. ro. rub. ſumach: corticis exterioris piſtachiarū que inter cetera in hoc caſu maxime cōmēdant̄ an̄. ℈. ij. fiat puluis de quo ſupra detur. ¶ Ego aūt ab Aui. doctus. ʒ. j. ſpodij. cū modico ſuc. ex capriotoꝝ vitis reſidentia facta pluries exhibui: ⁊ mire ꝯtulit in hoc caſu. ¶ Iteȝ. ℥. j. ſuc. millefolij reſidētia quoq̄ȝ facta cum. ℥. iij. aque ſimplicis vltra credibile valere cōperi. ¶ Loco vō pul̄. ſupraſcripti tali confectiōe vti poteris. ℞. ſpodij. ʒ. j. roſa. ru. berberis ſumach:

sandalis.ru.se.portulace:corall.ru.se.acetose.planta.aii.ʒ ij.suc.al.li.ß.dissolua[r] succa.cu[m] aqua solatri.pte.j.suc. citranguli:vel limonis:vel citri:seu berberis pte media.fiat confectio in morsellis satis grossis: de quibus vnũ sem͂ sp̃ duas aut tres horas añ cibũ accipiat.¶ In fine vero pastus diacitonitem de suc.sine spẽbus:vel aliq̃t cozia.bene masticatos:vel parũ panis assi semp̃ dabis.sed nihil patiens post bibat.Et sic habes que ab intra in cura vomitus colerici veniunt approximanda:q̃d huius capituli intentio fuerat.

¶ De cura vomitui tam san.q̃ʒ colerici per exterius applicata. Ca. xlix.

Ue ta[m] vomitui sang.q̃ʒ colrico ab extra approximanda veniũt:vt Aui.plurimiq̃ʒ veteres voluerũt sunt ligature ad pedes ꝛ crura dolorose:fricatões item inferius trahendo semp̃.Et ventose iterũ tam sup crura q̃ʒ sup ventrẽ sine incisione posite.Cogimur interdum cum cibus nõ retinetur statim post ei⁹ assumptionẽ sup stomachum ventosa[m] apponere.¶ Ualet itẽ ꝛ in oi vomitu acetum vel suc.vue acerbe:vl' suc.corticũ citrangulorũ paulatim ocul' immittere.¶ Plimũ q̃ʒ valet panẽ bene assu[m] et i forti aceto remollitũ cũ modico mẽthe sepi⁹ odorare. ¶ Sup aũt stomachũ facias sic.℞.olei citoniorũ.ʒ.j.olei masti.olei mirtilor[um].aã.ʒ.j.pul.ros.ru.acacie:ypoqstidos boli ar.sandal'.ru.spodij.corall'.ru.aã.ß.caphore.ʒ.ß.cere parum:ꝛ fiat vnguentum: cũ quo aceti parũ icorporetur Et ex isto p horas ad minus.ij.ante pastũ stomach⁹ vngatur.¶ Uel sic facias.℞.olei citoniorũ.ʒ.iij.suc.planta.ʒ.ij.simul bulliant vsq̃ʒ ad cõsumptionẽ:postea cere parũ cũ eo liquefiat.ꝛ dehinc misce pul. sumach mirtilorũ balaustiarum:cupularũ glãdiũ.boli.ar.aã.ʒ.j. fiat vnguentu[m] cũ quo aceti parũ incorporef:q̃ vt antescripto vtere:q̃z in casu isto mirabil'r valet.¶ Uel facias sic.℞.ro.ru.balaustiarũ:gallarũ.cupularũ glandiũ:sumach acacie: ypoqstidos:aã.ptes equales cõquassenf:ꝛ in aceto bulliant:vl' in vino citoniorũ:in quo ita calido infũdantur spongie q̃ fortif expresse q̃ntu[m] sufferre potest sup stomacho apponatur:ꝛ cum incipiũt infrigidari calide iterũ iponãtur:q̃ vicibus aliquot facto ex vnctiõe aliq̃ suprascripta stomach⁹ vngatur.¶ Et aliq̃ res istas sic bullitas fortiter exprimũt et sup stomachum ligãt. ¶ Alij albuia ouorũ cũ puluere balaustiarũ:gallarũ acatie:ypoqstidos:cũ modico cãphore cõcutiunt:dehinc in aqua[m] fria stupas carmiatas infũdunt:ꝛ fortiter expressas in istis albumib⁹ cũ pdictis pul. conquassatis ibibunt:ꝛ sup stomachũ ponũt. ¶ Et sic habes q̃ in cura vomit⁹ tã san.q̃ʒ colerici ab extra veniũt approximãda.¶ Nota tamẽ q̃ si vomit⁹ col'e ab alijs membris q̃ʒ a stomacho pueniat.q̃d ex supra habitis signis facile cognosces erit materia digerẽda ꝛ euacuãda:ꝛ membra cõfortanda ne ipa ampli⁹ ad stõm colerã mãdẽt:vt esset epar:splẽ:matrix ꝛc.Et h̃ ex doctrina in pprijs ca. habita facile scies p ꝯfortatiõe stõaci:tibi võ sufficiãt q̃ dicta sũt.Et ppter h̃ p̃ns capitulũ finẽ recipit.

¶ De regimie sex re[rum] nõ naturaliũ ta[m] vomitui sanguineo q̃ʒ colerico cõuenientium. Cap. l.

In vomitu tã san. q̃ʒ col'e sex rerũ nõnaturaliũ regimẽ describendũ restabat. ¶ Aerẽ igif odoriferum ꝛ ad frigdũ ꝛ siccũ declinãtem fac vt patiens tuus inhabitet quẽ si naturalẽ nõ habueris artificialẽ p vt supra plribus in locis te docui facies.¶ Quies q̃ʒ exercitiu[m] in vomitu sang.magis cõuenit:ꝛ maxime vbi vomit⁹ parũ quiescit:ʒ in vomitu melico exercitiũ leue ꝛ tpate fiat. Magis somn⁹ cõuenit q̃ʒ vigilia: ꝛ maxie vomitu ta importuno existente:q̃z somn⁹ fortes oẽs retinet euõnes ꝛc. Ira ꝛ tristitia:ꝛ oia aie accñtia imoderata vitãda sũt.Solus igif nõ pmaneat:ʒ cũ ꝑsonis sibi gratis cõmorenf. ¶ Tamen nõ toleret supsluã:tamẽ oẽm replõnẽ deuitet tã i vomitu san.q̃ʒ col'e ¶ Aqua ferrata pluuial: vel cisterne potius q̃ʒ vinũ cõueniret.Et si aliquã ex age dictis biberit parũ aggreste succi citoniorũ:limõis citrãguli:vl' acetositatis citri:cũ ea bonũ erit cõmisceri.Et ego in iuuene robusto ꝛ tpe calido recentẽ aquã cũ modico aceti mixta[m] sepe dedi.Si tamẽ ad vinũ dandũ cogeris: sit nigrũ debile ad acerbitatẽ poti⁹ q̃ʒ ad dulcedinẽ declinãs:ꝛ cũ aliqua ex aquis pdictis lipphetur.¶ Pro ferculis vero cõuenit amigodõ semulatri.q̃ in vulgari nostro minutelli dicũtur:sed pbuliantur:q̃z salsa sunt.Risũ q̃ʒ ac ptisana ordei cõueniũt:ac ipm cõfractũ ordeũ:far itẽ ꝛ confractũ miliũ:ac lẽtes:ꝛ maxime in san.vomitu.¶ Ex herbis cõuenit lactuca:cucurbita:endiuia:ꝛ in vomitu san.sup oia portulaca.Si autẽ ad carniũ exhibitionẽ deueneris sit lactantis vituli:mõtonis duo[rum] dentiũ:edine:ac lepusculorum paruarũ.Itẽ auiũ:ac turdorũ ꝛ maxime in autũno: ac hyeme pdicũ:fasianorũ:ꝛ pullorũ gallina[rum] caponu[m]. Et huic carnes asse q̃ʒ elixe magis cõueniũt:ꝛ cũ sumach berberis:ꝛ filibus erunt faciẽde.Et si elixenf in aliq̃ pdictarũ aquarũ decoquãtur ac cu[m] rebus p̃scri.bonũ ẽ farciãtur.¶ Pro sapore võ vtaf agresta suc.limonũ.berberis:vl' ex p̃scptis aliq̃.Et posset carnes iste in olla pua decoqui:de p̃scriptis suc.addẽdo p libito sicq̃ʒ gustui ifirmi reddãf grate.Nonulli cũ pane suo aliqua coziã. ꝯfracta grana pmisceri iubent.Et tu facias sic libet.Et hec paucula tã in vomitu san.q̃ʒ colere pro sex rerũ nõnaturaliu[m] regimine sufficiant.

¶ De cura vomitus flegmatici. Cap. lj.

In cura vomitus flegmatici cõsiderãdũ erit an vicio stomachi id fiat:an ab alijs membris ad stomachum ppellaf mã vt esset caput:epar splẽ.ꝛc.ꝛ tũc erit cura flegma tale digerere ꝛ euacuare.ꝛ cũ hoc membri illius lapsu[m] taliterr corrigere:vt ampli⁹ ipm ad stomachũ nõ mittat.Et hanc doctrinã in pprijs capl'is adinuenies:cũ q̃ stomachus tal'r ꝯforteſ:vt flegma illud amplius nõ accipiat:cui⁹ doctrinã infra te deo auxiliãte docebo.Si võ vitio stõi illð fiat:ꝯsidera an fl'a illð grossu[m]: an subtile:an viscosũ stõi pietib⁹ adherẽs sit:ꝛ tũc ꝯsidera q̃ si tale flegma p secessum educere posses meli⁹ ess[et] q̃ʒ p vomitũ..Si nõ vomitiuo vtere:vel[ut] vbi mã grossa fuerit ꝛ patiẽs facile euãre ꝯsueuisset: satis ꝯuenieter i ieiunio vomitũ puocabis. S[ed] mã subtili existẽte viscosa p⁹ cibũ: q̃z tũc cib⁹ cũ illa mã cõmiscebit: cui⁹cã facili⁹ euomef. ¶ In mã vero gͥssa facias sic.Accipe aq̃ raffañ.ʒ.vj.oximellis simplicis.ʒ.ij.tepefiat:ꝛ potu def quo facto: p horã dimidiã vel integrã patiens qescat:deinde faciat exercitiũ et võitu nõ adueniẽte augmẽtef ad cursũ vsq̃ʒ iclusiue.Et vomitu iterũ nõ adueniẽte:cũ pẽna olea inuncta ꝛ in guttur missa eũ puoca:vel loco aq̃ raffani.℞.radicũ raffani ʒ.iiij.se.rape.se.atriplicis.aã.ʒ.j.ß.cõquassenf ꝛ bulliant in lib.ij.ß.aq̃ vsq̃ʒ ad cõsumptionẽ tertie ptis colẽtur:ꝛ de ea.ʒ.vj.cũ.ʒ.ij. oximellis sҫlliti[ci] potui tepida dabis: ꝛ i mouẽdo mõdũ p̃scriptũ obseruabis. Uomitu võ facto cum syrupo acetoso calido os suũ colluat:ꝛ hoc i materia grossa.¶ Si võ mã subtilis ꝛ viscosa fuerit stomachi pelliculis adherẽs in vomitu fiendo talẽ ordinẽ obserua: q̃z patiẽtẽ tuũ cibis diuersis ciba:q̃z si cibũ solũ vnũ dederis in eo forsã tm̃ stomach⁹ oblectaref:q̃ p vomitũ eũ nequaq̃ʒ dimitteret.Diuersa igif cibaria danda sunt:ꝛ pmũ q̃ cibum subleuãt vt raffan⁹.Scdõ q̃ in stõ natãt vt vnctuosa: ꝛ tertio dãda sunt icisiua:vt essent anguilde:vl' caro salsa cũ aceto:vl' sile de istis ad saturitatẽ vsq̃ʒ mãducẽt:deinde vomitor p horã vnã quiescat:dehinc vt supra dictu[m] ẽ ad exercitiũ gradatĩ ad cursũ vsq̃ʒ deueniat: ꝛ postea gescat: ꝛ stomachus ꝛ extrema cũ calidis petijs calefiant. In vomẽdo võ imaginatione suã firmã teneat: q̃ si aliq̃s cora[m] eo foret q̃ vomitũ facere cũ magno fastidio fingeret bonũ esset.Nã cũ isto regimie sepe vomitus puocaf: q̃ facto os suũ cum syru.aceto.simplici cal'o vel vino bono stiptico colluat.Et si isto mõ vomit⁹ puocare neq̃t ex vomitiis stati descript⁹ vnũ pbe. Ꝯ si forti⁹ facẽ oportuerit accipe corticẽ medianũ radicis sambuci: quẽ semp supius trahẽdo

rades:pista:ꝛ succum extrahe.ꝛ ipius.ʒ.j.accipe aq̄ raf-
sani:vel decoctōis suprascripte.℥.vj.ꝛ potu tepidū dabis.
Et illic ad dimidiā horā:vel qn̄ tibi videbit̃ cū pēna olō
inuncta vomitū ꝓuoca.¶Delicate a regularib⁹ sic fieret
pillulas fieri facias:quas sup vomitoris oculos cuꝫ insti-
ta ligari iube.Dehinc sup faciē suā se ponēs vomitū ꝓuo
cet:quo facto os suū vt supradictū est colluat.¶Clisteria
in hoc casu rōe materie ad inferiora trahēde q̄ꝫ maxime
cōmendāt̃:qꝛ nihil supra.Facias ergo sic.℞.camomille
mercurialis:malue.blitis:centauree minoris.an̄.M̄a.j.
anisi maratri.an̄.℥.ij.cartami.agari.polipodij.an̄.℥.j.fiat
decoctio:de qua accipe.li.j.ß.in q̄ dissolue cassie pul̄.çuc.
an̄.℥.ß.diasi.vel electuarij indi maioris.ʒ.vj.vel.℥.j.olei
de camomilla.℥.iij.salis triti.ʒ.ij.ꝛ fiat clistere.Et si face-
re velles vt iudi medici i frācia faciūt:facias decoctionē i
brodio caponū:ꝛ postea capones māduca:vt ipi faciūt.
Ista clisteria in casu nr̄o mirabilr̄ valēt.¶Si vero mate
riā digerere ꝛ euacuare volueris.℞.syru.de mēta:vl̄ oxi-
mellis simplicis:ꝛ incisiuū forti⁹ oximel.sqlli.℥.j.ß.aque
camomille:absinthij:vel mēthe.℥.ij.misce ꝓ vice vna de
quo totiens dabis donec mā tibi digesta videat̃.Postea
℈.iiij.pillularū cochiarū dabis:vel.ʒ.v.ellr̄ij indi:aut.℥.ß
diasini.cū aliqua ex aquis suprascriptis:vl̄ cū modico bo
ni vini stiptici.Et si vis vt solutiua retineat:fac vt in p̄ce-
denti capl̄o dictū ē.¶Euacuata mā siue p vomitū:siue p
secessū ꝓ stōi cōfortatōe ab intra syru.de absinthio supla-
tiue Auic.cōmēdat.facias g̃ sic.℞.sy.de absinthio.℥.j.ß.
aque absinthij.mēte:vel camomille.℥.iij.ꝓ vna vice mi-
sce.¶Vel facias sic.℞.suc.calamēti:vini boni stiptici.an̄.
li.ß.vini grana.li.ß.mēthe viridis cōquassate.℥.ij.ad me-
dietatis cōsumptionē bulliāt.deinde colēt̃ cū lib.j.ß.çuc.
euꝫ syrupiça cū puluere gariof.aromatiçando.Et tali sy.
loco syrupi de absinthio vtere:qꝛ erit gariof.gustui magl̄
gratus.Laudat itē pul.çinçi.sup cibaria positū.Sisimbrij
q̄qꝫ pul̄.ac mēthe.de quo libuerit istorū.ʒ.j.cum vino pro
vice dabis:vl̄ p horā ante cibū bolum vnum dyamēthe.
¶Ab extra vero facias sic.℞.mēthe sicce.masticis:cimini
assi.olibani.cipi.sqnāti.calamēti.absinthij.maiorane.an̄
℥.ß.cōquassent̃ buliant in aceto:ꝛ in eo calō spōgiā infū-
de expressam fortiter sup stōm pone:frigidā amoue:ꝛ ca
lidā iterū appone:quo vicibus aliq̄t facto cum pecia exic
cetur:ꝛ cū oleo masticino calō postea inunge:ꝛ cū gario.
pul̄ eū salipiça.¶Vel vnguēto infrascripto eū vnge:qꝺ
recipit olei masticis.℥.j.olei menth.de absinthio:an̄.℥.ß.
pul̄.masticis:gario.an̄.ʒ.j.ciperi gallie muscate:sqnāti:
olibani:an̄.℈.ij.coral̄.℈.j.cere parū:ꝛ fiat vnguentū:q̄ si
libet suprascripti loco vtere.¶Alias in casu isto citoniuꝫ
in bono vino stiptico bullire feci:ꝛ sup peciā postea extē-
sum cuꝫ pul̄.masticis:gariof.coral̄.ru.ꝛ mēte salipiçari fe
ci.ꝛ sup stōm positū eū incredibilr̄ cōfortauit.Experire
et videbis.Et in hoc vomitus flatici cura finit̃.

¶De cura vomitus melancolici:ꝛ vomitus puerorū:ꝛ fa
cti a vētositate. Capl̄m. lij.

ſ Si vomitus a materia mlīca fiat ꝭm doctrinā Sera
pionis.atqꝫ Aui.minime restrīgendus erit:quare
clisteria in hoc casu q̄ materiā inferi⁹ trahūt maxi
me cōmendant̃.¶Facias igit̃ q̄ supra in capl̄o p̄cedenti
descripta sūt:in decoctiōe illa parū addēdo scolopēdrie
ꝛ loco diasinicōis ꝯfectiōis amech vtere.¶Pro digestiōe
vero materiei syru.de mēta cū aqua melisse p̄be.ꝛ de eo
totiens dabis:ꝙ materia tibi digesta videatur.et quia le-
nitiua in hoc casu prohibentur.℈.iiij.pillula.de fumo ter
re dabis:vel de lapide laçuli.ʒ.j.vel de lapide armenio.
bonum habeas aromatarium:qui ꝛ lapides istos bene co
gnoscat.ꝛ ipos quoqꝫ sciat p̄parare.Confectionis amech
℥.ß.ꝛ cū modico çuc.bolū deauratuꝫ fieri iube:vel cū bo
no vino stipstico potui eā dabis.¶Et euacuata mā ꝓ stōi
confortatōe fac vt supra dictum ē.Vidi tn̄ aliq̄s q in casu
isto peciam in aceto forti remollitā.ꝛ gar̄.pul̄.aspersā sto

macho supponunt.ꝛ in hoc casu mire cōtulit.Et quia in
istis superflue fomentibus contingit sepe cibum non re-
tineri tam vnctiones q̄ꝫ emplastra ita in fōtanella meri si
cuti:ꝛ stomacho fienda erunt.¶Et ꝓ stōi confortatione
de puluere infrascripto dabis q.℞.margaritarum.℥.ij.
coral̄.ru.ossis de corde cerui smaragdi:saphiri:iacinti gra
nate terre sigillate:se.acetose rasure eboris.an̄.ʒ.j.foliorū
auri numero.xx.fiat pul̄.de quo in ieiunio.ʒ.j.cū modico
vini boni stiptici ꝓ vice dabis.¶Vel facias sic.℞.coral̄.
al.ꝛ ru.an̄.ʒ.ij.margaritarū.ʒ.j.corticum citri.se.acetose.
se.endiuie siluestris:cinamomi:terre sigillate:tormētille
an̄.ʒ.ß.suc.crudi.florū buglose.iacintoꝝ.an̄.℈.ij.rasure
eboris:limature auri ꝛ argēti:granatarū:saphiri:smara.
rubini:ossis de corꝺ cerui spodij.an̄.℈.j.folioꝝ auri nume
ro.xij.fiat pl̄.q̄ vt supra vtere.¶Vel accipe de quo libue-
rit pul̄.suprascriptoꝝ.℥.j.ß.çuc.al.li.j.dissoluat̃ çuc.cum
suc.pomorum redolentium suc.buglose.ꝛ aque melisse
an̄.ptes equales:ꝛ fiat cōfectio in morsellis de q̄bus loco
pul̄.dabis.¶Et qꝛ p̄limi iubent.℥.ß.pul̄.ꝓ.li.j.çuc.suffi-
cere audacter pone.℥.j.pulueris:qꝛ ista cōfectio erit satꝭ
gustui grata.Et si cum çuc.℥.j.paste radicum buglose ad
huc poneres pfectior mlr̄o esset in isto casu.¶In suis ex
pimētis bon⁹ Ra.auriū subtilissime limatū:ꝛ potui datū
mire cōmendat.Et qꝛ pueri ꝓpter ipoꝝ inordiatiōes di-
uersarū materierū sepe vomitum incurrūt:in aq̄ ro.con-
quassatos gariof.infundi p noctē infusos dimitte:dehinc
parū buliant:colent̃:ꝛ in collatura paꝝ masticis pul̄.in-
funde:ꝛ ante pastum p horas duas vel tres vncias ꝓ vi-
ce dabis.Quātū de vnctionib⁹ ꝛ emplastris fac vt supra.
¶Contingit itē sepe tantā in stō fore ventositatē ꝙ cibum
sublenat ꝛ retineri nō potest:in q̄ casu ventosā magnā cū
igne sup vmbilicū:seu sup stōꝫ si libet appōi an̄ cibū iube.
¶Vel aquā ardentē habeas ꝛ in ea calida pecias imerge
et sup stomachū pone.imo p horā an̄ duo vel tria coclea
ria de ipa potui dedi:ꝛ potēter illam vētositatē resoluit.
Valet ita diaciminuꝫ atqꝫ diagalāga:ac cōfectio de cina-
momo.Et in h̄ vomit⁹ tā colrici q̄ꝫ san.tā flr̄atici q̄ꝫ melan
colici:q̄ꝫ q ēt pueris accidit freq̄nt̃:ac q a vētositate cātur.

¶De singultu quid ꝛ quotuplex sit. Cap̄. liij.

ſ Si huic meo cōmentariolo de stōi egritudinib⁹ finē
imponere velim:de singultu curā ponere restabat
Pro quo notandū ꝙ virtus nāl̄ ipius stōi ex- ces
siua cuius fuerit mēbri aliqꝺ nocumētuꝫ sentiēs vt illud
expellat naturalr̄ insurgit.Cū etiā in vilis stōi ab aliq̄ ma
la q̄litate cuꝫ materia:vel sine aliqꝺ fiat sensibile nocumē
tum:vt illud expellat nālr̄ insurgit:vn̄ ꝓpter violentā ipi
us oris stōi tunc factā cōmotionē qdā cāt̃ son⁹.¶Et hāc
talē stōi p̄ter naturalē dispōnē singultuꝫ appellam⁹:q ni-
hil aliud ē q̄ꝫ qdā mot⁹ virtutis expulsiue stōi nocumētū
aliqꝺ sentiēs ab aliq̄ mala q̄litate cum mā vel sine causa-
tum:q tunc nālr̄ vt illud expellat insurgit:ꝛ ꝓpter violen
tā ipius stōi cōmotionē tunc factā son⁹ qdā cātur.¶Sed
pro maiori tā dictorū q̄ꝫ dicendoꝝ declaratōe.Sciendū
ꝙ antiquoꝝ plurimi singultuꝫ esse stōi spasmuꝫ dixerunt
qꝛ tā in causis q̄ꝫ in denoīatōib⁹ p̄l̄muꝫ ꝯueniunt.dicim⁹
eni ꝙ spasm⁹ qdā est ꝓportionat⁹ ad materiā:ꝛ qdā non.
Ad materiā vero ꝓportionat⁹ ē q ex abundātia:vel defe-
ctu materie fit.Et q ex abūdantia fit de repletiōe spasmuꝫ
appellam⁹.q v̄o materie defectu de ianitione.Spasmus
vero ad materiā nō ꝓportionat⁹ ē.q ex dolore vel aliqua
ventositate:seu punctura venenosa fit ꝛc̄.Et qꝛ singultus
pōt a causis consilr̄b⁹ ꝓuenire consilr̄b⁹ denoīationibus
euꝫ nominam⁹:qꝛ qdā est ꝓportionat⁹ ad mām:qdaꝫ nō
ꝓportionatus v̄o ad materiā fit ex abundāti mā:ꝛ talem
de replōne dicim⁹ aut defectu ipsi⁹ sicuti ex siccitate sup-
flua siue mā q̄uis cāta ꝛc̄.Et talē singultum de inanitiōe
dicim⁹.Nō ꝓportionat⁹ autem singult⁹ ad mām fieri po-
test ex dolore oris stomachi:aut ventositate q̄dā.Scđo pꝫ
spasmi ꝛ singultus tā in cāis q̄ꝫ in denoīatiōib⁹ cōuenien

ria.¶In hoc tamē differunt quia in spasmo nerui: ꝛ spas
mata membra: versus suam originem contrahuntur: sto-
machus autē in singultu nocumētū sentiens in se cōtrahit
et vt ipm nocumētum expellat se dilatat. Et sic pꝫ ꝙ i sin
gultu duo sunt mot⁹: cōtractiu⁹.s. ꝛ dilatatiuus: q in spas-
mo nequaq̄ʒ fiūt: vt patet.¶Uerūtñ hac nr̃a tēpestate cōi
ter practicātes singultuʒ sic diuidūt: q₂ qdā de repletione
et qdā de inanitiōe erit. De repl'one vocāt: q ex abūdanti
mā ꝓuenit. de ianitiōe vō. q fit sine mā: vt esset aliq̄ sola q̄
litate māifesta veluti a caliditate: vel siccitate sine mā ꝛc̄.
Siue fiat a dolore: vel ab aliqua occulta ꝓprietate: vt eēt
vētositas aliq̄ q̄cūq̄ʒ stomacho aliqđ inferēs sensibile no
cumentū: q₂ tūc ad illud expellendū virt⁹ expulsiua sto-
machi naturaliter insurgit: vt singultū efficeret. Et sic pꝫ
qd sit singlt⁹: ac q̄tuplex ipe sit: qđ hui⁹ capl'i itētio fuerat.

¶De causis singultus. Cap. liiij.

Capitulum p̄ns singultus cās māifestabit: q̄ extrīse
ce ꝛ intrinsece esse p̄nt. Extrīsece vō: vt aeris inten
sa friditas: aut balnei: siue empl'i: aut alteri⁹ fri sto-
macho applicati. Cibi q̄ʒ frigidi: ꝛ vl'r cuiuscūq̄ʒ alterius
potētis ab extra in stomacho aliquā intensionē ꝛ supfluā
friditatē inducere. Trib⁹ nāq̄ʒ modis vt me bon⁹ Auic. do
cuit frigiditas singultū inducere pōt: pmo mām inspissan
do. fixam faciendo. ꝛ stomachū ipm infrigidādo. his trib⁹
ex causis materia in stō retinet: ꝛ ab eo difficulter separat
cuius cā nā vt mām istā sibi nocumētū inferētē expellat vl
timū conatū facit: q̄ de cā fit singultus.¶Inducit scđo fri
giditas sua q̄litate singultuʒ. Nā cū equalitateʒ excesserit
stomachum ledit. cum mēbrum sit neruosum: vt supra in
notificatiōe ipius stomachi declaraui: frigidū eni ꝛ ner-
uis ꝛ mēbris neruosis inimicū existit.¶Facit etiā friditas
singultum: q₂ ipa in stōi villis: seu poris infixa atq̄ʒ retēta
eum ispissat atq̄ʒ ꝯstrigit. q̄re ab eo nāl'r resolui deberet re
tinet: ꝛ si sensibile nocumētū effecerit nā ad ipm expellen
dum nāl'r insurgit: ꝛ singultū causat.¶Et idē facit opil'o-
nē inducēs si ꝓpter ipam materiei resolutio impediatur.
¶Caliditas q̄ʒ aeris atq̄ʒ balnei: seu cuiuscūq̄ʒ alterius po
tentis in stō supfluā caliditatē: aut siccitatē inducere singl'-
tuʒ causa esse pōt.¶Cibi q̄ʒ mordicatiui: ꝛ q̄cunq̄ʒ i eo mor
dicationē inducere p̄nt sicut pip. ℥℥.: sinapis ꝛ sil'ia: ꝛ ma-
xime si post talē assumptionē boni vini paꝝ bibat: singul
tū inducūt: vt expiētia docet: ꝛ h maxie p⁹ vini bibitioneʒ
fit: q₂ ipm talia i stōi subām infigit: ꝛ inuiscat: vñ ꝓpter sē
sibilitatē ipi⁹. q₂ neruosus. vel ꝓpter excarnationē ab ill'
acutis facil'r ledit: ꝛ singultuʒ efficit.¶Uel ex assumptio-
ne medicine solutiue sepe ꝯtingit: vt in de rectificatōe me
dicinaꝝ inqt ꝛ Mesue. q₂ sua supflua calīditate cū siccitate
stomachū corrigant: ꝛ mordicatiōe sua virtutē expulsiuaʒ
irritāt ac sua vētositate stōʒ extēdunt: ꝛ isto mō tūc singul-
tus fit.¶Et itē nō solū a supflua medicine euōne fit. sed a
qbuscūq̄ʒ alijs euacuatiōib⁹ supfluis.¶Causat etiā a q̄cū
q̄ʒ nimia cibi repl'one singult⁹ vt nauseātia satietate: ꝛ in
gulosis nimio cibo replētib⁹ expimur.¶Idē facit supflua
famis tolerātia ꝓpter col'am ad ipm stōm ꝓfluentē.¶In
terdū ꝛ qđlibet aliud siccitatē inducere potēs: vt esset tri-
stitia longa: ac oia aīe accidētia supflua potētia. s. supfluaʒ
siccitatē inducere: iter q̄ supflu⁹ coit⁹ numerat.¶Causa
vō intrinseca esse pōt mala stomachi cōpl'o: cū mā vl' sine.
cū mā qdē vt col'a flegma: vel acetosa melācolia. Sine mā
vt sola mala cōpl'o cal'a frigida: vl' sicca. Apa itē in ore sto
machi: vl' vlcus ipius q̄ʒ raritas: q₂ a q̄cūq̄ʒ leui cā mordi-
catiua ꝓpter nimiā ipius sensibilitatē ledit. ꝛ singult⁹ ꝓ-
ducit. Et ista p ꝓprietatē fiūt.¶Per cōitatē fit interdū rō
ne cōicatiōis ipius stōi ad totū: vel ad aliqđ ꝑticulare mē
brum: verbi grā: a toto dicimus ꝓuenire ꝓpter aliquā sic
citatē in toto ꝯfirmatā: vt i fine febriū aduretiū vt i ethica
ptisi. ꝛ in q̄cūq̄ʒ euōe superflua corpus exiccāte fit: ꝛ ꝓpter
humorū aliquā malā qualitatem: sicut in rigore febriū: q
humor mot⁹ sua supflua caliditate. friditate. vl' mordicati
one sepe singultū inducit: sic accidit aliqñ in febrib⁹ adu-
rentibus: in qbus col'a ad os stōi ꝓfluit: ꝛ maxime in casi
b⁹ vt natura p vomitū ea expellat: ꝛ ita de flegmate: ꝛ me
lancolia aliqua mala q̄litate ꝑticipātib⁹: ꝛ interdū pūctu-
ra vermiū: ꝛ has cās mihi libet p toti⁹ cōitatē appellare.
¶Ratiōe ꝑticularium mēbrorū interdum fit ab epate ꝓpter
apa. s. ꝛ maxie ꝙ in eius cōcauitate fit vl' ꝓpter nocumētū
aliud: q̄re aliqñ ab eo in duodenū col'a. vl' ali⁹ malus hu-
mor mādat: vt ex duodeno ad stōm: ꝛ dehinc ad os ipius
et singult⁹ tūc fit.¶Uel ꝓpter meseraicas ad stōm mā il-
la mādari q̄ʒ pōt ꝛc̄.¶Potest etiam singult⁹ fieri per cōi
tatē ad cerebrū ex nimia capitis repl'one. vel frenesi: vel
alijs cerebri apatibus. vel aliqb⁹ alijs mal' dispōib⁹: sicut
a casu: vel a pcussiōe sup caput: q₂ lesio tūc illa cerebri stō
tūc cōicat.¶Fieri ꝛ itē pōt singult⁹ ab apate intestinoruʒ
renum m̃ricis vesice: ꝛ ab humorib⁹ malis in mēbris di-
ctis multiplicatis ꝛ interdum a ventositate. vbi illa fuerit
stomacho missa. Et hoc de singultus causis.

¶De signis singultus demr̃atiuis ꝛ cāꝝ ei⁹. Cap. lv.

Singult⁹ se manifestat. Sed de cāꝝ cognitiōe an de
inanitiōe: an de repletiōe sit erit pquirēdum.¶De
inanitioe vt supra dictum est fit a siccitate pura sine
mā in ꝓcessu febriū incensiuarū: ac i euōne supflua. siue p
fluxū sanguis: siue p vomitū. siue p secessum. siue alit ꝛc̄.
Aut ꝓpter nimiā abstinētiā. ꝛ labores extremos: lōgā q̄ʒ
tristitiā: ꝛ sil'ia. ꝛ singultus talis nō fit subito: sʒ paulatiue:
et iste cause ab infirmis. vel ab astantibus facile inuestigā
tur: ꝛ maxime si extrinsece fuerint discurrēdo. s. p sex rerū
nō naturaliū idebitū decursū. si vō de repl'one fuerit: aut
p cōitatē: aut p ꝓprietatē fiet. Sʒ p cōitatē ex passionib⁹ mē
brorum ꝑticulariū cognoscit puta epatis. cerebri. splenis
ꝛc̄. Et in tali singultū est interpolatio q̄dā.¶Sʒ si fit p ꝓ
prietatē est ꝯtinu⁹: vel bene puā habēs interpolationem.
¶Unde si ꝓuenerit a mā calida sentit mordicatio ꝛ pun-
ctura q̄dā. iuuat a fridis: ꝛ a calidis ledit.¶Et si ē cū mā q̄
cunq̄ʒ illa fuerit grauitas sentit in stomacho.¶Si āt mā
frida fuerit sētit friditas: ꝛ ledit a fridis: ꝛ iuuat a calidis.
¶Si autē a stōi sensibilitate fiat a q̄cūq̄ʒ leui causa ꝓducit
singultus.¶Si ab apostemate stomachi fiat: febris: adest
dolor nausea. ꝛ alia signa apostematis stōi supra capitulo
ꝓprio descpta.¶Si āt ab vlcere venerit oia acuta pūgitia
sumpta dolorē efficient. Et si fiat vomit⁹ virulentia q̄dam
apparet: ꝛ idē sepe fit in egōnibus.¶In facto a vētosita-
te in stō sentit extensio ac rugitus: ꝛ ex eructuatiōe alleuia
tur infirmus: ꝛ hec de singultus signis demr̃atiuis.

¶De signis ꝓnosticis singultus. Cap. lvj.

Spasmus post singultum: ꝛ alienatio mortal'.¶Si
gultus de inanitione ē x diuturnitate febriū incensi
uarū ꝓueniēs aut egritudinū cronicarū: vt ptisis ꝛ
ethice ꝛ taliū: aut post aliquā euacuationē supfluā mortal'
et maxie si siccitas fuerit cōfirmata: qđ cognoscit: q₂ in cō
firmata siccitate humectantia nihil aut parū ꝓsunt: in nō
confirmata iuuāt.¶Singult⁹ in apate cerebri: ꝛ i pcussio
ne capitis penetrāte mortalis.¶Singult⁹ post vomituʒ
eneniēs fit aut propt aliquā materiaʒ derelictā aut ꝓpter
supfluitatē euacuatiōis. Itē si ꝓpter primū est mal⁹: si pro
pter scđm ē mortalis.¶Itē singult⁹ in die cretica indica-
tiua proueniens si tūc apparent signa bona in die cretica
radicali bonā crisim p vomitū venire significāt. Si vō si-
gna mala apparuerit tūc mortē.¶Itē dicit Aui. ꝙ in lib.
de morte subitanea scribit. Q₂ si qs singultū cuʒ vomitu:
ac vocis destructiōe: ꝛ cū mētis alienatione hūerit propin
quā mortē significat.¶Et itē in eodē libro q̄ʒ scribit: ꝙ si
post singultū in latere dextro: vel sup sinistrū humerum
appuerit apa. festinā mortē significat.¶Itē in acutis febri
bus accidit sepe singultus. s. ex materieb⁹ p febrē resolutis
et ad os stōi propulsis: ꝛ talis malus ē: q₂ illic mām fore i
uiscatā significat. Et quia talis cū difficultate curat mal⁹
Sed si ex supflui humidi cōsumptione prouenit mortal'.

¶Item spasmꝰ ad mām nō porpoꝛtionatꝰ sepe ex supflua
ſe. caliditate accidit: ⁊ talis cū potu aq̄ fride: ac syrupoꝛuȝ
frigidoꝛū: vel alteriꝰ rei frie sepe curaꝛ. Et quāuis ex defe
ctu materie dici posset sicuti p̄dicti ita suspectꝰ nec ita ma-
lus existit. ¶Singultus i p̄ncipio poxismoꝝ eueniens si
diu nō durauerit materiā paucā significat: ⁊ tūc nō mul-
tum piculosus existit. Sed si durauerit mām multā atq; fi
xam significat: ⁊ est signū malū. Et talꝛ singultꝰ ē multū pi
culosus: vt ingt Haly. ¶Itē afforismoꝝ septia. Singultus
in ylion. malus. Et paucula h̄ de singultꝰ pnosticis dcā sꝛ.
¶De cura singultus tam de repletione q̄ȝ de inanitione
facti. Cap. lvij.

E qꝛ de singultu cura amodo ponēda ē: an de reple
tione: an de inanitōe fiat: ꝯſiderādum erit. ¶Igiꝛ
de repletione p̄mo curā describā. Mā itaq; q̄cūq;
illa fuerit: si p vomitū euacuari poterit: nihil meliꝰ: si non
p secessum euacueꝛ oȝ. ¶A mā igiꝛ frida p̄ncipiū faciēdo
si grossa fuerit aut subtilis in oꝛe stōi infiltrata: aut alibi in
ipso stō fuerit: si p vomitū eā euacuari posse tibi commo-
dius apparet supꝛa in caplʼo de cura vomitus flegmatis:
⁊ obseruādos canones: ⁊ modū talē materiā. siue subtilis
siue grossa fuerit: euacuādi cōperies. q̄ si illic oꝛdineȝ de-
scriptū obseruaueris. adiuuāte deo tibi bene succedet. Si
vero p secessum eam educere opoꝛteat: ibidē quoq; ⁊ di-
gestiua. ⁊ solutiua huic intētioni appꝛopꝛiata plurima cō
peries. Et sic modū habebis q̄lꝛ materiā illā siue p vomi
tū siue p secessū euacuare debes: ⁊ q̄ tā ab itra q̄ȝ ab extra
in sistendo singultū sūt appꝛoximāda. vn̄ oia q̄ ab itra spi
ritus attrahūt: ac retinēt in sistēdo singultū maxime valēt
vt sūt dominoꝛū terribiles insultꝰ: veluti Tito vespasiani
filio in oībus mēbꝛis ꝯtractꝰ accidit. Nā quidā philippꝰ
eiꝰ phicus p suos inimicos eū agredi fecit: q̄s cū Titꝰ ipe
vidit tanta fuit ira seu timoꝛe cōmotꝰ: vt eis obuiā veniēs
liber euasit. ¶Valet ⁊ oīm terribiliū impꝛouisa ānuncia
tio. vt pditionis bonoꝝ: domoꝝ ruine: ⁊ oīm breuiter que
patientē in longā ⁊ pfundā territatis detinēt: aut regi co
gitationē: cui remediū difficulter inueniri possit. Ex istis
nāq; tristitia lōga cātur. ¶Ad h̄ ita valet anhelitū diu cō
tinere: sternutatio q̄ȝ: ac sup patiēte subito: ⁊ iaduertēter
fridā aquā pꝛoijcere. Castoꝛei itē ac aliaꝝ rerū calidaruȝ
olfatio. Et q̄ꝺ in cāu isto sepiꝰ exptꝰ sū: flosculū bombacis
cū suo semie incēdere: ⁊ q̄ꝺ patiēs ad faciē ⁊ nares fumuȝ
recipiat. ¶In isto q̄ȝ casu laudat bonꝰ cremonēsis viati-
co obturationē ambarū auriū cuȝ digitis: vel quōlibet alꝛ
libuerit: ac duas tētas de lardone naribus iponere. Talia
eni pꝛopter anhelitꝰ retētionē mirabilꝛ valēt. ⁊ si patiēs
alta voce clamet. Iuuat q̄ȝ sup collū patientē cōcutere: ac
extrema cōstringere cōfricare: ac calefacere: ⁊ iter alia va
let tussim: ac singultum retinere. ¶Stomachū q̄ȝ cū ven
tosis calefacere: vel cū alijs: ⁊ maxime cū petijs calidis et
ardēti aq̄ calefactis. ¶Vel facias sic. ℞. olei de spica olei
de lilio cōpositi. aā. ℥. j. pꝛ. casto. ℈. ij. pipis. cina. gallie mu
scate: granoꝛū paradisi: se. rute. aā. ℥. ß. cere parū ⁊ fiat vn
guētū q̄ vngaꝛ stomachus ante cenā. ⁊ ante pꝛādiū: ⁊ de-
sup calʼa pecia ponaꝛ. Et si vis vt plʼimi faciūt an̄ vnctiōeȝ
stōm fomētare facias cū aq̄ ardēti vt dictū ē. ¶Vel facias
sic. ℞. folioꝝ lauri: floꝛū camomille: absinthij: succi oꝛiga
ni. pulegij abꝛotani. rute sicce calamēti. aā. M. j. bacaruȝ
lauri. cimini maratri. aā. ℥. ij. se. rute. ℥. j. cōquasseꝛ ⁊ bu-
liant in vino: ⁊ cōi lixiuio eq̄s poꝛtiōibꝰ. ⁊ i ea spōgia: vel
filtrū ifūdanꝛ. ⁊ foꝛtiꝛ expꝛssuȝ: ⁊ calʼin quātū sufferre pote
rit stōus fomēteꝛ. Et cū icipit ifridari: de nouo iteꝝ calʼa
reponaꝛ: ⁊ h̄ tribꝰ vicibꝰ facto: vnctio p̄scripta fiat. ¶Lau
dat itē Aui. i cāu isto sup collū ⁊ gulā tales fomētationes.
⁊ vnctōes facere: ⁊ tu facias si libet. ¶Ad intra valēt cōfe
ctiōes calʼe. vt diatriō piperiō. diagalāga. diaciminū: dia-
nisum: çinçiber cōditū: tiriaca magna: metridatū: ⁊ inter
alia valet aq̄ vitis bibita: pulꝛ. enule cāpane in h̄ casu plʼi-
mum laudaꝛ: ⁊ maxīe si cū decoctiōe vini se. anetu bibatur.

¶Et ego in casu isto darē. ʒ. j. tyriace cū. ℈. ij. pulꝛ. diptami
mirabilē opationē adinueni. Sic gariofilos in oꝛe detine
re. Et oia q̄ dicta sūt pꝰ materiei euōnē in toto: vel in par-
te fienda sūt. Ista insup oia q̄ tā ab intra q̄ȝ ab extra statiȝ
dicta sūt i singultu a vētositate pueniēti q̄ȝ valēt: eadē eni
est cura. ¶Quātū v̄o ad sex reꝝ nō nāliū regimē aerē ad
calidū ⁊ siccū declinātē inhitet: ⁊ pꝛo se somnꝰ lōgꝰ fiat. to
lerare famē iuuat multū: iuuat ⁊ exercitiū foꝛte: ⁊ maxime
sup famē fcm̄. Et vt supꝛadictū ē patiētē ad famē puocare
et pꝛo posse eū in pꝛofūdis cogitatiōibꝰ detinere. ¶Quā
tū ad cibū sit paucaꝝ supfluitatū: ⁊ multi nutrimēti: ac fa-
cilis digestionis: nec vnq̄ȝ ad saturitatē māducet. ¶Caro
itaq; castrati: duoꝛū dentiū vituli lactātis: capꝛeti: pdicū: fa
sianoꝝ. auiū rubaliū caponis gallinarū iuuenū ⁊c̄. ꝯue-
niens exigit. ¶Si salsamēto vti voluerit cum cinamomo
pipere grano paradisi çinçibere: ⁊ similibus fiat. ¶Vi-
nū puꝝ ac potēs bibat: sepe ac parū pꝛo vice sumēdo.
¶Si singultus a mā fiat calʼa mā priꝰ erit euacuāda. Et si p
vomitū h̄ fieri p̄t vt supꝛadictū ē nihil meliꝰ. In h̄ igiꝛ cāu
capitulū de vomitu supꝛa require: illud ei q̄lꝛ mām calʼaȝ
p vomitū euacuare dēs: tibi doctrinā cōplete dabit. Et idē
fiet si p secessū euacuare volueris. Nā ⁊ de digestiuis ⁊ so
lutiuis huic pꝛoposito ptinētibus te modis plurimis abū
dātē faciet. ¶Et sic solū supest ad alterātia deuenire. Et
pꝛimo a rebꝰ nō naturalibꝰ inchoādo aerē ad fridū ⁊ hu-
midū declinet facias: quē si naturalē non habueris supꝛa
pluribus in locis te illū artificialē facere docui. Auisatus
tn̄ esto: ne ad intēsā nimiā friditatē declinare facias. Nā i
tus coadunādo calorē ipȝ incēderet. ⁊ plʼimū noceret: q̄ꝺ
idē accn̄tia aīe facerēt q̄ spūs ⁊ caloꝛē ad itra retraherent.
¶Sȝ q̄ spūs ipos ad exterioꝛa trahūt: subito si licet ⁊ impe
tuose nūciata: vt gaudiū verecūdia ⁊c̄. i cāu isto iuuāt mlꝛ-
tum. ¶Procures itē vt q̄cūq; die ventris beneficiū ha-
beat ⁊ si natura nō fecerit cōi cristeri: aut suppositoꝛio vte
re. ¶Sit somnꝰ tpatus. quies q̄ȝ motus magis ꝯuenit: vꝛ
tpatū faciet exercitiū. Cibus paucaꝝ supfluitatū: sed nu-
trimēti boni paucus p vice deꝛ: ⁊ facias vt ad frigidū de-
clinet ⁊ humidū. Et vbi virtus cōstās fuerit nō ita facilis
digestiōis esse dȝ. facile ei talʼ inflāmaꝛ: ac aduriꝛ: q̄ꝺ i cāu
isto plʼimū noceret. cōueniūt lactuca: ⁊ maxīe cū aceto en
diuia: cucurbita. poꝛtulaca. ptisana oꝛdei. amigdō. semlʼa
actu p̄bulita. ¶Ex carnibus ꝯueniūt capꝛine. vituli lactā
tis. cuniculine pulloꝛū. gallinarū. pdicū fasianoꝛū ⁊c̄. Et
he carnes magis elixe q̄ȝ asse ꝯueniūt. q̄ cū lactuca. cucur
bita. endiuia. aut cū agresto vino granatoꝛū berberis: suc
co citrāguloꝛū. limonū. vel acetositate citri. ⁊ silibꝰ sūt al-
terāde. Et h̄ pꝑter duas causas. Pꝛia vt supfluā illā calidi
tatē contēperēt. Scōa qꝛ nō ita facile digereꝛ. Nā vbi eēnt
sic facilis digestionis a caliditate illa supflua in fumū leui
ter ꝯuertereꝛ. ⁊ p cōsequēs singultū adaugerēt. ¶Cōue-
niētes pisces sūt. lucius pergre. truitale. striligiones ⁊c̄.
¶Ex fructibus ꝯueniūt pꝛuna acetosa: moꝛa nō pfecte ma
tura. granata acetosa. Citrāguli. limones. acetositas citri.
crisomili. berberis. ac fructus tn̄ q dulcedinē multā habēt
facile i colerā cōmutaꝛ. In isto igiꝛ cāu relinq̄ndi sꝛ. ¶Po
tus vbi virtus ꝯstās fuerit. sit aq̄ oꝛdei vꝛ aq̄ frida. Cū vi-
no granatoꝛū: aut vino berberis agresta: vel cū modico
aceti mixta: vel cū aq̄ ipa iulep rosatū bibat: vel violatum
factū ex aq̄ cucurbite. vel ꝯsilʼe. Et si vinuȝ dederis. sit aq̄
plʼima mixtū. ¶Quantuȝ ad medicialia ab intra sumēda
ꝯueniunt oia iulep. vt iulep violatuȝ rosatū ex aq̄ cucur-
bite factum ⁊c̄. Syrupus de granatis: de limonibus. de ri
bes. de succo endiuie. de acetositate citri cōuenit. ⁊ manu-
christi: ⁊ triasandaluȝ. ⁊ talia. ¶Ab extra v̄o plurima fie
ri solent: vt emplastrationes. epithimata. fomētatiōes ⁊c̄.
Sed memoꝛ esto talia frida sup stōaco non diu detinere.
Nam cū calida fuerint ad stōm ipm caliditatē reflectunt:
cuius causa caliditas adaugeꝛ. ⁊ sic plʼimuȝ nocent. ¶Ve
rum medicoꝛū plʼimi in hoc errant in febꝛibus ponentes

sup cor alijs indispositionib⁹ calidis sacculos cordiales: q̄r cum aliquãdiu illic steterint calefiunt: ⁊ caliditatẽ illã cordi reflectunt. sicut pilli vestiũ nostrarum a calore nr̃i corporis calefacti calorẽ reuerberãt: ⁊ nos calidas tenẽt vt experientia docet. ⁊ ita sacculi. fomẽtationes. emplastra et talia stomacho calĩa supposita. Non sic tñ faciunt vnctõnes. ¶ Ut igitur de his que ab extra veniunt approximãda aliqua scribã: talẽ facias vnctionem. q̄ recipit olei rosa. olei violati. olei de nenuf. añ. ℥. ß. spodij. rob. ru. sandalis ru. añ. ʒ. j. cãphore. ʒ. ß. cere parũ: ⁊ fiat vnguentum: cum quo aceti parum incorporet: ⁊ de tali p horas duas ante prandium stomachus vngatur. ¶ Laudant antiquorum plurimi vesicas aqua frigida semiplenas sup stomachuz retentas. Sed cum incipiunt calefieri amoueanť. ¶ Uel accipe aquã rasure cucurbite: ⁊ cum ea parum aceti commisce: ⁊ pecias in ea madefactas stomacho suppone: ⁊ calefactas remoue ⁊c̃. ⁊ hic singultus cura finiť. q̄r si a siccitate p̱uenerit: cum ethice cura curabis. quã in meo de febribus amplissimam adinuenies ⁊c̃. Et sic est finita cura ista de singultu cuz de omnibus egritudinibus stomachi iudicio meo ad sufficientiã p̱tractauerim: huic meo commentariolo finem impono.

¶ Commentariolus de fluxibus editus p magistrum Anthonium Guainerium artium ac medicine doctorẽ egregium papiensem feliciter incipit.

d **Jfferētia** nona tres in se summas cõtinẽs incipit.

¶ De causis tã intrinsecis q̄ȝ extrinsecis diarie. Cap. I

v **Olens** de intestinoꝝ egritudinib⁹ curã ponere a fluxu ventris p̄ncipium sumere libet q̄ ẽ cibi aut san. vĩ intestinorũ substãtie: seu aliorũ humorũ violenta secessio: et ẽ q̄ntuplex diaric⁹. disinteric⁹: lẽteric⁹. passio colica: ⁊ tenasmõ. ¶ Nõnulli tñ lintericã ⁊ colericam passionẽ inter stomachi egritudines enumerãt: sȝ q̄r tam vulgares q̄ȝ docti eas fluxus ventris appellãt: adhunc locum ip̄arũ determinationẽ mihi seruare libuit. ¶ Ueruȝ q̄r in diaria p̄ma scriptur⁹ sũ que alijs vẽtris fluxib⁹ maxime cõueniũt: de ea dictionẽ primo facere volui: q̄ ẽ humoralis fluxus: in quo nulla est sanguis egestio intestinorum excoriatio nulla: nec ĩmutati cibi aliq̄d. ¶ Et huius causa intrinseca ⁊ extrinseca esse cã põt: extrinseca q̄dem vt sex rerũ nõ naturaliũ ĩordinat⁹ occursus: vtputa aer excedẽs in calĩtate mãs eliq̄ns: excessiuũ frigus eas cõstringẽs: ac centrãsq̄ȝ. humiditas relaxãs: ĩmoderatũ exercitiũ retentiuã debilitãs: longa q̄es: cui⁹ cã humores sepe corrumpunť. ⁊ idẽ ex somno ⁊ vigilia magis modo factis ac ex vehementi tristitia cõtingit. Jra autẽ effrenitãs humores ponit in ebulitiõe: timor eos intrinsecat: q̄ coadunati fluxum efficiũt sepe exuberãs gaudiũ eos relaxat. Et que humores corrũpit ac malignat repletio nimia. ¶ Unde rõne cibi ⁊ pot⁹ attẽdiť q̄ĺitas ⁊ quãtitas ⁊ ordo: cibi enĩ et potus quãtitas nimiã diariã inducit: ⁊ maxime si cibus multarũ fuerit supfluitatũ: ⁊ nutrimẽti pauci: vt olera ⁊ similia. ¶ Cibi q̄ȝ quãtitas pauca: ac si verbigrã stomach⁹ calidus fuerit: ⁊ cibus sumiť in quãtitate paucus corrumpiť: ⁊ fluxũ interdũ facit: ⁊ hec ex p̄te quãtitatis cibi ⁊ potus se tenẽt. ¶ Ex p̄te v̄o qualitatĩ: si venenosus: si mordicatiuus: si ex natura lubric⁹: si subtilis nimiũ. si ex his fiũt que velociter corrũpunť: vt lac ⁊ talia: si in aliq̄ ipsarũ q̄litatum excesserint. ¶ Ex p̄te ordis si lubricus stiptico premittať: vel cum facilĩ digestiõis ei q̄ tarde digeriť imponatur. Js nãq̄ȝ digestus cũ descẽdere neq̄at corrũpiť: ⁊ ceteras humiditates corrũpendo p̄sepe diariã causat: ⁊ hec ex p̄te sex rerũ nõ naturaliũ se tenẽt. ¶ Causa v̄o diarie itrinseca tã penes cursũ naturalẽ etatiuũ q̄ȝ mẽbra: q̄ȝ hũores: q̄ȝ dolorẽ attẽdiť: ⁊ hec oĩa curã variant. ¶ Respectu igiť naturalĩ decursus etatis: quẽ inter cãs intrinsecas enumerare libet: in his repitur q̄ in iuuẽtute ventres habent siccos: in senectute v̄o habẽt humidos. vĩ ecõtra: de quibus Hypo. affori smũ fecit. ¶ Et vt hec facili⁹ cognoscãtur: scito q̄ tã fluxibilitas ventris q̄ȝ stipticitas merito etatiũ decursus euenientis quinq̄ȝ cause naturales assignari solẽt. ex quarũ p̄mutatõe vẽter q̄ȝ p̄mutari solet in fluxibilitate.
¶ Causa p̄ma est intẽsa stõi fridītas: cui⁹ cã plus assumitur de cibo q̄ȝ ĩmutari possit. ⁊ hoc ex̃ns in iuuẽtute ĩ senio p̄mutať. eo q̄ oĩs imoderata discrasia deijcit actũ p̱prie virtutis. huic opposita est intensa caliditas appetitum p̱ster

nens:cuꝫ ergo parũ cibi assumitur.vẽter necessario stipti
cat.ꝛ hoc ꝓpter etatiuuꝫ cõcursũ naturalr̃ ꝑmutaẽ.¶Se
cunda causa est expulsiue ꝓpter stomaci naturalẽ humi,
ditatem fortitudo naturalꝭ enĩ humiditas mẽbris inata ex
pulsiua fortificat ꝛ debilitaẽ retentiua.prima primi.capitu
lo de virtutibꝰ:ꝛ talis in senio ꝑmutaẽ nãlis vͦ siccitas il,
li opposita ventrẽ stipticat:ꝛ ħ ꝑ imoderatã discrasiaꝫ ad
cõtrariũ in seniũ reducit.¶Tertia cã est mltitudo colere
virtutẽ expulsiuã stimulãtis q̃ vt liquet in senio ꝑmutaẽ:
sed opposita stipticat eã.s.paucitas colere in iuuẽtute exi,
stens augeẽ i senio.¶Quarta cã ẽ nãlis calitas iũcta cũ hu,
miditate q̃ vias eliquãdo ꝛ eas lubricas faciẽdo retenti,
uam debilitat.ꝛ hec in senio ꝑmutaẽ: ac etiã opposita ꝑ i,
moderatã discrasiã.¶Quinta cã ẽ debilitas attractiue epa
tis totũ chilũ ꝑ meseraicas nõ valẽs attrahere.ꝛ talis po
tius cũ a friditate ꝓueniaẽ:augeẽ in senio:opposita aũt ꝓ
ueniẽs a caliditate tm̃ attrahit chili: vt feces sicce maneãt
et hoc ꝑ remissionẽ caliditatis in senio ꝑmutaẽ:ex qbꝰ pꝫ
que sũt ħꝫ etatiuũ decursũ cãe fluxibilitatis ac stipticitatis
vẽtris:ꝛ q̃ ꝑmutaẽ ꝛ q̃ nõ.Ex qbꝰ oibꝰ pꝫ vlteriꝰ ꝙ iste affo
rismꝰ qbuscũqꝫ ꝛc̃.nõ i oibus assignatis cãis verificaẽ.Si
vero fluxuꝫ merito etatis decursus cognoscere volueris
ꝓuenientẽ:has qnqꝫ cãs diligẽter examia.¶Mẽbrorũ
vero defectu fit diaria:qñqꝫ totiꝰ:plerũqꝫ capitis:sepe sto
machi ac itestinorũ plurimũ epatis:ac meseraicarũ: inẽ,
dum splenis:ꝛ si raro mrĩcis aliqñ.¶Ea vͦ diaria q̃ hu
morũ malignitate fit:qñqꝫ fit a sanguie interdũ a melan,
colia:nõ nũq̃ꝫ a flegmate:a colꝭa vͦ sepissime.¶At illa q̃
causa doloris accidit:qꝛ ꝑ eũ calor naturalis resoluiẽ ꝛ de
bilitaẽ:quo debilitato humores corrũpũtur:ꝛ corrupti vẽ
trem efficiũt fluxibilẽ.Fit itẽ aliaꝫ ob cãm:qꝛ nã vt dolori
sucurrat plimũ occupaẽ:ꝛ sic a sua opatiõe deuiat:in retẽ
tione deficit:ꝓpter qᵭ fit diaria.Et iõ in emissiõe dentium
puerorũ ꝓpter dolorẽ sepe fit fluxus diaricꝰ.ad qᵭ tñ ad
iuuat:qꝛ tũc a capite ad stomacũ mã plima defluit.q̃ hũo
res corrũpendo fluxũ efficit:ꝛ ad hoc facit lactis maioris
quãtitatis assumptio:qꝛ ꝓpter dolorẽ plus solito de eo su
gunt qᵭ in stomacho indigestũ remanẽs corrũpiẽ:ꝛ cau
sat fluxum.Hẽmus igiẽ cãs qbus ꝓpter dolorẽ causatur
fluxus.Si ergo in ħ caplꝭo ꝯtẽta diligẽter examiaueris:i
uenies caplm in se diarie:tã itrĩsecas q̃ꝫ extrinsecas cau
sas cõtinere:ꝓpter qᵭ finem recipiat volo.

¶De signis demõstratiuis cuiuslibet diarie ꝛ causaꝝ eius
epatica ꝛ splenetica exceptis. Cap. ij.

D Iarie cãs,noscere ꝑfecte desiderãs q̃ pñs cam tene,
at examiei necesse ẽ.¶Et si in cognitiõeꝫ extrinse,
carũ causarũ venire libet.ꝑ ea q̃ i ꝑcedẽti caplꝭo de
scripta sũt ordinate discurre:de qbus infirmũ tuũ diligẽ
ter examia:sic enĩ in ipsarũ cognitionem facile deuenies.
¶Quantũ vͦ ad intrinsecas si ꝓpter etatiuũ decursũ dia,
ria fiat fluxibilitas si iuuenis fuerit ibidẽ iuestiga:ꝛ si se,
nex que in iuuẽtute siccitatis cãe fuerit inuestiga.¶Dia,
ria q̃ cã totiꝰ ꝓuenit fit corpe existẽte i egritudie aut vali,
tudie.In valitudie qdẽ si humoꝝ in corpe repletio affue
rit:ꝛ virtus expulsiua fortis tũc repletio illa cognosciẽ ex
ꝑcedenti regimie humoꝝ multiplicatiuo:vel ꝑ alicuius
ꝯsuete euacuatõis dimissionẽ vlꝭ ꝑ alicuiꝰ mẽbri mutilati
onẽ.¶Corpe vͦ ifirmo existẽte signis digõnis ꝑapparẽti
bus diaria sepe fit quã nã plerũqꝫ bñ inchoat: sꝫ humorũ
inordiatõe aut venenositate eã in tpe ꝑsistere neqt:ipi eĩ
humores tũc effrenitãt.ꝛ cũ infirmi male tolerẽt talꝭ ad se
curã vocat.¶Sꝫ signis digõnis nõ apparẽtibꝰ sinthoma
tice fiet.ꝛ tũc nec ꝯfert nec bñ ferũt:ꝛ iõ qñqꝫ in silibꝰ casi
bus diaria curã ad se vocat.¶Humorũ essentia ꝯsiderã
da erit:q̃ visu ħ mõ discerniẽ.nã egestionũ albedo flati ni
gredo mlie.citrinitas colꝭe:rubedo sanguini attestatur ar
dor itẽ ꝛ pũctura sup humorem colericũ arguit:te quoqꝫ
aer:tp̃s:anni:etas:cõplexio:regimẽ ꝑcedens iuuabunt in
iudicando: qꝛ talia de humore peccãte cognitionem tibi

magnã prestãt.Ex hũorũ ꝑterea frigiditate sup colerã ar
guimus:sed de hac cã iudicandũ est.Nam esto ꝑ adustio,
nem colere vitelline viridis colera plimũ fiat:vt ꝑma pri
mi.in stomacho tñ plerũqꝫ ex oleribꝰ generaẽ q̃ digestio,
nẽ recipe nequeũt:sicut alleũ:porrũ:cepe ꝛ hꝰ.vt Galꝭ.2°.
ꝓnosticoꝝ.caplꝭo de vomitu.Sed inẽ hãc ꝛ illã discernes
qꝛ in genita ꝑ adustionẽ erit dolor.ardor.ꝛ valida sitis.in
alia vero istorũ aderit nullũ:ꝛ in ħ casu sup humorẽ pec,
cantẽ arguimꝰ.¶Urina ꝛ si pauca in q̃libet fluxu verisilr
existat:tibi magnũ ꝑstabit iudiciũ.Cuiꝰ causa ẽ:qꝛ nisi in
fluxibus a venis defluerẽt humores:fluxus oĩs in breui fi
niret:cũ mã in intestinis ꝯtẽta cito euacueẽ.¶Cũ igiẽ hu
mores q̃ sũt fluxus cã a venis ad epar demãdãtur: ex eis
aliqd ad vrinales vias:tũc q̃ꝫ mãdari necesse ẽ:ꝛ ꝑ modũ
hũc i iudicãdo vrina tibi auxilium ꝑstabit:nam ꝛ si ꝓpter
humorũ diuersorũ cuꝫ vrina admixtionẽ ea vt plimũ liui
da fuerit:sup illũ tñ iudica:cuiꝰ mõ dicto copiã maiorẽ in
ea esse discernes.ꝛ hec sũt signa fluxus q̃ defectu totiꝰ ꝓue
nerit.¶Sed ꝛ si reumatiçans caput in cã fuerit:duplr̃ fie
ri contingit:naꝫ mã illa ꝑ poros ꝛ meatꝰ extra venas ad
stomachi fundũ sepe venit:ꝛ ibi vna cũ chilo quos repit
humores corrũpit:ꝛ isti fluxũ efficiũt spumosũ satis:de q̃
afforismorũ:7°.intellexit Hipo.dũ dicit.Quibuscũqꝫ spu
mose egestiões i diaria his a capite flã defluit:et i hãc dia
rie spẽꝫ trauli facillie incidũt.y.vi.Trauli a diaria capiun
tur longa.ꝛ hi sũt q̃ ꝓpter cerebri lingue ac ipius ligamẽ
torũ nimiã humiditatẽ lr̃as quasdã exꝑmere nequeunt.
¶Põt alr̃ mã capitis ꝑ venas ꝛ arterias ad epar deuenire
que ab eo humores ad itestina fluere facit: ꝛ talis mã ẽ vt
plurimũ ex colera ꝛ flegmate ꝑmixta:hi enĩ in cõparatõ,
ne ad ꝑscriptos male dormiũt:ac terribilia sõniãt: ꝛ i his
duobus signa catarri aderũt.¶Et de nocte plusq̃ꝫ de die
talis eueniet:qᵭ fit:qꝛ humores ꝓueniẽtes a cerebro ꝓpẽ
reuocationeꝫ caloris in nocte magis q̃ꝫ in die mouetur.
¶Ut plurimũ q̃ꝫ paroxismalis existit: nã euacuata mã ge
scit fluxus donec alia coadunata fuerit:ꝛ isto mõ fluxus ce
rebralꝭ paroxismalr̃ ꝓuenit:vñ ꝑ tres ꝑ octo ac plꝭes qñqꝫ
dies vt sepissime infirmꝰ ob hoc se liberum putet.¶Tar
ditas ꝛ festinãtia taliũ paroxismoꝝ ab vniformitate ꝛ dif
formitate regiminis infirmi ꝓuenit:qꝛ si vniformiter ifir,
mus se rexerit:periodi sunt equales: si difformiter ineq̃,
les:ꝛ ħ sũt signa q̃ cerebralẽ fluxũ iudicabũt.¶Cã diarie
stomachalis tam mala cõplexio simplex q̃ꝫ cũ materia eẽ
põt:simplex qdẽ vt frigiditas mortificans:cuiꝰ cã retẽtiua
debilitaẽ:ꝛ idẽ caliditas supflua calorem exterminãs effi
cere põt.¶Uerũ qꝛ rarissime ab alio q̃ꝫ a successiõe egri
tudinũ calorẽ exterminãtiuũ ꝓuenit:ex eis ꝑcedentibus ac
virtute defecta in huiꝰ cognitionẽ facile deuenies: isti q̃ꝫ
sine dolore ac ꝑter volũtatẽ egerunt ꝛ insensibiliter sepe.
¶Mala aũt cõplexio stomachi cũ mã diariã efficiens ra,
tione viscosi flegmatis fieri põt stomachum relaxãtis:fit ꝛ
a vili stomachi ꝑalesi:qᵭ mordicatiui humores pungiti,
ui q̃ꝫ seu venenosi idẽ efficere possunt: vẽtositas itẽqꝫ vlcꝰ
et apostema stomaci.¶Et istorũ omniũ signa sũt: qꝛ ꝛ si
viscosũ flegma in cã fuerit:dolorẽ sẽtiet:ꝛ eructuatio erit
acetosa.ꝛ ꝑ secessuꝫ ipm flegma discernes:cũ quo ab assũ,
ꝑtis fridis lediẽ:ꝛ sitis ꝛ amaritudo nlꝭa erit.¶Colerici
et acuti ꝛ mordicãtes humores in ano ardorẽ efficiũt:sto
machũ mordicãt:arsurã puncturã ac calorẽ in eo cãbunt
sitis aut amaritudo oris aderit.ꝛ si fuerit colꝭa in egõne eã
discernes:vrina ticta ac subtilis erit ꝛ infirmo calꝭa nocẽt.
¶Uentositas diariã efficit:qꝛ ꝓpter eã stomachꝰ cibũ am,
plecti neqt:quare corrũpiẽ:ꝛ fluxus ĩde fit:ꝛ talis ꝑ rugi,
tuꝫ ꝑ fumosã seu vẽtosã eructuationẽ se tibi offert.¶Sto
machi vlcus si in cã fuerit sũpto cibo mordicatio in eo
fit.Itẽ cũ quo saniei paululũ ꝛ interdũ sanguis guttule ĩ
egõnibus appebunt.¶Apostema ex dolore ex tactu ꝛ ex
his q̃ i apatibꝰ stõi dicta sũt facile discerniẽ.¶Paralesim
ex frigiditate ꝛ insensibilitate cõphẽdẽs.¶Sũt q̃ stoma

calē diariā pleruq; ꝑoxiſmalē fieri aiūt ī guloſis.ſ. ⁊ cra/
puloſis maxīe hoc mō: qꝛ materia diebꝰ aliqt in ſtō retēta
ſua malignitate nāni: vt eā repellat irritat: ⁊ fluxū ide fac:
aliꝰ vō donec materia de nouo coadunata fuerit retarda
tur: ⁊ illo mō ſtōalē fluxū ſepe ꝑoxiſmalr̄ fieri aiūt: quod
ſi qs Aui. ⁊ nōnullos alios auctores dicētes ſtōalē fluxū
ordinē nō habere: in ꝯtrāū deducet: dicit ꝙ verꝝ ē in cōpa/
ratiōe ad cerebralē: cū q̄ tn̄ ſtat ꝙ cerebralis fluxꝰ mō ſu/
pra poſſibile fieri poſſit. ¶ Diariā vō inteſtinoꝝ vitio ꝓ/
uenientē cognoſces: ſi apā: ſi vlcus: ſi paraleſis: ſi ſpaſmꝰ i
aliquo inteſtinoꝝ affuerit: ⁊ qꝛ nō ꝑoxiſmat: ⁊ quia de die
plus euenit q̄ȝ de nocte ⁊c̄. ¶ Apoſtema ex fe. cōtinua: ex
dolore: ex tactu: ⁊ alijs apātis inteſtinoꝝ ſignis demr̄af.
¶ Ulcus vō qꝛ idē dolor aderit: ⁊ cū emiſſa egeſtione ſani
es apparebit: ꝙ ſi apoſtema fuerit virulēta ad nigredinē
lucidā tendēs intenſo cū fetore vlceratū cancrū ibi adeſſe
iudicabis. Et idem arguas de quacūq; parte corporis: ſi
ſilem materiā emitti videris. ¶ Si fuerint inteſtinoꝝ pa/
raleſis materia fluxꝰ inſenſibilr̄ educetur. ¶ In ſpaſmo
autē: ⁊ ſi ſenſus affuerit: materiā tn̄ ꝯtinere negt. ¶ Et qꝛ
in inteſtinis tā in inferioribus q̄ȝ in ſupioribꝰ q̄ȝ in medijs
leſio eſſe pōt: ſi in ſupioribꝰ: ſupra vmbilicū dolebit infir/
mus ſi in medijs circa vmbilicum ⁊ in inferioribus infra.
¶ Matrix vō in cauſa vbi fuerit ex ſui grauedine ⁊ dolo/
re ⁊ alijs ex ſignis ſuper eius malā diſpoſitionē ſignificā
tibus hoc arguas: que in proprijs capitulis adinuenies.
¶ Nec mireris ſi matrix ſuperfl'itates ſuas ad inteſtina va
let mittere: quia ſtomacus continuaꝛ cum membris om̄i/
bus mediante epate: ⁊ ipſo mediante om̄es recipere pōt
aliorū membrorū ſuperfluitates. Galie. ſecūdo ꝓnoſtico
rum capitulo de egeſtione: vnde nō incōuenit ꝙ matrix
mediante epate ſeu ſtomaco ſupfluitates ſuas ad inteſti/
na mandet: que erant cauſa fluxus: ⁊ ſic patet matricē poſ
ſe eſſe cauſam diarie fluxus. Illa vō que cauſa doloris ꝓ/
uenit per dolorē ipſum qui ſe nequit occultare cognoſcet
¶ In ſumma igitur ſi que p̄ſens capitulū in ſe ꝯtinet bene
notaueris: demonſtratiua ſigna diarie vitio totius ꝓue/
nientis: ac capitis ſtomaci inteſtinorum matricis atq; do/
loris manifeſte comp̄hendes.

¶ De ſignis demōſtratiuis diarie tam ſplenetice q̄ȝ epati/
ce. Capitulum .iij.

Signa eſt epatici fluxus diuerſitas ea d̄ cauſa ſigna
eius in hoc capitulo ponere volui. ¶ Epaticꝰ itaq;
fluxus paroxiſmalis exiſtit in quo propter materi
am que retrahiꝛ pluries in nocte q̄ȝ in die infirmus aſſel
lat: ⁊ vt in eius notitiā facillime deuenias conſideranda
eſt ſubſtantia.ſ. odor ⁊ color. ¶ Ratione ſubſtātie qn̄q; ſit
chiloſus interdū aquoſus: aliquādo veluti lotura carnis
ſepe virulētus: ⁊ vt vini fex pleruq; ſpiſſus fluit. Itē ſan/
guis ſepe ab epate fluit: ſed de iſto deo duce in capitulo de
diſſintheria mentio fiet: tam de ſubtili q̄ȝ qui ad modum
carnis groſſe ad ꝓpoſitū que nūc dicta ſunt ex parte ſub/
ſtantie ſe tenent. ¶ Ex parte coloris diuerſificanꝛ fluxus
epatici.ſ. quia albus: quia niger: qꝛ rubeus: ⁊ quia inter/
dum citrinus. ¶ In odore qm̄ olet aliqn̄: aliquādo non.
¶ Chiloſa vō egeſtio fit epatis ⁊ meſeraicaꝝ vitio. nam de
bilitas attractiue ipius aut opil'one ſeu in cōcauitate exn̄s
apoſtema iſtud efficit: ⁊ idē opilatio ſeu apoſtema meſa/
raicarū. nam in hoc caſu ꝙ ſui erat ſtomacus adimplenit
ꝓpter qd̄ ab aliqua dictarū cauſarū chiloſam egeſtionē
ꝓuenire neceſſe eſt: qua apparēte tua intereſt ꝑ ſigna epa
tis aut meſeraicaꝝ modū inueſtigare: veꝝ vbi meſeraice
in cauſa fuerint ex vrina ſuper epatis ſanitatē ſignifican/
te cōprehēdes: ſi tn̄ opilatio ſeu iſtaꝝ alique in epate ſiūt:
in gibbo aut in cōcauo illud ſic inueſtigādū erit: quod ſic
facies: qꝛ in gibbo vrina tenuis erit ⁊ aquoſa: ⁊ dolor ſen/
titur extrinſecꝰ: ⁊ maxime circa diafragma: adeſt itē tuſſi/
cula q̄dā: egōnes nō ſic ac ſi in ꝯcauo eſſent ſubtiles erūt:
in quo ſi fuerit opilatio: dolor plus ſentiꝛ intrinſecꝰ: nec
tuſſicula illa aderit ⁊ vrina erit groſſa ⁊ ſpiſſa. ¶ Egeſtio
velut lotura carnis fit: digeſtiua epatis a friditate ſcȝ vel
caliditate debilitata: que tūc chilificādā māȝ ſequeſtrare
nō valet: ⁊ vtplm̄ accidit debilitas retētiue epatis: que tā/
to tempe quo ſignificatio fiat debita: ⁊ dehinc mēbris con
ueniens attractio chilū retinere nequit: ⁊ taȝ calidi q̄ȝ fri/
gidi ſignū cōe eſt ꝙ patiēs in dextro latere grauedinem
quandā ſentit. ⁊ in hac ſpecie fluxus epatici plus q̄ȝ in ce/
teris aſſellat de nocte. ¶ Q. ſi frigiditas in cā fuerit: erit i/
firmus pallidus ſiue liuidus: piger: ſomnolentus: ⁊ vri/
na alba ſeu pallida: lactea ſubtilis tn̄: ⁊ alba opilationem
denūciat. ¶ In caliditate aūt latus dextrū plus dolet vſ/
q; ad poſteriores copas. ⁊ eſt infirmus citrinꝰ vel rubeꝰ:
cū citrino mixtus: aſperitas oris ac ſiccitas aderit. ſitis itē
et valida quidē. vrina vō ruffa vel ſubruffa ſpiſſa intenſa
cum citrinitate: ⁊ ibi ſi opilatio fuerit ignea: ſubtilis erit.
verū egeſtio quelibet a frigiditate magis q̄ȝ caliditate du
rante ꝓueniens olet minus: ⁊ in his cōplexio: etas: tem/
pus: regimen precedens: ⁊ ſimilia: tibi notitiā magnam
preſtabūt. ¶ Colerice egeſtiōes a multitudine colere ꝓ/
ueniunt. ꝓpter igitur colere accuitatē fit fluxus: ad quod
iuuat virtus expulſiua ſi eſt fortis: ⁊ hanc ex vrina ⁊ ardo/
re animi ⁊ totius habitudine ⁊ p̄cedenti regimine colere
multiplicatio ex etate ⁊ ſilibus: vel ex cauſa aliqua eū in/
tendere ſeu lubricare facere potente cognoſces. ¶ Uiru/
lenta egeſtio fit a reſiduatiōe apoſtematis epatis ſeu me/
ſeraicaꝝ: aut ab ipius apertione ꝓuenit: iterū ab alijs mē/
bris: interdū quoq; ab aduſtione ſanguinis ſeu alterius
humoris in ipo epate exiſtētis. Eam ergo q̄ ab epate ade
rit dolor p̄ceſſit feb. ⁊ in ſumma ſigna epatis apparēt. Ab
alijs autem mēbris ſi prouenit: ſigna incolumitatis ipius
epatis apparebūt: ⁊ per ſigna appropriata mandanti mē
bro illud quoq; ſcies: ⁊ ſi fluxus propter apoſtema aut vl
cus meſeraicarū prouenerit: magis chiloſus erit: ⁊ feb. ta
lem fluxum cōcomitans erit mitis magis. Hanc itē diffe/
rentiā ex colore virulentē diſcernes: quia virtus ab epa/
te veniens ad quandā rubedinē clarā tendit. qd̄ autem a
meſeraicis ad clarā citrinitatē: de iſta tn̄ ⁊ de ſequēti ege/
ſtione capitulo de diſſintheria pleniorē mentionē faciaȝ.
¶ Illius aūt q̄ eſt feci ſilis cā pōt eſſe multiplex. ¶ Tua igi
tur intereſt oēs illas cauſas ꝑ ꝓpria ſigna diſcernere. naȝ
interdū fit ab eruptiōe apoſtematis in epate exn̄tis: ⁊ iter
dum ab eūone ſaniei vlceris qd̄ in ipo epate exiſtit. fit iteȝ
ſi ipius opil'ones abrūpenꝛ: ⁊ aliqn̄ a ſanguinis aduſtiōe
et interdū ab ipius cōgelatione: ⁊ talia ꝑ ſigna epatis ſeu
vlcerū ſeu opilationū apertionis cognoſces. ¶ Sed vbi
ab aduſtione ſanguinis ꝓuenerit fe. incenſiua aderit: vel
ſaltē preceſſit. arefacta erūt membra: ⁊ humiditatū nālīū
eliquatio: appetitus nullꝰ: ſitis valida: ⁊ vrina rubea val/
de: cū egeſtio illa multū fetet. ¶ Q. ſi cā huiꝰ fuerit frigidi
tas: minor egōnis: nigredo minor fetor: ſitis q̄ȝ minor. ſed
appetitus maior. ¶ Sed quia talis egō feci ſimilis a ſple/
ne q̄ȝ ab epate frequētius prouenit inter hanc ⁊ illam: ex
apoſtemate opilatione dolore in latere ſiniſtro ⁊ alijs hu
iuſmodi ſuper ſplenis diſpoſitionē arguentibus: que ſu/
is locis require. Habes igitur ſigna per que tam epaticū
q̄ȝ ſpleneticum fluxum cognoſces.

¶ De ꝓnoſticis ſignis cuilibet fluxui cōibus: ⁊ in fine de
diarie proprijs. Capl'm .iiij.

Si que in capitulis precedētibus deſcripta ſunt cuȝ
diligentia examinaueris: demōſtratiua ſigna com
peries: per que in cognitionem cuiuſcunq; diarie
facillime deuenies: at quia capitulum preſens ad omnia
que ſequunꝛ capitula valet q̄ȝtum ad pronoſtica cōmune
ſit: volo. cōmunia cuiq; fluxui ꝓnoſtica ſigna deſcribam.
In fine tamē aliqua que ſolum diarie cōueniunt addam.
¶ In omni itaq; ventris fluxu extremitatum frigiditas ſeu
totius perſeuerans mortale. ¶ In cuiuſq; fluxus princi/
pio: egeſtio nigra que ſuper terram proiecta ebullit: ac

acetosum odorē hȝ mortale.tāta est.n.hui⁹materiei vene
nositas vt nā ei resistere nō valeat:q̄ fit vt fere sp q̄cunqȝ
tpe morbi appeat sit mortalis: qꝛ mortificationē caliditatis
aut aduretem caliditatē signt:q̄ ambo caliditatis nālis extincti
onē denūciāt:ꝛ mortē p ꝯñs: qꝛ si ab vlcere eā emitti scias
pculdubio mortalis erit. ¶ Uex in declinatiōe egritudi-
num ꝛ maxie cronicaꝝ egō nigra interdū appet:q̄ si cum
bona tolerātia fuerit bonū ptendit: qđ ego sepe expiētia
notaui i fe.q̄rtana maxie:sed tūc sup terrā nō ebullit: nec
odorē hȝ acetosum.nā q̄ñcūqȝ illud fuerit:erit sp mortale
et qꝛ si ad tale in q̄rūcūqȝ egritudinū pn⁹ mors seq̄f: qd i
fine? ¶ In oī fluxu egō viridis p adustionē colere vitelli-
ne genita vel eruginose apparēs in pn⁹:mortale sp.sed in
aliȷs morbi tpib⁹ ea apparēte:ꝛ si nōnulli interdum eua-
dant:prarissime tñ. ¶ Ois flux⁹ post lōgā egritudinē sine
alleuiatiōe ꝛ mala cū tolerātia pseuerās mortale. ¶ Ois
itē flux⁹ egritudini q̄cūqȝ illa fuerit supueniēs: mō ipa re-
maneat si infirm⁹ male toleret mortale. ¶ Si aliq̄ nigre-
do ciceri sil'is in q̄nis fluxu sup costas appuerit: ꝛ multaȝ
vrinā tūc minxerit:talis inter paucolos dies acherōtis li-
mina petet. A. testāte. ¶ In oī fluxu si pulsū formicātē aut
vermiculātē inueneris:ꝛ talis ab assūpto cibo nō ꝯfortaf:
diē scđm nō ptrāsibit. ¶ Ois flux⁹ a veneno seu mā vene
nosa cātus mortalis vt in plib⁹:hi tñ q euadūt:ꝛ si prarissi
mi sint in pilis ꝛ pelle pmutāf ꝛ vnguibus. ¶ In oi fluxu
alienatio pseuerās:mortal'. ¶ Flux⁹ cū siti intēsa ꝛ appeti-
tus pstratione piculosus:in fine tñ si aliquādiu pseueret:
mortale. ¶ Singult⁹ in fluxu alio a tenasmōe malū: in eo
v̄o mortale. ¶ In oi fluxu pustulis apparētib⁹ ꝛ delitescē
tib⁹ subito malū. qꝛ si nigre ac liuide fuerint mortalis:vt i
plurib⁹. ¶ Fluxu cessante q̄cūqȝ ille fuerit si cibū ꝯueniē-
ter infirm⁹ sumēs nō fortificaf scias aut hūorē peccātē re-
sumptionē ipedire:ꝛ in tali corpe latitare: quē nisi tu aut
nā euaueris: infirm⁹ nūq̄ȝ viuet: vel ex defectu caloris nā
lis id fieri:in q̄ casu tua ē infirmū paucaꝝ supfluitatum ꝛ
multi nutrimēti sepe reficere:ꝛ ei p vice paruȝ tribuere.
¶ In oi fluxu mā multiplex sil' emissa pductiōeȝ egritudi-
nis sil' demōstrat. Et in fluxu q̄ȝ pstratio appetit⁹ malum.
¶ Fluxus oīs cronic⁹ hydropē minaf: ꝛ epatic⁹ q̄ȝmaxie:
nā quo pedes inflanf.2⁰ fit cacetic⁹:ꝛ tandē hydropicus.
¶ Nūc supest de signis pprijs diarie aliqd dicere. ¶ Ois
cronica diaria curaf difficiter. ¶ A diaria hito diuturna
spōtane⁹ vomit⁹ supueniēs soluit egritudinē:afforism. vj.
Et qꝛ in diaria epatica egō nigra q̄ salua pōt esse interdū
apparet:ꝛ vt vnā ab altera discernere scias aduerte:nun-
quid ea a debilitate attractiue splenis aut ꝯtētiue ꝛ seque-
stratiue epatis debilitate:q̄ nō valeat m'iā a sanguie de-
purare deuenit:vel opil'ones epatis erupte fuerint:talia
eni mō infirm⁹ bñ toleret salua esse pñt. sed vbi talis mā
sup terrā ebullierit:vt iā dictū est:ꝛ odorē acetosū hūerit:
quā musce ꝛ aliȷ v̄mes effugiūt:mortale. ¶ In diaria iteȝ
epatica poxismāte poxism⁹ q succedit ē sp deterior p̄cedē-
te:de epatis nocumēto de poxismo in poxismū manifeste
magis cōprehēdif. ¶ In diaria in q̄ p⁹ flux⁹ ē aq̄sus: vel
sicut mā carnis.mā grossa actenaci succedere malū. ¶ Si
ab vlcere stomaci:aut ab hūore pungitiuo seu accuto vel
medicine remanētia diaria puenit: si ei succursū p̄sto nō
dederis:in dissintheriā cōmutari scias. Et hꝫ de pnosticis
signis cuiqȝ fluxui cōib⁹:ac de pnosticis diarie pprijs ꝛc.

¶ De cura diarie col'ice ei⁹ solū curā cōcernēte. Cap.v.

q Ui diariā pfecte curare cupit: causas p̄scriptas ac
signa tā pnostica q̄ȝ demōstratiua examinet neces-
se est.cause.n.varie varias curas exigūt. Et qꝛ tam
in hmōi q̄ȝ in alioꝝ fluxuū cura p cōiter practicātes com-
mitti errores cognoui ordine quodā:ꝛ p modū quo putē
errorē min⁹ ꝯmitti posse ad actū practicū te ducā. ¶ Pro
quo nota qꝛ in q̄libet actu curatiuo cuiuslibet fluxus tria
que pncipal'r curā narrāt:ꝯsiderāda sunt: fluxus.s. causa
et accidēs.fluxus nāqȝ formal'r atqȝ virtual'r stiptica sem-
per exigit:causa v̄o ꝛ accidēs nō semp:vñ sepe ad remo-
tionē cause remouef fluxus:ꝛ tñ p tūc stipticis nō vtimur
vt infra patebit. Interdū quoqȝ fluxu ac causa derelictis
succurrim⁹ accidēti:qđ etiā p stiptica nō sp fit. Ex quo ptȝ
practicātiū plurimoꝝ error q in oi fluxu in q̄cūqȝ ei⁹ tēpe
sp stiptica exhibēt. O bone deus q̄t isti plutoni immolāt.
¶ Prio igif cause curā ponā:scđo fluxus:tertio accidētis:
auisatus tñ sp esto. Q₂ lȝ tua sit intētio materie exēpli grā
sp intēdere fluxū seu accidēs nunq̄ȝ derelinq̄s in totum:ꝛ
idē de fluxu respectu materie:ꝛ de accidēti respectu illoꝝ
fiendū erit. ¶ Sed anteq̄ȝ ad spāles curas deueniā q̄daȝ
cuiusqȝ fluxus spēi cōia describā p̄sciēda. ¶ Primū/null⁹
fluxus cretic⁹ mō cōferat ꝛ bene ferat intercipiēdus ē.sed
vbi modū excesserit esto in die cretica ac signis digōis q̄n
tūcūqȝ bonis appentib⁹ aduenisset:illico sistēdus erit/nā
sepe vt dictū est:nā inchoat bñ:sed hūorū mordicatiōe et
venenositate negt illos in tpe ꝯtinere:vñ effrenitāt ꝛ nāȝ
violētāt:pp qđ tūc illico infirmo erit succurrēdū:al's eum
pdere posset. ¶ Scđȝ.virtute ꝯstāte nullū hūoralē fluxū
coerceas vnq̄ȝ:nisi p pus hūor efficiēs vel ei⁹ ps maior fu-
erit educta/ ¶ Tertiū.flux⁹ materieꝝ diuersaꝝ virtute cō
stante minime restringif. ¶ Quartū i nullo vētris fluxu
debet infirm⁹ nisi acriter molestef totiēs ire ad sellā quo-
tiēs molestaf ꝛ incitaf:ꝛ in declinatiōe maxie:qꝛ in freq̄n
ti assellatiōe cib⁹ q assumpt⁹ ē in stō corrūpif:pp qđ debili
taf virt⁹ diminuif corp⁹:ꝛ fluxui fit additio. ¶ Quintū.cū
fluxū inq̄ȝtū hmōi curare ē tibi cure sit fridus actu potus
q̄cūqȝ def col'ica passiōe apostemosa ꝛ opil'one exceptis.
¶ Sextū.cū retētionē ꝯfortare volueris pot⁹ paucitas tri-
buēda erit.ꝛ cū tuū cibaueris infirmū: v̄sus ptē dextram
declinādo fac iaceat:coxa dextra sursū tracta:ꝛ in tali situ
lōgiori q̄ȝ poterit tpe psistat.tūc.n.epar non sic p̄sto nutri-
mentū ad se trahit:q̄ fit vt hūiditates in eo existes diutius
cōtineat:ꝛ hoc ad sistendū fluxū q̄ȝmaxime iuuat. ¶ Hec
duo p̄cepta in pot⁹ ꝛ cibi regimie viderenf forsan cōueni
enti⁹ collocāda:sed qꝛ cuicūqȝ fluxui sunt cōia:cū p̄scriptis
inserere volui. ¶ Amō ad diarie spāles curas trāseūdū ē:
q̄ vbi ob cās extrisecas fiāt:eas ad ꝯriū verte:qꝛ si tunc in
stō vel in intestinis vel in q̄uis alio mēbro mā aliq̄ seu q̄li
tas derelicta fuerit:ad illi⁹ materiei eductionē:ꝛ male q̄li
tatis alteratōem:put infra docebo trāsi.si.n.de q̄cūqȝ cau-
sa inscribere vellē:doctrina hui⁹ capli in tediosam nimis
lōgitudinē ptraherēf. Sed si qs memorie fidel'r cōmen-
det dicēda:cuiqȝ fluxui ab extrinseca cā pueniēti succurre
re sciet facile:supest igif ei⁹ diarie q̄ toti⁹ seu pticularius
mēbroꝝ vitio fit curā depingere. ¶ Prio igif q̄ a toto p-
uenit inscribā:q̄ si nō cretice sed in corpe apparente sano
venerit:ꝛ ad eū mēbroꝝ cōfractio nulla tolerantia ꝛ simi
lia cōsequanf hūoris essentiā put te supra docui inuesti-
ga:q nisi p pri⁹ q̄uis mō educt⁹ fuerit ad flux⁹ curā inq̄ȝtū
hui⁹ nunq̄ȝ trāseūdū erit. ¶ Pro quo sciēdū qꝛ mām flu-
xum facientē q̄ñqȝ simpl'r diuertim⁹ ꝛ euacuamus.p vias
igif illas talis mā ꝯueniēti⁹ educif:p q̄s nā eā mādat:et lȝ
vt statim ponā p medicinas sic approxiatas: aliq̄ñ tñ per
vomitū:ꝛ tūc sil' euām⁹ ꝛ diuertim⁹:ꝛ interdū p diaforeti-
ca mām ad cutim educētia eā diuertūt:ꝛ p sudorē euānt.
¶ Diuersio aūt simpl'r p vētosas:p fricatiōes:p ligaturas ꝛ
extrema in aq̄ cal'a posita fit.de his q̄ oīb⁹ p ordinē dōm ē
¶ Si igif hūor fuerit col'ic⁹ accut⁹ siue mordificatiuus: ita
qꝛ in tali nulla digō cōiter expectef posses exhibere oxi-
çacharā simplicē:cū aq̄ endiuie.s. cicoree acetose lupulo
rū:vel cū his sirupū acetosū simplicē p̄be.talia eni feruo
rem ac humoꝝ accuitatē repmūt:cū quo vie vrinarū ape
riunf:ꝛ mām diuertēdo in hoc casu iuuāt pl'm. ¶ Facias
igif sic. ℞.oxiçachare simplicis.ℨ.ij.vel sic.acetosi simpli
cis tantūdem aque endiuie vel ex dictis quā libet misce p
vna vice. ¶ Materia tali mō digesta. ℞. reubarbari ele-
cti.ℨ.ij.torrefiat parum: ꝛ in puluerem redige: quē cum
vino stiptico aqua pluuiali seu ferrata bñ limphato in au

rosa exhibe. ℂ Uel accipe ro. aque vel plātaginis. ℥. ij. ꝶ. mine citoniorum seu sirupi de mirto. ℥. j. cū his puluerē prescriptū misce: ⁊ in potu vt supra tribue. ℂ Uel loco pulueris antedicti poteris a. ℥. iij. vsq; ad. ℥. iiij. pulueris mirabolanorū citrinorū paululū q̄z assatorū exhibere. ℂ Uel facias sic. ℞. corticū mira. citrinorū. ℥. ij. reubarbari. ℥. j. torrefiāt parū: cū q̄b⁹ misce boliar. ℈. ꝶ. dragagāti gūmi arabici aliqualr̄ tosti an̄. ℥. j. fiat puluis quē cū çucca. ro. antiq̄ misce: addēdo de mina citoniorū q̄ntū libet: ⁊ fiat bolus: et deaurer̄: vel cū vino seu aquis suprascriptis distēperur. ℂ Uel facias sic. ℞. corticū mira. citri. ℥. j. infundant in aq̄ pluuiali: vel extinctiōis calibis in q̄ p̄ prius bullierit parū ro. ru. sumach berberis: ⁊ aliq̄ corallia seu sorbe si eas tūc habueris: cū q̄bus parū masticis adde in tali infusiōe ho. xij. maneat. deinde fortis fiat expssio: cui adde. ℥. j. mi e citoniorū vel alicui⁹ ex sirupis seu iulep suprascriptis: ⁊ fiat potus quē infirmo tuo tribue: ⁊ hec potio maxime delicatis pueīt: q̄ sic pulueres recipe nequnt. ℂ Uel alr̄. ℞. reubarbari torrefacti. ℥. ij. vel corticū mirabol̄. citrinorū. ℥. iij. ꝶ. torrefiat parū: ⁊ q̄d libuerit istorū cū modico mine seu cū aliquo ex descriptis sirupis incorporent̄: ⁊ fiat massa: quā cū modico aq̄ ferrate vel rosate vel plātaginis vel alteri⁹ approp̄iate distēpera ex mina vel ex alijs sirupis. ℥. j. addēdo ⁊ fac potū. ℂ Dic tñ nota q̄ ex descriptis pulueribus cū çuc. ro. boli poteris cōficere: addēdo de quis appropriato sirupo ad sufficiētiā: poteris inde massam facere: ex qua pillulas forma: qua oēs p̄ vna dosi infirmo tuo p̄be. ℂ Interdū etiā mirabolani citrini cōditi repiunt de q̄bus duos aut tres infirmo tuo exhibere poteris. ℂ Et si in euacuāda mā adustionē aliquā pcipes loco mirabolanorū citrinorū mirabolanos indos accipe: ⁊ isto mō rei tue intētionē approp̄iatissimā hēbis. ℂ Plimi tñ cū suprascriptis sirupis nihil stiptici apponerēt: nec p̄dictorū vllū torrefacerēt: q̄r cū mām inducere intēdūt de stipticitate p̄ assationē vel quis alr̄ acq̄sita nō curāt: imo cassiā ⁊ tamarindos ⁊ silia p̄bēt lenētia: ⁊ tu hoc facies sic̄. sed q̄z tales lenitiōe sua fluxū adaugere possent: mō quo supra tales medicine p̄parate securī⁹ exhibent̄. nā paululū brustulate ac cōtrite mām educēdo cōfortāt retētiuā: ⁊ hoc in de cōsolatiōe medicinarū caplo de reubarbaro voluit mesue cum inq̄t: Et ei⁹ q̄dē. s. reubarbari q̄d purū ē infusio cōpetit q̄n solū absterſio q̄rit ⁊ soso ⁊ aptio opilationū: ipi⁹ vo exhibitio cōtriti q̄n q̄rit vt post illud in visceribus vestigia cōtractiōis remaneāt: vn̄ si p̄pter accuitatē hūorū excoriationē: ⁊ ne in dissinteriā cadat timueris in puluere cum pauca assatiōe p̄scriptas medicinas dato. ℂ Item in casu n̄ro de digōne materie alia cōiter mētio nō fit. nā cū periculū sit in mora a p̄n⁹ statim s̄m dictū modū mām euas: facile. n. sui accuitatē in dissintheriā cōmutat̄. ℂ Una p̄terea potio si tibi nō sufficiat: s̄cdam audacter exhibe: ⁊ vbi necessitas tertiā: p̄ hoc. n. sepissime infirm⁹ mortē euitat: cui⁹ oppositū statim a p̄n⁹ fluxū restrigēdo euenit. ℂ Potest itē mā p̄ vomitū euari iuxta intētionē Hypo. ac Galie. aforismo. vj. dū inq̄t: A diaria hito diuturna vomit⁹ spōtane⁹ supueniēs soluit egritudinē. ⁊ h̄ dictū cōmētās Galiē inq̄t: q̄ p̄ spōtaneū vomitū intelligere voluit posse illū arteficialr̄ fieri q̄d spōte nā fecit. nā l̄z ad h̄⁹ materiei expulsionē intestina sint magis apta ad q̄ mā tūc q̄z declinat̄. nā itē illā viā sibi eligeret. in casu tñ n̄ro putile ē talē nature ↄsuetudinē diuertere ⁊ residuū p̄ vomitū educere: p̄mo pp intestina q̄ a tali diuturno fluxu debilitata multū dolorosa esse debēt: nā hoc vi̇ sic̄ tolerabitur facil⁹. ℂ Ex q̄b⁹ oībus p̄z q̄ mā illa a p̄n⁹ p̄ vomitū euāda nō erit: neq; adhuc q̄n multa foret: sed q̄n in p̄mis p secessum ps maior ē educta: sicue nā h̄ fecerit: siue ipe cū⁹ cū medicis. nā si fluxus diē. xv. ptrāsierit: audacter vomitū p̄uocare poteris: q̄z tūc cū securatiōe argūmēt illi⁹ materiei maiorē p̄tē eductā fore ⁊c̄. ℂ Scito tñ q̄ multo tuti⁹ ac pueniēti⁹ ⁊ nāe cōgruū magis ē p secessum q̄z p vomitū mām talē educere: vbi ergo p medicinas secessiuas illud fieri posset magis laudo. ℂ Sed si vomitū p̄uocare libet facias: sic sumpto prādio p horā post. ℞. oximellis simplicis. ℥. ij. ⁊ si forti⁹ oximellis squil. tantūdem. Et si adhuc fortiūs corticū sucei mediani radicū sambuci: ⁊ addēdo aq̄ tepide. ℥. iiij. et si libet parum olei cōis: ⁊ totū tepidū in potu dato: trāsacta vō quarta parte hore seu dimidia vbi vomit⁹ alr̄ non fiat cū digitis: vel penna oleo intincta in gulā imissis p̄uocet̄ quo facto os cū calido vino lauet̄. ℂ Potest itē vt supra dictū est materia per sudorē cōueniēter educi: q̄d p̄n⁹ fieri nō debet: q̄z in p̄imis quousq; nō siue per naturā siue p artificiū sit facta minoratio talis q̄ cōiectures magnā p̄tē eductā fuisse. ℂ Rasis tñ in suo cōtinēti a p̄ncipio balneum aque calide fieri cōmēdat: quia humorē ad sufficientiam corpis extrahit. ℂ Ego aūt vbi mā multa fuerit a p̄n⁹: id fieri nō laudo: natura. n. iā inchoatū opus intercipit: cum quo eū ab intētu suo q̄ erat p̄ intestina materiā illā educere reuocat. ℂ Sed vt p̄missum est miorata materia sic q̄ ei⁹ maior ps educta sit sudorē p̄uocare laudo: ⁊ in h̄ diuinus ille ioānes mesue ac auctores plimi pueniūt: q̄ cum balneis aut stuphis cōuenientissime fieri pōt: ⁊ id sero vel mane stomaco ieiuno fiat hoc mō. ℞. camomille meliloti absinthij lauēdule origāi foliorū lauri rorismarini mellisse maiorane an̄. q̄tum p̄ faciēdo balneo cōuenit: ⁊ cū p̄dictis oībus seu cū pluribus ex his balneū cōmode facere poteris. in tali. n. balneo infirmus tā diu morā trahat donec sudorē copiosum egredi pceperis: deinde cum ad lectū eum posueris sepe sudor abstergēdus erit: vt prior succedēti viā p̄stet: quo facto s̄m q̄ te infra docebo cū cibarijs stipticis ciba. ℂ Q̄ si infirmū stuphare libuerit in aqua sedeat: spōgiosos lateres candētes colloca: q̄ decoctione illa calida supius irrorent̄ ⁊ sup eos pforata postis vt liberi⁹ fumi p̄ tinā trāseat situent̄ tā diu q̄ infirmus ibi quiescat: donec ad sufficientiā sudasse visum fuerit. cūq; in lectū reposit⁹ fuerit sudorē sepi⁹ absterge ⁊ successiue eū ciba. ℂ Aliter ite hec stupha fieri pōt: vt. s. decoctio illa taliter situet̄ q̄ fum⁹ p̄ cōductū in tinā trāseat adhūc modū totiēs descripsi: vt vulgo iā not⁹ sit: q̄ suauis satis atq; delicatus existit. ℂ Uel facias sic. ⁊ ē p̄ debilib⁹ magis pueniens: habeas lateres ignitos seu tegulas: sup eos de predicta tali decoctiōe supinfūdas: eos deinde lineis pānis inuolue: ⁊ ita calidos iuxta pedes coxas hylia peci⁹ ⁊ schinā infirmi tui in lecto iacētis apponant̄: ⁊ ipe a medio infra taliter pānis inuoluat̄: vt vapor illorū laterū egredi neq̄at: isto. n. mō sudor suauissime inducit̄ q̄ vt supra sepi⁹ abstergēdus erit. ℂ In casu isto balnea stuphe siūt q̄ p̄ūr poros dilatāt mām diuertēdo ab intestinis iā plimū debilitatis ad cutim trahūt ei⁹ sit euaporatio ⁊ accutorū fumorū exhalatio. ℂ Et ad hāc intētionē vnctiones calide sepe fiunt q̄ cū casu p̄mo occursu oppilēt: nō mlt̄ū laudo. ℂ Si ip̄as facere libet cū camomillino oleo anetino siue rutaceo circa dorsum: ⁊ ilia fiant. Talia igit̄ nō tantūmodo materiā diuertūt sed cum hoc euacuāt. Illa vō q̄ solū diuertunt eā sunt ligature dolorose: fricatiōes: vētose sine scarificatione: muta aerē ⁊ alias nō nāles res ad hoc p̄positū faciētes: quorū infra regimē tibi dabo: fricationes igit̄ a tibijs incipiēde sunt: a coxis ⁊ ab anchis successiue: deinde ad pectus: tandē ad spatulas inferius trahendo semper: dolorose ligature vō ad extrema fiunt. ℂ Et ad hāc intentionem valet quoq; tibiarū ex infrascriptis decoctiōibus lotio: ac in ip̄is aliq̄diu pedū retētio: imo auctores plurimi talib⁹ i breui curare oēm voluerūt: ⁊ hec ē decoctio: radicū filicī seu herbe rosteboūis i aq̄ salsa f̄cā: ⁊ sepenumero visus sū ⁊ iuuamētū manī^m i eis inueni q̄ mām diuertūt fumos dorsū trahūt: ⁊ plima i h̄ casu alia faciūt iuua^m. ℂ Uētosas vō si approximare libet circa vmbilicum vna: et due i laterib⁹ situet̄ tātā i h̄ vim h̄nt vt velut aboali p̄nceps q̄d ho. q̄ttuor cōtinue retēte fluxū sistūt oēs. debes tñ tam in pingui q̄z in macro diutius retinere: ⁊ iste maxime

couenīūt tota fere materia euacuata.nā si mīta fuerit mā eā retinēt ⁊ fluxū intercipiūt:quo fit vt ꝑscripta nocumenta sequatur.¶Sex vō nō naturaliū regimē materiā solū cōcernēs ab eo aliquātulū diuersificaꝰ qđ in regimīe fluxus inq̄tū huius attēdiꝰ. ¶Pro quo sciendū ꝙ vbi per secessum seu vomitū:aut per sudorē mām educere mens est in caliditate ⁊ humiditate tēperata aerē ꝑpara:q2 eius frigiditas poros cōstringēdo tibi impedimēto esset cum materias ad intus coadunet:in ꝓuocādo vomitū ⁊ sudorē tibi plīm obesset.Ira ꝓpterea q2 in hūorib⁹ facit ebullitionē nocet multū.¶Exercitiū in h̄ casu fi tpate fiat prodest:mō mēbra ꝓpter fluxus ingetationem lassata nō fuerint:nā tūc ges ꝯueniet magis.¶Cib⁹ ⁊ potus talis eē dꝫ vt mām colericā subtilē ingrossēt:eiusq; accuitatē reꝑmat vez vbi per sudorē eā educere volueris subtiliātia poti⁹ ꝙ̄ ingrossantia dāda sūt:⁊ sic respectu materie de regimine sex rerū nō nāliū dicta sufficiant:cū infra de regimine sex rerū nō nāliū fluxus inq̄tū h̄ꝫ cōcernēte ad hoc ꝓpositū faciētia plīma describere necē fit. Si igiꝰ aliquib⁹ indiges h̄ ab illo capl̄o mutua.Et sic eoꝝ doctrina hic finiꝰ que fluxus materiā solum cōcernunt.

¶De approximādis ab intra in cura diarie colerice q̄ sibi solum inquietando fluxus conueniunt. Capl̄m vj

v Iso aūt qualr̄ in causa hui⁹ fluxus elaborādū fit:superest vt ea in p̄nti describā q̄ fluxui inq̄tū hmōi ꝯueniūt:iter q̄ ab intra aliq̄:⁊ nōnulla ab eē approximāda sunt:⁊ ex his aliq̄ sunt narcotica:⁊ aliqua nō.¶Misso igiꝰ sex reꝝ nō naturaliū regimine qđ i fine adiutore deo describitur⁹ sum in p̄nti capl̄o nō narcotica solū ponam.¶Euacuata igiꝰ mā seu ei⁹ parte maiori artificialr̄ vel per nām:q̄ in.xv.diebus forte facta visilr̄ arguem⁹:in fluxuꝫ tūc restringendo tua sit intentio:⁊ ab his que per os assumentur a simplicibus ꝑncipiū sumā.¶Pro quo in casu isto infrascriptū qđlibet valet in modū pulueris.s.vl̄ mō alio q̄ infirmo tuo melius exhibere poteris:vt ē coriādri semē in aceto ꝑparatū:⁊ h̄ antiquoꝝ testimonio inter cetera ꝑncipatū obtinet:balaustie:rose:galle:antera.s.ro.semen:terra sigillata:boliār.spodiū:grana granati:mucci arili vuarū passarū:sumach:myrtilli:berberis:cornu ceruivstū ⁊ lotū:puluis moroꝝ imaturoꝝ:nespillaꝝ imaturarū sorbarū:atq; cornaliū:cauda egna:virga pastoris:semen acetose:portulace:plātaginis psiliū cōbustū:caphore.gra.ij.ß.ꝑ vna doſ:gūmi arabicū:costū:puluis panni valde nigri cōbusti:puluis pānis assi isto mō ꝑparati:decoque panē in aceto:deinde cū fuerit aliq̄lr̄ siccus pone sup prunas:postea vō in aceto eū extingue:deinde exiccetur ⁊ in puluerē redige.valet itē antiq casei puluis q sic fit:Accipe frustū antiq casei in aq̄ duabus vicib⁹:aut totiens decoq̄ ꝙ sal ablatū fit:deinde in frusta diuidaꝰ ⁊ exiccetur ⁊ in puluerē redigaꝰ:coagulū leporis capti q̄ꝫ.valꝫ aūt stercus siccū canis ossa comedētis ⁊ rob oīm herbaꝝ et fructuū infrascꝑtoꝝ:vt rob caude eqne:virge pastoris simphiti:prunelorū citoniorū:nespilloꝝ:sorbarū:cornularū:myrtilloꝝ:⁊ siliū tā herbaꝝ q̄ꝫ fructuū descꝑtoꝝ. et si talia rob paululū assaretur:vt supra melius esset. ¶Si vō in fluxu tali coſa prassina seu eruginosa appuerit.ʒ.j. pulueris cristalli mirabilr̄ ꝯuenit:⁊ ē materie talis suum ꝓpriū beçoar correctiuū.¶Sꝫ h̄ scito ꝙ i dissinteria spodiū plus ceteris valet.psiliū vō semē plātagis vbi doctor adesset pōgitiu⁹:sed balaustie rose ⁊c̄. nō exnte puctione magis valēt.ꝑdicta tū oīa in casu nr̄o ꝯueniūt ſm magl̄ ⁊ min⁹:istoꝝ vō dosis ē.ʒ.ß.vsq; ad.j.stō vacuo vel cū capitno lacte qđ cū lapidib⁹ seu cādēti calibe decoctū fit:vl̄ dare poteris cū aq̄ plātagis vel rosarū miue vel ex infrascripto alicui⁹ syrupi modicū cōmiscēdo:vel da cū aq̄ pluuiali vel ferrata seu cū succo plātagis seu portulace:seu cū quouis prescriptarū rerū succo seu aqua sublimatiōis ipsarum.¶Et practicātes plurimū de pulueribus prescriptis cum suis cōtinue ferculis aliquid cōmiscent.Solers igitur medicus ex his oibus vel ex aligbus q̄ sibi magis grata erūt poterit cōmixtiōes facere:quarū in modū pulueris in syrupoꝝ formā seu cōfection ū ꝓut te infra docebo tibi cōmodius vsus erit.¶Cōposita i hoc casu approꝑiata sunt trocisci de spodio cū semine acetose:trocisci de terra sigillata de berberis descriptione mesue scd̄a diōe:aut de papauere ab.A.descriptos in puluerē redige:⁊ q̄ libuerit mō vtere.¶Uel facias sic.⁊ est rasꝰ.℞.sūach.ʒ.ij. gallie.ʒ.j.pulpe gra.ʒ.ß.fiat puluis.¶Uel aliter.℞.boliar.castanee spodij se.acetose ro.berb.gūmi ara.tosti pāis vt supra ꝑparati aā.ʒ.j.fiat pul.¶Uel facias puluerē de bolo in hoc casu mirabilē.℞.psilij cōfracti.ʒ.ʒ.seis plantaginis.ʒ.v.gūmi ara.boliar.aā.ʒ.j.ß.fiat pul.¶Uel facias puluerē de celsis q sic fit.℞.ru.rob.gummi arab.tosti panis:vt supra ꝑparati psilij cōbusti aā.ʒ.j.coriandroꝝ ꝑparatoꝝ arillarū vue passe aā.ʒ.j.ß.cineris panni nigri celsoꝝ imaturoꝝ aā.ʒ.ij.fiat puluis.¶Rasis in hoc casu dabat litargirij grana.viij.caphore gra.ij.ß. asserēs adeo hoc vētrē ꝯstipare ꝙ si in maiori dosi deꝰ ꝑ trienniū infirmus nō assellaret. ¶Uel vtere puluere turturis q sic fit. Accipe turturē cū plumis:in cui⁹ vētre infrascripta conquassata ponātur.℞.acacie hypoqstidos mirtilloꝝ coriandroꝝ ꝑparatoꝝ boliar.sanguinis dra.berberis arillorū vuaꝝ passaꝝ sumach aā.ʒ.j.cōquassenꝰ:⁊ ex his turturem reple quā in olla recondē:⁊ extracto pane de furno exicca intīm.s.ꝙ ex ea fieri possit puluis:ne tū fiat carbo caue.¶Aliqui turturē cū plumis viuā accipiūt ⁊ sic cum ꝑdictis puluerib⁹ in olla bn̄ argillata tm̄ extracto pane i furno pmittūt ꝙ i puluerē deduci possit.¶Uel facias sic. ℞.ossiū dactiloꝝ cōbustoꝝ arilloꝝ vuarū passarū coriādroꝝ ꝑparatoꝝ mirtilloꝝ sumach aā.ʒ.ij.fiat pl̄.¶Hec cōposita q̄ scripta sunt ab auctorib⁹ maxie cōmēdanꝰ:posses tū ex simplicib⁹ ꝑscriptis cōpositiōes tuo mō facere q̄ in hoc plīmū valeret.¶Sꝫ si infirm⁹ tu⁹ talia i forma pulueris recipe negret:facias sic.℞.ex trocis.vel pulueribus ꝑscriptis que magis libet.ʒ.j.cucchari al.ʒ.x.qđ dissoluatur cū aq̄ ro.extinctiōis calibis seu cū aqua ferrata vel cū aqua plātaginis:⁊ cū coctū fuerit adde cōserue ro.antiq̄. ʒ.ij.⁊ fiat cōfectio in morsellis de q̄ in ꝑn⁹:pastus vnū bolū infirm⁹ tu⁹ recipiat.¶Uel talē decoctionē facias cū aq̄ çuccharū tuū dissolue.℞.berberis ro.ru.mirtil. sumach gra.granati mucci:arilloꝝ vuarū passarū aā.ʒ.ß.cōquassenꝰ in aqua ferrata ⁊ fiat decoctio:de qua accipe lib.j.vini citonioꝝ.ʒ.ij.misce ⁊ cuccharū tuū in ista decoctione dissolue.¶Uel decoctionē talē facias:ex prunellis siluestribus cornalib⁹ sorbis nespillis vel aliquo taliū addendo de vino citonioꝝ vel de citonijs ꝑ frusta incisis. ¶Et posses decoctiōes istas in aqua rosata vel plātaginis facere:seu in aq̄ sublimatiōis querc⁹ vl̄ ei⁹ corticis medie seu folioꝝ mirti vel virge pastoris.¶Plurima sunt q̄ꝫ ex ꝑscriptis simplicib⁹ q̄ sublimari possent q̄rū aqua esset tibi in hoc casu ꝯueniēs.Ad ista ergo tuā fantasiā applica:et cōueniētissimas facias cōpositiōes.¶Mixtura q̄ in h̄ casu plīmū valet.℞.cōserue ro.antiq̄.ʒ.ij.diacitonitē cum çuccharo sine spēb⁹.ʒ.iiij.coriādroꝝ ꝑparatoꝝ berberis celsi imaturi ro.ru.spodij aā.ʒ.j.incorporenꝰ sil̄ addēdo parū miue citoniorum sine spēbus:⁊ sirupi de mirtillis ⁊ mixtura in debita forma fiat:de q̄ in ꝑnci⁹ pastus ad q̄ntitatē castanee exhibe.Et ad idē valet diacitonitē de çuccaro sine spēbus solū:aut diacodion.¶In aurora vō ⁊ per duas ho.ante cenā sirupū infrascriptū deinde ꝑbe.℞. sirupi de citonijs mesue siue miue citonioꝝ sine specieb⁹: aut sirupi de mirtillis.ʒ.j.ß.aq̄ ro.vl̄ plātaginis virge pastoris folioꝝ q̄rcus mirte:vel de quo volueris simplici suprascripto.ʒ.iiij.misce ⁊ in potu tribue.¶Q. si sirupum magistralē ad hāc intētionē plīmū valētē facere volueris ℞.ro.cortici mediāi q̄rc⁹ fructuū pruelloꝝ siluestriū sorbarū citonioꝝ ꝑ frusta incisoꝝ cornaliū sumach berberis mirtilloꝝ aā.M.ß.vḡe pastoris radicis simphiti aā.M.j.

fiat decoctio in aqua pluuiali ſeu ferrata: de q̃ accipe. ℞. iiij ſucci vue acerbe ſucci citonioꝝ an̄. ℥. iij. çucchari. lib. ij. ß. et fiat ſyrupꝰ: cuiꝰ doſis ſit. ℥. j. ß. vel. ℥. ij. cū aq̄s ſupraſc̄ptis ¶ Ualet itē ſyrupus de agreſta vel de piris meſue. ¶ Poſſes eodē modo ſuccū prunelloꝝ reſidētia facta: vel citonij ſeu ſorbe neſpilloꝝ vel cornaliū ſeu alteriꝰ ſtiptici fructꝰ: vel herbe iulipiçare qḋ in caſu iſto poptiᵐ foret: vel quaſ vis aquā de p̄dictis iulepiça: ⁊ ſi an̄ iulepiçatiōeꝫ in quis p̄ſc̄ptoꝝ calibē cādētē extigueres ſeu cādēs auꝝ nihil ſupra. ¶ Hēs igiꝑ pl̄ima nō narcotica q̄ in cura fluxꝰ inq̄ztū hmōi p os ꝯueniēt exhiberi pn̄t in q̄bꝰ p̄n̄s caᵐ finē r̄cipit.

¶ De narcoticis que indifferēter cuiq̄ꝫ fluxui cōueniunt. Capitulum .viij.

a Uctores in noſtro caſu opiata plurimū laudāt: ſed ea timoroſe exhiberi iubēt. Jam. n. pl̄imi q̄ talia ſumere auſi ſunt ad plutonē celeri curſu trāſiuerūt: ⁊ nedū p os dare ſuſpectū ē: imo p ſuppoſitoria ſeu colliria. ¶ Jnquit. n. A. vidiſſe ſe q̄ ex opio colliriū ſuppoſuit: ⁊ ad tartara p rectā lineā tanq̄ꝫ p breuiorē meauit. Uidi ego amicū qui cū his diebꝰ cuidā tenaſmōiçanti dormire nō potenti ſuppoſitoriū opiatū ipoſuiſſet illū tā dulcis ſapor inuaſit vt iteꝝ dormiat. ¶ Ne igiꝑ in talē errorē cadas in ipoꝝ exhibitiōe has attēde ꝯditiōes q̄s a nr̄is auctoribꝰ accepi: et maxīe a p̄ncipe aboali in de cura fluxꝰ abſolute: ⁊ ab illo ioāne meſue in de ꝯſolatiōe medicinaꝝ intētiōe 2ᵃ caᵒ de his q̄ laborioſā agitationē ſedāt. ¶ Pro quo nota ꝙ opiatoꝝ q̄dā ꝯtra mās fridas exhibenꝑ: vt gr̄a exēpli: Aurea alexādrina ⁊ oppopira: aliq̄ exhibenꝑ ꝯtra calidas: vt ru. trociſcata reges: ⁊ q̄dā tā in frida q̄ꝫ in cal̄a idifferēter dātur: ⁊ maxīe vbi de venenoſitate timeꝑ: vt ē tyriaca. ¶ Sꝫ finis rōne cuiꝰ has exhibemꝰ ꝓut ꝓpoſito ꝑtinet ē triplex vnꝰ eſt vt debilitata mēbra p medicinā laborioſā vel alia fluxū efficiētia ꝯfortenꝑ. ¶ Scōs ē cū de farmaci aut hūoris venenoſitate ſuſpitio cadit ad illā extinguēdā id libentiꝰ ac ſecuriꝰ damꝰ: ⁊ pp hūc finē pp opationē ſolutiuorum laborioſorū tiriacā cōiter exhibemꝰ. Jdē q̄ꝫ in oī fluxu i quo ſuſpitio cadit talis facimꝰ. ⁊ in p̄nꝰ q̄dē hoc mō. ſ. nā i mā cal̄a tyriacā cū çuc. ro. cōmiſcemꝰ: in frida v̄o eā ſolaꝫ damꝰ. vbi ergo de venenoſitate hūoris fluxū faciētis heſitaueris: id audacter facito. Ego aūt in malignis deſinterijs id ſepe feci ⁊ infirmo dei dono bene ſucceſſit. q̄re ⁊c̄. ¶ Tertiꝰ finis p̄ncipalis in caſu nr̄o ē vt opiata ipa fluxum ihibeāt: ⁊ mēbra p fluxū laſſata q̄etēt. ¶ Sed vt hos fines ſecure ⁊ nr̄o cū honore ⁊ infirmi abilitate attingere poſſimus tria cōſiderāda ſunt: p̄mū opiata ipſa. ſcōm ſuſcipiens. tertiū approximatio cū tp̄e vel approximitas tēporꝭ. ¶ Ex p̄te opiatoꝝ caue ne vnq̄ꝫ narcorticū ſeu aliquā virtutē habēs ſtupefaciēdi ſolū exhibeas: vt ē opiū cicuta ſuccus coriādri poma mādragore vel eiꝰ radix papauer nigrū iuſq̄ami ſemen vel aliq̄d tale. ¶ Primo q̄r cum talia accuta ſint effrenitāt ⁊ ad mēbrū celeriter trāſeūt. ¶ Secūdo q̄r a tota ſubſtātia venenoſā quādā friditatē in corpus humanū ponūt q̄ ē cōpl̄onis ipiꝰ corruptiua. ¶ 3ᵒ q̄r ſpūs cōgelāt ⁊ mortificāt ſic: ꝙ tādē opa vite exercere nequeunt: ex q̄ mineras virtutū alterāt ⁊ corrūpūt. nā antiqui cū eis aliq̄d cōmiſcere docēt: de quoꝝ virtute eſt talia nocumēta ꝓhibere. ¶ Etiō ſi ex iſtis aliqḋ ſolū exhibueris ſuſcipiētē ad patrē vtpl̄m ire coges. ⁊ ſuauiter q̄dē: q̄a talia ſpūs ꝯgelāt mēbra ſtupefaciūt ⁊ cerebri p̄mi vētriculi meatꝰ opilādo eternū ſoporē inducūt: vt ergo periculū tale infirmꝰ tuꝰ deuitet: ꝓut ſtatim narrabo facias. ¶ Et h̄ eſt qḋ antiquorū ſolers ingeniū nos docet. ¶ Prio ergo cū his cōmiſce q̄ ipoꝝ virtutē refrāgūt talꝛ vt nō faciliter effrenitēt: ⁊ ne tā libere ad mēbra trāſire q̄ant: veluti ſunt mira. olibanū ſandaracha ⁊ ſimilia. ¶ Scḋo illa cum eis cōmiſce q̄ ipoꝝ venenoſitatē mortificēt: ⁊ hoc p ſuū ꝓprium ſit beçaar: qḋ opij ē caſtoreū: cicute: gētiana: ſucci coriandri viticella: nigri papaueris caſſia lignea ſeu nigrum pip: ſeis iuſq̄ami naſturtij agreſtis ſemē. hec ⁊ ſil̄ia ad ſuam venenoſitatē extinguēdā ſunt cōmiſcenda q̄ taliā ſubſtantiā ſubtiliādo mortificāt illā venenoſam imp̄ſſionem ꝓhibēt. ¶ Tertio illa cū eis pone q̄ ſpūs viuificando eos ꝯfortēt ſic vt taliū ipreſſionibꝰ melius reſiſtāt: ⁊ hoc potiſſimū ſit p crocū q̄ ſpūs ꝯfortādo ipoꝝ cōgelationē ac indiſpoſitionē ꝓhibēt. ¶ Et 4ᵒ qḋ virtutū mineras corroboret talia eſſe debēt cordilia epatica ſtomatica ⁊c̄. q̄lia ſunt ſpica doronicū çedoaria: carpobalſamꝰ ⁊ ſil̄ia. nulliū ergo narcoticū ſine tali approxiatiōe ꝓpines: ⁊ anteq̄ꝫ iſta exhibeas p mēſes ſex: aut plures taliū facere cōmixtionem p̄ſtat: vt ipoꝝ debita fermētatio ſiat. ⁊ h̄ ex p̄te opiatoꝝ ſe tenēt. ¶ Sed ex p̄te ſuſcipiētis aliq̄ q̄ꝫ cōditiōes attēdunꝑ ¶ Prima ꝙ infirmo viriꝰ conſtet. nā in virtute defecta ſeu multuꝫ debili nunq̄ꝫ p̄beas. ¶ Scḋa ꝙ ſuſcipientē ſemꝑ actu cal̄m: vel vtpl̄imuꝫ inueneris. nā ſi ipm̄ repies cōtinue frigidū talia p̄bere nunq̄ꝫ debes: neq̄ꝫ illi q̄ꝫ niſi magno cum timore q̄ cōpl̄onē fridā ⁊ ſiccā: ſeu fridā ⁊ humidam nāliter habuerit. ¶ Tertia talia niſi mām̄ ꝑ p̄te euacuatā cōprehēderis nunq̄ꝫ exhibēda ſunt: qḋ ſi oppoſitū fiat mās illas ingroſſant ſpūs cōgelāt ſenſum ſtupefaciūt digeſtiuā valde debilitāt materie retinenꝑ: q̄ ſit vt paucis diebꝰ trāſactis fluxus cum maiori conamine ac ſeueris accidētibꝰ reuerteꝑ: vn̄ debiliores facti talē impetū ſuſtinere nō valēt: ⁊ p ſubtus terrā padiſum adeūt. ¶ Et q̄r ex talium exhibitiōe in p̄ncipio: ⁊ ſi illa accidētia ad tp̄s q̄etātur q̄ꝫ p̄us crudeliora poſtea ſuccedunt: talis mendoſa cura nuncupaꝑ: veriꝰ tn̄ pnitioſa. ⁊ h̄ eſt cā q̄ in fluxibꝰ colica hyliaca in doloribꝰ ſtomachi ⁊ ſil̄ibꝰ iſti rabidi iudei atq̄ꝫ trouātuli cōiter: vt boni aliq̄d p̄mo occurſu facere videātur: vnde ſedato dolore: pecunias recipiunt ⁊ ab īfirmo diſcedunt. Cunq̄ꝫ fluxus q̄ꝫ p̄us crudeliꝰ ifeſtet ꝙ ip̄e male ſe rexerit: aut ꝙ non debite fuerit gubernatꝰ imputant aſtātes ⁊ illū in bono ſtatu reliquiſſe dicētes. O bone xp̄e quot iſti chriſtianorū inimici p̄fidi ad ſtigiā paludē tranſmittunt. ¶ Quarta cōditio eſt vt his ſolū adhibeas in q̄bus videris nihil. qḋ adhuc approximatū eſt ꝓfuiſſe: cuꝫ videas infirmū tortionibꝰ: ⁊ doloribꝰ ꝯtinue ſine miſcḋia moleſtari: vnde anteq̄ꝫ ad narcoticorū exhibitiōem deuenias: oīa illa expire p prius: ⁊ ſic in caſu iſto talia tanq̄ꝫ ḋ ceteris deſperatꝰ exhibeas. ¶ Si ergo infirmꝰ tuus tortionibus ⁊ doloribꝰ moleſteꝑ. ipm̄q̄ꝫ calidū ſemꝑ inuenias. ⁊ materia ꝓ maiori parte artificialiter fuerit euacuata: ſiue naturaliter ꝙ. xv. die trāſacta veriſimiliter eſſe debet ſibi poteris ex p̄ſcriptis narcoticis qḋ magis libuerit exhibere. ⁊ he ſunt cōditiōes q̄ ex parte ſuſcipiētis conſiderāde ſunt. ¶ Reſtat nunc de tempe exhibitiōis aliquid dicere quod cōmodius eligiꝑ in ſero mō a cena q̄ pauca ⁊ facilis eſſe debet digeſtiōis. ⁊ per horas quattuor ad minus diſtās fuerit: tunc. n. ſomnū inducit: ⁊ humoꝝ agitationem atq̄ꝫ motū ſiſtit: ⁊ hoc in cura fluxus p̄ncipaliter q̄rimꝰ ¶ Poſſet etiā mane ſtomacho vacuo vel ieiuno vbi infirmum illū tedioſa illa mordicatio integra nocte vel quaſi cōtinue moleſtauerit talia cōſimiliter exhibere correcta: ſcꝫ ꝓut te infra docebo. ¶ Sed ſuꝑ cibū ea nullatenꝰ exhibeas: q̄r ad mēbra cū cibo facile penetrarēt: ⁊ nocumēta tacta leuiter inducerēt: vt Padue in vno ſemel expientia noui. nā cōſodalis vnus meꝰ nobilē quādā adamabat: et p̄dite cum quedā antiq̄ mulier q̄ de nocte cubabat: que erat vt antiquoꝝ mos eſt: breuis ſomni: qḋ ſolū ne amātium tā ardēs deſideriū cōplecterenꝑ impedimēto erat: ille aūt bonꝰ vir vidēs ſe a tā leui ipediri cā: aquā opiatam confecit: quā in potu vetule dandā amaſie tribuit: illa autem que huius rei nō minus impatiēs q̄ꝫ ille erat de ea in vino quod vetula ſumptura erat in cena cōmiſcuit: ⁊ ī maiori certe quātitate q̄ꝫ fuerat paupercule vetule neceſſarium q̄. 30. ho. ⁊ vltra continue ſtupida: imo v̄o mortua remanſit: ſed tandē medelis multis euigilata per annū ſi nō vltra tā mēte q̄ꝫ corpe ſopita fuit: ne igitur infirmo tuo veluti illi vetule cōtingat nunq̄ꝫ exhibeas narcotica ſuꝑ ci

bū:ꝛ anteq̃ʒ ea approximare audeas ꝯditōes p̄dictas bn̄
nota:quas diligēter obserua.¶Opiatas igiť q̄ scd̄m pre
dictā doctrinā magis correcte:ꝛ que vsui etiā frequētius
nobis magis suntamō describam.¶Quaꝝ p̄ma.℞.opij
sandarace thuris myrrhe croci an̄.ʒ.j. berberis sumach
myrtilloꝝ an̄.ʒ.ß.cū miua citonioꝝ seu aliq̃ ex p̄dictis sy-
rupis massam ꝯfice:cui⁹cū vsus tibi fuerit necessari⁹ pil-
lulas tres ad q̃ntitatē ciceris fac:quos infirmo tuo ſm di-
ctum ordinē dato.¶Uel facias sic.℞.gallaꝝ ameos thu
ris an̄.ʒ.j.opij.ʒ.ß.fac cū miua massam:ꝛ vt supra pillulas
ꝯsequēter.¶Rasis aūt sic facit.℞.ameos myrrhe casto-
rei an̄.ʒ.j.croci opij.ʒ.ß.ꝛ pillulas fieri iube:vt.s̄.¶Aliť.
℞.balaustiaꝝ acatie galle myrrhe ꝛ thuri sandarace an̄.
ʒ.j.opij.℈.j.ꝛ fiant pillule.¶Uel facias sic.ꝛ has plimuꝫ
cōmēdat Rasis.℞.se.iusgami albi opij.se.papaueris al.
balaustie thuris an̄.ʒ.j.myrrhe sandarace croci ameos.
an̄.ʒ.ß.misce ꝛ modo quo supra pillulas confice.¶Ego
autē cōiter his vsus sum:quas tn̄ i hoc casu mirabiles in-
ueni.℞.opij.ʒ.ij.iusgami albi papaueris nigri castorei:
an̄.ʒ.j.croci sandarace thuris myrrhe ameos an̄.ʒ.ij.spice
seminis nasturtij cassie lignee an̄.ʒ.ß.ex quib⁹ pastam ac
pillulas vt supra cōpone.ista poptime correcta sunt q̃s i
casu isto secure dare poteris.Sed q꞉ plurimi i forma pil-
lularū ea recipere neq̃unt:facias illis sic.Accipe ex pul-
ueribus suprascriptis.℥.j.ꝛ mellis lib.ß.ꝛ fiet cōfectio quā
per mēses sex in fermētatiōe permitte: eius dosis sit.℈.ij.
¶Aut cū melle illo pone.℥.j.ß.p̄scriptoꝝ pulueꝝ:q꞉ erit
confectio satis delicata adhuc: sed tunc dosim diminue.
¶Uel aliter.℞.ex pasta suprascripta.℥.ß.que iā p mēses
aliquot cōposita steterit,deinde accipe çucchari.℥.vj.dis
soluať cū aqua ferrata vel cū aliq̃ ex aq̃s suprascriptis: et
cum debite fuerit coctū pastā illā pulueriça: vel secū aliť
misce ꝛ facias confectiōem in morsellis de q̃bus a.ʒ.j.vsq꞉
ad.ß.exhibito.¶Ac ne errorē in dosando cōmittat post-
q̃ʒ cōfectio tua facta est seu quoduis aliud opiatū eā pon-
dera:ꝛ quot opij grana i totā compōem ingrediūť exaīa
et totū taliter partire q꞉ in dosi vna nō plus q̃ʒ tria grana
opij remaneāt:Si igiť errorem cōmittere nō vis opiatas
oēs dicto mō calculabis.¶Solet alia ꝯfectio in hoc casu
multū vtilis fieri taliter.℞.storacis liqui.castorei opij se-
minis iusgami albi:myrrhe croci assari thuris ameos an̄.
ʒ.j.mellis lib.ß.ꝛ fiat electuariū.dosis ē a.ʒ.ij.vsq꞉ ad.ʒ.iij
et si libet cū çuccharo facere pone.℥.viij.çucchari.ꝛ fac i
morsellis tuo mō cōfectionē:cui⁹dosis erit a.ʒ.ij.vsq꞉.ʒ.iij
¶Uel facias sic:ꝛ ē in isto casu optīa.℞.ameos sandarace
olibani cassie lignee croci an̄.ʒ.j.iusgami albi papaueris
albi an̄.ʒ.j.ß.opij.ʒ.ij.berberis:spodij granorum granati
muçi celsi imaturi an̄.ʒ.ij.cāphore.℈.j.mellis dispūati.℥
v.ꝛ fiat electuariū:de quo mēsib⁹ transactis sex a.ʒ.j.vsq꞉
ad.ʒ.iij.audacter exhibito.¶Q꞉ si vis cū çuccharo in for
mā solidā facere fiāt ex puluere isto trocisci vel magdale
on ꝛ dimittať p sex mēses in vmbra desiccari: ꝛ cū ipis.℥.
ß.ꝛ çucch.lib.ß.fiat in morsellis cōfectis dosis.ʒ.iij.¶Ad
idē valet reqes.ʒ.ij.¶Pro delicatis alias hūc syrupū or-
dinaui.℞.virge pastoris plātaginis caude eq̃ne an̄.M.
j.seminis iusgami albi papaueris nigri radicis mādrago
re an̄.℥.j.myrtiloꝝ sūach berberis arilloꝝ vuaꝝ passarū
hypoq̃stidos coriādroꝝ p̄paratoꝝ an̄.℥.ß.cornaliū nūe-
ro.xxx.nespilloꝝ sorbaꝝ an̄.numero.xij.cōquassenť ꝛ fi-
at decoctio in lib.viij.aq̃ vsq꞉ ad tertie ptis ꝯsumptiōem.
deinde coleť:ꝛ in colatura dissolue çucchari lib.iij.ꝛ cū al
bumine ouoꝝ recentiū clarificeť.deinde ad sacelluꝫ seu
staminiā distilleť:ꝛ distillat⁹ ad formā vsq꞉ syrupoꝝ deco
quatur:ꝛ dum sic decoquiť in infusiōe res infrascripte in
petia rara ligate pmaneant.℞.croci piperis longi cassie
lignee thuris sandarace an̄.ʒ.iij.opij.ʒ.v.conquassata li-
gentur in petia:ꝛ in sirupo cōtinue infusa maneat:cunq꞉
coctus fuerit fortiter exp̄matur:ꝛ vsui talis reserueť:cui⁹
dosis sit ab.℥.j.vsq꞉ ad.℥.j.ß.cū aqua ferrata seu aliqua ex

p̄scriptis.¶Et si libet accipe ex syrupis seu iulep supra
descriptis.℥.iiij.ꝛ de appropriatis aquis.℥.viij.ꝛ de no-
uo clarificeť cū quo in clarificādo buli croci opij an̄.℈.ij.
piperis ameos thuris sandarac an̄.ʒ.ß.coleť:ꝛ fiat ꝓ vicib⁹
duab⁹.¶Uel.℞.rosaꝝ sumach seminis papaueris:seis
iusgami berberis:ꝛ de alijs suprascriptis ꝓ libito: ꝛ i q̃b⁹
aquis vis decoctionē facito:in qua opiuꝫ cū suo correcti-
uo buli ꝛ habebis rē delicatā ꝛ tuo infirmo bene vtilem:
ꝯmisceť.s.opiū correctū:vt supra te docui.Nā syrupi seu
decoctiōes mō quo supra p̄parate: in isto casu mirā opa-
tionē efficiūt.illi⁹ aūt pauce materie derelicte furiositatē
imprimūt:eā quietāt:mēbra lassata cōfortāt:somnum sua
uem inducūt:ꝛ fluxū sistunt.pp q̄d p̄scriptis cōditionib⁹
obseruatis:nihil in isto casu p̄stantius.Et in hoc narcoti-
corum doctrine finem impono.

¶De his que ab extra approximāda cōueniūt dyarico flu
xui a colera ꝓueniēti inq̃ʒtum fluxus est. Caplm̄ viij.

D [guide letter]

Escripta sunt q̄ ab intra fluxui dyarico a colera ꝓ-
uenienti inq̃ʒtum fluxus cōueniunt.Restat mō ex-
ponere q̄ ab extra approximāda sunt: vt vnctiōes
epithimata empl'a enchatismata stuphe suffumigia sup-
positoria clisteria:ꝛ ex his sunt aliqua narcotica aliq̃ nō.
nullū tn̄ istoꝝ vllo mō in p̄ncipio approximes.nā per ea
ad intra materia reuocať:quo fit vt fluxus augeať:q꞉ si fu
erit narcoticū ꝛ materiā sisterit ꝛ fluxus p stupefactiōem
intercipiať pauculos infra dies maior causa ꝛ seuioribus
accidētib⁹ reuerteť:quo in casu tunc vplm̄ moriunť:q꞉ si
tunc tua fuerit intētio illā derelictā mām quietare infra-
scripto mō ꝛ ordine ꝓut te docebo vtere a narcoticis p̄n-
cipiū sumēs.¶Ut ergo te ad actū practicū deducā facias
sic.℞.olei ro.℥.ij.olei masticis:olei citonioꝝ:olei myrtil
loꝝ an̄.℥.ß.misce:ꝛ ex isto calido q̃ʒtū infirm⁹ tuus tolera
re pōt ab vmbilico infra totus vēter inungať.deinde pul
uere infrascripto salipiçet.℞.masticis.℥.ß.gallaꝝ ro.ru.
an̄.℥.j.ß.ꝛ fiat puluis.ꝛ nota q꞉ ista in corpib⁹rare texture
maxime valēt ꝛ p̄cipue pueris ꝛ infantibus.¶Uel facias
sic.℞.olei myrthi:olei ro.olei citonioꝝ:olei masticis an̄.
℥.j.acacie hypoq̃stidos litij sanguis dracōis terre sigilla-
te gūmi arabici costi dragagāti an̄.ʒ.iiij.ex his hoc modo
vnguētū facito.Accipe olea suprascripta: cuꝫ q̃bus misce
succi virge pastoris:succi cornaliū vel alicui⁹ alteri⁹ fru-
ctus stiptici an̄.℥.j.ß.simul bulliāt vsq꞉ ad succoꝝ ꝯsūpti-
onē.deinde adde modicū cere:ꝛ cū icipit infrigidari ad-
de pulueres ꝛ alia suprascripta:quo facto in mortario to-
tum pone ac paꝝ aceti secū:ꝛ incorpa cum.℥.j. succi plan
taginis:ꝛ ex isto ab vmbilico infra vēter vngať simul ꝛ re
nes.¶Uel facias sic:ꝛ est aliud bom mesue.℞.ro.ru.su
mach.sandaloꝝ al.ꝛ ru.spodij sanguis dra.carabe,balau
stiarū acacie hypoq̃stidos gallarum gallie muscate corti
cū mādragore:corticū granatoꝝ an̄.ʒ.iij.camphore.℥.ß.
succi extremitatū vitis myrthe aceti an̄.℥.iiij.deinde acci
pe ordei:ꝛ est ordeū torrefactū in casu isto.ʒ.iij.gūmi ara
bici.ʒ.v.granoꝝ myrthi.℥.ß.hec tria pulueriçata miscen
tur cū liquorib⁹suprascriptis:ꝛ per diē ꝛ noctē in infusio
ne maneāt:ꝛ his postea adde olei myrtilloꝝ:olei citonio
rum ro.an̄.ʒ.iij.olei masticis.℥.ij.coquātur simul donec
mellis spissitudinē habeāt.cūq꞉ tepere incipiūt adde pul
ueres ꝛ alia suprascripta:ꝛ vnguētū fac:cū quo venter et
renes vnganť:vel de eo sup petiā extēde: quā tunc locis
applica p̄dictis:Est enim efficax medicamē in hoc casu.
¶Uel facias empl'm tale cōuenietissimū.℞.hypoquisti-
dos litij an̄.ʒ.j.farine tritici.℥.ij.succi plātaginis q̃ʒtū suffi
cit renibus applicabis:ac vētri sub vmbilico apponanť
¶Q꞉ si in forma epithimatis facere liberet.℞.masticis
thuris acacie:aluminis succi ro.balaustiaꝝ siefmemite.
hypoq̃stidos:seminis iusgami:corticū mādragore an̄.p-
tes equales:teranť:ꝛ in aceto distēpereнť:ꝛ cū isto renes
ac vēter epithimenť.¶Uel aliter.℞.masticis thuris alu
minis:acacie:hypoq̃stidos:balaustiaꝝ roſ.sandaloꝝ al-

boũ ꝛ rubeoꝝ añ. partes eq̃les terant: ꝛ distempenẽ cuꝫ succo citonioꝝ mirti: virge pastoris: plãtaginis: vel cum aq̃ roſ. parũ aceti addito: ꝛ epithima locis p̃dictis fiat: poteris etiã ex q̃uis succoꝝ stipticoꝝ fructuũ seu herbarum stipticarũ miscẽdo aceti parũ ꝛ epithima ꝯuenientissimuꝫ tuo modo facere. ℂQꝫ si narcoticis vti libet: poteris cũ his q̃ dicta sunt succũ iusqami cõmiscere: ꝛ nedũ cũ epithimatib⁹: sed cũ vnguentis similit̃ q̃ si forti⁹ habere volueris: cõmisce opiũ. ℂEt si vis modo Rasis facere. ℞. balaustiarũ: cupularũ glãdiũ: acacie thuris: myrrhe: opij: iusquiami añ. partes eq̃les distẽperenẽ cũ aceto: ꝛ loca q̃ d̃cã sũt illinias: deinde suppone bombacẽ. vel de tõsura draporũ tãdiu dimittauẽ ꝙ talia per se cadãt. ℂVel aliter facias: vt Aui. docet. ℞. opij seminis iusquiami albi añ. partem vnã: cupullaꝝ glãdiũ: acacie: balaustiaꝝ: thuris: myrrhe añ partes quinq̃ꝫ: incorporenẽ cum succo iusquiami albi aut succo corticũ papaueris: seu cũ ipsoꝝ decoctiõe: ꝛ ex isto ventreꝫ ꝛ renes illinias. ℂNũc de enchatismatibus a quibus practicantiũ plurimi incipiunt: cũq̃ꝫ infirm⁹ ab eo egrediẽ: ꝛ in lectũ itrat: vnguẽta: emplastra seu epithimata approximant: qd̃ tñ bñ ꝛ regulariter fit: q2 vt plurimũ ab istis vnctionib⁹: epithimatib⁹ seu empl'is inchoãt: ab eis principiũ facere libuit: successiue encharisma faciendo. ℂFacias sic. ℞. roſ. rubearũ: gallarũ: mirte: plãtaginis: cõsolide maioris: corticũ glandiũ: castanearũ corticum medianoꝝ querc⁹ añ. coquãtur in aq̃ ferrata: sexta parte aceti addita: in q̃ tu⁹ infirm⁹ ante cenã ꝛ añ prãdiũ sedeat. ℂVel facias sic: ꝛ ẽ efficacissimũ. ℞. corticũ pruni quercus cornalis: citonij: nespilloꝝ añ. m. ij. rosarũ plantaginis vtriusq̃ cõsolide radicis: ꝛ folioꝝ cameleunte: pẽtaphilon radicis quercus añ. m. j. balaustiarum sorbarũ glandium prunelloꝝ silvestriũ: nespillorum imaturoꝝ cornaliũ añ. pugillũ boliarmeni: sang. dra. sumac. mirtilloꝝ añ. ℥. ij. coquassenẽ: ꝛ bulliãt in aq̃ pluuiali vel ferrata sexta parte aceti addita: que tñ duꝫ nigrescat buliat: in aq̃ postea: vt supra sedeat: poteris encharismate facto ex vnctiõibus p̃dictis emplastris seu epithimatib⁹ tuo infirmo qd̃ libuerit facere. ℂQꝫ si enchatismata ista stupefactiua facere libet: ex corticibus mãdragore iusqamo vel papaueris in eis p libito ponere poteris. ℂVel ex prescriptis narcoticis in unctionib⁹ epithimatib⁹ seu emplastris. post encharisma vnctioneꝫ facere: ꝛ in h̃ casu erit h̃ ꝯuenientissimũ factum. ℂSuffumigia poteris ex fumo enchatismatũ facere. q̃ erũt ĩ isto casu ꝯuenientissima multuꝫ vel quouis p̃scriptoꝝ siue simplex siue cõpositum sit idẽ facere poteris illud buliẽdo: vl' supra carbones ponẽdo: vel habeas candentẽ lapidẽ sup quem acetum p̃iicias vt infirmus p anuꝫ recipiat fumũ. ℂVel facias fabas cum corticibus in aceto decoqui ꝛ suffumigium fac. Vel pone hipoquistidos seu acaciam sup carbones. ꝛ idem facias. ℂVel facias qd̃ pluries expt⁹ sum: accipe anguillam vnã ꝛ pone in vase carbonibus repleto ꝛ cum perforato cooperculo taliter clauso qua anguilla egredi neq̃at ꝛ infirmũ sup fumũ taleꝫ suffumiga. ℂEt si narcoticis vti libuerit accipe ex suprascriptis qd̃ vis ꝛ cum illo sub prunis positis suffumigium facito: ꝛ hoc ex trocis. seu pasta narcotica ex q̃ pillule confici debent conuenientissime fiet. ℂSi scripta nõ ꝓtulerit: ꝛ libet ad suppositoria trãsire facias sic. ℞. litij acacie hypoquistidos: cere citrine añ ℥. ß. fiant suppositoria cuꝫ succo licophãti penthafilonis plantaginis aut virge pastoris que fint filo appensa vt p libito extrahi possit. ℂVel facias sic. ℞. gallarum mastiſcis: cere citrine: sumac: spodij: corallorum vtriusq̃ꝫ acacie hypoquistidos añ. ʒ. ij. fiant suppositoria cũ p̃escriptorũ succorũ aliquo: ꝛ fint appẽsa filo. ℂEt si hec opiata facere libet adde ĩ recepta prima. ʒ. ij. opij myrrhe. ʒ. j. ß. cro. ʒ. j. ℂIn secũda vo adde. ʒ. j. opij. ꝛ storacis liqde ꝛ sandarace añ. ℈. ij. cro. ʒ. ß. ꝛ fiant vt supra suppositoria q̃ si commode ex istis fieri nequeãt adde cere citrine quãtũ sufficit ad hoc vt se teneant. ℂVel facias sic. ℞. acacie hypoquistidos litij masticis thuris: croci radicis mãdragore: seminis iusqami añ. ʒ. j. opij. ℈. iij. fiant vt supra suppositoria que in casu isto multũ conueniunt: ꝛ maxime vbi in ano fuerit ardor vel punctura. ℂVel facias sic. ℞. thuris gũmi arabici litij corticũ radicis mãdragore: hypoqstidos croci añ. ʒ. ij. cere citrine. ℥. iij. fiant suppositoria cũ appẽso filo. ℂSi aũt clisterib⁹ vti volueris a p̃ncipio lauatiua ꝯueniunt: ꝛ talia multũ laudo: ne. s. mã illa colerica acuta in intestinis adhereat: ꝛ ipsoꝝ in villis infiltreẽ: q2 de facili tũc disinteriã efficeret. imo si p̃ius tale clistere lauatiuum feceris q̃ꝫ restrictiuuꝫ p̃ualebit. ℂFacias ergo sic ℞. aque ordei lib. j. ß. olei roſ. ℥. ij. ouorũ recentiũ vitellos duos: pulueris çuccari. ʒ. j. ß. ꝛ fiat clistere: ꝛ si vis magis absterſiuũ ipm efficere: adde i eo mellis ro. ℥. ij. ꝛ clisteria ista p eã q̃ dicta est cãm. valẽt p̃mũ in casu isto ꝛc. ℂRestrictiuũ vo sic facito. ℞. rosaꝝ virge pastoris: nespilloꝝ quercue: ac citoni. añ. m. ß. mirtillorũ sumac. gallarum balaustiarum añ. ℥. i. ß. risi ꝛ panici lentiũ excorticataꝝ añ. m. j. ꝯquassentur: et buliant in lib. vj. aque pluuialis ꝛ ferrate vsq̃ ad ꝯsumptionem tertie ptis: de qua accipe lib. ß. in qua dissolue tres vitellos ouoꝝ recentiũ assatorum: ꝛ ex pulueribꝰ suprascriptis non opiatis. ʒ. iij. olei ro. ℥. ij. ß. fiat clistere. ℂEt vbi fuerit magn⁹ ardor sic ꝙ i testinorum excoriationem timueris. ℞. succi plãtaginis facta residẽtia lib. j. ꝛ cum vitellis ouorum pulueribus suprascriptis ac roſ. oleo clistere vt primo facias. ℂEt si talia clisteria narcotica facere volueris: de corticib⁹ mandragore ac iusquiamo in decoctione adiungi facias: ꝛ loco suprascripti pulueris adde pulueres opiatos: ꝛ habebis clisteria h̃ in casu ꝯuenientia: maxime vbi punctura ꝛ ardor fuerint incẽsi. Et hoc de vnctionibus: epithimatibus: stuphis: suffumigijs: suppositorijs: ꝛ clisteribus que in cura diarie colerice ꝯueniunt.

ℂDe cura accidentium que dyarie ꝛ ceteris superuenire possunt. Cap. ix.

Accidentia que colerice: dyarie: ac ceteris fluxibus superuenire solent: sunt virtutis: casus prostratio appetitus: scothomie vertigines: ꝛ quod plurimũ est ardor tortio ac intolerabilis dolor. ℂQuantum vo de subleuanda virtute de sincopi ꝛ appetitus prostractione facias ꝓut te in de regimine sex rerum non naturaliũ infra docebo. ℂScothomie vo ꝛ vertigini succurre cuꝫ diuersis de quibus te copiosum feci in capitulo sexto. Et si quid ad hanc intentioneꝫ capiti approximare libet. a cap'o ꝓprio de vertigine succursuꝫ pete. ℂTortionib⁹ vo ardori ꝛ molestissimis doloribus q̃ de hui⁹ magis sũt intentione cap'i ꝓut statim dicã fac. Sed anteq̃ꝫ ad actuꝫ practicũ te reducaꝫ. nota ꝙ priusq̃ꝫ ad queuis narcotica trãseas experiri potius oĩa debes: ꝛ si p extra talia mitigare velles: id poti⁹ q̃ꝫ per itra facito. ℂAd ardoris g̃ ac doloris tortionis mitigationẽ mã. s. exñte colerica mordicatiua acuta si fluxum in p̃ncipio fecerit mãm ipam p p̃ius euacua. nã si ea remanẽte dolorẽ sedaueris: cũ verisimiliter dolor ipse molestius magis succedere debeat: sine periculo nõ erit ĩfirm⁹. sꝫ a p̃ncipio aliq̃t dieb⁹ trãsactis ꝛ mã ſm ei⁹ partẽ maiorẽ euacuata poteris mitigatiuis: q̃ ordine q̃dã infra ponã vti ab extrinsecis applicãdis exordiũ sumendũ. ℂVbi g̃ dolores ac tortiones infirmũ sine misericordia molestauerint: modo materiei partem maiorem euacuatam putes. Accipe ciminum conquassatuꝫ: ꝛ in aceto die cum sua nocte dimissum: ꝛ in saccello positum: in aceto illo bulire facias expressum loco dolenti calidũ appone. ℂVel facias sic. ℞. succi pomorum siluestrium immaturorum: succi plantaginis aceti ana partes equales: calefiant ꝛ petias seu filtrum in eo mollitum dolenti loco applica. hoc eni epithima in isto casu mirabiliter sedare solet. ℂVel aliter. ℞. furfuris roſ. rubea. ana partes equales in saccello ponantur: ꝛ in aceto buliant: et

postea applicentur: ⁊ cum predicta omnia infrigidari incipiūt: sepe ⁊ sepius calida reponanꝫ. Auisatꝰ tamē esto ne tam dictoꝝ q̄ȝ dicendoꝝ actuali caliditate materiaȝ illam colericā quātumcūqȝ paucam in ebulitione ponas: ⁊ in hoc bene aduerte. nam de facili intestinoꝝ excoriationem inducerent: ⁊ disinteriam efficerent. ¶ Item poteris in casu isto cum floribus tasibarbasi in aceto bulitis sacculum facere: quem loco dolenti superpone.

¶ Vel. ℞. roſ. rub. reste bonis: floꝝ taxibarbasi aā. m. ij. cimini per diem cum nocte in aceto remolliti lib. j. ß. oīa ista simul cū aqua pluuiali bulliant: vel ferrata sexta parte aceti addita: ⁊ in tali decoctione bulienti spongia infūdatur que expressa ac calida quātum infirmꝰ sufferre poterit ad locum dolentem applicetur: cūqȝ infrigidari incipit calida iterum reponatur. Ista pro doloris sedatione maxime conueniennt: cum quo etiaȝ retentiuam confortant. ¶ Ꝙ si in isto casu enchatismata facere libet: ad sedationem doloris magis q̄ȝ ad retentiue cōfortationē respectū habēdo: vbi materiei partē maiorē euacuataȝ pensaueris audacter vtere: q̄ in ꝓuocatione sudoris. s. ca. vj. descripta sunt ⁊ successiue locum dolenteȝ ex oleo camomillino ac anetino mixtis inunge. talia eni dolorē sedant multum: ⁊ māām diuertunt: eamqȝ p sudorem euacuant.

¶ Vel facias sic. ℞. camomille melliloti ro. ru. absinthij sicci aā. m. ij. anisi maratri aā. ℥. iij. se. lini fenugreci aā. li. ß. fiat decoctio: ⁊ in eam spōgiā infunde: qua vt supra vtere. Sed semp auisatus esto: ne colerā illam in ebulitione ponas: q2 vt dictum est de facili intestinoꝝ abrasioneȝ induceret. ¶ Itē alij ventosas sine scarificatione sup dolentem locum applicāt: vel in circuitu: ⁊ in hoc casu mirabilis sunt iuuamenti: quia vbi materia pauca fuerit dolorē sedāt: ac fluxum sistunt. ¶ Ligaturas dolorosas ac alia diuersiua poteris ſm p̄scriptos canones quādo libuerit facere: quia vȝ. in casu isto multuȝ prescripta stupefaciendi habet nām. Si ḡ libet ex narcoticis q̄ descripta sunt tuo modo mixtionē fac: ⁊ in casu isto stuphis ⁊ suffumigijs clisterijs ac suppositorijs: in q̄bus stupefaciēdi v̄tus inest vti poteris: sȝ in ca. ij. descriptos canones diligēter obserua. ¶ Solemꝰ etiā que dolorē sedāt p os plīma dare: inter q̄ est puluis cornu ceruj vsti ⁊ loti cū vino calido ī potu datus: q nedū in casu isto: verū in colica ⁊ iliaca multuȝ valet. vētris eni dolores oēs potissime sedat vt experientia sepe notaui. ¶ Ꝙ si in mitigatione doloris ad narcotica per os sumenda trāsire necesse sit: septimū capituluȝ tibi plurima concedit. ¶ Ardori v̄o in ano exn̄ti vbi alia non ꝯtulerint cū suppositorijs opiatis in ꝓximo caplo descriptis succurrere debes: cōditionibus tn̄ ibi positis obseruatis: illa eni ardorē ac dolorē ⁊ tortionē mirabiliter sedāt. ¶ Si ḡ ordinate his q̄ descripta sunt vsus fueris diarie accidentibꝰ facile succurres: ⁊ potissimum dolori pūctionibus ac ardori: que q̄ȝ cetera diarie accidentia ad se frequentius curam vocant: ⁊ in hoc finis eorum sit cum quibus accidentibus succurrere debes.

¶ De regimine sex rerum non naturalium conueniente diarie colerice. Cap. x.

Vt cure diarie a colera acuta mordicatiua ꝓuenientis finem faciam sex rerū nō naturaliū regimen in hoc capitulo erit describendū: ⁊ illud potissimum quod fluxui inquātū huius ꝯuenit: cū de eo quod materie attinet compēdiose: ⁊ si paucula supra descripserim. ¶ Sit itaqȝ aer in p̄ncipio augmēto ⁊ statu ad caliditatē temperatā decliuis. nā vbi frigidus eēt accētraret materiam ac diariā augeret: ⁊ de facili in disinteriam transiret. In declinatione v̄o q̄ frigiditati attineat: p̄stat: q̄ exn̄eā caliditatē in mēbris derelictaȝ cōtemperet: ac illiꝰ colere caliditatē reprimat. ¶ Timor ac tristitia ⁊ ira magis vitāda sunt: ⁊ letitia q̄uis modo infirmo detur: siue p cantilenas: siue p historias delectabiles: siue quomodolibet alit̄ ꝯuenit: vt. s. felle ⁊ accidētiū seuoꝝ: siqua eum inuaserunt obliuiscatur. ¶ Exercitiū tēperatum laudo. vbi fluxus nimiū molestus fuerit: quies magis cōuenit. ¶ Sōnus ī declinatione solito lōgior eē debet: in alijs v̄o tp̄ibꝰ si cōsuetudo eq̄lis fuerit: verū absolute ī q̄libet fluxu plus ab auctoribꝰ cōmēdatur: q̄ꝺ fit: q2 vt ī pl̄ibꝰ ꝓpt fluxꝰ molestiā mēbra in quietatione laxantur. virtꝰ resoluitur: ⁊ alia plurima inducūtur accidētia. Sōnꝰ aūt laxata mēbra refouet: māāȝ ꝯgetat: accidētia sedat: ⁊ fluxū sistit: ex quo patet q̄ rōne hoꝝ ꝯuenit: sed vbi māā plurima foret acuta ⁊ mordicatiua: cū de natura somni sit: māām fluxus retinere nō sic eius ꝓlixitas ꝯueniret in p̄ncipio q̄ȝ maxime. ¶ Quātuȝ v̄o ad cibū ⁊ potū cū retētiue ac fluxui magis attēdere cupias minꝰ de potu q̄ȝ fieri pōt: vt in ca. vij. dcm̄ est tribuēdū erit: ⁊ supra dextrā partē infirmꝰ dū cibatur iaceat coxa dextra sursum tracta. ¶ Et anteq̄ȝ eū cibes virtutē primo cōspice: deinde cōplexionē: etatē: ꝯsuetudinē: ⁊ talia successiue q̄litatiue ⁊ quātitatiue. nā vbi gr̄a fabe: ⁊ alia huiusmodi cibaria digestioni rebellia sunt: q̄ a nōnullis auctoribus cōmendantur nō nisi grossis rusticis ⁊ assuetis exhibēda sunt. plurimi eni valitudinarij exn̄tes talia digerere nequeūt: q̄uo ḡ infirmi? Ex q̄ patet q̄rūdā vulgariū medicoꝝ error: q indifferēter fluxu elaborātes cibo pene ī pmutabili oēs cibāt. ¶ Parū q̄ȝ ⁊ sepe dādū erit ⁊ ī p̄ncipio pastus ex descriptis ī ca. 5. ꝯfectionibꝰ seu mixturis ad castanee quātitatē tribue. ¶ Aquā ferratā aut cisterne cū çuccaro ro. antiq̄ mixtā bibat: vel accipiat miue citoniorū sine spēbus vel alicuiuȝ ex descriptis in caplo p̄dicto sirupis. ℥. j. aq̄ ferrate vel cisterne. ℥. v. misce: vel poteris succi berberis: aut citonioꝝ vinū cū aq̄ quā bibiturꝰ ē infirmꝰ ꝓ libito miscere: ⁊ talis sit sibi potꝰ qn̄ mādūcat. q̄ si loco açalis candēs aurū q̄ȝ facturus es in aq̄ ferrata pluries extinguetur p̄ualebit. ¶ Vinū nullo modo ꝯuenit. si tn̄ infirmꝰ tuꝰ ab eo abstinere nō valet. sicut lassiuis pluribꝰ accidit. sit vinū nigrū stipticū aqua p̄dicta limphatum: vt potiꝰ limphata aq̄ q̄ȝ limphatuȝ vinum appellari possit. ¶ Cōuenietes carnes sunt capreti vituloꝝ lactātiū: lepusculoꝝ cuniculoꝝ: polastroꝝ iuuenū gallinaꝝ: caponūꝫ perdicū: fasianoꝝ: turturū: auicularū rubaliū. Siluestres tn̄ carnes ⁊ maxime leporine q̄ fluxuȝ a ꝓprietate sistunt teste Rasi q̄ȝ domestice eligantur potius ⁊ oēs asse elixe: q̄ cū berberis sumach sil'r coriādri p̄parati mirtilloꝝ antera ⁊ sil'ibus farciēde erūt. Coctana quoqȝ frustratim incisa carnibꝰ his imissa: nespule: item citri: ⁊ stiptici fructus: vt corna. sorbe imature: prunella imatura celsa seu pontica pira ⁊c̄. ¶ Et ne obliuiscaris in quibuscūqȝ assandis carnibus noue cere parū imittere: ⁊ si his elixis carnibꝰ vti liber cū his q̄ imediate dicta sunt faciēde erūt: cera tn̄ dimissa ⁊ ī aqua mō q̄ supra ferrata seu cisterne decoq̄tur q̄ si eas ex his tūc farcire nō libet vnū seu ex dictis plura ad bulīedū impone: ⁊ si pulueres fuerit eos in petia rara ligato. Ex his igitur carnibꝰ ꝯtusum: vbi opꝰ sit facito: in q̄ agreste paꝝ: vl' citonioꝝ vini seu berberis succi īponere poteris: tūc eni gustui gratū magꝭ reddetur. ¶ Cōuenietia fercula fiūt ex panico: rixo: milio fractoqȝ ordeo paululū vstulato. Rasis fabas in aceto in h̄ casu excorticatas multum cōmendat: ipsarū q̄ȝ farina laudatur: ⁊ farina corticum ipsarū q̄ in sistēdo fluxū p̄ualēt: ⁊ talia in modū ptisane in suarū brodiū carniū cognari pn̄t. tales tn̄ fabe sint in aceto decocte: vt in p̄ncipio huiꝰ capli dcm̄ ē nō nisi ḡssis rusticis exhibēde sunt. ¶ In isto iteȝ casu febre nō exn̄te lac multū cōmēdatur vacce. s. cū sit valde grossuȝ: aut capre: verū id laudo magis: ⁊ si nō ita grossuȝ existat: stipticū tn̄ ē: vt ex eiꝰ pȝ nutrimēto. est ḡ isto in casu ꝯueniēs magis q̄ istoꝝ exhibueris cū cādēti calibe seu auro: aut lapidibꝰ ī eo pl'ies extinctis decoquantur. Rasis aūt cū eo aq̄ ferrate tātūdē miscebat: vl' ex p̄dictis sepe stipticis fructibꝰ q̄ȝ alijs cū ea p p̄us bulire faciebat: ⁊ eā postea ī lacte ad bulīeduȝ cōmiscebat: vel ī lacte ipo succū berberis: vinū citonioꝝ aut agrestā ponebat: ⁊ postea bulire pmittebat: q̄ aq̄ seu

fuce⁹ ille īpoſit⁹ erāt ſolut⁹ ⁊c. lac igit̄ talit̄ ꝑparatū mītū ī cōi vſu cū cādēti calibe ſeu auro vł ignitꝭ lapidib⁹ aquā illā cōmiſcēdo decoqm⁹. ¶ At ſi ꝓpt̄ īfirmi debilitatē diſtillatū facere neceſſe ſit. ℞. mirtilloꝝ ſumach berberꝭ an there coriādroꝝ ꝑparatoꝝ aā. ℥. iij. coquaſſenſ: ⁊ in aqua ro. bulliāt modico vini citonioꝝ ſeu berberis addito: i ta li vo decoctiōe carnes ex qb⁹ diſtillatū fiēdū erit ꝑ horas duas ad min⁹ remolliri ꝑmittas: ſucceſſiue ī vaſe duplici diſtillatū fac ducatis quot libet additis in fundo. Diſtilla to itaq; facto laminā lauri ignitā in eo ꝑlies extingue: id eni mire ṽtutē ꝓſtratā reſtaurat: ⁊ ex qbuſlibet carnibus ipm facē poteris: ⁊ ħ diarie colice vitio toti⁹ ꝓueniētis cu ra fine recipit: q̄ illi q̄ꝫ ꝓueīt: q̄ ex mordicātib⁹ humorib⁹ q̄leſcūq; fuerit ꝓuenit. ¶ Sꝫ ſi a colera praſſina ſeu erugi noſa fiat: eſto euadūt ꝑpauciſſimi: ī ꝓnoſticis ſupra patuit in oib⁹ tñ vt ꝑſcriptū eſt fac: verū q: mā illa venenoſitate ſua interficit: ad eā extiguēdāꝫ qua hora in q̄ poteris mō ex criſtalli puluere. is eni talis venenoſe māe beçaar exiſtit. ¶ Cū g ad īfirmū tui peruneris. ꝑmo q̄ hui⁹ ſit ſpēs fluxus ꝑcūctare: cui ſm exigētiā ꝓut ſupra te docui: rerū ſex nō nālīū regimē ꝑordinab: māꝫ deinde euacua: in ſiſtēdo fluxū attēde ſucceſſiue: ⁊ tā ab intra q̄ꝫ ab ex̄ his ordināta poſtea vtē: ꝓut ſupi⁹ annotaſ. a narcoticis tñ quātū poſſe fuerit ꝑcaueto: ꝙ ſi eiſdē tñ op⁹ fuerit ī fluxū ſiſtēdo. ſ. ſeu accñtib⁹ ſedādis tā ab ex̄ q̄ꝫ ab itra poti⁹ id fac balnea en chatiſmata: ſtuphe: vnctiōes. diuerſiōes ligature: vētoſe: ⁊ alia ſupius tacta ordinate page. ſic diariā oēm curabilē in breui ad finē bonū deduces. Et in hoc diarie ab humoribus colericis ſeu acutis ꝓueniētis cure hic finis eſto.

¶ De cura diarie flatice toti⁹ vitio ꝓueniētis. Cap. xj.

Diarie a flegmatico humore totius ꝓueniētis vitio cura ē: vt infirmuſ in aere ad calm̄ ⁊ ꝑpate humidū collocef: ꝑ quē exercitiū horis cōuenientibus temꝑate faciat: vel ſaltē loco eius fiant fricationes. ¶ Somnus rōne materie ſit ſolito breuior: rōne aūt fluxus grā ſiſtendi ſit lōgior. ¶ Aie accñtia exceſſiua deuitet. ¶ Quātū ad cibū ⁊ potum ſit eius vinū nigrū ⁊ ſtipticū cum aq̄ ferrata limphatū in q̄ parū mirtilloꝝ: vel maſticis macis cardamomi ſeu cinomomi ad bulliendūꝫ ſecum ꝑmittas. ¶ Cōueniētes aūt carnes ſint lactantis vituli montonis duoꝝ dentium: capriolo ꝝ: cuniculoꝝ: gallinarum iuuenū: pulloꝝ colūboꝝ eoꝝ qui ad volandum tā poſſe hñt: perdicū: faſianoꝝ: ⁊ auiū rubaliū: ⁊ he aſſate magis q̄ꝫ elixate ꝓueniunt: ⁊ coquanſ modo aliquo ex imediate deſcriptis ſimplicib⁹ farciēde ſunt: ⁊ in aſſandis nouā cerā ſemꝑ imitte. ¶ Et vbi ṽtutis debilitas affuerit: ex elixis ꝓtuſum fac: ⁊ ſi diſtillatū feceris: de eiſdē ſimplicib⁹ cōtuſis in petia rara ligatis ī vaſe ſublimatiōis īpone ducatos aliqt̄ ſi libet: ſed carnes illas ꝑus bono vino nigro ſtipticoꝫ aſpgas: in q̄ ſi aurū cādēs vicib⁹ aliqt̄ extingueref p̄ualeret. ¶ Et regimē dictū vbi maiorē ꝑtē māe euacuatā putaueris ꝓuenit. In ꝑncipio eni māꝫ ingſſaret: ⁊ expulſioni rebellē eā faceret. ꝓpter qđ ſtipticis minime vtēdū eſt: ⁊ potiſſimū mā exiſtente viſcoſa q̄ lubricitate ſua diariam efficeret. ¶ Ad medicinalia trāſiēs illius flegmatis ēēntia tibi cōſiderāda erit: q: quāto viſcoſius īciſiuo indiget fortiori grā digerēdi mām. ¶ Et vt te ad actū practicū deducaꝫ. ℞. mellꝭ ro. ℥. j. ß. ſi īcidere libet magis: accipe oximellꝭ ſimplicis tātūdē ꝙ ſi forti⁹ oximellꝭ cōpoſiti ſeu oximellꝭ ſqlliticī: ⁊ cum q̄ iſtoꝝ libuerit miſce aq̄ feniculi ℥. iij. ⁊ totū hunc da in potū: ⁊ ꝓtinua vſq; q̄ mā tibi digeſta appareat. ¶ Quā tūc ſic euacuab. ℞. turbith ℥. ij. ß. ʒ̇ingi. ℈. ij. ſalis gēme. ℈. j. infūde totū ī aq̄ lactis addēdo oximellis ſqllitici. ℥. j. ⁊ his horis. xij. in infuſiōe derelictis fiat expſſio quā potui tribue. ¶ Uel alit̄. ℞. turbith abraſi ℈. iij. ʒ̇inçi. ℈. j. ʒ̇ucca. ad pōdus oiuꝫ: ⁊ fiat puluis: quē cū vino potui dabis: ⁊ ſi vna euacuatio nō ſufficiat eaꝫ itera. ¶ Mā vel ꝑte maiori eūata erit retētiua ꝓfortāda ⁊ fortificāda: ⁊ quātū ad cibū ⁊ potū vt ſtatī te docui facē facias

¶ Et ī ꝑncipio paſtus ad quātitatē caſtanee da diacitonitē cuꝫ ſpēbus. ¶ Uel tātundē electuariȷ de granis mirti meſue ſeu ꝓfectiōib⁹ eiuſdē. ¶ Cōuenit itē diantos cū ʒ̇uc. ro. antiq̄ mixtū. ¶ Alij ʒ̇inʒiber ꝓditū exhibēt. ¶ Ul⁹ duas hōs aū paſtū mi ue nicolai. ℥. j. ß. exhibe. ¶ Ac i iſto caſu coagula ſup ca. 6. ꝯſcripta ꝓueīūt. ¶ Puluis itē ſtercoris canis antiq̄ ac pāni valde nigri cōbuſti. ¶ In iſto q̄ꝫ caſu athanaſie ſeu tyriace fine. ℥. ij. cū vino calo in aurora exhibere ꝓdeſt multum. ¶ Et q: mā talꝭ ad ſtōm defluēs nauſeā efficit vomitū tunc ꝓueniētiſſime ꝓuocabis cū aq̄ tepida ſimplici vł aceto mixta: vel loco aceti pone ſirupū acetoſum ſimplicē: vel oximel ſimplex ſqlliticū. ¶ Et vbi fortius. ℞. ſucci medianꝭ corticū ſambuci. ℥. ß. cū q̄ aq̄ tepide. ℥. iij. miſce: ⁊ cū q̄ illoꝝ volueris: vt. ſ. te docui vomitū ꝓuoca. ¶ fiet aūt vomit⁹ talꝭ ꝓueniētius ꝑte māe euacuata: eſto ꝙ in ꝑncipio q̄ꝫ inēdū ꝓueniat. cū. ſ. īfirm⁹ tu⁹ ꝓtinue q̄ſi nauſeat. ¶ Sudor aūt mā ꝑ maiorꝭ ꝑte eūata ꝓueīet ꝑ ſm modū ī ca. 6. deſcriptū ꝓuocef: ⁊ debes ī iſto caſu tā balneis q̄ꝫ ſuffumigijs ꝙ vnctiōibus calioꝛib⁹ vti. ¶ Ad māe diuerſiōes ꝓuenīūt fricatiōes: ligature doloroſe: tibiarū ⁊ pedū lotiones: ⁊ ipſoꝝ ī decoctiōib⁹ tactis retētio: ſucceſſiue vo vētoſe: q̄ oia ſm ordinē in. 5. ca. deſcripta ſunt fiēda erūt: ⁊ q: ī cura lienterie ad ꝓpoſitum facientia plima deſcribenſ: caplm̄ pn̄s hic finē recipit.

¶ De eius diarie cura: que vitio capitis ꝓuenit: ⁊ matricis. Cap. xij.

Iſ qs diligēter ſcripta notauerit: diariam ſtomacho euenietēꝫ facile curare ſciet: ſiue calidus acut⁹: ⁊ ſiue fridus illā efficiēs humor fuerit: ⁊ vbi mām euacuare neceſſe ſit. ca. 5. ſiue ꝓximi doctrinaꝫ ſeq̄re. ꝑmum naq; calam mām: ⁊ aliud frigā modū tibi dat euacuādi: ⁊ ſi ea q̄ ſtōm ac ei⁹ retētiuā tā ab ex̄ q̄ꝫ ab itra ꝓfortāt ī ꝑcedētib⁹ caplꝭ ſcripta nō ſufficiāt: īfra tractatu de lieteria ac diſinteria necīa q̄re: ī nullo eni tibi deficiēt ⁊c. ¶ At ſi diaria vitio capitis ꝓueniat: eidē talꝭ ſubueni. nā in caſu iſto mēbra duo peccāt. ſ. mādās: qđ eſt caput: ⁊ ad qđ mittiſ. ſ. ſtomachus ſeu īteſtina. Et iō q̄ꝫtū ad regimē ſex rerū nō nālīū ab aere cibo ⁊ potu: ſōno ⁊ vigilia ⁊ ſi ſlib⁹ catarruꝫ multiplicātib⁹ ꝑcauēdū ē. ¶ Quātū vo ad medicinalia ſuꝑfluitates a capite ad ſtōm: ſiue ad īteſtina defluētes educēde ſunt: digeſte tñ ꝑ ꝓus: ⁊ ħ oīa q̄lꝭ fiēda ſūt ca. de catarro regre: ac ſm illius capłi doctrinā cerebrū talꝭ ꝓfortā vt māꝫ talē ampli⁹ nō gñet: ⁊ ad iferiora mēbra āpli⁹ ñ trāſmittat. de hic ſtōi ac īteſtinoꝝ retētiua roborāda erit. ¶ Et cū ſit flux⁹ talꝭ ꝓxiſmalꝭ potiſſimū talia ꝓfortātia dāda ſūt tꝑe qetis: ⁊ tūc etiā eūatiua. de his vo oib⁹ īfra tractatu de lieteria adiutore deo te copioſum faciā. ¶ Et q: dcm̄ ē fluxū defectu mr̄icis ꝓuenire poſſe. poſſe naq;ꝫ ē eā ⁊ ꝑ varios meat⁹ ſupfluitates ſuas ad īteſtina mādare: hui⁹ diarie cura erit: tales ſupfluitates eūare: ſꝫ q̄lꝭ ħ fiēdū ſit ī tractatu meo repies: ꝙ ſi mihi tractatū pn̄tē ꝑficiēdi altiſſim⁹ graꝫ ꝑſtiterit: q̄ ſūt egritudines mr̄icis ꝓpe īferi⁹ ānotabo: in qb⁹ necīa ad ħ caplm̄ īuenies. ¶ Reſtabit eni vt īteſtinoꝝ retētiuā ꝓfortes: ꝙ leuit̄ ex doctrina ꝑhabita facē ſcies: ea ꝓpt̄ de iſtis ſpēb⁹ diarie ſic leuit̄ ꝑtrāſiui: cū tā ex dictis q̄ꝫ ex dicēdis cura eaꝝ pateat: ſꝫ deinceps cōpletā traditionē de ea ſolū ſupeſt curā ponere: q̄ epatis ſeu ſplenis vitio cauſaſ: qđ permittente altiſſimo ſequēti fiet in caplo: ⁊ per hoc finem recipiat.

¶ De cura diarie tam epatice q̄ꝫ ſplenetice. Cap. xiij.

Non incōueniēter qdē epaticū fluxū ac ſpleneticuꝫ plimi auctoꝝ in ſplenis ac epatis paſſionib⁹ collocāt: is eni ē mēbrū illoꝝ paſſio: mihi aūt cū de fluxu mētionē facē diſpoſuiſſem cuiuſlibet fluxus doctrinā in vnū colligere libuit: ⁊ in ħ tā ſpleneticī q̄ꝫ epatici flux⁹ vt ceteris ſocietatē teneat curā pn̄s caplm̄ ponet. ¶ Et ab epatico exordiū ſumēs: ſi is ꝓpter epatis apa cauſeſ ꝑ doctrinā in ꝑmo ca. ꝑhabitā ipm apa curabis: ⁊ erit talꝭ flux⁹ cura: ⁊ idē de vlcere fiat. ¶ At vbi egeſtio fuerit virulēta

in disinterie caplo curā ponā.¶Chilose aūt egōnis cura
siue meseraicaꝝ:siue epatis vitio fiat vna ē verū ī gibbū
vitiū si fuerit:q̄ ꝓuocēt vrinā exhibe: ⁊ in cōcauo egōnes
educas.chilosus flux⁹ a fl'ate vel colera vitellina: vt plm
fit:⁊ in h aduertēdū erit:⁊ iterū:an epar fuerit cal'm an fri
dū: q2 deopilātia illa magis vel min⁹ cal'a approximāda
erūt:⁊ sic frida cū cal'is ꝑm exigētiā erūt cōmiscēda: puta
q̄tuor seia cōia frida radices endiuie scariole lactuce cico
ree eoꝝ folia seminaq3:⁊ in ꝑn⁰ minus apitiuis vti debes
gradati vsq3 ad finē ad fortiora ꝓcedēdo.¶S3 vt ad actū
practicū te deducā facias sic.℞.sirupi de endiuia: ⁊ si for
ti⁹ de bisantijs:⁊ si forti⁹ de radicib⁹ acetosi seu oximellis
cōpositi.℥.iiij.aq̄ endiuie feniculi cicoree an̄.℥.ij.⁊ fit ꝑ vi
cib⁹ duab⁹.¶Ul' istaꝝ loco pone aq̄ cuscute.℥.vj. istis tn̄
fortiores sūt aq̄ radicū apij feniculi spagi petrosilij ⁊ bru
sci:qbus vtē si libet. ¶Uel facias sic.℞. radicū supradc̄a
rū ⁊ acori an̄.m.j.ciceꝝ ru.m.j.absinthij.m.ß.anisi mara
tri ameos seis apij an̄.℥.ß.assari.ʒ.vj.ꝯq̄ssenť: ⁊ fiat deco
ctio:⁊ cū ꞔuc.⁊ mell' an̄ lib.j.aceti.℥.iiij.fiat sirup⁹ de q̄ deť
℥.j.ß.ꝑ vice cū aqs suprascriptis ⁊ totiens sirupū exhibe
ꝙ mā3 obediētē expulsiōi cēseas. ¶Quā si eūandā iudi
caueris.℞.reubarbari electi.ʒ.ij.spice gra.iij. infūdanť ī
aq̄ lactis addēdo paꝝ vini al.⁊ horis trāsactis.x. fiat fortis
exp̄ssio cū q̄ addať cassie nouiť excte.℥.j.cū decoctiōe cus
cute camedreos ca.ve.vel floꝝ bora.buglos.viol'.ligritie:
passulaꝝ:seis anisi:⁊ epithimi: ⁊ cassie cū exp̄ssiōe mixta
adde sirupi de radicib⁹ sine aceto.℥.j.⁊ fiat medicīa quā
potui dato.¶Ul' da pillulaꝝ aggregatiuaꝝ.ʒ.j.hec solu
tiua nō multiplico cū suis locis ad h q̄ faciūt ꝓpositū co
piosum fecerim te.¶Aduerte tn̄ ꝙ ī casu isto nullū forte
farmacū nisi mā ꝑdigesta ē exhibēdū:ī ꝑn⁰ g̃ vtē reubar
baro vl' mirabolanis citrinis māna tamaridis vel cassia
excta cū decoctiōe cōi.vel da aquā fructuū addito epithi
mo digesta mā solutiuis alijs ꝑm exigentiā tuo mō vtere.
¶Eūata mā in epate cal'o vtē diarodō abbatis ꝑ horā an̄
pastū.⁊ si forti⁹.℞. spērū diarodō abbatis spēꝝ dialacte
seu diacurcume an̄.ʒ.ij.ꞔuc.al.li.ß.⁊ fiat ꝯfectio in morsell'
¶Al's ī casu isto admirabili vsus sū ꝯfectiōe: q̄.℞.succi
eupatorij:succi absinthij:seis anisi:ameos:lacte an̄.ʒ.ß.q̄
tuor se.fridoꝝ.ʒ.j.ß.cinamōi.ʒ.j. spice gra.vj. reubarbari
ʒ.ij.ꞔuc.℥.viij.⁊ fiat ꝯfectio ī morsell'.¶Flomia isto ī casu
iuuare sepe solet qua3 audacť facito dūmō cetera reqsita
affuerit. Patiēs tu⁹:oīa opilātia vitet:⁊ ob hoc medicoꝝ
plimi errāt q indr̄nter ī q̄libet fluxu stiptica exhibēt vitet
carnē porcinā:bouinā sil'r: fercula de pasta:⁊ ī q̄ case⁹ in
grediať:viscosos isup pisces ⁊ sil'is.¶Rursus vbi fl'a fue
rit ī cā:qd plimu3 accidit:⁊ epar cal'm nāl'r nō fuerit q̄ ad
māe digōnē ex p̄scriptis descriptiōib⁹ cal'iora ꝑbe:⁊ cū ele
ctuario indo seu dyafinicone.℥.ß.nā3 solue:vl' fiat infusio
reubarbari supi⁹ dcā ⁊ post horas.x.fortis exp̄ssio fiat cui
adde.℥.j.sirupi de radicibus sine aceto:⁊ in potum dato.
¶Mā eūata vtē diacalamēto dyalacca dyacurcuma an̄
pastū.¶Ab ex oleo de spica cal'o epar inungať. ¶Ul' fa
cias sic.℞.olei spice.℥.ij.cipi masti. spice calami aroma.
sqnāti croci myrre an̄.ʒ.ij.cere q̄3tū sufficit: ⁊ vnguētu3 fi
at:q̄ epar inūgať.Hēs g̃ mā exn̄te chilosa q̄liť flux⁹ ille cu
rādus sit ⁊c̄.¶Cōsili cura fluxus cū mā sil'is feci appeť cu
rādus ē dūmō ab epate seu duritie splenis nō ꝓueniat:nā
tūc apa siue durities: vt supra te docui curāda sūt: sic enī
fluxū curab.¶Sed opilatiōe ī splene exn̄te ex deopilāti
bus fortiorib⁹ vtere:da igiť oximel cōpositū.¶Ul' facias
sic.℞.radicū apij feniculi spagi brusci gramis petrosilij
an̄.m.j.corticis mediani radicis ebuli.℥.iij.corticis radi
cis caparoꝝ.℥.j.assari calami aromatici spice lacte an̄.℥.
ß.ꝯq̄ssenť ⁊ in fortissimo aceto ꝑ gnq3 dies dimittanť:dei
de scolopēdrie camedreos cap.ve.floꝝ lupulloꝝ floꝝ ge
nestre diāto an̄.m.j.deinceps q̄ in aceto infusa fuerint ex
trahanť:⁊ cu3 rebus istis aq̄ decoquanť addendo in fine
epithimi ⁊ ꞔuc.⁊ mell' an̄ li.ß.fiat sirupus:de q̄ cum qbus

libuerit aqs.℥.ij.ꝑ vice dato ī potu.¶Deinde si mā3 eua
cuādā cēsueris.℞.ca.ve. scolopēdrie cuscute floꝝ bora.
⁊ bug.an̄.m.ß.polipodij ligr.passul'.an̄.℥.ß. anisi corticis
radicū caparoꝝ an̄.ʒ.ij.fiat decoctio in cui⁹ fine adde epi
thimi.m.j.in huius decoctiōe.ʒ.iiij.dissolue cassie ꝯfectio
nis hamech.ʒ.iij.ꝑdicti sirupi.℥.j.⁊ fiat medicina.¶Mā
eūata ꝑ duas horas an̄ pastū da.℥.ß. ꝯfectiōis q̄.℞.corti
cū radicis caparoꝝ corticis mediani tamarisci an̄.ʒ.j.ani
si ligritie cordumeni radicis acori seis rute apij cassie li
gnee cinamomi an̄.ʒ.ß.fiat puluis:⁊ cū li.ß.ꞔuc.fiat confe
ctio in morsell'.¶Ualet ad idē diacurcuma vl' diacalamē
tum vel electuariū pliris arcotico.¶Ad extra cū filtro vl'
cū spōgia ī aceto īfusa in q̄ ruta buliť splenē euaporabis
q̄ aliq̄t vicibus facto ex oleo de capparib⁹ seu de tamari
sco cal'o ipm an̄ pastū punge.¶Uel ex vnguento:qd.℞.
olei aneti.℥.iij.cu3 q̄.℥.j.succi ciclamidis buliat: q̄ ꝯsum
pto adde cere quātū sufficit:⁊ vnguētū fiat cu3 q̄ incorpo
renť armoniaci infusi ī aceto.ʒ.ij. mucillaginis fenugre.
⁊ seis lini an̄.ʒ.iij.⁊ fiat vnguētū:q̄ post euaporationē vte
re in splenis duritie ⁊ ei⁹ opilatiōe. huic ꝓposito faciētia
al's plura descripsi: ꝓpter quod id breuiter pertransiui:
tu igitur si aliquo indiges illic vel ad capitula propria re
curre.intantum de spleuetico fluxu dictum sit volo.

Nunc ad eam speciem epatici fluxus venien
dum est in q̄ materia aquosa ve
luti lotura carnis egrediť:q̄ in casu epatis retētiua ac ei⁹
v̄tus nālis ꝯfortāda erit:ꝙ si a cal'itate esto raro accidat
⁊ ꝓueniat ⁊ mā3 ibidē eē iudicaueris q̄ illa eūanda sit su
pra ca.5.regre:⁊ ꝑ retētiue ꝯfortatiōe ī ca.6.pl'a reꝑies:vt
sūt rose ⁊ eaꝝ semē:semē berberis:semen acetose: ⁊ eqna
cauda:semē portulace atq3 plātaginis coral'.rub.sādaloꝝ
cornu cerui vstū ⁊ lotu3 ꝑsiliu3 ⁊ cāphora: istoꝝ enī q̄dli
bet ꝑ se valet q̄ ꝯfectionē tuo mō fac:puluerē vl' qd libue
rit aliud.¶In h tn̄ casu puluerē infrascriptu3 mirabile3
adiueni.℞.berberis.ʒ.v.se.endi.se.portu.san.ru.se.plā
ta.an̄.ʒ.j.ro.ru.ʒ.ij.spice.℈.ß.fiat pul'.q̄ cu3 sirupo acetoso
in ieiunio vtē:⁊ ad delicātie cām de ꞔuc. quātu3 sufficit si
libet:adde:vl' hui⁹ pul. accipe.ʒ.vj.⁊ cu3 li.ß.ꞔuc. ꝑ bolos
ꝯfectio fiat:huic tn̄ ꝓposito ī ca.6. inuenies plima. ¶Ab
extra inunctio epatis fiat cum ceroto sādalino an̄ cibum.
¶Uel hui⁹ loco epithima facias.℞.aq̄rū ro.li.ß.aq̄ endi
uie.℥.iiij.sand.rub.ʒ.ij.spodij.ʒ.ß.cāphore.℈.ß. ⁊ magna
exn̄te flāma an̄ cibū ꝑ horas duas epar epithimeť.De his
tn̄ in h loco q̄ ab ex̄ erūt approximāda.8.ca.supra tibi pl'i
ma dabit.¶Qualť aūt cibū ⁊ potū ⁊ alias res non nāles
ordinare debeas ca.11.te ad plenū istruat.¶Si debilitas
retētiue epatis a friditate ꝓuenit:⁊ mā3 eūandā cēsueris
ca.11.supra ꝯsule.id tibi eā eūandi modu3 dabit.¶Qua
eūata ab intra facias sic.℞.spice masticis sqnāti apij cala
mi aromatici croci an̄.ʒ.ij.ß.anisi maratri an̄.i.fiat puluis
de q̄ stō vacuo cū modico vini.ʒ.j.deť ⁊ ꞔuc.tāuidē addere
poteris:vt gustui grat⁹ magis existat:s3 dosis tūc duplicā
da erit.¶Uel accipe ꞔuc.ʒ.x.⁊ cū puluere illo ꝯfectione3
ꝑ bolos fieri facias q̄ vtere.Cōuenit q̄3 ī isto casu diagalā
ga ꝯfectio de cinamomo diacalamētū ⁊ sil'ia.¶Plimum
etiā iuuat:si.ʒ.ij.tyriace vel metridati cū vino nigro cal'o
ꝓpinaueris.¶Ab extra aūt an̄ cibū ex oleo de spica vl' de
mastice epar iungať.¶Ul' facias sic.℞.olei masticis olei
de spica an̄.ʒ.j. ⁊ cera addita fiat vnguētū q̄ vt.s̈.inungať
¶In isto itē casu post cibu3 ꝑ horas tres valet vētosa sine
scarificatiōe suꝑ epar posita. ¶Si aūt egōnes col'ice fue
rint tā q̄ ad eoꝝ eūationē q̄3 q̄ ad mēbri rectificatione3 nō
aliť q̄3 in cura ei⁹ q̄ vitio toti⁹ ꝓuenit fiendū erit.⁊ hui⁹ do
ctrinā in ꝑcedētib⁹ capl'is mutua.¶S3 duo singl'ia ī cu
iuslibet diarie spē retētiue epatis vitio ꝓuenietis ponit nr
Aui. nōnulli q̄3 auctores alij ⁊ ꝑmū ē epatis lupi pul.ʒ.j.
cū vino cal'o īfirmo tuo stō vacuo ꝓpinare.Is enī epatis
debilitates oēs a ꝓꝓetate curat:nō tn̄ sel' tm̄:s3 aliq̄t deť vi
cib⁹.¶Et passule sero ī ꝑn⁰ pastus assūpte: bn̄ masticate

dēm epaticā fo͡rone solūit: ꝫ illā pcipue ꝙ loture carnis fi͡s existit: ꝛ h͡ cuiuslibet speciei diarie cura finitur.

¶ Secūdus tractat͡ꝰ duo hn͡s capl͡a. oēs lienterie causas ac signa tā ꝑnostica ꝗ͡ demōstratiua cōtinet. Cap. i.

Post diarie determinationē cōsegr͡ lienterie dictio ꝙ est inmutati cibi cū stō͡i itestinoꝝ lenitate p secessuꝫ velox emissio: ꝛ h͡ est ꝙ vocabuli ethimologia so/nat. nā lienteria a lenēdo dicit͡: qꝛ ē ꝑꝑe stō͡i ꝛ intestinoꝝ lenitio: quia lion grece lenitio ꝛ teron intestina quasi in/testinoꝝ lenitio: ꝛ ꝑpter h͡ nōnulli cathetrosa appellant: ꝙ est apud grecos ꝑ inferius velox emissio: ꝛ h͡ passiōibꝰ stomachi dictū opponit͡ anotrophe ꝙ est p supius cibi ve lox emissio dr͡ ab ana: qđ est sursum: ꝛ trophos cōuersio.

¶ Causa lienterie pōt eē extrinseca ꝛ intrinseca. extrinseca quidē vt rerū sex nō naliū inordinatꝰ vsus puta aer fridꝰ ꝛ humidus stō͡i villos relaxās. ¶ Forte post assumptū ci/buꝫ imediate exercitiū: qꝫ lōga: ꝙ humiditates supfluas multiplicat. ¶ Et idē sepe efficit debito sōnꝰ lōgior: sup/flue etiā vigilie extremalit͡ corpꝰ exiccātes. ¶ Ira ingens huōres cōmiscēs supfluos: ac laboriosus coitꝰ. ¶ Nimia repletio cibi vt sodali cuidā meo Padue ꝯtigit: q in do/mo mgr͡i mei Jacobi forliuiensis tot macaronos deuora uit vt tota nocte sup sellam: assellādo steterit: ꝛ nō crede/bat h͡ ex supflua repl͡one ꝑuenire: macharonos eni solutī uos aiebat. Inanitio nimia eadē efficere: ꝛ vlt͡ oīa ꝙ retē tiuā debilē efficere posset. ¶ Ex pte etiā cibi lubrici liete/ria sepe fit: vel etiā sigs cibū velocis descēsus ꝑponat ei q tarde digerit͡: si venenosus fi mordicatiꝰ vel alteriꝰ ma/le q̄litatis. mordicatiꝰ ꝯtētiuā vtutē stimulat: ꝙ ꝯtinē po stea negt cibū supueniētē: ꝛ ex h͡ tā cibalia ꝗ͡ medicinalia mordicatiua efficē pn͡t veluti i remanētia alicuiꝰ farmaci sepe ꝯtigit: ꝛ ꝑpt͡ hāc cāꝫ aquā or. brodiū cicerū rub. seu lauatiuū aliud post medicinas solutiuas cōit͡ exhibemus Aꝗ etiā multa post cibū assūpta lienteriā sepe cāt. casus ite rū ꝑcussio ꝛ filia: h͡ oīa ex pte cārū extrīsecarū se tenent.

¶ Intrisece vo fiunt stō͡i aut alioꝝ mēbroꝝ defectu. mala eni stō͡i tā simplex cōpl͡o ꝗ͡ cū mā h͡ efficē pōt. simplex q͡dē sic a calitate caloꝛē exterminātē vel fritate mortificāte vt i cācrosis: siue acutis egritudinibꝰ sepe fit a nōnulla cō plexiōe cū mā sepe fit lienteria: vbi viscosuꝫ fl͡a stō͡i villis i/hereat eos lenificās applanās: ꝛ lubricū efficiēs ꝛ ab isto mō liniēdi lienteria ꝑꝑe dcā ē: fit a palisi musculoꝝ retenti uoꝝ: a mal͡ite huōribꝰ ꝑugitiuis a vetōsitate ab vlceribꝰ ꝛ ab apate: ꝛ h͡ stō͡i ex pte se tenēt. ¶ Alioꝝ aūt mēbroꝝ vi tio fit si reumatiçātes humiditates ab eis ad stōm defluāt ꝛ ē caput epar splē matrix successiōe disinterie ꝙꝫ in ꝙ vil lis stomachi absterſis destruitur ꝯtētiua. cā itē lubrici ci/bi lubrificātes efficiūt: vn͡ q͡dē debēt lubrici appellari q ci buꝫ a stō lubricāt: ꝛ hec sūt i sūma taꝫ intrisece ꝗ͡ extrisece lienterie cāe. ¶ Signa si ab imoderato sex rerū nō naliuꝫ vsu ꝑuenit patiētū relatiōe id tibi notū fiet: ꝛ si ad plenū isormari cupis ꝺm ꝑmissarū cāꝝ ordinē ifirmū tuum exa mina. ¶ Cāe aūt itrisece ꝙ tā alioꝝ mēbroꝝ ꝗ͡ stō͡i vitio fiūt tibi note fiēt. ꝑmo si reumatiçās caput i cā fuerit post sōnū pl͡mū accit͡: sig͡ catarri defluētis aderūt: ac vt supra i diarta dcm͡ ē spumose erūt egōnes ꝛ poxismꝰ q͡dē. ¶ Si a splene i oꝛe stō͡i mordicatio ꝙdā sentit͡ acetositas i oꝛe: ſꝫ ea hora comestionis sedat͡ ꝛ potissimū vbi cibꝰ fuerit vn/ctuosus: ꝛ i h͡ casu appetitꝰ augeri solet. ¶ Si vo ab opi/latiōe meseraicaꝝ: siue epati ea fuerit aliq͡lit͡ chilose erit eg͡ones. ¶ Apicis aūt cū vitio ꝑuenit: qꝫ i infimo erit co gnosces. ¶ Aut si stō͡i cā id ꝙnqꝫ ex viscoso fl͡ate fit cibū as sūptū lubricāte eā i egōnibꝰ discernes i stō doloꝛē: ac ace tosā eructuationē sētiet: ꝛ ab assūpti fridis ledet͡. ¶ Mor dicātes huōres stōm mordicabūt arsurā pūcturā ac calo rē in eo efficiēt oris amaritudo aderit sitis qꝫ: ꝛ si colera i cā fuerit ea i egōnibꝰ appebit: his calida nocēt ꝛc. ¶ Si p pter vlcꝰ ipsa fit: doloꝛ erit in stō: i oꝛe borborismi: ꝛ si vomitꝰ fiet corticaſitꝰ vo grādis aderit: ꝛ cū cibū assumit in stō

flati mordicationē sentit ꝙ saniei paululū: ꝛ iterdū sāgui/nis guttule in egōnibꝰ cibalibꝰ appebūt. ¶ Apa ex tactu ex doloꝛe: ꝛ ex his ꝙ de apatibꝰ dcā fūt stō͡i facile cōphē/des. ¶ A vētositate si causetur ea de se tibi fiet manifesta. ¶ Et si a lubricis ꝑꝑa signa ipsoꝝ iuestiga. ¶ Paralesis se ex fridıtate: ꝛ isensibilitate manifestat. ¶ Et illa ꝙ vtuꝰ ꝯtētiue debilitate causat͡ ex ꝑscriptis signis cogscit͡. Et qꝛ stō͡i vtus defecta ē siue cronice: siue acute egritudinis suc cessiōe: siue ꝗuis alia cā id fiat cū ꝙ tales sine doloꝛe ꝛ pre ter voluntatem egerūt ac insensibiliter quidem sepe ꝛc.

¶ Cōfirmate lienterie cura ē difficil͡. ¶ Que vo ex ꝯtētiue debilitate ꝑuenit si ꝑseuerat ad ydropeꝫ siccam ꝑduc ad morte tandē vt Sera. ꝛ Aui. dn͡t. ¶ Lienteria ꝙ disinterie propter villoꝝ stō͡i abrasionem succedit curam nō recipit: quia ex cicatricibꝰ villi quasi lenes fiūt ꝛ retinere nō pn͡t.

¶ Que successione cronicarum egritudinum seu acuta/rum vtutem exterminātium ꝑuenit mortal͡' erit. nāqꝫ oī/modam vtutis defectionem arguit. ¶ At ea que ab acu tate huōꝝ fit si ꝑseuerat abrasionem intestinorum effici/et ꝛ disinteriam tādē. ¶ Oxirema ꝙ ē eructuatio acetosa in diuturna lienteria non ab huōre frido cāta superueni/ens bonū: vt in ꝯmento afforismi. in diuturnis lienterijs ꝛc. cibi. n. morā aliꝗ͡tulum i stomaco arguit nāꝫ ad su/am cōsuetam actionem reuerti: qđ signum bonum existit hoc idē in de fo͡rone vetris oiuꝫ modoꝝ asserit Aui. ¶ Ex quibꝰ oibus cuiuſꝗ lienterie taꝫ ꝑnostica ꝗ͡ demōstratiua signa manifesta fūt: ꝛ p h͡ totū capitulū p̄sens finē recipit.

¶ De cura cuiuslibet lienterie. Cap. ii.

Si hꝰ curā recte facere cupis oī cū diligētia cās inue stiga: si extrisece fuerint eas ad contrariuꝫ verte: ꝛ vbi aliꝙ mala q̄litas i stomacho vl͡ itestinis villos relaxās derelicta fuerit prout te infra docebo fac. ¶ Cās aūt intrisecas ꝑ ꝑꝑia signa cogsces. ꝙ si reumatiçās ca/put: si splen: si epar: si matrix in causa fuerit in ꝑꝑijs ca/pitul͡ curā regre. illa eni curādo lienteriā qꝫ curab. ¶ In vtute vo defecta ampliꝰ elaborādū nō ē: vt n̄ nihil faciē do aliqd facē videaris ex iscriptis ꝺm intētionē quā ꝑ tūc habueris aliqd facito. ¶ Sꝫ si viscosū fl͡a exꝛis i stō: qđ vt pl͡m accidit: fuerit i cā aliaꝝ rex͡ sex nō naliū omissa ordi natiōe cibi: ꝛ potꝰ regimē tāꝗ͡ i h͡ loco magis necūi iscri/bā: ꝛ si aliꝙ tā huiꝰ ꝗ͡ i medicinaꝝ regimine: iaꝫ supiꝰ dcā cōperies da venia ꝙso: id eni fit vt facilꝰ ad actū practicū te ducā. ¶ Sūt igit͡ viscosa ꝛ hūida vitāda oino: parū qꝫ: ꝛ sepe dādū: ꝛ ifirmꝰ sit vno ꝯ ptētꝰ cibo. Pretea nihil: ni si ꝑ pus mā euāta pl͡ime stipticitati exhibeas: māꝫ eni illā ꝯdēsaret ꝛ digōni rebellē māꝫ efficēt: ꝗdati itaꝗ ad illaꝫ trāsi. ¶ Carnes ꝗ lactātis vituli dato: mōtones duoꝝ dē/tiū capoloꝝ: cuniculoꝝ: gallinarū iuuenū: caponū: ꝑdicū fasianoꝝ: ac auiū in rubis degētiū: ꝛ he carnes assent͡ po/tius ꝗ͡ elixent͡: ꝛ vbi maioꝛē stipticitatē ꝗreres cū mirto: vl͡ mastice addēdo paꝝ macis cinamomi: ac cardamomi carnes istas facias: ꝛ si eas elixaueris i pluuiali aꝗ cister ne vel decoctiōis calibis decoquātur: ꝛ si opꝰ fuerit ex his ꝯtusuꝫ fac. ꝛ si feceris distillatū debēt ꝑscripta in petia ra ra ligari ꝛ sic cū carnibꝰ i vase reponi ꝙ bono vino stipti/co ꝑ pus spargant͡. ¶ Quātū ad eiꝰ potū vinum bibat ni grū stipticū cū aꝗ ferrata lipͪatū in ꝙ si libet mirtillos cū modico macis ꝑ pus bulire facias: ꝛ si i illo vino cādēs au rū extigueret͡ ꝑualēt. ¶ Ad medicinalia aūt cū ꝑuenerıs fl͡a illud viscosuꝫ cibū lubricās oī cū studio euādū erit: qđ si nauseare infirmū tuū cernes eū ad vomēdum iuua aquā tepidā cū modico aceto mixtā i potu dādo vel aceti loco sirupū acetosuꝫ simplicē pone: ꝛ si fortiꝰ vis oximel squillıticū: ꝛ quis istoꝝ sūpto vomitꝰ si tardauerit eū cuꝫ pēna oleo itincta ꝛ gutturi imissa ꝑuocet: ꝙ facto cuꝫ calo vino dētes abluant͡. ¶ Et si fl͡a id ꝑ hāc viā rebelle fuerit eductiōi. ℞. oximell' sqllitici. ℥. j. ß. aꝗ feniculi. ℥. iij. ꝑ vna vice misce: ꝛ in auroꝛa calidum in potu tribue. ¶ Quo sumpto aliꝗt vicibus si patiēs tuus iterū nausearet: sic vt

ꝯiecturatiue mãz illã p vomitũ facilius educi posse pensa
res q̃ꝫ p secessum cũ cibis incisiuis prãdio sumpto: vt ẽ ca
ro salita: pisces saliti: porri: sinapis: ⁊ hꝫ cũ suprascriptoꝝ
aliq̃ vomitũ ꝓuoca. ¶ Ubi p inferius nãm id facẽ posse
cõphẽderes. ℞. turbith. ʒ. ij. ß. çinçi. ℈. ij. sal' gẽme. ℈. ß. in-
fundaᷣ in aq̃ lactis cũ. ℥. j. oximell' sqllitici: cũ horis. xij. in
infusione pmãserit fiat expssio quã potui dato. ¶ Uel fa-
cias sic. ℞. turbith abrasi. ℈. iiij. ⁊ çinçibe. ʒ. ß. çuccari ad
põdus oĩum: ⁊ fiat pul. quẽ cũ vino calido bibat. ¶ Sequẽ-
ti vͦ mane tyriace fine. ʒ. ij. assumat. ¶ Sic vel aliᷣ euãta
mã q̃ modis plˀibus euãri põt: vt in plerisq̃ꝫ locis supra te
docui retentiua fortificãda erit q̃ vt. ŝ. tractatu pͥmo: ca. xj.
dcm ẽ multipliciᷣ fieri põt dando dyacitoniten cũ spẽbus
ad quãtitatẽ castanee ĩ pͥnͦ pastus. ¶ Uel tãtũdẽ electua-
rij de g̃nis mirte mesue seu ꝯfectiõibꝰ de seminibꝰ eiusdẽ.
¶ Uel da çinçi. ꝯditũ vel dyantos cũ çuc. ro. antiq̃ mixtũ.
¶ Uel p duas horaꝫ añ pastũ miue nicolai. ʒ. j. ß. vel cũ vi
no nigro stiptico calido. ʒ. ij. athanasie in aurora tribue.
¶ Ab ex̃ vͦ sic facias. ℞. olei mastic̃: olei de spica añ. ℥. j.
pulueris mastic̃. ʒ. j. gariofi. mẽte sicce: galie muscate nuc̃
cipssi acacie añ. ʒ. ß. cere parũ: ⁊ fiat vnguẽtũ: q̃ añ cibũ sto
machꝰ ĩfirmi ẽ inũgẽdus. ¶ Uel aliᷣ masticis. ℥. ß. lauda
ni. ʒ. ij. mẽte gariofiloꝝ nuc̃ cipssi añ. ʒ. ß. acacie galie mus
cate añ. ʒ. j. ß. calami aromatici: corall'. rub. añ. ℈. ij. fiat ce-
rotũ: qđ supra coriũ ad scuti formã extẽsum stomacho sup
pone: viscoso itaq̃ꝫ flegmate ĩ cã existẽte: hec sit tibi cura.
¶ Que ei q̃ꝫ ꝯueniẽs erit q̃ ꝓpᷣ musculoꝝ palesim ꝓue-
nit: in cura tñ huiꝰ palesis vnũ qdẽ singularissimũ existit:
qđ iã expertus sum: puta pillulas ex assa fetida cum mel-
le confectas per duas horas ante pastum tres semper.
¶ Mordicãtes hũores si ĩ cã fuerit regimẽ totũ ad fridũ
⁊ siccuꝫ declinet facito: nec stipticis nisi pͥus euãta mã vti
p̃sumas: qđ ⁊ si modũ multiplicẽ mãm talẽ euãndi. ŝ. tra-
ctatu pͥmo ca. v. descripserim. vt minori cũ labore ad actũ
practicũ deuenias: ponere hꝫ q̃ꝫ modũ aliquẽ libet. ¶ Fa-
cias g̃ sic. ℞. reubarbari electi. ʒ. j. ß. mirabolonoꝝ indoꝝ
ʒ. j paꝝ torrefiãt: ⁊ puluis fiat quẽ cũ aq̃ pluuiali seu ferra
ta miue citonioꝝ. ℥. j. addita cõmisce ⁊ ĩ aurora ĩ potu da-
to. ¶ Plˀimi hũc puluerẽ ĩ pillularũ formã libẽtiꝰ accipi
unt: eas igiᷣ cũ miua citonioꝝ ꝯfice: ⁊ oẽs ĩ aurora ĩfirmꝰ
suscipiat. ¶ Euãtiõe fcã. ʒ. j. trociscoꝝ de spodio cũ semi-
ne acetose cũ vaccino lacte cũ lapidibꝰ seu cãdẽti auro de
cocto dissoluaᷣ. ¶ Uel. ʒ. j. ß. pulueris coriãdroꝝ p̃para-
toꝝ vel dycodion: vl' ex pillul' stipticis nicolai sumat. ʒ. ß.
q̃ sine opio ꝯfecte sũt. ꝙ si opiũ in eis fuerit: ⁊ ĩfirmꝰ tuus
dormire neq̃at: ĩ media nocte. v. vel. vij. ex his tribue ma
lã cõplexionẽ alterãt: retẽtiuã ꝯfortãt: ⁊ sõnũ ꝓuocãt: q̃ ĩ
casu nihil p̃stantius: sed illa q̃ in tractatu precedenti ca.
vij. describuntur: si quouis modo opiatis vsus fueris tua
nunq̃ꝫ a mente discedant. ¶ Ab ex̃. ℞. olei masticis: olei
citoniorum añ. ℥. j. pul. masticis: gallie muscate: ypoqui-
stidos acacie terre sigillate pulueris panis assi in aceto
remolliti añ. ʒ. j. cere parũ: ⁊ fiat vnguentum ꝓ stomacho
¶ Uel facias sic. ℞. masticis. ℥. ß. acacie ypoquistidos gal
lie muscate terre sigillate: boli ar. charabe añ. ʒ. j. ß. fiat ce-
rotum addẽdo de oleo mirtillino: si opus fuerit vt tenax
fiat: ⁊ p stomacho super corio ad modum scuti extẽdatur.
¶ Quãtuꝫ ad cibi ⁊ potus regimẽ euacuata mã vino vta-
tur nigro stiptico cũ pluuiali aq̃ ferrata seu cisterne lim-
phato bñ: ꝙ si in ea cãdẽs auruꝫ extingueretur p̃ualeret.
¶ Elixa cibaria in ferrata aq̃ decoquanᷣ ⁊ berberis mir
tillis coriãdro p̃parato sumach anthera: ⁊ cũ sitibus car-
nes farciẽde sunt: coctana vͦ seu põtica pira p frusta inci
sa in hꝫ casu sunt cõuenientissima q̃ suis in brodijs q̃ꝫ poni
pñt. ¶ Et grossi rustici q stomachos hñt strucioꝝ nespi-
la: corna: vel prunella imatura ponũt. ¶ Uel ex p̃scriptis
spẽbus aliq̃ ꝯtuse ĩ petia rara ligenᷣ q̃ sil' suis cũ carnibꝰ
ac in ferculis buliãt. ¶ Et si distillato ꝓpᷣ virtutis debili
tatẽ vti nec̃e est fac ꝓut in tractatu pͥmo ca. xj. scriptũ repe
ries. ibi enĩ modus q̃liᷣ fiẽdũ sit ĩscribiᷣ: ac ibidẽ ꝯsũr car-
nes iuenies: fercula q̃ꝫ ac ministratiõis modũ: ⁊ aliaꝝ oĩuꝫ
sex reꝝ nõ nãliũ: idͦ illa q̃ ad hꝫ regimẽ ptinẽt illic q̃re ⁊ co
piã iuenies. ¶ In pͥncipio tñ pastꝰ ĩfirmo tuo ad quãtita-
tẽ castanee de ĩfrascripta mixtura p̃bebis: q̃. ℞. conserue
rosᷣ. antiq̃. ℥. j. dyacitoniten de çuccaro sine spẽbus. ʒ. iij.
coral. rub. boli armeni psiliȷ̃ cõbusti añ. ʒ. j. pul. coriãdro
rũ p̃paratoꝝ. ʒ. j. ß. miue. ℥. ß. fiat mixtura. ¶ Uel da dyaci
tonitẽ de çuccaro sine spẽbus. vl' q̃re supra p̃cedẽti tracta
tu ca. vj. q̃ꝛ q̃ ad hꝫ ꝓpositũ faciũt plˀima ibidẽ inuenies ac
diuersa. ¶ Et si narcoticis g̃ra accñtiũ sedãdoꝝ vel sistẽ-
di fluxũ vti necesse sit si enchatismatibꝰ stuphis balneis
vnctionibꝰ. s. diuersionibꝰ ligaturis ventosis p̃cedẽtibus
in caplˀis quere. In nullo enĩ ad hoc ꝓpositum faciẽte ti
bi deficient: ⁊ hꝫ est a mordicãtibus humoribus lienterie
prouenientis cura: etiã ei que a colera prouenit satisfacit.
¶ Et q̃ꝛ ad cõpletã harũ curã in p̃cedẽtibus caplˀis neces
saria descripta sunt de his sic breuiᷣ ptrãsiuĩ: ac illi q̃ cã vl
ceris fit cũ pauca ⁊ crebra cibatiõe succurre: ⁊ maxime in
isto elaborãdũ est vt exhibita paucarũ sint supfluitatuꝫ ⁊
maximi nutrimẽti. ¶ Et licꝫ cura hec ĩ cura egritudinũ
stõi posita sit ĩ hac paucula pace legẽtiũ annotabo: p quo
humores annotãdi sunt equãdi: sunt euacuãdi q̃ꝫ dũmõ
necẽitas exigat ꝙ cuꝫ flõmia: ac farmacis suprascriptis: ac
cõ ĩ notatis ſm exigẽtiã fiat. ¶ Et ad localia veniẽdo ad
vlceris mũdificationẽ pͥmo attẽdẽdũ ẽ: ꝙ cũ decoctiõe pas
sulaꝝ aq̃ mell': vel oximell' simplicis ꝯueniẽter fiet. Pos-
set ⁊ interdũ cũ his cassie. ℥. j. imisceri: q̃ꝛ stõm mũdificat
⁊ mordicãtẽ saniẽ leuiᷣ educit: cũ q̃ ad stõm ipm mãm at-
trahit nullã. ¶ Sꝫ vbi mãꝫ videb viscosaꝫ fore rõne cuiꝰ
cibꝰ lubricaret aq̃ leuis decoctiõis cauliũ ꝯueniret. Et si
fortius oliuarũ aq̃ nisi vlcꝰ p pͥus mundificatũ fuerit sana
biᷣ nunq̃ꝫ. ¶ Mundificato vlcere: vt ꝯsolideᷣ da trociscũ
vnuꝫ de terra sigillata cum lacte vaccino acetoso distẽpa-
tũ. ¶ Uel da pulueris caude eq̃ne. ʒ. j. ⁊ mirabiliᷣ valet ĩ
hꝫ casu. ¶ Uel da tãtundẽ pul. plãtagis luti sigillati: vl' bo-
li armeni añ. ʒ. ij. radicis yreos: corticis thuris mastic̃ gũ
mi ara. dragagãti añ. ℈. ij. fiat puluis q̃ vtere. ¶ Ab ex̃ vn
guẽta p̃scripta ꝯueniunt: ⁊ ꝙ singularissimuꝫ adiueni ẽ
cerotuꝫ p crepatis descriptiõe mg̃rali ꝙ ex pelle arietina
⁊ humano sanguine ꝯficiᷣ. ¶ Hec paucula de cura vlce-
ris stõi scribere libuit: etiã si ꝓpͦ caplˀo iniuriã fecerĩ. nã
pauculi sunt dies ꝙ mea in cura quãdã habui lienteriam
cã vlceris factam q p̃scripta cura dei dono restitutus est.
¶ Sed de lienteria cã apatuꝫ stõi fcã: ne caplˀm in caplˀo po
nã hꝫ nihil dicturꝰ suꝫ: sꝫ in caͦ ꝓpͦ tu curam apatis q̃re.
¶ Et ex his q̃ in p̃cedẽtibus capitulis: ac ĩ pñti descripta
sunt lienterie cura pꝫ cãm hꝫ finẽ recipiat ad honorẽ oĩpotẽ
tis dei viui: ⁊ eiꝰ mr̃is Marie sp v̾gis ⁊ totiꝰ curie celestˀ.

¶ Tertiꝰ tractatꝰ duo ꝯtinet capitula: ⁊ colerice passionis
cãs ac signa tã ꝓnostica q̃ꝫ demr̃atiua ponit. Cap. I.

V T ordine quodã fluxuuꝫ spẽs oẽs attingã colerice
passiõis cura: nunc dr̃e subseq̃tur cum stõus nõ mi
nus ab ea q̃ꝫ a lienteria patiaᷣ. ¶ Est g̃ colerica pas-
sio tam sursum q̃ꝫ deorsum materierum corruptarum im
mitti q̃dã ac furiosa sua acuitate expulsiuam irritantium
frequẽs eductio. ¶ Nec passionẽ hanc colericam: q̃ꝛ a cor
rupta colera vt plurimuꝫ fiat vt nõnulli asserunt denoia-
ri putes: sꝫ a capitulo potiꝰ: qđ antiq̃ intestina vocãt eo-
rumq̃ꝫ oĩa intrinseca p intestina cõprehẽdẽtes. Unde ĩ ca
su isto sub hoc vocabulo calidos tã stomachũ q̃ꝫ intestina
ꝓpͤ dcã cõprehẽdũt: cũ hꝫ pꝫ hac in passiõe: q̃re mẽbra ce
tera patianᷣ. Hãc g̃ ob cãm colericã illã passionẽ vocãt q̃
a corrupta mã sp ꝓuenit. ¶ Et huiꝰ corruptiõis cã ẽe pos
set aeris venenositas: ac ipsiꝰ corruptio. cibi q̃ꝫ ac potꝰ: et
humores potissimũ q facile corrũpunᷣ vt melones mora
matura ⁊ similia. ¶ Et pariter de re q̃libet alia non nãli
que corruptionẽ ac venenositatem ĩ hũoribꝰ ponere pos
sit dicendum. ¶ Et hãc efficiẽs passionem mã tam calida

q̃z frida eẽ põt:multiplr.n.hũozes tã in ĩtestis q̃z in stõ q̃z
in alijs mẽbris q̃z ẽt in venis corrũpi pñt q postea vt natu
re seu sinthomatice ad stõm ꝓpulsi sua acuitate venenosa
tã os q̃z ei⁹ fũdũ mordicant:q̃ fit vt expulsiua irritata mã
illa corrupta tã p secessũz q̃z p supi⁹ sit emittit ꝛ seuis qdẽ
cũ accñtib⁹ intãtũ:vt psepe ĩfirm⁹ cadat in sincopim.verꝫ
mã illa exñte cal'a ceteris pibus accidẽtia inducit seuiora.
¶Tua igr̃ est p signa ꝓpa mãm talẽ discernere q̃ si frida
fuerit ex hitudine tẽpore ãni regiõe etate:regimie p̃cedẽ
te ꝛ sil'ib⁹ dep̃hẽdat. Sz mãe vomitu ac ei⁹ q̃ per secessũz
educit inspectiõe multo fies certior visu:an mã fl'atica:an
melãcolia facile discernes.¶Et tu silr mãz cal'az iuestiga
re dẽs qꝛ tẽp⁹ ãni cõplexio etas p̃cedẽs regimen ꝛ talia
eam tibi demr̃abũt.Sz ira furor ĩgetudo istãtia vigiliaꝝ
sitis valida oris amaritudo dolores pũgitiui q̃z in p̃cedẽ
ti:oĩa erunt fortiora.¶Urina si q̃ hr̃i põt in iudicãdo tibi
multũ ꝓderit:qꝛ hũor ille in cã est quẽ tibi peccare demõ
strabit. Si igitur in huiusmodi egritudinis cognitionez
venire libet que dicta sunt diligenter perscrutare.
¶Quãtũ vo ad ꝓnostica hec passio iter egritudines ponit
pacutas.raro.n. diẽ q̃rtã ptrãsit. nã tã seua sũt accñtia in
fra tp̃s illud ad qd̃ salutẽ vel mortẽ vt pl'm ĩfirmũ deducit
ad septimũ vsq3 qñq3 pueĩt.¶Et iõ si ĩ eo col'a p̃mo demõ
straret successiue mã fecis aq̃sa deiceps veluti recẽtis car
nis lotura:talis raro q̃rtã ptrãsit q̃ si spasm⁹: si pulsus ca
sus:aut sudor fridus apparuerit cũ sua extrema vnctõe cũ
p̃sbytero recõmitte.¶Mã ẽt nigra seu eruginosa.i.erugi
ni sil'is apparẽs in p̃n⁹ mortal' vt ĩ ꝓnosticis gñalib⁹ dcm̃
ẽ. Et si mã tal' in p̃n⁹ nõ appareat:si tñ ĩfirm⁹ morit ĩ fine
apparebit.¶Anhelit⁹ veluti corrupta stercora fetẽs mor
tal' ĩ passiõe hac. ¶Si p̃mo vẽtris lenitio fiat successiue ĩ
ĩtestina dolor ac pũctura:deiñ ad stõz ascẽdit vomitũ ꝛ flu
xũ vẽtris sil' efficiẽs: dũmõ ṽt⁹ ꝯstet paucos infra dies pa
tiẽs libabit:qꝛ mã hãc causans passionẽ p modũ hũc ꝯue
niẽter educit. ¶Et passio h̃ qbusdaz familiaris existit vt
crapulosꝭ:ꝛ his q sup assũptũ cibũ laborioso coitu vl' ĩmo
derato exercitio vtunt. Hec ẽ ĩ ꝯsuetis pericl'osa min⁹:te
stãte Aui.¶Si hec passio mã derelicta subito restrigit ꝛ
infirmus euaserit vrine ardorẽ incurret.¶Hẽs igr̃ signa
tã demõstratiua q̃z ꝓnostica ꝛ causas col'ice passionis.

¶De cura passionis colerice. Cap. ij.

q Uia passio hec a mã corrupta ꝓuenit per artez aut
nãe vim euare neẽe est.¶Si igr̃ iudicaueris bonũ
fore nãm ad vomẽdũ iuuare caue ne forte vomiti
uum exhibeas ꝛ potissimuz materia col'ica exñte. In casu
illo aq̃z tepidã potui sepe dato.¶Qꝛ si per secessũ eũ me
li⁹ posse euari cõp̃hẽderes reubarbaꝝ ac mirabolanos
citrinos paululuz torrefactos ƀm moduz superi⁹ pluries
enarratũ exhibe.¶Et qꝛ mã illa acuitate ac venenositate
participat donec superi⁹ ei⁹ pars maior fuerit euãta nihil
qd̃ magne stipticitatis sit exhibeas:ꝛ tã in cibo q̃z in potu
q̃z ceteris medicis aliqd hñs ꝯtra venenuz v̄tutẽ fac sẽper
ĩponas. ¶Si ergo rosaceuz syrupũ de mirtis siue citoni
orũ miuã cuz aq̃ pluuiali:siue ferrata vt ẽ fiẽduz dederis
syr^m de ribes vel de acetositate citri: vel de succo acetose
cuz illis aliqd misce. Et ipsa citri acetositas multuz ĩ suis
ferculis ꝯuenit:aut acetositas ribes seu panis cuculi suc
cus.¶Et qꝛ mã illa furiositate sua:tibi nullas iducias ac
cõmodat.Si forti⁹ stipticare volueris vtere bolo armeno
terra sigillata vel cornu cerui adusti. Itẽ nõ solũ retẽtiuã
ꝯfortãt verꝫ mãe venenositati pl'm resistũt.ꝛ hmõi beçaar
ꝓpriũ ẽ puluis cristalli quoq̃ mõ dat⁹ tã in ferculis q̃z in
alijs modis.Et poteris sic facere.℞.ꝯserue rosꝭ.antiq̃.ʒ.
ij.dyacitonitẽ sine spẽb⁹.ʒ.iij.boli armeni:terre sigillate:
cornu cerui vsti.añ.ʒ.i.puluis cristalli.ʒ.ij.fiat mixtura ad
dẽdo paꝝ syrupi de acetositate citri:vel miue citonioꝝ:si
magis restringere cupis: ꝛ de hac vbi fluxus ꝛ vomitus
molestior fuerit in p̃ncipio pastus sp̃ dato:attñ si añ ꝛ post
dederis pctm̃ mortale nõ cõmittes.Si tñ ꝯsilij copiã hr̃e
libet ĩ tractatu p̃mo capl'o sexto supra regre.¶Sz de pul
uere cristalli aliqd semp adde tã cuz syrupis q̃z cuz alijs il
lic ꝯ̃scriptis.¶Ab extra ex oleo de citonijs ꝛ mastice stõz
inunge.¶Et aliq ante vnctionẽ sic faciũt:qm̃ mẽtã cum
balaustijs in aceto forti buliũt ꝛ spõgiã in tali aceto nusã
vicibus aliquot stõ applicãt ꝛ successiue faciũt vnctionez
¶Alij ex empl'o infrascripto totũ vẽtrẽ empl'ant.vt.℞.fa
rine ordei.lib.i.spodij.ʒ.iij.distẽpet cuz succo plãtaginis
ꝛ albumine oui:ꝛ ex tali vẽter totus empl'et.¶Huic ꝓpo
sito ptinẽtia primi tractat⁹ ca^m pl'a cõcedet:ꝛ approximã
di moduz ꝛ ordinẽ dabit: ꝛ talia sunt vnctões epithima
ta empl'atiões enchatismata stuphe suffumigia:ac suppo
sitoria cum clisteribus. ¶Itẽ in casu isto quã maxime di
uersiones valẽt q̃ cum fricatiõibus ac dolorosis ligaturis
ad adiutoria ꝛ coxas cõmode fiunt:ea q̃ maxime in isto ca
su ꝯueniunt sunt sup stõm ꝛ sup vẽtrẽ sine scarificatõe vẽ
tose.¶Laudat iteꝝ sup crura ꝛ pedes Ra.aq̃ frie effusio
nẽ:qꝛ ingrossando mãm fluxã sistit seu retrahẽdo humo
rẽ cal'm ad ĩtra mãz melius digerit ꝛ benignũ magis effi
cit:ꝛ in robusto corpe facias si libet.¶At vbi accñtiũ infe
statõe narcoticis vti neẽe fit ad capl'm scd̃m.ꝛ decimũ tra
ctatus primi recursuz habe:ne in errorẽ cadas illic descri
ptã doctrinã nullo mõ p̃tereas. ¶De regimie sex reꝝ nõ
nãliũ huic ꝓposito ptinẽti te capl'z vndecimũ tractat⁹ eius
dẽ ad plenũ iformabit:ꝛ de virtutis cõstantia modũ dabit
multiplicẽ.¶Sz de puluere cristalli succo acetose ribes
panis cuculi ac acetositati citri poterĩ cũ qbuslibz ꝯmisce
re:ꝛ sic col'ice passiõis corrupta illa mã exñte cal'a hẽs cu
rã.¶Sed vbi frida cã fuerit: adiuuare ad vomẽdũ nãm
licz.poteris cũ aq̃ cal'a syrupũ acetosꝭ.simplicẽ.vl' oximel
simplex cõmiscere. ¶Et si p secessũ vbi mã nigredini ap
pareat cũ reubarba.mirab.idos misce: ꝛ si fl'a chebulos.
¶Sed tã in solutiuis q̃z in vomitiuis caut⁹ sẽp esto:solẽt
eni mãe hui⁹ furiositate in passiõe hac accñtia adeo terri
bilia seq:q̃ ex mĩmo errore patiẽs ad requiẽ eternã faci
le trãsit.¶Euãta vi nãe seu partẽ mã:si retẽtiuã ꝯfortare
mẽs ẽ:laudat Rasꝭ.trociscos de olibano cũ miua ꝛ aq̃ fer
rata datos.¶Et qꝛ ad hũc locũ ptinẽtia ĩ cura liẽterie plu
rima iuenies:ac sex reꝝ nõ naturaliũ regimẽ illic recur
suz habe:ꝛ accñtib⁹: ꝓut supra dcm̃ est pluries succurre.
¶In qbusdã ẽt medicinis ad hũc locuz ptinẽtib⁹ memor
esto aliqd cõmiscere qd̃ ꝯ̃ venenũ v̄tutẽ hẽat:vt est syrup⁹
de cortice citri solus:ꝛ cortex ac eius semẽ: tormentile ra
dix origanũ siluestre:ypericon enula cãpana ꝛ sil'ia. Cor
nu vo cerui in q̃cũq3 materia valet multũ.¶Et in isto ca
su tyriaca magna ꝓdest sũme. ¶Et si col'ice passiõis tã a
materia calida q̃z frida ꝓueniẽtis curã hẽs:q̃propter per
viam epilogi te reducere ad actum practicum volo.
¶Cuz ergo ad patiẽtẽ veneris de euãnda materia ƀm exi
gẽtiã sit tibi cura: ꝛ siue hoc p secessũz siue per vomitum
fiat ob periculũ qd̃ iminet caute facito.¶Et in principio
tã q̃ ad reꝝ sex nõ naturaliuz regimẽ q̃z quo ad medicina
lia stiptica fortia nunq̃z approximes. Nã materia illa cor
rupta:si retẽta fuerit sua malignitate infirmum interficiet
¶Ordinato ergo sex reꝝ nõ naturaliuz regimine ꝯfecti
ones pulueres aq̃s syrupos ab intra dabis.¶Ab extra ve
ro fac fomẽtatiões vnctiões successiue epl'a:ꝛ si libuerit fri
gidã aquã super pedes:ac crura ꝓijcias. ¶Diuersiones
vero cũ ligaturis fricatiõibus vel aliter ꝓut libuerit in oĩ
morbi tp̃e facere poteris: vẽtosas.n. nõ nisi maiori parte
euacuata:ꝛ idẽ pariter de stuphis ac balneis est fiendum
¶Qd̃ si accidentium seuitas ad curã te vocet diuersiuis
ligaturis fricationib⁹:ꝛ cum ventosis vtere successiue fo
mẽtatiõibus saccellatõibus vnctiõib⁹ ꝛ emplastratõibus
ꝛ vbi ista nõ sufficiant ad narcotica transire septimi capi
tuli sepe allegati mãdata non pretereas.¶Cum quibus
ergo ꝛ quõ hec omnia fieri possunt prescripta capl'a te ad
plenũ iformabũt ad q̃ ƀm exigẽtiã recursum habe:ꝛ intã
tum de causis ac signis tam ꝓnosticis q̃z demonstratiuis

colerice paſſionis ac eius cura dictum ſit.
¶Quartꝰ tractatꝰ quattuoꝛ cōtinet capl'a.cāſ ac ſigna taꝫ
ꝓnoſtica qꝫ demōſtratiua diſinterie narrat. Cap.j.
Diſinteria eſt fluxus vētris ab epatis venarū diſru-
D ptiōe: aut ab inteſtinoꝛū ſube raſura: ſeu vtriſqꝫ pro
ueniēs. Et hoc eſt ꝙ hoc vocabulū diſinteria ſonat
grecū.n.ē: ꝛ dꝛ a dis qḋ eſt diuiſio: ꝛ teron iteſtinū: quaſi
inteſtinoꝛū diuiſio. Et iſtud nomē iteſtinū nō ſolū ad ite
ſtinū ꝓpꝛie dictū: ſed ad mēbꝛa que intus ſtant ſe extēdit
indifferēter veluti eſt epar: ꝛ alia: vt in capitulo colerice
paſſionis dictū fuit. ¶Ex hac deſcriptione tres eſſe ſpēs
diſinterie intelligi volo. ¶Prima in qua ſolū venaꝝ epa
tis fit diſruptio: ꝛ in hac ſine iteſtinoꝝ raſuris ſanguinolē
ta exit egeſtio quā fluxū epaticū vocāt. ¶Scḋa cū abſqꝫ
ſanguine in egōnibꝰ abꝛaſiōes iteſtinoꝛū ſolū apparēt q̄
inteſtinalis dꝛ. ¶Et tertia in q̄ tā ſanguis ꝓueniēs ab epa
te qꝫ iteſtinoꝛū abꝛaſiōes inſunt: ꝛ tal' tā inteſtinoꝝ qꝫ epa
tis vitio ꝓuenit. Sepe tñ cū egōnibꝰ ſanguinolētis fit ite
ſtinalis diſinteria: cū.ſ. iteſtinoꝝ fit excoꝛiatio tā ꝓfunda
ꝙ ab inde ſanguis egrediat᷑: ꝛ hāc ꝑ ſigna ꝓpꝛia ab epatica
cognoſcere te īfra docebo. ¶Diſinteria epatica rōne exe
untiū triplicē diſtinctionē recipe ſolet. pꝛima cū ſanguis
abūdās q̄ſi naturalis egredit᷑. ¶Scḋa qñ aqueus ꝛ ſub
tilis vel paululū groſſioꝛ ꝛ niger ceu vini filis feci. ¶Ter
tia ſpēs cuꝫ ſāguis niger exit groſſus ac coagulatꝰ. ¶Pꝛi
ma ſpēs fit ī mutillatis ſolitū relinquētibꝰ exercitiū in his
q in ocio opulētaꝫ vitā degūt. In crapuloſis: ꝛ in qbꝰ ſoli
te euātiōes reſtāt vt iteſtinoꝛū emoꝛoydaruꝫ ſanguis flu
xus nariū: ꝛ taliū. fit itē q̄rundā febꝛiū criſis ſanguineaꝝ
maxie. ¶Scḋa ſpēs fit in diaria epatica: vt.ſ̄.dcm̄: ꝛ ea a
debilitate ꝯtētiue epatis ꝓuenit q̄ ſanguinē retinere non
valēs eū ꝑ meſeraycas ad iteſtina demādat q ꝑ ſeceſſuꝫ tā
dē egredit᷑: ꝛ ꝑmo veluti carnis loture filis. cūqꝫ retētiua
foꝛtificat᷑ fit niger ꝛ groſſus magis: ꝛ plus iteꝝ foꝛtificata
vini feci fit filis. ¶Tertia ſpēs ꝓuenit cū abundās in q̄ti
tate ſanguis vt in mutilatis fit: ac in dictis retētionibꝰ ab
epate ad inteſtina ꝓfluit: q cū moꝛulā aliq̄ꝫtulū magnam
fecerit nigreſcit. ꝛ igroſſat᷑. ꝛ interdū tal'r coagulat᷑: vt ad
foꝛmā fruſtuli carnis q̄ epati aſſimilat᷑ egredit᷑: ꝑꝑ qḋ qui
dā ipiti medici. vt ſexto de accidēti capitulo penultimo.
Gal'. inq̄t ipſius epatis ſubām credunt. ¶Inteſtinalis qꝫ
rōne ſitus triplicē diſtinctionem recipit: quia aut leſio eſt
in ſuperioꝛibus: aut in inferioꝛibus: aut in medijs.
¶Nūc diſinterie cāſ q̄ extrīſece: ꝛ q̄ itrīſece eē pñt dicēdū
eſt. ¶Extrīſece qdē ſūt caſus: ꝑcuſſio: ꝛ potiſſimū ſup re-
nes ꝛ doꝛſuꝫ. ¶Exceſſiua aeris friditas: ac eiꝰ coꝛruptio
ſiue venenoſus: ſiue acutꝰ iteꝝ cibꝰ: vt alleū: cepe: ſinapis
acetū ꝛ talia. ¶Solutiue medicie debito mō nō coꝛrecte
ſūt vt aloes: collognt ida: ſcamonea: cucumer aſininus et
ſiles. ¶Et illa itē q̄ ex ꝓpꝛia nā coꝛrodēdi v̄tutē hñt: vt ar-
ſenicū: calx viua: argētū ſublimatū: ſcoꝛia eris vitriolū: ꝛ
oēs attramēti ſpēs realgar: caſtoꝛeū ꝛ ſilia. ¶Intrīſece v̄o
cauſe ſunt veluti acuta col'a pūgēs moꝛdicās ꝛ exuberās:
fl'a itē ſalſum ſeu aliꝰ aduſtus hūoꝛ: apatis aptio: ab vlcere
virulētie emanatio: aut quouis mō venarū diſruptio. Et
hic in ſumma ſunt tam intrinſece qꝫ extrinſece cauſe.
¶Signa. extrīſecaꝝ cognitio tibi patiētis relatōe pateſit.
¶Quātū ad itrīſecas diſinteria ab epate ſi ꝓuenerit ſub
dextro hypocūdrio dolor aderit: iterpollatꝰ tñ: ꝛ nulla ap
parebit iteſtinoꝝ raſura ꝛ alioꝝ reſpectu ſāguis erit mľ-
tus iteſtina doloꝛe ac terſione carebūt de nocte qꝫ de die
accit plus: nec īfirmꝰ veluti ī alijs totiēs ad ſellā ꝓuocat᷑: ꝛ
egeſtio vt pl'ꝫ emiſſum ſanguinē añcedit. his.n. raro cuꝫ
egōnibꝰ cōmiſcet᷑. ¶In iteſtinali v̄o diſinterie locꝰ diſcer
nēdus eſt. Et iō ſi in ſupioꝛibꝰ ei fuerit doloꝛ: punctura: ac
grauitas ab vmbilico ſupꝛa ſentit᷑. ꝛ iteſtinalis raſura ſub
tiliū coꝛticū erit: q̄ ſi ꝓfundet᷑: ſic ꝙ ide ſanguis egrediat᷑
multū erit in egōne ꝑmixtꝰ cū quo doloꝛ a ſſellatione per
multū tp̄us añcedit: ꝛ eſt qꝫ in ceteris intē ſioꝛ: ꝛ māfetēs
magis. In hac ſpē rurſus nauſea ſingultꝰ ꝛ vomitꝰ ceteris
paribꝰ qꝫ in alijs magis abūdat: ꝑꝑ iteſtinoꝝ taliū ad ſtōꝫ
ꝓpingtatē. ¶Si v̄o fuerit in iferioꝛibꝰ doloꝛ pūctura ac
grauitas ab vmbilico īfra ꝑcipit᷑: coꝛticales abꝛaſure groſ
ſioꝛes ac ſpiſſe magis erūt. Et ꝑꝑ ꝓpīgtatē egōnis ad exi
tū nō multū cū ea raſure: ꝛ ſanguis ſi qs egredit᷑ cōmiſcet᷑
cū quo poſt doloꝛē ꝛ pūcturā nō multū tardat᷑ egō. ¶In
medijs v̄o iteſtis doloꝛ ꝛ g̃uitas ꝛ pūctio: ꝛ talia circa vm
bilicū ꝑcipiunt᷑. Raſure v̄o merito p̄dictoꝝ medie cū ege
ſtionibꝰ mediocris cōmixtio fiet. Ex his itaqꝫ q̄ dcā ſunt
epaticā ab iteſtinali diſinteriā diſcernere ſcies: ac ēt iteſti
noꝝ loca. ¶Nūc aūt ſupeſt vt ꝑ ꝓpꝛia ſigᵃ peccātē hūoꝛē
cognoſcas: ꝛ talis cognitio maxie ꝑ vſū habet᷑: q ſi colicꝰ
fuerit doloꝛ acutꝰ ardoꝛ: pūctura ꝛ ſitis aderit valida cuꝫ
quo etas p̄cedēs regimē ꝛ ſilia cōpl'o ꝛc̈. iudiciuꝫ tibi ma
gnū cōpꝛeſtabūt. aduſta mel'ia: ac ſalſuꝫ fl'a viſu qꝫ cōpꝛe
hādit᷑: ac ꝑ etatē: cōpl'onē: p̄cedēs regimē ꝛ ſilia. Vrina et
ſi vt ſupꝛa ī ſignis diarie dcm̄ eſt in his paſſionibꝰ liuida
ſꝑ vt pl'ꝫ appeat: in ea tñ peccātiū hūoꝝ copia maioꝛ ineſt
¶Si v̄o diſinteria ab eruptione apatis ſeu ab aliq̄ mali-
gno vlcere fiat ꝑ ipſius apatis ſigna ſeu vlceris: ꝛ per loca
vbi ea fuerint in eius cognitionē facile deuenies.
¶Et qꝛ oia iſta in egōnū īſpectōe leuiter depꝛehēdunt᷑ de
mōſtratiuis ſignis hic finē ipono oīno ad ꝓnoſtica trāſiēs
¶Et ꝑmo ſpaſmꝰ ī diſinteria moꝛtal'. ¶Itē ſi ī ea ſingul
tus ſiue vomitꝰ cū ꝑmixtōe rōnis euenerit moꝛtal'. ¶Mu
tatio qꝫ coloꝝ ī diſinteria malū: ſignat.n. vlcꝰ magis cōti
nue ꝓfundari: ꝛ ſic qḋ egredit᷑ ſꝑ in coloꝛe variat᷑. Cōicat᷑
itē interdū nocumētū toti: ꝑꝑ qḋ in fluxu tali nā diuerſas
māſ expellere cogit᷑. Ex qbꝰ pꝫ talē mutationē coloꝝ ma
lum poꝛtēdere. ¶Rurſus diſinteria ydropi ſupueniens
moꝛtalis: derelicta.n. aquoſitate illud educit᷑ quo coꝛpus
nutriri dꝫ. ¶Amplius diſinterie epatica que nec cretico
nec ſignis digōnis apparētibꝰ euenit: ſi mala fuerit cū iſir
mi tolerātia moꝛtalis. ¶Si tñ ꝓpter īſirmi ipſius robu-
ſticitatē ꝑdurauerit ad ydropē tādē eū deducet. Sed illa
que ex abundātia ſanguis veluti in mutillatis ꝛ ſilibꝰ pa
roxiſmal'r fit ex ſe ſalua q̄lꝫ talis erit. ¶Diſinteria ī qua
defectu cōtētiue epatis egōnes veluti loture carnis ſiunt
curatur: de leui.n. epatis cōtentiua cōfoꝛtat᷑. ¶In inteſti-
nali vero diſinteria duo cōſiderant᷑: locus pꝛimo: exñtia
ſcḋo. ¶Quātū ad ſitū diſinteria que in ſupioꝛibꝰ fit inte-
ſtinis qꝫ ea que in īferioꝛibus: dūmodo cetera ſint paria
periculoſioꝛ eſt multum. ¶Pꝛimo qꝛ propter ſubtilita-
tem malitiam talē ſuſtinere diu nequeunt. ¶Scḋo quia
epati mēbꝛo nobili vicinatur ſtomacho quoqꝫ: quare ab
ea maxime patiuntur. ¶Tertio: qꝛ illi loco male medica
mina applicari poſſūt. ¶Quarto: qꝛ inteſtina illa graci-
lia exanguia ſunt nō carnoſa: ſed neruoſa plurimū: qbus
ex cauſis cōſolidationē faciliter nō recipiunt.
¶Quātū ad eēntiā ſiue ſubāꝫ duo ſūt ꝯſiderāda. Pꝛimū
ex ꝑte iteſtini. ſcḋm ex ꝑte vlcerātis māe. ¶Quātum ad
pꝛimū diſinteria inteſtinalis triplicēꝫ gradum recipit. vt
Gal'. ī pꝛimo affoꝛiſmo. Si a diſinteria habito. ¶Pꝛimo
cum aliqualis pinguedo cū egeſtionibꝰ emittit᷑: talis pin
guedo iteſtinoꝝ vlcera in pꝛincipio eſſe arguit. ¶Secū-
dus qñ veluti pergameni raſura egredit᷑: ꝛ talis vlceris
augmētū denunciat. ¶Tertius qñ pars carnea ſatis groſ
ſa exit: ꝛ hoc vltimitatē malitie demōſtrat. pꝛima curatur
faciliter. ſcḋa difficulter. tertia nunq̄ꝫ. nam cū inteſtinoꝛū
cōſolidatio nō ſit poſſibilis oīno moꝛtem poꝛtēdit. ¶Ex
parte vlceratis materie diſinteria ſi a fece nigra inchoa-
uerit moꝛtale: ea.n. cancruꝫ ad intra eē ſignificat. vt Gal'.
in cōmēto: qui ſi extrinſecus curā nō recipit: ab intra quō
Et ſi adhuc cācer ad intus nō eſſet. mā tamē nigra futu-
ram moꝛtē denūciat: talis.n. col'a ſeu mel'ia erit ꝑ aduſtio
nē genita: que anteq̄ꝫ appareat malignitate ſua inteſtina
tal'r vlcerat: vt nunq̄ꝫ ꝯſolidationē recipe queāt. nā vlcus
a tali materia extrinſecꝰ factū vbi medicamina applicari

pñt raro vel nunq̄ sanaṫ: quod ergo int⁹ vbi medicamina applicari nequeūt: ꝛ si appareuerit ꝓpter assellationē frequēter motā ad curā necia3 facere nō valet. Cū ergo mā illa sit corrosiua valde i breui taliter itestina vlcerat vt mortē inducat. ¶ Et idē de colera prassina ꝛ eruginosa iudiciū fac. ¶ Itē si in febrib⁹ colericis cū integritate rōnis et sine dolore capitis vrina alba fuerit: futurā disinteriā time. Nā signū est mām illā ad iferiora raptū hr̄e q̄ de facili disinteriā iduceret. ¶ Hec ergo epilogādo ꝓnostica disinteria epatica veniens sinthomatice paucos infra dies infirmū ad mortē: si durauerit: aut ad ydropem deducet. ¶ Que vo ꝓxismaṫ: ꝛ que veluti carnis lotura salubris Intestinalis que intestinis supiorib⁹ fit piculosior q̄ que in inferiorib⁹: ꝛ in q̄ veluti pgameni rasura q̄ ea in qua ꝓfluit pinguedo. Ea vo q̄ frustula carnis emittit: mortalis oīno. ¶ Colera nigra prassina: aut eruginosa mortalis: ꝛ potissimū si a supiorib⁹ ꝓueniat intestinis. ¶ A ceteris vo humorib⁹ facta disinteria saluari pōt. ¶ Et hoc de ꝓnosticis disinterie que nō modo ad ꝓnosticādū: sed ad curam tibi quoq3 plurimū sunt vtilia: ad quem deinceps transeundum est: ꝛ per hoc capitulo finem impono.

¶ De cura disinterie epatice. Caplm. ij.

Non est ꝓpter scita que iminēt pericula disinterie cura tardanda. Cauēdū quoq3 ne in ea error committaṫ. Est. n. adeo periculosa vt infirmus ex minimo errore cōmisso pereat. ¶ Si ergo epatica fuerit, pueniēs a sanguine in quāto solū peccāte vt in mutillatis: aut in his quibus solite sunt euacuationes ꝛc. dūmodo ad eū tolerātia bona sequaṫ abscindēda nō erit: sed vbi supflua euacuatio basilicā statim incide: ꝛ iuxta tenorem virtutis sanguinē exire pmittas: ꝙ si etas vel aliud flebotomiam fieri ꝓhibet cū sacrificatione ꝛ vētosas apponi iube. ¶ Solitas itē vbi posse tibi videṫ euacuationes facere facias: vt esset mēstrualis fluxus emoroydaṫ vel nariū sanguinis. Si enim istorū aliquis in cā fuerit hec cura pſto: ac cōuenientissime fiet. ¶ Vinū carnes: oua ꝛ talia sanguinē que multiplicāt remoue: ꝛ regimē totū ingrossatiuum ordina qd̄ facere ex infrascriptis facile scies. ¶ Si sanguis qualitate peccauerit: tāta q̄titas p flebotomiā seu vētosas extrahēda nō erit: sed est peccatū illud corrigeēdum. nā3 si subtilior sanguis debita igrossatiōe indiget acuitas vero repressiōe. ¶ S3 vt te ad actū practicū reducā. ℞. oxiçacare simplicis. ℥. i. ß. aque ro. aq̄ endiuie: aque plātaginis ana. ℥. i. pro vna vice sufficit. ¶ Vel loco oxicacare syrupū rob. vel de ribes de succo acetose: de acetositate citri: vel miuā pone. ¶ Et syrupo aliquotiēs sumpto. Si colerā aliquam sanguini cōmixtā iudicares que euātiōe idigeret ℞. reubar. electi. ʒ. i. ß. corticū mirabo. citrinoꝝ. ʒ. ij. torrefiant: ꝛ fiat puluis: q cū aq̄ plātaginis. ℥. i. miua addita potui tribue. ꝙ si adustionē in sanguine sciueris mirabo. citrinis missis indos appone: ꝛ si flegmatis cōmixtio eēt kebulos. ¶ Euāta mā igrossatiua ꝛ sanguis acuitatē reprimētia pbe quo in casu facias. ℞. ꝯserue rob. antique. ℥. i. triasandaloꝝ. ʒ. iij. fiat mixtura de qua in introitu mēse patiens semp accipiat. Vel adde in mixtura tali coraṫ. rub. subtilissime tri. ʒ. i. ß. margaritarū. ʒ. i. lapidis emathitis ℈. iiij. Et de hac patiēs assumat. ¶ Et si acuitas itensa in sanguie fuerit. ℞. lapidis emathitis. ʒ. i. coraṫ. ru. ʒ. ß. fiat pul. subtilissim⁹ quē in modico succi plātagīs mixti cū vino nigro vacuo stō in vna vice tribue. Et ide3 in oī mane fac. ¶ Vel loco pscripti pulueris hūc dabis. ℞. cineris ossis cruris bouis. ʒ. i. lapidis emathitis spodij. añ. ℈. i. fiat puluis. ¶ Vel facias sic. ℞. lapidis emathitis cineris ossis cruris bouis. añ. ʒ. ij. coraṫ. ru. ʒ. i. ß. margaritaꝝ. ʒ. i. terre sigillate coriādroꝝ pparatoꝝ se. plātagīs. añ. ℈. ij. fiat puluis. ¶ Quo si in ꝯfectōis modū vti libꝫ. ℞. aq̄ pluuialis: vel aq̄ plātaginis q̄tū3 ad dissolutionē. ℥. vij. zuchari sufficit: ꝛ tādiu duo lapides emathitis in ea ꝯfriceṫ aq̄ dū veluti sanguis fiat. Cū aūt zucharū coctū fuerit pulueres supra sepissime scriptos adde ꝛ sandalis subtilissime tritoꝝ. ʒ. ij. ꝛ fiat cōfectio in morsellis: de q. ʒ. i. ß. in pncipio pastus vel añ pastū sumpta fluxū sanguis oēm sistit: vndecūq3 manat ꝛ hec ab itra. ¶ S3 ab extra ex ceroto sandalino epar liunge. ¶ Vel aliṫ epithimeṫ. ℞. aq̄ ro. aq̄ endiuie aq̄ plātaginis. añ. ℥. iiij. aceti. ℥. i. ß. sanda. rub. ℥. iij. ro. ru. ʒ. i. spodij. ℈. ij. ꝛ vnctionis loco semp añ pastu hic epithima fiat. ¶ Vētosa itē fluxu sanguinis nō cessante sup epar quattuor horis: aut quāto plus poterit retēta fluxū talem sistit adiutoria brachiorū3 ligature dolorose: valēt quoq3 fricatōes. ¶ Quantū3 ad sex rerū nō naturaliū regimen aerē ad aliqualē tendētē caliditatē inhabitet aquā ferratam vel pluuialē potui dato: ꝛ vbi grandis esset sanguis effusio in suis bibendis aquis tantū3 emathitis lapides cōfricentur ꝙ rubee fiant: in hoc enim casu nihil supra. ¶ Nō cōpetit vinū qd̄ vbi detur sit nigrum in quo aurū candēs vel calibs ignitus extinguaṫ cū predictisq3 aquis bene limphetur. ¶ Carnes dimittat: ꝙ si tamen eis necesse vti sit accipe gallinarū pullorū vel vituli lactātis carnes capreoli: cuniculi: leporis: merli: siue turdi: ꝛ he asse cōueniūt: que berberis coriandris ꝑparatis: ac sumac farciēde erūt seu cum coctanis: aut piris stipticis paucula cera noua semper immissa. ¶ Et pro sapore seu salsa succo granatorū3 seu berberis acetose panis cuculi: seu agresta vtere amigdalis risis: far: miliū ac panicū cognari possit ¶ Sed fercula seu carnes elixantur in ferrata aqua decoquende. ¶ Fricationes materiā diuertūt: ꝛ exercitio supplent. ¶ Et sic habes curā epatice disinterie tam in quali q̄ in quāto sanguine peccāte. ¶ Ut aute3 ille qui sanguinis nimia abundantia disinteriam patitur flebotomiam: aut ventosas: vt ab ea feruetur sepe facias vel euacuationes solitas: vt habeat procuret. ¶ Si ergo egestiones veluti loture carnis fuerint. supra caplo de cura diarie epatice curādi modus inscribiṫ: de quo illud ad plenū te informabit. Et per hoc disinterie epatice cure finem impono.

¶ De cura illi⁹ disinterie q̄ in supiorib⁹ itestis fit. Cap. iij.

Ad disinteriam intestinalem curandā tria que curādi modū variant cōsideranda sunt. primo materia scdo locus tertio exulceratiōis gradus. Cum ergo ad infirmū veneris per signa tacta que sit materia ꝛ qualis ꝛ locū vbi fuerit inuestiga. ¶ Nā si ea acuta colera fuerit ꝛ in intestinis superioribus eius euacuatiōem quere ꝛ q̄to malignior tanto citi⁹. ¶ Facias ergo sic. ℞. reubarba. ʒ. i. ß. mirabolanorū citrinoꝝ. ʒ. ij. torrefiāt parum fiat puluis: ꝛ cū miua citoniorū massam conficias: quam cū3 aqua ro. plantaginis pluuiali vel ferrata cōmisce. ꝛ potui tribue: vel cū rosaceo zucc. misce. ꝛ bolum deauratum cōfice: vel ex tali massa pillule formenṫ quas infirmo dato. ¶ Vel facias sic. ℞. reubar. ʒ. ij. corticum mirabo. citrinorum. ʒ. vj. superficialiter vstulentur ꝛ in aqua plantaginis infundantur ꝛ horis transactis. xij. fortis expressio fiat ꝛ cum qua citoniorum miue. ℥. i. potui dato. ¶ Nota tamen ꝙ si vlceratio ad primū gradū tantūmodo venerit: ita ꝙ sola pinguedo seu mucillago illa intestinalis solu3 exeat posses medicinas istas sine torrefactione ꝛ sine alterius stipticē admixtiōe prebere: ꝛ ad hoc oxi3acarā vel aliud digestiuū humorū acuitatē extinguēs perantea exhibere dūmodo materiei furiositatem nō timueris. Sed vbi ad corticalē excoriatione3 ia3 deuenerit: solutiuas medicinas: tūc nullas exhibe. nisi vstulate puluerizate: ꝛ cū stipticis correcte sint. nā materiā educēdo mēbrum lesu3 cōfortant: ꝛ hoc est prout in caplo quinto tractatus primi suprascriptū fuit: qd̄ in de cōsolatione medicinarū posuit ille diuus Mesue. caplo. de reubarbaro cū inquit: ꝛ eius quidē qd̄ parū est infusio cōpetit: qñ solū queritur abstersio ꝛ sorso ꝛ opilationū apertio: ipsi⁹ vero cōtriti exhibitio qñ queriṫ: vt post illā in viscerib⁹ vestigia cōfortatōis remaneāt: ꝛ subiūgit ifra ꝙ ipm reubar. est medicina bona disinterie: ꝛ ꝓpe assum cū succo plātagīs ꝛ pauco vino sti

ptico datū. Ex quo ꝯcludo ꝙ dare cassiā ⁊ talia lenitiua ī
disinteria vt plurimi faciūt ē malū: nō debes tñ in pn° sti-
pticis vti: nisi fuerit vt statī dcm̄ ē materierum eductiua:
tūc.n. mām istā malignā int° coerceres: ac includeres: sic
vt sepissime ꝯ̄ nitēte infirmū ire ipm ad paradisuꝫ cogas
¶ Et si reubar. more Mesue exhibere licet. ℞. reubar.
vsti. ʒ. ij. ß. fiat pl'uis quē cū succo plātagi. residētia fcā mi-
sce vini stiptici pauco addito: ⁊ da potui. ¶ Si vero trib°
aut q̄ttuor trāsactis diebus māꝫ adhuc multā ꝯcerneres
reitera solutiuū: sed tēpe iterposito potes oxizacaraꝫ vel
aliud digestiuū cole si libuerit exhibere. ¶ Et dieruꝫ ite
rū q̄ttuor iterposito spatio mā tota nō eūata mām solue.
¶ Si tñ ea minorata vomitū facile ꝓuocare posses cum
aq̄ ⁊ aceto: vel oximelle simplici seu cōposito vel squillitt
co ⁊c̄. ꝓut ī cap° 5° te docui eū audacter facias. Nā affori
moꝝ 6ª. ꝯmē. illi° a diario hito ⁊c̄. Gal. nos idē facere in
struit. ¶ Solutiua plurima multis modis varijsqꝫ ꝑpata
ad h̄ faciētia ꝓpositū iuenies supra in cura diarie capitu
lo nuꝑ alleg°. Uel vbi adustā colerā seu meliaꝫ in cā fo
re cōprehēderes loco mirabolāoꝝ citrinoꝝ indos appo
ne: ⁊ si salsuꝫ flegma chebulos: ⁊ ista solutiua tā in iferio-
ribus q̄ꝫ in suꝑioribus intestinis ad mām euandā ꝯueni
unt. ¶ Que si per arteꝫ aut ꝑ nām eūata fuerit ꝑ decē vel
duodecī dies transactos v̇l similit eē dꝫ: restrigēdi fluxuꝫ
tunc sit tibi cure: ⁊ anteq̄ꝫ vbi materiā euacuatā ꝓ maiori
parte cōprehēderes. fac ergo puluerē infrascriptū: cuius
vsus tā in ferculis q̄ꝫ in potōibus q̄ꝫ in quibuscunqꝫ alijs
modis tuo infirmo cōuenit. Qui. ℞. corticū granatorum
copularū glandiū: gallarū margaritarū: sandaloꝝ rube
orū: spodij añ. ʒ. i. arillorum vuarū: granorum granatorū
se. ro. sumac. terre figil. boli arme. sang. draco. añ. ℈. ij. co
ralloꝝ rubeorum: lapidis ematitis: cineris ossium cruris
bouis añ. ʒ. i. ß. masti. thu. se. papaue. albi. gūmi arabi. añ.
ʒ. ß. psi. assi. se. plātaginis torrefa. se. coriādrorū ꝑparatoꝝ
añ. ʒ. ij. fiat puluis: quo in pulueribus vti potest: vel misce
cū zucca. ro. antiquo: ⁊ erit delicatus magis. ¶ Uel facias
sic. ℞. zucca. lib. i. dissoluat cū aq̄ ro. cui adde cōserue ro.
antiq̄. ℥. ij. ⁊ parū vini citoniorum: ⁊ cum facilitate deco-
quantur: ⁊ debite cocte adde prescripti pulueris. ℥. i. ß. ⁊
fiat in morsellis cōfectio. ¶ Uel facias sic. ℞. lapidis ema
thitis. ʒ. ij. corallorum rubeorū: margaritarū añ. ʒ. i. cau-
de equine. se. coriandrorū preparatorū: arillorū vuaruꝫ:
granorū mali granati: paululū vstorū añ. ℈. ij. psi. vsti. ʒ.
ij. ß. fiat puluis quo vtere: vel mō quo supra cōfectionem
facias. ¶ Uel da pillulas infrascriptas: sunt enī in hoc ca
su mirabiles: que: que. ℞. mumie. ʒ. i. gūmi ara. tosti. ʒ. ij
cū succo plātaginis pillulas cōfice quos infirmus vacuo
stō recipiat oēs vel saltē toti° masse. ʒ. i. ꝓ vice dato. ¶ In
modū syrupi miua vtere citoniorū vel syrupo de mirtis.
Uel facias sic. ℞. roß. ru. epatice plāta. corrigio caude eq-
ne. fol. quercus. fol. citoniorū añ. M. i. q̄ttuor se. frigi. su-
mac mirtilloꝝ berberis añ. ℥. i. cōq̄ssent: ⁊ fiat decoctio in
aq̄ ferrata lib. i. succi plāta. cū residētiā fecerit ⁊ in his tā-
diu lapis emati. cōfricet ꝙ rubescant: ⁊ cū lib. ij. ß. zuc. fiat
syr°. q̄ vtere: ⁊ ē ī casu isto appropriatissim°. ¶ Plura per
os sumēda describerē. Sꝫ caplm sextū de cura diarie ad
hoc ꝓpositū faciētia varia ⁊ multipl'r ꝑparātia describit.
¶ Uerꝫ q̄ ī hoc casu dolores crudelissimi fieri solēt q̄ꝫtuꝫ
ad ea q̄ ꝑ os exhibet. dabis pmo cornu cerui vsti ⁊ loti. id
enī dolores itrinsecos mirabl'r sedat psiliū q̄ꝫ cōbustum.
¶ Itē spodiū ac plātagis semē ⁊ ꝑcipue vbi dolor pūgiti
uus aderit. ¶ Sꝫ si iportūitate doloris ad narcotica trāsi-
re neče sit ad caplm scdꝫ de cura dyarie supra trāsi. sui. n.
est talia narcotica per os sumēda describere. ¶ Sed tam
huic q̄ꝫ alijs acciden tibus timoris capitulum decimum
ordine quodam te ad plenum succurrere docet.
¶ Nūc autē ad hui° capli cōpletā doctrinā restat describe
re q̄ ab extra sunt approximāda. Facias ergo sic. ℞. olei
mast. olei citoniorū olei mirtillorum añ. ℥. i. pulueris ma
sti. gall. musca. mirtilloꝝ sumac. acacie hypoqsti. puluerꝭ
panis assi: ⁊ in aceto extincti ordei cribellati boliar. añ. ʒ.
i. ß. cere parū: ⁊ fiat vnguentum quo veluti suprascripto
vtere. ¶ Uel aliter facere potes: vt ℞. balaustiaruꝫ: copu
laruꝫ glādiū masti. añ. ℥. ß. hypoqstidos. ro. ru. gallarum
añ. ℥. iij. fiat puluis subtilissim°: ac cū oleo ro. mirtini cito
niorū ⁊ masticis eqs ꝑtib° in mortario tādiu ducas ꝙ ad
vnguēti formā mollis deueniat: cū q̄ stōm ab vmbilico su
pra ventrē linias. ¶ Uel ex infrascripto: qđ ī hoc casu mi
rabiliter valet. ℞. mumiā qđ cuꝫ aceto ⁊ albumine oui re
cētis dissolue: ⁊ vt supra illinitio fiat. ¶ Uel ℞. san. dra. bo
liar. añ. ℥. iij. mumie. ℥. ij. se. plan. ℥. i. fiat puluis subtilissi
mus: quē cū albumine rēcētis oui. ⁊ rosaceo oleo misce: ⁊
linimētū facias. ¶ Uel facias sic: qđ nō solū fluxum restrī
git: verum etiam dolores crudelissimos sedat. ℞. poma
siluestria: ⁊ ea ab intus bene munda: que coquant in aq̄:
⁊ more emplr̄i ponant ⁊ infrigidata remoue: ⁊ cal'a iterū
repone: ⁊ vicibus aliquot hoc facto ex vnctōis aliq̄ supra
scriptarum locū inunge. ¶ Uel facias sic. ℞. rosarū galla
rū: foliorꝫ quercus pētafilon añ. M. i. balaustiarum: po
morum siluestrium imaturorū sorbaruꝫ: citonioruꝫ per
frusta incisoruꝫ añ. M. i. cimini in aceto infusi lib. ß. cōq̄s-
sent: fiat decoctio ī qua imissa spōgia ⁊ expressa applicet
loco dolēti quo pluries facto ex ꝑscriptis vnctionib° ali-
quas facias. ¶ De cōsimilib° vero in dyarie cura octauū
caplm est fultuꝫ abundanter: ad qđ si opus est recursum
habe. ¶ In isto casu sitie super locum apposite maxime
valent fricationes quoqꝫ ⁊ ligature. Et ad sudorem pro-
uocandum balnea seu stuphe supra descripte. Et si de ta
libus plene informari cupis tractatus primi capitulum
quintum consule. tibi fienduꝫ ad talia modū dabit. ¶ Re
gimen vero sex rerum nō naturalium ad hoc ꝓpositum
faciens in capitulo vndecimo de dyaria supra describitur
Et per hoc presenti finē iponere cupiēs hic illud nō scri
bo: sed ad aliud vado. Et sic hēs intestinorū suꝑioꝝ ꝯple
tā disinterie curā: partiꝫ tñ a suꝑiorib° caplis mutuatam.

¶ De cura disinterie que tam in inferioribus intestinis q̄ꝫ medijs prouenire potest. Cap. iiij.

Uperest disinterie cōpletā curā eā ponere q̄ in ife
f riorib° intestinis fit: q̄ habita ei° que fit in medijs
cura patebit. Mām igitur ac vlcerationis graduꝫ ꝑ
ea que dicta sūt inuestiga. ¶ Et si colera acuta seu melan
colia adusta seu fl'a salsum fuerit ꝑm abrasionis gradum
euacuādi per os modus in contiguo caplo ponitur quo
vtere si opus fuerit. ¶ Uerum per inferiora talis disinte-
ria melius curat ꝓ quo te auiso ꝙ huic cure clisteria ma-
xime ꝯueniunt: inter q̄ aliq̄ sunt lauatiua: q̄dā absterfiua
nōnulla ꝯsolidatiua: alia cōstrictiua: ⁊ alia doloruꝫ miti-
gatiua. Et ista iprītiaruꝫ describere libet: vt ex eis ꝯpōnē
ꝑm exigentiā facere scias. ¶ Lauatiuū itaqꝫ clistere sic fa-
cias. ℞. aq̄ ordei lib. i. pulueris zucc. ℥. ij. ß. vitellos duos
ouorum ex his sil' distēperatis fiat clistere. ¶ Absterfiuū
℞. aq̄ lactis ordei lib. i. in q̄ dissolue mel ro. ℥. iiij. ⁊ ouorū
vitellos duos: ⁊ fiat clistere. ¶ Cōsolidatiuū. ℞. pingue-
dinis renū capra. ℥. iiij. olei ro. ℥. ij. suc. plāta. vel corrigio
le residentia facta. ℥. vi. pulueris boliar. lapidis ematitis
sang. dra. masti. añ. ʒ. i. ⁊ ouorum assatorum vitelli duo in
corporentur simul: ⁊ clistere facias. ¶ Uel puluere illo di
misso ponant infrascripta. ℞. tucie boliarme. sang. drac.
terre figil. mumie añ. ℈. ij. fiat puluis. ¶ Clistere constri-
ctiuum. ℞. roß. ru. balaust. mirtil. sumac. añ. ℥. i. ß. risi tor-
refa. lib. ß. fiat decoctio in aqua pluuiali vl' ferrata: de qua
℞. li. i. in qua dissolue acacie hipoquist. añ. ʒ. iij. zucc. ro.
℥. ij. ⁊ vitellorū duorū ouorū assatoruꝫ: ⁊ fiat clistere. Aliq̄
posuiut loco istoruꝫ. ℥. ß. michelete: ⁊ dicunt clistere illud
mirabiliter sistere. ¶ Clistere dolorum mitigatiuum. ℞.
olei ro. ℥. vi. succi plātagi. facta residētia. ℥. iiij. ⁊ mucilagi
nis psi. ℥. ij. ß. fiat clistere ardorē ⁊ dolorem mitigat mira
biliter. ¶ Uerū intētōes due seu plures ī cura hac vt plm̄

ꝯplicāt̄:q̄ꝛ dato ꝙ lauare volueris: cū̄ hoc ardorē mitigare sepe necē ē. Et idē ī restrigēdo seu ꝯsolidādo fit: q̄re solers medic⁹ ex p̄scriptis clisterib⁹ ſm ꝙ ꝑ tūc ītētiōez habuerit ꝯpōnes facere poterit. Cū ḡ ad īfirmū tuū deueneris: clisteri vtere lauatio: vt ab illa mā̄ vlceratiua itestina lauent̄. ¶ Sꝫ vbi mā̄ꝫ viscosaꝫ aliq̄l'r cerneres: facias sic. ℞. aque ordei lib. i. zuca. ru. ℥. ij. ß. ⁊ duos vitellos ouoꝝ: ac si ardor cū pūctura adeēt: addere poteris olei ro. ℥. ij. ⁊ fiat clistere. h̄. n. lauat abstergit: ac ardoreꝫ mitigat. ¶ Ac vbi mā̄ꝫ veluti vt plꝫ ī disinterijs itestialib⁹ fit: exuberare cerneres ſm modū ī ꝑximo cap° descriptū eā̄ euā. Digeras q̄ꝫ si ea tibi iducias dederit. Nā̄ si tātūmō ī intestinis ꝯtieret̄ exn̄tib⁹ assellatōib⁹ ita ꝯtinuis veluti ī disinteria itestiali cōiter sūt ifra duos dies tota euāta foret. Sꝫ qn̄ h̄ nō fit: arguēdū ē mā̄ꝫ aliūde ad itestina fluere: ea de re in casu isto purgatōes an̄scriptas maxie laudo. Tu igit̄ ſm exigētiā mō sepe dcō facias: nec restrictiuis nisi ꝑ maiori pte euāta mā̄ vti p̄sumas. ¶ Sꝫ tā̄ an̄ q̄ꝫ p⁹ purgatōem lauatiuis abstersiuis atq̄ꝫ mitigatis clisterib⁹ si op⁹ sit vtere. Et has tres ī h̄ clisteri ꝯditōes iuenies. ℞. aq̄ ordei. ℥. vi. suc. plā̄ta. ℥. iij. olei ro. ℥. ij. mel. ro. ℥. i. ß. pulueri̊ zucca. ℥. i. gb⁹ adde si libet vitellos duos ouoꝝ: ⁊ fac clistere: lauat ⁊ abstergit: atq̄ꝫ dolorē sedat. ¶ Vel facias sic. ℞. suc. plā̄tagi ℥. iiij. aq̄ ord. ℥. viij. vitellos duos ouoꝝ mel. ro. ℥ ij. ß. mucilla. psi. ℥. i. ß. ⁊ fac clistere: hoc. n. h̄ lauet ⁊ abstergat mirabil'r: ⁊ cū h̄ ardorē mitigat. ¶ Cū tp̄s ꝯsolidandi tibi visum fuerit: clistere lauatiuū vnū aut pl'a facias successiue: ⁊ totiēs donec clara exierit: q̄ facto īfrascriptū ponī ilico iube: qđ tal'r fiat. ℞. ro. rub. balaustia. plā̄tagi. corrigiole risi panici. lētiū excorticataꝝ an̄. M. i. sꝫ h̄ tria vltima paululū torrefiāt: ⁊ ī aq̄ ferrata seu pluuiali d̄coctio fiat: d̄ q̄. ℞. ℥. ix. succi plā̄ta. ℥. iij. mucilla. psi. ℥. i. ß. sepi renū capraꝝ. ℥. ij. ß. tutie boliar. sā̄. dra. mumie lapidis ematitis cineris papiri: masti. thu. an̄. ℥. ß. psi. cōbu. ℥. i. fiat puluis: de q̄ loco alteri⁹. ℥. ß. acci. ¶ Vel facias sic. ℞. gallaꝝ sumac ro. rub. risi torrefa. mirtiloꝝ an̄. M. i. in aq̄ pluuiali vl' ferrata fiat decoctio: de q̄ acci. ℥. vi. suc. plā̄ta. ℥. iiij. sepi renū capraꝝ. ℥. ij. vitellos ouoꝝ assatoꝝ: pulueris dragā̄ti. gum. arabi. boli arme. san. dra. mumie an̄. ℈. ij. ⁊ si ardor fuerit adde mucillag. psi. ℥. ij. ⁊ fiat clistere: est. n. eiusdē v̄tutis cū p̄mo. ¶ Diligēs medic⁹ clisteria ſm quā tūc ītētōez hūit ex p̄scriptis ponere sciet: veꝝ vbi ardor punctura ⁊ dolor fuerit: decoctōib⁹ p̄scriptis iusqāmi aut mā̄dragore radicis adiungere poteris: ī istis tn̄ ⁊ alijs accn̄tibus sedā̄dis fac vt capm ꝑximū octauū ⁊ nonuꝫ supra de cura diarie te istruēt. ¶ Vnctōes. empithimata. emplastiones enchatismata. suffumigia: ac suppositoria ī hoc casu necessaria ibidē q̄ꝫ repies approximā̄diq̄ꝫ modū. Sꝫ vnctiōes ⁊ talia ī casu isto ab vmbilico ifra ⁊ circa renes applicā̄da sūt. ¶ Eoꝝ aūt q̄ ꝑ os dā̄da veniūt: capl'm sextuꝫ tractat⁹ p̄mi copiā tibi dabit. Et si narcotica volueris. ad septimū capl'm vade. nonū v̊o accidētib⁹ succurrere docet: ⁊ decimū sex rerū nō nāliū regimē pōit. ¶ Et sic hēs modū disinteriā curā̄di iserioꝝ itestinoꝝ ꝑ quē vna cuꝫ his q̄ in ꝑximo capl'o descripta sūt ei q̄ in medijs itestinis sic succurrere scies: cū in eo casu tā̄ ꝑ os q̄ꝫ ꝑ iferi⁹ veniūt applicā̄da remedia: qđ ex doctrina p̄cedētium capituloꝝ facere scies: ⁊ ꝑ hec cuiuslibet disinterie cura patet.

¶ Quintus tractatus tria continet capitula.

¶ De causis ⁊ signis tam pronosticis q̄ꝫ demonstratiuis tenasmonis. Capitulum. j.

Tenasmō ē intestini recti passio in q̄ cū intensa assellandi delectatiōe egerēdi voluntas frequēs adest. ⁊ maxime cū conatu parū aut nihil aut mā̄ pauca mucosa cū dolore circa anū ⁊ anchas difficulter emittit̄: q̄ interdū paucis sanguinis guttis est admixta. ¶ Ex ista descriptiōe ḡn̄alia signa tenasmōis apparēt. nā̄ cum intēsa assellandi volūtas frequēs adest: ⁊ magno cuꝫ conatu parū aut nihil emittit̄: ⁊ circa anū intēsi dolores existunt his apparētibus signis tenasmonē iudicamus. ¶ Cuius cā̄ multiplex esse pōt. Interdū fridate sola fit in intestino recto iclusa: ⁊ hoc ab ex^co diuersimode ꝯtigit fieri: vt sessione sup re frigida: ab ablutione seu statōe in aq̄ frida: a frida q̄ꝫ inunctōe: ⁊ frigus ⁊ aer idē sepe efficiūt: vt cuidā̄ meo socio ꝯtigit: q̄ mōtē sinisij ī festis natalib⁹ trā̄siēs pene totus ꝯgelatus extitit: ob id tenasmonē icurrit: fit a siccitate seu a fl'ate viscoso a col'a acuta: vt ē col'a citrina adusta seu prassina vel eruginosa: ab adusta mel'ia: a fl'ate salso: ab vlcere: ab ap̄ate farmacorū successione: ⁊ a grossa vētositate. ¶ Et modus quo prescripta eū efficiūt ē talis nā̄ lōgaonē friditas corrugans ac ꝯstringēs nature nocumētū magnū infert. illa vero magno cū cōatu: vt illud expellat insurgit: ⁊ cū plus infirmus p̄mit maior causat̄ cōstrictio: q̄ fit vt absq̄ꝫ eo ꝙ aliq̄d emittat̄ assellā̄di cōtinue crescat volūtas. ¶ Feces ēt sicce tē̄asmonē efficiūt: q̄ꝛ nā̄ꝫ sua pōderositate grauā̄t: ꝑpter qđ vt eas expellat conat̄. Cūq̄ꝫ paululū aut nihil emittat̄ ꝯtinua fit assellandi volūtas. ¶ Et hūor ig̊ fridus ⁊ viscosus ī lōgaōe existēs sua pōderositate nā̄m vt se exoneret incitat sua frigiditate cōstrigit: viscositate v̊o itestini pellicul' adheret inde fit egerēdi difficultas maxima: ⁊ si q̄d emittit̄ pelliculas illas secū trahit ⁊ itestinū excōiat: q̄ ī casu sepe ī pauca illa egressione aliq̄ guttule sanguis apparēt ⁊ in casu isto mā̄ veluti zelu piscium interdū emittit̄. ¶ Col'a v̊o acuta mel'ia seu fl'a salsum eoꝝ acuitate intestinū mordicā̄t ⁊ expulsiuā̄ stimulā̄t q̄ fit vt nā̄ magno cū conamine ad taliū expulsionē insurgat: ⁊ cū ipsoꝝ subtilitate in intestini pelliculis infiltrēt̄: ⁊ expelli neq̄ant: ⁊ sic ꝯtinua manet assellā̄di volūtas ⁊ ille tenasmō disinteriā̄ sepe ꝯcomitat̄: q̄ tenasmōica nūcupat̄. ¶ Pariter q̄ꝫ farmacoꝝ vi fit: q̄ꝛ hūores subtiles in longaonē educti in exāgui ei⁹ ꝑte ifiltrati expulsiuā̄ stimulā̄t: ⁊ mō q̄ supra statiꝫ dcm̄ ē tenasmonē efficiūt. ¶ Ab vlcere fit iteꝝ ꝑꝑ mā̄ꝫ virulētam: q̄ ab vlcere ꝯtinue emanans nā̄m stimulā̄do ꝯtinuam egerēdi volūtatē inducit. ¶ Ap̄a pōderositate sua nā̄m grauat: ⁊ ꝑꝑ hoc ad sui expulsionē eā̄ irritat: ⁊ cū nihil expelli q̄at: cōtinua egerēdi volūtas manet: ꝙ si ruptū fuerit sua virulētia hoc efficit. ¶ Vētositas in itestino exn̄s lōgaone nec egredi valens nā̄m grauat: q̄ vt eā̄ expellat: cū ꝯtīua assellā̄di volūtate conat̄. ¶ Ex gb⁹ oīb⁹ tenasmōis cāe ḡn̄alia signa ac q̄liter is fiat apparet. ¶ Sꝫ sp̄alia ipsi⁹ signa sūt: q̄ꝛ si ab ex^ca friditate fiat seu solutiuoꝝ successiōe id patiētis relatōe scies ¶ Si a fecū siccitate ille diu retēte sūt. ¶ Viscosuꝫ fl'a seu mucillaginosuꝫ visu discernit̄: cū q̄ frig⁹ ad itra sentit̄: ledit̄ a fridis: ⁊ a cal'is iuuat̄. ¶ Col'a v̊o ⁊ ceteri humores acuti ardorē pūgitiuū circa anū efficiūt: ledit̄ cū cal'is ⁊ a fridis iuuat̄: ⁊ mā̄ visu dep̄hēdit̄: q̄ꝛ flegma salsuꝫ col'a citrina eruginosa aut prassina ī egōnib⁹ appꝫ. ¶ In eo aūt q̄ ab vlcere cā̄t̄ mā̄ virulēta seu sanies emittit̄: cū q̄ circa anū dolor pūgitiu⁹ sentit̄ grā̄dis. ¶ Ap̄a v̊o sui aggrauatiōe dolorē cā̄t: ⁊ si cal'm fuerit pulsatōeꝫ: ⁊ cū sit iuxta anū tactu leuiter ꝯp̄hēdit̄. ¶ Vētositas aūt cognoscit̄ ꝑ rugitū Et h̄ de signis tenasmōis demr̄atiuis. ¶ Pronostica tenasmō q̄ a col'a seu hūorib⁹ acutis ꝑuēit p̄seuerā̄s disinteriā̄ pariet. ¶ Is v̊o q̄ a vētositate in colicā̄ ⁊ successiue ī yliacā̄ ifirmū ꝑducit. tā̄dē ad capitis dolorē: ad insomnietatē ac crudelē igētudinē ad miserere mei passionē: ⁊ finaliter ad dolorosaꝫ ⁊ crudelissimā̄ mortē: vt ego ip̄e nōn unq̄ꝫ vidi. ¶ Et vt in generalibus ꝑnosticis dcm̄ fuit. singultus in tenasmone perseuerā̄s mortalis. ¶ Et hec de signis tā̄ pronosticis q̄ꝫ demonstratiuis tenasmonis.

¶ De cura cuiuslibet tenasmonis. Cap. ij.

Q Via tenasmōis cura ꝑpter causas eū facientes variatur ſm ordinē prescriptarum incedam.

¶ Si igitur a sola frigiditate fiat. ℞. brodij pulli vel caponis librā̄. i. ß. cassie pulueris zucca. an̄. ℥. i. benedicte. ℥. ß. olei aneti. ℥. tres. salis tri. parum. ⁊ fiat clistere. ¶ Vel facias sic. ℞. camomil. peritarie foliorum caulium

⁊ maxīe rubeoꝝ añ.℈.ß.anisi mara.ana.℥.iiij.fiat deco-
ctio: de q̈.℞.lib.i.ß.cū reb⁹ ꝑ̄scriptis fiat clistere. ¶Hoc
fcō ⁊ fecib⁹ emissis.℞.olī rutacei: olī ane.añ.℥.vj.fiat cli-
stere: q̄ emisso sīle repōaꝛ. Et dꝫ patiēs tu⁹ cū sīlib⁹ cliste-
rib⁹ vnū q̄si i corpe sp̄ hr̄e. Et ex istis oleis calīs seu ꝯsilī-
bus vt ē de spica laurio ⁊ castoreo ⁊c̄.sepe an⁹ vngaꝛ.⁊ re
nes pectē ⁊ āche. ¶Q̄ꝺ si p modū hūc cura ꝑfecta nō sit
sup anū ⁊ āchas ex furfur̄ bulito i vino sacellatio sepe fiat
cū icipit ifridari renouādo: vel ex milio ⁊ sale torrefacto.
¶Uel facias sic.℞.cāomil.paritarie.rute.absinthij sicci
origani.pulegij.foliorū lauēdule.stica.añ.℈.iij.ani.ma
ratri añ.lib.ß.fiat ex his decoctio.in q̄ patiēs ab vmbilico
ifra sedeat: ⁊ cū egrediꝛ vtē se vngat. ¶Uel pt sup scānū
pānis bn̄ tectū sedēs fumū recipe: vel se inūgat postea vl̄
spōgiā in decoctōe illa calīa infusa ⁊ exp̄ssa ano sepe ⁊ an
chis applicet: sup postē q̄ꝫ calīaꝫ ex anseris piguedine seu
anatis vel ꝯsimili seu ex sepo yrcino inūctā sedere iuuat.
¶Plīm valꝫ idē p ēbotū ex ifrascriptis aliquē fumū reci
pere aut furfur laudanū thus ⁊ mirrā: pix naualis colofo
nia.pinea.lignū aloes.gallia musc.⁊ sīlia. Sꝫ ne fum⁹ ita
mordicanter egrediaꝛ sup paucos carbones id fiat. ¶Et
vt huic cure finē iponā: sex reꝝ nō nālīū regimē ad calīm
vt declinet facito. Et hac cura tenasmon a vētositate pro
ueniēs similiter curaꝛ. Sed in isto casu vētosas sine scari
ficatione ab vmbilico infra sepe applicare poteris.
¶Pro illi⁹ v̄o cura q a siccitate fit.℞.mal.bismal.cū radi
cib⁹ blitis mercurialꝛ sūmitatis foliorū cauliū ru.añ.℈.
ij.semē lini lib.ß.fiat decoctio: de q̄ lib.i.ß.accipe i q̄ dissol
ue cassie fi.℥.i.ß.olei oli.℥.iiij. salis triti.ʒ.i.⁊ fiat clistere.
¶Sed si ista nō cōtulerit fiāt enchatismata ex malua bis
malua radicib⁹ ex cāomil. blite ⁊ lini semine a q̄ cū egre
diꝛ: vngaꝛ añ ⁊ retro. ¶Anche q̄ꝫ ex oleo cāomellino cū
butiro mixto calīs. Uel ex oleo amigda.dulciū. ¶Uel ex
vnguēto ifrascripto: qꝺ ℞.olei amig.dul.olei cāomillini
butiri sine sale añ.℥.i.mucilla.fenugre.⁊ se.lini añ.℥.ß.ce
re al.℥.ß.vl̄ paꝝ: ⁊ fiat vng^m q̄ vngaꝛ vēter. ¶Et i isto ca
su caue ne clistere p̄ter mollificatiuū vel lenitiuū exhibe
as. Solutiuū igr̄ p os dare nūq̄ꝫ p̄sumas: nisi pri⁹ mollifi-
catas feces noueris. ¶Mercatorē vidi cui in casu isto cli
steria aliq̄ data sūt: ⁊ q̄ꝫto plīa tāto magis feces idurabāꝛ.
Cūq̄ꝫ su⁹ bon⁹ medic⁹ talia nihil opari ꝯp̄hēderet.℥.i.cas
sie cū.℥.ß.elarij idi: ⁊.℈.i. diagredij cū cōi ꝺcoctōe i potu
tribuit: ⁊ sinistre qdē. Nā medicia illa acuta a vēis ad ite
stina hūores traxit q pp opilātes feces p ea egredi ñ valē
tes ad stōm raptū hūere: ⁊ vomitu educti paupculū infir
mū plīes in sincopī eduxerunt: cui tādē sudor fridus sup
uenit: ⁊ p lineā rectā ad vitā eternā meauit. O bone deus
quot ex iperitia medicoruꝫ subt⁹ terrā padisum adeunt.
¶Mō igr̄ q̄ dcm̄ est in tenasmone lubrica facias: feces q̄ꝫ
mollifices ꝙ educi q̄ant: q̄ facto si tūc op⁹ sit medicinā p
os tue itētōi appropriatā dato. ¶Quātum ad sex reꝝ nō
nālium regimē ad tēperate calīm ⁊ humiduꝫ facias vt de-
clinet: ⁊ q̄ꝫtum ad cibum brodialia dato mollitiua.
¶Si v̄o a flīate viscoso tenasmō ꝓuenerit: vitet legumina
carnē porcinā ⁊ bouinā.pisces.fruct⁹.oē ferculū de pasta
oēꝫ repletōem: famē toleret: se horis debitis exercitet. Et
añq̄ꝫ surgat: fiāt fricatōes. ¶Q̄ꝫtū ad medicinalia supflui-
tates cōes cū lenitiuis clisterib⁹ educanꝛ. Dehic.℞.mal
ue blitis mercurialꝛ sūmitatū folioꝝ caulium ru.añ.℈.i.
cētauree minoris.℈.ß.agari.℥.i.ꝯq̄ssenꝛ: ⁊ fiat ꝺcoctio:
de q̄.℞.lib.i.i q̄ dissolue bn̄dicte.℥.i.mel.ro.℥.ij.ß.olī cō
munis.℥.iij.sal tri.ʒ.ij. fiat clistere: q̄ posito ifirm⁹ eleua-
tis crurib⁹ nō iaceat: ne diu euꝫ retineat: qꝛ flīa hunc effi-
ciēs tenasmonē i recto satis iuxta anuꝫ existit: ⁊ iō ꝙ inte
stina ascēdat supiora nō curo. ¶Et nō ꝙ hāc spēm tenas
monis patiētes vidi plurimos: q tñ ceteris in mēbris abū
dabāt in colīa. Si ergo in talib⁹ flīa purgare volueris: er-
rores cōmitteres. Ad hoc itaq̄ꝫ aduertēciā habe. ¶Sed
vbi flīa abundat in toto id digeras fm̄ moduꝫ pluries nar

ratum eūa: Prouocare igiꝛ vomituꝫ in casu isto plurimū
iuuat. ¶Et qꝛ in tali tenasmōe appropriata cura fit p cli-
steria imediate descripta sepe facito. ¶Uel facias sic.℞.
vrine adolescentis iuuēis lib.i.vel tm̄dē aq̄ lactis siue aq̄
mel.in q̄ dissolue bn̄di.℥.i.mel.ro.olei cōis añ.℥.iiij. salis
triti.ʒ.ij.⁊ fiat clistere: ꝙ sī sine oleo feceris abiterget ma
gis. ¶Et vbi talis tenasmō p ista descēdere nō vellet cli-
steria tacta pluries reitera: ⁊ sine oleo: maxīe tñ alijs reb⁹
ibi positis.ex oleis calidis vt anetis laurino oleo de spica
rutaceo ⁊c̄.sepe anuꝫ añ ⁊ retro: ⁊ āchas punge. ¶Sup
scannuꝫ q̄ꝫ ex sepo yrcino iunctū sedeat ac ex reb⁹ infra-
scriptꝭ encathisma fiat.℞.cāomil.melliloti absin.suc.ru
te stica.lauēdule pule.origa.foloꝝ lau.⁊ rorisma.añ.℈.
ij.se.lini fenugre.añ.lib.ß.fiat decoctio i q̄ ab vmbilico in
fra sepe infirmus sedeat egressus aut se oleis p̄scriptis ca
lidis iungat vel ano infusa spōgia ⁊ exp̄ssa seu filtrū calꝫ
applicet ifridatum remoue: ⁊ iteꝝ calīm reappōe q̄ plu-
ries fcō iungaꝛ: vt supra. ¶Ualet itē sup pforatū scānum
pānis tectū sedere: ⁊ tali mō p̄dictaꝝ reꝝ fumuꝫ recipe vl̄
fumū floꝝ tasibarbassi in vino bulitoꝝ ⁊ ē efficax. ¶Suf
fumigia ex thu.sandaraca gallia musca.mirra laudāo: et
sīlibus quā maxime valēt: ⁊ ēt suppositoria ifra descripta
q̄.℞.bdelij.℥.ß.laudani.ʒ.iij.cere citrine.ʒ.ij.pinguedis
galline croci.añ.ʒ.i. fiāt suppositoria filo appēso de qbus
ad intra anū sepe teneat. ¶Et vt oīa ista ad actū practicū
epilogādo deducā: primo cū clisteri lēitiuo feces educas
aliud deide ex p̄scriptis qꝺlibꝫ facito cū ibi op⁹ sit sepe re
iterādo. Nā cura ei⁹ ē illi⁹ viscosi fleg. eductio qꝺ p talia
clisteria sepi⁹ reiterata ꝯuēiētissime fit: vnctōes deide fiāt
successiue sup ptē illā sessio spōgiaꝝ seu filtri dehic appli
ca°.⁊ vltio suppositoria tenasmō talē curā recipit. ¶Ueꝝ
vbi sua iportūitate v̄tutē ꝓsterneret canōib⁹ i cap°.2°.sup
positꝭ ꝓprijs obseruatꝭ tale suppositoriū ipōat: qꝺ ℞.thu.
mast.mir.cro.sādar.opij añ.ʒ.i. fiāt suppositoria q̄ appē-
sa filo ad dactilorū ossiū q̄ꝫtitatē: qb⁹ tūc vtere: ⁊ cū virtus
aliqualiter fortificata fuerit ad alia medicamina transi.
¶Si āt a colīa acuta tenasmō fiat seu ab alijs acutis humo
rib⁹: ⁊ oīa exacuētia hūores vt alliū cepe porrū ziꝫ.pip si-
napis raro salita: ⁊ hmōi sūt vitāda. ¶Iteꝫ viscosa vētosa
quoq̄ꝫ ac dulce.vinū fricatiōes potius q̄ꝫ exercitiuꝫ faciat.
¶In cibo vero ⁊ potu parcus esto: nec iperitorū more
eidē aliqꝺ cōstrictiuū dabis. Sed regimine extinguente
tam coleram q̄ꝫ aliorū humorum acuitatē vtere. ¶Uñ ad
medicinalia transiēs syr^m.de ribes de acetositate citri de
suc.acetose de limonib⁹ oxizacarā syr^m aceto. simplicem
ꝯsilꝛ dabis. ¶Et si in tali acuto humore patiēs habūda-
uerit quē digerere cupis.℞.sirupi de acetositate citri vel
alteri⁹ ex dictis qūolibet.℥.i.ß.aque endi.aque lupulorū
aque aceto.añ.℥.i. misce ⁊ p vice vna in potu tribue toti-
ens ꝙ tibi mā digesta videaꝛ. ¶Deinde.℞.reubarbari.
ʒ.ij.spi.gra.iiij.infunde in aqua lactis modico bōivini ad
dītoꝛ horis transactis.x.fiat expressio quā cū.℥.i.cassie cū
aq̄ fructuū extracte misce: ac.℥.i.syrupi vio.⁊ potui tribue
¶Uel loco cassie.℞.mānaꝫ. ¶Et si melīa in cā.℞.reu-
bar.ʒ.ij.ß.spi.gra.iij. corticū mirabo. indoꝝ.ʒ.i.ß.fiat vt s̄
infusio ⁊ demū expressio quā cū.℥.i.cas. vel manne cum
predicta aqua dissolue.℥.i.syrupi viola.⁊ infirmo tribue
¶Si autē flīa acutū fuerit loco mirabo.indoꝝ pone che-
bulos ꝯueniēter. ¶Itē posses si infirmus tuus in sangui
ne abundaret flōmiā fieri facere. ¶Et ad diuersionē ma-
terie vomitus valet multū supiorū q̄ꝫ fricatōes. ¶Possꝫ
tñ quis ad pauca respiciēs me de predictis solutiuis argu
ere: qꝛ supra in alijs fluxibus ꝯsilīa ꝓhibui. Dicēdum ꝙ
esto tenasmō in fluxuū numero collocauerim: qꝛ tñ in re
cto iuxta anū fit vbi sepe medicine cū manibus applicari
pn̄t: nō refert medicinas educentes toto mō q̄ supra sine
alia vstione p̄paratas exhibere: cū pp deflux⁹ augmētati
onē timēdū nō sit: cui⁹ oppositū alijs fit in fluxibus. ¶Si
quā ergo mām euādā antē iudicaueris. vt stati te docui

fac audacter: sed materia ꝯiuncta p clisteria cōueniētius
educif: veluti q̄ȝ ceteris fit in tenasmonib⁹. ¶ Facias ḡ sic.
℞. aq̄ oꝛ. lib. j. ȥuc. ru. ℥. ij. vitellos duos ouoꝝ: ꝛ fac cliste
re. qd̄ pluries reiterādum ē. ¶ Uel facias sic. ℞. aq̄ oꝛ. li.
j. vitellos duos recentiū ouoꝝ pl'ueris ȥucca. ℥. j. ß. mellis
ro. ℥. ij. ß. ꝛ si fuerit ardoꝛ ꝛ pūctura adde olī ro. ℥. ij. ꝛ fiat
clistere. Et postq̄ȝ ex his aliquot imponi feceris: si ardoꝛ ꝛ
punctura iterū affuerit. ℞. aq̄ oꝛ. ℥. x. succi plāta. residētia
facta. ℥. iiij. mucilagis psilij. ℥. ij. ouoꝛū recētiū vitellos du
os: ꝛ cū. ℥. ij. olei ro. ꝛ fiat clistere: doloꝛē eni ardoꝛem ac
puncturā mirabil'r sedat ꝛ vbi aliq̄ guttule sanguis appe
ant valet pl'imū. ¶ Et qꝛ tenasmō tal' est multū infest⁹ do
loꝛe ardoꝛe ꝛ pūctura nō illa que dicta sūt sufficiūt: sed ad
huc alia approximare necesse ē. ¶ Facias sic. ℞. mal. bis
mal. cū radicib⁹ folioꝝ violarū cāmomille aā. M. ij. se. li
ni. lib. j. ß. fiat decoctio i q̄ imissa spōgia ꝛ expressa cal'a ap
plicef ano. ¶ Deinde olō ro. eū vnge vl' vnguento h̄. ℞.
olei ro. ℥. j. ß. olei salicis vel nenufa. ℥. j. assungie poꝛci re
centis. ℥. ß. mucilla. psi. ℥. iij. cere parū: ꝛ fiat vnguētū liq
dum satis de q̄ etiā ad intra anū si fieri pōt inungaf vel in
illa decoctione cal'a sedeat: ꝛ cum egredif vnctio vt supꝛa
fiat. ¶ Uel supꝛascriptarū decoctionū loco hac vtere que
℞. camo. meliloti sūmitatum cauliū malue bismal. cū ra
dicibus aā. M. ij. se. lini fenugre. aā. li. j. ꝛ decoctio fiat. pt
et sacculus ex haruȝ decoctionū rebus ipleri sup quē pa
tiens sedeat: vel long⁹ fiat vt sup anū cal'us ꝛ intus crura
ponatur infridatus iterū calefiat: ꝛ iteruȝ cal'us applicef.
¶ Stuffa q̄ȝ harū decoctionū sup scāno pānis tecto multū
valet: vel faciat ex decoctiōe floꝝ tasibarbassi in aq̄ ferrata
q̄ si ardoꝛ doloꝛ ꝛ punctura nimiū molesta fuerit i pdicti
decoctionib⁹ adde iusqami ꝛ mādragoꝛe radicē. ¶ Aliq
buliunt surfur in aceto ꝛ vio albo eqs ptib⁹ ꝛ spōgiā seu
imissū filtrū ano cal'm applicāt. ¶ Alij sic faciūt ꝛ dicunt i
oi tenasmōe maxime valere: qꝛ marmoꝛē igniunt sup qd̄
poꝛoꝛū folia ponunt ꝛ euȝ foꝛtissimo aspergunt aceto: cu
ius fumū sup scāno tecto patiēs recipiat. ¶ Suffumigia p
embotū in casu isto nō multū laudo: sed suppositoꝛia con
ueniunt ꝛ pscriptum maxīe in q̄ opij nihil ponif: sȝ iterdū
tātus addif ardoꝛ vt suppositoꝛia opiata facere necesse sit
quo in casu cañ. ca°. 7°. descripti nūq̄ȝ a tua mēte recedāt.
¶ Et inter cetera Raſ. suppositoꝛia multuȝ cōmēdant.
Quibus si vti libet. ℞. thu. litij gu. ara. aā. ʒ. j. opij. ʒ. ij. fiant
suppositoꝛia appēsa filo. Ego āt opij. ʒ. j. solū ipono. vidi
q̄ cū. ʒ. ij. nimia inducif stupefactio. vn̄ gdā vt in. 7°. cap°
dictū est ex impōne talis suppositoꝛij ardoꝛē seu doloꝛem
sensit aunq̄ȝ. Nā tam dulcis sopoꝛ eū inuasit: vt iteꝝ cuȝ h̄
grossum nimium erat. Ex eo eni q̄ttuoꝛ ꝯuenienter fieri
poterāt: qꝛ q̄ȝtitatē dactiloꝛū nuclei excedere nō debent.
Cuȝ ergo nimia opij q̄ȝtitas nimiūq̄ȝ grossum foꝛet gd mi
rum si ad diē iudicij vsq̄ȝ bon⁹ hō doꝛmiat. ¶ Sed rē mirā
dam queso audi quā mihi ille artium ꝛ medicine doctoꝛ
subtilissimus olim magister me⁹ Philip. Mediolanēsis
narrauit. Suppositoꝛiū opiatum his elapsis diebus cui
daȝ tenasmōiȥanti iponi iussit: q postea p hoꝛas quattuoꝛ
cōtinue geuit q̄ in tpe suppositoꝛiū illud filo appensū eua
nuit: h̄ vero ad duos dies tam hoꝛribilē sapoꝛē patiēs in
oꝛe pcipiebat vt assumere cibū nō posset. ppter qd̄ ipe ma
gister Philip. vomitū ꝓuocauit. ꝛ tunc patiēs supposito
rium illud filo appenso euomuit: certe nisi mihi vir tant⁹
enarrasset hoc vix fidem dedissem. Talia ḡ suppositoꝛia
cū filo semp coxe alligari facias: qꝛ attractuȝ ad intra opi
um eternum sopoꝛē vt dictū est supꝛa inducere posset. In
approximādis ergo oppiatis gbuscūq̄ȝ ꝛ qual'cunq̄ȝ cau
tus semp esto. ¶ Potes igif suppositoꝛium stupefactiuū
sic facere: vt. ℞. thu. mast. cro. stoꝛ. liquide. san. dꝛa. aā. ʒ. j.
opij. ʒ. j. ß. fiant suppositoꝛia. ¶ Uel al'r. ℞. thu. gu. ara. ce
re citri. coꝛticū radi. mādi. iusq. cro. opij aā. ʒ. j. fiāt suppoſi
toꝛia filo appensa ista mirabil'r ardoꝛē sedant.
¶ Ul' facias sic. ℞. cro. ʒ. ij. mirre sto. cala. thu. castoꝛei aā.
ʒ. j. opij. ʒ. j. ß. mumie boliar. aā. ʒ. ß. ꝛ fiāt suppositoꝛia cuȝ
cera ru. appēso filo. ¶ Uel al'r. ℞. thu. mir. cro. aā. ʒ. j. sāda
ra. ʒ. ß. oppij. ℈. iiij. addaf tm̄ cere q̄ suppositoꝛia fieri pos
sint. Et ꝑpter additionē cere opium non ponif in nimia
quātitate. ¶ Nūc ad curā tenasmōis ab vlcere cāti deuēi
re libet que ē ipi⁹ vlceris cura. ¶ Si ḡ in longaonis capi
te vlc⁹ ipm fuerit sic q̄ cōmode lauari q̄at. ℞. aq̄ lactis. ℥.
vj. mel'. ro. ℥. ij. ꝛ misce ꝛ loc⁹ ex his tepidis lauef. ¶ Uel
℞. aq̄ oꝛ. ℥. iiij. mel' ro. ℥. ij. misce ꝛ lotio intus fiat: Uel lo
co aq̄ pone vinū ꝛ si maioꝛe absterſiōe indiget lixiuio sar
mentoꝛū cinere facto vtere. ¶ Qꝛ si ita ꝓfūdū fuerit q̄ ab
ex̄ palpari neq̄at. ℞. aq̄ oꝛ. vel mel'. aut lactis aut lixiuij ci
neris sarmētoꝛū. ℥. io. mel' ro. ℥. iij. misce ꝛ p clistere tepi
dū imitti iube. Quo emisso i isto cāu clisteria ꝯsolidatia
supꝛa i disinterie cura posita ꝯueniūt. ¶ Sȝ qꝛ vt pl'rimū
in longaonis fine hec vlcera fiunt facta lotiōe pscripta ta
li vnguēto pungaf. qd̄. ℞. olei ro. ℥. j. ß. mucil. gūmi ara.
℥. ß. ceru. plūbi. ℥. ij. cere parū ꝛ fiat vnguētum molle. veꝝ
vbi ardoꝛ intensus fuerit veluti i tali tenasmōe reputur in
vnguēto pscpto. opij. ʒ. ß. adde: ꝛ tūc mirabil'r ꝓdest. ¶ Ul'
facias sic. ℞. olei. ro. ℥. ij. mucillagis dꝛaga. ꝛ gū. ara. aā.
℥. ß. aloes. ʒ. iij. thu. masti. aā. ʒ. ij. cere parū ꝛ fiat vnguētū.
¶ Itē si doloꝛ ac ardoꝛ: vt dictū est affuerint. ℞. mucil. gū.
ara. ꝛ dꝛaga. aā. ℥. ß. ducāf in moꝛtario: ꝛ cū tali locū pun
ge. ¶ Ego vero in casu solū psilij mucilaginē valere pl'i
mū expꝛtus sū. ¶ Et esto vlcus extrinsec⁹ fuerit clisterijs la
uatiuis vtere: ꝯsolidatis successiue. itē licinia intincta in
vnguētis pscriptis ꝯtinue teneat q̄ ex pāno lineo subtili
fiāt. ¶ Et si ex malignis vlc⁹ id fuerit taliū cura curabif: q̄
potius vlceris respectu q̄ȝ tenasmonis fit. ¶ Apa v̄o tenas
monē efficiēs si cal'm fit. ꝛ in pn̄° gdē. ℞. plantagis. ℥. iiij.
olei ro. ℥. ij. albu. oui recētis vnū. agitetur sil': ꝛ p siringaȝ
imitte. ¶ Ab extra v̄o rosaceo oleo pungaf. Cataplasma
ex spōgia in aceto infusa fiat. ¶ In augmēto eligānf cau
les: ꝛ cum vitello oui ꝛ oleo ro. ꝛ fiat emplastrū. ¶ Uel fa
cias sic. ℞. olei ro. ℥. j. butiri sine sale adipis galline. aā. ℥
ß. cū cera vnguētū fiat molle cū q̄ inunctio fiat. ¶ Qꝛ si ad
maturationē apa deuenire cōphendas. ℞. olei de lilio: ꝛ
camomil. aā. ℥. j. mucillagis fenugre. ꝛ se. lini. ʒ. ß. ꝛ cū ce
ra fiat vnguētuȝ q̄ tunc vtere. ¶ Sepe itē fomētatōes ifra
scripte fiant. ℞. bismal. cū radicib⁹. M. iij. cū fenugre. li.
j. fiat decoctio in qua spōgia infusa sepe loc⁹ fomētetur: ꝛ
successiue fiat vnctio pscripta. ¶ Uel tūc empl'm cal'm in
frascriptum suppone. ℞. malue. bisma. cū radicibus ma
trū violaꝝ. camomi. aā. M. j. fiat decoctio pistenf cū assun
gia impiguētur. ꝛ fiat empl'm his ꝛ alijs maturatiuis tuo
modo factis donec ad exiturā venerit vtere. ¶ Dehinc tm̄
cū vlcerȝ cura vlc⁹ curabis. ¶ Apa fridū i pn̄° ex oleo ro.
pungaf. ¶ In augmēto tm̄ pꝛescriptis fomētatiōib⁹ fomē
tetur: ꝛ vt supꝛa vngaf ꝛ ēpl'ef: ꝛ tā i fomētatōib⁹ q̄ȝ ēpl'a
tiōib⁹ lini semē adiunge. ¶ Uel decoquāf sepe ꝛ pistētur
ad staminiā passēf: ꝛ fiat ad foꝛmā vnguēti cū assungia vl'
silibus. vl' fiat ex his empl'm ꝛ talia ꝛ sil'ia: donec ad exitu
turā ꝓuenerit: approxīa. apate rupto velut vlc⁹ eū cura.
¶ Et in h̄ casu ois tenasmōis cura finif. Nā mea est intētio
si tm̄ mihi vite spaciū bon⁹ iesus donat a capite ad pedes
vsq̄ȝ egritudinū ꝓparū curā ponē. Si ḡ illi q̄ vlcēq̄ȝ apa
ti ꝯuenit sic me breuiter expedieri legētiū pace id factum
sit ipa eni'ad longū posita hui⁹ tractatuli metas excederet
Et p hoc cuiuslibet tenasmonis cure finis ꝛc̄.
¶ Cuidā accidēti qd̄ tā in alijs fluxū spēbus q̄ȝ in tenasmōe
accidit ꝛ si in tenasmōe frequētius succurrere docēs: et ē
ani egressio cuius causas ac signa tam ꝓnostica q̄ȝ demō
stratiua capitulum hoc ponit. Capl'm. iij.

c Um anus in tenasmōe ꝛ in disinteria tenasmonica
sepius egrediaf: vnde in h̄ loco talis ani egressio
nis ꝯuenientissime cura ponif: q̄ ē cū longaōis seu
recti aliqd egredif. Nā an⁹ ē aut longaōis aut recti extre
mitas q̄ etiā al'r ab Aui. ꝛ a gbusdā alijs ficteri appellaf.

¶Et ipsius egressiõis cã extrinseca aut itrinseca esse põt. ¶Extrinseca ẽ oẽ potẽs rectũ ꝛ musculos ani circulũ obstruẽtes lapsos seu paliticos efficere:vt est casus vl' pcussio musculos ipos seu neruos eidẽ motũ dãtes q a spondili vltimo nascũtur disrũpẽs:sup re frida ꝗ̃ sessio.balneum itẽ mollificãs.egeredi nimi⁹ conat⁹.laboriosũ exercitium.interiora friditas quis mõ introducta ꝛ silia. ¶Cã intrinseca esse potest apa qð sua ponderositate ac grossitie anũ ingredi nõ pmittit.humor ꝗ̃ salſ⁹ ꝛ acutus:ꝛ vl' qð libet tenasmonẽ efficere potẽs:in q̃ nimio cũ conatu laboriosa fiat expressio:p quã egredi cogit: lubric⁹ itẽ humor musculos relaxans ani egressionẽ sepe causat.Et hui⁹ passionis h in sũma sunt cãe. ¶Signa vo hui⁹ q̃ a causis extrinsecis fit relatu astantiũ seu patiẽtis habẽt. ¶Quãtũ ad itrinsecas si fuerit apa id visu ac tactu discernit. Si acutus humor seu aliqd c⁹ impssio tãta fit vt anũ egredi necesse fit supra p signa tenasmõis hñtur. Si humor lubric⁹ se vi sui offert:ꝛ q: nullus adest ardor:neqꝫ pũctura: ꝛ talis in musculis ampli⁹ claudi negt:ppter qð an⁹ ipe ptinue extra pmanet.ꝛ in h casu sepe secũ insensibil' fit egressio.et h de signis egressionis ani demratũis. ¶Pronostica si ani egressio ex cãu vel pcussiõe subito venerit: ꝛ cũ intromittit cõtineri negt curat nũqꝫ.vt decia septia tertij ca⁹ de mollificatõe ani:tunc ei signũ ẽ musculoꝝ palsis q ex percussione vel cãu subito veniẽs curã nunqꝫ recipit:vt inqt Ra.9⁹.Almã.ca.d palsi.ꝛ si ppt mãei defluxũ id paulatim eueniat esto polis fit cura difficil' tñ ẽ. Si illa i q̃ an⁹ itromissus retinet curã recipe põt. ¶Ad quã trãsiẽs si ab extrinseca cã euenerit. ℞.sal.ʒ.j.mirtil.vmac.nucũ cipſ.añ.ʒ.j.cost.spi.sq.añ.ʒ.iij.ex his ꝗ̃ttatis i vio stiptico decoctio fiat:ex q̃ an⁹ fomẽtet quẽ succssiue ex ifrascpto pl'uere sali:g. ℞.nucũ cipſ.ʒ.ß.antimõij alu.ga.cine.bede.ꝛ est plumaceol⁹ q sp rube⁹ nascit añ.ʒ.ij.fiat pl'uis itromisso ano ex costino oleo pungat. ¶Si at casus ꝛ pcussio fuerit i cãu itromittat an⁹:qescat patiẽs:ꝛ cuꝫ ol'io ro.ꝛ mir. fiat inunctio:ꝛ infrascripto pl'uere salipicet. ℞.boliar.san.ora.mũie.mir.añ.ʒ.iij.mast.ʒ.ij.fiat pl'uis. ¶Et sr schinale cerotuꝫ porter. ℞.laud.cere.citr.bistor.añ.ʒ.ij.mast.ʒ.iij.croci.ʒ.j.san.oraco.ʒ.j.ß.mũie boliarme.añ.ʒ.ij.et fiat cerotũ addẽdo vt se teneat terbẽtine ꝗ̃tũ sufficit:ꝛ extendat sup fustaneo aut coreo ꝗ̃tuor digitoꝝ ꝗ̃titatẽ: ꝛ incipiendo a cauda sup schinã ponat. Nã vbi cura polis fuerit isto mõ curabit. ¶Nunc de cãis intrinsecis si ani egressio ab apate cal'o fiat ꝛ p ppria signa cognosces oleo ro.in pncipio pungat ꝛ vbi etas ꝛc̃.pmiserit de basilica flõmiã facias. ¶Uel sup natib⁹ aut spatul' cũ sacrificatõe vẽtosas appõe:successiue cũ ol'o ro. modicũ olei cãmomilli.cõmisce ꝛ vnctio fiat. ¶Et decoctõe maluaꝝ cũ radicib⁹ calaꝫ ẽbrocationẽ sepe facito.Et si i ea fiat sepe sessio mltũ valet. ¶Ul' fiat decoctõ ex bismal.fenu.ꝛ se.li.de q̃ ẽbrocatio.vl' sessio fiat. ¶Deinde. ℞.olei vio.butri sine sale ol'i camo.medulle cruris vituli.añ.ʒ.j.psiliꝫ.ʒ.ij.incorporẽtur sil' et fomẽtatõe facta an⁹ leuit pungat cuiꝫ mollificat⁹ fuerit i tromittat.vngat postea vel salipicet put infra. ¶Si vo apa friĩ fuerit p⁹ rosaceo oleo pũgat:successiue camomillino:cũ oleo de lilio ꝛ piguedie galline mixtis. Sepe ꝗ̃ ex decoctõe malue fenu.ꝛ se. lini fomẽtet. vngat postea ꝛ cum fieri poterit itromittat: deinde fiant inunctio ꝛ salipicatio circa anũ put infra describã. ¶De taliuꝫ aũt apatũ cura sic leuiter ptereo.nã ea sicut cetera apata curari dñt. ¶Si vero ani egressio ppter nimiã expressionẽ puenerit ꝗ̃tum ad illi⁹ humoris h efficiẽtis curationẽ cũ clisterib⁹ et alijs put in pximo ca.dictũ ẽ fiat. ¶Quãtũ vero ad localia si humor acut⁹ fuerit facias sic. ℞.ro.ru.balau.plan.simphiti solatri folioꝝ mirte lentiũ copulaꝝ glãdiũ mirti.añ.ʒ.ß.coquassent ꝛ fiat decoctio in aqua fabroꝝ:cuꝫ qua tepida cũ patiẽs a sella surrexerit suauit fomẽtetur. ¶Deinde oleo ro.tepido vngat ꝛ infrascripto pl'uere salipicetur.g. ℞.alumis antimonij balau.gal.ceru.añ.ʒ.ß.fiat pl'.subtilissim⁹ q̃ anũ salli.Deinde suauit eum itromittet ꝛ ani circulus ex oleo ro.ꝛ mirtino calis inungat et ex puluere bedegar aspergat:ꝛ sic omĩ vice q̃ egreditur fiat. ¶Potest tamẽ si licet itromisso ano facere:qꝫ in decoctione pdicta calida infirm⁹ sedeat:ꝛ postea ani circulus vngatur ꝛ puluere aspergat iã dicto successiue cerotũ prescriptuꝫ:aut qð descriptur⁹ sũ spondilibus applica. ¶Or si anũ h passio ptransierit ex infrascriptis ẽ perungenda spina a cauda incipiẽdo ꝛ sursuꝫ paulũlũ ascendendo: vt ℞.assun. vulpis vel gatti siluestris olei costi.añ.ʒ.j.Ex istis calidis:vt dictũ ẽ iunctio fiat. ¶Uel facias sic. ℞.olei de lilio olei de co.añ.ʒ.j.sto.liq.yso.humide assũ. vulpis vel ana.añ.ʒ.ß.sap.opo.añ.ʒ.iij.ce.paꝝ.ꝛ fiat vnguentũ q̃ vltima spondilia punganr. ¶Uel facias sic. ℞.oxi cro.ʒ.j.armoniaci.ʒ.ß.yso.humide.ʒ.iij.sil' incorpent ꝛ fiat cerotũ: qð sup coriũ ad quãtitatẽ ꝗ̃tuor digitorũ extẽdat: ꝛ vt supra vltimis spondilibus apponat. ¶In hoc etiã casu cerotum pmo descriptũ conuenit.

¶At si humor ille lubricus fuerit clisterib⁹ ꝛ alijs humorem euacuãtib⁹ in tenasmone descptis vtere. Et ꝗ̃tuꝫ ad localia. ℞. ro. ru. foliorũ quercus balau.nu.cipſ.gal. añ.ʒ.ß.coquassent ꝛ i vino nigro buliãt ex q̃ cal'o cũ patiẽs ab assella surrexerit anus leuiter fomẽtet:q postea ex puluere infrascripto salipicet.g. ℞.cornu cerui vsti:pinee cõbu.añ.ʒ.ß.thu. ma.añ.ʒ.ij. antimonij:alumis. añ.ʒ.j.fiat puluis ꝛ ano itroducto circulus ex oleo mirtillino ac masticino mistis perũgatur cũ puluere immediate descripto salipicetur. ¶Uel ex puluere bedegar cõbusti: ꝛ q̃ dicta sunt cerota successiue sup dictis spondilibus applicetur. ¶Potes item si libuerit ex thure cũ pice nauali ꝛ pinea facere suffumigationeꝫ. ¶Et in omni casu in potu dare de puluere cornu cerui vsti stomacho ieiuno pdest multuꝫ. ¶Et ego empericũ quendã vidi qui cũ infrascripto medicamine plurimas antiqs ani egressiones curauit. Alium pistabat ipm cũ aqua ad staminã extrahi faciebat ꝛ ex eo tepido fiebat ad egressũ anũ fomẽtatio q̃ pluries facta ex puluere bedegar cõbusti salipiçari faciebat:ꝛ introducto cum oleis rosaceo masticino ꝛ mirtino calis semp circul⁹ vngebatur. Et si tãta relaxa tio fuerit vt cõtinue anus extra pmaneat cũ cura palesis supius descripta curabis. Et in hoc ani egressiõis cura finit. Ad laudem dei oipotẽtis qui viuit ꝛ regnat p infinita secula seculorũ. Amen.

¶Anthonius Guainerius medicorum minimus. Philippo marie mediolani ac totius ligurie duci i uictissimo seruitutis affectum.

Nil est magnanime pnceps vt rẽ stati aggrediar qð mortalibus nobn felicius cõtigere possit imortalitate. Tu ergo qui omnẽ animũ in eã voluptatẽ iniecisti que hoies imortales fac ꝛ dijs psilios: puta quã multis dñari. Qð romani viri maximi ꝛ sapientissimi et tui psertim eneide: ꝛ alij ꝗ̃plimi singul'es dñi ꝛ illustres viri: quos tã digne ꝗ̃ magnifice imitaris:conati sũt asseqsi ad immortalitatẽ tuã cõponẽdã oibus studijs intendis si illam psequi:ꝛ magis tuis laborib⁹ ꝛ sũptib⁹ desideras factus castor:qð te decet q nol' torpere:nõ in ocijs vitã agere:nõ luxurijs defatigari:sed supiora studes magna ꝛ gloriosa facinora tuis nouis studijs superare:qð nõ obtigit se tuis maximis auxibus magis fortunã pudere põt ꝗ̃ te quã multis modis:si respondere voluisset ad suas artes exercẽdas magnope cõcitasti. ¶Sed vt eorũ eam⁹quorum intendimus.facile eni aliorũ me duceret h tua amplissimarum rerum mihi semp pergrata locutio:que magis anĩo colligi possunt ꝗ̃ verbis explicari aut rõne. Audi queso:ꝛ pattentissimo ꝗ̃so anio audi: q̃ tu⁹ Guayneri us Antonius papi.medicine scrutator apud te vnũ dicare volui:nõ vt ferant psiliũ illi a q̃ alij solent cõsilia petere: sed vt potius cõmemorẽt ea q̃ ꝛ si a multis puto cõmemorata:ab fidelissimo ꝛ cupidissimo ꝛ tui ppetui regni ama

tore eo anno recipit quo fuit edita: z humanū censui. z tue sapie quamaxime couenire. ¶Ut ergo illuc redeamus: vnde nostra exorta oratio ē: voluptatē illā: q̄ vere gignit immortalitatē: hactenus quisq̄ nixibus psecut⁹: ex qua iā illuc ꝓfiluisti: vt si viuāt secula infinita: infinita tua sit gloria z imortalitas oporteat. ¶Uerū hanc imortalitatē et si opibus cōsecutus es: z illā augere longiorib⁹ viribus mouenti studeas: nō iniquū fuerit taliā te etiā studiosissime asseq immortalitatē. quā oēs hoīes: ac oē brutorū gen⁹: et quicqd semi cōcresci queat: natura desiderat: puta teipm in filios ꝓpagare: tuū semē in longiores ꝓpagies effūdere: qd nisi natura tātis desiderijs oibus in reb⁹ ꝓpriū z desiderabile ipsi cuisset: iā dudū h̄ mūdi facies: quā videm⁹ pulcherrimā ꝑijsset: z in chaos id neglectū oīa cōcidisset que amore multiplicatōis in nato cōsistūt adhuc: z sūt lōgius cōstatura. ¶Qz si forte hoc minoris facere es: diceres: z existimares sola illa ꝯtētus imortalitate: quā ipe tu p te nihil adiutus aliūde magnis ingenijs ꝯsecut⁹ es adhuc maximā: z laboras cōseq: vide ne maiorē in errorē cadas: q̄nimo ꝑspice qd tibi ꝓponas: z ipi quidē cesari legim⁹ nihil magis apud se cōquestū esse nisi q̄ filijs inops: cui orbem terrarū tātis artibus: tātis picul' acqsitū relinqre nesciebat: z si nepotē haberet quē filij loco cōstituisset: qui si vnicū tantū filium habuisset. qs dubitat illa in eū inexcogitata audax nimiū z temeraria mors penitus nō fuisset: vixisset longius: z pleniorē imortalitatē adept⁹ esset. Adaugent filij parētū annos: z in rebus maximis efficiūt studiosiores. ¶Mite fuit dux magnanie in ꝓcreatis filijs cōmoditates. Omittam⁹ dilectionē: quā oēs p̄res vno ore i possidendis liberis affirmāt primā: ip̄z vtile discernam⁹ et ne in alijs exempla accipiamus q̄z in te accipiūtur certiora: qs est q iā te regē ·ē· italie nō dixerit: nō hui⁹ magni mūdi ꝑpe monarchā affirmauerit: q ea tēpestate nat⁹ es: in q̄ oīs regio tumultu pulsa ē: armis vndiq̄ lacerata: potuisti hercule si filiū habuisses: q tuā immortalitatē in suam vitā cōuertisset: omēs populos: oēs domios toti⁹ christiane fidei tibi aut vi que tibi est fuit maxima: aut amore aut gratia obsequētes efficere. ¶Multi eni tuis rebus aut ꝓdesse noluerūt aut obesse ausi fūt: qui te vnū z nō plures cognouerūt. ¶Multi eni tibi fidem nō seruauerūt: z si tibi natum vllū intellexissent postremas fortes ꝑsuq̄ tibi deficere sustinere cōstituissent. Sed fesso tibi h̄ psuadere rōnibus. qd oēs verissimū occulta fide cōspiciūt: qd tu multo melius intelligis q̄z ipe dōo cōseq possim. ¶Illud mihi aptius supest vt declarem tibi: qbus rōnib⁹ in sobolem sit veniendū: qs z si pitissimis illis meis dilectissimis ꝑceptorib⁹. ¶Magistro lucho beloculo. z Johāni frācisco balbo: q tue vite curā habēt: notiores esse nō dubitē: cum eos me ipo q hoc admonere audeo: lōge calidiores sciā. Statuit tū cū tuā vitā intelligā salutē esse toti⁹ ausonie: q omis ad te respicit: cū tuā liguriā te supstite felicissimā z reginā prouinciarū futurā esse existimē. Cū ipse papiensis tuus nesciā meā volūtatē cōtinere: que ꝓmptissima tuis accumulandis dignitatibus z cōmodis ē atq̄ patissima: ea tibi de causis z egritudinibus mulierū: qbus cōceptio impediri solet i hūc tractatulū cogere: q̄ possunt lecta z tuis physicis semie agitata iuuare: z istā tā diuturnā gignendi difficultatē amouere: quā tū nihil despo si his illā consilijs iuueris z antidotis: q̄ meis in scriptul' pata iuenies: in sobolē ꝓmpturā. Hoc ita mihi psuadet q̄ ex te iā ꝓles exorta: ac genus: vñ originē cepit illa tua illustrissima cōsors: a q̄ vel nulle vel rariuscule iuēte fūt ñ pturiētes mulieres. ¶O dij boni q̄ta populos tuos italie voluptas iuaderet. si eā audierint ex duce clarissimo natā duci magnanimo copulatā filium parēti z viro pifrem enixā fluerent hoies in gaudia domi tuas fortunas sequentes z vrbes se ipsos p letitia nō capent. Hostes nihil audirēt lugubrius nihil inutilius expectarēt: quos si fata fināt: si q̄ apud te excogitent in lucē dimittāt: ipunes nō pteribis suarū temeritatū. ¶Modo ille achilles comes franciscus. z ille scipio nicolaus picininus tuis castris imperēt que hacten⁹ magna vi magnisq̄ ingenijs sustinuerūt: z semp in hostes ꝓsperrime exercuerūt. ¶Tu autem dux gloriosissime ad te animum cōuertas tuū: q̄ tibi ꝓpositum est oro: z non hominem q̄z vt voles existimabit: sed rem ipam si frugi cēsueris ꝓsequeris. ¶Meum volo officiū fuerit ad eā rē tuū prudentissimū ingeniū psuadere: quā mihi cum multis putaui tibi etiam parenti futurā voluptuosā z aucturā illam imortalitatem: quam iure omnibus mūdi rebus proposuisti. Uale.

¶Cōmentariolus de egritudibus matricis editus p magistrum Anthoniū Guayneriū artiū ac medicine doctorē egregium papiensem. Feliciter incipit.

Tractatus hui⁹ intētio ē tā ex pte viri q̄z ex pte mulieris ꝯceptionē causas īpediētes curādi doctrinā dare: verū mulierū ꝓprie egritudies h̄ efficiunt sepe. Eas igr̄ vt cōceptio ꝯseqtur amouere nece ē: qd fm capitulorū ordinē: q sequit is tractatul⁹ ex q te docet.

¶De notificatōe m̄ricis ⁊ significatiōibꝰ ip̄ius. Cap. I

Matrix est mēbrum a natura ꝑ cōceptōne deputatū inter vesicā ⁊ intestina situm dorso sumini ac ossi lato colligatum duabus cū tunicis creatū: quarū intrinseca venosa ⁊ extrinseca s̄bstātie neruee sil'is cōcernit ambabus vnico cū collo ad extra ꝓtenso: cuiꝰ orificium ex venis ⁊ subtilibus ligamētis ante libationē contextum intrinseco ori opponit. ¶Natura de spērū perpetuitate sollicita in mulieribꝰ intrinsecā matricis tunicam venis cōtexuit: a quarū orificijs cōgruo tp̄e mēstrua que a vulgo methaphisice flores nūcupāt effluūt. sicut eī floribus carētes arbores fructꝰ nō ferūt sic nec nō mēstruātes mulieres. Ip̄se viroꝝ cōpatiōe frigide sūt ⁊ hūide multūque humiditas in eis calorē hebetat: cuiꝰ cā supfluitātes generātur plime in eis q̄ matricis i venis ꝯgerūt. His cū natura grauatā se sentit ꝑ venaꝝ ora ad extra pellere eas conat: qd̄ in naturalr̄ se habētibus fit mēse omi: diuersis q̄z uis tp̄ibus: ⁊ hoc diuersitate lune aspectus ꝓuenit: cui f̄m ptolomei s̄niam 4a p̄te sui quadripartiti. 8. caº. quatuor q̄rtas attribuimus. p̄mo a sui apparitiōe ad dyacotomitatez p̄mā seu semi illuminationē vsq; ꝑuenit: quā cal'e ⁊ humide cōpl'onis fore expimēto cognitū: ab hac ad pleniluniū sc̄da ꝑtingit: ⁊ hec cal'a est et sicca. tertia frida ⁊ sic. a plenilunio ad dyacotomitatē secundā vsq; ꝑdurās frigida ⁊ humida censet. ¶Hanc ob causā puelle in p̄ma adolescētiores in sc̄da cōsistētes p̄me in tertia: ⁊ alie i q̄rta quadra menstruātur vtplimū. vnde si mēstruoꝝ retētio eis p̄ter naturā affuerit: ars cū naturā imitet ad ip̄orū ꝓuocatōez duabus in p̄mis quartis puelle: ⁊ ad consistentiā vsq; saphenarū flōmiā fieri iubemus: ꝯsistētibꝰ vero ad finē vsq; senij in duabus q̄rtis alijs. Ideo in vulgari v̄su. Auic. Luna vetus veteres iuuenes noua luna requirit. ¶Ex his f̄m lune etatū diuersitatē diuersā mulieribꝰ cōpl'onē attribui liquet: nā in p̄ma mēstruatiōis etate cal'e dicūtur ⁊ hūide esto magis humide. In 2a cal'e ⁊ sicce: cal'e tn̄ magis. In 3a frigide ⁊ sicce: sicce q̄uis plus. In 4a fride ⁊ humide magis tn̄ hūide: ⁊ hoc ꝑ accn̄s. ¶Mulieres nāq; caloris defectu in p̄te sc̄da cōsistētie q̄z ante plures abūdant in supfluitates ⁊ si cōplexionis etatiue merito ad friditatē et siccitatē declināt magis. Ea ergo de re talē etatiuā cōplexionē fridam ⁊ humidā dicimꝰ. Ex his nāq; cā diuersitatis tp̄is mēstruatōis manifestatur nobis. ¶Menstruum q̄z supfluum quoddā alimēti qd̄ in alende substātiā nō cōuertit quidam esse volūt aliud nihil. Et dicit mēstrunm a mense ⁊ mēsis a mēne grece: qd̄ vt ait Isidorus ethimo. 5º. latine sonat. Sana nāq; mlier ⁊ in etate debita existēs mense menstruari debet. ¶Nec est mēstruum mulieris sperma vt voluerūt nōnulli. Ip̄m enī est quedā humiditas saluialis alba ab vltimo alimēto resecata ⁊ in testicul' generata mulieris ad generationē deputata finalr̄. ꝓpter qd̄ Gal. in suo de spmate ad embrionis generationē necessario effectiue cōcurrere ꝓbare visus est. cuius oppositū phoꝝ p̄nceps in de anialiū generatōe studuit certificare. Et q2 in seq̄ntibus m̄ricis cōplexionē noscere ꝑutile tibi ē. ¶Matricē cal'am esse pilorū crisporum multitudine circa pudibunda ip̄orum atq; emissione citissima cognosces: cuius mēstrua ad citrinitatē declinātia diē tertiū nō transibunt vtplurimū venerē diligūt semē emittūt cito ⁊ in coitu delectantur maxime ad tactum calide sūt. Sūt ⁊ sitibūde atq; ceteris aīose magis labia exiccata deferūt q̄si semper velocioribus in motibus ac alijs actiōibus sunt q̄buscunq; pulsus velox his est ⁊ vrina intensa satis: q2 si cum hoc humores calidi in matrice fuerint in ea pondus ⁊ grauedinē ꝑcipiūt manifeste. ¶Frigida matrix pilorū retardat ortū paucos ⁊ exiles emitiit. Frigiditas in ea sentitur menstrua ad albedinē declinātia sūt: ⁊ paucū coitū appetunt parū semen emittūt tarde ⁊ n eo delectantur modicum ad tactū frigide sūt. ⁊ labia humida fere habētes semper parū sitiūt: sunt pusillamie ac in motibus suisq; in oībus actiōibꝰ pigre pulsus tardus ē ⁊ vrina tenuis ⁊ alba que oīa si frigidis humoribus cōiuncte sint: cū grauitate pondus in matrice aderit. ¶Matricis siccitas ex siccitate ⁊ euacuatiōe totius cognoscit vulue labia sicca habēt semꝑ mēstrua emittūt pauca: ⁊ esto i coitu semē fere emittant: nihil in eo tamē delectātur maxime pulsus durus ē ac vrina tenuis. ¶Humidā matricē ex multa menstruoꝝ fluida q̄ztitate cognosces. vulue labia humida deferūt sꝑ in coitu delectant parū: ac ꝓpter abūdantē humiditatem viris nō sunt grate: fiutq; earū matrices adeo lubrice vt semen retinere haud queāt. pulsus mollis est ⁊ vrina spissa. ¶Ex p̄fatis igit signis quarūcūq; matricū cōpl'ones simplices cōprehēdes manifeste q̄ cū in simul cōiūgi p̄nt frigiditas simul cū humiditate aut siccitate: ⁊ cū his q̄z caliditas cōposita si fuerit signa ꝑmixta erūt. Et cū in sequētibus hec tibi necessaria sint: illa bene menti recollige. Et hec de notificatiōe matricis ac ip̄sius significationibus.

¶De causis ⁊ signis tam ꝓnosticis q̄z demōstratiuis retentionis menstruorum. Cap. II.

Sana mulier existēs debita in etate mēstruari debet omni mense naturalr̄: qd̄ si nō fiat plimas ac diuersas vt in sequētibꝰ appebit ob hoc egritudīes incurrunt. ¶Nota ergo q2 cā p̄ter naturā retētionis mēstruoꝝ extrīseca ⁊ itrīseca cū hūoris vitio ⁊ sine eē pōt. ¶Ab extrinseca q2 a q̄q; re nō naturali humiditates cōsumēte ꝓuenire cōtingit: puta ab aere cal'o excessiue seu frido vl' sicco. ¶A cibo q̄z nimiū cal'o humores adurēte aut frido nimis cōgelāte: vigilia nimia: ieiunio supfluo seu abstinētia accn̄tibus aīe imoderatis: ira maxīe excessiua tristitia seu sollicitudīe ⁊ exercitio supfluo. ¶Et vt oīa in vnū cōcludā nō solum dicta verū illa in cā esse p̄nt oīa q̄ n̄ri corporis ꝯsumere humiditates sufficiūt vt ethica ptis. quartana ⁊ ꝯsil'es: ac etiā tā cronice q̄z acute egritudīes oēs. fluxus q̄z sanguinis nariū seu cuiusuis mēbri alteriꝰ idē efficere pōt. Nimia itē piguedo seu caro addita venarū ora opilans a ragadijs apātibus seu vlceribꝰ in m̄rice cicatrices exorte. Et has tanq̄z cās extrinsecas retētiōis mēstruorum assignamꝰ. ¶Cāis ab intrinsecis retinēt mēstrua sine humoris vitio: vtputa a calore frigiditate seu siccitate: nā colericis ip̄aꝝ ꝓpter cal'itatē supfluā siccitatē attenuātis hoc accidit plerumq;: ac etiā ꝓpter frigiditatē nimiā ac siccitatē idem m̄ricis. ¶Cū humoris vitio retētio mēstruorum venit vtplurimū: nā sanguis colericus ꝓpt cal'itatē ingrossatus venarū vias opilando hoc efficit sepe vt sanguis flegmaticus siue melancolicus frigiditate humores cōdensans: in summa g̃ p̄ternaturalez mēstruorū retentionē a ca

liditate friditate vl' ficcitate cũ humoris vitio vel sine fieri
contingit. ¶ Demr̃atiua signa si sine hũoris vitio a fridita
te ꝓueniat paucula menstrua aut nulla hẽbit: cũ qbus sup
fluitates emittet nullas. de coitu parũ curat: vrĩa ei⁹ tenuis
existit: ꝛ alba. ꝛ in mr̃icis fundo esto friditatẽ sentiat pon-
dus seu aggrauatõez ꝑcipiet nullã. ¶ Si a caliditate sola per
ueniat in mr̃ice caliditatẽ manifestã sentiet coitũ maxime ap
petit: cui⁹ vrina tenuis ac multũ colorata erit. ¶ Siccitas
v̾o venarũ corrugãs ora mẽstrua detiet: ꝛ tũc in mr̃ice ca
liditas aut friditas sentit̃ nll'a. coitũ paꝝ appetit vrĩa tenu
is erit ꝛ clara. ¶ Et de p̄dictis oibus ꝯpl'o toti⁹ hitudo: tp̃s
ãni. regimẽ p̄cedens: regio. ars. ꝛ filia ꝑ iudicãdo te iuua-
bunt q̃ȝ maxime. ¶ Mẽstruorũ retẽtio humoris sine vitio
raro accidit cũ vitio pleruq̃ȝ. puta flatis: colere aut mlie.
Quoduis enĩ istorũ ĩ cã si fuerit. signa h̄ aderũt cõia. s. ag
grauatio ab vmbilico ad mliebria vsq̃ȝ. dorsi. frontis. colli
ac spatularũ cũ dolore: oculi ꝑpter mr̃icis cuȝ eoꝝ radici-
bus colligãtiã dolebũt: cũ q̃ sub his exñtia loca liuẽt: gra-
uitas palpebraꝝ: ãchaꝝ atq̃ȝ coxaꝝ sentit̃: facies discolora
ta manet fastidiũ adest stõi cũ appetitu innãli: ita vt nõnul
le ob h̄ se p̄gnãtes iudicẽt sepe. Hec igitur signa oĩm mẽ-
struorũ retẽtiõi cũ hũoris vitio erũt cõia: plus tñ minusue
ſm humoris retẽti q̃ȝtitatẽ. Ac mlr p̄gnãs nõ exñs in mã-
millis si lac habuerit Hypo. teste affõrũ. 5°. mẽstruorũ retẽ
tiõis signũ ẽ. ¶ Signa ꝓpria si mẽstruoꝝ retẽtio a flãte ꝑ
uenerit: palpebre liuescũt ac subtumescũt. friditas in fun-
do matricis sentit̃ ꝛ mẽstruoꝝ tp̃e mucillaginosas supflui
tates flaticas emittit. Et si coitũ appetãt ꝑpter mr̃icis hu-
morositatẽ parũ in ip̃o delectãtur. in cui⁹ actu humectant̃
multũ: vñ ab h̄ viris tales nõ multũ grate fiũt: vrĩa disco-
lorata siue lactea ac pinguis seu spissa erit: ꝛ in septiana q̃
ꝓrũpi mẽstrua debẽt. intendũtur hec oĩa: qd̃ etiã in oĩ mẽ
struorũ retẽtiõe humoris cũ vitio ꝓueniẽte cõe ẽ: q̄ si cer
tior fieri cupis: etatẽ nãlẽ ꝯpl'onẽ: regimẽ p̄cedẽs regionẽ
tp̃s anni ꝛ filia cõdsierãda: q̃ si flãti cõsenserint certior fies
tunc. ¶ Melia existẽte in cã dolorẽ ac vẽtositatẽ in ꝓfun-
do matricis velut aurã sentiẽt. Coitũ q̃ȝuis appetãt ĩ actu
tamẽ delectãtur modicũ. Circa matricis orificiũ stupor ꝛ
insensibilitas existit quedã. vrina obscura ẽ ꝛ liuida qñq̃ȝ
aliqñ v̾o tenuis ꝛ remissa. cũ q̃ si ꝯpl'o nãlis melãcolica fue
rit. p̄cedẽs regimẽ ꝛ alia h⁹ humori melico attestant̃: me-
lancoliã fore ĩ causa iudicabis. ¶ Si col'e defectu mẽstruo
rũ retẽtio fuerit: siccitatẽ: duriciẽ: calorẽ ac dolorẽ circa ma
tricẽ pungitiuũ sentiet. Coitũ appetit valde: ꝛ in actu dele
ctat̃ plimũ: ad emissionẽ sp̃matis venit citissime: cui⁹ cã vi
ris grate tales fiunt. magis labia sicca ꝛ scissa deferũt: pal-
pebre citrinescunt: vrina ruffa aut subruffa erit: ꝛ si panni
et alie ĩfectões cutis appent magis q̃ȝ si nãlr col'ica fuerit
vsaq̃ȝ cibis col'am multiplicãtib⁹ cui etiã tp̃s ãni: regio ac
fil'ia cõsentiãt in cãm esse col'am haud dubites. ¶ Cupiẽs
se tñ de his certiorẽ fieri pãnum lineũ subtilem mẽstruis
si que habuerit intinctũ: ꝛ in vmbra desiccatuȝ seu leuiter
lotũ inspiciat: cui⁹ color si citrin⁹ fuerit in cãm hui⁹ col'am
scias: si albus flã: si liuidis mel'iam. ¶ Ampli⁹ mẽstruoruȝ
retentio si a pinguedine ꝓueniat nimia ex habitudine mu
lieris discernes. ¶ Si ex cicatricib⁹ aut carne addita siue
ex aĩe accñtibus vel vigilijs ieiunio fluxu san. quouis sup
fluo exercitio ab excessiua aeris cal'itate seu frigiditate aut
a qbusuis egritudibus alijs tibi talia semp patiẽtis narra
tione nota sint. ꝛ h̄ de demr̃atiuis signis finis esto.

¶ Libet nũc de ꝓnosticis subiungere aliq̃. vrina egritudis
h⁹ sol'onẽ demr̃at nõnũq̃ȝ vt hitũ ẽ retẽtionẽ aliqñ. ¶ Pro
q̃ nota q̄ vrĩa lactea ꝛ spissa aut obscura ꝛ liuida mẽstruo
rũ retẽtionẽ aut mr̃icis dolorẽ denũciat. ¶ Tenuis v̾o et
alba ruffa aut subruffa in ea si squamose resol'ones et ni-
gre affuerit. idem ꝑtẽdit cui⁹ cã nota: qm̃ matricis venis
opilatis ad epar mã retrocedit. ꝛ sic resol'ones cũ vrĩa cõ-
miscẽt̃ pl'es: ꝛ hãc ob cãm liuet ẽt. ¶ Cũq̃ȝ ex vrĩa ꝯsili su-
per spũaliũ dispõnẽ arguere possis iter hoc ꝛ illud discer
nere scias ĩflãmatio cũ g̃uitate si sb̃ vmbilico appuerit: fue
ritq̃ȝ toti⁹ g̃uitas cũ pectis renũ ancharũ ꝛ genuuȝ dolore
vrĩa vt supra circũstãtõata appens sup retẽtionẽ mẽstruo
rum significat: his tamẽ nõ appentib⁹ vel ex his plurib⁹
illud certũ signũ nõ est. ¶ Urina v̾o nigra ꝑseuerãs alle-
uiationẽ infirme denũciat: menstrua tunc ꝓuocant̃ facile.
¶ Si velut lotura carnis vt cõtingit nõnũq̃ȝ aut alba subti
lis valde: vel lactea spissa fuerit mẽstruis retẽtis de istarũ
egritudinũ aliq̃ timẽdum erit. vt est hydropis. podagra.
matricis suffocatio: ptisis: tussis: dolor capitis: mania: me-
lãcolia. epilepsia. palesis. oculorũ caligo: ꝛ breuit̃ de egri
tudinibus oibus materialib⁹ q̃ in capite venis mẽbris nu
tritiuis aut spũalibus fieri possunt timẽdũ est cũ vitio hu-
moris p̄ter naturã mẽstruorũ retẽtio oium de repletione
egritudinũ: puta febrium: apostematuȝ etiã causa esse p̄t.
Hec q̃q̃ȝ solito plus coitũ appetunt. Sperma eĩ mulieris
mẽstruorũ ꝑpter retentionẽ retentuȝ ĩ veneni nãȝ mutat̃
qd̃ tanq̃ȝ nociuũ expellere appetũt nãlr qd̃ nisi ꝑ coitũ fit.
Plurib⁹ ex his maxime ex assuetis coitũ nõ coeuntib⁹ suf
focatio mr̃icis accidit sepe anhelit⁹ q̃ȝ difficultas. sincopis
tremor cordis: aut tale aliqd̃ ꝛ pl'ime ob h̄ p̄focate ꝑeunt.
q̄ si v̾gines fuerit. barba his nascit̃ in piloso loco pili mlʼ-
tiplicantur: ꝛ tandẽ earũ forme corrũpunt̃. cuiq̃ȝ curã non
recipiant moriunt̃. ¶ Si fluxus sanguis nariuȝ emoroy-
daꝝ: aut sanguis vomitus his euenerit: dolor capitis. vt
hypo. affori smoꝝ. 5ª. mania vl' melãcolia: vel aliq̃ talium
egritudinũ ob hoc genita soluet̃. ¶ Mulier si ꝑpt ipsius
cal'itatẽ aut nãlem siccitatẽ mẽstrua nõ habuerit in ea mẽ
strua retineri nõ dicim⁹: imo potius mẽstruis carere: ꝛ sic
q̃ȝ sterilitatẽ in ea ꝓnosticari debes aliud nihil. ¶ Esto il-
le medicine verus ĩterpres magister Jacob⁹ de foriliuio
sup p̄ma p̄mi mulierẽ carẽtẽ mẽstruis posse cõcipe mon-
strauit apte. Et adolescẽtulã pregnãtẽ: que nũq̃ȝ mẽstrua
uerat mea in cura habui. Aliã q̃ȝ que partus pl'es edidit:
nec mẽstrua nisi tp̃e ptus videbat vnq̃ȝ. Et ꝑ hec de cãis ꝛ
signis tã ꝓnosticis q̃ȝ demr̃atiuis mẽstruoꝝ hic finis.

¶ De cura retẽtõis mẽstruoꝝ flãte exñte in cã. Ca. iij.

Morborũ cura eos causaꝝ efficiẽtiũ in remotõe con
stat q̃ ꝯrijs phoꝝ scola clamãte fit. ¶ Menstruorũ
igit̃ retẽtiõis cã si extrinseca fuerit cuius in noticiã
per patiẽtis narrationẽ venies res q̃cũq̃ȝ nãlis hoc effece
rit ad cõtrariũ mutet̃. deinde ad curãdũ malã qualitatem
derelictã sicut fuerit. puta caliditatẽ frigiditatem: aut alia
ꝛc̃. put te ĩfra docebo cũ medicamẽtis oportunis deueni.
¶ Or si corpis humiditatũ cõsumptio ab egritudĩe contin
gat. ea curata corpus resumat̃. ¶ Pinguedo nimia cũ ie-
iunia: abstinẽtia. exercitio: accidentib⁹ aĩe. ꝛ alijs corpus
macerãtibus tollat̃. ¶ Opilatiõi ex additiõe carnis cãte
cum describendis infra succurre. At cicatrices ora vena-
rum sigillãtes curãtur nũq̃ȝ aut difficulter. de his tamen
cum de ragadijs apatibus: aut vlceribus mr̃icis ꝑtracta-
uero mentiorẽ faciã. ¶ Et sic amodo ad causaꝝ curã deue
niens: cum flegma fuerit in cã principiũ sumã. Sex rerũ
non naturaliũ regimẽ ad calidum ꝛ siccũ dispone: dein-
de ad mãm digerẽdã veni. Qd̃ sic facias. ℞. camepitheos
camedreos. origani. rorismarini: saluie sisimbrij: calamen
ti. mentastri: thimi. añ. M. j. radicuȝ brusci. sparagi: apij:
petrosilij: raphani siluestris: rubee maioris valeriane: añ
ʒ. j. ß. se. iuniperi. ʒ. iij. se. vrtice: dauci ameos: anisi maratri
costi. añ. ʒ. ß. faseolorũ ru. cicerũ ru. añ. pugillũ. j. cõquas-
sent̃. ꝛ fiat decoctio: ꝛ cuȝ li. iij. çuc. fiat syru. ꝛ aromatiçetur
cum optimo cinamomo: ꝛ cassea lignea de quo debite co-
cto accipe. ʒ. j. ß. decoctiõis infrascripte. ʒ. iij: misce: ꝛ ĩ po
tu ꝑ vna vice tribue. ¶ Decoctio sic fiat. ℞. faseoloꝝ ru. ci
ceruȝ rubeoruȝ añ. pugilluȝ. ß. iunipi. ʒ. j. ß. radicuȝ vale-
riane: radicũ brusci. sparagi. raphani siluestris: apij: ꝛ pe
trosilij: añ. ʒ. ß. camedreos recẽtis M. j. dauci ameos. ani
si. maratri. añ. ʒ. ij. radicis rubee maioris. ʒ. j. cõquassent̃:
et fiat decoctio: cui⁹. ʒ. iij. cuȝ. ʒ. j. ß. prescripti syru. totiens

denſ ꝙ mãm digeſtã iudices.¶Cum viſitatis magis po-
tes mãꝫ digerere: eſto nõ ſic ꝓprie. vt. ℞. oximell' cõpoſiti
℥.iij. ſyrupi de arthemiſia.℥.ij. aq̃ arthemiſie. aq̃ quiq; ra
dicuꝫ calidaꝝ: vel alicuiꝰ ꝑparuꝫ pipinelle: vel bethonice
aq̃ floꝝ ſambuci. vel apij. añ.℥.iij. clarificeſ ꝑ tribꝰ vicibꝰ
⁊ aromaticeſ cũ optimo cinamomo: ⁊ caſſia lignea ꝑ deli
catis. ꝑ alijs vo nõ ſic delicatis ſyru. doſiꝫ minue. nã.℥.iiij
ß. ſufficiũt ꝑ tribꝰ vicibꝰ aq̃s ſupraſcriptas addẽdo. et da
donec mãm digeſtã videris.¶Digeſta mã farmacuꝫ tale
exhibe. qđ. ℞. caſſie bene pĩguis.℥.j. extracte cũ decoctio
ne camedreos. cruſcute: ligritie paſſula. polipo. ⁊ capi. ve
ne. extracta caſſia adde electuarij. indi. ʒ.iij. ſy. de radici-
bus ſine aceto.℥.j. ⁊ fiat medicĩa: quã ſi ſumere reſpuit. ℞
pillulaꝝ fetidaruꝫ.ʒ.j.¶Vel loco huius da puluerẽ iſtũ.
℞. turbit boni ⁊ electi.ʒ.j. aut.℈.iiij. çinçiberis.ʒ.ß. ſal' gẽ
me gra.vj. çuc. al.ʒ.ij. fiat pul. q cũ aq̃ lactis capraꝝ brodio
pulli: aut cicerũ rubeoꝝ ſumendꝰ ẽ.¶Vel cõfectiõis ĩfra-
ſcripte a.ʒ.iij. in. iiij. tribue. ℞. roſarum ru. çinçiberis. cina
momi. añ.ʒ.ij. ſandal'. alboꝝ ⁊ rubeoꝝ añ.ʒ.j. hermoda
ctiloꝝ eſule. añ.ʒ.iij. turbith.ʒ.iiij. diagredij.ʒ.ij.ß. maſti-
cis.℈.j. çuc. albi li.j. diſſoluaſ çuc. cũ aqua arthemiſie: ⁊ fi-
at cõfectio in morſellis.¶Vel tal' infuſio deſ. q in hꝰ valet
mirabil'r. ℞. agarici.℥.ß. çinçi.℈.ij. ſalis gẽme.℈.ß. infun-
danſ in aqua lactis capraꝝ addendo oximel' ſqllitici.℥.j.
horis.12. i infuſiõe maneãt. Deinde expꝛeſſio fortis fiat. quã
in potu tribue. Doſes has auge ⁊ diminue ſm ꝙ tibi ꝯue
nire viſũ fuerit. Prolixus in ſolutiuoꝝ hoꝝ deſcriptiõe
fui nimis: phiſicus eni qlibet materiã flegmaticã ſolutiua
euacuantia deſcribere ſcit.

¶Ad aliqua ergo appropriata medicamĩa deſcẽdo. vnum
tamẽ ſcito purgationẽ vnã in cãu iſto nõ ſufficere vt ꝑl'imũ:
vnde eã ſi opus fuerit reitera. ⁊ vt videaris facere pl'a ſo-
lutiua varia. puta ſi pꝛio pil. potionẽ: aut aliqd exhibe vi-
ce ſecũda.¶Purgata mã mulier balneãda ſic erit. vt. ℞.
ſauine: calamẽti. origani. meliſſe: matrice. mentaſtri. pulle
gij. mellitoti. camo. añ. ℳ.ij. celidonie. peucedani. praſſi.
abſinthij añ. ℳ.j. folioꝝ lauri. lauẽdule. mercurial': roriſ
marini. oçimi. flo. ſambuci. añ ℳ.iij. altee. cuꝫ radicibus.
ℳ.iiij. artemiſie. ℳ.vj. radicũ valeriane. li.ij. conquaſ-
ſenſ oĩa ſimul ꝑter artemiſiã q in vno ſacculo ponaſ dein
de oĩa ſimul decoquãtur.¶Talis ſit balneãdi modus ex
his rebus ſaccul' vnꝰ impleaſ: ſup quẽ in balneo mulier
ſedeat ⁊ ſup femur artemiſie ſacculũ teneat: ⁊ bis in die ſtõ
ieiuno balneũ intret. ⁊ ſm placitũ ꝑ horã plus aut minus
in eo ſtet.¶Lectũ deinde intret: ⁊ añ ⁊ retro ſe ſtatĩ cũ in-
fraſcripto vnguẽto vngat: qđ recipit olei de lilio olĩ ami.
dul. medule cruris vituli. añ.℥.j. mucilla. altee. mucilagi.
fenugreci. ſe. lini. añ.℥.ß. cere parũ: ⁊ fiat vnguẽtũ q̃ vnga
tur ⁊c. Hoc facto pul'. infraſcripti coclear vnũ bibat vino
calido decoctõis reꝝ q cũ ſy. digeſtiuo bibiſ. pul. talis eſt.
Accipe cinamomi electi: ⁊ a cortice ſupiori mũdi corticuꝫ
caſſiefiſtule. añ.℥.ß. caſſie lignee.ʒ.ij. croci.ʒ.j.ß. ariſtolo-
gie rotunde aſſari. calami aromatici. corticũ radicum ca-
paroꝝ. coſti diptami: radicis tormẽtille: radicis hyreos:
hiringi lacce. añ.℈.iiij. cãephiteos camedreos. folio. lau-
ri. origani. polij. çinçiberis. calamenti. thimi. ſe. leuiſtici. ſe
mi. rute agreſtis. ſe. dauci. ſe. naſturtij agreſtis. ſe. yſopi. cu
bebe nigelle. ameos aniſi maratri. bacarũ lauri ſerapini
añ.ʒ.j. çuc. ad pondꝰ oĩm: ⁊ fiat pl'uis. de quo deſ.¶Et ſi
puluis recipe negt. facias ſic. ℞. pul. ſupraſcripti ſine çu.
℥.j. çuc. al. li.ß. diſſoluaſ çuc. cũ decoctõe rerũ: cũ qua pul
uis bibiſ. ſed cuꝫ aqua fiat: deinde cõfectionẽ in morſellis.
faciat. ex qbus.℥.ß. vice ꝑ q̃libet ſumat bibendo poſt.℥.ij.
vini decoctionis rerũ dictaꝝ.¶Si balneũ facere nõ vel
let: aut nõ poſſet: quattuor manipulos rerũ balnei accipi
as: quas in vino bulliat: ⁊ bis in die loco balnei ſe ſtuffet
vel iſtarũ fumũ ꝑ embotũ recipiat.¶Vel facias ſic. ℞. ca
momi. añ.ʒ.iij. aſſe fetide.ʒ.j.ß. cõquaſſenſ: ⁊ ponanſ ſup
carbones: ⁊ fumũ ſup embotũ recipiat. Ne fumꝰ tñ ꝑueni
at ad nares caue cũ res exiſtat fetidiſſima. Suffumigium
de caſtoreo idem facit ⁊ de ſpolio ſerpentis a proprietate
Et poſt iſta immediate pul. preſcriptum bibat: aut confe-
ctionem accipiat bibendo de vino decoctionis rerum ꝑ-
dictarum.¶Loco pul'. aut confectionis valet pul. ſe. porri
ʒ.ij. cum decoctione ſepe dicta.¶Vel accipiat.℥.iij. vini ĩ
fuſionis aſſari. vel.ʒ.j. pulueris praſſi. vel pul. tantũdem
matricarie: vel.ʒ.j. trociſ. de myrra.¶Idem faciũt praſci
ſucci.℥.ij. aut roriſmarini: aut politrici: ſeu rute mixte cuꝫ
modico trifere magne: vel qđ eſt in hoc caſu mirabile da.
℥.ij. ſucci radicis ſilueſtris raffani. Et ad maiorẽ perfectiõ
nem extrahere hos ſuccos potes cũ vino infuſionis aſſa-
ri vel decoctionis ſepe dicte.¶Vel cuꝫ altero ex vinis iſtiſ
da.ʒ.ij. pill'. infraſcriptarũ. ℞. fructus ſauine.ʒ.iij. rute ſic-
ce.ʒ.v. ſemis rute agreſtis.ʒ.j.ß. aſſe fetide armoniaci ru-
bee tinctorum. añ.ʒ.j. formẽtur pillule cum ſyrupo de ar-
themiſia ⁊ da patienti.ʒ.ij. quia delicatũ eſt.¶Vel facias
ſic. Accipe nigelle pulueriçate.℥.ß. ſucci mercurial' ⁊ mel
lis quãtũ ſufficit ad inſpiſſanduꝫ. fiant pillule. de quibꝰ. v
oĩ mane cũ vino decoctiõis aſſari ꝑbe.¶Vel cũ vino iſto
electuarij ĩfraſcꝑti.ʒ.ij. exhibe. ℞. myrre caſtorei ſigie. añ
ʒ.ß. cinamomi aſſe fetide. piperis nigri. fructus ſauine. añ
ʒ.ij. cum mellis quantũ ſufficit fiat electuarium. Hec eniꝫ
poſt balneuꝫ ſtupham vel ſuffumigiũ dicta menſtrua pro
uocant magnifice.¶His factis vt ſanguis ad ĩferiora tra
hatur de ſaphena aut ſaphenis aliquãtulã flebothomiaꝫ
fieri facere poteris audacter: vl' in coxis circa ꝑtem dome
ſticam: aut ſub curuatura poplitis: vel ſuper calcaneo in
pinguibus poteris apponi facere ventoſas cum ſacrifi-
catione. Inferiorum q̃ꝫ membrorum ſtrictura ad hoc iu-
uat q̃ꝫ maxime. que doloroſa aliquãdiu maneat.¶Cum
his quoq; peſſarijs menſtruis nõ effluentibus ſuppoſito
rijs ſiue naſcalibꝰ natura iuuari poterit. Q̃ꝫ ſic facias. ℞.
tiriace fine.ʒ.ß. caſtorei armoniaci. añ.ʒ.j. miſce: ⁊ cuꝫ bõ-
baci in mercuriali ſucco per prius intincto naſcale faciaſ
quod ad coxam cum filo ligetur.¶Vel accipe ſucci abſin
thij: ſucci ruthe. añ. partes eq̃les pl'ueris myrre quãtũ ad
inſpiſſandum ſufficit de eo in pecia ligetur rara: ⁊ mulie-
rem naſcaliça vel loco myrre pone euforbij paruꝫ vl' pul-
uerem ſauine aut praſſij. et facias naſcale ſicut prius. Ex
caſtoreo ex mentaſtro trito facere idem poteris.¶Et pro
piretri aliqua groſſa ruſtica accipe elebori albi. añ.ʒ.iij.
nigelle diagridij. añ.ʒ.j. cum ſucco mercurialis. in panno
lineo ſubtili naſcale confice:¶Quod ſi fortius adhuc. ℞.
nigelle ſtafiſagrie centauree minoris. añ.ʒ.ij. elebori albi
vitri. ſalis gemme: piperis nigri diagridij. añ.℈.ij. aloes
laudani. galbani: termentine. ſtoracis. calamite. añ.ʒ.iij.
ambre.℈.j. omnia ſimul cum piſtello calido incorporenſ
ſi propter gũmas expediẽs fuerit. deinde in ſubtili pãno
in mercurialis ſucco madefacto iuolue: ⁊ naſcale fiat. Vł
facias ſic. Accipe tiriace fine.℥.j. myrre nigelle. añ.ʒ.j. ⁊ cũ
mercurialis ſucco vel cucumeris aſinini fac vt prius.

¶Vel accipe tiriace metridati vel oppo.℥.j. caſtorei armo
niaci. añ.ʒ.j. ex his cum mercurialis ſucco naſcale ſit opti
mum. Hoc in caſu ex radicibus quibuſdam ad formaꝫ mi
nuti digiti naſcalia fieri ſolent. puta ex radice rubee ma-
ioris taſſibarbaſſi. malue. biſmalue. gladioli. apij. vel aco
ri: aut pro ruſticis ex dorſa olei filo iterpoſito talia ex oleo
de lilio: de caſtoreo: de aſſa vel coſto per prius inungi de-
bent. deinde ex infraſcriptis pulueribus aliquo aſpergi:
vt ex puluere aſſe. coſti. caſtorei euforbij. myrre: turbith.
ſcamonee: elebori albi: ſauine nigelle aut galbani. Naſca
lia iſta menſtrua prouocant potenter.¶A naſcalibus his
diſcedere neſcio: cum imperiti his quam vtuntur pluri-
mum vnum: et ſit finis.¶Accipe gentiane.ʒ.ij. ſauine ſta-
phiſagrie. colloquintide nigelle. ana.ʒ.j.ß. puluis ex his
fiat: ⁊ cum ſucco cucumeris aſinini ſeu mercurialis naſca

tia cōficias: quib⁹ ꝑ robustissimis vtere: in delicatis neq̄q̄. ¶ Libet deinceps nascalib⁹ dimissis ad pessaria transire q bus si vti volueri. Accipe succi mercurialis absinthij ma tricarie vel arthemisie. ℥. vj. ⁊ cū eo de quouis ex pdictis puluerib⁹. ʒ. ij. aut. iij. cōmisce: ⁊ tepidū in matricē p sirin gam inijciat. ¶ Habes itaq; in cura retentiōis mēstruoꝝ flegmate existēte in causa cuiuslibet differētie applicandi medicaminis modū ordinariū. Et hec ꝑ prima lunatiōe scias sufficere. ¶ Ex quib⁹ si menstrua educta nō fuerint: sufficiēter secūda in lunatiōe prescripta facias ordinate a purgatiōe ꝑncipiās vbi opus sit. ¶ Q. si nec ista contu lerint purgatiōe flōmia ⁊ vētosis pretermissis balnea seu stuphas ⁊ pscripta alia oīm̄ mense facias ordinate: donec scꝫ menstruoꝝ depositā quātitatē effluere noscis. ¶ Sed ad huius capl'i cōpletā doctrinā habendā pscire te neces se nōnulla nō minus sequētib⁹ capl'is necessaria: primo si dolor: ardor seu pūctura ex applicatis in matrice medelis matrici seu collo ei⁹ induceret ex infrascriptis cū aliquo vnctionē fieri facias: videlicet ex amurca olei rosati aut violati. butyrū itē recens aut medulla aliqua dolorē: ar dorem seu puncturā poterit mitigat. Q. si intra matricē istoꝝ aliquod affuerit: ex his aliquo matrix pessariçetur statim. Per dies quoq; octo ante purgatiōis tēpus medi camina inchoāda sunt: a leuiorib⁹ quoq; ⁊ magis nature gratis semp. ¶ Et ne tibi velut cuidā iudeo ribaldo cōtin gat: qui nascale quoddā: ⁊ credo ab effectu potens valde imponi iussit: q̄ a matrice attractū intēlos adeo dolores causauit vt infra quintū delicata mulier spm̄ reddere cre atori coacta sit: cū filo semp nascalia tua cōfici facias. p q̄d coxe ne in matricē ingressum habere possit cōnectantur. Et in tm̄ de retentionis menstruoꝝ cura flegmate existen te in causa dictū sit.

¶ De cura retētionis mēstruoꝝ si colera fuerit in causa. Caplm .iiij.

Si colera in causa existēte mēstruoꝝ retētio affuerit Totū sex rex nō naturaliū regimē ad frigidū ⁊ hu midū declinet: ad humiduꝫ tm̄ magis: ⁊ vt sanguis euenteꝫ aliquātulū flebothomiā basilice premitte. ¶ Et postea ad mām̄ digerēdā trāsiēs facias sic. ℞. arthemisie ʍ. ij. capill. vene. acetose: endiuie scolopēdrie: betonice: eupatorij: melisse mercurialis añ. ʍ. j. quattuor seminū frigidoꝝ: semis agnicasti: seminis baucie: seis peonie: se. sparagi: seis abrotani: seis endiuie: seis basiliconis: milij solis añ. ℥. ß. radicū valeriane: ebrusci sparagi: petrosilij: apij: añ. ℥. ij. iuniperi: fenugreci añ. ℥. j. ß. cipi spice añ. ʒ. ij ß. cicerū ru. faseolorū añ. pugillū vnū: ex his cōquassatis decoctio fiat: q̄ cū li. iij. çucchari sirupiçet: cū cinamomo optimo sirupū aromaticabis. de quo accipe. ℥. j. ß. aq endi uie: aq cicoree. aq absinthij añ. ℥. j. misce ⁊ in potu ꝑ vna vice tribue totiēs. s. vt materiā digestā cōprehēdas. ¶ Vel facias sic. Esto nō sic approbate. ℞. sirupi acetosi simpli cis. ℥. j. oximellis simplicis. ℥. ß. aq endiuie: cicoree: absin thij añ. ℥. j. misce ꝑ vna vice: sine vlteriori clarificatiōe si rupi isti satis delicati erūt. Sed si libet tm̄ eos tuo mō cla rifica: sed virtutis tāte nō erūt. ¶ Cū materiā digestā no ueris. Accipe cassie aut māne. ℥. j. cū aqua fructuū aut cō muni decoctiōe extracta addat post electuarij de çuccha ro rosato. ʒ. j. ß. ꝑfectiōis amech. ʒ. j. sirupi violati. ℥. j. ⁊ fiat potus: quē materia digesta pbe. ¶ Aut reubarbari electi ʒ. ij. spice gra. vj. cū optimo vino totū aspge: q̄d in aqua la ctis infunde. ⁊ dū horis. xij. in infusiōe pmanserit: de his expssio fortis fiat: cui māne aut cassie vt supra extracte. ℥. j adde: ac sirupi volati tantūdē: ⁊ fiat potus quē pscripti lo co pbe. ¶ Pulueres: pillule: ꝑfectiōes: aq materie coleri cam euacuātes medicis sūt cōmuniter note. breuitati ita q; pcens ad ꝑpria medicamina transeo. ¶ Post triduum purgata materia taliter dn̄am balneabis. Accipe altee cū radicibus. ʍ. vj. arthemisie. ʍ. iiij. floꝝ sambuci: folio rū salicie: folioꝝ violarū: politrici añ. ʍ. ij. valeriane li. j. ß. fenugreci li. ij. seminis lini li. j. ß. ꝯquassent. arthemisia

vo sacculo in vno tota imponat. Ex alijs vo decoctiōe fa cta sacculū vnū alium imple super quē mulier in balneo sedeat: arthemisie vo sacculū supra femur teneat. Et si li bet ab vmbilico infra solū balneare se potest sero ⁊ mane more in capitulo pcedēti descripto: balneū ieiuna intret: morā ꝑ libito in eo faciat: ⁊ egressa cū lectū intrauerit an te ⁊ retro ex infrascripto vnguēto pungatur. Q. d. ℞. olei amigdal. dulciū. ℥. j. ß. medulle cruris vituli. ℥. j. butyri si ne sale: pinguedinis galline: mucillaginis: fenugre. mu cillaginis: seminis lini añ. ℥. ß. cere parū ⁊ vnguentū fiat quo perungat ⁊c. ¶ Successiue cum vino decoctōis ace tose melisse mercurialis: arthemisie: cicer ru. faseoloruꝫ ru. fenugreci iunipi: radicū valeriane: ⁊ seminis abrotani coclear vnū pulueris infrascripti detur. qui. ℞. corticum cassiefistule cipri añ. ʒ. j. ß. radicl' tormētille: radicis peōie cinamomi a supiori cortice mūdati añ. ʒ. ij. croci seminis baucie siluestris: seminis peonie añ. ʒ. j. seis agnicasti: seis apij: seminis basiliconis: petrosilij ⁊ mercurialis sparagi quoq; ac milij solis añ. ʒ. ß. capillorū veneris politrici: cāo mille: bethonice: eupatorij: spicenardi: squināti: lupuloꝝ seminis endiuie añ. ℈. j. Ex his oibus puluis fiat: quē vt magis gustui grat⁹ sit cū tantūdē çucchari pmisce: ⁊ de eo coclear vnū cū. ℥. ij. pscripti vini modo dicto in potu tri bue. ¶ Q. si puluerē in confectionē facere volueris. Acci pe pulueris hui⁹ sine çuccharo. ℥. j. çucchari albi librā. ß. dissolue çuccharū cū decoctiōe rerū prescriptarum cum aqua facta ⁊ puluere addito in morsellis cōfectionē faci as: de qua cū balneū egrediet. ℥. ß. tribuat: duas. ℥. prescri pti vini bibendo post. Et esto pulueris. ℥. j. pro libra vna çucchari poni solet cōmuniter: in media tm̄ libra. ℥. ponē do adhuc ꝯfectio erit satis delicata. ¶ Si balneuꝫ renuit cum infrascriptis mulier stuphet. Accipe abrotani: aneti arthemisie: camomille: gallitrici: melisse: mercurialis: flo rum sambuci añ. ʍ. j. fenugreci: seminis lini añ. libꝫ. ß. ꝯquassatis decoctio fiat i vino: cū qua loco balnei stuphā bis in die faciat. Successiue vnctionē ⁊ ꝯfectionē postea: aut puluerē cū vino decoctiōis prescriptarū rerū sumat. ¶ Loco stuphe seu balnei infrascriptarū fumū per embo tum recipere potest. ℞. seminis agnicasti. ℥. j. ß. aneti. ʍ j. carui costi añ. ℥. j. ꝯquassentur: ⁊ in vino decoctio fiat: cuius fumuꝫ per embotū recipiat. ¶ Idem ex rebus stu pham ingredētibus fieri cōsimiliter suffumigatio potest vnctionem post faciendo semp ⁊ puluerē ⁊ confectionē re cipiendo. Suffumigiū spolij serpētis: vt in pcedenti capi tulo dictū est: ad educēda mēstrua a ꝓprietate quadā va lere maxime expimento cognitū est. ¶ Istis per tres di es ꝯtinuatis in quarto de ambab⁹ saphenis seu ex altera tm̄ fieri flebothomiam iubeas: vel potius hodie ab vna ⁊ cras ab alia ꝯtantius: vel vt dicebat supra in parte dome stica coxarum cū scarificatiōe vētosas apponi iubeas: aut sub poplite: aut sub calcaneo ⁊c. Premisse quoq; ligatu re ꝓuenīnt. ¶ Et ad nascalia trāseūdo. Accipe puluereꝫ diptami: cū quo ⁊ ex succo mercurialis arthemisie aut ab sinthij nascale conficias quod mulier deferat continue. ¶ Ex quouis quoq; infrascriptoꝝ puluerū cū succo curā guli mētastri mercurialis arthemisie maiorane absinthij camedreos aut camepitheos fieri potest: puta ex puluere boracis amomi myrrhe aristologie rotunde calami aro matici gariofilo. maiorane que mirabiliter dolorē matri cis sedat ⁊ diagridij cū quouis aut cū his plurib⁹ nascale ꝯficere potes. ¶ Idē ex camopitheos cū melle aut ex ami gdalis amaris cum oleo suo pistis: vel tere radices abro tani: ⁊ cū melle modico pulueris diagridij vel ellebori al bi nascalē cōficias. ¶ Vel aliter. Accipe triferā magnam sine opio: ⁊ cum modico aloes ⁊ masticis pulueris muli er nascaliçetur. ¶ Vel facias sic. Recipe myrrhe calamē ti montani añ. ʒ. duas: rute recentis. ʒ. iij. sauine. vncias sex terantur: ⁊ cum felle thauri conficiantur. Hoc potenter mēstrua educit: vt experientia noui. ¶ Vel aliter. Accipe si

cus siccas pingues satis: ⁊ de quis pscriptoꝝ puluerū cū his incorpora: ⁊ erit nascale suaue. ¶ Uel facias sic. ℞. radicū rubee maioris cipri añ. ℥. iij. succi arthemisie. ℥. ß. bñdicte. ℥. vj. incorporent: ⁊ fiat nascalia. ¶ Aliq suppositoria seu nascalia cū filo appēsa talia cōficiūt. ℞. laudani. ℥. j. galbani serapini cassie fetide myrrhe añ. ℥. j. fiant cū filo suppositoria addendo parum olei de lilio si opus fuerit. ¶ Multis in partib⁹ in forma solida electuariū de succo rosarū cū çucharo cōficit: ⁊ eū tūc vt digiti formā suscipiat in canulis pṗciūt: ⁊ talia suppositoria filo appēsa mirabiliter in hoc casu mēstrua ꝓuocāt. ¶ Et vt i pcedēti caplo dictū est: ex radicib⁹ q̄z malue bismalue tasibarbassi gladioli accori siue apij de lilij oleo punctis: ⁊ ex puluere ellebori albi: myrrhe scamonee aut costi: deinde aspsi suppositoria pua cū filo appensa cōfici possent. ¶ Deinceps nascalibus in pace relictis si pessarijs vti libuerit: facias sic Succi mercurialis absinthij maiorane: arthemisie gallitrici vel mētastri. ℥. vj. accipias: ⁊ pulueris myrrhe. ℥. ij. serapini. ʒ. ij. cōmisce: vel hoꝝ loco pulueris diptami aut amomi appone tantūdē: aut cuiusuis alteri⁹ descripti simplicis totiūq̄ tepidū p siringā in matricē apponi iubeas. Si ex nascalib⁹ seu pessarijs matrici seu collo nocumentum sequeref aliquod ad capitulū ꝓcedens recurre. Et sic mēstruoꝝ retētiōis colere cā ꝓuētētis cure h finis esto

¶ De cura retentionis menstruorum a melancolia prouenientis. Capitulum .v.

Melancolicus humor vt ante dictū est menstrua detinet sepe. Pro cui⁹ cura sex rerū nō naturaliū ad calidū ⁊ humidū regimen declinet: ad humidū tñ magis: cum ipse humor sicco q̄z frigido participet plus. ¶ Ad materie deinde digestionē veniēs facias sic. Accipe calamēti origani arthemisie: sticados scolopēdrie: eupatorij: floꝝ boraginis buglosse violaruꝫ capil. vene. camedreos añ. ℳ. ß. radicū apij: spagi: feniculi: corticū radicū caparoꝝ añ. ℥. j. ligritie passularū añ. ℥. ß. fiat decoctio: in cui⁹ fine adde epithimi. ℥. j. ⁊ cū lib. iij. çuchari ⁊ aceti. ℥. iiij. fiat sirupus aromatiçat⁹ cū optimo cinamomo: de quo accipe. ℥. j. ß. aque fumiterre: aq̄ arthemisie: aq̄ buglosse: añ. ℥. j. misce ꝑ vna vice: ⁊ totiēs isirmo tribue q̄ materia digesta videaf. ¶ Aliter. ℞. oximellis simplicis. ℥. ij. sirupi de radicib⁹ acetosi. ℥. j. misce cū aquarū sparagi florum sambuci: pipinelle añ. ℥. ij. ⁊ ꝑ duab⁹ vicib⁹ sufficiet: quē si clarificare libet cū cinamomo aromatiçef: ⁊ totiens de eo in potu tribue donec materia appareat digesta. ¶ Quam postea isto cū solutiuo solue. Q̄d. ℞. capil. vene. floꝝ boraginis buglosse: violaꝝ floꝝ: lupulorum sticados camedreos añ. ℳ. ß. polipodij. ℥. iij. liquiritie passularū añ. ℥. ß. cōquassenf: ex qbus decoctio fiat: in cuius fine adde epithimi. ℥. ß. ⁊ cū hac. ℥. j. cassie extrahatur aut manne cui amech. ℥. j. ß. diafinicōnis. ℥. j. sirupi violati. ℥. j. addaf ⁊ medicina fiat. ¶ Uel aliter. ℞. mirabolanorū indorum. ℥. ß. citrinoꝝ. ℥. ij. in aqua lactis caprarū infundatur: in qua p horas. xij. in infusione pmaneāt. Ex quib⁹ deinde expressio fortis fiat: cū qua cassie aut māne. ℥. j. cū predicta decoctione extracte misceaf pulueris epithimi addendo. ʒ. ij. çinçiberis gra. vj. mellis rosa. ℥. j. ⁊ fiat potus. ¶ Uel. ℞. ℥. j. pillularū indarū: hoꝝ loco tribue vel approꝑatuꝫ ex solutiuis aliquod vnū q̄ cōiter medicis nota sunt. Euacuata materia ad balneū trāseundū est. Pro quo res ꝑ balneo in ꝑcedēti capitulo descriptas: accipe rorismarini: calamēti origani folioꝝ lauri: lauēdule añ. ℥. j. ß. addas. mō in antescriptis caplis posito mulier balneef vel stuphas seu suffumigia ꝑut ibi scribif balnei loco faciat. ¶ Cūq̄ lectū intrat ex vnguēto in capitulo de cura retētionis menstruoꝝ a flegmate ꝑuenientis descripto ante ⁊ retro pungatur: deinde pulueris infrascripti cū. ℥. ij. rerū que statiꝫ scribenf: coclear vnū accipiat. qui. ℥. j. recipit ei⁹ pulueri qui in cura retētionis mēstruoꝝ cū colera in causa describitur: addēdo camodreos. ℥. j. thimi seminis leuistici: seis

isopi: tormentille añ. ʒ. ij. çucchari ad pondus omniū fiat puluis. ¶ Res ꝑ vini decoctioē. Accipe camedreos recētis camepitheos floꝝ sambuci: florū anthos: thimi melisse mercurialis arthemisie añ. ℳ. ß. seminis iunipi ⁊ fenugreci añ. ℥. ij. radicis valeriane sparagi brusci feniculi añ. ℥. j. ß. seminis abrotani. ℥. ß. faseoloꝝ rub. cicerū ru. añ. pu. j. Ex his cōquassatis vel ex vna parte in vino decoctio fiat de quo cū pulueris pscripti cocleari vno. ℥. ij. sumat. Q̄ si puluerē nō velit. ℥. j. cōfectiōis infrascripte loco eius recipiat. Accipe pscripti pulueris. ℥. j. çucchari dissoluti in decoctione rerū imediate ꝑ vini decoctione descriptaruꝫ li. ß. fiat confectio in morsellis. ¶ Loco cōfectiōis aut pulueris. ℥. ij. succi rosmarini bibere pōt: aut tantūdē succi radicis raphani siluestris cū vino decoctionis rerū prescriptarū extracti: veluti alijs in capitulis dictū est vini infusionis assari. ℥. iij. sumat. ¶ Et q̄ in oīm valet retentione mēstruoꝝ talia dū fiunt ex capriolis vitis nigre primitus cū nascunf in brodio carnis: aut oleo cōmuni ferculū fiat quod mēstruoꝝ ad eductionē prepat mirabilr. ¶ Hoc in casu si nascalibus suppositorijs seu pessarijs opus sit i capitulo imediate descripto regre: q̄ si fortiorib⁹ ad caplm de cura mēstruoꝝ retentionis a flegmate ꝑuenientis recursum habe. ¶ His pactis vt sanguis ad inferiora trahatur incidi saphenā audacter facias tres aut quattuor sanguinis. ℥. extrahēdo tantūmodo: ac vētosis aut dolorosis ligaturis: vt in ꝑcedentib⁹ capitulis dictū ē vtere. ¶ At si in pma lunatiōe ista nō sufficiāt vbi opus sit purgationeꝫ in secūda reitera: ad balnea vnguēta: ⁊ alia successiue fm prescriptū ordinē procedēdo. ¶ Et si purgatiōe opus nō sit. ℥. j. ß. sirupi in ꝑncipio hui⁹ capli descripti cū. ℥. iij. decoctiōis rerū que statim scribenf sumat: que sūt camedreos: camephiteos: flores boraginis: buglosse: radices valeriane: brusci: sparagi: apij ⁊ endiuie ⁊ cicera rubea ac rubei faseoli: de quolibet horū parūper accipe: ⁊ dectionem cū sirupo sumendā facias: ⁊ de tali dieb⁹ octo cōtinuis sumere potest. ¶ Balnea tamē stuphas seu suffumigia non omittas vnctiōe successiue ꝑfectione seu puluere cū decoctione dicta vtef. Et vt supra dixi ligaturas quoq̄ dolorosas facere potes: dolori quoq̄ seu ardori ex pessarijs seu nascalib⁹ facto: vt ꝑcedētibus in capitulo succurre. Et sic retētiōis mēstruoꝝ ab humoris vitio qualitercūq̄ prouenerit curā cū ordine quodā habes. ¶ Et eius q̄ humoris vitio ꝑuenerit cura patet aperte. Nam si a frigiditate his vtere que in cura retētiōis menstruoꝝ ꝑuenētis materia euacuata describunf. Si a caliditate cū colera: si a siccitate cū melācolia digestiuis ac solutiuis ꝑtermissis. Et epilogādo si fine materia a caliditate frigidis vtere: si a frigiditate nimia calidis: ⁊ si a siccitate humidis: q̄ si prescripta tibi nota fint ad actum ista ducere scies facillime. Et hec de retētiōis menstruoꝝ causis signis ac cura.

¶ De causis ⁊ signis tā ꝓnosticis q̄z demōstratiuis suffocationis matricis ⁊ de cura. Caplm .vj.

Matricis suffocatio est ipius versus diafragma ꝓpter fumos ac ventosos vapores in ea corrupta ex materia genitos ascēsus: quo fit vt pulmone ac corde cōpressis ꝑ spirituū euētatōe necessaria a debita dilatōne impedianf. Cui⁹ ex causa mulier pfocata manet: ⁊ propter nocumentū cerebro cōmunicatū sensu ac motu priuatur: ac nōnunq̄ suffocata perit: vnde passio hec ab effectu nō minus q̄z ab accidēte nomē sortita est. ¶ Hui⁹ cause sunt preter naturā menstrua detenta: sperma quoq̄ ac humor qlibet corruptus: ⁊ in matrice cōgestus: esto sperma hoc ceteris efficiat frequētius. ¶ Signa in hac duplicia sunt quedā paroxismū actu existētē quedā eū futurum denūciant paroxismi actu entis signa mulier anhelitu ac pulsu ꝓuata manū sup ventrē fixā: vt mrīcis ascēsum ꝓhibeat tenet: curua manet: ⁊ si rñdere neq̄at: vocātes tñ audit itelligitq̄: pallēs q̄z ac discolorata sēsu ⁊ motu ꝓuaf oī q̄ ex re mortua plerūq̄ credif: ⁊ qppe nō inuanū: cuꝫ plu

rime prefocate peant. ¶ Sed lane floculo ad nares posi-
to pꝺoꝝ relatu hoc cognoscit: tñ id iudicium mihi fallax
apparet: cũ aer astantiũ flatu agitet cõtinue. Sed in loco
quiescẽti phialã repletã aqua sup pectꝰ pone aut ciatum:
nã stante vita pectus dilatari necesse est: ꝛ sic viua si fuerit
agitari ꝛ cõmoueri aquã oportet. ¶ Uel ad os ꝛ ad nares
speculũ bñ tersum ꝛ politũ apponas: qꝛ si viuit necesse ẽ
anhelitũ emitti: quo fit vt speculũ inficiat: ꝛ hoc inter cete
ra certissimũ expimẽtũ existit. Cũ attamẽ ptres iã dies na
turales sic stetisse aliquã cõpertũ est: ꝛ deinde reuixisse ci
tra tẽpus illud sepeliri eã ꝓhibe. ¶ Futuꝝ paroxismũ in-
frascripta signa aut ex his plura antecedere solẽt: vt capi-
tis dolor: scotomia: vertigo: pulsus cordis: anhelitus dif-
ficultas: rõnis pmixtio: pturbatio intellectꝰ: debilitas i to-
to: ꝛ in crurib' maxime: ꝛ ab vmbilico ad muliebria vsqꝫ
dolor frequẽs sentit. Hi. n. fumi putridi ad caput euntes
dolorẽ ipius ac scotomiã seu vertiginẽ inducũt: q si spiriti
bus misceant: rationẽ ac intellectũ pturbãt oẽm: quibꝰ ex
oibꝰ aiali virtute debilitata: pigritia ac debilitas accidit i
toto: ꝛ in cruribꝰ qꝫ maxime ꝓpter distãtiã a fonte caloris
maximã. ¶ Fumꝰ qꝫ ab illa materia corrupta resolutꝰ ma
tricẽ sursum pellit: q ad diafragma ascendẽs ipm coartat
multũ. ¶ Et si deinceps ad caput fumos raptũ habere cõ
tingit matricẽ in caput deuenisse mulieres non dubitant:
vnde a matricis mala dispositõe vexate dolorẽ aliquo in
loco dũ ꝑsentiũt illuc matricẽ reppe aiũt siue in gula: capi
te: nuca: alio' siue quouis in loco fumi illi pueniãt: cuiꝰ op-
positũ si dixeris te medicũ stolidum ꝑdicabũt. ¶ Passio
hec cũ epilepsia apoplexia ac litargia cõuenientiã hꝫ plu-
rimũ. ¶ Sed his signis ab epilepsia discernit in suffoca-
tione nisi in mortali spũs apparet nunqꝫ. nã pre angustia
spũs in pectore aut canna pulmõis cum agitãtur: ex quo-
rum agitatiõe spuma paucula inde exorit: q virtutis pro
habẽdo anhelitu conatũ vltimũ oñdit: ꝛ sic suffocate mor
tem ꝓximã denotat. ¶ In ipa ꝑterea membrũ versus ori
ginẽ: nec trahit vllum vnde spasmꝰ fit: nullus motu tamẽ
priuatur: ꝛ esto respõdere nequeat: vocãtes tamẽ intelli-
git: ac paroxismo soluto q facta sunt meminit. ¶ In epile
psia ad os humiditas a capite ꝓpulsa: ꝛ a frequẽti anheli
tu agitata in spumã cõuertitur: que viarũ cerebri deopila
tionẽ: ꝛ successiue paroxismi solutionem denũciat. ¶ In
hac ꝑterea cũ mẽbra versus originẽ cõtrahũtur spasmus
quidẽ fit: motu tñ nõ caret omĩno cũ quo anhelitꝰ manet:
vociferãtes nõ audit peius atqꝫ intelligit. Et q in paroxis-
mo facta sunt recordat minime: ꝛ p hoc suffocationẽ ab
epilepsia discernes. ¶ Uerũ cũ apoplexia qꝫ in epilepsia
h preualẽt omĩa suffocationẽ ab ea distigues facile. ¶ Ab
litargia suffocatio differt. litargicus. n. febricitat dolorẽ in
vna parte capitis tãtũmodo sentit: cui pulsus vndosus ac
magnꝰ inest. Suffocata võ dolorẽ capitis sine fe. patitur:
atqꝫ spasmosus pulsus atqꝫ rarus est. ¶ Nũc aũt cognosce
re tua interest si passio hec retẽtõis mẽstruoꝝ: an sperma
tis retẽti vitio ꝓueniat. ¶ Si mẽstruoꝝ patiẽtis narratio-
ne tibi notũ fiet: ꝛ si de vrine significatu ad caplm ꝑcedẽs
recursum habe. ¶ Si spermatis retenti vitio hoc fiat: iu-
uenis delicata erit laute: iocunde ac in ocio viuet cõsocio
quoqꝫ caret: ꝛ certiꝰ hoc est si viro iam assueta fuerit: cuiꝰ
vrina atqꝫ subcitrina ꝛ cũ substãtia tenui ac obscura erit.
vrina. n. citrina aut subcitrina ꝛ tenuis sup humorẽ melã
colicũ cõmuniter significat q in tali passiõe dominiũ ha-
bet. Obscurus aũt in ea ex fumo illiꝰ spermatis resoluti
fit: qui cũ vrina mixtus ipius obscuritatẽ causat. ¶ Sꝫ ex
humoribus corruptis passionẽ illã ꝓuenire scias: si nec
mẽstrua retenta fuerint: nec ꝯsocio viro caruerint. Et sic
passiõis huius demõstratiua signa tibi patẽt. ¶ Prono-
stica signa in hac passiõe sunt facilia: nam accidẽtia leuia
paroxismi breuitatẽ significãt: ipsoꝝ autẽ intẽtio cum pa
roxismi lõgitudine: an pitura sit te dubitare facit. ꝙ si ad
illud veneris vt spuma ad os defluat: mortẽ proximã ti-
me: ꝛ maxime si spermati corrupti vitio ꝓuenire cogno-
ueris. Et si tamẽ de morte hesitaueris ciatũ aque plenũ
super pectus quiescẽti i loco apponi facias: vt dixi. ¶ Ad
curã deinceps transi. Et cũ pauperculã suffocatã inuene
ris ne sic crudeliter ꝑeat succursuꝫ statim adhibe. ¶ Et
primũ cum aceto ꝛ sale circa extrema fricatiões aspere fi-
ant. Ligature deinde dolorose: successiue in pectine aut
domestica coxarũ parte seu sub poplite vẽtosas sine sca-
rificatione apponi iube. ¶ Deinde fetida ꝛ odoratu hor-
ribilia naribꝰ applica. horribilis. n. odor animalẽ spiritũ
sopitũ cõcutit: ac impetuose cõmouet qui p lacertos ꝛ ner
uos ad cerebrũ deueniẽs virtutẽ motiuaꝫ in eo euigilat.
Et hi quoqꝫ spũs sic impetuose moti: cũ cor attingũt vir-
tutem vitalẽ sopitã expgiscunt ꝛ dehinc furiose: vt ita lo-
quar: ad matricẽ veniẽtes: vt a diafragmate descẽdat: irri
tant. atqꝫ vt contẽta in ea materia venenosa expellat: vir-
tutem expulsiuã stimulãt iuuantqꝫ. Et sic mulieres in his
docte omẽs quecũqꝫ fetida naribꝰ applicant statim: vt om
nium animaliũ incẽsas plumas ꝛ pdicis maxime homis
capillos: canis quoqꝫ pilos ac hirci filtrũ etiaꝫ ac corium
qõlibet vngulas pariter ac cornu quodcũqꝫ. ¶ Sed vt in
ter te ꝛ vulgares differentiã ponas aliquã: vtere assa feti-
da castoreo serapino galbano armoniaco ꝛ similibꝰ. tali-
um. n. fumi matricẽ mirabiliter fugãt: cũ quo si sternuta-
tionẽ induxerint nihil supra. Et de his tuo modo cõposi-
tiones facias. ¶ Ego in casu isto expertissimũ hoc inuẽi:
qd ℞. castorei galbani in aceto resoluti añ. ℥. ß. sulfuris. ℥
j. misce ꝛ naribꝰ fumũ applica. ¶ Per inferiꝰ mulier pã-
nis bene tecta ne ad nares odor ascẽdat per traiectorium
cũ odoriferis suffumiget: vt laudanũ alipta muscata gal-
lia muscata cinamomi gariofoli lignũ aloes calamꝰ aro-
maticus valet: ꝛ vltra hoc odoriferum quodlibet. ¶ Pre-
stantissimũ quoqꝫ est os vulue ex aliquo odorifero inun-
gere ꝛ ad intra collũ cõfricationẽ facere. sepissime. n. cor-
ruptũ sperma seu humor aliꝰ venenosus ex cõfricatiõe ta
li egredit ꝛ prefocata ab egritudine soluit. ¶ Et si per te
multa ex odoriferis cõponere possis: hoc ego tamẽ inue-
ni singlare: qd ℞. musci. ℈. j. gallie muscate. ʒ. j. olei de li-
lio. ℥. ij. in mortario simul agitentur. Obstetrix deinde os
vulue pungat: inunctũqꝫ digitũ si corrupta fuerit qꝫto plꝰ
poterit immittat matricis collum fricãdo cõtinue sperma
eius corruptũ: seu humorẽ quẽuis aliũ venenosum taleꝫ
per fricationẽ matrix euomit. ¶ Cunqꝫ suppositio in hoc
casu ꝑualeat si maritus habuerit eam supponat galiardi
ter: qꝛ nihil supra. ꝛ hec in paroxismo fiẽda sunt. ¶ Extra
võ si mẽstrua retẽta in causa fuerint: ea ꝓut in capitl'o pre
cedenti te docui ꝓuoca. ex cuiꝰ doctrina cũ hoc humores
corrupti si qui fuerint: digerere ꝛ euacuare facias. ¶ Si
võ retẽti mẽstrui vitio suffocatio ꝓuenerit ꝑmissa flebo-
tomia: ꝛ humoꝝ facta euacuatiõe vbi opus sit stratum ex
herbis folijs arboꝝ frigidis ꝛ alijs similibꝰ mulier super
incũbat: vt sunt folia salicis vitis violarũ florũ nenufaris
et similia. ꝛ inter cetera a ꝓprietate quadã folia agnicasti
obtinẽt principatũ: vigilia insup exercitio abstinẽtia ac si-
milibꝰ corpus macerãtibꝰ vtatur. hanc passionẽ talia pfe
cte curant: Nam sine cerere ꝛ bacho friget venus. Talia
deo dedicate vidue et in castitate viuere cupiẽtes obser-
uare debent. Nubiles võ nubãt. ¶ Pregnãtibꝰ hec pas-
sio accidit sepe his caute ꝑscripta ꝓpter aborsus timoreꝫ
approximãda sunt: ꝛ ideo inter alia suppositio principa-
tum obtinet. Et hoc de ꝑfocatiõe caplm finẽ accipiat.

¶ De causis ꝛ signis tã ꝓnosticis qꝫ demõstratiuis apatis
matricis cancri ꝛ ragadiarũ. Caplm .vij.

Postema matricis ẽ tumor i substam eius a quauis
a causa ꝑter naturã ꝓueniẽs. ¶ A primitiua quidẽ ꝙ
cõtingit ipm generari sepe: vt casu pcussione coitu
superfluo partu inaturali difficultate pariendi aborsu et
obstetricis defectu parienti succurrere nescientis. ¶ Ab
antecedẽte qꝫ causa gñat apa sepe tale vt ab huore quo-

cūq3 i mřicis subam pter nām collecto siue q̄li^te aut q̄nti-
tate peccet: qđ tā fit^9 rōe quā mā̃e diuersitate varietatē re-
cipit: ⁊ q̄ppe grādē. nā ex sanguie col'a flāte ⁊ mēl'ia pōt gi
gni indrñter i fūdo mřicis aut i laterib^9 seu v̄sus orificiū
aut i orificio aut i collo plerūq3 ex q̄rū oīm diuersitate va-
riaṫ ⁊ cura. ¶ Attēde ḡ q̄ taliū apatū demōstratiua signa
quedā cōia ⁊ quedā ꝓpria existūt. Cōia: dolor ac graue-
do in vtero sentiṫ inflatur pecten rectū intestinū aut vesi-
ca coartaṫ sic: vt feces nōnunq̄3 exire nequeāt ⁊ vrina in-
terdū: stomachus plerūq3 dolet ac nausea subuersio ⁊ sin
gultus sepe fit: dolet quoq3 caput ⁊ sinciput magis ⁊ inter
alia oculoꝝ radices. ¶ Distinguētia v̄o signa rōne situs
sunt si in matricis fūdo ipm apa fuerit dolor a diafragma
te vsq3 ad muliebria sentiṫ: ⁊ cū ex inspiratiōe vēter inferi
or extēdatur: tali extēsiōe dolor tūc augetur: ꝓpter qđ dif-
ficultas tunc inspirādi fit: in hac q̄3 in ceteris maior. ¶ In
laterib^9 si fuerit aut in ipoꝝ altero ibi dolor aderit: dolent
atq3 inguina ⁊ v̄tebrū apati lateris cū quo coxarum adest
grauitas. ¶ In inferiori pte ⁊ versus orificiū apa si fuerit
vesica coartaṫ: vnde vrine fit difficultas dolor circa pecti-
nen ⁊ pitoneū augetur magis. ¶ In postrema pte ⁊ ver-
sus dorsum apa si fuerit dorsū ac renes dolebūt ac feces ꝓ
pter intestini recti coartationē retinentur in collo: visu ⁊
tactu discerniṫ. ¶ Q̄ si ex sanguine gigni cōtingat ex do-
lore pulsatiuo palpebrarū ac venarū oīm inflatiōe febris
ꝯtinua erit oculoꝝ citrinatio ad rubedinē decliabit. Lin-
gua nigrescit ⁊ alienatio mētis sepe fit: vrina rubea erit:
aut subrubea p totū liuēs: pulsus v̄o magnus: plen^9 ⁊ vn
dosus. ¶ Si ex colera generabiṫ dolor erit pūgitiu^9: ⁊ ve
ne oēs q̄ sunt sub oculis maxime citrinescūt: vrina ignea
et intēsa valde: pulsus durus: ⁊ frequēs alienatio: nigre-
do lingue: vigiliaꝝ instātia: ⁊ alia atq3 accidētia q̄3 in cete
ris erūt itēsiora. ¶ Flegma se. mitē causat ⁊ esto dolor gra
uatiuus fit: nō t̄n intēsus multū eius vrina ac discolorata
valde existit: pulsus mollis ⁊ inordinat^9. ¶ In mel'ia ē fe
bris lenta: dolor mitis: pōdus in matrice grādē: liuescunt
vene oēs ⁊ saphene p̄cipue vrina interdū subtilis ad plū
beitatē declinās: nōnunq̄3 t̄n tenuis atq3 alba: pulsus ior-
dinatus: durus: paruus ⁊ tardus. ¶ Et his in oīb^9 cōpl'o
totius habitudo etas: p̄cedēs regimē: tp̄s anni: ⁊ his sil'ia
antenotāda sunt ⁊ hūor cui assentiūt magis ille in cā erit
demonstratiua hec sunt. ¶ Pronostica aūt vbicūq3 talia
apata fuerint siue ex quauis materia generātur curā reci
piūt difficulter. Et si in matricis fundo vt. A. placuit curā
tur nunq̄3. ¶ Hoꝝ calida inter egritudines acutas cōpu-
tātur: dies itaq3 creticas tā indicatiuas q̄3 radicales atten
de: ⁊ f̄m occurrētia illis in dieb^9 honorē habere si cupis
iudica. ¶ Porro apa quodlibet aut resoluiṫ aut dubele-
tatur aut sclirotiçaṫ. vnde loci detumefactio pōderis siue
grauedinis remissio doloris se. accidētiū ac alioꝝ q̄etatio
apatis resolutionē significāt. ¶ In saniē v̄o si mutetur se.
dolor pulsatio alia ⁊ accidētia dū ḡnatur intēdūtur: oīa
genita v̄o remittūtur q̄ si lenis alba eq̄lis ac boni odoris
exierit: salutē portēdit. diuersorū colorum diuerse sub̄e et
odoris horribilis de patientis salute te dubiū faciet: tales
eni moriūtur vtpl'm. ¶ Si ad sclirosim pmutetur p̄ter pō
dus ac grauedinē accidētia q̄etanṫ alia: ⁊ tūc difficil'r aut
nunq̄3 curatur: sed in cancrū mutaṫ psepe: qđ si ex ipi^9 di-
uturnitate intēso atq3 dolore ⁊ in loco caliditate ex̄nea ex
istēte cognosciṫ. ¶ Et si vlcereṫ hūiditas acuta ad viridi-
tatē declinās egreditur q̄ acuitate sua iterdū corrodit tm̄:
vt i mřice venarū rūpatur aliq̄ a q̄ t̄n sanguis emanat pu
rus. ¶ Et cācer q̄cūq3 siue vlceratus siue nō vlcerat^9 cura
tur nunq̄3 nisi in loco fuerit q̄ tot^9 suis cū radicib^9 extirpa
ri possit. ¶ Ragadie aūt q̄ sūt aliud nihil q̄3 vlcera q̄dam
parua sepe ⁊ materie ḡnantur malignitate ex apate q̄3 et
ex causis apa ḡnantib^9. ¶ De quarū cura tarda si fieri pos
sit: an scit ⁊ an ad salutē vel ad mortē ifirmā pducere apta
sint si scire cupis saniē egrediētē aut virulētiā aspice ⁊ f̄m
illi^9 dispōem: vt statim dictū fuit: iudiciū facias. ¶ In his
p̄terea apatib^9 accidentia fortificari si videris frido cū su
dore vocis ablatiōe ac frequēti sincopi hāc paupculā mo
riturā denuncia. ¶ Et h̄ de causis ⁊ signis tā ꝓnosticis q̄3
demōstratiuis apatū matricis: cācri q̄3 ac ragadiarum.

¶ De cura apatis mřici cal'i q̄litercūq3 termietur. Ca. viij

Prescriptus tibi notatis ad apatū calidorū curā de-
ueniā p̄mo. ¶ Et qual'r sex rerū nō nāliū regimen
in tali casu disponēdū sit tanq̄3 medico cuilibet no-
tum nō inscribā: Sed ad appropriatā curā deueniā solū.
¶ Calidū matricis apa sanguineū aut colericū erit. In q̄ꝝ
p̄ncipio flōmiā fieri necesse est. In sanguineo t̄n q̄3 in cole
rico fit copiosior: vñ materieb^9 cōib^9 euacuatis corpis si
ꝓpter plenitudinē diuersionē q̄ris basilicā incidi primo
facias: ⁊ in die scđo saphenas ambas. de sanguie v̄o f̄m
corpis dispōem quātitatē extrahi facias: q̄ si etas aut ali-
quod tale flōmiā fieri vetat: diuertere mām mō cupias: su
per nates p̄mo vētosas cū scarificatiōe apponi iube: i cra
stinū v̄o in domestica coxarū pte aut sub poplite etiā3 po-
nātur ⁊ cū scarificatiōe: ⁊ cū in hoc casu indebite sangui-
nem attrahēdo taliū cura initiū potissimū sumat in extra-
ctione sanguinis diligentiā appone. ¶ Deinde si ad mino
randū materiā ⁊ ad appropriata materie digestiua: ⁊ tan
dem ad ip̄ius eūatiua ꝓpria venire opus sit: discretiōi tue
hoc derelinquo: ideo ad approbata localia solū deuenio
¶ In p̄ncipio itaq3 renes ac ptes femorales epithimentur
epithimate tali. qđ ℞. succi plāta. succi maurelle. añ. li. ß.
aceti. ℥. j. san. draco. boliar. añ. ℥. ß. misce. ¶ Uel al'r. Acci-
pe aq̄ plan. li. j. olei ro. ℥. iiij. boliar. ℥. j. san. draco. ℥. ß. ace
ti. ℥. j. ß. misce: ⁊ cū illoꝝ altero loca dicta sepe epithimenṫ
¶ Uel facias sic. Accipe suc. plan. virge pastoris solatri sēp
uiue endiuie: ⁊ cū quouis parū aceti misce: ⁊ infusas peti
as tactis locis sepe applica. ¶ Uel meli^9. Accipe olei ro.
℥. ß. al. ℥. vj. aceti. ℥. ij. boliarmeni. ℥. iij. duc i mortario diu
et dicta loca sepe punge: vel petias int^9 madefactas impo
ne. ¶ Ab intra v̄o corrupta si mulier fuerit accipe ro. ru.
lentiū excorticatarū plan. virge pastoris: solatri: endiuie:
añ. M. j. ad duarū vsq3 ptiū ꝯsumptionē decoctio fiat: ex
cui^9. ℥. vj. matrix pesariçeṫ sepe. Ualēt ad idē endiuie suc
ci tepidi. ℥. vj. solatri plan. sempiuue ac virge past. ¶ Uel
facias sic. ℞. decoctiōis gallarū balau. lentiū excorticata
rū sumach ro. ⁊ mirtilloꝝ. ℥. vj. ⁊ fiat vt p̄us. ¶ Mulieri
nō corrupte aut pesariçari nolēti ex infrascriptis balneū3
ab vmbilico infra fieri iubeas: ex q̄b^9 etiā empl'a fieri pñt.
¶ Scđa aut tertia trāsacta die tā ꝓ pessarijs q̄3 exteri^9 ap-
plicādis camomillā semē lini ⁊ fenugrecū cū p̄dictis adde
¶ Tūc etiā ex cāomillino oleo vnctio exterius fieri debet.
¶ In statu malue bismalue camomille mellilotī fenugre.
se. lini añ. M. j. caricarū nūero. xx. fiat decoctio: in q̄ muli
er sedeat: aut ex ea mulier pessariçeṫ: aut ex his empl'm fi
at exteri^9. ¶ In declinatiōe. Accipe aq̄ sāsuci aut sāsibrij
℥. iiij. olei de lilio aut de enula. ℥. ij. fiat passariū. Oleū q̄3
de lilio aut de enula solū pessariçatū valet. ¶ Uel facias
sic. Accipe aque sansibrij aut sansuci. ℥. iij. pinguedis gal-
line aut anseris. ℥. j. storacis liq̄de galbani añ. ʒ. j. olei de
lilio aut de enula. ℥. j. fiat pessarium. ¶ Uel aliter. Accipe
aque sansuci. ℥. iij. medullle cruris vituli pinguedis gal-
line añ. ℥. j. storacis liq̄de. ℥. ß. laudani. ʒ. iij. liq̄fiant oīa
simul fiat pessariū3. ¶ Uel nascale facias isto mō. Accipe
laudani. ℥. ß. storacl calamite galbani añ. ʒ. j. pinguedinis
anseris. ʒ. ij. fiat nascale: quod etiā ex solo laudano factū3
in hoc casu optime valet. ¶ Hec ad apatis resolutionem
fiēda sunt: q̄ si tardenṫ ⁊ ad saniē apa deuenerit: tūc aut p
vesicā: aut p intestina: aut p mřicis os egrediṫ. Si p vesicā
ex vrina si sanies in ea pmisceṫ: cognosciṫ. Per intestina
ex egestionib^9 ⁊ p os matricis visu. ¶ In casu p̄mo ad ve-
sice vlcerationē p̄cauēdā aq̄ ordei cū q̄ttuor seminū cōiū3
fridoꝝ emulsiōe ac sirupo violato i potu sepe tribue. In
scđo h̄ clistere sepe fieri iube: qđ. ℞. aq̄ decoctōis ordei li.

ß.cū q̄ diſſolue vitellos duos ouoꝝ olei roſ.℥.iij.mellis
roſ.℥.j.⁊ fiat cliſtere.¶Si aūt p mr̄icis os cū aq̄ mell'aut
ordei peſſariçādo ſepe mūdificet:vel ex ſero capꝛino cum
melle ro.et ē optimū.¶Uel facias ſic.accipe iſopi abſin-
thij añ.M.j.vini al.lactis añ.li.j.mellis ro.℥.iiij.ad con-
ſumptionē vſqꝫ tertie ptis ſit bulliāt:de q̄ tepida p fiendo
peſſario.℥.vj.accipias.¶Q̄ ſi ex his aut quouis alio do-
lor ſiue ardor i matrice fiāt:Accipe arnogloſſe ſolatri añ.
M.j.fiat decoctio:de q̄ accipe.℥.iiij.lactis.℥.ij.albuminis
oui recētis vnū:diu ſil'agitent:⁊ ex eo matrix peſſariçet.
¶Uel idē ex amurca olei roſati ac lactis añ.℥.iij.facere po
teris:⁊ talia tepida ſemp imponi debēt.¶Phiſicoꝝ plu
rimi mūdificatiuis vtunt tantūmodo cū ex mūdificatōne
vlceris frequēti carnē regenerari poſſe ſperāt.¶Tu tñ ſi
hoc in caſu incarnatiuis vti volueris vlcere mūdificato
facias ſic.℞.lactis vaccini.℥.vj.thuris alo.mirre.boliar.
ſarcocolle corticis cāne cōbuſti cucurbite ſicce ⁊ cōbuſte
añ.℥.ß.puluis fiat cui⁹.℥.ß.lacte cū p̄dicto miſce ex q̄ tepi
do peſſariū mane ⁊ ſero fiat.¶Sanie tñ in magna egre-
diēte quātitate ſepius mūdificatio ⁊ incarnatio q̄ꝫ vicib⁹
duab⁹in die vti neceſſe eſt.¶Alij ſic faciūt.Accipe ceruſe
litargiri ſan.draco.boliarmeni gūmi arabici añ.℥.j.con-
quaſſent ⁊ in li.iij.lactis ⁊ olei roſati.℥.vj.bulliāt ad ter-
tie ptis vſqꝫ ꝯſumptionē:poſtea colet:de cui⁹colatura ℞.
℥.vj.⁊ fiat peſſariū.¶Alij i decoctiōe tacta cere citrine.℥.
ij.adiūgūt ⁊ tu facias ſi libet. ¶Ad hāc intētionē trociſci
de charabe in potu ſepe dati cōmēdant multū. Ex quib⁹
oib⁹ apatū matricis calidoꝝ q̄litercūqꝫ terminent a p̄nci
pio ad finē vſqꝫ patet manifeſte:ac vlcerū quorūcūqꝫ a q̄-
uis cauſa ꝓueniant:cācroſis dūtaxat exceptis.Illa.n.nec
alio modo q̄ꝫ dum apoſtema in ſaniē mutatū eſt curētur.
Et hoc capitulum hic finitur.

¶De cura apatis matricis frigidi ac apatis indurati in cā-
crum tamē nondū conuerſi. Caplm .ix.

In curādis apatibus frigidis ſm exigentiā ſex reꝝ
i nō naturaliū regimen tu ipſe diſpone.¶Deinde
ad euationē peccāt materie cū digeſtiuis ac appro
priatis ſolutiuis accede:⁊ ad curā localiū ꝓpriā ſucceſſi-
ue.Ad ſcliroſim v̄o vt plurimū cū deueniant in approxi-
mando nimiū reſolutiua caut⁹ eſto ne ſubtili ſoluto cine-
ritiū remaneat.In p̄ncipio igit facias ſic.℞.lithij thuris
aloes ciperi acacie croci armoniaci añ.ptes eq̄les ex ipo
rum.℥.ß.cū ſucco cauliū aceti parū adduto diſtemperata
matrix peſſariçet.¶Ex his q̄ꝫ emplaſtrū facere poteris
exteri⁹:vel in lixiuio in quo paꝝ ſalis ⁊ aceti bullierit:in-
fuſas petias exteri⁹applica:⁊ q̄ꝫto magis ſtatui approxia
ueris plus debes aceti addere. Q̄ ſi reſolutionē peteret
in ſtatu ac declinatiōe.℞.alumīs ſulphuris myrrhe ſal'.
añ.ptes eq̄les cū oleo roſ.modico aceti addito hoꝝ.℥.iij.
immiſce:ex quo peſſariū cōfice.Potes ⁊ infuſas petias ex
teri⁹ applicare.¶Si v̄o apa dubelitari cerneres.℞.radi
cem lilij cepas aſſatas liacias fermētum ⁊ ſemē lini q̄ꝫ pi-
ſtas:⁊ cū axungia aut butyro empl'm fac applicādū exte-
rius:quia ⁊ ſi eius virtus ab apate ſatis diſtet:retinēdo tñ
calorē ac eū circa locū cōfortādo auxilij preſtabit nō paꝝ.
Peſſariū v̄o ex ſe.lini ⁊ ficuū decoctiōe fiat.¶Et qr apa
tale ⁊ ſi matuꝝ ſit rūpit nō facile cū peſſarijs adde paruꝫ
ſimi colūbini ⁊ fermēti.¶Ualet etiā in hoc caſu ſcabioſe
ſuccus aut naſturtij peſſariçat⁹ ⁊ eo magis ſi de colūbino
ſimo ac de fermēto parū addideris.¶Si aūt in matricis
collo aut orificio apa fuerit tale cū ferro apiri poteſt facile
¶Apate rupto mūdificatiuis in p̄cedēti caplo deſcriptis
vtere:aliqd ſucci apij in his ſemp addēdo:poſtea v̄o icar-
natiuis:vt ibidē docui.Q̄ ſi apa in ſcliroſim mutet ⁊ can-
cer factū ſit nondū ab extra facias ſic.Coq̄ ficus ⁊ immatu
ras poti⁹:de q̄ꝝ paſta.℞.℥.j.ß.axūgie porci maſcli iſopi
humide añ.℥.j.picis naualis cere citrine añ.ʒ.x.olei de li
lio.℥.ß.diaglonis.℥.ij.liq̄fiant oia ſimul: cuꝫ q̄bus poſtea
miſce pulueris radicis hyreos.ʒ.iij.cineꝝ corticis ſalicis
ʒ.ij.fiat cerotū:q̄d ſup aluta aut fuſtaneo poſſit extēdi ⁊ ex-
teri⁹ appone.¶Uel aliter accipe olei camomillini.℥.iij
olei de ſpica.℥.j.ß.medulle cruris vituli.℥.j.cere.q.ſ.⁊ fac
vnguentuꝫ:cū quo incorpora paſte radicis hyreos.℥.j.et
locus vbi durities ſentit vngat.¶Hoc quoqꝫ in caſu mu
lierē in infraſcripta decoctiōe ſedere iuuat mltū:que ℞.
camomille:mellilott añ.M.j.ß.biſmalue cum radicibus
M.iiij.fenugre.ſe.lini añ.li.j.cōquaſſent ⁊ decoctio fiat.
¶Ab infra.℞.olei de lilio:olei camomillini añ.℥.ij.adi-
pis anatis medulle cruris vituli:aut poti⁹ cerui.℥.ij.bde
lij.in vino diſſoluti.ʒ.iij.vnū vitellum oui aſſati:q̄bus tm̄
rob vini addas q̄ peſſariçari poſſit de quo tepido.℥.vj.
p vice ſufficiūt.¶Ualet ⁊ hoc naſcale:q̄d.℞.thuri armo
niaci añ.ʒ.j.maſticis:caſtorei:ſtoracis liq̄de:adipis anat':
olei de camomilla añ.ʒ.ij.gūmi cū melle diſſolue ⁊ naſca
lia ſimul oibus liquefactis cōficias.Si.n.apa matricis fri
gidū curabile curatur omne.

¶De cura cancri matricis tā vlcerati q̄ꝫ nō vlcerati raga-
diarum ac vlcerū malignorū. Caplm .x.

Poſtema matricis durū in cancrū ſi mutet:vlcera
a tum ſiue nō:Hypocrate teſte:curat nunq̄ꝫ. pallia-
re tñ ipꝫ:qm̄ bonū eſt vita:vt q̄ꝫdiu poſſit ꝓtrahat:
in nō vlcerato vlcerationē in vlcerato malignitatē ꝓ poſ
ſe ꝓhibēdo.¶Pro quo ſex rerū nō naturaliū:regimen
melācolie mltiplicatiuū euitet oīe.¶Cū appropatis q̄ꝫ
menſe oīm melācolia purget ſemel. nā in hoc caſu nihil
ſupra.¶Smaragdus ac ſaphyr⁹ delati:alberto in de mi-
neralibus teſte:a tota ſuba cōferūt maxime ac centiodia
herba roberti ſcrophularia ac ceterac:vſus q̄ꝫ iſtoꝝ a ꝓ-
prietate valet in hoc:⁊ maxime ex haꝝ decoctiōe vinū ſi
limphet.Ualent ⁊ fluuiales cancri comeſti ⁊ ſup oia vi-
perarū carnes inciſione quattuor digitoꝝ a capite ⁊ cau-
da facta p prius que ſine radice diptami coquātur nunq̄ꝫ
¶Ualet ⁊ tyriaca ⁊ trociſci de viperis. Iuuat inſup baſili-
cam aut ſaluatellā incidere nōnunq̄ꝫ.¶Ad localia trāſi-
ens vt vlceratio ⁊ augmētū in vlcerato ꝓhibeat.Accipe
ſuccū ſolatri reſidētia facta: aut aque ſublimatiōis ipſius
℥.vj.thucie prepate plūbi vſti añ.ʒ.j.cāphore.℈.j.in mor
tario plūbi ac cum piſtello plūbeo ducātur diu ex quibus
poſtea peſſarium fiat.¶Ab extra.℞.ſucci granoꝝ alche
chengi.℥.iiij.olei ro.℥.viij.cere citrine.℥.vj.liquefiāt ſi-
mul cum quib⁹ in mortario plūbeo hos pulueres adiun-
ge.℞.ceruſe lote.℥.ij.plumbi vſti ⁊ loti thucie prepara-
te añ.℥.j.ß.thuris.℥.ß.eris vſti antimonij balauſtiarū ra-
dicum celidonie ſangui.draco.cachimie argēti pulueris
vermiū terreſtriū añ.ʒ.ij.tam diu ducātur q̄ ad formam
vnguēti deueniāt:ex quo exterius loco perunge.¶Uel
aliter.℞.litargiū ⁊ ceruſam equis partibus ⁊ cū oleo ro.
tam diu ad ſolē ducāt q̄ formā vnguenti ſuſcipiāt:de quo
vt prius locū vnge.De quouis hoꝝ vnguētorū.℥.ß.acci-
pe ⁊ cū ſuccis aut aquis p̄dictis peſſariuꝫ fiat etiā ſi libet.
¶Et cū his ſepe nō vlceratus cācer ab vlceratiōe defendi
tur:que etiā lupacitatē vicerati cācri nō minus defendunt
dolorē ⁊ ardorē cū mitigent ⁊ malignitati reſiſtāt.¶In
vleerato tñ tale peſſariū fieri ſolet q̄d mire valet.Accipe
herbe roberti taſibarbaſſi:ſcabioſe:caprifolij:aneti: ſter-
coris humani añ.partes equales cōburātur: de quorum
puluere accipe.ʒ.iij.⁊ cum.℥.vj.aque ſolatri in mortario
plūbeo ducātur ⁊ peſſariū fiat.¶Ab extra vnguēta pre-
ſcripta valēt ac etiā ipſorū.℥.ß.cum aque ſolatri.℥.vj.peſ-
ſariū factum.¶Ex litargiro roſ.oleo ⁊ aceto ſolet etiā in
mortario plūbeo vnguentū fieri valēs in caſu iſto:quo vt
precedētibus vtendū eſt.Et ſic patet tā vlcerati q̄ꝫ nō vl-
cerati matricis cācri palliatiua cura.¶Cunqꝫ ragadie vt
dictum eſt q̄ꝫ vlcera quedā parua aliud ſint nihil ex apo-
ſtemate aut ex cauſis apoſtema inducētibus genita ſi ma
ligna fuerint:aut nō maligna ex tā in alijs capitulis q̄ꝫ in
hoc dictis cura clare patet. Et ſic per hoc cācri ac vlcerū
matricis malignoꝝ cura finem recipit.

¶De pruritu matricis ⁊ priapismo. Caplm .xj.

Pruritus matricis est stimulus quidā scalpellandi
seu cōfricādi locū in quo ē appetitū inducēs qui ab
humore colerico baurachio seu adustio in ea ꝑter
naturā cōgesto ꝓuenit. Humor quidem valde colericus
sua ex quadā igneitate ī se stimulātes igneitates hꝫ acutas
Baurachius vō ex ꝑmixtiōe insipidi cum terreo grosso
amaro generatꝰ. Cuiꝰ causa in hūore sic genito acuitas de-
relinquitꝰ a qua locū scalpellādi aut cōfricandi tūc appe-
titus insurgit. ¶Adustus aūt aut ex accidēti in se: aut per
alteriꝰ admixtionē generatꝰ. Ex accidēte in se humorē ad-
uri cōtingit: vt ex caliditate in se exn̄te nimiaqꝫ q̄nqꝫ ex ma-
la totiꝰ cōplexione: aut ꝑticulariū mēbroꝝ ꝓuenit: vt epa
tis seu venarū. Ex rerū q̄ꝫ calidaꝝ acutarū aut salsarū ni
mio vsu. Cōtinētis etiā supflua caliditas seu frigiditas per
antiparistasim caliditatē ꝯcludēs: ac accentrās hoc effice
re posset: ⁊ vt oīa in vnū sitꝰ colligā res q̄libet nō naturatꝰ
supfluā caliditatē in hūoribꝰ valēs inducere hoc idē effi-
cere poterit. ¶Alteriꝰ per admixtionē humor aduritur:
vt cū colera adusta: verbi grā: Flegma seu melīa sāguini
cōmiscetꝰ: tūc eni eū adurēdo sui ad naturā trahit ⁊ acui-
tatē quandā pungitiuā ac stimulantē ꝑ talē admixtionē
acquirit. ¶Patet igitꝰ ex his q̄liter ex materie colericitate:
nitrositate vel adustiōe in ea acuitas acqritꝰ: cuiꝰ rōe pun
ctio fit ex qua scalpellādi seu confricādi appetitꝰ insurgit.
Et sic mā talis in matrice ꝯgesta pruritū efficit ex q̄ scal-
pellandi locū seu ꝯfricādi appetiꝰ fit. ¶Ex qbꝰ quid sit
pruritꝰ matricis ⁊ eiꝰ cā liq̄t manifeste. Et ex ꝯn̄ti in mlie-
re qd priapismꝰ: q est aliud nihil q̄ꝫ imoderatꝰ coeūdi ap-
petitus a ꝑmissis causis in mliere causatꝰ. Nā cū stimulus
ille appetitū cōfricatiōis inducit tunc coitū: vt locꝰ cōfrice
tur appetūt. veꝝ ex tali cōfricatiōe humor cōtinue magis
acuitꝰ: ⁊ ad cōfricatū locū maiori in quātitate cōfluit. Vn̄
coeundi appetitus cōtinue insurgit maior: ⁊ hanc ob cāꝫ
coitu plerūqꝫ nō faciantꝰ. Et he cause tn̄ augentꝰ interdū:
vt virtus ꝓsternatur: ⁊ sic paupcula coitu nō faciata perit
¶Sperma q̄ꝫ mulieris ex materiebꝰ ꝑmissis genitū in se
acuitatē quandā stimulatiuā retinet: pp qd̄ in muliere pri
apismus causatꝰ interdū. ¶Habes igitꝰ tā priapismi q̄ꝫ ma
tricis pruritus causas: qbus notis ad signa deueni. Si ab
adusto sanguie ꝓuenerit ad rubedinē quādam obscurā
declinabūt mēstrua: ac cause sanguinē adurere potentes
precesserūt: de qbus ab infirma studiose inuestigādū est.
Idē dico de colera: melācolia ac flegmate: pp qd̄ totiꝰ ha-
bitudo: cōplexio: etas: ꝑcedēs regimē: tp̄s anni: regio: et
similia tibi ꝯsiderāda erūt: ⁊ cui magis assentiāt humori:
is in causa erit: ⁊ si vrina ac pulsus ad hoc cōsentiāt certi-
or tunc fies. Verū colera existēte in causa mēstrua ad citri-
nitatē obscurā quādā declinabūt. In melīa ad nigredinē
et in flegmate ad obscurā albedinē seu fuscitatē. Causarū
igitꝰ talis egritudis demōstratiua signa taliter inuestigan
da sunt. ¶Pronostica vō. Si hec passio diu durauerit de
quacūqꝫ egritudine ab adustione hūoris venerit potente
in toto aut in mēbris ꝑticularibꝰ ⁊ in matrice maxime ti-
mēdū erit: vt scabies: lepra: impetigo: serpigo: cancer: her
pestiomenus: ⁊ silia. Nā intm̄ aliqn̄ humores tales inflā-
mantꝰ q̄ ex his taliū egritudinū aliqua nascitꝰ. Interdum
q̄ꝫ anteq̄ꝫ ad aliqua taliū deueniatꝰ: virtus in tm̄ ꝓsternitꝰ
vt ab egritudine victa succūbat. Si igitꝰ accidētia cōtinue
augeātur: de egritudinū ꝑdictaꝝ aliq̄: aut de virtutis pro
stratiōe: ⁊ successiue de mortis ꝑiculo ꝓnosticādū erit. Ac-
cidentia vō si cōtinue remittantꝰ de salute. ¶Istis cogni-
tis deinceps ad curā accede: ⁊ sex rerū nō naturaliū regi-
men ad frigidū ⁊ humidū facias totū vt declinet. Omne
baurachiū: oīe acutū: ⁊ in hūoribꝰ acuitatē inducere po
tens euitandū quodlibet. ¶Deinceps totiꝰ habitudo con
siderāda erit: q̄ si sanguis dominiū iudicauerit in nigra
flomia fienda est: ⁊ copiosa qdē. Ceteris aūt in cōplexiōi-
bus ⁊ maxime colerica a sanguis diminutiōe: ne egrā ad
colere supincēsionē ducas caue: quo in casu flomiā dimit
tere forsan ꝑstat: sed potius sup nates vētosas cū scarifica
tione apponi iube. Postea vō cū approꝑatis digestiuis ⁊
successiue solutiuis: adustā colerā euacua. Et idē de mlia
et flegmate est dicēdū dū in causa alteꝝ ipoꝝ esse cogno-
ueris: ⁊ nō semel solū: sed vbi opus fuerit fiat 2ᵒ. Quō au
tē hoc fieri debeat: practicātibꝰ cōiter notū est. ¶His no-
tis ad approꝑata localia deueni: q̄ si ad intra matricē pru
ritus fuerit pessariū tale fiat. Qd̄. ℞. lappacij acuti fumi-
terre scabiose solatri acetosi marubij pēthafiliōis an̄. ℔.
j. fiat decoctio: de qua. ℥. vj. accipe: ⁊ in ea vnguēti īfrascri-
pti. ℥. ß. dissolue ⁊ pessariū cōfice. Vnguētū sic fit. ℞. ceru-
se litargiri an̄. ℥. iij. plūbi vsti scorie argēti an̄. ʒ. iij. mastice
olibani an̄. ʒ. j. ß. puluerizentꝰ ⁊ in mortario cum oleo ro. ⁊
aceto albo tā diu ducantꝰ q̄ ad formā vnguēti deueniant:
nunc oleū: ⁊ dehinc acetū addēdo: in fine vō argenti viui
cū saliua extincti adde. ʒ. iij. ⁊ fiat vnguentū. ¶Vel pessari
um fiat Aui. Qd̄ ℞. folioꝝ mēte corticū granatoꝝ lentiū
excorticataꝝ an̄. ℔. j. in vino decoquantꝰ: ⁊ ex decoctiōis
eius. ℥. vj. pessariū fiat. ¶Ad idē aliter faciebat. ℞. croci
cāphore an̄. ℈. ß. plūbi vsti. ℈. j. baccarū lauri. ℥. ß. olei ro.
viui an̄. ℥. ij. agitentꝰ fitꝰ ⁊ pessariū fiat. ¶Ego autē in isto
casu ex lachrymis vitis factū pessariū optimū inueni: ac
etiā tale: qd̄ ℞. saluie folioꝝ oliuaꝝ saxifragie radicum
lappatij an̄. ℔. j. bulliāt in aq̄: ex cuiꝰ decoctiōe pessariū
fiat. ¶Vel facias sic. Accipe lactis. ℥. iiij. aq̄ salse. ℥. ij. mel-
lis. ℥. j. misce ⁊ pessarizetꝰ mulier. ¶Aliq bullire faciūt lu
pinos in aceto cōquassatos: ⁊ pessariū ex eo faciūt. ¶Idē
quoqꝫ cū succo maurelle sepe feci: ⁊ est exꝑtū. ¶Plurimi
ex herbaꝝ frigidaꝝ succis pessariū faciūt: vt ē endiuia la
ctuca portulaca spuiua vermicularis acetosa ⁊ mr̄ viola-
rū: et tu facias si libet. ¶Si aūt in collo matricis aut ī ori
ficio pruritꝰ fuerit in quouis suprascriptoꝝ petias īmer-
ge: q̄s loco applica sepe: ac de ꝑscripto vnguēto inungere
potes: q̄r valet mirabiliꝰ cū his deo duce pruritꝰ sedabitꝰ.
¶Et si ꝑscripta ad ꝑapismū valeāt: infrascripta tn̄ magis
approꝑata sunt: ⁊ primū est pessariū ex solo cicute succo
factū: vel cū eo. ʒ. ij. stercoris muris adiūge: ⁊ est exꝑtum.
¶Vel pessarium fiat ex succo maurelle portulace lactuce
acetose: aut folioꝝ salicis de stercore muris addēdo. vt di
ctū est. ¶Ab ex̄ inter cetera suffumigiū ex agno casto fa-
ctum mirabiliꝰ valet: vt exꝑtus sum. Odor cāphore oībꝰ
preualet: vel lectū ex agno casto vel berbena substerne su
per quē infirma decūbat. ¶In digito saphiꝝ portare iu-
uat: Alberto teste. Alij dicunt de sardonico lapide. aut de
topacio smaragdo: hūc tn̄ in coitu frangi vidi. ¶Per os
vō detꝰ pulueris nenufaris. ʒ j. cū sirupo de papauere aut
cāphore. ℈. j. ¶Lactuca ⁊ portulaca comesta multū valꝫ
Et alij in potu succū portulace endiuie agni casti aut ber
bene tribuūt. Et ego succū folioꝝ salicis exꝑtissimū iueni
¶Q̄ si his ꝓ delicatis mulieribꝰ vti volueris hos succos
iulepizare facias: eos aromatizādo cū cāphora ⁊ cū aqua
sublimatiōis herbaꝝ ꝑscriptaꝝ de eo in potu sepe tribue.
¶Fertꝰ etiā q̄ radix inferior gladioli cū vino potata appe
titū coeundi remouet. ¶Reppi q̄ꝫ q̄ infrascripta idē fa-
ciant: ⁊ puto a ꝓprietate quadā vel a caliditate ipoꝝ calidi-
tatē in illis adustis humoribꝰ seu baurachijs exterminan
do: vel potiꝰ vētositatē titillātē seu stimulātē resoluēdo si
ea ī causa fuerit. Ista tn̄ efficaciꝰ in viris ꝑapizātibꝰ q̄ꝫ mu
lieribꝰ valere cōperi. Et sunt ista calamētū mōtanū. Ru-
ta: nasturtiū: poliū mōtanū: semē isopi: mēta: nepita ⁊ mē
tastrū. Valet etiā in isto casu plūbeā laminā sup renes de-
ferre: ⁊ in hꝫ tā pruritꝰ mr̄icis q̄ꝫ ꝑapismi cura finitꝰ. ¶Si
tn̄ pizocharizare volueris ieiuniū ⁊ abstinētiā iube: at vt
cilitiū sup carnes deferat sup stramētoꝝ stratū decumbat
coreas vitet: ac ꝓcoꝝ iuuenū ꝯuersatione de venereis lo
quatꝰ nunq̄ꝫ: immo nec si fieri pōt cogitet. q̄ vt facilius fiat
circa gubernationē sue domꝰ defatiget se: orōnibꝰ diuinis
insistat: ⁊ vbi legere sciat si qd ocij supest sanctoꝝ patrum

vitas lectitet. Et cum sine cerere ⁊ bacho frigeat ven⁹: cū pane ⁊ aqua macerantia ieiunia sepe faciat. Q⁊ si mulier hec fecerit: certus sū priapiçabit nunq̄. Et sic habes priapismi in muliere curam tam piçochariorum q̄ȝ cum appropriatis factam.

¶ De emoroidibus matricis ⁊ moris ficubus clauis siue verrucis ⁊ carne addita. Cap. xij.

e Moroidis equocaf nomen. naȝ in circuitu ani vel podicis vel culi a vena chili vene quinqȝ ortuȝ habentes terminanf. ¶ Cūqȝ natura fecali sanguine grauatā se sentit p harū venarū seu alicuius ipsaruȝ apertionem eū emittēs se exonerat sepe. Hinc vene ille emoroides dicte sunt ab emorrogia grece: quod in latinū fluxus sanguinis sonat. ¶ Et hāc ob causam vene omnes p quas natura fecalem sanguinē emittit emoroides nuncupantur. vnde taȝ nasi q̄ȝ mr̄icis venas per q̄s sanguis effluit emoroides vocamus. ¶ Sup emoroidales ani venas excrescentie diuersarū formaruȝ: vt mori: ficus: vue: verruce ⁊c̄. nascūtur sepe q̄s etiaȝ emoroides appellare cōsueuimus. Et sic emoroidis nomen equiuocatur: quia qn̄qȝ venas: qn̄qȝ excrescētias illas importat. Emoroidalibus illis excrescētijs in mr̄ice sepe similes generanf: de quibus i p̄nti capitulo sermo erit. Et quia tales qn̄qȝ mori: qn̄qȝ verruce seu claui: ⁊ interdū ficus formā habēt in rūbrica capl̄i de emoroidibus mr̄icis: moris: ficubus: clauis ⁊ addita carne posui: vt si tibi talia curāda venerint: quo in capl̄o curā inuenire debeas scias ly et tn̄ expositiue: ⁊ nō copulatiue itelligas velim. Et sic ex p̄habita apostematū mr̄icis descriptione hec a p̄ata appellari p̄nt: curam cū a p̄dictis diuersam recipiāt facere distincta capl̄a volui. ¶ Emoroides q̄ mori seu ficus formā habēt ex fecali sanguie generanf: verrucales ex melācolico humore cui⁹ humidū fere consumptū est: vesicales ⁊ vuales ex flegmate vel ex flegmatico sanguine. Addita caro ex successione vlcerū ragadiaruȝ vel talium excreuisse potuit. ¶ Excrescētias p̄terea tales quādoqȝ in p̄fundo: qn̄qȝ i collo seu matricis orificio nasci ꝯtingit: p̄fūde v̄o nec cōprehēdi nec curari p̄nt: ideo nec ipsarum gr̄a sed apparētiū solū hoc capl̄m factū est: q̄ȝ tales in cura iā habui propter intensos quos causant dolores interdū. ¶ Excrescētias igif tales apparētes tactu ac visu: vel honestius vt dixerim ex infirme relatu cōprehēdes: de quarū forma etiam ingras studiose: ⁊ talia tibi signa demōstratiua erunt ¶ Pronostica v̄o verruce difficulter aut nunq̄ȝ curātur. Cetere v̄o si eas in curando studiū apposueris curā recipient. ¶ Si ab aliq̄ ipsarū sanguis emanauerit feculētus ab egritudinibus que a sanguine melācolico aut ex menstruorū retētione p̄uenire solēt infirmā securā efficit. Sāguis itē melācolic⁹ si p menstrua tūc fluxerit: abundanter infirme alleuiationē portēdit. Et sic patet qd p̄nosticādū sit. ¶ Cura quādam: in cura iā habui que in orificio exteriori ficus nōnullas habebat intēsos adeo dolores causātes: vt quiescere posset haud quaq̄ȝ. Et adhibito regimine infrascripto deo duce ad p̄fectā venit curā. ¶ Sex igitur rerū nō nāliū regimine: melācolie multiplicatiuo p̄hibito ex saphenis vel ex ipsarū altera flebothomiaȝ fieri iube. In ficubus tamē ⁊ moris ceteris partibus abundantē magis. ¶ Scdm̄ q̄ȝ exigentiā peccantem humoreȝ digeras ⁊ euacua: ⁊ successiue ad localia trāsi. ¶ Et ad mitigādos dolores accipe picē hispanam de q̄ puluericata in terrea scutella p libito pone: sup quam inflammatum lardonem guttatim fluere facias tamdiu. s. vt pix liquefacta ad modum vnguenti deueniat: ⁊ ex eo dolētes emoroides cui⁹ sint forme punge. ¶ Vel accipe butyrū recēs qd̄ in plumbeo mortario ⁊ cū pistello plūbeo tamdiu ducatur q̄ plūbi colorem recipiat: ⁊ ex eo vnctio fiat. mirabiliter eni taliū dolorē sedat. ¶ Idē faciūt pecie infuse i succo herbe sancti petri ⁊ sup loco posite. ¶ Q⁊ si dolor cum ardore esset intēsus nimis. ℞. vnguēti populeonis. ℥. iij. croci. ℨ. ij. opij. ℨ. j. vitellū vnum oui recētis incorporētur: ⁊ eo locū dolentem punge. hoc eni vnguentum dolorem quātumcūqȝ intēsum mitigat ac ardorē rep̄mit. Talia ad sedandū dolorē sunt in h̄ casu p̄cipua. ¶ Sed ad eas totaliter exturpādas p̄mo sic facias quanto plus fieri possunt iuxta radices cū serico filo ligabis ⁊ stricte. sic eni per se cadūt sepissime. Aut eas cum oleo de semine lini: aut de persicoꝝ nucleis inunge ⁊ pinee cōbuste de puluere superasperge. ¶ Vel facias sic: Accipe de cortice nucis aut quercus de spongia ac de maiori aristologia rotūda eqs partibus misce ⁊ in olla in furno sil̄ exiccenf: vel ad ignē sic q̄ puluericari possint: ⁊ cū tali puluere locus cū melle per p̄us vnct⁹ aspergaf. Tales eni excrescētias is puluis mirabilif desiccat. ¶ Q⁊ si fortiori exiccatiuo opus sit. ℞. folioꝝ vitis muscatelli folioꝝ ficus ⁊ ficuum immaturaꝝ añ. m. j. viridis eris. ℥. j. ponātur simul in olla: ⁊ tantuȝ in furna vel ad ignē desiccari permittantur: vt inde puluis fieri possit: quo locus oleo de semine lini perunctus asp̄gatur. ¶ Et vbi talia ad resolutionē ⁊ exiccationeȝ rebellia fuerint: Accipe calcē viuam quā cum melle in pasta ⁊ in furno exiccari p̄mitte tātū vt puluis fieri possit: qua vt in p̄cedētib⁹ vtere. ¶ Is eni puluis ⁊ immediate precedens excrescētias tales omnino remouet: ac sine violentia additā carnē resoluit: ⁊ sic isto cum regimine excrescētias tales deo adiuuāte curabis omnes. ¶ Ferf quoqȝ q̄ successus tapsibarbassi cuȝ oleo de semine lini mixtus: ⁊ etiā sup istas verrucales excrescētias sepe positus oēs p̄fecte sanat. Et in hoc huic capitulo finem impono.

¶ De precipitatione matricis. Cap. xiij.

m Atricis p̄cipitatio ē eius p̄pter casum vel p̄cussionē aut taliū aliquod: vel p̄pter inexistentē humorē seu vētositatē: aut p̄pter humiditatē ligamenta relaxantē seu putrefaciētem ad alterū laterū superius seu inferius: ⁊ interdū ab extra p̄gressio. ¶ Ex descriptiōe hac cause p̄cipitationis matricis manifeste tibi fiunt. nam q̄daȝ extrinsece vt casus: p̄cussio: grauis pōderis eleuatio: cespitatio: cursus velox: aut taliū aliquod. Sup rem frigidam diuturna sessio: seu in aqua frigida longa mora: aut aque frigide potatio nimia: difficultas partus: ipetuosa fetus emissio: aut casus: aut secūdine ab obstetrice violenta extractio. Tussis q̄ȝ vociferatio: ac vehemens sternutatio idē sepe facit. ¶ Intrinsece vt mēstruoꝝ retētio quoꝝ grauedine matrix interdū descendit. humor itē in ea congestus cū mouef idē efficiet. Siliter ⁊ vētositas ad alterū lat⁹ seu inferi⁹ ipsam impellēs. Q⁊ si ob hoc tn̄ tractū sursū fecerit: sic vt diafragma cōprimat: ⁊ anhelitū impediat suffocationē ⁊ nō p̄cipitationem hanc ex supra tractatis fore tibi notū. Humiditas p̄terea ligamenta relaxans seu putrefaciēs p̄cipitationē inducit. ¶ Et ecce tā intrinsecas q̄ȝ extrinsecas mr̄icis p̄cipitationis causas in sūma q̄ si alie inuēte fuerint: ad has erūt reducibiles: qbus derelictis ad signa deuenias. ¶ Causarū extrinsecarū signa infirme relatu manifeste tibi fiunt. ¶ Intrinsecarū v̄o si sursū matrix nō p̄focās ascēdit: dolor ac grauedo ab vmbilico supra sentif. Ibidē q̄ȝ rē rotundā tactu p̄cipies: videf ⁊ interdū mulieri vt a manu q̄dam dep̄hendaf: sic vt cū suspirijs fere p̄focata maneat: vertigo: scotomia: ac capitis dolor h̄ in casu sepe fiūt: fit ⁊ aliqñ fastidiū abhominatio nausea ⁊ eructuatio: ⁊ maxime i causa vētositas si fuerit: cū q̄ etiā rugit⁹: ⁊ ambulatiua vētositas sentif. ¶ Ad alterum latus matrix cum precipitat dolor grauedo ⁊ inflatio ibidem percipitur: quo in casu sepe fit: vt matricis os ab oppositione recta diuertatur: q̄ si mulier tunc coeat: in matricem sperma ingredi non p̄ot. ¶ Ad inferiora matrix si precipitet dolores circa renes: ⁊ pectinē sentiet. In pectine quoqȝ ipso ⁊ iuxta vuluam res rotunda cum tumore ac grauitate tactu percipitur. intestinum enim rectum ac vesica sepe comprimitur. sic vt egestionū ⁊ vrine difficultas accidat plerumq̄ȝ. Hoc in casu vrina alba

erit: et spissa multum in fundo cum liuentibus resolutionibus: seu nigris:: pulsus mollis: paruus ac spissus: et inordinatus. ¶ Q si ligamentorum mollificatio seu putrefactio fuerit: sic vt ob hoc matrix descendat: et exterius progrediatur: hoc sine dolore fiet: ac insensibiliter vt plurimum putride vero humiditates continue quasi a matrice egredientur. quod si virulente fuerint: ligamentorum corruptionem denunciant. ¶ Debes et post hoc totius habitudinem: complexionem: precedens regimen: et talia considerare. hec enim predictis si consenserint: certior multo fies. Et hec tibi demonstratiua signa sint. ¶ Pronostica vero matrix sursum ac lateraliter si precipitauerit curatur facile. ¶ Ab extra vero quantumcunque nouiter difficulter. Inueterata nunquam et eo magis si propter ad extra longam moram: seu quomodolibet aliter matrix putrefacta sit. quo in casu eam abscindere: nec verearis iuxta sententiam bibikil in suo paruo continente capitulo. 44. et. 45. Noli inquit timere si matrix egressa fuerit incidere ex ea quod putrefactum est: quia extracta fuerat et abscisa tota postquam corrupta fuerat et superuixit mulier. ¶ His cognitis ad curam deinceps accede. vnde ad calidum et ad siccum sex rerum non naturalium regimen fac vt declinet. ¶ Prouocetur vomitus si fieri potest. Clisteria excarminatiua ventositatis que benedictam recipiant vbi opus sit facito. ¶ Q si in toto repletionem comprehenderes sic vt flebothomia necessaria foret si sursum aut ad alterum latus precipitatio fiat ex saphena oppositi lateris flebothomia fienda erit. Inferius vero vbi descensus esset cefalicarum alteram flebothomari iube. postea secundum exigentiam cum appropriatis materiam digere: euacua quoque: et hoc fiat prout in capitulo de retentione menstruorum: humoribus frigidis in causa existentibus supra te docui: quibus peractis ad localia veni. ¶ Et primo ad superiora matrix si precipitet: cum suffumigijs ligaturis et alijs in capitulo de prefocatione descriptis ad locum proprium impellatur. ¶ In latus vero matrix si precipitet in opposito latere ventosa magna sine scarificatione ponatur ac in eodem ligature fiant dolorose: et super illo infirma decumbat. ¶ Sibi quoque stomacho ieiuno coclear vnum infrascripti pulueris cum vino calido tribuatur. qui. ℞. florum ac baccarum lauri: cornu cerui vsti: ana. ʒ. ij. mirtillorum. ℈. ij. fiat puluis vel da. ʒ. ij. aristologie rotunde. ¶ Vel facias sic: Accipe nucleorum persicorum. xij. pistentur: et cum his dissolue vitellum oui recentis: cum quibus postea adde parum cinamomi: bacarum lauri: et aristologie rotunde adiungendo vinum cum çuccaro aut melle mixtum pro libito: et vna bulitione totum buliat. quod calidum ieiuna mulier bibat. Hoc in doloribus matricis ac precipitatione inueni semper efficacissimum. ¶ Si vero matrix deorsum tendat: exitum dum tamen non fecerit suffumigia inferius fienda et odorifera superius applicanda sunt ligature quoque dolorose brachijs fiende: ac super vmbilicum sine scarificatione ventosa ponenda: aut in mamillarum radicibus: vel versus quodlibet latus vna. In medio vero alia sic vt super ventrem tres ventose simul sint: et tamdiu ista fiant donec matrix in loco proprio situata sit: quod ex accidentium quietatione cognosces. Et hoc cum factum fuerit: vt ibi amplius non precipitans quiescat facias prout te infra docebo. ¶ Si vero ad extra matrix deuenerit per clistere feces educantur primo ac vrina euacuetur: vt locum latum et non artum matrix cum intromittitur inueniat. ¶ Q si ipsa infrigidata fuerit sic introducenda non erit. sed per prius ex decoctione foliorum lauri: mentastri: abrotani: artemesie et silium fomentatione calefiat: deinde obstetrix ex adipe galline manus perungat. Matrice vero ex seminis citoniorum mucillagine inuncta quam statim ex puluere infrascripto salipiçet. q. ℞. acacie. ʒ. ij. mirtillorum balaustiarum: rosarum rubearum ana. ʒ. j. ß. fiat pul. salipiçata matrice cum eleuatis cruribus infirma resupina iaceat. Obstetrix autem matricem tunc suauiter intromittat quo facto crura patiens extendat et resupina decumbat: deinde super sumen sine scarificatione ventosa magna ponatur: naribus semper odoriferum aliquod teneat. Et inferius aliquod ex infrascriptis suffumigijs applica: quod ex stercore tauri aut bouis efficacissimum semper inuentum est. ¶ Vel ex colofonia mastice et assa fetida. ¶ Aut ex diptamo in aceto decocto. ¶ Vel ex colofonia et ypoquistidos. ¶ Vel facias sic: et est expertum: Accipe acacie sipie: balaustiarum radicum bistorte gallarum: nucum cipressi: mirtillorum: vel foliorum eius ana. ℥. ß. masticis olibani ana. ʒ. iij. asse fetide ℥. j. conquassentur: et coclear vnum super carbones accensos pone. et per embotum fac fumum vt mulier sumat ipsa taliter tecta ne quis modo ad nares alicuius illorum fumus ascendat. propter quod odoriferum semper aliquid odoret. ¶ His factis vulua et collum matricis ex decoctione infrascripta fomentetur: q. ℞. mirtillorum. m. j. rosarum rubearum: glandium balaustiarum acacie ana. m. ß. conquassentur: et decoctio fiat in vino stiptico: et successiue fomentatio ex aqua tepida: et postea ex prescripto puluere salipiçatio. ¶ Hoc facto cum nascali infrascripto corde alligato nascaliçetur: quod. ℞. asse fetide. ℥. j. masticis. ʒ. ij. mirti: seminis thuris: gallarum: nucum cipressi ana. ʒ. j. ß. cum oleo mirtilino nascalia filo appensa fiant: vel in pecia rara ligentur: et mulier nascaliçetur. Talis ordo tam in introducendo quam cum introducta fuerit obseruandus est. ¶ Aliter et cum alijs matrix introducitur alleum bene pasta: quod in aqua dissolue: sic vt fluidum et non spissum remaneat: ex hoc tepido egressa matrix fomentetur: deinde cum infrascripto pul. salipiçata intromittatur: quod. ℞. pinee combuste: cornu cerui vsti: thur. masti. omnium pulueriçatorum ana. ʒ. j. ¶ Matrice introducta super femur ventosa ponatur: et alia que in prima reductione facta sunt ordinate fiant omnia. ¶ Nonnulli dicunt quod vrtica recens contrita: et super ventrem emplastrata ad intra matricem trahit. Alij introducta matrice eius collum ac vuluam ex ea emplastrant. Et vt suffumigia dicta ad eam debite locandam habeas: modus Aui. talis est. Lanam succidam leuem valde et bene carpinatam accipe: quam matrici vt adhereat appone: quod si nequit matricem ipsam ex seminis citoniorum mucillagine: vel ex altea prescripta in rustica maxime illini: sic vt lana bene adhereat. Lanam quoque aliam vt suc. prunellorum siluestrium: aut in vino stiptico decoctionis ros. mirtil. sumac: acacie: et hypoquistidos infusam habeas: quam circa os inuolue: demum manibus adipe galline punctis obstetrix infirma resupina: ac cum eleuatis cruribus situata matricem suauiter introducat: deinde de lanam aliam in aceto infusam et expressam vulue applica. His peractis mulier cruribus adunatis extendat se: et super dorsum iaceat. Et hoc est Aui. modus: quem si feceris ea introducta ventosam et alia modo dicto per ordinem facito. ¶ Restat nunc matrice introducta: et in eius loco situata modum scribere per quem tali in loco sine precipitatione conseruetur. introducta matrice et alijs remedijs ordinate factis per diem naturalem in situ illo infirma permaneat: deinde ab vmbilico infra in infrascripto balneo sedeat: quod. ℞. ro. ru. mirtil. sumach: folio. nespilorum: sorbellarum: corticum quercus: glandium: origani: saluie: ruthe consolide maioris: ana m. j. conquassentur: et in aqua pluuiali: aut in aqua ferrariorum decoctio fiat: in qua mulier ad minus per horam sedeat. ¶ Deinde. ℞. ruthe: arthemisie ana. m. ß. castorei. ʒ. ij. conquassentur: et buliant in vino: de quo cum. ʒ. ij. metridati egresse a balneo mulieri in potu tribue. Vulua ex decoctione que mirtillos: rosas: ac glandes in vino facta recipit fomentetur: et cum prescripto pul. qui acaciam in primis recipit salipiçetur: vel ex eo qui pineam combustam: cornu cerui: thus: ac masticem recipiat. ¶ Salipiçatione facta nascale prescriptum quod assam fetidam recipit imponatur: venter autem ex armoniaco in suc. absinthij dissoluto illiniatur: ventosasque in radicibus mamillarum si libet appone. regimen tale per dies. ix. obseruetur. ¶ Deinde. ℞. thuris: masti. oppopona. terbenti. galba. serapini: rasine pini: storacis liquide: colophonie ana. ʒ. ij. cere citrine. ʒ. iij. fiat cerotum: quod super rotundo corio extendatur: et tale super femur per dies plurimos portet. ¶ Vel facias sic. ℞. galbani. ℥. ß. gal-

lie muscate.ʒ.j.gariofi.ʒ.ß.fiat cerotū qd valet vt pcedés pcipitatiói mrícis relaxate: aut paliticate a ligaméto: seu quis mó alia ab cā frigida puenieti curatióis pscript⁹ modus pueniés ē. ❡Cauisat⁹ tñ esto ꝙ humozib⁹ frīdis mucillagi.exñtib⁹ in cā mulieré nisi bñ purgatā tenueris: ac ꝯueniéti cū regimine dietatā curabit nunꝗ̄. Precipitationi pterea ex vétositate seu alia frida cā quis mō puenieti mrice nō egrediéte fcis euonib⁹ debitis infrascripte vnctiones sup vétré mirabilit valét: ꝛ mrícé in ꝓpo loco situ ant: ac eā firmā detinét. ❡Pzimū é vnctio ex oleo de lilio cópósito fcā. ❡Vnguētū ité ifrascriptū qd. ℞.olei nucuȝ ʒ.iij.se.lapacij acuti.ʒ.j.thuris masti.cornu cerui vsti pinee cóbuste añ.ʒ.ij.cere qd sufficit: fiat vnguētū. ❡Vel facias sic. ℞.olei de lilio.ʒ.iiij.mell'.ʒ.ij.pulu. cimini.ʒ.j.fiᷣ buliāt: ꝛ de his calidis vnctio fiat: q vētositate exñte in cā maxie valet. ❡Ad idē emplm ex fuc.ruthe cū ordei faria factū. ❡Alij ad mrícis pcipitationé lanā succidā cū aceto forti bulitā ac calidā ꝛ expssaȝ vétri applicāt: aut saccellū sulfuris torrefacti. Nónulli q̄ȝ ex rutha: artemisia: ac satu regia i vino decoctis saccellū faciūt: qué sic calidū sup vētré apponūt. ❡Et ego ex métastro sup laté calo vino aspso saccellū calefactū in h̄ casu inueni efficacissimū. ❡Si vo matrix ꝓpt ptus difficultaté casuȝ: pcussioné gui oneris eleuationé saltū: aut taliū aliqd ad ex pcipitauerit mō pscripto itroducéda ē: ac vétose: fométatio: salipicatio: balneū: ꝛ alia vt ptius ordinate fiéda sūt. ❡Q si ex ligamétorū putrefactióe matrix egressa fuerit itroduci si poterit illᷣ postea vté: q in cura vlcerū mrícis supi⁹ dcā sūt. ❡Si vo putrefcā curā cū recipe possit nūꝗ̄: eā documéto bibikil audacter incide. Et hec de pcipitatióis mrícis cura.

❡De humiditatib⁹ matricis. Cap.xiiij.

Ulte supflue humiditates i venis mrícis: ac in mébris alijs a mrice gñant sepissime: qs nā tanꝗ̄ p locū sibi magis ꝯueniétē p mrícé expellit interdū: nā due magne vene chilis.s. ꝛ porte: seu vétrem habétis i venas plurimas graciles ac subtiles ad mrícé tendétes ramificant. Hec aūt cū nutrimēto q̄ȝ debeat repleātur magis ipsarū ꝓpter frigiditaté digeri nō pñt: ꝛ sic supfluitates ille p venas ipsas ad mrícéȝ si puenerint p eam ad ex mādant: q cū diuersorū coloꝝ sint: si albe alba menstrua nuncupant: citrine citrina. ꝛ sic de alijs. ❡Harū supfluitatū cā est mrícis seu epatis: seu mébri alteri⁹: seu virtutis digestiue toti⁹ debilitatio: ꝓpter qd in debitū nutrimētū sang. ꝯuertere nō pōt. ꝛ sic in mrícis venis: seu stō: epate: aut alio quis mébro: seu in toto cógestis nā p mrícéȝ tāꝗ̄ p locū ꝓ tūc ꝯueniétem sibi magis eas expellit absq; vlla grauedine sine alia passióe: vtplimū. ❡An sang. flegmatice colerice aut melācolice fuerit ex earū coloze cognosces: nā si albe flatice: citrine colice: rubee sanguinee: et fusce seu nigre melice erūt: qd ex ipsarū ispectióe aut firme narratióe cóprehendes: ꝛ hᷣ tibi sigā demóstratiua sint. ❡Pronostica signa: supfluitates ille nō curant facile: ꝛ esto ipsaꝝ expulsio mulierib⁹ putilis sepe sit: cū tñ i corpe illo ꝑter nām gñent eas nō hie bonū eét: nā he in mrice: stō: epate: aut mébro alio: seu i toto digestiue debilitaté arguūt. qd ex mébroꝝ taliū: seu toti⁹ mala dispóne cóprehédes: ꝛ sic aliquā in mébro illo: aut i toto egritudiné futurā pnosticari poteris. puta ydropé: vel aliā vitio digestiue ꝯueniété. ❡Quātū ad curā rerū sex nō nāliū regimé ad calidū ꝛ siccū sīa si in cā fuerit facias vt declinet. Si colera ad fridū ꝛ siccū. si melācolia: ad calitaté ꝛ humiditateȝ tpatā. ꝛ si sang. ad siccitaté ꝛ calitaté tpatā. Ex qb⁹ oīa sicca magis q̄ȝ hūida ꝯuenire liqt manifeste: ꝛ sup oīa a ieiunio ꝛ abstinētia: ac exercitio ꝛ anꝗ̄ surgat fricationib⁹ vti putile ē. ❡Ad medicinalia trāseūdo humoꝛ peccās cū appropatis educat: flomiā vbi op⁹ fuerit pmittédo. Et cuȝ ꝯfectiōib⁹: electuarijs: pul. vnguētis: ꝛ cū silib⁹ digestiua peccātis mébri: vel toti⁹ ƀm exigētiā ꝯfortet. ❡Quib⁹ factis ad appropata veniédo cornu cerui cū acacia ꝛ dragagāto stō vacuo trib⁹ vicib⁹ cū vino bibūt hāc passioné curare affirmāt aliq. Et breuit quodlibet ifrascriptoꝝ simplicū ieiuno stō cū vino bibitū huic passiói iuuamētum mirabile pstat: vt spica nardi: q h̄ a ꝓpetate qdā facit stella terre: ꝛ e lapis silis gipso: coagulū lepozis: cornu cerui vstū: ac lotū: se. papaueris nigri: rose ru. sumach: nenufar ꝛ berberis. Ex hoꝝ eni qdlibet: vl' ex his plib⁹ pul. ꝯfice potes: aut ꝯfectioné ƀm ꝙ magis tibi delicatū: ac magł cóueniés appebit. ❡Nascalia q̄ȝ i h̄ casu maxie ꝯueniūt q ex infrascriptis facta expiméto maxime valē cóptū est: vt ex acetosa virga pastoris folijs oliue: ꝛ maxime siluestris solatro ꝛ sempuiua. Ex q libet: vl' his plibus ꝯtritis nascale facere potes: vl' succū ex his exꝑhe: ꝛ cū imersa lana nascale ꝯficias. ❡Hoꝝ q̄ȝ pul. cū aliq ex pscriptis suc. ad cóficiéda nascalia efficacissimi sunt: vt gládiū luij: cortic olibani: stercoris canis cū olibano: cineris ligni tamarisci: coaguli lepozis: ꝛ eruginis ferri. Ex his tuo modo nascalia ꝯfice. Nā flomia aut purgatióe semel facta ꝛ vbi op⁹ sit reiterata si in ceteris mulier bñ guberneᷣ a mrice oém emananté humiditaté prescripta tollūt indubio. ❡Ferūt ꝛ alij ꝙ si tibie ac toti⁹ corp⁹ ex oleo de enula in q piretrū pip ꝛ squinātū cocta fuerint p dies aliqt ꝯfricādo pungantur: humiditates he oīno resoluūtur. ❡Balnea: suffumigia: ꝛ alia multa i h̄ casu fieri solét: q ad caplm de difficultate impgnatióis reseruo. Caplm eni h̄ cū illo affinitateȝ quādā hȝ. nā hūiditates iste semé corrumpédo ac ipm lubricare faciédo ꝯceptioné ipediūt. Ob has mulieres imūde sunt: ꝛ maritis p ꝯñs nō bñ grate. ꝛ sic ob h̄ conceptio multiplicit ipedit. Tu igit haꝝ curā pfectā ac cópletā desiderās ad ca^m illud recursuȝ héas: ꝛ p h̄ finé huic ipono.

❡De causis ꝛ signis tā pnosticis q̄ȝ demóstratiuis supfluitatum menstruoꝝ. Cap.xv.

Menstrua nō min⁹ ꝑter nām fluere pñt q̄ȝ retineri: ꝛ tam ex h̄ q̄ȝ ex illo egritudines originé trahūt plurime. Hypo. offoris.5.teste: Menstruis ingt plibus veniétib⁹ accidūt egritudines ꝛ nō venientib⁹ a matrice accidunt egritudines. Cūq; supra de menstruoꝝ retétione: ꝛ in precedéti de humiditatibus mrícis: qs mulieres falsa mēstrua appellāt: métio facta sit: de fedis q supfluūt interdū mēstruis h̄ in ca⁰ facē narrationé libet. ❡Scito igit ꝙ mulier sana i etate debita exñs lunatióe qlibet méstruari dȝ nālit. Et mēstruatióis tps a.3.ad.8. vsq; dié ƀm cóplóné ac toti⁹ habitudinis varietaté durat coīt. Q si citra: aut vltra descriptū tps mēstrua defluxerint ꝑter nām fluxū talé appellam⁹ coīt: de q in pñti sermo fit. Et cā eius tā intrinseca q̄ȝ extrinseca eé pōt. Extrinseca qdé vt ruptura vene i collo vel ad intra mrícé exñtis: a saltu: pcussióe: casu: oneris sue nō ꝓportionalᷣ vtuti leuatióe: a virili virga furibūde ingrediéte: ꝛ p magnitudine venā disrūpente: vel ab aliq taliū ꝯueniés. aborsus q̄ȝ part⁹ innālis vulnera corrosiua: ac mrícis emoroides in cā eé pñt: qs in pgnāte fluere oi mése iā vidi. ꝛ h̄ nisi imoderate fuerint fet⁹ debilitaté nō ꝯsequr. Intrīseca cā vtutis aut sāg. vitio ꝯuenit. vtutis qdem. qz fortis exñs sang. qlitate: aut quātitate peccāté expellit: ꝛ debil' eū sang. ꝯtinere nequit. Sāg. cā fit. qz i qli aut i quāto: aut i vtroq; peccet. In qli vt calitate nimia: aut acuitate mordicatiua ꝛ corrosiua: vl' subtilitate: aut liqditate nimia. In quāto vo: cū ꝓpt ociū cibi ꝛ pot⁹ leticiā: delitias ꝛ silia laudabil' sang. in quantitate abūdat nimia. in vtroq; sang. ꝯtingit peccare sepe. vt intuéti pȝ. ꝛ he i sūma mēstruoꝝ flux⁹ cāe sunt. ❡Si fuerit ꝓpt vene rupturā casu: saltu: pcussione: vel ab aliq cā alia pmitiua ꝯueniété patiétis iudicio scit. cū q sang. cōtinue egredit: ꝛ imoderate qdé in pn⁰ cū colore ꝓpo. in pcessu vo qnꝗ̄ teter qnꝗ̄ saniosus egredit. Si eni in mrice aliquādiu teneat coagulat⁹: ꝛ coloris terrei egreditur Si diuti⁹ in sanié tūc ꝯuertit: ac saniosus exit: idé q̄ȝ sepe fit: si ex tali ruptura i mrice vlc⁹ gñet. Aborsus aūt aut ptus difficultas i cā si fuerit satis nota se faciūt: cū q dolor

angustia: et alia in aborsu: aut partus difficultate solita eue-nire se tibi patenter offerent. ¶Si propter ragadias: aut vlcera periodice saniosus sang. emanat. Ab ragadijs periodice q3 clarus: et absq3 dolore sang. erit. ¶Uirtus fortis peccante q̃lita te et quãtitate sang. patiens cũ alleuiatione mãdat. q̃le eni et quãtũ oz tũc euacuetur. ¶Defectu vo virtutis ptẽtiue guttatim paulatim ac inordinate satis fluit: incessanter tñ cũ q̃ mulier discolorata erit et macilẽta ac eius propter debilitatẽ passibilis facile. Sang. suo i colore naliter manet cũ q in egressu angustiã arsurã neq3 adustionẽ facit vllaz. ¶Si vo a sang. caliditate: aut acuitate mordicatiua: ac corrosiua puenit. in exitu ardor: mordicatio ac pũctura i matricis orificio sentitur q̃dã ac patiẽs sitibũda exñs fissuras q̃sdã i gigiuis: et labijs etiã et in superiori maxie hic solet. Tales eni a fumis siccis superius ascẽdẽtibus pcreantur. In maxillar q3 capitibus propter matricis colligantiã dolorẽ ac pũcturã sentiũt et sang. croceus niger: tũc vel igne exñs esto ipetuose: magna tñ in quãtitate nõ expellitur. ¶Si vo ppter subtilitatez tenuis ac clarus exñs parũ de eo egreditur: ac paulatiue: q si cũ calore fuerit: i matrice calorẽ sentiet cuz q caliditatis sig alia aderũt. Et si cũ frigore frigus etc. ¶Si ppter liqditatẽ sang. aqsus et fluidus erit. mulier humide habitudinis digestionis atq3 debilis q ex abũdantia multarũ humiditatũ vẽtositatũ in ea q̃ gñabuntur scias. ¶Ut si de sang. q̃litate iudiciũ certius hic optas: pãnũ lineũ mẽstruis intinctũ ac leuiter lotũ respice: cuius si color ad rubedinẽ vergat san. si ad citrinitatẽ colera: si ad albũ fla: et si ad liuidũ siue nigrũ melia in cã erit: et talia tibi demonstratiua signa sunt.

¶Pronostica: si fluxus talis bona fuerit cũ tolerãtia: ad quã leuitas: iocũditas: ac qes seqtur ex virtutis fortitudine h̃ puenire nũcia: q in casu minime restringẽdus erit. Si vo fluxũ talẽ nõ bñ tollerat nisi restringatur ad febres colericas intẽsiuas eas talis fluxus ducit sepissime. qd fit quia euacuato sang. ebulit ac effrenitat cola: cuius sang. frenum existit. Cũq3 calor nalis sang. pabuletur: si fluxus superfluat calor ipse cõsumitur: ex q toti infrigidatio ac mẽbrorũ omniũ virtutis nalis debilitatio seqtur. et sic appetitus sopitur: et tam mẽbrorũ alior q3 stõi et epatis digestiua diminuitur: ppter qd ad egritudines psumptiuas vt est senectutis ethica etc deueniũt sepe: caçesie q3 fiũt seuissime: et tandẽ ydrocice fecte pereũt. qd in h casu plerũq3 vidi. ¶Mẽstruor fluxus q hora q luna seu sol eclypsatur accidit curatur nunq3: Apuleio platonico teste. et sic in sũma mẽstruor fluxus causas ac signa tã pnostica q3 demõstratiua habes: q huic capitlo finem imponit.

¶De approximãdis ab intra in cura superfluitatis mẽstruorũ ab emoroidibus matricis puenietis: seu ruptura vene facta a causa pmitiua: seu a mordicatione vt sanguinis acuitate quis modo caliditate dominãte. Cap. xvj.

Ipsum est q̃litʒ mẽstruor fluxus ppter matricis vlcera: aut ragadias puenire possit: et de his supra tibi cura nota e: cãcri q3. ¶Potest etiã ab emoroidibus seu ruptura vene et a cã pmitiua facta q3 mordicatiua sã. acuitate caliditate quis modo dominante. Et de his curam in pñti ponere deo adiuuante disposui: verũ cum h in casu nõnulla ab intra: et q̃dã ab extra approximãda veniãt sex rerũ nõ nalũ sub cõpẽdio regimine posito de ab intra approximãdis in h capitlo doctrinã inscribã. ¶Sex igitur rerũ nõ nalũ regimẽ ingrossatiuũ san. adhibeas ad frigidũ et siccũ ipm declinare faciẽdo. Et sic i cibo lac cuz ignito ferro seu lapidibus fluuialibus coctũ puenit: ac risuz panicũ portulaca: lẽtes cum aceto cocte: cime q3 rubi tenere in suarũ carniũ brodio cocte et pbuliti caules et vltimate decocti. ¶Et qd singulare adinueni ferculũ tale prebe Accipe folia plãtagi. cũ qbusdã tassibarbasi floribus: et ista bñ tere: cũ qbus misce modicuz radicis simphiti cocti ad stamineã passate addẽdo de dulci caseo bñ pingui ac renum capraz: aut mõtonis piguedine et rapiolas i pasta a sima cũ vitellis ouor pisata pfice: vel cũ farina fbtili: et tales in brodio suar carniũ cocte i h casu valẽt maxie. ¶Carnes vo magis assate q3 elixe pueniũt q qq mõ coquntur: si cũ sumach et herbis fulcitur bonũ erit. Utentur aromata: et int cetera crocus. Uinũ aũt eius sit nigrũ: stipticũ gssũ cũ aq ferrata pluuiali: vel cisterne liphatũ. Ipm tñ met vini ferrare pualet: et si aurũ cãdẽs i eo vicibus aliqt extinguatur nihil supra. Sup oia qes iugatur: et scalar ascẽsus oino phibeatur ¶Sõnus al. quãtulũ solito lõgior: et ingẽs gaudiũ deuitet. ¶Coitũ vo velut inimicũ mortalẽ fugiat. ¶Et si nã i vẽtris bñficiũ puocãdũ segnis fuerit cũ clisteri cõi iuuetur.

¶Ad medicinalia vẽnẽdo duo pnota. Si leuitas: iocũditas: qes ad talẽ fluxũ seqntur minime restrigatur: nullũ pterea fluxũ talẽ: et si mulier posses restrigas subito. ¶Uis pnotatis cũ capitlm h approximãdor ad intra doctrinã ptineat pmo nota q i ieiuno de quis ifrascriptor. ʒ. j. cũ vino extictiõis calibis supra i illo casu maxie valz trocisco de fra sigillata: aut de carabe: seu acacie: ipoqstidos: cornu cerui et loti: coaguli hedi: vel leporis: coral. ru. subtilissime pulueriçati gũmi arabi. costi: san. dra. luti arme. samij: vel sigillati pul. psoli. maio. flor citoniorũ: aut psidie: margaritarũ mumie: mirtilor: olibani: vel sgnãti et oius cuiusuis illor cũ vino ferrato: vel decoctiõis corticũ gnator: vel radicuz nenufa. aut cũ aq plu. vel suc. sãguinarie: plãtag. aut portulace: i ieiunio supra mirabiliter opatur. ¶Si tñ cũ quis ex pscriptis liqribus ematitis lapidẽ donec rubeat pfricauerit tale i potu datũ sãguis fluxũ restrigit oẽm. ¶Uel cũ aliq ex istis potalibus athanasie. ʒ. iij. aut miclete stõ vacuo i potu tribue. vel. ʒ. ß. anthimonij se. iusqami papaueris nigri: seu spice indice quã a ppetate valẽ affirmãt plimi. ¶Etidẽ de se. peonie: cinẽ corticũ ouor: et sulfure pulueriçato de quis eni istor ʒ. j. in vino cocto. ʒ. j. exhibe. idẽ facit pul. pici naual. ʒ. j. cũ suc. plãta. data. ¶Laudat Aui. philoni. pfici ℈. j. cũ vino i ieiuno datũ. ¶Audi qso, pportionale medicamẽ qd cuidaz vetule annor. 50. iã exhibui. Ea eni ppter eleuationẽ gũis oneris diu talẽ fluxũ patiebatur tribus vicibus stõ vacuo. ʒ. j. cineris stercoris capraz cũ aq plu. i potu tribui: et maledicta vetula curata remãsit. a ¶Itẽ cũ ifra scrip. siru. aliã quãdã curaui: ferũt oẽs asininũ stercus strigere sang. a ppetate. b Ex eo h psiderãs recẽter seminato succũ expmi iussi: et cũ siru. mirtilino: et aq plãtagis vicibus aliqt i potu dari eũ feci: et sanata ẽ: et nisi ex vlceribus matrici fluxus ille puenerit i tali medicamie errorẽ inuenies nũq3. Et ne h mulieribus reueles caue: fidũ imo habe apotecariũ q pciosuz hunc eẽ siru. ex margaritis pfectũ rebus affirmet: et vt fidẽ maiorẽ adhibeat pcio magno vẽdat. in alijs tñ ppter pctm pcũ recõpẽsando. ¶A ppetate q3 valet porri suc. i ieiunio potatus: ac scoria ferri. vt ifra pparata. h ga sterilẽ facit: caue ne potẽtibus pcipere eã pbeas: q sic pparetur subtilissime pulueriçata i aceto: et aq ro. p diẽ nãle ifusa pmaneat: deide vsq3 ad aceti et aq psũptionez bulliat sic ppate. ℈. ij. cũ vino ferrato i potu tribue. ¶Ualet pul. vge pastoris cũ ouo sorbili datus. ¶Ex cõposit ifra scriptũ electuariũ maxie valet qd p q̃dã nobili bñ delicata adinueni accipe radices psolide maio. et cocte pistetur: et ad staminã passentur. Et idẽ de radicibus plãta. facito de pasta psolide accipe. ʒ. ij. ß. et radicũ plãta. ʒ. j. ß. çuc. lib. j. dissolue çuc. cuz aq plu. cisterne: vel plãta. i ea ematitis lapide donec rubeat p prius pfricato: deide lẽto igne coquntur pastas illas paulati addẽdo qd cũ coctũ fuerit: et ifridari cepit cũ his misce sã. dra. acacie sumach terre sigillate charabe cornu cerui vsti et loti ana. ʒ. j. margaritar. ℈. iiij. coral. ru. ʒ. j. ß. spodij lapidis ematitis se. apij. ana. ℈. ij. pulueriçentur oia subtilissime: et electuariuz p bolos: aut i opiatar formã pfice: de q mane stõ vacuo. ʒ. ß. pbe vini boni ferrati post par bibẽdo si libet ¶Ut facias sic et ẽ multũ delicatũ. Rx. pserue rosar antiq ʒ. j. diacitonitẽ de çuc. sine spebus. ʒ. iij. vel diacodion facti p bolos tãtudẽ coral. ru. subtilissime tritor. ʒ. iiij. margaritar. ʒ. j. trocisco de charabe de fra sigil. ana. ℈. ij. spodij lapidis ematitis mumie ana. ʒ. ß. fiat mixtura: et deauretur: su-

Ciuis stercoris caprini qd possit l. a.
sirup Azini qd facit l. b.

mat patiēs ad quātitatē castanee sero ⁊ mane p.ij. horas añ pastū paꝝ boni vini pᵒ bibēdo. ¶Ad idē valet diacodiō: ad idē pill'e valēt infrascripte sumpte mane ⁊ sero stō ieiuno: vt. ℞. mumie thuris masti. cornu cerui vsti: ⁊ loti añ. ʒ.j. coaguli lepo. aut hedi. iiij. ℈. fiat pill'e: cū suc. corrigiole: reste bouis: aut cameleōte: q̄rū dosis sit. ʒ.j. ¶Valēt et pill'e de bdellio mesue tā maioris q̄ӡ minoris q̄ӡ ex inuētione nr̄a: dosis ē. ʒ.j. vsqӡ ad. ʒ.j. ß. in ieiuno ⁊c. ¶Vl' facias sic. ℞. terre sigil. boliar. aluminis gallaꝝ san. dra. coaguli hedi añ. ʒ.j. cāphore. ℈.ij. cū siru. mirtino pil. ꝯfice q̄ruӡ ʒ.j. stō ieiuno pbe: ⁊ hec tā simplicia q̄ӡ cōposita ab intra ꝓximāda veniūt: q̄ auctoꝝ testimonio i h̄ casu maxime valere cōperi. ¶Attñ intellectuӡ tuū ne ita obtūdas veli vt antiq̄ꝝ ⁊ istoꝝ practicoꝝ mixtiōes: ac talia exhibēda modū ꝯseq̄ sp velis: sӡ tuuӡ ingeniū eleua ac fātasiā tā in his q̄ in q̄busdā dicēdis amplia. Et ex p̄scriptis simplicibus plures ꝯfectiones: pillul'. siru. ⁊ talia ẜm tue infirme delicantiā tuo mō ꝯfice. Et in h̄ ipsa vtilitatē: ⁊ tu honorē cōseq̄ris maxie: ⁊ i h̄ capl'm illud finē recipiat.

¶De approximādis ab ex in cura superfluitatis mēstruoꝝ ab emoroidibᵒ ꝓueniētis mr̄icis: seu ruptura vene facta a cā ꝑmitiua: seu mordicatiua sang. acuitate: caliditate q̄uis modo dominante causata. Cap. xvij.

Que ab intra in superfluo mēstruoruӡ fluxu a matricis emoroidibᵒ ꝓueniēte ꝯueniunt i caplō ꝯtiguo per ordinē descripta sunt: ⁊ illa q̄ӡ q̄ i tali fluxu a ruptura vene causato cōgruūt siue ruptura illa a causa ꝑmitiua ꝓuenerit: siue sang. acuitate mordicatiua siue alio quoq̄ modo caliditate domināte. ¶Ut igitur cōpleta cura talis fluxus habeat ab ex̄ q̄ approximāda veniunt describendū fuerat: qd̄ in p̄nti caplō p ordineӡ deo duce fiet: ⁊ talia sūt: Encatismata: stuphe: suffumigia: vētose: ligature stricte: vnguēta: emplastratiōes: nascalia: pessaria: ⁊ q̄ sup se delata sang. restringūt. ¶Quātuӡ ad ꝑmū. ℞. caude eq̄ne: lētisci: folioꝝ mori: folioꝝ piroꝝ: prunelloꝝ: sorbarū: nespili: simphiti: corticū interioꝝ quercᵒ: rosaꝝ: virge pastoris: añ. m. ij. ꝑsidie bistorte: gallaꝝ: mirtilloꝝ añ lib. j. radicuӡ vlmi: radicū filicis: radicū nespiloꝝ: radicum sorbaꝝ: cupulaꝝ glādiū añ. lib. ij. Ex his oibus: seu ex his pluribᵒ ꝯq̄ssatis in aq̄ pluuiali cisterne: seu fabri: vel ferrate decoctio ꝑ encatismate fiat: in q̄ sero ⁊ mane stō vacuo ad minᵒ p horā patiēs sedeat. ¶Q: si encatisma facē nolēs fumū illiᵒ decoctionis p embotū recipiat: aut pānis bn̄ tecta sup pforato scāno se stufet. ¶Vel accipe colofonie. ʒ. ß. spodij: boliar. papaueris nigri: iusq̄ami añ. ʒ. ij. cōquassent: ⁊ sup prunas positis pembotum fumuӡ recipiat: idē ex blata bisantia: seu herba simphiti fieri pōt. ¶Vl' facias sic qd̄ expertus suӡ: Accipe scopaturā cerdonū vt sūt solee ⁊ talia q̄ cerdones ipsi ꝓiciunt: ⁊ gallas ⁊ arilla: ⁊ ex istis decoctio fiat: cuiᵒ fumum p embotum recipiat: quis istoꝝ. f. encatismate: seu suffumigio facto. Ex ꝯfectiōibus in p̄cedēti caplō descriptis bolus vnᵒ tribuaf: aut ex pul ueribᵒ paꝝ cuӡ quis liquore ibidē descripto. ¶Deide vētosas magnas sine scarificatiōe sub radicibᵒ mām̄illaruӡ appone q̄s ad minus p horā ibidem ꝑmitte. successiue ad adiutoria dolorosas ligaturas facias. Accipe qd̄ singularissimū q̄dā reputant cum pecijs in aceto forti infusis mām̄illas epithima: aut cuӡ celidonia pista eas empl'a. Postea añ ⁊ retro ex vnguēto infrascripto pungatur: qd̄. ℞. olei mirtini. ʒ. iiij. olei masti. suc. plantag. añ. ʒ. ij. pul. masti. ʒ. ij. sumach: acacie: ipoq̄stidos: mirtillo. terre sigill. boliar. añ. ʒ. ij. ß. spodij rosa. añ. ʒ. j. ordei vsti. ʒ. ß. cere quātuӡ sufficit ⁊ fiat vnguentuӡ. ¶Vel facias sic ⁊ est quod i italia vnguentuӡ comitisse appellaf: ⁊ ē tāte virtutis vt apotecarij nōnulli tātuӡ caripēdāt vt receptā p auro darent nemini. verū vt exptus sui iā inceptuӡ aborsuӡ ꝓhibet. calid itate laxatos renes ꝯciliat: ⁊ ipm soluӡ i casu nr̄o suffiicit sepe: qd̄. ℞. corticum medianoꝝ castanearum: ⁊ etiaӡ arboris glandium mirtil. caude gaballine gallarū: corticū fabarum arilloꝝ vuarū immaturarum: glandiuӡ: sorbarum siccarum: nespuloꝝ immaturoꝝ: radicum celidonie: folioꝝ pruni siluestris añ contundātur ⁊ coquātur in aqua plātag. postea colef: deinde accipe ex oleo mirtino quātū vis. i q̄ ꝑueniētē cere quātitatē dissolue: postea diu in p̄dicta decoctiōe lauenf ipam in ouādo sepe: deide accipe corticū castanearū: quercᵒ: ⁊ arboꝝ gallaꝝ añ p̄tē. j cineris ossiū: cruris bouis: se. mirtilloꝝ: arilloꝝ vuarū imaturaꝝ añ p̄tē mediā fiat pul. subtilissimᵒ: cuiᵒ accipe p̄tes. ij. trociscoꝝ de charabe partē vnā: ⁊ cū oleo cera diu vt supra lotis hoꝝ pulueꝝ sufficiēs quātitas ponaf: ⁊ fiat vnguētū: qd̄ in casu nr̄o p̄ciosuӡ ē. ¶Vl' facias sic: accipe suc. simphiti plātaginis pētaphilonis q̄nq̄neruie añ ptes eq̄les aceti paꝝ misce: ⁊ pecias imerge: q̄rū vna ab vmbilico ifra: ⁊ alia retro ponaf. ¶Vel ex epatica: aut cicuta ꝯtrita empl'm facias. ¶Vel aliter sic: acacie: ypoq̄stidos: ꝑsidie: fre sigillate: trocis. de charabe: colofonie añ ʒ. ß. fiat pul. quē cū suc. plātagis misce: ⁊ cū eo añ ⁊ retro patiēs ēplastref. ¶Vel facias sic. ℞. pul. cornu cerui vsti papiri cōbuste: squame ferri vt supra ꝑparate añ. ʒ. j. pul. capellaꝝ glādiū. ʒ. ij. misce: ⁊ hos pul. incorpora cū albumine ouoꝝ parū aceto addito ante ⁊ retro empl'in fac vt prᵒ. ¶Alij sic faciūt: accipe masticis: olibani: mumie: sā. dra. añ. ʒ. j. fiat pul. quē cū albumine oui: suc. mēte: ⁊ artimesie misce: ⁊ fac empl'm. ¶Alij sic faciunt: accipe psilij vsti: gipsi vsti: aluminis arilloꝝ imaturoruӡ boliarmeni: sang. dra. radicū simphiti ꝑsidie: balaustiarū añ ptes eq̄les: ex his pulueriҫatis cū albumine oui empl'm ꝯficiūt: qd̄ in h̄ casu mirabilit' valet. ¶Valet etiā empl'm ex lubricis terre: thure: ⁊ albumine oui factū. ¶Et in istis ptibus vetule sic faciūt: ⁊ ne dū mēstrua restringūt verū tā incepū aborsuӡ ꝓhibēt. Caligineӡ bn̄ tritā accipiūt: ⁊ ex oleo mirtino: albumine oui: parū aceti addito empl'm ꝯficiūt. ¶Alij sic faciūt ⁊ mirabilit' valet in suc. vitice grece bubi cinas cartas imergūt: q̄s añ ⁊ retro applicāt. ¶Vel accipe rasurā sūdi cacabi: aut sarthaginis: ⁊ cū suc. vitice grece empl'm facias. ¶Vel cū gipso cōbusto pilis leporis: et albumine oui. ¶Vel accipe suc. tapsibarbasi: in q̄ psiliū infunde: ⁊ extrahe mucillagineӡ: cū q̄ pul. gūmi arabici: tosti: pinee cōbuste: filtri cōbusti: marmoris: ac pilos leporis minutissime incisos misce: ⁊ empl'm facias: ꝑut supra. ¶Vel facias sic: ⁊ ē empl'm efficacissimū: accipe suc. plantag. cū aceto mixtū: in q̄ vaccini corij glutē liq̄fac. in q̄ postea pannū lineū imerge: ⁊ eū pectini applica. Bone deᵒ ab his emplis discedere nescio: ⁊ h̄ est q̄ magis crediтuӡ q̄ӡ alij medicamini. his attribuif. Nā si mille alia medicamina fierēt: vnguētis: seu emplastris honor sp attribuif: vt igitur scias q̄ vetule sciunt tot supra describere volui. ¶Ad ꝓpositū cum vnctionē: seu empl'atione ex p̄scriptis aliq̄ feceris: nascale ex infrascriptis aliquod vnū fac: ⁊ cū vnū amoueris eiᵒ loco aliud apponaf. ℞. trifere mudete athanasie añ. ʒ. j. ypoq̄stidos: acacie: boliar. san. dra. radicū cōsolide maioris: arnoglose: gallarū ꝑsidie añ. ʒ. j. icorporenf sil': ⁊ nascale cū petia subtili fiat. Et vt multa i vnū cōcludā ex q̄uis istoꝝ: vel ex istoꝝ plibᵒ nascale ꝯficē poteris: vt ex gallis imaturis cōbustis: ⁊ in aceto extinctis gūmi arabici cū sang. dra. ex pulue. radicis simphiti ⁊ sumach bolo: ⁊ mastice ⁊ ypoquistidos: ⁊ talia cum suc. sanguinarie sempiuie: solatri vermicularis: aut plātaginis ꝯficere poteris: ex q̄busmet herbis cōtritis: ⁊ in pecia rara ligatis idem facias: si libet: poteris ⁊ q̄uēuis ex p̄scriptis pul. cū q̄uis ex suc. istis ꝯficē ⁊ nascale facere. ¶Vel facias sic. ℞. colofonie: cāphore: scorie ferri vt supra preparate añ pulueriҫenf: ⁊ nascale cum suc. solatri facias. ¶Vl' alit'. ℞. cornu cerui vsti: acacie: ypoq̄stidos: boliar. mumie: mastic' gipsi añ: cere citrine: ⁊ sepi caꝑni quātuӡ sufficit: ⁊ fac nascale i modū suppositorij. ¶Vl' alit' facias ⁊ qd̄ mire opaf nascale ex cinere magne rane cū aceto facias: vl' cū suc. stercoris asinini idē facias. vl' ex intrinseco nu

cis cōbusto idē facito. ¶ Alij cū cortice oui subtilissime tri to: ɀ oleo mirtino nascale faciunt. vel cū suc. plātagi. mu cillagine dragagātꝫ: ɀ gūmi arabici addita. ¶ Aliq nasca lia ex eisdem faciūt: cū quib⁹ empl'a faciebāt: vt. ℞. cornu cerui vsti: papiri cōbuste: squme ferri vt supra pparate aā ʒ.j. copulaꝝ glādiū. ʒ.ij. cū suc. plātag. ɔfice nascale. ¶ Uł fac sic. ℞. cineris teste oui: maxillas cācri: san. dra. sterco ris bouini sicci aā ptes eq̄les fiat pul. ɀ nascale: cū aliq̄ ex succis dictis fiat. ¶ Ab istis nascalib⁹ discedere nescio: sꝫ vnū adhuc ɀ sit finis. ℞. athanasie. ℥.j. marchasite auri puluerizate diligētissime. ʒ.j. ß. incorporent cū suc. plāta. aut pēthafilonis: ɀ fiat nascale. ¶ Et q2 volo vt nascalib⁹ hic finis sit. Nota q͏ ex his cū qb⁹ empl'a fiebant supra al bumine oui misso: cū q̄uis ex pdictis succis nascale face re poteris pessariū q3. Et si mulieres pessaria maxime vi tent: ħ tñ in casu pfectissima: ɀ vbi opus sit tu ea ex pscri ptis facias. ¶ Jaspidē corniolā: seu ʒaphirū firme ɔtinue supra se portēt facias: q2 vt inqt Albert⁹ in de mineralib⁹ talia delata vndecūq3 sang. emanat sistit. ¶ Et q2 empe rica in illo casu maxie valere solēt ea retinere nō possum ℞. pilos dextre auricule asini: q̄s ifirma ɔtinue supra se deferat: in vna die oīno sang. sistit: vt ferūt aliq. ¶ Dicūt alij q͏ tot dieb⁹ mēstrua cessabūt qt coriādrorum grana mulier trāsglutierit. ¶ Ferꝑ q3 q͏ magne rane cinis supra se in saccello portat⁹ sang. vñcūq3 manauerit restrigat. ɀ idē facit sāguisuga ɔtrita: ɀ i manu delata. ¶ Solēt ɀ i ca su isto breuia ɀ icātatiōes pl'ime fieri: q̄ ɀ si nō oib⁹: pl'ib⁹ tñ ɔsunt: vt expimēto noscit: ɀ ħ tā passi q3 icātātis dispō ne firmit: ɀ absq3 hesitatiōe sic firmit fieri posse credentis ɔuenit: q̄ dispō astroꝝ merito sic huic q͏ nō illi infūditur Ptolomeo. 4. pte sui qdripartiti. 3. ca. ɀ alibi i pl'ib⁹ locis teste. Sꝫ cāꝫ hui⁹ tāq3 huic loco iptinētē q̄rere nūc dimit to. tu tñ vir sciētifice icātatiōes istas trouātul' dereliq̄ cū in medicamīmb⁹ nālib⁹ supra te copiosū satis feceri: ɀ i ħ mēstruoꝝ flux⁹ ab vlcerib⁹ causat: seu ragadijs emoro idib⁹: aut ruptura vene q̄uis mō facta cure finis ipoīt.

¶ De cura supfluitatis mēstruoꝝ ɔpt' vtutis debilitatē ɔ ueniētis fritate quocūq3 dñante. Cap. xviij.

Si ɔpt' virtutis debilitatē mēstruoꝝ supfluitas pro uenit aut ħ cal'itate: aut fritate erit dominate. ¶ Si cū calitate cū cibis ɀ potib⁹: ɀ alijs ad frigidū ɀ sic. cū declinātib⁹ mulier restaureꝑ: ordinate deinde ɀ ꝺm q͏ necessitas exigit: remedijs supradictis vtere. ¶ Si frita te regimē totū ad calidū ɀ siccū fac vt declinet. ¶ Q2 si ɔ pter aq̄sum flegma fluidus sanguis redderet nimis ap ɔpriatā purgatiōnē vbi op⁹ sit facito purgata mā mira bile in isto casu encatisma ex alūinosa aq̄ artificiali vel nā li fit: aut ex tali aq̄ stufa fiat. ¶ Suffumigiū vō ex q̄uis in frascriptoꝝ cōueniēs est: vel ex ipsoꝝ pl'ibus videlicꝫ ex thure: mastice: laudano galis arilis: mētha sicca: nuce ci pressi: maiorana: encatisma: stufa: seu suffumigijs factꝪ de tur modicum tyriace magne: aut bolus vnus diaolibani. ¶ Aut coclear vnū mixture infrascripte. ℞. ɔserue rosa rū antiq. ʒ.j. diaolibani. ℥.ij. coral. ru. ʒ.j. margarite. ʒ. ß. ci mi. assi ɀ i aceto p diē nāle infusoꝝ aā. ʒ.j. ß. mēthe sicce. ℈ iiij. olibani. ℈.ij. spice inde. ℈.j. fiat mixtura si libet deau rata: de q̄ etiā sero ɀ mane stō vacuo: aut de diaolibano p horā aā cibū mulier ɔtinue sumat post paꝝ boni vini ex tinctionis calibis. aut cādētis auri: aut ɔfricatiōis lapidis ematitis bibēdo. ¶ Jlla q3 hora cū ouo sorbili valet pul. uis olibani: masti. nucis cipssi: aut radicis bistorte. Et idē nōnulli de mirra dicūt. ¶ Uel facias sic. ℞. thuris masti cis mumie aluminis cornu cerui vsti ɀ loti: nucū cipssi: co aguli leporis: aut hedi aā. ʒ.j. pill'. cū suc. cameleōte ɔfice qrū. ʒ.j. sero ɀ mane i ieiuno pbe: vini vt supra ferrati p⁹ parū bibēdo si libet. ¶ Ualent etiā pillule de bdellio suc cus porri: coagulū leporis: aut hedi: cornu cerui vstū: co ral. ru. gūmi arabici: spica indica: cinis corticū ouoꝝ sul phur. Cinis stercoris capraꝝ: ɀ sirupus de stercore asini

supra descriptus. ¶ Factis igitur encatismatibus suffu migijs: seu stuphis tyriaca exhibita mixtura: seu diaoli bano: vētose statim sub māmillis apponaꝑ: supra cubitꝫ ligature fiāt dolorose: māmille ex ɔtrita celidonia empla strenꝑ ɀ ex vnguēto aā ɀ retro mulier pungaꝑ. q͏. ℞. olei masti. ʒ.ij. olei mirti. suc. mēthe aā. ʒ.j. pul. masti. ʒ.ij. nu cū cipssi mumie bistorte: olibani: mirti. ro. ru. aā. ʒ.ij. lapi dis ematitis. ℈.j. cere parūꝫ ɀ fiat vnguentum. ¶ Uel ex his pl'ibus cū suc. mēthe empl'm cōficias. ¶ Uel facias sic ℞. gipsi: vsti: aluminis: gallorum: olibani: nucū cipressi: masti. arillorum aā partes eq̄les fiat pul. ɀ cum oleo mir tino: ac suc. menthe empl'm facito: cum q̄ ante ɀ retro mu lier emplastreꝑ. Cū istis met rebus nascalia facere poterꝪ ac pessaria si libet tātūꝫ de succo mēthe: ɀ oleo mirtino ad dendo q͏ fluidū pessariʒari possit. ¶ Cūq3 per dies q̄tu or oīa pscripta mulier ordinata fecerit aā ɀ retro cerotū portet infrascriptū qō. ℞. masticis. ℥.ß. laudani: olibani: aā. ʒ.ij. gallarū: nucūꝫ cipssi: bistorte: mumie aā. ʒ.j. myr re: galbani: terre sigillate aā. ℈.ij. cerotum cūꝫ pistello ca lido fiat vbi op⁹ sit de masticis oleo tantū addēdo q͏ sup corio extēdi possit: q͏ aā infirme rotundū: retro vō q̄dra tum fiat: ɀ talia scuta p dies pl'imos portet: q2 spinaꝫ ac re nes fortes faciet: ac lassitudinem remouebit oēm. ¶ Lapi des vō ɀ alia que a ɔprietate valent sup se deferat ɔtinue breuia ɀ incātationes trouātulis dereliq̄. Et in ħ cuiuꝪ libet mēstrualis flux⁹ a q̄uis cā ɔuenerit cura finiꝑ.

¶ De causis sterilitatꝪ ac difficultatꝪ impgnatiōis. Ca. xix.

Uir atq3 mulier ad sibi sīle gñandū debita existētes in etate nālit inclināꝑ: ɀ sic nō ɔlificātes in se quan dā impfectionē arguūt: ɔpt' qō vt fecundi fiāt tam imperitos q3 peritos sepe consulūt. ¶ Hoc aūt his q̄q3 ɔpter sterilitatem: ɀ interdum ɔpter causam corrigibilē difficultatem impgnationis inducētem accidit. Ea de re aliquam de his noticiam tradere putile hoc in loco mihi visum est. ¶ Scito igitur impgnationis difficultatē a ste rilitate differre. Sterilitas eni est dispositio a gñatione: vel tēpore acqsita: per quā vir siue mulier ad nunq3 sibi si mile ɔducendum impotens fit. Impgnationis autē diffi cultas est dispositio in viro aut muliere ex tpe aut a ɔnci pio gñationis acqsita: p quaꝫ ɀ si ɔ tunc ad sibi sīle gñan dum impotēs fiat: bñficio tñ medici: vel aliq̄ tali ipotētia remoueri pōt. ¶ Ut igiꝑ talia tibi nota fiāt eorum cause su is cum signis describēda sunt. Uñ sterilitas q̄q3 a viro: aliq̄n a muliere: ɀ interdum ɔuenit ab vtroq3: cui⁹ cause tā extrinsece q3 intrinsece eē pñt. ¶ Jn viro nāq3 ab intra sterilitas vitio testium vel virge seu alicui⁹ ɔncipalis mē bri: vel nobilis: vt stomachi renum ɀc. accidere potest. ¶ Testium a gñatione seu tēpore acqsita sepe spermā ra tione supflue caliditatis: vel alterius manifeste q̄litatis: seu occulte taliꝑ indisponit: vt p gñatiōe minime aptūꝫ sit Jpsoꝝ aṗa: vł aliqō tale: vł incisio ɔpt' exhendū lapidē facta ħ idē facere pōt: ɀ iō effeminati viri testium malā cō plexionē hñtes gñant nunq3: viragines nec mulieres: vt Ari. i de gñatiōe aīaliūꝫ pmo. ¶ Logitudo vge: ac breui tas: foraminis tortuositas: mollificatio spasm⁹: vlc⁹ ɀ fistia sterilitatꝪ causa eē pñt: ac iuuenilū venaꝝ q̄ sunt post au res incisio. tunc eni q̄ inꝑ cerebrūꝫ ɀ testes ex tali incisiōe ɔcludiꝑ: sic vt mäe q̄ a cerebro ad testes ɔ gñatiōe reqsita mādari dꝫ seu spirit⁹ aīalis necio reqsiti trāsit⁹ ɔhibeaꝑ. Nā ait Aui. 23. tertij. Sperma ex mēbro q̄libet decluit: ɀ est ex sano sanum: ɀ ex infirmo infirmum. ¶ Et ħ Aui. dcīt ex signatib⁹: ɀ ex naturūꝫ assimilatiōe pl'imi ɔfirmāt asse rētes māni in sperma a nāli testiūꝫ cōplexiōe trāsmutādā a mēbro q̄libet ad testes trāsmitti fore necūm. Et ad ħ ɔ suadēdūꝫ hi motiua apparētia hñt pl'ima. ¶ Et dicunt vl teri⁹: q͏ sperma est supfluitas vltimi cibi: ɀ vltimi alimēti ɀ cum hoc supfluitas oium membrorum ɀ ex isto seqiur q͏ exñte mēbro quouis ɔncipali: seu nobili ad mām pro generatiōe ad testiculos trāsmittendā impotēte: fit hō ste

rilis necessario patet. ex quo suppono talē māꝫ ꝓ gene-
ratiōe necīam. Ex qbꝰ seq̄r vlteriꝰ ꝙ tā vitio alioꝝ mēbro-
rū q̄ꝫ mēbroꝝ gn̄atiōis ꝓuenire sterilitas pōt. qd̄ vt Ari.
scđo de gene. aīaliū: sani exn̄tes nō gn̄ant: ⁊ hoc q̄ꝛ eorū
nālis calor ē ita fortis: vt supfluū vltimi alimēti totū in fu-
mū resoluat: vel in mēbroꝝ subaꝫ ꝯuertat: seu piloꝝ māꝫ
vel alium: ⁊ hoc virtute testiculoꝝ attractiua debili exn̄te
maxime fit. In qbusdā etiā tr̄e supfluū i pīguedīnē trans-
mutat: ⁊ ob hoc steriles fiūt. Jō subiūgit ibidē Aristo. ꝙ
hoīes pingues nulliꝰ aut paucissimi seminis sunt gn̄atiui:
vn̄ paꝝ appetūt ⁊ raro coeūt. Generat ēt vir sepe: q ob de-
fectū nālis caloris actū venereū pōt exercere nūq̄ꝫ. ⁊ talē
Albertꝰ in suo de secretis mulieꝝ mōstruosum appellat.
Etas q̄ꝫ hoīeꝫ sterilē efficit nā vltra septuagenariū viri: ⁊
mulieres qnquagenariū teste Arist. in de partibꝰ aīaliuꝫ
q̄rto nō cōcipiūt. In muliere illud nec dubiū est cū tēpe
illo trāsacto floribꝰ careat reqsitis ad gn̄ationē necīo: ivi-
ris vero ⁊ si vt plurimū sic fit nō tn̄ sp. octogenarios. n. nō
nullos q genuerūt vidi: ⁊ quēdā plusq̄ꝫ nonagenariū. Cō-
plonē tn̄ ac totiꝰ hītudinē hic bonā hēbat: ⁊ tu pp scādala
talia ne reuelles vnq̄ꝫ: q̄ꝛ in vulgari aiūt: honesta mlier
sine ꝓle morit: sapiēs nūq̄ꝫ. Et sic hēs i sūma cās sterilita-
tis in viris. ¶ In mulieribꝰ vō sterilitas accidit si ea vira-
go fuerit: ⁊ nō minꝰ etiā mēbroꝝ principaliū: vel nobiliū
vitio q̄ꝫ in viris. Matrix q̄ꝫ sua supflua caliditate ēt frigidi-
tate: siccitate seu hūiditate existit in cā sepissime: aut q̄ꝛ im-
mūda semē corrūpat: ⁊ nō solū ob hoc veꝝ eiꝰ pp nimiaꝫ
stricturā: vel amplitudinē: aut q̄ꝛ in ea cicatrices: seu i ori-
ficio caro addita: seu verruca opilās: aut q̄ꝛ os pinguedi-
nē inuolutā hꝫ. vn̄ Hypo. q̄cunq̄ꝫ inqt pter nām crasse nō
ꝯcipiūt his piguedo os matricis obturat. Spasmata q̄ꝫ
matrix: seu paletica: aut in q̄ vlcus: aut q̄ os tortuosuꝫ hꝫ:
mlierē sterilē efficit. In sūma igr̄ he sūt itrisece cāe tā viꝝ
q̄ꝫ mlierē sterilicātes: siue a tpe: siue a gn̄atōe ꝯtracte sint
¶ Extrinsece vero cāe tā viris q̄ꝫ mulieribꝰ cōmunes sūt
vt nimia aeris caliditas gn̄atiōis māꝫ resoluēs: aut frigi-
ditas mortificās: aut cōgelans: aut qa in aere ipso occulta
dispō ad gn̄ationē mām indispones existit. vn̄ viri ac mu-
lieres plurime aerē mutātes nō ꝯcipiūt. ¶ Exercitiū cō-
simil'r laboriosū gn̄atōis mām resoluēdo psepe sterilita-
tē inducit: nimia q̄ꝫ qes i tali mā calorē hebetādo. ¶ Ab
īmoderatis ēt sōno ⁊ vigilia ideꝫ sepe accidit. Et ꝙ fit se-
pissime accn̄tia imoderata aīe: vt mesti a ⁊ assidua tristicia
hec efficiūt mulierē viruq̄ꝫ tristē rācorē in corde aliqueꝫ
ꝯtinue q defert ꝯcipe seu gn̄are vidi nunq̄ꝫ. Subitū gau-
diū vsus coitꝰ supfluꝰ. Inanitio ⁊ repletio nimia tam viri
q̄ꝫ mulieris sterilitatis cā esse pōt. ¶ De cibo ⁊ potu liqt
manifeste. nā in nō assuetis aq̄ frigide potꝰ: seu reꝝ frigi-
darū ꝯtinuꝰ vsus sterilitatē inducit. ⁊ idē calāꝝ reꝝ vsus
assiduꝰ faceret: ac ebrietas: ⁊ silr̄ comestio ⁊ bibitio extra
ordinata. ¶ Multa pterea ab itra sumūt sepe: q̄ a ꝓprie-
tate sterilicāt: vt cāphora squama ferri vermes lucentes
⁊c̄. Ab extra q̄ꝫ vt testiū cū iusqamo opio: vel ꝯsili empla-
stratio: ⁊ in mulieribꝰ cū eisdē pessaricatio: ¶ Sepe ⁊ cū
hoc mulieres calāꝝ rerū sumūt vt ꝯcipiāt suscipiūt: vel
ex eisdē nascalia suppositoria encatismata balnea: vel stu-
fas cōficiūt: q̄ sua caliditate matricis calorē nālem exter-
minat. Et ego plurimas ob hoc steriles factas vidi ac nō
nullas q̄ cum magnis angustijs ⁊ doloribꝰ crudelissimis
vitā cū pietate terminauerunt. ¶ Viri ac mulieres fasci-
nant pterea sepe q̄ ob hoc ꝓducere sibi sileꝫ valēt nunq̄ꝫ
vt pinaroli ad expientiā vidi. A qbusdā vero maledictis
vetulis sortilegijs fuerūt talr̄ pcātate: ab inde post cōcipe
potuerūt nūq̄ꝫ. Et sic tam i muliere q̄ꝫ in viro sterilitatis
cās hēs oēs: q̄ꝛ si pscriptaꝝ aliq̄ est his fuerit cōfirmata p-
petuo gn̄atiōe priuabit. ¶ Cōiugatoꝝ q̄ꝫ defectu sterili-
tas accidit sepe: vt si occasionatus ipsoꝝ alter fuerit q̄ꝫto-
magis si vterq̄ꝫ aut in q̄litatibꝰ manifestis si ꝯueniat: aut
in caliditate frigiditate ⁊c̄: tunc eni his nō alr̄ q̄ꝫ seminibꝰ
alijs accidit: nā si estus tpe aliqd seminares ab itēsa aeris
caliditate seīs hūiditas resolueret: si tpe hyemis aut in lo-
cis frigidis mortificaret: in paludosis ⁊ humidis suffoca-
ret. ⁊ in siccis aresceret. sic ex vtriusq̄ꝫ ꝯueniētia in q̄lita-
tibꝰ fit. Caliditas nāq̄ꝫ supflua seīs nālem calorē resoluēdo
exterminat. Frigiditas cōgelat ⁊ mortificat. Humiditas
suffocat. ⁊ siccitas arefacit. ⁊ sic tā ex pte mlieris q̄ꝫ viri: q̄ꝫ
vtriusq̄ꝫ silr̄ sterilicati oīno cāe habēt oēs. ꝙ si alie repiāt:
ad ista: seu ipsaꝝ aliq̄ reducibiles erūt. Iste eedē vel cōsi-
miles difficultatis ipregnatiōis cāe eē pn̄t: si. s. sic nō fue-
rint ꝯfirmate q̄ꝛ bn̄ficio medici vel alio remoueri pn̄t. vn̄
tā in mlieribꝰ q̄ꝫ viris mēbroꝝ pncipaliū: vel nobiliū vi-
tio semē: vel sanguis mēstruꝰ: seu alia ad ipregnatōem q̄
reqrunt indisponi taliter pn̄t: vt ꝑ gn̄atiōe apta sint mini-
me. ¶ In mēbris q̄ꝫ gn̄atiōis vtriusq̄ꝫ tā morbi ꝯsiles q̄ꝫ
officiales: q̄ꝫ cōmunes: cā quoꝝ generatio ipedit: possūt
innasci. ¶ In mulieribꝰ eni mēstruoꝝ paucitas hoc effi-
ciet: q̄ꝛ illđ ex san. paucitate: aut ꝯdēsatiōe orificioꝝ vena-
ruꝫ mr̄icis ꝓuenit: ⁊ ob hoc in ea secūdina suspēdi nō pos-
set: ⁊ si suspēderet sanguinis feiꝰ nutrituri debita q̄ꝫtitas
nō egrederet. ¶ In his itē q̄ttuor q̄litatū seu alicuiꝰ ipsa-
rū supfluitas idē faceret: ⁊ in matrice maxime ⁊ ꝯsilr̄ reꝝ
sex nō nāliū imoderatꝰ vsus. ¶ Ex ardēti q̄ꝫ amore impe-
ditur cōceptio sepe: vt bibikil in paruo ꝯtinēte caplō de
cōceptu. ¶ Ex dispōne q̄ꝫ etatū mulieres ac viri nō cōci-
piūt plurimi: quoꝝ etate mutata ꝓlifici fiunt vt Ar. in de
partibꝰ aīaliū caplō septimo. Et ego duas vidi q̄. 45. trās-
acto ꝯceperāt nūq̄ꝫ: postea cū eisdē maritis ꝓlem hūere:
⁊ i tm̄ de cāis sterilitatis ⁊ impgnatōis difficultatiꝫ dcm̄ ē.

¶ De signis tam pronosticis q̄ꝫ demonstratiuis sterilitatis difficultatis impregnationis. Cap. xx.

Sterilitatis signa tam in viro q̄ꝫ muliere p priꝰ po-
nēda sunt: ⁊ difficultatis impregnatiōis successiue.
¶ Effeminatum igit̄ viꝝ sterilē iudica euꝫ. s. qui ti-
midus exn̄s actꝰ muliebres hꝫ plurimos: vocēq̄ꝫ: in cuiꝰ
pectie pilli pauci: i barba paucissimi sūt ⁊ exiles. Hec. n.
super testiuꝫ malaꝫ cōplexionē fridaꝫ arguunt: cuius cā
sterilicat hō: ⁊ talē Albertꝰ monstruosum appellat.
¶ Itē ⁊ ēt cuius testiculi spasmati sunt paraliticati aut vlce-
rati: vel in quibꝰ maligna aliq̄ egritudo inest sterilis cēse-
tur. ¶ Ac ille q̄ꝫ q cuꝫ vxore nō soluꝫ copulā carnalē ha-
buit: sed vt habeat ꝑ posse conatꝰ sit cuꝫ alijs: ⁊ maxime q̄
ꝯcipe soleant: nec ide ꝓles exorta sit: ⁊ huiꝰ rei certior ad-
huc fies. si hūc ex illis eē scieris: cuiꝰ iuuenil: uꝫ venarū
q̄ post aures sunt incisio facta sit: aut qui in principali mē-
bro egritudinalē tibi notuꝫ lapsuꝫ hēat aliquē: vel breuē
aut lōgā nimis virgā: vel foramis tortuositatē bibichil in
paruo ꝯtinēte caplō de ꝯceptu ex breuitate ligamēti ꝓue-
nire affirmat: aut a quo lapis per icisionē extractꝰ sit: vel
vt vidi q testes ad itra corpꝰ hēat ⁊ hec tactu visu aut infir-
mi relatu ꝯphēdēda sunt. ¶ Sterilē vō q ex forti aut potē-
ti calore suo gn̄atōis mām exterminat ex habitudine: ac
eiꝰ robusticitate ꝯphēdes: ac euꝫ pariter q pinguedine ni-
mia sterilis factꝰ sit. ¶ Signa nāq̄ꝫ ex sex reꝝ nō nāliuꝫ ex-
cessibus habita per q̄ quēpiā sterilē iudicare possis per i-
firmi: aut astantiuꝫ narrationē cognita tibi fiant: vt igitur
sterilē viꝝ cognoscas pdicta tibi diligēter iuestigāda sūt
oia. ¶ De mulieribꝰ vero illa sterilis iudicāda erit: que
vocē grossā mltos pilos i pectie ac duros. In mēto vero
nōnullos: ⁊ mores viriles hūerit: hec. n. virago erit gene-
rās nunq̄ꝫ. ¶ Ea vō q̄ i mēbro pncipali aut nobili lapsuꝫ
hēre aliquē p ꝓpa signa cognoueris nec cū marito ꝓlifi-
co ꝯcipit steril' cēsenda erit: ⁊ eo maxie si cum ꝓlifico als
ꝯiugata fuerit aut vt sepe fit sociuꝫ ꝯmutauerit tunc de ste-
rilitate ne dubites. ¶ Matricis vō icōueniēs: seu preter
nām dispositio: cuiꝰ cā mulier fit sterilis p ꝓpa signa in de-
scribēdis ⁊ descriptis caplis posita tibi nota fiet: siue ver-
ruca: siue caro addita: spasmatio: relaxatio: pinguedo ni-
mia: vlcus: vel tale aliqđ in causa fuerit. ¶ De strictura

vero nimia: sine amplitudine: aut oris tortuositate: vbi
certificari cupias: tu ipse vbi phas sit expire. ¶Q. si men
struoꝝ paucitate sterilitas ꝓuenerit: aut hec viragi erit ꝺ
qua sermo stati factꝰ ē: cuiꝰ calore supfluo cōuertēdus in
mēstrua sāguis exterminaꝛ: aut calor erit ita debilis: vt ꝑ
mēstruis sanguis nō solū supfluat veꝝ ꝓ restauratiōe de‑
pditi calor eiꝰ nutrimētū sufficiēs imutare fere pōt: ⁊ hāc
ex corporis siccitate: ac totius debilitate cognosces. ¶Fa‑
ctas q̃ȝ steriles pp ab extra siue ab intra approbata medi
camina mulieris narratōe ꝯprehēdes: siue a ꝓbetate: si‑
ue a quocūq̃ȝ illud efficiāt. ¶De fasciatis tua noscere nō
ītereſt: ſȝ sortilegi ad quē si velint recursū hēant. ¶Que
vero pp sex reꝝ nō nāliū abusus steril fuit astātiū aut sui
narratōe cognosces: ⁊ sic ꝑ signa tacta mulieris sterilitatē
īuestigare. ¶Viri itaq̃ȝ talr dispositi fecūdis cū mlieribꝰ
aut mulieres tales fecūdis cū viris copulate si sint ꝯcipi
ent nunq̃ȝ: q̃ȝto minus si sic dispositi inuicē copulenꝛ: ⁊ in
istis signa ꝑscripta nō minꝰ ꝓnostica q̃ȝ demrātiua tibi sit
¶Veꝝ cū testiū nālis cōplexio hoc efficiat sepe tua eam
noscere intereſt. ¶Pro quo scito ꝙ cōplexio testiū frigi
da pilos paucos: quos circa pudibūda hr̄e dȝ: emittet tar
de ⁊ ad coitū minime īcitat. calr̄a vero tēpestiue plurimos
pilos emittēs ardēter ad venerē ꝓuocāt. Hūida nāq̃ȝ mul
ti existit semis pilloꝝ molliū: ⁊ venerea paꝝ sicca duroꝝ
pilloꝝ: semis pauci: mediocriter spissi: ad coitū minime
incitat. ¶Sȝ qꝛ cōplexiōes he in viris rarissime inueniū
tur simplices: Ad cōpositas aduerte: q̃rū in hoc casu ne‑
cessaria tibi cognitio ex īfrascriptis fiet. ¶Frigida ⁊ hūi‑
da testiculoꝝ crasis circa pudibūda tarda pilos emittit: ac
paucos: coire tarde incipit. Sperma tenue ac aquosū: ad
coitū debilr̄ incitat: cuiꝰ ex cā paupculi rarissime coeūt: ⁊
in spmatis emissiōe a muliere frigiditas manifesta sentiꝛ.
H raro generat aut nunq̃ȝ. ¶Et hec eadē signa sup frigi‑
dā ⁊ siccā testiū cōplexionē significare possunt. Sed iter
est: qꝛ in hoc semē minus aquosum: ⁊ in quātitate etiā mi
nus existit: ad coitū quoq̃ȝ debilr̄ stimulat. Testes calidi ⁊
sicci si fuerint in adolescētia coire īcipiūt tēpestiue. Sper
ma vero calidū ac spissum existēs ad venerē potēter ꝓuo
cat: ⁊ si citissime satieꝛ. Circa genitalia pilli nascūꝛ cito: ab
vmbilico ad medium coxaꝝ vsq̃ȝ pillosi plurimum fiūt.
¶Calidi ⁊ humidi testes generāt spmatis multū: esto vt
precedēs ita spissuȝ nō sit: ⁊ q̃ȝuis coitū nō ita ardēter ap‑
petāt sine nocumēto tn̄ coire possunt plus: imo vt Gal.
inqt: nō diu ab ipso sine lesiōe abstinēt. Et hec signa tibi
testiū nālē cōplexionē demōstrabūt: cuiꝰ cognitio in hoc
tibi vtilis est valde: imo vt dictū est q̃ȝ maxime necīa. ⁊ ꝑ
ista hēs itrinsece cāe signa in viro īpregnatōis difficulta‑
tē demrātia. ¶Extrīseca vero cā puta sex reꝝ nō nāliū
abusus: aut ex fridis testiū ēplastratio: vel aliq̃ꝺ tale īfir‑
mi: vel astātiū narratiōe tibi manifesta fiēt. ⁊ sic ꝑdicta si‑
gna difficultatē īpregnatōis ex pte viri ꝓueniētē tibi apte
demrābūt. ¶Sȝ īpregnatiōis difficultatē eā q̄ mulieris
ex pte ꝓuenit īuestigare si volueris primo matricis tā nā
lē q̃ȝ ꝑter nāȝ dispōnē attēde: q̄ huiꝰ tractatꝰ ꝑ ꝓpa capl'a
tibi nota fiet. ¶Cōsequēter mēbroꝝ pncipaliū ac nobiliū
tā nāles q̃ȝ ꝑternāles: dispōnes incōueniētes q̄ īpregna‑
tionē difficultare pn̄t īuestigāde tibi eēnt: ⁊ ille ꝑ doctri‑
nā auctoꝝ manifeste tibi fiēt. ¶Excessiue q̃ȝ qualitates si
ue locoꝝ mutatōes: ac oīm rerū sex nō nāliū supfluitates
ꝯsiderāde sunt. ⁊ maxie accn̄tia aīe imoderata: puta me‑
lācolia: tristitia diuturna: amor exardēſ. ꝓpter .n. talia ge
nerationē ꝯtingit īpediri sepissime. ¶Cōueniētiā vero ī
q̄litatibꝰ ex vtriusq̃ȝ cōplexiōe cognosces: ⁊ hoc mō diffi‑
cultatē impgnatōis ex parte mlieris īuestigabis. Ea de re
tā sterilitatis q̃ȝ impgnatiōis difficultatis sic ex pte viri si
cut mlieris tibi demrātiua signa patēt manifeste. ¶Quā
tū ad ꝓnostica eos q ad generādū apti sūt noscas ī de pti
bus aīaliū q̃rto Aristo. audi. Exitꝰ spmatis in hoibꝰ inqt
maribꝰ ē apud alterationē vocis ⁊ instrumētoꝝ coitꝰ qm̄
mutanꝛ nō solū in magnitudine: ſȝ ēt in figura ⁊ aspectu:
⁊ similr̄ mutanꝛ mamille in feminis cū multiplicanꝛ pili
in pectine ⁊ exitꝰ spmatis ē in termino duoꝝ septēnuȝ: ⁊
spma est ꝯueniēter bonū in cōplemēto tertij. In q̃rto vō
inqt: hō pōt gn̄are vsq̃ȝ ad septuagesimū: ⁊ mulier vsq̃ȝ ad
qnq̄gesimū ī maiori tn̄ pte ī virl. .s. vsq̃ȝ ad 65[m]: ⁊ ī mlieri‑
bus vsq̃ȝ ad 45[m] ⁊c̄. Ex q̄bꝰ pȝ ꝙ citra .14. ⁊ vltra .50[m]. in
mlieribꝰ: ⁊ virl. 70[m]. ad gn̄ationē mīme apti sūt. ¶Quo
q̃ȝ nec hi q in pncipali aut nobili aliquo mēbro patiūnꝛ.
¶Virgā q̃ȝ hn̄tes lōgā mlti si sint semis sic q mediocrē
hn̄t apti ad ꝓcreādū mīme sūt: ꝺ gn̄atōe aīaliū prio. Aliq
⁊ itē sūt: vt ī de ptibꝰ aīaliū .7. q ī iuuētute neq̃ȝ gn̄ant: in
senectute vero sic ⁊c̄. ⁊ ecōtra. ¶Pluribꝰ ꝑterea accidit: vt
suo cū spmate supfluā corruptā aliquā hūitudiē ȝ emittāt
cuiꝰ tā semē corrūpiꝛ: ⁊ nō gn̄ant ī degn̄atōe aīaliū pmo.
¶Ob h igr̄ spma ꝓlificū tua noscere ītereſt. Est itaq̃ȝ sp‑
ma ꝓlificū. vt Ari. ī. 3°. ⁊. 7°. de ptibꝰ aīaliū. ⁊ clariꝰ ī ꝺgn̄a
tiōe aīaliū. 7°. Albū: splēdidū globosū: sic glādo floꝝ sā‑
buci odorē hn̄s q̃ꝺ in aq̄ positū fundū petit: aquosū fluxi
bile nō albū sup aq̄ natās ꝑ gn̄atōe minime aptū erit. A.
aūt. 21. tertij. Spma inqt sanū est albū viscosuȝ splēdidum
sup q̃ꝺ cadūt musce: ⁊ comedunt de eo: ⁊ odor eiꝰ est odor
floꝝ palme ⁊ sambuci: ⁊ ista ex parte viri se teneat. ¶Sȝ
an mulier fecunda sit vt cognoscaꝛ q̄dā epimētum hypo‑
cratis ad hoc faciunt: vt vestimētis mulier bn̄ tecta sit sic
vt aromatuȝ odor ad nares ꝑuenire nō possit nisi ꝑ interi
us deorsuȝ suffumigeꝛ. ꝙ si tunc odor aromatū ad nares
ꝑuenire nō fore sterilē talē noscito. ¶Alij ex puluere ari‑
stologie cū melle petia rara nastale ꝯficiunt. ⁊ cū in sero
dormitū vadit supponūt: ꝙ si in ore saliua dulcescat fecū
da iudicaꝛ: alias minime. ¶Alij in sero dorsum allij sup‑
poni iubēt: ⁊ si in mane odorē seu saporē ī ore ꝑsenserit fe
cunda erit. ¶Sȝ talia vt pȝ sup pticularē sterilitatis cām
arguunt: ⁊ nō sup oēȝ: nā si taliuȝ odor ad nares nequaq̃ȝ
venerit in poris mr̄icis oppilationē arguit q̄ cā sterilita‑
tis esse pōt. Sed ꝑter istas vt supra nosti sunt alie plures.
¶Alij dicunt ꝙ mulier sup maluā aut lactucā sepe min‑
gat: vir q̃ȝ sup aliā: ⁊ cuiꝰ malua seu lactuca siccabiꝛ steri‑
lē euȝ sentias. ¶Nōnulli ēt sterilitatē sic experiunꝛ. tam
vir q̃ȝ mulier in re plena ex furfure: ꝑ dies nouem ⁊ vltra
vbi opus sit mingāt: ⁊ in suo quilibet: ēt ille in cuiꝰ mace‑
rato furfure vermes nascunꝛ sterilis iudicaꝛ. ¶Et idē de
fabis aut ordei granis: alij quidā faciunt ⁊ cuiꝰ grana ger
minauerint fecūduȝ erit. Et sic experimētis istis q̄d super
mulieris fecūditatē arguere potes patet. ¶Scias insup
ꝙ mulier fecunda sterilis citiꝰ anescit: ⁊ antiq̄tur: sana tn̄
ad tp̄s quousq̃ȝ mēstrua perdiderit: perseuerat magis: ſȝ
sterilis ⁊ si vsq̃ȝ ad tp̄s illud magis egrotatiua sit. suā tn̄ iu
uētutē cōseruat diutiꝰ. Et hec de signis tam ꝓnosticis q̃ȝ
demonstratiuis sterilitatis ⁊ difficulatis impregnationis
que quodāmodo permixta sunt: sic vt idem demonstrati
uum ⁊ pronosticum sepe tibi sit.

¶De cura difficultatis impregnatōis q̄ ex cāis pluribꝰ tā
viro q̃ȝ mulieri cōibus ꝓuenire potest. Cap. xxi.

c Vm tā viꝝ q̃ȝ mulierē vt hituȝ est sterilē esse cōtin‑
gat q̄ scripta sūt signa diligēter attēde: ⁊ si vtrūq̃: ste
rilem noueris ꝓcreāde ꝓlis spes habetur nulla:
⁊ sic talis cura illi relinquēda erit qui ꝑ libito sterilē fecū
dā facit. Si vero alr̄: tm̄mō cura erit: si socij cōmutatio fi‑
et: sed qꝛ impregnationis difficultati cū remedijs appro‑
priatis ꝓuidere tātūmodo mihi cura est: paucula quoq̃ȝ
primo aliqua ad tā viri q̃ȝ mulieris cōes cās q̄ impregna
tionē difficultāt remouēdas deo adiutore describā. Suc‑
cessiue vero ꝓut intētio tractatuli huius existit ad ea que
solū mulieris ex parte se tenēt deueniaȝ. ¶Difficultatis
impregnatōis que mēbroꝝ generationis in viris vitio ꝓ
uenit curā in ꝓprijs capl'is perquire: sed eius que in mu
liere mēbroꝝ cōsilr̄ generatiōis vitio accidit in capitulis
huius tractatuli tam scriptis q̃ȝ scribendis curam inueni

es. ¶ Causarũ vero ĩpregnatõez difficultãtiũ vitio princi
paliũ seu aliox nobilium q̃ pueniunt tam in viro q̃z mu-
liere cura fiet tibi: vbi ad sanitatẽ mẽbra illa reducantur:
qđ ex auctox documẽtis facere scias. ¶ Tortuositas fora-
minis ligamẽti vitio virgã extrahẽtis puenit. Eius cura
est incisio ligamẽti: vt bibikil inquit. ¶ Breuitatis autem
virge seu lõgitudinis curã expertis vetulis derelinquas
q̃ ĩ actu coit⁹ mulierẽ diuersimode situãdo plus z min⁹
de virga suscipiũt. z si nimia vtriusq̃z seu alteri⁹ pinguedo
cõceptionẽ impediat: exercitiũ ieiunium z vl'r extenuati
uum regimẽ adhibeat. ¶ Monstruosis vero viris de q̃-
bus Albertus loquit̃ calorẽ vigorantia atq̃z sperma mul
tiplicãtia put te infra docebo dãda sũt. ¶ Extrinsece vero
cãe. puta aeris nimia caliditas vel cõsil'e ad cõtrariũ pmu
tent̃. ¶ Precãtatiões quoq̃z fascinatões p cõtrarias pre-
cantatões curẽtur. de quib⁹ ad vetulas sortilegas recur-
sum hẽas: vex z si his fidẽ nullam adhibeam: nõ creden
da tñ quotidie istis in partib⁹ audio: vbi anno isto ob hoc
cremate sunt plurime: de his tñ Ptolomei snia q̃rta pte
q̃driparititi capl'o tertio me hesitantẽ interdũ facit. Ingt
eni q̃ si in natiuitate alicui⁹ dñi dispõnis operis fuerit in
sagittario vel piscibus talis p mortuos diuinabit: z mali-
gnos ẽt spũs de loco ad locuz moueri coget: z si in v̄gine
fuerint aut scorpiõe nigromãtic⁹ z astrologus iudicabit
oculta z p̃dicet futura. Ecce ergo ẽm Ptolomei sniaz q̃li
ter sub tali ꝯstellatõe natis demones obediũt. ¶ Nimirũ
igit̃ si ille maledicte vetule demonibus tributa prebẽtes
nõ credẽda faciant. Aui. tñ vehemẽti affectioni in quarta
sexti nãliũ hoc attribuit: z tu p̃cãtat⁹ ad tales recursuz ha
beas si licet. ¶ Si vero ambo in q̃litatib⁹ manifestis cõ-
ueniũt: altex ipox ad ꝯtrariũ pmuta: vel si fas est ne sine
ple pereant sociũ permutẽt: z hoc de cura cãx difficulta-
tis impregnationis tam viris q̃z mulieribus cõmuniuz z
aliquarum quoq̃z tñ ex parte viri se tenent.

¶ De cura difficultatis impregnatiõis a flegmatica mr̃icis humiditate prouenientis. Cap. xxij.

Viris ad tp̃s derelictis cãx ĩpregnatiõem prohibẽ
tiũ que ex parte mulieris se tñ modo tenẽt cura po
nẽda nũc est. ¶ Si igit̃ mẽstrua in cã fuerint. puta
ipsox pauca aut supflua q̃ztitas seu ragadie emoroides ci
catrices caro addita virtuti, vlcus spasmus vel matricis
paralesis in suprascriptis capl'is curã require. ¶ Verum
cuz impregnatõis difficultas a supfluis humiditatibus p-
ueniat: vt plurimũ h illius curam primitus annotabo. A
re igitur primo talium matricis humiditatũ: put in capi-
tulo de humiditatibus matricis supra te docui: essentiaz
considerandũ est: an. s. flegmatice aut sanguinee colerice
vel melãcolice fuerint. z hui⁹ ex colore ac per illic descri
pta signa in noticiam deuenies. ¶ A flegmaticis igitur
principium faciẽs cũ in causa plurimũ ipse sint curam: vt
facilius qđ queris inuenias bipartite disposui. nam mõ
euacuãdi dato que ab extra approximãda veniũt primo
ordinate describã. Successiue v̄o q̃ ab intra. sex igit̃ rerũ
nõ naturaliũ totũ regimẽ ad calidũ z siccum facias: vt de
clinet. ¶ Deinde ad taliũ supfluax humiditatũ digestio-
nem deuenit: vt. ℞. radicũ rubee maioris. ℥. ij. radicum
brusci spergi graminis ciperi. añ. ℥. i. arthemisie sauine
nepite melisse balsamite mẽte scolopendrie: capilliuene
ris: gallitrici: sansuci origani: calmenti: pulegij: radicum
valeriane. añ. M. ß. seminis siseleos. ʒ. vi. anisi carui ma-
ratri ameos spice nardi. añ. ʒ. ij. xilobalsami carpobalsa-
mi. añ. ʒ. i. liquiritie passulax. añ. ℥. i. florum anthos stica
dos arabici añ. ℥. ß. rasure eboris calami aromatici san-
dalo. ru. añ. ʒ. ß. conquassent̃: z fiat decoctio: ex qua cum
zuccari albi lib. iij. aceti. ℥. iij. syrupus fiat qui cuz optimo
cinamomo cassialignea z musci sint granis. iiij. aromati
zetur de quo. ℞. ℥. i. ß. aque decoctionis cicerũ rubeorũ.
℥. iiij. vel aque arthemisie aque pimpinelle aque florum
sambuci. añ. ℥. i. p vna vice misce z in potu tribue totiens
exhibendo de eo: vt tibi materia digesta videatur. ¶ Vel
aliter. ℞. arthemisie sauine mente origani. calamẽti iso-
pi: pimpinelle: camedreos: pollitrici: florũ sambuci stica
dos. añ. M. i. anisi maratri ameos: carui: seminis aneti.
añ. ℥. ß. sileleos. ℥. ß. radicum spergi z brusci: radicum ru
bee maioris. añ. lib. ß. cicex rub. pugillũ vnũ spice celtice
spice nardi: ciperi: squinanti: calami aromatici. añ. ʒ. ij. fi
at decoctio: z cum mell'z zuchari. añ. libr. i. ß. z aceti albi.
℥. iij. fiat syrupus: qui cũ cinamomo cassialignea ac mu-
sci granis. iiij. aromatizetur: de quo pro vice. ℥. i. ß. cuz de
coctione cicerũ: aut cũ aquis suprascriptis totiens detur
q̃ materia digesta videatur. ¶ Vel fac sic. ℞. oximellis
squilitici syrupi de radicibus: acetosi: sirupi de arthemi-
sia. añ ℥. i. ß. aquarũ pimpinelle radicum feniculi z arthe
misie. añ. ℥. iij. p tribus vicibus misce: z in eo parum cina
momi z cassie lignee z musci: z p delicatis cum eisdẽ aro
matizando clarificetur. ¶ Digesta materia muliere exi-
stente robusta. ℞. pillulax fetidax. ʒ. i. diagridij grana. ij
cũ aliquo ex prescriptis sirupis pillule nouẽ fiãt. ¶ Qđ si
pillulas abhorreat. ℞. cassie bñ pinguis. ℥. i. extrahatur
cũ decoctiõe camedreos cuscute: ysopi: sticados athemi-
sie. anisi ligritie: z passularũ cassia extracta. ʒ. iij. diasinico
nis addant̃ vel electuarij idi tñdẽ: z syrupi de radicib⁹ si
ne aceto. ℥. i. z fiat medicina. ¶ Vel cũ illa extracta cassia
dyasinicõis: seu electuarij indi. ʒ. i. addat̃ ĩfrascripta exp̃s
sio: q̃ ℞. agarici electi. ʒ. ij. zinziberis. ℈. i. salis gẽme gra.
vi. ĩfundant̃ in aq̃ lactis caprax mellis roẽ. ℥. i. addita. et
xij. horis ad min⁹ in infusione pmaneat: deinde fortis ex-
p̃ssio fiat: quã cũ supra extracta cassia misce: z medicina fi
at: q̃ maxie ĩ hoc casu ꝯuenit. ¶ Si forte magis bolũ ap-
petit. ℞. dyasiniconis vel electuarij indi. ℥. ß. zuchari al-
bi q̃ztũ sufficit: z bolũ deauratũ facias. ¶ Et si cõfectõem
solidã. ℥. i. diacarthami p̃be. ¶ Vel facias sic. ℞. roẽ. cina
momi zinzibis. añ. ʒ. i. sandal'. alb. z rub. añ. ʒ. ß. hermoda
ctil'. esule. añ. ʒ. i. ß. dyagridij turbith. añ. ʒ. ij. masticis. ℈. i.
zuchari albi libr. ß. dissoluat̃ zuchax cũ modico succi ar-
themisie facta residẽtia. vel cũ aq̃ sublimatiõis ei⁹: vel cũ
modico decoctõis p syrupo facte: z in morsellis ꝯfectõez
facias: ex q̃. ℥. ß. tribue. ¶ Qꝫ si poti⁹ in pulueris modum
appeteret p̃scriptis spẽb⁹ zuchari tñdẽ adde: cui⁹ cũ mo
dico brodij cicex ru. aut pulle. vel vini cali. ʒ. i. ß. ad duas
vsq̃z dosis erit. ¶ Vel hui⁹ loco sene pulueris. ʒ. ij. ß. exhi-
be. Ea. n. a pprietate matricez a talib⁹ humiditatib⁹ pur-
gat: vt bibikil capl'o de matrice: vex istax doses ẽm tue i-
firme virtutẽ augẽde: aut minuẽde tibi sunt. ¶ Purgata
mã in nãli balneo mulier si robusta fuerit balneet̃. In eo
eni singulare iuuamẽtũ iueni: z a quo cũ egredit̃ z lectũ
ĩtrat. ʒ. i. ß. metridati ĩ potu dãda ẽ. ¶ Vel ꝯfectiõis infra-
scripte. ℥. ß. q̃ ℞. spẽx trifere magne sine opio spẽx pleri
cũ musco diãbre z dyasatiriõis. añ. ʒ. ß. rasure eboris seis
mercurial'. añ. ℈. ij. coaguli'leporis matricis eiusdẽ. añ. ʒ.
ß. siseleos. ℈. ß. zuchari albi. lib. ß. qđ cũ aq̃ melisse dissol-
uat̃: z cũ d̃bite coctũ sit adde ꝯserue corticũ citri. ℥. i. ꝯser
ue anthos. ℥. ß. z in morsellis grossis satis ꝯfectionẽ faci-
as. ¶ Ad talia balnea a decio ad decimãgntã vsq̃z diẽ mo
rã si fecerit pultile sibi erit: z tu in talib⁹ balneis de obser-
uãdo debito regimine eã informa diligenter. ¶ Et si bal
nea nãlia nõ habueris: aut ea adire noluerit. ℞. arthemi
sie: betonice camedreos: camepitheos: celidonie: gallitri
ci: foliox lauri: malue: maiorane: melisse: nepite origani:
ozimi: pulegij: rorismarini: zinziberis sauine: sticados vi
tis albe: ypericon: ysopi: camomille: melliloti. añ. M. ij.
carui cimini: sileris mõtani anisi: seis aneti. añ. ℥. iij. seis li
ni: fenugreci: añ. ℥. ij. radicis ꝯsolide maioris radicis vale
riane: radicis petrosilij. añ. lib. i. ex his conquassatis deco
ctio fiat. De reb⁹ aũt decoctõis sacculus ĩpleatur sup quo
mulier in balneo sedeat a quo cũ egredit̃ metridatuz vel
ꝯfectiõem p̃scriptã tribue sero z mane vacuo stõ mulier
balneet̃. ¶ Et si mulierũ cõis mos sit in talib⁹ balneis se

tribus aut q̃ttuoꝛ dieb⁹ balneare ipsa exn̄te robusta: vtili⁹ tn̄ foret p dies decē ad min⁹ ipsam ꝯtinuare balneum ex nouis herbis de tertio in tertium renouādo. ¶Ex rebus eisdē stupham seu encathisma facere potes: eaꝝ fumū per embotum recipe q̄z pōt. ¶Balneo ꝯpleto si humiditates a mr̄ice ampli⁹ fluāt ad ipsam expurgationē cōpletaz tale nascale facias: qd̄ de nocte saltē deferat ꝯtinue. qd̄ ℞ arthemisie: sauine maioꝛane: diptami absinthij. añ. ʒ. ß. anisi ameos: rute coꝛticuz thuris. añ. ℈. i. pulpe collognti de. ℈. ij. fiat puluis: ⁊ incoꝛpoꝛenᷓ cū succo mercurial: vel camedreos ex q̄ nascale in petia rara ligato fiat: q̄ nocte q̄libet renouato tādiu vtaᷓ: donec matrix a talibus superfluitatib⁹ purgata fuerit. ¶Ab istis igr̄ hūiditatib⁹ mr̄ice purgata ad eas totalr̄ ac ꝑpetuo rescīndēduz. ℞. acacie balaustiaꝝ cupullaꝝ glandium scoꝛie ferri: licij mēte coꝛticis arboꝛis masticis coꝛticis olibani: anthere: sumach: spice. añ. ʒ. ß. fiat puluis: ex quo cū succo acetose: vel virge pastoꝛis: seu mille folij nascalia fiāt. q̄ p aliquot mr̄er dies cōtinue deferat. ⁊ si p̄scripta oīa nō habueris: q̄libet istoꝝ oēm antiquā humiditatē in mr̄ice emanantē restringēdi ꝓꝓetatē h̄re scias. ¶Uel cū aliquo ex p̄scriptis succis ⁊ puluere tartari nascale ꝯficias: qd̄ in illo casu mirabiliter valet: q2 ipsi⁹ tartari puluere in suis cibarijs vsa fuerit: idē faciet: ⁊ est gustui delectabile valde. ¶Ex q2 humiditates iste coꝛrupte mulierē nōnūq̄z fetētē reddūt cum q̄ plerūq̄ mr̄icis os intātū dilataᷓ: vt semē retinere nequeat: ⁊ ob hoc viris ingrate fiunt multū. In casu tali facias sic. ℞. galle nucis muscate. añ. ʒ. ij. gariofi. ʒ. i. musci. ℈. ß. teranᷓ: ⁊ cū li. i. vini rubei dissoluātur: qd̄ calefiat paꝝ: ⁊ in eo tunc petiā lineā madefactā de nocte mulier cōtinue deferat. ¶Itē ad vuluā maxie coartādā. ℞. radicū cōsolide maioꝛis aluminis balaustie. mirrhe olibā: masticis colofonie: boli armeni gallaꝝ cypressi. coꝛnu cerui vsti. añ. q̄ztū vis de istaꝝ rerū pte vna puluis fiat: alia vo pars conq̄sseᷓ quā in vino nigro stiptico paꝝ aceti addito buli. Cū tali aūt mr̄er fometeᷓ sepe: deide cū suprascripto puluere vulua int⁹ ⁊ extra salipizeᷓ: ⁊ in decoctōe suprascripta petiā madefactā supponat. de nocte vero petiam vel bōbacē in predicta decoctōe madefactā in moduz nascal' sꝑ ponat impositū teneat. ¶Uel cū reb⁹ infrascriptis in vino ⁊ aceto decoctis decoctio fiat. ℞. mastici gūmi arabici nucū cypressi: gallaꝝ alumis zuchari. añ. ʒ. i. Ex his decoctio fiat cū q̄ vulua fometeᷓ: ⁊ cū earūdē reꝝ puluere asp̄o q̄z fiat: deiñ i decoctōe p̄dicta imersa petia supponaᷓ. ¶Uel facias sic: ⁊ h̄ vuluā restringēdo q̄zmaxime ad cōceptionē pparat. ℞. aluminis de pluā mirrhe ligni aloes. pilloꝝ lepoꝛis minutissime icisoꝝ rute bacarū lauri doꝛonici: nucuz cypssi. añ. ʒ. ß. stoꝛacis calamite. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. musci. ℈. ß. fiat pul. cū quo paꝝ olei mirtiloꝝ addas: ⁊ nascale ꝯficias: vel cōq̄ssenᷓ: ⁊ ex his p embotū suffumigatio fiat. Si autē vulua debite stricta fuerit istis sophisticationibus cōstrictiuis haud quaq̄z indiget: ⁊ sic capituli huius hic finis esto.

¶De approximādis ab extra que matricē ad cōceptionez q̄z maxime preparant ⁊c. Cap. xxij.

Plurima sūt q̄ mr̄icem ad ꝯceptionē q̄zmaxime preparāt: ⁊ q̄ a ꝓꝓetate ipregnatōis difficultatē remouēt: de q̄b⁹ oib⁹ bono adiuuante Jesu in p̄nti capitulo doctrina dabiᷓ. ¶De his igiᷓ q̄ mr̄icem ad cōceptionē pparāt ē suffumigiū hoc: qd̄. ℞. nucuz cypssi masticis thuris: laudani: mirrhe: galbani bacaz lauri: bdelij. añ. ʒ. i. stoꝛacis calamite stoꝛacis liq̄de. añ. ℈. ij. ambre grise. ʒ. ß. cōquassenᷓ: ⁊ cū ire doꝛmitū mulier intēdit p embotuz suffumigatio fiat. ¶Uel facias sic. ℞. laudani puri. ʒ. i. stoꝛacis calamite. ʒ. ij. olibani. ʒ. i. ligni aloes sauine sicce. añ. ʒ. i. ß. ambre. ʒ. ß. musci. gr. a. iiij. cuz pistello calīdo: ex his massa fiat: de qua paꝝ sup carbones pone: ⁊ p emboruz: vt prius suffumigatio fiat. ¶Uel alr̄. ℞. laudani. ʒ. i. stoꝛacis calamite. ʒ. ß. gariofo. ligni aloes: ros. rub. añ. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. musci. ℈. ß. teranᷓ: ⁊ cū pistello calīdo trocisci. ʒ. i. cōficianᷓ ex quibus vno sup prunas posito mulier fumuz p embotū recipiat: deide cū aq̄ ros. q̄ musci paꝝ dissolutuz sit os vulue madefiat. ¶Qd̄ si mulier ex potētib⁹ foret facias sic. ℞. stoꝛacis calamite. ʒ. ß. ligni aloes: ambre grise añ. ʒ. ij. balsami. ʒ. i. musci. ℈. i. fiāt trocisci. ʒ. i. ⁊ mulier per embotū vt supra fumū recipiat. Bōbax vero in hoc casu in balsamo fino madefactus, ac suppositus maxime valet. ¶Suffumigiū quoq̄ ex trociscis factū ifrascriptis: i hoc casu maxīe valet. vt ℞. ro. ru. ʒ. ß. thuris masticis mirrhe sanguis dracōis: boliar. mirtiloꝝ. añ. ʒ. ij. stoꝛacis calamite. ʒ. i. laudani. ʒ. ß. ambre musci: ligni aloes: gariof. balsami spice nardi. añ. ʒ. ß. puluerizada puluerizenᷓ ⁊ cū pistello calīdo trociscos. ʒ. i. cū dimidia ꝯfice: ex q̄ꝝ vno suffumigatio fiat q̄ facto os mr̄icis cū aq̄ ro. in q̄ musc⁹ dissolutus sit madefiat: deiñ vir ad mulierē ꝑm modū q̄ inferius diceᷓ accedat. ¶Uel facias sic. ℞. ligni aloes: cinamomi añ. ʒ. i. ß. gariof. cypi zizib. nucis muscate. añ. ʒ. i. radicum bistoꝛte gallaꝝ alumis roche. añ. ʒ. ij. musci. ℈. ß. pq̄ssenᷓ ⁊ mulier suffumigeᷓ. ¶Saggeneā sine opio ab A. i gnto descripta aut Sera in 7⁹ suffumigata: aut supposita i hoc casu grāditer valet. ¶Siplicui suffumigia q̄ ad cōceptionē q̄zmaxie valere cōperi sunt bistoꝛte galieni cōposite: xilobalsami. laudani: nepite mellisse. ¶Ad id nascale ex quouis simpliciū ifrascriptoꝝ ꝯsilr̄ fcm̄ valet: vt ex felle anseris siluestris: cū succo prassij: vel cū felle caprioli masculi: si masculū: vel femie: si feminā h̄re cupis: ⁊ fel recēs existat cū q̄ sauriōis puluis icoꝛpoꝛādus ē: vel ex rasura coꝛnu capre cū oleo de spica: q2 si trāsactis trib⁹ dieb⁹ post purificatōez h̄ fiat. Sera. exptū h̄ eē dicit. Dē q̄z coagulū ad idē valet: ⁊ lepoꝛis q̄zmaxie. Costus silr̄ cū oleo ro. aut fel coꝛui cū melle: aut fenugrecū cū adipe anatis: aut lepoꝛis fel cū melle. Semē q̄z sparagi cū adipe anseris vel cū eadē testiculus mustelle dexter. Cū oleo ro. valet muscus vel lauri folia. Et ꝓ rusticis alleū in oleo ro. decoq̄: cū quo diñam rusticā nascaliza. ¶Et q̄ a ꝓꝓetate ab auctoꝛib⁹ descripta ad cōceptionē valere cōperi sūt infra descripta. Soꝛdicies auricule dextre nulle i auro: aut argēto ligeᷓ: quā mulier i brachio dextro cōtinue ligatā deferat. Idē de dēte puelle septē annoꝝ in auro q̄z seu argēto ligato referūt. Idē de lapide aqle in nido eius repto fiet. Semē itē peonie circa mulieris pectinē delatū idē facit. ¶Referūt ⁊ alij q2 testiculi vni⁹ galli extracti cū sanguine ac sub lecto positi ꝯceptōez mirabilr̄ iuuāt: ⁊ idē odoꝛ ligni busci facit. ¶Refert ⁊ bonus anglic⁹: q2 si cū dente hōis moꝛtui mulier deoꝛsuz suffumigeᷓ: mulier fecunda reddiᷓ: ⁊ si ex soleis agni castrati suffumigatio fiat: idē fac. ¶Recitat itē aliud empicū cui nullā fidē adhibeo penit⁹ ⁊ si innumeras steriles reputatas ꝯcepisse ob hoc affirmet. vt in vigilia ioānis baptiste. xx. annoꝝ hō vel supra añ hoꝛā diei tertiā ad cāpos solus accedat: ⁊ cōsolidā maioꝛē sua cū radice p̄mo abstrahat: deide minoꝛē ter dñicā oꝛōnē dicēdo deuote: ⁊ tā eūdo q̄z redeūdo nemini loq̄ᷓ vnq̄z. Cūq̄ domi fuerit ex herbis p̄dictis succū extrahat: cū quo ifrascripta verba i pgamena charta describat. vz. dixit dñs. Crescite vehiboch ⁊ multiplicamini chabathai ⁊ replete terrā amath. Istā cartā talr̄ scriptam dū coitvir ad collū ligatā poꝛtet dū masculū h̄re cupit: ⁊ si feminam mulier. Adhibēti foꝛsan fidē hoc accideret: mihi nequaq̄z: q2 esto veꝝ eēt ⁊ cū hec viderē illusionē eē putarē potius. Hic q̄re h̄ auctoꝛaueri q̄ris. viri tāti auctoꝛitas hoc efficit. naz exptimētū hoc effectū semp cōsecutū esse asserit. Anglici enim inter xp̄ianos soꝛtilegi sunt maximi: sed ipsis in fracia derelictis huic capitulo finē impono.

¶De approximādis ab extra q̄ in coitu p̄stāt delectatōem ⁊ q̄ a ꝓꝓetate venerē sopitā excitant. Cap. xxiij.

Delectatio in actu coit⁹ quā vir silr̄ ⁊ mulier capiūt magnū: immo maximū ad cōceptionem iuuamentum p̄stat. Ea de re nōnulla coitum delectātia et

Diacameron) Electuarium hoc a Nicolao de-
scribitur, ... pulmonum medetur, et in
certamine venereo maximum praestat auxilium.

aliqua a proprietate sopitā venerē excitantia: que ab extra approximanda sunt in pn̄ti caplo describā. ¶ Anteq̄ȝ igitur ad coitum vir accedat: in mulieris amplexib⁹ familiariter se ponat: ⁊ cum suaui labioꝝ succione oscula det plurima verba dulcia ⁊ amorē inducētia ꝓferat māmillarū papillas digitis leuiter pertractet: ⁊ q2 in actu tali oīa facere fas est locū inter anum ⁊ vuluā leuiter ꝯfricet. Ea enim cōfricatio vt auctores ferūt pl̄imi in muliere delectationē affert maximā: Sepe vt venereuȝ actū perficiat operaȝ det: donec tū mulieris oculos scintillare ꝑcipiat eū interrūpet semp. ¶ Cumq̄ȝ mulieris scintillāt oculi ac verba trūcata loq̄r sic q̄ i medio suoꝝ verboꝝ lassata sistit: ⁊ in motib⁹ suis modū hȝ nullum: tunc vir stati piper aut cubebas masticet: ⁊ cū ex saliua tali masticatiōe cāta virgā illiniat. ¶ Uel idē cum felle capre: ⁊ oluuere semis ꝑtice faciat. ¶ Uel puluerē satyrionis in modū vnguēti cū melle ꝯficiat: cū q̄ tunc virgā inungat. ¶ Uel facias sic accipe piretri: stafisagrie cinamomi. añ. ptes eq̄les terantur subtilissime: ⁊ cū cidato cribrent̄: deiñ cū syrupo cōditi ȝinȝiber. pillas ꝯfice: ex q̄b⁹ vnā in ore retine: ⁊ cū saliua inde genita virgā ac m̄ricis colluȝ illiniat. In actu. n. coit⁹ ex his mulieri icredibil̄r delectatio seq̄t̄: q̄ tunc tal̄r situanda est cū demisso capite. s. ⁊ anchis eleuatis sinistrū pedē sub ancha reponat: dextrū aūt extēsuȝ teneat: ⁊ sic in tali situ ⁊ dictis diligēter obseruatis dn̄e veneri debituȝ finale ꝑsoluant obnixe studēdo: vt in eodē instanti spmata sil̄r emittant̄. Miruȝ si tacta diligēter obseruant̄ ⁊ ꝯceptio nō sequat̄. ¶ Ut tū de ꝯtingētibus omittas nihil attende: esto per rarissimū sit q̄ inueniunt̄ nōnulle q̄ paꝝ: aut minimuȝ coitum appetūt: vt igit̄ in talib⁹ sopitū coitus appetituȝ viuificees. Accipe puluerē pipis ⁊ ȝinȝiberis queȝ melle cōmisce: ⁊ de tali mulier sibi m̄ricis colluȝ illiniat ac leuiter cōfricet. ¶ Q2 si idē cū felle verris fecerit ad coitum eā mirabiliter icitabit. Idē q̄ȝ fiet si tu in priapi oculo de castoreo oleuȝ iposueris: tātā. n. ex hoc mulier delectationē accipit vt citissime spmatiȝet. ¶ Et viri q̄ȝ reperiuntur plurimi q̄b⁹: ⁊ si ad ꝑficiēdā venerē bon⁹ aīus bona atq̄ȝ voluntas sit: vires tū ad virgā erigēdaȝ deficiunt vt igitur ꝓ posse tuo istis paupculis succurrat̄ q̄ boni existētes animi: vt ꝑ eis nō remaneāt vires virib⁹ accumulāt facias sic. Accipe andegalli succum aut fel thauri seu verris: ⁊ cū melle misce: ⁊ cū eo virgā radices genitaliuȝ ac femur inunge renes: atq̄ȝ mō nō nimiuȝ cal̄i sint: tal̄. n. vnctio virgā erectā tȝ diu. ¶ Ad q̄d maxie iuuat si ex oleis cal̄is aliq̄ plātas pedū iunxeris. ¶ Idē oleū in quo cipeꝝ: aut sinapis fuerint bulita faciet. ¶ Aut oleū sambucinū: aut mustellinū cū piretro. ¶ Uel in mortario cū quouis ex oleis ꝑdictis paꝝ musci ducas ex quo vt pri⁹ inunctio fiat. ¶ Uel al̄r: ⁊ est mirabile in oleo formicaꝝ: ⁊ maxime volātiū oua diu buliāt de tali oleo. ℞. ℥. ij. se. eruce se. cepe. añ. ʒ. i. ß. euforbij castorei. añ. ʒ. ß. cere paruȝ ⁊ vnguētū satis mollefiat cū quo postea in mortario musci. ℈. i. incorpora: ⁊ inunge vt pri⁹. ¶ In hoc ēt casu dixerūt nōnulli q̄ vnctio facta ex axūgia asini est vltimum. Axūgia q̄ȝ anseris valet multū. ¶ Uel facias sic: ⁊ est vnguētū exptissimū: q̄d ℞. axūgie vulpine succi eruce. añ. ℥. vi. ⁊ cuȝ his buli ex testicul̄ vulpis q̄ȝtū vis ad succi vsq̄ȝ ꝯsūptōeȝ deiñ colet̄: ⁊ cū colatura cere citrine. ʒ. vi. liq̄ fiāt ab igne remoto cū infrigidari icipit cuȝ eo puluerē ifrascriptum misce: q. ℞. seis cepe albe: se. eruce: bacaꝝ lauri. añ. ʒ. iij. fiat pul̄. cū q̄ ⁊ suprascriptum fiat vnguētuȝ quo ad vnctionē vt suprascriptis vtere. ¶ Uel facias sic. ℞. piretri. ʒ. ij. cinamomi. ʒ. i. euforbij. ʒ. ß. fac puluerē quē cum olei sambucini: aut mustellini. ℥. ß. misce. ¶ Aliq ex crebro qui ex odoratu ꝑcipiunt nihil: vel q̄bus fetida placēt: sic faciunt baurach ⁊ assam fetidā cū melle miscēt: ⁊ vnctionē faciūt ferunt. n. tale virgā erectā tenere diutissime. ¶ Al̄r ⁊ melius. ℞. euforbij piretri. añ. ℥. i. ⁊ cum lib. ij. aque ad medietatis ꝯsumptionē vsq̄ȝ coq̄nt̄: deiñ cum q̄ȝto vis olei sambucini aquā illaȝ permisce tm̄ decoquēda q̄ ipsa tota resoluta sit. Ex oleo tali vnctio: vt ꝑus facta valet mirabiliter. ¶ Ex testicul̄ ꝯsil̄r bellicosi galli cū pinguedine anseris vnctio facta efficiet idē. ¶ Fert̄ q̄ȝ q̄ tenere in ore frustum galāge erectā virgā diu tenet. ¶ Preterea sicut nōnulla de ꝓprietate sui venerē extinguunt: ac hoiem castū efficiunt: vt agn⁹ castus: lapis celidonius: cāphora ⁊ alia plura. Ita aliq̄ venerē potēter excitāt: ac hoieȝ luxuriosū reddūt. vt phi pl̄imi inguūt. ¶ De quoꝝ numero abrotanum sub puluinari positum eē affirmāt. ¶ Et idē facit semē elitropie: ⁊ ē cicorea vel spēs ei⁹. s. cui⁹ semē scorpiōis caude sil̄at̄. ¶ Uespulionis q̄ȝ sanguis in aliq̄ folliculo ligat⁹: ⁊ sub mulieris capite posit⁹ idē facit. ¶ Testiculi ēt bellicosi galli in arietina inuoluti pelle ⁊ brachio suspēsi venerē mirabil̄r icitāt. ¶ Ac recēs satyriōis testiculus in manu retēt⁹. ¶ Mirabile dictu fert̄ q̄ stellionis cinis in petia ligat⁹: ⁊ in manu sinistra delat⁹ vltra modum ad venerē ꝓuocat: ⁊ i dextra retēt⁹ eā total̄r ꝓhibet. Miranda pl̄ima q̄ coitū delectāt q̄q̄ȝ a ꝓprietate venerē sopitā viuificāt i hoc caplo descripta sunt. Sed certe stelliōis cinere mirabili⁹ nihil. Ea de re ꝯgruū siue dignū putaui q̄ dn̄s stellio de medicamētis oīb⁹ in hoc caplo scriptis palmā reportaret: ⁊ sic capitulum hoc in ipsum finem recipiat.

¶ De pulueribus ꝯfectōib⁹ alijsq̄ȝ ab intra sumēdis plurib⁹ que veneri materiam requisitam adaugent: ac eā ad actū proprium galiarditer adiuuant. Cap. xxv.

Impregnatōis ꝓhibitio venere nō interueniēte remouebit̄ nunq̄ȝ. Quapropter ꝑcedētib⁹ in capitulis exteri⁹ approximanda q̄ ipsam multifariā multisq̄ȝ modis adiuuant descripta sunt. Sed ea nunc scribēdum restat q̄ int⁹ sumpta mām eidē necessariā adaugēt: ac ei⁹ corroborādo potētiā ad expellēdam ꝓpriū galiarditer adiuuarēt: q̄ adiutore deo i pn̄ti caplo fiet. ¶ Simplicia ad hoc ꝓpositum faciētia repiunt̄ pl̄ima de q̄ꝝ numero ē caro cois q̄ paucaꝝ supfluitatum multi nutrimēti ⁊ facilis sit digōnis. Anatis tū caro colūboꝝ ꝑdicis: passeris: turturis: ⁊ anseris lingua in hoc casu ceteris ꝓualere noscunt̄: ⁊ auctē bibikil caplo de spmate ⁊ coitu oium aīaliuȝ comestibilium testiculi valere dn̄r a ꝓprietate: in hoc tū casu infrascripti principatum tenēt vt testiculi galloꝝ: apri. verris: ceruí: ⁊ tauri. ¶ Si istoꝝ attū comestio aliquē fastidiret desiccēt̄: ⁊ in puluerē reducant̄: de quo ℞. ℥. i. galgāge pipis lōgi. añ. ʒ. ij. zuchari ad pōdus oim fiat pul̄. de quo amic⁹ coclear vnū cum vino cal̄o mane ieiunus accipiat: ac in sero cum dormitū iuerit tm̄ idē. ¶ Infrascriptoꝝ q̄ȝ comestio cerebroꝝ valet: vt gallinaꝝ galloꝝ nōdum coeuntiū: caponū: fasianoꝝ. anatis ⁊ ꝑdicum columbaꝝ tū ⁊ passeꝝ ceteris ꝓualēt. ¶ Ex assato arietis pulmone humor expssus i tali casu fert̄ hr̄e ꝑrogatiuam maximā. ¶ Aui. vo. 2i. tertij. ac bibikil allegato caplo puluerē ex ꝑapo thauri bn̄ ferocis cū ouo sorbili in modica adhuc q̄ȝtitate datū i hoc casu efficacissime valere assērit. ¶ Idē ⁊ nōnulli de stercore passeris: aut fasiani: aut falconis. aut accipitris referunt. q̄ cū sorbili ouo aut vino cal̄o dādum ē. ¶ Puluis q̄ȝ peduȝ ac caude stincoꝝ seu lacerte mō q̄ supra sumpt⁹ valet mirabil̄r. ¶ Puluis ossiū de calcaneo hyrci cōbustoꝝ: vl̄ ossiū bouis: aut puluis de testa testudis valet a ꝓprietate. ¶ Et vt sermo eoꝝ q̄ ab aīali ꝓueniūt cōpleat̄. Ualēt coagula oīa oua pisciuȝ: gallinarum: ꝑdicuȝ. columboꝝ: passeꝝ: ⁊ oim ꝑuaꝝ auium. Lac q̄ȝ oē ⁊ sal stinci: seu lacerte: q̄d sic fit. Lacert⁹ in amorē cū vadit decollet̄ ⁊ euiscēret̄: ⁊ sale repleat̄: quē in vmbra suspēsuȝ desiccari pmitte: ⁊ abiecto lacerto sal vsui reseruet̄ modica. n. q̄ȝtitas tibi sufficit: q̄ si huius pulueris ⁊ siluestris eruce seis cū ouo sorbili māne. añ. ʒ. i. dederis nihil supra. ¶ Et scio q̄ ꝑscripta cum ouino lacte sumpta: aut caprino recēter mulso nō min⁹ q̄ȝ cum sorbili ouo: aut cū vino cal̄o valēt. ¶ Scio ⁊ itē q̄ in isto casu oīa a muliere sumpta purificatis mēstruis efficacius operantur.

¶ Herbas infrascriptas in hoc casu ꝯferre veteres experti sunt vt apium eruca: ⁊ maxime siluestris andacocha melissa menta nasturtium ozimū pullegium saturegia: vrtica: feniculus: sparagus ⁊ ysopus: ⁊ inter oīa ista eruce succus cū vino datus in ieiunio optime valet. ¶ Ex radicibus in hoc casu maxime cōuenientes sunt pastinaca domestica: ⁊ siluestris: accorus bulbus: cepe: alleū porrum: enula: napi rapa: raffanus: satyrion: secacul: hyringi: galgāga: zinziber: ac radix gladioli: illa. s. q̄ desup inueniūt. ¶ Ex seminibus seu granis sunt semē vrtice: raffani: melonis apij: petrosilij: nasturcij agrestis: ⁊ domestici semē frasani que lingua auis dr̄ semē eruce baucie cepe cimini andacoche napi: porri: rape: lini: speragi: cardamomi: ameos: anisi: granum been: cicera rubea fracta ⁊ integra faba: lupinus: faseoli: risum: far: gariof. pip albū ⁊ lōgū. ¶ Ex fructibus in casu isto cōuenientibus sunt nuces cōes: vt cōiter fit cōdite pinee pistachie: vue dulces: amigdale: auellane: dacculi ⁊ nux idica. ¶ Ex piscibus: ⁊ si A. petrinos laudauerit: i casu tn̄ nr̄o magnā efficaciā hr̄e nō cōpio. A nōnull' tn̄ ⁊ a vulgaribus ꝑserti ferṫ carnes cocleaꝝ fluuialiū libidinē icitare potēter. Ex ꝑscriptis veneris māꝫ abūde multiplicāt aliq̄: ad actū tn̄ leuiter eū icitāt: ⁊ aliq̄ esto ad venerē ardētius icitēt: tātā tn̄ māꝫ cōiter nō m'tiplicāt: vn̄ solers medicus oīa ista diligēter examiet: ⁊ sꝫ ꝙ ad hūanū vsū delectabili⁹ ꝯuenire pn̄t: faciat ꝑpare studiose. ¶ Et si bn̄ notaueris ex ꝑscriptis veteres ꝯfectōes seu electuaria cōposuere plima: ex q̄ꝝ vsu dn̄e veneris augeri vires potēter asserūt: ꝯiter alia diasatrion descriptōe cōi zinzib ꝯditū ⁊ secacul maxie laudo. ¶ Sꝫ cū iuxta mei igenioli potētiā simplicia in hoc casu q̄ valēt oīa cū diligētia ꝑq̄siueri q̄sdā ꝑscriptoꝝ descriptōes ⁊ ꝯpōnes deo auxiliāte describā: q̄ nālē roborādo calorē spma multiplicādo: et venereū appetitū icitādo iuuenes ad venerē nō solū veꝝ decrepitos i senio vltio ꝯstitutos cōpellēt: adeo vt in etate adolescētie: seu iuuenili se fore cōuersos existimabunt. ¶ Quaꝝ ꝑma sit hic. q̄. ℞. testiculoꝝ vulpis recētiū ⁊ mūdatoꝝ. ℥. vi. ciceꝝ rub. mēte saturegie eruce siluestris: secacul: hyrigi radicis acori: pastinace siluestr' radicis gladioli q̄ est desup melisse nasturtij: ocimi pulegij: vrtice: feniculi teneri. an̄. ℥. ij. ista oīa bn̄ mūda in ouino lacte decocta vltia pistatōe pistenṫ: ⁊ ad stamignā passate ad partē reseruēṫ: dein̄ cerebroꝝ colūbaꝝ: atqꝫ passerū: testiculorū thauri: verris: galloꝝ: ⁊ apri. an̄. ℥. iij. in prescripto lacte talia ꝯsil'r decoq̄nṫ. Cūqꝫ cocta fuerit modico butyri recētis vitell' ouoꝝ recētiū duob⁹ additis i patell' assēṫ parūper successiue. ℞. amigdalaꝝ dulciū: auellanarum aliq̄liter assatarū pistachiarū nucleorū cōis nucis pieaꝝ oīꝫ mūdatoꝝ an̄. ℥. i. medulle nucis indice: dactilorū pinguiū. an̄. ℥. i. ß. ista ꝯteranṫ ꝯtritōe vltima. Demū acc̄. papi thauri sicci: se. eruce. an̄. ℥. ß. seminū anisi baucie: rape napi: spagi ⁊ fraxini. an̄. ʒ. ij. ß. galgāge: pipis lōgi. ziziberis. an̄. ʒ. vi. cinamomi gariof. pipis albi. an̄. ʒ. iij. caude stincorū. ʒ. v. caude lacerti. ʒ. i. ß. subtilissim⁹ puluis ex his oibus fiat. Sic oib⁹ ꝑparatis electuariū ꝯfice: si cū zucharo ipm feceris acc̄. zuchari triū coctarū. lib. vi. ⁊ de pasta prima rū reꝝ lib. ij. ß. de q̄ ⁊ si nō tm̄ hūeris itātū receptā adauge vt pastā ad sufficiētiā hēas zuchaꝝ cū decoctiōe eruce siluestr' saturegie mēte melisse nasturtij ozimi vrtice: ⁊ cicerū rub. dissolue qd̄ lēto igne decoq̄tur: pastā aūt illam paulatī secū misce: ⁊ in fine decoctōis adde cerebella: ⁊ ea q̄ i patella frixa sūt cū lignea spatula cōtinue cōmiscēdo debite cū cocta sint: ⁊ ifridari incipiūt amigdalas adde: ⁊ ea q̄ secū pista sūt: vltio v̇o ꝑscriptos pulueres cōmisce electuariū tuū ꝑfice. Sero aūt cū tu⁹ bon⁹ hō dormitū vadit ac mane cū surgit ad q̄ꝫtitatē castanee: de hoc electuario sumat: vsus. n. ei⁹ q̄ꝫ maxie antiq̄s iuuat. nā calorē nālē corroborādo spma m'tū adauget: ⁊ itm̄ nāꝫ fortificat vt vtēs coitu vti possit galiarditer. In antiq̄s q̄ꝫ debilib⁹: q̄ nec de coitu curāt: tal' el'arij vsus calorē naturalē adaugēdo multū vitā ꝓlōgat: verū si cū melle facere volueris: qd̄ efficaci⁹ erit lib. mell'. iiij. ꝓ li. ij. ß. paste illi⁹ sufficiēt: ⁊ vt ꝑmo el'ariū facito. ¶ Al'r. ℞. se. eruce: papi thauri: testiculorū vulpis. an̄. ʒ. ij. galgāge pipis lōgi. an̄. ʒ. i. ziziberis cinamomi. an̄. ʒ. ß. caude stincorū. ℈. i. fac puluerē de quo cum ouo sorbili i mane exhibe. ¶ Vel al'r ⁊ est efficacissimum cupiēti suauissime in nocte amasie ꝯplacere. acc̄. seis eruce testiculorū vulpis: seis vrtice: saturegie priapi thauri. an̄. ʒ. ij. caude stincorū. ʒ. i. cū cerebell' passerum de nocte pillas ꝯfice: de qb⁹ cū amic⁹ dormitū vadit. ʒ. ij. capiat: ⁊ mihi crede mirāda miracula faciet. ¶ Tu aūt ex ꝑscriptis simplicib⁹ vnū vel plura elige puluerē facias q̄ in fercul' amic⁹ tu⁹ vtaṫ seu stō i mane ieiuno cū ouino lacte vino cal'o: aut sorbili ouo ꝑbe: ac i sero q̄ꝫ vel ꝑ bolos cū zucharo el'ariū facias. q2 si fātasiā tuā āpliaueris mille modis talia ꝑbere poteris. ¶ Tm̄ his paupculis q̄ spēꝫ ꝯseruare desiderāt cōpatior: vt ab his discedere nequeā. iō el'ariū vnū in hoc casu ꝑciosissimum: imo q̄si diuinū qd̄ in sabaudia ꝑ q̄dā nobili antiq̄ cōposui: adhuc scribā: ⁊ tale huic capl'o finē iponat volo. qd̄ ℞. satiriōis: lib. ß. dactil'. ℥. iij. mēte zinzibis ꝯditi: iuiubarū. an̄. ℥. iij. coq̄nṫ in lacte ouino: demū bn̄ pistenṫ: post acc̄. testiculorū gallorū ⁊ verris an̄. ℥. ij. cerebrorum colūbarū: ⁊ passerū. an̄. lib. ß. cerebra hec ⁊ testiculi i lacte ouino ꝯsil'r decoq̄nṫ: ⁊ cū modico butyri recētis in patella parū assenṫ: vitell' ouorum recētium trib⁹ additis: demum accipe mell' despumati: lib. ij. ß. zuchari thabarzet. lib. iij. mell' ⁊ zucharū isil' coquanṫ facil'r: adiungēdo paulatim suprascripta: ⁊ cū lignea spatula sꝑ cōmiscēdo: cūqꝫ cocta oīa fuerint: pulueres infrascriptos adde. acc̄. papi thauri: se. eruce. an̄. ℥. i. ß. galgāge zedoarie. an̄. ℥. i. cinamomi. ℥℥. pipis lōgi se. fraxini. an̄. ʒ. vi. se. mercurial'. se. malue an̄. ℥. ß. medulle nucis idice pinearū mundataꝝ pistachiaꝝ fisticoꝝ amigdalarum dulcium mūdataꝝ. an̄. ℥. i. ex his puluerizāda in puluerē redige: reliqua cum cultello minuti icidanṫ: ⁊ cum ꝑscriptis debite misceanṫ. Et facias el'arium: cui⁹ ad q̄ꝫtitatē castanee tuo bono hoi cum it dormitum ⁊ mane cum surgit exhibeas. Hoc enim calorē naturalē restaurat: seis māꝫ adauget: ac ad venereū actū hoiem adeo potētē efficit vt ab eo mulier: ⁊ si nō satiata tn̄ lassata recedat. ¶ Hoc. n. el'arium ꝯficere potes al'r. vꝫ. medulā nucis idice pineas pistachias: fisticos ⁊ amigdalas sil' tādiu pista: vt paste formā recipiāt. Sup q̄ postea puluerizatū zuchaꝝ ꝓijce: ⁊ tm̄ sil' de nouo pistētur: ꝙ debita eoꝝ icorpatio fiat: q̄ scō mel satyriōis: dactilos: mētā: zizib. ⁊ iuiubas: vt supra decoctas oib⁹ adde: atqꝫ galloꝝ: ⁊ verris testiculos. colūbarūqꝫ ac passeꝝ cerebra: hec sil' in igne lēto decoq̄nṫ. His coctis cū ifridari incipiūt: pulueres ꝑscriptos ꝯmisce: ⁊ el'ariū: vt pri⁹ facito q̄ vt ꝑscriptū est vtere. ¶ Veꝝ vt ꝓmissa seruē el'ariū hoc ꝑn̄ti capl'o iponere finē debeām: q2 tn̄ tractatū hunc mulierū amore ꝯficio. pctm̄ grāde pēsarē: si eas ꝑscriptoꝝ q̄ sic difficultatis ipregnationē diuinit⁹ remouēt ꝑticipes non efficerē. Qua de re scito prescripta his nō minus q̄ꝫ viris cōuenire. His maxime q̄ coitū friditate nimia respuūt: ac his q̄ ex abundante frigiditate puellas masculos cōcipientes maxime hr̄e ꝓoptant. De his tn̄ q̄ sic masculos hr̄e desiderāt deo duce doctrinā aliā sequētib⁹ in capl'is describere spo: ⁊ ꝑ hoc huic capl'o finē ipono: ꝑ qd̄ ⁊ ꝑ aliq̄ prescripta difficultatis ipregnatōis in muliere ab fl'atica hūiditate ꝓuenientis curā hēs oibus. s. ordinate descripsi que tam ab extra q̄ꝫ ab intra regul'r approximari debeāt.

¶ De cura impregnatōis difficultatis a col'icis m'icis humiditatibus prouenientis. Cap. xxvi.

Qone deus q̄ꝫtū difficultatis ipregnatōis ab humiditate fl'atica ꝓueniēs ipedimēti mihi dedit. Sed b in vno ꝯsolor qd̄ in eius describēdis curis q̄. s. tā a col'a sāguine q̄ꝫ mel'a ꝓuenire pōt ea adiumēti mihi erit maximi. ¶ Et ꝑꝑ illi⁹ q̄ cā hūiditatis col'ice ꝓuenit nunc curam tanq̄ꝫ semi expedit⁹ ab ipsa letus aggredior. Sex

igitur rerū nō naturaliū ad frigidū ⁊ humidum ꝑordina
to regimine de ambab⁹ saphenis flebothomiā fieri iube
corpe q̄ꝫmaxime exn̄te plectorico: nō multa tn̄ sanguinis
quātitas exheda ē cū col'e frenū ipse fit. Successiue v̄o ad
humoris derelicti digōnē accede. ℞. sirupi acetosi simpli
cis seu oxiçacare simplicis. ℥.ij. siru. de endiuia. ℥.j. aq̄rū
cicoree lupulloꝝ ⁊ buglosse añ. ℥.ij. ꝑ duab⁹ vicib⁹ misce:
aut ꝑ delicatis cū muscatellinis sandalis: aromatiçando
clarifica quā totiēs exhibe: donec mām digestā cōꝑhē-
das: vl' cū aq̄s ꝑmissis iulep rosatū: aut violatū ꝑbe. ¶ Q̃
si magistralē approꝑatū sirupū volueris. ℞. floꝝ buglos
se boraginis: rosarū ru. añ. m. ß. violaꝝ lactuce: folioꝝ pa
pauerꝭ albi: endiuie: scariole añ. m. j. se. endiuie: ac lactu
ce añ. ℥. ß. q̄tuor semīnū frigidoꝝ añ. ʒ. vj. fiat decoctio: quā
cū çuccari lib. ij. aceti albi. ℥. iiij. vini ḡnatoꝝ. ℥. j. ß. cū citri
nis sandal': aromatiçādo sirupiça: ⁊ cū ꝑscriptis aq̄s vt ꝑ-
cedētib⁹ vtē. ¶ Digesta mā talit' euetur: accipe cassie seu
māne. ℥. j. distēpera cū decoctiōe ca. ve. floꝝ bug. violarū
prunoꝝ: ⁊ tamaridoꝝ ex̄cta cassia electuariū d' succo ros.
vl' ꝯfectiōis de māna. ℥. ij. ß. cū siru. viol'. ℥. ß. ꝯmisce: ⁊ i po
tu tribue vel loco el'uarij de succo ro. vel ꝯfectiōis de mā
na adde. ʒ. ij. reubarbari cū granis. vj. spice nardi infusi i
aq̄ lactis capraꝝ cū modico vini albi de ipso cū in īfusiōe
horis. vj. steterit ꝯueniēti exꝑssiōe facta. ¶ Et si potionez
renuit. ℞. electuarij de succo ros. aut cōfectiōis de māna
ʒ. iij. ß. çuccari albi quātū sufficit: ⁊ deauratū bolū facias:
quē potionis loco sumat. Colera pura peccāte talia cōue-
niūt. ¶ Si tn̄ vitellina: aut citrina col'a peccaret: sirupum
de radicib⁹ acetosum exhibe: ac diafiniconē: electuariū
indū: pillulas de reubarbaro seu aggregatiuas. Cum tn̄
medic⁹ qlibet mās has sciat cōiter euāre in dādo moduz
eas digerēdi seu euandi cupiens ad approꝑata deuenire
ampli⁹ nō insisto. ¶ Facta purgatiōe ꝑ horā vnā ante pa
stū ꝯfectiōis ifrascripte bolū vnū mulier sp capiat: q̄. ℞.
spērū triasandal'. ʒ. ij. rasure eboris visci q̄rcini: pul. ꝑapi
thauri: ac mr̄icis leporis añ. ʒ. ij. çuccari albi. lib. ß. çuccaꝝ
cū aq̄ ro. soluat': ⁊ i morsell' grossis satis ꝯfectio fiat. ¶ Vl'
accipe ꝯserue ros. ℥. j. ꝯserue floꝝ nenufaris boraginis ⁊
bugl. añ. ʒ. iij. diarodon abbatis triasandal'. manuschristi
cū perlis añ. ℥. j. ß. margaritaꝝ. ʒ. j. fragmētoꝝ lapidū ꝑci
osoꝝ. ℈. ij. se. mercurial'. ʒ. j. ß. rasure eboris: visci querci:
pulueris ꝑapi tauri: mr̄icis leporis añ. ℈. ij. deauratā mi
xturā ex his fieri iube: de q̄ ꝑcedētis loco coclear vnū cō-
tinue sumat. ¶ His factis in balneo tali iuuamētū inueni
singularissimū: qd̄. ℞. malue ac bismalue cū radicib⁹ añ
m. iiij. folioꝝ violaꝝ salicis vitis vuas albas portātis. ro-
sarū nenufaris ⁊ iunci añ. m. ij. folioꝝ cotani. m. iij. ⁊ vlmi
m. j. fenugreci lib. j. fiat decoctio: in q̄ tepida mulier sero ⁊
mane ieiuna se balneat: ⁊ vt ne sudet vel saltē quātomi⁹
poterit tina discoopta ꝑmaneat. Ex herb aūt balnei saccu
lus impleat': sup q̄ se mulier balneās sedeat. Cū balneuz
egredit' de ꝑdicta ꝯfectione seu mixtura ꝯtinue sumat: et
ꝑ dies aliq̄t balneū tale ꝯtinuet: ei⁹ tn̄ loco ex his reb⁹ stu
phā: seu encatisma facere poterit. ¶ Vel tale suffumigiū
qd̄. ℞. sandal'. oīum añ. ℥. j. rosa. ru. floꝝ nenufaris: viola
rū añ. ℥. j. storacis: calamite añ. ℈. ij. ambre. ℈. j. conq̄ssent'
⁊ cū aq̄ ro. trocisci ꝯficiant'. Ex qb⁹ sup carbones vno po-
sito ꝑ embotū recipiat fumū. ¶ Añ ⁊ retro ex albo vnguē
to Galieni sero se vngat: cui⁹. ℥. j. ʒ. j. boli armeni si adde-
res meli⁹ erit. ¶ Infrascriptū q̄ꝫ nascale ꝑ noctes plimas
deferat. Q̃d a ꝑꝑetate abūdātē i supfluitatib⁹ col'icis mr̄i
cē ad ꝯceptionē ꝑꝑat. qd̄. ℞. medulle cruris vitelli: cere-
bri cerui: butyri vaccini: adipis capraꝝ: seminis mercuri
alis. añ. ℥. ß. acacie: ypoq̄stidos: sandal'. ru. storacis liq̄de:
cornu cerui vsti añ. ʒ. ij. cū oleo ro. sil' incorporent': ⁊ cū la
na nascalia appēsa filo ꝯficias. ¶ Posset ⁊ pessariū talit'
fieri. ℞. rerū ꝑscriptarū. ℥. j. aq̄ ro. ⁊ olei ro. añ. ℥. iij. dissol
uant' sil': ⁊ cū eo mulierem pessariça. ¶ De aliis vulue so
phisticatiōib⁹ cū in h' casu rarissime his opus sit tractatio
aliq̄ fienda nō est: vbi tn̄ opus foret ad ꝑcedētia capl'a re-
cursum habe: ⁊ ex magis tꝑatis q̄ illic descripta sunt vte-
re: ⁊ in h' huic capl'o finē facere libet: q̄ si aliq̄ sibi defici-
ent in prescriptis capitulis recursum inueniet.

¶ De cura difficultatis imꝑgnatiōis q̄ a mr̄icis sāguineis humiditatibus ꝓuenit. Cap. xxvij.

Superflue humiditates sanguinee col'e admixtiōe se-
pe ꝑticipant: aq̄so tn̄ cū fl'ate sepi⁹. ¶ Cuiqꝫ vt habi
tum ē ab eis sepe impregnatio difficulter recipiat
curā: vbi adhibere volueris taliū q̄litatē ac substātiā prio
tibi inspiciendū est: quā ex totius habitudine vrine: ac ta-
lium sanguinearuz humiditatū inspectiōe cog̃sces. ¶ Te
igit' ad actū practicū reducendo sex rerū non naturaliuz
sanguinis multiplicatiuū regimē ꝓhibe. Q̃ si humidita
tes iste col'a ꝑticipāt tale regimē ad frigidū siccitatē cōtē-
perādo declinet facias. si v̄o aq̄so fl'ate ad siccū regimē de
clinet necesse ē: sed frigidū tꝑet'. Deinde cōib⁹ materieb⁹
euacuatis flebothomia ambab⁹ ex saphenis fiat: ⁊ copio
sa q̄dē. verū si hūiditates iste col'a siue fl'ate ꝑticipāt: eua-
cuatiōe vbi op⁹ sit cū qb⁹ ⁊ q̄uo illud fieri debeat ex ꝑce-
dētiū capl'oꝝ doctrina notū tibi satis ē. ¶ Et ꝑ hoc ad ap
proꝑata solū deuenio: in h' eni casu balneū ex aq̄ in q̄ co-
rei ꝯfectores sua coria ꝯficiūt iuuamēti mirabilis inueni
es: ⁊ ꝑscripto more mulier balneāda ē. ¶ A balneo v̄o cū
egredit' bolus cōfectiōis infrascripte vn⁹ eidē tribuat': q̄
℞. cinamomi seminis mercurialis: ros. ru. limature ebo
ris margaritaꝝ añ. ʒ. j. coral. ru. fragmētoꝝ lapidū ꝑcio-
soꝝ añ. ℈. ij. sandaloꝝ oiuꝫ. ʒ. ß. çuccari. lib. ß. dissoluatur
çuccarū cū aq̄ ro. extictiōis calibis aut cādētis auri ⁊ ꝑua-
let: ⁊ ꝯserue ros. ℥. j. addita i satis grossis morsell' ꝯfectio
fiat. i prescripto bal'eo plib⁹ dieb⁹ se balneet. ¶ De mixtu
ra q̄ꝫ infrascripta ꝑ horā vnā añ pastū vnū coclēar sp acci
piat q̄. ℞. ꝯserue ros. antiq̄. ℥. j. ꝯserue bug. ac borag. añ. ʒ
ij: triū sandaloꝝ: diarodon abbatis. añ. ℥. ij. pulueris spē-
rū ꝑdictaꝝ. ʒ. iij. pānoꝝ auri: numero. xij. mixtura ex his fi
at q̄ deauretur. ¶ Mulier sepe ex ifrascripta decoctiōe fo
mentet': q̄. ℞. rosarū rub. gallarū sumach plātaginis sim
phiti chimolee boliar. alumis añ. m. ß. In aq̄ fluuiali vel
ferrata: oīa ista decoquātur: cū q̄ mulier fomētet' sepe: de-
inde int⁹ ⁊ ex̄ ꝑscriptarū rerū puluere mr̄icis os salipiçe
tur ⁊ petia in ꝑscripta decoctiōe madefacta tā int⁹ q̄ꝫ ex̄ su
ꝑponat'. Hec de die fiāt: de nocte v̄o accipe musci gra. vj.
sandaloꝝ muscatellinoꝝ: ros. ru. añ. ʒ. ß. olei ro. ℥. j. ß. diu
in mortario ducant' in qb⁹ intinct⁹ bōbax supponat'. ¶ Cō
siderādo q̄ in ꝑcedētib⁹ ꝑscripta sunt quātū ad ea q̄ in cu
ra difficultatis imꝑgnatiōis ab hūiditate sanguinea ꝓue
niētis regrunt' mihi in h' capl'o descripta sufficē vident'.
Q̃ si aliqd̄ ad ꝑficiēdā ei⁹ curaꝫ deficit a ꝑscriptis capl'is
auxilium petat: q̄ indigentiis deo duce in complemen-
to supplebunt: ⁊ per hoc tibi finem impono.

¶ De cura difficultatis imꝑgnationis q̄ ꝓuenit a matricis humiditatibus melācolicis. Cap. xxviij.

Difficultatis imꝑgnatiōis a supfluis hūiditatib⁹ cu-
re vt finē imponerē: de ea q̄ ab humiditate melan-
colica ꝓuenit: adhuc ponere curā restabat. ¶ Tua
igit' melica q̄ imꝑgnari tam auide cupit: sex rerū nō natu
raliū ad calidū ⁊ humidū declinās regimen fac vt obser
uet. Et super oīa quibus sciuerit modis sibi leticiam infe
rat. ¶ Tu aūt ad digerendum materiā facias sic: Accipe
sirupi de radicibus acetosi. ℥. ij. sirupi de fumo terre. ℥. j.
aquarū bug. scolopendrie ⁊ arthemisie añ. ℥. ij. pro dua-
bus vicibus misce: aut cū cinamomo optimo aromatiçan
do clarifica. ¶ Vel aliter accipe aquaruz bug. pipinelle:
fumiterre: athemisie: ⁊ scolopēdrie añ. ℥. iij. aceti. ℥. j. çuc
cari albi. ℥. iiij. Ex his cū optimo cinamomo aromatiça-
tū iulep pro duabus vicibus facito. ¶ Q̃ si magis adhuc
appropriate facere vis. ℞. calamenti origani sticados eu
patorij florum borag. buglos. arthemisie camedreos añ
m. ß. scolopendrie. m. j. corticum genestre ⁊ fraxini ana

m.ß.paſſularuꝫ.℥.j.fiat decoctio i cuius fine epithimi.℥.j.adde.⁊ cū lib.j.çuccari:lib.ß.mellis.⁊.℥.ij.aceti paſſulati aromatiçatū cū cinamomo ſirū.facias:cuius.℥.j.ß.cum aqs p̄ſcriptis ꝑ vna vice tribue.¶ Mā digeſta.℞.caſſie aut māne.℥.j.quā cū tali decoctiōe diſſolue q̄.℞.cap.ve.floꝝ borag.bug.viola.camedreos: lingue ceruine aā.m.ß.paſſul.℥.ß.fiat decoctio:in cuiꝰ fine.℥.ſe.epithimi adde extcta caſſia ſeu māna ɔfectionis hamech.ʒ.ij. ac ſirupi viola.℥.j.cū ea miſce:⁊ medicina fiat.¶ Vl' alit.℞.ɔfectionis hamech.ʒ.iij.ß.çuccari quātū ſufficit:⁊ deauratus bolus fiat.¶ Vel pillularū de lapide laçuli.ʒ.j.loco horū ꝓbe. Verū cū cōiter practicātes mās tales euacuare ſciant his ſolutiuis finē impono.¶ Euacuata mā balnea niſi feceris penſa te feciſſe nihil.Accipe ḡ camomille melliloti camedreos camepitheos yſopi folioꝝ lauri lauēdule aā.m.ij.arthemiſie.m.iiij.maluauiſci cum radicibus.m.v.ſeminis lini fenugreci aā.lib.j.radicū valeriane lib.j.ß.con q̄ſſent:⁊ ex his ſacculus ſuꝑ q̄ mulier ſedeat in balneo repleat:a q̄ cū egredit ɔfectōes īfraſcripte bolum vnū ꝓbe. ¶ Que.℞.ſpērum electuarij de gēmis.ʒ.ij.ſeminis mercurialis limature eboris aā.ʒ.j.priapi thauri: coaguli leporis cū mr̄ice aā.℈.ij.çuccari al.lib.ß.çuccarū cum aqua buglo.diſſolue cū floꝝ bug.ɔſerue.℥.j.miſce. Et anteq̄z ꝑ bolos ɔfectio incidat p̄ſcriptos pulueres cuꝫ impoſueris.ʒ.j.cinamomi vel cū cultello inciſi ſuꝑadde ⁊ ɔfectionē ꝑ bolos facito:eiꝰ q̄z aā paſtū per horā bolum vnum mulier ſemꝑ accipiat.¶ Ex rebus balnei ſtuphe encatiſmata ac ſuffumigia balnei loco fieri p̄nt: ꝙ ſi fiat dādi pꝰ ɔfectionē ſemꝑ memor eſto.¶ Naſcalia etiā in illo caſu q̄ ſequūtur maxīe valēt vt ex coſti puluere:⁊ oleo ro.vl' fenugreco cū adipe anatis:aut ſeminis ſparagi cū adipe anſeris:ſeu ex oleo viol.cū muſco quodlibet iſtoꝝ matriceꝫ ad ɔceptionē maxime adaptāt.Et h̄ ꝓ taliū melicarū humiditatū cura ſufficiat.Nā ſi ad huiꝰ capl'i cōpletā doctrinam plibus ſeu alijs a ꝓꝓetate difficultatē impregnationis remouentibꝰ vel vulue ſophiſticationibꝰ opꝰ ſit capitula p̄ſcripta q̄ de his te faciāt abundantē require.

¶ De cura difficultatis impḡnationis q̄ a ſiccitate ſola ſeu caliditate vel frigiditate ꝓuenit. Cap.xxix.

Plurime vt i capl'o de cauſis ⁊ ſignis ſterilitatis: ac impḡnatiōis difficultatis.ſ̄.dictū fuit: ad ɔcipiēdū ſolū ꝓpt ſiccitatē difficultant: qbꝰ talit ſuccurrēdū eſt.Totū ſex rerū nō nāliū regimē ad humiditatē:ac tēporatā cal'itatē declinet facito.ꝙ vt oīa in vnum cōcludā tale regimē totū reſumptiuū ſit.¶ Propter quod in vſu ɔtinue talis q̄z maxime ſibi ꝓderit.qd̄.℞.çuccari albi lib.j.ß.amili.℥.iij.cum aq̄ ro.amidū diſſoluat ⁊ in ea çuccaꝝ poſtea cui ad lentū ignē dū cogtur.℥.iij.amigdalarū dulcium recētis olei paulatim adiūge:⁊ in morſellis talē ɔfectioneꝫ facias.¶ Nōnulli ɔfectionē hāc ſic faciūt cū aqua roſa.çuccaro diſſoluto:⁊ ad ignē dū lēte decoqt:nūc oleū nūc amidū paulati adiūgūt cū ſpatula lignea pforata cōtinue ꝑmiſcēdo ɔfectionē ꝑ bolos:vt.ſ̄.ɔficiūt.¶ Mulieri p̄terea huic aſine lac:ſeu capre cū modico mell':aut çuccari cal'm ꝓut ab vbere mulget ꝑ duas:aut tres horas aā prādiū ſumptū valet maxime.De reſumēda muliere deinceps tuꝰ iſte labor ſit.¶ Sꝫ ad ꝓpoſitū nr̄m īfraſcripto balneo ſepe balneāda eſt:qd̄ ſic fit.Accipe mōtonū capita plura q̄ in caldario magno ad oſſiū vſq̄ ſeꝑationē buliāt deinde accipe folioꝝ vitis muſcatelli ſalicis violarum camomille melliloti aā.m.ij. maluauiſci cū radicibꝰ aā.m.vj.fenugreci ſe.lini aā.lib.ij.radicū valeriane lib.j.ß.cōquaſſata oīa in decoctione p̄dicta ſufficiēter buliāt:⁊ i tali balneo mulier ſepe balneet a q̄ cum egredit cōfectiōis infraſcripte bolus vnꝰ exhibeat.¶ Que.℞.ſpērum dyarodon abbatis.ʒ.ij.ſe.mercurialis raſure eboris aā.℈.ij.mr̄icis leporis.ʒ.ij.ſeminis bōbacis dragaganti gummi arabi.aā.ʒ.ß.çuccari in bugloſſe aqua diſſoluti lib.ß.⁊ florum bug.⁊ ɔſerue aā.℥.i.addēdo ꝑ bolos confectio fiat: de qua ꝑ horā aā cibū:aliud medicinale dum nō recepiſſet:bolū vnuꝫ ſemꝑ accipiat.¶ In caſu hoc vulua ſophiſticatione alia nō niſi vt humectet indiget: ꝙ ex cal'a decoctione balnei p̄ſcripti:ſi mulier ſuꝑ forato ſcamno bene coopta ſtuphet ꝑoptime fiet.¶ Ad qd̄ etiaꝫ naſcale h̄ ɔtinue q̄ſi delatum valet multū.℞.medulle cruris vaccini adipis galline aā.℥.ß.ſtoracis liqde.ʒ.ij.⁊ cū lana naſcale ɔficias vel his rebꝰ adde oleū amigdalarū dulciuꝫ ℥.iiij.⁊ mulereꝫ peſſariça.¶ Cōfectiōes plura ⁊ alia plurima in p̄ſcriptis capl'is deſcripta huic ꝓpoſito ɔuenientia in eiſdē capl'is regrenda ſunt.¶ Qꝫ ſi impḡnatiōis difficultas ex cal'itate ſola ꝓueniret ad capl'm de cura difficultatis impḡnationis ab humiditatibus col'icis ꝓuenientis recurſum ſupra habeas:etiā ⁊ illa ɔueniunt q̄ poſtq̄z euacuata eſt materia ibidem deſcripta ſunt.¶ Debes etſi frigiditate ſola ꝓuenerit ad capl'm de cura difficultatis impregnationis ab humiditate flegmatica ꝓueniētis recurſum hr̄e:⁊ omnia illa etiā in iſto caſu ɔueniūt que poſtq̄z euacuata fuit mā deſcripta ſunt.¶ Et ꝑ h̄ cauſis oibꝰ impregnationeꝫ ꝓhibētibꝰ que ſupraſcripte ſunt ſatiſfeciſſe q̄ztū ad curā mihi viſuꝫ ē.Pro q̄ illi crucifixo Jeſu infinitas gr̄as ago.In h̄ ergo capl'm iſtud finem recipiat.

¶ De fetus ſeu embrionis ḡnatione. Cap.xxx.

SJa te documenta p̄ſcripta diligēter obſeruata ſint que ad ɔcipiēdū impotētes erāt pl'ime tuo bn̄ficio iure pregnātes fiēt: q̄s cū regere ac gubernare tua ſit:ꝑ ꝓpria q̄ deſcribētur ſigna noſcas oportet: in quoruꝫ noticiam ſi impḡnationis modus tibi fuerit deuenies facilius. Js itaq̄z ꝑ p̄us deſcribēdus erit: ⁊ hoc in preſenti capl'o creatore duce facturus ſum.¶ Pro quo ſcito ꝙ iſti tres termini ɔceptio: ḡnatio embriōis:⁊ impḡnatio ſinonymi ſepe nobis ſunt:ꝓꝑe tn̄ ſumpti differūt multū.nam ɔceptio ē attracti a mr̄ice ſeminis i ſanguinis mēſtrui puriori parte cōmixtio:in quaꝫ ipſiꝰ mr̄icis nālis calor talit agit ꝙ ſpermatis viuificatio calore embrionis ḡnatio tādem ɔſeqtur.¶ Embrionis vͦ ḡnatio eſt virilis ſpermatis mēſtruo ſanguine tā diuturna actio: vt mā illa hūanā formaꝫ ſuſcipiat.¶ Impḡnatio qdē tantūmō mulieris ex parte ſe tenet q̄ eſt aliud nihil q̄z ɔceptio ⁊ embriōis ḡnatio.Cōceptione eteni ac embrionis ḡnatione facta mulierē:tunc ⁊ nō ante pregnātem dicimꝰ.¶ Ex qbus p̄mo q̄ eſt int tres terminos differētia patet. Nā embrionis ḡnatio ɔceptioneꝫ p̄ſupponit.Impḡnatio vͦ vtrūq̄z.¶ Patet ſecūdo q̄liter cōceptio vigore caloris nālis mr̄icis ad actū reducat:etiā embrionis ḡnatio ab innato calore ſeminis quē gignitiuuꝫ ſpūm cōiter vocamus.¶ Attracto igit ſemine matrix ſuꝑ eū tā auide colligit ꝙ eiꝰ intrinſecū os tam ſtrictū manet:vt inde ſpermatis aut ſanguinis mēſtrui egredi poſſit nihil:⁊ ſic ſeminis cū puriori parte mēſtrui ſanguinis cōmixtio fit:in quā calore mr̄icis agente ſpermatis calor ad actū reducit:ſic vt in mām illā mēſtrualē ꝓ embrionis ḡnatione fienda agē deinceps poſſit:⁊ vt tactū eſt talis ɔceptio nūcupat.¶ Calore vͦ ſpermatis in mām illā mēſtrualē deinceps agēte eā ꝓ tribus p̄ncipalibus formādis mēbris p̄parat ac diſponit:⁊ ſic in eā digōnē cauſat quādā.Et h̄ ploꝝ veteruꝫ q̄ mām hanc poſſibilibꝰ modis oibus pſcrutari conati ſunt relatu i ſex dierum ſpatio fit cōiter.Succeſſiue vero calor actionem ſuam ɔtinuans mām illam vt mēbroruꝫ formā ſuſcipere poſſit continue diſponit in melius:⁊ ſic ꝑ nouem dierum ſpatiuꝫ inſpiſſando in eam continue agit.Unde materia ex tali actione rubedinem quandam ac ſubſtantiam ſanguini ſimilem tunc acquirit. Deinceps actione caloris ꝓcedente materia ſm eius eterogeneitatem varie diſponitur:oſſis vt pars vna:carnis alia:reliqua neruī:⁊ ſic de alijs ſm ꝓcreandorum mēbrorum exigentiam formaꝫ recipiat: cuius actio in.xij.diebus cōmunius terminat.Demū mā illa ſucceſſiua talit diſponit: vt membroꝝ omniū ad fetꝰ ꝑfectionē que regrunt formaꝫ recipiāt:qd̄ in.xviij.

dierum spacio fit cōiter. Et in isto toto tpe embrionis gña tio pficitur: et ecce in summa tpa: ac modus in q̄ et quo cō ceptio embrionis gñatio ac impgnatio fiat: ppter quod i versu cōiter aiūt. Sex in lacte dies: tres sunt in sanguine trini. Bisseni carnē: triseni mēbra figurat. vel aliter: Inie ctum semē sex pmis certe dieb⁹ Quasi lac: reliqs nouem fit sanguis: ac inde Solidat duoden⁹ dies bis nonaq; de mū Effigiat. tēpusq; sequēs pducit ad ortū. Ex qb⁹ oib⁹ patet qliter in. xlv. dieb⁹ fetus pfecte cōpletur: et tale ē fer mētationis eius tēpus maximū. 35. dierū minimū: vt aiūt phi atq; multi de hac mā tractātes cōiter asserunt. For mato fetu: vt Aui. inqt: tēpore duplato moueē: et duplato postea tpe motus fetus ad ortū venit. Rudis ego ingenij qua fantasia moti sint nescio. nā ex eoꝝ positione pmo se quiē ꝙ in. xxx. aut. xl. dieb⁹ formatꝰ embrio cui⁹ possibili tatē ipsi ponūt viuet nunq̄; primū patet iam ex ipsoꝝ cō puto in. xxx. format⁹ embrio: in sexto mēse precipue nasci tur: et vt declaraturus sum talis nō viuit. In. xl. vo forma tus ad ortū in octauo veniet q pariter nec viuet. Sequi tur secūdo ꝙ in nono partus fiet raro patet: qꝛ talis i. xij. precise format⁹ sic oꝫ tpa illa: vt ipsi volūt duplādo conti nue et verisimili⁹ tam rōne diuersitatis materie q̄ꝫ agētis citra tēpus illud frequēti⁹ embrio formari debet. Seq tur tertio vltra nonū naturalit nasci neminē: patet ex quo patet duplato mot⁹ tēpore nālis fit partus: et non aliter vt hi volūt. Aui. tamē in sui de aīalib⁹. 9. cōputationē hāc ponit aliter. nā vt sententiam eius summatim colligā. Im pregnatiōis tēpus in septē equales partes diuidit. Pri ma quarū formationi: due motui: et quatuor alie partui correspōdēt. Tēpus eni motus ꝯtra tēpus informationis totaliter condistinctū ei duplū fiat. vbi gratia: Si in. xxx. embrio formatus fit eo duplato. lx. ꝯtinue quo trigesimo formationis addito nonaginta pcise habemus q menses tres cōstituūt: et fetus in h tēpore moueri icipit. Deiceps duplato motus tēpore qd dierū. lx. fit seorsum. s. eum a for mationis tpe capiēdo dies. 100. et. 20. erūt q mēses q̄tuor pcise sunt: et his pcedētibus additis fetus ad ortū deueni et. Ex qbus seqtur in. xxx. format⁹ in. lxx. pcise nascit: et parit de alijs cōputādū est. Ex his seqtur nālē: aut deci mo: aut. 11⁹ partū posse fieri sepe. Patet fm eoꝝ moduꝫ computū faciēdo. Astrologi morā fetus in vtero aliter inuestigare conati sunt vt expsse Ptholome⁹ in centilo quio ppositione. lj. innuit dum inqt: Loc⁹ lune in natiui tate ipsi⁹ gradus ascēdentis est hora casus spermatis. Et locus lune in hora in q̄ cecidit sperma est gradus ascēdē tis in hora natiuitatis: et qꝛ tps inclusum int ascendētē na tiuitatis et lune casus spermatis hora et locū lune hora na tiuitatis variationē quandā recipit tres in vtero fer⁹ mo ras distinctas inuenerūt pdictis tpibus mēsuratas maio rem. s. mediā et minorem. Maior enim ducētoꝝ. lxxxviij. dierum existit q menses. ix. et dies. xviij. sunt. media ducen toꝝ. lxxiij. dierū exitit que mēses. ix. sunt et dies tres. Mi nor ducētoꝝ. lviij. dierū exñs: mēses. viij. et dies. xviij. ꝯsti tuūt. Ex his pmo seqtur ꝙ scita hora casus spermatis in matrice natiuitatis hora scitur et econtra. Sequitur secūdo ꝙ septimi et octaui et vndecimi mēsis partus pter naturā existit: et p ꝯñs infans viuere non deberet. patet: exquo talis partus fit in fluxu super celesti obuiante: qui vt notū est tanq̄ vle agens plus in causatum q̄ꝫ particu laria agentia influit. Astroꝝ merito et si pcedēs snīa for san va sit. vt Ptholomeus vir tātus affirmat: tū tam agē tis pticularis diuersitate: q̄ꝫ etiam materie fallacem illam inueniri sepe puto: posito enim ꝙ eodem instanti mulier sanguinea ac robusta ex semine valde potenti concipiat et debilis flegmatica ex debili semine: cetera ponendo pa ria: ad natiuitatis vsq; tēpus sanguinea citius pariet cuꝫ materia in ea obediēs sit magis particulare agens forti⁹ et vniuersale vt suppono. Item preterea nonne natus in octauo: et si vt infra patebit supracelestis contrarietur influxus aliquando viuit. vt Aristo. in de historijs anima lium. 2⁹. Ex quo bene sequiē ꝙ si precedens regula astro rum merito vera sit ratione particularis agentis: ac ma terie: fallax reperiri debet sepe. Sed ista deceptio in pro posito nobis pdest nihil. Istam igitur dominis astrolo gis dimittere melius puto. Habetur igitur fm domi nos medicos qualiter et quot diebus fetus in vtero forme tur: et in quot diebus moueaē et tandem in quot ad lucem deueniat. Habeē q̄ꝫ fm astrologos diuersitatē more fe tus in mrīce qui celum suū ad effectum concurrere volē tes omnē in fetus formatione: et ab instanti conceptionis ad eius vsq; ortū aliter et aliter per planetas concurrere volunt. In formatione vo: et si vniuersale dominiuꝫ sa turno attribuūt fm variam dispositionem materie plane tas tamen ad talem actionem concurrere affirmant. naꝫ vt habitum est in conceptione materia simul adunaē cō stansq; fiat opere: et talis opatio saturno cuius frigiditate et siccitate materiam coadunare: et coadunatam constan tem facere ascribitur: et hoc tamdiu durat donec a calore matricis spermatis calor viuificatus in gñationis materi am agere incipiat. Scđa operatio Ioui cuius est spiri tū viuificare hominē ascribiē. nam Iuppiē quasi iuuans pater ethimologiaē: tūc eni spūs gignitiuus in spermate existēs viuificaē: ac formādi mēbra vigoreꝫ recipit: et tunc mā spumificādo digōnē quandā efficit vel recipit. De inde mars cui⁹ caliditate et siccitate est virtutē mēbroꝝ in formatiuā fortificare mām illā influit: vñ tunc tres vesice p trib⁹ pncipalib⁹ creādis mēbris generanē. Et hoꝝ triū operatio vsq; pdurat quo mā pro vmbilico: ac secundina generationis disponiē: qui in sex aut in. vij. cōiter dieb⁹ fi niē. Et ad h vsq; tēpus a mrīce adhuc petit nihil. De inceps sol in mām illā taliter influit: vt ꝯcept⁹ iam fer⁹ ad ꝯceptionis locū mām talem: ac tantam attrahere possit ꝙ ad pncipaliū membroꝝ augmētationem sufficiat: et in de aīata fieri possit: qd in trium dierū spacio finiē et pficiē. Veneri aūt operationē quintā ascribunt: cui⁹ est linīā di: ac exteriora quedā membra formādi virtutē influere: et tūc materia fm eius etherogeneitatem: vt varia mēbra inde fiant disponiē: et talꝰ operatio circa dies. lx. tota com pleē. Mercurius deinde oculos aures nares et vocis i strumenta ꝯcreādi virtutē influit: et tūc caput: et in eo cōtē ta creanē sensus: organa disponūtur: et caput ab humeris separaē: et oīa in. xij. dierū spacio fiūt. Luna humidita tū dña postea vtutē talē influit: vt ad ꝯceptionis locū hu miditas tāta trahi possit ꝙ mēbra oīa formā debitā reci piant: hu⁹ opere fetus pfecte cōpleē: qd in his dieb⁹ spa cio fit cōiter. Et hoc est tēpus qd ab seminis infusione ad cōpletā vsq; fetus formā talit planetis ascribiē: vt i diuer sis astrologoꝝ libris sparsim recollegi. A casu tū sper matis in mrīce: vt dictū est vsq; quo ad lucē fetus deueni at planetarū influxus alit a ꝓprietate astrologi cuiuslibet pductioni rei cui⁹ cōplemētum p mēses durat: autē men sis cuiq; planete vni⁹ a saturno pncipatū faciēs dominiū attribuūt: et si rei illius pductio pducet diutius a saturno: iterū inchoando ad planetas alios successiue trāseūt or dinate: nisi eni materia ex qua embrio generaē coagula ta cōstaret eius ꝓpē fluxibilitatē gñatio fieret nulla. Cuiq; saturni frigiditate sua: ac siccitate talem sit coagulare ma teriā ꝯstātem facere ac nālem et vegetatiuā infundere pri mi mesis dñium eidē attribuim⁹ cū in mā illa: hec i mense illo primo fieri noscunē. Coagulata et coadunata mā a Ioue cui⁹ ē spm viuificare oēs gignitiuos spūs formandi mēbra vigorē recepit: et ab h ioui mēsis secūdus ascribiē. Terti⁹ vo marti q tria pncipalia mēbra sua caliditate for mādo caput ab ceteris sepat: brachia q; et crura plasman do ea diuidit ab inicē vtute vitali i eis adhuc exñte nulla vt physici voluerūt plimi. Hec eni pfectio cordi a sole in eo influi volūt: et sic tūc cor mēbris ceteris vitā isluit ea re cā tūc moueē embrio ac sentit: et p h soli mēsis qrt⁹ at

tribuit. ¶ In quīto aūt q̄ in mēbris exterioribꝰ lineatiōes veneris virtute pficiunt quedā: ac etiā exteriora membra formant: puta nares os virilia muliebria pedes: ac digitoꝝ separatio. Sexti aūt mēsis mercurio dn̄ium dat qui sua virtute vocis instrumēta supcilia ꝛ oculos fabricans capillos ꝛ vngues crescē facit. ¶ In septimo aūt tal' opatio a luna cōplet q̄ humiditate sua vacuitates replet oēs: ꝛ tūc fetꝰ pfecte cōpletꝰ est. ¶ Et ex his dn̄ijs tanq̄ ex fūdamēto q̄re in octauo mēse nō viuat cām reddere conati sunt. Supponētes q̄ planetarū q̄dam vite ſm ambas q̄litates amicant: vt venus iupiter ꝛc̄. Quidā ſm vnā tm̄: vt luna mars ꝛc̄. Et q̄dā ſm ambas vite ꝯ̄riant: vt saturnus. Is eni cū in octauo mēse ex fundamēto p̄habito ad dn̄ium reuertat vite ſm ambas q̄litates ꝯ̄rias natū interficiat: ꝛ p h̄ rōne talis influxus octaui mēsis nō viuit. Si tū fetus radicalit fortis virtutis fuerit matre exn̄te robusta teste p̄ho in de hystorijs aīaliū octauo: si septimo mense ad lucē peruenerit viuet. In egypto eni inquit: mulieres viragines sunt: ac robuste h̄ sepissime ꝯtingit. ¶ In nono aūt mēse iupiter iterū dn̄at qui ſm q̄litates ambas amicus vite fetū viuificat eius: atq̄ pncipia vite fouendo vitalem virtutē adauget: ppter qd̄ partus ille supcelestis influxus merito nālissimus existit. ¶ Mars vō vite ſm q̄litatē vnā amicꝰ in mēse decimo p̄eest: ꝛ sic in eo ob h̄ natū viuere ꝯtingit interdū. ¶ Sol in .xj. regnās vitā nato p̄stat: ꝛ sic in eo natus viuit vt p̄limū: q̄ si in .xij. mēse fetū nasci possibile sit: forsan h̄ ab auctoribꝰ ꝯtigissem: tū reperi nunq̄: sed si sic esset supcelestis influxus rōne viuēt: cū tunc venus amica vite dn̄iū resumpserit. ¶ De septimo autē mēse in q̄ partus fit notabiliter: dicit q̄ luna vite rōne humiditatis: ac luminis: qd̄ a sole recipit amicat. nā p hoc fructꝰ maturat creticoꝝ tertio. ¶ Et ob hāc cām plenilunij noctes calidiores existūt. Metauroꝝ .2. Cū ergo fetus vt habitū est in septimo: pfectius sit sibi luna, pp̄e affignatas cās nō inimicāe ad ortū si venerit viuet: ꝛ hāc ob causam partū illū nālem fore cōpertū est. ¶ Aui. aūt ꝛ alij vt medici loquētes de his talē rōnem sensualem assignāt Nā vt statim dictū est fetꝰ in septimo pfecte cōpletus est: ꝛ tunc aures seu nutrimēti defectu exitū petit. q̄ si in radice fortis fuerit nascit ꝛ viuit. Si aūt virtutis impotētia: aut cotilidonū resistētia nasci nō possit maxime debilitat: quare si eū in octauo nasci ꝯtingit ei veluti q̄ laborē scd̄m aggredit a p̄mo nondū releuatus accidit etiā sic tm̄ in secūdo illo motu debilitat a fatiga p̄ma releuatꝰ nōdū vt natꝰ viuere nō possit. Ex rōne eadem in decimo nō posse viuere natū argueres. Patetq̄ ſm medicos q̄re in octauo natꝰ nō viuat. In septimo vō sic. q̄ si hācū astrologorum rōne coniunxeris quesiti perfectam causā habebis. Et per hoc huic cap̄lo finem impono.

¶ De signis impgnationis masculinitatis causis: ꝛ signis geminoꝝ: ꝛ desup impgnationis causa. Cap. xxxi.

Qualit ꝯceptio embrionis: gn̄atio ꝛ impgnatio fiat in cap̄lo p̄cedēti tibi satis declarasse puto: nūc aūt mulierē p̄egnantē p ppria signa cognoscas oportet: quoꝝ q̄dā viri: quedam mulieris ex parte se tenent. ¶ Dū ergo vir spermata ambo simul emittit: ac sugi virgam psenserit eāq̄ siccā ꝛ mūdā abstrahi mulierē concepisse tūc signū est. Mulier aūt sperma: si simul cōuenisse pcipiat in cuiꝰ actu delectationē consecuta est grandem: ac mātricis collum suctionis: ppter auiditatē siccū manserit sic: q̄ spermatis egressum sit nihil: ꝛ accidit mulieri pigritia ꝛ tarditas ad somnū: os q̄z corrugari: ac cum quadam delectatione cōstringi pcipiat paruū atq̄ dolorem quendā int vmbilicū ꝛ femur: ppter matricem q̄ se tunc sup sperma recolligit p̄sentiat: ac huiꝰ ex causa paruulus quidā horror tūc ipam dep̄hēdat: mulierē hanc ꝯcepisse dubites nequaq̄: ꝛ hec coeūdi ex pte actꝰ se tenent. ¶ In pcessu vō mulier coitum abhorret: vel vt verius coitum iam auide seu ardēter vt p̄us non appetit: q̄ si coeat paululus quidā dolor eam sub vmbilico dep̄hēdit: nec sperma tunc emittit: cum quo nauseat interdum. Menstrua solito tēpore non effluūt: cuius ex causa vertigo: scothomia: ac oculoꝝ tenebrositas eam inuadit sepe. pulsus: ac cordis tremor. nausea: abhominatio: ac p̄sepe malarum materierū ad stomachū defluentiū vomitꝰ. ¶ Post vō mensem appetitꝰ corruptꝰ eā dep̄hendit sepissime earū color vt plurimū mutat. pāni: ꝛ alie cutis infectiones sup faciē: ac in alijs ptibus corporis nōnūq̄ innascūtur: mollificātur palpebre: pfundant oculi: minorant pupille: ac coniunctiua augmētat: ppter quod earū aspectus tunc ferox fit sepe: ꝛ quod a me visum ē sepe ex impgnatione dorsi: ꝛ ancharū dolores sedātur interdū: q̄nq̄ parit redeunt. ¶ Ad quartū vsq̄ mēsem cū fetus notabili cibo nō egeat accidentia talia vt p̄limū fixa manent: ꝛ ad partum vsq̄ deinde minorādo pcedunt. ¶ Hypocras vō auctoresq̄ alij plurimi p expimēta pgnātem mulierē cognoscē nos edocēt. Et p̄mū quidē Aui. indubitatū asserit: vt mell'. ℥. ij. cū tātūdē pluuialis aq̄ mulier nō assueta in potu cibata cū it dormitū sumat: ea eni si p̄egnās sit tortionē in vētre sentiet cum pūctione: al's minime: ꝛ huiꝰ rō. nam matrix plena fetu intestina cōpressa tenet: cuiꝰ causa vētositas ex aq̄ illa genita detinet: ꝛ in vētre tortionē cū punctiōe causat. ¶ Secūdū mulier ieiuna pannis bn̄ tegatur sic vt aromatū odor ad nares peruenire neq̄at: deinde p embotum suffumigetur: q̄ si odorem senserit p̄egnās neq̄q̄ erit. ¶ De allei quoq̄ suppōne: ac aristologie pulueris cū melle mixti iudiciū idē fit. nā si illoꝝ sapor in ore sentitur pgnās minime erit. ¶ Experimētū aliud tam ad impgnationē q̄ ad masculinitatē cognoscēdam. Urinā mulieris in vase bn̄ mūdo recollige: qd̄ obturatū talit ne spiret in vmbra recōde p tres dies nāles: deide eā per petiā lini mūdissimā cola: q̄ si in ea aīalia velut pediculi inuēta sint mulierē p̄egnātem esse scito ꝛ vbi ea rubea fuerit masculū. alba vō feminā denūciant. ¶ Aliud. ℞. vnam acū tersam ꝛ politā ꝛ pone in vrinā mulieris: ꝛ serua per noctē in vna pelui enea. ꝛ mane vide: si est p̄egnās: acus est maculata macūlis subrubeis. si vō nō est pgnās acus facta est nigra ꝛ eruginosa. ¶ De p̄egnātium vrinis alioꝝ dicta referā esto p eas sup impgnationē nihil argui possit nisi scripta signa bn̄ tibi notāda sint. ¶ Primū mēstruis pprijs ordiate fluentibꝰ impgnatio vā fit: molle nōnūq̄. ¶ Scd̄m ante mēsem tertiū in mola sepissime manifestꝰ motꝰ in mrīce sentit. In vā impgnatione neq̄q̄. ¶ Tertiū: in mola velocꝰ venter ingrossat: imo in nō pceptibili fere tēpore: vt in duabꝰ h̄ anno vidi: q̄ in vno q̄si tēpore passe in mense .vj. ambe exonerate sunt. ¶ Quartū aliter fetus suo ꝯuenēti tēpore mouet q̄ mola. Ipse eni de latere in latus motū facit sepissime: mola vō sine cōpressione seu mulieris motu raro. ¶ Quīntū q̄ncūq̄ impssio violenta in mola cū manu fit mouet: ꝛ amota manu locum ad pstinū redit. fetꝰ aūt q̄nq̄ ex cōpressione tali mouetur: q̄nq̄ vō minime. ¶ Sextū durior vēter ꝛ tractabilis minus in mola q̄ in pgnāte existit semp. ¶ Septimū pgnās q̄ molata mouet agiliꝰ multo. ¶ Octauū in mola esto venter tumēs fiat: māmille nō tn̄ sp. molescūt eni ac gracillātur: cuiꝰ oppositū in pgnāte ꝯtingit. ¶ Nonū maxille manus atq̄ pedes molles icōuenīēter ī molata fiūt: ī pgnāte nequaq̄. ¶ Decimū pgnās mēsem .xj. nō ptrāsit: molata vō ad q̄rtū vsq̄ annū: ꝛ vltra sepe venit. ¶ Quis itaq̄ nisi equoce argui possit nihil. Trouantuli tn̄ in istis partibus ex vrinis impgnationē nō modo cognoscē affirmāt se: verū etsi mulier cōcepat vnq̄: ac natoꝝ numerū: maritū aliū an habuerit: pr̄ atq̄ mat viuat ne: ꝛ p̄lima talia: ppter qd̄ hoīes talit infatuāt vt a remotissimis ptibꝰ nō credenda ad eos copia ꝯtinue ꝯfluat. ¶ Sꝫ his missis trouatulis ad ppositū redeūdo: ego ipe nihil ex vrina sup impgnationē posse ꝯcludi certe q̄cq̄ psuadere volui nunq̄. Primo nō rōne ꝯtētū: p ipm eni sup mēbroꝝ dispōnē ob

hoc iudicamꝰ: qꝛ ſupfluitates a mēbroꝝ nutrimēto reſe-
cate ꝑ venas ad epar refluūt: ⁊ ad renes cū ſanguinis aq̄
ſitate ꝑueniētes ī veſica vrine cōmiſcent: ⁊ ſic olim phoꝝ
ſolers īgeniū ex h̄ ſuꝑ mēbroꝝ diſpōnē arguit. Factꝰ enī
ad ex̄ venas exn̄s q̄uō in vrina ꝑ venas ad mulieris epar
ꝯtēta mādabit? Scis etenī ꝙ in pleureſi atq; egritudini-
bus q̄ ad ex̄ venas ſunt iudicari gcq̄; certi nō pōt: vn̄ vici
bus aliq̄t in ſub̄a colore ac ꝯtēts vrinā in pleureſi ip̄am
laudabilē ꝯſpexi: ⁊ tn̄ bonꝰ homo ad mortē velocit̄ tēde-
bat. Si ḡ ꝯtēti rōne iudicari de imp̄gnatione certi pōt ni-
hil: q̄uō ex colore aut ſub̄a illud facias? ¶ Mala ꝑterea ī
ſtomacho epate renibꝰ aliove mulieris in mēbro p̄ncipa
li ſeu nobili exn̄s diſpoſitio in calore in colore ſub̄a ac cō
tento vrinā multimode variat. Cūq; a talibꝰ diſpōnibus
mulier raro īmunis ſit: eſto ad h̄ de vrinis p̄gnātiū ꝑ au-
ctores dicta vera ſint: iudiciū tuū ea ꝑuertet ac fallax effi-
ciet. ¶ Verū qꝛ mulier impregnata ab eſſe p̄mo diuertit̄
multū: ac in eius corꝑe varie diſpōnes ex imp̄gnatiōe na
ſcūtur. q̄rū rōne mutat̄ etiā vrina. Antiq equocantes tn̄
ſuꝑimp̄gnationē eā gcq̄; ſignificare voluerunt. Et ꝑ hoc
Aui. imp̄gnationis in p̄ncipio eā citrinā fore: ac ad albe-
dinem declinantē quādā ait: in cuiꝰ mediū coꝛū q̄ſi carmi
natū reſidet. ¶ Vrinā quoq; pure ſub̄e: qꝛ ſubtilis ſuꝑ cu-
ius ſuꝑficie valde nubes quedā ꝑmanet imp̄gnationē ſi-
gnificare etiā aſſerit: ⁊ maxime ſi aſcēdētia ⁊ deſcēdētia in
ea athomoſa corpuſcula quedā ꝑerrauerint. ¶ Refert et
itē ꝙ vrinali moto vrina ſi turbat̄ imp̄gnationis finē de-
notat. ¶ Si vō nō p̄ncipiū: ⁊ qꝛ in fine rubedo: vbi in p̄n
cipio ſubalbedo erat apparet. ¶ Alij dicūt ꝙ vrina imp̄-
gnātiū tribꝰ p̄mis menſibus ſanguinea exiſtēs in ſe quaſi
minutas q̄ſdā nebulas: ⁊ albā hypoſtaſim ꝯtinet. In q̄r-
to vō ⁊ vltra mēſe ad cereū ⁊ viridē colorez tēdit: ⁊ hypo
ſtaſis in p̄mis q̄ alba erat paulatim tp̄e precedēte liuet ac
gradatī ingroſſat̄ magis. Reddere rōnē p̄dictoꝝ cū eq-
uocantia illa ſint ſigna nos pl̄ima decipiētia h̄ in loco ſu-
ꝑſedeo. Nā ex eiſdē ſuꝑ artheticā: vt patet: al's atq; ſuper
egritudines pl̄imas ſignificare pōt. Si tn̄ vrina ſic circū
ſtātionata cū p̄dictis ſignis affuerit de imp̄gnatiōe tūc iu
dicabis certius. ¶ Pregnātis pulſus in p̄ncipio fortis ac
magnꝰ erit: vt ꝯſtātinꝰ inuere videt̄. Sz v̄ſus finē paruꝰ
velox atq; ſpiſſus reperit̄: vt ex philareti dictis elicitur.
¶ Verū eſto adhuc de imp̄gnatiōe certiſſimꝰ ſis: niſi pre
gnātē maſculū aut feminā cōcepiſſe certifices: feceris ni
hil: vt verax in h̄ ſis: viri diſpoſitio tibi p̄mo ꝯſiderāda ē:
deinceps vō mulieris. ¶ Vir enī habitudīs bone robu-
ſti corporis amplarū venarū teſtium magnoꝝ: cuiꝰ dext̄
ab adoleſcētia vſq; maior fuerit ꝯtinue: ac ḡ ml't̄i ⁊ calidi
ſeis exiſtit ardēter ad venerē incitātis ꝙ in aq̄ poſitū ro-
tundat̄ fundū atq; petit: ⁊ etiā ḡ in adoleſcētia feſtine pol
luerit: cum quo ex coitu debilitat̄ nunq̄;: maſculinabit is
ex ſe ſemꝑ. Et eo certiꝰ ſi in actu coitꝰ teſtē ſiniſtrum ſtri-
cte ligatū teneat: dexterū vō ſolutū: ſic vt ab eo ſoluz ſper
ma decidat̄. ¶ Femina vō q̄ bone fuerit habitudinis ve
narū apparētiū ⁊ gaudētis aſpectꝰ. Cuiꝰ mēſtrua digeſta
ſint ⁊ nō cruda q̄ mēſe in quolibet ordinate ꝑfluūt: ⁊ a q-
bus in quarta purificata manet: ea ex ſe maſculinās ſemꝑ
erit. Et ſic ex dictis tam mulierē q̄; maſculinantē etiaz vi
rum ex ſe cognoſces: vnde talis cōſideratio vt mulierem
ex maſculo ſeu feminā pregnātem eſſe ſcias cū deſcriben
dis ſtatim ſignis ꝑutilis tibi erit valde. ¶ Attēde ḡ ꝙ mu
lier imp̄gnata maſculo colorata magis ac mediocris faci
ei ſemꝑ leta q̄; agilis leuis ⁊ appetitus ſanioris: cū q̄ pre-
gnātiū accidētia in ea minora erūt valde: ꝙ ſi ſtans ſeor-
ſum vocetur dextrū pedem mouet: oculus quoq; dexter
letus magis ac motus facilioris exiſtit: eius vēter rotun-
datur: ⁊ cuz māmille creſcere incipiunt dextra ſuꝑauge
tur plus: cuius pupilla bene colorata eſt: ⁊ ab ea lac afflu
et. Primo ꝙ ſi ſuper ſpeculum: aut politum corpus ali-
quot ſoli expoſitum mulgeatur in granulis margaritis:
aut argento viuo ſimilibus rotūdatur: ⁊ ſi ſuper aquam
aut vrinam ꝓpriam mulctum fuerit perpendiculariter
fundum petit. pondus ac grauedo in dextro latere ſentit̄
plus: in quo etiam fetus plurimū mouet ſe. Pulſus autē
mulieris dexter plenꝰ magis ſiniſtro ſentitur. Vrina vō
vt predictum eſt impregnationem tibi demonſtrauerit:
ex illa maſculum arguas: cuius fundo athomoſe ille reſo
lutiones reſidebunt: que modicum poſt temporis coagu
lātur ⁊ conglobantur. nam in quo calor dominat̄ ſuo in
vbi ſituatione: ⁊ talis cōglobatio: potentiā caloris ac vi-
gorē arguit qui ī pregnata maſculo viget maxime. Om-
niuz iſtorum mulier ſi filiam conceperit oppoſitum erit.
¶ De geminorū ſignis certi quicq̄; haberi nō poteſt: veꝝ
ſi plures naſcituri fetus amplius fuerint ſiue ex vno par-
tu ſiue ex pluribus ſm̄ doctrinaz Aui. 21ª tertij: de cauſis
geminoꝝ: ac etiam bibikil: capl'o de ꝯceptu cognoſcitur
ſi nati venaz vmblicalē cōſpexeris: quot enī ruge ſeu no
di in ea fuerūt tot iterum fetus mulier cōcipiet: ⁊ ſi nulla
nullum. ꝙ ſi rugarū vna ab alia diſtans multū fuerit: int̄
illos fetus naſcituros tēpus lōgum erit: ⁊ ſi ꝓpinqua bre
ue. Item ruge nigre ſeu rubee maſculos ⁊ albe feminas
ſignificāt. Et oīa hec fore vera ego tēpore meo experien
tia comprobaui. ¶ Gemini tn̄ ⁊ plures ſuꝑ impregnatio
nē gigni pn̄t. nā mulier robuſta reperit̄ ſepe que eſto im
pregnata ſit ad mēſes vſq; aliquot ſine nocumēto ordina
te mēſtruat: ⁊ ī tali ſuꝑimpregnatio ſit facile que vſq; ad
tēpus maturationis fetū defert ſepe. ¶ Reperit̄ ⁊ mulier
debilis: cuiꝰ matrix ꝓpter auiditatem maximā attrahen
di virile ſperma in actu coitus aperit̄: ⁊ in hac q̄; ſuꝑim-
pregnationē fieri eſt poſſibile: ad maturationis tn̄ tēpus
fetus talis ꝓuenit nunq̄;. Et hec de ſignis impregnatio-
nis ⁊ maſculinantis quoq; geminorum cauſis ⁊ ſignis: ⁊
ꝯſequenter de ſuperimpregnationis cauſa.

¶ De cauſis molle ſignificationibꝰ ac cura. Cap. xxxij.

P Regnās mulier in contiguo capl'o cognoſcenda
qualiter ſit te per plurima ſigna docui: quorum ex
his ſuper aliam mulieris propriam egritudinem
quam molam appellamus equiuocant aliqua: vt talē er-
go equiuocationem euitare ſcias de mola ipſa dictio fiat
oportet: que ſumpta proprie aliud eſt nihil q̄; impregna-
tio mendoſa: que ſi ad partum vnq̄; veniat carnis infor-
mis cruſtuli parturitio ſit. Vnde hic terminꝰ mola a mo-
lon grece quod latine rotundū ſonat originez forſan tra
xit: cum carnis illud fruſtulum ad rotunditatez declinet
quandam: verius tamen ab lingua perſica illud nomen
deriuatum puto. nam moli perſice vt in quibuſdam anti-
quis ſinonymis inueni idem latine q̄ꝺ in formis carnis
fruſtuli parturitio ſonat. ¶ Sed miſſa nominis deriuati-
one ad eius cauſas deuenio. Mola enim ex plurimo ſan
guine menſtruo mediante m̄ricis caliditate nōnunq̄; ge-
nerat̄: nā menſtruus ille ſanguis ex actione ſupflue m̄ri-
cis caliditatis interdū cōdēſat̄: ⁊ carnis formā recipit: ex
q̄ tūc ipregnatio mēdoſa ſit: quā vt patebit vere imp̄gna
tionis accidētia ſequūtur plurima: ⁊ talis diſpoſitio mo-
la ꝓp̄e nūcupat̄. ¶ Fit ⁊ alit̄: nōnulle enī mulieres ī ſper
mate abūdāt pl̄imo: in q̄bꝰ ſine ꝯcurſu virilis ſeminis in
actu coitꝰ ꝓpriū ſperma ad m̄ricē trahit̄: q̄ꝺ mēſtruali ibi
dē reperte materie cōmiſcet̄: ſuꝑ quā matrix tūc colligit̄:
⁊ caliditate in eā agit: ꝓpter q̄ꝺ condēſat̄ ⁊ carnis formaz
recipit. ¶ A m̄rice quoq; occaſionata virile ſperma am-
plexū interdū materie mēſtruali cōmiſcetur: in quā non
v̄tute informatiua: qꝛ ea tunc caret: ſed caliditate elemēta
li potiꝰ agit: ex cuiꝰ actiōe mā ꝯdēſata formam recipiat ⁊
mola inde ḡnatur. ¶ Inſuꝑ ꝓpter virilis ſeminis debili
tatem aut mēſtrui rebellitatem ſeu vtriuſq; impotētiā in
humana ſp̄ē monſtra ḡnantur ſepe. Facit enī nā de poſſi
bilibꝰ ſꝑ q̄ꝺ meliꝰ eſt. nōne etiā ꝯſtellationis ac diſpōnis
māe cū fetu ſit fruſtū carnis ſeu aliud q̄ddā in apulia ge-
nerari ab incolis narratū mihi fuit vt buffo vel cōſimile

aliud. nam tunc virile semen in puriorez menstrui partē
agēs in ea formā humanā inducit ⁊ sui i suꝑfluū materie
corrupte actionē cōtinuans ꝑfectiori q̄ pōt forma eam in
format. Et h̄ modo ex mā illa ad recipiēdū humanā for/
mā indiſpoſita cū fetu buffo aut ꝓſimile venenoſum qd/
dā animal gñaṫ: cui⁹ venenoſitate fetus ipſe in mr̄ice inſi
cit ſepe ac moriṫ. Frequēti⁹ tū cum fetu ipſo naſciṫ ſimul
in cui⁹ exitu ipm momordet interdū: ex q̄ venenoſo mor
ſu infelix fetus moriṫ ſtatim. ¶ Ex debilitate inſup caldi/
tatis ſpermatis ac mr̄icis plerūqꝫ accidit vt mā illa men/
ſtrual' retēta nō ꝓdēſeṫ: ſꝫ ꝑpṫ ſubtiliationē in aquoſitatē
ac vētū ꝯuertaṫ poti⁹: q̄re maiorē q̄ꝫ antea tūc locū occu/
pans tumeſcere vētrē facit: ⁊ diſpōnē hanc mr̄icis molaꝫ
ꝓſimiliṫ appellare ꝯſueuimus: eſto improprie tū: cū in ſi
ne ꝓprie dicte mole in forma carnis fruſtuli ſi parturitio
fiat vt dictū eſt cōſequaṫ. Ex quibus omnibus tam ꝓprie
q̄ꝫ improprie mole cauſa patet. ¶ Amodo ſigna ponēda
ſunt ⁊ ea primo in qbus cū vera impregnatione equocat
nam mēſtrua retineṫ. augmentaṫ venter. motus in ea fit.
mamille creſcūt. vertigo ſcothomia: oculoꝝ tenebroſitas:
pulſus ⁊ tremor cordis: nauſea. abhominatio. materierū
malarū vomit⁹ ⁊ appetitus corruptio ſepe accidit. In co
lore molate mutanṫ pāni ac alie cutis infectiōes eis inna
ſcūtur: plerūqꝫ mollificanṫ palpebre: oculi ꝓfunduntṫ pu
pille minoranṫ: ⁊ ꝯuictiua augmētaṫ ferox earū aliquan
do aſpect⁹ fit. ¶ Experimēta ꝑterea ad impregnationeꝫ
verā cognoſcēdam enarrata ſuperi⁹ ſup molā ſignificāt
nō minus: ⁊ pariṫ de pulſu ac vrina fit. Quid miruꝫ q̄ ſi in
tot ſignoꝝ equiuocatione medici decipianṫ plīmi ⁊ ex ſa
pientioribus quidā. ea de cauſa diſtinguentia infraſcripta
ſigna bñ tibi notāda ſunt. ¶ Primū mēſtruis ꝓprijs ordi
nate fluētib⁹ impregnatio vera fit: mola nōnunq̄ꝫ. ¶ Se/
cundū ante mēſem tertiū in mola ſepiſſime manifeſt⁹ mo
tus i matrice ſentiṫ. In vera impḡnatiōe nequaq̄ꝫ. ¶ Ter
tiū in mola veloci⁹ vēter ingroſſatur: imo in nō ꝑceptibi/
li fere tpe vt in duab⁹ hoc anno vidi q̄ in vno q̄ſi tpe paſce
in mēſe. vj. ambe exonerate ſunt. ¶ Quartū aliṫ fet⁹ ſuo
ꝯuenīēti tpe moueṫ q̄ꝫ mola. Ipſe eni de latere in lat⁹ mo
tum facit ſepiſſime. Mola vō ſine cōpreſſione ſeu multe/
ris motu raro. ¶ Quintū q̄ñcūqꝫ impſſio violēta i mola
cum manu fit moueṫ: ⁊ amota manu locū ad p̄ſtinū redit.
fetus aūt q̄ñqꝫ ex compreſſione tali moueṫ: q̄ñqꝫ vō mini
me. ¶ Sextū durior vēter ⁊ tractabilis min⁹ in mola q̄ꝫ i
pregnāte exiſtit ſemp. ¶ Septimum pregnās q̄ꝫ molata
moueṫ agili⁹ multo. ¶ Octauū in mola eſto vēter tumēs
fiat: mamille nō tū ſemp: moleſcūt enī ac gracillanṫ cuius
oppoſitū in pregnāte ꝯtingit. ¶ Nonū maxille man⁹ atqꝫ
pedes molles ꝯueniēter i molata fiūt: in p̄gnāte nequaq̄ꝫ
¶ Decimū pregnās mēſem. xj. nō pertrāſit: molata vō ad
quartū vſqꝫ annū ⁊ vltra ſepe venit. ¶ Signa iſta oīa pro
prie ⁊ nō ꝑpe mole cōia ſunt: tū ſm magis ⁊ min⁹ ꝯueni/
unt: naꝫ improprie dicta mola grauedo maior ⁊ durities
q̄ꝫ in alijs exiſtit. Et tā in aquoſa q̄ꝫ in ventoſa eſto tu/
mor fit. in vētoſa tū maior fit. Itē ventoſa mola ſubito re/
cedit interdū: ⁊ deinde redit: q̄ñqꝫ etiā in vna aliq̄ñ i alia
mr̄icis pte ſentitur: ⁊ cū dolore q̄ppe ſepe magno. Carno
ſa aūt ⁊ humoral' in eodē ſemp loco ꝑmanet illa cū rugitu
h̄ cū quiete. ¶ Et q̄r mr̄icis molā ydropē nōnulli veterū
appellāt vt hec duo diſticte cognoſcas. ¶ Nota ꝙ ad cer
tū vſqꝫ tp̄s vētris durities i vera mola quā in ydrope exi
ſtit maior: i vētoſa tū ⁊ aquoſa minor. Verū inṫ tympani/
tē ⁊ vētoſam magis ē cōuenientia: ſed in tympanite vēter
reſonat magis. nā vētoſitas in mola recluſa magis ⁊ ſtri/
cta int⁹ manet. ¶ In ydrope ꝑterea pedes inflanṫ in mo/
la rariſſime: imo minoranṫ vt plīmū. ¶ Ex qb⁹ oībus inṫ
im pregnationeꝫ verā ⁊ molam: ac inṫ carnoſam molam
hu moralē ac ventoſam: ⁊ inter molam abſolute ⁊ ydro/
pē diſtinguentia ſigna patent. ¶ Pronoſtica. omnis mo
la tam breuis q̄ꝫ longi temporis curam recipit difficulter

plurimi ꝑterea medicorū ſup eam impregnātem verā
tot equiuocātia ſigna verum aborſum timentes part⁹ na/
turalis tēpus expectant. Ea de cauſa que in principio for
ſan curam recepiſſet facilē: tunc cuꝫ difficultate maxima
curatur. ¶ Et inṫ molas carnoſa curatur difficili⁹ humo
roſa poſtea ⁊ vētoſa deinceps. ¶ Ex quib⁹ omnibus ꝑri/
mo patet ꝙ que ſuo ꝑncipio appropinquāt magis paria
vbi ſint cetera difficultate curātur cū minori. ¶ Patet ſe
cūdo ꝙ ſi inter iſtas diſtinguētia ſigna bñ notaueris quā
in eis ꝑnoſticare habeas ſcies facile: veruꝫ carnoſa ad ꝑ/
tum vſqꝫ ſi venerit maximis cū anguſtijs ac doloribus il/
lud fiet: ⁊ intēſiorib⁹ q̄dē multo q̄ꝫ in aliarū aliq̄. ¶ Nūc
ad curā tranſeūdo in ꝓpria mola ſex reruꝫ nō naturaliū
regimē calīn ⁊ humidū ordinādū tibi eſt: deinde vbi fle/
bothomia op⁹ ſit de ſaphenis fienda eſt. ¶ Materiei vō
digeſtio ⁊ ipſi⁹ euacuatio ꝑut in caplo de mēſtruoꝝ re/
tentione flegmatice humiditatis ꝯueniens ſupra te do/
cui. ¶ His ordinatis ⁊ ſm exigētiā pactis ad localia veni
endo plīmos ꝑ dies encatiſmata ſeu balneum tale ſero ⁊
mane ſtō vacuo fienda: qd. ℞. biſmal. cū radicibus. m. vj.
malue: brance vrſine: paritarie: camomille: melliloti añ.
m. ij. fenugreci. ⁊ ſe. lini añ. lib. ij. cōquaſſenṫ ⁊ decoctiōe
facta in ea mulier encatiſmetur ſeu balneeṫ. Sacculū ex
rebus illis ſup femur tenēdo cōtinue. ¶ Cum egreſſa fu/
erit ante ⁊ retro ex tali vnguēto ſtatim inungatur: qd. ℞.
olei amigdal'. dulciū. ℥. j. ß. olei de lilio pinguedinis galli
ne: mucillagi. ſe. lini ⁊ fenugre. añ. ℥. ß. cere al. parum: et
fiat vnguentum. ¶ Vnctione facta bolū vnum confectio
nis infraſcripte ſumat. ℞. cinamomi. ℥. ij. caſſie lignee: ari
ſtologie lon. corticis: caſſie fiſtu. añ. ℥. j. ß. aſſari lacce ſe. ru
the ſilueſtris fructus ſauine croci añ. ℥. ß. çuccari lib. ß. diſ
ſoluaṫ çuccarū cū ſuc. roriſmarini reſidētia facta: ⁊ confe/
ctionē in morſellis cōfice: cui⁹ bolus vn⁹ deṫ vini infuſio
nis aſſari poſt bibēdo parū. ¶ Vel facias ſic. ℞. vitelluꝫ
vni⁹ oui recētis aut duos quos bene agita: cui poſtea ad/
de parū boni vini ſubtilis: ⁊ de puluere cum quo confe/
ctio ꝑdicta preſcripta fit parum addēdo çuccari ⁊ totum
vna bulitione buliat qd calidum exeunti ab encatiſmate
mulieri tribue in potu. ¶ Preualeret tamen in hoc caſu
ſi ex infraſcriptis pillulis a. ℥. j. vſqꝫ ad. ij. loco confecuōis
mulier aſſumat poſt vinū vt ſupra bibendo. naꝫ propter
amaritudinē puluerum in pillularū forma tranſglutien
tur melius. Accipe ergo nigelle ariſto. ro. diptami ſe. na
ſtur. agreſtis: fructus ſauine: ſerapini: ſe. rute. armoniaci
rubee tictorū: myrrhe: caſtorei añ. ℥. j. cū ſucco ſilueſtris
raffani: pillulas cōfice. ¶ Vel huius ſucci ſeu roriſma. ru
the: aut pollitrici. ℥. ij. pillularū loco tribue. ¶ His factis
naſcale illud qd cōtinue deferat iponat. ℞. aſpalti: bora/
cis: caſto. centau. maioris diptami ellebori al. galbani: gē
tiane: oppoponaci: ſauine: ſerapini: ſcamonee añ. ℥. ß. pul
uis ex hiis fiat vel ſaltē cū ſucco porri oia inſimul malaxē
tur ⁊ cū petia rara appēſum coxe naſcale fiat. ¶ Et idē cū
croco ſucco porri aut lana ſuccida fieri pōt: qd ē in caſu il
lo mirabile. ¶ Valet ⁊ cuꝫ vngula aſini ſeu eq ſuffumiga
tio ac cū rebus ꝑſcripti naſcalis cōquaſſaṫ ad h̄ ꝓpoſituꝫ
faciētia ſupra i curatiōe retētiōis mēſtruoꝝ repies multa:
ſed paucula q̄ dicta ſunt i cura mole a ꝓprietate ꝯueniunt
magis. nā ſi preſcripta diligēter obſeruata ſint: rebell'mo
la illa erit: q̄ curationeꝫ nō recipiat: imo curabitur ꝑ aliū
phyſicū nunq̄ꝫ. Et hec cura tā humoralis q̄ꝫ carnoſe mo/
le cōueniūt. ¶ In ventoſa aūt ad calidū ⁊ ſiccū reruꝫ ſex
nō naturaliū regimē declinet facias. Purgationē quoqꝫ
⁊ flebothomiā vbi opus ſit ſm humoꝝ exigentiaꝫ facito.
¶ Demū encatiſma ſeu belneū: vt ſupra fiat. Pro quo tū
calamētū: pulegiū: folia lauri a: abſinthium ſiccū: aniſuꝫ:
maratrū: ciminū: ⁊ ſilia ventoſitatē carminātia adiunge:
⁊ ſacculum preſcriptū impletū rebus dum in balneo ſeu
encatiſmate ſedet ſuper femur teneat continue. ¶ Egre/
diente vero infraſcripte confectionis cum vino ſubti/

li optimo infusionis assari bolum vnum dabis. ℞. specierum diacurcume specierum diacimini ana ℥.iij. zuccari al. lib. ß. zuccarum cum succo rute facta residētia dissoluēdū tibi erit: ⁊ ꝯfectionē inde ꝓ bolos facito. ¶ Vl' fac sic Accipe persicoꝝ nucleos. xx. nūero: quos bñ pista cum quibꝰ vitellū oui recētis aut duos bene agitatos pone de puluere: galāge: cinamomi: pipis longi: zinzib. gariofili croci: ⁊ nucis mus. addēdo ꝓ bilito: zuccaꝝ q̄z ⁊ boni vini q̄ztū vis totū sit mixtuz vna bulitiōe sic buliat q̄ cal'z mulier in potu sumat: q2 in hoc casu nihil supra. ¶ Vēter aūt totꝰ ex carminātibꝰ vētositatē inungendus est. Et de cōpetētibꝰ oleuz de lilio cōpositū est in hoc casu primū. ¶ Sacellatiōes ex milio ⁊ sale torrefacto q̄ maxime valēt: ac nascalia ꝑscripta. ¶ Et q̄ꝺ supremū est ex laudano ⁊ mirra galie mus. ⁊ euforbio: suffumigatio per embotum fiat. Cū his ergo deo duce mola omnis curabit: modo curā recipere possit: ⁊ per hoc cure eius hic finem impono.

¶ De causis ⁊ signis aborsus ⁊ de preseruatiōe ab eo ⁊ de pregnantis regimine. Cap. xxxiij.

Ausas īpregnatiōem difficultātes te ex prescriptis scire feci oēs: ac q̄liter amouēde sint: īpregnatam ⁊ ēt mulierez ꝑ ꝓpria signa cognoscas: ⁊ illud non mō: sed verā ab īpregnatione mēdosa cernere didicisti. Restat ergo vt aborsuz ꝓhibeas: al's scias te fecisse nihil: illud ergo quō fieri debeat īpresentiaꝝ deo adiutore describā. ¶ Aborsus itaq̄z tā intrinsecā q̄z extrinsecam cām hr̄e pōt. Intrinseca v̄o bipꝉit. nā vna fetus ⁊ alia matricis ex parte se tenet: ex pte q̄dē fetus. nā cotilidones q̄bus ipse mr̄ici alligat q̄nq̄z interiori ꝓpter penuriā seu indispōnē aut virilis seminis impotentiā debiles ꝓcreātur: ⁊ sic non firmiter ligati abrumpuntur: facile aborsus inde fit. ¶ Paniculi quoq̄z q̄bus iuoluit causis ex p̄missis in radice debiles cū fuerint leui ex quadā cā corrūpunt: ⁊ in eis ꝯtenta hūiditas fluit: ꝓpter q̄ꝺ matrix debilitat: ac lubrica fit: ⁊ aborsus ꝯsequit. ¶ Pluribꝰ q̄z ex causis ī matrice fetꝰ interimit: a q̄ humiditates virulēte cuz egrediutur mr̄icis expulsiuā virtutē stimulāt: ⁊ aborsum faciunt. ¶ Ex parte vero matricis aborsus rōne cāꝝ intrinsecaꝝ fit: cū mulier ipsa extenuata sit multū: seu quouis mō alio debilis. Eo. n. tali īpregnata in statu genitꝰ fetus nām sibi tā ꝓ augmēto q̄z ꝓ fiandis mēbris req̄sitā nō hn̄s aborsum facit. Oris quoq̄z mr̄icis amplitudo: hūiditas nimia ⁊ aliaꝝ q̄litatū imoderata discrasia: vētositas: vlcus: apostema: ac mr̄icis egritudines cetere aborsum efficere possunt. ¶ Plurime ēt egritudines īpregnate mulieri suꝑueniūt q̄ eā abortiri faciū: vt fluxus sanguis nimiꝰ: vndecūq̄z emanat: ac vētris fluxus īmoderatꝰ tenasmō: tussis: sternutatio assidua: ⁊ vl'r passio oīs q̄ in corpore motōez laboriosam ac fortez efficiat: ac egritudo acuta q̄libet seu cronica que in muliere supfluā extenuatiōem inducit ꝓpter. n. nutrimēti defectū fit aborsus necio. ¶ Extrinseca vero cā aborsum faciēs est velut casus: ꝑcussio: ⁊ cetera taliū. Sex iteꝝ rerū nō nāliuum incōueniēs approximatio vt aer ab eq̄litate egressus vt in caliditate aut frigiditate. nā frigiditas excedēs fetum mortificat. Nimia aūt caliditas frigido aere euentatōis cā fetum indigere facit q̄ꝺ exitum petit: atq̄z aborsus inde fit: ⁊ hoc in meridionalibus regionibꝰ sepe accidit. Horribilis seu fetēs preterea odor sepe aborsum ꝓuocat. vnde si eq̄ extinctā candelā olfecerit abortiet: ⁊ mulieres q̄dā Arist. de ptibꝰ aialiū quinto. ¶ Cibi q̄z ⁊ potus humores cum incōuenientes generāt illud efficiunt frequēter: ac inanitio esuriētē fetū reddēs ac repletio nimia modis plurimis suffocādo maxime ac vias opilādo. Immoderatū exercitiū ⁊ sup vno pede saltus ⁊ retro precipue: quies aūt lōga: q2. s. sopit atq̄z debilitatur: ꝓpter q̄ꝺ supflue humiditates inde generātur: hic efficit sepe: ac somnꝰ ⁊ vigilia vtraq̄z magis mō facta. Accidētia vero aīe īmoderata vt ira grādis: ingēs timor assidua tristicia: improuisum gaudiuz: supfluꝰ coitꝰ: ⁊ reruz quas hr̄e nequeunt desiderium idē facit sepissime: ⁊ hec in summa aborsus cāe sunt q̄ est aliud nihil q̄z imaturi fetus pturitio. ¶ Ex quo sequit q̄ in aborsu demr̄atiua signa sūt nulla. ꝓnostica vero oīa post hn̄tur. Añ vero impregnatōez adorsus signa sunt mulier si ex eis sit q̄ eiꝰ ꝑꝑ nimiā piguedinē aut hūiditatē supfluā sibi nālē siccitatē abortire ꝯsueuerit seu q̄ renes aut dorsuz debile nāl'r seu accn̄taliter hēat: vel q̄ ex egritudine aliq̄ aut aīe accn̄tibꝰ seu quocūq̄z aliter p̄ter nām extenuata sit nimiū: que omnia ex pregnantis relatu manifesta tibi fient facile.

¶ Postq̄z vero mulier pregnās facta est vt aborsum per signa cognoscas prenarrate egritudines attēdēde tibi sūt ꝑ ꝓpria signa cognosces. hec. n. si pseuerātia fuerint accidētia earuz malitia seu nutrimēti subtractōe paupculū fetū interficiūt: aut viuū abortiri faciunt. Ex quo pz q̄liter viui aut mortui egritudines tales fetꝰ aborsuz denunciāt de quo certissimꝰ esto si iā aucte ⁊ indurate māmille detumescāt: mollesq̄z fiāt. Immites ⁊ sine misericordia dolores pregnantē si rapiāt. si rigor aut horripilatio eā interdū deprehēdat: doleatq̄z caput ⁊ oculoꝝ radices maxime q̄ si talia remissa satis fuerit aliquātulū tardiusculus aborsus erit: si intēsa valde cū quo mēstrua copiose obrupta sint ilico vētuꝝ euz scito. ¶ Nota tñ q̄ ex īmoderata māmillaꝝ induratōe: ⁊ p̄ter p̄gnātis nature cursum augmētate sup futuꝝ aborsum arguere quoq̄z potes: vt nōnulli interpretes voluerūt. nā ex eo fetus debilitatē arguunt q̄ nutrimētum solito more imutare nō valet. vnde ad māmillas decurrēs eas p̄ter nām auget: ⁊ sic fetus debilitatē arguunt: ⁊ aborsum futuꝝ ex ꝯsequēti. ¶ At fetū in vtero mortuū cognosces: q2 eius motus nō pcipit amplius mulieris ꝓfundātur oculi. fusca eoꝝ albedo fit circa vmbilicum dolor crudelissimus ad pectinē cātur: ⁊ cum a fetu ipso mortuo īferiores partes cōprimant. strāguria ac tenasmon accidit sepe riget: ⁊ interdū aures ac nariū extremitas: ⁊ labia denigrātur. tumescit facies: ⁊ vēter esto nō detumescat molle fit tñ: q̄ si ventrē sup latus pregnās dum iacet cū manu presseris rem durā de latere in latus q̄ mouetur pcipies: a quo sumē q̄ꝺ ante cal'm erat frigidū inuenies: ⁊ si fetꝰ putrefactus sit ei anhelitus olet multū: cum quo diebꝰ quattuor aut vltra de partu mulier laborauerit certior multo fieres prescriptis attentis maxime.

¶ Habes ergo in sūmo aborsus ⁊ mortui fetꝰ cās ⁊ signa: ⁊ sic tua deiceps his debitis adhibere regimē interest. Circa q̄ꝺ intētio habet duplex. Prima ꝓ posse ne aborsus fiat vt ꝓhibeas: ⁊ hec in se p̄gnātis ꝯseruatiōem ꝯtinebit. Secūda vbi de matris morte ꝓpter q̄zuis cām timor essz sic vt aborsus ꝓpter hoc ꝓuocādus foret: aut ꝑꝑ fetū mortuum cū q̄bus: ⁊ quō illud fieri hēat vt scias. Primā itaq̄z presens capl'm ꝯtinebit. Scdam v̄o ad seq̄uēs reseruabo ¶ Vt igit ad actū practicū te deducā In muliere primo q̄ ex premissis causis abortire cōsueuit facile añ impregnatione taliter elaborādū est: vt eas ob cās impregnata amplius nō abortiat. Scdo vt ea impregnata aborsuz ne faciat preseruet. ¶ Quātū ad primū mulier q̄ ꝑꝑ extenuatione aut debilitatē abortire ꝯsueuit: cū debito sex reꝝ nō nāliū regimine añ īpregnatiōem īpinguāda ac fortificādat erit Os vero matricis nimiā. si ꝑꝑ amplitudinē in cā fuerit: q̄l'ter coartādū: ac supflue hūiditates q̄liter euacuande sint in caplo de cura difficultatis īpregnatōis ab hūiditate flegmatica ꝓuenietis supra te docui. ¶ De siccitate aut friditate aut cal'itate supfluis: quaꝝ ex cā fetus ꝯceptꝰ debilitat: ⁊ aborsus inde cōsequit supra in ꝓpriis capitulis curā inuenies. ¶ De multiplicata vētositate tāta. s. vt aborsus inde fit. in ꝓximo caplo ad hoc ꝓpositū facientia dicta sunt plurima: ⁊ adhuc in presenti nōnulla describētur. ¶ De vlceribus apatibꝰ fluxu sanguis supfluo aliisq̄z matricis egritudinibus ꝓpriis caplis habuisti curā supra Et sic patet que consueuerit abortire mulier ante impregnationem: vt amplius nō abortiat qualiter regenda sit

¶ Nunc autē supest vt ea īpregnata ab aborsu custodiat:
ꝓpter qđ aerē tēperatū īhitet: exercitiū: ꝛ in primis tribus
mēsib⁹ maxime moderatū faciat. laborioso. n. exercitio li
gamēta cū adhuc debilia sint rūpunt facile. Sōnus pre-
terea sibi tpat⁹ ꝯuenit. ¶ Uētris etiā quaqꝫ die bñficiū vt
habeat ꝓcuret ꝙ vbi nā ad hoc rebellis fuerit clistere ex
brodio pulli cassia puluere zuccari ꝛ oleo cōi fiat: aut per
os cassiā seu mānā cū brodio pulli dissolutā exhibe: vel
ex his cū zuccaro boluꝫ deauratuꝫ ꝯfice: qđ adhuc delica
tius erit. ¶ Et in trib⁹ primis mēsib⁹ ligamētoꝝ ꝓpter de
bilitatē medicinā laporiosaꝫ ne exhibeas caue: vbi tamē
flōmia opus esset basilicā cephalicā nigrā aut saluatellā
audacter incidere facias: sed abide supra eā fieri nō faci
as: fetui cū nutrimētuꝫ subripe execrabile eēt tū ac facile:
tūc formatā mãe ꝓpter furiositatē: aut necitas alia ad hoc
vbi te ꝯpelleret in 4. 5. 6. mēse secure exhiberi pōt. ¶ Cir
ca autē accidētia timor tristicia ac ira ab ea alienēt oīno:
ꝛ īprouise qđ ingēs ꝛ īmoderatuꝫ gaudiū induceret nun
ciet ei nunqꝫ: a coitu abstineat: ꝛ in trib⁹ primis mēsibus
potissime Preciosos lapides supra se deferat: ꝛ maxime
saphirꝫ iacinctū corralluꝫ corniolā diamātē ꝛ turchesiā: et
hi duo inter alios principatuꝫ tenēt. ¶ Cibaria ei⁹ tēpata
sint ꝛ acuta oīa vitet: ꝛ porruꝫ: alleū: cepe sinapis ꝛ talia:
vitet ēt ꝓuocātia mēstrua omia: vt faseolos: cicera rubea:
petrosilū ꝛ silia. Fruct⁹ autē tā in ꝑmo qꝫ in scđo mēse ve
niunt pōt vti tpate. Sed qcquid ardēter appetat in totuꝫ
illud ei ꝓhibēdum nō erit. aborsuꝫ. n. ob hoc īcurreret fa
cile Sūmope igit cauēdum erit comestibile qđ hēri neqt
aut cū difficultate: ne eis corā noīet: ꝛ sic cuꝫ rē ꝗ difficul
ter hēri pōt appetunt cuꝫ verbis stōantib⁹ ea nominãda
erūt: vt ab hoc in abhoīatōeꝫ veniāt si fieri pōt: aut dicant
eā si cōederit piculū īcurreret grāde. Cū istis igr ꝛ ꝯsili-
bus a tali proposito diuertenda erit.

¶ In ꝑgnāte corrupte mãe detinent plīme ꝗ ad stōm fluē
tes nauseā vomitū. ac appetituꝫ corruptū īducūt. Eaꝝ ꝑ-
terea fumi ad caput si ascēdūt scothomiā vertiginē ac cō-
similes cerebri passiōes gñant. Si ad cor pulsū tremoreꝫ
sepe ac sincopiꝫ ꝛ talia. vеꝝ īterdū humores hi grauitate
sua ad tibias ꝛ pedes descēdūt: ꝛ eos mirꝫ ī modū tumefa
ciūt. ¶ Ut igr a talib⁹ eā ꝯserues: de ꝯfortatōe stōi primo
sollicit⁹ sis oꝫ. Facias ergo sic. ℞. olei de spica. ℥. i. olei ma
sti. olei citonioꝝ añ ℥. ß. pulueꝝ coral. ru. gar. mēte sicce:
calami aromatici gallie mu. añ. ʒ. ß. Et vbi musci odoreꝫ
nō abhorreret: adde gra. i. ꝛ cuꝫ pauca cera vnguētū fiat:
quo añ prādiū stōus vngat: petiā carꝫ desup ponendo
¶ Sēp deide diamargaritonis ꝓm Aui. 21ª. tertij: in de re
gimine vīi ꝑgnātis descriptōe boluꝫ vnū accipiat: aut in-
frascripte mixture coclear vnuꝫ: q ℞. ꝯserue ro. buglosse
ꝛ borag. añ. ℥. ß. diamargaritonis. ℥. iiij. margaritaꝝ. ʒ. ij.
fragmētoꝝ lapiduꝫ ꝑciosoꝝ. ʒ. i. coral. ru. ℈. ij. fiat mixtu-
ra: ꝛ deauret. ¶ Et qꝛ aborsus in trib⁹ primis mēsib⁹: vt
inqt aboali filius fit a vētositate plīmis ī cibarijs suis his
spēbus vtere: que ℞. cinamomi electi. ℥. i. gariofil. nucis
mu. cardamo. añ. ʒ. ij. zizibe. ℥. ß. pip. ʒ. i. croci. ʒ. ß. fiat pul-
uis quo vtat. ¶ Uētositas aūt vbi multiplicet sic vt abor
sus timorē causet diagalāga diatrion pipeon: diacimino
ac ꝯsilib⁹ ꝑgnās vti dꝫ: ꝛ vēter acylia ex oleo de lilio cō-
posito perungēda sunt. ¶ Ut autē ad caput vapoꝝ ascen
sus ꝓhibeat: fruct⁹ stipticos vt pira coctana nespilla ꝛ si-
milia ī fine past⁹ sp assumat: aut de coriādris ꝯfec. seu dia
citoniton: ꝛ in hoc casu ab Auic. sinapis laudat multū: ꝛ
breuiter incisiua valēt oīa: ea de re cuꝫ modico aceto ꝛ ꝑ-
scriptis spēb⁹ carnes sue ꝯdiēde eru nt: eo in casu in ipsa-
ruꝫ salijs nō pretermittas acetū: vnuꝫ autē aut duo aq̄ vi-
tis coclearia in ieiuno dare singularissimū adinueni. Et
in hoc casu cibaria ei⁹ pott⁹ eē assa debēt: cuꝫ qb⁹ odorife
ra aliq̄ semp miscēda sunt. In scđa mēsa auellane vste ali
q̄liter ꝯuenūt multū: vinuꝫ eaꝝ sit rubeū claꝝ odoriferꝝ
limphatuꝫ debite. ¶ Ad tibiaꝝ autē ꝛ peduꝫ inflationem
remouēdā coquātur caules in vino ꝛ aceto: ꝛ ex eis tibie
ac pedes emplent. ¶ Uel chimolea cum aq̄ ferrariorum
dissoluta aceti paꝝ addito. ¶ Uel acci. oleuꝫ ro. acetum ꝛ
chimoleā: ꝛ simul agita. ¶ Uel oleuꝫ ro. ꝛ acetum simul.
¶ Als ego serapiōis documento papirꝫ in aceto infusum
supposui: ꝛ in duob⁹ dieb⁹ bona mulier ꝗ ambulare neq
bat curata est. ¶ Idē emplm dragontee ex folijs faceret.
¶ Aut fomētatio ex vino ꝛ aceto decoctiōis rasure cornu
cerui. ¶ Si vero ꝑꝑ renum aut dorsi debilitatē timueris
aborsuꝫ: Caliditas vbi dñet: qđ ex vrina cōprehēdes ex ī
frascripto vnguēto renes leuiter ꝓungāt: qđ ℞. olei mir
tiloꝝ. ℥. i. ß. olei roß. olei masti. succi plāta. aut sempuiue
añ. ℥. ß. pulueꝝ boli ar. terre sigi. ordei cremati sandaloꝝ
rubeoꝝ ros. rubeaꝝ acatie mirtillloꝝ hypoqstidos berb.
añ. ʒ. ß. cere paꝝ: ꝛ fiat vnguētuꝫ cū quo postea aceti paꝝ
incorporet. ¶ Unctiōe facta per dies aliquot cum it dor-
mitū sup renes cerotuꝫ infrascriptuꝫ deferat: qđ ℞. masti
cis. ℥. ß. lauda. ʒ. iij. cere cirine. ʒ. ij. bistorte: nucuꝫ cipressi
hypoqstidos acacie san. drac. terre sigil. ro. ru. boliar. añ.
ʒ. i. ß. fiat cerotuꝫ sic qđ super corio possit extēdi addendo
vbi opus esset paꝝ olei mirtilloꝝ vel terbētine vbi. se te-
nere nō valeret. ¶ Si vero friditate dominãte illa debili
tas affuerit vnguētū illud dimittat ꝛ prescripti loco cero
ti hoc vtat: qđ ℞. masti. ʒ. vj. lauda. ʒ. iij. ß. cere citrine: co
lofonie picis: naual stora. calamite añ. ʒ. i. ß. nucū cipressi
mēte galāge bistorte galie mus. thu. galba. gum. ara. mir
re añ. ʒ. i. ß. fiat cerotū addēdo vbi opus sit terbentine qꝫ-
tum sufficit. ¶ Cūqꝫ sub aliquo ex cerotis istis pruritum
senserit amoueat: ꝛ illud ad dies aliquot iteꝝ deponatur
In tali casu renes lapsos cōfortādo valēt cerota ista mi-
rabiliter vt sum exptus. Et in hoc finit capitulum de cau-
sis ꝛ signis aborsus ꝛ preseruatiōe ab eodem ꝛ de ipsius
impregnantis regimine.

¶ De modo aborsum prouocandi. Cap. xxxiiij.

V Bi timore matris aut fet⁹: ꝓpter mortē ꝙ ex signis
in capitulo precedēti descripuis cōprehēdes facile
aborsum prouocare necesse sit: fac ꝓut statim ordi-
nate describam. ¶ Primo accipe vitis albe camomille
aristolo. lon. pitarie saluie sauine radicum felicis ciperi
añ. ℳ. ij. bismal. cum radicib⁹. ℳ. vj. fenugre. se. lini añ.
lib. ij. cōquassent: ꝛ decoctio fiat ex eis in qua sacculus ex
arthemisia ꝛ cimino ac resta plen⁹ buliat: quē in enchatis
mate sedēs mulier sup femur teneat: ꝛ in eo pro libito mo
rā faciat. ¶ Cūqꝫ ab eo egredit lectū intret: ꝛ ante ꝛ retro
ex vnguēto hoc vngat: qđ ℞. olei amigdalaꝝ dulciū. ℥.
i. olei de lilio. mucillagi. altee mucillagi. lini medule cru
ris vituli butiri sine sale añ. ℥. ß. cere albe parum: ꝛ fiat vn
guentum. ¶ Unctiōe facta de quouis eorum simplicium
aut cōpositorum que describent cū lacte seu decoctōe se.
lini aut sauine seu cum lacte canis cum vino ꝛ melle mi-
xto que principatum in casu isto obtinent in potu tribue.
¶ Uel cū aliqua ex infrascriptis decoctionibus. quaruꝫ
prima. ℞. pulegij sauine saluie saturegie. arthemisie. be-
thonice. thimi. iunipi añ. quartam partem. ℳ. vnius se.
lini fenugreci añ. ℥. ß. anisi. ʒ. ij. ficuum siccarum numero
iiij. decoctio ex his cum vino diurectico fiat. ¶ Uel fac de
coctionē ex aqua rute dactil. oleo de fenugre. addito: vel
da illa cum succo berbene aq̄ frigida mixto: qꝛ is ꝑ se ab-
orsum ꝓuocat. ¶ Uel facias sic. ℞. origani rute añ. ℳ.
ß. ficuum siccaꝝ numero. iiij. fenugreci se. lini añ. ℥. ß. ex
quib⁹ cōquassatis cum vino decoctionē facito. ¶ Uel ali
ter accipe arthemisie nasturtij pulegij: camedreos: camo
mille saturegie añ. q̄rtā ptē. ℳ. vni⁹ se. lini rubee tincto-
rum añ. ℥. ß. ficuū siccaꝝ numero. iiij. ex quibus cōquassa
tis: vt supra decoctio fiat. ¶ Simplicia in hoc casu valen
tia maxie ꝗ cū q̄uis ex ꝑscriptis ī potu sumi debēt: sunt di
ptam⁹ capillus ve. berbena menta. semen aneti. betoni-
ca folia iuniperi assa. stercus capraꝝ. daucus mirra. radi-
ces narcisci. lupulus. saturegia. sauina ruta. pulegiū. thi-

mus.fiseleos.fifimbriū.ꝑrasiū.cortices aut radices lauri armoniacū.cortices cassieſi.borax.semē rute agrestis fel eq aut tauri.cassia lignea.semē aut radices dragōtee.gū mi oliuaꝝ.castoreū.gentiana.succus porri ⁊ cordumetū. Singulū.n.istoꝝ cū aliq ex descriptis potabilib⁹ sumptū in hoc casu valet mirabilr. ¶Ex his auctoꝝ plurimi mix tiones plures faciūt:inter qs aboali filius aliqs describit ¶Quaꝝ pma.℞.asse.ʒ.ß. rute sicce.ʒ.iiij. mirre.ʒ.ij.fiat puluis. ¶Uel alr.℞. aristolo.lon. gētiane baccaꝝ lauri mir.costi.cassie lignee rubee tictoꝝ cordume.pipis dipta mi añ.ptes equales fiat puluis. ¶Uel facias sic.℞.cina momi cordumeni sauine añ.ʒ.ij.ß.mirre.ʒ.iiij.ex his pul uinis fiat. ¶Als ego.ʒ.i.vsq ad.ij.pillaꝝ israscriptaꝝ cū ʒ.ij.vini calidi decoctiōis se.iunipi potui tribui.q ℞.di ptāi mirre se. rute agrestis.boracis castorei asse armoni aci rubee tinctoꝝ croci.cassie lignee.cinamomi añ.ʒ.i.cū suc.rorismarini aut saturegie pille fiāt. ¶Uel facias sic. Acci.fruct⁹ sauine.ʒ.ij.ß.rute sicce.se.rute siluestris añ.ʒ. iij.asse fetide rubee tinctoꝝ armōiaci añ.ʒ.i.cū succo rute pillulas cōfice. Potes tñ ex his si libet puluerē facere:et cum aliq ex pscriptis decoctionibus exhibere. ¶Uel da puluerē cācroꝝ radices lapatij ⁊ rute añ. partes eqles. ¶Uel.accip.radicū aristolo.lon.ʒ.ij.pipis mirre ana.ʒ.i. fiat puluis. ¶Uel medicamē vetule.ab auctoribus tñ de scriptum:cū quo me pñte pregnantē sex mēsiū mortuuȝ fetū statim abortire fecit:vt accipe vitellos duos ouoꝝ:et cū modico vini pulueris cimini rute ⁊ aneti paꝝ bulliant ⁊ calidū in potu tribue. ¶Nota tñ qꝫ in istis mixtionib⁹: ⁊ in quibuscunq alijs bonū est vt cinamomū nō preter mittas vnqꝫ.Q ⁊ vt inqt abolai fili⁹ nauseā in talib⁹ sedat. ¶In potu ergo quouis ex dictis dato suffumigiū ex ifra scriptis per embotuȝ fiat statim aliqd: vt ex vngula asini aut equi:seu ipsoꝝ fimo aut oculo salīti piscis:⁊ ista inter cetera suffumigia principatū obtinēt. ¶Ex quouis tñ in frascriptoꝝ suffumigiū quoq valet:vt carni agrestie gal bani gūmi oliuaꝝ.fimi agle laudani:corticū pini ⁊ sauī ne. ¶Uel facias sic.℞.galbanum aut mirrā ⁊ fel tauri in corpora tota fil:⁊ vt supra suffumigiū facito. ¶Si tā suffu migia qꝫ prescripta alia diligēter ⁊ ordinate facta nō con tulerint aristolo.lon.i vino ⁊ oleo decoquaf:⁊ ex his mu liebria fomētent aut ex oleo in quo peonie semē coctū fit: ⁊ deinde ex cinere asine vngule salipizef:postea ex quo uis infrascriptoꝝ nascale fieri facias:vt ex radice aristo lo.lon.pastinace siluestris radice filicis folijs calamenti succo cētauree minoris succo artanite:⁊ est violētissimus imo si ex eo vēter emplef:viuū aut mortuū in breui eijcit fetū. Et qd plus est pregnās sup radices nudis pedibus ambulās vt bibikil.caplo de ptu inqt.aborsum facit.qꝫ to magis si ex radice seu ex succo nascale seu pessariū fiat ¶Ex coloquintida qꝫ aut ex galbano radice serpentarie seu elleboro nigro nascale si fiat aborsum statim ꝓuocat. ¶Infrascripta vero oia preterea nascalizata abortire fa ciunt:vt radix yreos ysopus humida: vitis alba: assa feti da galbanū asfaltuȝ borax cū suc. cētrū galli calamētuȝ castoreuȝ succus cētauree minoris gentiana cū succo ar themi.succus cucumeris asinini cū felle tauri lana succi da folia matris fil.fel leporis cū succo porri. opopōacuȝ cū oleo de lilio: succ⁹ sauine:succ⁹ porri cū troco serapi nuȝ scamonea radix viticelle:fel tauri. ¶Solū etiā balsa muȝ. Dicit tñ hic bonus anglicus qꝫ suppositū balsamū mulierē sterilizat:qd tñ nō credo. Nā qdā medici papien ses dñe mee cum e partu grauiter laboraret:sic vt de vita spes hēret pauca:cū vino maluatico balsamuȝ tribuerūt ptestātes tñ eā ampli⁹ nō ꝯcipe: sumpto balsamo gemel los mortuos in breui pepit:⁊ sic mortē euasit:quo nō ob stāte vt añ pluries ꝯcepit. Et ex illo ꝯcludo qꝫ suppositū balsamū sterilizare nō debet:vt āglic⁹ ⁊ alij auctores refe runt:ex quo bibitū nō sterilizat. Ad ꝓpositū tñ redeūdo ex plurib⁹ eoꝝ q scripta sūt extrahi succi possunt:⁊ tu illa quo puluerizanf vbi eis vti volueris cū aliquo ex eis mi sce ⁊ nascale facito. ¶Potes filr ex his:vt patet pessaria facere q multū in hoc casu cōueniūt:⁊ tu vbi nascale non cōtulerit facias si libet. Amplia igif fantasiā ⁊ nō solū ex pscriptis vno:sed ex plurib⁹ nascale seu pessariū ꝓ libito facias sicut veteres qdā fecerūt: vt fili⁹ abolai.21ª. tertij. ¶Pessariū infrascriptū fetū mortuum statiȝ exire facit: vt ait.℞.ellebori nigri.staphisagrie.aristologie ro. arta nite granoꝝ almezereon: pulpe collognitide armoniaci añ.partes eqles.teranf oia pꝛeter armoniacū qd cum aq dissoluaf cū quo aggregent cetera ex qbus postea pessa rium fiat. ¶Uel fiat ex armoniaco mirra cuȝ felle tauri ⁊ opoponaco ⁊ elleboro nigro cum aliquo ex appropriato succo. ¶Et ex prescriptis pluribus: vt patet pessaria fieri possent:q in hoc casu ꝯuenirēt multum: Et tu illa facies vbi libet. Et sic hēs ordinate medicinalia oia q aborsum tā mortui qꝫ viui fet⁹ ꝓuocāt:⁊ si illoꝝ qdlibet se solo illd efficit:vt quotidie expiētia mōstrat:qꝫto ergo magis si sil oia ordinate fiāt:ꝑut supra te docui. Cū vncinis fetuȝ ex trahēdi modū dñis cyrurgicis derelinquo. Cui⁹ doctrinā si videre cupis filiuȝ abolai.21ª.tertij:que illam plenarie describit:querito.⁊ hic huius capituli finis esto.

¶De partus difficultate. Cap. xxxv.

Um capite primo ⁊ extēsis super latera brachijs ⁊ manib⁹ sup coxis in.7.9.10.⁊.11.mēse fet⁹. si ad lu cē venerit:talē partū nālē dicimus. ¶Innaturalē aūt si ex his cōditōibus tactis aliqua defecerit:sed tam na turalis qꝫ nō nālis primo cū ipse nō in suo tpe fiat: aut cū aliter qꝫ ſm figurā tactā fetus egrediaf: ⁊ qd tam natura li qꝫ nō nāli cōe est difficultaf part⁹ matricis os pp ctateȝ seu alicui⁹ ꝓpter qꝫuis cām strictuȝ sit nimis aut delica ta seu pauida nāliter:aut qꝛ abruptis paniculis que fetuȝ lubricū reddere debebat egressa humiditas sit remanēte fetu. ¶Ex parte vero fet⁹ debilitatis cū ipse ex qꝫuis causa debilis nō valet ad exitū iuuare se aut plus qꝫ satis gros sus sit seu paruus: vel caput excessiue grossum habeat: et oia ista frigiditate nimia meat⁹ ꝯstipāte ꝯfortanf:⁊ etiaȝ vt sepe fit ꝑ ꝑabortus ꝓhibitionē restrictiua aliq renib⁹ aut pectini applicata fuerint. ¶Caliditas ēt supflua calo rē nālem resoluēs ad hoc sepe adiuuat. Et in sūma diffi cultas partus cause iste sunt. ¶Q obrē mulieres ⁊ deli cate maxime in suis partub⁹ medicos ad se vocant sepe ꝑ q scito qꝫ dolores si subito satis pīturā inuaserint q circa pectinē eā molestāt grauiter ⁊ icessanter part⁹ ille breuis erit ac facilis:⁊ adhuc vbi masculus fuerit facilior. Sed vbi dolores lāguētes ꝑ vētrē ⁊ sup pectinē remissi perra uerint ⁊ in posteriorib⁹ qꝫ in anterioribus magis talis vt plm partus laboriosus erit:ꝑ quo circa parituræ tibi sol licitudo habēda est maior. Predicta igif diligēter consi dera oia. ¶Et si respectu tpis partus innālis difficultef quō ei succurrendū sit statim habebis in caplo ꝑximo ad hoc ꝓpositū descripta sunt plurima. ¶Si vero respectu fetus ⁊ tu prudentē obstetricē habeas cui⁹ manus graci les ⁊ digiti longi sint ⁊ ea suauiter oleo de lilio manibus inunctis fetū in debita figura reponat. ¶Q si grossitudi ne toti⁹ capitis partus difficultef cum oleo tacto pingue dine galline seu mucillaginib⁹ aliquib⁹ matricis collum humectet:ac ei⁹ os dilatet suauiter. Uerbis etiā hortato rijs paupculā parientē cōfortat: ⁊ pstat vbi pinguis ea fit qꝫ suam sepe faciē genibus versus ventrē tractis situetur ¶Et si ante partū mulierē hāc ex his que difficulter pa riunt sciueris per aliquot dies ante partum solito exerci tium faciat fortius:per gradus nōnunqꝫ descendat:⁊ an te cenā corrizet ⁊ audacter:deinde encatismate tali mane ieiuna intret:qd ℞.bismal.cuȝ radicibus.M.vj.malue. camomille:mellilott: apij añ. M.iiij. foliorum lauri: la uendule añ.M.ij.se.lini.fenugreci añ.lib.ij.fiat decoctio in qua mulier a medio infra per dimidiam horam die qualibet ad minus sedeat:a quo cuȝ egredif ante ⁊ retro

ex infrascripto vnguēto pungat: qđ ℞.olei amigdal.dul
cium.ʒ.i.pinguedinis galline:olei de lilio mucillagi. al
tee añ.ʒ.ß.cere al.paꝝ:⁊ fiat vnguētum. ¶Unctiōe facta
duos vitellos ouoꝝ recētium quos cum vino optimo bñ
agitata recipe cū quibus infrascriptis pulueribus ꝑ libi
to ponas:⁊ cum cal'm fit' bulierit:calidum in potu tribu
as:spēs ℞.cinamomi.℥.i.cassie vel croci corticis cassief.
añ.ʒ.ij.sauine betonice: capil'.vene. diptami: fenugreci:
bacarum lauri:mēte añ.ʒ.i.ossis de corde cerui.℈.i. zuc
car.℥.iij.fiant spēs.¶Uel cum sorbili ouo puluerē pauce
dani serapionis documento exhibe.¶Ego alias in hoc
casu nectar cum zuccaro ⁊ speciebus cōibus electis factū
in potu dedi.¶Et prius bolo vno'cōfectiōis infrascripte
dato:q̄ ℞.speꝝ imediate descriptaꝝ.ʒ.i.zucca.lib.ß.cum
aq̄ arthemisie aut melisse zuccaꝝ dissoluatur:⁊ in morsel
lis cōfectio fiat:ex quib⁹ ꝑ vice.℥.ß.prebe: deinde ciatuz
dimidium prescripti nectaris bibat:⁊ tale regimen ꝑ di
es aliquot ante ꝑtus accñtia obseruandum est.

¶Cum vero accñtia partus instāt in aere paritura cal'o ⁊
humido collocet:in cui⁹ domo pira dimittātur nulla: te
ste enim diascoride:vuluā aperire prohibent:quosq; sup
se p̄ciosos lapides habuerit:p̄ter quos dicturus suz amo
ueat:eius ⁊ in p̄sentia bonū est:vt legēda btē Margarite
legatur sctōrum reliquias sup se habeat: ⁊ breuiter quas
scieris cerimonias vt infirme tue:ac vetulis applaudas
facito:cū quo si sortilegicā mulierem aliquā ibidem esse
suspitio sit:ea pellēda foris erit.nā his in partubus vt sci
as in cōsimilibus stupenda sunt plurima miraris forsan.
Nōne Ouidius si bene recolo in nono methamor.de Al
kimisia herculis matre recitat q̄ dū eā accñtia partus in
festarēt:supueniēs Lucina cū cōcathenatis digitis ad ge
nua positis suis cuz incātatōibus ne parere posset ꝓhibe
bat? Et esto hec fabula sit:veritat' tñ aliqđ mihi crede ha
buit:cuius oppositum nihilominus si credideris cum de
articulis fidei hic non sit: anathematizandus non eris.
¶Aliqui tñ talia fieri non dubitāt:immo posse fieri forte
credebāt:vt a Plinio in de nāli historia elici posse videt.
Recitat.n.q̄ si lupinas carnes paritura manducauerit:
pariet facilius:cum quo si quis presens sit q carnes illas
ediderit aduersus eā incantationes noxie non valebunt.
¶Quāta de maleficio ⁊ demonio ⁊ de incātatiōe ⁊ colli
suspēsione veteres phi ꝑtractauerint:tu ipse scis:sed talia
ribaldis fratribus ac vetulis sortilegis q̄ sibi talia reuelēt
oīa dimittēda sunt:⁊ vñ decessi redire melius est.¶A di
uersis auctoribus in hoc casu a ꝓꝓetate valere tā extrin
secis q̄z intrinsecis applicāda repi multa: de quoꝝ ꝓprie
tate est partū accelerare ac dolores mitigare multū:⁊ vt
a fortiorib⁹ initiuz faciā:ex his sinistre coxe alligāda sunt
nōnulla:vt iaspis:smaragdus corallus: storax: calamita
cōtritus:⁊ in magdaleone ad modū nucis factus cor gal
line ipsa adhuc palpitāte radix ozimi siml'cū pēna yrūdi
nis:radix ciclaminis:⁊ arthemisia. Dragontea vero ge
nibus alligāda erit.¶Pēna autē sinistre ale agle seu to
ta ala aut pēna vulturis pariture pedibus apponēda erit
¶Pedes autē cum cōtrito polipodio emplastrādi sunt.
¶Lapis aquile sinistro lacerto alligādus.¶Unguis mil
ui sub laborātis camisia portāda.¶Et ex rostro porcino
serto facto capiti imponēdum.¶Magnes in sinistra ma
nu retinēdus.¶Cum pēna sinistra ale aquile oleo imer
sa renes inungēdi ac lumbi quoq; ex oleo in quo peonie
semē coctum sit.¶Matricis vero collū ac extrinsecū os
cinere vngule asine salipizādū.¶Uēter ex arthemisia in
aqua cocta totus emplastrādus.¶Et serpentarie flores
odorādi. ¶Et vt his que ab extra approximāda veniūt
aliqñ finē imponā:emplastra:suffumigia:nascalia ac pes
saria ab auctoribus describunt multa:quoꝝ copiā prece
dens capl'm tibi dabit:⁊ si his vti volueris : de vita fetus
sit tibi cura:ea de re facilioribus vtere.¶Auic.in hoc ca
su vbi.s.partus rebellis foret multum docet sic facere.Ac
cipe pulpam colloquintide quā cū succo rute ⁊ mirre mo
dico misce: ⁊ a pectine ad vmbilicum vsq; ventrem totuz
emplastra:⁊ est securum satis. ¶Cum tamen remedijs
alijs tam scriptis q̄z scribendis hoc casu maxime appro
priatis te copiosum satis faciam nisi partus grauis:vt be
ne timorosus sit emplastrum hoc ⁊ similia dimittere me
lius puto:ne fortitudine ipsoꝝ fetui nocumentū aliquod
inferat : esto tutius sit talia exterius emplastra facere q̄z
suffumigia nascalia seu pessaria iteri⁹approximare ¶Et
secūdina quoq; scissa vt dictū est hūiditates quas natura
ad facilitādū partū reseruauit iterdū fetu remanēte efflu
unt:cui⁹ cā part⁹ difficultat multū.Et eo in casu mulierē
pessarizare licet.¶Facias ergo sic. Acci.bismal.cū radi
cib⁹.M.ij.arthemisie.M.i.fenugreci se.lini añ.ʒ.iij.⁊.x.
fic⁹ siccas:⁊ decoctiōe ex his facta de ea acci.℥.iiij.olei de
lilio.℥.ij.cū quibus dissolue gra.i.musci.mulierē pessari
za:q̄ matricem lubricā faciendo partum facilitat.

¶Tēpus deinceps est describere q̄ ꝑ interius sumēda sūt
quoꝝ copiā veteres fecerūt nobis maximā : que in potu
sumpta a ꝓprietate quadā partū facilitent:ac dolores re
mittūt multum:⁊ ista sunt vt colatura aq̄ in q̄ yrūdinis ni
dus dissolutus sit.¶Berbena cū aq̄ frigida.¶Capillus
vene.cū vino aut syrupo rosa.¶Mēta betōica seu camo
milla cū aq̄ ⁊ melle.¶Rasura ossiū dactiloꝝ ac fimus an
seris falconis vel ancipitris cū vino dulci.¶Et.℥.ij.pul'.
corticis cassief.aut.ʒ.i.ad.ij.vsq; pulueris diptami cū se.li
ni decoctōe:⁊in casu nr̄o in quouis illoꝝ mirabilē effectū
inuentes. Laudo.n.vt in p̄cedēti capl'o dcm̄ est q̄ in qui
busdā ꝑ os sumēdis cinamomū nō p̄termittas. ¶Prin
ceps noster Aui.q in hoc casu paupculis mulierib⁹ cōpa
tiēs multū familiaria huic ꝯueniētia casui descripsit plu
rima ⁊ efficacissima qdē:⁊ vt sūmatiz ea referā ex quouis
istoꝝ aut ipsoꝝ oib⁹ seu plurib⁹ decoctio bibēda sit: ap
propriata quippe multuz vt ex fenugre.sauina.pulegio
rubea tinctoꝝ:lupinis se. lini camomilla folij diptami et
rubeis faseolis.¶Si igit i cuiusuis istoꝝ decoctione cor
ticū cassief.ʒ.ij.seu radicis diptami puluerizate tm̄dē mi
scueris nihil supra hēs.¶Preterea in capl'o precedenti
decoctōes aliq̄s q̄z iste nō min⁹ ad ꝓpositū faciētes pulue
res quoq; ⁊ alia nō violēta plurima ad qđ si libz recurre
¶In hoc tñ casu tm̄ his paupculis mulierib⁹cōpatior vt
huic capitulo finē imponere nesciā.Et ideo aliq̄ paucu
la a nostro bono Aui. descripta adhuc subiūgā:⁊ ibi erit
finis. ¶Cum igitur partus sepe rebellis ac crudelis fiat
multū vbi prescripta nō cōtulerint cū q̄uis ex prescriptis
decoctiōib⁹ infrascriptaꝝ pillulaꝝ.ʒ.ij.p̄be. ℞. sauine.ʒ.
ij.rute.℈.iij. armel.ʒ.i.asse armōiaci rubee tinctorū añ.
℈.ij.cum succo rute pill'as cōfice.¶Uel aliter.℞.sauine.
ʒ.ij.asse armoniaci rubee tinctorū añ.ʒ.ß. pillulas fac vt
prius.¶Uel facias sic.Accipe aristologie longe piperis
mirre eq̄les ꝑtes:⁊ vt prius pillulas facito.¶Iste maxi
me virtutis sunt nō min⁹ tñ iste: q̄ ℞. bdellij mirre ⁊ sa
uine eq̄les cōsimiliter partes. ¶Uel fac el'm tale qđ prin
cipatum obtinet. ℞. mirre casto.stora.calami. añ.℥.ß.ci
namomi ⁊ sauine añ.ʒ.ij. mellis dispumati lib.ß.⁊ electu
ariū cōfice:cui⁹ cū decoctiōe aliq̄ ex dictis aut cū vino ca
lido decoctionis se.lini ⁊ se.iunipi coclear vnuz exhibe.
¶Sed cum partus adeo inopportunus foret vt ex his cū
nullo placari possit a ꝓrimo capl'o succursuz pete.id.n.
in necessitatibus tibi nō deficiet. ¶Cūq; dolores imites
⁊ magno cū pōdere in pectine paritura senserit que eaz
crudeliter ⁊ sine intermissione molestēt potēter paupcu
la clamet:⁊ ad celū vsq; lamētabiles voces emittat retētū
spūm sepe inferius cōprimat.Et in isto casu cū pipere et
oleo tu sternutatiōem ꝓuoca:⁊ isto mō hec ⁊ que scripta
ordinate faciēdo ꝑtū facilitabis ⁊ bonā mulierē cum fetu
suo dei dono ad salutis portum reduces:⁊ sic capituli hu
ius intentio finitur.

¶De extractione secundine. Capl'm. xxxvj.

f Ecūdina est pāniculus totū inuoluēs fetū qui con
textꝰ venis ꝛ arterijs tunicas duas habēs matricis
venis ꝛ arterijs ꝑ eas colligaꝭ vt ꝑ venas illas san
guinē fetuz nutrituꝝ attrahat ꝛ attractū per vmbilicalez
venā imittat ꝛ ꝑ arterias aerē quē quoqꝫ ꝑ vmbilicales ar
terias trahit ad cor fetꝰ ꝑ eius euētatiōe trāsmittat. ¶ Ex
hac descriptōe secundine de plāta ad fetuz ꝯparatio quā
Gal. in lib. de spmate posuit clare ptz mediante. n. radice
ꝛ qui ab ea oriunꝭ villis capillaribꝰ plāta solo cōnectiꝭ a
quo nutrimētum per ipsos villos sibi trahit: sic fetꝰ ꝑ ve-
nas in secūdina semiatas ꝛ arterias mr̄ici colligaꝭ sibi ꝑ
eas alimēta sugit. ¶ Est ꝛ alius ab illo panniculus a filio
abolai bilex qui nūcupaꝭ. ¶ Itē ab vmbilicali vena ac va
se quodaz ꝑ qd̄ sibi fetꝰ vrinā mādat ortū trahit qui plicas
in modū rugate vestis plīmas habēs ac anfractus in qui
bus vrina fetus ad eum missa recōdiꝭ ab vmbilico īfra fe
tum ipsuz totū iuoluit. ¶ Est ꝛ itē panniculus tertiꝰ ab ea
noīe mēbrane subtilissime silis q īmediate fetū attingēs
ip̄m totū circūdat ꝛ in se humiditates sudorales fetus re
cōdit oēs. ¶ Sed si deꝰ te adiuuet de isto pāniculo ab eo
trupha audi queso. His ꝓximis diebꝰ cuiusdam zelotipi
quēdaz fratrē minorē de vxore suspicio erat sic vt ipsa ad
bti Frācisci ecclesiaz ire auderet nequaqꝫ. pregnās facta
ab ea pāniculo fetuz inuolutū vt plerūqꝫ accidit peperit:
mulier vero quedaz pueꝝ natū tristi zelotipo nūciatū it
ꝛ nato paruulo gaudiuz sperās augere bn̄ fortunatꝰ īngt
erit cuz minoꝝ more ad lucē indutus deuenerit mulieres
plurime vt sic scias ab ea vestitū infantē nasci ad bonum
omen putāt. Infelix zelotipus ille sic ab ea vestituz infan
tē cuz audiuit: statim a minore fratre genituz pēsauit: pati
entia tñ oī extincta pueꝝ rapiēs de eo terrā ꝓtinus allide
re volebat nisi ab astātibꝰ ꝓhibitū fuisset. Is tristis rabiē
in innocētē euomere nō valēs puerperā miserā inuadit
ꝛ tātū eā pugnis ac calcibꝰ mulctauit vt vocatꝰ ad vitā pe
ne reducere eā potuerim. ¶ Alia cū filiū habuissz nunqꝫ
me ꝯsuluit ꝛ opportunis remedijs adhibitis pregnās fa
cta vestituz infantulū pepit: ꝙ in vētre minoꝝ habitū as-
sumpsisse miraculose eū crederet habitu illo eū induit: ꝛ
innocentē tandem asperā minoꝝ obediētiam religauit.
¶ Tu igiꝭ vbi opus esset paupculas mulieres excusato:
ꝛ taliuz vulgariuz corruptā fantasiam remoue. Sed his
vulgaribꝰ in pace dimissis: vn̄ discessi reducā. ¶ Sepe se
cūdina mr̄ici colligata remanēte fetꝰ nasciꝭ plerūqꝫ diffi
culter extrahiꝭ q̄ intus manēs putrescit nōnunqꝫ ꝛ eius
putrefactōe iteriora corrūpit ꝛ crudelis mors inde ꝯseqꝭ
ea putrefacta a matrice aliqñ tñ expelliꝭ ꝛ puerpa mortē
euadit: qꝛ tñ in mora piculū est qd̄ facturꝰ sis audi. ¶ Cū
circa pectinē dolores ꝛ pōdus ipsa misera ꝑsentiat maio-
res ꝛ qꝫ in partu voces ꝛ lamētatōes emittat facito: imo
ad celū vsqꝫ spūm iferiꝰ cōprimēdo retineat: sternutatio
ꝓuoceꝭ ꝛ supra vētrē cū manu posita matrix inferiꝰ ꝯpri-
maꝭ: ꝛ vbi foris fuerit sup vno pede retro saliēdo icedat
ꝙ si in eodē istāti saltꝰ ꝛ sternutatio ꝯueniāt valet ꝛ qꝫtū
At vbi his factis ad exituz vbi ea rebellꝭ eēt a caplo de cau
sis mole rē seu de mō aborsus ꝓuocādi aut de partꝰ diffi-
cultate succursuz pete. Plima. n. q̄ ibidē scripta sunt si fe
ceris ad extrahēdā hāc rebellē secūdinā tibi suffragium
ꝑstabūt singulare vt sūt encatismata suffumigia nascalia
pessaria potōes pulueres ꝛ pillꝭe. ¶ Tñ ex his q̄ auctores
in hoc casu ꝯuenire affirmāt magis cribraui aliq̄: ꝛ ista or
dinate describere nūc mihi mēs ē. ¶ Et pmū qdē est ex fo
lijs ꝛ ex virgis alei factū encatisma. Aut ex folijs vsuen qd̄
suplatiue ab Aui. cōmēdaꝭ ꝛ est herba vermicularis silis
in marinis littoribꝰ nascēs cuius cinere fit sedex aut chali
nec istoꝝ alteꝝ virtuosum erit minꝰ si camomillarū seu
ebuloꝝ folia in decoctōe cū eis addideris. valet ēt si ma-
tricis collū: ꝛ eiꝰ os ex croco ꝛ coagulo leporis illiniuerꝭ
aut serpētis spolio si cingaꝭ seu ruthā arthemisiam ꝛ ab-
sinthiū trita si coxe simul alligaueris. ¶ Excellēs suffu-
migiū ex aliquo istoꝝ fit vt ex vnguibus equi asine capre
vel eiꝰ carnibus aut ex fimo eq bouis colūboꝝ aut aquile
¶ Uel ex se. porri aleo cortice minoris pini rasina ellebo
ro al. aristolo. lō. vel nigel. ¶ Uel facias sic: ꝛ est suffumi-
giū cuiusdā antiq: qd̄ aboali filius summe laudat acci. ru
tā prassiū ꝛ abrotanū silꭍ cōquassata sup quibꝰ tm̄ olei de
lilio ꝓijce ꝙ cooptum maneat totū: deinde parum buliāt
ꝛ tpati postea ꝑmittanꝭ: quoꝝ fumū mulier per embotuꭍ
recipiat. ¶ Nascalia valētia plurimū fiunt ex alleo aspal
to assa balsamo stercore ancipitris galbano gentiana se-
pino scamonea vite alba yreos humida borace cuz succo
cētruz galli de succo diptami: qd̄ libet. n. illorum maxime
pessaria vbi facere volueris ex d̄coctōe allei ea facito ane
ti cū vino boracis cū succo cētrū galli. gētiāe cū succo ar-
themisie: aut ex succo diptami. ¶ Et nota h̄ ꝙ ex qbus na
scalia fiūt pessaria qꝫ fieri pñt cū decoctōibꝰ aut succis di
ctis: mō illa dissolui aut pessarizari possint. ¶ Bibēde de
coctōes ex īfrascriptis sūt ex recētibꝰ roꝭ. cū q̄ pulueriza-
ta altea postea cōmisceꝭ fit ex arthemisia faseolis rubeis
prassio succo abrotano altea pulegio mētastro dauco pe-
trosilino politrico mercurialꭍ vel rubea tinctoꝝ. ¶ Ex suc
cis v̄o q bibunꝭ ē succꝰ diptami arthemisie politrici petro
silij marubij cū melle mercurialꭍ absinthij pulegij berbe
ne porri ruthe aut ypicon: ꝛ iter alios succos in casu isto
hi qꝫtuor ꝑncipatū obtinēt. ¶ Pulueres sūme ad hoc ꝓ
positū faciētes q̄ cū q̄uis ex succis aut decoctōibꝰ tactꭍ su-
mi pñt hi. s. mirre castorei se. dauci diptami porri ꝛ pul-
uis lūbricoꝝ terrestriū ꝛ esto auctores q̄ dicta sūt in pñti
caplo maxie laudāt v̄tuosa nō minꝰ i ꝑscriptis caplis iue
nies plīma: puta: pillulas pulueres ꝛ talia ad q̄ si libet re
cursum habe. Et ꝑ hoc huic caplo mihi finē facere libet.

¶ De regimine enixe. Caplm xxxvij.

c Aplo precedēti postqꝫ finē dedi ex ꝓprijs mulieꝝ
egritudinibus q̄ in hoc tractatu describenda foret
aliam inueni nullam nisi qualꭍ enixa regēda sit qs
forsan vellet inscribere: sed hoc mihi paꝝ cure erat cum
enixe accñs euenire posset nullū cui in ꝑcedētibꝰ caplis
ꝓuisuz nō sit: vel saltim tā viro qꝫ mulieri id cōe erit: cuiꝰ
dictionē facere huiꝰ tractatuli metas excederet. ¶ Quia
tñ supra tractatuz est qualiter a cōceptiōe ad euētum vsqꝫ
partus nāliter mēstrua retinenꝭ ꝛ in partu ipsa fluūt scito
ꝙ vbi masculum enixa sit purificatiōis tēpus. 30. dierum
assignaꝭ maximū. Si femellā. 40. quoꝝ tñ purificationis
tēpus suo tēpore mēstruoꝝ adequaꝭ vidi plurimas: ꝛ sic
in trium dieꝝ spacio purificatas nōnullas noui. ¶ Ut er-
go de ipsius enixe regimine aliquid dicā: illud tñ primo
cōsiderādū erit: ꝛ cuiꝰ purificatio tarda est ꝛ accñtia par-
tus crudelia in primis diebꝰ dieta tenui v̄taꭍ: in alijs vero
nō sic. ¶ Et vt partus accñtia tāgā aliqua ex his sanguis
retētio aut eiꝰ fluxus nimius ꝛ vlcera q̄ sepe dilaceratōe
ligamētoꝝ fiunt accidunt ꝛ imites dolores aliqñ. ¶ Ex
sanguis retētione vertigines scotomie sincopes febres et
vlꭍr egritudines de replettōe ꝓuenire possunt plurime ꝓ
ut in caplo de mēstruorum retētione scire te feci ꝛ in hoc
casu flōmiā ex saphenis fieri statim iube mō conditiōes
ad flōmiā requisite in purpera sint: ꝛ successiue curā ꝓut
illicite docui adhibe. ¶ De sanguinis fluxu nimio ac de
vlceribus curā in ꝓprijs caplis supra require. ¶ Febres
vero vbi adfuerint regimē subtilia ꝛ aquā ordei in potu
dato: ꝛ postea alia ſm febris exigētiā fac. ¶ Dolores cum
cataplasmatibus ac anodinis vnctionibus: ꝛ cum reme-
dijs opportunis que cōiter medico cuilibet nota sunt mi
tigādi erunt: quo in casu cum vino calido opiatā triferā
in potu nōnunqꝫ dedi. ¶ Et vbi dolor imitissimꝰ perseue
rauerit cum vino decoctionis arthemisie calido a. ʒ. ß. ad
i. vsqꝫ infrascripti elꭍarij: ꝛ istud statim dolorem sedat. ℞.
piperis lon. se. iusqa. al. añ. ʒ. x. opij tebaici croci añ. ʒ. v.
piretri castorei añ. ʒ. i. ameos bacarum lauri cimini folio
rum ruthe siccoꝝ calamenti añ. ʒ. iij. margaritaꝝ iacinti.

ast.z.i.musci fini. Ʒ. ß. cũ mellis dispumati q̃ztũz sufficit fiat elm: eo tñ nisi ad min⁹ mẽsiũz sex etatis fuerit vsus suz nũq̃: z h̃ de regimine enixe finis sit volo: per qd̃ huic tractatulo finẽ iponere libz. Et nãq̃ a p̃ncipio p̃posuerã diuino munere satisfactum: puto cum de omnibus mulieꝝ proprijs egritudinib⁹ dictio facta sit arbitrer de quo crucifixo Jesu laudes sint infinite Amen.

¶ Explicit Cõmẽtariolus: de proprijs mulieꝝ egritudinibus. Antonij Guaynerij Papiẽsis doctoris p̃clarissimi.

¶ Antonij Guaynerij Papiẽsis doctoris celeberrimi de iũcturis siue de arthetica z calculosa passiõe ad Magnificum z insignẽ virum Andreaz de birago Ducalẽ camerarium. Cõmentariolus feliciter incipit.

C Ommẽtariolus iste partes duas p̃ncipales habet.

¶ Prima arthetice doctrinam tractat.

¶ Secunda calculose passionis.

Prima triginta capitula in se continet.

¶ De Arthetica z quarundam suarum specierum notificatione. Capitulum.j.

a **A Rthetica est** iuncturarũ dolor cũ tumore vel sine a mala cõplone humore seu vẽtositate in ipsarum existẽte p̃catenatione cãtus. Mẽbrũ enim neruis seu ligamẽtis artatum art⁹ dr a quo z arthetica nomẽ accepit. ¶ Gutta vero pro cuiuscunq̃ interdũ humoris stillicidio ad q̃zuis nr̃i corporis p̃te defluẽtis accipiẽ q̃liter vulgares humiditatem q̃libet tã ad pect⁹ q̃z idifferẽter ad q̃duis mẽbrum aliud defluẽtẽ guttã vocãt. ¶ Alio mõ capiẽ gutta p̃ut ẽ iunctu rarũ dolor ab hũore in ipsaꝝ p̃catenatiõe a mẽbris alijs defluẽte cãtus. Queadmodũ.n. mẽbra ad se iuicẽ escam trahũt ita ad se inuicẽ supfluitates deponũt: vt Gal. in de virtutib⁹ nãlibus: z isto mõ fit gutta q̃ p̃ silitudinẽ gutte a tectis seu ab arborib⁹ stillãtis dr. Nã ab extremitatib⁹ paruarũ venaꝝ ad submissas sibi iũcturas mã interdũ guttatim defluit z hãc efficit passionẽ: quã guttã appellamus. ¶ Et q: plures sunt artuũ iuncture in q̃bus q̃litas mala existẽs seu humor aut adueniẽs ventositas dolorẽ p̃sepe cãt f̃m ipsoꝝ artuũ variã denoiatõez varia sortiẽ arthetica noia: vt q̃ in manu fit. Cyragra a cyros qd̃ est man⁹ nũcupaẽ: sciathica vo a scia: z a pede podagra. vñ Ras. sciatica inquit z podagra de gñe sunt arthetice z dolores in articulis q̃ vni mẽbro nõ appropriant dicunẽ arthetici: z q̃ fiũt in articulo anche dñr sciatica z ipede podagra z c̃. Quicũq̃ alijs in iũcturis fit dolor arthetic⁹ q̃z nũcupaẽ Ex q̃bus patet artheticã ad omẽs iũcturales dolores tan q̃z genus se h̃re. Nã vt p̃z gutta q̃libet arthetica est: e contra vero minime vt de arthetica ex mala q̃litate seu ventositate solũ p̃ueniẽte liquet: talr.n. p̃prie gutta dici nõ debz ¶ Uerũtñ iuxta sñiam Gal. podagra ab arthetica videẽ multũ differre: vult.n. q̃ dolor in peduz iuncturis exñs nullus dicaẽ arthetic⁹ nisi ibi tumor affuerit: vt exp̃sse ponit in pantegni: cũ ingt. dolor arthetic⁹ est cũ tumor in cõcatenatiõe mẽbroꝝ nasciẽ. Et iõ in cõmẽ. illius affoꝛismi. Quecũq̃ podagrice egritudines z c̃. Nerui z chorde inquit in podagricis nõ tumescũt vt velit dolorẽ in pedũ iũcturis sine tumore podagricũ noiari: cũ tumore vero artheticũ. Uñ cõmẽ. illius affo. Eunuchi nõ podagrizãt z c̃. podagrã ab arthetica differre manifeste ponit cũ inquit Quecũq̃ dicta sunt de podagra sunt itelligẽda de arthetica cũ pri⁹ fuerit podagra: z postea arthetica.s. q̃n tumor supuenit. Et sic p̃z f̃m Ga. q̃ arthetica de podagra nõ vere tanq̃ genus predicaẽ. ¶ Ego aũt cũ artheticã ab artu nomen traxisse videã q̃bus in locis iuncturales dolores fiũt oẽs tales siue cũ tumore siue nõ artheteticos appellare volui q̃ veteres fere oẽs q̃z fecerũt. Sed q: ad hoc propositum disceptatio hec nihil vtilitatis apportat tñ de notificatione noĩs arthetice dictum sit.

¶ De causis arthetice. Caplm ij.

a **A Rthetice** cause extrinsece z itrinsece esse possunt. ¶ Quantũ ad extrinsecas cuiuslibet rei sex rerum nõ naturaliũ violẽtus occursus artheticã efficere potest veluti excessiua frigiditas excedẽs caliditas somnus supfluus: nimia vigilia quies. Uñ. Ra. nõ accidit inquit dolor artheticus in corpore vtẽte exercitio: sed in maiori p̃te in relinquẽte ip̃m z c̃. verũtñ supflue factũ vt infe-

rius appebit iuncturas debilitādo ꝛ relaxādo: itē ac humores fluere faciēdo causa sepe hui⁹ passionis existit.

¶Immoderatū q̄3 gaudiū ꝑseuerās tristitia coitus superfluus: ꝛ is potissimū q̄ sup cibu3 fit: ꝛ est vna ex potissimis causis arthe^ce vt fere veteres oēs enarrāt. vñ Raf. i pueris inqt nō accidit podagra an̄ coitū cū mlierib⁹. Et subdit q̄ in generatōe podagre coitus virtutē habet magnā valde: qđ apparet: vt inqt mulierib⁹ ꝛ eunuchis n̄ accidit podagra nisi cū difficultate ꝛc. ꝛ hoc ꝑpter nō coire. iō Aristo. suis in ꝑblematibus ac noster serenissimus Hypo. Eunuchi inquit non podagricant. ē igit relatu veterū vna ex causis potissimis: q2 nutritiuā virtutē debilitat iūcturas q̄ q3: q̄ fit vt in talib⁹ humores plimi supflui generētur qui ad iuncturas ꝑ coitū relaxatas: ac valde debilitatas facile defluunt: ꝑpter qđ q tam ardent coitum ipm amāt plusq̄3 alij morbo arthetico detinēt. Sed certe meli⁹ est ꝑ decennium vitā abbreuiare q̄3 esse tante dulcedinis inexptum.

¶Sane nō minus cibi ꝛ potus vsus anormalus est morbi huius cā q̄3 ipe coitus. nimirū itaq3 si dn̄is cardinalib⁹ ꝑlatis: ꝛ alijs hmōi in ocio ꝛ delicijs vitā ducētib⁹: ꝛ si nō coeāt: q2 a religiōis regula ꝑhibēt: fit h̄ passio familiari. Ma cibo2ū ꝛ potuū diuersitas ex qbus quoq3 modus ꝑparatōnis vt de his plusq̄3 sat mādicēt efficit q̄ ex cā suis i corpibus humores supfluunt q ad iuncturas decurrentes sunt morbi hui⁹ causa. O q̄tū crapulosos morbus iste diligit: et illos maxime q ieiuni aut cum bollo vnū panis vnū barile vini biberēt tales ad mortē vsq3 concomitat. potatio item vini stomacho ieiuno est cā: acetum item ꝛ vinum album multu3 huic passioni amicant: ꝛ pariter cibi q facile co2ruptionē recipiūt: ꝛ hi potissimū: ex qbus supflua humiditas facile generat: vt melones ꝑsica mora plīma olera legumina. Itē porcina caro pisces ꝛ maxime anguilla ac teca ꝛc. Et teste rasi frequēs carniū comestio: sed gallinarū atq3 coturnicū a ꝑprietate hoc efficit. Apuleo teste.

¶Ex qbus patet q̄ oīa q̄ ad humorū multiplicationē faciunt ꝛ q̄ iuncturas ex se debilitāt vel relaxant hui⁹ possūt egritudinis eē cā. ¶Cōsuetarū q̄3 euacuationū retētio vt menstruo2ū emoroydarū sudoris ꝛ aliarū hō. Solitaru3 item artificialiū euacuationū dimissio vt flebotomie purgationū ꝛ taliū: ꝛ itē i mutilatis ꝑpē nutrimētū qđ su pfluit passio hec sepe accidit: ac in his itē qui cronicas egritudines passi sunt ac in nō bene rectis ꝑualescētibus in qbus plerūq3 accidit q̄ egritudines eo2ū sedent materiebus q̄ eas efficiebant derelictis: ꝛ tales postea ad iūcturas defluentes arthetica gignūt vt de sedata colica sepi⁹ visū ē. vñ Aui. de his loquēs q ad arthetica sūt aptiores: tales inquit sunt habentes egritudies cronicas ꝛ ꝑualescētes cū non regūtur in rectificatiōe. ꝛ id iō q̄m eo2ū v̄tutes debilitantur a digestione bona ꝛ p2op2e cū sunt curati cū sedatione absq3 euacuatione sufficiēte ꝛ vltime expulsiōe ꝛc.

¶Ista fere oīa que dicta sūt Rasis noster sūmatim tetigit: cum inqt. Generāt podagrā nauseatiue satietates ocium longum coitus intensus ꝛ supflu⁹ euacuationū solitaru3 remotio frigida cōplexio. successio hereditaria balneum motus post cibū vinū potēs abūdant bibitū: q2 vinū contrariū est neruis: frequēs ebrietas ꝛ vlr oē id qđ malā facit digestionē ꝛc. ¶Et ego hos plerūq3 arthetica incurrere vidi q cronicas tybiarū vlceratōes seu q̄ in ano fuit fistulas cōsolidare ꝑmiserūt: aut q solitas ad mēbrū aliqđ detineri supfluitates cōstringūt he itaq3 sunt in sūma extrinsece cause que inducūt arthetica3 ꝑūt. Et si aliq̄ causa nō nominata repitur ad aliquā istarū erit reducibilis.

¶Intrinsece vero ꝛ que magis imediate arthetica efficere possunt assignātur infrascripte: puta iuncturarū debilitas viarum ductuu3 largitas: fortis mēbro2 expulsiua. virtutis nutritiue impotētia: ꝛ humores fluxui habiles.

¶Iuncturarū debilitas ac ductuū viarū largitas tā ex tēpo2e q̄3 ex generatōe cōtrahi pōt ex tpe qđe vt a casu et ꝑcussiōe egritudie. ¶Et ad hūc modu3 de alijs ex generatione fit virtutis generatiue ipotētia aut mācei indispositō ꝑpē ei vtrūq3 seu ipso2ū alterū cōtingit idifferēter mēb2 qđlibet cū largis ductib⁹ ac debile generatū vt dictum cōprehendimus. sperma eni vt physici oēs volūt generātis cōmemoratiōnē insegtur sic q̄ ex sano mēbro sanu3 spma et ex infirmo infirmū decidit hac ex cā hereditariū hunc morbū appellam⁹: q2 spma viri iuncturarū debilium nati iuncturas debiles vtplurimū generat ¶Ex pte fortitudinis expulsiue fit cū epatis ꝛ alio2ū mēbro2ū fit expulsiua fortis. tunc eni ad debilio2a mēbra supfluitates eo2ū mādant que de hinc sunt hui⁹ egritudis causa. vñ Auero. 7° colliget ca. de egritu. stomachi. Consuetudo est inquit. vt forte mēb2 suas supfluitates ad dbile ꝑijciat: ꝛ maxie si ad h̄ adiuuat locus ꝛ vie q̄ ad ip3 cōfluūt ꝛc. Et Gal. 13° tera pentice capitulo. 2°. Membra inqt fortia si supfluos a se humores depellāt ad debilio2a deponūtur. ¶Ex pte virtutis attendit nutritiue debilitas: cui⁹ cā humores crudi plimi generātur. Et hui⁹ cā vt Aui. inqt. hec passio senibus ac q egritudines cronicas passi sūt: ꝛ item cōualescētibus nō debite rectis accidit. ¶Ex pte humoris flegma aquosum, ꝑpter sui fluxibilitatē frequētius est in causa. successiue sanguis: deinde colera: postea vero mlia. inquit ti Rasis q̄ podagra fit in tribus cōplexiōibus. In repletis sanguine celeriter. In his in qbus sunt supfluitates semi crude abūdāter valde: sed in his inquit h̄ vidi fieri min⁹: licet medici dixerūt oppositū: ꝛ in co2pibus colericis: ꝛ in his hoc vidi fieri magis ꝛc. Et sic videt quodāmō ei⁹ oppositū asserere qđ statim dixit. Sed in loco isto hāc disceptationē declarare p parū vtilitatis nobis est. ¶Ad ꝑpositum igit veniendo sepius morbū hūc humores efficientes sūt cōmixti: vt colera cū flegmate: ea eni sibi ingressum ad iuncturas ꝑbet ꝛ ita aquosum flegma cu3 sanguine.

¶Potest is itē iuncturalis morbus mala sine mā cōplexione fieri: ꝛ a vētositate q̄3 q̄ cōcauitates iuncturarū replēs neruos chordas ꝛ lacertos extēdit. ꝛ quasi quandā continui solutionē efficiēs intensū ꝑsepe dolorē inducit. Et hec sunt in sūma tā extrinsece q̄3 intrinsece arthetice cāe. Et sic amō ad signa trāseundo huic capitulo finē impono.

¶De signis arthetice demōstratiuis. Cap. iij.

Nobilis Arthetica oēs anno singulo regiones visitat ꝛ isto2ū quidē incolas potētiores q̄ tam amicabilis est nature: q̄ si quēpiā p manū sciā aut pedem deprehenderit ꝛ ita vt sepe fit secū p mensem vel vltra morā traxerit vix eum ad mortē vsq3 derelinqt: p2imos nāq3 impetus ꝛ diutius cu3 suo familiari stare queat omnes q̄ si facit incognitos: quia vt Aui. ꝛ prisci phici expimentaliter didicerūt: si ea tūc cognoscat facile nō reditura pellitur: qđ in sequēti capitulo deo auxiliante melius declarabo. ¶Verū possibile nō est vt canonice eā cures nisi immediatas causas cognoueris: vt est mala cōplexiō si i cā fuerit, vel ventositas aut humo2. ad quarū cognitionē ta3 extrinsecas q̄3 intrinsecas causas. alias quoq3 cognoscere necesse: qđ vt recte fiat o2dine quo supra descripte sūt. examinabis. vt. v3. si patiēs in aliqua nō naturali re excessum quēpiam cōmiserit. Si aliquā solitarum euacuationū vl' artificialium omiserit. Si ex mutilatis ille fuerit vel egritudo aliqua non euacuata materia sit sedata. aut vlceratō aliqua antiqua vel materia ad mēbrum aliquod consueta fluere sit restricta. ¶Dehinc vero ad intrinsecas causas deueni. vt. v3. si iūcturas debiles aut meat⁹ largos habuerit. Et nūquid ex tpe aut generatōe id vitium sit: si aliquorum membro2um expulsiua adeo fortis sit q̄ ad patiētia membra supfluitates mittere queat: si digestiua aut assimilatiua virtus ꝑpter egritudinem vel quāuis aliam causam debilitata sit: ꝛ est tibi omnium isto2um indagatō necessaria siue mala cōplexio siue ventositas siue humo2 in causa fuerit. ¶Et nō solum dicta inuestiganda sūt sed patientis cōplexio etas regio tpe anni ꝑteritū regimē ꝛ similia. pulsus item vrina quoq3 ꝛ peccante humore q̄ dici

naturalis hora infirm⁹ magis afflicteẜ:de colore aūt mē/
bri caliditate pōderatōe inflatōe ⁊c̄.te infra adiutore deo
cautū reddāt:que te ad cām inuestigandā plurimū iuuāt
his itaqꝫ pnotatis ad actū practicū veniēdo.¶Si artethi
ca ab immateriali mala cōplexione puenerit in colore mē
brum patiēs nō mutaẜ:pondus aderit nullū. Inflatio qꝫ
nulla.Et si a vētositate siue coloris mutatiōe mēbrū tēsuꝫ
manet pambulat dolor.Et si regimē pcedens vētositatis
fuerit multiplicatiuū adhuc te certiorē efficiet.¶Sꝫ quia
materia ē frequēter in cā ne decipiaris ꝙ plibus modis
vt infra appebit fieri pōt:q̄ dicta sūt diligēter inuestiga. et
cui humori magis assentiūt eum in cā fore verisiliter iudi
cabis.¶Qꝛ si is sanguis fuerit dolor erit extensiuus cum
pulsatione quadā pfundus valde color mēbri ad rubedi
nē tendet erit totius pōderositas sudor aliq̄lis i facie frō/
te grauitas sōnolentia q̄dā.Et si ɔplo sanguinea fuerit si
adolescētie etas si tpata regio si veris tps si pcedēs regimē
sanguinis multiplicatiuū:si pulsus magnus plenus ⁊ vn
dosus ⁊ vrina rubea ⁊ spissa ⁊ mane q̄ꝫ hora diei alia ifir/
mus magis affligeẜ his oībus vel his plurib⁹ apparētib⁹
certior multo fies.Sed qr sanguis sicut ⁊ aliorū humoꝝ
plures sunt species qr quidā purus qdā nō purus.Et ex
nō puro qdā colicus quidā flāticus ⁊ qdam melancolic⁹
existit.In nō puro signa fm quātitatē humoris eidē dan/
tis denomiationē a pscriptis aliqualr declinātia ⁊ illi plu
rimū consentanea ⁊ hec nō min⁹ alijs in humorib⁹ q̄ꝫ i sā
guine tibi erūt ɔsiderāda.¶Colera vero dolorē acutum
pungitiuū ⁊ valde intensuꝫ efficit.Qꝛ si membrū calidū
fuerit ad citrinitatē quandā tendēs cū nullo aut paruo tu
more.cōplexio vero colerica:etas iuuentutis:meridiona
lis regio:tēpus estatis:regimē pcedens colere multipli/
catiuū:⁊ hora colere fortius molesteẜ patiēs:pulsus vero
velox.vrina tenuis ⁊ intēsa:egestiōes colerice:tūc de colā
haud q̄q̄ꝫ dubites.¶Flegmaticus humor dolorē intēsuꝫ
satis efficit:tumet mēbrū ⁊ tactu frigidū vtplurimū repiẜ
eius calor a sano nō multū distat.Qꝛ si complexio flātica
fuerit senectutis etas septētrionalis regio tps hyemis re/
gimē pcedēs flegmatis multiplicatiuū ⁊ patiēs hora flātẜ
magis affligaẜ pulsus sit mollis cū diuersitate quadā vri/
na remissa spissa tñ:⁊ egestiōes flegmatice:nō erit de fle/
gmate dubitandū:qđ est vtplrim in cā.¶Mlia vero raro
quo in casu tūc pu⁹ erit dolor infla⁹ mēbri minima graui
tas magna cū stupore quodā mēbrū liuet aut nigrescit qđ
vtplurimū tactu frigidū reperiẜ.Et si complexio de per se
aut de p accidēs mlica fuerit:vt ē in colico p decidentiam
vel aliter adusto:regio vero calidissima cui⁹ causa resolui/
tur humidū ⁊ cinericiū manet: autūni tēpus ⁊ regimē p/
cedens mlie multiplicatiuū:cū q̄ plus hora mlie q̄ꝫ cete/
ris molesteẜ.Si appetit⁹ intensus vrina remissa ⁊ tenuis
valde:pulsus vero durus mliam i causa esse poteris faci/
le cōcludere.Et si hꝫ tñ rarissime ɔtigat.nā humor melan
colicus ē fluxibilitati inept⁹ valde:ppẜ qđ ad iūcturas dif
ficulter penetrat.¶Humor itē simplex raro artethicā ef/
ficit:sepi⁹ tñ vt supra dictū ē a flāte crudo accidit cum quo
colera que ei ingressū pbet cōmisceẜ. Et ideo si patiēs co
lericus regimine flegmatis multiplicatiuo vsus fuerit:vl
ecōtra.tunc colā cū flāte cōmiscebiẜ ⁊ signa pmixta erunt.
¶Sed in hūorib⁹ mixtis te mēbri color atqꝫ caliditas plu/
rimū deciperet:nā colā flātu pmixta ad circūferētiā facile
pelliẜ:ppter qđ mēbrū tūc rubet seu citrinaẜ atqꝫ calet:q̄ꝫ
uis iunctura flegma dolorē efficiēs fuerit. Ex q̄ pꝫ ꝙ si tē
illud a mā colica puenire iudicares nō parum i errorem
caderes.¶Stat itē ad intra colerā dolorē efficere ⁊ mem
brum extrinsecus ratione friditatis aeris vel alteri⁹ albū
vel liuidum eē.ecōtra flā dolorē efficere ⁊ aeris caliditatē
seu medicamē aliquod suppositūꝫ seu qđuis aliud extrin
secus membrū rubeum efficere.⁊ sic rōne coloris materi/
am calidā iudicares:q̄ fria tunc existit vl econtra:humor
pterea existens in pfundo mēbri supficieꝫ plerūqꝫ nō mu
tat:⁊ sic mēbri color tūc nullū tibi iudiciū daret:⁊ iteꝝ cōt
tingit vt humor frigiditas ad iuncturas defluat dolorē in/
tensum faciēs:cui⁹ cā febris fiet:causabiẜ insomnietas: pl
sus velox erit ⁊ vrina tincta dolori succurrere intēdēs san
guinē ⁊ spiritū in multa quātitate ad locum illum māda/
bit qua ex cā locus iste rubet tūc atqꝫ calet:q̄ tunc oia cali/
de materie sunt indicia ⁊ si frigida sit in causa. De colore
igitur mēbri caliditate seu frigiditate nisi pseueret cōsidē/
dum nō erit.occurrunt enī sepe plima q̄ tā caloris seu fri
giditatis q̄ꝫ quaqꝫ caliditatis mēbri causa esse possunt: cō
tra tamē materie peccantis naturā.Cū igiẜ signa talia fal
lacia sepe sint ad alia dicta recurrēdum erit. ¶Alius iteꝫ
in applicādis localib⁹ error sepe cōtingit.Nā hora poxis/
mi interduꝫ applicare frigida q̄ aliqualr stupefaciēdo do
lorē remittunt.mā tñ frigida existēte:que huius cā ptunc
forsā calāꝫ iudicam⁹.¶Cōtingit ⁊ interdū:ꝙ mā calā exi
stit ac pauca:⁊ ex applicatiōe calidorum mā ista pauca re/
soluitur ⁊ sedatur dolor:ex quo ad pauca respiciēs mām
istam fuisse frigidam iudicarent.¶Ex quibus patet ꝙ in
casu nostro ex iuuantibus ⁊ nocētibus esset p se iudicium
fallax.Ne igiẜ hos in errores tā hora paroxismi q̄ꝫ qetis i
cidas pticularia que supra te docui diligenter pscrutare.
Et sup quē humorē plura cōcurrūt eum in cā fore iudica.
¶At nunc libet de vrinis sup arthericā significantib⁹ aliq̄
pticularia differere.Nā istis in ptibus trouātuli de oibus
humani corpis dispōnibus ex vrina recte scire se iudicare
asserunt:⁊ vt in casu nostro ex his dicere qequā cū ratio/
ne scias plege que sequunẜ.¶Urina artethicorū est inter
dum alba ac tenuis in q̄ athomose albe quedā sunt resolu
tiones:albe quidē.qr aut a iuncturis:aut a flegmate resol
uunẜ:athomose vero seu rotunde:nā sicut minerale aurū
ꝙ in arenulis quorundā fluuiorum repitur preuolutio/
nem cōtinuā in paruis granulis rotundaẜ: ita iste resolu/
tiones ppter ipsarū continuā in descensu resolutionē ad
formā rotundā atomis similē rotundāẜ.verum vbi mate/
ria calā fuerit:rubee aut subrubee resolutōes erunt:⁊ si tā
ta fuerit caliditas vt vnctuositas resoluere q̄at fiet cū illis
resolutiōib⁹ vrina rubea aut spissa.Qꝛ si ea liuida aut tur/
bida fuerit:sciā seu alias inferiores iuncturas lesas esse ar
guit.Nam materia reumatiçans.que ptunc hāc egritudi
nem efficit:p spinaleꝫ medulā descēdit. Cuius ps aliqua
cum vrina miscetur:⁊ tunc eā liuidā seu rubeā efficit.
¶Ex qbus pꝫ qualr p signa aliqua ex vrina sumpta super
artethicā iudicare potes:equiuoce tñ: nā p signa ɔsilia su
per alias plimas egritudies significare potes:vt in spiri/
tualium egritudinibus.fluxu emorroydaꝝ:aut mēstruo/
rū ⁊ aliorū plimū put i his pprijs capitulis aliq̄n declara
ui.Et in hoc finitur capitulum arthetice demonstratiua
signa continens.

¶De signis pnosticis cuiqꝫ spēi arthetice cōib⁹. Ca.iiij.

f
I de arthetica passione recte pnosticari cupias cū
ad patientē tuum veneris nunquid is pmus sit in/
sultus iuestiga:qr cuꝫ succurriẜ doloribus iunctura
rum in primis cum apparēt.vt Aui. inquit.fit eoruꝫ cura
facilis:sed si confirmētur ⁊ assuescāt:⁊ illi maxime qui ex
humoribus diuersis geniti sunt nūq̄ꝫ curantur ⁊c̄. ¶De
hinc vero. eius causas tam extrinsecas q̄ꝫ intrinsecas exa
miabis:vt verbigrā:si fuerit patiēs ex generatōe iūctura
rum debilium:aut ex tpe:veluti senibus qbusdā sepe con
tingit:aut ex egritudine cronica:defectus tales si extrinse
ca aut intrinseca quauis alia cā arthetica efficiēs valđ po
tens fuerit:⁊ si iste adhuc primus esset insultus nō facile
liberaturos scias. Quos ⁊ si adhuc releuaueris. semp tñ
erit de recidiua timēdum.¶Qui q̄ꝫ ex tpe vel generatio
ne largos viarum ductus habuerit ⁊ calide ⁊ humide cō
plexionis extiterit eū iuncturarum dolores euadere pos/
se difficile erit.Ex quaq̄ꝫ enim leui causa per largos illos
meatus ad iuncturarum cōcauitates materia defluit ⁊ tūc
chordas lacertos seu neruos extendens dolorē arthetti/

cum efficit. Si igit talis arthetica ipam tā difficulter vitare pōt: quō eū semel aut pluries captū putas a recidiua custodiri. ¶ Artheticꝰ itē qui in cibo ꝛ potu fuerit dissolutus seu coitu supfluo vsus aut q caliditati seu frigidati excessiuis freqnēter occurrit: seu q rebus alijs nō naturalibꝰ libens seu inuitus abutit aut ex his fuerit qui artes laboriosas exercēt: veluti viatores vel grauia onera deferentes: aut cōsiles cū difficultate curabit: quāto q̄ʒ mā resolutioni magis inepta fuerit ꝛ etiā magis iuncture submisse dūmodo equalitatē in his posueris tāto difficilius curā recipiunt: iō Raſ. ſi dolent inqt articuli ex hūore mlīco grosso vel crudo ad dispōnē naturalē puerti nō possunt: ꝛ ꝑpue anche: ꝛ pedum articuli: ꝑpter. ſ. eoꝝ submissionem ꝛc. Alijs tñ ex alijs humoribꝰ lesi pfecte sanātur: ꝛ pcipue si materia fuerit sanguinea ꝛc. ¶ In doloribꝰ pterea iuncturaꝝ nō spasmꝰ: sed dolor extensiuus tantūmodo fit. Materie ei q̄ arthetica efficiunt nō neruis neq̄ʒ chordis ſʒ in ligamētis: aut iūcturarū cōcauitatibꝰ imbibūtur: ꝛ neruos chordas aut musculos extēdentes quādā cōtinui solōnē efficiunt: ꝛ dolorē ꝑ ꝯsequēs. ¶ Dolor itē in q̄uis iunctura factus tumore ab extra apparēte nullo: vtplurimū fit molestior: apparēte vero mitigat: q: materia ad extra ꝓpulsa maiori i spaciositate cōtinet: ꝛ sic nō tāta fit cōtinui solutio: ꝛ ꝑ consequēs nō tm̄ fit dolor intensus: hoc tñ intellige vbi materia ampliꝰ nulla fluat. ¶ Ubi pterea iūcturarum cōcauitates nimis ample fuerint dūmō cetera sint paria acuti ac intēsi magis dolores fiūt: iō ingebat Hali. q est in police pedis dolor nō mō ꝓpter a fonte caloris distantiaʒ fit molestior: sed q: eiꝰ est pua q̄ntitas ꝛc. ¶ Dolor itē arthetícus ad mēbrū idē sepe repiēs eiꝰ tm̄ virtutē debilitat: vt maciē in eo tandē inducat. ¶ Et iuncturarū seu ligamētorum q̄ʒ apata maiori curātur cū difficultate q̄ʒ in locis minus dēsis: vt ſ nerui caro ꝛc. ¶ Articuli pterea in qbꝰ mā ingrossat nūq̄ʒ ad dispositionē naturalē ꝯuertūt. Rasis et pluriū veteꝝ testimonio. vñ Gal. li. 17. tractatu caplo de arthetica: nomiatorū inqt porozū generatio est vt post quā fuerint nūq̄ʒ spes est ꝙ ad ꝑstinū statuʒ vnq̄ʒ reuertatur ꝛc. Ꝙ q̄ʒ in libello de pōto sensit ouidiꝰ cū inqt. Solue nodosam nescit medicia podagrā. ꝛ eā ꝑ nodosā intelligit in cuiꝰ nodis materia est in gipseā cōmutata. Naʒ cum in articulorū aliq̄ apostema diu ꝑseuerās manserit: mā ista magis dieti ingrossat: ꝛ sic in gipseā tandē cōmutatur. ¶ Arthetica rursus q̄ ab acuta cola ꝓuenit: vt Aui. inquit. subitā plerumq̄ mortē inducit. Raſ. q̄ʒ li. diuisionū. capitulo de podagra ꝛ iūcturarū doloribꝰ inqt. Ꝙ solitus ꝑoxismū incurrere. si post consuetū tēpus aduenire tardauerit: stati cū incurrit ꝑoxismū de consueto humore purget: vtputa peccāte sanguīe ꝑ flebothomiaʒ. Colera autē seu crudo flegmate ꝑ farmacū appropiatū. Et huius inquit nō obliuiscaris: qm̄ q̄nq̄ʒ ad subitā mortē inducit. et interdū ad asma: cuiꝰ signū est tremor cordis ꝛ anhelitus strictura: ꝛ q̄nq̄ʒ facit incurrere palesim ꝛ appoplexiā Et illius q̄ʒ signa sūt: q: icipit tremor cordis ꝛ aliquid de ꝑturbatione sensuū. Et q̄nq̄ʒ hic subito aduenit. Quapropter nō dimittat qn stati euacuet cū sentit ꝑoxismꝰ ꝛc. Ad hoc igit bene mentē semꝑ habeas. q: nō solū in ꝓnosticādo sed in actu q̄ʒ practico tibi vtile multū erit. ¶ Multotiens pterea curatio doloris iuncturaruʒ vt Aui. ingt cā est perniciei. q: supflua mā ad iūcturas currere consueta: ad ꝑncipalia redit: aut ad mēbrū aliud: cuius cā fit tumor ꝛc. ¶ Aptiora insup ipa vt iūcturarū dolores fiāt sunt ver ꝓpter motū sanguis ꝛ humoruʒ in eo: vt Auic. inquit: ꝛ autumnꝰ ꝓpter maliciā humorū ꝛ digestiōis ꝛ antecessionē dilatationis poroꝝ in estate ꝛ ex calore q fortis fit i die. ¶ Itē arthetica q̄ ex humore melācolico gignit curat cuʒ difficultate: q: eiꝰ mā vt ingt Rasis. materiei cancri vicinatur. ¶ Febres insup materiā arthetice cōsumētes dolorē artheticū plerūq̄ curāt. ¶ Emoroydarum item fluxus seu ventris sanguineꝰ aut varices arthetico supuenientes egritudinis solutionē denunciāt. ¶ Et idē facit vrīa grossa in q̄ntitate mlta ꝑseuerans. ¶ Si in vehemēti dolore arthetico mētis alienatio cū tremore cordis ꝛ anhelitus difficultate supuenerit infirmum ea die moriturū ꝓnuncia. Et cum hoc si formicans pulsus affuerit: ꝛ in facie sudor frigidus apparuerit: mors eū sine mora rapiet. ¶ Dolorem item artheticū qui die vna ꝑ exterius applicata remedia sedat ꝛ altera die nō ab humorū diuersitate ꝓuenire scito ꝛ hoc testat Raſ. cū ingt. Si videris q̄nq̄ʒ patientem per diuersa empla iuuamentū cōseq ꝛ interdū nocumentum: ab humoꝝ diuersitate id ꝓuenire haud quaq̄ʒ dubitabis. talis autē humoris diuersitas magis q̄ʒ vniformitas prolongat paroxismū. Et sic ꝑʒ quid ꝛ qualr in quacūq̄ʒ arthetice specie sit generaliter ꝓnosticandum.

¶ Quid sit cyragra q̄ q̄ʒ tā ꝓnostica sibi ꝓpria q̄ʒ demonstratiua signa. Cap. v.

Modo de arthetice speciebus differendū est. Et ꝑmo de cyragra q̄ est iūcturarū manꝰ dolor cum tumore aut sine ab imāli mala cōplexiōe ventositate aut humore in cōcauitate ipārum existente ꝓueniens. ¶ Et huius demōstratiua signa a quacūq̄ʒ cā fiant in caplo tertio ordinate cōperies. ꝑ quo solū ad aliq̄ ꝓnostica ipius cyragre transeūdū erit. ¶ Ubi igit cetera sint paria citius cyragra q̄ʒ sciatica aut podagra terminabit. est ei materia eius multominus terrestris. ꝓpter qd̄ Raſ. eam in suo genere illiꝰ calidiorē aiebat: maiori q̄ʒ cuʒ difficultate q̄ʒ aliori aliqua recidiuat. Non eni manus veluti scia aut pedes ita submisse sunt: quo fit vt humores nō tā facile ad eas defluant. ¶ Et iō Aui. de podagra loquēs dolores in quit qui sūt ꝑter sciaticā ꝛ podagram cum curātur ꝛ eradicantur eorū materie nō redeunt velociter. ¶ Et vnum subiungēs oībus arthetice doloribus cōe ait. Ꝙ si confirmentur ꝛ assuescant: curātur nūq̄ʒ: qd̄ fit quia dolor in q̄uis iuncturarū assuescat eā adeo debilitat: vt ex q̄cūq̄ʒ leui causa ad eas mā defluat: ꝑpter qd̄ tales a recidiua defēdere impossibile quodāmō videt. Medicinaliū tñ beneficio paroxismus q̄nq̄ʒ retardatur. ¶ Dolor itē in ciragra fit nōnūq̄ʒ adeo intensus vt materia ꝑlima ad locū dolorosum defluat. ꝛ maior sepe in q̄ntitate q̄ʒ cōcauitas illiꝰ iuncture continere queat: cuiꝰ cā iunctura ista disnodat. et ex ꝓꝑio loco membꝛ resilit: ꝓꝑiaq̄ʒ figurā deꝑdit. dehic vero qualiscūq̄ʒ humor iste fuerit a regimie nāe destituitur. ꝛ extraneū quendā calorē acqrit. ꝑ quem subtile resoluitur. ꝛ remanēs in gipsat: tal nāq̄ʒ curat ꝑfecte nunq̄ʒ vt in generalibus ꝓnosticis habuisti. ¶ Ex his itaq̄ʒ pat3 quid sit ciragra: que q̄ʒ tā ꝓnostica q̄ʒ demōstratiua signa.

¶ De sanguinee cyragre qualitercūq̄ʒ sanguis ille fuerit. q̄ ad eius digestionē atq̄ʒ euacuationē cura ꝑ quā si sola colera in causa fuerit taʒ digestiua q̄ʒ illius q̄ʒ solutiua comperies. Cap. vj.

Si cyragra a sanguine ꝓuenerit ꝛ virtus ꝛc. consenserint. Coibus ꝑ ꝑus supfluitatibꝰ nālter seu ꝑ clistere aut aliter eductis de basilica oppositi lateris fiat flebothomia. ꝛ vbi etas vel aliud eā ꝑhibeat sup nates cum sacrificatione apponi ventosas iube: ꝛ est de sanguine ſm tenorem virtutis cōplexionē ꝛ etatē plectoriaʒ et similia: plus aut minus extrahenduʒ: ac cū de eo vice vna sit nunq̄ʒ magna quantitas minuenda: vbi grandis fuerit plenitudo: necessariā tūc in q̄ntitatē duabꝰ aut pluribꝰ vicibꝰ extrahe: ꝛ eo casu ꝑstat: vt saphene lateris oppositi fiat secūdatio. Quod si ciragra manꝰ ābas detinuerit exīte repletiōe de ambabꝰ saphenis minutionē face: q̄ ſm doctrinā Aui. sil'fienda esset cū ingt. ꝛ si fuerit cōis iūcturis corpis ex vtrisq̄ʒ partibꝰ flōia sil'fiēda ē ꝛc. Ut ꝑ ſʒ ipse velit ꝙ si infirmꝰ ciragrā ꝛ podagrā simul patiatur: ꝙ tam de saphenis q̄ʒ de basilica flōmia sil'fienda sit. In ſʒ tamē casu laudo potiꝰ ꝙ mane in basilica: ꝛ sero in saphena fiat flebothomia: verū vbi ex his fuerit q emoroydialem fluxū mēstrualē pati cōsueuerit: in oī casu saphenas i

cidere p̄stat. dehinc autē emoroydes seu mēstrua ꝓuoca-
Et hoc ē huiꝰ passionis cura potissima vbi. s. ea a sanguīs
abundantia fiat. nec alio. ¶ Postq̄ʒ vbi alteratis opꝰ erit
vnū scito ꝙ nisi patiēs bono rexerit se regimie tā in laxa-
tione q̄ʒ minutiōe paucū iuuamentū cōsequet̄. Ideo Ra-
sis. q vtunt̄ inquit regimine erroneo ⁊ copia potꝰ vini nō
consequētur vtilitatē magnā in laxatōe neq̄ʒ minutōe. q͛
humores semicrudi cōgregant̄ in his celerit̄ ex malo re-
gimine ⁊c̄. ¶ At si colericꝰ aut flegmaticꝰ sanguis iste fue-
rit flebothomia tā copiosa nō erit fienda: qua tn̄ ſm exi-
gentiā facta digerere materiā necesse est. Ideo Rasis de
arthetica sanguinea loquēs. Quotiēs apā inq̄t sanguis
vehemētis inflātōis fuerit noscas ꝙ in toto cope sanguis
colericus existit: ⁊ ideo post minutionē euacuatio colere
fieri debet ⁊c̄. vt ꝑ hoc velit ꝙ materia existēte colica sim-
pliciter aut p̄donunio: ⁊ flebothomia opꝰ fuerit facta ali-
qua nulla erit digestio expectāda: sʒ erit solutiuū appro-
priatum exhibēdū. vn̄ nōnullis descriptis digestiuis qui
bus si egritudo inducias dederit. vti poteris multiplicia
solutiua describā: vt ſm exigentiaʒ magis placitū tibi eli
gere scias. ¶ Si itaq̄ʒ sāguis colericus fuerit: aut hoc per
admixtionē colere ab extra veniētis fiat. aut q͛ in se adu-
ritur: ⁊ aliq̄ eiꝰ ptes in colam cōuertūtur: q̄ ip̄m subtiliorē
debito reddūt: ꝓpter qd̄ ad iūcturas faciliꝰ penetrat: dige
stiuū igitur in isto casu sanguis ingrossatiuū eē dʒ: ac eius
feruoris quē ꝓpt̄ colerā acq̄siuit extinctiuū. ¶ Et vt te ad
actuʒ practicū deducā: accipe syrupi ro. ℥. j. ß. aq̄ endiuie
℥. ij. aque ro. vel ace. ℥. j. misce. ⁊ i potu ꝓ vice vna tribue.
Q̄ si clarificare eū magis libet eiꝰ. ℥. iiij. accipe. ⁊ endiuie
aque tantundē: aq̄ ro. aq̄ acetose. an̄. ℥. j. ß. clarificet̄ ꝑ dua
bus vicibus eū cū sandalis rubeis aromatiçando. ¶ Vel
facias sic. accipe aq̄ endiuie. ℥. vj. aq̄ acetose: aque cicoree
aque lupuloꝝ. an̄. ℥. iiij. sirupi de succo acetose: ꝰ ribes de
limonibus aut de acetositate citri. ℥. vj. vini granatorū de
berberis aut citoniorū. ℥. ij. iulep cū sandalis. rube. aroma
tiçatum. de quo in potu. ℥. iiij. ꝓ vice tribue. Qd̄ si syrupo
rum p̄dictorū nihil habueris. ipsorū loco. ℥. v. çuchari po-
nes. ⁊ q̄ʒuis in oxizachara simplici acetuʒ vini ingrediat̄
peccatū tamē mortale nō cōmitteres: si syrupoꝝ p̄dictorū
loco eā acciperes: nā in ipsiꝰ aceto respectu aliarū rerum
pauca q̄ntitas ingredit̄. cū quo tā rōe çucari q̄ʒ granato-
rū succi. q̄ʒ etiā aq̄: acuitas rōe cuiꝰ nocumētū infert: ext in
guitur: ⁊ sic nullū p̄bē nocumētū pōt imo aliarū reꝝ v̄tu-
tem ad intrinseca ꝯcauitatuʒ deducet ⁊ sanguinē ingrossa
bit. ⁊ eius feruorē rōe colere ꝯquisitū extiguet: ex quo pʒ
eam q̄ʒ maxime cōuenire. ¶ At si magistralē syrupū face-
re libeat iuiubas centū accipias pomi citonioꝝ aut piri. ℥
iiij. Ista in libris tribus aq̄ ad cōsumptionez vsq̄ʒ tertie p-
tis decoque: dehinc colet̄ ⁊ colature succi endiuie residen
tia facta: ℥. vj. adiunge. ⁊ granatoꝝ muçorū aut berberis
vini. ℥. iij. çuca. li. ij. fiat syrupus cū rubeis sandal̄. aromati
çatus. de quo si longus fuerit. ℥. iiij. dato. ⁊ si fit debite co-
ctus. ℥. j. ß. aque endi. ℥. ij. ⁊ aq̄ aceto. ℥. j. cōmiscendo. et si
pomū citoniorū nō habueris. eiꝰ loco de vino suo. ℥. iiij. i-
pone. ex q̄bus syru. vt p̄us facito. ¶ Cum aliquē ex p̄scri
ptis digestiuis vicibꝰ aliquot exhibueris vbi mām euacu
andā cerneris Iuxta doctrinā Ra. cassiā cuʒ aq̄ endi. vel
solatri extracta p̄be. vel ab. ℥. j. in duas infrascriptu syrupi
ꝑ horas duas ante diē dabis. plꝰ tn̄ aut minꝰ ſʒ ꝙ iudicas
respectu opatōis illiꝰ quā facit tuo cōuenire infirmo. Faci
as ḡ sic. Accipe corticū mirabolanorū citri. ʒ. vj. electi ve-
ro reubarbari tantūdeʒ: spice. ʒ. ß. sup mirabolanos aque
cisterne vel boni fontis calide tm̄ pone ꝙ digitis duobus
supemineat. Et idē ꝺ reubarbaro ac spica cū aqua endiuie
fiat. ⁊ si tūc etas fuerit in sole oia pone: sup cineres v̄o cali-
dos in hyeme: cūq̄ʒ aquā aliq̄ualr̄ cōsumptā videris: cole
tur. ⁊ tā sup reubarbaꝝ q̄ʒ mirabolanos aquā aliā suppo-
ne hoc totiēs faciēdo donec tā reubarbarum q̄ʒ mirabo-
lani saporem atq̄ʒ odorē ꝑdiderunt. dehinc v̄o has aquas

accipe. quas cū çuc. li. j. iulepiça. ⁊ eo debite colato vsq̄ʒ ad
debitam spissitudinē decoquat̄. dū vero sic coquit̄. diagri
dij in petia rara ligati. ℥. ß. in eo ꝯtinue teneas illā sepius
exprimendo. ⁊ cum debite coctū fuerit vsui reserua: de q̄
vt dictū est vtere. est eni solutiuum nobile ac gustui ḡtissi-
mum. Vel rosaceū syrupum quē Ra. sūme laudat cuʒ dia
gridio in petia rara ligato dū coquitur: vt p̄cedētē facias
solutiuū. ¶ Vel facias sic. Accipe corticuʒ mirabolanorū
citrinorū. ℥. j. infundātur in aqua lactis modico mell̄ ad-
dito: ⁊ horis decē i infusiōe dimissis fiat exp̄ssio fortis. cū
qua electuarij de succo ro. ʒ. ij. misce. ⁊ fiat potꝰ quē ꝑ ho-
ras duas ante diē dabis. ¶ Vel solū. ℥. ß. electuarij de suc
co ro. cuʒ aq̄ lactis distēpati. ¶ Et si i formā solidā vt cōit̄
vltra mōtes fit ip̄m habueris sine caprino sero p̄be: est ei
satis in forma ista gustui delectabile. Et hoc de succo roſ.
electuarium p̄ncipalr ꝓ ciragra ac podagra calida adin-
uentum est. ¶ Vel facias sic. accipe reubar. eelcti. ʒ. ij. spi-
ce gra. vj. ista vino aspergātur albo. dehinc totū in aq̄ la-
ctis horis. x. in ifusione dimisso fortis expressio fiat. cui suc
ci rosarū noui cū aqua lactis distēpa. ⁊ potui tribue.
¶ Vel facias sic. Accipe scamonee i pomo decocte. ℥. j. ma
sticis. ℈. ij. rosarum ru. ʒ. ß. tere oia ⁊ pone in li. j. aque ci-
sterne vel boni fontis aut ro. ⁊ die vna cū sua nocte in ifu
sione dimissis colet̄. cuiꝰ ab. ℥. ß. ad. j. vsq̄ʒ plus tn̄ vel mi-
nus ſm tui infirmi potentiā fit dosis. çuc. tantū ꝓ libito ad
de. ¶ In forma pillularū accipe mirabolanorū citrinoꝝ.
ʒ. j. masticis. ℈. ij. rosarū rubeaꝝ. macis croci. an̄. ℈. j. her-
modactillorum. ℈. ij. ß. diagredij. ʒ. ß. aloes. ʒ. ij. fiat cuʒ sy-
rupo de sticados pillularū pasta de qua a. ʒ. j. vsq̄ʒ ad. ʒ. j.
ß. cum libet dato. ¶ Vel da. ʒ. j. pillularū de hermodacti-
lis minorum descriptione mesue. ¶ Habes itaq̄ʒ qualr̄ sā
guis colera pticipās fit euacuādus: q̄ digestiuar q̄ ꝯsiliter
solutiua ꝯueniāt. ¶ Et hec eadē tā digestiua. s. q̄ʒ solutiua
colera peccāte conueniūt. Cū igit̄ ea in cā fuerit: ad p̄sens
capl̄m recursum habe. ¶ Si aūt sanguis flegmaticus fue
rit ꝑ admixtionē aquosi flegmatis id frequētius fiet cuius
causa liberius ad iūcturas penetrat. Et tūc nō tam copio
sa veluti in puro sanguie flebothomia erit fiēda. ¶ Qua
ſm exigentiā facta ꝓ materiei digestione nō tāta quanta i
precedenti regritur feruoris extinctio. ⁊ sic in p̄scriptis si
rupis posses rosatis mellis tertiā ptē adiungere: ꝓ soluti-
uo vero antescripto syrupus ille solutiuus multū cōueni
ret. ⁊ eo maxime si myrabolanorū citrinorū loco kebulos
imposueris. ¶ Et pariter de p̄scriptis tā potabilibꝰ q̄ʒ alijs
solutiuis in q̄bus mirabol̄. citrinorū cortices imponūtur
fiendum erit. ¶ Idem in casu isto electuarij de succo rosa.
loco diasinicō cōueniret: cōueniūt ⁊ p̄scripte q̄ʒ pillule.
¶ Et quia medicꝰ omīs ad has intētiones diuersa ac varia
scit exhibere solutiua ⁊ varijs itē in formis his paucis mi
hi domesticis q̄bus vbi opus fuerit vti cōsueuerā conten
tus esse volui. ¶ Posses itē ad p̄scriptas alias intētiones
ꝓ sanguis ingrossatiōe ne. s. tā facile ad iuncturas defluat
per horā ante pastū bolū vnū triasādalorū exhibere vel
de infrascripta cōfectiōe: que habet margaritarū subtilissi
me tritarū. ℈. iiij. coral. rube. ʒ. ij. rosa. ru. ʒ. j. ossis de corde
cerui. ℈. j. sādalorū rube. ʒ. j. ß. çucha. albi li. ß. qd̄ cū aq̄ ro.
dissoluat̄: cui postea cōserue rosa. antiq̄. ℥. j. adde. ⁊ i mor
sellis fiat confectio. ¶ Vel facias sic. Accipe cōserue rosaꝝ
antiq̄. ℥. j. ß. triasandaloꝝ. ℥. iij. coraloꝝ rubeoꝝ subtilissi-
me tritoꝝ. ʒ. j. fiat mixtura ꝑ bolos deauratos si libet: de q
bus vnū ꝓ vice dabis. ¶ Et sic pʒ qd̄ in cyragra a sanguie
ꝓueniēti qualis sanguis iste fuerit tam rōne digestionis
materiei q̄ʒ ip̄ius euacuatiōis sit fiendum.

¶ De his que materiā flegmaticam ciragram efficientem
digerunt. Capl̄m. vij.

r Arissime melancolicus humor ciragrā efficiet ꝓ q̄
nullam quantū ad eius digestionē ⁊ ductionē curo
mentionē facere. verum a flegmate frequēter acci-
dit. ⁊ ab aquoso sepiꝰ. successiue vero a mucilaginoso sem

crudo:a vitreo vero seu gipseo cũ ea in iũcturis difficult
penetrẽt fere nũq̃. ¶Qualiter igit͛ tale flegma digeredũ sit
ac quis in ei⁹ eductiõe sit obseruãdus ordo p̃sens capitu-
lũ edocebit. ¶Si igit͛ flegma illud aquosũ fuerit: accipe
mellis rosati syrupi de sticados.añ.℥.ij.aquarũ yue.absin
thij ⁊ herbe paralesis añ.℥.ij.clarificet͛ p vicib⁹ duabus ⁊
aromatiçetur cũ nuce muscata. de q̃ totiẽs donec mã tibi
digesta appareat exhibeas. ¶Uel facias sic.aquarũ absin
thij ⁊ herbe palesis.añ.℥.iiij.aque yue ⁊ florũ sambuci.añ
℥.ij.mellis rosati.℥.vj.vini citoniorũ.℥.j.fiat iulep aroma
tiçatũ cũ nuce muscata aut optimo cinamo.de q̃.℥.iiij.p
vice dabis. ¶Uel aliť.accipe aquarũ herbe palesis. florũ
sambuci ⁊ saluie añ.℥.iiij.aque yue.℥.vj. mellis rosati li.
ß.fiat vt supra iulep cũ nuce muscata aromatiçatũ:de q̃.℥.
iiij.p vice dabis. ¶Uel hunc facias p̃ciosissimũ in hoc ca
su magistrale syrupũ:q accipit saluie sticados:herbe pale
sis yue añ.M.j.ß.betõice.M.j.absinthij sicci camedreos
florum anthos.añ.M.ß.passularũ.℥.j.fiat decoctio.⁊ cũ
li.iij.mellis dispumati ⁊ aceti passulati.℥.j.ß.syrupus cũ
nuce muscata aromatiçatus.de q̃ si longus fuerit.℥.iiij.p
vice p̃pinabis.vbi vero debite coct⁹.℥.ij.cũ aquaꝝ yue pa
ra.⁊ saluie.añ.℥.j.⁊ erit p dosi vna q̃d istorũ libuerit vici
bus aliquot datũ poptime materiã istã digeret. ¶Ad q̃d
item vehemẽter adiuuat si p horã ante cibũ bolũ vnũ aro
matici ro.descriptõe gabrielis exhibueris:vt mesue iubet
cũ sy.ro.fiendũ erit:vel saltẽ çucharũ cum q̃ fit cũ rosacea
aqua dissoluat͛. ¶Uel de mixtura tali.℥.iij.p vice tribue.
¶Que accipit cõserue ro.℥.j.cora.ru.ʒ.j.ß.margaritarum
ʒ.j.aromatici ro.ʒ.iij.fiat mixtura.quã si deaurare cupis p
bolos facias:⁊ p horã ante pastũ vtere. ¶Si autẽ mucila
ginosũ flegma in causa fuerit de p̃ceptis digestiuis ptes
duas accipe:oximell' sqllitici ptẽ vnã:⁊ cũ aquarũ p̃scripta
rum sufficienti q̃ntitate misce ⁊ aromatiçando clarificet͛ ⁊
infirmo p̃be. Nã ei⁹ p̃pter viscositatẽ digestiuũ aliqualit͛
incisiuũ esse debet.⁊ oximel squilli. q̃ bene cõuenit. plu-
rimi i hoc casu oximel squiliticũ cõpositũ ⁊ alia fortia api
tiua in p̃ncipio p̃bent:⁊ male.sed in declinatõe dari cõue
nientius p̃ũt. ¶Et q̃ mã ista ẽ cruda:⁊ vtplĩmũ in quãti-
tate multa nõ sic facile ad digestionẽ deueniet:vñ veluti
qdã imperiti faciũt:vt inqt Ra. nõ erit expectãda digestio.
erit itaq̃ minorãda:⁊ cũ mediciuis qdem leuibus. Unde
Auic.in casu nostro sequere inqt.cũ medicinis mũdificã
tibus s̃m graduationẽ. Et subdit q̃ sunt de hoibus q de-
scribunt initiũ cum facili:⁊ sigillant cũ forti post matura-
tionẽ ⁊c̃.q̃d supple bene factũ ẽ.p hoc itaq̃ voluit q̃ mate
ria existẽte cruda dẽm⁹ debiliorib⁹ a p̃ncipio farmaciis vti
g̃datim ad maturationẽ vsq̃ cum fortioribus p̃cedere.
¶Cũ autẽ flã hoc tã p̃pť sui cruditatẽ ⁊ idigestionẽ q̃ ei⁹
in iuncturaꝝ cõcauitatibus p̃fundationẽ sit multum edu
ctioni rebelle: Uoluit Ra. q̃ ista q̃ modice sũt virtutis ex-
hibenda nõ sunt.q̃ vt inqt flegma ip̃m calefaciũt:⁊ ñ edu
centia nocumẽtũ inferunt ip̃m augẽdo ⁊c̃.s. ventosando
aut fluere faciendo. Et sic videt͛ ex ei⁹ intẽtiõe q̃ forte sit
p̃pinãdũ farmacũ.⁊ hoc verũ ẽ:sed in mľto minori dose
q̃ materia maturata. Et idẽ voluit Aui. p solutionẽ subti
lem cum inqt. Et tu interi alleuias cũ solutõe subtili ⁊c̃. B
tamẽ clari⁹ in capľo de curatõe podagre flãtice voluit ale
xander cum inqt. Meli⁹ si nõ semľ purget͛:sed sepe ⁊ paula
tim oꝫ deducere ventrẽ:vt spissi ⁊ viscosi humores possint
furti trahẽdo educi. Nã si ab vna potõe ⁊ semľ volum⁹ pur-
gare:dum totũ exagitat͛ corpus.q̃ inueniunt͛ in summita-
te educunt͛:⁊ q̃ spissa sunt ⁊ viscosa latẽtia derelinquũtur:
⁊ ideo paulatim subinde accepto medicamĩe facili⁹ educũ
tur. Subtiliant͛ eni si frequẽter ⁊ paulatim accipiat͛ ⁊c̃.
¶De mẽte igit͛ nostrorũ veterũ est forte sepe farmacũ exhi
bendum:quãuis in dosi minori q̃ mã ipsa digesta:de his
itaq̃ solutiuis huic materie appropriatis p varias formas
que sequũtur capitula te deo fauẽte copiosum facient:pro
pter quod huic finẽ impono.

¶De solutiuis potionibus que flegmaticã materiam cira
gram efficientẽ educunt. Cap. viij.

D Elicatos homies dña arthetica vtplĩmũ captiuat:
quorum sunt varij appetit⁹:sic vt nõnulli potiones
alij pillulas:⁊ alij cõfectõnes:seu solutiuos pulue-
res p̃diligãt:de qbus oibus adiutore deo te infra copiosũ
faciã. Et p̃mo de solutiuis potõibus:quarũ descriptõnes
p̃sens capľm tibi dabit. ¶Ut igit͛ ad actũ practicũ te dedu
cas in forma potabili hãc nobilẽ potionẽ dabis:q̃ accipit
sticados herbe palesis:ysopi.camedreos.añ.M.ß.passu-
larum ligritie añ.℥.ß.fiat ex his decoctio. Dehinc accipe
mira.kebuľ.ʒ.vj.quos modico aq̃ lactis infũde syrupi de
sticados parũ addendo:⁊ cum horis decẽ in infusiõe p̃sti
terit:fortis expressio fiat:quã reserua. Deinde accipe tur
bit.ʒ.ij.℥℥.ʒ.ß.salis gẽme gra.vj.infundãtur i modico de-
coctionis p̃dicte:⁊ horis decẽ in infusiõe derelictis exp̃s-
sionẽ fac:quã cum p̃scripta misce mellis ro.℥.j. addendo
et ex his fiat potio:quã p horas duas ante diẽ infirmo tuo
prebe. ¶In crastinũ autẽ in aurora modicũ tyriace sine.
Nunquã eni die sequẽti assumptionẽ farmaci nã existen-
te frigida obliuioni tradendũ ẽ:quin tuo patiẽti in auro
ra tyriace modicum exhibeas:ipa eni materierũ reliqas
mundificat cum facilitate:ac resoluit:⁊ oia mẽbra ꝯfortat
vt Aui.inquit. Uerũ ipse in casu isto potionẽ istã exhibe-
bat.que hꝫ hermodactilorũ.ʒ.xxx.pulpe colloquitide.ʒ.
decoquat͛ in li.xv.aq̃ donec ad tres libras redeãt. cui⁹ se-
tam ptem dabat:⁊ tu si libet çucha.p libito adde. Uel pos
ses cũ çucharo eum ⁊ s̃m tenorẽ virtutis dosim cõuenien
tem dare. ¶Uel hunc facias syrupũ solutiuum q recipit
turbit.℥.vj.℥℥.℥.ß.agarici.℥.iij.corticũ kebul.℥.iij.croci
ʒ.ij.pipis.lon.℈.iiij.cõquasset͛ oia sup q̃ aqua ad eminẽ-
tiã duorũ digitorũ ponas:dehinc sup cineres calidos te-
neatur:cũq̃ aliquãtulũ aqua ipa cõsumpta fuerit coletur
et de nouo aqua iteꝝ supponat͛:hoc totiẽs faciẽdo donec
tam saporẽ q̃ odorẽ p̃prias res iste p̃diderit postea cũ li.j.
çucca.colaturã illã iulepiça. Quo facto colet͛ ⁊ sucessiue
ad p̃fectã coctionẽ decoquat͛. Cum ãt sic decoq̃t͛: diagri-
dij.℥.ß.in petia rara ligati in eo ꝯtinue buli sepi⁹ illam pe
tiam exp̃mendo ⁊ erit tanquã solutiuorũ aliorũ calcar de
tali syrupo ab.℥.j.ad.ij.vsq̃ p dosi vna dabis:plus tñ aut
minus p̃ut eã operari deprehẽdes. ¶Uel facias sic:⁊ est il-
lius boni Ra.accipe turbith li.j.sup q̃d aq̃ tres libras ap-
pone:⁊ sup calidos cineres cõsumere aliquãtulum p̃mit-
te dehinc colet͛. ⁊ si turbith saporẽ p̃priũ nõ p̃diderit: de
aqua alia iteꝝ suppone:⁊ hoc totiens facito q̃ ip̃m turbit
p̃prium saporẽ p̃dat.aquã postea illã totã cũ li.j.çuc. iule
piça:⁊ ad spissitudinẽ decoq̃: cuius dosis sit q̃rta ps sui ⁊
si libet calcar adiũgere facias:vt in p̃cedenti de diagridio
fecisti. ¶Uel accipe corti.radi.feni.⁊ radi.apij.añ.ʒ.x.col
gn. cẽtauree minoris ameos anisi:çedoarie esule añ.ʒ.v
his cõquassatis.li.iij.aque suppone:⁊ donec ad vnã rede
ant buliant:⁊ cum.℥.viij.çuc.perfice.cuius dosis sit ab.℥.
j.vsq̃ ad.ij. ¶Uel aliter. Accipe turbit.℥.ß.hermoda.ʒ.ij.
çedoarie.ʒ.j.℥℥.ʒ.j.ß.coque.in li.j.ß.lactis vaccini:donec
tertia pars tantũ maneat.⁊ lac illud colatũ sit dosis vna.
¶Rasis autẽ turbit solum in vaccino lacte bulire faciebat
de quo postea suũ infirmũ laxabat. ¶Quidã de cornopo
dion.seu pede coruino festũ magnũ faciunt Auic. ⁊ non-
nullos alios veteres in testes adducẽdo q vident͛ eum q̃
hermodactili valere meli⁹. Sed cũ vnũ ex lacticinijs ip̃s
sit nob̃. Nec itẽ simplicis istis bene cognitũ hermodactilos
s̃m artẽ correctos laudo potius. Nocumentũ eni tũc sto-
macho possunt inferre nullũ. Q̃ si vt dictũ est antiq aliq
eius loco pede coruino vsi sunt illorũ tunc forsã neutrũ
cum suis correctiuis exhibebãt. Clamãt ei veteres oĩes
vt in hoc casu stõi custodiã habeam⁹. Naꝫ ei⁹ p̃turbatio
est cã vt ad iuncturas maior reumatismi fluxus fiat. Et tõ
Ra.⁊ Aui.hermodactilos cũ.℥℥.pipe ⁊ cinamomo cõpo
nebant aientes eũ sic compositũ stomacho nõ nocere gni

mo potius sustinere. Et addebat Aui. q adhuc oibus me lius est si cum his aloes admixtu fuerit. Q si eu nō posue ris. ʒʒ. ⁊ ciminu nullo modo ꝑmittas. Cuȝ igit ipsitia rum pes corum ꝑ herbolarios nō bene cognoscaf distin cte ꝓpter piculum qd iminet: si aliqd lacticinu loco eius dares: dimittere eum ⁊ vti nobis cōiter notis ꝑualere cen seo: sed vbi bene cognitu fuerit eo audacter vtere. Et intā tum de potōibus solutiuis dictu sit.

¶ De pillulis q cyragre materia flātica soluūt. Ca. ix.

Aliqui potōes recipe negentes pillulas ꝑdiligunt. In casu igit tali feridaru aut de hermoda. maioru. ʒ.j. dabis. ¶ Uel facias sic. Accipe turbit. ʒ.x. ro. ru. ʒ.j.ß. spice. ʒ.ß. hermoda. ʒ.ij. diagridij. ℈. iiij. formentur cu vino citonioru pillule. quaru ʒ.j. dato. ¶ Uel facias sic. accipe turbit electi. ʒ.iij. hermoda. ʒ.ij. ʒʒ. ʒ.ß. salis gēme ℈.ß. yue. ℈.ij. milij solis cassie lignee. ro. rubea. spice. an. ʒ. ß. masticis diagridij an. ℈. iiij. aloes epatici. ʒ.vj. fiant pil lule cu syrupo de sticados: ⁊ ꝓ vna dosi. ʒ.j. vel. ʒ.ß. dabis. ¶ Uel facias sic. ⁊ in hoc casu sunt poptime. Accipe carpo balsami spice gariofiloꝝ: saxifagrie: granorum solis se minis feniculi: ameos apij: petroselij: sparagi: brusci amo mi salis gēme mac°. pip. an. ℈. j. rosearuȝ rubea. ℈.ij. ma sticis. ʒ.j. hermodactiloꝝ: agarici: colloquintide: turbit: an. ʒ.ij.ß. diagridij. ʒ.ij. aloes. ℥.j.ß. fiant pillule cum syru po yue: vel syrupo de sticados: quaru dosis erit a. ʒ.j. vsq; ad. ʒ.j.ß. ¶ Uel da tantundē ex pillulis Auic. que habēt ci mini. ʒʒ. an. ʒ.j. hermodactilorum. ʒ.ij. aloes. ʒ ij.ß. fiant pillule cum syrupo de sticados. ¶ Uel facias sic. Accipe turbith. ʒ.j.ß. collogntide. ℈.j. bdellij. gra. xv. fiant pillule cum succo feniculi vel yue. quarum dosis sit. ʒ.j. ¶ Unuȝ semp menti habeas cum educere materias a iūcturis vo lueris minutas pillulas semp facere. Si āt stomacho epa te vel capite ⁊c. grossas magis ⁊ intantum de pillulis sit dictum.

¶ De confectionibus ⁊ pulueribus cyragre materiam fle gmaticam educentibus. Caplm. x

Plurimi potiones ac pillulas abhorrēt: quoru gra tia quarūdam cōfectionu ac pulueru aliquoru de scriptiones in hoc capitulo ponā: vt modis varijs solutiua parata ꝑm variu appetitu infirmoru habeas.

¶ In hoc itaq; casu benedicta multum cōuenit. cuius. ℥.ß. pro vna dosi dabis. ¶ Uel facias sic. Accipe çedoarie. ʒ.ij. esule. ʒ.j. turbit. ʒ.iiij.ß. ʒʒ. ℈.ij. cinamomi macis croci. an. ℈.j. çuchari. ℥.vj. cum cuȝ aqua herbe paralesis dissolue: addendo vini citonioru. ℥.ß. ⁊ fac confectiōes per bolos. Cuius dosis sit. ℥.ß. ¶ Posses addere çucharum ad pon dus omnium: ⁊ pulverem facere. cuius dosis a. ʒ.ij. in tri bus. ¶ Uel facias sic. Accipe hermodactil. ʒ.j.ß. masticis. ʒ.ß. çucgari. ʒ.ij. fiat puluis que erit vna dosis. ¶ Uel vte re puluere Rasis qui recipit turbit. ʒ.x. ʒʒ. ʒ.ij. çuchari. ʒ xv. fiat puluis. cuius dosis sit. ʒ.ß. ¶ Uel accipe çuchari li. ß. q cum aqua yue vel herbe paralesis dissolue: ⁊ his im positis pulueribus fiat ꝑ bolos cōfectio: cuius dosis sit ab ℥.ß. vsq; ad. ʒ.vj. ¶ Ego aliqñ sic iteru facere cōsueui. ⁊ ē confectio in casu isto putilis multum ac delicata satis que habet vini citonioru li. iij. mellis dispumati. li. ij. coquanf debite: dehinc accipe gariofiloru. ʒʒ. masticis piperis lō gi: cinamomi nucis muscate. an. ʒ.ij. hermodacti. ℥.ß. tur bit boni. ℥.j.ß. diagridij. ʒ.iij. fiat puluis quē cum melle de bite cocto misce ⁊ in diacitonitō formā cōfectionē face do sis ē ab. ℥.ß. vsq; ad. ʒ.vj. ¶ Uel facias sic. Accipe rosa. ru. cinamomi. ʒʒ. an. ʒ.ij. sandal. al. ⁊ ru. an. ʒ.j. masticis. ℈.ij hermoda. ℥.ß. esule. ʒ.iij. turbit. ʒ.vj. diagridij. ʒ.ij.ß. çuc. l. j.ß. qd cum aqua herbe paralesis yue aut salutie dissoluaf vini citoniorum quartā partē addendo. ⁊ fiat ꝑ bolos con fectio cuius dosis sit. ℥.ß. ¶ Posses istaru cōfectionu spe cies cum tantundem çuchari cōmiscere: ⁊ in puluere vti cuius tūc. ʒ.ij. dabis. Et in hoc cōfectionu atq; pulverum descriptiones finiunt.

¶ Qualiter materia cōmixta cyragram efficiēs digerenda atq; euacuanda sit. Caplm. xj.

Uerum ⁊ si a ꝑdāio arthetice materia vtplimum sit flegmatica: cum tamē sepius colera cōmiscef: q igif in casu pillulis de hermoda. minoribus vtere.

¶ Et que supra descripta sunt solutiua cōuenientia. s. dum colera cum sanguine admixta fuerit in istis miscēda erūt illa autē coleraȝ respiciūt: ⁊ que stati descripta sūt flegma ideo ꝑm humorē ꝑdominanteȝ plus de vno ⁊ minus de alio cōmiscendum erit vel ecōtra. Unde colera ꝑdominā te in receptis ꝑscriptis de turbit: ac de hermodactil. erit di minuendum: de diagridio autē addendum ⁊ econtra fle gmate ꝑdomiante ⁊c. ¶ Et qr istas materias ꝑmixtas se pius adinueni. infrascripto puluere vsus sū cōiter qui re cipit hermodactilo. turbit. an. ℥.ß. ʒʒ. masticis gariofilo rum galange. an. ʒ.j. se. anisi. feniculi milij solis an. ʒ.ij.ß. diagridij. ʒ.ij. çuchari ad pondus omniu: ⁊ fiat puluis: de quibus a. iij. vsq; ad. iiij. ʒ. dare poteris: ⁊ est puluis in ca su isto singularis. ¶ Que igif ⁊ qualiscūq; mā cyragram efficiens fuerit aliquo modoru ꝑscriptoru digeri poterit; educi quoq;. Uerum in casu isto vomitus plurimu cōme datur: qua ex re si tuu patiētēȝ nauseare cōprehēderis cu aliquo leui vomitiuo materiā iuua: ⁊ cu aqua tepida ace ti modico mixta. ¶ Uel. ℥.ij. oximellis simplicis cōpositi aut squillitici cum. ℥.iiij. aque raffani tepide in potu dato dehinc cum pēna oleo intincta ⁊ inmissa gutturi vomitu prouoca: q tā in declinatione statu ⁊ augmēto poxisimi qȝ in principio conuenit: ⁊ in principio tū magis ⁊ maxie vt Auic. inquit dolore in mēbris inferioribus exūte. Sed qr in preseruatiuo regimine bono concedēte Jesu de ipso vomitu caplm vnu facturus sum his paucis de eo cōtē tus hic esse volui. ¶ Ueru de localibus ciragre cōuenien tibus esset amodo fienda mētio. Sed qr illa nō minus po dagre qȝ ciragre sūt cōia ipsi° pace qd sit podagra pri° de scribam: at quō eius sit taȝ digerēda qȝ euacuāda materia Quibus absolutis ambabus conuenietia localia successi ue describā. Et ꝑ hoc ꝑsenti capitulo finem impono.

¶ Quid sit podagra: que eius demonstratiua signa ⁊ pro nostica propria: ac qualiter queuis materia eam efficiens digeri ac educi debeat. Cap. xij.

Podagra est pedis iuncturarum dolor cum tumo re: aut sine ab immateriali mala cōplexione proue niens ventositate seu humore in ipsarum conca uitate contento: inter quā respectu causaru signoru ac cu re ⁊ ciragrā paru interest: quas ob res capitulu presēs si bi ptinēter acōmodaui. ⁊ causaru ipsius demonstratiua si gna quecūq; ista fuerit: capitulu tertiu supra tibi clare mō strabit. ¶ Podagricus curaf difficilius qȝ patiens alios iuncturarum dolores ꝓpter pedu submissionē: ⁊ eo etiaȝ facilius recidiuat. ¶ Rasis podagra inquit antiqua per fecte sanari non potest. Uerum in principio sic. si studiose curetur. ¶ Item inquit: podagra est morbus laboriosus cuius curam medici inuenire nequeunt si sit ex humori bus supabundantibus congregatis ⁊c. Rursus podagra in estate excitata aut in vere breuem finē consequif respe ctu eius que in hyeme aut in autūno fit ħ de poxismo itel ligendo: ⁊ in hoc veteres oēs concordāt. ¶ Item articuli ancharum ⁊ pedis Rasis inquit si diu infestanf isti nō re uertunf ad suā dispositionē naturalē: articuli tamē alij fo re perfecte curantur ⁊ proprie si materia fuerit sanguinea: podagra hereditarea minus curatur. ¶ Plerumq; item testiculorum ossa in podagricis prolongantur. ¶ Quicq qȝ male se rexerint: et fuerit podagra colerica persepe su bitam mortem incurrunt sed si bene se rexerint: in. xl. die bus si non in paucioribus podagra terminatur vt inquit Galie. commēto illius¹ Podagrice egritudines ⁊c. ⁊ hec de podagre proprijs pronosticis. ¶ Quantum ad curam respectu materiei eam efficientis. Si a sanguine fiat basi lica lateris oppositi minuēda erit. In oibus vero alijs qȝ

tum ad digestiua.s.z solutiua put in.vj.caplo scribit̃ face.
Si alijs ab huorib9 puenerit ad caplm septim octauū no
num decimū z vndecimū recursum habeas.Capla.n.ista
tā de digestiuis q3 multiplicib9 solutiuis te copiosum red
dent:z sic amodo ad localia his ambab9 sororibus transe
undū erit:z in hoc psens caplm finem recipit.

¶Qualiter z cū quibus defluxus materiei ad iūcturas p
hiberi debeat. Caplm .xij.

Q Ue de cyragra z podagra in pximis capitulis dcā
sunt materiei digestionē ac eius eductionē concer
nunt:sed ad paroxismi pficiendā curā tres erūt in
tētiones in hac re.¶Prima materiā diuertit: repellitq3.
¶Secūda dolores sedat.¶Tertia laxa mēbra confortat:
materiā fiqua de fluxu remāserit dissoluēdo.¶Prima p
sentis erit capituli:ad quā perficiendā cautus esto.Nā vbi
corpus valde repletū fuerit:materia vo fortis effusionis
eam repcutere timorosum ē:de facili nāq3 ad aliqd mem
brū pncipale repperet:vbi esset cā peiorū accidētium: pp
qd statim a pri9 mā ipa cū flebothomia vomitu clisteri vl
aliquo solutiuo diuertēdo minoref:z cū fricationibus ac
dolorosis ligaturis p posse ad ignobilia membra trahaf
dehinc vo securi9 ad mām repcutiēdā trāsibis:z hec rep
cussio sup dolētē locū nūq3 fieda erit: de ipa tn̄ in sequēti
caplo sermo aliquis fiet.¶Sed vt q huic caplo ptinēt ab
soluanf repcutiēda mā tibi erit cōsiderāda.Que si a pdo
minio calida fuerit:accipe olei mirtini: olei rosa.añ.ʒ.iij.
boliarmeni:sanguinis draconis añ.ʒ.vj. mirtillorum su
mach:acacie:terre sigillate:psidie balaustiarū añ.ʒ.iij. a
ceti.ʒ.j.Cōcute oīa simul:z ppe dolentē iūcturā fiat illi
nitio:verbi gratia:si in iuncturis pedū dolor fuerit supra
cauiculā:z si in manu sup iuncturā brachij.¶Uel facias
sic.Accipe vnguēti populeonis.ʒ.iij.cū quo pulueris sā
dalorū rubeorū ro.rubearū:boli armeni:terre sigillate. sā
guinis draco.añ.ʒ.j.cōmisce:z vt supra illinitio fiat.¶Uł
facias sic.accipe cerusse.ʒ.ij.eā cum aqua ro. dissolue mo
dico aceti addito z locū illini.¶Rasis vo corticū grana
torū z sumach añ.li.j.i aqua bullire faciebat intm̄ q3 opti
me conteri possent.Et ex his vltima cōtritione facta cum
succo semptiue oīa debite simul incorporādo:de q tibias
aut brachiū illiniebat.¶Uel cū farina ordei z contuso ci
tonio emplastrū facias.¶Aliqui ferrariorū aquā accipi
unt:z aceto pmixto petias ifundūt: quas tibijs aut brachi
is circūuoluūt:eas sepius innouādo.¶Uel facias sic.ac
cipe pulueris gallarū.ʒ.s.boli armeni.ʒ.j.s. albumē re
centis oui vnū:cū quo olei mirtine:olei ro.añ. q3tum suf
ficit concute:dehinc vo secū pscriptos pulueres misce:et
vt pcedentibus vtere.¶Uel accipias farine fabarū lib.s.
et cū albumine oui z oleo ro.aut mirtino.cōducatur:cu9
vsus sit vt pcedentiū.¶Interdū alias sic feci.Accipe tria
albumina ouorū olei rosati.ʒ.iiij.z foret meli9onfancinū
aceti.ʒ.j.simul agitenf:z immerse petie dictis locis appli
cenf.¶Uel facias sic.z in hoc expientiā bonā adinueni.
Accipe cupullarū glādiū balaustiarū añ.lib.s. rosarū ru
bearū mirtillorū añ.ʒ.ij. coquanf in media situla ferrate
aque octaua parte aceti addita:z ad cōsumptionē vsq3 tri
um partiū bulliat:dehinc petias ipone:quas vt supra di
ctis locis inuolue.Et omnia q dicta sūt materia calida ex
istente conueniunt.¶Ea autem frigida si fuerit: Accipe
abrotani mēte graminis añ.M.j.pētaphilon:pullegij:ro
sarum rubearū añ.M.s.nucum cipressi:mirtillorum añ.
ʒ.j.conquassentur:fiat in vino nigro decoctio:aceti modi
cū addēdo z cū petijs impositis fac vt prius.¶Uel facias
sic.accipe corticis vlmi.M.j.caude eqne vsnee sticados:
añ.M.s.sandarace salis cōis thuris añ.ʒ.s. aluminis.ʒ
j.bulliant in vino nigro cū ferrariorū aqua mixto:z fac cū
petijs vt pri9.¶Uel aliter.accipe radicū cōsolide maioris
M.j.nucū cipressi mirtillorū gallarū añ.ʒ.j.aluminis.ʒ.
s.masticis laudani añ.ʒ.iij.cōquassata in vino nigro bulli
ant aqua ferrata commixto:z vt supra vtere.¶Uel facias
sic.accipe olei masticis.ʒ.j.s.olei mirtillorū.ʒ.j. pulueris
masticis.ʒ.j.s.gallarū nucū cipressi thuris z gallie mu.su
mach terre sigillate bistorte añ.ʒ.ij.fiat cum calido pistel
lo cerotū z sup aluta extēsum mēbra vt oportet inuoluan
tur. Illa nāq3 plurimū cōfortat:z humores ad iuncturas
fluere nō permittit.Habes itaq3 qualiter materiei ad iun
cturas defluxū imbibere debeas:p qd itētio pma cōplef.

¶De antidotis nō narcoticis q tā podagricos dolores q3
ciragricos existēte materia calida sedant. Cap. .xiij.

S Ecūda intētio de sedādis articulorū dolorib9 cō
pleaf.Supest eorū doctrinā ponere quib9 dolores
sedari queāt:z hoc in trib9 sequētib9 capitulis:sed
in psenti de nō narcoticis solū doctrina habef.¶Aduer
tendū primo q materia colerica seu colera multa partici
pans cum ad iuncturas defluit:calorē atq3 dolorē sepius
augmētat.Materia vo frigida sua qualitate z interdū ni
mia quātitate neruos:chordas seu musculos extēdēs idē
facit:z si veluti colera vł materia ipa colerica nō ita dolo
rem acutū:accidit interdū vt dictū est in pnosticis gene
ralibus dolor in iūcturis intēsus valde: tumore nullo ap
parente ad extra z etiā ecōtra sepi9 fit:z cum tūc tumor il
le incipit apparere incipit z dolor minui:q: vt dicebatur
materia ista ad extra ppulsa in maiori q3 pri9 spaciositate
cōtinef:z hoc accidit vbi mā nō fluat.quo in casu caue ne
illi ex infrascriptis antidotis sup dolentē locū apponas:
gnimmo aliquo leui resolutiuo vtere:vt esset camemileū
oleū:aut cōsimile. ¶Sane interdū fit dolor adeo intole
rabilis vt patiētē ad desperatōnē pducat:pp qd excusatio
tūc nulla cadit:gn cū exteri9 mitigantib9:z nōnunq3 cum
ebibitis sit his paupculis succurrēdū: vt Aui. ceteriq3 ve
teres voluerūt:sed quo id facies. Nā si sup dolentē locū
frigida apposueris materia ingrossabif:z resolutōni fiet
magis inepta.Timef preterea ne eius ad mēbra pncipa
lia fiat retrogressio:z alia accidentia pessima. Si aūt cali
dis vsus fueris dilatabunf pori:z ad locū plus materiei
defluet:q ex re dolor crescit.¶Cuidā podagrico colerico
macilento debili a dolore admodū molestato iude9 qui
dam nulla pmissa euātione petias madefactas in aq frigi
da mēbro supposuit:vn dolor adauctus est.qd aduertens
iude9 embrocationib9 z vnguētis successiue opiatis vsus
est.Si te de9 adiuuet:qneso nouā rē audi:vn fuit materia
adeo intēsa vt circa cauiculam fuerit tota tibia pcremata:
cui volēs iude9 succurrere succū semptiue oleū ro. z ace
tum cū puluere boliarmeni sang.draco. modico cāpho
re miscuit:dehinc petias infusas sup ptē mēbri cōbusti po
suit:z intm̄ fuit adauctus ignis vt breui vsq3 ad genu tota
tibia cōcremata fuerit:vocat9 statim sup genu z coxā ap
posui defensiua:z illa q sup crematē locū aderāt amoue
ri illico feci:hoc facto ignis nō vlteri9 ambulauit:sed po
dagricus iste pedē totā tibiā ad genu vsq3 in decē horis p
didit:z sic ille fuit a podagra ppetuo liberat9: nō inspexit
ille iudeus canones Rasis.q vult infrigidare mēbra dolē
tia:min9 z calefacere ea penes mitigationē doloris magi
q3 frigida pdēsant mēbrorū supficiē z materias dissolui p
hibēt:vn augēt extēsionē ei9:z non sanat infrigidatio nisi
malā cōplexionē absq3 materia z c.Cūq3 in podagrico no
stro valde repleto nulla facta esset euāo: calor iste extneus
in materia illa existēs pp appositionē frigidorū coaduna
tus in tibia ignē imisit: ac eā sic in breui tpe cōcremauit.
¶Aliū q3 in mōtemiliano vidi hoīem repletū valde in ci
bo z potu cōpatriotarū suorū more prīmū dissolutū:cui sup
podagrico pede repcussiuis frigidis appositis i die vna
nāli tibia tota adeo tumefacta est vt eū elephāticū iudicaf
ses:z infra diē tertiū q3celerius potuit ad plutonē pmea
uit.Ne siquidē hos in errores cadas:et si nō in totū: tunc
enī tibi veluti iudeo illi nunq3 ptiget z c. ¶Pri9 ergo q3
ad localia mitigatiua doloris venias p flebothomiā p vo
mitū aut p secessum: verū nisi vehementia doloris valde
coegerit sup dolētē iūcturā nihil nunq3 apponas. Qd tn̄

si necesse fuerit a leuioribus semp inchoabis: neq3 semp eodē remedio vtere: quin ad aliud aliqñ transeas: saltem in parte materiā educas: z eā posse tuo ad oppositum trahe z ad ignobilia mēbra maxime z quoad potes in medicamētis tuis ad latus caliditatis declinato. idē.n. medicamen mēbro eidē pluries approximatum tñ fit nature domesticū vt in eo amplius nihil agat: z sic mēbro illo opationem nullā facit. z tā ob hoc q3 alias ob causas. Rasis i casu nr̄o medicamina sepe mutabat ingt.n. vnū medicamē pluries vni mēbro approximatū confert z alteri nocebit: imo vno ipe cōfert z idē alio nocet. Sed qñcūq3 idē tibi accidit materiā scias diuersarū partiū z etherogeniā fore: q ex causa medicamie pncipio diuersū cōmuta. tua pterea que apponis medicamina cū incipiūt calefieri in frigida mutabis: dolore q3 mitigato localia oīa statim remoue. ¶ His canonib9 pnotatis ad actū practicū deinceps trāseundo materia existēte multū calida ifusas petias in aqua frigida: aut in aqua plātaginis cucurbite endiuie solatri aut in cōsimili suppone: in quib9 magna existēte flāma si aceti parū addideris bonū erit. ¶ Uel ex cōtrita portulaca vel lenticula aq q relatu oim veterū in casu isto mirabilis existit: fac emplm aut ex cucurbite rasura. ¶ Ex cassia quoq3 fistula vt ipe exptus sum facta illinitio plimū valet. ¶ Uel ex agrestu farina ordei z vitello oui emplastrū face. ¶ Uel ex folijs salicis florū violarū atq3 nenufaris fac decoctionē. ¶ Uel ex solis folijs salicis: in aqua postea infusas petias loco suppone. ¶ Et aliq petiarū loco folijs popli vinisfere vitis vtunt. ¶ Alij vo ex folijs popli bene cōtritis faciūt emplm. ¶ Et nōnulli ex folijs solatri cum farina ordei vel ex folijs lactucarū oleo ros. addito. vl folijs arnoglosse assungie mixta. ¶ Uel facias sic. accipe tria ouorū recentiū albumina z ea cū ol. ro. cōcute: de quib9 vt supra facito. ¶ Aliqui cerusam in aqua endiuie solatri aut in lacte parū aceti addito dissoluebāt: z ex ea locum epithimabant. ¶ Uel facias sic. z in hoc in remittēdo dolorē sedandoue me nunq3 fefellit. semē psilij in aqua plantagis vel rosarū infūde: dehic mucilaginē extrahe: quā cū oleo ro. cōcute: z in h effectū mirabilem adinuenies. Aliq in h aceti parū addūt. Et alij mucilaginē ipam psilij cū aceto extrahūt: z vt supra cū oleo ro. cōcutiūt. Et alij farinā fabarum cū ipsa psilij mucilagine: aut cū succo plātagis miscēt zc. Et alij ipam solā mucilagi. apponūt. ¶ Aui. i hoc casu sic faciebat. accipe gallie. ℥. j. lactucarū ordei añ. M. j. ß. fiat in aceto decoctio: z vtere. Sed rasis ac veteres plimi tñ ex medicinis qb9 vis siue opiatis siue nō sedare dolorem negbant. Ex solo aceto fortissimo calido sup dolentē locū embrocā faciebāt. verū multū pstat si origanū pulegiū folia lauri camemilla aut aliqd tale calidū virtualr i eo quā lactucā siue talia frigida bullire feceris. ¶ Et iō alexandr epithimi saturegie origani calamēti eqs ptes accipiebat. Et in acerrimo aceto tñ bullire permittebat q i eo esset herbarū virtus derelicta: qbus piectis cū aceto illo calido locū sepi9 fomētabat. Ingt.n. q in reumate calido dolorem sedat z aliud renasci reuma phibet. ¶ Alij ex origāo et mētastro decoctionē hāc i aceto faciebāt. ¶ Et rasis ex fenugreco z interdū tm eum decoq pmittebat: q dissolui poterat z mucilago inde fieri quā cū melle bullire iterū faciebat tñ: donec ad empli formā deuenirent: quo postea locū emplābat. ¶ Et interdū ex farina tritici cū oleo vetusto decocta. ¶ Aui. vo emplm illud de fenugreco trib9 ptinue dieb9 sup mēbrū dimittebat. Sed ne nimiū exiccaret oleo ro. eū inungi sepi9 faciebat. ¶ Referūt auctores aliqui q si qs neruos colli ac dorsi agle sup collū z spōdiles arthetici colligauerit dolor illico remouebit. ¶ Ingunt q si pedes natātis rane sup podagrici pedes colligaueris: dolor statim remouebit. de his statim tñ spero ifra deo volente aliā mētionē facere. ¶ Habes itaq3 plura nō narcotica q existēte mā calida dolores artheticos sedant. Sed ē interdū dolor adeo patiētē molestans z sine intermissione: vt nedū cū pscriptis recedere sed paulatum tñ remittu nolit. Qua ex cā coacte tunc ad narcotica transire necesse est: de quibus in seqnti capitulo copiosum te faciam: z per hoc huic finem impono.

¶ De narcoticis que dolores artheticorū factos a materia calida sedant. Caplm .xv.

Ubi importunitate doloris ad narcotica transire necesse sit mēti sp habeas medicamē qualecūq3 ipsum fuerit cū calefieri incipit amoueri. Et ne aliqd itē sup iuncturā desiccari pmittas: q2 tūc dolorē augmētaret. ad qd phibendū Gal. in li. decē tractatuū. Rasis q3 z Aui. pprijs in caplis sicle aut lactuce folia supponi iusserunt. ¶ Ut ergo ad actū practicū te deducā facias sic. Accipe medulle panis li. j. quā in vaccino lacte seu caprino: aut ouino remollire pmitte. dehinc vo subtilissime pistet: cui adde olei ro. ℥. ij. croci. ʒ. j. opij. ʒ. ij. fiat ad modū vnguenti mollis: z vtere. ¶ Aui. aūt medicamē istud taliter describebat. Sumant ingt opij auṙ. iij. croci. auṙ. j. terant cū vaccino lacte z desup medulla panis piciat z mēbrū ex eo liniebat: sicle aut lactuce folia supponēdo. ¶ Ei9 aūt aliud medicamē casui nostro cōueniēs multū accipit se. iusqami nigri. ʒ. vj. opij. ʒ. j. croci tantūdē cōfice cum vino dulci z cū cera misceat: hoc est cū oleo cū modico cere permixto. In forma ergo sic facies. accipe olei ro. ℥. ij. cū cere parū liqfiat: z alia postea cū vino dulci dissoluta sil misce et vsui reserua. ¶ Gal. vo in libro decē tractatuū infrascriptum medicamē sup oīa laudat: qd accipit absinthij sicci croci opij añ. ʒ. j. cere. ʒ. iij. olei yrini. ʒ. vj. dissolue absinthiū croci z opiū cū modico olei z residuū cū cera liquefiat: dehinc vo oia simul misce: vini dulcis qtū sufficit ad iungēdo. ¶ Uel facias sic. Accipe olei ros. ℥. ij. croci. ʒ. ß. opij. ʒ. ij. sil cōcutiant z imerse petie subtilissime iūcturis dolētib9 applicent. ¶ Uel aliter. Accipe capitū papaueri albi sus cū seminib9. M. ij. ordei. M. j. se. iusqami albi. ℥. j. cōquassent z ad medietatis vsq3 psumptionē in duabus lib. aq bulliāt: deinde coletur z de colatura accipe. ℥. viij. mucilaginis psilij: se. lini z fenugreci q cū aceto sunt extracte añ. ℥. iij. tria postea ouorū albumina olei ro. ʒ. vj. oīa simul cōcute z imerse petie loci applicent zc. ¶ Ego plures sic feci z effectū bonū adinueni. Accipe vitellū vnū recētis oui z vnguēti populeonis. ʒ. j. croci. ʒ. ß. opij. ʒ. j. ß. simul incorporent: z vtere. ¶ Uel sic. accipe croci. ʒ. j. opij ℈. iij. tres vitellos ouorū coctorū z olei ro. addito parum locū vnges z videbis. ¶ Uel accipe se. iusqami. ʒ. vj. opij: croci añ. ʒ. j. z cū vino dulci sine alio cerote sil incorporent et vtere. ¶ Alij cicutā in aq decoquūt: z de ea cū mulieris lacte mixta: iūcturas dolentes emplāt. ¶ Uel facias sic. accipe lactis mulieris. ℥. ij. aque florū nenufaris vel plātaginis. ℥. j. croci. ℈. j. opij. ℈. iij. sil oīa cōcute. ¶ Uel aliter accipe mucilaginis psilij in aceto remolliti. ℥. j. ß. medulle panis in lacte mulieris infuse. ℥. ij. vitellum vnū recentis oui: ducant sil oia quib9 adde postea croci. ℈. ij. opij. ʒ. ij. ß. z fiat ad modū subtilis vnguēti. ¶ Uel alr. extrahe de psilio in succo portulace remollito mucilaginē: de q accipe olī ro. ℥. j. ß. croci. ʒ. ß. opij. ʒ. ij. oia misce: z cū op9 fuerit vtere. ¶ Aliqui cicute radices in pasta decoquūt: ex quibus cōtritis iuncturas emplastrāt. ¶ Alij vo succū iusqami cum assungia bulliūt z cera addita vnguentū molle cōficiunt. ¶ Nōnulli micā vetustissimi panis in succo solatri aut iusquiami seu sempiuiue bulliētes emplastrū faciunt. ¶ Plurima tibi que dolorē sedant opiata descripsi: in quib9 vt patet nō est opij nimiū: immo veterū canonibus inspectis moderatū satis. Tu igit in approximando qualitercūq3 opiū nō nimiū psumptuosus esto: veluti fuit ille bon9 vir g pridie. ℥. iij. opij. cū oleo camemillino pcussit z illi9 magnū pncipis Mantuani Marchionis vt mihi ex suis phisici qda retulit cū eo iūcturas pedis embrocauit: miror cur vitā pes nō pdiderit: aut nō fuerit veluti meo pnotato subaudiendū tota tibia concremata: q2 qsto

magis tegiť tāto magis estuat ignis: sed non erat pius ille marchio tā terribili tā crudeli tā enormi passiōe dign⁹. illo itaqꝫ bono viro ī pace dimisso ad ꝓpositū redeo. Que dicta sunt materiā calidā ꝯcernūt. Sed vbi frigida fuerit tā sui quātitate qꝫ qualitate vt supra dixi efficere dolorem posset. Quātitatis. n. excessus ꝑ sui eductionē corrigiť: ac a mēbro patiēti diuersionē de quib⁹ sollicit⁹ semper esto. Sola aūt qualitas solis cū alteratiuis est corrigibilis. verū in tali dolore mā cū qualitate se simul associat: q̄ si dolorem effecerit: eidē succurrere te sequēs capitulū docebit. Et per hoc presenti finem impono.

¶ De his q̄ dolores in arthetícis materia frigida seu ꝑmixta existente sedant. Capłm .xvj.

m Ateria existēte flegmatica in sedādo dolores q̄s ipsa vel mā alia frigida seu ꝑmixta efficit. accipiebat Rasis in ꝑncipio aloes ⁊ myrrhe ꝑtes eq̄les: ⁊ his cū aqua mirte aut plātaginis ad formā vnguēti deductis vtebať. ¶ Vel sic. accipe nucū cipssi iunipi myrrhe añ. ℥. ij. cāphore. ʒ. j. simul cū aq̄ in qua galle decocte sunt ꝯgregenť ⁊ vtere. ¶ Vel accipe spice nardi. ℥. ß. cū aliqua prescriptaꝝ aquaꝝ misce ⁊ vtere. ¶ Ego aūt in casu isto iuncturas dolētes ex oleo camemillino pungere singularissimū adiueni. ¶ Vel cū epithimate ex floꝝ camemille decoctione facto. ¶ Alexāder v̇o cū folijs cauliū in aceto decoctis ⁊ modico rosaceo olī ꝯtritī emplłm faciebat. ¶ Sāguis v̇o leporin⁹ iūctos dolores istos quodāmō mirabiliter sedat. ¶ Vel accipe hermodactiloꝝ. ℥. j. ß. farine ordei. ℥. ij. croci. ʒ. j. duos vitellos ouoꝝ ⁊ cū quāto olei roś. sufficit fiat emplłm: aut vng^m^ subtile quod sicuti expimēto pluries didici: tales iūcturarum dolores mirabiłr sedat. ¶ Vel ex capre recenti caseo emplłm face ⁊ videbis. ¶ Aut ex pinguedine vulpis ⁊ oleo ro. equis ꝑtib⁹ inuncti fiat. ¶ Vel ex iure leporis locum embroca: ⁊ dehinc emplłm ex damule carnib⁹ suppone: ⁊ mire valet. ¶ Vel facias emplastrū ex faba cū adipe porci decocta. ¶ Et alij idē ex cinere leporis cū antiq̄ adipe faciūt. ¶ Et nōnulli litargirium cū vrina mule tādiu ī mortario ducūt qd̄ vnguēti formā recipiat quo vtunť. ¶ Vel facias sic. accipe farine lupino. ℥. ij. cū rosaceo sirupo misce ⁊ vtere. ¶ Vel accipe medulle panis in lacte remollite li. j. vitellos ouorū. iiij. croci. ʒ. j. butyri q̄ꝫtū sufficit oib⁹ ad vnguēti formā deductis iūcturas dolentes illini. ¶ Vel facias sic. ⁊ est emplłm vulgare ab antiq̄s: tn̄ ꝑhis vsum rapas minutim cōteras quas in vaccino lacte decoq̄: ex q̄b⁹ iūcturas emplā. Ego aūt a q̄busdā antiq̄s edoct⁹. Ex rapa tosta cū porci adipe ꝯtrita iussi locū emplāri ⁊ mirabiłr ꝯtulit. ¶ Alij succum apij ꝓ libito accipiūt ac lactis vaccini tātūdē ⁊ farine frumēti q̄ꝫtū satis est addita pultē ꝯficiūt: de q̄ locū emplānt. ¶ Alij oleū anetinū ⁊ camemillinū lacti mulieris cōmiscēt et ouoꝝ vitellis ꝓ libito additis idē faciūt. ¶ Et alij ēplłm tale qd̄ recipit malue bismalue suis cū radicib⁹ añ. ℳ. ij. camemille fenugre. añ. ℳ. j. ß. assungie mōtonis li. j. pinguedinis ceruine li. j. siť oia bulliāt ⁊ debite coctis emplꝫ ꝯficiūt. ¶ Alij ex pulmōe mōtonis in lacte decocto iūcturas dolētes emplānt. ¶ Et alij ex faba fracta cū piguedīe ouina decocta. ¶ Vel ex succo radicis ebulli cuꝫ puluere hermodactiloꝝ ⁊ assungia porci emplłm facito. ¶ Vel facias sic. accipe mucilaginē fenugre. se. lini añ. ℥. iij. olei camemillini. ℥. iiij. siť cōquassenť ⁊ vtere. ¶ Vel ex ruta cuꝫ carnositate vuarū passaꝝ ꝯtrita emplłm fiat. ¶ Vel ex sola herba bethonice idē facito. ¶ Rasis ⁊ antiquoruꝫ aliq emplłm ex caulib⁹ recētib⁹ sūme laudāt. ¶ Et alij ex emule cāpane folijs in vino decoctis. ¶ Laudāt itē ex stercore vaccino calō sup iūcturas dolētes emplōnē. Sed rasis cū stercore illo aceti cōmixtionē plīmū laudat. Ac etiā caprinū stercus cū farina ordei ⁊ aceto. Aliq tn̄ cū stercore illo vaccino camemillā ac siccas rosas adiūgūt ⁊ emplłm faciunt. Et alij ex caꝑno stercore cū croco ⁊ capraꝝ assungia ⁊c̄. ¶ Que nuꝑ dicta sunt frigida existente mā seu ꝑmixta dolorē satis mitigāt. Cū quo ex his nōnulla in se quorum resolutiōis quicq̄ꝫ habēt. ¶ Verū dolore mitigato ad resolutiua fortiora trāseundū erit: de quib⁹ caplm sequens te fultū reddet. ¶ Sed in mā flegmatica rasis aliq̄ vesicātia sup iūcturas pedū interdū posuit ⁊ vesicis aptis materia plīma egressa est: ⁊ sedat⁹ dolor. ¶ Unde de podagra etiā flegmatica tempe pulsatiōis inquit: cū emplō sinapis ac ficus sup artictis ampullas faciēdo ⁊ eas vt aq̄ flueret ꝑforādo vidi plīmos sanari ⁊c̄. ¶ Ego aūt loco emplī huius de sinapi semē nigre vitis cōquassatū sup iūcturā vesicandā apposui. Et testa nucis supposita paucas infra horas vesice facte sunt: quib⁹ aptis materiei incredibilis q̄ntitas egressa: ⁊ statim dolor sedat⁹ fuit. Habes itaqꝫ taꝫ in materia frigida q̄ꝫpermixta modū dolorē sedandi.

¶ De his antidotis q̄ mām nō ingipsatā neqꝫ induratā nimis in articulis artheticoꝝ derelictā resoluūt. Cap. xvij.

i N toto vel in ꝑte maiori dolore sedato erit mā fluxa mēbra cōfortādo resoluēda: ⁊ hoc tertie intētionis fuerat: verū q̄ꝫ ob materia ad iuncturas seu ad iuncturarū nodos ꝓpulsa, ꝓpter ei⁹ incuneationē duritiē seu gipseitatē interdū fit ineptissima resolutiōi. interdum v̇o nō. Cui⁹ gratia duo capła facere libet: quoꝝ pm̄s materiei nō nimiū indurate resolutiua ponet: scd̄m v̇o resolutiua materiei pōet indurate magis. Sed anteq̄ꝫ ad localia trāseas: tua est viā istā cōsiderare: qꝛ si calida fuerit resolutiua tēperata magis esse debēt: ⁊ ab istis ꝑncipium sumam. si v̇o frigida fortiora: mō cetera paria ponas: ad q̄ postea gradatim accedā. ¶ Sed anteq̄ꝫ ad actū practicuꝫ te deducā: nō mireris si iuncturaꝝ apāta: vt in ꝓnosticis generalib⁹ dictū est curanť cū difficultate. Nā mā in iuncturis existēs seu in iuncturarū ligamētis est in mēbro solido valde. ꝓpter qd̄ difficilis fit eoꝝ resolutio: ⁊ młto magis vbi cetera coeques q̄ꝫ si in mēbris foret minus solidis vt in neruis vel carne ⁊c̄. q̄ vt liquet q̄ꝫ ligamēta ipsa sunt multo min⁹ dura: ac vbi nullus ex ꝑte medici: ⁊ item nec ex ꝑte infirmi error cōmittať ⁊ apa ipm̄ recte cureť: cuꝫ q̄ ad locū materia de nouo nō fluxerit in quadragita dieb⁹: vt inquit Rasis: si nō in paucioꝛib⁹ ꝑfecte dissolueť. ⁊ hoc voluit dn̄s Hypo. illo affoꝝ. Quecūqꝫ podagrice egritudines fiūt: hec in quadraginta dieb⁹ defrenescentes resident ⁊c̄. Et hoc idē sentit in cōmēto dn̄s Gal. vt octauo capitulo supra dictū est. ¶ Ut igiť deinceps ad actū practicū te ducā ex iunipero in vino bono decoctionē face: ⁊ in ea calida spongiā impone: quā fortiter expressam ⁊ calidaꝫ iūcture resoluēde materiei suppone. ⁊ cū infrigidari incipit amoue: ⁊ calefactā vt ꝑmo repone. ¶ Vel idē ex decoctione maiorane: rute: aneti: folioꝝ lauri: cimini: ⁊ folioꝝ vlmi facies. Spongia vicibus aliquot supposita ex oleo vulpino: vel de costo calido: qd̄ Aui. summe laudat inungatur. vel oleo de vipis: ⁊ hoc egritudinē illā eradicare inquit. ¶ Vel oleo de vespulionib⁹ vtere. Cui⁹ faciēdi modum taliter describit. Accipe vesptiliones duodecim: decolleť ⁊ euisceratos impone in succi mēte vł marubij li. ij. olei aneti li. j. aristologie castorei añ. ℥. ß. costi. ℥. ij. deinde ad succi vsqꝫ consumptionē bulliāt: quo postea vtaris. ¶ Alij merulū in cōmuni oleo tm̄ bullire ꝑmittunt vt caro ab ossibus separetur: ⁊ ad hūc casum oleū tale reseruant. ¶ Alij mures capite ⁊ alijs extremitatib⁹ amputatis quotlibet euiscerāt. ⁊ donec caro ab ossibus separeť in cōi oleo bullire ꝑmittunt: ex quo cū tēpus est: loca pungūt. ¶ Rasis pinguedinē galline recentē accipit: cū qua cinerē cauliū miscet: mirabiliter inq̄t in hoc casu valere. ¶ Alij mustelā in cōmuni oleo tm̄ q̄ caro ab ossib⁹ sepeť decoquūt: ⁊ cera addita vnguentū cōficiūt: qd̄ esse ꝓptimū asserūt, et in hoc quoqꝫ casu cū assungia ⁊ caꝑno stercore seu ciconie fit. ¶ Aliqui limacias viuas accipiūt: ⁊ in coopto vase cū sale reponūt: ⁊ quā faciūt spumā hanc ad vsum reseruant. ¶ Vel hoc vnguēto vtere: qd̄ mire in h̄ casu valere cōpertū est. Accipe olei camomillini. ℥. iiij. mucilaginis:

se.lini ⁊ fenugreci añ.℥.j.farine:se.lini ⁊ fenugreci añ.℥.
ß.cere parũ:⁊ fiat vnguentũ.¶Uel facias sic. Succi radi
cum ebuloꝝ accipe li.j.assungie vulpis aut siluestris gat
ti.℥.j.ß.simul i ampulla recõde:⁊ sup cineres calidos aut
in cacabo aqua pleno ad cõsumptionẽ tertie partis bulli
at ⁊ vtere.nã hec p̃cedentẽ nõ modo materiã resoluunt:
sed dolores si qui affuerint mitigãt: vt ipse sepius exptus
sum.¶Uel accipe succũ radicuꝫ feniculi li.ß. vini albi.℥.
iiij.farine ordei quãtũ sufficit:⁊ simul tantũ bulliant donec
pultis formã accipiãt.¶ Alij farinã tritici ⁊ se.lini equis
partibus cũ aqua furfuris miscẽt:⁊ emplm̃ faciunt.¶ Et
alij farine fenugreci se.lini ⁊ pulueris aneti equaꝫ partes
accipiũt:⁊ in succo cauliũ tm̃ bullire sinunt donec empla/
stri formã habuerit.¶Alij radicẽ altee cũ assungia deco/
quẽtes emplastrũ faciũt.¶ Quidã diaquilonẽ cũ camo/
millino oleo dissolutũ plurimũ laudãt.¶Et ego loco di/
aquilonis isopi ceroto descriptiõe philagri:interdũ vsus
sum:⁊ in hoc casu operaꝛ magnifice.¶Aliqui cerotũ in/
frascriptũ faciunt:qd̃ accipit cere citrine lib.j.olei anetini
℥.ij.pulueris camomille.℥.j.ß.⁊ quãto pinguedinis gal/
line sufficit:cerotũ cõficiunt.¶Que dicta sunt materiã a
predominio calidã vel nõ nimis resolutioni rebellẽ satis
moderate resoluũt.Cũ quo si qui dolores affuerint:eos
amputant:ac vbi ꝓpter materiei frigiditatẽ soliditateꝫ vi/
scositatẽ seu quãuis causam aliã resolutiõi fortiori op⁹ sit:
ad modũ rasis:Accipe storacis liq̄de q̃tũ vis ⁊ cuꝫ lauri
no oleo dissolue:ex qua postea locũ inunge.¶ Uel aliter
Accipe olei antiq̄:olei irini añ.℥.j.euforbij.ʒ.ij.cere parũ:
et fiat vnguentũ.¶Uel cũ succo radicis ebuloꝝ porcinã
assungiã bulli:quib⁹ infrigidatis hermodactilorũ pulue
rem adde:⁊ vnguentuꝫ molle fiat.¶Uel facias sic:⁊ erit
calefactiuuꝫ magis.Accipe pipis castorei euforbij añ.ʒ.j.
olei de casto.℥.ij.⁊ addita cera fiat vnguentũ. Et si fortius
accipe bdelij armoniaci añ.℥.ij.storacis liquide.℥.j.mu/
cilaginis fenugreci ⁊ se.lini añ.℥.j.ß. bdeliuꝫ ⁊ armonia/
cum cũ veteri vino dissolue:⁊ simul oĩa incorporãdo fa ci
as emplastrũ.¶ Uel cerotũ iale.qd̃ accipit armoniaci op/
poponacis galbani añ.℥.j.temperenꝛ in aceto:cũ quibus
picis naualis.℥.iij.adde:⁊ oĩa simul cũ oleo costino ma/
lassa:⁊ fiat cerotũ:quo sup aluta extẽso cũ opus est vtere.
¶Alexãder võ ad has passiões tale faciebat cerotũ quod
optimũ esse aiebat:⁊ hoc accipit armoniaci.℥.iiij. ⁊ cũ.℥.
ij.lactis vaccini dissolue:cũ quo postea.℥.iij.farine se.lini
misce. vitellos aũt ouoꝝ q̃ttuor colofonie.℥.iij.sepi tauri
ni.℥.viij.olei veteris ⁊ cere añ.℥.iij.fac cerotum ⁊ vtere.
¶Uel facias vnguẽtũ hoc cui tantã fidẽ adhibuit:vt eo in
quibusdã dolorib⁹a frigida factis causa in quacũq̄ꝫ parte
nostri corpis esset vsus sit:⁊ eũ semp op⁹ bonũ fuisse opa/
tum refert.Recipit aũt hoc euforbij.℥.j.olei dulcis.lib.j.
cere.℥.ß.⁊ fiat vngm̃.¶Uel alr̃ ⁊ est eiusdẽ.accipe olei ve
teris:nitri:terbẽtine:euforbij:añ.li.j.ireos.℥.ij. farine fe/
nugreci lib.j.ß.incorpa oĩa simul ⁊ vtere.exhit.n.vt gcqd
a ꝓfundo ꝯstipatos hũores: ⁊ eos resoluẽdo dolores am/
putat.¶Habes itaq̄ꝫ ad intẽtionẽ dictam plura ⁊ diuersa
approbata medicamina.vñ nõ bñ factũ puto post ista dñi
alexandri eoꝝ pp singularitatẽ alia subscribere quimmo
ad aliud caplm̃ trãsire.In quo q̃ ad incuneatas materias
et ad nodositates valẽt adiuuãte bono Jesu describẽtur:
et ob hoc p̃senti capitulo finem impono.

¶De his que incuneatã seu induratã valde materiã mol
lificant ac resoluũt mõ in gipseã seu lapideam mutata nõ
fuerit. Capitulum .xviij.

(m) Ateria in mẽbroꝝ articulis incuneata tm̃ interduꝫ
induraꝛ:vt in gipseã seu lapideã cõmuteꝛ:quãob/
rẽ ne ad ea id deueniat ẽ posse tuo ꝓhibẽdũ : cuius
modũ bono adiuuante iesu in hoc caplo tibi dabo:vt vbi
mã ipsa ingipsata fuerit ꝑ ei⁹ possibili curatiõe sequẽs ca/
pitulũ mlta approbata ꝯtinebit.¶ Corpe igiꝛ quo ad re/
gimen tã sex rerũ nõ naturaliũ q̄ꝫ aliaꝝ etiã medicinaliũ
bene recto ad localia materiei incuneate ꝑtinẽtia trãsiẽs
mollitiua cũ resolutiuis tuis in antidotis q̃cũq̄ꝫ fuerint cõ
miscebis.Uerũ in p̃ncipio p̃dñari mollitiua facias: ⁊ mã
aliquantulũ remollita resolutiuoꝝ virtutẽ adauge.Caue
tñ ne ea q̃ approximas resolutiua virtutis adeo sint fortis
vt subtile resoluãt:⁊ grossum in lapidẽ ꝯuertãt.Ego aũt
in hoc ꝑ me expta plĩma ⁊ aliqua etiã a veterib⁹ multum
cõmẽdata subscribã a simplicib⁹ q̃ in hoc casu valere no/
scunꝛ p̃ncipiũ sumens.¶Mollitiua igiꝛ q̃ famosa magis
apud veteres habenꝛ sunt adeps galline anseris anatis
porci capti ⁊ tauri.Et inter medullas q̃ sequunꝛ:vt.s.cru
ris vituli vacce porci ⁊ cerui q̃ alijs p̃ualent.Butyrũ iteꝫ
isopus humida:oleũ oliuarũ antiquũ:ac oleũ d̃ lilio:sto/
rax liq̄da terbẽtina:viscus cera:resina pini:squinãtuꝫ ar
monia:bdeliũ galba:gũmi arabi.pix laudanum:mastix:
myrrha:oppoponax:serapinũ:plũbũ vstuꝫ : radix altee:
cucumeris asinini:malue:ac ei⁹folia:maiorana:rosmari/
nus:brancha vrsina:bleta:camemilla:cẽtaurea minor:fe/
nugreci:se.lini:ficus sicca:⁊ maxime ip̃arũ mel seu muci/
lago ista maxĩe a veteribus inter mollitiua laudata sunt.
¶Inter resolutiua võ q̃ sequunꝛ est adeps anatis: leonis
et vulpis:cera pix resina q̃libet storax liq̄da:terbẽtina iso
pus:humida altea:abrotanum:yua:herba paralisis:folia
sambuci:calamẽtũ:camemilla:anetũ:celidonia:apiũ: ari
stologia:ciclamẽ:lappaciũ acutũ:matricaria:saluia: pule
giũ:mellilotũ:ruta:rosmarin⁹:cortices cãnaꝝ: eupatori/
um:radix yreos:radix cucumeris asinini:radix ebuli:di/
ptami:cepe cõe:cepe squille:fic⁹:bacce lauri:fenugreci se
men lini:maluauisci:semen vrtice:sinapis:semẽ canapis
cimini:grana iunipi:lupini:calx armoniacũ: serapinum:
bdeliũ:castoreũ:cinis urſi caulis:spuma maris: euforbiũ
galbanũ gũmi edere gũbi arabicũ gallia muscata mastix
oẽ coagulũ myrrha plũbũ vitrũ sal fermẽtũ.Et iter olea:
oleũ nucũ amigdalaꝝ amararũ de terbẽtina de camemil
la de aneto de cinamomo de ruta de lilio de laterib⁹ vul/
pinũ.Et inter amurcas laudaꝛ amurca olei oliuarũ de li/
lio ⁊ irini:laudaꝛ itẽ vinũ:ex dictis sunt ipoꝝ plĩma tã re/
solutiua q̄ꝫ mollitiua:quib⁹ tuo mõ vtere:ac cõpositioneꝫ
ꝓ libito face.¶Ego aũt in casu isto maxĩe efficacie nõnul
las interdũ feci:q̃s p̃mo subscribaꝫ.Successiue võ ad fa/
mosas veterũ ꝯpões deueniã.¶Unguẽtũ võ infrascp̃tũ
in hoc casu valde efficax adiuenies.qd̃ accipit olei de cãe
milla olei de lilio olei amigdalarũ dulciũ añ.℥.j. pingue
dinis galline cruris vacce:isopi humide añ.℥.ß.mucilla/
ginis se.lini ⁊ fenugre.añ.ʒ.vj.cere parũ ⁊ fiat vngm̃ . ex
quo inuncto loco lana succida in aceto cũ aliquali porti/
one lixiuij cõis bullito imersam desup pone.Id autẽ tam
sero q̄ꝫ mane fiat.Uel accipe olei de lilio olei yrini añ.℥.j.
isopi hũide medulle cruris vaccine aut cerui añ.℥.ß. sto/
racis liquide coaguli añ.ʒ.iij.cere paꝝ ⁊ fiat vngm̃: de q̃
vt in priori bis in die vtere lana succida vt pri⁹ supposita.
¶Uel accipe olei yrini.℥.ij.medulle cruris vituli.℥.j.sto/
racis liq̄de armoniaci bdelij galbani añ.℥.ß. cũ vino gũ/
mas dissolue:⁊ cũ alijs cera q̃tum cõuenit liquefacta vn
guentũ cõficias.¶Uel accipe radices lapacij acuti ⁊ ebu
li:herbe paralisis yue floꝝ rosmarini calamẽti radicũ ci/
claminis añ.ꝫM.ß.oĩa bene munda cõquassentur: cũ qui
bus porci masculi assungie lib.j.malassa ⁊ marcescere si/
mul oĩa per sex aut octo dies ꝑmitte:quib⁹ postea vete/
ris olei li.j.suppone:⁊ vini li.j.ß.⁊ simul ad vini consum/
ptionẽ bulliãt:dehinc aliq̃ntulũ exp̃ssionẽ facito:⁊ illi ex/
pressiõi q̃tũ sufficit cera addita fiat vnguẽtũ quo vtere: ⁊
videbis.¶Uel herbã yue cõtritã cum assungia porci ma
lassa:⁊ dimissis dieb⁹aliquot in maceratione decoque in
bono vino tm̃ bulliãt q̄ ad albedinẽ veniãt:dehinc exp̃s/
sionẽ facito:qua locũ punge.¶Uel facias sic.accipe radi
cum malue bismalue ac yreos ⁊ cepe squille añ.ꝫM.j.yue
ꝫM.j.ß.ꝯq̃ssenꝛ:sup quib⁹acetũ ꝓijce:in quo per diẽ cum
sua nocte in infusiõe maneant:deinde exhanꝛ ⁊ cum pin

guẽdine anseris ꝛ galline añ. ʒ. ij. ꝛ butyri. ʒ. iiij. assungie vo porci masculi li. j. malassent: ꝛ p dies aliquot in maceratione maneãt: cũ quib⁹ postea olei yrini: olei de camemilla olei vulpini añ. lib. ß. misce simul bulliãt: colentur: et cera addita vngnentũ fiat. ℭ Uel facias sic. ꝛ hoc duritiem omnẽ resoluit: Q̃d accipit amurce oleoꝝ de lilio: yrini: ꝛ de se. lini añ. ʒ. j. mucilaginis: fenugreci extracte cuz aceto. ʒ. j. ß. pinguedis anatis. ʒ. x. misce oia ꝛ locũ inũge: et videbis. ℭ Dñs vo rasis ex luto olibani cũ ouis locuz emplabat. Jngt ꝙ mirabilr cõferebat. ℭ Et aliqñ tritici farinã cũ oleo tm̃ bullire faciebat: ꝙ formã vnguẽti acqrebat. Et hoc iteꝝ summe laudat. ℭ Ueteres nõnulli de ossib⁹ dñi asini narrãt mirabilia q̃ de his sic faciũt. Ex his quot ꝛ quãtũ libet accipe ꝯfrange: ꝛ in aqua diu bulliant sup natantẽ vo pinguedinẽ collige: deinde castorei. ʒ. j. ß. bdelij serapini añ. ʒ. j. croci. ʒ. ß. radicũ ciclaminis ebulorum ac filicis oim bene mundataꝝ añ. ʒ. ij. yue: saluie añ. M. j. omnia simul cõtusa in li. iij. pinguedinis malassent: successiue vulpẽ euisceratã ꝛ excorticatã habeas: quã his ꝑscriptis reb⁹ farcias: ꝛ tãdiu in veru ad ignẽ decoquatur ꝙ sit vulpes bene ꝯsumpta: liquor aũt qui ab ea guttatim defluit in vase in quo sit vinũ albũ colligat: de quo cum opus fuerit loca punge: ꝛ de effectu miraberis. ℭ Uel facias sic. Accipe radicũ artanite partes duas: radicũ filicis ebulloꝝ ac lapacij acuti añ. partẽ vnam bene munda: inuoluãtur i stupa aqua madefacta: ꝛ sub prunis cocte subtilissime pistent: que cũ assungia porci masculi tm̃ conducantur ꝙ ad formam vnguenti deueniant ꝛ vtere. ℭ Alij sic faciũt: succoꝝ yue: saluie ac rute añ. li. ß. accipiunt vini decoctionis cornu cerui per frusta incisi li. j. ß. olei camemillini: olei de lilio añ. li. j. simul oia ad succursum ꝛ ad vini cõsumptionẽ bulliant: ꝛ postea ad sufficientiam addita cera fiat vnguentũ: cui ĩfrigidato adde serapini oppoponacis bdelij galbani añ. ʒ. j. masticis croci añ. ʒ. ß. si q̃ ex his teri nõ possunt cũ modico olei aut vini soluatur: ꝛ fiat vnguentũ. ℭ Alij infrascriptũ mirabilia facere referũt quod accipit saluie: mente: ruthe: herbe paralisis. maiorane: nepite: pentafilon: vngule caballine vtriusq; centauree: lingue canis: saxifragie: marubij: aristologie lõge: lauandule: petrosilij: arthemisie: cretani marini añ. M. j. conquassent: ꝛ in bono vino albo infusa per diem cũ sua nocte dimittãtur: deinde bulliãt colent: ꝛ i vino isto postea sic colato pone armõiaci asse fetide: galbani: serapini: añ. ʒ. ij. olei de iunipero: olei de terbẽtina añ. lib. j. pinguedinis gatti siluestris: muris montani: taxonis ac vulturis añ. lib. ß. malassent ꝛ sex aut octo dies in maceratione dimissis in vino albo omnia bulliant simul: exprimãtur: et postea in tali expressione cere modicũ liquefiat sic ꝙ ad vnguenti formã deueniat ꝛ vtere. ℭ Quidã cyrugicus in ꝓuincia ex infrascripto vnguẽto plures ambulare nõ valentes incedere faciebat quod hoc modo fit: tantũ vulpẽ depilatam euisceratãq; in vino decoque ꝙ caro ab ossibus separet: dehinc ossibus ꝓiectis carnẽ illam cõtunde: exprime: ꝛ qui inde liquor egredit in derelicto vino iterum buliat vsq; quo ad formã vnguenti deueniat: ꝛ de eo lib. j. ß. accipe in quo misce masticis: castorei: bdelij: myrrhe: baccarũ lauri añ. ʒ. ß. euforbij. ʒ. ij. ꝛ fiat vnguentum. ℭ Aliqui accipiunt radicẽ cucumeris asinini ꝛ in pasta positam in furno decoquũt: quã subtilissime contritã reseruant: dehinc succoꝝ yue: saluie ꝛ paritarie añ. ʒ. vj. accipiunt: olei vo nucũ lib. j. vini albi. ʒ. viij. ꝛ oia ista ad vini et succorũ cõsumptionẽ ꝛ successiue bulliant: quo facto cuz oleo illo cere parũ addunt: qua liq̃facta ab igne deponũt et cum incipit infrigidari radicũ cucumeris asinini subtiliter contritarũ. iij. ʒ. cõmiscent. bdelij autẽ ꝛ opoponacis: galbani: ꝛ armoniaci in vino dissolutorũ añ. ʒ. ß. ꝛ omnibus mixtis vnguentũ conficiũt. ℭ Quidã in cane magnam deuotionẽ habent: qui ex eius sanguie loca perungunt. Jnquiẽtes hoc in casu isto valere plurimũ. Ex cane itẽ vnguentũ tale cõficiũt: qꝛ mẽsis vni⁹ canẽ iugulant et carnẽ atq; ossa cõfrangunt: successiue oia in bono vino albo decocta cõtundũt: ꝛ in his fortẽ expressionẽ factaz in isto vino derelicto ponũt: in quo postea res infrascriptas cõquassatas bullire faciũt: vt yue: saluie: rute: agrimonie: betonice: feniculi: herbe paralisis añ. M. ß. ꝛ postea ex his expressionẽ adhuc faciũt: de qua lib. duas accipiunt: medulle vo ceruine li. j. pinguedinis porcine lib. ß. ꝛ ista oia ad vnguẽti formã deducũt cũ turis. ʒ. ß. miscẽt baccarũ lauri: castorei: myrrhe añ. ʒ. vj. bdelij. ʒ. v. ꝛ ex his oib⁹ vnguentũ cõficiũt. ℭ Mõtani quidã nõ mõ mãducãt capras sed ex eis etiã plima medicamina cõficiũt. ꝑmo ipsarũ stercus ꝛ sepũ bene simul miscent: ꝛ croci parũ addito vnguentũ ꝯficiũt: qd̃ in hoc valere multũ asserũt. ℭ Alij ipsarũ sanguinẽ cũ vino decoquũt: ex quo postea iungũt loca. ℭ Alij idẽ ex solo stercore cũ farina ordei mixto faciunt. ℭ Et nõnulli stercoris capni sicci ptes. ij. accipiũt farine ordei ptẽ. j. ꝛ ista cũ aceto ꝛ cõi oleo decoquũt. ℭ Unguentũ autẽ de bdelio ꝛ vnguentũ dñi philagrij a mesue scripta in hoc casu plurimũ valẽt. ℭ Ex cerotis vo vnuz alias adinueni qd̃ est in isto casu singularissimũ. Et illud accipit mucilaginẽ altee fenugre. se. lini añ. ʒ. vj. amurce olei de se. lini: olei de lilio: terbentine: picis naualis: sepi hircini añ. ʒ. iiij. litargiri. ʒ. vj. bdelij armoniaci oppoponacis: stercoris ligdi añ. ʒ. ij. fiat cerotũ. ℭ Ualẽt etiã i casu nr̃o cerota oia q̃ ipe mesue suo in antidotario isopi cerota intitulat ꝛ maxime q̃ a philagrio ꝛ democrito descripta sunt. ℭ Ualet etiã cerotũ diapẽte: cerotuz andromaci ex. xij. cõfectũ reb⁹ diaglon ſm descriptionẽ ꝑmã magnũ quoq;. ℭ Ex his q̃ ipe describit emplis valet emplm̃ andromaci emplm̃ filij çacharie ꝛ empla duo oribasij: ꝛ qd̃ est apud vulgares famosum valet emplm̃ de mellıloto. si igit his tibi opus est ab ipo dicto mesue descriptiões reqre. ℭ Et sic de medicamẽtis q̃ mãe incuneate ꝯueniũt: te satis copiosum feci. Solet eni materia talis inter manus sic impeditas detinere: vt in opa sibi debita exire neq̃ant: et pedes adeo rigidos vt bon⁹ patiẽs ambulare nõ possit Nõ mireris itaq; si tibi plura descripsi: qꝛ sepissime cum istis mẽbra dicta impedimẽto soluunt: qd̃ apud vulgares miraculũ reputat. ℭ Sz cũ huic caplo alioꝝ more p laus deo finẽ iponere vellẽ. Ecce quidã veteran⁹ anser clamitans heus tu ingt aialia pla huic tuo caplo opẽ ferunt vt aliq̃. s. cũ sanguie: alia cũ ossib⁹: ꝛ cũ medullis ꝛ nonnulla cũ sanguine: de quib⁹ decoctionẽ amplã fecisti: quã tibi feci iniuriã q ꝑciosum sup oia vnguẽtũ: ꝛ me sic sub silentio ꝑteris calamũ prẽde ꝛ pñte me locũ accõmoda: quos dictabo tibi versus leonios iscribere volo: h̃ cũ meũ vng^m ꝓpter ei⁹ ꝑciositatẽ a ceteris q̃ scripsisti diuersum stilum habeat. mille. n. ꝛ plus q̃z mille ambulare nõ valẽtes ambulare feci. ℭ Ego aũt vnguentuz istud tante ꝑciositatis esse intelligẽs dimisso eo qd̃ inceperã describere laus deo versus dñi veterani anseris eo dictãte vt videbis descpsi Q. si stilũ variare tibi visum sum: ꝑcor mi lector ignosce. Nã sepe digressio stili quoq; variat ꝛ animũ. Tu ergo anseri sua exponẽti leonia carmina aures accõmoda.

Anser sumatur veteranus qui videatur.
Mox deplumetur: vitalibus euacuetur.
Jntus ponantur que subterius numerantur.
Trita caro tota triti mox pelle remota.
Unctum porcinũ thus cera sagimen ouium.
Pondere sint equo sal mel faba sitq; siligo
Hoc post asset: tamẽ assus nõ comedetur.
Uas supponatur sic vt liquor accipiatur.
Quo membris vnctis hic gutta soluit omnis.
Certe hoc vnguentũ prestat super omne talentũ.
Sic per dictamen cũ scripseris hoc medicamen.
Fac laus ampla deo solito de more superno.
Anseris edicto ꝛ eius medicamine scripto.
Sit laus ergo deo finito in tempore libro.

¶ De eius cura materiei que in gipseam seu lapideam est commutata. Capitulum .xix.

Superest materie illius que in gipseā seu lapideam est cōmutata curā ponere: et vt statim te ad actū practicū deducā: fac ex malua atq; bismalua suis cum radicibus. Ex camomilla q; atq; saluia et cū folijs sambuci et vlmi decoctionem: de qua calida tm̄ locū ablue: q ru beat. ¶ Dehinc ex vnguēto īfrascripto punge: qd accipit olei amigdalaꝝ dulciū. ℥.j.ß. pinguedis anatis et galline añ. ℥.ß. mucilaginis: fenugreci extracte cū aceto. ʒ. vj. cere albe parū et fiat vnguētū molle: quo vt dictū est lotōne facta vtere: et hoc tā mane q̄ʒ sero stomaco vacuo fiendu; erit. ¶ Trib⁹ dieb⁹ hoc facto: marchasitā ignitā habeas q̄ irrorēt ex aceto forti: et sup vaporē illū mēbrū lesum tene: et dehinc id ex aceto calido laua: et hoc duob⁹ dieb⁹ facto ad lotionē primā cū vnctiōe illa reuertere: et sic alternatis vicib⁹ vice vna lotionē cū vnctiōe facias: alia vō euaporatione et c. Et est cōis veterū cura. ¶ Aliqui cū pinguedinibus mollitiuis tantū locū intingūt q aliqualr mollis fiat et empl'm infrascriptū postea supponunt: qd accipit armoniaci bdelij galbani nitri sinapis piretri sulfuris añ. ℥. j. litargirij. ℥. vj. olei antiqui lī. j. ß. tantū litargiriū cū oleo decoquūt q spissum fiat: cui postea reliqua miscent et emplastrū seu cerotū faciunt: quo vt dictū est vtunt. Mollitiuis nāq; cum empl'o pscripto si alternis vicib⁹ vsus fuerit nodosam iuncturā aptā suscipe curā indubie cū dei auxilio sanitati restitues. ¶ Aliqui vō ex anetino oleo cera et armōiaco vnguētū ad hūc vsum cōficiūt. Et idē ex armoniaco cū melle et oleo vetusto faciūt. ¶ Et Ras et antiqrū aliq asserūt q radix keyri empl'ata petrificationē omnes remouet de ista herba in pede mōtiū copia repitur: de ea tm̄ infra aliā faciā mentionē. ¶ Gal'. ij. Ras et antiquoꝝ plurimi cū empl'o de caseo a iūctura lapides extrahebāt qd sic fit: pedes porcoꝝ tm̄ salitos in aqua decoques: q totum veluti mucilago fiat: cū quo postea pulueris antiqui casei ptes. ij. misce. pulueriçati vō nasturtij ptē. j. et fac emplastrū qd sup iūcturā appone eā. nāq; rūpit et illā gipseā materiā seu lapideā extrahit. Sepius hoc ingt Rasis vnguentum exptus sum: et innumerabiles patiētes curaui. ¶ Nōnulli antiquū caseū cū oleo pistant: et ex eo locū emplastrāt. Et alij caseū annoꝝ plurium qui sua sit acuitate mordicatiuus valde: cū apoçimate salitoꝝ pedū distēperant: et cū vetusta adipe salita empl'm faciūt: tu aūt qd vis istoꝝ facito. Nā ista de caseo empl'a magis inter alia commendāt. ¶ Sed bon⁹ Rasis in casu nr̄o nōnulla summatim enumerat q̄ poptima sunt. Inquiēs oīa violēta lenitiua in petrificatiōe articuloꝝ cōferūt veluti assungia vetusta medulle ossiū armoniacū bdeliū oleū vetustū et sigia acillinitio cū auripigmēto rubeo trito cū aceto et c. ¶ Et itē inūctio fcā cū litargirio tm̄ cū oleo decocto donec ispissatū sit. Cū quo postea de auripigmēto aliquid incorpet: et talis inunctio multū valet. Que dicta sunt in petrificatione iūcturarū nostris a veterib⁹ multū cōmendant. Et sic talis petrificate materiei cura patet.

¶ De notificatione sciatice qualr et vbi eius demōstratiua signa inueniēda sūt: et qd de ea sit pnosticādū. Cap. xx.

Cum tā podagre q̄ʒ cyragre puenientia medicamenta pcedētib⁹ in capitulis descripta sint. vj. rerum nō naturaliū regimē ad illarū pficiendā curā describēdum fuerat. Sed qr ipm̄ est tam sciatice podagre q̄ʒ cyragre cōe: libet pmo quid sciatica ipa sit inuestigare et tam pnostica q̄ʒ demōstratiua signa ponere: et dehinc ptinētia sibi medicinalia scribere: quib⁹ absolutis his trib⁹ spectebus arthetice rerū sex nō naturaliū regimē cōueniens in capitulo vno pstringā. ¶ Pro sciatice igit notificatiōe sciendū q in nostro corpe os quoddā qd os femoris appellatur; existit. sup quod totū fabricat corpus: ipm̄ nanq; in sua inferiori pte pixidē quandā habet: in cui⁹ medio qdā ossis rotūda extremitas voluit; ista duo ossa quibusdam cū ligamētis simul piungūnt: et talis iūctura scia nūcupatur: a qua sciatica: de qua pñs erit sermo nomē accepit. ¶ Est itaq; sciatica iūcture scie dolorosa passio a mala cōplexione seu materia in ea pternaturaliter existēte causata; res eni quelibet in loco scie malā qualitatē sufficiēs inducere: seu materia ibidē pternaturaliter defluēs passionis pōt esse causa. ¶ Pro quo scito q oēs ille tā extrinsece q̄ʒ intrinsece cause: q̄ supra cap'lo. ij. in quo de arthetice causis agit posite sunt: efficere hanc passionē possunt. Uerum ea a mala cōplexiōe sine materia fit rarissime: pueit et freqnter sciatica a frequētata sup re dura sessiōe et equitandi cōsimiliter assiduatiōe; casus itē aut sup iuncturam illā pcussio eam debilitādo sunt plerūq; sciatice cā. ¶ Si ea sit q velit si ei⁹ in notitiā deuenire libeat ad cap'm. iij. supra recursum habere necesse est. Ipm̄ nāq; demōstratiua signa te clare docebit: ad q̄ inuestigāda illic descriptū ordinē obseruabis. ¶ Sed vltra illic descripta signa si te certū magis reddere cupias an materia ista calida sit an frigida. Empl'm ex farina siliginis cū aceto distēperata sup anchā appone. nā si a causa calida fuerit: dolor remittitur. si aūt a frigida magis augmētabit: et sic sigḡ demōstratiua inuestigādi modū habes. ¶ Pro quo solū supest ppria pnostica signa describere. ¶ Sciendū itaq; q iūctura scie est pfunda multū: quare nisi mltitudo materiei illic fuerit: nullū extrīsecū signū appebit: qd vbi fiat videl; q locus caleat aut frigeat seu respectu caloris rubeat aut in colore alia pmutatio fiat seu inflet et c. exuberātiā materiei denotabit. ¶ In principio pterea sciatice dolore nullo in genu neq; in tibia existēte paucitatē materie significat: sed ipis dolētib⁹ ipi exuberātiā arguit. plerūq; enim vena sciatica q̄ sup coxā et tibiā ad talū vsq; tēdit: nimium replet: cui⁹ causa neruus sibi pximus extēdit: et tūc dolor vsq; ad pedē puenit. Musculi quoq; ex abūdantia materiei extendūtur: ac etiā nerui ppinquātes: et sic dolor vsq; ad genu qnq; puenit: et maior materiei existēte multitudine vsq; ad talū. Ex quib⁹ patet qualiter dolor illis mēbris cōicatus materie exuberātiā denotat. ¶ Sciatica autem sinistri lateris est q̄ʒ dextri molestior: magis tardi⁹ q̄ʒ curā suscipit: modo cetera sint paria. ¶ Rursus varices suፍuenientes sciatice eā psepe soluunt. ¶ Et itē emoroydarū fluxus: fluxus quoq; vētris et pcipue disinthericus: ppter qd antiquoꝝ plurimi suis cū acutis solutiuis pcura sciatice disintheriā inducebāt. Et hec Rasis sepi⁹ se fecisse ait. ppter qd īquit. Quidā laxati pluries et facti disintherici a sciatica curati sunt: q̄ nullis alijs medicinis neq; minutiōe sanari potuerūt. ¶ Ceterū in cōcauitate scie materia ppter amplitudinē vacuitatis iūcture: et ei⁹ pfundū sitū nunq̄ʒ petrificat: plerūq; tm̄ tanta ibidē coadunat vt ligamēta mollificet: et a pixide vertebrū resilire faciat: pp quod necessario patiēs tūc claudicat: et vene quedā q̄ ad inferiora mēbra nutrimentū deportāt obliquant: quaꝝ ob causam in his fit opilatio quedā: q̄ʒuis nō integra: quo fit vt ad ea nutrimentū nō libere trāsire queat: et sic necessario ista tabescūt et extenuant: vt est eius tibia atq; pes et c. ¶ Ueteres itē plurimi Hipo. auctoritate q̄ in secretis suis in capsa eburnea adinuētis scripta repit inquiūt: q si in coxa patiētis sciaticam rubedo trium digitorum quātitatis dolorē nō efficiēs apparuerit: et in ea pruritus vehemens fiat: cū quo patiēs olera desideret. In alio ouū coctū desideret. In vigintiqnq; dieb⁹ moriet. ¶ Amplī sciatica pluribus ex causis: vt Aui. inquit: cū difficultate curat. primo siquidē qr materie ppter loci submissionē illuc facile decurrūt. ¶ Est itē iūctura illa ceteris cōparata vacua multū pluris motus cōplexiōis debilis: ac ppter distantia; a fonte caloris satis magnā frigida valde: vnde defluentes illuc materie nō leuiter digerunt: et sic indigestē remanētes in mēbro vnā malā qualitatē inducūt: cui⁹ causa materie illuc de nouo fluētes malignant: et dolorē psepe molestum magis efficiūt: quib⁹ ex causis fit ei⁹ cura difficilis.

Et ideo Rasis humor inqt melicus flegma grossũ seu cru
dum: ⁊ adhuc modũ de alijs si in ancha fuerit nõ facile ad
naturalẽ dispõnẽ cõuertit. Aui. itẽ inter vehemẽtiores iũ-
ctarum dolores sciaticã enumerat. Et licet mã eradicetur
ꝑpter situm mẽbri velociter redit ⁊c̃. Ex qbꝰ oibus patet
quid sit sciatica: qualr̃ ⁊ vbi venari eiꝰ demõstratia signa
debeas: ac qd de ea ꝓnosticandũ sit.

¶ Qualr̃ materia sciatice sit euacuãda. Cap. xxj.

m Ultum inter sciatice ⁊ aliorum dolorũ iuncturaruȝ
curam interest: ⁊ inter illa presertim q̃ extrinsecus
applicant̃: pro quo sibi ꝓpriã curã ponere cõueni
ens fuit. ¶ Fit itaq; sciatica suis humoralibꝰ cãis inspecus
sepe ex sanguinis abundantia: sepiꝰ tñ a flegmate. peccante
ergo sanguie: qđ ex signis supra tertio caplo positis facile
cognosces alijs consentiẽtibus opus est flõmia. vñ super-
fluitatibuȝ prime digestiõis emissis si abundantia magna
fuerit: basilicã lateris oppositi primo incide. Sequẽti ve
ro die venã lateris sciaticã patiẽtis. ꝑma itaq; diuertit. se-
cunda ꝓprio loco sanguinẽ euacuat. veꝝ vbi tanta nõ fue
rit sanguinis plenitudo basilicã eiusdẽ lateris ꝑmo facias
incidere: ⁊ dehinc sciaticã venã: ⁊ vbi minor adhuc sciati-
cam tãtũmõ: aliq tñ eiꝰ ramũ q inter minimũ pedis ⁊ sibi
ꝓximũ existit icidi iubẽt: affirmãtes ꝙ sicuti ex flõia salua
telle sinistre manꝰ in egritudinibus splenis maiꝰ iuuamẽ
tum cõseqtur q̃ȝ ex basilica: ita in casu nostro ex incisione
illius rami q̃ȝ sciatice vene. Nonnulli in casu isto vbi do-
lor versus domesticã ꝑtem magis declinauerit fieri ex sa-
phena flebothomiã iubebãt: qđ tu facias si libet: q̄ bene
factum erit. Nam ex sola flebothomia hec egritudo ple-
rumq; soluit̃. ¶ Sed apud Ra. Serapionẽ atq; veteres
q̃sdã alios flebothomandi modus talis obseruabat̃: quia
patiẽs virtute cõstãte eũ ꝑ biduum ieiunare ꝑmittebant:
aut ꝑ diem saltẽ naturalẽ: vt voluit Ras. ⁊ dehinc flõmiã
faciebant: q̄ sciatice materia multũ est submersa: ⁊ sic pro
pter ieiuniũ flõmiã tũc meliꝰ cõuenire experti sũt: vt inqui-
unt. hos bonos viros puto ꝑ biduum ieiuniũ intelligere
non velle infirmũ ꝑ totũ tps illius bidui a cibo ⁊ potu pe
nitus abstinere. sed ꝙ soluȝ valde tenui vteret̃ dieta: qđ si
sic intellexerũt bene his assentio. alias nequaq̃ȝ. ¶ Facta
autẽ flebothomia si sanguis amplus ꝓpter colere aut fle-
gmatis admixtionẽ fluidus nimiũ fuerit: sic ꝙ tã digesti-
uis q̃ȝ solutiuis opus sit: copiosũ de his oibꝰ supra caplm
sextum te faciet. ¶ Si autẽ flegma cuiuscũq; speciei fuerit
sit in causa caplm. 7m. 8m. nonũ decimũ ac vndecimũ eum
digerere atq; euacuare sufficiẽter te instruũt. ¶ Nihil eni
quo ad digestionẽ materiei q̃ȝ euacuationẽ inter ciragraȝ
et podagrã ⁊ sciaticã interest. ¶ Sed Rasis in sciatica ex
oleo calido in quo fuerit decocta collogntida ventrẽ inun
gi faciebat: ⁊ inde fiebat vẽtris solutio: ⁊ sic ingt ꝙ dolor
attenuabitur. ¶ Uomitus tñ a Gal. in li. x. tractatuũ. magl
q̃ȝ euacuatio alia cõmendat̃. q tã in pricipio augmẽto sta-
tu q̃ȝ declinatõe cõuenit. ⁊ ꝓm oẽm doctrinã est ex rebus
maxime cõuenientibꝰ: cuius modũ cõcedẽte bono Jesu i
preseruatiuo regimie tibi dabo. ¶ Rursus acuta clisteria
in casu isto a veteribꝰ sũme laudant̃. ꝑmo vt in ꝓnosticis
habuisti cũ his disintheriã inducẽdo sciaticã sepe cura-
bant. Ista eni nõ nisi in corpibus bene robustis fiẽda sũt.
In debilibus autẽ disintheriã inducere nõ est bene tutũ.
Si igit̃ fortia clisteria iponere volueris: fac vt lenitiuũ ꝑ-
cedat: Ceterũ q̃ȝto plus infirmus põt. illud acutũ clistere
retineat. Et ad hoc adiuuat. si ex oleo ro. calido anũ pun
ges. Siq; sup infirmũ latus patiẽs retinẽdo clistere iacue
rit. ¶ Ego aũt i casu isto tale clistere acutũ sic facere cõsue
ui. qđ accipit mercurial' camomille cẽtauree minoris sti-
cados. ℞. j. agarici. ℥. ij. polipodij. collogntide añ. ℥. ß. fi-
at decoctio: de qua accipe. li. j. ß. benedicte: electuarij indi
añ. ℥. ß. salis gẽme. ʒ. iij. olei cõis vl' nucũ. ℥. iij. fiat clistere.
¶ Uel aliter accipe decoctõis ꝑscripte li. j. ß. i qua dissolue
pul'. pillu. fetidarũ seu de hermoda. ʒ. iij. benedicte. ℥. j. oli
cõis aut nucũ. ℥. iij. salis nitri: ʒ. iij. fiat clistere. Ista cliste-
ria satis sũt suauia. ¶ Sed i bene robusto accipe sticados
rute cẽtauree minoris: abrotani. añ. ℞. j. radicũ cucume
ris asinini: ellebori nigri. añ. ℥. j. ß. esule collogntide me-
dulle cartami. añ. ℥. j. se. vrtice. ʒ. vj. cõquassent̃ fiat deco-
ctio. de qua accipe li. j. ß. electuarij indi. ℥. j. ß. olei de ruta.
℥. iij. salis nitri. ℥. ß. fiat clistere. ⁊ est vt experientia didici in
casu nostro mirabile. ¶ Rasis clisteria aliqua ꝓpria po-
nit. Inquiens ꝙ cum his homines mille sanauit: ⁊ q̃ȝ-
uis vreo sin consimilibus clisterijs plurimum commen-
det: nihil de eo tamẽ in his que sequũtur apponit sed eo
vtere si libet. ¶ Primum ergo ex suis accipit corticũ ra
dicum caparrorũ: colloquitide centauree minoris: radi-
cum cucumeris asinini: agarici. añ. ʒ. v. coquãtur in li. iij.
aque ad cõsumptionẽ tertie ꝑtis: q̃ colet̃. ⁊ adde. ℥. ij. mel-
lis: olei nucũ. ℥. iij. salis nitri. ʒ. iij. fiat clistere. ¶ Uel facias
sic: accipe elebori nigri: esule: colloquintide: nasturtij: cen
tauree minoris: camedreos añ. ℞. j. in li. iij. aque decoq̃n
tur tantũ donec tertia pars consũpta sit: postea colet̃: cui
olei antiqui. ℥. iij. adde: ⁊ fiat clistere. Aliud itẽ faciebat. q̄
in tribus libris aque li. j. nitri cõmisceri faciebat: ⁊ in coo-
perto vase ꝑ duas septimanas in sole ꝑmanebat: ⁊ ex col-
lata aqua illa clistere fiebat. ¶ Serapio vero ⁊ antiquoꝝ
nõnulli ex solo almuri clistere fieri iubẽtꝙ in aliquo gros
so rustico facere potes. In delicato ⁊ in eo q intestia habȝ
debilia haud quaq̃ȝ. Et sic patet qualiter humor quicũq;
iste fuerit sciaticã efficiẽs digerẽdus atq; euãndus sit.

¶ De poxismãdis ab extra que sciatice dolorẽ mitigãt ⁊ q̃
eius materiã leuiter resoluunt. Ca. xxij.

s Ap sciam nisi in toto vel in parte enacuata materia
nullum vnq̃ȝ medicamen apponas: nec q in prin-
cipio fluente materia: ex solo oleo ro. vnctionẽ fieri
iubent: vt inde fieret repercussio audiendi sũt: quia vt in
quit Gal. li. decem tractuũ. in iunctura q̃ ẽ ꝓm sciã reper-
cussiuis vti non debemꝰ: q̄ eius in ꝓfundo sanguis com
pellitur: qui in ꝓpinquis vasis ⁊ musculis continet̃. ⁊c̃. q̃
ex causa in supioribus caplis sup iuncturas alias apponi
repercussiuũ omino ꝓhibui: ⁊ sic patet in ꝑncipio frigida
nũq̃ȝ esse sup sciam apponẽda: nec ita calida in gradu ele
uata: quia materiã attrahũt ꝓpter quod tam dolor q̃ȝ cau
sa eius augmentat̃. ¶ Ex quibus patet ꝙ vbi localibus
opus fuerit materia esse debet in ꝑte vel in toto euacuata
oleo igitur de costo: de lilio: de spica: vulpino: de piperibꝰ
vel con fili. vbi vesicationẽ inducere nõ velis vtere. ¶ Ul'
sepo coruino: ⁊ est qd singulare. ¶ Uel ex felle capre cum
pluma locum inunge ⁊ videbis. ¶ Uel rutã ⁊ saluiã cum
oleo cõi decoque: ex quibus calidis emplastrum face.
¶ Uel ex radice altee cũ adipe anseris idem. ¶ Uel acci-
pe spongiã i vino calido decoctõis iuniperi infusã ⁊ forti
ter expressam sup anchã appone. cũq; infrigidari incipit
calefacta iterum reponat̃. Quo pluries facto ⁊ sudore ab
sterso ex aliq olerũ ꝑscriptorũ inunctio fiat: vel ex vnguẽ
to arrogon siue marciaton. Et si cũ quouis istorũ aque vi
tis modicũ adderet̃ preualeret: ⁊ tam sero q̃ȝ mane fiat.
¶ Uel facias sic. accipe saluie. foliorũ lauri: foliorũ sambu-
ci: yue: sticados: rosmarini: camomille: radicũ ebulorum
añ. ℞. j. fiat decoctio: de qua sup ignitos lateres ꝓijce: q̃s
pãnis lineis inuolutos infirmo existẽte in lecto iuxta sciã
appone: ⁊ ibi donec infrigidari incipiũt dimittãtur: dehic
absterso sudore ex dictorũ aliquo fiat iunctio. ¶ Loco spõ
gie seu stuphe sup locum interdum ventosam apponere
feci: ⁊ ea amota vnctionẽ successiue. ¶ Uel potes sic face-
re. accipe succoꝝ rute. yue atq; saluie ꝑtes equales: ⁊ ꝑ libi
to aqua vitis imposita petias imerge: q̃s dolẽti loco sepiꝰ
appone. ¶ Uel empl'm ex mẽtastro fluuiali. ¶ Et alij ex
ruta cũ melle trita idem faciũt. ¶ Uel ex calamẽto aut ex
costo vel enula seu lupino. ¶ Et nõnulli ex sola radice cu
cumeris asinini ꝯsimil'r faciũt. ¶ Uel accipe fimi vaccini
scutellam vnã: florum camomille. ℥. j. ß. rosaꝝ. ℥. ß. ⁊ em-

plastrum face. ¶ Uel idem ex ouino stercore cum farina ordei & aceto fiat. Et alij ex stercore caprino & aceto idé faciunt. ¶ Uel locú ex melle punge: & cum puluere nasturtij salipiça. ¶ Uel idé ex sordicie que i capra pilis tépe quo lactant reperitur facias: & talis multú conuenit: quia ista potius sopi humide naturá sapit qz laudani: & sic leuiter materiá resoluendo doloré sedat. ¶ Uel emplastrú ex nasturtio farina ordei & aceto factú suppone: hoc ei mirabiliter dolorem sedat. ¶ Uel ex stercore caprarum aut vaccarum cum melle emplastrú facias. ¶ Alias ex scamonea cum farina ordei & aceto locú éplari feci. & cótulit valde. ¶ Idé quoq; facit cerotú ex sola resina pini confectú. ¶ Uel facias sic. accipe saluie: pulegij: sauine: aá. ℳ. j. masticis. ℥. ß. cimini baccarú lauri aá. ℥. j. terrátur: & melle addito fiat emplm. ¶ Uel ex melle cum sale trito. ¶ Et alij ex recenti ruta cú vuarú passarum carnositate trita emplastrú faciunt. ¶ Rasis vero cú cinere cauliú & adipe recenti idem facit. ¶ Et hoc ité vnguentú qd recipit collognitide. ℥. iij. conquassent. & cum olei veteris & aq aá. ℥. vj. tantú donec aqua cósumpta sit buliat: dehinc totá exprime: cui adde sigie. ℥. j. eufor. castorei. aá. ℥. ß. & fiat vnguentú: q locú inunge. Que dicta sút doloré mitigant: & materiá leuiter resoluunt: qd huius capituli fuerat intentio.

¶ De antidotis q ciatice materiá a cétro ad circúferentiam trahunt atq; dolorem sedant. Cap. xxiij

Transeundú est amó ad antidota fortiora quorum virtus sit a cócauitate scie ad circúferétiá trahere i quibus qz virtus aliqua mitigandi dolorem insit. ¶ Et a leuioribus quidem inchoans vtaris emplastro ceroneo nicolai. ¶ Uel facias sic. accipe foliorum lauri. ℥. j. piretri. ℥. ij. ß. costi. ℥. iij. ß. nasturtij nitri. aá. ℥. ij. fiat puluis. Dehinc accipe lane succe minutissime incise. ℥. iiij. hác i olo de ruta imerge: & secum pscriptú puluerem in mortario diu ducas tres oui vitellos addendo: & ex isto tam sero qz mane sciá emplabis. ¶ Uel radice enule cápane cum veteri assungia emplastrú face: vel ex calaméto seu nepita. ¶ Uel facias sic. assungiá porcina cú ouis formicarú tere addendo de terra ipsarú cum modico cóis salis fiat emplm.

¶ Uel cú viridi ruta melle & sale addito. ¶ Uel ex stercore cyconie cum assungia idé fit. ¶ Uel accipe bdellij storacis liquide: armoniaci. aá. ℥. j. dissoluant cum oleo irino: aut liliaceo: & locú inunge. ¶ Uel cepe cú olibano & croco sb cineribus decoq: deinde subtilissime pistétur: sic q ad vnguenti formá deueniát: de q locum inúge. ¶ Uel cum succo cepe locú illinias: qué cum pipis nitri puluere salipiça: & spongiá in vino decoctiois cimini ac calaméti infusá desup liga. Est eni in casu isto medicamé valde efficax.

¶ Uel sup locú ex stercore leporis cú vino distempato emplastrum fiat. ¶ Uel tale facias vnguentú: qd accipit radicum brionie: cucumeris asinini: filicis & ciclamis aá. ℥. j. conquassentur bene et cum libr. ß. vini optimi et. ℥. iij. olei antiqui bene coquantur. Deinde subtilissime pistate ad orale passentur sic q in derelicto oleo ista pasta cómixta sit: quibus postea adde storacis liqde: laudani: aá. ℥. j. & si opus fuerit cere tantú q ad vnguéti formá deueniat: cum quo anchá inunge. ¶ Uel facias sic. accipe rute viridis. ℥. iij. squil. ℥. ij. & tantú i li. j. vini & tantundé olei veteris decoquat q vinú consúptú sit: deinde totú exprime: & cú eo ℥. ij. cere liquefacies. Cum qbus postea infrascriptú puluerem adde: qui accipit nitri euforbij pipis bacarú lauri agarici oim subtilissime puluericatorú. aá. ℥. j. & cum terbentine. ℥. ij. ß. & galbani. ℥. j. ß. fiat vnguétú quo vt supra vtere. ¶ Uel accipe galbani serapini armoniaci: oppoponacis. ℥. j. masticis. ℥. ß. vini decoctiois cornu cerui plurimum cóquassati & diu buliti. ℥. iiij. succi rute. succi yue. aá. ℥. iij: mellis. ℥. v. olei de costo: ol. de lilio. aá. ℥. iij. ß. oia sic buliant. & vltimo cere qntú sufficit adde: & fiat vnguentum de quo locú inunge. ¶ Ego autem Rasis iussu ex sulphure subtilissime trito & cum pice mixto emplastrari ancham feci: & plurimú cótulit. Hec eni q dicta sút ad circúferétiá materiá trahunt: doloréq; mitigant. Uerú materiei tanta sepius est rebellio: vt cú pscriptis nec resolui nec ad circúferentiam trahi queat: quo fit vt cótinue dolor augeat. Qua ex re cautericantibus túc vti necesse é. De quibus capitulú sequens adiutore deo copiosum te faciet: & per hoc psens finem recipit.

¶ De antidotis sciam cautericantibus. Ca. xxiiij

Cautericatio de qbus presens capitulum erit nisi prius corpus euacuatú fuerit: haud quaq; approximabis quia vt inqt Ras. & si dolor p ea mitiget derelicto grosso subtile resoluit: ppter qd manés resolutoi fit magis ineptú. ¶ Ut igit ad actú practicú te deducá: qd sepius expertus sum: ex vrticis grecis bene mordacibus tá sero qz mane otticari ancham facias: & dehinc cú aqua salsa lauari: cú hoc eni in medicamie sanitati plres restitui. ¶ Bonus Ra. ex alleo & cepe locum cófricari iussit: & successiue cum illa aqua salsa lauari. ¶ Uel facias sic. acci. vrticarú grecarum saluie aá. ℳ. j. salis pugil. j. contudant: & bulliant in vrina: de qua locú illinias. ¶ Uel ex scordeon cú viridi ruta modico aceti & assungia veteri fiat emplm. ¶ Uel ex radice cucumeris asinini cú assungia &c. vel ex alleo cú assungia. ¶ Uel facias sic. accipe absinthij: radicis ebuli surfuris tritici aá. ℳ. j. sterco. colú. li. j. ß. sal cóis li. j. oḿia tam diu in forti aceto decoquát: q acetú ipz cósumptú sit: & ex isto calido fiat emplastrú. ¶ Uel cum solo vino stercus columbinum decoque: & isto vtere. ¶ Laudat item cauterium ex cantaridibus & staphisagria factú: qd vbi facere velis accipe cantarides sm arté pparatas quot libet: cum qbus parú staphisagrie misce & cum fermeto impasta: & super locú apponatur: & postea que inde vesice facte fuerit apperiant: sup quas vt fortius materiá attrahát caules appone. Cúq; eas cósolidare libet ex vnguéto de cerusa crudo locum inunge. ¶ Uel facias sic. accipe granorú pentadactili. ℥. ij. & cum melle ac butiro vaccino misce & locú emplastra. ¶ Uel aliter accipe eufor. nitri. aá. ℥. j. oli de lilio ℥. iij. cere parum & fiat vnguentum. ¶ Laudat item ex. ficubus & sinapi emplastrú a Mesue. c. escriptum. ¶ Uel hoc facias q alis vsus sum. accipe sinapis ru. ℥. iiij. sinapis. al. ℥. iij. ficuum siccarú. ℥. viij. oli nardini. ol. costi. ol. de casto. aá. ℥. ß. gariofi. macis. aá. ʒ. j. medule panis calidi sicut extrahitur a furno & i aceto remollito. ℥. iiij. & cú vitellis duobus ouorum fiat emplastrum. ¶ Sup omnia emplastra Rasis noster mel laudat anacardinum emplastratú &c. Ingens. Ex melioribus rebus quas dominus creauit in cautericando est mel anacardinú sup pgamenum exteusú: q p duas hores sup locum dimittat. Et si tunc locus ampulatus fuerit remoueat: vesice facte aperiant: & qzdiu potes eas a cósolidatione phibe mel istud anacardinú sic fit ana cardos quot libet accipe & triti p dies 7cm in aceto dimittantur. deinde in igne lento ad tertie vsq; ptis consúptionem buliant. Demú cum infrigidatú fuerit: que supnatat pinguedo colligat. & hoc mel anacardinú veteres appellant. qd vt inqnit Ra. in isto casu mirabiliter opatur. ¶ Aué çoar auté cú veteri oleo tádiu nitrum decoqui faciebat: q ad vnguenti formá veniebat: de quo ancha inuncta vesicatur i breui. ¶ Uel facias sic. accipe calcis viue. ʒ. ij. nitri. ℥. j. piretri. ℥. ß. & cum oleo veteri anatis emplastrum face.

¶ Uel ex cepe cum melle pistato. vel ex bulbo cum mollicie panis & mell: vel ex eufor. cum pinguedine passerum.

¶ Uel facias sic. acci. pipis. ℥. vj. nitri. ℥. v. piretri condisi. aá. ℥. iiij. eufor. ℥. j. tapsie staphisagrie aá. ℥. ß. ol. veteri qz tum sufficit: & cera addita emplastrum fiat. ¶ Ego autem antiquos sciaticos curaui plures: & inter alios vnú in auinione: & alium in taurino q annis plus qz xm & 8o a sciatica tenebant. premissis debitis euacuationibus in siluestri parte p palmú sub genu feci potétiale cauteriú fieri ex viue calcis alkali: & alluminis capitello factú: & amota escara foramen illud cum cecere aut pila ex carne salsa con-

fecta vel ligno busci per menses plures a consolidatione
phibui. ꝛ dei dono cura talis me nūq̄ȝ fefellit. ¶Raſ aūt
nil magis in hoc casu cōferre q̄ȝ actuale cauteriū adinue-
nit: vt fatet̃ cuȝ inqt: in quo assuetus ē dolor anche nil ma
gis cōferēs adinueni q̄ȝ ſi vſtio ſup anchā in loco vno fcā.
In alio ſup coxā ꝛ ī alio ſup tibiā. Ego autē tibiā mō quo
ſupra factū ſciaticā oēȝ antiquā curaui. ¶Plura alia poſ
ſent cauteria deſcribi: ſed qd̄ imediate deſcriptū eſt tante
eſt efficacie neminē vnq̄ȝ fraudās: vt amplius deſcribere
ſupfluum videatur: ꝑ quo huic capitulo finem impono.

¶Regimen ſex rerum nō naturaliū tam in ciragra ſciati-
ca podagra q̄ȝ hora paroxiſmi a quauis cauſa fuerit obſer
uādum. Capl̃m. xxv.

Uperest amō tam ciragre podagre q̄ȝ ſciatice paro
xiſmi hora ſex rerū nō naturaliū regimē deſcribe-
re. Uerū ꝛ ſi plura eſſe poſſunt quorū cauſa ipm̄ fo
ret variādū: vt cōplexio: etas: regio: tēpus anni: ꝛ ſimilia
materiā ſolū inſpiciēs regimē p̄cedens inſcribā. Naȝ ſi p-
ticularia oia huic ꝑpoſito ptinētia annotare velleȝ ꝑpter
longitudinē narratio talis nimiū eſſet tedioſa tātūmō er-
go materiā cōcernētia ponā. Cum cuiq̄ȝ medico ſatis nota
ſint. ¶Si igit̃ queuis arthetica ſanguinis vitio fiat: que
ſanguinē multiplicant: queq̄ȝ eū ſubtiliant ac fluere faci-
unt oia vitanda ſunt. In his igit̃ aerē ad frigidū ꝛ ſiccuȝ
declinare facito. ¶Sōnus ꝓlixus vitet̃ ꝛ diurnus q̄ȝ ma-
xime. ſup ſtratū durū ꝛ nō molle decūbat. ¶Et vbi exer-
citiū facere poſſit tuo tp̄e vt fiat laudo. Fricatōes p̄terea ſi
exercitij loco fierēt: ne verſus infirmū mēbrū materiei at
tractio fiat cauendū erit: imo poti⁹ eam ad cōtrarium tuo
poſſe diuerte: lete viuat: qꝛ dolor letitia plurimū alleuiat̃:
et ſic dulces audire cantilenas inſtrumēta muſicalia ſeu
noua delectantia iuuat p̄limū: qꝛ aīa his intēta nō tā aſpe
re ſeu acute dolorē ipē ſentit̃. Unī Aui. 4°. p̄mi de ſedatiōe
doloris occupari inqt ī eo qd̄ gaudiū efficit doloris vehe
mentiā ſedat. ſobrie viuēdū eſt. ¶Eſt ergo curādū vt vē
ter quaq̄ȝ die ſuū officiū faciat. Et vbi natura ipm̄ nō iuue
rit infraſcriptū cliſtere fiat: qd̄ accipit blitis malue matrū
viol̃. aā. ℳ. j. fiat decoctio: de q̄ accipe. li. j. ß. in qua diſſol-
ue caſſie. pulue. çuccari. aā. ℥. j. olei viol̃. ℥. iij. ſalis triti pa
rum ꝛ fiat cliſtere. qd̄ ſtomacho vacuo ſero vel mane po-
natur. Uel ei⁹ loco vtat̃ ſuppoſitorio aliquo cōi. Q; ſi ſo-
lutiuis alijs opus ſit ſupra in capitulo ſanguineā materi
am cōcernēte qualr̃ fiendū ſit abūde cōpies. ¶Et ſic ſolū
ſupeſt cibi atq̄ȝ potus doctrinā ponere: ꝑ quo v̄tute cōſtā
te ois caro vitāda erit: ꝛ potiſſimū qꝛ ei⁹ freq̄ns comeſtio
vt Raſis inqt. podagrā inducit: vinū q̄ȝ oua vlr̃ oia que
ſanguinē multiplicāt: aceti p̄terea vſus niſi paſſulatū fue-
rit niſi penitus dimittat̃. qꝛ ipm̄ ē maxime inimicū neruis
et ꝑ ꝯſequēs partibus iuncturalibus: qꝛ iſte multū ſt̃ ner
uoſe. verū ſi debilitas vel aliud ad carnes: ꝛ ad ea q̄ ſtatiȝ
dicta ſunt dandū te cogat: in pauca dent̃ q̄ȝtitate: ꝛ qualr̃
infra dicet̃ alterētur. ¶Sint ergo ille carnes edine: vitu-
line: caſtratine. lepuſculorū: caprīolorū: cuniculine: tur-
dorū: ꝑdicū: faſianorū: ꝛ auium rubaliū: ꝛ iſte aſſe conue-
niunt potius q̄ȝ elixe que cum agreſta: ſucco berberis: limo
nis: citranguli: acetoſelle panis cuculi: vel conſilib⁹ alte
rentur. Et idē fiat ſi elixe manducētur. teſte tamē apuleio
platonico vitāde ſūt pulline ac qualearū. qꝛ vt inqt arthe
ticam a ꝑprietate quadā inducūt: ſed vbi māducētur aſſa
ri debent. ꝛ ſuccis cū p̄ſcriptis alterari. ¶Conueniēs fer
culum ſit de rico farre milio: ſeu panico ꝯfracto de ſimu-
la amidone ordeo ſeu auena depilatis: ac interdū de triti-
co: olea oīa vitanda ſūt. ꝛ piſces itē: ſed vbi infirm⁹ tuus
de his māducare velit ſup prunas aſſent̃. ꝛ ꝑ ſalſo aliq̄ ex
preſcriptis ſuccis vtat̃. ¶Sunt ꝛ fructus oēs quoq̄ȝ vitan
di p̄ter quoſdā q in ſe quādā ſtipticitatē habēt: vt ſunt pi-
ra neſpila: ꝛ ſilia q̄ interdū conuenire poſſunt. Nuces au
tem auellane ꝛ oia que caput facile fumāt: dimittēde ſunt
verum pinee a veteribus plurimū cōmēdant̃: in ſe omnē

virtutem habent: qua cerebrum ꝛ neruoſa mēbra confor
tant: ſed panis ſit a furfure bene mundus cum nullo aut
pauciſſimo ſale pinſatus. ¶Uinū vt eſt dictū penitus de-
uitet: cuius loco ordei aquā bibat: ꝛ ſi ꝑ prius ferrata foret
nō malum eſſet. cum qua ſi libet ſyrupū roſa. de ribes: de
ſucco ace. de limonib⁹: de acetoſitate citri: vel aliquē taleȝ
poteſt cōmiſcere aut vinum granatorum. vel de berberis
ſeu çucca. roſa. ¶Et hoc regimē illis cōuenit: q arthericā
ſanguinis vitio patiūtur: ꝛ illis quoq̄ȝ in q̄bus ea ſit cauſa
colere. Uerum tales acuitatē colere reprimēdi gratia ex
fructibus vti interdū prunis amarilibus ꝛ h⁹ poſſunt. Et
ex oleribus lactuca: portulaca: boragine endiuia ꝛ cucur
bita. ¶At vbi flegma arthericā ipām efficeret aliud a pre
ſcripto eſt obſeruandum regimē. nā aer ad calidū ꝛ ſiccū
vt declinet facito. Exercitiū autē vbi fieri queat congruiſ
horis fiat. Fricatiōes vero cauſa diuerſionis fieri poſſunt
ſed ne verſus mēbrum patiens fiat caue: ꝛ qd̄ eſt oib⁹ iun-
cturarum dolorē patientibus cōe: vt lete viuat procuret.
Sobrie manducet. ¶Et quaq̄ȝ ꝓcurandum ē die: vt prie
digeſtionis ſupfluitates emittātur. ꝛ vbi natura pigra fo-
ret tale cliſtere fiat: quod recipit malue blitis mercurialiſ
camomille: florum boraginis: ſūmitatum caulium rubeo
rum. aā. ℳ. j. fiat decoctio. de qua accipe li. j. ß. in qua diſ
ſolue caſſie fiſtule: pul. çuc. aā. j. mellis roſa. ℥. ij. ß. hyerepi
gre. ℥. ß. ol̃. oli. ℥. iij. ſalis triti parū: ꝛ fiat cliſtere. Uel hui⁹
loco aliquo ſuppoſitorio cōi vtere: nam ſi materiei dige-
ſtionem quereres: ꝛ ei⁹ quoq̄ȝ eductionem capitulū ſepti
mum octauū nonum decimū ꝛ vndecimū modū tibi p̄beȝ.
¶Et ſic ad cibi ꝛ potus regimē veniēdo ſit panis eius ali-
qualiter furfureus cū aliquantulo ſale pinſatus. Largior
preterea vſus carnium q̄ȝ in precedenti tibi eſſe poteſt. ꝛ
ſic predicte carnes cōueniunt: ſed cum ſuccis tactis alte-
rande non ſūt: immo potius cū canella: cardamomo. ℥ȝ.
et cum ſimilibus māducētur: ꝛ maxime ſi ſaporibus vti li
bet. quia in caſu iſto talia aromata in ipſis ſaporib⁹ con-
diendis plurimum conueniūt: ſiue he carnes aſſe fuerint
ſiue elixe. Poteſt ꝛ de his ſpeciebus ſuiſq̄ȝ ferculis man-
ducare: que fercula ex rixo farre ꝛ ex illis que ſupra tacta
ſunt fieri queunt. ¶Piſces omnino vitet ꝛ fructus atq̄ȝ vi
num. cuius loco mellis aquā bibat: cum qua aliquot pipe
ris grana conquaſſata: ꝛ cinamomi parum cum modico
macis: omibus in petia rara ligatis buliant. Q; ſi vinū bi
bere voluerit ſit nigrum inter potens ꝛ debile mediū pu
rum potius q̄ȝ limphatum: modo de eo quātitatē modicā
ſumat. Et ſi cerebri ꝑpter debilitatem aut quoduis aliud
limphare vinum libeat cum aqua ferrata limphetur. Et
ſi cū aq̄ mellis id quoq̄ȝ fieret peccatum mortale nō com-
mitteres. In aq̄ p̄terea iſta aut ī vino qd̄ tu⁹ patiēs bibitu-
rus eſt: ſi candens aurū vicibuſ aliquot extingueretur ni
hil ſupra. Et in hoc ſex rerum nō naturalium regimē taȝ
podagre ſciatice q̄ȝ ciragre materia a quauiſ proueniant
paroxiſmi hora cōueniēs terminatur: qd̄ ipſorum curati
uo regimini finem imponit.

¶De regimine ab arthetica preſeruatiuo: ꝛ primo rerum
non naturalium. Cap̄. xxvj.

Sta adeo domīa arthetica familiaris nature: vt quē
ſemel deprehenderit talem ſecum amicitiā contra
hat ꝙ bis in anno ſi non plurieſ niſi ab grandi cau
ſa teneatur: eum libenter viſitet: vere. ſ. ꝛ autūno qd̄ dep-
henſos plurimū grauat: immo tali ſine amicitia libenter
pertranſirent. ¶Qualiter igitur ea hora qua ipſos deti-
nent recipienda atq̄ȝ tractanda ſit ſatis ſupra te docui: at
cum ea tam inuite ab oibus recipiatur eſt preuiſio talis ꝑ
poſſe fiēda: qua nūq̄ȝ ei reueniendi poteſtas detur: vl̃ ſal-
tē rarius ſolito veniat. ꝛ ſi tñ venerit ea pellendi in breui
vob doctria detur. ¶Et ꝑ hoc regimē preſeruatiuū aggre
dior qd̄ modis tribus aſſequi poſſum⁹. ¶Primo vt mate
riei que arthericā efficit: generatio ꝓhibeat̃. ¶Secundo
ſi que generetur res ꝓmptas ad eā educēdam habeam⁹.

¶ Tertio vt membra tam mandantia q̄ȝ suscipientia talit
confortenť q̄ mittens nō mittat: ⁊ q̄ suscipiens ad eaȝ su
scipiendam indisponatur. ¶ Primum naq; p conueniēs
sex rerum non naturalium regimē assequemur: qđ bon⁹
rasis summatim tetigit. cum inquit laborās arthetica eui-
tare vinuȝ debet cibum diminuere: ⁊ pro pte maiori sui tē
poris sero vti fame: nauseatiuas cauere satietates ac vene
reos actus. Nutrimētis vero vtatur tenuib⁹: vomitu ī mē
se pluries die quaq; motu: ⁊ vbi fieri nō possit fricationi-
bus. supabundantem deambulationē deuitet: his igiť sic
peractis passio nō reuertetur ⁊c̄. ¶ Sed de his particula
rius differendum est: vnde veluti in precedenti capitulo
etas tempus: anni regio: sexus ⁊ similia: q̄ȝ materia ipsa ꝟ
regimen variare potest: verū si dictorum vniuscuiq; ꝓpriū
describere regimē vellem tractatulus nimis prolixus fie
ret: ⁊ sic legentes tedio afficeret: quas ob res extrema re-
spicientia caliditatē. s. ⁊ frigiditatē solum miscebam: per
que qs sciet ad alia particularia intermedia facile deue-
nire. ¶ Ad intellectuȝ igiť datum in dispositōe calida aer
calidus vitandus erit. Et inter alia meridionalis ⁊ vento
sus p̄cipue. talis enī neruis debilib⁹ plurimū obest. Et itē
quelibet aeris mutatio: ⁊ p idem frigus quoq; valde eui-
tandus est. Ex quibus patet pro posse temperatum eligē
dum fore. ¶ Somnus autem ⁊ si diuturnus sit euitandus
peccatum tamē potius fiat in eo q̄ȝ in vigilia. ¶ Exerciti-
um temperatum qđ debitis horis fit cōuenit plurimū. Et
ideo Rasis in podagra inqt. nō est res vtilior motu. Sed
ad eum gradatim patiens assuescat: quia onus ⁊ si vehe-
mens fuerit paulatim admodum sustineť. Et conclud t
q̄ ex hoc dolor omnino tolletur. verum cum lassari inci-
pit: est ilico quiescendum. nam quotiens exercitamur cū
lassatio incipit: liquefit caro: ⁊ supfluitates in articulis et
in musculis congregantur ⁊c̄. vt idem Rasis inquit. Ce-
terum in podagra atq; sciatica nō multum equestre exer
citium frequētetur. cum sit humorū ad inferiora causa de
fluxus. sed vbi quis exercitiū facere nequeat. ante cibum
faciat fricationes fieri. ¶ Furor p̄terea atq; ira sunt omni
no vitanda: ⁊ alia itē supflua anīe accidētia. raro est vtēdū
coitu. nam capitulo de causis supradictum est vna ex po-
tissimis arthetice causis est ip̄e coitus supfluus. s. ⁊ potissi-
mum supra cibum. Unde artheticos quosdā vxoratos vi
di qui p pte maiori tpis in lecto gutta deprehensi pmane-
bant: ⁊ mortua vxore rarissime eam incurrebāt. capti ve-
ro facile a paroxismo leuabātur. ¶ Moderate igiť eo as-
suetus vtať: quo licentius sanguinei q̄ȝ colerici seu flegma
tici vti multo possunt. ¶ Sobrie atq; tpate viuendū ē: naȝ
in cibo ⁊ potu dissoluti ab hac passione difficillime preser
uari queunt. ꝓcurandum rursus est vt venter suuȝ quaq;
die officiuȝ faciat. Sed vbi natura pigra foret: clistere aut
cōmuni suppositorio vtať bonum est. ¶ Cibi autē ⁊ potus
capitulum p̄cedens doctrinā satis large ponit. sed vt ipsa
rum habitus melior fiat: eorū aliqua rememorare libet.
Inter cetera igitur carnium comestio frequens euitetur:
et potissimū pullinarū atq; qualearū: cum he vt dictuȝ est
apulei platōico teste artheticā a ꝓprietate quadā gignāt.
Sed cōtra ericij caro a ꝓprietate artheticis cōuenit: vt in
quit Haliabbas. Aquatice aues vitenť oīes ac columba
rum pulli: ⁊ iterū carnes oīes salse. legumina itē oīa vi-
tentur. Nā Elenes vt Gal. inquit. Cum ꝓpter indigenti
am legumia manducassent arthetici facti sūt omnes. nō
de pasta manducandū est ferculum nec casseatū quoq; vt
offe arthocree ⁊ similia. Raſ tamē recentē caseuȝ in cibo
cōmēdabat. Credo quia humores ingrossando ad mem-
bra defluxum ipsorum ꝓhibet: tu autem eo vtere si libet.
Butyruȝ tamē recēs huic passioni: vt Haliabbas inquit:
a ꝓprietate conuenit. ¶ Fructus iterū nisi ad coleram re-
primēdi causa fiat: sunt euitādi: in quo casu pruna ac ama
rilla possunt interdū cōuenire: ⁊ interdū q̄ȝ pira. vt inqt
Rasis. ⁊ hoc cōcediť q̄r stipticitate sua humorū ad iunctu
ras fluxum ꝓhibent: qua ex re ceteri q̄q; fructus stiptici
interdū conuenire possunt: vt alias dictū est. sicuti sunt ci
tonia nespila ⁊c̄. ¶ Ex q̄bus cōueniūt lucij: pergie: tema-
li: striligiones: augenes: truitale atq; carpiones: de mari-
nis taceo: cū non bene mihi noti sint: ceteri vitandi sī om
nes. Et debent māducari pisces in aqua vel sup prunas
decocti: cum q̄bus si sapore vti libet p̄cedens capitulū q̄-
re. ¶ Ex oleribus cōueniūt borago: endiuia: lactuca: por
tulaca: ⁊ cucurbita: nā regimē corporis colerici: vt Raſ in-
quit. cum humectatōe fieri debet. Conueniūt quoq; ⁊ illa
que in p̄cedenti capl̄o in dispositiōe calida fercula laudā
tur: verum vt inqt Raſ. Caules a ꝓprietate artheticis cō-
ueniunt: ac oīa que ebrietatē ꝓhibent: q̄r illa inquit san
guinē ⁊ humores ingrossant. Et in hoc casu q̄ȝ pentafilō
plurimū cōmendať. ¶ Uinū oībus ab auctoribus ꝓhibe
tur. Sed certe durum est assuetos ip̄m ex toto relinquere.
Cum sepius debilitetur stomachus intātum plerumq; vt
artheticā euitare volens in deteriores egritudīes cadat.
Quāobrē nemini vnq̄ȝ nisi in poxismo existenti vinuȝ ex
toto ꝓhibui. Sit igitur inter subtile ⁊ grossum tenēs me-
dium cū aqua pluuiali ferrata seu cisterne limphatū: ⁊ de
tali tpate bibat. Nam in hoc casu vt Raſ. 9°. ad almāſ. in
quit. stiptica cōueniūt. Sed q̄r a mēbris facile vinum tra-
hitur. Sūmope cauendū est: ne ip̄m in ieiunio bibať. sȝ ter
tiam ptem aut medietatē sui cibi anteq̄ȝ bibat assumat: ne
a stomacho ad mēbra alia ita leuiter trāsire queat. Inter
duos puta past⁹ ⁊ maxie cibo nōdū digesto vinuȝ nūq̄ȝ bi
bat. ip̄m enī cibum indigestum ad mēbra tunc penetrare
facit. Noster bonus Raſ in hoc casu lac in potu mītū cō-
mendat. presens igiť regimē materia existente calida cō-
plexione: regione ⁊ alijs q̄ȝ calidis obseruandū erit.
¶ Sed vbi materia frigida fuerit aerē ad calidū declinare
facito: ac totū vl̄r regimē aliud: ⁊ huic capitulo statiȝ finē
imponā: oīa que in precedenti materia existēte frigida
descripta sunt huic loco ponēda. Ad aliud igiť si opus est
te remitto. Uerū vbi multitudo materiei nō affuerit diu-
reticis interdū vti putile valde erit: q̄r vt in cura artheti-
ce frigide Raſ ⁊ Aui. inquiūt. ꝓuȝ sanus est vti que vrinā
prouocant ꝓdesse plurimū consueuit. Et p hoc modus p̄
mus p̄seruationis habeť: quo materiei generatio artheti
cam efficiētis ꝓhibeť ⁊c̄. ne igitur ꝓlixitate nimia tedio le
gentes afficiā: ⁊ que huic capl̄o necessaria sūt tā in presē-
ti q̄ȝ in p̄cedenti descripta sūt: ⁊ huic finē impono.

¶ Qualr̄ tam flōmia q̄ȝ vniuersales purgatiōes p̄seruādo
ab arthetica fieri debeāt: ⁊ que sint solutiua in vsu quoti-
diano sumenda. Capl̄m. xxviij

F Rugalitas sup oīa arthetica hominē p̄seruat: sȝ
cōnata est nobis libertas. que si in toto aut in par-
te tollatur in ꝓhibita naturali quadā vi ferimur: q̄
fit vt arthetici quibus pl̄ima eorū que eis cōia erant ī vsu
ꝓhibentur male tollerēt: ⁊ sic sensualitate plerūq; potius
q̄ȝ ratiōe ducti p̄scriptū regimē nō obseruant: cuius causa
supfluis humoribus abūdāt: q tunc ad iūcturas defluētes
causa sūt arthetice: p cui⁹ ꝓhibitiōe p flebothomiā vl̄ ali-
ter eas educere necesse est. Et in pte p hunc moduȝ scđm
p̄seruatiōis assequemur. vn̄ Raſ pingues inquit. q exer
citio vti nō possunt p laxationē qualibet hebdomada fa-
ctam a doloribus iuncturarū custodiri queūt. tunc ei ma-
teria nō erit q̄ manari ⁊ expelli ad articulos possit ⁊c̄. ve
rum hoc quoq; p vomitum fieri potest: cuius doctrinam
auxiliante deo sequēs capitulū tibi dabit: presens v̄o qua
liter flebothomia ac vl̄es purgatiōes fieri debeāt ostēdit:
domestica cum hoc quedā solutiua in quotidiano vsu su
menda ponēdo. ¶ Sed si tam eorū q̄ enarrata sūt q̄ȝ dicē
dorū iuuamēta cōseq̄ desideras: q̄ bon⁹ Raſ ponit docu-
menta obserua. alias te nihil fecisse scias. Inqt enī omnis
euacuatio vt vomitus minutio: potio laxatiua ꝓuocatiua
vrine sudor ⁊c̄. quādo suo loco facta sint: dolorē auferunt
omnino: nisi cū hoc repletione cibi ⁊ potus infirm⁹ reple

tus fuerit: qm̄ si mēbra vacua fuerint ⁊ venter plen⁹ sup/fluitates magis q̄ solēt trahēt. Et subdit Gal. auctoritate et ideo medicorū nullus quēquā in iuncturis patientē ni si sapiēs fuerit ⁊ medico obediēs in cura suscipiat. ¶ Pre seruādus igit tu⁹ in obseruatiōe regimīs sex rerū nō nā lium diligētiā suā ponat. tūc eorū ei virtute q̄ sequunt ab arthetico dolore in quo loco iste fuerit deo cōcedente cō seruabit. ¶ Primo igit calē materie cōuenientia nōnulla de scribā: scdo frigide: ⁊ tertio mixte. ¶ Materia itaq̄ existē te calida si sanguis ea fuerit vel saltē a pdominio sangui/nea veris tpe ceteris cōsentientibus minutio fienda erit. Et in sanguinea qdē pura copiosior. Qz si i autūno q̄ȝ san guinē abundare pcipies: consilit' quoq̄ȝ fiat. Sed multo at q̄ȝ multo in quātitate minor. illo eni tpe raro imo rarissi/me sanguis sola quātitate peccat: qua ex causa erit fm exi gentiā corrigendus: digestiua: ⁊ dehinc farmacias appro priatas exhibēdo: qđ capitulū sextū supra te facere instru it. ¶ Si aūt colera peccās fuerit flōmia haud quaq̄ȝ fiat. Sȝ digestiuis ⁊ solutiuis vti debes q̄ ad hoc ꝓpositū supra ca pitulo q̄ȝ sexto describūt. ¶ Et materia existēte flātica fle bothomia minime opus erit. sed tā vere q̄ȝ autūno erit di gerēda. ⁊ dehinc patiēs cū appropriatis farmacādus: cui⁹ modū capitulū septimū cū sequētibus tibi dabit. Et quia materia cōmixta vtplurimū existit fm ei⁹ pdominiū di/gestiua appropriata cōmisce. Et de farmacijs idem facito ¶ Uerū his purgatōib⁹ generalib⁹ nō obstātib⁹ in his su/perflui humores cōtinue generāt: ⁊ sic ad taliū pseruatio/nem necessaria est eoꝝ frequēs eductio: ꝑ q̄ clisteria que dam ⁊ alia nōnulla solutiua benedicta in continuo: vt ita loquar sumēda vsu describēda sūt. ¶ Materia itaq̄ȝ pec/cante calida clistere vtere. qđ. xxiiij. caplo supra materia calida existēte describit: ⁊ vnū tale ad min⁹ qualibet heb domada debet pseruādus accipere. ¶ Et de infrascripta confectiōe bis vel semel saltem q̄ accipit pruna quotlibet et bulit: ⁊ dehinc pastā face quā reserua: ⁊ illorū q̄ supfluit decoctiōe res infrascripte buliāt. vt viol. herbe palesis. sti/cados: scolopēdrie: florū boragi. buglose: aā. ℥. j. iiij. se. frigidorum. ℥. j. feminis papaue. albi se. lactuce endiuie. ana. ℥. ß. liquiritie passularum. aā. ʒ. vj. polipodij. folicu/lorum sena. aā. ʒ. vj. fiat decoctio ⁊ cum portiuncula eius pro delicatis lib. j. māne dissoluat: pro alijs vero cassie be ne pinguis. ℥. vij. quā reserua. deinde. ℞. tamarindorū bene pinguiū. ℥. iiij. de qbus vna bulitiōe bulitis fortis fi at expssio vero in pauculo dicte decoctiōis corticū mira. indorū. ℥. j. hec in infu. ꝑ diē cū sua nocte pmaneat: ex qb⁹ postea fortis expressio fiat quā pariter reserua. Successi/ue reubarbari. ℥. j. accipe ⁊ spice nardi. ℈. ß. que cū modi/co irrorent vini albi. Irrorata in aqua lactis ꝑ horas. x. i/fusa pmaneāt: ⁊ de his postea forti expssione facta reserue tur. his sic pactis. ℞. prunoꝝ paste. li. j. ß. çuchari lib. j. et cum his oīa pscripta misce: mānā seu cassiā extractā: suc/cessiue tamarindorū expressionē: postea illā de mira. acil lam de reubar. ⁊ cū lento sine fumo igne ad optatarū for/mā simul oia decoquant. Cūq̄ȝ infrigidari incipit: addat cinamomi electi subtilr puluerizati. ℥. ß. sandalorū alb. ⁊ ru. florū sticados. aā. ʒ. j. coral. ru. ℈. ij. quib⁹ oībus mixti totū pondere: ⁊ ꝑ ipsius. ℥. qualibet scamonee in pomo decocte. iiij. g. misce: isto igit dilectissimo electuario bis vel saltem in hebdomada semel. a. ij. ad. iiij. ʒ. vsq̄ȝ ꝑ. ij. aut. iij. horas ante prandiū pseruandus tuus accipiat: plus ta mē aut min⁹ fm q̄ in eo opari pcipiet: ⁊ fȝ maiorē aut mi norē humorū multiplicationē rarius: aut frequēti⁹ erit de electuario isto sumēdū est ei in hoc casu cōuenientissimū. ¶ Ac si quis ad hoc ꝓpositū pillulas pdiligeret. ℞. aloes ℥. ij. epithi. reubar. aā. ℥. j. gūmi arabici. ʒ. ij. myrre masti. cis croci. aā. ʒ. j. scamonee in pomo decocte. ℈. ij. sticados se. peonie. aā. ʒ. j. spice. ℈. j. fiat ex oibus puluis sup quem endiuie succū donec coopertus sit pone: ⁊ in sole aut super cineres calidos desiccet: ⁊ hoc tribus vicib⁹ facto totum i

puluerē redige: ⁊ cū syrupo de sticados pastā cōfice: de q̄ cum opus fuerit pillule minute fiāt: de qbus ꝑut eas op e rari deprehendes: tres quinq̄ȝ aut septem tuo pseruando bis: aut saltē semel in hebdomada ꝑ duas horas ante pa/stum ꝑ vice tribue. ¶ Et si puluerē potius q̄ȝ pscripta di/ligeret: talis fiat: qui accipit pulueris foliculoꝝ sene. ℥. j. ß cinamomi. ʒ. ij. croci diagridij. aā. ℈. j. macis. ℈. ß. çinçi. se. peonie sticados. aā. ℈. iij. tartari al. ℥. j. ß. fiat pul. cui⁹ dos. a. ʒ. j. vsq̄ȝ ad. ʒ. j. ß. ꝑ. ij. aut. iij. horas ante pastū cū aqua la ctis endiue vel cū brodio pulli: ⁊ cum pluere isto vt gu/stui delectabilis fiat magis potes de çucharo ꝑ libito ad/dere. ē. n. in casu nostro mirabil'. ¶ Uaria est appetituū di/uersitas. hanc igit ob cām putile visum mihi est in varios modos solutiua describere. ¶ Si ergo electuaria pillulas seu pulueres quos ex sua natura renueret horū loco ab. ℥. ß. ad vnā vsq̄ȝ cū dimidia de syrupo capitulo sexto descri pto recipiat. ⁊ illi⁹ receptio incipit. Accipe corticū mira/bo. citrinorū ⁊c. Ista itaq̄ȝ solutiua materie colice ꝑsimili ter seu a pdominio in pseruatiōe fm ordinē datū plimus conuenuit. ¶ Sed materia existente frigida infrascripte pillule poptie sūt que habēt. ℥ȝ: ʒ. ij. cinamomi. ʒ. j. croci. ℈. ij. salis gēme. ʒ. j. ß. agarici. ʒ. vj. aloes. ℥. ij. formet pasta cum oximelle squillitico de q̄ cum opus fuerit pillule mi nute fiant: de quibus tres: quinq̄ȝ: aut sex ꝑ vice bis i heb domada sero cū dormitū iuerit pseruandus accipiat. sed sit ei tunc cena leuis. ¶ Uerū quia vtplurimū artheuco/rum materia est pmixta. ℞. cinamomi. çinçi. carpobalsa/mi. aā. ℈. iiij. dragaganti masti. aā. ʒ. ij. ß. reubarbari. ʒ. vj. agarici. ℥. ß. sticados se. peonie. aā. ʒ. j. ß. aloes ad pōd⁹ oiuȝ et cū oximelle sqllitico magdalion fiat: ⁊ ex eo cū op⁹ fue rit pillule: quarū dosis sit a. ℈. j. vsq̄ȝ ad. ij. in hebdomada bis vel semel saltē. ¶ Modernorū plurimi tātā in terbē/tina confidentiā posuerūt: vt ex eius quottidiano vsu plu rimos ab arthetica preseruatos affirment: ⁊ senes q̄ȝma/xime: quia vrinā ꝓuocat ⁊ ventrem lenit. vt Sera. in suo de simplicibus inquit: ⁊ hoc idem dicit. A. 2⁰. cā. capitu lo de grano viridi. Cum inqt: q̄ eius gūma: ⁊ est terbenti na ventrem lenit: si ex ea auellana vna vel nux vna in ie iunio sumat: ⁊ sine nocumēto viscera mūdificat: ⁊ renes abstergit ⁊c. vn. 3ª. ꝑ. doc. 3a. capitulo de nutriendis seni/bus: eam plurimū q̄ȝ cōmendat inquiens q̄ ad magnitu dinem vnius auellane: aut duarū: ⁊ vt multū triū a seni/bus in ieiunio sumptū his valde cōfert: quoniā ipsoꝝ na/turā sua proprietate mollificat: ⁊ sine lesione abstergit in/teriora ⁊c. hanc itaq̄ȝ ob causā artheticis cōferre videt: ac quia neruos ⁊ loca neruosa de se q̄ȝ confortat. ¶ Sed cōi/ter practicantes eā mane stomacho vacuo cū nebula pre bent. Ego autē cum çucharo ⁊ pillulas cōfici iubeo: de q bus. v. aut. vij. ⁊ plꝰ: si libet ꝑ horas. ij. aute prādium pre seruandus recipit: ⁊ est delicata magis. igit audacter vte/re: quia nocumētum nullum inferre possunt: ⁊ certe in h̄ casu plurimum conferunt: vt ipse vidi. ¶ Ad hoc ideȝ ꝑ/positum clistere vtile. accipit brodij recentium carnium li. j. ß. cassie pul. çuchari. aā. ℥. j. mell' ro. ℥. ij. ß. olei cōis. ℥ iij. sal. triti parū: ⁊ fiat clistere. Cuius vsus sit ad minus in hebdomada semel. ¶ Plurima hic domestica solutiua q̄ de intentione presentis capituli forent describi possent: sȝ quia medicus oīs fm quā ꝑ tunc intentionē habet solu tiuis vti debet. his paucis mihi domesticis contentus esse volui: inspiciēda nāq̄ȝ est preseruandi dispositio tā respe ctu sexus etatum consuetudinum regionum artium et si/milium: q̄ȝ respectu cōplexionis mēbrorum: ⁊ etiam acci dentium: ⁊ iuxta hoc sunt nedum solutiua ista: sed oia q̄ȝ que ad preseruationē ab arthetica ptinēt multipl'r varian da: q̄ in mulieribus. verbigratia. menstruare solitis sunt mense omni mēstrua ꝓuocanda ⁊ emorroyçantib⁹ emor royde: ⁊ ita de alijs ꝑditionib⁹ q̄ humano corpi multipli/ces inesse possunt fiendū erit. Sit ergo de his oibus me/dicus auisatus: quia si sic indifferēter procederet: posset

preseruandũ suum ad alias piculosiores egritudines q̃ȝ sit arthetica pducere. Et sic habes qualr̃ tam p flebothomiam q̃ȝ purgatiões naturales: q̃ȝ etiã solutiua nõnulla ĩ vsu quotidiano sumẽda sit arthetice materia: q̃ de nouo continue generaꝛ educenda: p qđ in parte modum ſm p̃seruationis assequimur.

¶ Qualr̃ ꝛ quõ ꝛ cũ q̃bus ĩ p̃seruandis ab arthetica sit vomitus prouocandus. Cap. xxviij.

r Estabat ad ea cõplẽda que secũdi modi intẽtionis fuerãt de vomitu aliq̃d scribere: qui in hoc casu vt supra dixerã. a Gal. libro decẽ tractatuum: tam ĩ arthetice cura q̃ȝ in p̃seruatiõe magnifice cõmendaꝛ: qđ idẽ facit cum in de anche dolorib⁹ tractat in libro suo℞ experimẽtorũ in quiẽs q̄ patientiũ artheticã melior medicina est vomitus. vñ. A. 4ª. p̄mi. caplo. xi. Egritudines inquit que sũt digniores: vt iu his vomit⁹ fiat sunt cronice: sicut ydropisis melã lepra ꝛ epilensia: sciatica et podagra. Et breuiter antiqui om̃es in p̃seruãdo hominez ab arthetica vomitũ q̃ȝ maxime laudãt. In his potissimum qui sũt ad vomitum apti. ¶ Sed artheticorũ plurimi non sine magno periculo vomunt: vt sũt stomachum debilem habentes collum longum: ac gracilem cũ epigloto foris eminẽte pectus strictũ carne nudum ventrem tenueȝ: ac macrũ qui consimiliter male: ac difficulter anhelant qui sunt ad spuendum sanguinẽ apti. ac qui quoq̃ȝ nimium sunt pingues: in his nãq̃ȝ difficilis laboriosus ac timorosus est vomitus ꝛ maxime si difficulter euomũt: nec fuerint ad vomitũ assueti. In talibus nãq̃ȝ puocatio vomitus sepissime in his vijs anhelitus venas findit: ꝛ tales ad ptisiȝ tandẽ p ducit: ꝛ ista est fere sentẽtia antiquorũ omnium. ꝛ p̃cipue Rasis tertio ad Almã. capitulo de iuuamẽto ꝛ nocumẽto vomit⁹. Et pricipis Abolai. 4°. p̄mi. capitulo allato: vbi pretactas cõditiões fere oẽs enumerat: subiungẽs tamen q̄ vomitus qui facile fit hora necessitatis maximi ẽ iuuamẽti. Et idẽ ponit. x. tertij. c°. de vomitu. §. Et administrat⁹ quidem vomitus cum equalitate ꝛc̃. ibidem tamẽ subdit q̄ eius assiduatio stomachi virtutẽ maxime debilitat et eum lacunã supfluitatum facit. Cum quo corpus desiccat ac debilitat: ꝛ pectori epati oculis ꝛ pulmoni plurimũ nocet renes que plerũq̃ȝ findit. Ex quib⁹ oĩbus patet quantum sit vomitus in casu nostro cõueniẽs: ac q̃bus etiã: sed vbi cetera sint paria corpa macra. vt Auic. quo supra inq̃t colericam complexionem habentia ad vomitum sũt magis apta. Nam in pinguibus tutius ẽ farmacijs vti q̃ȝ vomitum puocare. ¶ Nũc autẽ supest cõditiones in puocãdo vomitũ attendendas ponere. In his aũt qui ad vomitum sunt apti bis in mense vna die post aliã est vomitus prouocandus: vt si die p̄ma quicq̃ȝ remãserit possit in 2ª p vomitũ educi. vñ Cornelius Celsus medicine li. p̄. ca° de vomitu vtili vel inutili q vomere inq̃t bis in mẽse vult melius consulet si biduo cõtinuauerit q̃ȝ si post quitudecimum vomitu cõsuescat. reuolutiõis numerũ nõ obseruet. Nam inter vnũ ꝛ aliũ vomitũ interdũ. xx. dies interponat: qñq̃ȝ. xxx. ꝛ. xl. nõnũq̃ȝ: ꝛ fiat ordinẽ nullũ in dieb⁹ obseruãdo: die aũt quo vomendũ ẽ supfluitates p̄me digestionis p prius emittat. In prandio vero male masticãdo diuersa cibaria sumat. Nã si vno esset solo cibo contentus tanto in eo forsitan stomachus oblectareꝛ q̄ puocatio vomitus illũ haud quaq̃ȝ relaxaret. ad saturitatẽ quoq̃ȝ mãducet: ꝛ talia sint cibaria que p̄ de se in stomcho cibum subleuẽt. vt raphanus: que ꝛ in stomacho natent vt vnctuosa: ac item ipsoruȝ aliq̃ sint incisiua: taliter nãq̃ȝ cibo sumpto p horam vel circa vomitor quiescat post hoc hinc inde se moueat ad exercitium forte gradatim deueniens ꝛ versus finem: vbi possit currat: dehinc stomach⁹ et extrema calefiãt: ꝛ in vomendo imaginationẽ fixã ponat. Cum tali nãq̃ȝ regimini ne alio sine vomitiuo plures euomũt: verũ añq̃ȝ vomitus puoceꝛ ex petia molli duas puas pillulas cõponat que cũ instita sup oculos alligentur ꝛ tãdiu q̄ vomit⁹ sit expletus ligate teneãtur. Cũq̃ȝ vomere inetndit sup faciẽ suã se inclinet: ꝛ vomitu pfecto eã cũ aqua rosa. lauet: os autẽ cũ ydromelle: aut acetoso syrupo colluat: his pactis tãdiu comestionẽ differat donec fames aduenerit: at vbi vomitiuũ aliqđ exhibere necesse sit: ſm q̄ facile aut difficulter euomit debili⁹: aut fortius exhibendũ erit. ¶ Ut igiꝛ ad actũ practicũ te deducã inchoando a debiliorib⁹. ℞. aq̃ pure. ℥. vj. aceti. ℥. ij. misce ꝛ tepidũ potui dato. ¶ Uel fac sic. ℞. aq̃ raffani. ℥. vj. syrupi acetosi simpl̃. vel oximell̃ simpl̃. aut oximell̃ sqllitici. ℥ ij. misce ꝛ tepidũ potui dabis. ¶ Uel loco aq̃ raffani ĩfrascripte decoctiõis. vj. ℥. pone q̃ habet radicis raffani. ℥. iiij se. raparũ. se. atriplicis. añ. ℥. j. cõquassata in trib⁹ li. aque ad consũptionẽ tertie ptis buliant dehinc coleꝛ: ꝛ ea loco raffani vt dictũ est vtere. ¶ Q; si forti⁹. ℞. corticẽ medianum sambuci: ꝛ eũ trahendo supi⁹ abrade: ex quo succuȝ exprime: de quo. ℥. iij. cũ. v. aq̃ raffani vel decoctiõis p̄scripte p̄be. ¶ Quouis p̄scriptorũ dato vomitorẽ tuuȝ p morulam gescere pmitte dehinc eũ ambulare satis velociter facias: ꝛ si tũc sic faciẽdo ñ euomuerit pẽna anseris: vel ciconie potius intincta in oleo mittaꝛ in gutture: ꝛ isto mõ auxiliãte bono Iesu vomit⁹ facile: ꝛ sine nocumẽto puocabitur. Quo facto tuũ preseruãdũ guberna. ¶ Ego autẽ neq̃ȝ elleboros neq̃ȝ violenta alia vomitiua hoc in casu cõsulerẽ: nisi cum istis domesticis q̃s euomuerit nõ sine magno piculo ad vomitũ puocabiꝛ. ¶ Et sic pȝ qualr̃. ꝛ quõ ac cũ q̃bus in p̃seruãdis artheticis sit vomit⁹ puocãdus: qđ ad secũdi modi intentionẽ cõplendã tractãdũ erat.

¶ Expimẽta plĩma ab antiq̃s silr̃ p̄his auctoriçata p que arthetici mẽbra tam mittẽtia q̃ȝ suscipientia adeo confortantur: vt ab inuasione paroxismi preseruari facile possint. Capitulum. xxix.

q Ue in p̃seruatiõe ab arthetica plib⁹ ab antiq̃s p̄his expimẽta auctoriçata cõperi recitare in p̃sentiarũ libet. iam antiq̃s. tãta fides data ẽ: vt ipsorũ vsus mẽbra oĩa confortãdo quẽlibet: ꝛ ab arthetica p̃seruaret. Et tamẽ sũt qui de solutiuis: ac de regimie sex rerũ nõ naturaliũ: supra describũtur ſm datũ ordinẽ obseruãda alias que sequũtur possent forsan nocere: potius q̃ȝ pdesse: vt capitulo. xxvj. supra dixerã. ¶ In pposito itaq̃ȝ parum tyriace magne comedere in hyeme die qualibet put Raſ inquit: in estate tñ nõ: successiue artheticũ ab inuasione p̃seruat. ¶ Idem q̃ȝ vsus vini infrascripti facit: q2 tpe vindemiarũ musti sumatã vuaȝ accipe in qua cõquassati assari. li. j. pone. qđ mẽses duo in eo cõtinue maneat: dehinc coleꝛ ꝛ eo patiens vtaꝛ. ¶ Assa fetida ad auellane q̃ȝtitatẽ cuȝ aqua mell̃ sepe sũpta a sciatica p̃seruat. Aui. vo dosando eã onolescat vnũ prebet: qđ. xij. granorũ ordei pond⁹ est. ¶ Ualet absinthij succus ad q̃ȝtitatẽ fabe: cuȝ. ℥. iij. aq̃ mellis p. xl. cõtinue dies mane dat⁹: q2 digestionẽ ꝯfortat: et vrinã puocat ac neruosa mẽbra oĩa. vt Raſ inq̃t confortat. Mesue tamẽ in de cõsolatiõe medicinarũ talẽ succum stomacho nocere ait: sȝ si cũ aqua illa mellis passulas decoxeris nocumentũ illud remouebiꝛ. ¶ Dragma q̃ȝ vna rađ. caparis cũ aqua mellis p dies. xl. cõtinuata idẽ faciet. ¶ Ac tantũdẽ pulueris herbe ypicõ. Q; si de ei⁹ semie tantum interdũ exhibueris vẽtrẽ laxabit ꝛ a sciatica preseruabit. ¶ Are⁹ itẽ vn⁹ rubee tinctorũ p. lx. dies vt supracũ mellis aqua oĩ die bibitus ab arthetica p̃seruat. verum si post eius assumptionẽ balneũ ilico interest mictũ sanguinis puocabit: ꝛ sciaticã nõ rediturã pellet. ¶ Podagric⁹ autẽ si tam vere q̃ȝ hyeme. ʒ. j. aristologie ro. cum aq̃ mell̃ p mensem ꝯtinue biberit: eũ nũq̃ȝ podagra inuadet. ¶ Et idem. ʒ. j. camepitheos p dies. xl. cũ aqua mellis sine intermissione bibita facit. Et si in cãu nr̃o oĩa p̃scp̃ta Rasis approbet. In podagra tñ flãtica medicamẽ nullũ: vt ipse inquit meli⁹ est quã keiri: q2 corp⁹: sicut alia nõ desiccat: ꝛ dñt radicis ipi⁹ kirat. vj. cũ aqua mell̃ p vice sumi de mẽse octobris ĩcipiẽdo: ꝛ postq̃ȝ p̃seruãd⁹ iu⁹ bibere eũ cepe

ritꝑ dies debet.xl. continuare. Sex.n.kirat grana ordei
xxiiij.ponderāt.keiri vͦo est herba cuius flores sunt viole
similes:quoꝝ odor est sicut violarū. Et hui⁹ tres sunt spe-
cies:vna flores habet albos: altera purpureos: ⁊ alia ci-
trinos siue aureos. Et hui⁹ citrine sunt radices in casu no
stro sumēde: Hanc herbā latini vt mūdinus inquit: viola
de romania nomināt:⁊ hui⁹ in hortulis dn̄arum in pede
montiū ꝑcipue:ac his in ꝑtibus:ac in subaudia q̄q; ꝑlimū
reperit. ¶ Suprascripta vt patet mā existēte frigida: aut
saltē ꝑmixta ꝑcipue cōueniūt.sed nōnulla sunt q̄ cuiq; spe
ciei arthetice tā calide q̄ȝ frigide q̄ȝ ꝑmixte indifferenter
cōueniūt:vt noīati veteres testant fere oēs:vt est a.ȝ.j.i.ij.
humanoꝝ ossiū cinis. Aliqui tn̄ ossiū cuiusuis aīalis indif
ferēter cinerē laudāt.vn̄ Rasis ad supfluitates q̄ in articu
los fluere ꝯsueuerūt:da inq̄t in potu de vstis ossib⁹ cuȝ aq̄
calida.ȝ.ij.hic aūt nō magis de vno q̄ȝ de alio osse mētio-
nem facit:sic vt videat velle quodlibet os huic passiōi in-
differēter cōuenire. Sed q̄ꝛ humana inter se maiorē ꝯue
niētiā atq; ꝯformitatē habere videnf q̄ȝ aīaliū alioꝝ:hic
est ꝙ auctores ista pot⁹ elegerūt:⁊ nedū humana absolu
te accipiūt: sed pot⁹ ista q̄ arthericato mēbro corrn̄dēt: vt
si cyragricus fuerit cinerē ossiū man⁹ accipiāt: ⁊ ad hunc
modū de alijs ⁊c̄. Verū vbi cinerē illū in puluerē sumere
tuū ꝑseruandū fastidiret ex eo cū succo vue herbe ꝑalesis
saluie:vel cū aliquo tali seu cū appropriato aliquo sirupo
pillulas cōfici iube:quarū.ȝ.j. stō vacuo quaq; die dabis.
¶ Puluis q̄q; stōi vulturis idē facit:vt kiranides ex ꝑhis
vnus antiq̄ssim⁹ affirmat:⁊ hoc ꝓ maximo secreto a sarra
ceno quodā q̄q; habui. ¶ Et apuleio platonico teste pul.
pulmonis vulpis sepe bibit⁹ idē facit:istoꝝ duorū veluti
ossiū humanoꝝ cineris sit tibi dosis vsus. Que dicta sunt
ab intra sumunt. ¶ Sed q̄ sequunt ab extra approximā-
da sunt:⁊ si empica oīa ista videant nō est q̄n antiq̄s ꝑhis
fides aliqua dāda sit:⁊ maxie cū hi ex antiquissimis fuerit
q̄ꝛ sciētia medicine adhuc in ꝑmordijs existēte solis expi-
mentis vtebant:quot.n.empica in colico dolore in epile-
psia:⁊ in alijs q̄ȝplurib⁹ egritudinib⁹ dietim expimur: q̄
descriptos ab auctorib⁹ effectus ꝓducunt.nō igit his mi-
nus q̄ sequunt credendū.expire igit videbis.nā si datos
canones diligēter obserues:ista te nunq̄ȝ fallent: verū et
si ex his nōnulla dolorē illico sedēt ab recidiua cū hoc ꝑ-
seruādū reseruāt. ¶ Si ergo ex collo atq; dorso aq̄le ner-
uos extraxeris quos sup collū infirmi ⁊ spondiles colliga
ueris dolor artheticus illico nō reditur⁹ abibit. ¶ Et itēȝ
nec sole nec luna lucentib⁹ dextrū rane pedē absciderís
quē in ceruina pelle cōcludas:vt apuleius platonic⁹ inq̄t:
⁊ per triduū sup podagrici pedē dextrū alligaueris:⁊ pa
riter de sinistro sup sinistrū feceris:sedabit dolor ⁊ perpe
tuo fiet a podagra secur⁹. ¶ Idē de calcaneo pedis aqui-
le dextro sup dextrū:⁊ ꝑiter de sinistro sup sinistrū pedeȝ
alligato fiet:ac ꝑiter de testudinū pedib⁹.vj.placido teste.
¶ Idē q̄q; corallū sup infirmū pedē:aut q̄duis illud arthe-
ticum membrū colligatū facere ferūt. Et idem ꝯsimilr de
magnete. ¶ Vel vtere q̄ sequit emplo. ℞.cornū vnū vi-
uum quē in equino fimo per quatriduum sepultuȝ dimit-
te:dehinc ex eo sic integro cinerē face:⁊ cū cera postea et
oleo ros.emplm seu vnguentū fiat: de quo podagrici in-
uncto pede vel alio artheticato mēbro statim remouetur
dolor.nec amplius eū vnq̄ȝ depꝛhendit. ¶ Vel facias sic.
Vrinam muli cuȝ cera ⁊ oleo atq; litargirio decoque: ⁊ de
tali artheticatū membrū inunge:sedabitur dolor: ⁊ nulli
tunc pedem seu membrū aliud arthetici simile nunq̄ȝ am
plius ad artheticū reuersurus deprehēdes. ¶ Ceteꝝ ster
cus lupi in pelle aīalis ab eo mortui super se delatuȝ ab
arthetica ꝑseruat:vt inquit apuleius. ¶ Miraberis forsā
ꝙ tam firmiter ꝑscripta antidota:tibi laudē ⁊ nō min⁹ q̄ȝ
si ea millies expertus fuerim. Sed apulei platonis kirani
dis tortoris ⁊ sexti placidi in de animalium virtutibus:
qui antiquissimi fuerūt philosophi: quosq; Rasis noster

allegat:me mouet auctoritas que certe sicut ⁊ alioꝝ vete
rum ab effectu oīno vacua esse nō debet. ¶ Nonne ma-
gnetis lapis i sinistra manu detētus partū facilitat. ¶ Nō-
ne iacinctus collo suspēsus cordis egritudines remouet.
¶ Nōne çaphyrus super antracē positus nō aliter euȝ q̄ȝ
aqua ignē extinguit:vt ipe sepius expertus sum. ¶ Quid
moror in talia recitādo:quoꝝ dietim effectus sensu mani
festo cōprehēdimus. Simplex.n.inueni vnq̄ȝ nullum ꝙ
vltra manifestas quas habet ꝓprietates: alias quoq; oc-
cultas nō habeat.respice planetas: ⁊ illos nō solum: sed
oīa que sub celo creata sunt. quodlibet.n.taliū singula-
rem indubie ꝓprietatē quandā habet. ¶ Sed o bone Je
su quot in rebus ꝓprietates sigillasti que adhuc nobis ex
istunt incognite. Sed vnū est quod taliū effectuū fidē no-
bis surripit canones requisitos nō obseruare: Hac enim
nostra tēpestate ita lasciuia ac effrenata licentia viuimus
vt que descripta sunt effectū solitū producere nequeant.
Me itaq; talia sic firmiter persuadenteȝ increpare noli:
sed te potius requisitos canones non obseruantē. Et per
hoc capitulo finem impono.

¶ Qualiter arthetica mēbra totiūq; arthetici corpus tam ꝑ
artificialia q̄ȝ naturalia balnea q̄ȝ quecūq; per vnctiones
confortari debeant. Caplm xxx.

Vt ab arthetica preseruatiua doctrina cōpleatur: re
stabat secūdi modi intentionē cōplere: quod nō ꝑ
dicta in precedēti capitulo fit: sed per nōnulla q̄q;
que ab extra applicāda veniunt: quoꝝ bono Jesu conce
dente ꝑsens capitulū doctrinaȝ ponet. ¶ Sed anteq̄ȝ ad
actum practicū deuenias menti semꝑ habeto: ne materia
ad membrū aliquod reppe consueta: propter eius cōfor-
tationē ad aliquod pricipale deueniat: tunc.n.apoplexiā
seu aliū acutissimū morbū facile: vt Ra.induceret: quare
vt hoc periculū euitetur in cibo ⁊ potu minorationē: tunc
fieri iube. In exercitio vͦo augmentuȝ: cū quo minutio et
euacuatio solita est fienda frequētius. ¶ In ꝓposito itaq;
stiptica membra multū ab inuasione preseruāt: ⁊ hec bal-
nea tā artificialiter q̄ȝ naturaliter: ⁊ tā artheticato mem-
bro q̄ȝ vniuerso corpori fieri possūt. ¶ Leso igit membro
artificialiter sic facito. ℞.serrature cornu cerui: gallaruȝ:
an̄.lib.ij.nucum cypressi lib.j.ß.corticum quercus balau
stiarum an̄.lib.ij.aluminis lib.vj. salis cōmunis lib.ij.ß.
conquassent: ⁊ omnia in situlis.vj.aque ferrate ad ꝯsum
ptionē vsq; tertie partis bulliāt: ⁊ ante cenam ⁊ prandiuȝ
in decoctione tali artheticatū membrū per horam per di
midiam vel q̄ȝtum libet tene: dehinc sudet: ⁊ cum cōmu-
ni postea oleo de nuce cypressi cū multo sale mixto inun-
ctio fiat. ¶ Alij vͦo aluminis partes.ij.accipiūt cōmunis
salis partē vnaȝ sulphuris partē mediam: ⁊ vt supra bal-
neum faciunt. In quo artheticatū membrū tenent. Et ali
qui sali nitro loco salis cōmunis vtuntur. Alij gallas so-
lum accipiunt ⁊ balneū: cum multo alumine faciunt. Sti-
ptica plura reperiūtur cū quibus quilibet suo modo bal-
neum conficit: ⁊ bene talia igitur sepe fiant. ¶ Sed quia
cōmuniter in artheticis non solum membra lesa: sed alia
quoq; in superfluitates plures abundāt: quas ad artheti
ca membra facile mandant toti corpori multū balnea cō-
mendātur: ⁊ illa potissimū que indifferēter membra om-
nia confortādo superfluitates iꝑorum resoluunt: et sic ex
balneis iꝑis debito modo factis tuus artheticus optime
preseruabitur. ¶ Sed anteq̄ȝ illa fiant qualis sit materia
que artheticā efficit inuestiga. dehinc membrorum par-
ticularium dispositōnem cōplexionē totius habitudinem
regionem: etatē: sexum: consuetudinem: et talia. Omnia
nanq; ista balneandi intentionē variare possunt. Mate-
ria nempe colerica existente aliud q̄ȝ flegmatica regimen
exigit. Complexio item calida q̄ȝ frigida ⁊ ad hunc mo-
dum de alijs. Unde corpulenta habitudo: vt inquit Ra-
sis: medicinas attenuatiuas non timet: macilenta vͦo sic.
quia talia desiccant: ⁊ forsan vt inquit ad peiorem q̄ȝ sit

iste morbus dispositionē deducent. ¶ Non solū itē princi-
palia mēbra cōsiderāda sunt: sed ꝛ splen ꝛ renes ꝛ stoma-
cus ꝛc̄. Plurimi nāqꝫ calidos valde renes habētes: propt̄ h̄
ab arthetica ꝑseruari naturalibꝰ balneis vsi sunt: ꝑꝑ que
tm̄ mala renū discrasia adaucta est: vt ad vrine ardorē de-
uenerint: ꝛ successiue ad colli vesice excoriationem: ꝛ isto
modo a sciatica seu podagra liberati in crudelissimā aliā
egritudinē inciderūt: ꝛ magnis cū cruciatibꝰ ad aliū mū-
dum inuiti trāsierūt. ¶ Nōnullos ex his quoqꝫ mea in cu-
ra habui: quoꝝ epar calidū existēs supcalefactū adeo fuit
vt digestiua virtute debilitata in ydropē deuenerint: ꝛ po-
tu nō satiati clamosa siti perierunt: ꝛ sic ab arthetico ꝑpetuo
fuerūt ꝑseruati. Omnia igit̄ ista diligēter cōsidera sic vt
ne caribdim euitare volēs ꝑseruandū tuuꝫ in syllā dedu-
cas. ¶ Si igit̄ balneādus tuꝰ ex his fuerit cuius epar ē ca-
lidū siue renes: vt pericula statim dicta deuitet anteqꝫ bal-
neum intret. Interdū ex sandalino ceroto epar seu renes
inungat. ꝛ vbi intēsa valde fuerit caliditas. ℞. vnguēti al-
bi galieni. ℥. ij. sandaloꝝ ru. ros. ru. spodij an̄. ʒ. ß. cāphore
℈. ij. misce: ꝛ vt supra vnctio fiat. In casu q̄qꝫ isto aliquē ex
appropriatis seu refrigerātibus sirupis dare bonū est: vt
esset acetosus simplex de succo acetose: de acetositate citri
de limonibꝰ: vel de aliquo tali cū quo aq̄ endiuie acetose
vel similis q̄ntū libet impone: sic. n. calori supfluo epatis:
aut renū obuiabis. ¶ Ceteꝝ nisi corpus bene purgatum
fuerit intrare balneū haud quaqꝫ ꝑmittas. Purgatione
itaqꝫ facta ꝑme digestiōis supfluitatibꝰ expurgatis mane
balneū intret nō longā morā ꝓ vice ꝑma in eo faciendo:
sic ergo se balneo assuefaciat paulatine prādio sumpto ꝑ
horas. v. qescat: ꝛ iterū postea in balneum si libet intrabit:
cūqꝫ a balneo egredit̄ ne a frigido aere tangat̄ se pannis
cooꝑiat: dehinc lectū intret: ꝛ absterso sudore ꝑ cameram
seu ꝑ aerē aliquātulū remotū a balneo se paululū exerci-
tet: ꝛ postea cibū suū sumat. ¶ Balneādi v̄o tp̄s a. xvᵒ die
ad mēsem vsqꝫ integrū cōceditur: qꝛ ſm varias arthetico-
rū dispositiōes ip̄m balneādi tp̄s variat̄. ¶ Que huic di-
spositiōi naturalia cōueniūt balnea sunt aluminosa sulfu-
rea salsa ꝛ nitrosa: sed q̄ plus sulfuris participāt: ꝛ alumi-
nis meliora sunt: ꝛ de his in Italia plura repiunt̄. Naꝫ vt
bonus Gētilis recitat: nōnulla in comitatu senaꝝ existen-
tia meliora iudicant̄: vt sunt illa de petriolo: que vt inquit
sulphurea sunt a ꝑdominio: ꝛ ad illa de mense Maij ꝛ ap̄-
lis: ꝛ de septēbri q̄qꝫ: ꝛ octobri cōuenientius itur. tunc. n. suo
sunt in ꝑfecto esse: alia balnea sancti Philippi nūcupant̄
que de alumine multū tenēt: ꝛ talia in casu nostro ꝯueni-
unt multū. Sūt ꝛ alia in comitatu luchano in villa q̄dam
que corosona vocat̄: illa a ꝑdominio sunt aluminosa q̄ sa-
lis gēme: atqꝫ salis nitri multū cōtinent. ꝛ de sulphure itē
vt hi referūt qui taliū laudes describunt. Et q̄ statim dicta
sunt nō minꝰ q̄ꝫ balnea ꝑmo descripta cōmendo. Sunt et
in comitatu Pisaꝝ: alia iuxta pedē cuiusdā mōtis: q mōs
sācti Iuliani nūcupat̄: hec aluminosa ꝛ sulphurea existē-
tia in casu isto valēt plurimū: vt in laudibꝰ ip̄oꝝ describit̄
In romandiola. Itē sunt alia in loco dicto sancta Maria
in bagno: ꝛ ista a Gētili multū cōmēdantur: qꝛ sulphurea
aluminosa atqꝫ nitrosa sunt. Sunt in italia alia plima bal-
nea quoꝝ laudes mirabiliter describunt̄: q̄ tm̄ ad nostruꝫ
propositū nihil. Que igit̄ descripta sūt inter cetera: vt re-
fert Gentilis. ꝑncipatū tenent. Ueꝝ in aquis ciuitate q̄ in
antiquissimo ꝛ illustri marchionatu Mōtisferrati sita est
balnea sunt virtuosissima: quorum tam ꝓpter diuturnas
guerras: q̄ꝫ cōtinuas pestilētias: fama: depierat. sed paucis
annis citra illustres quidā viri: vt Mantue marchio: Fer-
rarie q̄qꝫ: ac quidā magnifici capitanei ꝓpter admirabi-
les quos in his ꝑduxerūt effectꝰ tam his famā dederunt:
vt a remotissimis etiā partibꝰ innumerosa languentium
copia suo tempe nūc fluat. Ista. n. vt per sublimationē po-
test depħēdi aluminosa sunt a ꝑdominio: sed multuꝫ nitri
cōtinēt: ꝛ sulphuris itē: ꝛ si de ip̄o sulphure in fecibus per

sublimationē derelictis quātitas pauca adinuēta fit: cuiꝰ
tamē causam in tractatulo assignaui: quē de balneis illis
edidi. Tot eni innumerabiles effectus dum cū ꝑdictis il-
lustribus dn̄is illic essem visu depħēdi: q̄ nō modica fui
admiratiōe motus: ꝓpter qd̄ vt de ip̄oꝝ virtutibꝰ certior
fierē mihi om̄ibus modis possibilibꝰ eoꝝ minerā inuesti-
gare volui. Ea eni tm̄ artheticis opitulant̄: vt credā nul-
la italie balnea: adhuc nostra quicqꝫ attingere: nolo vlte-
rius in eoꝝ laudibus ꝓcedere: cū eas in ꝓprio tractatulo
de balneis al's descripserim: ꝛ special'r q̄ꝫtum ꝓsint arthe-
ticis. Q̄d iā sic est tota in italia diuulgatum: vt a remotissi-
mis etiā ptibus ad ea anno singulo languentiū copia in-
credibilis accedat ꝛc̄. Sed sup om̄ia laudo: vt qui ad ista
iuerit artheticatū membruꝫ in die saltē semel in exteriori
balnei luto teneat: cōfortādo nāqꝫ ip̄m ꝛ materiā: si q̄ ibi-
dem fuerit resoluēdo incredibiliter mēbris artheticis opi-
tulant̄: fit. n. in luto illo minere balnei quedā cōfractio cu-
ius causa magis q̄ꝫ balneū in casu nostro sit virtuosum: et
hec de balneis naturalibꝰ. Et vbi quis ista nō habuerit: ꝛ
artificialibꝰ vti velit: mō quo supra in hoc capl'o de balne-
is mēbroꝝ artheticoꝝ dictum est facere pōt. In maiori ta-
men dosi ingredientia illa sumātur: sed nitrū alumen sul-
phur in bona quātitate ponātur: addendo ꝛ odorifera si-
cut sticados camomillā folia lauri rosmarinū lauēdulam
et talia: ꝛ sic cū aqua quātitate maiori balneū tuū face. Ca-
nones tm̄ qui supra descripti sunt obseruādo: ꝛ de tertio ī
tertiū nouū balneū semꝑ facies. ista ꝛ si virtuosa sint in cō-
paratione: tm̄ ad naturalia paꝝ: sed ista facere nō nocebit:
que nō minus q̄ꝫ ꝑ dies. xv. ꝯtinuari debēt. ꝑ mēsem tm̄ in-
tegrū illa facere: ꝛ maxime in corꝑe humido ac corpulen-
to erit vtile. ¶ Proderit iterū si ꝑseruādus tm̄ cū dormitū
iuerit sepe ex cōi oleo cū multo sale mixto pedes: seu aliō
artheticatum membroꝝ inunxerit. ¶ Pōt insuꝑ vt bono
Rasi placuit podagra ex neruoꝝ siccitate pauca cū humi-
ditate fieri: cuiꝰ cura atqꝫ ꝑseruatio vt ipse inqt ꝑ frequens
rerū humectātiū balneū fiet: qꝛ illa supflua siccitate remo-
ta illius mēbri digestiua ꝯfortabit̄: ꝛ sic nutrimētū melius
immutabit: ꝓpter qd̄ nō in eo tot supfluitates abūdabūt:
que interdū illiꝰ arthetici doloris causa fuerant: q̄ꝫuis vt
supra dixeram: ex sola mala qualitate id fieri possit. Per
balnea igit̄ illa digestiua mēbri fortificata defluētes mate-
rias melius poterit regulare: ꝛ sic podagrā illā: efficiēte
causa remota patiētē tuū ab ea optime ꝑseruabis. Facies
ergo sic: pes seu mēbrū aliud ꝓpter siccitatē artheticatum
in decoctione folioꝝ salicis violarū vitis albe vinifere: ꝛ
malue suis cū radicibꝰ ante cibū mane ꝛ sero diu teneat:
immo si ī pede arthetica fuerit in tali decoctiōe tota tibia
vsqꝫ ad genu q̄qꝫ teneat̄. Quo diebꝰ aliquot facto: ideꝫ ex
decoctione capitū castratoriū fiet. Et aliquot iteꝝ trāsactis
diebꝰ cū vaccino lacte in quo vitelli ouoꝝ recētiū plures
ꝯcussi fuerint: vt supra fiat. Balneo itaqꝫ facto si libet ex
oleo viol'. vel salicino: aut cōsil'i pes atqꝫ tota tibia potest ī-
ungi. sic. n. illa supflua siccitas que huiꝰ arthetice causa fu-
erat alio cōuenienti obseruato regimine penitꝰ amouebit̄.
Et isto mō ab ea tuꝰ bonus patiēs ꝑseruabit̄. Q̄ꝝ si hec ꝑꝑ
totius siccitatē fiat ad febris ethice curaꝫ: si ea in cā fuerit:
aut ethice senectutis habere recursum necesse est: ꝛ tunc a
quo tractatulo quē de febribꝰ edidi succursum pete. nam
differētie tertie capl'm 2m ac 3m de his que in hoc casu con-
ueniunt te abundantē faciet: certe raro hic tibi casus eue-
niet. Sed vt te de ꝯtingētibꝰ iudicio meo nihil omittā mo-
dum artheticā curā hic subiungere volui: per quem tra-
ctatus iste de arthetica feliciter finem recipit.

¶ Explicit tractatus de arthetica passione ſm Antonium
Guaynerij.

¶ Cōmentarioli hui⁹ pars secūda q̄ est de calculosa passione: per magistrū Antoniū Guaynerij artiū ⁊ medicie doctorē papiēsem: vir͡ doctissimū: feliciter incipit.

Huius cōmētarioli pars secūda principalis

que est de calculosa passione feliciter incipit: cuius sedecim sunt capitula.

¶ Que sint tam harenularū q̄ȝ lapidis gñationis cause: et quid sit calculosa passio. Capl'm .j.

Umme calculosa passio dominam arthetică diligit: ⁊ tantaȝ simul habēt affinitatē: vt vna sine alia rarissime vlliū inuadat. his itaq̄ȝ absolutis q̄ mihi de arthetica dicere videbātur de passiōe ipsa calculosa iuxta p̄missa dictionē nunc facere supest: que lythiasis apud grecos nūcupatur. vñ Hyp. affo. 4a. Quibus inq̄t in vrina harenosa subsunt sedimina his vesica: aut renes lythiasim habent. i. calculosam passionē. Et aristot. decimo p̄bleumatū p̄bleumate. 43. renū ⁊ vesice lapidē lyton appellat: ⁊ abhinc he passio lythiasis dicta est. Nā lythos grece: latine lapis. ⁊ ob h̄ confectio quedā lythontripon appellat: q̄ lapidē frangēs interp̄tatur. veteres tñ de hac tractātes passione de calculo seu de lapide in renib⁹: vel vesica capl'a sua rubricāt non morbū: sed morbi causam poti⁹ rubricātes. Est. n. calcul⁹ minut⁹ lapis cū quo antiqui calculos faciebāt. ¶ Cū igit lapis hāc passionē efficiēs ⁊ maxime renū: paruulus q̄ȝ sit calculus dict⁹ est a quo ⁊ calculosa passio denominationē accepit. Sed vt facili⁹ in eius notitiā veniam⁹: qualr hec passio fiat inuestigandū erit. ¶ Sciēdū itaq̄ȝ q̄ renes sunt corpa oblonga: quor͡ dexter altior q̄ȝ sinister versus epar eleuatur: a quo due vene a chili vena ramificate ad renes ip̄os veniūt: per quas ab epate aquositatē emulgēt ideo vene emulgētes dicte sunt. postea v̄o in renū concauitate emulgētes iste vene subtiliātur dilatāturq̄ȝ: ex quibus pāniculus fit quidā colatoriū nomie: per queȝ tracta ab epate aquositas excolatur: ⁊ dehinc p̄ poros vritides q̄ duo sunt cānalia a renibus ad vesicā tendētia in ea distillatur. habet. n. vesica tunicas duas: quarū quelibet foramina non ex directo: sed seorsum habet: ergo illi pori ad primā tunicā veniētes illic vrinā deponunt: que hinc per foramina secūde tunice in vesicā distillat. ¶ Ex quib⁹ patet quare dilatato colatorio vrina turbida vt plurimū apparet. Nam aquositas ab epate attracta nō tunc debite in renibus excolat: ⁊ sic cū vrina mixta turbidā eam efficit. verū cum a sano mēbro sanum sperma ⁊ ab infirmo infirmum decidat: vt in meo de p̄prijs mulierū egritudinibus latius declaraui. Renes habētes debiles natos renū debilium generāt: ⁊ hanc ob causam nō minus hāc q̄ȝ arthetică passionē hereditariā dicimus. ¶ Sciendū vlterius generatiōis lapidis duas p̄ncipaliter esse causas. Quarū vna ex agentis parte se tenet: vt est caliditas excessiua: q̄ȝuis excessiua quoq̄ȝ frigiditas ad generationē lapidis effectiue ꝯcurrere possit: vt de cristallo patet. sed hoc ad nostrum propositū nihil. Altera est ex parte materie quā viscosam esse necesse est: nā ex pura terra. vt Auicēna in suo paruo de mineralib⁹ exemplariter posuit nunq̄ȝ lapis fieret. vincēs enim siccitas cōglutinari eam sineret nunquā. neq̄ȝ fieret cōglutinatio: ⁊ per ꝯsequēs lapis nunq̄ȝ. ¶ Ex quo patet viscosum aliquod esse ad generationeȝ lapidis necessariū. materia igit viscosa dum per calorē sublimatur humidū resoluit: ad cui⁹ resolutionē siccitas introducitur: ⁊ calore vlterius cōtinue sublimante tandē ea crescit: vt remanēs tandem lapis fiat: prout manifeste de lapide in fornace cocto deprehēditur: ⁊ isto modo lapis seu calcul⁹ tā in renibus q̄ȝ alijs in nostri corporis partib⁹ generari potest. Nā vbicūq̄ȝ caliditas excessiua fuerit in viscosam materiā tempe notabili agēs: ibidē calculus fieri potest: sed frequētius fit in renibus: quia eorū excessiua caliditas aquositatis quātitatē multā ab epate trahit: ⁊ cum in eo nō debito tempe manserit multū viscositatis secum habet: ⁊ sic in renibus retēta a calore ip̄orum superfluo modo quo supra lapis seu calculus generat. ¶ In vesica autē q̄ȝuis membrū de se frigidū sit ⁊ exangue: materia tamen ibidem diu retēta si non a proprio a circūstantiū saltem calore membrorū: ⁊ precipue stomaci atq̄ȝ epatis a q̄bus vt Rasis inquit: igneū calorē acquirit paulatine sublimatur ⁊ tandē in lapidē cōuertitur: qui p̄pter diuturnaȝ morā in vesica fit q̄ȝ lapis renum durior grossusq̄ȝ magis.

¶ Et sic habes causas generatiōis lapidis que nō minus harenularū cause esse possunt: vt patet. Nam sicuti Sera. et nōnulli veteres voluerūt lapis seu calculus materialiter nihil aliud est q̄ȝ harenularū coadunatio: ⁊ dehinc ipsarum adherētia: ⁊ tandē coagulatio. ⁊ sic patet quare calculi materia sunt harenule. verū ad ipsarū generationeȝ nō ita intensa caliditas: neq̄ȝ materia ita viscosa sicuti ad lapidis generationē requirit: ⁊ hanc propter causam in vijs illis intermedijs: quia in poris vritidibus sepius harenule generātur: de quibus tamē infra. ¶ Potest itē vt predixerā in pluribus partib⁹ nostri corporis fieri lapis veluti in pulmone: stomaco ⁊ intestinis: vt quarto ⁊ sexto de interioribus habet. ¶ Et ego heri in quodam rustico qui per quindenā ascellam sepius non habebat ad nucis magnitudinē nō vnum sed plures lapides in intestinis generatos vidi. ¶ Refert idē iste medicine verus interpres magister meus Jacobus de Forliuio in quodaȝ domino Nicolao de summa rippa: se lapidē sub lingua generatum vidisse. ¶ Cūq̄ȝ harenule ab ijsdem causis quibus ⁊ lapis fiāt diuersis quoq̄ȝ in nostri corporis partib⁹ generari queunt: de quibus infra plenius. Uerum non possunt: vt patet: harenule neq̄ȝ lapis in quouis loco nostri corporis generari nisi ex qua fiat materia ibidem teneatur. ¶ Cuius retentionis causa triplex assignatur: vt

materiei viscositas: viarū opilatio seu strictura: ꝛ expulsiue debilitas: ꝛ hec vltima p excessiuā caliditatē plm̄ adiuuatur: que nō solū materiā exiccādo eā reddit̄ fluxibilitati ineptā: ꝛ per cōsequēs expulsioni: sed mēbrū etiā i quo est vlteri⁹ exiccādo eius debilitat expulsiuā: sexto de accidenti penultimo capit̄lo ꝛ pma pmi: doctrina de virtutibus. ideo decimaoctaua tertij caplo de lapide renum. Et excessiua ingt renū caliditas expulsiuā debilitādo superfluitates in his detinet ꝛc̄. Et sic patet tā ratiōe agētis q̄ʒ passi qualiter ꝛ quō in renibus: ꝛ in vesica lapis generaf: qui existēs i renibus si ad extra corpus mitti debeat: p poros vritides ad vesicā trāseat necesse ē. Cūq; vie ille anguste ac sensibiles plurimū sint sine cōtinui aliquātula solutione per eas calculus ipe rarissime transit: ex quo tunc dolor in vijs illis causaf intēsissimus: vt in calculosis est videre. Ex quib⁹ oībus pōt facile colligi q̄ calculosa passio est morbus hereditarius a calculo in renibus vel vesica generato causatus p quē ʒ his in locis: aut in vijs intermedijs crudelissim⁹ dolor innascif. Habes itaq; q̄ sint tā harenularū q̄ʒ lapidis gñatiōis cause. quid q̄ʒ sit calculosa passio. Et p hoc huic caplo finē impono.

De causis calculose passionis. Caplm .ij.

Calculose passionis cause oīa illa in summa esse pñt que renū seu vrine viarū colorē supincēdere q̄unt: meatusq; illos angustare: ac oīa quoq; q̄ ad materiam lapidis multiplicandā iuuāt. Et hec q̄nq; extrinsece ꝛ q̄nq; sunt intrinsece. Extrinsece quidē sunt vt excessiua aeris caliditas ꝛ siccitas: seu cuiuscūq; alteri⁹ extrinseci potētis renū seu circūstantiū mēbrorū calorē supincendere: vt sunt balnea calida ꝛ sicca tā naturalia q̄ʒ. s. artificialia: intēsa q̄q; frigiditas potēs renes seu vias istas coartare sic: vt materia ibidē teneaf. Exercitiū forte atq; superfluū: ꝛ maxie post cibū: vt esset saltare: currere: equus duri portatus: egtare: ad pilā ludere: ꝛ silia: ac etiā longa sup pedes statio: diu. n. sup pedes stare: vt Ras. ingt: efficit vt renū meatus veluti chorde extēsi maneāt: nec regē veluti iacēdo: aut sedēdo sumūt ꝛc̄. Nimia itē quies expulsiuā pigritās inter has causas enumeraf: q: vt ꝯuenit materia tūc nō expellif. Et idē ō sōno superfluo accidit. supine q̄ʒ sup lecto iacere molli renū caliditatē augmētat: qd̄ generatione lapidis plim̄ū opatur. Et idē nimia vigilia: ingēs q̄ʒ ira: superfluus coitus: ꝛ maxime sup cibū est de potētissimis huius morbi causis. Idē quoq; facit ventrē cingulo: aut cū diploide nimiū stringere. stringunf. n. tūc nimiū renes q sup lūbos tanq̄ʒ sup culcitra iacēt: quorum strictura stringunf ꝛ ipsi: ꝛ sic retēte materie in lapidē facile cōmutanf: fames lōga supincēdendo calorē ad lapidis generationē plim̄ū facit: vt rasis ingt. Et sup omnia cibi ꝛ potus repletio nimia. ipsoꝝ itē inordinata assūptio ac comedēdi seu bibēdi anormala cōsuetudo: ꝛ reru potissime: ex qbus lapidis materia facile generaf: vt sunt fercula de pasta: fercula caseata: vt offe arthocree: ꝛ similia: vt ipe iteꝝ caseus: panis açimus: riçū amigdū: legumina oua dura: caro bouina: porcina: ceruina: anserū: anatum pulloꝝ: colūboꝝ nondū volantiū: ꝛ siliū aialiū intestina: ipoꝝ q̄ʒ extremitates: ac fructus oēs qui dure sunt digestionis: vt coctana pira ꝛc̄. Res itē oēs acute: vt porri: cepe: alleū: çinçiber: vinū turbidū: ac dulce grossum iteꝝ et maxime mustum. Et hec oīa ex pte causarū extrinsecaruʒ se tenēt. Qꝛtū ad intrinsecas imediatas passionis calculose causas ad bonū intellectū est ipsemet calcul⁹ i renib⁹ aut vijs intermedijs exñs seu in vesica: cui⁹ cā vt supra ex dictis facile colligif triplex assignari pōt: renū. s. aut membroꝝ circūstātiū excessiua calitas: viaꝝ strictura ꝛ humores viscosi gcūq; ille fuerit: siue viscosum flegma: aut quiuis alius: aut in renib⁹ sanies retēta. Et ista oīa nō minus harenulaꝝ q̄ʒ calculi cāe esse pñt: vt ante dictū est. Habes itaq; tā extrinsecas q̄ʒ intrinsecas calculi harenulaꝝ causas: ꝛ ex pñti calculose passiōis q̄ huic ca⁹ finē iponūt.

De signis calculose passionis. Caplm .iij.

Demōstratiua signa calculose passionis sunt duplicia. Nā quedā lapidē: ꝛ quedā lapidis materiā demonstrāt: verū lapis ipse tam in renibus vijs intermedijs q̄ʒ vesica dolorē efficiens esse pōt: ꝛ sic vt pfectius in hoꝝ cognitionē venire queas locoꝝ distincta signa ponam. Si igitur lapis in renibus fuerit: grauitas in eis aderit dolor fixus cū pūctura quadā locū paruū occupat: grauitas in iūctura lūboꝝ quedā sentitur: ꝛ talis dolor ꝓ ad posteriora declinat sic: vt sepius spinā curuare faciat: et dū lapis iste ad bonū intellectum fieri incipit donec ab his egreditur cōtinue augetur dolor. Et pp colligantiā diafragmatis: ac cerebri cū renibus dolor adest ingens. Et ppter illā quā q̄ʒ magnā cū stō habēt colligantiam: nausea frequēs adest: ꝛ p idē dolent ylia. Et ea ex pte q̄ ren infirm⁹ manet dolet testiculus. Et q: cā doloris plurime mēe ad locū attrahuntur q̄ neruos in dorso ortos ad crus ꝛ pedes trāseūtes opilāt spiritib⁹ ad ea venire nō valēntibus: crus ipm atq; pes dormitat: ꝛ digitus illius pedis minimus interdū formicat. Talis aūt patiēs si vrinā nigrā ac spissam cū qbusdā sepe rubeis harenulis residētibus mingere ꝯsueuerit: ꝛ nō cessante renū dolore alba ꝛ subtilis appeat: lapidē tūc in renib⁹ fieri nō dubites. Qr si patiēs filius fuerit calculosi atq; interdū lapidē emittere ꝯsuetus: certior quoq; fies. Et hec oīa tibi lapidē in renibus esse demōstrāt. Sed vbi inter renes ꝛ vesicā medis in vijs fuerit acutior multo q̄ʒ pmo in ylijs ꝛ in vijs illis dolor aderit: ꝛ interdū adeo acut⁹ ac si acus eū pūgerēt dolēt tūc anche: vēter ꝯstipaf: vrina nigra paulatim exit: et interdū cū ardore. Et q: pp dolorē retrahif calor ad intra: lūbi sepe frigēt manito corpe augmētaf dolor. cibo sūpto minuif: q: tūc aq̄sitas q̄dā ab epate ad vias renū dimittif: q̄ eas mollificādo dilataf: ꝛ cū tūc liberi⁹ calculus trāseat: minuf dolor. Et ista signa in vijs itermedijs lapidē esse manifestāt. Qr si dolor in alchatim ad emūctoria seu inguina se extēdēs cū grauitate quadā augetur: ac si quoddā suspēsum pondus in ipo alchatim foret. Sitq; solito vrina harenosa magis: his apparētib⁹ in breui tpe in vesica lapidē expectabis. At cum dolores isti remissi: aut ex toto amoti fuerint: lapidē tūc in vesicā descendisse scias. Vn̄ rasis sūmatim ista oīa colligēs ingt. Cū senserit patiēs dolorē ex pte lūboꝝ: ꝛ ad inguina descēdere scias calculū ad poros vritides deuenire. Et cū dolor ab inguinib⁹ descēderit: scias lapidē vsus vesicā trāsire. Quiescēte aūt dolore iā lapis cecidit in vesicā ꝛc̄. Ex dictis itaq; tā in renib⁹ vijs intermedijs q̄ʒ in vesica lapidē esse facile cognosces. Verū ex signis dictis plima cū colice signis cōicāt: sic vt interdū vnā ab alia discernere sit difficile. vn̄ secūdo de interiorib⁹. v. caplo recitat de seipso Gal'. q vn⁹ semel inter renes ꝛ vesicā dolorē acutū mordicatiuū valde sentiebat p quē in renib⁹ lapidē: seu in vijs intermedijs habere credidit: sʒ clisteri facto plima viscosa mā egressa est ꝛ sedat⁹ est dolor: qua ex re illā colicā: ꝛ nō calculosam passionē esse cognouit. Vt igif vnā ab alia discernere scias ad q̄ sequitur attēde. nā in calculosa passiōe dolor venit paulatiue: in colica subito: hic ad posteriora declinat: iste ad interiora: ꝛ a parte dextra: p pectinē versus vesicā pnci^m sumēs ad sinistrū sursum tēdit: hic fixus manens paruū locū occupat. Ille hincinde ambulās magis: hic forti⁹ manitū affligit: ille repletū. cui⁹ nōnulli causaʒ assignātes ingunt: q̄ hora vacuitatis stō chilus p intestina renes aggrauās trāsit: ꝛ sic dolor augetur: sed cibo sūpto collon sup stōm existēs ꝯstringitur. pp qd̄ nō sic facile chilus ad intestina trāsire pōt: sed colica pp stricturā collon tūc augetur. dicūt alij q̄ vterq; hora repletiōis fit fortior. sed in colico q̄ʒ in renali ppter causam assignatā magis: vel dic vt supra q̄ sumpto cibo stōus quasdā relaxat humiditates que ad epar venietes: ꝛ dehic ad renes venas emulgētes: ꝛ vias alias p quas calcul⁹ trāsit humectando

relaxat: et sic lapidis egressus fit facilior: pp qd dolor mi nuit: cuius oppositu in vacuitate ptigit. Dixit tn Gal. qnto de interioribus: q post repletione cibi et potus renalis dolor augef: qd intelligit post nimia repletione cibi et potus renalis dolor auget. et id no dixit post assumptu cibu: sed post cibi et potus repletione: supple nimia zc. Et ad primum ppositu venies hic p clisteria seu p quodvis aliud fecibus eductis: aut vetositatibus no multu sedaf. ille aut primu h p vrina harenulas ex mandat: ille flegmata: et qd in calcu loso vt calculosus e non ptingit p secessum squibalas: aut veluti capraru stercora formata colicus madat: plus crura atq dorsum in renali dolet: in colico minus: hic qq minus nauseat: minusq vomit: ille aut plus: qd pp maiore collon cu sto colligatia accidit. Et hec sunt signa hay passionu magis vniuoca. Cetera aut magis equocat. Et p hoc tam ppria q equoca signa calculose passiois habes. ¶ Sz qa calculi ma est viscosu flegma: aut citrina colera seu vitel lina vel ad bonu intellectu flaticus sanguis viscosus zc. In huius materiei cognitione facile deuenies: si coplonem habitudine: regime: tps anni: etate ac pcedes regime fue ris pscrutatus. na sup qd ex dictis ista magis attestanf: id in causa fore iudica. Et si fames in ca fuerit p vlcus renu co pstehedes. Et per hec signis demostratiuis calculose pas sionis finem impono.

¶ De calculose passionis pronosticis. Capitulum iiij.

Ibet antiquorum quorudam pnostica hic pmo descri bere: et maxie pncipis Aboali. ¶ Rarius itaq i pue ris et adolescetibus fit renu lapis q in senibus: freque tius tn in vesica. Na pueri et adolescetes aliaru etatum re spectu magis sunt gulosi: voraciterq maducat: ac sup ci bos inordinate mouenf: qs ob res i plimas supfluitates abundat. Cuq ipoy renu expulsiua virtus sit fortior illas ad vesica demittut: q ibide retete in lapide comutanf. In senibus vo genite: et ad renes decurse pp ipoy expulsiuam virtute debile ibide retinenf: et sic frequentius renu lapidem q pueri q qq adolescetes generat. ¶ Et p eande ratioz minus lapis renu in iuuenibus q senibus generaf. Et minus ite lapis vesice in iuuenibus q in pueris: qr pp assignatas cau sas plres multo pueri q iuuenes supfluitates generant: q ad vesica mise cu ipius vesice collu fit strictius in puero q in iuuene ibide facilius retinenf et in lapide puertunf: et sic frequetius in his q iuuenibus fit lapis vesice. ¶ Rursus lapis renu rone materie frequentius in pinguibus fit q maci lentis: qr pp stricturā viaru in his magis de ma retinetur et oppositu tn vt rasis ingt: de lapide vesice cotingit: cu li berius in macilētis: vt patet ma ad ea trasfeat. Sz ratione caliditatis q in macilētis interior ceteris paribus repif la pis facilius in eoy renibus generaf q in pinguibus: et sic i pin gui ex pte viscose materie et in macro ex pte calitatis lapis facilius generaf zc. Et qr puelle respectu puerorum breue habet vesice collu viasq magis latas frequntius in pueris q in his lapis vesice causaf. ¶ Minus pterea fit in habe tibus ventre lubricu lapis ta renu q vesice q in habenti bus stipticu: qr plures supfluitates in his q in illis retine tur. ¶ Et p ide patet qre mulieres rarius lapide renu ge nerat q viri: qr p mestrua supfluitates ples expurgat: qd no cotingit in viris: ad qd iuuat: vt rasis ingt q vesice col lum rectu et largu habet valde: sic vt nulla ps vrine turbi de penitus retineaf. ¶ Et talia tibi in pnosticado multuz pderut. Na si in pueris: verbi gra: renalis lapis generaf: et senibus in vesica id a poteti ca puenire argues: pp qd cu ra magis difficultabif. Et ad huc modu respectu sue di spositionis de pdictis dices. Vn puer calculosus diffi cul ter alijs in etatibus poterit a calculo pseruari. et p hoc patet quid in casu isto pnosticari debeas. Senex puta calculo sus. vt rasis inquit: ab recidiua no facile custodif. imo vt i quit Aui. Ilipo. auctoritate in senibus no curanf: qa pp de bilitate digestiue facile calculu generat. et hac qz Ra. rati one assignat. ¶ Si videris vt Ra. inquit vrina nigra sine dolore ac sine alia egritudine pnostica lapide in renibus post paru temps generadu: maxime si senex fuerit. ¶ Si aut in alicuius vrina harenulas cotinue residere pspexeris is difficulter calculosam passione incurret: id. n. virintis expulsiue fortitudine: ac materia subtile et obediete. ¶ Et iteru si in cosueto calculosam passione pati vrina aquosa et subtilis valde p dies aliquot apparuerit: scias in eo la pide generari: et nisi remediu alid apponaf crudelissima passione incurrere. Generaf. n. calculus vt supra dictu e: ex coadunatioe adheretia: et tande coagulatione harenu laru adinuice: et sic diu retete calculu fieri arguut. Sz qn to magis vrina fuerit clarior et minoris sedimintis: tato ma gis factu calculu duru esse significat: et adhuc qto magis vrina in tali statu pseuerat: tato eu duriore esse arguit: qui tunc nunq vel maxima cu difficultate medicinis frangif vey vbi harenosum ptinue sedime in vrina cospexeris et in tali vt sepe ptingit fiat calculus: leuis erit: et cu medicis facile frāgibilis. ¶ Sed qr in multis nostri corpis ptibus arenule generanf: vt possis ab his discernere: de quibus mentio facta est: scias vt in pmo caplo dictu fuit: q ta effe ctiue q maliter harenule: et eo qq mo quo calculi generā tur: sed ita intēsa caliditas: nec ma ta viscosa regrif. ¶ Cuz igif ta in sanguine q alijs in humoribus ptingat adustioez sepissime fieri: plerumq alia coy ps incineraf et in harenu las comutaf: vt in aliquibus ta cronicis q acutis egritudi nibus e videre: sicut in qbusda qrtanarijs et leprosis zc. Et ide in retetione mestruoy atq emorroydaru ptingit. Vn Aui. in iiij tertij. harenule ingt nigre vel subnigre mestruo ru retentione significat: qr mae in vijs ppinquis matrici diu retete p adustione in harenas couertunf: et pariter in alijs pubus nri corpis sepe fit. Sed nisi has ab his q in re nibus et vesica generaf sciueris discernere errores no pau cos in pnosticado comittes. Et ideo scias q iste aut vrine supnatat aut cu ea comiscetur. Sed q in renibus aut vesica fuerint in vrine fundo residet. Et hoc est: qr iste pme p an gustas et remotas vias trāseutes subtiliātur valde et leues fiunt: pp qd vrine supnatat: aut eide comiscetur: alie in latis vijs: et vrine ppinquis generātur: et sic grossiores et maioris pōderis fiunt: cuius causa in fundo residet. Et ex his patet que et quales sint harenule de qbus pnostica di cta verificatur. ¶ Veru iste q in renibus ab his que in ve sica fiut p colore discernūtur. Na que in renibus ad rubedi nem: et q in vesica ad albedine quada tendut: et hoc est: qr ta rone agentis q materie q quoq loci vt nonulli volue runt ptingit harenulas in colore variari. Ratioe agentis qr que ab excessiua caliditate fiut rubedine quada acqui runt rone materie: qr si ista sanguinea a pdominio fuerit ad rubedine tedet: si flegmatica ad albedine: si colera ad citrinitate: si melacolia ad liuiditate seu nigredinez. Et si virides fint vt ia sepius visum est a colera prassina seu eru ginosa fient. Rone loci: qr color loci in quo fiut ad eas co lorandu plurimu iuuat. ¶ Ex quibus patet q tam ratione agetis q materiei q loci renales harenule rubee esse de bent. Rone agetis: qr ab excessiua renu caliditate fiut: ro ne materie: qr ista est aquositas cui primus vnctuositatis sanguinis est admixtus: et p pns rubet. rone loci: qr renes rubei sunt zc. ¶ Hoy aut oppositu in his ptingit q in ve sica generātur. pmo qr frigiditate pgelate fiut: vel melius ab vnito valde calore: et ma ex quo fiut est aquositas mul tum ab vnctuoso sanguinis in renibus excolata: pp qd quanda ad albedine tendit: et ita locus cosilr qr vesica. ea eni est renu coparatioe alba. ¶ Sed ea q in poris vritidi bus et vijs alijs intermedijs generatur mediu tenet inter has duas quo ad rubedine et albedine. Ex qbus patet q re harene renales sunt rubee: vesicales aut albe. et que in medijs locis generātur: mediu tenent zc. ¶ Et cum vt su pra dictu est antiq nonulli voluerit q calculus nihil aliud maliter fit q harenularu coagulatio. patet q calculus ni ger cu ex humore: vt dictu est: melacolico fiat e ceteris ad

frangēdū durioꝛ: mō cetera sint paria. nā si ip̄m inter digitos cōduxeris pulueriçari neq̄t: aut id saltē maxima fit cū difficultate: sed q̄ facile incinerat̄: facile quoq̨ cū medicinis frangit̄: ⁊ hoc in ꝓnosticādū vtile tibi fiet. ¶ Illi preterea in quoꝝ vrinis: vt Aui. inq̄t: fit sal ad calculū maxīe sunt parati. Talis nāq̨ vrina caliditatē in renib⁹ atq̨ fortē materiā ab epate trahere potentē: ⁊ eā quoq̨ incinerare posse significat: ⁊ tales vt patet maxime sunt ad calculum ꝑparati. ¶ Et iterū puer cui⁹ vēter: vt inq̄t Rasis: ꝑ maiori parte fit stiptic⁹: ⁊ stomach⁹ atq̨ epar sunt calida: est ad lapidis generationē maxīe ꝓnus: ⁊ hoc ꝓpter fortē attractionē humiditatū ad epar ⁊ vrine vias. ¶ Qui quoq̨ calculū frequēter īcurrūt ad excoriationē vesice facile deueniūt. ¶ Calculosi quoꝝ nullis medicinis doloꝛes sedant̄ morte clamosa moꝛiunt̄. Qꝛ si extremitates frigide fuerit et in facie sudoꝛ frigidus apparuerit: eū p̄sopteris derelinque. Cū quo si foꝛmicātē pulsū habuerit moꝛs ī breui eū rapiet. ¶ Calculosa passio: vt inquit Aui. paroxismalis existit. Inter paroxismū tn̄ ⁊ paroxismū spaciū est diuersū qꝛ q̄nq̨ de mense in mēsem ⁊ interdū de anno in annum reuertit̄ paroxism⁹. Et vt declaratū p̄mo capl'o fuerat tā lapis renū q̄ȝ vesice ex moꝛbis est qui hereditant̄. Patet igit̄ quid de tuis calculosis habeas ꝓnosticari: quod hu⁹ capituli intentio fuerat.

¶ De curatiōe paroxismi calculose passionis: ⁊ p̄sens capl'm que tunc fiēda sunt clisteria solum describit. Capitulum .v.

OMni cū diligētia huic tā immiti moꝛbo celeriter succurrendū est. Nā patiētē sepe tā acriter sine intermissione molestat: vt ad mundū aliū pijs cū lamentationib⁹ eū ire q̄ȝ vellet celeri⁹ cogat. Quāobrē q̄ paroxismi hoꝛa fiēda sunt p̄mo describā: ⁊ successiue q̄d in gete. ¶ Doloꝛe igit̄ existēte q̄ feces educūt: lenitiua clisteria sine moꝛa face. Nihil eni: vt Aui. inq̄t: doloꝛē renū ex lapide causatū magis augmentat q̄ȝ intestinoꝝ repletio: et potissimū ex stercoꝛe. ¶ Qꝛ si patiēs tuus nauseauerit ad vomendū eū iuua. Est. n. vomitus in casu isto vtilis valde: queȝ cū cōi aqua ⁊ aceto: aut oximelle simplici ⁊ aqua raphani: vel aliter ꝑut. 28. capl'm p̄me ptis te docet ꝓuocabis. ¶ Clistere aūt lenitiuū quo Aui. in hoc casu vsus ē accipit violaꝝ altee furfuris boꝛaginis añ. M. j. ficuū numero. vj. sebestē numero. vij. ex his fiat decoctio: de q̄. ℞. ʒ. x. ⁊ in ea dissolue cassie. ʒ. j. ß. butyri recēti. ʒ. ij. olei cōis ʒ. ij. ß. salis triti parū: ⁊ tali clistere fecib⁹ retētis cū ad infirmū deueneris: illico fieri iube. ¶ Bon⁹ Alexāder hui⁹ clisteris decoctionē ex radicibus altee: fenugreco: camomilla ⁊ furfure fieri faciebat. talia nāq̨ clisteria vt ipsi inquiūt doloꝛē plurimū sedāt: ventrē laxāt: ⁊ viscera mollificādo ad emittēdū lapidē multū iuuāt. Iubēt tn̄ vt hec talia clisteria in pauca q̄ntitate fiāt: qꝛ magna q̄ntitas intestina replet nimiū: cuius causa renes cōprimunt̄: ⁊ sic doloꝛ auget̄. ⁊ ideo vt repletio talis euitet̄: si cōmode fieri p̄t per suppositoꝛiū iussit Aui. feces educi. ¶ Nec veluti quidā ignari medici facias: q̄ statim cū hac passiōe laboꝛātes adeūt: diafiniconē electuariū indū: aut cōsimile cū vino maluatico: aut alio foꝛti diuretico prebēt: ⁊ sit q̄ velit diei hoꝛa. Sed certe hi male medicine canones reuiderunt: vel de ip̄is tm̄ cōfidūt: vt q̄ imaginant̄ sibi in hac diuia arte licere putēt. cōtra aūt tales bon⁹ Aui. clarā rationē adducit. Exhibitū inq̄t ꝑ os foꝛmacū a supioꝛib⁹ versus renes trahēdo materiā doloꝛes plimū augmētat. ideo in lenificatiōe nature ē alleuiatio plima magis q̄ȝ doloꝛis sedatio ⁊c̄. Idē ponit Serap. q̄rto sui breuiarij inquiēs. Solutiua ꝑ lenitiua clisteria fiāt: qꝛ tales infirmi solutiuaꝝ medicinaꝝ administrationē nō tolerant ⁊c̄. Et hi ignari vt patet nō solū exhibēdo farmacū peccāt: sed q̄ deteri⁹ est ip̄m cū vino maluatico p̄bēt seu cū alio diuretico foꝛti: q̄d m̄l'tū vitupat̄ ab auctoꝛib⁹. Vn̄ Auic. Sedent̄ doloꝛes inq̄t cū lenitiuis q̄ diximus: qꝛ si tūc cū diureticis lapis curetur: augmentabit̄ doloꝛ: ⁊ sic recti⁹ est vt abstineat̄ a medicinis diureticis foꝛtiter mouētib⁹ ⁊c̄. Tu ergo vt Serap. inquit: cū clisteri vētrē mollifica: ne vrine meatus ꝑ cōstrictionē obturētur: qꝛ id sepe ad sincopim patiētē deducit. ¶ Per lenitiua itaq̨ fecib⁹ eductis: vt Rasis inq̄t: ꝑs doloris maxime sedat̄. Et subdit. qꝛ si caloꝛ ⁊ acumen post exitum stercoꝛis ⁊ mūdificationē intestinoꝝ affuerit: cum aq̄ oꝛdei oleo vio. oleo roſ. mucilagine psilij ⁊ se. lini clistere fiat. Si igit̄ clistere tale facere necesse sit cū aq̄ oꝛdei. ʒ. vj olei vio. ʒ. ij. ß. olei ro. ʒ. ß. mucilaginis psilij. ʒ. ij. mucila. se. lini. ʒ. j. clistere facias. ip̄m eni calorē atq̨ ardoꝛē valde remittit. ¶ Antiquoꝝ aliq̄ in sedādo doloꝛē ex vaccino lacte vitellis ouoꝝ ⁊ sale modico clistere faciebant: ⁊ sepius hoc ego vsus sum. Facias ergo sic. lactis vaccini. ʒ. viij. accipias in quo vitellos ouoꝝ duoꝝ cōcute. dehinc. ʒ. ij. olei cōis adiūge: paululū q̄ȝ salis triti: ⁊ facias clistere. ¶ Sepissime tn̄ tp̄e paroxismi vētositas plima ī intestinis abūdat: q̄ tn̄ illa dilatādo cōprimit renes: cui⁹ cā doloꝛ multū intendit̄. vn̄ hoc in casu eductis fecib⁹ ꝑ clistere lenitiuū ⁊c̄. tale iube fieri: q̄d accipit malue blitis mercurialis camomille añ. M. j. anisi maratri añ. ʒ. iij. fiat decoctio. de q̄ ℞. ʒ. viij. bn̄dicte. ʒ. j. cassie. ʒ. vj. duos ouoꝝ vitellos: olei camomillini. ʒ. iij. ⁊ cum modico salis clistere fiat. ¶ Ego aūt alias ī casu isto cū. ʒ. vj. olei camomillini absq̨ re alia clistere fieri iussi: q̄d vētositatē resoluēdo mirabiliter doloꝛem sedauit. ¶ Cōtingit plerūq̨ vt patiēs sit iuuenis sanguine⁹ assuet⁹ flōmie: Quare ceteris ad eā cōsentiētib⁹ ipe doloꝛis intēsi nigrā incidere ꝑutile satis inueni: q̄d tu q̄q̨ facias si libet. Vn̄ Rasis decimo cōtinētis: venas inquit latas ⁊ sanguinē grossum habētē minuere in cura lapidis: ꝑutile erit ⁊c̄. Et sic habes clisteria hoꝛa ꝑoxismi in passione calculosa a p̄n⁹ statim fiēda: ac q̄n vtile ē flōmiā facē.

¶ De sacellationib⁹: fomētationib⁹: enchatismatib⁹: vnctionibus: emplr̄is ⁊ vētosis q̄ ꝑoxismi hoꝛa fiēda sūt. Ca. vj.

Est adeo doloꝛ iste p̄sepe crudelis: vt ꝑ instans solū infirmū q̄escere nō ꝑmittat: q̄re nō vna est standū hoꝛa q̄n tuo patiēti aliq̄d fieri facias: Fecib⁹ igitur ꝑ clistere seu aliter eductis ad sacellatiōes: fomētationes: inas: vnctiōes ⁊ cōsil'ia: q̄ relaxādo ac mollifiādo doloꝛem mitigāt: viasq̨ dilatādo calculo facile egressum prebent veniendū ē: sed nō veluti equoci quidā medici facias: qui statim a p̄ncipio ex oleo de spica: de ruta: de lilio cōposito de scoꝛpionib⁹ aut de cōsil'i dolentē locū inungūt: qꝛ et si doloꝛ ꝓpter vētositatē q̄ tūc resoluit̄ aliqualr̄ mitigetur: stringunt̄ tn̄ plimū vie: cui⁹ causa doloꝛ auget̄ ⁊ doloꝛ ꝓlongat̄: ⁊ sic interdū bon⁹ patiēs magnis cū clamoꝛibus ad mundū aliū inuit⁹ accedit. ¶ Sed ad actū practicū veniendo Alexāder sacello ex furfure triticeo ī apoçimate herbe camomille radicis visci aneti ⁊ mellilotí cum oleo camomillino decoctis vsus est. Et cū infrigidari incipiūt sunt amouēdi: ⁊ calidi sepi⁹ reponēdi: dehinc v̄o ex oleo camemillino calido locū doloꝛosum inunge ¶ Vel ℞. altee cū radicib⁹. malue q̄ȝ maioꝛane paritarie capil'. vene. aneti mellilotí: caulīū añ. M. j. camomille. M. ij. fenugr. li. j. se. lini. li. ß. ex his vel cōsil'ib⁹ fiat decoctio in q̄ spōgiā seu filtrū immitte: ⁊ foꝛtiter exp̄ssam calidā q̄ȝtum cōmode patiēs sufferre poterit sup dolētē locū appone. Cūq̨ infrigidari incipit remoue: ⁊ vt p̄mo calidū repone: hoc vicibus aliquot faciēdo: dehinc ex oleis infrascriptis calidis doloꝛosum locū inunge: vt sūt olei camomillini: olei anetini añ. ʒ. j. pinguedinis galline. ʒ. ß. misce. ¶ Alexander v̄o vt dictū est atq̨ ille bon⁹ antiqu⁹ Serap. cū talib⁹ decoctionib⁹: vt magis sint doloꝛis mitigatiue cōe oleum ⁊ camomillinū cōmiscebāt. ¶ Sed rasis ⁊ antiquoꝝ plimi in sola aqua calida oleo cōi ꝑmixta imissam spongiā seu filtrū fomētationē faciebat ⁊ successiue ex p̄scriptis vnctionē. ¶ Aliq̄ ex oleo sisamino cū adipe anatis suprascripta facta fomētatiōe locū inungūt. ¶ Alij ex oleo de fenugreco seu de altea cū oleo anetino: seu de altea idē faciūt. ¶ Vl' tali vnguēto vtere: q̄d accipit butyri recētis. ʒ. j. ß. olei vio

lati pinguedinis galline: olei amigdalarū dulciū: olei de lilio aā. ℥. ß. cere parū: ꝛ fiat vnguentū quo vtere. ¶ Serapio vō ex emplastro infrascripto fomētatiōe suprascripta per prius facta locū dolorosum emplastrabat: quod accipit mucilaginis seminis lini ꝛ fenugreci aā. ℥. vj. adipis galline. ℥. iiij. farine ordei quātū sufficit ad inspissandū: ꝛ fiat emplastrū. ¶ Uel aliter. accipe medulle panis remollite in vino ꝛ expresse lib. j. pistetur cū oleo camomillino: qm̄ sufficit ad impinguandū: ꝛ fiat emplastrum. ¶ Aliud item faciebat vulgaribus notū satis quia farinā tritici oleū cōmune ꝛ aquā tādiu simul bulire pmittit: ꝙ emplastri formam accipit: quo in casu nostro vsus est ꝛc. ¶ Modus emplastra que dicta sunt applicādi: ac consimilia ſm quosdā antiquos talis est: fomētatione facta locus leuiter exiccetur. dehinc cū stupa aut succida lana talia emplastra tepida super dolentē locū pone ea sepius renouando. ¶ Et vt Auicē. inquit: auisatus semper esto: vt taliū cōtinue caliditas reseruetur: ꝙ cum pecia aliqua liter calida seu spongia in decoctione predicta remolita: et expressa fortiter loco sepe superposita fiat conuenienter frigida enim super locum existentia dolorem nimium augmētant. ¶ Ego aūt talia emplastra super fustaneo extendi ꝯtinue feci stupis seu succida lana dimissis: ꝛ tu facias si libet. ¶ Alias hoc emplastro vsus sum: quod accipit medule panis in aqua decoctionis ficuum remolite: ꝛ fortiter expresse lib. j. vitellos ouorum duos: ꝛ cū quanto olei camomillini sufficit fiat emplm̄. ¶ Uel aliter. ꝛ ℞ accipit radicū altee lib. j. assungie porci recentis. ℥. iij. pinguedinis galline. ℥. j. ß. farine tritici: farine ordei aā. ℥. ij. olei camomilini quātū sufficit: ꝛ fiat emplastrū. ¶ Uel accipe. m. j. camomille: quem tm̄ bulire pmitte: quod ad mucillaginis formam deueniat: dehinc accipe paste radicum altee libram. j. farine tritici. ℥. iij. farine ordei. ℥. ij. butyri recētis lib. ß. simul oīa pistentur de suprascripta mucillagine tātū addēdo ꝙ emplastri formā recipiat: cū quo vltimo puluericati croci tres dragmas adiūges. his emplastris modo q̄ supra tuo ꝓ libito vtere. ¶ Uerū vt iste bonꝰ Alexander inqt est sepe dolor in loco vno adeo fixꝰ: ꝙ si ab illinc calculū amouere debueris: necesse erit fortioribus vti: ꝛ sic ex hircino sanguine cum fermento ordei emplastrū fieri iussit: qd̄ esse efficacissimum asserit. Aui. aūt in casu isto oleū de scorpionibꝰ cōmendat: ac emplastrum seu vnguentū de galbano: cuiꝰ in antidotario Mesue descriptionē inuenies: laudat item diaquilon de mucillaginibꝰ ꝛc. ¶ Potes si libet vt ipse ait tā in emplastris q̄ȝ in vnguētis galbanū: armoniacū: euforbium: ac myrrhā ponere: verū in his aliqd stiptici semp addas: vt oleū de alcāna vel mirtillorū: aut rosaceū vel ꝓsimile. Et i emplr̄is folia virge pastoris: vel aliqd̄ tale: n. e. s. renes nimiū laxarenꝰ: q: tūc ad suscipiendas aptū nimiū fierēt: ꝛ sic sepe vt veteres oēs clamāt infra horā dolor intensior: q̄ȝ pmo reuertiꝰ. ¶ Qr̄ si cū istis dolor nō remittiꝰ in tina fiat encatisma: in qua a medio infra patiēs se solū balneet. Nec vt Rasis inqt nō sit tale balneū virtualiter nimis calidū nec actualiter itē: sed tm̄ solūmodo ꝙ patiētē tuū delectet in quo ꝓ libito morā trahat: ꝙ si debilis nimiū fuerit in eo minus stet: sepiꝰ tamē intret. Cū aūt tinā egrediꝰ cum lintheis calidis leuiter exiceꝰ: ꝛ dolens locus cū aliqua vnctionū pscriptarū vngaꝰ: vel si libet emplastreꝰ. Tūc decoctio ex pscriptis fomētationis rebꝰ cōuenientissime fiet: q: oīa ista vel ex his plura ꝓ encatisma, te tali ꝯuenient. ¶ Docet tm̄ Rasis ꝙ vbi magna adesset inflammatio: portulace folia violarū: cucurbite: vitis albe vinifere: flores nenufaris ꝛ cōsimilia essent addēda: quo in casu cū patiēs tina egressus est ex oleo violato dolentē locum iubet inungi. ¶ Ueteres plurimi non recedente ab vno loco dolore: vt ab illinc calculosus versus vesicā trahatur super locum cum igne scitiam apponunt: ꝛ illic aliquandiu dimissam inferius iuxta primum locum cum fortiori igne eam iubent apponi. Successiue semper tortuose versus inguina descendēdo. si eni sic feceris. scitia illa ad se calculū trahit: ꝛ eam sepius in vesicam descendere cogit: quo facto ilico dolor cessat. ¶ Jubet item bonus Aui. ꝙ infirmus existens in tina se diuersimode moueat: ꝛ subito ꝛ extra balneū vbi possit interduȝ ante. inſdum retro: ꝛ nōnunq̄ȝ a lateribus diuersimode saltet per scalarū item gradus saltando descēdat aut equū duri portatus egtet. ¶ Aliq ylia ꝛ pectinē stringūt: aiūt eni tunc vias dilatari multū: ac etiā si cū manu pectinē fricēt ac ylia. Et p hūc modū a loco suo calculus facilꝰ dimoueꝰ: ꝛ i vesicam facile transit: pscripta tm̄ fiēda sunt qn̄ dolor aut ablatus aut saltē sit aliqualiter mitigatꝰ: ꝛ tūc prescriptorū nihil ampliꝰ fiat: q: fametationū: saccellationū: encatismatū: vnctionū q̄ȝ quoq̃ similiū nimiꝰ vsus tm̄ renes indum laxat ꝙ ipsorū: vt inquit Aui. expulsiuam debilitat. his igiꝰ ordinate pactis ad ea q̄ lapidē frangunt veniēduȝ erit: de quibus in sequentibus bono Jesu cōcedente te faciam copiosum. Et per hoc caplo presenti fineȝ impono.

¶ De qbusdā canonibꝰ anteq̄ȝ p os cōminuētia lapidē aut diuretica pbeas obseruandis. Cap. vij.

a Dest iam tēpus q̄ tuo pauperculo calculoso per os aliqd lapidē diminuēs aut diureticū prebeas. Naȝ etsi p antescripta a furore suo dolor aliqualiter mitigetur: nisi calculus minuaꝰ: aut ad extra quis alio modo pellaꝰ maiori cuȝ furore reuertiꝰ: patientemq̃ tuum sine intermissione ita crudeliter infestās vt ad inferos eū desperatum sepe cōducat: vt g̃ tale periculū ꝓ posse viteſque calculū minuāt queq̃ ad ex corpꝰ adducāt sunt amodo describēda. Sed in pn̄ti caplo cañ. aliqs in exhibitiōe taliū obseruādos tātūmodo ponā. ¶ Caue ḡ ne in pn̄o minorātia lapidē exhibeas: q: vt ingt Rasis dolor flanchi i insultu indiget mitigatiōe doloris: ꝛ postea cura cum his fiet: q̄ lapidem emittunt ꝛc. ¶ Ut igiꝰ ad actum practicū te deducā cū ad infirmū pmo deueneris cū mollitiuo clistere supius descripto feces educe. Qr̄ si vētositatē in intestinis adesse cognoueris: leuiter carminātia in 2° clisteri iubeas apponi. Et si facile vomit ꝓuocetur vomitꝰ: sed i ꝓuocādo cautus esto. fortis nāq̃ ꝛ maxime violentus sepe lapidē sursum trahit: dehinc saccellationes: fomētatiōes: vnctiones: emplastrationes: ꝛ talia modo q̄ supra faceꝗ bus nō ꝓferētibus ad encatismata transi: ꝛ ad scitias successiue q̄ ſm modū in pcedēti caplo descriptuȝ ponende sunt: nec vnq̄ȝ p os diuretica ꝛ calculū cōminuentia dabis nisi pus aut ablatus aut saltē dolor fuerit aliq̃lter mitigatus: tunc eni signū est calculuȝ a pmo suo loco esse remotū: vel meatus fore adeo dilatatos ꝙ calculus iste poterit cū appropriatis medicinis ad vesicā facile mitti: ꝛ p vrinam successiue foris: sed dolore nō mitigato ꝛ calculo ad huc in renibꝰ exnte: qd̄ vt ingt Rasis p dolorē loco eodē ꝯtinue fixum sciꝰ si diuretica ꝛ cōminuentia lapidē exhibueris materie alique ad ipsos renes adduceñ: quo ꝓpter calculū locū illum opilātē illic detinereñ: cuiꝰ causa dolor augeꝰ: ꝛ in tantū sepe qd̄ pūs cū lamētatiōibꝰ bonꝰ homo ad aliū mūdū ire cogiꝰ: qd̄ ego iā experientia vidi. Nam quidam bonus socius vni calculoso statim a principio clisteria carminātia pbuit: p q̄ nulle sunt feces educte fomētationes nullas fecit: sed solū cū oleo scorpionum locū dolentem inunxit: ꝓpter qd̄ dolor adauctus est: cui bonꝰ socius succurrere cupiens lapidē iudaicum ꝛ hyrci sanguinem cum vino maluatico bona satis in quātitate tribuit: ꝛ sic dolor in tantū creuit: vt nunq̄ȝ existētes picochari: quorū referta domus patientiam tantam predicare valuerint ꝙ ille bonus patiēs deum frustra inuocans tādem desperatus animā sathane cōmēdauit: quam credo ipse alacer in tartara deportauit: tu ergo ne sic facias caue: quia nō solum de morte corporis: sed quod deteriꝰ est de morte anime bono Jesu reddere rationem cogereris: de morte anime bono Jesu reddere rationem cogereris: cum hi desperati tui ob defectum moriaꝰ. ¶ Diuretica

preterea fortia in cibo nunq̃ dabis: quia secum extra stomachum ad renes eum indigestum adducunt. ¶ Ex quo bene patet q̃ nisi stomechus fuerit mundificatus nunq̃ diuretica talia sunt exhibeda. Si his igitur: vsus fuerit p duas aut tres ante cibū horas talia pbe. Solemꝰ tñ aliq̃ facilia diuretica in pncipio pastus exhibere vt sunt capa res ꝛ cresones q̃. 14. terapeti. Gali. q̃ ꝯcessit: nec ego il la vitupero pmo cū i modica quātitate sumāt. Scdo q̄a in nutrimētum facile trāseunt: ꝛ sic nō tantā tunc vim ha bēt qd̄ cibū indigestū secū trahere queāt. Dacer puta re nes siccos hñs diuretica fortia haud quaq̃ sumat: sed le uibus vtat cū q̄bus iterū aliq̄ frigida ꝛ humida semp sūt cōmiscēda: vt semen iusquiami: papaueris: cucurbite ꝛ si milij. ¶ Nouis igit modo fecibꝰ eductis ꝛ aliquātulū mitigato seu quiescēte dolore. ℥. x. cassiefistule tuo ifirmo dari iube q̄ cum decoctione ca. ve. floꝝ boraginis buglo se violarū sebesten ordei quatuor se. frigidoꝝ liquiritie ꝛ passularū distēperenſ: ꝛ. ℥. j. siripi viol. addita in aurora patiēs totū calidum sumat q̄ siue opationē fecerit siue nō prādiū suū hora ꝯsueta sumat. ¶ Uerū si ante cenam operata nihil fuerit clistere iponi infrascriptū iube: qd̄ acci. brodij gallie vl capōis. ℥. x. mell. ℥. j. ß. cassie. ℥. j. olei cōis. ℥. ij. ß. saltriti paꝝ: ꝛ fiat clistē. ¶ Cassia itaq̃ p se seu clisteris auxilio opatione si fecerit ad cōminuētium lapidez exhibitionē securꝰ venies: ex q̄bus pmo simplicia: ꝛ dehinc cōposita sequētibus in caplis describā. Et sic ad ea transiens presenti capitulo finem impono.

¶ De quibusdam simplicibus: que veterum testimonio lapidem comminuunt. Cap. viij.

Ibet que calculum comminuunt singularia bona adiuuante Jesu sub ordine quodam describere: vt ea facilius querens inueniat. ¶ Et ab herbis principium sumam. Ex quibus est apium siluestre: calamentum extremitates vitis albe: absinthium: rutha agrestis: cardus: pulegium: abrotanum: arthemisia: camomilla: capil. vene. politricum: paritaria: senatones: malua: pentafilon: sauina: polium montanum: serpillum: vrtica: ypericon: gallitricū vsnee tribulus: sparagi: scolopen. fisimbrium: cicorea: cotula: berbena: bethonica: trifoliū: cretani marini: folia raf. ꝛ matricalia illa. s. quā crespulam seu herbā cancri veteres q̄dam appellāt: ꝛ nostri papienses in vulgari crespulā ꝯsimilis appellāt: nec est arthemisia matricaria: vt quidā medici nostre tēpestatis putant pro arthemisia matricariā semp suis in receptis describētes harū vsus talis erit: ex quā libuerit cū vino vel aqua decoctionē facere: cuiꝰ ab. ℥. j. vsq̃ ad. iiij. sit tibi dosis. Sublimantur quoq̃ ꝛ fit ex his aqua: cuiꝰ eadem fit dosis. Uel ex his i vmbra deficcatis fiat puluis: cuiꝰ a. ʒ. j. vsq̃ ad. ij. cū vino albo dabis: vel ex q̄bus potes succū extrahes: et ab. ℥. j. vsq̃ ad. ij. dabis solum. s. aut cū vino vel cū q̄ alio liq̄re libuerit. ¶ Et inter istas infrascriptarū succꝰ q̄maxime cōmēdaſ: vt sunt folia rafani: ꝛ maxime siluestris: folia ꝯsimiliſ cardi comestibilis: ꝛ istarū duarū succus ceteros excedit: fit itē ex gallitrico: pulegio: tribulo: folijs vitis albe: ꝛ saxifragia: vrtica: cretano marino: ꝛ politrico. Sparagi autē leuiſ cocti manducātur. Senatones vō ex aceto oleo ꝛ sale cōdiunſ: ac cretani q̃ marini: ꝛ de his tribus ferculū fit interdū. ¶ Ex radicibꝰ laudanſ infrascripte vt radix costi: rubi: tribuli: thimi: curulli: radix xilobalsami: cardi: tamarisci: pētafilon: caparis: yringi corticces radicis lauri: radix saxifrag. ciperi caulis radix: radix apij egrestis lapatij berbene: graminis feniculi maxime siluestris sparagi rafani tenelli ꝛ gracilis: altee ꝛ acori in istoꝝ quoq̃ numero scordeon atq̃ squillā ponere libet: cuiꝰ acetū ꝛ oximel ex eo factum maxime cōmendaſ: potes de q̄bus istarū radicum volueris in vino vel in aqua decoctionem facere: vel eas sublima q̃ maxime radices cardi: que in hoc casu super alias ꝓrogatiuam quandam habere videnſ: ꝛ tā de decoctione q̃ de aqua sublimationis ab. ℥. ij. ad. iiij. dabis: valet ꝛ ipsarū succus cum vino potui datꝰ: vel fiat puluis: q̄ cū vino subtili aut ouo sorbili dari pōt. Et int ceteros laudaſ puluis corticis radicis lauri: costi: ciperi: saxifragie: yringi: radicis xilobalsami: acori: ꝛ caparis: ac cinis radicis cauliū: istoꝝ aūt dosis fit a. ʒ. ß. vsq̃ ad. j. q̄ si ꝯsiliter aliarū puluere eodem modo vsus fueris peccatū mortale nō cōmitteres. ¶ Ex seminibus sup oia nigra cicera cōmedanſ: de quibꝰ fit cōiter decoctio: iusculū q̃ laudatur. Itē puluis seminis cardi ꝯuenit: ꝛ semē malue carui dauci: semen genestre nigella: semen porci: sinapis: miliū solis: semē sparagi: ꝛ tribuli canapis: ciperi rafani: anisi: cardamoni: feniculi citrulli: cucumeris: melonis: ꝛ cucurbite: ex istoꝝ parte maiori fit decoctio: cuiꝰ vsus in casu nostro est q̃maxime vtilis. Potes tñ puluerē ex aliq̄bus facere si libet vt est semen malue: cardamomi: anisi: feniculi: ciperi: rafani: carui dauci genestre: nigelle: porri: sinapis: milij solis: sparagi: ꝛ tribuli: ꝛ talis puluis cū vino aut decoctione rubeoꝝ ciceꝝ seu aq̄ mellis cōiter daſ: ꝛ fit dosis a. ʒ. ß. vsq̃ ad. j. ß. ¶ Ex fructibꝰ ꝯueniūt ossa cerasoꝝ siluestriū ex q̄bus subtilissime cōtritis fit lac: cuiꝰ. ℥. iiij. stomacho vacuo date maxie ꝓsunt. Cōueniunt oliue cum aqua ꝛ sale cōdite. Conueniunt melones fistici ac pinee amigdale amare cū rob subtilissime teranſ: ꝛ potui in ieiuno denſ: ꝛ aliqui ipsoꝝ oleum cū modico pulueris yreos potui quoq̃ tribuunt. puluis baccarū lauri: lac ficus cū aqua bibitū ac ficus ipse comeste: ꝛ trocisci quoq̃ ex succo pomoꝝ aristologie rotūde facti. Etitē trocisci. vij. qui ex granis septuaginta piperis fiūt: quoꝝ vnum omni die patienti tuo cū aqua mellis stomacho vacuo dare efficacissimū cōperui: vt Aui. ingt. ¶ Ex folijs seu lignis: vel corticibus arborū valent folia amigdalarū amararū: quoquo mō dederis: seu in decoctione aut in puluere ꝛc. valet ꝛ mirabiliſ decoctio foliorū rubi ꝛ lac fol. fici. Ualet cassia lignea lignum aloes lignū balsami ꝛ lachryma vitis q̄ in martio ab inciso eius ligno deguttat ꝛ ē mirabilis. ¶ Ex gūmis valet gumma vitis gūma cerasoꝝ prunoꝝ amigdalarū gummia pini valet serapinū ac bdelliū: ꝛ iste gumme cū vino dissolute vel i puluerē subtilē redacte potui stomacho ieiuno detur. ¶ Ex oleis cōueniunt balsaminū: cuiꝰ dosis sint gutte quatuor cum vino maluatico vel ꝯsimili dissolute: valet oleū de sauina de piperibꝰ amigdalarū amararum et bñdictum seu de lateribus: ꝛ si ex his fit inunctio aut per siringā iniectio valet. itē oleum de granis citri cerasoꝝ ac citrāguloꝝ tam inunctum. s. q̃ bibitū. ¶ Ex mineralibus cōueniunt corallī lapis ematitis lapis iudaicus lapis renū seu qd̄ ab humana vesica p incisionē extrahitur ꝛ lapides q̄ reperiunſ in epate apri lapilli vētrium gallinarū vel palūboꝝ ac lapis spōgie. Et inter mineralia libet nitrū enumerare q̄ vt ingt Aui. est inter lapides sicut stultꝰ inter homines talia debēt subtilissime teri. Et aliq̄ ponūt q̄ isti lapides debēt sup cote cōfricari: dehinc vō cum vino aut decoctione cicerū: aut mellis aqua dari: istorum tñ dosis variaſ. Nā lapidis lincis spongie ꝛ iudaici dosis ē a. ℈. ß. vsq̃ ad. j. alioꝝ vō a. ʒ. ß. vsq̃ ad. j. ¶ Ex aialibꝰ ifra scripta a veteribus plimū cōmendanſ vt cinis seu puluis vesice apri sua cum vrina deficcate puluis renum asini cinis testarū coclee ac etiam totius coclee puluis pellicule ventris galli puluis iecoris hyrci ac eius deficcati sanguinis puluis stercoris columborū ac galloꝝ turturis q̃ sed illa stercora debent pulueriçari subtilissime: ꝛ cū aq̄ mellis ꝓpinari. Conueniunt quoq̃ infrascriptorum omnium cineres vt cicade ac pulloꝝ yrundinum. Ex quibꝰ quoq̃ fit ferculum de quo infra: laudaſ item scarabeorū cinis scorpionum ericij cum suis spinis grilli locuste lumbricoꝝ terrestrium millepedes testa oui a qua fit pullus egressus vermis de nocte lucentis ac alarum anserum suis cū plumis ac auicule parue q̄ hyemali tempore apud nos sepius apparet quam quidam caudam tremulā vo-

cant: de hoc tamen infra qd vis istorum in olla rudi pane
extracto in furno ad desiccandu pone in q tam diu stet q
comode teri possit: cauedo tn ne desiccet in tatu q carbo
fiat. Et sm Apuleiu que esui in casu isto aialia nobis sunt
luna crescete capi debet. Vitellus ite oui recetis valet du-
rus cu croco trito comestus. Valet passeres comesti atq
turturis decoctio. Et sola quoq vrina apri porci atq ca-
pre conuenit: que cu tanto vino albo no dulci dari debent.
¶ Et ista sut simplicia que huic crudeli morbo valeri co-
peri. Sed qz ipsoz aliqua singularissima adinueta sunt:
que alia qz dictu sit preparatioe indigent: libet his capitu
lum seques accomodare. Et p hoc pnti finem impono.

¶ De simplicib9 quibusda que tam a modernis qz veteri-
bus in fractione lapidis singularia reputant ac qualiter
preparari exhiberi quoqz debent. Cap. ix.

Si quis antiquoru volumina diligenter inspexerit
plurima coperiet que no solu in passione ista: sed i
quauis alia sm exigentiam debite approximata se
pe a faucibus mortis infirmos extirpant: sed interdum
ita truncate locuti sunt: vt nec preparare nec qualiter ex-
hiberi debeant sciam9. Cuius causa omittimus sepe mul
ta que infirmis maxime coferrent: nobisq inde grandis
honor accresceret. Quaobrem ex simplicib9 que in pce-
denti caplo descripta sunt aliqua deligere libet ab ipsis
veterib9 suplatiue in casu nostro comedata: quoz comen
datione pparatione z exhibendi modu pns caplm bono
Jesu coadiuuate docebit. ¶ Sagu's aut hyrci in hoc ca-
su qd singularissimu reputat: q ab Aui. talit ppara. ollaz
noua bn vitreata sumes qua tadiu laues seu in ea aquaz
bulire facias q terreitatis nam amittat: deide tempore q
vua incipit colorari hyrcu annoz quatuor vel circa iugu
la. Cui9 primu z vltimu sanguinez abijcias. mediu vo in
iam dicta olla recode in qua ta diu maneat q sit coagula-
tus: dehinc p frustula ad castanee seu nucis quatitate d i-
uide: z ista in pano aliquo lineo subtilissimo posita ita vt
nequeat ipm puluis aliquis attingere sub diuo suspende
hoc est in loco ne ros eu attingat: cooperto aliaribus tn:
discooperto: z ibi tantu pmaneat q possit pulueriçari: cu
ius dosis a. ℈. j. vsq ad integraz. ʒ. cu vino dulci cocto aut
aqua apij motani det. ¶ Serapio aut eu cuz rethi aut pa
no sbtilissimo cooperiebat: z i loco vbi solares radij atq
lunares attingere poterat dimittebat cooptu desup tn ta-
liter q ros eu attingere no posset: z cu eo de folio indo de
amomo vl spica seu aliquo alio odorifero comiscedo po-
tui cu vino cocto dabat vt si qs inesset fetes odor occultare
tur. ¶ Alexader hyrci annoz ad min9. iiij. sanguine me-
diu accipit: z i vase aliquo vitreato z bn mundo reponit
z minutim eu incides tam diu in loco vt supra circustan-
tionato dimittit q puluis inde fieri queat de q cum mira
eqs partibus dato se lapides fregisse plurimos ait. Et vt
malus odor si qs affuerit occultet secum amomum comi
scuit. Jussit tn vt sanguis redoles magis fiat q p dies plu
rimos anteqz hyrcus iuguleť ex feniculi herba hedere
aut lauri nutriat. puluis eni talit preparatus z quo supra
modo exhibit9 minutim p vrina lapidem expellit nec vl-
terius sinit renasci cuz quo dolores amputat. vn propter
has virtutes mirabiles sanguis hyrci potio dei man9 nu
cupat. ¶ Alij qtuor annoz vel circa hyrcu p quadragin-
ta ad min9 dies cotinue: ex folijs hedere saxifragie milio
solis feniculo apio: z hm herbis diureticis alunt. Et p. xx.
dies vel circa ante qz interfici debeat euz quaqz die vino
bono bis potant que de mese augusti adhuc regnante ca-
nicula iugulant: z vt supra medio accepto sanguine mo-
do q supra mudificat: z istu cibadi atq potadi moduz bn
comendo. ¶ Alij sanguine illu in vase bn mudo recipiut
que alio csili vase coopiut in q minutissima sint foramina
sic vt exhalari queat: z in sole dimisso taliter eum exiccat
tu aute hunc cum dabis sanguinem çuccarum: z talia vt
gratus magis gustui fiat pro libito adde. ¶ Rasis cerui
sanguinem non minus qz hunc laudat inquiens: q ita la
pidem renalem seu vesice frangit sicut sanguis hyrcinus
adamantem. Et si eo vti libet consimilem quaz de sangui
ne hyrci preparationem face sitqz dosis eadem. ¶ San-
guis quoqz vulpis plurimu comendatur in quo si pona-
tur lapis aliquis infra triduum totus cfringit: vt experie
tia docet qui vt sanguis hyrci preparatur. Sitqz dosis ea
dem. Et de isto sanguine fertur q si pecten inungatur ve
sice lapide frangit. ¶ Fertur item q puluis menstrui san
guinis in hoc casu mire valet: z a. ℈. ß. vsqz ad. ʒ. ß. cum vi
no albo vel alio diuretico prebet: hoc enim copertum est
quia si cristallu immixto cu aceto ponatur dissoluitur. is
inter venenosa computat: sed tn in dosi ista nocere haud
quaqz poterit. ¶ Et antiqui hos sanguines renalem la-
pidem frangere didicerunt: quia minerales lapides i his
positi cu aceto mollefiunt atq; frangunt. Nam vt inquit
Albertus si sanguis hyrci asini z anseris cuz aceto mixti
leuiter decoquant: z in his cristallus vel geme ponatur
mollescut: z etia vitru in tantu vt cu cultello incidi queat
Et si solu hyrci sanguine acceperis: z cu eo acetuz atq; ab
sinthij succu miscueris vitru in eo positu veluti pasta mol
lescit sic q ad murum piectum non frangat. ¶ Aliud qd
veteres singularissimum reputat est vitru qd sic Aui. do-
cumeto pparat: accipies z ipm quatum potes tenere: de-
hinc i cocleari ferreo pone qd sup ignitos carbones collo
ca. z cu rubeu fuerit in aqua fabaru pijce. tunc eni calci-
natu facile dephendes: no calcinatu vo iteru ad ignez re
pones sicut pmo totiens faciedo q ad athomoz silitudi-
ne teri possit: cui9 cum mellis aq: aut alio diuretico a. ʒ. ß.
vsqz ad. j. dabis: sed laudo vt patienti h vitru sic no mani-
festes ne putet se venenari: cu ex eo canes interficiamus
sed his no tritu datur: imo itegru qd cum pinguedine ali
qua comiscemus: z cu eoz tuc guttur trasire nequeat eos
interficit z no venenositate. ¶ Quida alkimista ipm per
frusta sup cocleari ferreo ad ignez ponebat: cuq; ignitum
erat cu vino maluatico vel consili cu oleo bndicto: aut de
scorpionib9 equis partibus mixto ipm sepi9 extinguebat
sic totiens faciendo q facile ad athomoz silitudine con-
teri poterat: z ipm q supra dictu est modo dabat. ¶ Auen
çoar aut cum oleo iuniperi liniebat: z in igne factu rubeu
in aqua rafani extinguebat quo facto ipm cum predicto
oleo itez inungebat: z in aqua rafani extinguebat. Quo
septies facto in puluerem subtilissimu reducebat: z q su-
pra modo dictu est vtebat. ¶ Puluis item leporis plimu
comendat que quida sic faciunt vnu lepore in olla noua
z bn munda reponut: quaz bn clausam tm in fumo pmit-
tut: q puluis ide fieri comode possit: cui9 a. ʒ. j. vsqz ad. ij.
cu aliquo diuretico prebet. ¶ Aliq lepore iugulates i sua
pelle sanguine reponut: z eam cu illo sanguine in furno
tantu desiccari pmittut q puluis fieri possit. ¶ Alij abie-
cta carne ossa solu cu sanguine z pelle desiccat. ¶ Quida
saracen9 de infrascripto puluere se mihi mirabilia fecis-
se narrauit. pregnate lepore iugulabat: dehic lepusculos
a vetre extractos euiscerabat: qs ex sanguine mris iplet
z in furno mo supra desiccari pmittit: sic vt puluis inde fi
eri possit: quo vtebat vt supra zc. ¶ Auic. aquam leporis
multu comendat: pro q quida aqua sublimationis inter-
pretat: qua facias si libet: vel aqua seu brodio decoctiois
eius vtere: vel aquam in vase duplici face: z erit optima:
quam adhuc si magistralius facere libuerit: qn hec fit aq
saxifragiam miliu solis vel aliqd hm secum misce. Repe-
ri in antiqs quibusda experimentis: q lepus in iunctura
poplitis posterioz pedu ad magnitudine mediocris fa-
be ossiculu quodda habet: cuius puluis cu optimo vino
potat9 oem calculu fragit: z h a meo illustrissimo domi-
no marchione motisferrati qz habui q anqz ad stadu se.
cu venissem sepissime a calculo vexabat: z ait se pluries
tale puluere exptu fuisse qui calculum indilate fragebat.
¶ De cinere scorpionu antiq nri mirabilia narrat: q sic sit

Viuos scorpiões ĩ olla noua vitreata: vel vt placuit Aui.
sapientie luto illinita recõde q̃ tãtuȝ in furno pmaneat ꝙ
nõ adusti: sed tãtũmodo desiccati ĩ puluerẽ ꝯuerti possint
Cui⁹ dosis est alkirat duob⁹ vsqȝ ad q̃tuor cũ vino al. aut
vino melli to: seu cũ aq̃ mellis vel alio diuretico. Antiq̃rũ
quidã cũ sale armoniaco eos cõburebant: qd̃ non laudo.
¶ Fit ꝛ ex his oleũ de q̃ locus vbi lapis esse credit dȝ in-
ungi vt renes ylia vel pectẽ ꝛc̃. Et ipm̃ qȝ p siringã in ve
sica missuȝ lapidẽ frãgit: qd̃ sic fit. in lib. j. olei amigdalaꝝ
amararũ. xij. viuos scorpiones impone: vel in amphora
bñ sigillata ad solẽ ponat: ibidẽqȝ p dies q̃draginta dimit
tat: ꝛ dehinc excolatũ vsui reseruet. ¶ Fit itẽ cũ spẽbus h̃
modo. accipe aristologie ro. ciperi gẽtiane: radices capa
ris añ. ℥. j. q̃s ꝯtũde sup q̃ lib. ij. olei amigdalarũ amara-
rũ ꝓijce: ꝛ in amphora bñ clausuȝ p dies q̃draginta in so-
le pmitte: deinde colet: sup qd̃ viuos scorpiones vigintiq̃
tuor pone: ꝛ iterum in sole p dies alios. xl. dimitte: dehinc
excolet ꝛ vsui reseruet. ¶ Nõnulla itẽ sunt aĩalia: ex qb⁹
sup laminã ferream ignitã exiccatis fit cinis q in casu nr̃o
plimũ cõmendat: vt sunt cicade scarabei grilli ꝛ eoꝝ ma
xime q̃ circa furnos aut loca calida cõmorant: sȝ oĩuȝ isto
rũ crura ꝛ alie extremitates abijciant: fit ex millepede: vt
supra cinis q quoqȝ mirabilit valet. hi ꝯsimiliter cineres ve
luti scorpionũ cinis fieri pñt: q cũ eisdẽ quoqȝ dent ac ea-
dẽ sit dosis. Verũ de p̃dictis qdã. ʒ. j. dari iubẽt. Sed de ci
nere scorpionũ haud quaq̃ȝ cũ ipse magis sit venenosus.
¶ Veteres aliq ꝛ maxĩe Rasis vermeȝ in estate de nocte
lucẽtẽ quẽ culilucidã vocat plimũ laudat ingens ꝙ ẽ vir-
tutis cãtaridis: sed in casu isto potẽtior: ꝛ is ĩ vase ereo ĩ so
le desiccari dȝ. dehinc abiecto capite ac extremitatib⁹ cuȝ
modico aq̃ asse fetide excolate det. p̃cipit tñ alkindius vt
de tali puluere aure⁹ vn⁹ det: qd̃ nõ laudo: q2 vesicã exul
cerare t. ¶ Fit itẽ cinis coclearũ integrarũ ac soli⁹ teste: fit
qȝ ex eritio suis cũ spinis: ꝛ ex alis anserũ: vȝ: pennis his
hoꝝ cinerũ dosis est. ʒ. j. cũ aliq̃ diuretico ꝛc̃. ¶ Dñs in h̃
casu pulloꝝ yrundinũ puluis reputat: q̃s volãtes accipe
ꝛ suis cũ plumis viuas in olla mũda desicca hui⁹ pulue-
ris dosis ẽ a. ʒ. ß. vsqȝ. j. ß. cũ approbatis diureticis ꝛc̃. Ra
sis eos assatos ꝛ cõmestos plimũ in h̃ casu cõmẽdat: ꝛ ex
his itẽ tale ferculũ faciebat. iã volãtes in olla cũ decoctio
ne rubeoꝝ cicerũ modico succi petrosilij addito cuȝ oleo
amigdalarũ dulcium ꝛ sale decoqui faciebat. Cinamomi
galãge gariofilorũ ꝛ similiũ specierũ parũ addendo. Et
tam brodium q̃ȝ carnes suo patiẽti esui tribuebat. ¶ Dra
gma q̃ȝ vna pulueris vesice apri sua cũ vrina in furno de
siccate plurimũ valet ac tantũdẽ pulueris pellicule ven-
tris galli: ꝛ pulueris stercoris palumboruȝ rubeoꝝ qui p
prius cum semine lini: vel cũ pane in q̃ semen feniculi co
ctum sit nutriri debẽt: deinde p diem cũ sua nocte stercus
illud infundat in aceto: ꝛ dehinc exiccet ꝛ puluis fiat de q̃
ꝛ cinamomo eq̃s partibus cuȝ sirupo de squinãto: vel cõ-
simili. ʒ. ij. dabis. ¶ Vel facias sic: fimi colũbini: vt supra
preparati. ʒ. j. origani. ʒ. ß. çuccari. ʒ. ij. fiat puluis: ꝛ sit do-
sis vna. ¶ Alij ex eo cum amigdalarũ dulcium trociscos
ꝯficiũt: ꝛ ter h̃ faciẽtes semp in vmbra desiccãt: deinde in
petia rara ligãt: ꝛ in vino infundunt veteri: cui⁹. ℥. ij. pre
bent. ¶ Vel accipe fimi colũbini: vt dictũ est p̃parati. ʒ. j.
piperis baccarũ lauri añ. ℈. j. çuccari. ʒ. ij. fiat puluis q cuȝ
decoctione pulegij det. quoq̃ modo tale stercus dederis
mirabiliter opatur. Et eiusdẽ virtutis est muriũ sterc⁹ ve
lut istud p̃paratuȝ ꝛ exhibitum: vel da. ʒ. j. pulueris criste
galli ꝛ videbis. ¶ Cinis q̃ȝ vermium terrestriũ singula-
rissimus habet: cui⁹ dosis sit. ʒ. j. cum çuccaro: ꝛ alijs spẽ-
bus, put tibi libuerit. ¶ Quedã auicula repitur q̃ apud ve
teres tante virtutis reputat vt eaȝ sub silẽtio p̃terite mihi
peccatum mortale committere videretur. inquiunt enim
ꝙ in frangendo lapidem sibi par nihil reperitur: sed no-
stra tempestate practici pro hac aue: quam vulgares no-
stri caudam tremulam vocant accipiunt: sed veterum di
cta conspiciens non esse illam comperiet: imo hec mea
auis est ista in subduplo minor: quia excepta aue basilica
que est regalis auis: vt Serapio: ꝛ alij veteres inquiunt:
nulla hac minor reperitur: cuius corporis color inter ci-
neritium ꝛ viridem medium tenet: super alas auteȝ pen-
nas aliquas veluti auro depictas habet: ꝛ in pennis cau-
de puncta alba plurima que sursum volans terram gar-
riens statim petit in volatu semper garrit: ꝛ hyemis tem
pore ad nos accedit. Super lacunales ripas libenter cõ-
moratur: ꝛ sepe iuxta parietes: ꝛ tunc muris adherẽs ibi
suum nutrimẽtum venatur huius cauda tremit: non tan
tum tamẽ: nec ita continue veluti auis que statim dicta ẽ.
In figura tamẽ ei plurimũ assimilatur: quia respectu sue
molis oblonga satis est: sed in colore pennaruȝ nequaq̃ȝ
hec in paludibus libenter nidificat. ꝛ rotundum plenuȝ
plumis nidum suũ in ipsis paludib⁹ arbori salicis vt plu
rimũ appendet: foramen paruũ in eo dimittit per quod
eius ingressus est ꝛ egressus: septem ꝛ interdum ad. xx.
vsqȝ pullos vno cubatu cõcipit: ꝛ quia pennas varijs co-
loribus depictas habet: vulgares Pactaum vocant qua-
si pictam. hanc autẽ Auençoar Buçbuça arabice vocari
inquit: ꝛ exponũt quidam ꝙ est cauda tremula: quã nos
Bouarinam vocamus: sed hec Bouarina illa in duplo
maior est. Ex quo patet hanc illaȝ nõ essẽ: cuȝ regali aue
excepta vt dixeram hac nulla sit minor: hanc autẽ quidã
assam ꝛ quidam elixam manducari iubent: quãdoqȝ re-
centem ꝛ quandoqȝ salsam: sed ex ea Aui. puluerem face
re docet: quia in furno integram desiccari iubet tantum
scȝ vt ipse inquit: ꝙ cum terminos assationis ad adustio-
nem transiens venerit puluis fiat. Cuius. ʒ. j. cum aliquo
diuretico sit dosis. Et aliqui addunt piperis folij indi añ.
℈. j. ꝛ totum pro vna dosi prebent. ¶ Sed circa istos fien
dos pulueres vnum tibi sit documentũ generale: ꝙ que
cunqȝ assantur cum terminum adustiõis attingunt ab vl
teriori desiccatione debent custodiri: satis enim est si pul-
ueriçari queant. Sed ista que sunt in cinerem cõmutan-
da ad adustionem veniant necesse est: ꝛ hoc tibi sit menti
semper: quia yrundines auicule: ꝛ nonnulla alia que di-
cta sunt: si ad adustionem deuenerint nullam ampli⁹ vir-
tuteȝ hñt. In casu item nostro q̃ dicta sunt singularissima
reputant. ¶ Sed eo minus q̃ sequũtur vt. ℥. j. ra. raf. q̃ vt
inquit Auẽçoar a p̃prietate mirabili lapidem frangit. Et
idẽ faciunt. ℥. ij. decoctionis vini lapatij acuti ra. f. ¶ Va-
let iteȝ cinis testaꝝ ouoꝝ a quib⁹ fuerint extracti pulli: ꝛ
iste teste sup ferreã lamineã exiccari debẽt: quaruȝ dosis ĩ
debili sit. ʒ. ß. ĩ forti. ʒ. ij. ĩ mediocri. ʒ. j. cũ diuretico aliq̃ ꝛc̃
¶ Valet item cinis tirsi caulis siluestris aut nondũ trans
plantati. ¶ Et infrascriptorum quoqȝ puluerum vt cor-
ticis radicis lauri: radicis saxifragie: semis cardi milij
sol: semis spagi: gũmi ceresoꝝ ꝛ amigdal'. Et si gũme iste
teri nequeant cũ vino vel alio diuretico dissoluant: quo
rum a ℈. ij. vsqȝ ad q̃tuor cũ aliq̃ diuretico sit dosis. ¶ Al-
kindius aũt bestiunculum que in locis humidis ꝛ arbo-
ribus repitur: cuius dorsum nigris punctis est maculatũ
summe laudat q̃ si ĩtegra trãsglutiat: oẽm vt ingt calculũ
aufert: eũqȝ nun q̃ȝ rediturum pellit. ¶ Valẽt itẽ trocisci
pomorum aristologie rotunde. ab his enim succus extra
hit: ꝛ tandiu in sole desiccari pmittitur ꝙ inde trocisci fie
ri possint: q postea in vmbra vsui reseruent. ¶ Auicenna
vo ꝛ dominus Rasis trociscos septem ex granis septua
ginta pipis factos commendant. Lapis lincis ꝛ lapis iu-
daicus ꝓprie: ꝓpter quam hñt in casu nr̃o excellẽtiã a qui
busdam veteribus lapides renũ nũcupãt: quoruȝ dosis
cum aliq̃ diuretico sit. ʒ. ß. ¶ Fit ex granis citri rosis ꝛ ci-
trangulorum ꝛ ceresorum item oleum: cuius. ℥. ß. potui
data mire valet. ¶ Et idem facit. ℥. j. ß. succi tribuli ĩ terra
sicca: ꝛ non in aqua nascentis. ¶ Aut. ℥. iiij. aq̃ sublimati-
onis camomille seu decoctionis ipsius. ¶ Valet quoq̃ȝ
aqua balneorum naturalium sulfurea: ꝛ non aluminosa

pp̄ter eius stipticitatem. ℭ Et primo qđ aliquando expertus sum gutte quatuor fini balsami cū vino diuretico dati. ℭ Ossa p̄terea ceresorum siluestrium suis cū3 nucleis cōterantur: ⁊ exinde cum decoctione cicerum ru. lac extractum daṫ: cuius dosis est ab. ℥. iij. vsq3 ad. v. ℭ Lactis v̄o fici seu foliorum eius gutte. x. aut. xij. cum vino albo sunt dosis vna. ℭ Lachrymarum vitis. ℥. ij. vsq3 ad. iiij. dantur ℭ Decoctionis autē rubeorum cicerum eadem quoq3 sit dosis. ℭ Infrascriptorum v̄o succorum dosis ab. ℥. j. vsq3 ad. ij. Et p̄stat si cum vino albo aut decoctione rubeorum cicerum extrahanṫ: vt est succus foliorū3 vitis albe radicis cardi pentafilon herbe politrici paritarie: et foliorum siluestris raffani q̄ inter omnes alios succos ab oibus cōmendatur: cuius dosis sit. ℥. j. Et hec sunt singularia: quorum partem sum expertus ⁊ partem repi nostris ab auctorib⁹ sup alia cōmendata: quorumq3 tam preparādi q3 exhibendi modum p̄sens capitulum tibi dedit. Et per hoc feliciter finem recipit.

ℭ De conditionib⁹ in compositiōe medicinarū q̄ nostro pposito conueniūt attendēdis. Cap. x.

Medicine cōposite que calculum cōminuunt plurime a veteribus describuntur: sed magis famosas magisq3 gustui delectabiles bono Jesu coadiuuāte describam. Uerum conditiones in compositiōe taliu3 attendendas primitus describam: quas partim ab Auic. 18. tertij collegi. ⁊ partim lib. 10. tractatuum a Galieno. ℭ Prima vt medicina cōminuens lapide3 ad locū celeri⁹ p̄ducaṫ subtiliatiuū semper aliqđ atq3 penetratiuū secum erit cōmiscēdū: vt calamētū: cassia lignea: pip ciamomū ⁊ silia. Scḋa semp aliqđ cōmiscebis qđ in locum lapidis medicinā cōminuatiua3 detineat: vt mastix: gūma arabica vl' p̄sile. ℭ Tertia apitiuū aliqđ addes: cui⁹ vigore materie ad id qđ diminutū a lapide fuerit extra cōducanṫ vt fenugrecū: daucus fiseleos: cordumētū sgnātum: radix apij: spagi brusci cortex radicl: caparis ⁊c. ℭ Quarta q2 sepe loca p q̄ isti calculi p̄fractōes seu m̄ae alie transeunt exulcerātur aliquod stipticum ista defendens adiunges: vt lilium siccum drag. gummi arabicum amidu3 liquiricia aristologia rose sandali ⁊c. ℭ Quinta aliquid semper cu3 istis pone q̄ sit doloris sedatiuum: vt semen lini eius mucillago se. altee nuces iusquiamus al. semen papaueris ⁊c. ℭ Sexta quia persepe aliqua venenositate participātia dantur vt cantarides vermes lucētes ⁊c. aliqđ illi venenositati obuiās cōmiscebis: vt sunt semē alkekēgi: q̄tuor semina cōia frigida: ⁊ ista p̄pria taliu3 sunt beçoar. ℭ Iste sunt p̄ditiōes in taliū cōpōne medicinarū attēdēde. Sed tuo semp p posse fac oīa talia ad tēperiem deducātur q̄ cū semine alkekēgi quattuor seminib⁹ cōibus frigidis: vel cū semine lactuce scariole vel p̄silli facile fiet. ℭ Uerū simplicia aliqua reperiunṫ qb⁹ enumerate cōditiōes plures insunt: ⁊ sic cum illis nulla aut pauca sunt cōmiscēda: de qb⁹ duob⁹ ī p̄cedētib⁹ capl'is te ad dei laudē satis copiosu3 feci. ℭ Sed q2 difficile est simplex reperiri qđ has oēs: ⁊ si tū plures in se cōditiones habeat: compositis vtimur paucis ⁊ pluribus fm q̄ opus admixtis: quorum magis famosas inscribā. ℭ Scias tamen q̄ que nōdū ad vnam formā reducte sunt magis q3 fermētate p̄ualent: q2 vt bon⁹ ingt Au i. virtus nālis discretiua int taliū medicinarum virtutes distinguit: ⁊ fm exigētiam in his diuersimode opaṫ: q2 ad medicinā lapidis cōminutiuā cōducendā medicinis penetratiuis vtiṫ. Cūq3 in locū lapidis ea fuerit viscosis retētiuis vt ipsa medicina frangēs lapidē tantū ibidē teneaṫ q̄ suā opationem p̄fecerit. Qua prefecta medicine lapidis comminutiue ⁊ viscose: retentiue euanescunt: dehinc vero virtus ipsa aperitiuis vtitur que minutim lapidem ac materias alias ad extra conducunt. Et ne per que conducuntur loca ledantur ad taliū tunc confortionem stipticis vtitur. ℭ Ex quibus satis patet q̄ medicina que nondum est ad formam vnam reducta potius est eligenda cum virtutes cōponentium in ea sint separate: cu3 quibus vt statim dictū est fm exigentiam naturalis virtutis operaṫ. ℭ His itaq3 conditionibus obseruatis a principio ea exhibenda sunt que temperate caliditati attinent: tales enim siue decoctiones fuerint siue iuleb: sirupi: pulueres: siue confectiones facile ad renes penetrant: nec secum a superioribus veluti fortiter vrinam prouocantia materias feculentas adducunt: sed solum in ipsis renibus existentes leuiter p vrinam expurgant ac moderate: ⁊ absq3 violentia calculum cōminuunt. Omnis naq3 medicina que vrinam fortiter prouocat renum humiditates euacuando eos maxime ledit: quia nihil his nociuum magis q3 macilentia. a principio igitur leuiorib⁹ vtendu3 est. Et sic habes cōditiones in compositione medicinarum proposito nr̄o p̄uenientiū attendēdas: q̄ huic caplo finem imponūt.

ℭ De decoctionibus sublimatis aquis iuleb: ac de sirupis qui inter cetera in frangendo lapidem principatum obtinent. Cap. xj.

I Jbet rubeorum cicerum decoctionem propter ei⁹ excellentem virtutem a veteribus narratam q̄3uis inter compositas forsan non enumerentur primas facere. Munda igitur cicera tantum buliant q̄ aque medietas sit consumpta dehinc coletur: cuius cum çuccaro vel sine çuccaro. ℥. iiij. in aurora: ⁊ tantundem per horas duas ante cenam pro vice dabis. ℭ Uel hanc facias que accipe foliorum maluarum siluestrium. m. ij. capil. vene. m. j. mellis. ℥. iij. ⁊ in aque pluuialis cisterne vel alterius bene munde lib. iiij. ad partis tertie consumptionem decoctio fiat: cui⁹ modo quo supra. ℥. iij. pro vice dabis. ℭ Uel accipe campestris malue capil. vene. aā. m. j. radi. sparagi ℥. j. rubeorum cicerum pugillum vnum: ⁊ cum butyro fiat decoctio: vel de eo in decoctione iam facta pro libito pone de qua tuo patienti modo quo supra tribue. hoc enim dolorem mitigat vias dilatat: ⁊ sine violentia calculum minuit. ℭ Uel radicum sparagi radicum parui rubi qui in cultis terris nascitur: ⁊ capil. ve. ana. m. ij. accipe cicerum aūt ru. partē. j. de quibus in quatuor libris aque fiat decoctio aceti squillitici. ℥. ij. addendo ⁊ tertia cōsumpta parte coletur: de qua patiens. ℥. iiij. horis qbus supra pro vice sumat. ℭ Uel accipe capil. vene. campestris malue paritarie scolopendrie cicoree aā. m. j. quatuor seminu3 frigidorum. j. ℥. ß. seminis malue. ℥. j. anisi. ℥. ß. fiat decoctio: cuius veluti prescriptaru3 sit dosis ⁊ vsus. ℭ Si has decoctiones delicatas gustui magis habere libet: de quauis. ℥. x. sumas çuccari autem. ℥. ij. ß. ⁊ totum iulepiça: qđ pro vicibus duabus sufficit: verum in his que acetū squilliticum noe recipiūt: cum iulepiçantur si de eo. ℥. ß. addideris preualerent. ℭ Posses etiam ex prescriptis decoctionibus sirupum hoc modo facere: vt de qualibet lib. ij. accipe çuccari. ℥. x. mellis. ℥. ij. ß. ex quibus sirup⁹ debite coctus fiat: de quo ab. ℥. j. ß. vsq3 ad. ij. cu3. ℥. iij. decoctionis cicerum rub. aut aque sublimationis capil. vene. aut scolopendrie: cicoree: camomille vel cōsimilis misce: et sufficit pro vna vice. ℭ Contingit tamen interdum dolorem mitigari: q̄3uis ipse ex toto non recesserit: in quo casu que sequitur decoctio iulep siue sirupus plurimu3 valet. Ea autem accipit capil. vene. m. j. fol. cardi. siluestris politrici scolopendrie ana. m. ß. quatuor seminum communiū frigidorum. ℥. j. ß. seminis alkekengi. ℥. j. seminis malue: fenugreci ana. ℥. ß. liquiritie. ʒ. iij. conquassentur: ⁊ fiat decoctio: de qua libet modo quo supra cum çuccaro prebe: vel eam iulepiça: aut sirupum face: cuius vt supra sit tibi vsus. ℭ Uel facias hunc qui accipit radicum brusci sparagi apij ⁊ feniculi ana. m. j. capil. vene. adiantos ceterach pollitrici ana. m. ß. quatuor seminum frigidorum: seminis endiuie: scariole: lactuce ana. ℥. ß. amei milij solis nucleorum ceresorum ana. ℥. j. liquiritie. ʒ. ij. passula. ℥. j. ß. spice nardi. ʒ. j. fiat in aqua ordei decoctio

de qua modo quo supra prebe: vel eam iulepiça: vel cum lib. ij. çuccari sirupum face. ¶ Or si fortius accipe camepitheos: camomille: pentafilon: apij siluestris: hipericon ana. m. ß. radicum sparagi: radicis rubi in terris cultis nati, radicis pentafilonis ana. ℥. j. cicerum ru. partez. j. seminis sparagi: seminis malue: seminis cucumeris: & citrulli ana. ℥. ß. fiat decoctio: de qua vt de alijs facito. ¶ Et item si libet fortius accipe camepitheos politrici: sauine: cretani marini fol. raffani siluestris matricarie ana. m. ß. radicis: rubee tinctorum: radicis sparagi: radicis brusci caparis: tamarisci ana. ℥. j. milij solis: seminis sparagi: cimini: anisi ana. ℥. ß. liquiritie rase. ʒ. vj. fiat decoctio: dehinc iulep: & sirupus si libet. ¶ Vel aliter senationum paritarie: scolopendrie: sauine: capil. vene. apij siluestris: saxifragie: cretani marini ana. m. j. accipias. rub. autem ciceruz partem. j. tribuli marini: milij solis: seminis sparagi: seminis cardi an. ʒ. iij. radicis graminis. m. j. radicum apij: sparagi: feniculi: pentafilon: & cardi ana. ℥. ß. conquassentur: fiat decoctio. Et si modo quo supra iulep facere velles adde aceti squillitici. ℥. ß. Or si ex quauis prescriptarum decoctionum cum çuccaro modo quo supra sirupuz facere velles adde. ℥. iij. aceti sqllitici: & erit potentior &c. ¶ Potes item sirupum facere in hoc casu mirabilem qui accipit seminis genestre. ℥. iij. seminis apij: seminis sparagi: anisi: milij solis ana. ℥. ß. radicis graminis: sauine: saxifragie: senationum: cretani marini ana. m. ß. fiat decoctio: et dehinc iulep si libet atq; sirupus. Cui si vis modo quo supra acetum squilliticuz adde. ¶ Sirupus alius in hoc casu mirabilis accipe succi limonum: succi fol. raffani siluestris facta residentia an lib. j. çuccari. ℥. x. mellis. ℥. iiij. & fiat sirupus: cuius dosis sit. ℥. j. ß. vsq; in duas cum his: et modo quo supra datus. ¶ Fit preterea ex quibus libuerit herbis radicibus seu arborum folijs in capitulo. 7. descriptis decoctio: & item eas sublimando aque. Et istas cum çuccaro si libet dabis: aut sine puluericari ac sirupiçari quoq; possunt: & omnia ista in casu nostro sunt conuenientissima. ¶ Quare illis & his que i presenti capitulo descripta sunt consideratis mihi visum est tam decoctionibus & sublimatis aquis q̃z de iulep: q̃z quoq; de sirupis nostro proposito conuenientibus te satis copiosum fecisse: pro quo ad pulueris confectiones: & alia huiusmodi a modo transiens huic caplo finem impono.

¶ De pulueribus qui lapidem frangunt: & item de confectionibus. Cap. xij.

p Uluis qui mirabiliter lapidem frangit: Accipe capil. vene. pentafilon: polij montani an. ʒ. j. radicis costi: radicis cardi: radicis pentafilon ana. ℈. ij. milij solio: seminis saxifragie: seminis sparagi ana. ʒ. ß. pulueris testarum ouorum: cineris ericij: pulueris vermiuz terrestriũ: cineris scorpionum ana. ℈. j. fiat puluis: cuius dosis sit. ʒ. j. cum pigmẽto seu vino mellito: vt voluit Gal. aut cum vino aliquo diuretico: vel cum decoctione rub. cicerum: aut cum decoctione facta ex aliquo simplicium in caplo. 7. descriptorũ: seu ex illis pluribus. ¶ Et hic nota q̃ omnia simplicia que taz in puluere isto q̃z in quibuscumq; alijs describendis eo modo p̃parata intelligãtur quo septimũ & octauũ caplm supra te docuit. ¶ Puluis alius in hoc casu peroptimus accipe cinamomi cassie lignee: amomi: corticum radicis caparis: corticum radicis lauri an. ʒ. j. quatuor seminũ cõmuniũ frigidorum. ℥. ß. seminis sparagi: milij solis: radicum saxifragie: scolopendrie an. ℈. ij. sanguinis hirci: pulueris leporis: cineris ericij: vermiũ terrestrium: cineris ursi: caulis nõ trãsplãtati an. ʒ. j. ß. fiat puluis de q̃. ʒ. j. cũ q̃uis suprascriptorum dabis. ¶ Vel hunc facias qui accipe sanguinis hirci: pulueris leporis: radicis rubi an. ʒ. j. seminis cardi. ʒ. ij. cineris grillorum: cineris scorpionum an. ʒ. ß. amomi. ℈. iiij. pilorũ spice. ℈. j. quatuor seminum frigidorum. ʒ. iij. seminis vrtice: seminis sparagi: seminis pentafilonis ana. ℈. ij. fiat puluis: cuius dosis & vsus sit vt precedentium. ¶ Mirabilis est q sequitur puluis: & is acci. vitri preparati. ʒ. iij. pulueris yrũdinũ. ʒ. ij. pulueris minimi passerculi descripti ℥. ß. sanguinis hirci. ʒ. j. ß. amomi. ʒ. ij. ß. se. cardi: dauci: milij solis: se. sparagi: bacarũ lauri: piperis nigri an. ʒ. j. fiat puluis: & vt p̃cedentib⁹ vtere. ¶ Vel facias sic: accipe cineris scorpionũ. ʒ. j. sanguinis hirci: pulueris leporis: cineris ericij: stercoris muris: stercoris columboꝝ an. ʒ. j. ß. amomi. ʒ. ij. ß. cardamomi: anisi: milij solis: corticum radicum lauri: capil. vene. politrici: radicis saxifragie: radicis pẽtafilonis an. ℈. ij. fiat puluis: quo vt supra vtere. ¶ Ali⁹ qui mire lapidẽ frangit: accipe cineris testarum ouoruz: sanguinis hirci: stercoris muris an. ʒ. ij. gũme prunoruz: gũme amigdalarũ: serapini an. ʒ. ß. piperis nigri: radicis balsami an. ℈. ij. pulueris minimi passerculi. ʒ. iij. pulueris cicadaruz: pulueris grilli: pulueris cululucide: pulueris millepedũ an. ℈. j. fiat puluis: cui⁹ dosis cũ aliquo diuretico p̃scriptorũ sit. ʒ. ß. ¶ Vel facias sic: sanguinis hirci. ʒ. j. accipias: cineris scorpionũ. ʒ. ß. cineris testarũ oui: pulueris yrũdinũ an. ℈. j. amomi: piperis: cinamomi an. ℈. ij. fiat puluis: cui⁹ dosis sit. ʒ. ß. ¶ Vel acci. sanguinis hirci vitri an. ℈. j. cineris scorpionũ gra. iiij. cinamomi. ʒ. j. & fiat puluis & sit dosis vna. ¶ Vel accipe pulueris testarũ oui ʒ. ß. milij solis: se. sparagi: se. saxifragie ana. ℈. j. fiat puluis p̱ vna dosi. ¶ Vel alit̃ accipe lapidis lincis: lapidis iudaici: sanguinis hirci an. ℈. j. amomi. ʒ. ß. çinçi. gar. an. ℈. ß. fiat puluis & sit dosis vna. ¶ Vel sic: accipe se. cardi. ʒ. j. cinamomi. ℈. ij. fiat puluis q cũ decoctione rube. cicerũ des: & est mirabilis. ¶ Volebam his pulueribus finem imponere: sed se vnus alius presentauit taz mirabilis virtutis vt eũ scribere sim coactus: q acci. vitri. ʒ. ij. pulueris lepusculoꝝ p̃paratorũ: vt supra. ʒ. j. ß. lapidis iudaici: lapidis lĩcis: lapidis spongie: sanguinis hirci an. ʒ. j. pulueris passerculi minimi. ʒ. iij. pulueris vesice apri: pulueris cicadarum: grillorum: & vermium terrestrium: cineris scorpionum ana. ℈. ij. amomi: cinamomi ana. ʒ. ij. fiat puluis: cui⁹ dosis sit. ʒ. ij. iste puluis est adeo in casu nostro mirabilis: vt merito alijs finem imponat.

¶ Si tñ hos pulueres delicatos magis hr̃e libet: cuz his çuccaꝝ pro libito adde. Vel de his hoc modo ꝯfectionez facias de quo libuerit p̃scriptoꝝ puluerum vnã. ℥. sumito: çuccari aũt lib. j. & cũ aqua sublimationis fol. siluestris raffani dissolues vel cũ aliqb⁹ decoctiõib⁹ suprascriptis: & ꝯfectionem facias per bolos: cuius dosis erit. ℥. ß. & plus vel minus ƀm dosim pulueris ex quo fit &c. ¶ Vel alr̃. accipe de quo libuerit puluere. ℥. ij. mellis dispumati lib. j. & fiat electuarium: cuius dosis erunt. ʒ. ij. ¶ Vel hanc facias confectionem q̃ dolorem sedando lapidem frangit: & sine molestia eũ educit: & ea accipit cineris scorpionum ʒ. ij. se. spagi milij solis seminis cardi radicis rubi ĩ terra culta nati an. ʒ. j. amomi gar. cinamomi an. ʒ. iij. corticũ radicũ caparoꝝ: ciner̃ cicade: cineris ericij: ciner̃ leporis sanguis hirci an. ʒ. ij. ß. lapidis licis: lapidis iudaici se. genestre an. ʒ. i. ß. mellis dispumati lib. ij. ß. fiat el̃uz: cui⁹ dosis sint. ʒ. ij. vel huius pulueris. ℥. j. accipe & lib. j. çuccari cum aqua saxifragie dissoluiti fiat ĩ morsellis ꝯfectio: cuius dosis sit. ʒ. iiij. ¶ Vel hanc facias ꝯfectionẽ: quã dispagi vocant: & ipsum accipit cinamomi. çinçi. an. ℥. ß. xilobalsami: carpobalsami: cardamomi: lapidis spongie vitri vsti: lapidis lincis: lapidis iudaici an. ʒ. j. spice gar̃. macis nucis musca. croci: cipi: sqnanti: anisi: piperis nigri: seminis apij siluestris ana. ℈. iiij. radicum sparagi quantũ libet: que cuz bono vino albo lauentur: dehinc buliant & cocte pistentur & de tali pasta: accipe. ℥. ij. & çuccari albi lib. ij. quod cũ aqua sublimationis fol. raffani siluestris dissoluatur & fiat per bolos confectio: cuius dosis sit. ℥. ß.

¶ Ille medicine verus interpres magister meus Jacobus de Forliuio pro maximo secreto electuarium infrascriptũ habebat: quod accipit puluer̃ sqlle. ℥. j. pulueris

stercoris columbini tantūdē: ꝛ cū mellis despumati lib. j. electuariū fiat de quo ℥.ij. sit dosis: huic caplo adiūgere possem tā a veteribus ꝙ̄ modernis experta plurima: sed de maxime expertis te satis cupiosum feci: que quoq; facile confici possunt: cum quo gustui sunt bene grata: ꝛ sic mihi visum est digne huic capitulo posse finem impone re: qḋ aliorum more fit feliciter.

¶ Qualiter hora poxismi sit infirmus dietandus: ac qualiter si dolor nimiū virtutem prosterneret eidem sit succurrendum. Caplm xiij.

D Urāte poxismo patiētē subtiliter dietes opoꝫ: sumat igit̄ de brodio galline iuuenis vel caponis: de panatella: de ferculo de amigdalis de semula de ordeo fracto de ouis recētibus aut de cōsimili: ꝙ̄ si nimium debilis fuerit tantū gallina iuuenis seu capo decoquat̄: ꝙ̄ caro ab ossibus separet̄: ꝛ de tali cōsumpto brodio patiens sepe sumat aut de carnium suarum contuso. ¶ Et ne stomachus cibo grauet̄ summe cauendum erit. id enim obesset plurimū. erit igit̄ parum ꝛ sepe dandum. ¶ Et ꝙ̄ ficus sicca ac grana pini renes tēperate mollificāt: qui busdā ab auctoribus in hoc casu plurimū cōmendantur ficus. s. in principio pastus. In fine vero pinee ſm artem preparate ꝛc. ¶ Uinum bibat clarū: non dulce nec veluti quidā ignari medici facias: qui ex aqua decoctiōis radicum apij feniculi: petrosilij brusci spagi: cuꝫ semine anisi maratri: ꝛ similiū vinū lumphant. Sed tu cū aqua zuccari aut simpliciter cocta id facias. Nam talia diuretica tēpore paroxismi data materias ad renes conducunt: que tūc dolorē plurimū augmētant. ¶ In casu preterea nr̄o vt supra dixerā vtilis est vomitus quē tu vbi cōmode fieri possit facias. ¶ Rursus dolor interduꝫ est adeo crudelis: ꝛ ita intēsus vt intātū virtutē debilitet: ꝙ̄ nisi treguam faciat perit infirmus: ꝛ sic aliqḋ narcoticū exhibere necesse ē. Pro quo scias ꝙ̄ tripliciter dolor sedari pōt. ¶ Primo cām remouendo: de quo supra locutus sum. ¶ Secūdo per applicationem medicinarum anodinaꝝ particulꝫ patienti: talia enim per conformitatē quā ad caloreꝫ naturalem habēt in mēbro ipso delitiā quādā inducūt: per quā tunc dolor sedatur: membri quoq; poros aperiēdo mām: si doloris cā fuerit leuiter resoluunt: qḋ ad sedādū dolorem iuuat plurimum: ꝛ de his supra satis dictum est. ¶ Tertio fiet per approximationeꝫ narcoticoruꝫ: ꝛ in isto casu vti veteres iubēt. ℈.ij. philonij romani aut persici. cū calo vino dabis aut tiriace noue. ʒ.i. ¶ Ego al's syrupi de papau. ℥.ij. cum. ℥.iiij. lactis emulsionū quattuor se. frigidorū exhibui. ¶ Uel facias sic: ꝛ hoc expertus quoq; sum opij gra. iij. acci. ꝛ. ℈.i. croci thuris vero cinamomi cassie lignee aā. ℈.ß. ꝛ hec ꝑquassata in petia rara ligentur: ꝛ in ℥.vj. decoctōis ru. cicerum vsq; ad tertie partis consumptionem buliāt: sepe exprimendo: dehinc vero decoctionem illā calidā tuo patienti prebe. ¶ Nisi te tamen cogat necessitas nunq̄ narcotica dabis: que per horas quattuor post cibum exhibenda sunt ꝛ non ante. Et sic habes quid poxismi hora tā circa dietā ꝙ̄ narcoticorum exhibitiōem sit fiendū. ¶ Uerū cum calculus ad vesicā deuenerit. vt superius declaraui dolor cessat: nisi ipse ad vesice collum propellatur: qꝛ sepe tūc fit dolor intensus valde: de cuius cura in sequenti capitulo aliquid dicere libet Et per hoc presenti finem impono.

¶ De lapide vesice ꝛ eius signis. Cap. xiiij

C Epe calculus a renibus ad vesicā demittit̄: qui ꝓpter grossitiē vel aliud ibidē retinet̄: ꝛ interdū sūt deceꝫ qui successiue per vrinā emittunt̄: vt Rab. se vidisse inquit: sed ꝯtingit sepe vt retētus in vesica calculus per paulatinā materiei additionē maior continue fiat sic interdū vt ad oui vnius colūli q̄titatē deueniat: vt ipse vidit: ꝛ talis veluti cepe folium hꝫ supra folium. ¶ Generatur tamen in vesica lapis vt supra dixeraꝫ: ꝛ duo interduꝫ aliunde non missi: ꝛ talis lapis cū sit in fieri vt quibusdam placuit ex vrina subtili in colore alba cū sedimine multo arenoso diu perseuerāte deprehēdes: ꝙ̄ si sedimen illud multos per dies cōtinuet̄: dehinc vero dietim minorat̄ lapidē tunc iam factū argues: postea vero si vrina lactea spissa cū sedimine grosso globoso superius liuēte fuerit iā inueteratū eū scias: qui cū in vesice fundo ꝑmanet nullū vnq̄ dolorē efficit. ¶ Sed renū calculus cū ad vesicā trāsit in trāseundo causat cōtinue dolorem. Cunq; dolor ipse cessat scias eū iā ad vesicā deuenisse. Nec is ꝙ̄ dolorē vnq̄ efficit nisi cū in ore veretri tenet̄: qui si puus fuerit in vesice collū facilius penetrat ꝛ ibidem retentus maiora ꝙ̄ prius accidētia sepius inducit. ¶ Uerꝫ signa q̄ certissime lapidē in vesica denūciāt sunt qū in vesice collo dolor adest: ꝛ versus pectinē pitoneon dolet: cum constipatus sit venter dolet anus magis cum egredi voluntate: ꝛ cū tāta nōnunq̄ ingetudine: vt pati colicā patiens videat̄. Et interdū accītia hic intātū multiplicātur: vt ipse anus egrediat̄: dolet virga: ꝛ inuolūtarie q̄si semp erecta manet ad mingēdū sepi⁹ incitat̄: cū quo tn̄ mingendi adest difficultas: ꝛ post mictuꝫ plus iteꝝ mingere desiderat. videt̄. n. ei vt cū vrina calculuꝫ semp emittere debeat: coxaꝝ atq; tibiarū grauitas adest. ¶ Si igitur signa ista oia vel plura ex his apparuerint lapidē in vesica significāt: qui tūc ꝑ digituꝫ in ano imissum. In mulieribus autē corruptis in vulua manifeste deprehēdit̄: ꝛ siue vn⁹ siue duo lapides in vesica fuerint sepissime nisi pincisionē curari nō possūt: q̄ vt Rasis inquit satis sit cū periculo: ꝙ̄ si indebite fiat ad eam sanguinis fluxus ꝛ vrine quoq; sepe ꝯsegtur: cū quo tūc patiēs generatiōe priuat̄. Et si in parte neruosa vesice incisio fiat rarissime vel nunq̄ cōsolidatur. iuxta affo:ismum sexte particule. vesicam incisam ꝛc. Qua ex re dñis cyrugicis taleꝫ curā dimittere prestat ad eam solū veniēdo: vel que sine incisione fieri pōt. In sequēti igit̄ caplo ea tractabit̄. Et per hoc pn̄ti finem impono.

¶ De cura lapidis vesice. Capl'm. xv.

P Ro cura lapidis vesice primo que ab intra: ꝛ dehinc ab extra approximāda veniūt describā ¶ Si igitur lapis in ore veretri fuerit vt ad vesice fundum deueniat ꝓcurādum: ipsum. n. est multū latius collo quare suppinandus est patiēs: ꝛ cuꝫ eleuatis pedibus ac cruribus hincinde mouēdo hoc tādiu faciendo: vt lapis ab illo loco moueatur: ꝛ transeat ad fundum: cessat enim dolor ꝛ patiēs tunc liberius mingere poteſt: ꝛ sic se debet tūc fortiter cōprimere. Et si vrina nō egreditur: ipso vt supra situato cū vola manus radicem virge percute. ¶ Quod si hoc iterū nō contulerit foramini virge candelā subtilē cereā vel virgulā stanneā aut argenteam immitte. Successiue sacellum ex tritici grossi surfure ac florum camomille cōfectum. vt Rasis docet seu filtrū vel spōgiam infrascripta decoctione remollitā ac fortiter expressam supra pectinem ꝛ circuꝫ virgam appone. vel se. lini diu buliat: ex quo tūc sacellum imple. ꝛ cal'm superpone. ¶ Quo facto aliquotiens ex infrascriptis oleis cal'is locuꝫ inunge ¶ Uel ex sanguine hirci farina ordei ꝛ melle emplastrū face: qḋ tepidum superpone. ¶ Uel accipe succi ꝑrassij al bi. lib. i. assungie porci masculi. non salite lib. ij. incorpora simul: ꝛ fac vt prius: vel idem ex sanguine vulpis facias taliter enim iiunctus omnem lapidem vesice: nisi bene ex durissimis fuerit indubitanter frangit. ¶ Interdum tamen vt vesice expulsiua fortificet̄: ex oleo de spica locus erit perungēdus. ¶ Decoctio vero ꝓ spongia sacculo seu filtro accipit malue ac bismalue suis cū radicib⁹ aā. ℳ. iij. aneti camomille meliloti ana. ℳ. ij. se. lini lib. ij. fenugre. lib. i. ß. ex his cōquassatis fiat decoctio que nō solū ꝓ predictis tibi seruiet: sed ex ea cal'a ab alto poterit locus embrocari vel in ea enkatisma fieri. Et in hoc casu paruꝫ vltra tepidum teneatur. ¶ Et item ex decoctione caulium interdū fit enkatisma: qḋ plurimū iuuat. Embrocato patiente seu ab enkatismate egresso siccetur: ꝛ ex aliqua vn-

Decoctio pro Sacculo, Spongia seu f

ctionũ preſcriptaꝝ locũ inunge. ¶ Teſtanẗ ıtē veteres q̄ oleum de ſcorpionib⁹ in veſicā p ſyringā immiſſum lapidem frangit ab intra vero omnia illa cōueniunt que ſupra. caplo. 8. 9. ac. 10. deſcripta ſunt. ¶ Et iter cetera ſanguis hirci ꝑparat⁹ vitrū calcinatū cinis nunimi paſſerculi ſcorpionū yrūdinū atq̄ȝ leporis: ⁊ oīa ſimplicia que in octauo deſcribūtur taliter qualiter ipſum te docet. ¶ Et itē tam decoctiones iulep ſyrupi in caplo nono poſita q̄ȝ pulueres cōfectiōes: ⁊ alia q̄ in ſe decimū caplm tenet. illa nāq̄ȝ expta ſunt: ⁊ huic caſui cōuenientiſſima. Et ſic habes qd in cura lapidis veſice tā ab extra q̄ȝ ab intra: dn̄is cyrugicis inciſione dimiſſa fiendum ſit.

¶ De preſeruatōe a calculoſa paſſione. Cap. xvj.

Uperest amodo vt calculoſe paſſioni finē īponam aliqua de preſeruatōe dicere: circa q̄ due ſunt habē de cōſideratōes. Prima calculi efficientē cāȝ reſpicit q̄ eſt ſupflua renuȝ caliditas. Scd̄a materia q̄ eſt ſuperfluens in ea viſcoſitas. Omnia itaq̄ȝ que adaugere renū caliditatē queūt: ⁊ que mām viſcoſam poſſunt efficere vitanda ſunt: de his tn̄ particularius hic differendum eſt. ¶ Et vt rem ſtatim aggrediar infraſcripta vitāda ſunt omnia: vt eſt omnis aeris exceſſiua caliditas: balnea quoq̄ȝ tam nāliter q̄ȝ artificialiter calida. vnde quidam cardinalis bononienſis calculoſus artheticus quoq̄ȝ ad balnea quedam naturalia: vt ab arthetica liber fieret acceſſit: et ab arthetica ipſa bene cōualuit: ſed aucta renum caliditate magis calculoſus factus eſt: ſic vt ad excoriationē veſice tandē deuenerit ⁊ pijs cū lamentationibus pauperculus vitam finiuit: vitanda itaq̄ȝ taliter ſunt balnea: ſuper molli culcitra ſupine nō iaceat. Cuȝ cingulo ſeu diploide lūbos nō nimiū ſtringat ac res ſupflue calidas effugiat: vt piper. ʒʒ. porri cepe alleuȝ ⁊ ſimilia: omia nāq̄ȝ iſta nimium renum caliditatem adaugent. ¶ Oia preterea forti a diurectica veluti radicum calidarum decoctio: ⁊ vina potentia ⁊ maxime dulcia tam. ſ. nāliter q̄ȝ artificialiter facta vt nectar ⁊c̄. Et ad hunc modū de alijs ratione renum caliditatis ſuperaugēde ac ad eos materie viſcoſe cōducende vitanda ſunt: ⁊ eo maxime q̄ȝtum ad vina ſi ea in ieiuno aut pauca cū comeſtiōe ſumanẗ: tūc. n. ad epar facile penetrant: ⁊ dehinc nō ſolum ad venas: ſed ad renes facile quos tunc non modo calefaciunt: ſed ad eas viſcoſe materiei plurimum adducūt que duo calculi ſunt cā potiſſima. ¶ Et ſic talia vitanda ſunt ac pariter oia alia q̄ ad mām viſcoſam generādū iuuāt vt eſt imediate ſumpto cibo forte aliqd̄ exercitium facere: veluti currere ſaltare ad pilam ludere equum duri portatus equitare ⁊ ſilia. coire itē: ac tunc ſuper pedes diu ſtare. hec nāq̄ȝ atq̄ȝ ſimilia ad renes materias indigeſtas penetrare faciunt ex quib⁹ viſcoſa mā generaẗ: ex qua ſucceſſiue calculus. ¶ Uitanda quoq̄ȝ ſunt cibaria oīa: que in mām viſcoſam facile cōmutanẗ: vt eſt oīs caſeatus cib⁹: caſeus item ⁊ oim aialiuȝ inteſtina ac extremitates: viſcoſi quoq̄ȝ piſces: vt anguilla: tencha ⁊c̄. oim leguminū ſuba: riſuȝ amidū: panis azim⁹ caro agnina: porcina: bouina: anſerina: pulloꝝ colūboꝝ ⁊ eoꝝ maxime q nōdū ad volandum apti erunt: omniuȝ aquaticaꝝ auium oua dura: ⁊ fructus oēs qui difficulter digerūtur: vt coctana pira: neſpilla: ⁊ talia. ¶ Nocēt item cibi ⁊ potus rōne prioritatis ac poſterioritatis inordinata aſſumptio ipſoꝝ: nimia repletio: ac anormalus ſumēdi vſus. oia. n. iſta ad mām digerēdaȝ viſcoſam plīn iuuant. Et ſic patet q̄ tam rōne augēde caliditatis q̄ȝ māe viſcoſe generāde ſunt euitāda: ⁊ etiā que ad renes ipſos ſua diureticitate ſeu ſubtilitate materias adducunt ſeu fluere faciūt: vt de decoctiōe radicū ac vinis ſubtilibus dictuȝ eſt. ¶ Sed q̄ȝtuȝ ad diuretica medici plurimi penſantes ſuos calculoſos preſeruare in ſempiterna ſepe paſſiōe eos detinent: res. ſ. diureticas in vſu exhibendo quotidiano. Nā ſi in ſtomacho ſeu alijs intermedijs vijs materias ad inueniūt: ⁊ q̄ȝ maxime viſcoſas ſemp ſecū de his aliqd ad ducunt: ⁊ cū hoc colatorium dilatātes vrinā vt par eſſet excolari nō ſinūt: ⁊ ſic ſpiſſa veluti rub. ciceꝝ brodiū egrediẗ: vt in illuſtriſſimo dn̄o dn̄o meo mōtiſferrati marchione anteq̄ȝ ad eius curiā venirē accidebat. is. n. calculoſus exiſtens abūdabat plurimo flegmate: ⁊ hoc tam in ſtomaco q̄ȝ in inteſtinis: qd̄ ⁊ in preſentiarū quoq̄ȝ facit: ⁊ huius cā eum flegmaticū iudicabāt: qui tn̄ verſus extremū colericitatis accedit. id. n. ſolū ex exeuntibus arguebant. vnde cupiētes eum ad colericā cplonem reducere: ⁊ item a calculo preſeruare calidas cfectōes exhibebant: ⁊ in continuo vſu calīa diuretica vina quoq̄ȝ potētia ⁊ dulcia que limphari ex decoctōe radicuȝ apij fenicu. petro. ſperagi. bruſci ⁊ cū ſe. feniculi ſpagi aniſi ⁊c̄. ſemp faciebāt: de eadē quoq̄ȝ decoctōe in ieiuno ciatū vnū ſepius exhibebāt ⁊ cū talia materias in ſtō ⁊ in vijs alijs inuētas ſecum adducerēt: ⁊ colatoriū quoq̄ȝ dilatarēt vrinā veluti cicerum rub. brodiū p annos plurimos emingebat. Cunq̄ȝ ex tali regimine colera muliplicareẗ: aliqn̄ tertianā incurrebat veruȝ cum de illa viſcoſa mā in renib⁹ ſemper aliqd retineret a ſupflua ipſoꝝ caliditate generabaẗ calcul⁹. Qua ex cā fere mēſe oi hic meus pijſſimus dn̄s calculoſaȝ paſſionē incurrebat: cui ſuccurrere cupiētes ſtatim carminatiua enemata fieri faciebāt: ⁊ cuȝ talib⁹ oleis ylia ac renes pungebāt. Quid igiẗ mirū ſi prefatus dn̄s nunq̄ȝ ſine calculoſo dolore pmanebat? Due. n. in eo principales calculi cauſe viſcoſa mā. ſ. ⁊ ſupflua calītas intēdebanẗ. Errāt ergo praticātes plurimi qui tale regimen obſeruant: ⁊ hi potiſſimum qui vt vias aptas teneāt: ac digeſtiuā cōfortēt vina potētia ſube ſubtilis ⁊ maxime in pncipio paſtus exhibebāt pauca maxime antecedēte comeſtione: illa. n. pp eoꝝ citā ac facilē penetratōem ⁊ maxime ſi alba ⁊ ſubtilia fuerint: vt vinū maluaticuȝ trebianū ⁊ ſilia nō bn̄ digerūtur: ⁊ ſic ſunt cā generatiōis multi flatis. vt Raſ. Auice. ⁊ plurimi antiquoꝝ inquiūt: cū quo aliquid de ſordido ad renes ſecuȝ ſemp adducūt: tu igiẗ ne ſic facias caue: pſtat enim vt Raſ. ingt inciſiuis tēperate vti q̄ȝ vrinā ſic fortiter ꝓuocantibus. ¶ De ɔtēperāda renū caliditate per vnctiones ⁊ alia huiuſmodi que exterius applicanẗ nihil inſcribā: q⁊ aſtātes medici prout caliditas ipſa fuerit magis vel min⁹ intēſa oleū roſ. cerotū ſādalinū: cerotū gal. cum cāfora vel ſine aquā ro. vel plātaginis cuȝ aceto vel aliqd ɔſile: cū it patiēs dormitū ſm exigentiā approximāt: vel cerotum aliqd̄ infrigidās apponūt: ⁊ hoc diſcretiōi taliū committo: ⁊ cum mihi talē caliditatē metiri nō eſſet poſſe cum quo plurima vt hec recte fiāt requirunẗ que aſtātes medici facile cognoſcēt: ⁊ ſic medicamē vnicuiq̄ȝ cōueniens deſcribere nō poſſem. Qui igiẗ preſcriptum regimē obſeruauerit bono Jeſu coadiuuāte a calculoſa paſſione ſe facile preſeruabit: nec alijs ꝓ tunc medicinis indigebit Sed q⁊ taliter regere ꝓpter hoim laxiuiā ſatis erit difficile cum aliquibus medicinis bn̄dictis: vt paroxiſmuȝ nunq̄ȝ incurrat: corpus bn̄ munduȝ tenere ſtudeat: qd̄ p vſuȝ cōium pillaꝝ ſatis cōmode fiet: ac itē cuȝ caſſia fiſtula: cuius eſt optime renes mundos tenere. iuuat ⁊ interdū cōia cliſteria ſumere. Ures autē purgatōes ſm varias corporum diſpōnes variāde quoq̄ȝ ſunt q̄ vere ⁊ autunno ſm exigentiā fiāt: ac omnium talium deſcriptiōes metiri nō mihi poſſibile foret: tā de medicinis benedictis q̄ȝ de laborioſis farmacis aſtātib⁹ medicis onus impono: q quoq̄ȝ leuiter vrinā ꝓuocātia: prout illis corporibus cōuenire percipiūt ɔgruo tpe prebeāt: de quibus preſcriptis in capitulis ipſos ſatis feci copioſos: exhibendi quoq̄ȝ modum edocui. ¶ Et ſic hēs quid ſit calculoſa paſſio: q̄ cāe: que tā pronoſtica q̄ȝ demonſtratiua ſigna: que quoq̄ȝ tā proxiſmi cura q̄ȝ preſeruationis regimen: qd̄ huius mei commentarioli ſecunde principalis partis intentio fuerat. Et per hoc ipſa feliciter finem recipit.

¶ Antonij Guaynerij Papienſis de arthetica ⁊ calculoſa paſſione Cōmentariolus explicit.

¶Antonius Guaynerius medicorum minimus Philippo marie benignissimo ac inuictissimo Mediolani duci Papie anglerieqȝ comiti magnifico seruitutis affectum.

P Ersepe aiaduertens hoc mortale hominū genus innumeris casibus additū: ⁊ infinita mortis varietate facile corrūpi. nullāqȝ ex omnibus moriēdi causis acerbiorē fieri: atqȝ acutiorē hac ipsa amarissima: ⁊ ꝓpe modum crudelissima peste: q̄ tanto impetu tantaqȝ latenti voracitate in nostra viscera descēdit: q̄ȝta ea que mors est: quā bone deus tot perpetuis annis nullis adiuti remedijs expimur. Almo iure cōcepi fore dignissimū nō sine misericordia sic oppressis mortalibus posse firma ope succurrere tibi presertim: mi dn̄e dn̄e Mediolani dux ⁊c̄. Philippe maria italorum lux. nobiliū fomētuȝ. firma sedes: tutor ac basis irruinabilis. Nam proch dolor ꝙ ipsa diu ꝓstrata: ac impurissimoruȝ manib⁹ laniata liguria olim faustissima faceret. Si in occasu vergens: tot nobiles ppl'os: tot dignissimas ciuitates tecuȝ duceres ruituras. Auertite dij hoc nephas auertite a vestris nr̄isqȝ oculis obsecro. Tuqȝ alma tutrix cui⁹ ope miseri sumus ex tenebris in lucē ꝑducti hoc effice queso: vt huius benignissimi principis super terraȝ diuturnior sit vita: quo sublato quis dubitat in primum chaos nos esse reuersuros? Tm̄ ergo ⁊ merito o christianissime princeps tua apud me gratia ⁊ auctoritas valuit vt de peste q̄ȝtum ingenium meū adinuenire poterit tractatulo in vno ipse describerem: quare vt tibi gratior ipse reddaf altero vno nō min⁹ vtili volui esse comitatū. De qua re ⁊ si multi multa scripserūt dixerūtqȝ ꝑ arbitrio meū cum illis esse apud te iudiciuȝ nō neglexi: vt cautior reddaris: puta de venenoꝝ scia: q̄ permaxime tibi: ⁊ tibi similibus pōt eē carissima. ¶Ibis itaqȝ ⁊ bono qdē auspicatu tractatule mi intrepide ibis: neqȝ desines eousqȝ ꝓcedere q̄ ad principeȝ illū celeberrimū vbicūqȝ fuerit adieris: cui cū me ei⁹ subditum fidelissimum Antoniū de Guaynerijs inter artiuȝ ⁊ medicine doctores ꝓ meo ingenio laborantē cōmendatissimū feceris: memēto hoc ab illo precipuū impetrare: vt legendū te ⁊ excutiēdum doctissimis ⁊ clarissimis physice contēplatoribus magr̄o Joanni Francisco balbo meo oliȝ dignissimo preceptori Petro de mōte arano. ⁊ Stephano de burgo: quos sui vite custodes inuenies: vel quibus licitū fuerit offerat. Ea.n. que intus fers in euitandis pestibus: ⁊ quibuscunqȝ venenoꝝ generibus precepta sine arrogātia cūctis legentibus aperies: ⁊ polliceri nō formidabis eaȝ i eis ipsis securitatē: si recte ⁊ ꝑuise tua iussa seruauerint: quā ipse metridati el'arij artifex ⁊ inuētor assecutus est prudētissim⁹ mitridates. ¶Superest aūt: q2 oēs exordij partes video iam esse ꝑfectas: vt fineȝ intēderim hos oēs viros liberalissimos ad quos hic impēsum: ⁊ q̄n quoddā opus forte peruenerit: q̄ȝ rogatissimos efficere vt primum id beniuola ⁊ pura mēte suscipiāt: ⁊ prius diligētissime quicqd in visceribus lateat exquirant q̄ȝ in maledicta ꝓsiliant: vt quidā faciūt liuore ⁊ odijs imperiti. ¶Ego aūt nihil ꝓprij ausus inscriptū volui: qd̄ more q̄ȝ plurimorū licēter facere potuissem: ni fuerit sentētijs: auctoritatib⁹: rōnibus: ⁊ expimētis: amplissimoꝝ virorū vallatū: quibus hec ipsa precepta munire opere preciuȝ existimaui: tum maxime ꝙ nullus qui de hac taȝ necessaria morbi mā an̄ hoc tp̄s conscripserit quicquid ordinate relinquere documenti inuentus sit: aut q2 astantibus periculosa nimiū visa esset: aut q2 superiori etate tam immitissimi morbi rariores apud hoīes visus fuissent. ¶Sed q2 ꝯpōnes medicinarū a letalibus nos venenis liberantium quas tyriacales seu bezoargicas appellamus ab inspiratiōe diuina: aut a re sili nemo dubitet esse perfectas: atqȝ mortalibus denotatas potius q̄ȝ vlla humana rōne cōpertas. nam deductio rōnis nō pertingit efficaciā cōpositiōis. vt ipse Aui.in de virib⁹ cordis. penultimo capitulo. ¶Moderni plurimi credo diuinitus īspirati agētes huiusmodi morbo q̄dā fastidiosissima inter hoīes crebritate ex his q̄ scripturis siue antidotarijs tā simplicib⁹ q̄ȝ cōpositis ꝯtra eū plurima valere: expimēto cognouerūt q̄ maiores nr̄os diutius latuere. Cū.n. expiētie rex oium magistro credere nō etiā apud sapiētes soleat esse difficile. Nā expertos magis ꝓficere videm⁹ sine expiētia rōnē habētib⁹. ꝓhemio meta. Nō temere factū dixero: sed cautius illustrissime dn̄ationi ꝯsiliū: si aures experimētis: et inscriptis rōnibus accōmodaueris: cuȝ tue vite pesertim recipiant diuturnitatem. ¶Tu igif pijssime Jesu qui vbi opus plurimū nosti humanitatē nr̄am tuo cōspectu corrigis in hāc massam terreā depressam ingenia subleuas: et tuaȝ qn̄qȝ patieris sentire diuinitatē huic principio adsis neqȝ desis quoad te duce hoc ip̄m opus perfectum sit ad tui summi nois laudē: ⁊ tue gloriose virginis matris honorē ⁊ gloriam atqȝ prefati illustrissimi ⁊ clemētissimi domini: domini mei precipuam vtilitatem.

V T huius tractatus facilis noticia comprehendaf: ipsum in partes duas diuidam principales. Prima pestis. Scd̄a venenorum pertractabit notitiam siue regimen.

¶Quo pfecto huius tractat⁹ prime principali parti finez imponã. Ad quẽ me iuuet feliciter peruenire: qui pro nobis pependit in ligno crucis. Finis.

¶Prime dñie de diffinitiõe ꝛ causis pestis. Cap.j.

c Um aliquem pestis rapit eum taliter alterat: ꝛ deuorat: vt velut incendiũ totũ in breui depascere videaẜ: ꝓpter ꝙ pestis a pascẽdo sumpsit originez. Diciẜ. ꝛ aliter pestis cõtagiũ a ꝯtãgendo: quia quẽ tetigerit polluit: vel ꝙ ex vnius contactu ad alios se facillime trãsfert. Et ideo Isidorus tertio ethimologiaꝝ pestilẽtia inqt est contagium qḋ dũ vnũ cõprehẽdit: ad alios celerrime trãsit. Diciẜ et aliter lues a labe ꝛ luctu: vel luẽdo. Nã cuz ad aliquẽ peruenit: vt inquit Hugutio euz simul cũ morte dephendit. Diciẜ ꝛ aliter: vt Symon inquit ianuẽsis. Epidimia q̃si superaduenies: q2 veniẽs desup. Ita.n. morb⁹ existit acutus plurimis in breui cõtagio: vel aliter aduenies desup vt diuinitus ꝓuenire videatur. Unde theotonici cum in suis regnat partibus ipsam q̃zdã dei plagã asserunt esse. Proprie tñ epidimia est quelibet egritudo cõis siue mortifera: siue nõ aliquo certo tpe pluribus adueniẽs hoib⁹. Diciẜ etiã ꝛ aliter pãdimõ. Uñ greci indifferenter q̃lib3 egritudinẽ cõem mortiferã maxie certo vno tpe indifferẽter plures hoies rapientẽ pãdimõ vocãt. Ex quibus patet, vt inquit Simõ. ꝙ quelibet pestis est pandimõ: ꝛ est epidimia: ꝛ nõ cõuertiẜ. Et sic epidimia est tanq̃z gen⁹ ad pandimon: ꝛ pestẽ. Et q2 qui malo vtunẜ regimine ꝓpter humoꝝ corruptionẽ in eam facilime cadunt. Inde dr in grecismo. Que venit a pastu corruptio sit tibi pestis. naz pestis dr a pastyn grece qḋ est hũor latine. ¶Et ideo his visis dico ꝙ pestis est morbus cõtagiosus imediate a nutrimẽtoꝝ vel aeris venenosa infectõe ꝓueniẽs. ¶Põt.n. humana cõplexio duobus modis infici venenose. Primõ mixti alicuius alteratiõe a qualitate seu tota substantia vel forma specifica hunc inducẽdi effectum virtutem habentis. Et taliũ quedã ab extra: quedã ab intra possũt approximari: de quibus infra in scda hui⁹ principali parte deo auxiliãte faciã mentionẽ. ¶Scdo ab aeris seu nutrimẽtoꝝ venenosa infectiõe. Et hoc põt dupliciter euenire. ¶Uno mõ a ꝯstellatione: seu radioꝝ stellarum cõmixtiõe: vel aerẽ vel nutrimẽta naturaliter ad venenosaz infectionẽ disponẽte. Et hoc est: qḋ Auic. pma quarti. tractatu de febre pestilẽ. Et principiũ itaq3 oium hoꝝ.s. morborum pestilẽtialiũ est forme ex formis celi facientes esse necessarium illud cui⁹ aduẽtus ignoraẜ: ꝛ huiusmodi pestis ceteris timẽda magis existit. ¶Alio mõ ex venenoso eidẽ pmixto vapore ab aliquo corrupto corpe resoluto: vt ab inhumatis cadaueribus: a latrinis: stagnis corruptis: cimiterijs: ꝛ draconũ seu serpentũ sufflatione. vt inquit Arist. in de ꝓprietatibus elemẽtoꝝ de duob⁹ draconibus iuxta radicẽ duoꝝ montiũ existẽtib⁹: qui anhelitu suo trãseuntes pimebãt. Et subiũgit ꝙ ex eadẽ vel silĩ cã habitatoribus illaꝝ regionũ mortifere sepe accidebãt pestilẽtie. Nos quoq3 sepe idẽ expimur: in quibusdã nauib⁹ aquaꝝ sentinis vapores putridi eleuanẜ: ꝛ eleuati in naui habitãtes inficiũt. Idẽ de subterraneo incluso diu aere nõnunq̃z visum est vt sup ticiniensium cãpania in castro quodã nicoolini de becharia puteũ ibidẽ apientibus euenit: quo apto a venenoso aere ibidẽ incluso statiz pempti sunt. ¶Res ergo esibiles in tali vel ꝯsilĩ loco nascẽtes venenosam acqrunt infectionem: vt patet in fungis: vt dicit Aui. in vicinitate ferri eruginosi supnascentibus: aut aliarũ reruz putridaꝝ: aut in ꝓpinquitate mãsionis alicuius reptiliũ venenosoꝝ. Cũq3 cõtingat interdũ in visceribus terre alicuius sinagij venenosum vaporez includi: cuius virtute oia ibidẽ nascentia venenosam acquirunt infectiõnẽ habitatorib⁹ illi⁹ sinagij qui talib⁹ vescunẜ rõne hui⁹ sit pestis. qḋ nõ vicinãtib⁹. Nimiꝝ itaq3 si pp latrinas cimiteria: vel alia huiusmodi ꝯtingit ꝯsilr vnã domuz seu cõtrataz infici: vt hitãtes in ea licet nõ sit ꝓpria inficianẜ. ¶Ex quib⁹ patet imediata cã pestis que est nutrimẽtoꝝ vel aeris infectio venenosa. ¶Mediata vero erit qḋcunq3 potens ipsum nutrimentum vel aeris qualitatẽ inficere: venenosa vel constellatio vel corruptibile infectũ aliquid ꝛc̃. Et ideo Aui. preallĩato caplo scdo inqt. Oportet vt scias ꝙ cã longinq̃ ad illud sunt figure celestes ꝛ ꝓpinqua dispositiones terrestres ꝛc̃. Et hec de pestis diffinitione ꝛ causis eius dicta sufficiant.

¶De signis pestis. Caplm. ij.

d Ue principaliter vt premissum est cause pestẽ inducere potẽtes existũt. Prima quaꝝ se sensui magis occultat: vt est cõstellatio seu figure celestes sicut dicit Auice. Scda vero cã q̃ se magis nr̃is sensib⁹ offert: sũt sicut dispõnes terrestres: vt aliqḋ corruptibile vaporosũ potẽs suo vapore aerẽ: vel nutrimẽta q̃litate inficere venenosa. ¶Pro declaratiõe signoꝝ prime cause sciendũ3 ex lõga expiẽtia a pristinis physicis cõptũ eẽ quãlibet stellã in se duas hr̃e virtutes: vnã q̃ sensui magis manifesta existit: vt est solis calefacere: lune vero humectare: ꝛ sic de alijs. Aliaz que est magis occulta: sicut v̄bi gr̃a. si i medio celi in alicui⁹ natiuitate mercuri⁹ se incõgrua dispõne sibi repiat natuz ad rõcinationẽ ꝛ sciaꝝ inq̃sitionẽ iclinabit. Mars v̄o ad irascibilitatẽ ꝛ victoriã: ꝛ sic de alijs: ꝛ iste sunt virtutes: q̃a ꝓprietate seu a tota suba potius a veterib⁹ eis iesse dicunẜ: sicut magneti attrahere ferrũ: et saphyro fugare antracẽ. ¶Uolẽti ergo ex corporib⁹ supcelestib⁹ futurã pestẽ vel pñtẽ cognoscere necẽ est vt planetaꝝ signoꝝ: ꝛ q̃rũdã stellaꝝ fixaꝝ v̄tutes tam manifestas q̃z occultas pmo cõprehẽdat: ꝛ vt studiose cognoscat regionũ ꝓprietates: q̃s merito aspect⁹ stellaꝝ cũ quib⁹ q̃zdã hñt silĩtudinẽ obtinere dñr. Cõsideret insup ꝯiunctiones ꝓuẽtões eclipses: elõgatões: seu appropiq̃tões planetaꝝ ad solẽ. Nã ex diuersa radioꝝ stellarũ ꝯmixtõe diuersi in his inferiorib⁹ ꝓducunẜ effect⁹. Et hec diuersitas attẽdiẜ circa plura: vt patet circa aspectũ vni⁹ planetarum ad alterũ: ~~qui quntuplex esse dr vt aspect⁹ ꝯiũctõis sextilis q̃draturẽ trini ꝛ oppositiõis~~. Itẽ circa planetaꝝ domos exaltatões triplicitates facies: ꝛ terminos: ꝛ de his in prima: ꝛ scda q̃dripartiti ptibus a ptholomeo plene tractãẜ. ¶Scitis itaq3 stellaꝝ ꝓprietatib⁹ ꝛ ipsaꝝ locis ꝛ dispõnib⁹ quas in pmo introitu solis in arietẽ hñt: ꝛ aliarũ q̃rtaꝝ anni. visa ẽt in tali cõstellatiõe nã vincẽte memorieq3 semp hñdo occasionẽ pcedẽtẽ: nũq̃d ipa fortior fuerit subsequẽte: q2 ꝛ si virt⁹ ei⁹ per istas subseq̃ntes interdũ aliq̃ñ mitigeẜ: nõ tñ totalr̃ auferẜ vt inqt ptholomeus i pma pte q̃dripartiti caplo tertio facillime q̃s poterit astrologica doct⁹ in scia pñtẽ vel futurã cognoscere pestẽ. ¶Sed q2 hec mã lõge maiorẽ dilucidationẽ exigeret. tpis igiẜ propter angustiã his pncipalr̃ finẽ ipono. Als.n. dũ tp̄s liberũ magis habuero hãc pestis ꝓnosticationẽ sparsim a veterib⁹ traditã in vnũ reducere deo auxiliãte conabor: qui mea presentia opera ꝛ futura felicitare dignetur.

planetarum Aspectus

¶Signa aũt causarũ que nr̃is sensib⁹ se magis offerũt filij Aboali doctrinã inseq̃ns: ꝛ accurate: que sciuero in presentibus annotabo. Illa itaq3 q̃ ex stagnis: ꝛ cõsilĩb⁹ haberi possunt: puta ex aq̃s in q̃bus linũ canapis: ꝛ talia ad putrefiendũ reponunẜ: ꝛ q̃ ex humanis cadauerib⁹ latrinis carnib⁹ putrefactis cimiterijs sterq̃linijs: ꝛ ex talib⁹ ex ipsa re satis sensibilr̃ cõprehẽdunẜ: ad qḋ iuuat q̃ztũ ad aq̃s si sup eas pisces mortuos natare pcepis: est.n. signũ corruptiõis illarũ pp vapores ab eis eleuatos circũstantẽ aerẽ venenosa inficiunt alteratiõe. ¶Signa aũt corruptoruz vaporũ in visceribus terre retẽtorũ quibus plantarũ nutrimentũ vel aer ex eorũ egressu inficiẜ sicut muriũ: talparũ serpẽtũ ꝛ aliorũ sub terra habitãtiũ vltra solitũ sup ipsius terre supficiẽ apparitio: ranarũ: vermiuz ꝛ aliorũ ex putredine nascẽtiuz pter cõem cursuz excellẽs generatio. Ex radijs solarib⁹ terrã attingẽtib⁹ olentium vaporũ

egressio. Nōnulli etiam dixerunt pestilētialē infectionē3
cognosci: si ros añ solis ortū colligat: ꝛ si sitiēti cani potu
tribuat: q si morit signū est corrupti aeris: qđ si verū esse
possit: certū tñ iudiciū3 nō existit. nā adest nobis venenū:
qđ nō canib⁹ ꝛ ecōtra sicut de ꝗplurib⁹ expimur aialib⁹
Gallina. n. serpētes comedit: ꝛ his sine nocumēto nutrit
cui⁹ oppositu3 in nobis ꝯtingeret. ¶ Circa aūt signa q̄ ex
parte aeris cōprehēdunt sūt aliq̄ gnāliter primit⁹ attēdē
da. Nam cū in ipso de nocte radij splēdores ꝛ appitiōes
coruscatōib⁹ siľes appuerint: fueritq3 aeris color ycteri
tie silis. vt inqt Ra. 4. Al. caplo de pestilētia: ꝛ eius caute
la: ꝛ vt vulgariū sermonē inseq̄r. Si stellaꝝ cadentium ꝛ
aliaꝝ huiusmodi apparitionem primo meta. particulari
us descriptaꝝ in aere crebra fuerit apparitio. Expirēt q̄3
vēti: ꝛ maxime austrini: post quoꝝ euentū multi hoīes: ꝛ
alia ēt aialia egrotēt: de aeris ifectiōe tūc maxime dubitā
dū erit. Qđ idē arguit in quocūq3 anni tēpe fuerit. ¶ Si
eadē die aer diuersimode mutet. puta vna hora ad calm:
alia ad fridu3: alia ad claꝝ: alia ad obscuꝝ. Et in sequenti
die sol īter nebulas pulueruletās apparet. ¶ Et idē3 de
anni tpib⁹ dicēdu3: vt si estas fuerit frida ꝛ humida: hyēs
vero calā ꝛ sicca: vel alie ꝯsiľes tā in his q̄3 in vere ꝛ autū
no fuerūt mutatiōes: ꝛ iōvt supra. ꝛ scđa pmi doct. scđa. c.
4. ꝛ. 5. inqt Aui. ꝙ laudāda sunt q̄ seruāt nām. Itē quocū
q3 mō fuerit: si quē audiueris bonū Iesu3 vel ei⁹ mrē3 vel
sctōs quos vis alios iuenisse q eidē guerras: futurā pestē
vel siľia denūciauerint ieiunia: elemosynas vel talia pci
piēdo: ne. s. a futura peste taľ dephēdat ꝛc̄. Sciatis pestē
validā ifra paucos mēses vētură. Et si in diuersis ciuitati
bus: villis seu regiōib⁹ similes fuisse intētos audiueris il
lis in partib⁹ vľem pestē euenire denūciat. Cuius hec est
cā. nā si illa vera fuerint credēdū est Iesu ei⁹ mri vel san
ctis ꝛc̄. Si falsa: signū est ī talib⁹ hūores aduri: a qbus va
pores eleuati: ꝛ cū spiritib⁹ pmixti istas faciūt falsas ima
gines appere: vt ī freneticis: ꝛ siľib⁹ sepe videt. q mortuos
demones sctōs ꝛ siľia: sepe videre iudicāt: taľ. n. humoru3
dispō nō nisi ab aere nutrimēto vľ ꝯstellatōe poterit ꝑue
nire: q̄ hūoꝝ dispō ē maxime pestilētiaľ infectōis suscepti
ua. Et ego ꝓpe memi. M. cccciij. añ q̄3 magna pestis eue
nerit ī autūno in quo iā nōnulli peste mori īceperūt: de q
bus tñ mētio nō fiebat: multos tales inueniri q aiebāt v̄gi
nē vel sctōs alios iuenisse eisdē futurā pestē annūciantes
ꝛ estate ꝓxia fuit pestis iaudita secuta. Et idē recolo. M.
ccccxv. fuisse cheri: q: in autūno multi aiebāt se v̄ginē in
uenisse: q̄ futurā pestē eisdē annunciabat: ꝛ in estate ꝓxia
pestis magna ibidē supuenit. ¶ Itē si in eadē ciuitate vel
villa q̄cūq3 fuerit videre iterdū aliq̄s mori peste hodie. s.
in vna ꝯtrata: ꝛ illinc ad dies aliquos in alia maxie sine
ꝯtagiōe: vel alia manifesta cā: hoc iuenerit: infecti aeris ī
illa certū imo certissimū signū existit. ¶ His gnālib⁹ pre
notatis est ad tpa anni veniēdū. Si ergo in vere appariti
ones ignee cu3 q̄dā aeris estuatōe p dies aliq̄s apparue
rint: q̄propter solito flores tēpestiuius euenerint. Deiñ i
terdū frigus iterdū calor regnauerit: natorūq3 tā floꝝ ca
sus ꝛ corruptio q̄dā successerit: viderisq3 cū hoc p̄ter nā3
tpis sine cā hoies cōtristari de illi⁹ veris aeris ifectōe tūc
erit valde timēdu3: cu3 hoꝝ potissimu3 signum erit: si eo
tūc pestilētiales febres cū morbilloꝝ appitōe regnauerit
q̄ ī casu de igēti peste ī estate formidādū existit. ¶ Si autē
in estate meridionales vēti p dies aliq̄t cu3 aeris q̄dā plu
uia nebulositate regnauerint: vel pluuiaꝝ cū p̄fato vēto
flāte: vt placuit Rasi. vt supra affuerit multitudo. Deinde
remotis nebulis aer ipse puluerulēt⁹: ꝛ nō clarus appare
at. In nocteq3 q̄ñq3 frigus: q̄ñq3 estuosa caliditas sentiat:
ita vt p̄focari hoīb⁹: siue cu3 nimis itensa caľitate videat
hoc ipsius estatis infectū aerē denunciat. ¶ Si aūt autū
nus valde siccus ꝛ multu3 fuerit puluerulēt⁹: frigus q̄3 ꝛ
pluuia venire tardauerit: ꝛ cū hoc suprascripte ignee ap
paritōes crebrose in noce pn̄tauerint: hec autūni aeris

infectionis demonstrant. Q. si cu3 hoc morbilli ꝛ variole
plurib⁹ apparuerint nōnunq̄3 ex carbunculo antrace si
ue bubone aliq ꝓprie moriunt: ac hyemis supueniēte fri
gore nō obstāte p̄dictis morbis aliq deuorent: nō solū in
dicāt infectiōem veris veꝝ in estate seq̄nti pestis valida:
vt pl3 subseq̄t. ¶ Si vero ī hyeme nebulosus auster: ꝛ vt
placuit A. oriētales vēti dieb⁹ aliquot sine itermissiōe re
gnauerint quoꝝ occasiōe aer nebulosus q̄dā cu3 estuatio
ne pmaneat: credasq3 ex dictis nebulis pluuiā futurā. q tñ
nō venit: ꝛ post serenitas clara nō successit: talia cu3 pn̄tia
hyemis aerē ifectū ꝓnūciāt: ꝛ q̄3 maxie si nōnullos eo tūc
mori cōprehenderis. ¶ Ex quibus omnibus patet pmo
ꝙ omni anni tpe pōt pestilens esse aer: nimiꝝ igit si ī ali
qua ciuitate villa in hyeme esse videm⁹: ꝛ in estate nō: qđ
peruenit merito ꝯstellatōis: siue alteri⁹ aerē ad benignū
reducētis: q fuerat pestis cā. ¶ Patet scđo caľitatē ꝛ hūi
ditatē corruptōis aeris cām nō sp existere: vt qdā asserūt
q: stat in hyeme siccissima ꝛ frigidissima ad bonu3 intel
lectu3 esse pestē: vt docet expientia. ¶ Ex quib⁹ seq̄t vlte
rius talis aeris ifectōem nō p ignis siccitate3 remoueri:
vt ipsi dicebāt: q: in casu supiori aer siccissimus ab bonū
intellectu3 existit. Et q: tam imitis pestilētialis morbi pre
seruatiuum regimē me vocat festināter ipsius causis: ꝛ si
gnis finem imponam.

¶ Primi tractat⁹ scđe ośie regimē aeris ꝯtinēs. Cap. j.

Um hec auida lues indifferenter qc
quid rapit voraciter
sine mia absorbeat regimē ab ipsa nos dei dono de
fendens deinceps ponā. Sed illa mihi pmo describēda
vnt: cum quibus hunc crudelem morbū ab efficientibus
causis mutare possimus. Et iō cum inferiora a supioribus
gubernet teste pho scđo de regimine pncipū: ꝛ ꝓhemio
meta. pmaria cā plus in suu3 effectu3 ifluit q̄3 scđaria. pri
ma ꝓpō est libri de causis videre visibiliu3 oīm fontē: ꝛ ī
uisibilium huius rapacissimi morbi principalissimā fore
cām. Qđ Seneca in hercule furente nō negasse videtur:
du3 inqt. Quicqd facimus mortale genus qcqd patimur
venit ex alto. Illu3 ergo primu3 censeo suppliciter exorā
dum: vt sua benigna grā a tali rabido morbo nos preser
uare dignet. Nam in primis venerare deos. vt inqt Vir
gilius primo georg. coꝝ: ꝛ viā sacrā refer xp̄o: ꝛ opaberis
oia letus. Non. n. frustra sunt in deo posite spes p̄cesq3: q
cum recte sunt iefficaces esse nō possunt: vt nr inqt Seue
rinus de ꝯsolatiōe libro qnto. Nōne grites tā imiti opp̄s
si ꝯtagio sic vt supstites admodu3 pauci deliberarēt dese
rere ciuitatē: deuotis eoꝝ precibus obtinuerunt ab apol
line eius filiū esculapiū in serpētis formā romā accessuꝝ
q cu3 romana attigit ꝯfinia illo istāti fuit totaľ pestis amo
ta: vt ille narrat verus hystoriographus Valerius maxi
mus libro pmo titulo de miraculis. Cūq3 idolū talia face
re potuerit qd ille q cuncta ex nihilo creauit? Scis eteni
pluribus hec virtutē ꝯtulit faciēdi: ad qđ auctorizādū exē
plis nō idigemus vlterius. Nā gliosus ille Sebastianus
vt eius in vita legit. vr̄a3 regiā papie ciuitatē p hanc eda
cem pestē fere ad extremu3 vsq3 reductā deuotis ac beni
gnis cū p̄cibus redemit. ¶ S3 qd tā exēpla peto diutur
na miracula: nūc ille nr̄ titinēsis gūmi fortis martyr glio
sus misericorditer ab ipso suffragiū iuocātes dietim a pe
ste p̄seruat? Immo iā ipsa dephensos celeriter liberat: vt
horati expimur. Si ergo ab illo crucifixo iesu q sic icessā
ter hac rapacissima peste nos visitat: si hāc grām cupitis
obtinere colite v̄tutes. aduersami vitia: ꝛ ad rectas spes
animū subleuate: quo in casu si prefato bono Iesu humi
les p̄ces porrexeritis inefficaces minime erūt. ¶ S3 q̄3
tu3 ad hec inferiora cupiētia peste. p̄seruari salubrius at
q3 sūmū remediū erit qđ vno ore cōiter fert a vulgaribus
s. cito lōge ꝛ tarde. ꝛ hoc in parte tetigit Ra. ad Almā. li
bro q̄rto. c. de cautela egritudinu3 ab vno loco ad alium
transeundu3. Terra inqt in q̄ antrax ꝛ pestilētia fuerit fu

gienda erit. Debes.n.⁊ cū hoc eo casu a locis infectis fugere veniētes q̄tūcūq̄ tibi apparuerint sanissimi: pſepe etenim visuȝ ē solū cū talibꝰ loquētes peste mori q̄uis illi nō moriant̄: ⁊ est sil̄e. naȝ interdū ignis in straminibus q̄tūcūq̄ exn̄s neqt inflāmare: cui tn̄ approximatū sulfur statim inflāmabit: vt patet: ⁊ hoc est: q̄ actꝰ actiuoꝝ nō recipit̄ nisi patiēte disposito: scd̄o de aīa. Et illo mō p viam cōtagij plures ciuitates ac ville fuerūt infecte. Qua de re reipublice gubernatores ꝯuersationē loca habitātiū infecta suis debēt inhibere: imo solū eiꝰ siue de ꝓpinquo locutionē. ¶ Sed si īfectū aerē inhabitare cogaris regimē obserues infrascriptū: q̄ diuino auxilio ab illa tremēda peste liber euades. Cū igit̄ huiꝰ morbi infectus aer pars existat potissima. sitq̄ inter res nō nāles magis nobis necessariꝰ eiꝰ regimē hic primitus annotabo christo coadiuuante: sine quo nihil est: p quem oīa: qui sit benedictus.

c Circa igit̄ aeris regimē primo in gn̄ali sunt quedaȝ attēdēda. ¶ Primo sitq̄ domꝰ tua ampla euētati aeris que a lacunaꝝ sup̄fluitatibꝰ ⁊ filium super aque ductus: vel al̄r bn̄ mūdet̄: ⁊ a macello stagnis ⁊ a locis vbi coria ꝯficiunt̄: ⁊ inter cetera a cimiterijs ⁊ alijs huiusmodi fetoreȝ habētibꝰ in aere inducere remota. Et qc̄qd in isto casu dicat Auerroys sexto colliget ⁊ in habitatione locoꝝ cauernosoꝝ: ⁊ subterraneoꝝ: ⁊ nō locoꝝ altorū: si aer in tota sub̄a fuerit corruptꝰ ⁊c̄. Dico q̄ qual̄rcūq̄ aer ipse corrūpit̄: potiꝰ est eligēda alta māsio septētrionalibꝰ exposita partibꝰ: vt ab illis vētis valeat euētari q̄ȝ subterrāea. q̄ tal̄r aer pestilētial̄ existit ibi vt tertio almā. Ra. c. de vētis ⁊ aere. Et iō loco supra ingt. Sed si qs fugere nō poterit: ⁊ fuerit māsio in q̄ ipse fiunt in loco inferiori in altiori loco morari debet ⁊c̄. ¶ Et si qs sustentando viā Auerroys diceret q̄ multo plures in montibꝰ moriunt̄: cū ibidē eueniūt pestilētie q̄ȝ i valibꝰ. vt docet expimentū: q̄re ex maiori ꝓuenire videt̄ infectōe: ⁊ p ꝯseq̄ns subterraneū locū habitandū ⁊c̄. Qd̄ ēt affirmare videtur Aui. scd̄a p̄mi. doc. scd̄a. c. de aere bono dū dixit: cū i aere accidit putrefactio cōis discooptus tūc est magis recipiēs q̄ȝ strictꝰ ⁊ occultꝰ. ¶ Dicēduȝ q̄ ⁊ si altus aer ⁊ liber ceteris paribus sit putrefactionē cōem magis recipiēs: ⁊ nō lib. vt voluit Aui. nō tn̄ in casu pestilētie sequit̄ aerē nō fore potiꝰ habitādum: qd̄ patet. nam sine cōparatione aer altꝰ ⁊ liber citius recipit rectificationē q̄ȝ cauernosus cū sit magis subtilis minusq̄ȝ vaporibus pmixtus: ideo aptius p ignē renouabit̄: atq̄ȝ exigētiā citiꝰ ex odoriferis alterabit̄: cū quo alta mansio pōt ab illis vētis salubriꝰ euētari: ꝓpter qd̄ in subterranea in q̄ aer cooptus existit: illud fieri nō pōt: vt patet ītuēti. Et p hoc patet ad Aui. ⁊ ad aliud argumētū cōsil̄r. nā si putrefactio cōis affuerit i aere taȝ libero q̄ȝ valloso: ⁊ si plures in eq̄li tpe forsan moriūtur in libero ⁊ mōtano: ꝓpter ipm̄ magis putrefactioneȝ recipe: atq̄ȝ faciliꝰ ad iteriora penetrare: diutius tn̄ durat in vallibꝰ: vt docet expimētū vtrobiq̄ȝ. s. amota cōstellatione vel alio talē putredinē inducere potēte: qd̄ nō eēt nisi aer liber citiꝰ rectificationē recipet. Ex quo cōcludo aerē altū ⁊ libeꝝ vt circūstantionatū fore potius habitanduȝ cuius oppositūȝ ex dictis nō sequit̄ Aui. vt patet. ¶ Amplius aer qui per fenestras vel aliter intromittit̄ septētrionalis vel oriētalis eligat̄: iuxta sniam. 4. almā. c. de. pestilētia: ⁊ eiꝰ cautela: Aui. scd̄a p̄mi. doc. scd̄a. c. 8. vbi dicit in hac intēsiōe. s. ad ꝓhibēdum putrefactōem aeris vēti q sunt meliores septētrionales post oriētales post quos sūt occidētales: ⁊ deteriores sūt meridionales ⁊c̄. ⁊ priꝰ dicebat infra. c. uꝰ. vbi tractabat de locis eligēdis. Sicq̄ȝ illud tn̄ magis sollicitari dȝ: vt vēti oriētales stricturas igredi valeant: ⁊ vt sol ad vnūquēq̄ȝ locuȝ intrare queat qui ibi existit: q̄m ipse est q aerē rectificat ⁊c̄. Ex qbꝰ infero q̄ aer meridionalis: ac serotinꝰ est oīno vitādus: nō tn̄ aer intrare pmittat̄: nisi prius a radijs solaribꝰ fuerit expurgatus. Et si vētoꝝ septētrionaliū aliqs flauerit pmitte tue domꝰ aerem fenestras aperiendo intrare: si in die fuerit. s. euentari. sanat enim aerē putriduȝ pestilētialē. vt Aui. scd̄a primi doc. scd̄a. c. de naturis vētoꝝ. ¶ Hic tn̄ vnū attēde q̄ ⁊ si aer septētrional̄iter cetera aerea absolute sit eligēdus: diuersitas tn̄ situatiōis locoꝝ hāc pōt electionē puertere. Stat.n. ciuitatē vel villaȝ aliq̄ȝ mōtibus fore meridionalibus cooptā: sup qbus nix inhabitat cōtinua. Et versus mare forte discoopertā: vel aliter quo in casu meridionales vēti per niuea loca transeuntes: ⁊ ad hanc pertingētes ciuitatē frigidi erunt: ⁊ aerē hoc casu plus ceteris rectificabunt: ⁊ tunc tales sunt eligēdi: ⁊ hec ē snia Aui. scd̄a p̄mi. doc. scd̄a. c. de accidētibꝰ aeris ⁊ ipressionibꝰ. ¶ Insuper debet cuȝ redolētiuȝ lignoꝝ igne: vt est iuniperꝰ: ⁊ rosmarinus: salix sarmēta ⁊ filia: aerē omni die renouare in mane maxime si obscurꝰ fuerit ⁊ nebulosus: ⁊ ipse aer renouatus alteret̄: s̄m q̄ te infra docebo. ¶ Et si omni nocte magnū in domo tua in aperto aere fieri feceris ignē putile erit valde. Legi.n. de quodā phō romano q duȝ ciuitatē illaȝ liberauit a peste singul̄ noctibꝰ sup vicos grandē ignē fieri faciebat. Idē de hypocrate in libro de moribus ⁊ vita phōꝝ sil̄r legi: q inumeras quercꝰ incidi fecit: ⁊ idē circūcirca athenas peste grauiter oppressas p plurimas noctes fieri faciēs aerē salubrē induxit. Qua de re athenienses sibi aureā statuā fieri faciētes: deinceps p deo coluerūt. Ignis.n. nō putrefit: sed oīa debite approximata sue receptiua impressiōis ꝓpriā in nām ꝯuertit. Un̄ aer: aq̄ ⁊ terra sunt ignis mā. Ari. 4ᵒ. meta. ꝓ̄po caplo q̄ oīa ꝯuertit in suaȝ nām. nimiꝝ si aerē innouando rectificat: qd̄ tn̄ per siccitatē nō facit: vt nōnulli sicut supra dictū est de hac loq̄ntes mā describūt asserūtq̄ȝ. Nā sepe in estate visuȝ ē magnā ⁊ cōtinuā fore siccitatē: ⁊ tn̄ ingētē eē pestilētiā cuius foret oppositū: si qd̄ isti dicūt eēt veꝝ: vt patet intelligenti. Nō laudo tn̄ vt vllo tpe quisq̄ȝ ad ignē calefacturꝰ accedat: nisi intēsum foret frigus: vel hō pauci foret caloris: ꝓpter qd̄ oporteat vt exteriori interior vigoret̄ calor in quo casu frigore expulso elongare se debet ab igne: et maxime post assumptū cibuȝ vel saltē spatulas vertat ad ignē: ⁊ si faciē versus eū tenuerit inter mediū aliqd̄ apponat̄: q̄ rarificādo spūs ⁊ poros apiēdo eos facit exalare q̄m gaudent suo sili. prima affōꝝ. ꝯmēto illiꝰ affori. Un̄ en tres hyeme ⁊ vere. Et sanguinem acuit: vn̄ patiores ad febrem suscipiendam erunt. Cuȝ quo etiaȝ debilitat̄ digō: ⁊ inducit̄ sepe vertigo: ⁊ maxime si facies versus ignē teneatur. ¶ Nō laudo insup stuphas ⁊ pilla: est.n. aer ille suffocatus replens capita: destruens visum: vt patet in alamanis in talibus cōmorantibus sepe: q vt pl̄m h̄nt oculos scarpellatos: qd̄ nō sēp fit. vt nōnulli credunt ex nimia potatiōe: sed ex ipsaꝝ potiꝰ stuphaꝝ inhabitatiōe. ¶ Et inter cetera nota q̄ s̄m excessiuas qualitates semp est aer cum appropriatis odoriferis corrigēdus: vt sicut dicit Aui. in de viribus cordis. p̄mo caplo. nulla res est magis inimica caloris inati q̄ȝ malus fetor: ⁊ iō sicut fetēs odor spūs alterat ⁊ corrūpit: ita bonꝰ viuificat: ⁊ restaurat: vt ex dictis in libello de pomo Arist. elici pōt. Dicit.n. q̄ aīa sensibilis cū q̄ cōicamꝰ cū brutis fouet̄ odore bono. Un̄ mesue i de ꝯsolatōe mediciaꝝ itentōe p̄ma. c. p̄mo. ⁊ de odoribus ingt. Scire debes q̄ odor bonꝰ in medicina q̄nq̄ȝ ad latꝰ icolumiū declinare fecit: ⁊ illud iō q̄m dilatat aīam ⁊ spūs ⁊ virtutes reparat: ⁊ virtutum mineras ꝯfortat. Grauis vero odor facit cōtrariū. hoc idē dicit intentiōe scd̄a. c. de modis coctiōis medicinaꝝ illo. s. §. Et sciuisti ⁊c̄.

¶ His ergo circa aeris regimen generalibus prenotatis de eius rectificatione fiēda s̄m anni tēpoꝝ diuersitatē deinceps faciā mentioneȝ. ¶ Tempore ergo estatis ꝓpriaȝ nām seruātis ad fridū cū odoriferis reducat̄: q̄ si ex herba cū floribus collecta omni die tue habitatōis domū susternendo: vt sunt rami citri: citrāguli cū suis fructibꝰ vel lauri quercus salicis: ⁊ siliū: ⁊ hec oīa colligant̄ a radijs solaribus rore consumpto: deinde aceto ⁊ aqua ros. cum

Vaporarios incommoda

sandal'.citrinis irroretur admixtis: poteris ēt canistra re
dolentibus pomis: vel piris ꝑ frusta incisis plena: ⁊ aq̈
aspsis suprascripta in diuersis tue hītationis locis collo-
care: ⁊ hec debent die singulo herbe saltem renouari: po
ne tñ plus vl' minus de aceto in aqua ro. ſm ꝙ maiorem
vl' minorem vis īducere siccitatem. ¶ Et pro potentibus
fiat sic. ℞. aque ro. lib. j. aceti. ℥. iij. pulueris trociscoꝝ can
phore sandalorum citrinorum: ⁊ rub. añ. ʒ. j. camphore
ʒ. ß. ⁊ ex his irrora folia herbas ⁊ fructus q̄ ponuntur in
canistro. ¶ Vel facias sic. ℞. aque ro. vl' violaꝝ vl' floruꝫ
nenufaris li. j. aceti. ℥. ij. vini maluatici muscatelini vl' al-
teri⁹ bñ odoriferi. ℥. iij. sādal'. albo. citrinoꝝ añ. ʒ. j. ß. cāpho
re. ℈. j. misce. trociscorum ꝯ camphora. ℈. iij. ⁊ irrora vt ꝑ-
us. Vel hēas linteamina de lino bñ alba ⁊ mūda: ⁊ cū ali
qua ex aqua suprascipta irrora: q̄ per cameraꝫ vel per lo
cum vbi plus hītas circa parietes: vel supra lectos exten
dantur: ⁊ cū fuerint exiccata iteꝝ irrorētur: ⁊ isto mō aer
redolēs īfrigidabit' ⁊ hūectabit' ⁊ exiccabit' ſm tue libitū
voluntatis. ¶ Pro pauperibus v̄o sufficiat aq̈ ro. cū ace
to vel aqua clari fontis. ¶ Poteris aerem cū suffumigijs
odoriferis alterare vt hēant' prune super q̈s vnus troci-
scus de canphora ponatur aliq̄l'r ꝯquassat⁹. Vel facias sic
℞. corticum citri. siccorum ⁊ citranguloꝝ. añ. ℥. ß. ros.
ru. ace. sicce. floruꝫ nenufaris. añ. ʒ. iij. sandal'. rub. ⁊ citri.
añ. ʒ. ij. ß. cāphore. ℈. ij. karabe. ʒ. ß. terantur grosso mō: ⁊
fiant trocisci cū aqua ro. duarum vel triū. ʒ. ⁊ vnus aliq̄l'r
ꝯquassatus sup prunas pōat'. ¶ Si v̄o hyems fuerit frigi
da ⁊ hūida: ⁊ fit aeris infectio vt nōnunq̄ꝫ cōtingit: cum
odoriferis calefaciētibus corruptioni aeris resistere ꝓcu
res: ignē in domo ꝯtinue faciendo cū lignis odoriferis:
vt iuniperi: cyꝑssi: rosmarini ⁊ silr̄ū: vel cū lignis alijs mi
tem: ⁊ clarum sine fumo ignem facientib⁹ vt sunt sarmē
ta: salices: ⁊ silr̄ia. Et putridorum lignoꝝ fumū total'r eui
tes. Quidā. n. solū ꝓpter balneū fuisse ex putridis lignis
calefactū in ipo balneo sincopizat⁹ est. vt. 2. assō cōmēto il
li⁹. Qui exoluunt': ⁊ in isto casu ꝯueniūt multum odora-
bilia suffumigia. vt sūt trocisci de ligno aloes vel de cipe
ris mesue: vel gallia mus. vel alipta muscata. ¶ Vel faci
as sic. ℞. thuris. ℥. j. corticū citri: melisse añ. ʒ. vj. ligni alo
es: storacis: calamite: gallie musca. añ. ℥. ß. laudani. ℥. iij. fi
ant trocisci cū pistello aliq̄liter calido: addēdo ambre. ʒ. ß
musci. ℈. j. q̄ñ. s. mollificata fuerit pasta: ita vt absq̄ꝫ pistel-
li vlteriori calefactione fieri possit: ⁊ sup prunas ī tuis suf
fumigijs vtere. ¶ Conueniunt similiter in isto casu vsule
ti de cipro. nā ex accēsione vni⁹ aer totus vni⁹ camere re
dolebit ꝗ mālīter fieri pñt ex īmediate descriptis. ¶ Cōi-
ter tñ sic fiunt. ℞. laudani puri: myrrhe: thuris: masticis
storacis calamite añ. ℥. j. ciperi: ros. rub. sansuci añ. ℥. iij.
cinamomi: gari. sandali muscatellini. spice eni mac. añ. ʒ.
iij. carbonū corticis cucur. aut salicis tilij lib. j. incorporē-
tur oīa simul: ⁊ fiant formule lōge subtiles velut candele
addēdo: si op⁹ fuerit vt se simul teneāt de mucillagine gū
mi arabici extracto cū aqua ro. ⁊ si vis magis aromatiça-
re misce cū musco vel ambra ꝓ libito: ⁊ calido tēpore po-
ne de cāphora quātū libet. Possunt ⁊ estatis tēpore ex fri
gidis odoriferis confici: q̄d facias si libet: ꝓ pauperib⁹ v̄o
facias iuniperi suffumigationē. ¶ Et si septētrionaliū vē
toꝝ aliq̄s flauerit: vt aq̄lo: boreas: vel eurus: tue dom⁹ ae-
reꝫ cōtinue renoua ꝑ prius ipso sole purificato: fenestras
aperiēdo: ⁊ deinde cum igne ⁊ fumigijs ipm cōtempera.
¶ Habito ḡ qualit' estatis ⁊ hyemis tēpore sit alterādus
aer: vt vꝫ q̄ñ caliditas ⁊ siccitas vel frigiditas fuerit: ⁊ hu-
miditas: patet de intermedijs tēporib⁹ q̄d agendū. nā pri-
ma medietas autūni: vt ꝑl'imū nām seruat estatis. postre-
ma v̄o hyemis ⁊ medietaꝫ ꝑma veris nām seruat hyemis
Scd̄a v̄o estatis: ⁊ ideo dicebat Aui. 2ᵃ ꝑmi. doc. scd̄a. c. 3.
ꝙ estas ē totū tp̄s calidū: hyems v̄o totū tp̄s frigidū: ⁊ q̄a
ista tp̄a nō ꝓpriā nām seruāt sp. Q̄ñcūq̄ꝫ ḡ fuerit aer cali-
dus ⁊ sicc⁹: fac vt de estate supi⁹ dcm̄ est. ⁊ cū fuerit frigid⁹
⁊ humiduꝫ vt in hyeme. ¶ Nota tñ ꝙ in isto casu salubri⁹
est ipm ad frigidū ⁊ siccū facere declinare: cū he q̄litates
putrefactiōi rebelles: vt inq̄t Ari. 4. meta. j. ca. Calītas v̄o
⁊ humiditas ꝯtre. vñ Aui. loco q̄. s̄. ca. 4. Aeris inq̄t cali-
ditas dignior est vt ꝯuertat' ad putrefactionē. ¶ Insuper
nota ꝙ magis ⁊ min⁹ ē aer alterādus ſm q̄litatū excessū:
⁊ ſm cōpl'onē: regionē: etatē: sexū: ⁊ silr̄ia: vñ plus ad frigi
dū ē ꝓ colerico ceteris paribus alterādus q̄ꝫ ꝓ fl'atico: ⁊
plus ꝓ iuuene q̄ꝫ pro sene: ⁊ sic de alijs. Et hec de aeris re
ctificatione sufficiant.

¶ Regule vniuersales circa cibum vniuersaliter obser-
uande. Cap. ij.

q Vedam aeri virt⁹ celestis inexistit q̄ in q̄cūq̄ꝫ exi-
stat dispōne corpa nr̄a resoluit. vt Aui. scd̄a primi.
doctrina scd̄a. ca. de naturis tēpoꝝ: sed q̄m in breui
vitā finiret si dep̄diti restauratio nulla fieret cōdignū est
de cibo tanq̄ꝫ restaurante in hac parte facere mentioneꝫ.
Circa q̄ sunt aliq̄ prenotāda q̄ ex ꝑhoꝝ mētib⁹ colligunt'
¶ Nō igit' q̄s comedere dꝫ nisi comedēdi ꝑ pri⁹ affuerit
appetitus q̄ cōsueta hora in sanis corporibus semꝑ insur
get: nec ad comedēdum eo tūc tp̄s īterponat: ⁊ etiā cibus
bñ masticet': nec ī eadē mēsa diuersa cibaria sunt comedē
da: nā si exq̄site fuerint ꝑparata ad suscipiēdū plus q̄ꝫ sto
machus digerē valeat ꝓuocabūt: nec etiā eq̄lit' decoquē-
tur siue degerent': q̄r si ī eadē olla boū carnes: ⁊ hedi ī eo-
dē instāti ad coquēdū ponerent' nō eq̄lit': vt ptꝫ coq̄rent'.
ne se q̄sq̄ꝫ in diuersoꝝ ciboꝝ comestiōe gl'ificet: ⁊ maloꝝ
marie: q̄r etsi ꝑ aliq̄d tp̄s a sensibili nocumēto liber euase
rit: attñ vt inq̄t Aui. 3. ꝑmi. doctri. 2. c. 7. post dies in eo ge-
nerant' humores mali egritudines faciētes ⁊ ꝑnecantes.
Ex q̄ ꝯcludo ꝙ vel añ tp̄s moriunt' senectutis vel imūda
sibi ipa accedet: vt magistra rerū expiētia docet. Quapro
pter Seneca in q̄dā epl'a ad Lucilliū aiebat: ꝙ vbi sunt di
uersa cibaria inq̄nant: ⁊ nō alūt. ¶ His tñ nō obstātib⁹ si
ex ꝯsuetudine vel q̄ūolibet alit' ciboꝝ diuersitatē hr̄e ꝯti-
gerit debent regularit' ceteris parib⁹. s. in mollitie: ⁊ a stōi
descēsionis facilitate q̄ cū facilitate digerit' ꝑponi nisi mo
dica intersit d̄ria: vt ꝑhoꝝ ꝑnceps de regimine sanitatis
scribit ad Alexādrū: ⁊ Isaach ī dietis vl'ib⁹: q̄ casu digō-
ni rebellior erit ꝓpt' stōi fūdi calītatē ꝑponēdus. ¶ Insu-
ꝑ dꝫ q̄s modeste: ⁊ nō voracit' comedē. Et silr̄iter eodē pa-
stu int' ꝑma cibaria: ⁊ sequētia nō est mora notabil' appo-
nēda: nec dꝫ vsq̄ꝫ ad saturitatē comedere: sꝫ a mēsa: vt vbi
supra inq̄t Aui. reliquus desiderij adhuc in aia remanēti
bus surgē. ¶ Itē estate dꝫ cib⁹ fridus. hyeme v̄o calidus
semꝑ actualit' sumi: est tñ a cibis calidissimis abstinendū
q̄les sunt. s. cū stati ab igne deponūtur: ⁊ ab alijs etiā q̄ ve
hemētis sunt frigiditatis: sic̄ q̄ sup niue: vel q̄ūolibet alit'
refrigerant': vt inq̄t Rasis. 4. almā. ca. de regimine cibi.
Ex q̄ ꝯcludo ꝙ tātū infrigidare vinū aq̈: vt ꝑl'imi faciūt
in estate est malū atq̄ꝫ nociuū: nā si poros ꝓpt' exercitiū vl'
aliud aptos īuenerit ad spiritualia vsq̄ꝫ ⁊ nutritiua transi
ens actuali frīditate calorē nālē extinguet: ⁊ sic nōnunq̄ꝫ
inducit' senectutis ethica. ¶ Hora etiā comedēdi ꝯsueta ē
semꝑ ꝯsil'it' obseruāda: q̄ si mala fuerit paulatine ad debi
tā ⁊ ordinatā reducat'. Et q̄r vt inq̄t Rasis. 4. almā. all'. c.
sepe ꝯtīngit vt cibaria aliq̄ q̄ mala sunt aliq̄bus ꝯuenien
tia repiunt': a q̄bus ipsi sic̄ alij cauere nō debēt: ⁊ fortassis
cibaria alia exr̄ntia bona aliq̄b⁹ incogrua reperiunt' a q̄b⁹
sibi penit⁹ cauere debēt. ¶ Sūt ⁊ assueta comedēda ciba
ria: que si malitiosa: ⁊ mali fuerint nutrimenti est paulati
ne transmutādū. ¶ Vltimo nota ꝙ quātū possibile ē oīa
in infecto aere nata vitētur: atq̄ꝫ aīalia in ipso nutrita: ⁊ h̄
est snīa Ptolomei scd̄a pte q̄dripartiti ca. 8. illo. §. vbi do
cet ꝓnosticari de accn̄tib⁹ euenientib⁹ aīalib⁹ ex his q̄b⁹
hoīes vtunt': inq̄t eni: ꝙ in hōīb⁹ q̄ eis vtunt': infirmitates
eoꝝ īfirmitatibus similes eueniēt ⁊ morient' ⁊c̄. Hoc idē
scripsit Aui. 2. ꝑmi. doc. 2. ca. de iudicijs cōplexionis anni
Inquit enim amplius mortalitates corrumpunt arbores
R

⁊ vegetabilia: ideo corrumpunt ea ex aīalibus que ea comedūt: ⁊ ideo hoīes qui eis vescūtur corrūpunt. Et hec de vniuersalibus regulis circa cibū obseruandis.

¶ De ꝑparatione panis tpe pestis. Cap. iij.

[p]Anis int cibos cōior magis existit: cū ipsorum velut basis cōiter reputetur: ea ꝓpter ab hui⁹ regimie ꝑmitus inchoabo qui si ex granis plib⁹ cōfici possit: magis tamen est laudabilis de frumento bono. silicet ⁊ non vetustate seu quauis occasione corrupto. In sano quoqꝫ mense collecto cum ortum fuerit in loco modo debito: ac etiā euentato: ⁊ tpe calo a furfure mūdus: ⁊ sufficiēter fermētat⁹: ⁊ sit cuꝫ pauco sale pinsat⁹. Tpe vero frido cū maiori furfuris atqꝫ salis mixtione pōt pīsari cuꝫ aq̄. s. boni fontis fluuiali seu boni ac nitidi fluuij. que etiā sanior reputat: si a remoti p lapides ⁊ p saxa decurrat ac etiā ex fōte cū scaturigine ꝓcreet. nā ⁊ fluuij ex nimiuꝫ liq̄factiōe ꝓcreati mali sūt: quā si aliā nō hēres ipsā p arenaꝫ i cisterna: vel olla: vt fit bononie: poti⁹ distillare poteris vel per sacculū arena plenū vel ipsam vsqꝫ ad tertie partis ꝯsumptionē bulire facias. Deide eā suauit accipias: vt abijciat que existit i fundo: nec pasta fiat ita mollis ꝙ cū panis fit ad idurādū nece sit farinā ibibere: sitqꝫ in furno ex odoriferis lignis calefacto decoctus: ⁊ p diē nālē pinsat⁹ vsqꝫ ad q̄rtū iclusiue bon⁹ existit. ¶ Fit consilr panis ex ordeo q supradicto cōpatus fridus: ac minoris existit nutrimenti: quo. s. colic⁹ vel cupiens min⁹ nutriri vti poterit: ⁊ vt ei⁹ quedā nocumēta. 3°. almā. descripta corrigant cū maiori q̄ꝫ supradict⁹ salis admixtiōe dꝫ pinsari atqꝫ anisorū grana leuit ꝯquassata cū eo debēt imitti. Ceteroꝝ v̄o granoꝝ panis omnino vitet. Et hec de pane sic breuiter dicta sufficiant.

¶ De carniū electiōe ⁊ earū decoctione. Cap. iiij.

[e]T qꝛ nō in solo pane viuit homo: carniuꝫ regimen subsequēter imponā: in q̄ gn̄alia aliq̄ sunt attendēda: tā. s. carnes q̄drupedū q̄ꝫ bipedū ꝯcernētia: ⁊ tā etiaꝫ domesticas: q̄ꝫ etiā siluestres. ¶ De quadrupedib⁹ sunt eligēde q̄ in mōtanis pascuis libere euētatis: ⁊ a stagnis remotis nutriūtur in q̄bus odorifere herbe nascuntur. Et idē de bipedibus ſm ꝓportionabile sibi nutrimētū dicēdum int maciē ⁊ pinguedinē medium teneant: et que magis attingit ossa caro in q̄drupedib⁹ potius eligit. In bipedibus v̄o ale cū lanceolis ⁊ pectore. ¶ Oia autē aīalia carcerate nutrita vitent. ¶ Oia q̄qꝫ interiora epatibus gallinarū exceptis ⁊ caponum iuuenūqꝫ galloruꝫ testiculis: ⁊ ipsoꝝ cerebris vitent. Qꝫ si hedi cerebrū nō multū vitupetur nauseatiuū tn̄ existit q̄ si vti volueris cū pulueriçato pipere cū sale vtaris. Et ex ptib⁹ aīaliū dextera ex anteriori vel posteriori q̄ magis ceteris parib⁹ fatigat: absolute tn̄ anterior est eligēda. ¶ Dꝫ ⁊ in oibus carnib⁹ etatis tp̄s attēdi qd̄ inferi⁹ particulari⁹ describet. Itē ⁊ q̄ facilioris digōnis existūt: ⁊ magis in calitate tpate cōueniūt sunt in estate: ecōtra v̄o in hyeme comedēde: ⁊ proportionabilit de cōplexionibus calidis dicēdū. Et idem de etatibus ⁊ regionib⁹. ¶ His habitis in isto casu conueniūt lactātes vituli a scd̄o ad q̄rtū menseꝫ inclusiue. Mōtonine vni⁹ anni: hedine a mense ad mēsem vsqꝫ cū dimidio. Porcine annuales vel infra recētes: in raro tn̄ vsu vel etiam salite: ⁊ q̄ sunt poti⁹ in nemorib⁹ nutrite ⁊ magis tn̄ eiusdē etatis ꝯueniunt. Caprine: capoline: ⁊ ceruine annuales: ⁊ infra: ⁊ si sint lactātes triū vel q̄tuor mēsiū adhuc erūt meliores leporine: ⁊ cuniculine sex mensiuꝫ. ¶ Ex bipedib⁹ carnes ꝯueniūt galloꝝ: nōdū coeuntium caponū iuuenū: atqꝫ gallinarū: ꝑdicū: coturnicū: starnarū: fasianoꝝ iuuenū ⁊ q̄learū medie pinguedinis in autūno: nō tn̄ in q̄tidiano vsu a laude meruli: turdi: ⁊ paruaꝝ auiū q̄ noctua capiunt. ¶ Circa haꝝ carniū decoctioneꝫ an elixari debeāt: an assari plura sūt ꝯsiderāda. Prio an aer calidus sit: an frigidus: tp̄s anni: regio: ars: virt⁹: complexio: sexus: etas: ⁊ consuetudo. hec enim omnia: vt patet intuēti: ꝑnt harū carniū decoctionē variare: ⁊ ideo cōplexio: etas: regio: aer: tp̄s: anni: calida ⁊ sicca poti⁹ elixa exigūt decoctionē: ꝯria v̄o assationē. Quib⁹ nō obstātib⁹ oīa illa ꝯsuetudo ꝑuertit teste Aui. 3. ꝑmi. doc. 2. ca. 9. vsus ingt est maxime seruādus. nā cōsuetudo est altera nā: i de regimine sanitatis ad Alexandrū: ⁊ de memoria ⁊ reminiscētia. in tātū: vt nōnulli venenū cibus esset q ipsuꝫ comedere cōsueuit. Aui. 6. 4[i]. ca. 2. Et breuiter quantum sit obseruāda cōsuetudo respice Gal. 7. de ingenio sanitatis ca. 5. illo. §. sed qm̄ a q̄dam ⁊c̄. ⁊ Rasis. 4. alman. ca. de custodiendis cōsuetudinib⁹. ¶ Vlt tpe quo digestio fortior existit ꝯueniēs est assatū exhibere: ⁊ hinc est quare cōiter assetur in sero: ⁊ si elixū non ita nutribile sit sicut assatum ꝓpter ip̄m esse in alieno humido decoctū: est tn̄ facilioris digestionis. Sed cū fortior sit digestio i hyeme q̄ꝫ in estate: ⁊ tpe frigido q̄ꝫ calido ꝯueniēti⁹ videt in estate elixuꝫ exhibere: ⁊ in hyeme assatū in sero q̄ꝫ mane: ⁊ consimilia considerare debemus: vt supra tactum est de sexu: regione ⁊c̄. Et hec de carnium electione: ⁊ de earum decoctione dicta sufficiant.

¶ De condimentis. Cap. v.

[c]Ommunis vsus est carnes cū cōdimētis seu saporibus mādu care: ꝙ has ꝓpter causas fieri arbitror Prima gr̄a appetit⁹ ꝓuocandi. ¶ Scd̄a qꝛ auidi⁹ stomachus cibū recipit: q̄ de causa ip̄m meli⁹ amplectit: ⁊ p ꝯn̄s melior celebrat digestio. ¶ Tertia vt cibaria i suis cōtēperent qualitatibus: sicut si ad carniū caliditatem tꝑandā agresta vel aliqd̄ sil'e comederet: vl' cū carne porcina erucā comedam⁹: qꝛ et si incitet appetituꝫ etiā humiditatē sup̄fluā illi⁹ carnis cōtemperat. ¶ Quarta causa ē siquid fuerit nature in digerēdo rebelle: tūc enī cōdimentum siue saporē ponimus digestionē vigorantē: sicut esset cepe: mostarda: vel eruca cum carne porcina comesta. ¶ Quinta causa est vt si de ventositate alicuius cibi dubitaremus: tunc cum aliquo ꝙ eidem tyriacalit resisteret cōdimentū conficeremus: sicut v̄bi gratia: si quis fungos comedere voluerit cū piris debite elixatis cōdimentum factum ex vino amigdal. pipere: ⁊ oçimo malitiam eius tyriacalit corrūperet: ⁊ ita de alijs posset imagiari. ¶ Ex quo infero ꝙ que pestis tēpore sunt cōfortantia cor atqꝫ veneno resistentia condimentis: siue saporibus non exigere sale duntaxat excepto. ¶ Quantum igitur ad primam causam constat sana corpora condimentis non indigere: sed quantum ad alias sic vt a casu in pestem preseruentur: ⁊ alia iuuamenta superius tacta cōsequentur. ¶ His habitis estatis tpe sunt oēs ifrascripti vitādi sapores: sic̄ eruca: mostarda: siue sinapis: alleata oīa: et omnes vl'r acuti sapores nisi eoꝝ acuitas: ⁊ calitas cum aliq̄ tpi ꝓportionato repiat: vt exēpli gr̄a. si diu eruca: vl' sinapis i aqua acetose in ifusione ꝑmaneret: deiñ cum pauco aceti mixti cū agresta vel succo arācij limonis: pomoꝝ redolentiū acetosorum: berberis maligranati acetositate citri succo extrenuitatum: ⁊ ꝑputioruꝫ vitis: vel succo acetoselle molliret. Quuis enī illorū cū aceto mixtum ꝑdictorū ⁊ silium maliciam aliq̄lr ꝯtemperaret. Et si velles supradictorum siccitatem aliqualit ꝯtēpare ex aqua endiuie violarum vl' silium aliquod addas: ⁊ idem dico d̄ succo. Tali. n. sapori si q̄s bn̄ ꝯsideret: q̄nqꝫ oēs suprascripte ierūt ꝓprietates: nā appetitum incitabit: auidi⁹ stōus ei⁹ gr̄a cibum amplectetur: carnium q̄litates ꝯtēpabūtur ⁊ vigorabit digō. Et si q̄ in cibarijs fuerit venenositas nō soluꝫ ex illis saporib⁹ seu ꝯdimentis corrigetur: veꝝ etian cor cōfortabit ad impssionē ei⁹ mīme recipiēdā: ⁊ maxime: si de stati describendo puluere aliqd̄ adderet. Qꝫ si timeres vt ex acetositate supradictorū mēbra sp̄ualia lederentur addas amigdalas ꝯtusas a cortice mūdas cum çucharo: ⁊ erit res optia. Ex succis suprascriptis vl' aliq̄ illoruꝫ possent ꝯdimēta siue sapores diuersimode ꝯfici: ⁊ si cum pauco brodio faceres eos vel aliqd̄ ipsorū vna

bulitione buliri laudabilius esset. ¶ Et si vnum preciosissimum volueris in isto casu aliqd cum eis ex infrascripto puluere facias commisceri. vt. ℞. cinamomi electi et a cortice superiori mundati. ʒ. j. coriandrorum pparatorum. ʒ. ij. ß. hariofilorum cardamomi nucis muscate. ana. ʒ. j. ß. rasure eboris. ʒ. ß. coral. ru. ʒ. j. radicum tormentille diptami sandalorum omnium. ana. ʒ. ß. croci. ℈. ij. rasure vnicornu. ℈. j. fiat puluis de quo in quibuscunque condimentis vtere addendo zuc. pro libito potes similiter ex illo puluere cum amigd. et aliquid ex succis supra scriptis addendo zuccarum saporem conficere si libet. ¶ Et nunquam obliuiscaris in quibuscunque tuis saporibus acetum facere commisceri. nam quantum valeat in isto casu in cor confortando atque colere et sanguinis feruorem reprimendo in describendo deficerem. ¶ Et si cum tuis assatis carnibus viridem saporem facere volueris facias cum aceto petrosellino pauco mente maiorane serpilli vel basiliconis: et ponatur de acetosa in quantitate maiori addendo de cinamomo vel de puluere suprascripto: et si adderes parum croci licet variaretur in colore perutile valde esset. ¶ Et quia persepe homines secundum eorum appetitum saporum diuersitatem faciunt: et si forma posset diuersimode variari: nigrediētia tamen maliia sunt suprascripta nō laudarem quotidianum vsum succi limonis: et citranguli: siue arancii: nimis enim stomachum ledent: sed interdum vno: interdum alio vtile erit vti. ¶ Solet pullus interdum taliter praparari: elixatur: ac in patella mem bratim aliqualiter assatur: demum in amigdalis contusis cum agresta extractis immergitur super quod puluis cinci. aspergitur. alij accipiunt succum vue semimature: et ipsum aliqualiter cum mollitie panis inspissant: et aliquantulum in patella decoctum supra pullum membrati incisum: vel supra infundunt addendo puluerem cinamomi. vel aliter fieri potest accipiendo lac amigdalarum cum aqua aceto se: ac rosarum: et cum aliquo ex succis suprascriptis extractum. Deinde ex suprascripto puluere ad sufficientiam iposito in platello supra assatum vel elixum pullum proiciatur: et postea cum granis granatorum bene mundis debet sparsim onerari: et hoc nō gustui: verum visui est delectabile. Si quis autem semialbum: et semirubeum facere voluerit cum vna parte lactis suprascripti modicum cinci. iponat. cum alia vero de puluere suprascripto vel cinamomo addendo de sandalis rub. quantum sufficit ad illum saporem rubificandum positis. s. in infusione et expressis. Conueniunt tamen hec condimenta potius elixato pullo quam assato quod tamen si assato fecerís peccatum mortale nō committes. ¶ Assum vero pullum cum aqua. laudo benedicta quod sic aptetur. s. quia ipso assato calidus esmēbretur mēbra nō ex toto remouendo: deinde modico vini cum multa aqua rosarum: et pauco sale aspergatur: quod si vis addere aliquid de puluere suprascripto facias: et etiam modicum ex aliquo succorum: licet in vsu nō sit. ¶ Preparatur interdum fasianus eodem modo. et perdix licet eis fiat magna iniuria: quia sal solum eis debet esse condimentum. ¶ Aliter interdum preparantur pulli: et alia caro faciendo gallaticum illo modo: quia in eo poni possunt pedes auricule: et rostra porcorum cum pedibus vitulorum quibus addantur pulli: vel caro capti: et fiat cum aceto albo aqua et vino. Et si aliquis puluis inponitur. bonum est accipere de suprascripto ponendo sed de croco ad sufficientiam: vt debite coloretur: et poteris addere si placet aliquid ex emulsione saldal. rub. et etiam aliqd ex predictis succis. ¶ Item fiunt pastilia que in hoc casu non multum laudo: quibus tamen si vti volueris fiat ex carnibus vituli cum pulpis: nec tantum laudo piguedinem quantum apponunt citramōtani: vt in extractione de furno lac ponatur amigdalarum extractum cum agresta vel aliquo ex succis suprascriptis addendo cum puluere sepe dicto ad quantitatem sufficientem. ¶ Alij decoquunt carnes illas i copino olla vel lebete: et omnia addunt carnibus suprascriptis: ac si esset caro in pastillo decocta quod magis laudo decoquitur et interdum caro cum modico aqua: et in fine decoctionis agresta imponunt cum speciebus aliquibus quod nō male factum reputo. ¶ Tempore vero hyemis debent hec condimenta magis ad calidum declinare: in quo casu erucam sinapis sine aquarum suprascriptarum infusione exhiberi possunt: sed tunc conueniet rob vini: quia mustum bulitum cum aceto: vel aliquid ex succis suprascriptis addendo: si libet propter eorum siccitatem parum aque endiuie vel violarum cum modico zuccaro. Item cum amigdalis ex aceto vel alio ex succis suprascriptis cum infrascripto puluere potest cum carnibus tam assis quam elixis sapor confici. ¶ Puluis sic fit. ℞. cinci. al. cinamomi electi ana. ʒ. j. coriandri pparati. ʒ. ß. gariofilorum: cardamomi: granorum paradisi ana. ʒ. ij. rasure eboris. ℈. j. radicum tormentille. ʒ. j. radicum diptami. ʒ. ß. rasure vnicornu. ℈. j. croci. ℈. ij. fiat puluis. Et nota quod vteris puluere isto vel suprascripto: si cum zuc. addideris erit bonum. ¶ Fiunt et interdum sapores cum cepe cocto i pinguedine: et pane asso i aceto diu infuso cum quo si loco cinci. vel cinamomi poneretur de puluere suprascripto bonum erit: et hic sapor multum veneno resistit. ¶ Et quia in describendo saporum seu condimentorum maneries mihi annus nō sufficeret hic finem ipono: coquos modos relinquens talia praparandi. Sed quomodocunque fiant secundum tempora etates regiones complexiones etc. cum suprascriptis sunt alteranda sic. s. vt in tempore calido acetum agresta: et similia donentur et acetum maxime: tempore vero frido non sic illa debent cum istis saporibus commisceri. Et hec de saporibus siue condimentis dicta sufficiant.

¶ De ferculis. Cap. vj.

Non est hec bonum etas: vt pius contenta fidelibus aruis: imo carnibus saporibus seu condimentis gesta non extremis continue nouum ciborum modum nititur inuenire: ea propter deinceps faciam de ferculis mentionem. ¶ Conuenit igitur amidum similagineum ordei et quam maxime auene colatura furfuris cum lacte amigdalarum decocta pultes: ac etiam ex ordei farina. potest et iterdum risum cum lacte amigdalarum praparatum: ac aspsum zuc. manducari vel in brodio caponum: aut carnis boni piguis decoctum. ¶ Legumina vitanda sunt omnia: et maxime eorum suba lentibus excorticatis exceptis quod bis prebulite: et in aliqua aqua concte aceto possunt aspergi: et talis conuenit interdum eorum vsus i estate. s. vulgares vero de brodio cicerum rubeorum faciunt magnum festum: ideo si ipsum magis medicinaliter quam cibaliter vti volueris facias sic: quia ipsa bene munda per prius laua: deinde ad decoquendum ponātur in quorum brodio ponatur modicum saluie maiorane petrosellini vel ysopi addendo oleum oliue pro libito voluntatis: nec debent cicera in lixiuio remolliri vt fit cōiter: quia virtus propter quam eorum brodium exhibemus remanet i lixiuio: vt ex dictis Mesue i suo de approbatis colligi potest. ca. de pleuresi. illo. §. Sermo i aqua cicerum. Sed si magis medicinale adhuc ipm facere volueris: vt. s. fit magis viarum vrinalium apritiuum: et a calculo magis preseruatiuum lotis vt supra facias vt parum bulliant: dei de colentur: et colature addatur parum salis: et vini albi oportet cum modico croci: et puluere spice nardi: deinde hoc totum parum buliat addendo si libet oleum oliue: et tale brodium in principio mense sumatur. Vel ad modum citramōtanorum fiant offe: hoc enim brodium est valde laudabile in quo nō posito oleo: si similam auenatam vel ordeatam vel talia decoquaces: ac etiam lac amigdalarum exhiberes vtile valde foret. Ex ciceribus tamdiu remollitis a quibus si iam nitrositas fuerit spoliata fiant turcula ventre exiccantia: et sic praparata impinguant: vt Mesue allegato ca. quibus vtere: si placet: in hoc tamen casu fracta cicera a cortice munda magis conueniunt. ¶ Sed cauendum est maxime: ne suprascripta sint vetustate consumpta: est enim immundiciosa vetustas omnium edax rerum: vnde propter vetustatem plura ex his, propriam nanque amittentia venenositatem acquirunt Isaach teste in dietis particularibus. ¶ Ex herbis conueniunt borago buglosa spinachia blitis endiuia: lactuca: portulaca atriplices: et hoc maxime in estate: licet borago et buglosa satis in omni tempore: tamen in tempore magni estus de ipsa portulaca et aceto sumatis iterdum: et si more italicorum ensalatam facere volueris adde parum eruce boraginis: mente: ac petrosellini: et omnia cum sale: et oleo oliuarum confice: et aceto: et erees isto tempore satis conueniens colicis maxime. Et super omnia in estate conuenit acetosa: imo nonnulli tantam vim ei attribuunt: vt vnus bolus de ea i mane et alius i sero vacuo stomacho sufficiat hominem a peste preseruare. ¶ Laudatur et cucurbita cum quo parum cepe albi ad decoquendum ponatur iuxta doctrinam

Vetustate vitantur

Aui.3ª.p̄mi.2.doc.illo c. Oportet vt sanitatꝭ ꝯseruator ⁊c̄
vt eiꝰ p̄ͥma friditas tpeꝛ ne debilia h̄ntibꝰ viscera iferat
nocumētū:cōiꝛ tn̄ tpe magni estus nihil calꝭm cōmiscemꝰ
sed vlteriꝰ agrestā iūgimꝰ:⁊ tu facias si libet. ¶ Cresones
mēta petrosellinū brodiū caulium rubeoꝝ leuiꝛ coctoꝝ
radices petroselli.rape in qbus ē mirabilꝭ ꝓꝓetas ad illu
minādū oculos:vt inq̄t Aueroys.5.colliget:⁊ nape ꝑbu
liti deinceps cum brodio carnium cocti interdū ꝯueniūt
siliꝛ ⁊ pastinace fiūt. ¶ Et cū carnibꝰ fercula p̄ͥma:⁊ cū
pinguedine q̄ tali tpe sunt oīno vitāda: nisi ex carnibꝰ ca
ponum fierēt fasianoꝝ:starnarū:coturnicū vel iuuenum
gallinaꝝ: alis lāçeolis:⁊ pectore pulpa:ex qbus cū lacte
amigdalaꝝ:vt fit cōior pōt ferculū ꝑparari. ¶ Fit ⁊ aliud
satis laudabile ferculū cū vitello oui ⁊ agresta:qd̄ brodiū
ḡnatū in lōbardia cōiter appellaꝛ. Franguntur ac etiā oua
recētia in aq̄ ⁊ molliꝛ decocta cū agresta vel aliq̄ ex suc,
cis suprascriptis asꝑgunt:⁊ ē cibꝰ satis laudabilis i estate
¶ Nec etiā recētia oua taliꝛ cocta vt tremāt vllo vitupero
tpe:vn̄ estate cū albumine:hyeme v̄o sine sunt comedēda
frixa:aut nō ꝯueniūt:attn̄ q̄cūq; mō coquanꝛ mollia exi,
stāt:q2 talꝛ cocta sunt multi ⁊ boni nutrimēti paucaꝝ sup
fluitatum:ac facilꝭ digōnis: vt Aui.fen.2.p̄mi.doc.2.ca.de
eis q̄ ꝓueniūt ex eis q̄ comeduntur ⁊ bibunt: ⁊ fen.4.ca.j
Si v̄o cocta fuerūt vsq; ad duritiē:⁊ si multi sint nutrimē
ti:dure tn̄ digōnis sunt sic̄ caro bouina: vt Aui.2.p̄mi.al,
legat.ca. Ex q̄ ꝯcludiꝛ ꝙ in pulloꝝ corporibꝰ decocta sūt
oīno vitāda. ¶ Nota insup ꝙ oua saniora sunt ꝑ se cocta
q̄ȝ cū aliq̄ alio:vt Aui.2.can̄.ca.de ouis. ¶ Et q2 nō foret
possibile vt oēs cibarioꝝ modos singulariꝛ describerē cū
oēs ꝓuicie:imo ciuitates:imo vt ita dicā q̄libet villūcula
suū certū modū habeāt cibaria cōponēdi:h̄ de ferculꝭ dc̄a
sufficiāt. Sȝ q̄liꝛcūq; fiāt estate frigida:hyeme v̄o calida:
medio v̄o tpe mediocria virtualiꝛ ꝯueniūt ⁊c̄.

¶ De lacte caseo ⁊ ceraceo. Cap̄.vij.

t Arātasiēses maurianēses:atq; brissani inꝛ oīa mū,
di cibaria p̄ncipatū putāt caseū obtinere: ⁊ nedū
via nutrimenti:verum cuilibet veneno sicut tyria
ca magna affirmāt sue virtutis excellētia de facto resiste,
re:q̄re vidētes medicos infirmis vtplꝭimū caseū inhibere
nō solū ipsos:imo Hypocratē Galienū ⁊ Aui. cū de suis
caseis nō fecerit mētionē infamāt dicētes: ꝙ si bonitatē
⁊ excellētiā suoꝝ caseoꝝ:sicut sardinensiū malitiā cogno
uissent non sic indifferenꝛ oēm caseū vitupassent. Quare
cū ad p̄ns inhabitē inꝛ eos eoꝝ isamiā cupiēs euitare de
lacte caseo ⁊ seraceo in h̄.c.sub breuibus faciā mētionē.
Lac ḡ eligaꝛ a medio veris vsq; ad medium estatis nouiꝛ
mulsum albū boni odoris atq; saporis ꝙ sup vnguē posi
tum nō fluat:sed rotūdeꝛ ad quādā tēdēs dimēsionē aialꝭ
pinguis ⁊ iuuenis i mōtana pascua libere euētata: ⁊ odo,
riferaꝝ herbaꝝ nutriti ꝑ.xl.dies ad minꝰ a ꝑtu distātis:⁊
si sit capra vꝭ vacca nigra vꝭ rubea eligaꝛ:⁊ inꝛ cetera aia,
lia bruta iux̄ sn̄iam Galꝭ.7.de ingenio sani.ca.5.asininū
lac laudabiliꝰ cōprobaꝛ:licȝ velut alia in ethica nisi sic ex
tat in vsu. Deide caprinū lac magis ꝯueniēs iudicaꝛ: q̄ si
tu vti volueris tpe q̄ supra cū alijs ꝯditiōibꝰ noīatis bonū
erit:dūmō stōm habeas a malꝭ humoribꝰ mundū sine fe
bre capitis dolore:⁊ vētris tortione silꝛ existas. Est q̄ȝ su,
mēdū cū modico salꝭ vꝭ çuccari admixtione vel mellis vt
Galꝭ.loco q̄ supra ab.ℨ.v.vsq; ad.viij.ac etiā nālī calore ꝑ
p̄us aliq̄liꝛ ꝑ exercitiū vꝭ fricationē viuificato. Deide tar
det comestionē ꝙ a stō sit egressū:qd̄ erit verisilꝭe in ho,
ris duabꝰ cū dimidia vel tribꝰ. ¶ Bononie: Papie: Pa
due lac vēdiꝛ coagulatū qd̄ post cibū cōiꝛ exhibetur ⁊ nō
laudo:imo si ipso vti volueris ip̄m cū flore camomille vꝭ
flore alio casearifacias: deinde ip̄m in p̄ncipio pastꝰ assu
mas cū sale vel cōitrasea:vel vt alijs cōiꝛ fit partibꝰ tn̄ de,
bes postea a vini potatiōe ꝑ morā notabilē abstinē. ¶ Ca
seꝰ aūt vaccinꝰ vel ouinꝰ eligaꝛ bestiarū q̄ ad fetationem
pinguedinē ⁊ pascua:vt supra ꝯditionatū inꝛ nouū ⁊ an,
tiquū mediꝰ boni saporis ⁊ odoris ad dulcedinē silꝛ ⁊ nō
ad salsedinē declinās. Talis aūt vsus tā in ferculis q̄ȝ aliꝛ
nō ꝯuenit:sicut in istis de tarantasia:maurina: vel brissia.
hi eni facile digeruntur:corpus impinguāt:ac bonū dāt nu
trimētum:⁊ loquor in corporibꝰ sanis ⁊ nō occasionatis.
Nā calculosis:⁊ paratis cadere in opilationē incōueniēs
existit:nec ip̄m in sc̄da mēsa: vt cōior fit sup asso pane co,
ctū interdū mādūcare vitupo:q2 grauitate sua ad stoma
chi fūdū cibū impellit:⁊ rōne panis assi: os stomachi cor
rugaꝛ ⁊ claudiꝛ:vn̄ meliꝰ amplectiꝛ cibū:⁊ ꝑ ꝯn̄s melior
fit digestio:⁊ ꝓpꝛ eandē cām antiquus caseꝰ boni saporis
⁊ odoris ad quādā declinās dulcedinem. Ita ꝙ neq; sal
neq; coagulū acuitatē ⁊ mordicationē in eo vllā impsse,
rint:in pauca tn̄ quātitate sumptꝰ ꝯuenit post cibū:aliꝛ in
isto casu oīno viteꝛ:q2 tunc vis coaguli ⁊ salis in eo mul,
tum potēs existit:q̄re humores acueret:⁊ ad febrē recipiē
dā redderet paratiores. ¶ Seratij q̄ȝ vsus nō banniꝛ inꝛ
dū:dūmodo sit dulce inꝛ durū ⁊ molle mediū in q̄ nullus
percipiꝛ malus odor neq; sapor:⁊ cū vsus sit res ex̄ rōnē
ḡ maxime ē obseruādus.3.p̄mi.doc.2.ca.7.audacius ⁊ si,
ne minori nocumēto suprascripta vti p̄nt assueti q̄ȝ alij:q̄,
re insueti nō tātam quātitatē neq; eoꝝ vsum sicut assueti
debēt frequētare. Gloriantur ḡ tarantasiēses maurianēses
⁊ brissani:q̄rū caseoꝝ ⁊ seraceoꝝ vsus vt sardinēsiū nō vi
tuperaꝛ. Et hec de caseo lacte ⁊ seraceo dicta sufficiunt.

¶ De piscibus. Cap̄.viij.

d Euotis diebꝰ vt est q̄dragesima dies veneris vigi,
lie ⁊c̄.a sacratissima lege nostra nobis carnium co,
mestio ꝓhibeꝛ:vnde pisces si boni h̄ri p̄nt libenter
in earum loco reponimus. Qua de re in ipsoꝝ electiōe
alique sunt attendende conditiones. ¶ Primo enim sint
marini vel aque dulci libere fluentis: ⁊ non lacunalis ni
si frigidus fuerit arenosus vel saxosus vel ex transitu ma
gni fluuij vt lacus Gebenensis: vel lacus Costantie vꝭ ex
magna fontium scaturigine:vel ex frequenti fluxu maris
procreeꝛ:vt lacune venetorum:⁊ nō loquor de ciuitatibꝰ
propinquis in quibus tota ipsius ciuitatis immundicies
expurgaꝛ:quia tales pisces sunt omnino vitandi:ac etiā
qui in fluuijs iuxta ciuitates vel villas nutriunꝛ in quibꝰ
maxime ciuitatis cloace deueniūt. Oꝫ si aq̄ supradicte vē
tis fuerint septētrionalibꝰ exposite multo erūt meliores
q̄ȝ si meridionalibꝰ vētis:vel qbusuis alijs fuerit euētate.
¶ Et inter omnes ceteris paribꝰ marini laudabiliores
existunt quoꝝ noīa ꝓpter diuersitatē p̄ntibꝰ nō inscribā:
sed cognitiōes ex quibꝰ in cognitionē bonitatis ipsorum
vbiq; locoꝝ qs poterit facillime deuenire:⁊ q̄ tam maris
piscibꝰ q̄ȝ dulcis aq̄ cōuenietēs. ¶ Prio.n.sint boni odo
ris:nec tactu limosi vt sūt anguille vel tēche in malꝭ aquis
stātibꝰ nutrite: ⁊ q̄ȝto magis carnem cōpactam h̄uerit: ⁊
albā tāto ceteris paribꝰ erunt meliores. Inter ꝑuos ⁊ ma
gnos medium teneant. Nam inq̄t ysaac in vꝭibus dietis:
⁊ si ꝑui stō nō noceāt: facile tn̄ in corruptionem mutātur
Grossi v̄o si ꝓpter eoꝝ viscositatem stō noceant: non tn̄
ita facile vt ꝑui corrūpunꝛ. Sūt itaq; in pisciū ḡn̄e medi,
ocres eligendi. Et siq̄s vellet eiusdem sp̄ei pisces in ꝑui,
tate ⁊ magnitudine:h̄ est ꝭm eoꝝ etates adiuicē cōpare cō
ꝑꝭonaliter sicci meliores sunt in adolescētia siue pueritia
humidi v̄o in iuuētute.nam sic̄ hūiditas agni iuuētutꝭ sic
citate tpatur:⁊ siccitas eius hūiditate puericie:ita ꝑcise d̄
piscibꝰ est arguēdū. Senes v̄o pisces siue decrepiti sunt
oīno vitādi. ¶ Sūtq; eligendi pisces inter maciem ⁊ pin
guedinem medium tenētes: qd̄ docti piscatores ꝭm pisci
um sp̄ēs: ⁊ anni tpe cognoscere sciūt. Nam vidi venetijs
ꝙ piscatores singulo mense aliquā vnam sp̄ēȝ sciuerunt
eligere in bonitate:⁊ pisces ille mēse trāsacto:ꝓpter eoꝝ
maciem vꝭ superfluam piguedinē insipidi ⁊ insani iudi,
cantur. Et inter ceteros squamosi sunt eligendi ⁊ cetꝭ
ꝑibꝰ pauciores spinas h̄ntes. ¶ Dȝ aūt piscis nuꝑ captꝰ i
recēti aq̄ aliq̄ȝdiu ludere: deide euiscerari vel in sale re,

poni ꝑ aliqđ tꝑs plus vel minꝰ ſm eius maiorē vel mino
rem humiditatem vel viscositatem. ¶ Et oīs piscis visco
sus plīme hūiditatis sanior est sup prunas assatus vel in
patella oleo frixus q̄ʒ alr̄: ignis. n. ⁊ oleum hūiditatē de-
siccant: ⁊ auferunt viscositatē: laudatur cum h̄ bonum vi
nū ⁊ odoriferum: nonnulli etiā magis laudant sup pru-
nas assatū piscem aspsum vino albo: cum sale mixto: ⁊ cū
oleo: vt cōiter fit. Cutis tn̄ cuiusꝫ piscis in oleo cocti de-
bet abijci. Si aūt piscis durus: ⁊ non viscosus fuerit cuʒ
aqua vino ⁊ sale coq̄ndus erit. ¶ Oīno aūt pisciū pigue
do vitanda: ⁊ ꝑs eoꝝ sanior ꝓpter ꝯtinuū motum est cauē
da: ⁊ idē dico de vētre in cōpatōe ad dorsum: dūmō in ni-
mia non abūdet piguedine: q̄ in casu ꝑs dorsi saniora exi
stit: ⁊ vlr̄ cū piscis est abundās in pinguedine dorsa ⁊ la-
tera mēbra que non sūt ita piguia saniora iudicanꝭ. Qua
ꝓpter ⁊ si oculi: ⁊ totū caput atqꝫ ꝑtes vmbilicales sapi-
de magis existāt: attn̄ sicut alia mēbra ita sanum nō dant
nutrimentū. ¶ In raro tn̄ vsu anguillā nō vitupo. ⁊ ma-
xime in estus tꝑe in iam dictis aq̄s nutritā q̄ in recenti aq̄
purgata demū excorieꝭ: ⁊ in sale aliq̄ʒdiu dimittaꝭ: deiñ
si elixeꝭ cū petrosellino maiorana saluia: ⁊ oçimo ꝯcoq̄ꝭ
⁊ cum modico pipis çinçiberi cinamomi ⁊ pauco çaffara
ni ꝯdiatur. Si aūt assetur sepe cum vino albo sale permi
xto irroretur. Et v̄sus decoctōis finem cum spēbus supra-
scriptis addito çuccaro aspgaꝭ. ¶ Et oēs assati pisces vt
de carnibꝰ dicebaꝭ: ⁊ magis in hyeme ꝯueniūt q̄ʒ in esta-
te: econtra v̄o elixi. Ra. tn̄. 4. almā. capitulo de pestilen-
tia: ⁊ eius cautela plus tꝑe pestis laudat pisces sup carbo
nes assatos q̄ʒ alr̄ coctos. ¶ Laudo insup salsamentū qđ
elixis piscibus fit cōiter ex cinamomo. çiçi. pipe gariof. ḡ-
no ꝑadisi galāga cū çaffarano ⁊ estiuo tꝑe cū aceto vl̄ ali-
quo ex succis supradictis corrigaꝭ: ⁊ q̄ʒ maxīe in salsamē-
to pisciū acetū ꝯuēit: si plīma abūdāt viscositate Assatis
v̄o ꝯuēit salsamētū cū pipe. çiçi. gario. ciamomo factum ⁊
cū aceto. Et nota ꝙ ſm etates cōplōnes ⁊c̄. ut. s̄. dcm̄ est
de carnibꝰ sꝭ salsamēta pisciū variāda. ¶ Noti āt nob̄ pi-
sces aq̄ dulcis q̄ cōiter laudanꝭ: sunt lucij siue becheti te-
mali seu vmbre truitale rugie pisces parui petrini noti
stuligiores seu facie. Cancri quoqꝫ in parua quātitate tn̄:
grauant enī stōm ⁊ dure sunt digestionis. ¶ De salitis v̄o
piscibꝰ dico oēs esse vitandos cū caliditate ⁊ acuitate sua
ad incēsionē recipiēdā nimiū humores ꝑparēt. Si tn̄ gr̄a
appetitꝰ ꝓuocādi: vt q̄rundā erat alexandrinoꝝ dieta in
ꝑncipio pastꝰ parū de eis sumaꝭ tolerabiliꝰ esset vt fit cōiꝭ
de encludis: sʒ eoꝝ pauca sit quātitas. ⁊ h̄ ō piscibꝰ dc̄a suf.

¶ De fructibus. Cap. ix.

V
T ciboꝝ narrationi finē imponā: restat de fructibꝰ
aliquam facere mētionē: quoꝝ vsus in hoc casu po
tius medicinaliter q̄ʒ cibaliter cōmendatur: sed cū
multi casus accidere possunt: rōne quorum medicinaliꝭ
eis diuersimode foret vtenduʒ: in longū hec narratio du
ceretur: si illud singulariꝭ exponere vellē. Sed his omis
sis vt hominū lasciuijs aliqualiter satisfaciā q̄ prādiū aut
cenā ꝑfecisse minie credūt: nisi fructuū maneries affuerit
aliquā de eis ſm cōem vsum hic breuiter faciā mētioneʒ.
¶ Pro q̄ nota ꝙ oēs fructꝰ putridi ⁊ in q̄bus v̄mes mul-
tiplicātur sunt oīno vitādi: nec sunt in eadē mensa diuer-
si fructus comedēdi: ne alter alterꝰ ipediat digōnem. Et
q̄ʒ maxime cauēdū ne cū rore colligantur: ⁊ sūmope a co
mestione ipoꝝ nimia in fine pastus abstineamꝰ. si enī ma
le vel minime digerūtur malas sibi q̄litates acgrūt vene
no vicinas: vt in vl̄ibus dietis inq̄t Isaac. ¶ His habitis
dico ꝙ aliq̄ fructꝰ sunt ꝑponēdi: vt ficꝰ: vue: amarilia: cere
sa: mora: nespila matura: pruna: persica: crisomila: cucu-
mer: melo: batheca: ⁊ sil̄es. ¶ Ficꝰ eliganꝭ boni saporis ⁊
odoris: q̄rū medulla rub. existit. ¶ Vue sint albe per dies
aliquot añ collecte: vel saltē sint in feruenti aq̄ aliquantu
lū imerse: quarū cortices abijcianꝭ ⁊ grana. ¶ Debēt ⁊ ꝑ-
sica añ eoꝝ comestioneʒ ꝑ duos dies saltē ad solē dimitti
q̄dā enī tūc eis supflua hūiditas resoluiꝭ: rōne cuiꝰ hūor
ex eis ḡnatꝰ: de facili recipit putrefactionē: etiā adhuc nō
nulli ea sub calidis cineribꝰ repōi iubebāt. alij i feruētī aq̄
qđ facias si libet: ⁊ si ipsa sūpseris añ cibū bonū vinū ⁊ nō
aquā post bibere debes. ¶ Idē facias si sūpseris crisomil
la q̄ q̄si cū ꝑsicis ꝯueniūt i nā: nō tn̄ multū laudanꝭ ab au
ctoribꝰ. iō illa dimittē meliꝰ ē. ¶ Amarilia ⁊ maxīe cū çuc.
ꝯdita malag̃nata mora nō ꝑfecte matura in aq̄ refrigera-
ta: pruna depilata q̄ trito çuc. sunt aspgēda: lʒ de moris in
usitatū videaꝭ. ¶ Ceresa melones atqꝫ anguria gr̄a repri
mēdi sanguinē atqꝫ colerā etiā in sui acuitate magni estuꝫ
tꝑe pōt q̄s ⁊ maxīe coliꝭcꝰ ꝑ duas horas añ cibū assumere
post q̄ nihil bibēdū est: post malag̃nata maxime. Sʒ si te
post illa a potatiōe abstinere nō vales: lʒ nōnulli aquam
laudēt isto tꝑe salubrius cēseo paꝝ boni vini bibere: q̄ꝛ si
ꝓpꝭ h̄ forsan nō ita cito illa labanꝭa stō. Maiori tn̄ ex ill̄ ge
nito vinuʒ tyriacaliꝭ apponiꝭ. ¶ Nota tn̄ ꝙ si colicꝰ melo
nes vel anguriā comedēt: meliꝰ ē ꝓpꝭ eiꝰ facilē in colerā
ꝯuersionē vt aquā vel oxiçacarā post bibat. flatticꝰ v̄o vi-
nū. Si tn̄ colericꝰ de ipsis comederet: vinuʒ nō nocebit.
Et si de eis in quātitate sumiꝭ cibꝰ alius nisi ꝑ ꝑus facta di
gōne sumi nō dʒ. ¶ Oliue v̄o imature cū aq̄ sale ⁊ fenicu
lo ꝯdite gr̄a appetitum ꝓuocādi: ac stōm ꝯfortādi in ꝑnꝰ
mēse pn̄t sumi. ¶ Interdū pn̄t ⁊ cucumeres cū aceto: sale
⁊ oleo oliue correcti in ꝑnꝰ pastus tꝑe magni estꝰ i pauca
tn̄ quātate interdum mādacari. ¶ Mora v̄o matura tali
tꝑe tanq̄ʒ mortalē fugias inimicū q̄ in corrupto aere sunt
pestis ḡnatiua. ¶ In scd̄a v̄o mēsa ꝯueniūt poma ⁊ pira:
q̄ si cocta fuerint cū aniso corrigere debes vel cū çuccaro
vl̄ cū maratro. ⁊ q̄cq̄d dicat Isaac ⁊ Aui. ꝑsica mō q̄ supra
correcta post cibū moderate sūpta nō vitupo. naʒ etsi aq̄a
sint ⁊ de facili putrescibilia vt ipsi asserūt: tn̄ vt supra cor-
recta nec i nimia sumpta quātitate ponderositate sua ad
fundū stomachi cibū impellūt: ⁊ ipsius os eoꝝ frigiditate
ꝯdēsant: ac fetori q̄ ab ipo stō ꝓuenit mirabiliꝭ resistūt: vt
Auerro. 5. colliget: atqꝫ magni caloris tꝑe ariditatē ⁊ supe
rioꝝ partiū estuationē potēter mitigāt: ⁊ cū h̄ eo suauē sō
nū inducūt: ⁊ h̄ videꝭ elici posse de mēte Rasis. 3. Almā.
ca. de fructibꝰ ⁊ pomis. ¶ Itē etsi post cibū coclear vnum
granoꝝ malig̃nati assumeres: ⁊ duo vel tria nespila pec
catū mortale nō cōmitteres. Nobil̄ enī inest mal̄ granati
ꝓꝑetas: vt inq̄t Auerro. 5. colliget: ꝙ cibis resistūt ne i sto
maco corrumpanꝭ aliq̄liꝭ. ¶ Auellane vste sunt cuʒ trito
sale aliq̄ñ mādacāde: que non v̄ste in vino sūpte hoīeʒ a
veneno defendūt: vt Isaac inq̄t in dietis particularibus.
¶ Nuces tyriaca piscium post eoꝝ comestionē sumātur
deplumate in rosacea aqua. Et aliq̄ accipiunt vinū i quo
aliquātulū maneāt: ⁊ deinde extracte ⁊ çuccaro aspse sūt
comedēdi: recentes v̄o depilate sil̄r vino vl̄ rosacea aq̄ la
uenꝭ: ⁊ vt supra çuccaro aspse sunt comedende ꝙ si cum
vna ficu añ cibū sumaꝭ ab omni veneno hoīem ꝑseruat il
lesum: vt inq̄t Isaac ⁊ Auerroys. 5. colliget: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ ſʒ
Aui. 2. cañ. caplo ꝓꝑo addere paꝝ rute erit meliꝰ. ¶ De
bēt ⁊ amigdale tā recētes q̄ʒ antique vt nuces ꝑparari: pi-
nee v̄o cū mantili albo aliq̄liter ꝯfricate ⁊ deplumate cuʒ
rosacea aq̄ ⁊ çuccaro: vt amigdale ꝑparanꝭ. fistici aliqua-
liꝭ torrefacti vt auellane sumanꝭ. ¶ Castanee i prunis co
cte post cibū a colericis cum çuccaro: ⁊ a flegmaticis cuʒ
melle sumanꝭ: vt docet Isaac. In aq̄ tn̄ cocte laudabilio-
res existūt ⁊ ad suā quā faciūt inflationē ꝓhibendū quo-
cunqꝫ modo coquantur est vtile eas cum sale comedere.
¶ Omne genus piroꝝ pomorūqꝫ exceptis granatis v.
vt elicitur ex doctrina Mesue in suo antidotario dist. 4
potest cuʒ çuccaro cōfici vel melle in modū diacitoniten.
Si per bolos post eius decoctionē in çuc. ipsum dimittet
taliter decoquēdo vt valeat cōseruari: vt docti sciunt apo
thecarij ꝑparare ⁊ est cōfectio delectabilis multū: quam
post assumptum cibum maxime laudo. in consimili mo-
do quo supra: vt dicit Mesue possunt preparari. si auteʒ

amarilla pruna vel ceresa cum çucca. condiant᷑: melius ē
ante cibum illa sumere: ⁊ hec de fructibus sufficiant.

¶ De potu. Cap. x.

Olens p̃missum ordinē ꝯseruare cibatione habi-
V ta q̄ in regimine potus sunt attendenda describam
que nō solū ad sitis extinctionem afferunt iuuamē
tum: verum etiã vt melius digeratur: atq̃ ad membra fa
cilius penetret cibum preparant. ¶ Non igi᷑ qs bibat ni
si p p̃us notabili facta comestione. diuersitas q̄ȝ vinoꝝ in
vno pastu ē oīno vitāda. Et q̄ꝺ ei⁹ in cena vel prādio bi-
bi᷑ salubri⁹ erit in plures diuidere partes q̄ȝ totū vt non-
nulli faciūt ī vna vel duabus bibere vicib⁹. nā partiendo
potū fit melior subtil' cū grosso cōmixtio ceteris paribus
meliusq̃ ad epar chilus penetrat: ⁊ meliuȝ eius totalitas
poterit ab epatis tāgi totalitate. vñ melior ⁊ facilior fit chi
li digō: ⁊ h̾ vide᷑ velle Aui. p̊ cañ. de mō gñatiōis humo-
rū dū ingt. Et faciat ipm penetrare ī illas coangustatiōes
vbi melior comestio aq̄ bibite ⁊c̄. p quā in assuetis intelli
gi᷑ vinuȝ. ¶ Qꝫ si qs ad hui⁹ oppositū vnū textū adducēt
Aui. 3ª. p̃mi. ca. de regimine ei⁹ q̄ꝺ comedi᷑ ⁊ bibi᷑: dū di
cit: oportet vt post comestionē bibat qs ⁊ nō in hora come
dēdi: p q̄ꝺ vide᷑ q̄ nō solū bibere duabus vicib⁹: imo ni-
hil bibere meli⁹ sit: ⁊ p ꝯñs aliqs hora comestionis si mi
nus biberit meli⁹. ¶ Dicēdum q̄ h̾ dcm̄ cū textu ꝯtinua᷑
p̃cedēti. s. cū illo. Neq̃ post ipm multa bibēda est aq̄: vbi
vult q̄ ītra tp̄s comestiōis nō dȝ qs bibē aquā. Si tñ ipm
sitis infestauerit bibat de ipsa parū: ⁊ sit frigida: q: si fue-
rit multa: faciet cibū in stō natare: ⁊ frigiditate sua digesti
onē īpediret. Sȝ si qs biberet eā postq̄ȝ cib⁹ descenderit a
stomacho vel a ptibus superioribus: tūc cōprimet q̄ꝺ in stō
remāsit. vñ citi⁹ ⁊ meli⁹ digere᷑: ⁊ cū h̾ sitim extiguet. Et ī
isto casu infestāte siti qs vino vti poterit si ipso fuerit assue
tus: ⁊ h̾ voluit Aui. loco q̄ supra si qs diligēter inspexerit.
Et idē ponit Rasis. 4. Almā. ca. de regi. bibitiōis. Ex q̄
tñ nō seqtur: vt assueti vino se a potatiōe ītra tp̄s comestio
nis debeāt abstinē: q: supra cibū. i. hora comestiōis potest
hō assuet⁹ vino duas vel tres briadas ipsi⁹ sine nocumē-
to bibere: vt dicit Aui. 3. p̃mi. ca. de regi. aq̄ ⁊ vini. Et acci-
pi᷑ ibi briada p ciato: q̄re ꝯcludi᷑ q̄ meli⁹ ē illud q̄ꝺ bibi
tur⁹ ē ptes ī pl'es ptiri q̄ȝ in vnā vel duas soluȝ. ¶ Cūq̃ in
istis ptib⁹ ī italia sint assueti vino: sit estatis tpe albū vl' ro
saceū bñ clarū q̄ ī lōbardia Cirisolū nūcupa᷑: boni odo
ris atq̃ saporis: ⁊ ad aliq̄lē declinās acerbitatē. tale enim
vinū calefactū est meli⁹. ⁊ p ꝯñs estatis tpe: vt Aui. 3. p̃mi.
doc. 2. ca. 8. In hyeme v̊o vt sit rubeuȝ claꝝ ⁊ subtile erit
laudabile: vt ex dictis Aui. loco q̄ supra pōt h̾ri. Et sūt ꝑm
eoꝝ potētiā h̾ vina limphāda. sic vt q̄si aq̄ sentia᷑ sicut di-
xit Rasis. 4. Almā. in ca. de pestilētia ⁊ ei⁹ cautela. potius
tñ laudo q̄ talia sunt nāliter vel artificiali᷑: vt vlterioris
aq̄ admixtiōe nō indigeāt. Et ob hāc cām nōnullos valē
tes practicos vidi: q vt aq̄ cum vino debita fieret pmixtio
p horas aliq̄s añ bibēdi tēpus aquā cū vino pmisceri iu-
bebāt artificiali᷑ tñ poterit vinuȝ fieri q̄ꝺ vlteriori aq̄ ad-
mixtiōe nō indigebit: vt si quis in loco fuerit vbi potentia
vina nascun᷑ faciet: vt cheri p q̄dam nobili dña faciebā
tpe vindemiaꝝ aq̄ sufficiētē quantitatē cū vuis ī tina mi-
sceri faciebā: deinde extractū vinū cū sufficiēti tpe in ipa
bulierant: ⁊ in vase positū iteꝝ buliebāt: ⁊ purificatū nul
la alia aq̄ admixtiōe idigebat: ⁊ illa ē optima pusca. libet
dici pusca ppa nō merea᷑. ¶ Tpe igi᷑ pestis vina dulcia
vina potētia: vt maluaticū: v̄natiū: trebianū: robola: ⁊ ali
a h̾. ⁊ vinū q̄ꝺq̃ artificiale: vt mellicratū: mulsuȝ seu ne-
ctar: ⁊ ad modū vulgariū hypocratum ⁊ etiā claretū siue
steladia sūt oīno vitāda. Si qs tñ tpe hyemis ppter ꝯsue
tudinem: vel potius ppter lasciuiā his vti voluerit sūt cū
colirida in p̃ncipio past⁹ sumēda: vt diuti⁹ more᷑ in stō:
ne aliū cibū secum traherēt indigestum: ⁊ est mod⁹ queȝ
italici seruāt: ⁊ bñ. Cūra mōtani tñ oppositū faciētes talia
via ⁊ maxīe nectar in fine past⁹ assumunt: quod nōnulli
medici ac etiam moderni laudauerunt dicentes: q̄ sumi
debet cū nebulis post cibū: q̄ sua viscositate ori stomachi
adherēs ipm calefaciūt: ⁊ sic digōnem cōfortant. Et h̾ñti
bus stōm debilē iubēt vt accipiāt ipm cum colirida. In h̾
aūt me potius virorum moueret auctoritas q̄ȝ aliud. Nā
cum in ꝯseruatiōe sanitatis digōnis locū tali᷑ pparare de
bemus: vt melior digestio celebre᷑: ⁊ sic vinuȝ potens de
bili pponere debemus: caliditate eni ī sua stomachi fūdū
calefacit. vñ ad pficiendum digestionē reddi᷑ magis po-
tens q̄ ex debili ad hui⁹ cōparationē nō ꝯtingit. Iterū q̄
facilius digeri᷑ ceteris parib⁹ ē preponēdū: vt supra in p̃
ma differētia. ca. 2. h̾ꝰ aūt est vinū potēs in cōparatiōe ad
vinū debile: q: quātū vinū est magis aqueū ceteris pari-
bus tāto est digōni rebelli⁹: ⁊ difficilior descensio a stō: vt
Gal'. 3. regiminis acu. cōmē. illius partis. Aq̄ v̊o nullū in-
ueni ⁊c̄. Hoc insup īcōuincibile p euāgeliū approba᷑: q:
oīs hō p̃mū bonū vinū ponit ⁊c̄. ¶ His nō obstātib⁹ aliq̄
occasionata corpa in p̃ncipio past⁹ talia vina sumē nō de
bēt. Nā h̾ñs epar calidū si talia vina ⁊ maxime dulcia sū-
pserit in p̃n⁰ attraheren᷑ statim ab epate: ipmq̃ magi᷑ ca
lefaciēt: atq̃ chilū secū traherēt indigestū. In fine aūt pa
stus vinū debile dico fore sumēdū. nā p ipm melior fit di-
gestio ⁊ pauciora sequūtur nocumēta q̄ȝ p forte. Frigidi-
tate eni vini aquei ī fine sūpti claudi᷑ os stōi: ⁊ ei⁹ grauita
te cibus ad ei⁹ fundū pelli᷑: cuius oppositū vt patet intel
ligēti ꝯtingit ex forti: ⁊ q̄ȝ maxime si nectar fuerit vel potē
tia sil'e. ¶ Preterea vinū forte ppt ei⁹ facilē ꝯuersionē ci
to digeri᷑: ⁊ si descēdere neq̄at in fumū ꝯuersum aptū os
stomachi detinet sua calitate. Vñ caput ascēdēs pessimas
nōnunq̄ȝ inducit īfirmitates: vt dolorē capitis apoplexiā
⁊ mortē in̄tdū inducit subitāeā: vt ingt Rasis. 3. Almā. ca.
de virtute vini: ac etiā interdū spasmū: vt Hypoc. 5ª. parti
cula affo. illo affor. Si inebriat⁹ aliqs fuerit: ⁊ repēte sine
voce fiat spasmo innato mori᷑. Si v̊o descēderit facit pe-
netrare cibum cū nōdū sit digestus: ⁊ faciet egritudines
opilationum īcurrere: ⁊ h̾ est q̄ꝺ dicit Aui. 3. p̃mi. doct. 2.
ca. 7. dū inquit. Vinū q̄ȝ post cibū est ex rebus magis im
pediētibus digestionē: qm̄ digeri᷑ veloci᷑ ⁊ penetrat: ⁊ fa
cit penetrare cibuȝ cum nō sit digestus: ⁊ facit hereditare
opilationē ⁊ putrefactionē ⁊c̄. Et infra ca. sequēti. Et vi-
num q̄dē ingt post quodlibet cibarioꝝ oīuȝ bibere ē ma
lū. Ex q̄bus ꝯcludo q̄ in p̃ncipio past⁹ meli⁹ ē forte vinū
assumē: ⁊ in fine debile q̄ȝ ecōtra. Et si in fine aq̄ bñ frigi-
de paꝝ assuma᷑: adhuc meli⁹ esset q̄ȝ vinū iuxta s̄niam
Rasis. 3. Almā. ca. de uirtute aque: vbi dicit q̄ aq̄ cū niue
īfridata: vl' q̄ ex se frida iueni᷑ sup cibū accepta stōuȝ cor
roborat ⁊c̄. ¶ Posset tñ aliqs dicere ꝯ̄ determinata fore
Aui. 3ª. p̃mi. doctri. 2. ca. de regi. aq̄ ⁊ vini: vbi exp̄sse dic̄:
q̄ a p̾uis meli⁹ est īcipe q̄ȝ a magnis. ¶ Dōm q̄ ille text⁹
ꝯtinua᷑ cū p̃cedēti: vbi aiebat supra cibū mali chimi bibe
re vinū dū comedi᷑ aut añ aut postq̄ȝ digera᷑ ē malū: qm̄
facit malū chimū ad extrema corpis penetrare. Et subiū
gēs ait: q̄ melius est a p̾uis īcipe q̄ȝ a magnis: vt velit di-
cere q̄ eo casu q̄ qs sup mala cibaria vinū bibere volue-
rit meli⁹ ē vt a p̾uis īcipiat. i. min⁹ malū q̄ȝ a magnis: q:
nā nō ea ita diligit: ⁊ p ꝯñs illud valet chimū nō ita aui-
de ad mēbra trahere sic̄. s. potēs. Et magnum vinū bibe-
ret in p̃ncipio q̄ veloci⁹ digeritur q̄ȝ p̾uū. Ex q̄ tñ nō seq
tur absolute a p̾uis fore incipiendū: vt pȝ ītuenti. Quidā
tñ soci⁹ volēs supradictas rōnes euitare tā in p̃ncipio q̄ȝ
in fine vinū bonū bibebat. ⁊ sic dicebat se regulis supra-
scriptis subm nō existere. ¶ Rasis aūt. 4. Almā. ca. de pe
sti. ⁊ eius cautela. tali tpe omnino vinū phibebat. Acetū
v̊o cū aq̄ tpatū bibēdū laudabat q̄ colicis iuuenib⁹ tpe
magni estus nō phiberē interdū ⁊ acciperēȝ aquā aceto-
se vel rosaꝝ. ⁊ si ꝯtingeret eo tūc vt meridie trāsacto sitie
rit vtile valde foret si syrupum acetosum simplicem cum
aq̄ simplici vel çuccari sumeret: quo tūc meli⁹ ē vtēdū q̄ȝ
vino. Et h̾ tā de cibo q̄ȝ de potu dicta sufficiāt.

¶De somno ⁊ vigilia. Cap. xi.

Postq̄ hō cibū ⁊ potū sumpserit nālis calor ad ipsos digerēdū ad intra retrahit̄. q̄re tūc fumi eleuati a toto ad caput tāq̄ ad caminū totiꝰ ascēdū: ⁊ primū cerebri vētriculū opilātes somnū inducūt: q̄ de re de his q̄ sunt circa ipm attēdēda ꝯdignū est p̄nti in caplo. facere mētōez. ¶Sūpto itaq̄ cibo tā mēte q̄ corpe dꝫ q̄sq̄ qescere ne ꝓpter corporalē motū fortē seu cogitatōes ꝓfundas nālis calor a digōne subtrahat̄. post igit̄ cibū noua seu historias delectabiles instr̄a musicalia vel dulces audiat cātilenas. talia.n. hoīes letificāt ⁊ ipm benignum ac bonoꝝ moꝝ efficiūt: vt inq̄t Ari. octauo politicoꝝ dūꝫ dixit: aīa.n. nāliter in musicis delectat̄ armonijs. Et ideo melodie iratos ⁊ alijs passiōibus occupatos sepe alleuiant ipsos letificātes ⁊c̄. ¶Nec se ad dormiēdum q̄sq̄ ponat: nisi ꝑ priꝰ supiores ptes stōaci cibo senserit alleuiatas ꝙ post assumptū cibū in duabꝰ horis cū dimidia fieri cōmuniter dꝫ. Qꝫ si eo tūc illud ꝓpter q̄duis ipedimētū nō haberet dꝫ aliquātulū deābulare: deide cū alto capite: ⁊ ꝯpetēter coopto ad dormiēdū se ponere. Et ꝑmo sup latus dextrū: vt inq̄t Aui. tertia ꝑmi doct. scd̄a caplo nono ⁊ Arist. in de regi. sani. ad Alexādrū. nā meliꝰ cibus ad fundū stomaci pellit̄ cū magis versus dextrū latus declinat: vt patet in anothomia. Intēsiorē ꝑterea calorē recipit: q̄r cū de natura calidi sit ascēdere ⁊ epar existat sub stomaco veluti ignis sub lebete ad ipm intēsior trāsmittit̄ calor: et per ꝯseq̄ns melior celebrat̄ digestio. Preterea si quis super sinistrū latus ꝑmo decubat: nō sic cibus tēdit versus fūdum: sed circa partes magis remanet superiores. vñ tam grauitate sui q̄ etiā epatis qd̄ sup ipum tūc totalier quiescit: canale pulmonis ꝯstringit̄: cuiꝰ signū: q̄r sup isto latere primitꝰ decubans magis q̄ super alio difficultatur i anhelitu: ꝓpter qd̄ nō ita perfecte: vt patet cordis prouenit operatio: ⁊ cum ceteris mēbris influat non ita bene in sua operatiōe similiter se habebunt. Cūq̄ digestio fuerit quasi finita sup latere sinistro debet deinde iacere. iā tūc chilus tāta caloris intēsione nō indiget. Preterea cū tūc calor valde potens existat: ⁊ illud qd̄ de chilo ad digerēdum remansit: sit digestioni magis obediēs super latus dextrum nō debite digerit̄: sed in fumositates potius cōuertitur: sicut in stomacho calido de re facilis digestiōis contingit. ¶Somni autē terminus in quocūq̄ sano: ⁊ si ad septē horas vel circa cōiter limitet̄: est tñ vt cum quisq̄ excitat̄ si caput ⁊ cetera mēbra leuia senserit: palpebras quoq̄ sine pōderositate ꝑsentiat: ita vt libere possit eas apire: quo casu nemo ampliꝰ dormire dꝫ: q̄r supflua dormitio corpus deficcat ⁊ infrigidat: ac supfluitatibꝰ replet flaticis. Supflue vero vigilie calorē intēdūt corpꝰ deficcāt. malū colorē inducūt: ac rubeā colam multiplicare faciūt. Sōnus nālis ⁊ bonꝰ est. vt noctē nō effugiat ⁊ diē nō īpediat scd̄o ꝓno. ¶Ampliꝰ sup vētrē dormire nō laudo naꝫ ⁊ si caliditate culcitre stōi vigoret̄ calitas: maiora tñ q̄ hoc si iuuamētū nocumēta sequunt̄: q̄r stōus ꝯprimit̄ cuꝫ totū corpus quiescit sup ipm. vnde necīo cibus remouet̄ a fundo: ⁊ ꝑ ꝯseq̄uēs digō nō ita bona celebrat̄. Preterea collū ⁊ alia mēbra male situant̄: ita vt ꝑsepe in q̄busdā et maxime in collo grādis dolor īducat̄. Sed si q̄s illud iuuamētū cōseq̄ desiderat: ceruical de plumis habeat ꝙ in amplexu cōtinue teneat vel facculū paruū plumis plenū sup ipm stomacū fascia ligatū: manus quoq̄ sup ipm stomacū diu retēta digōnem valde ꝯfortat: qd̄ facit silr̄ sane ꝯplonis ⁊ carnosuꝫ nudū infantulū amplexari: vel gattū vel pinguē catulū: cauēdū est attñ ne sudet infantulus: nimiū.n. sudoris frigiditate noceret: vt Auice. 13ª. tertij. tractatu scd̄o caplo de cura male ꝯplonis frigide ⁊ sicce stōi tenere autē gattū val catulū ꝓpter eoꝝ anhelitū est pluribus abhominabile. Infantuli quoq̄ amplexum refugit nā: etiā est inhonestū: queādmodū videt̄: q̄re ⁊ si femina sit hūidior masculo: habeatq̄ calorē magis obtusū ꝓpter qd̄ nō ita ab auctoribus cōmēdat̄: poterit tñ in grādiori eligi etate in qua ita humida nō existat: ⁊ calorē vigorosiorē habebit quā potius laudo q̄ suprascripta: q̄r magis honestuꝫ maiorēq̄ in ea nā recipit ꝯplacētiā. Et iō dicebat Ari. in de regi. sani. ad Alexādrū. ꝙ in isto casu hō dꝫ amplecti puellā calaꝫ speciosaꝫ ⁊c̄. Et q̄to melius fuerit ꝯplonata tāto magis calorē hēbit tēpatiorē: ⁊ ꝑ ꝯsequens ex caloris ipsiꝰ reflexiōe melior mlt̄o celebrabit̄ digestio ⁊c̄. Ponā igit̄ aliq̄ signa ꝑ q̄ talis puella cognoscet̄ q̄ ex auctoꝝ mētibꝰ elici possūt: ⁊ maxime Ga. scd̄o teg. sit itaq̄ a. xv. vsq̄ ad. xviij. annū iclusiue: cuiꝰ corpꝰ solidū ac succi plenū cuꝫ aureis capill̄. cōcedētis anhelitus sintq̄ oculi clari sicut diana stella sintillātes cuꝫ arcuatis supcilijs pilis paucis cōtextis subtilibꝰ ad aliqualē obscuꝝ rubore tēdētibꝰ nasus debite lineatus sup labia decēter magnitudinis viuacissimiq̄ caloris mēsurabil̄r situet̄: eburnei dētes ꝓportionabil̄r tā in situ q̄ in magnitudine in ore mellifluo ac decētis magnitudinis collocent̄: genas quoq̄ roseas habeat: sic vt ex ipsiꝰ aspectu circundans aer vndiq̄ serenet̄: cādidāq̄ gulā cū amplo pectore: cuius i lateribꝰ due ad istar pomoꝝ sint insite mā̄mille: extēsa brachia cū cādida manu lōgos digitos: decētesq̄ gracilibꝰ eburneis in modū auellanaꝝ vnguibꝰ: ac etiā hr̄e dꝫ: ⁊ si circa anchas ampla eē debeat: in ipsiꝰ tñ persona media debēt se due manꝰ posse cōtangi. De alijs vero occultis partibꝰ melius tacere cēseo. Pēsa autē si hec oīa sibi insunt ꝙ omia alia mēbra sūt corr̄ñdētia. nā agēs i hāc ꝓducēdo: tūc potēs fuit ac tēpatū māq̄ obediēs ac benigneq̄ tēperātie: et sic in hoc nullū excellētiꝰ medicamē pol̄e foret reperiri. Et q̄to a ꝑfata descripta puella alie declinauerint tāto a bonitate illiꝰ magisterij deuiabūt. Sit insup delicate viuēs ne.s. supfluitate cibi ad sudorē ꝓuocet̄ in nocte: et ne eiꝰ anhelitus malitia cibi ad aliq̄lē malū vertat̄ odorem: hoc attamē nō nisi in valde debilibꝰ ꝓpter ifirmitatē vel etatē: vt in decrepitis fieri dꝫ: ne ꝓpter talē amplexū ad coitū mouerent̄. Ex hoc.n. plus sequeret̄ nocumētuꝫ q̄ ex amplexu iuuamētū. ¶Post autē expgefactōeꝫ resupine iacere bñ laudo: q̄r mēbra oīa meliꝰ quiescūt. vñ ad cogitatōes suas eo tūc hō promptior existit. Sꝫ caueat ne dormiat in tali situ ꝓpter cerebri supfluitates ad posteriora declinare: vt inq̄t Aui. tertia ꝑmi. alleg. caplo. q̄ ꝑiculosarū sunt cā egritudinū: vt apoplexie: epilepsie: paralesis: subeth incubi: spasmi ⁊c̄. ⁊ hec est cā q̄r multis in hac figura dormiētibus videt̄: vt pōdus aliqd̄ habeāt sup pectus cuius grauitate suffocent̄: qd̄ tñ accidat nōnunq̄ de facto vt de incubo tractātes asserūt. ¶Sup inanitiōe dormire q̄s nō dꝫ neq̄ in meridie: nisi ꝑl'm fuerit assuetꝰ: quo casu a cibo sit saltē distās per duas horas: deinde cuꝫ capite alto se bñ faciat pānis coopiri sotularibꝰ ⁊ caligis in estate oino remotis. nā si hec retinuerit ⁊ maxime sotulares fumi reflectunt̄ ad totuꝫ: ꝓpter qd̄ turbat̄ corpus: ⁊ ipedit̄ ꝑsepe digō: bonuꝫ tñ esset paulatine talē dormiēdi cōsuetudinē remouere. ¶Itē ꝑm tpis calitatē vel friditatē erit culcitra in duricie vel mollicie variāda: ⁊ idē de ꝯplonibus ⁊ etatibꝰ ⁊c̄. est dicendū. vñ meliꝰ est ⁊ maxime colericis vt estatis tpe super materatio cotono pleno dormiant: q̄ supra culcitra plumis plena. ¶In estate linteamina cum lixiuio minus forti lauari debēt q̄ in hyeme: ⁊ lectus sepe albis linteaminibꝰ innouet̄: teneant̄ preterea linteamina ipsa in estate in scrinio in quo frida existunt odorifera: sicut rose: viole poma ⁊ silia. in hyeme vero calida: vt lauēdula: ambra: muscus crocus: q̄ tñ ex istis odoribus dolorē capitis incurrere solent: talia vitare debēt. ¶Itē si potēs fuerit: cortinas habeat ante lectum vel circa diuersimode ⁊ ꝑciose laboratas. nō laudo tñ vt dormitiōis tempore inter eas includat̄: sed vnam: vt aer liberiꝰ euentet̄ dimittat aptā. Et si tales cortine fuerint in grana tincte ⁊ maxime in hyeme ꝑstātiꝰ adhuc erit. ¶Coopertoriū quoq̄ sindonis de grana supra lectū ꝯtinue tenere

bonū ⁊ vtile valde erit. Sup quo tpe cal'o roseviole: ⁊ alij odoriferi flores spgant: vel aliq fructus ponant odorife- ri: ⁊ sit camera in hyeme inter duo solaria situata eo mō s. quo supra dr̄a primo. capl'o p̄mo dcm̄ est. In estate ma gis terranea commēdat: dūmodo reumatica non existat. Et hec de sonno ⁊ vigilia dicta sufficiant.

¶De motu ⁊ quiete. Capl'm. xij.

c Um quis perfecto sonno surrexerit cōueniēs est p caloris naturalis viuificatōe vt aliqua specie vtat exercitij. vnde de ipso in hoc capl'o oportet facere mentōem. ¶Pro quo nota ꝙ ip̄m nonnulli parisienses vituperant in hoc casu dicētes: vt statim ex ei' diffinitiōe patebit: ꝙ ꝑpter exercitium magnificat anhelitus: pori q; magis detinent aperti: ⁊ cum hoc vt patet maior pro pter hec insurgit necessitas euētandi. vnde plus de ipso infecto aere attrahit. Ex quo cōcluditur hominez citius pestilētiā incurrere: qd̄ verꝫ esset si maius nō sequeretur ex exercitio iuuamētū: cuius oppositū patet. nā per exer- citium naturalis calor fortificat: cōmouet. n. calorē natu- ralem: ⁊ validas facit que in mēbris sunt virtutes vitales nāles ⁊ aiales: vt ingt Gal'. scd̄a particula afforismorum. ꝯmē. illi' afforis. In omni motōe ⁊c̄. Supflue quoq; exer citio humiditates resoluunt: ꝑpter qd̄ ifectioni pestilētia li ⁊ alijs egritudinib' naturalibus potētius humores re- sistunt. Uñ Auic. tertia primi. doctrina scd̄a capl'o primo pl'm ingt regiminis cōseruationis salutaris est vt nos ex erciteniur. Nam ad ip̄m qdē. s. exercitiū peragēduz con- uersi p modū sue equalitatis ⁊ in hora sua nullo horū in digēt medicamētoꝝ que materialibus necessaria sūt egri tudinibus: ⁊ egritudinibus que eas sequunt: ⁊ de eis ac- cidūt ⁊c̄. Et ideo Rasis. 17°. cōtinētis ingt. ꝙ in quadam peste omnes quasi fuere mortui preter venatores vtētes exercitio ⁊c̄. Sanitas. n. cōseruat bonitate mensuratōnis motus ⁊ quietis: vt ipse inquit quarto Alm̄. capl'o primo Et ideo relinquēs exercitium frequēter ethicā incurrit: vt inquit Aui. capl'o allegato. Uñ Auerro. septimo colli- get capl'o de exercitio vl'r inquit temperatuz exercitiū cōseruādi sanitatē mirabilis cā existit. ¶Propter qd̄ ful- gētius circūloquēs exercitiū ingt est humane vite cōser- uatio caloris nālis lima ⁊ exercitatio supfluitatū consum ptio virtutū roboratio: tpis lucrū: ocio inimicū: iuuētutis debituz senectutis gaudiū. Ille igit solus ab exercitio se abstineat qui sanitatis gaudio vult carere. ꝓprie tñ exer- citium: vt ponit Aui. loco quo supra est motus voluntari us per quē anhelitus magnus ⁊ frequēs ē necius: ⁊ itel- ligit de exercitio vl'i toti' corporis. Nā vt ingt Auerro. al lega. capl'o. cuilibet mēbro ꝓpriū est exercitiū: vt pulmōi vox ⁊ stare dorso ⁊c̄. Et iō qd̄libet mēbruz p se exercitari posset absq; hoc ꝙ anhelitus frequēs fiat. ¶Q; ⁊ si multe exercitij spēs sint tertia primi. ab Auic. descripte. Dico ꝙ sero ⁊ mane añ cibū perutile existit exercitiū cuiq;. s. con- sueto hora digōnis cōplete ac p prius facta supfluitatū ex pulsiōe: nec tpe pestis i aere seu loco fiat: vbi gentiū mul titudo cōcurrit. Et si fiat in aere renouato: ⁊ vt supra ostē sum est alterato bonuz esset. Qd̄ si esse nō pōt fiat saltez in euētato aere in loco. s. in quo aer ipse p septētrionalē vel aliuz salubrē vētum persepe purget. Et quōcunq; fiat si- ue eques siue pedes siue luctando siue ad pilā ludendo: qd̄ bñ laudo: vel quōlibet aliter ꝓposse modus teneat: vt oia mēbra eq̄liter exercitent: mouēdo interduz pedes: in terdum brachia: iterdum caput: ⁊ nōnunq; vociferādo. Cunq; aliqs ꝑpter exercitiuz lassari incipit quiescat: ⁊ nō tñ imediate: sed a forti ꝑueniat ad min' forte: ⁊ sic grada- tim vsq; ad qetē. ¶Mēsurāduz sil'r existit s̄m etates: tpa anni: regiōes: ꝯpl'ones: cōsuetudines: ⁊ silia. Uñ ceteris parib' in quo supfluitates difficilioris resol'onis multipli cant: ⁊ in quo calor min' existat iflāmabilis magis cale- factiuū ac resolutiuū ꝯuenit exercitiū: vt patet de mente Aui. tertia p̄mi. doct. quarta. capl'o p̄mo duz dixit: ꝙ ipso ruz qdē exercitiuz alleuiāduz est. s. habētiuz compl'onem cal'aꝫ: nōnulli tñ dixerūt sicut plusq; ꝯmētator tertio teg. ꝙ plus calefactiuū eē debet exercitiū col'ici q; fl'atici. licet exercitiū fl'atici debeat esse magis resolutiuuz. Ex quo in fero tenēdo istaz opinionē ꝙ exercitiū fl'atici multo lōgi us esse dz q; colerici ad hoc. s. vt magis existat resolutiuū ¶Si autē quouis mō fueris ipedit': ⁊ exercitiū facere ne queris: eius loco poteris fricatōib' vti i mane. s. añq; sur gas cum pāno nō nim' aspo: icipiēdo a crurib': deinde a tibijs: postea a brachijs: deinde ad pectus: ⁊ sic sucessiue ad alia mēbra sp ad iferiora trahēdo: ⁊ hec fricatio debet esse in medio inter fortē ⁊ debilē: ⁊ iter multā ⁊ paucaꝫ q̄ ꝯsil'r est mēsurāda s̄m etates ⁊ tpa anni: regiōes: ⁊ ꝯpl'o- nes ⁊c̄. vt stati de exercitio dcm̄ ē. Et iter cetera emūctori oruz loca cuz leui fricatōe a supfluitatib' mūda tenere ꝓ- cures: vt sub ascellas inguina ⁊ post aures. ¶Et cū surre xeris debes caput tuū fricare. extēdēdo. n. brachia ⁊ te ali qual'r fatigādo p sonnū calor iclusus egredit: ⁊ cutanee supfluitates retēte resoluunt. Debes cuz hac fricatōe fa- cta te pectinare. Et si i hebdomada semel aut in mēse bis vel ter cuz cōi lixiuio caput tuum laueris stō vacuo vtile erit valde. Sūt tñ capilli cū pānis cal'is leuiter fricādo sic cādi. Q; si barbā tuā abradi feceris corticē citri ad bulīē- dū in aq̄ ponas: rectificat. n. aeris corruptionē: vt Auice. scd̄o cañ. capl'o de citro. poteris cū hoc addere ad bulien dū i illa aq̄ de maiorana rore mario radice yreos sicca cū folijs lauri: ⁊ erit aq̄ odorifera valde. laudat isup ab Aui. tertia p̄mi. doc. 2. capl'o. 4. leuis fricatio post scm̄ exercitiū ⁊ ēt ab Auer. sexto colliget capl'o de reg. tēpate ꝯpl'onis. quā facias si libet: q; vtilis valde erit. ¶Mō itaq; exerci tādi posito patet qd de qete dicēdū sit. Nā sicut forte exer citiuz est añ cibuz ꝑagēdū seu mot' fortis: vt statim dcm̄ ē ita post cibuz assumptū est statiz qescēdū oino vel saltem molliter ⁊ suauiter deābulādū: qñ. s. qs appeteret facilio- rē cibi ad funduz stōi descēsionē: ⁊ hoc tetigit Auic̄. tertia p̄mi. doc. 2. capl'o. 7. dū ingt. Et quēadmodū oportet mo tuz q est añ comestionē nō eē debilē: ita nec̄e est mot' qui est post ip̄m ꝙ nō sit nisi mollis ⁊ suauis. Ideo aiunt vul gares post cibuz stabis aut passus mille meabis. Et hec de exercitio ⁊ quiete dicta sufficiant.

¶De accidentibus anime. Cap̄. xiij.

q Uantā vim in ꝯseruatōe sanitatis accītia aīe possi deāt: testant auctores ⁊ ipsa magra reꝝ expiētia: fu ror. n. ira: amor: gaudiuz corp' calefaciūt: timor vō tristitia: ⁊ odiū ipꝫ infridāt. vñ nōnulli ex vehemēti ira ⁊ furore in cronicas ⁊ graues egritudines ꝯstituti ⁊ aliqui ad mortē fere vsq; deducti p̄stinā adepti sunt sanitatē: vt narrat Hali. tertio tegni. ꝯmē. illi' partis. Quā si qdez in diget ⁊c̄. de quodā militari duce defectu cal'itatis inate fe re ꝯsumpto: quē perit' medic' tm̄ fecit ad irā ꝓuocari ꝙ accēso ⁊ fortificato calore sanus euasit. hoc idē fecit Iose phus medic' bñ perit' de Tito vespasiāi filio q duz eēt in mēbris suis oino ꝯtract' inimicū capitalē corā couenire mādauit: quē sui amici plusq; ip̄m venerari fingebāt: ex quo fuit tāta ira cōmot' ꝙ fortificato calore suoꝝ mēbro- rū sanitatē adept' ē. Idē pōit Ualeri. ma. lib. i. titu. de mi- raculis: de illo athleta militie q mut' exñs duz victorie ꝑ- miuz sibi violēter eripet idignatōe ⁊ ira fuit tāta ꝯmotus vt liber vocal' euaserit: hui' eteni potētie timor existit: vt in quodā vicino meo padue vidi: q duz in poxismo q̄rta- ne foret: ⁊ ignis domū suā vndiq; ꝯcremaret: sic vt pensa ret ab igne nequaq; euadere posse se a q̄dā fenestra p̄ci- pitās sil' ab ignez a q̄rtana liber euasit. Nimirꝫ ergo si ex perti viri i cura q̄rtane super ifirmū abscisis dētibus ser- pētes ꝓijcere doceant: ac eū euaginato ense inuadere. vt Raf. 18°. cōtinētis capl'o. de q̄rtana testat. Quantā viz in amouēdā sanitatē ⁊ egritudinē inducēdo habeat tristitia patet: q; stupefacit: ⁊ nāꝫ corrūpit habētis. tertio ethi. vlt. capl'o. ipsa quoq; corpus exiccat: vt salomō in parabolis

spūs tristis exiccat ossa. vñ Aui. tertia pmi. doct. pma. capitulo qrto ira ingt vehemēter calefacit. Et pigritia virtutes laxat aiales. z Raß. qrto Alm. caplo de actoib⁹ aialiū cogitationū. Quidā vō igt tristari facit oib⁹ sanis nocumētū. isert. z nō solū tristitia z ira hec efficiunt: verꝫ oia aie accñtia imoderata corp⁹ exterminat vt Ga. tertio teg. exterminat. n. z hec igt. s. aie accidētia imoderata: z immutāt corp⁹ ab ea q̄ fm nām ꝯsistētia. Nimiꝫ igr̄ si suplluuꝫ gaudiū repētinā z subitā morte iducit: vt Valeri⁹ narrat lib. nono de illis mulierib⁹ q̄ putabāt filiū z maritū extinctos in canēsi bello fuisse: z dū incogitate dictis mulieribus occurrissent: in ipsoꝫ expirauerūt amplexu: cui accidēti voluit sapiētissim⁹ Hyp. obuiare: vt de vita z morib⁹ phoꝝ legi: dū extra patriā sapiētissim⁹ fact⁹ eēt patriāqꝫ repeteret: timēs isup ne leticie ipetu ob ei⁹ aduētū parentes extingueret nūciū premādauit nūciātē. s. ipm oculoꝝ lumine fore puatū: vt hac tristitia parētū letitiā cōtēperaret. Qua de re pestis tpe accñtiū oim aie est supfluitas euitāda. nā in tēperamēto moꝝ custodia sanitatis anime z corporis sit existit Aui. all. caplo. Et iō ira tristitia timor z siliavitenr oino in quoꝝ loco debet gaudiū subire tēperatū. virtutib⁹. n. robur tribuit z aiam in suis iuuat actoibus. Ra. qrto. Alm. alleg. caplo. Et si diuersarū personarū sit ꝯuersatio fugiēda: cū gratis attñ z boni regiminis cōmoreſ assidue. atqꝫ iuxta doctrinā Ari. in de regimine sa. ni. ad Alexādrū pulchras ac delicatas facies intueaf. naꝫ inspiciēdo pulchras formas delectari debem⁹ in artifice q eas facit. vt ipse ponit vndecimo de aialibus. Cātilenas amenas: noua instra musicaliaqꝫ pspe audiat: libros historiarū vel fabularū delectātiū nōnūqꝫ plegat. vestes itidē portet qsqꝫ sibi letitiā inferentes. anulos qꝫ cū preciosis lapidib⁹ iocalia: z alia huiusmodi. istis itaqꝫ z alijs i finitis fere modis qb⁹ vn⁹ magis qꝫ alter delectaf: trahit enim sua quēqꝫ voluptas: vt Virgi. in buco. Pōt qsqꝫ sibi inferre letitiā quā sūme oi tpe laudo: z potissime. pestis tpe. nā dū hō pmanet in letitia pestis delef imaginatio q̄ dubiū imaginātē pestē sepe icidere facit: vt elici pōt ex dictis Aui. qrta particula. sexto nālū. caplo. 4. vbi expresse voluit q imaginatio nō solū corp⁹ imaginātis verū alienuꝫ pōt realiter imutare: quare nimiꝫ si ex pestis imaginatōe plurimi ipsam incurrunt. Experimēto nāqꝫ videmus nōnullos intuēdo acrumina comedētes acredinē in ore suo pcipe: ac dētiū stuporē incurrere septimo pbleumatū: pbleu. octauo q solū ex forti ꝯuenit imaginatōe. Et idē affirmat Aui. scda. pmo caplo de eis q̄ ꝯueniūt ex motu aiali: q si imaginatōeꝫ hoc efficere posse nō credim⁹ habeas gallinā oua cubātē corā qua serpētē incarceratum in amphora apponas z tādiu añ ipsam viu⁹ moreſ donec tps quo pulli pfecti egredi debēt euenerit: tūc nō pullos: imo serpētes ex ouis ꝯceptos inuenies qd nō ex alio qꝫ ex forti ꝯuenit imaginatōe: z idē patet de pauone oua cubāte: z albo linteo circūdata i quo casu oēs pauones albi nascūf: vt docet expimētū. pestis ergo imaginatōem modis oib⁹ qb⁹ melius fieri pōt bānire procuret. Et hec de accñtib⁹ anime sufficiant.

De coitu. Capl'm. xiiij.

Recedēti immediate caplo de coitu tractat⁹ ab auctorib⁹ nr̄is cōiter solet anecti. Et iō cū ex ipsi⁹ dimissiōe mors subitāea nōnūqꝫ ꝯtingat: vt Hal. tertio tegni. ꝯmē. ill⁹ ptis. Venereoꝝ qdē fm epicuꝝ moderato vsu ꝯlima iuuamenta z ill⁹ mortis euitatio. In hac pte putilē de ipso volo facere mētōeꝫ. Pro q̄ notādum q supfluitas coit⁹ seniū accelerat: z vitā abbreuiat. vt Ha. ꝯm. ill⁹ partis. Tpe vō vsus zc. vñ q multū coeūt parum viuūt: ppter qd mulus ē lōgioris vite qꝫ equ⁹ vel asinus s. ppter nō coire. Et passeris masculi breuioris sunt vite s. femellis ppter supfluū. s. coitū: vt Arist. in de lōgitudine z breuitate vite. vñ Aui. 20. tertij. debilitatē ingt affert coitus. s. supflu⁹ cui⁹ silem nō afferūt alie euōnes. Et iō Ari. in de regimine pncipiū. Coitus inquit supflu⁹ est desiccatio corporis z abbreuiatio vite: z Auerro. sexto colliget de vsu coit⁹ dixit ꝯsilr q coit⁹ desiccat corp⁹. i. euaporare facit corp⁹. z intelligif de coitu supfluo. Cauēduꝫ est igif sūmope negs tpe pestis supfluo vtaf coitu. Debilitat. n. cerebrū valde. qre nocet neruis z oculi: ac etiā stō: vt Auice. 23ª. tertij. tractatu pmo. iuxta finē: dū dixit q coit⁹ est ex rebus magis nociuis stō: z dimissio ei⁹ est ex reb⁹ magis cōferētib⁹ ei cū de suba spūs res ꝯlima euētur facit puenire illū q ꝯlr eo vtif ad infridatōeꝫ sui corpis z resolōnē caliditatis innate: z ad mortificatōeꝫ vtutis. Nimiꝫ ergo si supflue vtētes coitu pestis tpe ipam incurrāt: ac ipsi tūc ꝯpter vtutis debilitatē pereāt. Si tñ adolescēs z ꝯsistēs carnosus fuerit coitu ꝯsuet⁹ lete ac delicate viuēs ex coit⁹ dimissiōe nō solū pestē verꝫ mortē subitaneam incurrere posset. Nā spma retentū ꝯuertif in venenuꝫ: vt Hali. vbi supra. Propterea viri potētes z vidue ex dimissiōe coit⁹ nōnūqꝫ subitaneā mortē incurrūt: vt docet expimentū q nō solū ex mēstruoꝝ retētōe: verꝫ etiā ex ipsoꝝ spmatuꝫ: si spma ꝯdignū sit appellare sepe ꝯtingit. Dico ergo q melius est in casu isto vt tales viri potētes nubāt ac coitu vtātur: etiā ꝯsistēs ac adolescētes qꝫ ab ipso abstineāt. faciāt z h pmi senes: sed raro z min⁹ sine cōparatōe: vt ita dicaꝫ qꝫ precedētes. Coit⁹. n. in isto casu corp⁹ repletū alleuiat aiaꝫ ilarē z letā efficit. iraꝫ sedat. fantasticas z tediosas remouet cogitatōes: ita vt nōnulli interdū melici sanati sint Raf. 4. Alm. caplo de iuuamēto z nocumēto coit⁹. scōvero senes oino se abstineāt: z hec ē snia omniū auctoꝝ quā expsse tetigit Hali. in de regimine sa. caplo. de regimine grādioꝝ: z de regimine senū. Nō tñ huius capli ꝯndētia qcūqꝫ adolescētes z iuuenes z pmi senes gliēf: q: hoc coit⁹ pulegio solū vti debēt carnosa z robusta corpa venas amplas repletas sanguine colorē rubeū ac pilorum multitudinē hñtia. Corpa nāqꝫ siatica colica macra melica z breuiter supradictis ꝯtraria coitu raro vti debēt. Et si oino abstineāt prestātius forsan erit. Et ideo Auerroys sexto colli. caplo de cōseruatōe sani. cum medicinis laxatiuis describēs corpora qbus plus nocet coitus ingt. nocet plus ceteris oibus ꝯplonibus maxime fridis z siccis. Et inter ꝯplones cala z humida supfluū pōt tolerare leuius z q peiores sunt fride z sicce existunt. Cetere vero medio mō se hñt ad illud. Famellicus vino ciboqꝫ repletus cōualescēs flōmatus tristis: ac qꝫ iratus ac quouis labore laxatus coitū debet oino vitare. Corpus. n. talr dispositūꝫ si pestis tpe coitu vsuꝫ fuerit mirꝫ erit ni peste ipsa tūc rapiatur. Et dixi notāter de adolescēte seu iuuene coitu assueto: q: insueti ex coitus dimissiōe supradicta nō sic incurrunt nocumēta. pmo insueta ex ipsius vsu tali tpe nisi bñ robusta fuerint grādia forsan incurrēt detrimēta. Et hec de coitu dicta sufficiant.

De inanitōe z repletione. Cap. xv.

Textꝫ nō nālū narratōi finē imponerē: de inanitōe z replōne restat facere mentōem ꝯ quo satis liquet oēm replōnē reꝫ corruptōeꝫ facilr recipientiū esse vitandaꝫ: quoꝝ doctrina ex ꝯhibitis satis haberi pōt. nā replōnē vitare hoieꝫ ab oi impedimēto preseruat ipsumqꝫ sue mētis ꝯpotē efficit. Et iō vituparandi sunt qui adeo sua replēt corpa vt nec pes nec man⁹ sibi nec mēbrū aliud officiū suuꝫ facere possit vt in istis robustis fratrib⁹ eis ieiunātib⁹ nōnunqꝫ cōtingit q serotinaꝫ timētes famē ad crepatōem vsqꝫ se replēt. Casu itidē in egritudinē euitatio repletōnis qꝫ preseruat multisqꝫ vitijs obuiat: vt Valerius maximus. libro scdo. ti. insti. anti. boneqꝫ inquit valitudinis eoꝝ qsi quedā mater erat frugalitas inimica luxuriosis epulis: z aliena nimie vini abūdantie z ab immoderatōe veneris vsu aduersa. Ex quo cōcludo repletionē oēm fore vitandaꝫ: z hoc ē qd volebat Aui. Fen. tertia pm i. doctri. scda. caplo septimo dū dixit ex cibo ergo nullus ē ita replēdus: vt nō sit ibi locus supfluus: sꝫ est ab eo

retinēdus reliquijs deſiderij adhuc in aīa remanētibus. Ne.n. famis relique poſt horā vnā deſtruētur: ⁊ in hoc eſt vſus maxime obſeruādus: qm̄ deterioꝛ ē comeſtio q̄ ſtō facit grauedinē: ⁊ deterioꝛ potꝰ ē qui tēpamētū egredit: ⁊ i ſtō natat. ¶ Nō dꝫ qs ita paꝝ comedere vt v̄tutis ſeq̄tur debilitas: ceteris.n. paribꝰ ex minoꝛi q̄ꝫ coꝛpi ꝯueniat nutrimēto maiꝰ ſeqt nocumētū q̄ꝫ ex maioꝛi. Juxta illū affoꝛiſmū. Jn tenuibꝰ dietis ⁊c̄. Nec in tali tpē vllo mō dꝫ qs famē aut ſitiꝫ tolerare iuxta ſniaꝫ Aui. p̄ma q̄rti. caplo de p̄ſeruatōe a peſte. Et Raſ. 4°. Almī. caº de peſtilētia ⁊ eiꝰ cautela. nā h̄ de facili faceret hoīeꝫ in peſtē cadere. Et iō nōnulli dixerūt ꝙ q̄nqꝫ ſūt dictōes icipiētes ab. f. ſeu eoꝝ ſignificata q̄ peſtē de facili inducere p̄nt: ⁊ alia q̄nqꝫ ab. f. ſilr icipiētia ꝓhibitiua. Jnducētia peſtē ſūt fames fatiga fructꝰ ⁊ femina flatꝰ. ꝓhibētia peſtē ſunt flōmia focꝰ: fuga fricatio: fluxus Et itelligit p fluxū hūoꝝ ſi q̄dem abūdauerint ſupflue euō. ¶ Procuret ergo iſup oīs hō ſm ꝯſuetudinē hoꝛis debitis bn̄ficiū vētris hr̄e: qꝛ ſi i hoc fuerit pigra nā: tūc cōiter icitet ſuppoſitoꝛio facto ex melle ⁊ ſale vel lardone radice bletis vel ꝯſili. At ſi liberet hoc cōi poſſes vti cliſteri. ℞. malue blitis mercurial' mr̄is violaꝝ añ. M. i. fur furis pugilū. ß. fiat decoctio de q̄ acci. lib. i. ß. i q̄ diſſoluat caſſie pulueris zuc. añ. ℥. i. olei vio. i eſtate vl' cōis in hyeme. ℥. iij. ſal' triti paꝝ: ⁊ fiat cliſtere: qδ ſp ponat in mane vel ſero ſtō vacuo. Et h̄ de inanitōe ⁊ replōne dicta ſufficiāt: qꝛ in ſequētibus alia iſtā mām ꝯcernētia ſuꝫ deo auxiliāte tractaturus: cui ſit laus infinita.

¶ Drntie 2ᶜ. Tractatꝰ ſcōs q̄ttuoꝛ i ſe ꝯtinēs capl'a incipit.

¶ De natura tam farmacie q̄ꝫ flōmie. Cap. j.

f Ex vero rerū nāliuꝫ p̄cedēti regimine diligenter obſeruato magna: imo potiſſima pars p̄ſeruatiōis exiſtit a peſte ſic vt indubie q̄libet eo vtēs deo cooperāte p̄mo ab ipſa liber euadit. nā maxima particula generatōis egritudinū ē peſſima coꝛpis p̄paratio: qꝛ i ꝯcoꝛdātibꝰ p̄ōpta ē leſio ⁊ Gal'. p̄mo d̄ drntijs feb. caplo de febꝛe peſtilētiali dixit ꝙ q̄ moderatis laboꝛibꝰ: ⁊ vita decoꝛa vtit oīno ipoſſibil' perſeuerat ſm oēs has diſpōnes. ſ. peſtilētiales. Sꝫ qꝛ hūana nā eſt in deteriꝰ ꝓlabi ſemp ꝓna nō erūt ſupraſcripta adunguez cōiter obſeruata. q̄re niſi aliq̄ medicinalia ſumēda in quottidiano vſu ſubiūgerē multi in hāc tremēdam peſtē icurrerēt: ea ꝑpter nōnulla peſtis bezaardica ab aere venenoſo ſeu q̄uis cā peſtē inducere potēte dei oī potētis gr̄a indubitāter defendētia h̄ iferiꝰ annotabo. Que ſi cōmuniter ab auctoꝛibus ſcripta foꝛſan nō iueniant ſimplicia tn̄ ⁊ nedū ipſa veꝝ ex his ꝯpoſita iſpiciētes debere effcm̄ q̄ꝫdiu efficere ꝯpiēt ifallāter Nā antiq ph̄i de mitridati ꝯpōne ⁊ ſucceſſiue ⁊ tyriace p̄mitꝰ ꝑpter indigentiā apparēter i ꝯtraria vehemēter admirati ſunt. Cunqꝫ illa ſollicite examinauerint nihil ſine miniſterio igreſſuꝫ cōpertū eſt qδ de mixtiōibꝰ deſcribēdis fiet deo dāte ⁊ iō aliq̄ bezeardica tā ſimplicia q̄ꝫ ꝯpoſita ponā tā a priſcis q̄ꝫ a modernis i hoc caſu expta ph̄is: alia ac ēt ſubiūgā q̄dā quoꝝ v̄tutes in quodā antiq̄ſſimo libꝛo ſcriptas iueni Tu igit bone Jeſu q̄ me nūq̄ꝫ in nec̄citatibꝰ reliq̄ſti iceptis faueas. mētēqꝫ meā ibecillē tuo celeſti roꝛe ꝑfunde: vt talia inſcribere valeā: q̄bꝰ vtētes poſſint a terribili tam feroci tā rapaciſſimo moꝛbo ſe ſalubꝛiter cuſtodire Amen ¶ Deinceps itaqꝫ tā ab intus q̄ꝫ ab extra medicinalia applicāda deſcribaꝫ. De flōmia ⁊ farmacia aliq̄ꝫ p̄imitꝰ faciēs mētōem. ¶ Pro quo notādū ꝙ adoleſcēs a. xiiij. annis ſupꝛa ꝯſiſtēs: ⁊ in p̄mo ſenio ꝯſtitutus carnoſus vēas hn̄s amplas repletas bꝛuni ⁊ rubei coloꝛis: vel ex rubeo cū fuſco ꝑmixto: vt placuit Raſi. 7. Alm̄. nō ſupfluo vtēs coitu copioſe ac delicate cibis ſanguinē multiplicātibus nutritꝰ flōmiā in vere de vena media ſemp facere debet. ¶ Cū quo etiā ſi humoꝝ fuerit abūdātia cū p̄miſſione digeſtiui ipm peccātē humoꝛē cōcernens farmacum quoqꝫ exhibēdū laudarē: cuius deſcriptōem aſtanti medico derelinquo. Jtē ſi in aliquo hūoꝛ aliq̄d ſupabūdaret: quem p̄ius medicus cōmixtū ſanguini iudicaret eo caſu flōmiam etiā facere ꝯuenit. Poſtea facta ꝑ p̄iꝰ humoꝛis digeſtione farmacū ſeq dꝫ. Et hec ē ſnia Ra. 4. almā. caplo de regimine coꝛpis ſm tēpoꝛa dū dixit. Jlle p̄terea qui tēpe hyemis multū auide ⁊ ſil' in ſtō recepit: atqꝫ q̄ bonoꝝ cibarioꝝ multitudinē cum vino ſuſceperit ſibi cito flōmia ſubuenire debet. Qui aūt cibis groſſis vtit ⁊ malis vētris ſolutiōe ſibi ſuccurrere cogit. hoc idē in parte tetigit ſupꝛa caplis de purgatōibus coꝛpis a ſupfluis humoꝛibꝰ: ⁊ de iuuamēto flōmie ⁊ eiꝰ nocumēto: ⁊ iō in his caſibꝰ flōmiā fieri laudo. al's vero minime. Caue ergo ne flōmes aliquē niſi fuerit neceſſaria: qꝛ col'am rube. ebulire facit: vt Aui. quarta p̄mi. caplo de flōmia. ⁊ ꝑ ꝯſequēs paratioꝛē ipſum in peſtē redderet. ¶ Ex quo ꝯcludo ꝙ oī mēſe ꝯſequēter ⁊ vl'r facere flōmiā tpe peſtis. vt nōnulli pariſiēſes de mōte peſſulano iubebāt ꝑ duos aut tres dies añ pleniluniuꝫ eſt timoꝛoſuꝫ ⁊ icouueniēs. Nā ⁊ ſi i coꝛpoꝛe p̄imitus deſcripto i quo maxīe ſanguis abūdat: h̄ foꝛſan nō multum noceret. Col'ici vero ſtatici ⁊ mel'ici hec ſubtiliter mīme facere poſſent ⁊ rōne ⁊ auctoꝛis teſtimonio ꝯcludi facillime poſſet. ¶ Nota etiā ꝙ pueris ⁊ decrepitis ac p̄egnātibus niſi foꝛſan i p̄mis mēſibus: in q̄bus maxīe ſanguinē abūdare viderēmꝰ ventoſe iter ſpatulas cū ſcarificatiōe poſſunt apponi: ſunt.n. vicarie vene medie: vt iq̄t Auice. quarta p̄mi. allegato caplo. vel ponantur iter renes ⁊ anchas: qꝛ tenēt locū baſilice. ¶ De flōmia.n. iā peſtē habētibus fiēda aliud dicēdū erit: ꝑ quo ifra in ꝓp̄o caplo. aliqua bn̄ notāda deo duce deſcribā. ¶ Scias iſup ꝙ ille q̄ bono vtit regimie nec vomitu nec ſol'one vētris nec ſil'ibus idiget euōnibꝰ. Nā ſi i ipſo humoꝛ aliq̄s abundaret maxime erit ſanguis: cuiꝰ peccatū ſolū erit i q̄ꝫto: ad cuiꝰ remotōem ſolū ſufficit flōmia. Et h̄ ē ſnia Aui. q̄rta p̄imi caplo q̄rto. Et Ypo. ſcōa particula affoꝝ. illo affo. Sana habentes coꝛpa farmacijs vti ⁊c̄. Laudo tn̄ in ſupflue humoꝛibꝰ repletis ꝙ veris tēpoꝛe ſm ipſoꝝ exigētiā fiat euō: ⁊ ꝙ aſtātes medici ſm humoꝝ diuerſitatē facere eā debent: nec quiſq̄ꝫ ita auſus exiſtat: vt ſine medici cōſilio foꝛtes recipiat medicinas. Nā ꝑſepe bonus humoꝛ euāt peccāte derelicto: q̄re humoꝛ ille peccans de facili peſtis recipit ipꝛeſſionē: virtute quoqꝫ derelicta moꝛiūtur i bꝛeui. Et hec de fleboithomia ⁊ farmacia dicta ſufficiant in generali ⁊c̄.

¶ De q̄buſdā pillulis ac leuibꝰ ſolutiuis. Cap. ij.

f Lebotomie partibus debitis ⁊ farmacie ſm exigētiā iam exhibitis vnaꝫ tres vel q̄nqꝫ ex iſraſcriptis pill'is i hebdomada bis q̄ſqꝫ ſumere debet vel ſingula die vnā ante cenā: ⁊ hoc itellexit Auic̄. p̄ma quarti. caplo de p̄ſeruatiōe a peſtilētia: dū dixit. Et medicamine facto ex aloe croco: ⁊ mirra ſumat omi die circiter. ʒ. i. qm̄ eſt iuuatiuum ⁊c̄. Et Raſ. quarto Alm̄. caplo de paſtilētia ⁊ eius cautela. Unus q̄dē antiquoꝝ philoſofoꝝ dixit ꝙ ſi due partes aloes ſumant: ⁊ croci oꝛiētal' ⁊ mirre vniuſcuiuſqꝫ añ. partē vnam. ⁊ detur ex eis i p̄ncipio peſtilētie cuiqꝫ pōdus duodeci kirat qδ eſt i ſumma pōdus quadraginta octo granoꝝ oꝛdei ſingulis diebꝰ cū. ℥. i. vini tēperati maximū affert remediū: ita vt aſſerat ſe nemīnē vidiſſe hāc medicinā in p̄ncipio moꝛtalitatis bibētē: q̄ non euaſiſſet: hoc idē ponit Auerro. ſexto colliget. vltimo capitulo. ꝙ eſſe debet. Si q̄s.n. igrediētia examīauerit: mirabilē in his pillulis ſiue puluere iueniet ꝓp̄etatē: aloes nāqꝫ eſt adeo mirabilis virtutis: vt iq̄t Meſue in de ꝯſolatōe medicinaꝝ ꝓp̄o caplo ꝙ q̄ aſſiduat acceptōem eius continue nō videbit in coꝛpoꝛe ſuo: ⁊ iſtr̄is ſenſuum eius egritudinē que nō ſit habilis ſanari: ⁊ p̄eſeruat a putrefactōne. Mirra quoqꝫ vt reſtantur auctoꝛes ne dum coꝛpoꝛa viua: immo moꝛtua a coꝛruptione p̄eſeruat. Crocꝰ vt iq̄uit Aui. cañ. ſcōo caplo ꝓp̄io nunq̄ꝫ alterat humores: imo conſeruat eos ſm equalitatē ⁊ rectificat putrefa-

ctionē: quātēq; fit alacritatis inductiuus ille nouit qui ni
hil ignorat: ⁊ tu vide ibi. quare inter alia medicamina si/
ne laudibꝰ vlterioribꝰ hoc q̄ȝ maxime laudo. Sed quia in
puluerē ipm̄ sumere valde existit abhominabile fiāt pil/
lule isto mō. ℞. aloes. ʒ. ij. mirre croci añ. ʒ. i. formenť pil
lule decētis magnitudinis cū vino optimo vel syrupo ace
tositatis citri vel de ribes vel de limonibus de quibꝰ vna
tres vel qnq; sumanť mō quo supra. Laudarē tñ ⁊ maxi/
me estatis tpe: vt cū aq̄ ro. acetose seu endiuie ter ꝑ prius
aloes ⁊ mirra lauarenť. Naȝ vt inqt Gerardus in glosis
suꝑ viatico caplo de hydropisi. in aloe loto partes ignee
dissoluūtur ⁊ separanť: ⁊ si aloes lotio vltimis vice cū ace
to forti fieret illo tpe maxime cōueniret. Fiat ergo sic. pul
uerizeť aloes suꝑ quo aliqua predictaꝝ aquaꝝ ifundať:
deide exiccari ꝑmittať: ⁊ iteꝝ puluerizeť super quo aqua
vt prius fundať: ⁊ exicceť. tertio in puluerē redigať: suꝑ
quo ꝓiecta aqua vel aceto desicceť adhuc ⁊ in puluerem
reductū vsui serueť. Eodem modo laueť mirra si placet.
Et si predictis pillulis paꝝ masticis addereť securi ab ali
quibꝰ essemus nocumētis ab eo venire potētibus. ¶ Fiat
ergo sic. ℞. aloes loti: vt supra. ʒ. iij. mirre lote: croci ma/
sticis añ. ʒ. i. fiāt pillule cū aliquo supradictoꝝ syruporuȝ.
¶ Nota tñ ꝙ aliqui moderni in his pillulis nihil addi ꝑ
mitterēt nec lauarēt cōsimiliter aloe super dicto Aui. qn/
to cañ. caplo de tyriaca: se fundantes ibi in tyriaca ſm de
scriptōem andromaci nihil addēdum nec diminuenduȝ:
q2 cōplo eaꝝ rerū: vt ait cū tāto pondere illā virtutem ha
bet ⁊ idem dicūt isti de istis pillulis. Q2 si oppositū eius
demōstrari nō posset: nō vitupero tñ tā in his q̄ȝ in qbus/
cunq; alijs compositōibus addere aliqd ⁊ diminuere: et
fit hoc ſm rōnem: imo facere oppositū potius infirmitati
attribuitur itellectus. Qđ etiā expresse Auer. innuit qnto
colliget: caplo vltimo cōtra Auic. illo. §. Et ideo dicit ille
homo quē tu scis ⁊c̄. ¶ Mirabiles sunt in hoc casu pillu
le suprascripte: nō tñ minus ꝓficue sunt que sequunť vt i/
gredientia examināti clare patebit ꝙ etiā experimēto iā/
diu comprobatū extitit: q2 instrumēta oīum sensuum a su
perfluis humoribus omnino mūdificāt mēbraq; confor/
tant principalia atq; virtutē habēt omne pestilentiale ve/
nenum a tota substātia corrumpere ⁊ laudo potius: qua/
ruȝ pasta per menses aliquot ante facta fuerint: q̄ȝ que no
uiter fit: nō sit attamen ita antiqua vt duos trāseat annos
¶ Fiat ergo sic. ℞. pulueris ȝinȝiberis electi. ʒ. iij. in fun/
datur in aqua scabiose ⁊ buglose siue rosaruȝ ana. ℥. iij. ß.
buliant vsq; ad cōsumptionē tertie partis: ⁊ fiat expressio
in qua expressione pone agarici electi puluerizati. ℥. ß.
quā in sole desiccari permitte. ¶ Deinde. ℞. aloes: vt su/
pra loti. ℥. i. mirre lote croci ana. ℥. ß. argarici: vt supra ꝑ/
parati. ʒ. iij. mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. ij. ß. kebulorum. ʒ. i.
ß. radicum diptami: tormentille ⁊ tunici añ. ʒ. i. masticis ci
namomi. añ. ʒ. ij. spice. ℈. ß. musci in tēpore frido granum
i. fiant pillule cuȝ aliquo syruporꝝ predictoꝝ quibus vti
potest sicut precedētibꝰ: tpe vero calo dimitte muscum: ⁊
pone grana. iiij. cāphore: ⁊ fac pillulas vt supra. ¶ Sed
hic nota vnū qđ nōnulli ex vsu quarūuis pillularum su/
pradictarū incurrūt aliqñ vētris tortionē ac alia plurima
nocumēta: qđ tñ nō ꝓuenit rōne pillulaꝝ: sed ingrediētiū
vt aloes nō boni vel alterius ⁊c̄. nā aloe nō bonuȝ multa
pōt inducere nocumēta descripta a Joanne mesue in de
cōsolatiōe medicinaꝝ. caplo de aloe. Et iō has pillas fie/
ri faciētes bonū: ac ꝑ bonū eligāt apothecarium. Et nota
bñ hic ꝙ taȝ in hac q̄ȝ in alijs mediciniis medico sepe ma
gna ꝯsecuta est verecūdia ⁊ infirmo dānū. ¶ Si quis tñ
ꝓpter q̄ȝuis cām: vt emororydas vel aliud huiusmodi pil
lulas suprascriptas sumere nō auderet presens medicus
Aui. nō auscultādo ſm exigētiā addēdo masticē vel aliđ
correctōi appropriatū eas ꝯficere pōt. Itē oȝ qs in his pil
lulis ſm intētōeȝ quā hȝ respectu alicuiꝰ preseruāde per
sone singularē lapsuȝ aliquē hñtus adiungere in recepta

illū respiciētia lapsum dūmō ꝓ basi in sua recepta pillas
habeat suprascriptas. His insuꝑ pillulis a quarto anno
supra in quacūq; qsq; fuerit etate vti potest: plus tñ de eis
vel minus ſm ꝑsone exigentiaȝ. ¶ Et si quauis cā vel im
pregnatiōis: vel aliquo huiusmodi pillulas recipe nō va
leat māna vel cassia fistula semel vtať in hebdomada cuȝ
brodio pulli vel aq̄ lactis vel aliquo taliū qua soluta sem
per addēdo paꝝ pulueris cinamomi ⁊ est stomacho va/
cuo ante prādiū bibēda ꝑ horā. ¶ Clisteria quoq; cōia in
hoc casu cōuenirēt silr. nāq; si corpora fuerint munda cū
infrascriptorū tyriacaliū vsu: tñ dico forsan: imo erit quo
dāmodo ipossibile ꝙ peste moriať. Et si in aliquo euene
rit verum potius diuino iudicio ꝓuenit q̄ȝ aliter. Actus
enim actiuorum non recipiuntur nisi in patiente disposi
to: ⁊ cum hoc sit totaliter indispositum patet qđ dictū est:
⁊ intantum de pillulis sit dictum.

¶ De quibusdam bezaardicis. Cap. iij.

Et si ex pillaꝝ vsu in ꝑcedēti caplo positaꝝ alio bo
no obseruato regimine corpꝰ ita mūdū permaneat
vt quodāmō ipole sit ipm̄ in pestē incurrere: qdaȝ
tñ in ꝓñti caplo positurꝰ sum: qbꝰ deo duce ipsum corpus
taliter disponeť qđ aer siue qđlibet aliud pestis in eo nul/
lam facere poterit ipressionē. vnde talia merito pestis be
ȝaardica appellari ꝯdignū est. Naȝ sicut Mitridates rex
ponti a quo mitridatū elium assumpsit nomē ex eius. vsu
talē in mēbris acquisiuit dispōneȝ ꝙ ꝑniciosissimū hau/
stum venenū nullā in eo penitus lesionē ipressit: vt in hi/
storijs legiť romanoꝝ: dū a pōpeo ⁊ romanis in esbro vr
be esset obsessus: ita nec dubiuȝ ex vsu reꝝ deinceps scri
bendaꝝ corpus taliter disponeť: ꝙ pestis ifectio deo pre
uio eidē oīno nihil nocebit. ¶ Dico ergo ꝙ lutū armenū
est tali virtute donatū: vt nō solū ex eius vsu hō preserueť
veꝝ liberet iā ab ipsa peste deprehēsum. vt testanť aucto
res: ⁊ precipue filius aboali scđo cañ. caplo ꝓprio: inqt. n.
ꝙ plures iā sanati sunt ex pestilētia magna ꝓpter cōsue/
tudinē bibēdi ipm̄ cū vino subtili. Et subiungit ꝙ si bibi
tur in febre pestilētiali necūm est vinū vt eū perducat ad
cor: ⁊ debet illud cū aq̄ rosaꝝ ꝑmisceri: nō tñ aquā aceto/
se minꝰ laudo cū cōtra pestē maxima sibi virtꝰ iexistat: vt
statī diceť. Gal. vō ꝑcipit vt cū aceto aq̄ ꝑmixto bibať ꝙ si
in alijs nō multū laudē: in colericis tñ nō vitupo: cū acetū
sit multū colere atq; sanguis feruoris extinctiuū: ⁊ ꝑ con
sequēs eoꝝ adustionis ꝓhibitiuū: hi aūt nullā aliā de ipo
luto armeno faciūt ꝑparatōem: sȝ laudo vt cū bono vino
maluatico aut simili aut aq̄ acetose buglose rosarū absin/
thij vel scabiose ter ꝑ priꝰ añ eiꝰ exhibitōem laueť ad mi/
nus. Est. n. spēs terre: ⁊ ꝑ ꝯsequēs opilatiuū: vt ergo pan/
gustas venas faciliꝰ valeat penetrare hec lotio sibi cōue
nit iuxta sniaȝ Joānis Mesue in de ꝯsolatōe medicinaꝝ
caplo de modis lauationū ipaꝝ. ꝑmo q2 si q̄ ptes sordide
i eo fuerint amoueť: ⁊ etiā ꝓut ibidē dicit aliq̄ sūt medici
ne q̄ ex lotiōe acqrūt: vt magis existāt opilonū apitiue: et
ꝓpter hāc cām laudo vt cū pauco vino subtili aq̄ rosarū
vel acetosa ꝑmixto bibať: vt voluit Aui. alleg. caplo vel cū
vno cocleari aq̄ iferiꝰ describēde: debetq; eadē cā subtilis/
sime ꝯteri iuxta doctrinā eiusdē Mesue. caplo de modis
triturationū medicinaꝝ: vt Aui. 2. cañ. caplo qnto pati tñ
in opilōnē cadere nisi cū alio adiūgať diurectico: cuiꝰ do
sis sit a. ℈. i. vsq; ad. ij. mane. s. añq; domū egrediať q̄ nisi
necītas cogerit minime egredi debes si ꝑ priꝰ aer a radijs
solaribꝰ nō fuerit expurgatꝰ. Ipm̄ itaq; lutū armenū talr
ꝑpareť. Cōterať subtilr ⁊ suꝑ ipm̄ aliq̄ ex aqs vel vino fun
dať suprascriptis tm̄. s. q̄ȝtū bibere pōt hoc facto ꝑmittať
desiccari ⁊ iterato ꝯterať. ⁊ fiat vt ꝑmo tribꝰ aut q̄ttuor vi
cibus. vltimo vero conterať ⁊ vsui reseruetur. ¶ Acetosa
qm̄ in preseruando a peste mirabilem habet efficaciam
vt a fide digno quodā habui qui nec aliquis ex eius fami
lia ꝓpter q̄ȝuis pesteȝ vnq̄ȝ locum mutauit: ⁊ die singula
ante prandiū ⁊ ante cenā: ⁊ ex suis quilibet vnum bolum

acetose sumpserat: ⁊ carēte ipsa puluerē ipsiꝰ recipiebat:
cū quo ēt pillulis suprascriptis interdū vtebaꝛ q̄ de re ex
suis nullus dei dono fuit vnq̄ꝫ peste perēptꝰ. Inspectꝰ er-
go tā q̄litatibꝰ manifestis q̄ꝫ occultis ꝑ q̄s agit ipsius vsūꝫ
q̄ꝫ multipliciter laudo. Scđo mō magis ꝙ ipsa sumpta
nedū morsuꝫ a scorpione liberat vel ꝑ añ morsurā accepta
ipsa siue semē venenū postea scorpionis nullam in corpo
re sinit facere ipressionē: vt Aui. scđo cañ. caplo ꝓpo. Cū
hec ergo sibi isit ꝓꝓietas v̄isilr ꝯtra pestē hāc eādē vel cō
silem dꝫ hr̄e. O. quot ⁊ q̄ꝫtas gl̄iosus iste Iesus de naza-
reth ꝓꝓetates rebꝰ iposuit q̄ adhuc existūt nobis ignote.
¶ Eadē ꝓꝓetas ⁊ maior attribuiꝛ radici tormētille: vt iā
annis plurimis ꝑꝑ idubitatā expiētiā apud vulgus famo
sissima existat. dꝫ. n. radix illa in vmbra desiccari ⁊ in pul
uerē redigi. Cuiꝰ dosis ē a. ʒ. ß. vsqꝫ ad. ʒ. i. cū vino aq̄ ace
tose vel rosaꝝ ꝑmixto aut aceto cū his aq̄s ⁊ maxime i co-
lericis. In quodā. n. antiq̄ssimo libro inueni ipsam mira
biles ꝓꝓetates hr̄e: ⁊ ꝙ in ea potissimū nr̄oqꝫ maxie ꝑti-
nēs ꝓposito ē ꝙ eiꝰ radix ꝯtra pestilētiā mirabilr̄ operatur
ac cordis dolorē remouet idilate: ⁊ potata venenū oē in
breui a corpe facit exire. ¶ Puluis q̄ꝫ radicis diptami
isto q̄ꝫ maxime ꝯfert in casu: qđ lōga ē iā expiētia ꝯproba-
tū: ⁊ nil mirꝝ si hec sibi v̄tus iest: q̄ꝛ ꝯtra venenū mirabilr̄
opaꝛ: vt sensit Serap. in suo de simplicibꝰ caplo de dipta
mo. ⁊ laudes mirabiles de ipo ponit circa istās: caplo ꝓ-
prio. Unñ valeriꝰ maximꝰ. lib. p̄mo titulo de miracul̄. inq̄t
ꝙ in creta ad siluestres capras cū venenatis telis venenā
tur q̄ ꝑcusse salutare auxiliū herbe diptami petūt q̄ come
sta a tali pnitioso veneno euadūt illese: ⁊ si eādē nō iueni
unt ibidē mortue breue cadūt infra tp̄s. Idē ponit Uirgi-
lius. 12ꝰ. eneidos dum inq̄t. Hic veriꝰ idigno nati ꝯcussa
dolore: Diptamū genitrix diptea capit abida Pulueribꝰ
caulē folijs ⁊ flore comātē Purpureo nō illa feris inco-
gnita capris Gramia ꝯtergo volucres hesere sagitte. Hu
ius autē radicis dosis. ℈. i. cū aceto ⁊ aq̄ rosaꝝ: ꝑꝑ eiꝰ cali-
tatē potaꝛ. ¶ Et qđ ad expiētiā vidi ꝯsilis v̄tutis antore ra
dix existit: ⁊ est herba q̄ iuxta thorā illā. s. herbā nasciꝛ ex
q̄ venenū ꝯficiꝛ: cū quo in alpibꝰ salutiaꝝ ⁊ pinarolij ad
capras siluestres venanꝛ: ⁊ hec radix similaꝛ nucleis oli-
uarū de q̄ in sinonimis suis Simō ianuēsis facit mētōem
⁊ est bezear illiꝰ thore q̄ est adeo venenosa: ꝙ oia aialia
sua interficit venenositate. Nimirꝝ ergo si ipsius pestis an
thora illa bezear existat ꝯsilr. Et eiꝰ vsus ē: vt radices di-
ptami. ¶ Puluis etiā radicis herbe tunici quōcunqꝫ su-
maꝛ maximū in hoc casu p̄stat iuuamētū. Idē dico de pi-
pinella. ¶ Nōnulli p̄terea idē dixerūt de scabiosa ⁊ tātaꝫ
in ea habēt cōfidētiā: vt nō solū virtutē p̄seruādi: imo ꝙ i
fra duodecimā horā hn̄ti pestilētiā succus datꝰ potui ipaꝫ
pestē extinguit ⁊ si nō habēt succū aquā exhibēt sublima
tam eiusdē. ¶ Terra iteꝫ sigillata in hoc casu cōfert mira
biliter: ita vt luto armeno eq̄polleat in virtute: vt senserat
Auerrois sexto colli. cap. de preseruatis ab egritudinibꝰ
pestilētialibꝰ: ⁊ hoc idē elici pōt ex dictis Aui. scđo cañ. ca
pitulo ꝓprio: q̄ terrā ipam lutū diuinū appellat. Et in de
viribꝰ cordis: dicit ipam mirabilē ꝓprietatē hr̄e ad ꝯfortā
dū cor ⁊ ipm letificādū. Unñ asserit ꝙ si bibiꝛ de ea: ⁊ post
venenū sumaꝛ ipm facit ꝑ vomitū exire sup que morsurā
venenosaꝫ cū aceto linita illi morsure resistit Et ego non
nullos trufantulos vidi: q̄ ꝓ gr̄a scti Pauli vēdūt: ⁊ post
morsurā venenosoꝝ cū pauco vini exhibēt: ⁊ cuilibet mor
sure venenose resistit vt ipm expimētaliter ostēdunt. Unñ
Rasis octauo alm̄. primo caplo. tyriacā ex ipsa ⁊ baca lau
ri cōficere docet: ⁊ illi trufantuli puluerē panis assi adiū
gunt ⁊ ipam ꝓ optima tyriaca vēdunt. Aui. talē tyriacam
facit ex terra sigillata bacis lauri: ⁊ yreos. vt ipse ponit se
xta q̄rti caplo q̄rto Et q̄ꝛ ita mirabilis hec terra existit cō
tra venena dicit ille solēnis speculator. Petrꝰ de ebano i
suo de venenis: ꝙ reges ⁊ p̄ncipes oriētaliū partiū super
omnes alios veneni haustū timētes cū in illa patria ve-
nena fiāt excellētissima. vñ. s. hec nephāda hoīm pnities
traxit originē in suis semp cenis ⁊ prādijs terrā comedūt
sigillatā: ⁊ iō sigillo regū talis terra sigillatur. vñ terra si
gillata cōiter est appellata Hec. n. comesta nullū in corpe
venenū q̄đuis facere sinit ipressionē vt idē ponit. Ex qui
bus patet q̄ꝫte ꝯtra pestē v̄tutis existaꝛ: sed laudarē vt eo-
dem mō prepareꝛ ac sumereꝛ sicut lutū armenū cū spēs
terre silr̄ existat: vt patet. ¶ Cepe quoqꝫ cū lacte siue buti
ro comestū mirabiliter cōfert i hoc casu: vt ex dictis Aui.
tertia primi doctrina q̄nta. caplo tertio haberi pōt. vbi di
cit ꝙ qui venenosos vapores aeris timuerit nares ⁊ os i
stita sibi ligare debet. ⁊ etiā cū lacte absqꝫ butiro ꝑ priꝰ ce
pas comedere debet. nā cepe gn̄at in stomaco humorem
humidū plīm frangētē humorē venenosum: vt ipse ponit
scđo cañ. caplo de cepe. §. Uenena ⁊c̄. ¶ Nōnulli ideꝫ di-
xerūt de alleo ꝙ est tyriaca rusticoꝝ ꝙ est satis verisil̄e:
q̄ꝛ bibitū cū vino morsure serpētū canis rabidi ⁊ vermiū
venenosoꝝ mirabilr̄ ꝓdest: vt Auic. scđo cañ. hoꝝ tñ assi-
duū nō laudo vsū: ⁊ si mirabiliter ꝓsint: ⁊ maxime in deli
catis: vt Italicis talibꝰ vt ꝓl̄m insuetis: q̄ꝛ sanguinē ⁊ cole
rā eiꝰ nimiū incēderēt. Grossi tñ rustici ⁊ citra mōtani ta-
libꝰ assueti vsum eoꝝ sine nocumēto magis possunt fre-
quētare. ¶ Quidā cirugicus q̄ diu cū sarracenis habita-
uit mihi rettulit ꝙ sarracenoꝝ reges barones: ⁊ p̄ncipes
cōtra pestē puluere ex aliquo infrascriptoꝝ vtebanꝛ vt est
puluis diptami pimpinelle tormētille scabiose boli arme-
terre sigil. qđlibet. n. ꝑ se sumptū hoīem sic disponit: vt pe
stis nequaq̄ꝫ timeat ipressionē vt asserit se vidisse in illis
partibꝰ: qđ est v̄isil̄e: vt patet ex dictis. Et si liberet ex plu
ribus vel duobꝰ posses puluerē ꝯficere. ¶ Absolute autē
ꝯtra venenū his vtunꝛ indr̄nter vt ab ipo p̄seruenꝛ. s. ypi
cor. radice enule cāpane diptamo aristologia rot. ⁊ lon.
rafano: ⁊ terra sigil. ⁊ vincitosico seu antifarmaco qđ idē
est. ¶ Hec. n. simplicia nos a peste p̄seruādi hr̄e v̄tutē iue
ni q̄ inter alia obtinēt p̄ncipatū. Et ideo hoc in subo non
nulli valētes physici q̄ꝫdā fecerūt ꝯpōnē in q̄bꝰ si q̄s sub-
tiliter ispexerit aliqđ illoꝝ semp ꝓ basi repieꝛ. Q̄ꝫ si pl̄es
iam viderim illas hic solū annotabo q̄sdā ꝑ me inuentas
adiūgā: que isallāter nō aliter ꝯtra pestē examinatis om
nibus diligēter se hn̄t q̄ꝫ magna tyriaca ꝯtra venenum.
¶ Prima q̄dē talis ē. ℞. boli arme. vt supra p̄parati. ʒ. i.
radicū tormētille tunici diptami sandaloꝝ rub. añ. ʒ. i. ra-
sure eboris spodij corticū citri anthoꝛ. añ. ʒ. ß. margarita-
ruꝫ splēdidarum. ℈. ij. fragmētoꝝ rubini saphiri: granati
smaraldi: iacinti añ. ℈. i. fiat puluis: cui si adderetur rasu-
re vnicornu. ℈. i. ß. vsqꝫ ad. ʒ. ß. omni mane in vino subti-
li aq̄ rosaꝝ: vel acetose ꝑmixto. Et potes si libꝫ vt hic pul
uis existat magis delicatꝰ addere zuccari ad pōdus oium
⁊ tunc de ipso in maiori sumatur dosi. Si quis enim in-
gredientia diligenter examinauerit ipsum preciosiorem
tyriaca cōperiet in hoc casu. ¶ Et q̄ꝛ isto tempore gentes
sunt adeo delicate ꝙ in quotidiano vsu pulueres quodā
mō recipere abhorrēt. Facias sic. ℞. pulueris suprascri-
pti sine zuccaro. ℥. i. zuccari tabarzet libram. i. demum ac-
cipe succi acetose: succi pomorum redolētium añ. ℥. vj. bu
liant vsqꝫ ad consumptōeꝫ tertie partis semper dispumā
do: in quo dissolue zuccaruꝫ: ⁊ fac cōfectōem in morsellis
decētis magnitudinis de q̄bus exhibe vnuꝫ omni mane
bibēdo. s. paꝝ boni vini limphati: vt supra vel vnū cocle-
ar aque inferius describēde. ¶ Posses ⁊ hanc cōfectōem
in modum opiarum cōficere ponēdo ꝓ qualibet libra zuc
ca. ʒ. x. illius pulueris qui poni debet cum zuccaruꝫ quasi
frigidum fuerit ne puluis ipse aliquā a zuccari calidita-
te recipiat alteratōem: ⁊ sit dosis vt castanea bibēdo post
vinum vel aquā vt supra. Et si nō habes istos succos pro
dissoluēdo zuccarum pone aquam rosatā vel acetose vel
aquā alicuius simpliciuꝫ nominatorum vt est diptamus
tormentilla ⁊c̄. faciendo aquam tam de radicibus q̄ꝫ de
herba lauādo radices ipsas cuꝫ bono vino. ¶ Uel facias

fic.℞.sete nouiter in grana tincte lib.j.immergatᷣ per di-
em ⁊ nocte̅ in aqua rosaru̅ acetose ⁊ succo pomoru̅ redole̅
tium an̅.li.j.deinde buliat donec aqua rubeat:⁊ in tali aq̅
dissolue çuccari li.iiij.⁊ cu̅ fuerit debite coctu̅ adde illi⁹ pl'-
ueris vel alteri⁹ describe̅di.ʒ.iij.si p bolos facere volueris
vel.ʒ.iiij.si opiataru̅ modu̅ ⁊ vtere vt supra.Hec eni̅ con-
fectio erit mirabil':vt patet.¶Posses tame̅ ha̅c ⁊ alias de
scribendas co̅fectio̅es cu̅ syrupis iuleb.⁊ cu̅ co̅seruis face
re infrascriptis factis cu̅ çucharo tabarçet ⁊ no̅ cu̅ pulue-
re çuccari:vt co̅iter isti faciu̅t apothecarij:⁊ possunt fieri
per bolos vel in opiataru̅.s. modu̅ s̅m ꝙ magis libuerit.
¶Syrupi huic ꝓposito ptine̅tes sunt syrupus de ribes de
acetositate citri de limo̅ib⁹ de succo acetose de psicis de po
mis de granatis acetosis de succo cucurbite de prunis de
corticibus citri de granatis dulcib⁹.Syrupus rosa.⁊ vio
latus valent:⁊ alij syrupi magistrales in cura febris pesti
lentialis deo duce describe̅di.¶Iuleb su̅t ista violatu̅ ta̅
cum aqua q̅ꝫ cu̅ violaru̅ succo:⁊ iuleb rosatu̅ eode̅ mo̅ fa-
ctum:potes ⁊ iuleb facere de melissa ⁊ buglosa.Et cu̅ flo
ribus ⁊ de floribus boraginis ⁊ nenupharis de scabiosa:
et pipinella ⁊ s̅m inte̅tioneꝫ qua̅ habueris potes iuleb ex
quibus volueris herbis conficere:puta stomaticis epati
cis capitalib⁹ cordialib⁹ ⁊c̄.vt me̅ta.endi.sticados buglos
sa ⁊c̄.Et s̅m etia̅ qua̅ habueris intentione̅ respectu illius
que̅ intendis p̄seruare poteris calida cuꝫ frigidis epatica
cu̅ cordialib⁹:⁊ sic de alijs facere co̅misceri.Amplia ergo
fantasia̅ ad etates tp̅a anni co̅pl'ones regiones ⁊c̄. Et s̅m
exigentia̅ vtere syrupis iuleb ꝯseruis aq̅s cal'is vel frigi-
dis vel tp̅atis ⁊c̄.in h̅ꝫ ꝯficiendis ꝯfectio̅ibus. Et pariter
dice̅du̅ est de pulueribus ta̅ descriptis q̅ꝫ describe̅dis:q̅ꝛ co̅
sidera magis vel min⁹ cal'a:⁊ eis s̅m necessitatem vtere.
¶Item poteris si libuerit syrupos iuleb ⁊ çuccaru̅ cu̅ qui
bus co̅fectio̅es facere inte̅dis aromatiçare cu̅ aliquo ex pl'-
ueribus in capitulo p̅nti descriptis vel cu̅ sandalis ambra
vel musco vel trociscis de ca̅phora vl' aliquo h̅ꝫ. ¶Item
poteris in his co̅fecto̅ibus addere succu̅ limonis arancij
pomoru̅ redole̅tiu̅ acetositate̅ citri vinu̅ granatoru̅ vinuꝫ
seu succum citonioru̅ succu̅ boraginis buglose vel quaru̅-
uis herbaru̅ tue intentioni appropriataru̅. ¶Item si co̅-
fectiones in modu̅ opiataru̅ fieri feceris poteris in quali-
bet li.çucca.addere.ʒ.ß.tyriace fine vel mitridati.¶Con-
ueniu̅t ⁊ in co̅ficiendis confectio̅ibus infrascripte conser
ue facte cu̅ optimo çucharo.s.co̅serua rosaru̅ violaru̅ flo-
rum nenufaris acetose buglose boraginis floruꝫ anthos
mellisse corticu̅ citri arancij seu citranguli.¶Item si pro
potentibus oe̅s feceris co̅fectio̅es deaurari.s.tam in mor-
sellis q̅ꝫ aliter bonu̅ erit.Nota i̅sup ꝙ herbe poma ⁊ alia
ex quib⁹ succi extrahu̅tur. vel syrupi iuleb vel pulueres
et co̅serue co̅ficiu̅tur debe̅t esse in aere saluo collecte ꝙ si
esse no̅ possit colligantᷣ saltem iam rore co̅sumpto.Cano-
nes itaqꝫ istos dilige̅ter in me̅te reserua:na̅ si ipos bene re
seruaueris tibi hos p̄serua̅do magna vtilitas co̅sequetᷣ.
¶Et si virtuosus imo virtuosissim⁹ puluis descriptus exi
stat no̅ tame̅ min⁹ virtuosus est qui sequitᷣ.vt.℞. boli ar-
meni vt supra p̄parati.ʒ.ij.cinamo̅i electi.ʒ.ß.radicis tor-
mentille:diptami tunici sandaloru̅ rubeoru̅. an̅.ʒ.ij.ß.ra-
sure eboris.ʒ.j.ß.spodij anthore.ana.℈.duos. margarita
rum corticu̅ citri.an̅.ʒ. ß.smaragdi granati.rubini iacin-
cti saphiri.an̅.℈.j.karabe.℈.ß.⁊ si potest he̅ri d̅ vnicornu
tantu̅de̅ ossis de corde cerui.ʒ.ß.auri ⁊ argenti folioꝝ:an̅.
numero.v.fiat puluis cui adde çuccaruꝫ si eo in puluere
vti volueris.Uel de eo fac co̅fectione̅ vt suprascriptum e̅.
¶Alius puluis qui diuin⁹ a sarracenis merito nu̅cupatur
credunt eni̅ ipsorum plurimi pestem iudicium fore diui-
num:sed cu̅ quis puluere vtitᷣ isto diuina gratia preserua-
tur ab ea:ideo diuin⁹ meruit appellari:verum co̅ponen-
tibus inspecti debet eo vtente̅ a peste indubie preseruare
et est vt. ℞.boli arme.vt supra p̄parati.ʒ.j.ß.cinamomi.ʒ
j.radicu̅ tormentille ⁊ diptami.an̅.ʒ.ß.radicum tunici:co
riandrorum p̄paratoru̅.an̅.ʒ.iij.reubarbari electi.ʒ. ij.ß.
croci:terre sigillate corticu̅ citri been albi ⁊ rubei:corallo
rum rubeoru̅ sandalorum citrinoru̅ limature eboris mar
garitaru̅ nouarum:centonici:in aceto p diem naturalem
infusi:an̅.ʒ.ij.karabe. macis:an̅.ʒ.j.seminu̅ acetose: endi-
uie:portulace:spodij ligni aloes ossis de corde cerui: an̅.
℈.duos.sete co̅buste ⁊ no̅ co̅buste:an̅.ʒ.ß.auri ⁊ argenti li
matoru̅ an̅.℈.j.ambre grana.vj.spice nardi gra.iij.musci
granu̅.j. Et in estate pone loco musci camphore grana.
vj.⁊ si habes vnicornu.℈.j.⁊ anthore.ʒ.j.⁊ fiat puluis.
¶Alius puluis:quo silr vtu̅tur in p̄seruatio̅e a peste sara-
ceni.℞.torme̅tille:diptami:tunici:an̅.ʒ.media̅ seminis ci
tri:boli armeni:an̅.ʒ.ij.ossis de corde cerui:coralloruꝫ al-
borum ⁊ rubeoꝝ.an̅.ʒ.j.ß.triuꝫ sandaloꝝ.an̅.ʒ.ß. reubar
bari.ʒ.ß.spice nardi.grana quatuor.ca̅phore.ʒ.j.⁊ fiat pl'-
uis.¶Alius puluis cum quo quida̅ iude⁹ in peste mira-
bilia faciebat.vt.℞.cinamomi.ʒ.ß.çedoarie.ʒ.ij.boli ar-
meni p̄parati.ʒ.vj.seminis acetose.seminis citri. corticuꝫ
citri.an̅.ʒ.iij.radicu̅ tunici.diptami ⁊ tormentille limatu-
re eboris:an̅.ʒ.j.ß.ossis de corde cerui.ʒ.j. fragmentoruꝫ
smaragdi rubini granati ⁊ saphiri:an̅.℈.j. fiat puluis de
quo co̅fectione̅ fieri faciebat cu̅ co̅serue acetose buglosse.
an̅.ʒ.iiij.çucari albi libra̅ vna̅ ⁊ media̅:meli⁹ tame̅ esset q̅ꝛ
magis delicatu̅ ponere çuchari li.iij.q̅ꝛ nimis est de pul-
uere in co̅paratio̅e ad çucharuꝫ q̅d ipse ponit. ¶Puluis
alius que̅ brisilienses asserunt homine̅ no̅ solu̅ a peste p̄-
seruare sed infectum liberare ⁊ dosis e̅.a.ʒ.j.vsqꝫ ad duas
cum aqua rosata vel acetose modico aceti addito. ⁊ in p̄-
seruatio̅e datur mane sto̅ vacuo:in pestilentiato vero de
tur q̅ꝫto citius tanto meli⁹.quia infra.viij.horas pestilen-
tiatus q postq̅ꝫ se captu̅ senserit acceperit indubie libera-
tur vt a q̅busdam prelatis fide dignis hu̅i. ℞.diptami tor-
mentille coralloru̅ ru.gentiane boliarmeni terre sigilla
te an̅.ptes equales q̅dlibet p se teratᷣ: cuꝫ q̅s vero sumere
voluerit oium partes equales ponat.Si tame̅ libet de eo
veluti de alijs co̅fecto̅ib⁹ facere potest etia̅.¶Et q̅ꝛ infan
tilis ⁊ puerilis etas sepissime abundat in vermibus:a q̅-
bus no̅nunq̅ꝫ pestis in eis ꝓuenit vt simul ab ipsis.s.ver-
mibus ⁊ a peste p̄seruentᷣ:facias sic. ℞ .centonici in aceto
fortissimo p die̅ naturale̅ infusi boli armeni p̄parati.an̅.ʒ
j.radicu̅ diptami.ʒ.mediam.rasure cornu cerui adusti se-
minis caulium:an̅.ʒ.ij.seminis citri corticu̅ citri:radicum
tormentille tunici terre sigillate margaritaru̅ splendida
rum coriandroru̅ preparatoru̅.an̅.ʒ.ij.ß. fragmentorum
saphiri smaraldi iacincti granate.an̅.ʒ.j.coraloru̅ rubeo-
rum.ʒ.ß.sete co̅buste.seminis plantaginis.an̅.℈.ij.ossis de
corde cerui rasure eboris.an̅.ʒ.ß.⁊ si haberi potest de vni
cornu ponas.℈.j.⁊ ambre.ʒ.j.⁊ fiat puluis.,Cuius virtus
tanta est in hoc casu ꝙ scribere nequire̅:ideo eius laudes
no̅ scribo.Usus eius talis erit de ipso cum co̅serua rosaꝝ
facias co̅misceri ⁊ exhibe pueris stomacho vacuo vel cu̅
modica aq̅ portulace vel vini liphati cu̅ aq̅ acetose ⁊ por-
tulace.Lactantibus v̊o cum modico lactis sup coclear ex
hibe si vinum bibere nequiuerint.vel fieri facias co̅fecto̅
nem solida̅ p modum opiate cum çuccaro syrupo iulep
vel conseruis ꝓut de suprascriptis co̅fecto̅ibus dictum e̅.
et eis vtere tuo mo̅.¶Amplius recitat Guido de daliato
in tractatu suo de cirugia ca⁰ de apostematib⁹ pectoris in
translatione ad mortalitateꝫ q̅d est de inte̅tione. Arnaldi
de villa noua magistroru̅ mo̅tis pessulani ac etia̅ parisie̅-
sium co̅tra peste̅ tale tyriacale electuariu̅ adinuenerunt v;
℞.semis iunipi.ʒ.ij.ß. gariofiloru̅.macis nucis muscate:
çinçiberis:çedoarie.an̅.ʒ.ij.vtriusqꝫ aristologie radicum
gentiane tormentille.radicu̅ diptami:tunici herbe radi-
cum enule ca̅pane:an̅.ʒ.ij.saluie rute:balsamite:me̅te po-
lipe meno̅ ⁊ est pulegiu̅ ceruinu̅ q̅d est diptam⁹ vt ponit
Diascorides in ca.de diptamo.⁊ Simo̅ ianue̅sis:⁊ etiam
Aristotiles septi̅o de hystorijs animaliu̅. ca.tertio vbi di-
cit ꝙ ceruus cu̅ ferro vulnerat⁹ stati̅ q̅rit pulegium cerui

nū ⁊ in eo se inuoluit ⁊ indilate egredit ferrum:tale pule
gium vt supra dictū fuit est diptamus.etiā magis conue-
nit in pestilentia q̄3 pullegium vel celidonis. pone ḡ q̄d
vis.de his ergo accipe aā.ʒ.j.bacarum lauri doronici ro
mani:semis acetose seminū citri cinamomi. macis oliba-
ni boli armeni terre sigillate. spodij ossis de corde cerui.
rasure eboris margaritarū fragmentoꝝ saphiri smaral-
di.coralli rubei ligni aloes sandalorū rubeorum ⁊ musca
tellini.aā.ʒ.ß.cōserue rosaꝝ buglose nenufaris tyriace si
ne.aā.℥.j.panis zuc. li.iij. fac electuariū cum aq̄ scabiose
et rosarū cū modico camphore.hoc eni electuariō:qs vti
potest vt p̄cedentib⁹ q̄ ⁊ si v̄tuosū existat vt ex cōponenti
bus elicitur.magis tamē sine cōpatione ad ꝑpositū faciūt
supra scripta:vt patet diligēter cōsideranti. ¶Uirtuosa exi
stunt oīa suprascripta sed in infinitū v̄tuosior est que se
quitur aqua.Tanta est eni inter cor ⁊ ipam ꝯuenientia vt i
nō pceptibili quasi tpe attrahaf ab ipo attractaq; mutaf i
breui ⁊ in spumosā substātiā cōuersa nō solū a complexio
nali virtute. verūetiam tota forma oī pestilētiali veneno
resistit ac ipm pimit indilate.Et iō tāta est ei⁹ excellēs v̄t⁹
q̄d eius vsus hominē nō solū ꝑseruat a peste imo ab ipsa
deprehensum celeriter liberat:cui⁹ hec est ꝑmixtio.℞.ra
dicu3 tormētille viridiū si haberi possunt librā vnā radi
cum herbe tunici ⁊ diptami.aā.li.ß.radicū enule cāpane
℥.iiij.acetose cū seminib⁹ si haberi possunt libras duas vł
acetose librā vnā.⁊.℥.viij.⁊ seminis eius.℥.iiij.buglose ⁊
boraginis cū eoꝝ floribus rosaꝝ rubeaꝝ siluestriū aā.li.
j.pimpinelle scabiose aā.lib.ß. succi limonū li.j. tyriace si
ne librā mediā:aq̄ ardentis facte cū vino optimo ⁊ pluri-
es reiterate.℥.ij.terre sigillate boli armeni.aā.℥.ij.sanda
lorum alboꝝ ⁊ rubeoꝝ spodij been albi ⁊ rubei margari
tarum splēdidarū:aā.℥.j.ß.ossis de corde cerui.℥.j.rasure
eboris.℥.j.croci.ʒ.iij.caphore.ʒ.ij. foliorū auri.℥.ß. fac sic
aquā.p̄mo accipe folia auri ⁊ ea cū cardone vel forfice di
uide in frusta minuta quātū poteris:vel ipm sup porphi-
ro cum melle diu ducas.q: in puluerē nō tactu pceptibilē
eum rediges.postea pone ea in aqua ardenti bene obtu-
rando in ampullā ne respiret:⁊ sic dimitte p dies q̄ndecī
deinde accipe margaritas subtilissime tritas ⁊ ipas pone
in alia ampula cu3 succo limonū q̄ bene obturef:⁊ dimit
tatur p tantundē tpis.postea cū optimo vino radices lauē
tur bene:sic q̄ a terra existāt bene mūde demū in vmbra
a vino desiccate in mortario cōquassenf ⁊ silr herbe flo-
res ⁊ rose cū semine.Quo facto oia ista in vase quodā ter
reo vitreato ponāf in quo postea pone tyriacā cū illis pl-
ueribus ⁊ alijs rebus.Deinde simul pone illā aquā ardē
tem cū illis folijs auri ac etiā succū limonū cū magaritis
taliter vas sigillādo q̄ nequeat expirare.postea facies fo
neam in terra in loco humido ad ꝑfunditatē triū pedum
et solariū dimidij pedis ex viua calce in fundo fouee con-
stituas.deinde illud vas in medio colloca cum fimo equi
no seu vinacijs circūdando ⁊ cooꝑiendo sup q̄d vnū vel
duas situlas aque postea infundas:⁊ sic sepultū postea p
dies.xij.naturales dimitte oib⁹ tribus vel quattuor dieb⁹
fimū vł vinacias renouādo:qbus cōpletis extrahe ⁊ totā
mām illā accipe ⁊ pone in vesica vitrea ⁊ desup alembi-
cum talr sigillādo ne respiret ⁊ cū igne molliū lignorum
lento sine fumo aq̄ extrahe ⁊ in ampula talr ad rostrū alē
bici ligane respiret.Extractā vō aquā3 iteꝝ pijce sup fe-
ces ⁊ vt p⁹ iterū distillef. Tertio vō pōaf in alēbico sine
fecib⁹.⁊ iterum in balneo marie de nouo distillef :demū
in ampula bene clausa vsui reseruetur.De quo accipe co
clear vnū bñ puū p se.vel cū alia ꝯfectiōe vel puluere p-
dicta.hec nāq; aq̄ spiritus multiplicat ipsos clarificat:mē
bra cōfortat p̄ncipalia:ipsaq; disponit:vt ipressionē cuiuf
cūq; pestē inducere potētis nequaq3 recipiat:etiam facte
pestis mirabiliter impressioni opitulaf.Dum eni res ille
sepulte pmanebāt in eis quedā est facta fermentatio.De-
mum p distillationem in eis noua introducta est forma:p
quā nō ratiōe quattuor qualitatū:sed q: tale vt auctorum
nostrorū modū loquēdi insequar cuilibet pestē inducere
potēti opponit corruptiue.Mod⁹ nāq; hui⁹ optime fer-
mentationis quodāmō elici pōt a Mesue in de cōsolatiōe
medicinarū:caplo de modis coctionū.illo.§. Et quō mi-
scēf ⁊c.Sublimationis q̄3 modos si qs subtilr inspexerit
parabolice tetigit Aristotiles de secretis secretorū ad Ale
xandum caplo de lapidib⁹ p̄ciosis illo.§.Separa terram
ex igne:q: subtili⁹ dignius ē grosso:pōt ei ex calore ignis
tpato sic vna res a suo terreo ⁊ ab alijs q̄litatib⁹ calori na-
turali in digerēdo resistētibus denudari:vt sūpta in nō p-
ceptibili tpe ab ipo calore naturali deducaf ad actum:q̄d
huic mixtiōi in distillādo acquirif isallāter. ¶Nota hic
vnū q̄ si quis poneret tres hmōi aq̄ ptes.⁊ vnā auri pota
bilis sine cōparatōe foret virtuosior.Et licet de auro po-
tabili mihi videaf absurdū:vt ex dictis Aui.⁊ alberti ma-
gni in suis de mineralib⁹ elici potest:cū auru3 sit materia
ita pfecte digesta sine q̄si ꝯtrario admixta q̄ potētia ignis
sine alio adiutorio nihil vel pene parū alteraf.Habui tñ
a duob⁹ alchimistis fide dignis q̄ ip3 indubie facere sciūt
sine salis armoniaci seu alteri⁹ corrosiui siue venenosi ad
mixtiōe:imo q̄ cum quita essentia aq̄ vitis ipm sicut cerā
fluere faciūt:q̄d si fieri potest cū hac aq̄ vt supra dictū est
aurū iungendo potabile nihil dici supra potest.¶Tyria-
ca quoq; magna ex omniū auctorū testimonio a ꝑseruan
do a peste etiā mirabilr operaf:⁊ sufficit si semel aut bis
sumaf in hebdomada:que est in tpe calo cum aqua aceto
se:endiuie:rosarum vel buglose sumenda:et in omni su-
mi potest etate cuius dosis sit a.℈.j.vsq; ad.ʒ.j.ß. ſm eta-
tes:cōplexiones ⁊c.Post cui⁹ assumptionē p horas quat
tuor ad min⁹ debet assumēs pmanere ieiunus.Et iō alle-
gato caplo sepe dicebat Auerois q̄ postq̄3 tyriace assum-
ptionē comedere nemo d3:nisi prius i oib⁹ mēbris dige-
stione celebrata:q̄ de re nōnullos practicos valētes vidi
sup hunc credo textū se fundasse:q post tyriace assumptō
nem p sex horarū spaciū ꝓhibēt comestionē:quod facias
si libet.Et hec de ꝯfectōib⁹ pulserib⁹ ⁊ aqs pestis peccā-
ricis interius approximādis dicta sufficiāt.

¶De his q̄ sūt ab extra approximāda. Cap. iiij.

D Escriptis his q̄ sūt ab intra sumēda:⁊ si ad ꝑseruā-
dum hominē a peste sufficerēt:vt tñ adhuc nobis
maior securitas tribuaf:cū cohabitatio psonarum
sit quodāmō necessaria:⁊ cū p locum magis alio infectu3
habeam⁹ trāsire quedā extrinseca applicātur:q̄ hunc at-
trahendū aerē depurare ac cor cerebrū ⁊ cū hoc etiā alia
mēbra vt fortius tali ipressioni resistāt pparare sunt in h
capitulo describēda.¶De quorū numero sūt breuia siue
oratiōes sup se portate:q̄d sūme laudo.Nā gloriosus Je-
sus de naçaret sanctis suis in hoc casu mirabiles tribuit
potestates.vt sāctis Anthonio Sebastiano Cristofero et
alijs plurimis sicut in hoc deuote faciētibus q̄tidie expe
rimur.Si quis igitur in illorū aliquo spem firmā habue
rit.⁊ ob ei⁹ reuerētiā deuote pure ⁊ sincere aliquid sup se
portauerit.vt orationes vel sanctorū religas ⁊ silia non ē
dubiū ipsorū v̄tute a pio Jesu eisdē cōcessa a peste illesus
euadet.Sunt ⁊ aliq p̄ciosi lapides sicut ille in hoc casu q
carbunculus seu antrax a p̄scis phis nūcupaf.⁊ q bonus
existit velut carbo lucet in tenebris.Huiusmodi autē tres
sunt spēs vt refert Albertus magn⁹ in suo de lapidib⁹ pre
ciosis.ca⁰.de carbunculo siue antrace.s.balagii granatū
et rubinū.Hi eteni lapides ⁊ si innumerabiles alias hñt
virtutes.principalr tamē oē aereū venenū atq; vapores
fugant venenosos vt ipe asserit.Et subiūgit q̄ i granato
hec v̄tus aiq; alie existūt p̄ncipalr:licet apud gemmarios
minori p̄cio cōiter estimef:q̄ puto ei⁹ faciūt exuberantia
quia vt inquit vulgus oē rarū p̄ciosu3:⁊ debet eligi gra
natū violatū.¶Jacinctus ac etiā saphir⁹ vt ponit ibidē3
Jdem facit q̄d auctoritate Aristotilis in suo de lapidib⁹
preciosis affirmat.Et idem refert Constātinus in libello

de incātatione ⁊ colli suspensiōe. Et nō solū aerē pestifex corrigit ⁊ purificat vex cor cōstringit ac eiꝰ virtutes insil coadunat. ita vt in qbuscūq; ipm alterare potētibꝰ firmius ac potētius resistere valeat ⁊ in hoc oēs philosophi de lapidum ꝑciosorū natura tractātes ꝯueniūt: bonū est etiā sup cor deferre saphirū. tollit eni suspitionē ⁊ liberat a cōtagione ꝓut dicit Albertꝰ ⁊ valet cōtra venena. Et idem asserit de agate. ¶ Itē in suo de imaginibꝰ recitat ꝙ porta tor ymaginū astis serpentarij ꝑcioso alicui lapidi insculptarū venena fugat oīa. Ex quo infero ꝙ si in lapide virtutē habente aereū fugādi venenū fuerint sculpta in hoc casu ꝓderit mirabilr̄ ⁊ est ymago vir cinctus serpēte: cuiꝰ caput manꝰ dextera tenet: caudā vero sinistra: hos ei specialr̄ ꝯtra aereū venenū virtutē maximā habētes inueni.

¶ Sed oēs lapides alij preciosi in digito vel quomodocū q; portati in ꝑseruādo nos a peste magnū afferunt iuuamentū. Quidā eni cerebrū cōfortant vt smaragdus. aliq epar vt sapihrus: aliqui stomachū vt corallus: ⁊ si aliud i eis nō esset q; ꝑciositas q̄ cōmuniter eis attribuit valēt: et portātes letificāt q in hoc casu vt supra patuit maxie conferunt. ¶ Consulo igit vt quisq; preciosos lapides portet eosq; sepe intueat: ⁊ maxime carbūculū balagiū rubinū sive granatū ⁊ etiā hiacynctū q singuli in hoc casu habent ꝓprietatē vt dictū est: oībus etiā hi cōueniūt etatibꝰ: cōplexionibus ⁊ sexibus. ¶ Sed de odoramētis q̄ multū cōueniūt in hoc casu sūt aliq̄ ꝑmo cōsiderāda: quorū rōe sunt multipliciter variāda. vt sūt anni tpa: cōplexiones: etates dispositio aeris quo ad q̄tuor q̄litates: ac etiā inanitio ⁊ repletio. Et iō alia in hyeme. ⁊ alia i estate. alia in cōplexiōe calida: alia in frigida: alia i senectute: alia in iuuētute: alia in aere humido: alia in aere sicco: alia inanito: alia repleto cōueniūt: hec eni habēt odoramēta variare: vt p; consideranti. Debent insup talia odoramēta capite repleto vitari. ¶ Dico ergo ꝙ tpe calido odoranda sūt frigida: vt rose. viole. flores nenufaris ⁊ alij ꝯsilr̄ flores: pira: poma: sādali: ⁊ alia huiusmodi: odor autē camphore debet omnio vitari: nisi cum aliquo corrigat: vt infra dicetur. Tempore vero frigido calida vt cinamomū gariofol. nux muscata: ambra: muscus ⁊ similia. ⁊ folia fructuū vt citranguli limonis: ⁊ insup oīs cortex citri mirabiliter conuenit in h casu. q vt supra dictū est de mēte Aui. secūdo canone. caº de citro rectificat corruptionē aeris ac pestilētiā. Et si de ipso cū çucharo condito teneat in ore: singularissimū ꝓstat iuuamētū: odoret etiā lignū aloes: cipressus: lauēdula: mēta: balsamita: oçimū gariofilatum: sansucus: rosmarinū ⁊ similia. Caueat tamē q similibus odoratis capitis dolorem incurreret cum cōtrarijs odoratis illū dolorem penitus remouebit: puta si ex frigidis cū calidis: ⁊ ex calidis: cum frigidis vt Aui. prima tertij. caplo de cura sode ꝓuenientis ex odoribus bonis: ⁊ ex odoribus fetidis: ⁊ qd dictū est de tpe calido vel frigido: de regione: cōplexione etate ⁊ similibus calidis vel frigidis ⁊c̄. eodē mō dicēdū est. ¶ Acetu q; in isto casu tpe calo cōuenit in odoratu: s; nō ita forte esse debet vt sternutationē inducat. immo laudo vt cū aq̄ ros. vel vio. misceat. ꝙ si ei tūc parū addiderit camphore non malum erit: verūtamē ⁊ si vsus eiꝰ noceat coitui vt auctores referūt. q tū sensus cōfortat calefactos vt Aui. secūdo canone nō vitupo. Et si cū istis addideris parū musci: meliꝰ adhuc erit. ¶ Facias ergo sic. ℞. aceti albi. ℥. vj. aque ro. vel vio. ℥. iij. plus vel minus ꝯm fortitudinē aceti cāphore. ℈. j. musci granū. j. ß. abradatur cāphora ⁊ muscus conterat ⁊ oīa simul postea agitent: in qbus parū spongie intingat: q̄ sepe odoret. ¶ Et si ꝑfectiꝰ hoc odoramentū habere vis facias sic. ℞. foliorū ros. ru. silue strium li. iij. vio. lib. j. vel. ß. aque iparū si eo tpe ipe haberi nō possunt. aceti fortissimi li. ij. camphore. ʒ. iij. musci. ℈ ij. cōquassent oīa simul: ⁊ ponātur in elambico vitri ⁊ cū claro ⁊ lento igne aqua extrahat ⁊ amotis fecibus iterū distillet ⁊ āpula bene clausa vsui reseruet. Si tamē ipam odoriferā habere volueris sine musco ⁊ camphora ꝑrio aquā cōfice: demū i illa aqua aliqualr̄ calefacta ponat cāphora ⁊ muscus siue alterū ipsorū ꝯm intētionē quā hūeris: ⁊ vas illud postea diligēter obturet: q aquā habebis mirabiliter odoriferā. Huiꝰ eni odor mirabilr̄ confortat cum qua si anteq; domū egrediaris faciē tuā laueris: bonum erit. Pro hyeme v̄o addere poteris plus de musco: vel minꝰ de cāphora: ⁊ poteris cū hoc addere ābre ligni aloes aā. ʒ. ij. Itē potes accipe aquā ro. vel vio. ⁊ in eis ponere cāphorā ⁊ muscū lignū aloes ⁊ aliqd tale. ꝯm ꝙ voluerīs: ⁊ erit aqua optima quā postea cōmiscere poteris cum aceto. ¶ Et q aliqua ꝑdictarū aquarū forsan in dominax faciebus aliquā maculā inducere posset desiderātium nō minꝰ q; homies a peste ꝑseruari: vt ꝑ me descrptorum odoramentorum vtilitatē aliquā valeant reportare.

¶ Faciant sic. ℞. litargiri argenti. li. ß. puluerizet subtilissime ⁊ decoquat in duabꝰ libris aceti vini albi optimi vsq; ad cōsumptionē medietatis semp cum spatula cōmiscēdo deinde ꝑ filtrū distillet ⁊ in ampula bene mūda vsui reseruet. Demū. ℞. cāphore. ʒ. iij. allumis. iameni boracis. aā. ʒ. vj. musci. gra. iiij. terant omnia. quibꝰ adde olei tartari ℥. j. ß. ⁊ oīa pone in li. ij. aque. rosa. ⁊ buliāt vsq; ad cōsumptionē tertie ptis: vel plus semp cū spatula cōmiscēdo: et postea ꝑ filtrū distillet: ⁊ in āpula bene clausa vsui reseruetur: mane itaq; facie ꝑ prius cum pāno aliq̄ tersa accipiat bona domina guttā vnā aq̄ prie ⁊ aliā guttā aque secūde. deinde faciē sibi fricet. hec nāq; odore suo cōfortat spiritus fouēdo multiplicat: ⁊ vbicūq; ipsā fricaueris: mirabilem inducit albedinē. ¶ Solēt in hoc tpe poma odorifera cōfici. Pro hyeme ergo facias sic. ℞. storacis calamite corticū citri aā. ʒ. ij. been albi ⁊ rubei mēte sicce gariofilorum cardamomi ligni aloes valeriane: calami aromatici: mirtillorū aā. ʒ. j. sandalorū citrinorum: masticis camphore. aā. ʒ. j. ß. macis nucis muscate: cinamomi. ābre oçimi gariofilati aā. ʒ. ß musci. ℈. j. laudani purissimi. ℥. iij. ß. conficiātur poma cū aqua melisse: ⁊ si ipsa conficiēdo pistello calido necesse sit vti mollificata tota pasta addatur malaxādo cū manibus ambra ⁊ muscus. Et nota ꝙ si bonum purum ⁊ electum laudanū habueris mirabilia erūt illa poma. q ipm est basis in eis. ¶ Estate vero facias sic.

¶ ℞. florum nenūfaris: violarum florum buglose: ros. ru. sandalorū ru. ⁊ citrinorum spodij aā. ʒ. j. ß. cāphore. ʒ. iij. corticum citri. ʒ. ij. macis. nucis muscate maiorane: oçimi gariofilati. karabe storacis calamite. cardamomi: masticis çedoarie: ligni aloes: cubebarū aā. ʒ. ß. ambre. ℈. j. musci. ℈. ß. laudani. ℥. iij. cōquassent cū aq̄ ro. vltimo vero addatur ambra ⁊ muscus: ⁊ oībus insimul malaxatis fiant poma perforata decentis magnitudinis: hec nāq; poma modo quo supra odoranda sunt ꝑsepe. ¶ Hic tamē nota ꝙ si per te regendus lapsum aliquē in capite: pectore vel alibi habuerit: cui acetum vel odor alicuius illorū noceret addere debes vel minuere illū respiciētia lapsum. verbi gratia: siquis frigidum vel catarosum habuerit cerebrū vel pectus strictum: acetum in odoratu ⁊ similia derelinque: ⁊ alijs descriptis vtere odoramētis: vel alia confice: put tue videbit descriptōi cōuenire: q̄ ex dictis elicere poteris. ¶ Item nota ꝙ posses ex multis odoriferis suprascriptis tam simplicibus q; cōpositis puluerē cōficere: et ipsum in sindone ligare ⁊ vti in odoratu: qd facias si plus q; poma vel aliqd dilexeris ex suprascriptis. ¶ Item laudat sup oīa auerois. vj. colliget. vltimo caplo. sepe hirci vrinā odorare. qd in quadā apoteca gebenis tpe cuiusdā pestis vbi multi habitabāt facere vidi ⁊ nō vrinā. sed sepe se sup hircum ꝓijcientes ipm adorabāt: nec in illa domo dei dono qsq; mortuꝰ fuit. ¶ Itē in hoc casu multum confert gingiuas ac dentes mūdos ab oī sorde tenere sic. s. vt ipsorū ratione anhelitus cōtinue redolens egrediatur. Cum petia igitur in acceto sqllitico madefacta confricentur sepe gingiue: quo ꝑfecto cum infrascripto pulue-

re dentes sūt consimiliter fricādi. vt. ℞. salis cōmunis vsti marmoris albi pumicis coral. al. aā. ʒ. ij. corti. citri. ʒ. j. ß. masticis. ʒ. j. musci. gra. iiij. oīa subtilissime puluerizent. ⁊ oī mane ex illiꝰ puluere dentes cōfricentur. Deinde cū panno nouo in gra. tincto itꝰ abstergant ⁊ extra acetū ei sqlliticum gingiuas constringit: dentiū radices confortat: ac oris odorem bonum efficit. Puluis vero ille ab om̄i sord̄ nitidos reddit. ac eos facit albissimos. cū q̄ silr bonū facit oris odorem. Et hec de regimine p̄seruationis pestis sufficiant ad laudē ⁊ honorem iesu crucifixi. q me aliosq₃ homines ab hac tremēda peste sui piissima gratia preseruare ⁊ custodire digetur.

¶ Differentia tertia septem continet capitula.

¶ De signis febris pestilentialis tam pronosticis q̄₃ demōstratiuis. Capitulū. j.

Si quis precedēs regimē diligēter obſuauerit diuino suffragio a peste seu pestilentiali febre indubie liber euadet. et si ī aere q̄₃tūcūq₃ pestifero moret assidue. S₃ quia ꝓpter regiminis defectum pestis plurimos rapit ac deuorat iā ordinē p̄missum obseruādo de febre ac alijs apostematibus pestilentialibus ē in p̄senti differētia faciēda mentio ⁊ tractatio. ¶ Primo igit ponēda sunt signa: demū cura. qd̄ nō facile imo difficile mihi plurimū existit: cum de ipsis auctores nostri satis leuiter trāsierunt. Sed tuo pie Jesu confisus auxilio hoc opus aggredi nō formido. Imbecillem ergo meum intellectum gratia tua benigne corrobora vt huius immitis morbi tā presentia q̄₃ pronostica signa: ⁊ tandem curā sic dilucide inscribere possim. ꝙ qlibet eius valeat in cognitionē deuenire: salubriaq₃ successiue adhibere remedia. q sis benedictus in secula seculoꝝ Amen. ¶ Prio itaq₃ notandū ꝙ absq₃ pestilentiali febre potest quis peste mori. tanta ei potest esse aeris infectio venenosa absq₃ hoc ꝙ eiꝰ aucta sit caliditas naturalis: immo stat frigiditatē ad bonū intellectum sibi inesse. vt in hyeme pestilētiali frigidissima sepe cōtingit: ꝙ ille attractus aer spiritꝰ ⁊ cordis complexionē taliter alterabit ⁊ indisponet absq₃ hoc ꝙ ī ip̄is spiritibus ⁊ humoribus naturalis eorū calor supintēdatur. ꝙ opera vite ampliꝰ exercere nō poterūt. nā spiritus vitales debitum organum. in quo resideāt nō habentes cedunt forme: ⁊ egredientes de corde eum derelinquunt. et sic accidit mori: hunc mortis modū tetigit ille solennis speculator Petrus de abano in suo de venenis cᵒ. tertio Quē si quis bene notauerit. multas soluet altercationes factas inter dominū Gentilē ⁊ Johāninū de sartirana: ⁊ ip̄m petrū differētia 93ª. vt apparet in eorū scriptis super quarta p̄mi tractatu 4ᵒ. caᵒ. ij. illo. §. Et ex his q̄de₃ febribus. ¶ Notandū scd̄o ꝙ ⁊ si effimera causa bubonum nō pestilentialium possit ꝓuenire de ipsa ne de bubonibus vt sic aliam in isto tractatu haberē facere mentionē. Sed quia pestilentialis febris non solum ex quattuor humoribꝰ potest ꝓuenire: sed etiā esse potest effimera. Attende qd̄ infra describā: q̄ p̄m febrium pestilentialium varietatem cōsimiliter variāda est cura. ¶ Omnis itaq₃ pestilentialis febris signa cōmunia sunt: q̄ sine magno exteriori calore infirmum inuenies inquietum. ita vt sine apparenti causa ip̄m plus debito reperies conturbatū. Calor eni ꝓpter maximū cordis nocumentū trahit ad intra: ideo interius incendit ⁊ cōturbat. Unde refert infirmꝰ se in interioribus cauma intantū sentire: vt ardere videat: qd̄ ꝓpter vaporum venenosorum malignitatē circa cor ⁊ pulmonē existentiū accidit. vnde necessario magnificat anhelitus: vel frequētat. Aiunt cum hoc astātes in nō ꝑceptibili tempore sine manifesta occasione ip̄m a natura sua fore in moribus ⁊ alijs totaliter extraneatum. Repies insuꝑ virtutem multū ꝓstratā: pulsus vero in omni tali febre vtplurimum debilis velox ac spissus ⁊ sistoles diastole maior existit. ¶ Q₂ si cum hoc alienatio furor. ac istantia vigiliarū fuerit faciei ⁊ oculorū citrinitas cū nigredīe lingue oris amaritudīe vel salsedine cum intēsa siti a calore vl' flegmate salso hoc ꝓuenire iudicabis. In flāte tn̄ salso accidētia oīa magis q̄₃ in colera dn̄t eē q̄eta. ¶ Si āt infirmo appareat vt circa p̄cordialia suffocet ⁊ in ore dulcedinē aliquā senserit: rubedo quoq₃ in facie ⁊ oculis videat. Cūq₃ ip̄m tetigeris ⁊ faciē maxime quasi madidā ac si sudare vellet inuenies: nec ei magnus insit furor alijs signis cōit apparētibꝰ sanguinē in cā fore ꝓnūcies. ¶ S₃ si a flegmate ꝓuenit paliditas potius q̄₃ rubedo erit in facie ac om̄ia erūt quietiora accidētia ⁊ maxime ceteris paribus q̄₃ in alijs iuenies diuersitatē ī pulsu ⁊ stat qn̄q₃ in isto casu vt nō loquat. nec bene sentiat ꝓpter defectū v̄tutis animalis. Idem de melancolia dico: sed erit infirmus magis tristis atq₃ timēs cum quo de salute minꝰ sperabit. ¶ Et si vis suꝑ illa certius iudicare: considera inter cetera cōplexionē ⁊ p̄cedēs regimē deinde etatē: regionē: tēpus anni ⁊c̄. ꝑ hec eni p̄m humorē cui magis attestāt: certius iudicabis. ¶ Omnibꝰ insuꝑ febribꝰ pestilētialibꝰ: ⁊ maxime cōfirmatis ꝓpriū inest: vt oīa oleāt existētia: vt anhelitus: egestiones: vrina ⁊ sudores. Et si cū hoc aerem infectum sciueris: vel febre mori aliquot pestilentiali om̄ibꝰ seu pluribꝰ ex supradictis apparētibꝰ signis suppestilentialē febrē certissime iudicabis: de cuiꝰ natura vtplurimū est variolas vel morbillos: antracē carbunculū: vel bubonē demōstrare: qbus vel aliq̄ illorū apparētibꝰ de hac febre nullatenꝰ dubitabis: q̄ ꝓpter calor̄ retractionē vtplurimū maior in nocte existit q̄₃ in die. Infirmusq₃ nōnūq₃ ī ipsorū aliqua cadit in sincopi ac etiā eorū succedit extremitatum frigiditas. Interdūq₃ sudore frigido sudant: ac ꝓpter vētositates grossas venenosas in neruis inclusas ꝑsepe cadūt in spasmū. Et qn̄q₃ venter inflat ⁊ ylia ac si esset ydrops. fluxus silr ventris interdū eis accidit vnctuosus ꝓpter calorē intus vehemēter inclusū potētē. s. piguedinē eliquare. Et q̄ ad os stomachi materia decurrit interdum ꝑsepe eis vomitus diuersarū accidit materierū ac colorū. ¶ Urina vt dictū est de mēte Aui. tibi semꝑ certus nūcius nō existat. Si tamē a naturali sua fuerit dispositione mutata cū hec febris possit ab oībus humoribꝰ ꝓuenire suꝑ illā iudica q̄ tibi humorē peccantē demōstrat: q̄ h̄ declarare minus foret ꝓlixum: sed aliorū auctoꝝ doctrina illud clare apprehendes. qd̄ ei silr in meo de febribꝰ ꝓprijs capitulis aperte demōstraui. ¶ Si aūt tempore pestis sine manifesta occasiōe aliquē inueneris cōtristari: et de nullo alio q̄₃ de corde cōquerat cū quo ingetat ⁊ āgustiatur: ⁊ pulsus ē magnus ⁊ velox ⁊ frequens nullaq₃ sit vel pauca in facie ⁊ vrina mutatio talē scias effimerā pati pestilentialē: ⁊ siue appareat bubo siue antrax vel alia pestilētialia apostemata siue nō: vtplurimū nisi eidē succurratur: eadē moriet in die: q̄ pestilētialis aer ille impressionē suā fixit in corde: ꝓpter qd̄ spiritꝰ vitales p̄ternaturaliter iflāmauit: ⁊ sic effimerā pestilētialē induxit. ¶ Cū ḡ in isto casu infirmū videris inquietū ac p̄ter naturā suā cōturbatū cū ꝓstratiōe virtutis scias aerē illū venenosissimū impressionē suā iā in corde firmasse: q̄ sua malignitate vitales spiritus taliter indisposuit vt amplius oꝑa vite nequeāt exercere nll'a alia in corꝑe facta mutatōe: ⁊ iō tales infra paucas horas moriūtur: ⁊ credo ꝙ hoc intendebat marsilius dū dixit ꝙ effimera forsan īter pestilētiales peior existit. ¶ Ego autem āno elapso nōnullos hic vidi thiari bauuri q in v̄tute nāli ⁊ aniali cōpetēter se habebāt nec de alio q̄₃ de corde cōquerebant cū grandi angustia et ꝑturbatione intātū ꝙ dicerēt cor sibi ꝯtinue deficere: ⁊ om̄i hora vitā exalare: ⁊ nullo alio pestilētiali apostemate apparēte tn̄ mēte sana infra triginta horas mortui sunt qd̄ in alijs pestilētialibꝰ febribꝰ rarissime ꝯtingit: vt patet imo vsq₃ ad quartū mortē vtplurimū expectāt. ¶ Nec q̄s mirari d₃ si isti mortē p̄sentiāt. Nā recitat Ualerius maximus de illa vetula q̄ cicute venenū hausit: qd̄ in publico

armario reponebat ad hoc vt nolentes amplius p senectute viuere morte qn vellent possent eligere. quare in psentia Pompeij illud sumpsit venenu: z in filiarum gremio existens dicebat ipsum sentire cordi appropinquare: et cu cor sensit attigere aut: qz venenu cor ingressu e fuit mortua: z statim expirauit: z sic pestis tpe psepe accidit indubitant. Sed qz ta antiq qz moderni valetes phisici pestilentiatos fugiut tan qz diabolu: no repit hec pestis ma sic ad plenu tractata. ¶ His habitis attede deinceps aliq paucula signa pnostica: z pmo in signis qstucuq bonis nuqz confidas. Na sicut dicit ille solenis Speculator petrus de ebano allegata differetia ppriu est febri pestiletiali vt cordi inhereat: z si in alijs principalib mebris adhuc radicaliter inexistat: pot tn nocumentu sic cordi inesse q non epati vel cerebro vt stati dictu e: q de re virtus pterrita in nullo atteptat insurgere cotra morbu sed corp gubernare vt in sanitate conat. Et ideo sepe apparet pulsus bon z vrina cu q velocit moriut. Et si multi atiqui i h admirati sut no cosideraueru qlit i cronicis egritudinib vt i ethica cu ex pauca vel quasi sepe nulla z maxime in vrina varietas existat: cu quo tame infirm ptinue tedit ad morte3 Unde dicit Gentilis sup quarta pmi q quenda vidit ita leuit febriete vt neq somnu neq cibu plsolito dimitteret et hora surges cosueta facta sua vt antea faciebat. In septima vo ipm in capite sudor fridus rapuit: z stati3 peste peremptus e. Nonullos etia narrat in crisibus in fine .s. vel post paucas infra horas fuisse pestifera morte consuptos: z ipsas crises oia bona signa pcesserat: z apparent laudabiles fuerat euacuatioes: ex qbus se multu senserut alleuiatos. bonis ergo no cofidas in signis in isto casu: qre bonis quibuscuq no obstantib signis sis semp in cura sollicitus. ¶ Sincopis cerebro eueniens: sudor frigid: diuersorum coloru vomitus: z maxime ad sanguine tedes. Egestiones ligde z vnctuose: vrina nigra vl liuida: fetes anhelit: spasm vel appares ydrops: qolibet illor vtplurimu significat pditione. q si oia vel ex his plura fuerint insimul coplicata de futura morte nullatenus dubitabis. Cotraria vero no tn salute sed spem salutis aliquale ptit habere. ¶ Prostrato appetitus: nigredo lingue inquietutudo: alienatio insonietas absq signis supiorib appareutia: z si totale de infirmo desperatione no pnucient: signa attame existunt timorosa. Et hec de signis actualis febris pestilentialis sufficiat.

¶ De signis bubonis carbunculi antracis morbillorum et variolarum zc. Cap. ij.

Bubones carbunculi antraces: morbilli z varioli pse pe in his apparet febrib pestiletialib. qre de eoru signis aliqd dicedu videt. ¶ Pro quo notadu q z si bubo multiplr accipi possit. in pposito tn p apostemate emuctoriu cordis cerebri z epatis accipit q i circuitu vesicas nullas habes nec diuersoru color venulas apparentes in ei exitura nulla escara derelingt. Ex qb eius signa satis nobis existut manifesta. Quotienscuq eni in tactis emuctorijs apa talr circustatioatu ispexeri illo no ambiges ee bubobe: vn aliqs cu febre: z aliqs accidit sine febre. z aliqs e pestiletial: q itrinsecu apa demostrat: de q intelligit i pnti: z aliqs n. S3 has dias i signis pnosticis te i fra docebo. Carbunculus vo e pustula mala locu cobures cu quo e nigra seu citrina cu rubedine obscura dolore in tollerabili cu ardore: z i circuitu vesicatione escaraq; qlis ex cauterio seu cobustioe solet puenire corrupit derelinqt q tertia qrti ignis psicus seu pruna: z a nonull ignis sacer appellat: licet forte p igne psicu z p pruna Aui. ibi antracem itellexerit: vt. s. p hec noia gdus malignitatis nob daret ad intelligendu: qd est satis verisile: l3 specialius infra de antrace. c. de altoym tractare videat. ¶ Na3 antrax vt aliqui voluut nihil aliud e qz carbunculus malignat cui debita stati no fuerut applicata remedia: vn ei color primo mutat in viride: dein in nigru: vltio vero loc corroditur z vlcerat: z sic fit antrax. ¶ Et p hoc p3 prio q antrax z carbucul isto mo no differut: tame fm maiorem vl minore malignitatis intesione. ¶ Patet 2o q accipiedo antrace isto mo qualr antrax e pmo carbucul successiue fit antrax: p pus tn antrax e pustula maligna i circuitu qsdam venulas ad modum yridis habes citrinas nigras z rubeas. cui magnitudo i principio vtplurimu qnatitate leticule no excedit cu cuspide interi pressa itollerabilib angustijs z accidentiu intensissima semete ad vltimu corrodit locus: z vlcerat: z fit antru3. Ideo antrax ab antro nuncupatur: vel ab antrox grece latine pruna: seu ignitus carbo. nam sicut pruna seu carbo ignitus positus sup membrum ipsum corrodit z mortificat: ita z antrax.

¶ Carbuncul vero dicit qz membrum in quo est rubet in flammat: calet z dolet: ac si carbo sup ipm posit esset: antrum nodu facies. patet ergo ex dictis carbunculi z atracis dria: ex quibus oibus eoru signa patet subtiliter intuenti coplicando qz maxime signa pestileualis febris antescripta. ¶ Variole sunt pustule parue rotude in febre coclusa aliqua tn emineitia extra cutim eueniétes. Q. si Aui. dicat saluius fore variolas sup febre venire: qz febre sup variolas sine febre posse venire: qd esset ptra data descriptione. Dicedu e qd possibile e aliqua materia absq ebulitione ad cuti ppelli: q qn incipit putrescere ta cito ad bonu intellectu icipit variolari: z tuc febre causat coclusa. Saluius ergo variolas sup febre creticalr euenire z ipsa getare: qz modo dicto febre sup variolas accidere: vt pat3 cosideratu: z hoc volut Auic. p illu textu: quarta primi: ex q no sequit sine febre posse variolas euenire. ¶ Quaru3 signa sut febris cotinua cu quada faciei ac oculoru rubedine a qbus pter vapores ad caput ascedentes similles vt lampades egredi videat. Adest silr plenitudo ac venaru tensio cu quada in timporib pulsatioe ac capitis grauedine: z vtplurimu dulcedine in ore pcipiunt cu nariu pruritu ac dolore dorsi pter extensione vene sup dorso existentis q ptunc sanguie replent nimis: i totoq; z circa cutim maxime queda punctio sentit cu difficultate z raucedine vocis: z cu hoc multu angustiat z ingetat infirmus cui tremor cordis nonuq accidit: z pter caloze eliquantem materia in capite: cui aliq ps tendit ad oculos: z aliqua ad guttur: lachrimatur z sputu reddit grossius solito Et qz vt inquit ysaac variole ex quolibet qttuor humor possunt puenire tibi pulsus z vrina no forent significatio certa sed cu vtplurimu variole a sanguine puenīant erit vtplurimu pulsus magn plen vndos z vrina grossa.

¶ Morbilus aute est pustula parua, colerica in febre cotinua cu pua aut nulla sup cuti emineitia. Et dicit morbillus quasi morbus minutus. Hec descriptio elici pot ex dictis Aui. prima. iiij. c. de morbillis: p qua patet dria int variolam z morbillu. Et qz ita modicu differut signa variolarum sut signa morbilloru sed i morbillo accidetia oia sunt intesiora: io in ipo maior e inflamatio z maior angustia z ples lachryme. Et qz in morbillo vena dorsi e min repleta qz in variol mior adest dorsi dolor: z vt dixit Aui. variole vtplurimu pueniut a sanguie ideo cum signa finoche putride videris cu3 variolaru3 signis i hoc caplo descriptis infirmu debere variolari pnuncies. ¶ His habitis ad istoru3 signa pnostica est de cetero veniendum. Pro quo notandu q si supzascriptorum aliqd apparuerit: deinde sine infirmi alleuatoe delitescat ipsius infirmi est pditiois signum: licet in variolis z morbillis oppositu contingat interdum: sed raro tn. ¶ Amplius qzto ipsoru magis cita apparitio fuerit dumo infirmi sequat alleuiatio erit min verendum de eis. Q. si alleuiatio no sequat maior est tior: cu maiore interi mebra a quo venit significet lesione: ceteris tn paribus quato citius apparet tanto minus vereda erunt. ¶ Rursus vero qztum bubo carbuncul vl atrax a principalib mebris sut distatiora z maxime acorde tanto ceteris parib min erut piculosa. ¶ S3

cum antrax fuerit in remotiori circa diafragma punctura sentiatur cum quo sudor superueniat et maxime frigidus ꝓpinquā mortē erit ꝓnūciās. ¶Item si in directo cordis fuerit vel stomachi erit vtplurimum mortale. ¶Preterea cum antrax q̄n̄q̄ ad colorē rubeū q̄n̄q̄ ad citrinum q̄n̄q̄ ad viridē et q̄n̄q̄ vertat ad nigrum min⁹ periculos⁹ rube⁹ deinde citrin⁹ existit. Viridis vō vtplurimū ꝑditionem infirmi denunciat: niger autē mortē portendit omnino vt Auic. tertia. iiij. c. de aloym. ¶Et cum in ꝑncipalium membrorum emunctorijs q̄n̄q̄ nascat magis verendus est qui est cordis: deinde cerebri: et in. iij. epatis emunctorijs existit. Nōnulli tamē crediderunt Aui. in illo cap. de bubone intellexisse: ꝙ si sic: idē esset iudiciū: vt patet intelligenti. ¶In carbonis q̄z ꝓnosticatiōe ē ꝓsilr color attendendus. nā rubeus et citrin⁹ minor timoros⁹ existit: niger vero et viridis magis: cū quo tā in antrace q̄z in carbunculo viridi citrino vel liuido: si locus in q̄ fuerit erit exiccatus mortē ꝓpinquā significat. Juxta sentētias Hipo. ꝑ pnosticorū dum dixit. Si in egro corpe fuerit antrax vel carbunculus siue ꝑcesserit siue egrū supuenerit o p⁹ e attenderit ꝙ si exiccatus fuit locus ei⁹ vel colorē viridē vel citrinū vel liuidum ꝑtulerit: mortē dixit ꝓximā. ¶Ex bubonibus vō et si ex ipsis aliqs nōnunq̄z penit⁹ appeat sine febre: vel ex nimio labore vel repletiōe ꝓueniēs et nimio coitu vlcere aliquo in ꝓputio existēte coxis vel tibijs cui⁹ virtute vel dolore ad inguina interdū incurrūt humores apostemata ibidē generātes siue in claudicatiōe vel alio hmōi: saluior attamē oibus iudicat q̄ in exterioribus citius apparet cū accidentiū et febris remissione. ¶In variolarum ac morbillorum ꝓnosticatōe que sequūtur sūt attēdenda. s. eorū apparitio: q̄z cita vel tarda puitas et magnitudo numeri multitudo: cōtinuatio et discōtinuatio: duricies et mollicies et color: et respectu infirmi sitis et anhelitus respectu ꝑmi: que citius apparēt ceteris pibus sūt minus timorose: parue vō pauci numeri discōtinuate et molles cōsilr ceteris paribus suis oppositis min⁹ sunt piculose. ¶De colore aūt q̄n̄q̄ albi: quādoq̄ citrini: quādoq̄ viridis interdum violacei et nōnūq̄z nigri existunt coloris vnde ꝓpter varietatē colorū dicit variola: et ꝑm illum ordinē q̄to magis nigredini appropinquāt tāto magis sūt periculose: et q̄to min⁹: min⁹. ¶Debes insup febrē et alia accñtia h ꝓñtia cum h notare. et si vis ꝓnosticare recte h et illa applica simil. verbigratia variole cito apparētes parue pauci numeri discōtinuate molles et albe cum pauca aut nulla siti et anhelit⁹ bonitate cum febris et aliorum accñtiū quietatiōe salutē oino significāt. His vō ɔtraria mortem. vnum ergo istorum extremorum mortē. aliud vō salutem ꝓnunciat. Et iō h oīa signa diligēt examina ꝙ si salubria ꝓualeāt: salutē ꝓnuncia timorosa vō mortem: et pniciosa mortem. Raro tñ visum fuit variolas siue morbillos violaceos vel nigros fore et infirmuz mortem euasisse. ¶Vtplurimum q ex variolis moriunt: ex squināntia ꝑfocati pereunt: et si cōtingat exteriora non solum: sed etiam intestina variolari: vt sepe ɔtingit ex fluxu vētris tūc et ex intestinorum rasura moriunt. nōnunq̄z etiā variolati sanguinem mingunt cum q̄ si vrinam nigram videri futuram mortem ꝓnuncia: ꝙ si cum hoc fuerit casus virtutis moriunt in breui. ¶Et q̄z h quiq̄ vt dictum est. s. bubo carbunculus antrax variole et morbilli: febrē vtplurimum pestilentialez cōcomitant: ac etiā put pestilentialis de eis cōmemoratio fit in ꝑsenti: si i eoruz ꝓnosticis nunq̄z falli desideras: adde q̄ in ꝑsenti ca. annotata his que in pcedenti de ꝓnosticis pestilentialis febris describuntur. ¶Et ꝑmo virtutē cōspice: ꝙ si ɔstans fuerit bonis alijs apparentibus signis salutē ꝓnuncia. Si vero timorosa timorem et si mala signa cum virtutis ꝓstratione fuerint infirmū solum ꝑsbytero derelinq̄: q̄z est viuos et mortuos mā ducare. Et hec de bubōis carbūculi antracis morbillorum ac variolarum signis tā ꝓnostici q̄z ꝑñtib⁹ dicta sufficiāt.

¶De cura febris pestilentialis. Cap. iij.

Deinceps tam pestilentialis febris q̄z apostematū pestilentialium est cura ponēda qbus nisi in breui succursum dederis laborabis inuanum. Nam hic rapax morbus ita sine minera velocit agit ꝙ si paucas infra horas cōfirmatus quos rapit nullaz ad curā respiciens mineram deuorat immitissime. Et si qs petat terminum talis cōfirmationis horarum vt ex supradictis patet: certus terminus limitari nō pōt. Pestilential nāq̄ effimera infirmum suum triginta expedit infra horas: humoral vero quāto ex acutiori humore ꝓuenit: tāto citius se expediet. De apostematib⁹ autē patet qd dicendū ex signis pronosticis in ꝑcedenti capitulo positis. Et vt multi moderni dixerunt cōfirmatiōis cōem terminū fore. xxiiij. horarum alij. xij. alij. vj. et alij aliū etc̄. Sed cum vt patet ex dictis hoc metiri ꝓpter morbi ac corporum diuersitatē minime possit: attende q̄ infra docebo: et ad curā q̄citi⁹ potes festin⁹ accedas: nā te reddo certissimū ꝙ si hic tremēdus morbus nō fuerit cōfirmat⁹: quotquot cure bon⁹ assumpseris xp̄o iuuāte ab ipius voracissimis faucib⁹ extirpabis. ¶A cura itaq̄ pestilētialis febris ꝑmitus inchoando rerum sex nōnaturalium regimē ante scribā: p quo satis liqt aerē oī die cum odorifero igne renouādū. Deincepsq̄ ad frigiditatē et tpatā humiditatē debes cum odoriferis alterādo reducere. Habeas ergo cameras duas vel plures: et in vna aere p ignē renouato atq̄ ꝑm exigentiā alterato portetur infirm⁹. Et si possibile ē ipse ter vel quater in tali aere renouato oīni die mutet. Et si aer ille fuerit septētrionalib⁹ ventis expositus si vt ab alijs libere valeat euētari: salubrior adhuc erit iuxta sentētiā Rab. li. iij. almā. ca. de cautela egritudinum ab vno loco ad aliū transeuntium. inqt eni locū: q vento supest infirmi eligetur etc̄. Sed qualr aer renouādus atq̄ ꝑm exigentiā cum alteratib⁹ corrigēdus existit respice supra dr̄ia ꝑa. c⁰. de aeris regimie. Ibidē nāq̄ ꝑm ꝙ habueris intētiōe res tā simplices inuenies q̄z cōpositas: qbus et renouare aerē poteris et alterare. Et si in aliq̄ propinqua villa in qua sanus aer existit infirmus statim accederet: vl faceret se portari maxime si in illa domo null⁹ ali⁹ ex peste fuerit defunct⁹ securi⁹ adhuc esset: q̄z renouād in aerē cām nō haberes: sed eēt tātūmō cū odoriferis alterād⁹. ¶Preterea pticularis aspectus hui⁹ dom⁹ pōt eē talis: vt ipām habitātes ad infectionē pestilentialē disponāt. Et sic ꝓpter h interdū inficit vna villa et alia nō. Vñ nōnlli iā ob h ꝑceperūt vt in ifecta domo vsq̄ ad. xl. dies nō hitet. Alij vsq̄ ad sex menses etc̄. Et ego dico ꝙ nō est saltē vsq̄ ad tres mēses i habitāda. Nā ille pestilētie ab aspectu pticulari ꝓuenientes vtplīmū ad min⁹ p vnā durāt signorum triplicitatē. Quāto tñ pl⁹ ad illā hitādū domū distuleris: tāto melius erit. Et q̄z eandē domū hitātes vtplīmū eodē vtūt regie: et eūdem attrahūt aerē: optimū remediū ē vt cū vn⁹ infirmat alij fugiāt oēs: et maxime existētes etatis cōplexionis etc̄. In aeris ergo rectificatōe q̄z maxīe debes esse sollicitus: nā cū euētatōis cā ad corp̄ ɔtinue deferat: si debite correct⁹ fuerit: maxīa erit hui⁹ initis morbi curatio. ¶Sz in h casu vnū generale circa oēs res nōnaturales bene memorie cōmitte. Nā sūt he res i suis q̄litatib⁹ disponēde diuersimode ꝑm morbi essentiā. s. tps: anni: etatē: sexū cōplexionem artē: vtutē repletionē et aerē. Oīa eni ista ꝑm eorū varietatē sex rerū nōnaturaliū regimē habēt diuersimode variare: nā si ꝓ oibus aerē sp equalr et vno mō dispōeres cibum et potū ɔsilr ꝑpararēs et vniformit de alijs nōnaturalib⁹ rebus faciēs maximū errorē cōmitteres: tñ horum notitiā supra dr̄ia ꝑa ꝓprijs capl'is ꝑm exigētiā clarius habuisti. ¶His itaq̄ habitis ad cibi et pot⁹ regimē deuenio. Pro q nota ꝙ vtus in h casu p viā resolutiōis maxime ꝓsternit. Jō debem⁹ et si egritudo q̄tūcunq̄ sit acuta ipm infirmū ꝑsepe reficere. Nā vt dic Aui. q̄rta primi. ipse q̄z. s. medicus semp sit sollicit⁹ de eo qd magis suspe-

ctū est: vt ē virt⁹ si fuerit valde debilis aut egritudo si fuerit multū fortis ⁊c. Uñ in hoc casu plurimi eorū q̄ viriliť agūt ⁊ sup illud comedūt violēter absoluunt: ⁊ viuūt. p⁹ q̄rtū cap̄lo de cura febris pestilētial̄. Uñ Gentilis sup illo passu inq̄t q̄ spūs sūt infecti ⁊ ꝯtinue ab aere inficiunt: iō cadit appetit⁹: ⁊ ꝓsternit virt⁹: q̄re eget ꝯtinua restauratione ⁊ spirituū renouatiōe. Et iō Ras. 4° almā. ca. de feb. pestil. Hac ꝓterea laborātes passiōe ad comedēdū aliqd sunt cogēdi ⁊c. Scdm̄ g̃ virtutis tenorē sunt infirmi tales dietādi. Nā si ꝯstās valde fuerit: poteris subtili⁹ dietare: et nō ausculte s Parisiēses fundātes se sup illo affor. ꝑme ꝑticule. Ad vltias egritudīes ⁊c: q2 ꝑma die nihil dare iubent ꝓter parū aq̄ frigide aceto ꝑmixte. secūda vo ⁊ tertia die parū offe facte in colatura lētiū cū modico aceto. nam taliter dietatis vt ex dictis patere pōt vt p̄lm̄ male succedit Ex istis igit̄ modis oibus qbus poteris de ꝯseruāda vtute sollicit⁹ sis. Et q2 febriū etatū regionū cōplexionum ⁊c. varietas in potu ⁊ cibo habet dietādi modū multipl̄r variare. Attēde cōia cibaria q̄ statim scribā: ⁊ his ꝑticulariter vteris, put discretiōi tue videbit̄ cōuenire. Cōueniūt igit̄ pultes ex farina ordei vel multū ci⁹ vel auena. cōueniet ⁊ triticū cū lacte amigdalarū: vel sine. ⁊ q2 salsa sunt interdū ꝓbullianť ⁊ abijciať ꝑma aq̄. amigdon ⁊ si sia fil̄r cōueniūt. Et q2 hec vt p̄lm̄ cū lacte amigdalarū solēt ꝑparari extrahe ipm̄ cū aqua ordei. Et si hec nutribiliora facere volueris in brodio gallorū nōdū coeuntiū vel pullorum iuuenū vel hedi decoq̄ facias. sed talia brodia cum lactuca ꝯtinue sūt alterāda: vel endiuia cucurbita acetosa vel portulaca. ⁊ si in sano tpe hec orta sint multū sūt meliora: vel saltē colligant̄ tā roze ꝯsumpto. vel habeas semia cōia in notabili quātitate ⁊ aliqualr̄ ꝯquassata: ⁊ in petia rara ligata bulliant cū carnib⁹ illis. Et si inusitatū videať nō vituparē: vt in petia ligeť modicū sandalorū rubeorū vel citrinorū ⁊ modicū cāphore cū modico spodij cū berberis quātitate q̄ tibi videbiť ꝯuenire. Hec. n. vt p3 brodium ⁊ carnes potēter alterāt. cū hoc etiā mirabilr̄ confortāt: ⁊ tale brodiū ad oia decoquēda fercula ꝯueniet: atq3 siendū ꝯtusum: cū quo etiā magis carnes sic alterate cōueniunt. Et si ipsū brodiū volueris exhibere bonū cōsilr̄ erit. Sed vt sit magis nutribile facias carnes illas decoq vsq3 ad carniū sepatiōne: ⁊ inter duo incisoria vel aliť cōprimanť ⁊ tale brodiū tribuať: in quo si parū succi limōis citrāguli citri pomorū acetosorū3 acetose: ꝓputiorū vitis agreste vini berberi vel granatorū bullierit laudabili⁹ adhuc eēt aceti parū. Uel tale brodiū qđ cū oibus suis ferculis posses facere cōmisceri. habeas gallinā iuuenē3 caponē fasianū vel iuuenes ꝑdices vel carnē hedinā: ⁊ debent volatilia sine aq̄ deplumari ⁊ interiorib⁹ abiectis in frusta minuta q̄ntū poteris totū incidať. postea pone in vase terreo bñ intus vitreato vel ampulla vitrea in q̄ pone aq̄ acetose aq̄ ro. aq̄ viola. añ. ꝑtes. ij. vini maluatici vl̄ alteri⁹ albi bñ odoriferi partē ß. ⁊ ſm carniū quātitatē accipe addēdo ex succis ꝑdictis quātitatē sufficiētē: qb⁹ oibus adde sandalorū citrinorū cōquassatorū. ʒ. ij. spodij. ʒ. j. croci. ℈. j. cāphore gra. ij. ligenť in petia vel silr̄ carnib⁹ ipastenť ac ducati. 50. vel p̄les ponanť cū eis in fundo vasis: deinde vas illud diligēter obtures: sic tñ vt aliqd expiret: postea in cacabo magno aq̄ repleto ponas ad ignem clarū ⁊ sine fumo ipm̄ ꝯtinuando ⁊ addēdo cū opus fuerit aquā calidā sic vt bulliat indesinēter ⁊ hoc saltē ꝑ q̄ttuor vel. v. horas ꝯtinueť. deinde ab igne remoto caro tota bene ꝑ stamineā cū suo brodio q̄ in fundo vasis existit exprimať: ⁊ totū vsui reserueť. Et poteris tale brodiū ſm intētionē quā habueris diuersimode cōficere addēdo in eo vel minuēdo put discretiōi tue videbiť conuenire. De tali nāq3 brodio in suis qbuscūq3 ferculis tā in ꝯtuso q̄s i alijs addere poteris ⁊ erit res in h̄ casu maxīe ꝯueniēs vt pat3: poteris ⁊ infirmo de ipso exhibere simplr̄. Nā mihi tale brodiū ſm quā habui intētionē alteratū singularē3 sepe fecit honorē. Fiat etiā aliter brodiū qđ aquā carnis de qua auctores faciūt mētionē esse credo: licet marsili⁹ per aquā carnis aliud intellexerit: vt statim diceť. nā accipiūt alas pulpas pectoris ⁊ lāciolas quarūuis auiū supascriptarū oī amota pinguedine ⁊ cū filo in aliquo ꝑdictorū3 vasorū appēdūt sic q̄ fundū tāgere neqāt cū modico aq̄ ro. vini optimi ⁊ alicui⁹ ex ꝑnoiatis succis ꝑ p̄i⁹ aspse: sed deberēt he aq̄ esse in pauca quātitate: ponēdo in fūdo vasis sandalos ducatos ⁊ alia vt supra dimisso croco. s. et potes ponere parū cāphore: ⁊ in antiquo frigide cōplexiōis existēte malū nō esset ponere parū musci. deinde vas illō taliter obtureť ne spiret ⁊ in cacabo vt supra collocato ꝑ qnq3 vel sex horas bullire ꝑmittunt: ⁊ extracta carne que velut lignū sciccata ꝑmāsit aq̄ mirabilis virtutis in fundo vasis repiť quā subam vulgares in ptibus illis appellāt: et ipius duo vel tria coclearia multiplicādo spūs virtute3 mirabilr̄ cōfortāt: ⁊ ipam solā vel cū alio mixtā cū q̄ volueris poteris exhibere. Aliqū tñ aliter hāc aquā faciūt accipiēdo quodūis ex volatilib⁹ supradictis ⁊ euiscceratū ꝑ quos volūt diuidūt bolos: ⁊ est modus Aui. in de virib⁹ cordis. c. de aq̄ carnis seu carniū ⁊ cū reb⁹ supascriptis i vase bñ obturāt: postea aquā extrahūt vt supra: quā tamē min⁹ imediate descripta nō laudo. Alij etiā aquā illa3 faciūt ad alembicū vitreū cū claro ⁊ lēto igne: quā si feceris ex alis ⁊ lāceolis solū erit laudabilior amota oī piguedine. ⁊ in facias vt libet. Laudarē tñ vt vesica alembici in balneo marie locareť: q2 virtus ignis in aq̄ derelicta minor multū foret. Et istis modis aquā cōficiendo aquā carnis reputo. Marsili⁹ tñ in receptis suis sup ꝑmā quarti. iij. ca. de regimine vomit⁹ accidētis in febrib⁹ sic aqua3 carnis ꝑficit. s. habeať caro hedina q̄ cū lōgis lardonib⁹ infiltreť: ⁊ ſm intētionē quā habueris cū aq̄ ro. vino citoniorū vel alio ꝯsili sepe aspsa in veru decoquať. deinde in collatello bñ coopto. parū dimittať. postea iter duo incisoria fortiter cōprimať: ⁊ qđ egrediť aquā carnis appellat. Et ego puto poti⁹ hūc succū carnis appellari ꝯdignū esse sed nō ē de noib⁹ curādū. tali g̃ succo ſm tuā itētionē alterato vtere si libuerit. S3 vt mgr̄ali⁹ fiat: accipe quā vis ex auib⁹ supascriptis vl̄ carnē hedinā ⁊ int⁹ sue i corpib⁹ pone sandalos cāphorā ducatos: ⁊ alia put supra te docui: ⁊ in veru debite cocta cū igne sine fumo exp̄he quē ifirmo solum vel cū alio mixtū succū tribue: ⁊ erit res mira in h̄ casu. Laudat etiā Ra. x. almā. c. allega. pultē ex farina ordei cū lacte acetoso factū ⁊ lac acetosū silr̄: qbus vtere si libet.

His vtiq3 ferculis ē vtēdū dū sic debilē ac ꝓstratā vtute3 cōprehēderis q̄ refocillata ad alia cibaria magis nature assueta gradati poteris deuenire: q̄rū doctrinā supra dīa iij. ꝑprijs cap̄lis habuisti: ⁊ tu vide ibi ⁊c. Circa potū bibat aquā ordei: ⁊ vt mgr̄ali⁹ fiat in fundo vasis in q̄ coquitur pone aliq̄s ducatos vel laminā aureā ignitā i tali aq̄ facias extingui ꝑsepe: ⁊ interdū de tali infridata aq̄ in potu magnā q̄ntitatē sumere pōt: q2 ꝓderit mirabilr̄: maxīe si iuuenis fuerit coleric⁹: ⁊ in tpe calido ⁊c. Nota tñ q̄ si gr̄a pot⁹ deť hec aq̄ debet aliqs ⁊ succis ꝑdicit misceri cū ea: puta arātij limōis berberis vel alteri⁹ ꝑnoiati. acetum q3 aq̄ ꝑmixtū maxīe laudať in hoc casu: poteris ⁊ çucchar rū ro. cū aq̄ facere cōmisceri vel aliquā ex mixturis iferi⁹ describēdis ⁊ i potu tribuere. Et si febris illa pestilētialis fuerit flātica: vt ꝯtigit iterdū: l3 raro. vinū al. cū aq̄ ro. per mixtū maxīe laudať in hoc casu. Poteris ⁊ çucchar ro. cū aq̄ facere misceri vel aliquā ex mixturis inferi⁹ describēdis ⁊ in potu tribuere. Et cuiuscūq3 spēi sit hec febris si vtutē valde ꝓsterni cōcerneres: da parū vini de meliori qđ repiť: puta vnacinū: vel ꝯsile aq̄ ro. ꝑmixtū: q2 spiritus mltiplicādo vtutē potēter ꝯfortat. Cūq3 febris ⁊ illa accidētia remittūť gradati ad sanorū dietā accedas. His igitur de cibo ⁊ potu breuiter expedit⁹ p3 qd de ianitiōe ⁊ repletiōe dicēdū. nā sepe ⁊ parū ifirmo ē tribuēdū. Supfluitates q3 put te ifra docebo sūt educēde. Procures ifu-

per infirmū tuū semꝑ ꝓmittēdo salutē letū ꝓ posse tenere
et ip̄m qb⁹ sciueris modis a pestis imaginatiōe distrahe-
re cū verbis iocosis cātilenis ac dulcib⁹ melodijs vt cū cy
thara: lyra vel alijs h⁹ musicalib⁹ instr̄is. ¶ De somno et
vigilia ⁊ si nōnulli eos ꝑcipiūt nō dormire: ne. s. ab itra ve
nenū includat̃. Dico q̄ si h̄ forsan ꝯueniret ī ꝑma die nā
li vt flōmia fieri possit ⁊ aliq̄ statim describēda an̄q̄ȝ mor-
bus ꝯfirmet̃: postea tñ ad dormiēdū ꝓuocādi sūt ne sp̄us
ꝑ vigiliā nimiū resoluat̃. Et si antrax bubo vel carbūcu-
lus in his febrib⁹ appuerit ad vigilādū infirmi cogēdi sūt
nā cū nā māiā illā intoxicatā expellere conat̃ somn⁹ itra
illā retrahēs talē opationē īpediret: versus tñ aurorā pau
lulum dormire debēt: ne vigilia fiat spirituum resolutio.
¶ His habitis ad medicinalia ꝯdescēdo q̄ ꝑm feb. varieta-
tē sūt ꝯsil̄r variāda. nā si solū foret effimera ⁊ in corꝑe il-
lo repletionē aliquā nō ꝑcipias alterātia solū sufficerēt:
q̄ ex dicēdis ꝑte eligere scies. Et si fuerit hūoralis ⁊ ab il
lo ꝓuenerit q̄ȝ a sanguine erūt illi hūores ꝑm doctrinam
Aui. euacuādi. Si vō a sanguiē fiēda ē minutio: ac etiaȝ si
hūores alios cū sanguiē cōcerneres: erit sil̄r fiēda flōmia.
Sed nota cū statim ad infirmuȝ accesseris ante oia aliq̄d
vnū ex infrascriptis pestis beçoardicis eidē tribuas ī po-
tu. ¶ Primū ⁊ suꝑmū ē. ℥. ß. vel. ℥. j. aq̄ supius descripte
ōria. ij. tractatu. ij. ca. iij. cū. ʒ. j. alicui⁹ ex pulerib⁹ ibidē de
scriptis: vel. ℥. ß. alicui⁹ ex illis cōfectiōib⁹. Et si aquā illā
nō haberes da parū vini aqua ro. ꝑmixti cū illo puluere
vel ꝯfectiōe ⁊c̄. ¶ Vel. ℞. aq̄ ro. aq̄ scabiose sirupi de ace
tositate citri: vel de ribes: vel alicui⁹ approbati siru. an̄. ℥.
j. ß. misce ⁊ in potu tribue. ⁊ si poneres loco aque scabio-
se aquā tormētille optima esset. ¶ Itē. ℞. sanguis huma.
sanguis tasonis an̄. ʒ. ij. radi. tunici diptami gentiane tor-
mētille morsus diaboli accipiēdo radicē ⁊ herbā sil̄r croci
an̄. ʒ. j. fiat puluis de quo exhibe. ʒ. ij. cū vino aq̄ ro. ꝑmixto
Hūc nāq̄ȝ puluerē a quodā fide digno habui: q mihi retu
lit se nunq̄ȝ alicui pestilētiato statim a ꝑncipio tribuisse q
nō euaserit si flōmia ⁊ alijs ꝑm exigentiā fuerit bñ guber-
natus. vñ ingrediētib⁹ iuspectis eū puto mirabilē fore in
hoc casu: ⁊ tu ip̄e vtere audacter. ¶ Aui. vō in isto casu sta
tim dabat lutū armenū cū vino aq̄ ro. ꝑmixto vt ip̄e: ij. ca-
none. ca. de luto ar. testat̃. ⁊ si tu hūc tribuere volueris: fa
cias sic. ℞. aq̄ ro. ℥. ij. vini albi odoriferi vel alteri⁹ bñ cla
ri ⁊ subtilis. ℥. j. boliar. subtilissime triti. ʒ. j. misce ⁊ in po-
tu tribue. ¶ Et nota q̄ si infirmi tales potōes euomuerit
signū est venenū in corde iā magnā ip̄ressionē fecisse: q̄r
statim cū vino vel alio ore abluto aliā tribue potionē: ⁊ h̄
facere debes si euomuerit. si vō nō in ꝑmis q̄ttuor diebus
stō vacuo oi die bis vel ter. Ego aūt nullū adhuc vidi qui
ꝑmā retinuerit potionē q nō euaserit. ¶ His factis si mor
bus tibi inducias dederit cōes educ sup̄fluitates si nā ꝑ se
nō fecerit cū clisteri vel suppositorio cōi ne ad intra ꝑꝑ fle
bothomiā trahant̃: deinde statim fac flōmiā. ⁊ q̄r solū pe-
stilētialis febris hic curā ponere intēdo ad opposita pesti
lentialia aliter nō habēdo respectū: q̄r eorū cura ꝑticula-
riter infra deo adiuuāte ponet̃. Dico q̄ si hec febris a san
guine ꝓuenerit statim de vena media flōmādus erit infir
mus si se aliqual̄r senserit aggrauatū vel a basilica si ma-
gis ab inferiorib⁹ ꝑtib⁹. vel de saphena si magis de suꝑio-
rib⁹ ꝑtib⁹. Et debet sanguis extrahi in notabili quātitate:
nō tñ vsq̄ȝ ad sincopim vt nōnulli in hac cura ꝑcipiunt: si
ꝑ sincopim ꝓprie dictā intelligāt descriptā ab Aui. vnde
cima tertij tractatu. ij. ca. de sincopi. q̄ est destructio maio-
ris ꝑtis ⁊c̄. Et tales se fundant sup isto affor. ꝑme ꝑticule.
Que egerunt̃ nō multitudinem ꝯsiderari oportet ⁊c̄. vbi
Hypo. dicit. vbi ⁊ oportet ad defectionē deducere. ⁊ Gal.
in cōmēto ibi. Mirabil̄r inq̄t exꝑti sum⁹ ⁊ maximū inue-
nimus iuuamētū. s. in flōmando vsq̄ȝ ad defectionē. Sȝ si
ꝑ sincopim intelligāt lipotomiā quā q̄ñq̄ȝ auctores accipi
unt ꝓ sincopi. Et ē lippothomia defectio animositatis. Dr̄
enim a lippos q̄d ē defect⁹: ⁊ thimos anim⁹ quasi defecō

animi. Dico q̄ flōmia ad istū intellectū vsq̄ȝ ad sincopim
fieri pōt. ⁊ hoc voluit Hypo. ⁊ ꝑꝑ hoc forsan dixit vsq̄ȝ ad
defectionē ⁊ nō sincopim vt daret ꝑ defectionē intelligere
lippothomiā. ⁊ hoc voluit Gal. ⁊ alij. Tamē cū dicūt infir
mū debere vsq̄ȝ ad sincopim minui: q̄r īproprie accipiunt
sincopim. s. ꝓ lippothomia vel defectiōe. ¶ Ex quo īfero
q̄ Auerro. 7°. colliget male medicos īprobauit cū arguit
q̄ in cura sinoche natura nunq̄ȝ euacuat vsq̄ȝ ad sincopiȝ:
ergo medic⁹ hoc facere nō debet: cū sit nāe minister q̄d pȝ
nā ꝑ sincopim medici sincopim ꝓprie dictā nō intelligūt
vt statim dictū est: de q̄ vt spero suū intelligebat argumen
tum. ¶ Preterea nec argumētū ꝯcludit. Nā nō sequit̃: h̄
nā nō facit: ḡ illud medic⁹ facere nō debet: q̄r si nā in aliq̄
ꝑ crisim euacuādo māiā fuerit nigra: illud medic⁹ artifici-
aliter facere debet: vt secūda q̄rti: ⁊ in locis q̄ȝ plurib⁹ au-
ctores ꝑcipiūt. ¶ Itē si nā ꝓduxerit sextū digitū illuȝ ab-
strahere deberem⁹: q̄d nā nō faceret. ⁊ sic patet argumen
tū nō valere q̄d ē validi⁹ q̄d ip̄e facit. Sed ad alia q̄ ipse fa
cit ibidē facilis ē r̄nsio: vt pȝ ꝯsiderāti. ¶ Sed his omissis
dico vt supra q̄ fiēda est flōmia: ⁊ si alie circūstātie ꝯueni-
rēt facere ip̄am vsq̄ȝ ad lippothomiā forsan nō esset inutile
Laudo tñ vt in hoc casu potius fiat secundatio: vt voluit
Aui. ꝑma q̄rti. cap. de cura sinoche. ¶ Et si hec febris ab
alio hūore q̄ȝ a sanguiē ꝓuenerit quē cōmixtum sanguini
iudicares egrū flōmiçare sil̄r facias. Q̄ȝ si ꝑꝑ etatē aut ali
ud facere nō posses vētosas in spatulis ꝑm q̄ habes intē-
tionē vel circa nates apponas: ꝑme. n. vicarie medie ⁊ se-
cūde basilice existūt vt ē de mēte Aui. vbi supra. ca. de flō-
mia dictū est. ¶ His diligēter factis nota q̄ ⁊ si sanguis in
isto casu purefactioneȝ ab aere venenoso vt pl̄m recipiat:
pōt tñ. ad hāc putrefactionē recipiēdā diuersimode dispo
ni. q̄ñq̄ȝ eni ab intra absq̄ȝ alicui⁹ extrinseci admixtione: ⁊
q̄ñq̄ȝ ꝑꝑ hūoris alteri⁹ admixtionē: puta colere ⁊ tūc red-
dit̃ debito subtilior: aut flegmatis aquosi ⁊ ē aquosior de-
bito: aut grossi flegmatis: ⁊ sic ē debito grossior. hec si bñ
inspexeris senties Aui. voluisse ꝑma q̄rti caplo de febre
sanguis. ⁊ hec diuersitas cognoscit̃ ꝑ sanguis inspectiōeȝ
vt Aui. ibi. ca. de signis. hec. n. veritas habet curā aliqua-
liter variare. Et iō si ꝓuenerit ex sola sanguis putrefacti-
one nulla alia alteri⁹ humoris admixtiōe copiosior fiet ce
teris parib⁹ flōmia q̄ȝ facta. ¶ Et si vēter fuerit stiptic⁹ cū
infrascripto clisteri lenire poteris. vt. ℞. malue blitis ma
trū vio. an̄. M. ij. fiat decoctio: de qua accipe li. j. ⁊. ß. ī qua
dissolue cassie pulueris çucchari an̄. ℥. j. olei vio. ℥. iij. sal
cōis parū: ⁊ fiat clistere. ¶ Et si egritudo patiat̃ inducias
aliquā ex potiōib⁹ ꝓbeas infrascriptis: vt. ℞. capillorū ve
neris: florū lupullorū boraginis buglosse vio. an̄. M. ß. ta
marindorū. ℥. ß. prunorū numero decem: fiat decoctio. de q̄
accipe. ℥. iij. in qua dissolue māne vel cassie. ʒ. x. sirupi vio.
℥. j. ⁊ fiat pot⁹ quē ꝑ duas horas ante prādiū tribue calidū
¶ Vel potionē de duob⁹ granatis quā te docet Aui. prima
q̄rti. ca. de febre sanguis vt. ℞. aq̄ çucchari. ℥. j. fiat potus
Et si addideris. ℥. j. sirupi vio. meli⁹ erit. hoc eni lenitiuū
mirabile ē in hoc casu. ¶ Hoc facto ad vlteriorē sanguis
putrefactionē ꝓhibendā ⁊ inductā venenositatē remouē
dam facias hoc. ℞. sirupi de acetositate citri vel de ribes:
vel de succo acetose vel de limonibus. ʒ. vj. aq̄ acetose aq̄
ro. an̄. ℥. ij. vini granatorū. ℥. j. ⁊. ß. fiat iulep aromatiçatuȝ
cū sandalis citrinis vel trocisсis de cāphora vl̄ aliquo ex
pulueribus antescriptis q̄ sunt pestis beçeardica. ⁊ de tali
sepe bibat cū aqua çucchari vel aqua simpl̄r cocta. pōt eti
am de ip̄o bibere sine aqua quādocūq̄ȝ velit. Et si nulluȝ
ex suprascriptis sirupis haberes pone. ʒ. vj. çucchari ta-
berçet loco siruporū addēdo. ℥. j. aceti albi. ¶ Vel facias
sic. habeas herbā ⁊ radicē tunici diptami pimpinelle: tor
mentille: de quib⁹ ad elembicū aquā facias. postea. ℞. aq̄
rum suprascriptarū an̄. ℥. iij. aq̄ scabiose. ℥. vj. aque rosate
℥. iij. vini granatorum. ℥. j. ß. aceti. ℥. j. alicui⁹ de sirupis su
prascriptis. ℥. j. vel çucchari tabarçet tantūdem fiat iulep

aromatiçatū vt supra. ¶ Uel facias sic. ℞. succi acetose. ℥ viij. succi boraginis buglosse pomoꝝ redolentiū añ. ℥. iiij herbarū supra scriptarū añ. ℥. j. aqua ro. li. j. vini granatorum. ℥. j. ß. aceti albi. ℥. ij. çucchari tabarçet li. j. ꝛ ß. fiat iulep aromatiçatū vt supra. Et si feceris ipm coqui ad spissitudinē sirupoꝝ cū quib⁹ postea libuerit ags poteris iulepiçare ꝛ de ipo iulepiçato poteris. ℥. iiij. in potu tribuere in auroza. s. vt cōiter faciūt practicātes: ꝛ erit odꝛ gestiuū bonum. Et nota vt sepe dictū est ꝙ herbe ꝛ alia ex ꝗbus trahunf succi in sano aere colligi debēt: ꝛ debes succos accipere eoꝝ p prius facta residētia. ¶ Uel facias sic. ℞. sirupi de ribes vel alteri⁹ ex pretactis. ℥. iij. aque ro. aq̄ acetose añ. ℥. ij. ß. aq̄ tormētille. ℥. ij. misce. p duab⁹ vicib⁹ vel p delicatis clarifica aromatiçādo vt supra. ¶ Cōueniet etiam in hoc casu iulep vltramarinū qḋ cōiter ipsapte tenere solent apotecarij: ꝛ interduꝫ fit ab eis: ꝛ interdū portaf de damasco. Et si tu talē facere volueris: facias aquā ros. in qua pone cāphore ꝛ parū musci: ꝛ de tali aqua cū çuccharo tabarçet iulep facere poteris: qḋ erit satis laudabile in hoc casu. ¶ Et nota ꝙ si poneres de sandalis rubeis ligatis in petia rara p pri⁹ in infusiōe illius aq̄ ꝛ postea exprimeres eos fortiter cū aqua postea faceres iulep redderetur meli⁹ ꝛ magis colozatū: ꝛ tu facias si libet. ¶ Ex cōfectionib⁹ vtere manuchristi cū perlis: ꝛ si est diues facias oēs cōfectiones deaurari: vel vtere diacorallis: vl' hac mixtura quā faciūt cōiter practicātes. ℞. cōserue ro. boraginis buglosse vio. añ. ℥. ß. cōserue nenufaris. ʒ. ij. manuchristi cū perlis li. ß. fragmētoꝝ oim lapidū preciosoꝝ. ʒ. ij. alicui⁹ ex pulueribꝰ beçeardicis. ʒ. ij. folioꝝ auri numero. xij. fiat mixtura ꝛ deauref: de qua sepe comedat atqꝫ ꝺ ea bibat cū aqua frigida loco çuccari ro. ¶ Uel facias sic. ℞. quattuoꝛ cōseruarū supꝛascriptarū añ. ℥. ß. cōserue florū nenufaris. ʒ. iij. çucchari albi vel manuchristi cū perlis li. ß. margaritarū. ʒ. j. sandaloꝝ omniū corallo ꝝ ru. seminis acetose. corticū citri añ. ℈. j. ossis de corde ceruī grana. viij spodij. ℈. ß. alicui⁹ ex puluerib⁹ sepe dictis. ʒ. ß. folioꝝ auri numero duodecim: fiat mixtura deaurata: qua vtere vt antescripta. ¶ Et si vis facere ꝯfectionē solidā accipe pulueres immediate antescriptos ꝛ li. j. çucchari dissoluti cū aqua rosarū: ꝛ cū qua fi coctū fuerit adde in fine cōserue buglosse. ℥. j. ꝯserue nenufaris. ℥. ß. decoque debite: deinde adde pulueres ꝛ fac cōfectionē in morsellis vel in modum opiate ipam deaurādo. ¶ Et nota ꝙ si vis aquā ro. mirabilē p cōsilibus cōfectionib⁹ accipe aq̄ ro. ex rosis siluestribus li. vj. vini maluatici vel alteri⁹ odoriferi libraꝫ mediā: camphore. ʒ. ß. musci. grana. iiij. abradatur camphora ꝛ coquasseī muscus: deinde pone oia in alembico vitreo ꝛ debite lutato ꝛ cū lento igne ꝛ sine fumo aquam extrahe: que semel aut pluries reiteref ꝛ poteris ipam facere sine vino ꝛ musco ꝛ poteris alia addere vel diminuere fm intētionē quā habueris: ꝛ sic habebis aquā odoriferā ꝛ cordialē put volueris que erit mirabilis in hoc casu. ¶ Itē posses aliter ꝯfectionē facere sic. ℞. si. de acetositate citri vel alterius pnominati li. j. ꝛ decoque vlteri⁹ donec ad spissitudinē veniat oppiate: cui adde pulueres supꝛascriptos: ꝛ fac confectionē deaurādo vt supra. ¶ Aui. ꝛ Rab. in trociscis de cāphora magnā habēt deuotioneꝫ: quos pcipiūt infirmis sepe tribuere in die. Et qꝛ sūt vtplimū in appetitu pstrati in puluere tales trociscos recipere nequeūt. Accipe ergo de his. ʒ. ß. cū li. ß. çucchari dissoluti cū aqua ro. fac cōfectionē solidā: vel cū siru. fac i modum opiate: ꝛ deaura vt supra. ¶ Uel aliter. Accipe trociscoꝝ de campho. pul. beçeardici pesti añ. ʒ. ij. çuc. vel siru. q̄ꝫtū sufficit: ꝛ fac cōfectionē vt supra. ¶ Et qꝛ intentio tua esse debet in cōfortādo corꝫ ab intra q̄ꝫ ab extra vt talī impressioni resistere valeat: laudāt auctores ꝛ maxie Rasis x⁰ Almāso. caplo de febre pestilentiali: vt eoꝝ pectora ex sandalis cāphora ꝛ aqua ro. epithimenf. Et si magnū vides incēdiū: ꝛ hoc vti velles medicamine: facias sic. ℞. aque ro. li. j. sandal. oim añ. ʒ. j. ß. cāphore. ʒ. j. misce. Ego aūt plus laudo cor solū epithimare: qḋ tñ in alijs febrib⁹ nō pestilētialib⁹ mā existēte in spūalib⁹ regulariter fiendum nō esset nisi mā tali p prius euacuata. ¶ Sed qꝛ multa facere cogimur in tali febre pestilētiali. Ideo si infirm⁹ magnū intus cauma nō sentiret facias sic. ℞. aque ro. li. j. aque buglo. aque vio. aque melisse añ. ℥. iij. sandalo. oim corallo ꝝ vtriusqꝫ ro. rub. been albi ꝛ rubei añ. ʒ. j. spodij: corticū citri añ. ʒ. ß. croci. ℈. j. ossis de corde cerui. ℈. j. fiat epithima cordi cū sindone vel drappo de grano. ¶ Q si magnū cauma in corde psenserit: vel circa ipm cor facias sic. ℞. aque ro. li. ß. aque viol. ℥. iij. aque buglo. aq̄ nenuf. añ. ℥. ij. ß. aceti. ℥. j. sandaloꝝ oium rosarū ru. spodij corallorū vtriusqꝫ añ. ʒ. j. corticuꝫ citri cāphore añ. ʒ. ß. croci. ℈. j. ossis de corde cerui. ℈. ß. fiat epithima cordi. vt supra. ¶ Sed nota ꝙ nunq̄ꝫ debes talia epithimata cordi infirmi actualiter frigida approximare: sed drappū aliqualr' expressum vel sindonē in manu calida debes aliquātulum retinere vel ad ignē paululū ostēdere: vt actualis illa frigiditas aliqualr' mitigef demū approxīa cordi. ¶ Et debes pariter odoramēta cōficere: q̄ sic facias. ℞. aq̄ ro. supius descripte vel cōis si aliā nō habes. ℥. vj. aq̄ vio. aq̄ floꝝ nenufarū añ. ℥. iij. sandaloꝝ citrinoꝝ. ʒ. iij. trociscoꝝ de cāphora. ʒ. ß. cāphore. ʒ. ß. musci gra. v. aceti. ℥. ß. misce: et in ampulla repone: quā infirmus sepe odoret: vel spōgiam vel sindone de grana immergas: quā in manu teneat ad odorandū: vel alius sibi sepe ad nares applicet. ¶ Insup cū testiculi sup totū calorē reflectere habeāt: debes ipsos cū aliquo epithimate cōfortare: qḋ sic facias. ℞. vini maluatici vel alteri⁹ albi bene odoriferi. ℥. ij. aq̄ ro. ℥. viij. musci. gra. j. misce. Et petia intus madefacta ac aliqualr' expssa testiculis applicef: q̄ desiccata iterū renouef. ¶ Si igitur bene diligēs circa ista. talis. n. moras nō patif ꝗb⁹ sollicite ac ordinate pparatis ꝛ approxiatis si mām euacuandam iudicaueris. facias sic. ℞. capil'. ve. floꝝ bora. buglo. violarū lupulloꝝ añ. M. ß. prunoꝝ nūero decē tamarindoꝝ. ℥. j. fiat decoctio. ꝛ si aliquas ptes colere aduste cum sanguine fore pmixtas cōcerneres: vt est verisile paꝝ epithimi in fine quasi decoctiōis addere poteris: de q̄ accipe ℥. iij. ß. in qua dissolue māne vel cassie. ℥. j. diaprunis nicolai siue scamonea. ʒ. vj. vel. ℥. j. vel diacatalicōis descriptione cōi. ℥. ß. vel. ʒ. vj. siru. vio. ℥. j. fiat potus: vel da decoctionē fumiterre: descriptione Mesue. Et nota bn̄ has doses augere vel minuere fm virtutis tenorē ꝛ alias circūstantias in exhibitiōe solutiuoꝝ reqsitas quas bene memorie recōmitte. ¶ Et inter cetera caue ne eadē die duo exhibeas solutiua ne ad illud deuenias icōueniēs ad qḋ nōnulli deuenerūt moderni: q videntes primū solutiuū ita citā vt vellēt opatiōnē nō facere exhibēt scdm cū quo non solū humorē quē q̄runt interdū euacuāt sed cū hoc aīam Ideo dicebat Aui. pma pmi. ca. v. Duas ptere a medicias venire soluētes in die vna cōtingere est timorosū ꝛ extra rectitudinē. ¶ Et si infirm⁹ tuus potionē recipe nō valeret. facias sic. ℞. diacatalicōis. ʒ. vj. vel diaprunis. ℥. j. çucchari albi q̄ꝫtū sufficit: ꝛ fiat bolus deauref. ¶ Si vo colerā cōmixtā sanguini iudicares dare poteris de cōfectiōe de māna supꝛascripta. ʒ. ij. vel electuarij de succo ro. talū dem: vel da aque fructuū vel decoctiōis capilloꝝ veneris mesue. ℥. iiij. plus vel minus fm ꝙ videf cōuenire. Aliō si opus fuerit fm exigētiā solutiuū addēdo. ¶ Uel pone si sanguinē p admixtionē flāue interdū cōcerneres in. ℥. iiij. alicui⁹ ex decoctionib⁹ supꝛascriptis turbith. ʒ. j. ℈. ℈. j. ꝛ p diē i infusiōe pmitte. deinde aliqualr' calefacta fortē fieri facias expssionē: cui adde. ℥. j. māne vel cassie. ¶ Uel da. ʒ. j. pillularū de yera simplici Gal. Et si forti⁹. ʒ. j. pillularū cochiaꝝ almā. ſꝫ i oib⁹ his sit aloes loti: qꝛ meli⁹ erit ¶ Uel facias sic. ℞. turbith. ʒ. ij. ℈. ℈. ʒ. ß. agarici. ʒ. ß. salis gēme spice nardi añ. ℈. ß. fiāt pillule cū suc. ro. dosis est a. ʒ. j vsqꝫ ad. ʒ. j. ß. ¶ Si autem hec febris a colera prouenerit

erit rarissime ĩterpolata: sed semꝑ vl̕ vtplurimū tertiana cōtinua vel causon: ⁊ cū hec colera in venis ꝓpinqs cordi potiꝰ putrescat: ⁊ si talis febris ꝓpter colere varietatez haberet curā aliqualr̕ variare: facias tñ ꝓut infra te docebo: quia tuo infirmo deo dante bonū erit. nā siue sit colera pura q̄ putrefiat ꝓpter cām existētē in seipsa siue non: qꝺ fit ꝑ admixtionē flegmatis: siue minoris fame ex admixtione melācolie: vt habet̕ ꝑma primi. caplo de humoribus. vtere tñ sex rebus nō naturalibꝰ: vt supra descriptis.

⁋ Et si colera siue flegma salsum a quo potuit talis febris ꝓuenire cōmixtū sanguini iudicares qꝺ ex vrine grossitie atqꝫ intēsione ꝑcipies: facias vt supra flebothomiā sed nō ita copiosam vt fecisti p̄cedentē cū sanguis frenū colere existat. ⁋ Et a quouis humore ꝓueniat virtute ⁊ ceteris ꝯsentiētibus flebothomiā fieri laudo in tali febre: maiorē tñ vel minorē fm ꝙ humores videris cū sanguie cōmisceri. ⁋ Nō tanta istis tꝑibus in tali casu reꝑitur in flebothomia cōfidentia: ꝙ infirmi flōmati semiliberatos se iudicāt: attamē in flebothomādo semꝑ auisatꝰ existas. nā ipsa debite facta est huiꝰ morbi cura potissima. ⁋ Infirmo ergo flegmato si a colera pura vl̕ minoris fame febris ꝓuenerit: his vtere q̄ ponūtur in cura febris a sanguine colere ꝑmixto ꝓueniētis. Et si a colera nota his que in febris a sanguine ꝑmixto flāte curaz notaui. Sed solutiua debēt aliqualr̕ variari. nā in ꝓueniēte a colera pura facias sic. ℞. capilloꝝ vene. violarū floꝝ lupuloꝝ añ. quartam partē ma. vniꝰ. prunoꝝ iniubarū añ. numero. viij. sebesten tamarindoꝝ liqritie rase añ. ℥. iij. fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iij. ß. in qua dissolue māne vel cassie. ℥. j. electuarij de suc. rosarū vel cōfectiōis de māna. ʒ. ij. sirupi violа. ℥. j. ⁊ fiat potus. ⁋ Vel facias sic. ℞. reubarbari. ʒ. ij. spice gra. sex. infūde in aq̄ lactꝭ vl̕ aq̄ endiuie. ℥. j. ß. vini albi. ℥. ß. stet saltē ꝑ horas octo in infusiōe: deinde facta exp̄ssione adde māne vel cassie dissolute cū antedicta decoctione. ℥. j. siru. vio. ℥. j. ⁊ fiat potus vt supra. ⁋ Vel facias sic ℞. corticū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥. j. infūde in aqua lactis cū modico mellis: ⁊ ꝑ otē naturalē in infusiōe maneat Deinde facta expssione adde cassie vel māne. ℥. j. siru. viola. ℥. j. ⁊ fac potionē. Ille due infusiōes sunt solutiua bene domestica ⁊ bñdicta: qbus vtere si placet. ⁋ Si autem ꝓuenerit a colera minoris fame q̄ fit ꝑ admixtionē melācolie in se genite vel ꝓuenientis ab extra oibus similiter vtere suprascriptis. sed loco electuarij de succo rosarum vel cōfectiōis de māna potes vti cōfectiōe amech mesue. et loco mirabolanoꝝ citrinoꝝ mirabolanis indis. ⁋ Et si infirmus potiꝰ pillulas appeteret facias sic. ℞. pillularū de reubarbaro: pillularū indarū: vel de lapide laçuli mesue añ. ʒ. ß. fiant pillule septē. ⁋ Et si bolū appeteret facias sic. ℞. cōfectiōis amech electuarij de succo rosarum añ. ʒ. j. ß. çucchari albi q̄ꝫtum sufficit: ⁊ fiat bolus ⁊ deauretur. ⁋ Et si ꝓuenerit a colera nota qr citrina vel vitellia qꝺ tñ raro cōtingit ⁊ rariꝰ a flegmate nisi salsuz fuerit posses in suis iulep vl̕ sirupis addere aquā melisse ⁊ buglosse in maiori quātitate: ac vti sirupo de corticibus citri. Et super cor primū descriptū epithima ponere: cū ita frigidum vt secundū nō existat: neqꝫ tūc in corde tāta debet esse caliditatis intēsio: ⁊ vniuersalr̕ debes facere totum regimen ad minꝰ frigidū declinare: ⁊ adhuc minus in febre a flegmate ꝓueniēte. Et si euacuatiōe indiges vtere electuario indo vel diasinitiōe vel infusiōe de turbith supra scripta. Et etiā in hoc casu ꝯueniūt pillule aggregatiue mesue. ⁋ Et si hec febris a flegmatū ꝓuenerit varietate ĩ cura varietatē maximā recipet ꝓpter flegmatū varietatem. Sed a quocūqꝫ ꝓueniat flegmate facias vt imediate dcm̄ est. ⁊ de his sic breuiter trāseo. Nā febris pestilētialis rarissime vt dictū est interpolata reꝑitur. qr materia ipsam efficiēs in corde vel venis sibi ꝓpinquis semꝑ vel vtplrm putrefit: cuius fuligo ad cor cōtinue ꝓueniens: febrē causat cōtinuā. ⁊ hec materia vtplurimū est sanguis vel colera adusta vel flegma salsum raro colera rubea ⁊ rarissime flegma. ⁊ ideo ꝓ cura talis febris sufficiāt q̄ dicta sunt.

⁋ Nec mireris si hic ꝓut in cura taliū febriū puta colericarum flegmaticarū ⁊ melācolicarū in ꝓprijs caplis in tractatu quē de febribꝰ cōposui digestiua approꝑata nō posuerim: nā cū materia quecūqꝫ sit illa in febre pestilētiali in corde vel venis ꝓpinquis vtplurimū putrefiat maxie in eo intētio semꝑ existat: vt patuit supra capitlo de signis

⁋ Et ideo cum hec materia existat venenosa venenositati principalr̕ intēdimus atqꝫ caloris extinctiōi: quod potissime fit cū descriptis in isto capitlo digestiuis. Secus tamē existit de solutiuis: ideo illa descripsi ⁊ non digestiua.

⁋ Et si hec febris pestilētialis solū fuerit effimera: vt nonnunq̄ꝫ accidit prout supra dictū est: exhibita ꝑma potiōe beçeardica: vt in alijs dictum est de cardiaca vena dextri brachij si in toto aderit repletio statim fieri facias flebothomiā. per talē eni aliqualiter sanguis euentat̕ atqꝫ spiritus refrigerātur. Et si repletio in toto nō aderit cardiacam sinistrā incidere facias. per hanc eni vapores cordis et arteriarū calidi potēter educūtur: vt sensit Auic. decima tertij capitlo de cura asmatis. in illo. §. In asmate aūt et in cōstrictione anhelitus vti. dixit ꝙ melior sit illa que fit in latere sinistro. Et licet Marsilius ⁊ Gētilis suppleant ibi basilicā fore incidendā. credo tamē Auicē. potius cardiacā intellexisse cū magis ad cor ꝓueniat ex directo. vt patet in anotomia: facias vt libet. ⁋ Deinde si opus est et dederit inducias: quod raro cōtingit: vt facias lenitionem siue clistere vel aliquā prebe ex potiōibus lenitiuis supra descriptis: ⁊ maxime cōuenit que de duobꝰ fit granatis. ⁋ Deinde vtere cōfectionibꝰ sirupis epithimatibꝰ iulep: ⁊ alijs que in cura febris ꝓuenientis a sanguine in se corrupto descripta sunt. Et hoc tñ de cura febris pestilentialis dictū sit. Nā cura bubonis quā a nullo particulariter descriptā inueni cure huius pestilētialis febris vt ip̄am immediate describā: finē mihi instit iponere ad laudem illiꝰ crucifixi Jesu: q̄ sit bñdictꝰ in secla scloꝝ. amen.

⁋ De cura bubonis. Caplm .iiij.

Nunc autē curā bubonis prout pestilentialis existit christo auxiliāte describā. Est igit̕ sex rerū non naturaliū ꝓut in p̄cedenti capitlo dictū est regimē obseruandū. ⁋ Deinceps ad medicamina cōdescendēs primo ⁊ ante omnia potionē ex suprascriptis aliquā infirmo tribuas beçeardicā: postea v̊o ad flebothomiā statim accedas hore electiōe alia nō expectata. Et ꝑmo virtutē infirmi bene cōspicias. Deinde que ⁊ qualis sit hec febris q̄ tali comitat̕ apostema: puta an sit effimera sanguinea colerica flegmatica vel melācolica: ⁊ an multe aut pauce existant incēsiōes ⁊ angustie. Vlteriꝰ in quo loco fuerit ip̄m apostema an. s. in emūctorijs cerebri: cordis vel epatis.

⁋ His itaqꝫ cōsideratis cōsentiente virtute ⁊ alijs ad flebothomiā requisitis ceteris paribus fienda erit copiosior febre existēte sanguinea q̄ꝫ aliqua alia: vt supra dictum est. Bubone itaqꝫ in emūctorijs cerebri existente quia. s. sub auribus cephalicā eiusdem partis statim incidi facias in brachio vel in ramo eiꝰ qui est supra manū inter pollicē et indicē. Q. si subtus gulā extiterit facta ꝑ priꝰ incisiōe cephalice lingue venas flebothomare maxime ꝓderit. Si autē in subascellis bubo euenerit eiusdē partis venā mediam facias flebothomari. Et si in inguibꝰ aut in partibꝰ erit interioribus ⁊ versus pudibūda aut exterioribꝰ. Si in interioribꝰ saphenā que in parte domestica pedis multum manifesta reꝑitur incidi facias. Et si in aliquo occultaretur eiꝰ ramus qui ē inter pollicē ⁊ sibi proximū icidatur. Si autē fuerit in exterioribꝰ sciatica vena que in exterioribus pedis partibꝰ supra cauiculā reꝑitur: flebothometur. Et si occultet̕ ramus eiꝰ qui est inter minimū ⁊ eiꝰ proximū incidatur. ⁊ si virtus ⁊ alia cōsenserint in isto casu facere flebothomiā vsqꝫ ad lippotomiā vel defectionē vt in p̄cedenti caplo dictū est: vbi bubo extiterit perutile

valde erit: vel saltē fieri facias secundationē. ¶ Nec vllatenus tardāda est flōmia. Cum.n. nā ab hac mā venenosa membrū aliqd pncipale psenserit infectū sanguinē illū intoxicatū ad eius emūctoria mādare conaf: q̄re si eo tūc feceris flebothomiā nature duo magna sequūt iuuamenta. Primū q2 sanguis ille trahif a pncipali vsus ei9 emūctoriū: qd etiā natura facere conabaf. Secundū si ipā feceris copiosam put virtute psentiente fieri debet nā ipsa multū exonerat. vn sup mae residuū ad benignū reducēdo potētior multū exīstit. ¶ Et caue ne aliter vel alio mō q̄3 dictū est fieri facias flōmiā. nā si in emunctorijs cerebri fuerit apā z cardiacā: verbi grā: vel basilicā flōmaueris: ad cor vel epar sanguinē illū traheres intoxicatū. Et si fuerit in subascella dextra z cardiacā flōmaueris sinistram ad partē sanā venenū attraheres. Et si in inguinib9 z basilicā incideres q̄3uis a loci minera sanguinē3 minueris: versus tñ ipm epar sanguinē attraheres intoxicatū q versus ei9 emūctoriū mittebaf. Incide ergo sciaticā vl' saphenam: q2 in attrahēdo nām iuuabis: cū quo etiā illi9 p ignobilia loca fiet attractio. Ex qbus patet q̄ in isto casu errorē cōmittere in flōmia est causa pditiōis infirmi. ¶ Si aūt etas vel aliud flōmiā impediret p emūctorijs cerebri sup collū. Et p emūctorijs cordis sup spatulas apponi ventosas facias cū scarificatiōe. Pro emūctorijs vō epatis sup nates. vel nō male faceres si sup curuaturā poplitis apponeref: vel sup calcaneū. attrahit.n. mirabilr ab illis pub9 vt Aui. 21a tertij caplo de cura retētiōis mēstruoꝝ. Et Rasis 9o Almāso. eodē cap. ¶ Per flōmiā itaq; seu p vētosas vt dictū est sanguie extracto cor tā ab intra q̄3 ab extra cōfortare pcures: sic vt se ɔtra tale venenū defendere valeat. Utere ergo potiōibus illis beçeardicis iulep clisterib9 et alijs leniuiis: epithimatib9 cōfectiōib9 z alijs put in capitulo imediate supra scripto te docui. ¶ Qūtū vō ad loca ia huic buboni applicāda generale mādatū3 est vt nūq̄3 repcussiuū in talib9 apponaf: sed poti9 in attractiōe materiei ad hūc locū qb9 modis cōmodi9 fieri poterit est iuuāda nā: iuxta sniam Aui. 3a q̄rti tractatu pmo caplo de apatibus accidētibus in glādulis. ¶ Facias ergo sic. Accipe vnū cepe duo vel tria fm exigētiā: z de pte ei9 supiori aliquid abscindas: in cui9 medio aliquā postea facias cōcauitatē: quā tyriaca repleas optima. Deinde capitellū qd abscidisti suppone: z totū sup prunas decoq pmittas: debiteq; coctū pistef z more empli sup bubone ponaf. Hoc eni ad se venenū trahit attractūq; pimit: quare si flōmia z alia debite facta fuerint: q emplo hoc vsus fuerit christo auxiliāte liber euadet. Cepe.n. sup morsurā canis rabidi emplastratū z plimoꝝ alioꝝ venenosoꝝ aialiū venenū3 ad se trahit: attractūq3 interficit. vt Aui. sexta q̄rti. Et alij phisici ptractātes de veneno ipo q̄3maxime vtunf. Tyriaca insup ɔ venena oia valet: vt Aui. v. canōe. ppzio caplo. Et hoc idē oēs alij in suis laudib9 testanf auctores. ¶ S3 arnaldus de villa noua z Parisiēses q ipm sequitur ita, tim me rephēderēt dicētes q̄ tyriaca extrinsecus emplari nō debet: qd sic pbaf. nā caseo intoxicato supposita pel lit a se venenū: vt expimēto mōstraf. Si g̃ sup bubonē posueris: ad se nō trahit venenū: immo versus cor vel aliud principale mēbrū pellet: cui9 oppositū q̄rim9 in h casu: q̄r fm eos sup talia apata q̄litercūq; tyriacā approximantes pctm mortale cōmittūt. ¶ Pro rñsiōe ad ista nota q̄ tyriaca h3 virtutē qdlibet interficiēdi venenū: qd pt3 expimēto. etiā p Aui. 5o canone. ca. de trocifcis vipe. vbi inquit q̄ caro viparū h3 virtutē venena interficiēdi: z vt tyriaca eādem virtutē obtineat in ei9 ingrediunf cōpositiōe3. Et pp hoc nōnulli dixerūt q̄ si q̄s venenū a tyriaca in caseo pulsum sumeret nō noceret: q2 tyriaca in pellēdo ipm sua expoliat venenositate. ¶ Scdo nota q̄ tyriaca q̄litercūq; suto pōt altero duoꝝ modoꝝ venenū corrūpe. Uno mō vt ipm ad se trahat sicut magnes cā exēpli attrahit ferrū: attractūq; pimit: sic vt ampli9 virtutē nō h3 venenosā. Alio mō vt venenū a se pellat z expellēdo corrūpat sic vt sensibiliter ampli9 virtutē veneni nō obtineat zc. Qz si p mō dico q̄ sup bubone vel morsura venenosa emplāta venenū vbi fuerit intra corp9 ad se trahit: attractūq; pimit. Nec de h admirari debes q2 medicina solutiua sup vmbilico emplāta vētrē soluit vt nōnūq̄3 de mercuriali pueris sup vmbilico emplāta expimēto cognoui. Hoc etiā vr esse de mēte mesue in suo de ɔsol. medicinarū. ca. de ciclamine. et in antidotario. xj. cap. de vngō de artāita magno: qd ad vētrē soluēdū emplare docet sup vētrē vel stōm. Hoc ide3 dixit expssi9 Haly. 3o tegni. cōmēto illi9 ptis. Antipistos vō cōis zc. vbi inqt. Et nobis q̄dē ppararf vt ponam9 medicinā in eo qd est sub vmbilico z attrahet hūiditates a corpe et vt ponaf medicina sub pede z attrahet a capite. Et ego expimētal'r vidi in q̄dā phisico illustrissimi dñi mei ducis sabaudie p q̄sdā pillulas q̄s ab apoteca vsq; ad domū3 in manu detulit: z infra horā vētrē eius tal'r laxauerūt ac si eas p int9 recepisset. Patet g̃ si tyriaca attrahit ad se venenū: z attractū corrūpit qualr exteri9 emplāta pueniat. Si scdo mō. f. q̄ venenū a se pellat: vt pt3 expimēto de caseo. et p Auerroym q̄nto colliget ca9 de carne tyri. vbi inqt q̄ caro tyri pellit venenū ad cutim. z idē ponit Sera. in suo de simplicib9. ca. de carne tyri. Dico q̄ pellēdo venenum ipm corrūpit: aliter. n. sup morsurā canis rabidi z mustelle tyriaca emplāta interi9 venenū misceret sed ip3 nō corrūperet: cui9 oppositū pt3 expimēto p Aui. sexta q̄rti. ca. de morsu mustelle. vbi iubet sup ipsi9 morsurā: z etiā cāis rabidi tyriacā emplari ingēs q̄ ē iuuatiua stati sanās zc. Ex qbus pt3 q̄d ad expimētū de caseo sit dicēdum. ¶ Uel pōt dici q̄ case9 exterius emplāta z in vaporē ɔuersa statim cor a ɔprietate petit: vel aliud pncipale mēbrū a quo mā bubonis destinaf. Cūq; ibi fuerit venenū a se pelle: z sic a tali veneno pncipalia mēbra defenderet: z p ɔñs nō incōuenit vt exteri9 empref: l3 forsan p interi9 forti9 opef. Sed in isto casu timem9 ne nimiā induceret calefactiōe3. Sed q̄litercūq; tyriaca venenū corrūpit siue attrahēdo siue fugādo vtere hoc emplo. ¶ Quidā illiterat9 cyrugicus magn9 tñ expimētator anno pterito in delfinatu tēpe magne pestilētie si in pncipio ad infirmos pueniebat: facta flōmia z emplo isto supposito: fere oēs sanabat. ¶ Aliter etiā interdū hoc emplm pparabat: q2 apto cepe z tyriaca imposita parū adiūgebat aceti: z vt supra coctū totum expmebat: succū q inde egrediebaf infirmo potui tribuebat: residuū vō sup apa ponebat: z vipl'm sibi bñ succedebat: qd satis exītit rōnabile. tyriaca. n. vt statim dictu3 est: mirabil'r cōfert in hoc casu pterea cepe comestū in stō humorē generat plimū frangētē nocumētū venenoꝝ: vt supra dictū est. Acetū vō duo facit iuuamēta. Primū cordialitatē ad cor virtute illoꝝ deducit. Scdm iuuamētū ei9 est q2 frigiditate sua tyriace z cepe caliditatē remittit. Et sic patet in hoc casu potionē hanc maxime conuenire. Sed laudarē vt sic faceres. R. succi supascripti. ℥. ß. aq̄ acetose vel rosate: sirupi de acetositate citri vel alteri9 approprati an. ℥. j. misce: z a pncipio statim in potu tribue. Est em3 hui9 immitis morbi beçeardicū: z postea facias flōmiam z pone emplm: z alijs vtere: vt supra scriptū est. ¶ Alij taliter vtunf emplo cui9 virtus est venenū ad se trahere: attractūq; pimere sic vt ad cor vel ad aliud pncipale mēbrū: ampli9 nequeat reuerti: vt. R. valeriane li. ß. radicu3 ebuli. ℥. iij. radicū simromon. ℥. j. et est simromon species apij: cuius cortex vt inquit Simon ianuēsis habet odorē myrrhe: vnde simromon dictū est: z herba illa multū vtitur romani in comestiōe: z si de hac nō reperies pone radicem apij: lic3 nō sic ɔueniat: vt inqt Aui. scdo canōe. ca. de apio. §. apostema z bothor. vbi simon z simromon appellat: qd magis asserit in apostematib9 cōuenire q̄3 apium zc. Bulliāt ergo radices i aqua dulci: deinde fortiter pistētur: quibus adde olei camemillini in quo dissolutu3 sit parū cere. ℥. j. ß. rasine pini. ℥. j. ß. feminis rute. ℥. j. pul,

uericenf pulueriçāda:ꝛ fiat vnguentū nō min⁹ molle:de quo saltē bis in die naturali sup apa ponaf. Et nota φ ali qui loco radicis valeriane ponūt radicē diptami:ꝛ credo φ magis cōueniat in hoc casu: vt haberi potest a Serapi one in suo de simplicib⁹:capit̄lo de diptamo.§. Diascori des ꝛc.℄Uel facias sic:ꝛ est eiusdē v:rtutis cū illo.℞.ra dicū diptami.ℨ.iij.radicū nasturtij.ℨ.j.radicū ebuli.ℨ.ij. cepe albi.ℨ.ij.ß.coquātur radices in aqua ꝛ cepe sub pru/ nis:deinde pistenf:quib⁹ adde olei camomillini.ℨ.vj.ra sine pini.ℨ.ij.seminis vrtice.ℨ.j.ß.cere quantū sufficit:ꝛ fi at vnguentū:quo vtere vt antescripto.℄Uel facias sic.et nō est minoris virtutis φ̄ aliqͦd suprascriptū.℞. ceparuʒ cōmuniū.ℨ.iiij.cepe squille.ℨ.iij.calamēti:origani: ysopi sicce añ.ℳ.ij.cōteranf:ꝛ ponātur oīa in lixiuio ad bulliē dum donec possint pistari:quib⁹ postea adde armoniaci: galbani:serapini:costi:añ.ℨ.ij.ß.glutinis albotin visci et mellis quantū sufficit:ꝛ cū pauca cera fiat vnguētū:vel si ne cera: ꝛ fiat empl̄m.hoc.n. attrahit humiditates vene/ nosas ex ꝓfundo ꝛ attractas perimit:vt patet si quis igre/ dientia diligēter examinauerit.℄Alij vͦo empl̄m tale sup ponūt.℞.diaglon.ℨ.ij.armoniaci:galbani añ.ℨ.ß. incor/ porētur:ꝛ fiat empl̄m.℄Nōnulli vͦo pmissa flōmia ꝛ alijs potionib⁹ sanguisugas sup apata ponūt:ꝛ est mirabile: et ego vidi.℄Alij vͦo culū galli deplumatū ꝛ tāto sale salsi/ catū:ꝛ si morif aliū statim apponūt:ꝛ in primo die hoc fa/ ciunt incessanter:ꝛ debet rostrū galli vicissim clausuʒ de/ tineri vt cogaf aerē p culū attrahere.℄Alij aūt ventosas sine scarificatiōe vel bñ pauca.Alij vͦo cū magna ꝛ bñ ꝓ/ funda scarificatiōe.Nec ista iuxta doctrinā Aui. tertia q̄r/ ti allegato cap̄lo.f.de apatib⁹ accidētib⁹ in glādulis vidē/ tur irrationabilia dū dixit.Nā si fuerit ɓm semitā expulsi onis a mēbro ꝑncipali:tūc oportet vt ꝓhibeatur omnino: immo attrahaf ad mēbrū quacūqꝫ attractiōe est possibile etiā cū vētosis ꝛc.℄Alij aūt ad illā eandē intētionē super ponūt empl̄m qͦd sic fit.℞.ficuū siccarū numero duodeci salis nitri.ℨ.ß.fermēti acris passulaꝝ ab arillis mūdataꝝ añ.ℨ.j.olei camomillini qͣtū sufficit:ꝛ fiat empl̄m:qͦd te pidū supponaf.℄Alij aūt statim a ꝑncipio cauteriū potē tiale faciūt vel actuale:deinde mūdificatiuis ꝛ incarnati/ uis vtunf:put infra te deo dante docebo:ꝛ in his bñ suc/ cedit q̄ꝫmaxime in robustis.Nā de natura cauterij est ad locū materiā attrahere.Et cū natura ad locū illū materi/ am mittere intēdat venenosam:patet p cauteriū immitten/ do iuuari:Nōnulli tñ Parisiēses ista cauteria multū vi/ tuperāt:timētes ne virtus pp dolorē quē faciūt ꝓsternaf: qͦd in corpib⁹ debilib⁹ ꝛ delicatis verū esset: sed in robust̄ pmissa flōmia ꝛ alijs ꝛc.ꝓderit infallāter. Uidi.n. quēdā fabrū cirlabertaci q cū tenaculis candētib⁹ sibi bubonem in inguine existētē cauteriçauit ꝛ liber euasit:q̄r in corpo ribus pmissis vtere si libet.℄Et si vis vti cauterio poten/ tiali fac infrascriptū cū quo quidā cyrugicus in isto casu mirabilia faciebat:ꝛ in breui tpe suā pficit opationem: vt ℞.calcis viue li.ij.sode li.ij.aluminis roche li.j.fiat pul/ uis:de quo fiat lixiuiū:tm̄ in vase vitreato vel eneo consu mere pmittas φ in lapidē conuertaf:ꝛ statim in ampulla vitrea bñ clausa reponaf.ab eni viso aere immediate in aquā cōnertif.Et dosis sit quātitas ciceris vel parue auel lane.℄Uel facias sic:ꝛ est eiusdē virtutis cū pmo.vt. ℞. calcis viue li.ij.cineris cribrati:aluminis roche añ.lib.ß. de qbus fiat lixiuiū:ꝛ tantūdē in lapidē cōuertatur vt pri/ mū:quo sit̄r vt pmo vtere.℄Procures ergo modis omi bus qbus potes venenū illud extinguere:ipmqꝫ sit̄r attra here:cui⁹ extractionē ex accidētiū quietatiōe cognosces: qm̄ infirmo iocūditas sequif:leuitas ꝛ quies siue illa exti ctio fiat p potiōes becardicas:siue p empl̄a:siue p vnguē ta:ꝛ illa sup oīa laudāda sunt i casu isto siue fiat p sangui/ sugas:siue vētosas:siue cauteria.Et hec extinctio quādo/ qꝫ accidit in pma die ꝛ in secūda:ꝛ qñqꝫ in tertia.q̄r donec infirmū alleuiatū p̄senseris ab approxiatiōe taliū nō de/

sistas:ꝛ maxie potionū vnguētoꝝ siue emploꝝ.℄Qui/ bus oibus diligēter pactis si opus sit ad vlterioris huius apatis maturationē deuenire.Accipe radices maluauisci in aqua dulci bñ coctas amoto p pri⁹ interiori trūco q̄ for titer pistētur.ꝛ de his accipe li.j.mucil̄.ficuū.xv. farine fe/ nugreci li.ß.ꝛ totū insimul decoque:donec ad debitā ve/ niat spissitudinē:ꝛ fiat empl̄m:℄Uel facias sic.℞.folioꝝ malue:corticū maluauisci:radicū lilij:añ.ℳ.j.ß.coquan tur in aqua:deinde fortiter pistētur:qbus adde farine fe/ nugre.ℨ.iij.farine se.lini.ℨ.ij.assungie porci li.ß.incorpo renf oīa in mortario:ꝛ fiat empl̄m.℄Uel facias sic.℞. aque decoctiōis ficuū in qua positū sit parū croci ad bul/ liendū li.ij.farine fenugre.li.j.decoquātur vsqꝫ ad spissi/ tudinē:deīde impinguetur cū assungia:butyro vel oleo et fiat empl̄m.℄Uel facias sic.℞.farinā.frumēti aquaʒ ꝛ oleū ꝛ sil̄ decoq̄ vsqꝫ ad spissitudinē:ꝛ q2 hͦ triafarmacuʒ est nimis vulgarib⁹ notū:si cū croco collocaueris ipm nō cognoscēt:ꝛ maiorē fidē adhibebunt:cū quo magis famo/ sus apud eos remanebis.℄Et nota φ talia empl̄a apati tepida sūt applicāda:deinde stupis aūt lana sunt coopiē/ da.Debetqꝫtaliter apa ligari φ ipius acumē interius nō cōprimaf:bindā.f.in medio in modū crucis scindēdo: et si semel in vno die nāli mutef:satis est.vel saltē in duobus dieb⁹ trib⁹vicib⁹.℄Collecta sanie si apa nō rūpitur cū sa gitella vel ruptorijs cōib⁹ vt est sapo mollis cū mucilla/ gine sinapis vel calx ꝛ sapo mollis qͦd est cōiter vsitatum: vel misce stercus anseris cū oleo ꝛ suppone: qm̄ in breui rūpit apa.℄Et nota φ salubri⁹ est ipm apa imaturū api/ re φ̄ collectionē saniei cōpletā expectare:vt vult Aui. ter tia q̄rti cap̄lo de regimine exiturarū apientiū qͥ sunt ma ture.Et albuca.li.ij.ca.de aptiōe apatū:ꝛ sectōne eoꝝ. Et Ra.vij.almāsoris cap̄lo de collectiōib⁹ ꝛ aggregatiōib⁹ saniatiōis vulnerū ꝛ apatum.℄Et in tali aperiēdo apate aliq̄ sunt cōditiōes attēdēde sparsim tacte ab Auicē.tertia q̄rti allegato cap̄lo.ꝛ ptim q̄rta pmi cap̄lo.xxvj.ꝛ etiā ab albucasi ꝛ rasi vbi supra.Prima ē vt fiat sectio ɓm loci q̄n titatē ad modū folij oliue vel mirti:vt inqͭ albuca. ꝛ in lo/ co collectiōis māe in pte.f.magis īfirma:ꝛ ɓm magis icess sum musculoꝝ:ꝛ caueanf vene ꝛ nerui q̄ntū est possibile et debet indoloro⁹ ptractari q̄ntū fieri pōt.℄Si ḡ apa cū sagitella apiatur:cū immatuꝝ scindi debeat:dolor cau sabif in loco:quare licinia in albumine oui intincta impo nas sectiōi:ꝛ facta debita ligatura p vnā diē nāle infirmuʒ gescere pmitte nisi grādis:vt nōnunq̄ꝫ pungit eū dolor i/ uaderet:quo casu ligaturā solue ꝛ parū olei roſ.vel pin/ guedinis galline adiūge cū albumine oui:ꝛ ipone sectio ni liciniā in eo intincta vt supra.℄Deinde ad apatis mū/ dificationē accedas.In pmis cū vitello oui mixto cū pau ca farina ordei vel spelte vel frumēti. Et si adderes modi cum mellis ro.meli⁹esset.℄Uel facias sic.℞.succi apij li. ß.mellis.ℨ.iij.farine ordei frumēti vel spelte.ℨ.ij.coquan tur vsqꝫ ad spissitudinē:ꝛ est mūdificatiuū optimū maxie cōueniēs in hoc casu.℄Mūdificato apate si ad incarnan dum ꝓcedere volueris:tali vtere empl̄o.℞.pimpinelle: bethonice:berbene ꝑuicularī: cētaurec minoris:añ.ℳ. j.bulliāt in vino albo vsqꝫ ad ꝯsumptionē duaꝝ partium. deinde colef:herbas aliq̄n cōprimēdo:postea talē colatu ram accipe:supra quā ꝓice resine li.j.sepi arietini lib.ß. masticis.ℨ.ij.ß.aloes.ℨ.ß.cere.ℨ.v.ꝛ totū insil̄ debite de/ coquaf:deinde ꝓice sup lac mulieris ꝛ malaxādo fac em plastrū.Multa alia tibi scribere possem:sed hoc iter alia singulare cū quo etiā illis incarnatiuis qbus cyrugic⁹ vtif suo mō.℄Si vͦo apa p cauteriū potētiale rūpaf:vt nōnul li nimiū timētes ferrū cauterio poti⁹ vti volunt.albumen oui cū pauco olei roſ.diu agitatū circa locū apponas.de/ inde si escarā opus sit remouere butyrū bñ lotū mixtū cū pauca farina frumēti apponas:cū quo si velles posses vi telli oui modicū adiūgere.postq̄ꝫ vͦo escaria ceciderit:vte re mūdificatiuis ꝓut statim te docui.Et hͦ p cura pestilē/

tialis bubonis dicta sufficiant.

¶ De cura carbunculi z antracis. Caplm .v.

Supra satis visum ē de antracis z carbūculi differētia q̄ habef potissime ſm maiorez vel minorē malignitatis itēsionē: q̄re de eoꝝ cura caplm faciā vnū solū a leuioꝛib⁹: incipiēs de medicinis gradatim ad foꝛtiora ꝓcedēdo. ¶ Pꝛo sex igiſ rerū nō nālium obseruādo regimine: te ad caplm febꝛis pestilētialis cure remitto. Sz vnū tibi tm̄ memoꝛie bn̄ recōmitte .s. īfirmū tuū pma die nāli euigilatū semp detinere. ¶ Istis itaqꝫ p̄notatis restat ad medicinalia cōdescēdere. vtere ḡ statim a pncipio potionib⁹ illis beçeardicis: deinde flōmia: ꝓut statim te docebo ꝑ pꝛius si possibile est: z moꝛbus tibi inducias dederit pme digōis supfluitatibus emissis: z his pactis vt coꝛ z alia pncipalia mēbꝛa defēdas epithimatib⁹ vtere z iulep sirupis cōfectiōib⁹ odoꝛamētis: z alijs ꝓut in dicto caplo dictū est. ¶ Sz anteq̄z ad flōmiā deuenias nota ꝙ antrax et carbūculus pn̄t in q̄cunqꝫ pte coꝛpis euenire: z iō si sup caput: faciē: collū vel gulā deuenis: lingue secūdationem fieri iubeas. Si aūt sup toꝛacem vel spatulas appuerīt seu bꝛachia venā mediā eiusdē ptis flōmabis: z si a medio infra: q2 supꝛa anchas: tibias vel coxas ab exterioꝛi pte demōstrenſ: sciaticā venā eiusdē ptis facias sic flōmari. Et si versus pudibūda coxas vel tibias in iterioꝛi pte magis apparuerint: saphenā incidi facias. Et q2 secūdario plus mihi placet q̄z infirmū vsqꝫ ad lippothomiā ducere: vt nonnulli in hoc casu pcipiūt auctoꝛes: sicut Gal. 4° terapētice. ca. vij. z Aui. 3ª q̄rti. ca. de cura ignis psici. Cōsidera illoꝛū apostematū coloꝛē infirmi virtutē z cōplexionē: etatem: pcedēs regimē z febꝛis essentiā. Vn̄ si virtus cōstās fuerit: z talia apata ad rubedinē tēdūt: fuerintqꝫ cōplexio et febꝛis sanguinea pcedēs regimē sanguinis generatiuū etas iuuētutis zc̄. tā in pma q̄z in secūdatione maioꝛē sanguinis quātitatē exire pmitte. Sed si vsqꝫ ad lippothomiam infirmū ducere volueris: q2 nullas tibi moꝛb⁹ inducias dederit: nō est tibi alia mēsura sanguinis adhibenda. Uerūtamē ceteris parib⁹ in sanguineo z febꝛe sanguinea anteq̄z ad lippothomiā ꝑuenias maioꝛē ex̄has sanguinis quātitatē q̄z in colerico. ¶ Et q2 nōnulli Parisiēses ī isto casu flōmiā fieri ꝓhibebāt: dicētes ꝙ ꝓpter flōmiā materia illa venenosa trahiſ ad interioꝛa: z per ꝯsequēs flebotomia infirmi causa pditiōis existit. Nota ꝙ carbūculus z antrax ꝓut febꝛē cōcomitanſ pestilētialē de triplici mā̄ generanſ. s. de sanguine habēte putredinē: z de colera habēte impetū z acumē: z de melācolia habēte diuturnitatē: et anteq̄z mā̄ ipsa ad extra ꝓpellatur carbuuculū causans siue antracē coꝛruptionē illā venenosam ad intra coꝛpus siue venas iā adepta est. Et si in sanguine maioꝛ fuerit putredo: talia rubescūt apata. Si in colera citrinescunt: si in melācolia liuescūt siue nigrescūt. Et si magna in illis humoꝛibus accidat venenosa coꝛruptio: oēs hi tres coloꝛes simul apparēt. Et in antrace cōtingit coloꝛē irradialē habere veꝝ carbūculus potius fit ex sanguie adusto: antrax vō ex colera z adustis humoꝛib⁹: z pp hoc ceteris parib⁹ sine cōparatōe piculosioꝛ antrax existit q̄z carbūcul⁹. Ex quib⁹ patet quare auctoꝛes flōmiā in isto casu vsqꝫ ad lippothomiā fieri iusserūt: vt. s. natura ab illo intoxicata sanguine aliqualr̄ exonereſ z bene. Sed illi Parisiēses foꝛte credebāt venenū illud antraci siue carbūcolo solū iesse et nō ad intra coꝛpus: quoꝝ rōne dimissa nullaten⁹ a pncipio postponas flōmiā: quā si ꝓpter etatē vel quāuis aliaz causam facere nequeris: ſm qd opoꝛtet fieri facias cū scarificatiōe vētosas ponere sup collū spatulas anchas vl̄ poplitis curaturā ꝓut in bubōis cura supꝛa te docui. ¶ His habitis nota ꝙ hic solū carbūculi z antracis curā inscribo ꝓut febꝛē cōcomitanſ pestilētialē. z ideo timēs mā̄m illam venenosam ad intra retrahi q̄ per viam expulsiōis a natura in tali casu extramittiſ nō laudarem: verbi gratia. emplastrū de arnaglossa qd describit Gal. xiiij. terapētice vel de duob⁹ granatis z silibus positū ab Aui. tertia q̄rti. ca. de cura carbūculi. Sed si accidētia mltū remissa foꝛēt: mēbꝛaqꝫ in q̄bus talia insunt nō multū calerēt siue ruberent: cū quo infirm⁹ satis sine doloꝛe q̄esceret: posses illis vti si placeret. ¶ Et vt te in isto casu ad actū pꝛacticū reducam facias sic. ℞. arnoglosse: lentiū panis furfurei añ. coquanſ in aqua z fiat emplm: qd est sup locū applicādū ac in circuitu. Et si vis facere mō Aui. adde gallarū partem mediā z fiat emplm vt supꝛa. ¶ Aliud ſm Auicē. cōueniens in pncipio z statu z eradicat carbūculū zc̄. vt. ℞. granata acetosa integra q̄ in aceto coquanſ: deinde contrita sup panno extēdanſ: z carbūculo supponātur. Cūqꝫ furiositatē aliquā remissam pceptis tali emplo vtere: vt. ℞. nucem recentē: z aliqui recipiūt ei⁹ folia: deīde farine oꝛdei passularū caricarū añ. ptes equales: teranſ simul z coquātur cū vino z oleo papaueris nigri: z fiat emplm. ¶ Uel facias sic. ℞. acatie: dꝛagagāti: opij: coꝛticū granati: z floꝝ eius añ. ʒ. j. ß. iusq̄ami albi. ʒ. ß. cōfice cū vino z fiat emplm. ¶ Q2 si his factis carbūculus ad maturandū durus existeret: facias sic. ℞. caricarū pinguiū li. ß. sinapis. ℥. iij. olei d̄ lilio quātū sufficit ad incoꝛpoꝛādū: z fiat emplm. Cū autē ruptus fuerit z matur⁹: facias ꝓut te infra docebo. ¶ Sed q2 carbūculi pestilētiales ꝓpter impetū z venenositatez materie nō sic existūt quieti: z ipis ī pestilētialib⁹ febꝛibus apparētibus est multū de infirmi pditiōe timēdū. Et adhuc magis de antracibus. ¶ Ad eoꝝ curā circa localia taliter cōdescēdas: habeas saphyrū quē antraci siue carbūculo circūducas: deinde ipm ex directo retineas: statim enim necat antracē: vt asserit Alber. magnus in suo de lapidibus p̄ciosis. ibi dixit vnū se vidisse saphyrū qui pl'es fugauit antraces. qd erat cōtra quosdā asserētes saphyrū statim pdere virtutē: cū vnū solū fugauit antracē. ¶ Idez in tāto hoꝛarū spatio facit scabiosa cōtrita: z cōsilr̄ emplata vt macer asserit. Et nōnulli ipam cū modico cōficiētes assūgie emplm faciūt vt supꝛa. ¶ Idē facit cauda equina minoꝛ emplata zc̄. vt quidā asserūt. Et quidā herbulari⁹ dixit ꝙ est illa quā speralē vocam⁹. Alij tn̄ dicūt ꝙ est illa qui habet stipitē curuū. ¶ Idē facit tassus barbassus ꝯtritus emplatus: vt alij dicūt. ¶ Itē ille bonus Gilbert⁹ anglicus supponebat tyriacā appꝛobatā: z cū incipiebat desiccari aliā ponebat: z hoc faciebat vsqꝫ ad carbūculi siue antracis rupturā: cū aqua si magna febꝛis incēsio nō erat ipam ꝑ interius exhibebat: z interdū loco tyriace vtebaſ mitridato. ¶ Si aūt his nō obstātib⁹ loc⁹ incipit malignari: statim attrahētia illā mā̄m venenosam apponas. Et p̄culū galli deplumatū: cuius rostrū vicissim clausum teneatur: vt ꝑ culū aerē attrahere cogaſ: vel sāguisugas apponas. ¶ Et si vlteri⁹ ꝓcedere videris malignitatē defendētia sunt statim circa locū apponēda: verbi gr̄a. ℞. olei rosa. ℥. iij. aceti. ℥. j. boliar. quātū sufficit ad ispissandū: z fiat vngm: qd circa locū apponaſ. Ad idē valet vngm populeon. ¶ Uel facias sic. ℞. olei ro. olei mirtini añ. ℥. ij. vini ḡnato. ℥. j. ß. boliar. terre sigil. añ. quātū sufficit ad incoꝛporandū: z fiat vngm: quo vtere vt supꝛa. Et potes addere si placet succū plātaginis vel moꝛelle vermicularis vel capoloꝛū vitis: vel eis simplr̄ vti: vel circūponas cotulā fetidam cōtritā: z est mirabilis in hoc casu. ¶ Demū apati superpone emplm ex oppoponaco cuz passulis z modico frumēti factuz. ¶ Uel facias emplm de stercoꝛe humano tepido. ¶ Uel facias sic. accipe vitellū oui recētis sine albumine z salis triti quantum recipere potest ad incoꝛporandum: z fiat emplastrum: quod qualibet hoꝛa renouetur. ¶ Uel facias sic. ℞. fermenti scabiose consolide maioꝛis lingue auis antifarmaci añ. ℥. j. passularū. ʒ. j. cātaridarū nūero. xx. stercoꝛis passerū. ʒ. iij. incoꝛpenſ cū oleo d̄ lilio: z supponaſ. ¶ Uel facias sic. ℞. caricaꝝ bn̄ pinguiū ℥. iij. fermēti. ℥. ij. sinapis: rute agrestis: salis cōis: aristologie lōge. ℥. j. ß. nitri. ʒ. iij. tritici masticati: fenugreci: añ. ʒ. j. mellis q̄ntū sufficit: z fiat emplm: qd calidū superponaſ.

¶ Uel facias emplm ex nasturtio seu vrtica trita cum sale et pauco olei de lilio. ¶ Uel facias emplm rusticorum cum alleo pisto. s. quia multum valet. Et aliqui pistant cum alleo aliqua grana pipis: aliquas auellanas depilatas: et faciunt emplm quod est mirabile. ¶ Uel facias emplm de stercore passerum cum adipe porcina: vel ex caricis cum stercore colubino trito cum aceto: vel ex carnositate passularum cum sale. ¶ Uel facias sic emplm cum terbentina et nitro: et est multum conueniens: quia in breui rumpit et saniem ad se trahit: vel sanguinem intoxicatum. Uel facias sic. ℞. auris pigmenti: pipis ana. ʒ. ij. caricarum pinguium nuero decem: fiat emplm cum melle et supponatur. ¶ Uel coque mel cum oleo et multo sale: fac emplm. ¶ Cum gradum in firmum tuum peueneris carbunculi siue antracis gradus malignitatem considera diligenter: et sic gradatim vtere suprascriptis. Nam primitus medicamina leuiora descripsi ad fortiora procedendo. Et quia malignitas illa grandis existit: oportet vt infirmo celerem succursum adhibeas: quare ventosas cum profunda scarificatione sup locum statim apponas. ¶ Aliqui tamen primo faciunt sic. ℞. camemil. ʒ. iij. spice celtice. ʒ. j. maiorane. ʒ. ij. bulliant in aqua: de qua cum spongia locus embrocetur vt sanguis ille intoxicatus subtiliter et melius extrahatur: deinde ventosam cum multo igne supponunt: deinde profundam facientes scarificationem ventosam reiterant. Aliam embrocationem faciunt cum aqua calida salsa vel sola. deinde in circuitu scarificationem profundam facientes ventosam supponunt. ¶ Nonnulli in isto casu aliquod supponunt corrosiuum vt arsenicum: quod asserunt in hoc casu principatum obtinere: et talia faciunt: quia persepe talis egritudo nullas patitur moras: pp quod non solum immediate descripta facere cogimur: imo vti cauterio actuali vel potentiali. Quod si potentiali vti volueris multa inuenies in cura bubonis descripta: inter que duo prima obtinent principatum. Si autem actuali vti volueris quod bene laudo: et maxime cum egritudo sic existeret furiosa vt nobis nullas moras accomodet: sic fiat ex calibe vel auro: sed bonum habeas artificem qui candens aurum bene cognoscat: ne deciparis in colore. Et caue sup omnia ne cauterizatio cadat nisi sup vlcus escarosum tamen ne flegmonizantes partes circunstantes tangantur: quia nocumentum sine iuuamento sequeretur: et est multum talis cauterizatio commendanda. Nam proprie mam illam venenosam attrahit a profundo: attractamque insensibiliter resoluit vel effluere facit. Et quandoque mam egreditur filis attramento. ¶ Nonnulli parisienses cum cera a candela cadente ardente supinfusa locum cauterizabant: et male. primo: quia tale cauterium non profundatur. preterea cera congelata malos humores prohibet exhalare: et gain parte egra et circunstantibus mala nonnunquam inducuntur accidentia: vt est dolor intolerabilis: ardor rubor: inflatio et cetera. tum pp materie malignitatem: tum pp medicinas causticas seu actuale cauterium. ¶ Ille bonus Gilbertus anglicus docet in suo compendio radicem lilij in aqua coctam circa locum emplare. ¶ Uel accipe medullam panis cum extrahitur a furno: et eam infunde in vino acetoso vel succo arnoglosse: et circa locum appone. Uel decoques lentes in aceto et cum eis et pane fac emplm. Et quia talia empla cito exiccantur debent cito renouari: vel folia supponantur arnoglosse. ¶ Idem Gilbertus qui magnus fuit expimentator in casu desperato dabat attramentum vino mixtum cum aqua: de quo bene miror cum in se habeat venenositatem vt inquit Aui. ij. can. ca. pprio. sed tu facies si libet: quia nisi talia fuisset expertus: aut testimonio proborum habuisset dare non presumpsisset. nam sepe venenum vnum aliud fugat: vt trocisci de tiro leproso ppinato: vel de vino in quo vipa fuit extincta. Preterea in experimentis Tadei reppi quod dare vacce seu boui pestiferato rasuram punicis albi et attramentum mixtum cum vino vel aqua ad quantitatem vnius coclearis statim liberat eum a pestilentia: quare in pestilentia homine hoc idem facere non est inconueniens. Nam tyriaca a proprietate venenato homini et venenato boui exhibita ambos liberat a venenositate: vt docet experimentum. ¶ Aliud vidi qui in clisterijs pro illis pestilentiatis loco salis communis sal nitrum apponebat: et mihi dixit quod incredibiliter illas materias adustas eduxit. ¶ Item recitat Gilbertus vbi supra quod cum talia apostemata iuxta membra adhereant principalia nobilia quidem prope locum obstracam vnam ligabant que de sui proprietate ad se illam trahebat materiam venenosam: attractamque iterum obstracam aliam viuam in alio adhuc loco propinquo ligabant: que iterum materiam attrahebat: et sic indesinenter faciebant donec materia illa tota ad locum non timorosum veniebat: et facias si libet. ¶ Antrace ergo siue carbunculo mortificato ad ipsorum carnem mortuam siue escaram remouendam de cetero est attendendum. Pro quo nota quod interdum remanet ibi escara velut clauus qui in equorum tergo nonnunquam reperitur: et quandoque caro mortua: locum ergo in circuitu ex vnguento de bolo superius descripto: vel alio consimili semper teneas emplm: nec vnquam amoueas cum vncino carnem mortuam siue clauum vel escaram violenter. nam pp dolorem materia ibidem attraheretur: attractaque posset ibi nouum apostema generare. ¶ Facias ergo sic. ℞. radicis altee. M. ij. buglosse. M. ij. bulliant in aqua: deinde pistentur: quibus adde farine fenugreci: et se. lini ana. ʒ. iij. incorporentur simul cum butyro loto vel assungia porci non salita. ¶ Uel facias sic. ℞. radi. altee: brance vrsine: malue: herbe roberti ana. M. j. alla. M. ij. coquantur: et optime pistentur cum butyro antiquo et assungia porcina non salita et fac massam: quam per tres dies reserua: deinde pone ad ignem et cola seu extrahe per staminea: quibus adde parum cere et pulueris masticis. ʒ. j. plus vel minus: secundum quantitatem quam facies: et illo vnguento vtere vel vt dictum est in capitulo precedenti: vtere butyro loto mixto cum pauca farina frumenti et modico vitelli ouorum. ¶ Pro mundificatiuo vtere mundificatiuo de apio quod est optimum: vel de vitello oui quod descripta sunt in capitulo precedenti. ¶ Uel vtere vnguento de melle Ras. vij. alm. ca. de carbunculo: quod summe laudat in isto casu: vt. ℞. mellis pul. sarcocolle ana. partes equales: incorpa bene simul et vtere. et si vis fortius decoque mel vsque ad spissitudinem: vt ipse dicit: deinde misce sarcocollam: et fac vnguentum quo vtere vt supra. ¶ Amota escara et diligenter vlcere mundificato vtere vnguento incarnatiuo in precedenti ca. descripto. ¶ Uel facias sic. ℞. masticis: thuris: aristologie ro. vnicis myrrhe: farine orobi: litargi. ceruse: aloes ana. partes equales: pinguedinis galline: porci: vel sepi arietini quantum sufficit: et confice vngm cum cera: et psilr ex ipsorum aliquibus: et erit bonum. ¶ Uel facias sic. ℞. olei veteris lib. iij. assungie porci depurate a sale li. ij. litargi. aurei li. ij. vitriol: radicum canne ana. ʒ. iij. oleum et assungia in stagnato cum claro igne liquefiant: deinde addantur alia: et primue ducatur donec debitam habeat spissitudinem cum spatula lignea: que si esset de palma melior esset. In illo. n. casu nullum vnguentum prestantius illo repies. ¶ Et quia in facie vel alia apparente parte nonnunquam talia nascuntur apostemata: ex quorum cicatricibus facies: et maxime mulierum: vel alia membra deturpantur in cicatrizatione vngo tali vtere. ℞. boracis. ʒ. ij. caphoro. ʒ. j. coralli al. ʒ. ß. amenti dulcis. ʒ. j. bellirici marini dragaganti al. amidi cristalli aritalis dentalis olibani al. nitri ana. ʒ. iij. marmoris al. ʒ. ij. serpentarie scare ana. ʒ. j. ceruse. ʒ. vj. pdicte hoc modo dragantum: et bellirici in mortario marmoreo cum pistello ferreo simul pstudantur siue terantur. cetera sigillatim per pannum cribrentur. Deinde. ℞. assungie recentis abilline li. j. ß. sepi caprini vel porcini. ʒ. j. ß. assungie galline. ʒ. j. ponantur in aliquo vase in cacabo pleno aque bulliente sic quod liquefiant. deinde per pannum in aliquo catino colentur: mox apponatur puluis totus preter caphoram et boracem. deinde pone sup prunas spe cum spatula miscendo. et cum incipit bullire adde caphoram et boracem. Et cum coagulatum fuerit vsui reserua: et in cicatrizando vtere. nam intimi cicatrices subtiliat vt etiam leprosorum facies mirabiliter emendet. ¶ Uel vtere capno caseo quia tere ipsum cum melle et fiat ad modum vnguenti. vel oleo de vitellis ouorum. vel tere mollicie panis cum folijs apij: et suppone. vel fac ad modum vngti ex farina orobi et thuris cum melle. ¶ Uel facias sic. ℞. assungie porci per nouem dies in aceto ipate de tertio in tertium acetum renouando li. j. argenti viui extincti aluminis ana. quar

tā.ℨ.ſulphuris viui.ʒ.j.corticū vlmi.ʒ.ß.nidi harūdinum ʒ.ij.piſtent oia piſtāda ſubtiliſſime: ⁊ in mortario oia ſiſ̄ miſce:⁊ fiat vngm̄.℃Uel facias ſic. ℞. aſſungie pparate vt ſupra li.j.bulliat in vino al.⁊ cū aliquātulū bullierit co letur p pannū lineū in aqua plātaginis: vel in lacte capri no:quā infrigidatā in mortario pone:cui adde litargiri. aurei ſulphuris viui aā.ʒ.iij.thuris.ʒ.j.ß.ſcorie ferri.ʒ.j. argēti viui extincti.ʒ.ß.boracis.ʒ.ij. cāphore.ʒ.j. Et ſi illa pinguedo nō ſufficeret ad imbibēdū illos pulueres adde olei ro.p ptius in aq̄ plantagi.loti quātū ſufficit:⁊ fiat vn guētū.℃Uel accipe calcis viue quātitatē quā volueris:⁊ eā extingue totiēs in aqua frigida ꝙ eiꝰ amittat acuitatē: de qua in mortario cū debita olei roſ.quātitate fiat vngm̄ Talia.n.vnguēta pellē ſubtiliādo ⁊ clarificādo cicatrices occultāt.℃Unū ſingulare qḋ ego expertus ſum in delēdis cicatricibꝰ eſt balſamꝰ.Cū ergo videris carnē q̄ſi equatā habeas bonū balſamū in q̄ pēnā intingas:cū qua ſepe ci catrizādū locū illinias.pp hoc eni intim cicatrix ſubtiliaſ vt quaſi nō appareat.Et hoc tu facies in dn̄arū faciebꝰ:q̄ potius mortē eligerēt q̄ȝ faciē cicatrizatā habere. Et hec de cura illorum apoſtematū dicta ſufficiant.

℃De cura variolarum. Caplm̄ .vj.

E t ſi variolarū febris/vt ſupra dictū eſt inter peſtilē tiales numeref/eiꝰ tū ſex rerū nō naturaliū regimē a cōi regimine febris peſtilētialis ſupiꝰ poſito aliq̄li ter variaſ/℃Pro quo nota/ꝙ oī tpe anni/⁊ omī regione cuiuſcūq̄ꝫ quis etatis fuerit/vel cōplonis/pōt indifferēter variolari.licet in decrepita etate viſum fuerit rariſſime/ vnde ſm etatū diuerſitatē/regionū:cōplexionū:tēpoꝝ an ni:febris eſſentiā ac etiā cito vel tarde ipſaꝝ apitiōes ē cō ſimiliter regimē variādū/℃Sit itaq̄ꝫ aer ante variolarū apitionē ad ſiccū ⁊ paululū ad frigidū declinans: plus tū vel minꝰ ſm ꝙ in egroto maiorē vel minorē incēſionē p cepis.Cūq̄ꝫ incipiūt apparere aer ad caliditatē ⁊ humidi tatē reducaſ tempatā/Et quocūq̄ꝫ ſeu q̄litercūq̄ꝫ alteretur rebus vtere odoriferis/put ſupra differētia.ij.tractatu ꝑ mo ⁊ caplo ꝑmo te docui.℃Pro cibo aūt vtaſ ptiſana or dei nō colata cū modico zuccbari vel ordeato ſiue auena to:vel mica panis abluta cū lacte amigdalarū ꝑparataꝝ. et in iſtis ſi placet potes addere aliqḋ acetoſum: vt vinuȝ granatū berberis agreſtā ⁊ ſilia:vel ſeminū cōium emul ſionē:⁊ ex herbis vti pōt ſpinachijs:boraginibꝰ:lactuca: acetoſa:⁊ cucurbita de ſuccis ſupraſcriptis:addēdo p li bito.Cōueniūt ⁊ lentes excorticate cuȝ aceto correcte: vel aliquo ex ſuccis ſupraſcriptis:⁊ ꝑbulliant in duabꝰ aqs:⁊ poſtea ad pfectiones vſq̄ꝫ decoquanſ:⁊ alteratis vt ſupra vtere:Hec dieta cōuenit vſq̄ꝫ ad duos vel tres dies donec variole incipiūt appere. Et ſi ad groſſiorē dietam venire neceſſe ſit iſta in brodio pulle decoqui facias vt in caplo cure febris peſtilētialis te docui.vinū q̄q̄ꝫ vſq̄ꝫ ad hoc tps eſt omino vitādū:ſed aquā bibat ordei in qua lamina ali qua aurea ſit extincta:ſi diues fuerit infirmus/poſt auteȝ variolarū appitionē pōt parū vini albi aquei bibere:vel ci ſoli aqua cocta bn̄ limphati: qḋ ſi potiꝰ medicinalr q̄ȝ ci baliter exhibeaſ:vt variolarū iuuet egreſſum: ideo i par ua ſumi debet quātitate.℃Et ſcias ꝙ variole ſepiſſime la ctantibꝰ accidūt:quare eo tūc regimine ſupraſcripto de bes nutricē gubernare.nā cū infans lactās febricitauerit tūc oportet vt rectificeſ lac matris eiꝰ:ꝑma q̄rti.ca.de cu rationibꝰ vlibꝰ febriū putridarū.⁊ tertia ꝑmi.ca.de egri tudinibꝰ q̄ infantibꝰ accidūt.Et ſi in hoc caſu nutrix cali de cōplexiōis exiſteret:debes vnā aliā accipe q̄ frigide cō plexiōis exiſtat.Et debes infantē tenere in aere vt ſupra correcto:q̄ etſi omino obſcurus eſſe nō debeat: pauci lu minis tū exiſtat ⁊ q̄eſcat infans in cunabulo:qḋ moueri ſē per debet leuiter:⁊ maxie plus lactis ſuccionē a nutrice: vel alia pſona melodioſe cantāte:vel cū alio muſicali in ſtrumēto ſonāte:ne infans ad vagitū vel irā ꝓuoceſ.Et ſi cōprehēderes nutricē in ſanguine vel alijs i hūoribꝰ abū dare fieda eſſet flōmia:vl ſm exigētiā alioꝝ hūoꝝ euātio. Et ſi coitꝰ tali nutrici abſolute ꝓhibeaſ:ſi tū robuſta foret ac coitui aſſueta:diuq̄ꝫ ſine ipo pmāſiſſet:ſibi coitꝰ cōueni ret:ſed tūc lactare infantē vſq̄ꝫ poſt horā nō debet.℃Pis expedit ad medicinaliū regimē veniēdo potionē aliquā ex ſupraſcriptis infirmo tribue bezeardicā:vt māe vene noſitas extinguaſ:q̄ in variolādo magna ⁊ adhuc i mor bilādo maior:imo maxia repiſ:interdū ⁊ lactāti parū illi us aq̄ bezeardice maxie ꝯueniret.Et ſi infirmꝰ ipe in etate vētoſatiōis fuerit ⁊ nō flōmie p priꝰ cōibꝰ eductis ſupflui tatibꝰ p nām vel cōi cū ſuppoſitorio vel cliſteri:ponēde ꝑ mo ſunt ſup nates aliq̄ vētoſe cū ſcarificatiōe:deinde ſup ſpatulas ſanguinē ſm virtutis tenorē cōplonē febris eſſē tiā ⁊c.extrhēdo.Et ſi in etate fuerit flōmādi baſilicā primo deinde cephalicā incidi facias mēti ſp habēdo ꝙ i febris hec a ſanguine ꝓuenerit:alijs ꝯſentiētibꝰ ad lippothomi am vſq̄ꝫ flōmiā facere poteris:vel ſaltē fieri facias ſenſati onē:⁊ maxie ſi cardiacā flōmaueris: q̄ etiā in h̄ caſu ſola pōt ꝯuenire.℃Nota tū ꝙ ſi nām pcipes ſanguinis narium fluxū tētare ipam iuuare debes cū ſeta vel aliq̄ hō narium fluxū ſanguinis ꝓuocātē flōmiā ſi opꝰ fuerit dimittēdo.Itē nota ꝙ talis flōmia ſiue vētoſatio ante variolarū aptionē fieri debet.poſt aūt nāe opationē ipediret: vt ex dictis h̄r Aui.ꝑma q̄rti de cura variolarū. Si attn̄ ad hoc vſq̄ꝫ tps facta nō eſſet ⁊ magnā ſanguinis repletionē cōprehēderes flōmia vel vētoſatio eo tūc maxie ꝯueniret: q̄ nā a multi tudine oppſſa māe ei potētior ad reſiduū expellēdū redde reſ:⁊ etiā dato ꝙ expellēdo mām potēs exiſteret:tāta tū eſſe pōt vt ſepe ꝯtingit ꝙ mēbra ad q̄ expelliſ corrūpenſ. ℃Itē nota ꝙ ſi mām ipam ad faciē raptū h̄re cōprehende res:nec poſſes ſanguinē a naribꝰ ꝓuocare: pp qḋ aliq̄rū mēbroꝝ faciei deſtructionē timeres:vt oculoꝝ vel alioꝝ ⁊c.ꝑmiſſa cephalice flōmia iubet Aui.naſi venā incidere Tuenſ.n.ptes ſupiores pipam a malitia variolarū:vt ipe inqt:⁊ eſt vena lepoꝛis de q̄ q̄rta ꝑmi.ca.de flōmia fac mē tionē.Et ſm exigētiā in ſanguinis extractione ſis bn̄ ſollicitꝰ: q̄m huiꝰ morbi ē cura potiſſima.℃Nec vnq̄ꝫ fortē medi cinā exhibeas:⁊ ſi pura medicina idiges vtere cliſterijs: vel aliquibꝰ alijs lenitiuis factis ex māna caſſia tamarin dis:ſiru.vio.diaprunis nō ſcamoneato vel diacatolicon deſcriptiōe cōi.Et potes de aliqq̄ꝰ iſtoꝝ cū decoctiōe cōi vel aqua fructuū facere potionē.℃Extcto itaq̄ꝫ ſanguine ſm ꝙ oportet vtere iulep ſirupis mixturis ſupius deſcri ptis.ſ.ca.de febre peſtilētiali cura:vſq̄ꝫ variole incipiant appere.Sȝ vnū memorie bn̄ retine.ſ.nūq̄ȝ epithima vel aliud in talibꝰ approxiare virtute cuiꝰ mā poſſet adintus ꝓpelli.Uidi.n.quēdā iudeū q ad pauca reſpiciens cordi epithima cuidā variolādo in quo ſalutis ſigna iam inci piebāt appere approximauit: ⁊ in craſtinū ꝑfocatꝰ periit. ℃Cū aūt variole incipiūt appere eſt ad mām expellendā iuuāda natura:qḋ facias ꝑmo reducēdo aerē vel aliqua lē caliditatē:vt ſupra dictū eſt.Debesq̄ꝫ in hyeme infirmū in drapo de grana:⁊ in eſtate de ſindone inuolutū tenere Et caue ne aer frigidus ipm̄ attingat. Et i iſto caſu girar dus cremonēſis ſup viatico docet accipere ſuccū feniculi et apij:⁊ in ipo tepefacto pānū intingere in quo infirmus inuoluaſ:qḋ facias ſi libet.Si tū magnā infirmꝰ eſtuatio nē ſentiret cū quo nigredo lingue ⁊ itēſio caliditatis ad eſſet reduc aerē q̄ȝtū poſſibile ē ad tēperiē: cū quo etiā le uiter coopiaſ.℃Medicine q̄ interiꝰ ſūt approximāde:et ſi virtutē mām ꝓpellēdi ad cutim h̄re debeāt:q̄ntū tū fie ri pōt ꝯtēperenſ ne maior flāma in hūoribꝰ iducaſ.℃Fa cias ḡ ſic.℞.aq̄ endiuie.ʒ.viij.aq̄ feniculi.ʒ.iij.zucha. al. ʒ.iiij.infundaſ zuccharū in aq̄ decoctiōis fructuū vel ſi cuum:⁊ cū diſſolutū fuerit fiat iulep cū aqs ſupraſcriptis: de quo infirmꝰ ſepe bibat.℃Uel facias ſic.℞.ficuū ſicca rū nūero.vj.lētiū excorticatarū ordei radicū endiuie aā. M.j.ſe.feniculi.ʒ.ß.fiat decoctio:cui adde zuccharū:⁊ in potu tribue.℃Uel facias ſicut docet Aui.vi.℞.lacte ab

lute.ʒ.vj.lentiū excorticatarū.ʒ.vj.dragagāti.ʒ.iij. decoq̄
in media libra aq̄ vsq̄ꝫ q̄ remaneat q̄rta ps lib. ⁊ adde paꝝ
çucchari: ⁊ i potu tribue. ¶ Si aūt tāta flegma nō fuerit:
docet sic facere. ℞.ficuū citrinarū.ʒ.vij.lentiū excorticata
rū: ⁊ lacce aā.ʒ.iij.dragagāti se.feniculi aā.ʒ.ij.coquātur i
li.j.aq̄ donec veniat ad tertiā ptē: ⁊ da de ea bibere patiēti:
Expellit.n.caliditatē a corde: atqꝫ ipius pulsum ꝓhibet.
¶ Uel facias sic. ℞.ficuū siccarū.ʒ.ij.passulaꝝ: lētiū excor
ticatarū: se.feniculi: aā.ʒ.j.lacce sandali ru.aā.ʒ.iij.ꝯquassent: ⁊ bulliāt in li.iij.aq̄ vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis:
de qua infirmo sepe exhibe. ¶ Uel facias sic. ℞.radicuꝫ
apij: se.feniculi: petrosilij aā.ʒ.j.ficuū siccarū.ʒ.iij.passu
larū.ʒ.ij.berberi.ʒ.vj.sandaloꝝ ru.ʒ.iij.ꝯquassent ⁊ bul
liāt in li.iij.aq̄: ⁊ fiat vt supra. ¶ Uel facias sic. ℞.succi mē
te depurati.ʒ.iiij.succi lapacij acuti.ʒ.j.succe acetose mu
cillaginis: ficuū citrinarū aā.ʒ.j.ß.oxiçachare simplici.ʒ
vj.aq̄ radicū feniculi atqꝫ endiuie aā.ʒ.viij.çuccha.al.ʒ.
ij.fiat iulep.de quo in potu sepe tribue. ¶ Girardus cre
monēsis ad puerorū variolarū egressionē solū aquā de
coctiōis lēticule exhibebat. Oīa igit̄ suprascripta facileꝫ
prebēt variolarū exitū. ¶ Sꝫ q̄r in ipsarū egressu pp māe
multitudinē aut malignitatē aut ipius ad aliqđ membrū
facilē decursum de nōnulloꝝ mēbroꝝ destructōe timem⁹
de ipoꝝ defensiōe ꝓuidēdū existit. Et p̄ de oculis.nā ma
teriā ad ipsos si raptū hr̄e pcipes: p̄ infirmū colloca in lo
co nō luminoso: nec rē rubeā aut luminosā inspiciat. Sa
phyrus q̄qꝫ ac smeraldus in oculo circūducat̄: ac ipsum
smeraldū sepe intueat̄: debesqꝫ statim a ꝑncipio aq̄ rosa.
aut coriādri mirti vel sumach duas vel tres guttas oculis
imponere.s.in lachrimali domestico: deinde faciē paula
tim ad oppositū vertere: sic vt aqua totū circuat oculū: q̄ i
estate frigida: in hyeme v̄o remissi frigoris existat: ⁊ pari
ter de oībus in oculis ponēdis agstā dictis q̄ꝫ dicēdis fa
cere debes. ¶ Jtē in hoc casu hec aq̄ ꝓderit mirabilr̄: vt
℞.aq̄ roſ.ʒ.iij.succi carnositatis granati.ʒ.j.sumach.ʒ.ß.
cōquasset̄ sumach: ⁊ liget̄ in petia rara: ⁊ bulliat cū supra
scriptis vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie ptis: ⁊ de tali mō q̄ su
pra pone in oculis infirmi sepe. ¶ Uel facias sic. ℞.aque
decoctiōis sumach: aq̄ roſ.aā.ʒ.ij. misce: cū q̄bus ꝯfricet̄
antimoniū: ⁊ adde si placet parū cāphore: ⁊ maxie in pri
mis duob⁹ dieb⁹: ⁊ vt supra vtere. ¶ Uel facias sic.accipe
succū coriādri in q̄ ātimoniū cōfricet̄: ⁊ fac vt pri⁹. ¶ Uel
facias sic. ℞.aq̄ ro.ʒ.iij.aq̄ decoctiōis sumach.ʒ.j.litarg.
aurei subtilissime triti.℈.j.misce ⁊ vtere. ¶ Jtē posses ma
teriā ad aliā diuertere ptē.s.ꝯfricādo leuiter collū ⁊ etiaꝫ
timpora trahēdo sp v̄sus ptē posteriorē. ¶ Si aūt fluxum
sang.nariū nā tētaret: cū pcipes ⁊ de nariū destructiōe ti
meres facias sic. ℞.aq̄ ro.ʒ.iiij.aceti.ʒ.j.cāphore.℈.j.sā
daloꝝ citrinoꝝ.℈.ij. misce simͥ in ampulla quā sepe infir
mus odoret.potes ⁊ cū tali aq̄ nares illinire: vel illineas
eas cū oleo ro.aliqualr̄ cāphorato aut oleo de mirto aut
citonioꝝ: vel ꝯfrica in aliq̄ eoꝝ antimoniū in aqua plāta
ginis vel rosarum ⁊ illinias nares. ¶ Potes pariter ⁊ au
res si de eis timeres defendere cū suprascꝑtis. ¶ Ad oris
quoqꝫ defensionē. ℞.aq̄ plātagi.vel ro.ʒ.iiij.amili.ʒ.j.ß.
misce: ⁊ os sepe collue. vel vtere lacte capno vel asinino
cū aq̄ ro.vel plāta.mixto. ¶ Uel facias sic. ℞.aq̄ çucchari
ʒ.iiij.vini ḡnatoꝝ acetosoꝝ.ʒ.j.ß.misce: ⁊ vtere vt supra.
¶ Jtē infunde penidias in succo arāci: vel agresta addita
aq̄ ro.vt supra ⁊c̄.valēt etiā ꝓ gutturis defēsiōe oīa supra
scripta gargarismata. ¶ Jtē ad oīm indifferēter mēbrorū
supiorū defensionē bonū ē sumere post cibū aliq̄ grana ḡ
natoꝝ nuçorū: vel aliq̄t coriādros vel parū coctani cum
çuccharo cōditi: vel parū panis in succo berberis agresti
vel cōsili infusi. ¶ Defendim⁹ q̄ꝫ meriac stōm isto mō. ℞.
aq̄ ordei lib.j.aq̄ endiuie li.ß.iulep rosati.ʒ.iiij.sirupi de
mirtis.ʒ.ij.fiat iulep: de quo infirm⁹ sepe sugat. Jstud eti
am iulep valet ad intestinorū supiorū defensioneꝫ. ¶ Ad
intestina v̄o ꝑ inferiora defendēdū debes vti stipticis: vt

dicit Auic̄. Facias ergo sic. ℞.rosa.ru.ꝟ.j.ß. risi panici
aā.ꝟ.ß.fiat decoctio in aq̄ pluuiali vel aqua extinctiōis
calibis: de qua accipe li.j.in qua dissolue çucchari ro.anti
qui olei ro.aā.ʒ.ij.misce ⁊ fiat clistere. ¶ Pro defensione
pulmonis ne vlceret̄ ⁊ ne anhelit⁹ cōstrictio vt nōnunq̄ꝫ
cōtingit sequat̄.docet Aui.loch facere de lētib⁹: facias er
go sic. ℞.lentiū excorticatarū subtilr̄ tritarū.ʒ.iij.se.pa
paueris al.ʒ.j.cōserue roſ.ʒ.ij.iulep rosati quātū sufficit:
et fiat loch: de quo sepe lābat infirm⁹. ¶ Cūqꝫ variole sūt
extra pulse ē coꝝ maturatio cū cooptura iuuāda: ⁊ debēt
pp a fonte caloris distantiā magis extrema coopiri. ¶ Cū
aūt variole rūpunt̄ cū coto debēt leuiter exiccari a sanie:
verū sepe accidit vt earū ruptura tardetur: postq̄ꝫ adhuc
mature fuerint: q̄re timētes ne sanies membrū corrodat: i
quo sunt iubēt auctores eas cū aurea acu apiri cōtinue sa
niē cū coto leuiter exiccādo. ¶ Jtē postq̄ꝫ mature fuerint
earū ē resolutio necessaria vt exiccent̄ ⁊ cadāt: in quo ca
su multa describit Aui. bona ⁊ vtilia. ¶ Et vt te ad actum
practicū reducā: facias sic. ℞.aq̄ ro.li.j.salis cōis.ʒ.j.cro
ci.℈.ß.bulliāt simul vsqꝫ ad cōsumptionē tertie ptis.dein
de habeas petiā lineā ad quātitatē variolarū quas inten
dis desiccare in aq̄ infusam ⁊ debite exp̄ssam sup variolas
appone. Caue tñ ne sup imaturas quas rupisti variolas
petiā illā apponas: ne pp hoc dolor vehemēs aut apa ibi
dē eueniret. ¶ Aliud medicamē qđ Aui.cōmēdat: q̄r vari
olas maturat exiccat ac eas facit cadere cū velocitate. ℞.
folioꝝ tamarisci.rosaꝝ ru.lētiū aā.ꝟ.j.sandaloꝝ ru.ʒ.iij
cāphore.ʒ.ß.salis cōis.ʒ.j.cōquassent̄ ⁊ bulliāt in li.ß.aq̄
roſ.vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie ptī: qua vtere vt aāscripta.
¶ Suffumigatio q̄qꝫ tamarisci variolas multū exiccat: vt
Aui.ij.caā.ca.ꝓprio.habeas ergo folia ⁊ cortices tamari
sci: quoꝝ fumo pānū lineū suffumiges: quē ꝓ desiccādis
variolis suppone. ¶ Jn hyeme v̄o si aliquarū extremita
tum variolas velles velociter exiccare: vt manuū vel pe
dum ⁊c̄. docet Aui.incidere tamariscū: ad quā incisionē
mēbra applicent̄ desiccāda. Et in casu q̄ variole multe es
sent humiditatis: suffumiga pānū sup mirto ⁊ folijs eius.
¶ Et si forti⁹ vis. ℞.thuris: nucū cypissi aā.ʒ.ß.roſ.ru.gal
larū aā.ʒ.ij.mirtilloꝝ ⁊ folioꝝ ei⁹ aā.ʒ.j.conquassent̄: de
quib⁹ pone parū sup prunas ⁊ suffumiga pānū vt supra.
¶ Uel facias sic: ⁊ est q̄ cōiter practicātes ⁊ ego vtimur. ℞.
farine fabaꝝ ptē vnā: farine risi milij ⁊ ordei aā ptē ß.ipo
ne orali ⁊ salipiça linteamē sup q̄ iacet infirm⁹. Et si ē deli
catus sali solū culcitrā: sup quā pone postea linteamē raꝝ
et bñ subtile. ¶ Et q̄r nōnunq̄ꝫ ꝯtingit mēbrū aliqđ ex va
riolis vlcerari ad tale cōsolidādū vlcus laudat Auic̄. vn
guentū albū cōe: ⁊ est qđ describit Nicolaus: sed fiat sine
aceto. ¶ Ualet etiā vngᵐ de cerusa ꝭm ꝑmā vel secūdam
descriptionē Aui.v.caā.tractatu.ij. ¶ Alij accipiūt vngᵐ
de cerusa d̄scriptū a Meſ. ⁊ tale vngᵐ cū aqua roſ. lauāt
in mortario simͥ incorporāt addēdo parū cāphore ⁊ aliq̄d
de rasura radicū cāne ⁊ de rasura venarū arboris açarō:
et est salix: vt nōnulli volūt moderni. Ego tñ nullos sino
nimiçātes inueni q̄ illud vocabulū exponerēt. verū rasu
ra corticis radicis salicis multū ꝯuenit in isto casu: vt ptꝫ
ꝑ Aui. ⁊ Sera.in ꝓprijs caplis. ¶ Alij accipiūt vngᵐ siue
cerotū albū galieni sine aceto cui res addūt suprascꝑtas:
et hoc vngᵐ bene laudo: q̄m talia vlcera multū exiccat et
ꝯsolidat. Facias ḡ sic. ℞.olei ro.ʒ.iiij.cere al.ʒ.j. liq̄fiant
simͥ.deinde diu cū aq̄ roſ.lauent̄: cui postea rasure radicis
cāne.ʒ.j.rasure radicis salicis.ʒ.ß.camphore.℈.j.fiat vn
guētū: quo vtere. ¶ Laudat etiā Aui.vngᵐ factū ex litar.
et cerusa cū oleo ro. ⁊ cera. ¶ Laudat insup ip̄e vngᵐ ru
beū qđ ipse describit.v.canone.tracta.de vnguētis. ¶ Et
q̄r q̄nqꝫ ex variolis accidūt cruste in naso vel alia pte ad
eorū remotionē laudat vngᵐ factum ex oleo roſ. cū cera
modico ceruse ⁊ pauco climie.ad idē valet butyrū cū aq̄
ro.lotū. ¶ Uel facias sic. ℞.olei ro.ʒ.j.pinguedis anguil
le.ʒ.ß.lauent̄ cū aqua ro.quib⁹ adde parū cere liq̄facte ⁊

litargi.ʒ.ſ.ꝛ cerufe.ʒ.ß.ꝛ fiat vnguentū cū quo illiniantur cruſte.¶Nōnunq̃ a veſtigijs violarū facies ac alia apparētia mēbra deturpant͡: ꝑ quoꝝ remotiōe multi laudant Aui.vt radices harūdinis ſarcocollā ſemē melōis ꝛ alia multa.¶Sed vt te ad actū practicū deducā facias ſic.℞. olei de lilio:olei de pſilicis añ.li.ß.pinguedinis aſini.ʒ. iiij.olei ro.ʒ.ij.lauent͡ diu iſta ſil̾ cū aqua ro.ꝛ lilioꝝ albo. deinde accipe albumina q̃ttuor ouoꝝ recentiū q̃ in teſtis ſuis ponant͡ ad ignē vt parū coagulent͡: ꝛ coagulata miſce in mortario cū oībus ſuprascriptis:poſtea accipe amigdalarū dulciū ꝛ amararū depillatarū añ.ʒ.j.ß.piſtent͡ diu:deinde incorpa cū rebus ſuprascriptis:qbus oībus adde radicū cānarū.ʒ.ij.ß.ſarcocolle:ſe.melonis cū cortícibus riçi ablutí litargirij aurei:çucchari taberçet amili crete:ex qua fiūt vaſa fictilia añ.ʒ.j.oīa ſil̾ miſce in mortario tādiu agitādo ꝙ ad ſpiſſitudinē vnguenti deueniat:q̃ vtere:q: mirabilr̾ varioláꝝ delet veſtigia.¶Ad idē valet aqua ſublimatiōis radicū cānarū.¶Ad idē valet pinguedo aſini cū oleo ro.liquefacta.¶Et ſup oīa valēt hec tria.ſ.aqua vngularū arietis vel capre q̃ egredit͡ cū vngule ille aſſant͡ in igne. Sāguis lepoꝛis ꝛ ſanguis tauri valent etiā:ꝛ oīa vnguēta q̃ ad cicatrices carbūculoꝝ et antracium remouēdas in capitulo p̄cedēti deſcribuntur: et hec de cura variolarum.

¶De cura morbiloꝝ ꝛ ꝑfecto hui⁹ cōmentarioli prime ꝑncipali parti finē imponā:Ad quē ille me inuet feliciter puenire:qui ꝓ nobis pependit in ligno.amē. Cap.vij.

Upra dictū eſt ꝙ variole parū differūt a morbilis: et ꝙ variolarū ſigna ſil̾r exiſtūt:niſi ꝙ in morbilis febris ꝛ accidētia oīa ſunt intēſiora: cū vtplm̄ a colerā ꝓueniāt.Et ideo cura variolarū cura exiſtit morbiloꝝ quātū ad regimē ſex rerū nō naturaliū ac medicinaliū:debes ceteris parib⁹ totū regimē magis ad tēperamētū reducere:cū febris ſit magis intēſa:ac etiā accidētia intēſiora:vt dictū eſt.Et q: morbili cruſtā nō faciūt: nec etiā vlcus ſolutiōe nō indiget neq̃ ꝯſilibus vt variole. Si tñ fedus coloꝛ remaneret vtere vnguētis ꝛ alijs variolarū veſtigia remouētib⁹.Et hic ſit finis cure morbiloꝝ:ꝑ quā huius cōmētarioli ꝑme ꝑncipali pti finis imponit͡:ad laudem dñi nr̄i ieſu chriſti crucifixi:eiuſq̃ genitricis.amē.

¶Explicit ꝑma pars hui⁹ cōmētarioli q̃ eſt de peſte:Ad illuſtriſſimū pricipē ꝛ dñm:dnm̄ Philippū mariā anglū Mediolani ducē:ꝛ papie anglerieq̃ comitē:Editū ꝑ Antoniū guaynerīū papiēſē artiū ꝛ medicie doctorē eximiū.

¶Secūda pars principalis huius cōmentarioli que ē de venenis feliciter incipit.

Rimum caplm̄ ponēs: Quid ꝑ venenū ſit itelligēdū aliqua incidētalia mouet dubia. Char.111

¶Primū.nunquid ſurdus ꝛ cecus a baſiliſco poſſit venenari.

¶Secūdum.nunquid baſiliſcus primo videns hominē ipm̄ pimat:an econtra.

¶Tertiū.qualiter venenum quodcūq̃ ſit illud ꝛ qualiter cūq̃ approximatum interficiat.

¶Quartum.nunquid ex toto genere omē venenū principalius coꝛ inficiat q̃ aliud membrum.

¶Quintū dubium qō venenum ceteris paribus citius interficiat:an agens intētionalr̾ ſeu ſpūaliter an mālr̾.

¶Sextū.an poſſibile ſit veneni actionē ad aliquē preciſū terminū limitari:ſic ꝙ ad illud tp̄s venenatū merito talis venenoſitatis moriat͡:ꝛ non ante nec vltra.

¶Quid per venenū ſit intelligendū oſtendit:quedā cum hoc incidenter dubia declarans. Caplm̄ .j.

Et ſi venenū multipliciter accipi poſſit: hic tamē per venenū illud ſolū itelligo:qō qualitercunq̃ humano coꝛpi approximatum:ſiue a materia fuerit opatiuū.ſiue nō: eſt ſue complexiōis mediāte quadā occulta ꝓprietate coꝛruptiuū:vt napellus:coꝛnu ſpice:opiū: venena ſerpētum:euforbiū ꝛc.¶Q: ſi Aui.ac plimi auctores de venenis tractātes dixerūt opiū ꝛ euforbiū:ꝛ plura alia venena a qualitate opari manifeſta.¶Sciendū ꝙ Aui.ꝛ alij ſic ponētes ꝯſiderauerūt venenū q̃tū ad ſpecificā formam: qua vna ſpecies differt ab alia. Et ſm hāc ꝯſiderationē dixerūt ꝙ venenoꝝ quoddā opatur:nō q: calidū aut frigidū:ſed q: tale habēs.ſ.virtute humane vite ꝛ ſanitati cōtrariā.¶Aliud ē qō etſi a virtute ſeu a ꝓprietate agat cū hoc etiā agit:q: frigidū aut calidū ꝛc.vt opiū:euforbiū:ꝛ ſimilia.Et ꝓpter hoc oꝛta ē talis venenoꝝ diſtinctio: hoc eſt.venenoꝝ quoddā opat͡ a q̃litate manifeſta:ꝛ quoddā ab occulta:cū qua tñ ſtat:vt patet ꝙ oē venenū agat a proprietate.¶Pro quo notādū ꝙ oīs actio ad bonū intellectū:aut ꝓuenit a q̃litate manifeſta:aut ab occulta: aut ab vtraq̃ ſil̾.Exemplū ꝑmi:vt actio pipis aut ſinapis vl̾ alij caliditatē inducēdo:aut lactuce: ſeu endiuie frigiditatē. Exēplū ſecūdi:vt actio hyacinti collo ſuſpēſi:q ꝓpter occultā ꝓprietatē in coꝛ vnū imprimit qualitatē qua ipm ad opa vite meli⁹ diſponit͡:ac ꝯtrarijs reſiſtēdū: vel vt actio ſaphyri fugātis antracē vel ſmeraldi buffonis oculos ipſum fixe intuētes eliquātis:q̃ magis ſenſualr̾ cōprehēdūtur.¶Mec.n.ꝛ ſimilia ꝑ occultā agūt ꝓprietatē:q̃uis aliquas manifeſtas q̃litates inducāt. Nā in buffonis ocl̾os ꝑ ſmeraldū vna inducit͡ occulta qualitas:qua liqueſiūt ꝛ deſtruunt͡:ꝛ per ꝯſequēs infrigidant͡ vel caleſiūt: nec eſt hoc incōueniēs ꝙ influētia ſolis vel ſaturni calefaciat vel infrigidet.Exēplū tertij: vt actio euforbij in coꝛp⁹ humanum:q: etſi caliditatē hoīs interemptiuā inducit: hoc tñ mediāte quadā opat͡ occulta ꝓprietate:q̃ illā iuuat qualitatē manifeſtā.ſ.caliditatē vt ſit hoīs interemptiua:qō pꝫ: q: piperis:ſinapis ꝛ ſimiliū caliditas q̃ in eodē gradu cū euforbij caliditate reponit͡ moꝛtē nō inducit:igit͡ in euforbio quedā videt͡ eſſe occulta ꝓprietas: ꝑ quā ſuā inducit caliditatē hominis interemptiuā. Preterea tyriacā ꝯtra oīa valere venena videm⁹. ergo ſi euforbiū vel cōſimile ſolū agere ꝑ qualitatē manifeſtā:q: ꝑ caliditatem:tyriaca eius poti⁹ actionē iuuaret q̃ impediret cū calida ſit:cuius oppoſitū expimur:ergo ꝛc. ¶Et iō Aui.ij.canoñ.ca.iiij. deſcribēs venenū inquit.Uenenū eſt medicina q̃ coꝛrumpit cōplexionē nō cum cōtrarietate tm̄.ſ.ꝓueniente a q̃litate manifeſta:ſed cū ꝓprietate que eſt in ipa:vt per hanc deſcriptionē det intelligere:ꝙ ſi aliqō ſit venenū qō operationē ſuā a q̃litate manifeſta facere videat͡ illā nō tm̄ cum

qualitate facit manifestā:sed etiā cum ,ppꝛietate. Et sic pȝ opiū:euforbiū ⁊ similia:⁊ breuiter cibū venenosum medicinā venenosam ⁊ venenū absolute esse venenū ad intellectū datū. ¶ Accipiēdo igit venenū:vt dictū est:sciendūȝ q̄ venenoꝝ quoddā opaẜ materialiter:quoddā intentionaliter seu spūaliter. Illud materialr͂ opari voco qd̄ aliq̄ mō a corpe nostro patiẜ. Intētionalr͂ vō seu spūaliter qd̄ nō actuatū:nec a caloꝛe nostri corpis alteratū ab aliq̄ occulta ,ppꝛietate spūs:aut mēbꝛū aliqd̄ pncipale:seu aliud sic indisponit:vt ampli⁹ deputata a natura opa nequeāt exercere. Sicut verbi grā:Dicim⁹ q̄ basilisc⁹ visu hominem pimit:⁊ auditu:qꝛ ab oculis ipius tanq̄ȝ ab obiecto visibili diffundunẜ radij seu spēs visuales: et ab ei⁹ sibilo spēs audibiles:q̄ peruenientes ad oculos hoīs seu ad aures ibi spūs existētes seu humoꝛes inficiūt venenose: que infectio p spūs seu hūoꝛes multiplicata ad coꝛ vsq̄ȝ peruenit ipm sic venenose inficiēs:vt ampli⁹ opa vite nequeāt exercere:⁊ sic accidit moꝛs. Et pp hoc dixerūt antiq homīnē posse p oēs sensus venenari.ſ.p visuȝ ⁊ p auditū: vt statim de basilisco dictū.p odoꝛatū:vt p odoꝛē mellis mali:⁊ ab odoꝛe cuiusdā serpētis:atq̄ȝ quoꝛundā fungoꝛ q odorantē interficiūt.per tactū.n.liquet manifeste de his qui īfusa lecto vestibus ⁊c̄.quotidie venenanẜ. Et etiā scribiẜ de quodā milite q lanceā cū qua regulū interfecerat ī manu deferebat:per quā fuit venenatus. De gustu nanq̄ȝ patet manifeste:⁊ nō solū his modis qs pōt venerari: sed etiam pluri⁹ alijs. Nā sicut in smeraldo foꝛma vna specifica in disintheria iuuatiua repiẜ:ita in lapide:vl̄ in alia re pōt foꝛma specifica speciei humane venenose destructiua repiri:qꝛ in lapidib⁹ rebusq̄ȝ alijs varie sūt:ac diuerse virtutes pp quas aliqua p suā occultā ,ppꝛietatē nocēt aliqua iuuant:aliq̄ ad irā ,puocāt:aliq̄ moꝛsu faciūt:⁊ sic de alijs. nā vt inquit Alber.in tractatu suo de mineralib⁹:de lapidib⁹ pciosis:quidā lapis noīe limparia repiẜ: quē bestia quedā a venatoꝛib⁹:⁊ a canib⁹ infestata tanq̄ȝ ad patronū accedit:⁊ q̄ȝdiu lapidē illū p̄sentē hȝ nullū venatoꝛes:aut canes eidē inferre pn̄t nocumētū: ⁊ hoc vt inqt virtutib⁹ celestib⁹ est deputandū:qs Hermes phs in lapidibus et plantis mirabiles esse dixit. Vn̄ vnus hispan⁹ mihi retulit granate cuiusdā hispanie regis habuit natiuitatē: per quā cū optimi ibi sint astrologi cognouit ipsum multū ad bellū inclinari:ppter qd̄ ei⁹ timēs potētiā vnā sibi stellaȝ mirifice laboꝛatā ac varijs ⁊ diuersis lapidib⁹ pciosis exoꝛnatā trāsmisit:quoꝛ virtus erat sedentē māsuescere:ac q̄ȝ belli appetitū repꝛimere:quare idē fieri posse de reb⁹ venenādi ,ppꝛietatē habētib⁹ nō repugnat: vt patet. Plura alia virtute lapidū vel plātarū fieri nāliter pn̄t:q̄ Hermetis aucte p artē magicā fieri credunẜ. ¶ Precaueāt barones ⁊ pncipes:ne eoꝝ natiuitates ab hostib⁹ p̄sciantur. nā per eas sepe doctis veniūt ad visamenta:p q̄ illis pncipib⁹ multa dāna sequunẜ. Precaueāt insup qualr͂ preciosos lapides:⁊ q̄ȝmaxime non cōiter notos:⁊ alia preciosa dona suscipiāt:⁊ cū hoc a qbus:qꝛ sepe latet ham⁹ in esca. nā sicut in qbusdā lapidibus coꝛ cōfoꝛtādi ,ppꝛietas inexistit:⁊ alia mēbꝛa pncipalia:vt in pꝛima pncipali pte ostēsum est:ita aliq inueniunẜ oppositū faciētes:ac etiam res alie plime:⁊ sic q̄nq̄ȝ a lapide a plāta vel a re alia p ei⁹ occultā ,ppꝛietateȝ vitales spūs vel aliū indisponunẜ: vt amplius pro vita nō sufficiāt seu a nā deputata opa exercere neq̄ant. Quare multi repētina moꝛte dephendunẜ:cuius causam penit⁹ ignoꝛam⁹:Sed talia nūq̄ȝ ad nr̄am deuenere notitiā:qꝛ etsi āntiquoꝛ aliqs hoc sciuerit pp nefarios hec ,ppalare nō voluit:qd̄ tn̄ fecerūt de ipsoꝛ impꝛessioneȝ phibētib⁹:vt infra deo duce patebit. Vn̄ pessimi q his vti sciūt:vt inqt Gētilis sup sexta q̄rti.talia deferētes aliq̄ secum poꝛtāt illoꝛ impꝛssionē phibētia ne ab illis pimātur. ¶ Sed circa dicta dubia mihi occurrūt aliqua. ¶ Primū nunqd surdus ⁊ cecus a basilisco possit venenari:cū dcm̄ sit q̄ ipe p visum ⁊ sibilū hoīem venenat. ¶ Scōm dubiū nunqd hō pꝛius vidēs basiliscū ipm pimat:⁊ nō pimatur vel ecōtra. ¶ Tertiū qualr͂ venenū q̄ȝcunq̄ȝ sit illud ⁊ q̄litercūq̄ȝ appꝛoximatū interficiat. ¶ Quartū nunqd ex toto genere oīe venenū pncipalius coꝛ inficiat q̄ȝ aliō mēbꝛū:vt cōciliatoꝛ:⁊ plēs alij voluerūt. ¶ Quintū q̄ venenū citius interficiat ceteris parib⁹:an agēs intētionalr͂ seu spūaliter an māliter. ¶ Sextū ⁊ vltimū an possibile sit veneni actionē ad aliquē pcisum terminū limitari sic q̄ ad illū terminū venenat⁹ merito talis venenositatis moꝛiaẜ et nō ante. ¶ Ad pmū dicēdū q̄ basiliscus hoīem pōt dupliciter venenare:vno mō p spēs illas intētionales:vt dictū est:⁊ isto mō cecū:⁊ surdū venenare nō posset. ¶ Alio mō p vapoꝛē ab eo eleuatū seu emissuȝ: sicut dicebat Ari. in de ,ppꝛietatib⁹ elꝛoꝛ de illis duob⁹ dꝛaconib⁹ iuxta radices duoꝛ montiū existētib⁹q anhelitu ⁊ vapoꝛe ab eis eleuato pimebant trāseūtes:⁊ isto mō basilisc⁹ nō solū hoīes sed ⁊ alia interficit aīalia sibi adhuc moꝛtuo appꝛopinq̄ntia:vt inqt Aui.p vapoꝛē.ſ.venenosum ab eo eleuatum:et isto mō surdus ⁊ cecuȝ possent a basilisco venenari. ¶ Et hāc cām venenatiōis assignat Chꝛistofo⁹ de honestis in suis ,pblematib⁹ de venenis ,pblemate de venenatiōe reguli seu basilisci nō credēs posse spiritibus visibilib⁹ occultā inesse ,ppꝛietatē:p quā ipis receptis in oculis hominis hō ipe venenose inficiaẜ. ¶ Ad qd̄ ,pbandū sic arguit Sine sibilo ⁊ oculis clausis pōt regulus seu basilisc⁹ aīalia pimere:imo ipse moꝛtu⁹:vt statim dictū est:ergo illud nō facit visione ⁊ sibilo. ¶ Preterea maioꝛē sonū audim⁹ q̄ȝ eius sibilū:⁊ tn̄ nō moꝛimur:igiẜ ⁊c̄. sed q̄ȝtū hec valeant argumēta tu ipse cōsidera. ¶ Ad secundū.etsi Aui. negauerit dubiū esse verū:cū tn̄ nōnulli hystoꝛiographi ipm affirmauerint dicētes:q̄ si homo pꝛius viderit basiliscum ipm interficit:⁊ ecōtra.hoc psupposito foꝛe verū pōt talis causa assignari:psuasiua tn̄ supponendo p̄ q̄ a certa distātia pōt hō basiliscū videre ad quē vapoꝛes quōcūq̄ȝ ab eo eleuati seu emissi attingere nō pn̄t: hoc satꝭ ē poꝛe. ¶ Secūdo supposito q̄ species visibiles ab oculis homis tanq̄ȝ ab obiecto emisse sic esse pn̄t basilisci interēptiue:sicut species diffuse ab oculis ipius basilisci hoīs: h̄ satꝭ est verisile:cū he cōplexiōes extremalr͂ hic opponanẜ:ſȝ qꝛ hoc rarissime fuit exptū nō sic nobis innotescit. ¶ Istis psuppositis:dico q̄ cū basiliscus p̄ videt hoīem pp inimicitiā quā nāliter secū habet oēs virtutes suas sil̄ coadunat: sic vt postea spēs ab oculis hoīs diffuse: ⁊ in oculis balisci recepte nihil aut parū in eo impꝛimere pn̄t:⁊ ecōtra de homine respectu basilisci:sicut de duobus moꝛtalibus cōtingeret inimicis. Nā q̄ improuise alteri occurreret ceteris paribus debilioꝛ multo remaneret q̄ȝ pꝛius:qꝛ p̄uisa minus ledere tela solēt:q̄re ⁊c̄. Et isto mō ex quo vapoꝛ basilisci in isto casu hoīem ipm videntē attingere nō pōt: homo pmo vidēs basiliscū ipm pimit:q tn̄ postea a basilisco visus nō inficieẜ totalr͂ vt moꝛiaẜ. ¶ Ad tertiū dicēdum q̄ venenū siue intētionalr͂ agat:siue in vapoꝛē conuertaẜ si appꝛoximaẜ ab extra p poꝛos ingrediẜ spūs ⁊ humoꝛes quib⁹ pmo obuiat inficiēs:q̄ infectio intim p spūs ⁊ humores multiplicaẜ donec veniat ad mēbꝛū qd̄ venenū illud respicit a ,ppꝛietate:⁊ piter si appꝛoximaẜ ab intra: nec ē plus incōueniēs q̄ venenū intētionalr͂ agēs spūs ⁊ hūoꝛes qbus obuiat inficiat venenose q̄ȝ saphyrus antraci circūductus venenosam illā in hūoꝛib⁹ iductā extingueret qualitatē:⁊ sicut hiacynct⁹ collo suspēsus coꝛdis remoue at egritudines. Possum⁹ etiā imaginari q̄ sicut virt⁹ calefactiua solis:aut martis trāsit p mediā regionē ipam non calefaciēdo.⁊ sicut virtus hiacyncti puenit ad coꝛ ipm cōfoꝛtādo sine alicui⁹ intermedij alteratiōe:ita nō incōuēit q̄ vapoꝛ siue spēs intētionalis alicui⁹ veneni ad coꝛ pueniat seu ad aliud pncipale mēbꝛū absq̄ȝ eo q̄ spūs intermedij seu humoꝛes venenosam recipiāt infectionē. Cūq̄ȝ veneni vt⁹ ad mēbꝛū attigerit:ei⁹ sic alterat cōplōeȝ vt deputata a nā sibi opa neq̄at ápli⁹ exercere. Vn̄ si fuerit ex istri

Sidantibus spm̄ cōgelat atqꝫ sanguinē ⁊ calorē extinguit
naturalē: ad cui⁹ extinctionē seqꝛ mors. Si autē fuerit ex
calefaciētibus spūs attenuat ⁊ resoluit eos sic cōsumēdo
et exalare faciēdo: vt ampli⁹ ꝓ vita nō sufficiāt: ⁊ pariter
dicendū: si venenum sua fuerit inficiēs siccitate: aut humi
ditate vt nōnulli asserūt fieri posse. ℂ Ex istis infero ꝙ nō
oīe cadauer factum ex veneno est venenosū: vt dixit con
ciliator: qꝛ stat aliquē veneno mori absqꝫ hoc ꝙ aliqđ ei⁹
mēbrum remaneat venenatū. Stat eni venenū frigidū
spūs cōgelare: vel calꝛm ipsos sic resoluere: intentionaliꝛ
agens ipos sic indisponere: vt amplius ꝓ vita nō sufficiāt
absqꝫ hꝫ ꝙ mēbrū aliqđ venenose inficiatꝛ: vt pꝫ. Nā circa
alpes saluciarū ⁊ pinarolij venenū ex radice herbe tōre
publice conficiūt: quā ipsi napellū vocant: ⁊ cū sagittis cū
illo veneno intoxicatis ad siluestres venanꝛ capras que
ꝑcusse statim ꝑimunꝛ: ⁊ tn̄ illis sine nocumēto nutriunꝛ: i
mo carnē sagitta venenosa ꝑcussā dicūt esse sapidiorem
qđ est oppositum ei⁹ qđ cōciliator dicit. ℂ Ex q̄ seqtur vl
terius ꝙ nō qcqd tangiꝛ a veneno in corꝑe humano con-
uertiꝛ in illā speciē venenosam vt ipe asserit.

ℂ Ad quartū cum q̄riꝛ: nunqd ex toto genere oē venenū
principali⁹ cor inficiat q̄ȝ aliud mēbrū sicut dicebat Con
ciliator sic arguēs. In venenato veneno ꝑnicioso accidit
sincopis tremor: ac puls⁹ cordis alia accñtia cardiace pas
sionis ergo ⁊c̄. ℂ Dicendū ꝙ nō. Nā sicut dicit Aui. aliq̄
sunt venena q̄ supra vnū ⁊ idem mēbrū agūt sicut cantari
des sup vesicā: ⁊ lep⁹ marin⁹ sup pulmonē: igiꝛ ⁊c̄. ℂ Pre.
sicut reperiūtur aliqua simplicia a ꝓprietate cor respiciē-
tia: hiacynct⁹ ⁊ crocus. verbigr̄a. aliq̄ cerebrū vt smerald⁹
et sticados: aliq̄ stomachum vt corallus ⁊ cinamomū: ⁊
sic de alijs: ita nō inconuenit aliq̄ repiri venena: imo de fa
cto repiunꝛ siue intentionalꝛ siue materialꝛ agāt ad intel
lectū supra datū: q̄ ꝑncipali⁹ epar cerebrū vel aliud infi-
ciunt mēbrū venenosius q̄ȝ cor. Unde nōnulli dixerūt ꝙ
venena aīaliū silꝛe mēbrum in hoīe ꝑ inficiunt illi qđ oc-
cupabant: ⁊ a q̄ decidunꝛ: hꝫ ꝓbātes de veneno rabidi ca-
nis: qꝛ cū cerebrū canis occupet: ⁊ ab eo decidaꝛ cerebꝝ
homis ꝑmo inficit. Pre. cū medicina laxatiua vel alia cō-
fectione aliqd cōmiscem⁹ cui⁹ v̇tute sic cerebrū vel mem
brū aliud ꝑmo petit: ⁊ nō cor: igiꝛ sic fieri de venenis artifi
cialiter nō incōuenit. Ex qbus patet ꝙ non oē venenum
ꝑncipalꝛ ex toto genere cor petit ⁊c̄. ℂ Et ad argumētum
Conciliatoris facilis est responsio: qꝛ in q̄ȝpluribus passio
nibus accidit tremor cordis sincopis ⁊c̄. q̄ȝuis lesio ꝑnci-
palꝛ non existat in corde sicut in lesione oris stomachi: qđ
ꝓpter hoc antiq ꝑcordiū vocabāt: ⁊ plꝛimoꝝ alioꝝ mēbro
rum cum ipso corde colligantiā habentiū.

ℂ Ad quintū dubiū cum queriꝛ ꝙ venenū ceteris parib⁹
citius inficiat ⁊c̄. Dicendū ꝙ illud ꝙ intentionaliter agit
seu spūaliter: qꝛ nō est necessarium: vt ipm ꝑ calorē nostri
corporis deducaꝛ ad actū vt de opatiōe reqriꝛ a mā. Nā il
le q moritur ex veneno intentionalꝛ agente vt plurimū
subito moritur sicut visus a basilisco ⁊c̄.

ℂ Pro rñsione v̇o sexti dubij sit hec. pª ꝯ. Et si vnū vene-
num tardius inficiat q̄ȝ aliud: nō tn̄ poꝛe est alicui⁹ vene
ni actionē vsqꝫ ad vnū mensē vlꝛ mēses: aut ānū seu alium
ꝑcisum terminū limitari: vt nōnulli dixerunt: sic vt vene-
natus ad illū terminū ꝑcise moriaꝛ: ⁊ nō añ: nec post: ⁊ hꝫ
merito ipi⁹ effect⁹ nālꝛ ipi⁹ veneni. ꝑma ps ꝯnis satis de se
pꝫ. 2ª ꝓbaꝛ: qꝛ oīs veneni actio nālis diuersificaꝛ tā rōne
ipius q̄ȝ dispōis passi: sꝫ cū ipoꝛe sit dispōes ipsorū sic ꝑci
se metiri: vt in tāto: vel tāto tꝑe eoꝝ actio certa sciaꝛ. pꝫ cō
clusionē fore verā. ꝯña nota est. maior est manifesta ⁊ mi-
nor patet expiētia. nā idē venenū mille ⁊ q̄t libuerit i eadē
exhibitū dosi q̄sdā iterficiet: ⁊ q̄sdā ñ: ⁊ ex his q̄s iterfici
et aliq̄s iterficiet i vna hora: ⁊ aliq̄s i sex. ⁊ alios i duobus
dieb⁹ seu alio terio: vt pꝫ. q̄re ⁊c̄ Et dixi notāꝛ merito effe
ct⁹ nālꝛ ipi⁹ venēi. Nā vt pōit Uirgilꝛ. 2°. georgicoꝝ: venēa
cū herbis qbusdā ꝯfici pñt: q̄ꝝ v̇i⁹ ꝑ v̇ba malefica maxie iu
uaꝛ: ⁊ hoc etiā fabulose posuit Ouidi⁹ plꝛibus in locis: vt
de medea ⁊ de circe ⁊ matre maleagri que tyruȝ cōburēs
meleagri vitā abstulit: hꝫ q̄ȝ supstitiosa: ⁊ oīno reijciēda po
sitō haberi pōt ex dictis Aui. 4ª sexti nāliū: vbi expresse
posuit possibilē fore aliquē ꝑ suā fortē imaginationē alie-
num corpus posse realiter imutare. qꝛ v̇bigratia de sano
egrum facere: q̄ posito in esse: bene seqreꝛ ꝙ talꝛ ꝑ illā for
tem suā imaginationē vitā illi⁹ posset ad certū terminum
limitare: sed hꝫ vt patet nō ē merito virtutis veneni: sꝫ po-
tius affectōis illi⁹ siue hꝫ fiat ꝑ venenū siue alꝛr. ⁊ iō dixerā
merito sui effectus naturalis ⁊c̄. Huic tn̄ opinioni: ⁊ si for
san a ꝯtradictōe defendi posset credendū nō existit: cum
sit ꝯtra verā ⁊ sanctissimā nostrā fidē. ℂ Scđa ꝯ. ⁊ si sic vt
ꝑcedens asserit ꝯ. possibile tn̄ ē vt venenū exhibendū ta-
liter disponaꝛ ꝙ si in Socrate. verbigr̄a. vna die opatio-
nē suā ꝑficere deberet illā diē ⁊ vltra trāsibit patet stati ꝙ
eadē caro cum sinapi comesta in Socratis stō ipato dige
reꝛ in septē horis. exempli gr̄a: q̄ ceteris ꝑib⁹ comesta cū
agresta nō digereꝛ in octo vt docet expientia: q̄re sic fieri
artificialꝛ de venenis nō incōuenit: q̄re ꝯclo vera. ℂ Ter
tia ꝯ. possibile est venenū naturale seu artificiale repiri ex
hibitum ꝙ aliquē talꝛ disponet ꝙ paulatine velut ethic⁹
cōsumeꝛ. sic ꝙ si ꝑus calor eius naturalꝛ ad sustentandum
vitā ꝓ q̄draginta ānis. verbi gr̄a. sufficiebat vno anno vlꝛ
duobus postea ad plus poterit ꝑdurare. Hanc conclusio-
nem intellexit Aui. 6ª. quarti. 2°. c. cum dixit. Et oīe qui
dem ꝙ inficit cum ꝑmutatione cōplōnis: aut cum putrefa
ctione: aut cum aduentu sup mēbrū: possibile ē vt sit effe-
ctus post tēp⁹. Pre. sicut in iuuene q̄ȝtūcūqꝫ robusto ex aq̄
frigide potatōe interdū sic calor naturalis q antea ꝓ suste
tanda vita. xl. annis sufficiebat: nūc autē ꝓ vno vel duob⁹
solū sufficiet: vt in eo de febrib⁹. c. de ethica senectutis cla-
re mōstraui. Ita nō repugnat venenum repiri ꝯsilꝛem in
corꝑe nr̄o faciēs opationē: imo de facto vt inferi⁹ patebit
reperiꝛ: quare ꝯclusio vera. ꝯña bona ⁊ assumptū patet
intuenti. Et ad istū intellectū forsan dicunt vulgares ater
minari posse venenū. q̄re ⁊c̄. Et hoc de ꝑmo caplꝛo.

ℂ Quomodo quis sciet ab assumptione veneni seu lesiōe se custodire. Cap. ij.

Multa mihi circa venenorū materiā dubia occurrūt
quoꝝ declaratio nisi theoricātib⁹ modicā affert vti
litatē: ⁊ qꝛ vtplꝛm in ista legētes materia stati ad pra
cticā ꝑtem de theorica nō multum curātes vellēt deueni
re. preseruatiuum regimē Christo auxiliāte deinceps in
scribam. ℂ Pro quo sciendū qđ vt qs a veneno ꝑseruetur
intētio duplex pōt haberi: vna vt se ab assumptiōe seu a le
siōe veneni ꝑcaueat. Alia vt assumpti veneni seu ab extra
vel alio quouis modo approximati impediat actionem.

ℂ Quātum ad ꝑmum venenum timēs in seruitorū fideliū
manibus debet sui corꝑis custodiā ponere: ac res etiā que
ad vsum sui corꝑis necessario reqriunꝛ. puta vestes lectū
camisias caligas ⁊ similia. vt securior tn̄ existat faciat ꝑ ali
quem lectum intrare q ꝑ horam saltem nudus iacens ibi
dem calefiat. Camisias vero diploidē caligas ⁊ similia. ali
quem vel aliquos faciat ꝑ horā ante manib⁹ ꝯtinue hinc
inde ꝑtangere: faciatqꝫ ꝑ horā anteq̄ȝ equū ascēdat ascen
dere aliū. Nā si in talib⁹ vel ꝯsilibus fuerit venenū abscō
sum: qđ calefactum in corꝑe attingentis opationē aliquā
facere debeat necesse ē: vt ex malignis aut ex pessimis exi
stat: quare si ad ipm alteri⁹ calor ꝑ prius attigerit infra ho
ram talis aliq̄ȝ sentiet alterationē q̄ cū cōprehendiꝛ talia
fugiēda sunt. ℂ Circa cibū ⁊ potum talē cautelā adhibeat.
Nan ꝑ horā anteq̄ȝ cibum accipiat sibi saluā seu credētiā
fieri faciat ꝼm hunc modū si fieri pōt. qꝛ habeat ꝑ verū cō
sistentē ⁊ senē q ore ꝑ ꝑus ex aqua loto de cibis ad saturi-
tatē vsqꝫ manducēt: ⁊ de vino bibant. Nā si in his aliqđ ve
nenum latuerit infra hoc tēpus in ipoꝝ aliq̄ aliqđ accñs
appebit qđ in vno solo forsā nō fieret: ⁊ hꝫ ꝓpter cōplexio
num accidit diuersitatem: ⁊ hec ꝑgustatio seu credentia

tutior ceteris exiſtit. Cuꝫ ipſe paſtum ſumpturus eſt ꝑmo
os ſuum aqua frida lauet. Tūc eni omniū ſapoꝝ ꝑcipiet ex
cellentiā a qbus debet q̄ꝫmaxie ꝑcauere: qꝛ in talibꝰ me-
lius venena latēt. Nā ſi venena ipſa aliquē extraneū ſa-
porē habuerit ab iſtis ſaporibꝰ excellētibus occultaꝛ: vt ē
excellēs dulcedo amaritudo acerbitas ⁊c̄. Et ſi cibaria eti
am extraneū aliquē odorē habuerint relinquanꝛ. ¶ Res
inſup habeat ſup menſā de quaꝝ ꝓprietate ſit pn̄tatū ve
nenum manifeſtare. Ad qđ ſingulare ē ſerpentis cornu
ꝙ ſup ſale poſitum in veneni pn̄tia rorē ſemp emittere vi
detur. Hoc idē facit lapis praſſius: q vt praſſiū ſpiſſaꝫ hꝫ
viriditatē cum qbuſdā interduꝫ maculis rubeis: ⁊ inter-
dum albis: ⁊ ꝓpter h̄ lapis praſſi aſſumptū nuncupatur.
Et qꝛ ſepe in ipō ſmeraldus reperiꝛ maꝛ ſeu palatiū ſme-
raldi a nōnullis noiaꝛ. ¶ Cauſa āt quare talia in veneni
ꝑſentia rorē emittere vn̄r ē: qꝛ venena in cibis potibuſue
vel qualꝛcunqꝫ in aere pn̄tata aerem ipm ſuo vapore vel
alio mō alterāt ſeu inficiunt q aer ſic infectꝰ: ⁊ ad praſſiuꝫ
ſeu ſerpentis cornu ꝑueniēs ingroſſaꝛ ⁊ in roris modum
cōuertiꝛ: eo mō quo ſit cum qs ſup politū ferrū ſeu ſpecu-
lum bibat. Vn̄ tūc vulgares dicūt talia in veneni pn̄tia ſu
dare. Nec eſt plus īconueniēs ꝙ venenū qđcunqꝫ ſit illđ
aerē inficiat venenoſe abſqꝫ hoc adhuc ꝙ in vaporē con
uertaꝛ ſeu ab eo aliud reſoluaꝛ: q̄ꝫ ꝙ lapis aliqs vel alia
res aerē peſtilētiali infectuꝫ veneno purificet: vt in ꝑma
ꝑncipali ꝑte dictum ē. ¶ Sed hic nota ꝙ in aere vehemē
ter calīdo ⁊ ſicco forſan talia rorē nō emitterēt qꝛ tūc calidi-
tas ⁊ ſiccitas ītātū poſſet aeris ingroſſationē ꝓhibē ꝙ in
mōm roris ꝯuerti nō poſſet. Et iō dicūt aliq ꝙ ꝓpter hāc
cām iuſſerunt phi tale cornu ſup ſal apponi: qꝛ ſal ſua vir
tuali humiditate iuuat: vt aer infectꝰ attigens cornu ī ro-
rem cōuertaꝛ. ¶ Poſſumꝰ tamē aliter imaginari ⁊ forſā
verius. vꝫ ꝙ cornu poni debet ſup ſale: qꝛ ſicut çinçiber ꝑ
occultā ꝓprietatē turbit oꝑationē ſeu ipſius v̄tutem adau
get: ita ſal ſua occulta ꝓprietate quā maximā habet cōtra
venena virtutē cornu ſup ipm poſiti ī tm̄ adauget vt aerē
infectuꝫ ipm attingentē ſufficiat in rorem mutare nō ob-
ſtante aeris caliditate ſeu ſiccitate. Jubeo igiꝛ vt cornu ſp
ſup ſale ponaꝛ. Alij dixerunt de praſſio ꝙ ꝑſentato vene-
no ſtati viriditatē amittit q cum abluiꝛ recuꝑaꝛ. Sed qua
litercūqꝫ faciat: qꝛ ſiue rorē emittat: aut viriditatē amittat:
patet praſſium ipm valere q̄ꝫmaxime in caſu iſto. De iſto
lapide in ſuo de venenis auctoritate eſculapij etiā Ariſt.
ſingularē facit mentionē. ¶ Lapis q̄ꝫ miſe q lapis buffo-
nis exiſtit. Nā ſi bonꝰ ē cum buffoni putaꝛ ad ipm oſculā
dum ſtati accedit. maxime etiā valet in iſto caſu: qꝛ ꝑſen-
tato veneno varius efficiꝛ: vt inqt Albertꝰ in ſuis de mi-
neralibus. tractatu de lapidibus ꝑcioſis: ⁊ ille debet eli-
gi qui ſubalbidus exiſtit. De iſto nāqꝫ lapide legi in quo
dam libello q euꝫ crapotinā vocat: ⁊ v̄tutes ipſius deſcri
bendo dicit ipm om̄e ꝑſentatū venenuꝫ manifeſtare hoc
modo. ſ. qꝛ debet in anulo aureo ligari v̄ſus carnē ꝑfora
to ſic ꝙ dum teneꝛ in digito lapis ipſe carnē attigere poſ
ſit. ⁊ debet cōtinue in digito deferri: vt digiti calore cali-
dior exiſtat: tūc eni preſentato veneno tāta induciꝛ calidi
tas in digito vt neceſſe ſit ꝙ anulus abijciaꝛ. Jn eodem li
bello littera exterior ſic dicit: ꝙ ſi qs hūc anulū taliter fa-
bricatū habuerit in digito ⁊ fuerit venenatꝰ tāta in eiꝰ di
gito īduciꝛ caliditas vt neceſſe ſit ꝙ ipꝫ abijciat: ⁊ ſic ꝑ ipꝫ
ſciꝛ nunqd aliqs fuerit venenatꝰ: an ne: hec nāqꝫ veneni
preſentiā manifeſtāt. ¶ Sed multi lapides aliaqꝫ repiun
tur: de quoꝝ ꝓprietate eſt omniū venenoꝝ qualꝛcūqꝫ ap
proximatoꝝ malitiā frangere: ac ipoꝝ actionē ꝓhibere:
qꝛ de ipſorum ꝓprietate eſt venena ſua ſpoliare venenoſi-
tate. vt teſtanꝛ auctores. De q̄rum numero. vt inqt Albꝰ
vbi ſupra lapis draconides exiſtit q in draconū capitibꝰ
repitur. Hic oīa: vt inqt fugat venena: ⁊ maxime ſerpen-
tū. Jtē magoꝝ auctoritate aſſerit adamātem in ſiniſtro la
certo ligatū valere ꝯtra venena. Et idē dic̄ de agate. Jdē

auctoritate Ariſt. dicit hiacynatū ſaphyrinū maxime ꝯtra
toſicū valere. Et hoc idē affirmat Cōſtātinꝰ in libello de
incātatiōe ⁊ colli ſuſpēſione. ¶ Jtē dicit cōciliator ꝙ ſme
raldus optia erat illa. ſ. cuiꝰ v̄tute buffonis oculi ipam ſi-
xe intuētis eliquanꝛ: in mēſa tenta multum venena debi-
litat: ⁊ ſi in ore teneaꝛ q̄ꝫlibet ſuā ꝑdit virtutē venenoſam.
¶ Jtē in ſuo de imaginibꝰ dicit Albertꝰ. ꝙ imago aſtri ſer
pentarij alicui ꝑcioſo lapidi in ſculpta venena fugat oīa:
et ſubiungit ꝙ talis portatus valet ꝯ venena ⁊ morſus ve
nenoſoꝝ: ac etiā ſi parū raſure de eo bibaꝛ: ⁊ eſt talꝛ ima-
go aſtri ſerpentarij vir ſerpēte cinctꝰ cuiꝰ caput manꝰ de
xtra tenet: ſiniſtra vero caudā. Scito ḡ ꝙ ſi h̄ imago alicui
lapidi habēti ꝓprietatē fugādi venena fuerit īſculpta mlꝛ
to ꝑualebit. ¶ Jtē dicit Cōciliator ꝙ in libro regum per-
ſarum ſcꝑtum repperit: ꝙ ſi qs ſculpere fecerit in lapide
ematitis viꝝ genuflexū ſerpēte cinctuꝫ cuiꝰ caput teneat
manus dextera: caudā vero ſiniſtra: feceritqꝫ lapidem ſic
ſculptum in anulo alligari aureo: ⁊ ſub ipō radicē appo-
ni faciat ſerpētarie talis portatꝰ anulꝰ ab oī veneno ꝑſer-
uat. ⁊ qꝛ ipſe de veneno timebat fecit ad hunc vſū ſibi talē
anulum fabricari vt ipſe refert. ¶ Jtē de veneno timentes
faciant vaſa in quibus cibaria: ac potus reponuntur: pu-
ta parapſides inciſoria ciphos ⁊ ſimilia taliter fabricari:
qꝛ ſi argentea: aut ſtannea fieri fecerit ꝑ ī crucibulo pona
tur argentū ſeu ſtānū: deinde tyriaca optia ſeu de muſcōi-
bus inferiꝰ deſcribēdis: ſi deꝰ voluerit in ipō crucibulo ī-
mittaꝛ: ⁊ ipō cooꝑto ne exalet liq̄ſiat argentū ꝙ liq̄factuꝫ
ſup formā fiendi vaſis ꝓijciaꝛ. Nā ſi in argēto vel ſtanno
ſiue alio metallo aliq̄ venenoſitas inſit ꝑ iſtū modū amo-
ueb iꝛ: cum q̄ in vaſe ipō aliq̄ v̄tus tyriacitatis remanebit.
Alchimiſte eni ex napello vel alia re venenoſa mercuriū
cōgelātes vaſa ex argēto illo alchimico ſepe ꝯficiūt q̄ for-
ſan cibū: ⁊ maxie calīm in eis ſtantē inficiūt venenoſe: ⁊ di
xi forſan: qꝛ talia nō fui exꝑtus: ſꝫ ſatis ē veriſilꝛe cū ponāt
alchimiſte ꝙ argētū recipit v̄tutē oīm q̄ in ipō ꝓijciūtur
cū eliq̄tur. ſ. ¶ Cūqꝫ ad dealbationē argēti eris: ⁊ aliorum
metalloꝝ ſepe arſenicum: ac lacticinia ⁊ alie res veneno-
ſe ꝓijcianꝛ eſt q̄ꝫmaxime ab iſtis metallis alchimiſticis ꝑ
cauendum. videmꝰ eni cibaria in vaſis eris ſtantia eiꝰ ſa-
porē: ac v̄tutē habere. Vn̄ idē fieri ab alijs metallis vene
noſe purificatis ſeu infectis nō īcōuenit: vt patet. q̄re ⁊c̄.
Poſſet tn̄ qs loco tyriace in conficiendis vaſis vti plꝛimis
beçeargicis inferiꝰ deo duce ſcribēdis q̄ in interficiēdo ve
nena maximā habēt virtutē: vt patebit. Quare ſi argentū
ex īmixtiōe iſtoꝝ tyriacaliū remāſerit maculatū deaure-
tur: hec nāqꝫ pauca: ⁊ ſi multoꝝ libroꝛuꝫ volumia volue-
rim: ad hec q̄ dicta ſunt valere cōperi. ¶ Sed hic ſciendū
ꝙ de talibꝰ effectibꝰ lapidū ꝑcioſoꝝ tyriacaliū ⁊ ſiliuꝫ in
plꝛibus hoibus fides perijt nō putātes ꝑcioſos lapides ty
riacalia ⁊ ſilia talꝛ effectus poſſe ꝓducere qđ euenit: qnia
plurimi hominū aliqs ꝑcioſos lapides exꝑti ſunt: nec ab
auctoribus deſcriptos effectꝰ ꝯſecuti ſunt: puta qꝛ iā reꝑ-
tus eſt ſaphirus q antracē nō fugauit ſmeraldus q̄ diſinte
riam non curauit: vel que ſup ſe portata in actu coitꝰ non
fracta eſt. ꝓpter qđ vidētes hos ab auctoribꝰ deſcriptos ef
fectus nō ꝓduci credūt in his: ⁊ oibus alijs nullas ineſſe
v̄tutes ꝑter virtutē pecuniarū attractiuā. qꝛ de v̄tute ꝑcio-
ſoꝝ lapidum eſt burſā euacuare vt clare docet exꝑimētū
et ſic tales hoies de deſcriptis in h̄. c. trufarētur. Sed vt eo
rū credulitas falſa tollaꝛ. Sciendū ꝙ multi ſiunt artificia
liter lapides quos adhuc boni reputati lapidarij ꝑcioſos
ac minerales iudicāt: in qbus tn̄ nulla v̄tꝰ penitꝰ ineſt niſi
pecuniaꝝ attractiua: vt dictū ē. Et ego quādā vidi ſaphy
rū ex criſtallo factā. quā artifices plꝛes mieralē ac magni ꝑ
cij iudicauerūt: ⁊ ꝯſilꝛr fieri pn̄t rubini: balagij ⁊ plꝛes alij
lapides: vt in q̄dā legi libro q tales facere docet. hi eni et
ſi ꝑcioſi iudicētur: nullā tn̄ v̄tutē hn̄t. Jteꝫ dato adhuc ꝙ
ſint minerales: attēde q̄ dicit Albertꝰ tractatu de lapidibꝰ
preci. Seneſcūt inquit lapides quo ad virtutes: nec tales

dicunt nisi equivoce: quia propter senium virtute corrupta in eis solum color remanet et figura: et hoc ut inquit propter inordinationem nature accidit: aut propter inordinatissimas virtutes celestium in contrarium moventes: et licet hoc accidat: non tamen nisi in longo tempore: sicut iam experimento comprehensum est. patet igitur quod tam propter falsitatem lapidum quam antiquitatem sepe perdunt eorum virtus. Legi preterea in quodam libello qui docet in qua materia debent preciosi lapides alligari: qualiter ipsi lapides persepe virtutes amittunt propter portantes aliquod peccatum enorme committere. Et ad recuperandum virtutem propter tale vitium docet eos in aqua munda: et bene clara per plures noctes ponere ad serenum. per hunc enim modum suam amissam virtutem recuperant. Et ideo si propter istas causas vel aliquas ipsarum unus duo vel plures saphyri reperte sunt antracem non fugare: quia tamen plurimi hoc facientes inventi sunt. ut inquit Albertus se vidisse quod ego quoque vidi: non quis tamen credere debet nullum saphyrum antracem fugare. Et pariter si non omnes smeraldi in actu coitus franguntur. aliqui tamen sic ut etiam vidi. Periit similiter iam dictorum quam dicendorum sepe fides per hoc quod antraci qui iam per totum corpus: et maxime in membris principalibus suam disposuit venenositatem saphyrum circumducimus. Et idem in disinteria confirmata: et virtute iam prostrata smeraldum apponimus. que tunc nihil penitus possunt. Et sic tunc dicunt hos lapides nullam habere virtutem. Et idem sepe accidit de tyriaca mitridato seu aliis tam simplicibus quam compositis inferius describendis quia tyriacam vel consimilem in veneno: vel morsura reptilium sepe damus: quando scilicet venenum iam est in principalibus membris confirmatum: et quia tunc nihil prodest credunt plurimi talia nullas habere virtutes: sed errant infallanter: quia si quis istorum aliquod non sophisticum: nec viciatum: sed bonum et electum sumpserit cum se primo senserit per venenum qualitercumque approximatum infestari: eo modo scilicet quo inferius deo duce describetur indubie liber evadet: et smeraldum pluries in disinteria expertus sum faciens ipsam super infirmi ventrem alligari: et nunquam apposui alicui quin non evaserit. Et anno presenti quo hoc potuit facillime experiri: cum alie fere nulle fuerint egritudies quam disinterie. Istorum igitur falsa tollatur opinio: in preciosisque lapidibus: et aliis spem ponant: sed in electione bonum et probum habeant lapidarium qui minerales ab artificialibus discernat: quia si inveniens minerales: et non peccato viciatos habuerint hunc et alios ab auctoribus descriptos effectus produci ab eis repient infallanter. In aliis vero artificialibus puta tyriaca mitridato: et per bonum et fidum habeat apothecarium qui bene simplicia noscat: et qui composita fideliter preparet: et si illa que sunt ab auctoribus descripta fuerint fideliter observata: talia non contenent. Insuper quia animalia plurima venenosa, ut inquit Avicenna naturaliter vina diligunt: et nonnunquam postquam de eis bibunt in ipsis venenum evomunt. Custodiatur ne vasa vinaria discooperta permaneant: quia aliqui reperta sunt in vasis talibus venenosa animalia suffocata: et hoc pluries copertum est in buticulis et potaficulis rusticorum: cum sub arboribus reponuntur: et isto modo laboratores talia bibentes vina persepe venenati sunt: et repentina morte depereunt: cuius causa pro tunc ignoratur: immo dicunt ipsos malis spiritibus obviasse. Precaveant insuper ne super eorum domibus nidum ciconie fabricent: et maxime super camino. Nam sepe repertum est animalia venenosa que ad natorum pastum deferunt ab ipsarum rostro seu unguibus evasisse: et per camini gulam descendentia in lebetem seu ollam cecidisse: et sic qui decoctis in illo lebete manducaverunt venenati sunt. Et isto modo ab assumptione veneni seu ab ipsius lesione quis se poterit custodire que fuit ipsius capituli intentio principalis quare etc.

De rebus veneni malitiam frangentibus: ac ipsius impressionem prohibentibus. Cap. iij.

Visso itaque qualiter ab assumptione veneni seu ab ipsius lesione quis se poterit custodire. Est nunc modus describendus per quem assumptum venenum vel qualitercumque aliter approximatum nocere non possit: quod dupliciter fieri potest. Uno modo per res ante seu post venenum assumptas: de quarum proprietate sit assumpti veneni: vel quovis modo alio approximati impressionem prohibere: aut malitiam frangere. Alio modo per complexionem tyriacalem seu beçeargicam naturalem insitam seu ex usu tyriacalium vel beçeargicorum acquisitam. In presenti igitur capitulo solum de rebus veneni impressionem prohibentibus aut eius frangentibus malitiam faciam mentionem. Et primo res simplices describam: deinde compositas. Et in capitulo sequenti res ponam: ex quarum continuo usu fiat complexio beçeargica seu tyriacalis. De his igitur que ad presens spectant capitulum est terra sigillata: que propter eius mirabiles contra venena virtutes lutum divinum seu macra divina a philosophis appellatur. Nam si de ea cum modico vini parum in ieiuno sumatur: nullum venenum ad cordis intima seu aliorum membrorum penetrare permittit: imo vomitu saltem ipsum totum expellit. Et idem facit post assumptum venenum bibita vel gargarizata: ut in lepore marino et cantaridibus fuit expertus Galenus. Avicenna vero a cane rabido morsis eam exhibebat in potu: et supra morsuram vipe cum aceto liniebat: et sic omnes tales cum hoc medicamine liberabat. Unde in de viribus cordis inquit quod in letificando et corroborando mirabilem habet proprietatem cum tyriacitate manifesta: propterea quod cunctis obviat venenis. Itaque sive ante venenum bibatur sive post naturam sustinet: et eam ad ipsum expellendum confortat: et hec est quoque tronatuli vendunt per gratia sancti pauli: quia cum vino seu aceto potata seu super venenosorum morsuram cum aceto linita omnes a reptilibus morsos liberat illico: ut ipsi sepe monstrant experientia. Hanc quoque in isto casu summe laudat Conciliator dicens: quod ante venenum sumpta cordis conservat humiditates: ipsum sic et alia muniens membra: quod venenum ipsum per corpus ambulare non valet: propterea reges orientales ubi venena fiunt nephandissima in suis semper cenis et prandiis terram comedunt sigillatam. Mirabiles quoque de hac terra in suo de simplicibus Sera. laudes describit: ita ut asserat hanc de melioribus fore medicinis contra venena: et de ipsa unum ponit medicamen inferius describendum. Sume re quoque cum modico vini. ʒ.j. se. napi. in ieiuno hominem a veneno conservat illesum. Idem faciunt. ʒ.ij. aristologie ro. et ʒ.j. carnis danulle exiccate et pulverizate vel tantundem seminis raffani. vel. ℈.ij. ossis de corde cervi: aut parum balsami. Calamentum vero auctorum testimonio: si in ieiuno cum vino bibatur: omnia expellit venena mortalia. Maxime quoque in isto vreos commendatur: quia bibitum cum aceto venenis omnibus confert. Et idem lac asine in ieiuno potatum. Idem quoque faciunt avellane in ieiuno sumpte teste Isaac in dietis particularibus. Et nux una cum una ficu. quod etiam intelliget affirmat Averrois: et Avi. 2°. can. quum his docet sumere parum rute. Ad idem valent testiculi vulpini vel arietini comesti. Item castanee ac etiam cepe: generant enim in stomacho humidum plurimum frangentem nocumentum venenosorum. Ad idem valet anisum tarasceco: doronicum: sticados arabicum: cortex citri eius folium: atque flos: sceba: et est centonicum abrotanum: et de thimi. i. scandella de qua mixta cum frumento rustici in partibus nostris panem conficiunt. Ad idem valet origanum agreste teste Aristotele in de hystoriis animalium li. j. inquiente quod tortuca post comestionem vipe statim comedit origanum agreste. Unde nonnulli videntes eam comedere viperam eradicaverunt origanum: et cum id non invenerit statim mortua est. Ex quo concludo ipsum contra venena valere: et maxime serpentum. Valet etiam positum supra plagas tam venenosas quam non venenosas. ut habetur ibidem etc. Ad idem valet sanguis leporis ante cibum sumptus: ut ponit Gilb. Hec supra scripta maxime conferunt: sed que sequuntur digne dicuntur venenorum beçear appellari: quia omnibus venenis resistunt a tota specie. ut sunt semen citri: çedoaria: muscus: gra. iuniperi: baca lauri. et eius folia: radix diptami: radix tormentille: radix ... que aucte Avi. in de viribus cordis tyriace magne vires obtinet: et est herba que nascitur iuxta napellum filia aristologie: et napellus ei vicinatur: nec fructificat: nec florescit. Hec ei herba ut habui a fidedigno viro romani napello itoxicati cum ad cervos et capras silvestres venatur: cum autem anno elapso fue

rit vn⁹ ex vna illarū sagittarū pcussus stati de illa herba suscipiēs liber euasit illo pnte. ¶ Gilbertus vero anglic⁹ et cōciliator has q̄ sequūtur dicūt magne eqpollere tyriace.s. hypericō vincitoxicū: enula cāpana: raffanides: diptamnus: aristologia longa z ro. z viticella. Alicui⁹ e istarū herbarū succus in potu dat⁹ a morsib⁹ siue a vulneribus quibuscūq; venenosis in breui liberat. Et idē facit cornu ceruinū adustū in potu datum: vt inqt Gilbert⁹. Et p istū modū antiqui phi oīa venena curabāt: q2 vel succū illarū herbarū in potu dabāt. vel aliquā istarū sup morsurā cō quassatā ponebant. Et si succū siue viridē herbā habere nō poterāt ex aliqua istarū puluerē factū cū vino vel aq̄ mellis dabant in potu. ¶ Itē vinū aliud ponit cōciliator singulare. vz. q tpe vindemiarū in vno vasello seu brenda musti duo viui serpentes venenosi suffocant: q2 talis purificati vini ciatus vn⁹ ante pastū bibitus: vt asserit hominē ab oī veneno pseruat illesū. Huic vino magnā fidē adhibeo. nā ipe Cōciliator in additiōib⁹ Mesue. c. de oppilatione epatis mirabiles laudes de carne serpentū: z eorū iure ponit dicēs: q sanguinē z alios humores ab oī infectōe purificat. Et dz serpēs abscisis cauda z capite p q̄tuor digitos in aq̄ pmo decoq que abijciat. Deinde i alia aq̄ coquat: in cui⁹ decoctiōe diptam⁹ nullatēn⁹ omittat. corrigit ei in eo q̄dcūq; corrigibile: z idē dicit eodē capitulo Franciscus de pede montiū in suis ᵽsilr additiōib⁹ Mesue. Mesue q3 in de cōsolatiōe medicinarū. secūda intentiōe. 2°. c. exēplariter ponit q serpēs p suā specificā formā hoīez iuuenescere facit. Et Aui. c. 2°. can. c. de serpēte: dicit q caro serpētis cum in vsu habet: plongat vitā: z virtutē cōfortat. Sensus q3 ac iuuētutē cōseruat. Et ego quendā vidi cyrugicū annosū valde q virib⁹ corpis vltra etatem suffultus valde iuuenis apparebat. Et ad hāc intētionez de carnibus venenosorū serpētū sicut nos de anguillis sepissime mādūcabat. Sed q2 talis vini ciat⁹ in ieiuno sumptus: forsan inconsuetū venenaret. vt in pcedēti capitulo patuit: cōsulo vt tali volens vti vino se ad ipm bibendum paulatim assuefaciat in pncipio. de eo paucā q̄titatē assumens. ¶ Coagulū quoq; leporis cū aceto bibitū maxime valet in isto casu. ¶ Et hec sūt simplicia q̄ ad hanc intentionē valere cōperi. Quare diligēs medicus fm quā habet intētionē respectu hoīs pseruandi ex his plibus pulueres seu tyriacas pficere poterit: res addendo cordiales stomaticas capitales epaticas z alias put sue intētioni videbit couenire: z sic respectu illi⁹ pseruandi medicamen pses habēs intētiōes habebit. ¶ Cōposita vero ad huius intētionē capituli sūt infrascripta. Et pmū est tyriaca de terra sigillata: sexta q̄rti. c. 4°. ab. A descripta. Inqt eni q si sola terra sigillata vl' tyriaca talis āte veneni det assumptionē: ipm sicut est euomere facit cui⁹ tyriace descriptio ad litterā talis est. ℞. bacarum lauri: aur. ij. terre sigillate aur. ij. supple: quia nō ponit dosim yreos cōficiat cū oleo et dosis sit q̄titas auellane. Aui. nō ponit oleū cuz quo debet cōfici. ℞. oleū irinū vel oleum de auellanis vel sisaminum: vel de balsamo: q2 pauca sufficit q̄titas ad talia icorporandum. Laudo tamē poti⁹ vt ista z oēs describēde tyriace seu ᵽfectōes cū melle fiāt dispumato bn̄. s. z electo p q2 talia meli⁹ cōseruent. scdo q2 mel decoctū: vt inqt Aui. 2°. can. venenis maxie cōfert. Timēs igit venenū de tali tyriaca oī mane i ieiunio ad q̄titatē sumat auellane. Medicamē pciosum de terra sigillata in pprio caplo describit Serapio in suo de simplicib⁹: inquiens q qui bibit ex eo ille q timet potionē veneni phibet nocumentū ei⁹ ab ea. Et si sumpserit in potu ex eo ille q iam sumpsit medicinā venenosam dum adhuc est in stomacho suo puocat ei vomitū: z expellit venenum ab eo: z liberat eū a morte z tale medicamē fit ex luto sigillato cū iunipo: qb⁹ admiscetur modicuz boli: z bibit cum vino. Sed vt te ad actū practicum reducā facias sic. ℞. terre sigillate. ℥. iij. granorum iunipi. ℥. iiij. boli armeni. ℥. j. ß. terenda terant: z cū melle dispumato fiat ad modū tyriace: vl' misce cū zucharo: z sumat ad modū pulueris cū vino. Uel fieri facias cōfectionē in morsellis cum zucharo: z erit res delicata valet z tā huic q̄ alijs poteris addere cinamomū cassiā lignea: z similia fm intētionē quā habueris: q2 ppter h mi noris nō erit efficacie: imo maioris: q2 cinamomuz: z cassia lignea mirabil'r valēt ᵽtra venenū. vt inqt Auicē. 14ª tertij. tractatu 2°. c. de debilitate epatis. Inqt eni z ipa ambo. s. cinamomū. z cassia lignea sunt ᵽtraria putrefactiōi z rectificāt cōplexionē: z expellunt eām corrūpētē: z mūdificāt virus maluz: z expellunt ipm: z resistunt medicis mortiferis: z veneno: licet sit cinamomū forti⁹ zc. Utere igit istis duob⁹ in tuis cōfectiōibus. q2 eas reddēt gustui magis gratas. ¶ Ad idē valet medicamē. 6ª q̄rti. p. ca. ab Aui. descptum. vt. ℞. ruthe sicc. ℥. x. nucum. ℥. ij. salis cōis et ficuum. aā. ℥. v. mellis q̄tū sufficit: z fiat electuariū. de quo ad q̄titatē pue castanee sumat oīni mane: q2 hoīez a veneno pseruat. ¶ Rasis ad almā. 8°. c. q in medicamie cōtra venena cōponēdo angelicum habuit intellectū aliter hoc medicamē descripsit: z est vtilius suprascripto in isto casu: vt. ℞. nucū a duab⁹ corticib⁹ mūdatarū pte. i. sal glandinosi. i. splēdidi fol. ruthe amborū. aā. sextaz vnius partis: ficuum albaruz q̄tū sufficit ad pdictorū cōmixtionem. Ex qbus cum mixta fuerint nucis fiat similitudo: quā de veneno timēs comedat ante cibuz: hoc eni medicamē quandā habet specificā formā forme veneni corruptiuaz: et sic tale medicamē a morte liberat venenatū. q2 aut venenum p suā formā specificam expoliat venenositate: aut ipm p sudorē: aut aliter extra corpus expellit. ¶ Aliō medicamē Rasis: z est optimuz in isto casu: est eni tante efficacie. vt tyriace magne faciat opationē. Unde trouantuli cum eo puluere panis assi cōmiscentes: eum p optima tyriaca vendunt: vt in pma pte dictuz ē. z ē tale. ℞. terre sigillate: bacarū lauri vtriusq; ptes equales: terant z cum butyro vaccino iungant: q2 vt ponit in 2°. can. butyrū maxime valet cōtra venena. deinde cum melle cōficiant. De hoc medicamine. vt inqt Rasis: sumat ante cibū vel post aut etiā cum maluz supuenerit accñs. Naz si eo vtens venenum sumpserit ilico eum vomet: z si venenū nō acceperit: nequaq̄ vomitum incurret. ¶ Itē Aui. 2°. can. c. de rutha: dicit q q sibi timet a venenosis pūgi: sumat cuz vino. ℥. j. se. ruthe cuz folijs suis: z subiungit q maxie valet si bibat cum nuce z bolo oībus tritis z cōmixtis. ¶ Facias ergo sic. ℞. semis ruthe. ℥. ij. foliorū ei⁹. ℥. ß. boli armeni. ℥. j. ß. nucum cōium ab ambab⁹ corticib⁹ enucleatarū. ℥ iij. fiat mixtio: de qua tu ieiunio sumat. ℥. j. in potu cum vino: vel potius cū melle in tyriace moduz ᵽficias electuarium: de quo accipias ad q̄titatē pue castanee in ieiunio. ¶ Ad idem valet tyriaca magna: z tyriaca diatesserō: tyriaca de musconib⁹ z mitridatuz: de qbus tū in seq̄ntib⁹ aliā faciā mentionez. Et hoc de rebus veneni malitiam frangentibus tā simplicibus q̄ cōpositis: ac ipsius veneni impressionem phibentibus. ergo zc.

¶ Nunqd beneficio medici vel alio qs possit tal'r disponi ut nulli⁹ exhibiti veneni siue ab intra siue ab extra timeat actionem. Cap. iiij.

Dscriptis his que p suā pprietatē veneni assumpti vel alio quouis mō approximati phibētimpressionem: aut ei⁹ frangunt maliciā. Est nunc mod⁹ imponēdus p quem cōplexio fiat tyriacalis seu bezcargica: sic q nullius veneni assumpti vel qual'rcūq; al'r approximati timebit actionem: sed quia pluribus hoc videtur impossibile. ¶ Queritur nunquid beneficio medici vel alio quis possit taliter disponi: vt nullius exhibiti veneni seu ab intra seu ab extra timeat actionem. Arguitur q nō pmo. Nunq̄ quis poterit taliter disponi quin piper in debita q̄titate sumptum z per calorem naturalem actuatū ipsum calefaciat: z qui lactuca: z etiam papauer actuatuz ipsuz infrigidet. Ergo a sili nō poterit vnq̄ corp⁹ tal'r dis

poni ĝn venenū i debita q̄ttitate sumptū ⁊ p calorē actua-
tum in ipm̄ agat. Sed veneni actio est cōplonis hois cor
ruptiua: vt patet ex veneni notificatōe. ĝ ⁊c. cōseqntia no
ta: ⁊ assumptū patet intuēti. ¶ Scdo si questio esset vā: se-
querē q̄ venenū nō esset venenū: pñs falsū ⁊ pbaē cōse-
quētia: q: hoc homi i debita q̄ttitate ⁊ debite approxima
tum nō nocet venenose pte demōstrato veneno: ĝ hoc nō
est venenū. tenet argumētū: q: venenū ē illud q̄lrcūq; hu
mano corpi approriatū mediāte sua occulta ,ppꝛietate: vt
supra dicebaē: est sue cōplexionis corruptiuum. ¶ Tertio
data vitate questiōis seqreē q̄ hō talr dispositꝰ indifferē-
ter oibus venenis equalr resisteret. cōsequēs est falsū: et
patet cōsequētia: ex q̄ p positionē nullius veneni timebit
actionē: falsitas ꝯsequētis arguiē. nā ⁊ si calor naturalr sit
instrumētū oim vtutū. vt Aui. 2° p̄mi. doc. 3ª. 3°. c. ceteris
paribꝰ plus resistit veneno frido q̄ calō. als eni couersio
in genere ,ppozionali nō esset faciliot cōtra Auicē. allega
to ca. ĝ videē q̄ q̄to plꝰ disponiē vt calō veneno resistat
minꝰ frido resistere poterit: ⁊ ecōtra. q̄re conclusio falsa.
¶ Ad oppositū arguiē. Jndus ad terrā sclauorū gradatī
deportatus: sic paulatine disponiē vt aeris sclauorū nō ti
meat actionē: vt docet expientia: ⁊ etiā videē de mēte Aui
cen. p̄ma p̄mi. ca. de cōplexiōibꝰ: q: si subito deporteē: aut
moriē aut ifirmaē: ĝ nō icōuenit hoiē sic paulatine dispo
ni q̄ nullꝰ veneni timebit actionē tenet argumētum pro
tanto: q: nō plus repugnat assuefieri ad hoc moꝛtiferum
q̄ ad aliud: ⁊ nō obstat q̄ vnū a qualitate manifesta: ⁊ ali
ud a ,ppꝛietate ,put q̄s dicere posset: quia vt patet vtrobi-
q; remoueē dispositio preexistēs: ⁊ noua introduciē: qua-
re questio vā quam affirmat Symō ianuēsis auctoꝛitate
Orosij hystoꝛiographi. c. de M. §. Mitridatū. vbi dicit q̄
mitridates rex ponti talr se remedijs p̄muniuit: q̄ perni
ciosissimū haustū venenū nō timuit. Hoc idē ponit Jo.
boccacius in suo de casibꝰ virorū illustrium: li. vj. docens
q̄ dum mitridates esset obsessus couersus ad vxorē pelli
ces ⁊ filias p̄mo veneno sustulit oēs nouissi
mo ipse sumpsit. ¶ Sed cū diu se remedijs aduersus illō
armasset: videns se ab illius viribꝰ superari nō posse: gallū
militem qui p murum iam disiectum ab hostibus vrbem
intrauerat vocauit eiq; se pcutiendū exhibuit: ⁊ sic vitam
percussus bellumq; in misera senectute finiuit. Vide igi-
tur qualiter mitridates p̄munitus nullum sumptū timu-
it venenū. ¶ Pro isto etiā facit Aristo. in de secretis secre
torum ad Alexandrū: vbi ponit quandam venustissimā
puellam fuisse ad barones ⁊ reges interficiēdos veneno
nutritam. Ex quo patet q̄ non solum venenū haustum
non timuit: verum ipso nutriebaē. ¶ Idem dicit Auicēna
sexta q̄rti capitulo secundo: auctoꝛitate Ruffi. ¶ Jtē qui
dam cyrugicus qui diu cū sarracenis habitauit: de quo
in prima parte principali facta fuit mētio: mihi retulit q̄
dum cum barbaris habitaret. Soldanus ille se taliter re
medijs p̄muniuerat q̄ nullꝰ veneni hausti timebat actio
nem. Et sic patet ptem questiōis affirmatiuā foꝛe veram.
¶ Pro responsione ad istā questionē sunt aliqua p̄notā
da ex quibus 2° cōclusionē responsiuā inferā de quesito.
¶ Primum ad p̄mū notandum qō p venenū: vt supra dice-
baē intelligere debemꝰ q̄ humano corpori qualitercūq;
approximatum fuerit siue a materia fuerit opatiuum siue
non est sue complexionis mediāte quadā occulta ,ppꝛie-
tate corruptiuū: ⁊ ideo est qō euforbiū hominē venenose
non pimit: nisi ,ppter quādam occultam ,ppꝛietatem suā
facientē caliditatem venenosam ⁊ homis complexionis
corruptiuā: ⁊ pariter diciē de opij frigiditate ⁊ similiū.
¶ Dico igiē q̄ nisi cum venenis quecūq; sint illa siue dicā
tur a qualitate manifesta opari: siue nō aliq̄ esset cōiuncta
occulta ,ppꝛietas nō plus nocerēt q̄ piꝑ: allium sinapis
aqua frigida ⁊c. Ex q̄bus seqtur p̄: q̄ si dareē aliqd cuiꝰ
vtute talis veneni occulta ,ppꝛietas corrūperetur: qō ipē nō
plus noceret q̄ si a q̄litate solū ageret manifesta. ¶ Seq

tur scdo: q̄ nō incōuenit aliq̄ repiri: quoꝝ virtute cuiusli
bet veneni tā calī q̄ fridi actio possit impediri: patet ista-
tim. nā ex q̄ oia venena agunt p occultā ,ppꝛietatem que
nec est calida: nec frigida: nec ad aliquā qualitatē mani-
festā reducibilis nō repugnat aliud reperiri oppositam
habens ,ppꝛietatē: p quā cuiuslibet veneni actio impedia
tur: ⁊ hoc est q̄ cōiter dicimus. s. q̄ veneni maxime impe-
diatur actio p aliqō habēs formā specificā veneni forme
totalr repugnātē. vt patet de alleo cū vino bibito in pun
ctura scorpionū. vt Aui. ponit sexta q̄rti ca. de eius cura q
in potu venenum sumpsit. ¶ Et ibi quattuoꝛ modis pōit:
quibus veneni actio potest ipediri: q̄rum p̄mus fit p quā
dam formā specificā forme veneni totalr repugnantē: vt
statim dictū est: ⁊ hoc in lapide beçear ⁊ tyriaca magna q̄
p ipsorum formā specificam extremalr veneni forme re-
pugnātē: oīa venena tā cala q̄ frigida: seu quocūq; ali-
ter agentia sua denudāt venenositate: ⁊ h est p̄mus modꝰ
quo actio veneni impediaē. ¶ Scōs est vt eiꝰ frangatur
acuitas: sicut vbigratia: bonū vinum vel euforbium assū-
pti opij frangunt acuitatē. ¶ Tertius est vt ipius veneni sb
stātia resoluaē: sic allei venena in fudore resoluit: iō non-
nulli ipm asserunt ꝯtra oia valere venena. vt Sera. i suo
de simplici. ¶ Quartus est vt ipsum venenū expellaē seu
ad extra trahaē: sicut terra sigillata ante venenū sumpta
p vomitum ipm expellit: vt Aui. ibidē: vel sicut smeraldꝰ
ad se assumptū attrahit venenum: vt ingt cōciliatoꝛ: ⁊ ꝑa
tuit de illo francoꝝ rege intosicato: cui smeraldus sub pe
de aliqualr sacrificato posita pillas sacrificatiōes oīne ve
nenum attraxit: ⁊ sic liber euasit. ¶ Jstis sic habitis sup-
pono q̄ nō inconuenit arboꝛē venenosā nō fieri veneno
sam: ⁊ econtra. p̄ma ps patet de arboꝛe psidis: de pside vbi
erat venenosa in egyptū trāslatata: vbi facta est esibil. vt
ponit Gal. 2°. alimentoꝝ. ca. de arboꝛe psidis: ⁊ 2°. de ac-
cidenti. 2°. c. ⁊ Aui. 3ª quarti. c. de morphea alba: ⁊ appel-
lant hanc arboꝛē allubecha. Et Auerroys li. colliget. 2°
c. Scōa pars patet: nā in sectiōe vitis cū inseriē si appona
tur venenum indubie vuas pducit venenosas: ⁊ si appo
natur scamonea vel aliud sile solutiuū vuas ,pducit solu-
tiuas: vt ponit Symō ianuensis in suis sinonī. c. de vino:
vbi multa vina sinonimiçans inqt. q̄ vinū fit laxatiuū ex
elleboꝛo vel scamonea seu alio medicamie laxatiuo ipo-
sito in vite cum inseriē ⁊c. Et idē ponit Rainaldus de vil
la noua in suo tractatu de vinis: ⁊ ita de q̄pluribꝰ plantis
fieri posset cum inseruē. Et qōdam medicine cōpendiū
vidi q̄ vuas ⁊ plīmos alios fructꝰ docet facere solutiuos
et hortulani plīmi gariofilos i radice mētbe ponūt: ⁊ mē
tha illa gariofiloꝝ odorē retinet: ⁊ pariter fieret muscata
vl alterꝰ odoris: qō esse nō posset: nisi oppositoꝝ i ea vir
tus reliquereē: quare de venenis sic fieri nō incōuenit: vt
patet. Ex quo infero q̄ si in sectione vitis cū inseriē vel
alterꝰ plante beçeargicū aliqō ponereē: seu tyriacale va
porosum: planta ac fructꝰ fierēt tyriacales: seu beçeargici
patet: q: nō videtur maioꝛ repugnātia: qō ex appositiōe
rei beçeargice: seu tyriacalis fructꝰ fierēt beçeargici q̄ q̄
ex appositiōe rei venenose vl solutiui fiāt fructꝰ ⁊ plan
ta venenosi vel solutiui: sicut cōciliatoꝛ de illa arboꝛe psi-
dis dicebat: q̄ cū nutrimēto nutriebaē venenoso: fructus
,pducebat venenosos: ⁊ ex nutrimēto nō venenoso produ
cebat fructus esibiles: ⁊ nō venenosos. quare ⁊c.
¶ Jstis habitis fit hec cōclusio respōsalis de q̄sito. s. posse ē
hominē p vsū rerū tyriacaliū seu beçeargicarū talr dispo
ni: vt eiꝰ fiat cōplexio tyriacalis seu beçeargica: vt ita loq̄r
sic. s. q̄ oīs qualitercūq; approximati veneni ipediret
actionē siue hauriaē: siue ab extra approximeē. patet: q:
non plus repugnat hois cōplexionē fieri beçeargicā q̄
plante ergo ⁊c. ¶ Jtē sicut possibile est p etatis mutatio
nem dispositionē seu cōplexionē in membris acquirit q̄
mediāte qō in vna etate: puta puerili erat venenosū in iu
uenili vl alia fcm̄ fit esibile: vl nō nocebit: ita posse vt p vsū

cōtinuū3 qōdā tyriaculu3 vel beçeargicaru3 nouā acqri
in mēbris dispositionē seu cōplexionem: qua mediāte qō
erat ipsiꝰ venenose corruptiuū fiat esibile vl' nō nocens: s3
primu3 est poīe. ḡ ⁊ scōm: qō fuit ꝓbanda ꝯclō. ꝙ pⁱmum
sit possibile: patet ꝑ eꝑientiā inq3 pluribꝰ. Nā ⁊ sepe i eta-
te pueritie est venenu3 seu veneni inducit accñtia: qō eta
te procedēte sit esibile: ⁊ non nocēs. quare ⁊c̄. Et h̄ in me
ipso exꝑtus su3: qꝛ dum puerilē etatē agerē: porcina caro
in me veneni ꝓducebat accñtia: nā si de ea vl' aliq̄ in quo
decoqueret̄ inaduertēter mādūcassem: infra horā tremo
rem cordis nauseā: ⁊ alia mala incurrebā accidentia. Un̄
domina mea cupiēs me comestiōibus oīb⁹ asuefacere
ferculu3 qōdam composuit vna vice in quo me inscio
porcinas carnes subtilissime tritas latēter iposuit: cūq3 de
ipsa paru̇ inaduertēter mādūcassem: infra horā tremore3
cordis: ac sincopim incurri: ⁊ vomitu supueniēte vsq3 ad
viuum sanguinē emisi intm̄ ꝙ mortis limites fere ingres
sus sum. Trāsacto autē āno iteꝝ de ipsa paru̇ spōte come
di. quā sapidā reꝑiens ea vsus sum sine nocumēto dein-
ceps cuiꝰ cā alia negt assignari nisi ꝑmutatō dispōnis seu
cōplexionis mēbroꝝ. nā vt plimu3 videmꝰ ꝙ i alia ⁊ alia
etate alia ⁊ alia appetimus cibaria: ⁊ sic patet ꝯnem esse
verā quā ꝯsimil'r ꝓbat argumētū de indo ꝑmutato. Et ꝑ
ipa etiā faciunt auctoritates adducte. s. de mitridate: ⁊ de
illa puella. ¶ Ex illa cōmemoratiōe cu3 suis ꝓbatiōibus
seq̄t̄ pᵒ ꝙ poīe est ꝑ ꝯtinuā assuefactionē rei venenose ali-
quē fieri venenosum: sicut dicebat̄ de illa puella. p3: qꝛ
nō plus repugnat hoīem fieri venenosū q3 beçeargicū.
Et ideo credēdū est illā ribaldā vetulā. quā recitat Aui.
sexta q̄rti. fuisse venenosā q̄ in pⁱncipio de napello rē par
uam accipiēs tandē eo tanq3 cibo sine nocumento nutrie
batur. ¶ Ex qbus seq̄t̄ scōo ꝙ nō repugnat in indiuiduis
eiusdem spēi formas specificas oīo ꝯtrarias reperiri. p3
de homine venenoso: ⁊ alio nō venenoso.

¶ Sed circa dicta aliq̄ occurrunt dubia. Primum nunqd
venenu3 q̄ nutriebat̄ illa puella cōuersum sit in nutrimē
tū venenosū: an fuerit sua venenositate spoliatū. ¶ Scōm
si venenum qō sumpsit mitridates: vt se ꝑmeret conuer
sum sit in nutrimētum: vel qd fcm̄ est de eo. ¶ Quātu3 ad
primu3 pōt ꝓbabiliꝰ dici ꝙ venenu3 a puella sumptu3 ē
innutrimētū ꝯuersum venenosu3 in se v̄tutē veneni reti-
nēs: sic ꝙ ipa tota erat venenosa: ꝓpter qō se cum ea com
miscētes venenabātur: vt dixit Ari. Et nos idē videmus
ꝙ gallina frumēto nutrita venenoso in aqua. s. remolli-
to in qua serpēs venenosus fuit extictus ⁊ putrefactus qꝛ
q3uis talis gallina sit venenū comedētibꝰ: tm̄ illo frumen
to sine nocumēto nutrit̄ ⁊ ipinguat̄. Hanc gallinā sic nu
triri qdā tractatus docet: q de auibus rapacibus tractat:
iubet eni ipam ipis auibus exhibere. qn̄. s. volumus vt ci
to mutent̄ in plumis: qꝛ ipa comesta oēs plume caduntī
breui. Et ob h̄ Gilbertus anglicus gallinā sic nutrita3 iu-
bet in cura lepre seu tyrie loco trociscoꝝ de vipis exhibe
ri. Patet igit̄ qual'r talis gallina: q̄ tm̄ a tota spē venenosa
nō existit ē venenum comedētibus. ⁊ tm̄ ipa sine nocumē
to veneno nutrit̄: quare idē fuisse factū de illa puella pos
sumus imaginari. Et sic patet ad pⁱmu3. ¶ Ad scōm de mi
tridate dicendum sicut tyriaca seu lapis beçear venena
oīa sua expoliat venenositate: ita cōplexio seu dispositio
mēbroꝝ mitridati acq̄sita ex vsu tyriacalium q̄ ē vnita cū
quadā occulta ꝓprietate veneni corruptiua venenu3 ab
ipso assumptū sua expoliauit venenositate: ita vt in corꝑe
suo solum a manifesta ageret q̄litate ⁊ nō al'r: vel cōpl'one
mitridatis: sic tyriacali fuit veneni suba resoluta: vl' eius
acumē extinctum fuit extra corpus expulsum eo mō. s. q̄
tyriaca ipm expellit in caseo: ⁊ sic assumpti veneni a com-
plexione tyriacali mitridatis actio ꝓhibeat̄. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ille-
sus ꝑmanebat. Et ꝑ hoc p3 rn̄sio ad ista dubia. ¶ Sed cō
tra respōsionē pⁱmi videt̄ eē auerroys pᵒ colliget c. 2°. vbi
vult ꝙ nō sit possibile hominē nutriri veneno: qō se de-
mōstrasse dixit in epistola de tyriaca ad glauconē ⁊ eius
argumētum v̄tual'r tale ē. Exiens hominū latitudinē nō
est homo: s3 hō nutritꝰ veneno: qō al's occidit ē h̄ꝰ. igitur
⁊c̄. minor arguit̄: qꝛ tota cōplexio humana cōtrariat̄ ve-
neno: ⁊ nullatenꝰ cū eo cōuenit. sed necesse ē vt inter nu-
tritum ⁊ ipm venenū quo nutrit̄ sit aliq̄ ꝯuenientia ⁊ sili
tudo: qꝛ nutrimentū nō est aliō. vt inqt Gal'. 3°. de cōpl'o-
nibus. pᵒ. c. q3 similitudo impfecta nutriētis cum nutrito:
donec ei simile fiat. ⁊. 2°. c. Oportet ꝓculdubio inqt: vt sit
inter totā substantiā nutriētis: ⁊ totā substātiā nutriti cōi
tas aliqua ⁊ silitudo. q̄re ⁊c̄. Et sic seq̄tur ꝙ nutritꝰ vene
no est hō: ⁊ nō hō: qō iplicat. ¶ Ad h̄ dicit Gētil'. poīe est
hominē nutriri veneno: cū q̄ tm̄ humanā nō exiīt latitudi
nē. sed bene talis hō ponit̄ in extremo latitudis ꝯpl'onis
humane. Pro q̄ nota ꝙ sicut dicimꝰ quartū gradu3 qua-
litatis manifeste humane cōplexioni oīno repugnare:
ita imagiabit̄ q̄rtum gradu3 q̄litatis occulte humane cō-
plexioni etiā repugnare: q tm̄ q̄rtus ḡdus magna3 habet
latitudinē. Et sic nō repugnat ꝑ paulatinā assuefactionē
hominē ad quartum gradū q̄litatis manifeste deuenire
ipo stāte in latitudie sanitatis: vt ꝓbabil'r tenuit ille solē-
nis speculator magister meus Jacobꝰ de Forliuio. ita ad
quartum poterit q̄s gradū q̄litatis occulte deuenire ipo
stante in latitudie humane cōpl'onis. Et sicut sūt mlte mā
siones in latitudie quarti gradus q̄litatis manifeste cum
qbus nō stat humana cōplexio neq3 vita. Et puto ad istū
intellectum dixisse Gentilē talē hoīem veneno nutritu3
extra latitudinē cōplexiōis humane nō existere: s3 itra in
extremo eius ad intellectum datū. ¶ Sed ꝯtra. ex h̄ seq̄-
ret̄ ꝙ tale venenū ex q̄ ille nutrit̄ n̄ agit a tota sb̄stātia: pa
tet cum necesse sit vt dicebat̄ in aliq̄ sit assimulatio int̄ ipm
nutritum ⁊ venenum quo nutrit̄: sed venenū agēs a tota
substātia nullā penitꝰ habet silitudinē cū cōpl'one huma-
na: imo sibi extremal'r opponit̄. q̄re ⁊c̄. ⁊ sic reuertit̄ ad pⁱ
mum: ⁊ iō ꝓpter h̄ aliam su3 imaginatꝰ respōsionē. Pro
quo nota ꝙ venenū a tota substātia extremal'r opponitur
humane cōplexiōi: ⁊ nullatenus opponit̄ cōplexōi huiꝰ
indiuidui ꝓut ē indiuiduu3 humane spēi: ⁊ hec cōplexio
fluēs a tota spē seu forma inseq̄ns a medicis cōiter appel
lat̄: ⁊ ꝑ hanc qcq̄d inest cuilibet indiuiduo illius speciei
et rōe huius ipossibile esset aliquē nutriri veneno: ex quo
nulla ē ꝯueniētia: neq3 silitudo inter venenu3 ⁊ cōplexio
nem talis indiuidui: prout ē indiuiduum humane spēi: s3
qꝛ qōlibet indiuiduum humanum h3 cōplexionē sibi ꝓ-
priam vt inqt Aui. pⁱma pⁱmi. c. de cōplexiōibus: in q̄ aliō
associari sibi indiuiduū est oīno ipossibile: stat vt inter ta
lem cōplexionē propriā: ⁊ venenū q̄dā occurrat occulta
proprietas: ꝑ quā talē indiuiduū ipso veneno tanq3 cibo
nutriat̄: ꝓut narrat Albertus magnus pᵒ anialiū. 8°. c. qꝛ
quedam erat puella Colonie: q̄ q3cito a matre aufugere
poterat: angulos domus sollicite ꝑquirebat: ⁊ quotquot
poterat araneas caꝑe mādūcabat: qbus velut optīo cibo
⁊ si sit alijs venenū nutriebat̄: ⁊ sic nō minꝰ ista puella q3
puella Ari. forsan erat venenosa: q̄re nō icōuenit aliquē
vl' aliq3 causal'r inueniri: q venenū appetat: ⁊ ipo sine no
cumēto nutriat̄: ⁊ qui sicut illa puella venenosus existat.
Aliqua eni cibaria q̄ mala sūt aliqbus ꝯuenientia reꝑiū
tur. vt inqt Ra. 13° ad almā. ca. de regimie comestiōis: qō
esse nō posset nisi merito cōplexionis tali indiuiduo pro-
prie: q̄ complexio fluens a mā seu materiā insequēs a me
dicis cōiter appellat̄: ⁊ tal' prouenit merito alterius: ⁊ al
teriꝰ dispositiōis celoꝝ. vt inqt Alb. in suo de mineralibꝰ
tractatu de lapidibꝰ p̄ciosis. c. 8°. ac etiā alteriꝰ ⁊ alterius
dispositionis materie passe. vt Auerroys 6°. colliget pⁱmo
ca. dicit eni ꝙ q̄libet mā habet accñtia propria ⁊ fixa i ipa
sine accñtibus q̄ manāt a forma. Et subiūgit ꝙ h̄ accñtia
que insunt i mā sunt causa varietatu3 multitudinis que i
naturis indiuiduoꝝ inueniunt̄. Un̄ Aui. i de viribus cor
dis ca. x. de proprietate loquēs que in mixtis corꝑibus re

peritur has duas causas summarie tāgit.s. celoꝝ ꝛ mate/rie passe dispositionē sic ingens. Proprietas ēnā inuēta in mixtis corporib° pcedēs eis a supna ꝛ plenissima influē/tia ppī dispositionē.s. materie passe q.s. mā corpora parti/cularē ꝛ ppriaꝫ dispōnē acqrūt ꝛc. Et ex h̄ apparet causa ex vna pte: q̄re aliq̄ sunt indiuiduā in qbus vinū est vene/num: aut alleū: aut caseus: vel pisce: q̄ tñ oibus aliis sunt optimi cibi: q̄ꝫuis hec diuersitas etiaꝫ ex alia parte possit rōne cibi puenire: ꝛ nō minus q̄ꝫ rōne cibati: vt inqt Aui. 13. tertij. tractatu. 2. ca. de corruptione digōnis cum dixit: aut est phibēs appetitū cibi cuꝫ pprietate q̄ est in ipo: aut in comedēte sicut ille cui° nā refugit a cibo aliq̄: q̄ꝫuis sit laudabilis: ꝛ appetēdus sit ab aliq̄ ꝛc. Ex qbus patet q̄ nutricatio nō est assimulatio nutriētis ad nutritum rōne cōplexionis insequētis formā tm̄: ſꝫ etiā mām. Et p h̄ ptꝫ h̄ argumētū nō valere. Iste nutrif veneno: ḡ h̄ venenum nō agit a tota suba demōstrato veneno q̄ nutritur: q̄z etsi venenū a tota suba ꝯtref humane cōplōni fluenti. s. a tota specie: cui° virtute eēt ipsi° cōplōnis corruptiuū: inf ipm tñ ꝛ cōplōnē a mā fluentē quedā currere pōt occulta ppē tas prohibitiua ne venenum ipsuꝫ sit complexionis a for/ma fluēte corruptiuum. Et p h̄ patet solutio ad illud ar/gumentū. hāc eni sniam fige diligēter inspexeritis intelle/xit Auicē. 6. quarti. ca. 2. dū dixit: verū pportionalitates iterū inter virtutes agētes ꝛ patiētes sunt ex eis q̄ oportet ꝯsiderari. Nā alfarfax. i. napellus ꝛ si in cōparatione ad cōplexionē q̄ est aialis sit hominē interficiēs: cū cōfirma/tur ipso fortasse nō est venenū turdis: vt velit dicē: q̄z in q̄/libet aiali due repiunf cōplōnes: vna q̄ est cōplexio aialis absolute: a q̄ nullū aial pōt absolui: quā cōplōnē latā vo/cat: ꝛ rōne talis cōplōnis napellus eēt venenū oib° aiali/bus: ſꝫ q̄z q̄libet spēs aial h̄ꝫ cōplōnē sibi ppriā: a q̄ nullū indiuiduū illi° spēi pōt absolui: stat vt rōne hui° alfarfax sit venenū indiuiduis spēi humane: put pticipant cōplo/nē speciei hūane: ꝛ nō sit venenū turdis. Et pidē dico q̄ aliq̄d pōt esse venenū oibus indiuiduis spēi humane rō/ne cōplōnis late seu ppē spēi a q̄.s. nullū indiuiduuꝫ pōt absolui: q̄d tñ nō esset venenū huic determinato indiui/duo: vt dicebaf de illa puella araneas comedēte: ppter. s. cōplōnē sibi ppriā: in q̄ aliud sibi associari indiuiduū est impossibile: ꝛ iste modus rñdēdi plus mihi placet q̄ꝫ mo/dus Gētilis. ¶ Sꝫ ꝯ istā positionē: adhuc arguif q̄z ex ipa seqtur q̄ hō pduci possit venenosus ex gnatiōe: ptꝫ: q̄z cū eisdē dispōnib° pōt forma subalis introduci cū qbus cō/seruaf: sed p positionē forma subalis ꝯseruaf in h̄ indiui/duo humano cū dispōnibus venenosis. ḡ ꝛc. ¶ Q̄d si cō/cedif: cōtra: cōplexio fluens a tota spē seu formā insequēs est q̄ habita in mā introducif forma humana: ſꝫ cōplexio veneni p positionē totaliter ꝛ extremalif ꝯriaf huic: ḡ si i aliq̄ mā fuerint dispōnes insequētes formā veneni nunq̄ꝫ in eadē humana forma introducef: imo si iā eēt introdu/cta corrūperef: cū extremalif opponanf: vt dcm̄ est: ꝛ sic patet: q̄ homo nunq̄ꝫ a gnatione pduci poterit veneno/sus: ꝛ h̄ venenoso coeūte cū venenosa: vel aliter ꝛ consi/militer pduci potest beçeargicus: q̄z beçeargico coeunte cum beçeargica. Et tūc ad argumētū. in ista materia sunt due dispōnes facientes pro forma veneni: ergo in ea for/ma humana introduci non potest: negetur consequentia quia leproso coeunte cum leprosa producitur in genera/tione leprosus: ꝛ tunc in illa materia sunt dispōnes vene/nose repugnātes cōplexioni humane fluētes a tota spē: vt patet: q̄z sunt talis cōplōnis venenose corruptiue: q̄re ꝛc. ¶ Circa istaꝫ mām multe caderent difficultates q̄s p nūc omitto. Nā ad meū ppositū sufficit q̄ aliqs talif dis/poni possit q̄ in eo cōplō tyriacalis acqraf p quā velut ty/riaca oiuꝫ venenoꝝ malitiā frāgat put satis fore posse de/ductū est: q̄re p pri° solutis argumentis ad oppositū facti bono auxiliante Iesu deiceps inscribā p que q̄s talif dis/poni poterit q̄ nulli° exhibiti veneni timebit actionem.

¶ Ad argumēta igitur ad oppositum facta. ad primū q̄c/quid sit de añcedēte ꝯcedo ꝯñs ꝛ ꝯñtiam. Et vlteri° ꝯce/do q̄ veneni actiōe cōplōnis hois corruptiua. i. apta cor/rumpere: q̄z si corruptiua: vel corruptiuū positū in notifi/catione veneni dicit aptitudinē ꝛ nō actū: ꝛ ideo nō valet hoc argumētuꝫ: hoc venenū ꝯuersum ꝛ actuatū non cor/rūpit cōplōnē humanā. ḡ hoc nō est venenū: q̄z ꝛ si de na/tura sui sit hois cōplōnē corrumpere: pōt tñ p complexio/nē aliquā beçeardicā vt erat in mitridate: vel aliquā oc/cultā pprietatē in indiuiduo reptaꝫ: vt erat in puella ara/neas comedēte eius impediri actio. ¶ Et pidē etiam pa/tet ad scdm̄ ꝛ ad tertiū ꝯcedēdo ꝯñs ꝛ ꝯsequētiā. Nam si/cut dicebaf in pmo notabili venenū nō agit: q̄z frigidum aut calidū: sed agit p quandā occultam pprietatē cōplōni humane extremalif repugnāteꝫ. Deinde ad hoc vt q̄s oi/bus venenis indifferēter ꝛ eq̄liter resistat sufficit: q̄ i mē/bris suis sit vna ppetas occulta tyriacalis ab arte vel a na/tura insita veneni occulte pprietatis corruptiua. Et sic ptꝫ q̄ cum q̄s disponif ad resistendū: non solū tam calidis q̄ꝫ frigidis: ſꝫ oib° indifferēter ꝛ eq̄liter: vt ptꝫ. Uerūtñ ē q̄ ceteri parib° plus frigidis q̄ꝫ calidis: q̄z cal'a venena cete/ris parib° citi° interficiūt q̄ꝫ frigida: licꝫ nōnulli dicāt op/positū: ſꝫ hāc difficultatē dimitto pnūc. Et sic patet q̄d ad falsitatē ꝯñtis sit rñdēdū: ꝛ ꝯsistit ad totā q̄stionē: q̄re ꝛc.

¶ Modus per quē quis sciet complexionē suam facere ty/riacalē seu beçeardicā: sic q̄ nullius veneni q̄litercumq̄ꝫ approximati timeat actionē. Cap. v.

Hac igif retēta ꝯclusiōe. s. q̄ posse est fieri cōplōnē ty/riacalē qua omne venenū quis modo approxima/tū sua spoliaf venenositate cū qbus ꝛ quomodo h̄ fieri debeat est pñtibus annotandū. ¶ Sumat igif oi ma/ne tyriacalem affectans cōplexioneꝫ acquirere cum pau/co boni vini a. 3. ß. vsq̄ ad. 3. j. ß. boni ꝛ electi mitridati. Ex hui° eni medicaminis assiduo vsu taleꝫ q̄s in mēbris dis/positionē acquirit: q̄ nulla veneni spēs poterit eideꝫ no/cere: vt inquit Rasis. S. Alman. caplo p. Q̄d etiā affirmat Joannes Serap. in pmo sui breuiarij. Et isto mō vt sepe dcm̄ est mitridates rex suā fecit cōplōnē tyriacalē. Nam vt inqt Boccaci° vbi. s̄. dū puer eēt: multū de ei° morte tu/tores pquirebāt q fruſtra veneno eū perimere conati sūt: quoꝝ intētionē ipe pcipiēs p plures annos exulē se spon/te fecit. Deinde in regnū reuersus cū nature moruq̄ꝫ ho/minuꝫ esset inuestigator egregi°: phos medicos ariolos: poetas: historiographos: aliosq̄ꝫ cuiuscūq̄ꝫ ꝯditiōis ꝛ ma/neriei sapiētes secū hr̄e pcurauit: cuꝫ qb° si q̄d rei bellice tp̄e superat colloq̄baf: eosq̄ꝫ fm̄ exigētiā ꝯsulebat: q̄d ni/mis bñ seder in pncipe: imo si statū suuꝫ vt fecit Mitrida/tes augmētare desiderat: sic eū facere oportet. Cū igif sū/me de veneno timeret suos cōsuluit phos q grādi cū di/ligētia quoddā cōposuerūt electuariū: cuius assiduo vsu talem in suis mēbris acquisiuit dispositionem vt nullius assumpti veneni timeret actioneꝫ. hoc nāq̄ꝫ indubie si ex rebus electis ꝛ fm̄ phoꝝ doctrinam ab artifice bono fue/rit pparatuꝫ quā dixi faciet operationē. Sed moderni ar/tifices aut res nō bñ cognoscūt: aut pter auaritiam cor/ruptas iponūt: aut oia nō hñtes receptā diminutā ꝯficiūt ꝛ etiā q̄d plerūq̄ꝫ faciūt vnū p alio ponūt: q̄d igif mirū si descriptos ab auctorib° effect° nō pducūt? Bonū igif cu/piēs suā cōplōnē facere tyriacalē habeat mitridatū ac de eo: vt dictū est accipiat oi die. ¶ Ad idē valet tyriaca mag̃ ꝛ etiā tyriaca inscripta que sui merito effect° tyriac° tyria/caꝝ pōt appellari: cui° inuētor q̄dā noster fuit Papien. Naꝫ vidēs vt ipe i philosoph° vnus ex bicncodie ducib°. Naꝫ vidēs vt ipe i quodam suo ꝯsilio narrat: q̄ Aui. 2. cañ. cap. de napello asserit quēdā murē: vel aial sile muri pasci ex radice na/pelli esse beçear ei° sollicite cū quodā bono herbulario pquisiuit si vnū ex illis murib° hr̄e posset: ꝛ nullū vnq̄ꝫ pquisiuit si vnū ex illis murib° hr̄e posset: ꝛ nullū vnq̄ꝫ repiēs nec comestam ei° radicē putauit falsū esse q̄d dixe/rat Aui. sed cum de mense maij muscoes quosdā ipsi° na

U

pelli folia depaſcentes inuenerit pl'es accepit: cū qbꝰ talē
tyriacam ꝯfecit: vt ℞.terre ſig.bacarum lauri mitridati.
añ.ʒ.ij. muſconū napelli numero.xxiiij.olei ⁊ mell' quā
tum ſufficit.⁊ fiat tyriaca.hanc cum pluribꝰ venenatis ex
napello brutis exꝑtus fuit: ⁊ comꝑiens ꝙ illa venenuꝫ il
lud ſtatim interfecit: ipe de eo ad quātitatē ciceris ſponte
accepit ꝙ aſſerit eſſe vt ligritia dulce: ⁊ cū infra paucum
tps vtiginē tremorem cordis: ⁊ alia veneni accñtia pſēti
ret de iſtorum muſconū tyriaca accepit: ⁊ ſtatim euomu/
it rem erugini ſil'eꝫ.Sumpſit ⁊ ſcdo: ⁊ iteꝝ euomuit rē ni
grā ſatis.Tertio aūt iteꝝ de ea ſuſcipiēs nihil euomuit ⁊
ſic liber euaſit.℄Cā aūt hūc inſignē viꝝ ad talē ꝯficiēdā
tyriacā incitās talis vt opinor fuit.Nam cū depꝛhēderet
muſcōes illos napello nutriri imaginatus eſt illos quā/
dā hēre vt ita loquar ꝯpl'onē beçeardicā napelli veneni
deſtructiuā.vñ expoliato venēoſitate napello eo tāꝗꝫ con
ueniēti cibo nutriūtur: ⁊ ſuꝑ h̄ ſe fundās tyriacā illā ꝯfe
cit.℄Hoc igif habito fundamento dico ꝙ ſi fieret tyriaca
ex coturnicibꝰ q̄s ponit Aui.2.cañ.ꝑ ca. napellū depaſce/
re: licꝫ.6.q̄rti.2.ca.dixerit ꝙ ſunt turdi: talis tyriaca eē de
beret ꝑfectior ſupraſcripta. Nā cuꝫ ambus illis nos ſine
nocumēto nutriamur: veriſil'e eſt ꝙ ab iꝑarū ſpecifica for
ma napelli venenū corrūpif: ſicut dicebaf de mēte Aui. i
ca.ꝑcedēti: ⁊ h̄ eſt veriſimiliꝰ q̄ꝫ qđ dixit Gal'.ſ.ꝙ napello
aues ille nutriūtur: qꝛ anteq̄ꝫ ꝑueniat ad eoꝝ corda ꝓpter
pororum ſtricturā ſua expoliaf venenoſitate: cuiꝰ oppo/
ſitū ꝯtingit in hoie ꝓpter poroꝝ amplitudineꝫ ⁊c̄.Et ſi h̄
cauſa ſit vera: ꝓmā tñ puto ꝑualere. Nā ꝓpter diuerſita/
tē formarū ſpecificarū aliud poſſet eſſe venenū nobis qđ
nō coturnicibꝰ ſiue turdis ⁊ ecōtra.℄Et iſtarū coturni/
cū ſiue turdorū tyriacā facias ſic.℞.tyriacā magnā mitri
datū vl' quā vis ex tyriacis deſcriptis ſeu deſcribēdis: ⁊ cuꝫ
ea miſce ex puluere coturnicū vel turdoꝝ ſi napelluꝫ de
paſcunf: ⁊ habebis tyriacā indifferēter ꝯ oē venenū ꝑfe/
ctā ſi deus voluerit.Et puto ꝙ ſolus coturnicis puluis vl'
turdi napelli venenum extingueret.Qui puluis ſic fiat ꝑ
coturnix deplumef: deide euiſceref cor pulmonē ⁊ epar
in ſuo corpore relinquēdo. Poſtea i olla noua in furno
poſita ex̄cto pane ⁊ debite refrigerato talif deſiccari ꝑmit
taf ꝙ in puluerē redigi poſſit: ſed caue ne cōburaf ⁊ taleꝫ
puluerē vſui reſerua.Et idē facias de turdis ſi vt dcm̄ eſt
napello paſcunf.Et ſi huiꝰ tyriace verū iudiciū hēre volu
eris iꝑam ꝑ priꝰ in brutis experiaris venenatis: ⁊ ſi a ve/
neno ea liberat iudicato hōi ad mortē tribuas napellum
ꝓut faciebat mitridates: qꝛ res mitridatū electuariū igre
diētes talif experiebaf: vt ponit Serap.ꝑ ſui breuiarij: al
legato ca.⁊ cū iſte veneni accñtia ſenſerit hāc ſibi tyriacā
ꝓpines q̄ ſi eū liberat: vt opinor adde de puluere iſto i re
cepta tyriace magne Auerro.24.⁊ illud idē dico de muſ/
conibꝰ iā exꝑtis: ⁊ de mure illo Aui.⁊ hec ſunt magno cuꝫ
ſtudio experiēda.Nā ſm ſil'em fantaſiā Andromacꝰ tro/
ciſcos de viꝑis addidit i tyriaca: ⁊ vt notū eſt bñ ſibi ſuc/
ceſſit.Nā ſapiētes ⁊ veritatis ſpeculatores: vt ingt Aui.in
de viribꝰ cordis penul.ca.ꝑciſe determināt ꝙ directio ad
cōpoſitionē medicinarū nos a letalibus venenis liberan
tiū ab inſpiratione ac ꝓuidētia diuina ꝑceſſit ⁊ a re inſpi/
rationi ſil'i: eteni deductio rationis nō ꝑtingit efficaciam
cōpoſitionis iꝑarū: q̄re ⁊c̄.℄Poſſet etiā ſil'iter fieri tyria
ca de kadres herba quaꝫ ponit Aui.in de viribus cordis
tyriace magne hēe virtutes: vt in capl'o.3.dictū eſt. Nā ex
quo herba hec vt ipſe refert iuxta napellū naſcēs ipm ꝓ
hibet fructificare ⁊ frōdeſcere quādā ſpecificā formā op
poſitā napello dꝫ hēe: ⁊ ꝑ ꝯñs eſſe dꝫ ipſiꝰ napelli beçear.
Pone igif aureos.xxiiij.in recepta tyriace ⁊ habebis ty/
riacā optimā q̄ ad tyriacalē faciēdā cōpl'onē mirabil' erit
℄Ad idē valet medicamē Serapionis in q̄ ingredif iu/
niperus.Et medicamē de nucibꝰ Raſis ac medicamē de
ſemine ruthe Aui.2.cañ.ca.de ruta.Et iſta ſunt in ca. ꝑce
dēti deſcripta.℄Oibus his vti poteris cū vino ſeu aceto

vel cū aliq̄ aq̄ facta ex aliq̄ ſimplicium: in capl'o ꝑcedēti
deſcriptoꝝ.Et ſuꝑ oīa laudarē in iſto caſu: vt qs mitrida
tum vel aliud ꝯſil'e ſumeret cū modico vini viꝑini ſuꝑiꝰ
deſcripti.Nam tale vinum per ſe ſumptū ꝯpl'onē faceret
beçeardicā ſeu tyriacalē: nec q̄ſq̄ꝫ de talis vini timeat aſ/
ſumptione: qꝛ vt ſupra dictū eſt: tali vino ſe paulatim aſ/
ſuefaciēs eo ſine nocumēto nutrief.Et ſi qs acetum ꝯfice
ret viperinū eo mō.ſ.quo vinū ꝯficif ꝓ tpe cal'o ac cōpl'o/
nē hñtibus calidā foret laudabilius in hoc caſu: qꝛ ipſuꝫ
miſcēdo cū aqua acetoſe vel alia tyriaca mitridatum vel
aliud tyriacale ſeu beçeardicū: qđ cuꝫ eo ſumeref multū
in caliditate remitteref cū quo nō minoris eſſet efficacie:
vt patet intelligenti.℄Sed h̄ caderet dubiū.Suppoſito
ꝙ tale vinū ſeu acetū ſit venenoſum ſi cū eo ſumeref tyri
aca vel mitridatū vel aliud cōſil'e.q̄ro an totuꝫ remaneat
venenoſum an totū tyriacale.℄Dicēdū eſt ꝙ totuꝫ illud
eſt tyriacale: ⁊ ꝙ etiā vtrūq̄ꝫ ꝑ ſe in debita quātitate ſum/
ptū ſeu doſi ē tyriacale: ⁊ ſic falſe ſuppōif ꝙ vinū ſeu ace/
tū ſit venenoſuꝫ.Sꝫ admiſſo adhuc ꝙ vinū illud ſeu ace
tū eēt venenoſum.Dico ꝙ tāta pōt eſſe vini vel alteriꝰ ve
nenoſi mixti cuꝫ tyriaca vel alio tyriacali ſeu beçeardico
quātitas ꝙ ipſoꝝ tyriacitas corrūperef. Sed ſi ſit debita
doſis mitridati vel alteriꝰ ⁊c̄.nullū vnq̄ꝫ venenuꝫ etiā in
cōi doſi datū eiꝰ tyriacitatē corrūperet vt velim dicē ꝙ cu
iuſq̄ꝫ veneni v̄tus in tāta doſi ꝙ ſufficit hoiem interficere
a cōi doſi tyriace ſeu mitridati ⁊c̄.corrūperetur indubie.
Et ſic in iſto caſu adhuc dato ꝙ vinū ſeu acetū foret vene
noſum nunq̄ꝫ nocere poſſet ſi ſumaf in debita quātate do
ſi tyriace vel mitridati: qꝛ ſua expoliaretur venenoſitate.
℄Sed vlteriꝰ q̄reret aliqs: ſuppoſito ꝙ ille cuiꝰ cōpl'oeꝫ
intēdis facē tyriacalē ſit iuuenis colericꝰ in tpe aere ⁊ re/
gione calidis nūqd tyriaca mitridatū vel aliud tyriacale
ſeu beçeardicū cal'm ſit ei oī die tribuēdū: ⁊ vi ꝙ nō. naꝫ
oīs imoderata diſcraſia ledif a ſil'i: ſꝫ iſto caſu talia tribu/
endo diſcraſia augeref: qꝛ tyriaca multū calefacit ⁊ exic/
cat.8°.terapētice: penul.capl'o: vt ſupra dcm̄ ē. igif ⁊c̄. Et
ſic talē hoiem poſſes ad ethicā ſeu aliā malā egritudineꝫ
deducē mortalē: q mortuꝰ poſtea nullū venenū timeret. q̄
re ⁊c̄.℄Pro iſto dicēdū ꝙ tyriacaleꝫ affectās inducē cō/
plexionē dꝫ īfraſcripta diligēter ꝯſiderare virtuteꝫ ꝓmo
⁊ ꝓncipalif.Deinde cōpl'onē ſexū regionē etatē tps anni
aerē ꝯſuetudinē artē accñs ⁊ repl'onē.Nā in his oibꝰ ce/
tera ſemꝑ ſupponēdo paria puto in virtute fortiori q̄duis
iſtoꝝ medicaminū in maiori doſi poteris exhibere. Et
idē in cōpl'one frida reſpectu cal'e: ⁊ i muliere q̄ꝫ in viro:
in regiōe frida q̄ꝫ cal'a: in etate ſenectutis q̄ꝫ iuuētutis: in
hyeme ⁊ vere q̄ꝫ eſtate: ⁊ autumno in aere nebuloſo ⁊ ob
ſcuro q̄ꝫ claro ⁊ ſereno: ⁊ i hoie talia aſſueto recipe q̄ꝫ nō
aſſueto: ⁊ reſpectu accñtiū plus illi q eo nō terref q̄ꝫ q ter/
ref: vel ꝑ accñs intelligē poſſes lapſum aliquē preternā/
lē vt plus dares illi q nō hēet epar ſeu ſtōm ſuꝑcalefactuꝫ
q̄ꝫ qui hēet ſupracalefactū: reſpectu v̄o repl'onis: qꝛ plus
tribuendū eſt i repleto hūoribꝰ fridis q̄ꝫ calidis vl' aliter
qꝛ plus poſſes dare repleto cibo vel ianito: vl' ecōtra ſm
intētionē quā hēes ꝓtūc.ſunt igif in iſto caſu h̄ oīa diligē
ter ꝯſiderāda.℄Vel potes alif facē: qꝛ potes cū iſtis tyri
acalibꝰ calidis aliqd cōmiſcē ſm intētionē quaꝫ hēs puta
ſi colericū iuuenē in regiōe tpe ⁊ aere cal'is nō aſſuetū ⁊c̄
regēdū habueris talia debes cū aliquo alio cōmiſcere il/
loꝝ tēperāte caliditate: vt videlicet cū aceto cōi vl' viperi
no aq̄ roſa.permixto vel acetoſe ſeu alia ſm qđ libuerit.
Et.n.ſm doctrinam auctoꝝ ml'ta tyriacalia ſūt cuꝫ aceto
ſumēda cōi: vt in 3.cap.patuit.℄Vel i iſto caſu facias ſic.
℞.cōſerue roſa.lib.ß.mitridati vl' alterius tyriacal'.lib.j.
⁊.ß.incorporenf ſil': ⁊ de tali vtere de eo i tāta doſi accipi
endo ꝙ tyriacitatis v̄tus ꝑmaneat in illa.Conſimilē mo
dum pōit Aui.in de viribꝰ cordis.penul'.ca.vbi docet in
hñtibꝰ ꝯpl'oneꝫ cal'aꝫ ſumere diamuſcū: ⁊ ipꝫ cum ſucco
acedule ꝯmiſcere.addes ꝙ de tali cōmixtiōe tāta dꝫ ſumi

quãtitas ꝙ ĩ illa dosi vt⁹ ꝑmãeat diamusci. sic ḡ fiat d tyri
aca mitridato seu alio tyriacali seu beçeardico. ¶ Potes
ꝛ idẽ alr̃ facere. s. qꝛ accipe quãtitatẽ tyriace mitridati seu
alterius ꝯsilis quam volueris: ꝛ ip̃m cũ q̄bus vis succis
facias cõmisceri insil' oĩa debite decoquẽdo: naȝ isto mõ
v̄tute tyriacali multũ calitas remittit: dũmõ qđ cũ ea con
miscueris tyriace vel alteri specificam formaȝ oppositaȝ
non h̄eat: ꝛ ꝙ h̄ mixtio sit ꝯueniẽs pȝ in veneõ. nam ip̃m
cũ quouis mixtũ suam nõ ꝑdit veneositatẽ nisi oppsitam
sibi h̄uerit ꝓprietatẽ: qđ etiam de tyriaca: ꝛ alijs possum⁹
imagiari. Laudo tñ poti⁹ vt hec cũ reb⁹ misceant̃ q̄ alia
non egeant coctõe. Dubiũ. n. est ne tyriaca seu aliud tyri
acale p vlteriorẽ decoctionem suam ꝑdat virtuteȝ: sȝ hec
mixtio q̄ decoctione indiget melius fieret cum rebus be-
çeardicis q̄ȝ tyriacalibus: q̄re circa ista tuã amplia fanta-
siã: nec timeas tyriacaȝ mitridatũ seu aliud tyriacale ẜm
quã habueris intentionẽ cũ q̄bus libuerit cõmiscere. Et
h̄ est qđ auctores in istoꝝ laudib⁹ cõiter ponũt dicentes.
det in modũ auellane apopleticis cũ tepida: ꝛ ad pecto-
ris ꝯstrictionẽ cũ dragagãto. ꝓstaret tñ vt talia cũ istis cõ-
misceres: qñ nouit̃ fiũt: qꝛ sic oĩa debite fermẽtarent̃ insi-
mul. ¶ Si igit̃ cupis alicui⁹ cõplõnẽ facere tyriacalẽ cuȝ
infans lactet bonũ ꝛ electũ habeas mitridatũ seu tyriacã
vel aliud tyriacale seu beçeardicũ de q̄ ĩ ꝑncipio cuȝ lacte
mixto tribuas sibi parũ oĩ die paulatim: ꝛ p t̃ps post dosiȝ
augẽdo. Cũq̄ȝ ad etatẽ ꝑuenit pubescẽtie cũ vino vel ace-
to vel alio poteris exhibere vel ip̃m solũ. sic eni faciẽdo
talis paucos infra annos suã habebit cõplõnẽ tyriacalẽ:
ꝛ h̄ facillime fiet in t̃pe infantie pubescẽtie seu adolescẽtie
deinde in ꝯsistẽte valet nõ ita facile ꝛ parit̃ de ꝑ sene re-
spectu decrepiti dicẽdũ. cũ v̄o q̄s ab infãtia talib⁹ vsus fu
erit ipsa q̄ȝ t̃pe siue calido siue frigido ꝓpt̃ assuetudineȝ
sine nocumẽto recipiet: ꝛ in ipso oẽs tyriace v̄tutes rema
nebũt. ꝛ p ꝯñs iuuamẽta ab Aui. in de virib⁹ cordis penl'.
caplõ descripta ꝯsequet̃. Inq̄t eni ꝙ q tyriaca vtit̃ secur⁹
erit ab incursu pestilẽtialiũ accñtiũ: ꝛ a prauis humorum
motibus atq̄ȝ lesionib⁹ obuiabit venenoꝝ cũctasq̄ȝ virtu
tes ei⁹ corroborabit ꝛ sue ꝓstabit vite lõgitudinẽ. ¶ Sed
h̄ vnũ cadit dubiũ: qꝛ tyriaca: vt inq̄t Aui. 5°. cañ. tractatu
de tyriacis: ĩ venenis cõior existit q̄ȝ mitridatũ: q̄ tñ in na-
pelli veneno parũ aut nihil ꝓdest: imo dicit ꝙ ĩ eo plus
diamuscus opat̃: ḡ videt̃ ꝙ si q̄s cõplõnẽ h̄ret tyriacaleȝ: ĩ
q̄ adhuc oẽs tyriace v̄tutes inessent nõ oĩbus venenis ad
huc resisteret: qđ est ꝯ hui⁹ doctrinã cap. ¶ Dicẽdũ ꝙ ty
riaca oĩbus venenis resistit indubie p suaȝ formã specifi-
cã oppositã: ꝛ oĩno repugnãtem cuiuscũq̄ȝ veneni forme
q̄ȝuis cũ pl'ibus in q̄litatib⁹ ꝯueniat manifestis: ꝛ sic quã
uis taliũ nõ minuat caliditatem: imo potius augeat: ea tñ
spoliat malitia venenosa sic vt in corpore a q̄litate solum
agãt manifesta calefaciẽdo. s. ¶ Et si dicit̃ ꝙ tyriaca non
resistit veneno napelli. ¶ Dicẽdũ ꝙ venenũ napelli ẽ sic
velocis actionis ꝙ cõiter anteq̄ȝ tyriaca potionata tribu
atur suã iã in corpore ꝑfecit opationẽ: ꝛ sic tyriaca post ex-
hibita nihil aut parum ꝓdest: sicut nec ꝓdest in alijs ve-
nenis quecũq̄ȝ sint illa q̄ suã iam in corpe ꝑfecissent ope-
rationẽ. Sed si q̄s sumeret napellũ vel quoduis aliud ve
nenũ q̄litercũq̄ȝ velocis actiõis: ꝛ post statiȝ tyriacã bonã
acciperet indubie napelli vl' alteri⁹ venenositas corrũperet̃
Et hoc tetigit Auic. 6. q̄rti. caplõ de cura veneni napelli
vbi dixit ꝙ tyriaca magna ꝯfert in eo vsq̄ȝ ad terminũ. ĩ.
añq̄ȝ veneĩ ĩpressio fuerit ꝯfirmata: sȝ in potiõato p napel
lũ diamuscũ ꝑcipit exhiberi: qꝛ musc⁹ est suũ ꝓpriũ beçe
ar: ẽ. n. nobilior ceteri tyriacis ꝯ ip̄ȝ: vt ip̄e ponit ĩ de viri
bus cordis tractatu. 2. cũ q̄ etiã diamuscus plus cor ꝯfor
tat q̄ȝ tyriaca. ꝛ sic vires cordis augẽdo melius veneõ re
sistit. ¶ Ex q̄b⁹ oĩbus pȝ ꝙ si ꝯplõ fuerit tyriacalis napel
lus nũquã sibi nocere poterit: ꝛ tyriaca stati post ip̄ȝ assũ
pta ip̄ȝ sua expoliat veneositate. ¶ Iste igit̃ est modus ty
riacales faicendi ꝯplões. Nã bona h̄ita tyriaca mitrida
to vel alio tyriacali seu beçeardico de ea tribuatur infan-
ti puero adolescẽti ꝯsistẽti ꝑmo seni vl' decrepito ꝑnoiati
attẽtis ꝯditõib⁹ in dosi: ꝛ cũ correctiuo tue intentõi appro
ꝑato. ꝛ sic facil'r ꝯplõnẽ facies tyriacalẽ: licet facilius: vt s
dcm̃ est hoc in etate fiat ĩfantie pubertatis ꝛ adolescẽtie q̄ȝ
alterius: ꝛ sic deĩceps p etatũ gradus. Attendo igit̃ ꝙ tã
facile põt ꝯplõ talis acquiri quisq̄ȝ deberet filiorũ ac suaȝ
ꝓcurare complexionem facere tyriacaleȝ. Et hec de mo
do complexiones faciendi tyriacales.

¶ De modo tyriacam optimam ac mitridatum confici-
endi. Cap. vj.

Quia tyriaca ac mitridatum: vt pl'imuȝ falsificata re
periunt̃: suntq̄ȝ in gradu caliditatis aliq̄liter eleua
ta modũ h̄ scribẽdi illã ꝑfectissime faciẽdi: cũ q̄ nõ
diminuta: sed poti⁹ adaucta virtute multum eoruȝ calidi-
tas remittit̃ q̄ ad finẽ secũdi vsq̄ȝ ꝑuenit: vt alleg°. sepe c°.
in de virib⁹ cordis: ponit Aui. imperitos redarguẽs me-
dicos ꝑsumentes de diacimino seu de diatriton pipereon
q̄tuor aureoȝ exhibẽ. Et ꝓpt̃ calitatẽ tyriace vel mitrida
ti aur̃. ẜ. exhibere nõ audeãt. Et si istoꝝ multas videri de
scriptiões mihi infrascriptas elegi: q̄ȝuis ẜm auctoꝝ do-
ctrinã tyriaca q̄libet ꝑfecta sit: ꝛ sil'r mitridatum. Nam
ipsoꝝ oĩum intẽtionẽ ad eundẽ finẽ ꝑueniũt: sȝ qꝛ ipsorũ
varia fuit fantasia: aliq ꝑmi descriptioni: q̄ fuit Androma
ci aliud addiderũt ac in rerũ põdere diuersitatẽ quandaȝ
habuerũt. ¶ Tu igit̃ facias sic. ℞. trocisco ꝝ sqle. ℥. xlviij.
trociscoꝝ de viperis trociscoꝝ andaracaron piperis ni-
gri: opij añ. ℥. xxiiij. cinamomi: rosaꝝ rubearuȝ: seminis
napi siluestris: scordeon radicũ lilij celestis: agarici succi
ligritie: olei balsami ana. ℥. xij. myrrhe: croci: çinçiberis:
reubarbari: radicũ pẽtafilon: calamẽti mõtani: prassij: se-
minis petrosilij: sticados: costi: piperis albi: macropiperi
diptãi: thuris: floꝝ sq̄nanti: gũmi alboti: cassie lig. nastur-
tij al. spice arõatice: polij añ. ℥. vj. storacis liq̄de: se. apij si
seleos: se. leuistici: ameos cãedreos: camepiteos: hypoq-
stidos: spice romãe: folij meu gentiãe: se. feniculi: terre
sigil. caȝcadis vsti ẜm mediaȝ adustionẽ: amomi: acori:
carpobalsami: ypicon su. gũmi arabi. cardamomi: anisi
acatie dauci bdellij añ. ℥. iiij. galbani: aspalti opopõacis:
cẽtuaree minoris: aristologie rotũ. añ. ℥. ij. mell'. libr. lxxx
aceti vipini lib. xxiiij. Cõfice sic tyriacã: accipe oẽs gũmas
sup q̄s tãtum funde aceti ꝙ coopte ꝑmaneãt in quo tãdiu
stẽt ꝙ remollite ĩ mortario cũ pistello possint iuicẽ cõmis
ceri: alia v̄o ꝯterẽda ꝯtere ꝑter trociscos: ꝛ illa ĩfũde resi-
duo aceti ĩ tãta. s. quãtitate ꝙ coopiãtur: ꝛ p tres dies tal'r
coopta ne respirẽt in ĩfusiõe ꝑmaneãt: ꝛ deĩde oĩa de ace
to extrahe: ꝛ in vmbra desiccari ꝑmitte. Acetũ v̄o de quo
res illas extraxisti si qđ fuerit: ꝛ aliud qđ tibi remansit cuȝ
dispumato melle cõmisce: ꝛ tamdiu cũ molliũ lignorum
igne claro ꝛ sine fumo mel ip̃m decoquat̃ ꝙ acetum fue-
rit resolutũ: ꝛ quod ip̃m debite coctũ existat ꝛ ab igne re-
moto cum incipit infrigidari: accipe de eo parũ: ꝛ cuȝ gũ
mis illis ĩ mortario cõmisce: cũq̄ȝ fuerint bene permixte
adde oleum balsami ꝛ terbentinam: ꝛ alia si qua pulue-
riçari non potuerunt: deinde infusos pulueres cum eis
paulatine commisce nunc mel nunc pulueres adiungen
do. Ad vltimum v̄o trociscos pulueriçatos commisce: et
cum totũ mel ꝛ omnia ista fuerint bñ permixta totũ in va
se argẽteo: vel stanneo reponatur: tertiã partẽ vasis ꝛ vl-
tra vacuaȝ dimittẽdo ꝛ in loco ad caliditatẽ declinãte col
locet̃ sepe eã cũ ligneo baculo cõmiscẽdo: ꝛ qꝛ ꝓpter ace
tum verisimil'r non ita cito fermẽtabit̃ anteq̄ȝ quis ea vti
ꝑsumat ibidẽ p. xviij. mẽses in fermentatõe ꝑmaneat: po
stea ẜm exigẽtiam eã exhibe: cui⁹ dosis sit a. ℥. ẜ. vsq̄ȝ ad. ℥.
j. ẜ. sic. n. tyriacã ꝯficiendo põt ratiõabil'r ꝯcludi ipsã val-
de in caliditate remitti propter acetum scȝ: quod ponitur
loco vini absq̄ȝ hoc ꝙ eiuȝ virtus in nullo diminuatur: vt
patet intuenti. Nam vinum: vt inquit Gentilis super. 5°.
cañ. tractatu de tyriaca: propter tria ponitur in tyriaca.

Primũ quia est medicinaũ r cõseruatiuum. Scdm quia cõfortat. Et tertium quia oibus venenis resistit: sed non minus hec tria iuuaméta sequũtur: ex aceto viperino q̃z ex vino. q̃re zc. Attamẽ si eaz cũ vino facere volueris fac de vino: vt de aceto dictum est. Sed menti habeas q̄ oẽs trocisci z maxime de viperis sint recẽtes sic vt annum nõ pertrãseant: q2 anno transacto nihil valent: vt expertus fui in quodam leproso: cui trocisços de viperis antiquos exhibui: z nihil profuerunt. Deinde recentes habui qui mirabiliter operati sunt

¶ Trocisci de viperis sic fiunt.

¶ Sumantur vipere femine q̃ sic a masculis discernunt: quia masculi in q̃libet mandibula vnũ dentẽ habẽt: femine vo plures vno. Eligẽde itaq3 sunt q̃ valde mobiles existũt: caputq3 velociter agitantes in incessu strepitũ cũ sonitu faciũt z ruffuz colorẽ lata capita rubeosq3 oculos habentes: pinguis ac bone habitudinis esse debẽt: quaruz anus iuxta caudam inueniri debet. capi q3 debent tẽpore veris z ille maxime q̃ in locis siccis cõmorant distantibus a mari: a lacubus: ac aliĳs omnibus humiditatibus. Cũq3 capte fuerint ilico ex earũ capitibus z caudis quantum q̃tuor digitoꝝ mẽsure abscindat. Et ex his ille cõuenientes existũt q̃ post capitis ac caude abscisionẽ diu mouentur z agitãtur: z a q̃bus multitudo sanguinis effluxerit. Aliũ vo facientes renuẽde sunt. Hoc facto ipsis p̃ prius euisceratis statim excorient: deide p frusta incisa cũ aq̃ sale z aneto tãdiu decoquãtur q̄ caro ab ossib9 separet cũ igne. s. fortiũ lignoꝝ: vt querc9 ilicis vel silium. Talẽ igit carnẽ sic decoctam exp̃me z ab ossib9 separa de q̃ accipe lib. j. cui adde pulueris panis fere açimi. ℥. iĳ. z sil' misce z fiant trocisci parui: q in vmbra desiccent oi hora eos reuoluẽdo donec sicci sint. Deinde in vase vitréo vel argẽteo reponant. Bon9 quoq3 esset loco panis açimi panis biscoct9 nautarũ parũ fermẽtatus. Et aliĳ eos ɔficiũt cum farina ordei: z tu facias si libet: q2 bona est. Artifex vo manus suas inungat cũ oleo balsami: z si caro cũ puluere illo nõ potest debite cõmisceri ex derelicto iure parũ apponat: z si postq̃z desiccati fuerint iterũ in puluerem reducerent z cũ derelicto iure reformarent adhuc eẽnt meliores. Et isto modo trocisços de viperis p̄fectos habebis.

¶ Trocisci squillici sic fiunt.

¶ Accipe squillas in estiuo tpe collectas inter paruas magnas z medias q̃s ex pasta cooptas i furno assari p̄mitte: z cũ pasta cocta fuerit extrahat q̃ pasta: z qd sibi adheret p̄ĳciat. De residuo vo accipe partẽ vnã: farine ordei partẽ mediã: z ista simul debite malaxarẽtur tantũ adiũgendo de vino q̄ possint formari trocisci. Informans vo ex oleo manus inungat: deinde in vmbra desiccati in vase vitreo vsui reseruentur.

¶ Trocisços andaracaron sic conficias.

¶ Recipe corticis radicis darsisahan: z est arbor granati siluestris sm Simonem Januen. que arbor spinosa existit z eius lignũ est rubeum vel citrinum: calami aromatici: costi: xilobalsami: asari: poliĳ: amomi: armoniaci: masticis: floꝝ cotule al. ana. ʒ. vj. florum squinanti vel summitatuz eius reubarbari: cassie lignee. cinamomi ana. ʒ. xx. spice indice foliĳ añ. ʒ. xvj. myrrhe. ʒ. xxiĳ. croci orientalis ʒ. xĳ. terant oĩa z cum optimo vino forment trocisci pondere. ʒ. ß. qui in vmbra desiccati vsui reseruentur.

¶ Sequitur modus faciendi mitridatum.

¶ Mitridatum sic ɔfice. ℞. myrrhe croci agarici çinçiberis dragagãti cinamomi añ. ℥. x. thuris macis: spice nardi nasturcĳ squinãti ellebori nigri: xilobalsami: sticados siseleos: costi dulcis: galbani termẽtille: macropiperis: castorei: hypoqstidos: storacis liqde: opopponacis foliĳ añ ℥. j. cassie lignee piperis nigri: piperis albi: hermodactiloꝝ melliloti: poliĳ: scordeon dauci gentiane: oppobalsami: trocisçoꝝ kakion bdelliĳ añ. ℥. vĳ. spice celtice armoniaci masticis: gũmi arabici: seminis feniculi: rosarũ ru. opĳ: seminis petrosiliĳ: cordumeni diptami: añ. ʒ. v. anisi: meu: acatie: seminis ipericon: inguis stinci añ. ʒ. iiĳ. asari serapini añ. ʒ. iĳ. folioꝝ rute. ʒ. j. ß. In nulla descriptione reperi mellis determinatũ põdus seu quãtitatẽ: sed si stilũ tyriace inseq volueris sufficerẽt mellis lib. vĳ. z. ℥. viĳ. q2 in tyriaca mel ẽ parũ plus q̃z duplũ ad alias medicinas z cũ medicine mitridati sint lib. iĳ. ℥. viĳ. z. ʒ. vĳ. sufficiũt lib. vĳ. z. ℥. viĳ. mell': s3 pone audacter lib. x. vel. xĳ. mellis dispumati: q2 adhuc ip̄m satis virtuosuz remãebit. Et q2 ad ip̄m cõficiendũ gũme ad remolliẽduz i vino ponũtur loco vini pone acetũ viperinuz tm̃. s. q̄ gũme i eo remollite cũ medicis aliĳs possint cõmisceri: z eo mõ mitridatum cõficias siue vinũ apposueris siue acetũ: z per ãnum ip̄m in fermẽtatiõe permitte: q2 citi9 fermentat q̃z tyriaca cuius dosis est a. ʒ. ß. vsq3 ad. ʒ. iĳ.

¶ Trocisci kokion sic fiunt.

¶ Recipe passularũ enucleatarũ. ℥. ß. glutinis albotin. ℥. iĳ. sq̄nãti myrrhe añ. ℥. j. ß. cinamomi bdeliĳ: blacte bisancie spice romane: cassie lignee mellilotí: cipi: bacaꝝ lauri añ. ʒ. iĳ. calami aromatici. ʒ. viĳ. croci oriẽtalis. ʒ. j. Aui. subiũgit bituminis iudaici. ʒ. iĳ. Et Rasis ponit aspalti qd idẽ est. Serapio vo ponit darsisahaz q̃ sunt cortices radicis granati siluestris: vt i trocisçis andakarõ dixi. Et vt inq̄t Simõ Januen. hanc arborẽ Diascorides vocat aspaltũ. Pone igit qd vis siue aspaltũ: siue aspaliũ: q2 fuit forsan culpa scriptoris q facere debuit aspaliĳ z fecit aspalti. Uñ p̄pter h̃ Aui. sinonomiçãs h̃ vocabulũ in isto loco posuit bituminis iudaici qd idẽ est: z loco hui9 nõnulli ponunt fructus xilocaracte. terenda igit terant: z cũ vino z melle trocisci ɔficiant q in vmbra desiccati vsui reseruẽt. ¶ Hic igit est modus tyriacã vel mitridatũ ɔficiẽdi q̃ talit cõfecta p̄p̄etates q̃ eis insunt a tota sub̃a multo excessiores habebũt q̃z ea alit ɔficiẽdo. Uerũ in egritudinib9 frigidis ɔ̃q̃s a q̃litate solũ agũt mãifesta nõ sic erũt efficaces: q̃re zc.

¶ De signis tã demõstratiuis q̃z p̄nosticis oĩum venenoꝝ q̃uocũq3 z qualitercũq3 approximatorum: z de cura generali eorum. Cap. vĳ.

Et si caplis p̄cedẽtib9 moduz apposuerim p quem q̃s sciet a lesione seu ab assumptione veneni p̄cauere: z etiaz sciet assumpti veneni siue quouis modo alio approximati actionẽ impedire. s. p medicamina ante vel post assumpta vel suam vt p̄missum est faciẽdo cõplõnẽ tyriacalẽ: paucissimi tñ sunt q talibus vtuntur: q̃re p̄sepe ɔtingit vt p̄scriptis medicaminib9 non nisi diuersimode venenent tã p venenũ int9 vel extra exhibitũ q̃z etiam ex aĩaliũ venenosoꝝ punctura vel morsu cũ quo vt plurimũ venenũ: z maxime exhibitũ ignorat: vt sic nisi presto eis succurrat crudeliter moriunt. vñ ad huius tractatus cõplemẽtũ ɔueniẽs ẽ de his oib9 curã imponẽ: qd deo auxiante faciã. Et p̄mo gñalẽ: successiue vo spãlẽ. ¶ Pro q̃ notãdũ q̄ z si venenũ oẽ: vt supra dcm̃ est: ab occulta agat p̄prietate: q̃dã tñ cũ h̃ manifestã inducit caliditatem sicut euforbiũ: q̃dã frigiditatẽ vt opiũ. Et ista sũt q̃ z silia a q̃litate dicũtur agẽ z manifesta. Alia vo sunt q̃ solũ a tota sub̃a agũt humane cõplõni extremalit repugnante: vt napell9 et9 gũmi cornu spice z silia. ¶ Cũ igit sm̃ istoꝝ diuersitatẽ alia z alia cura reqrat: nec sit possibile vt cures egritudinem nisi postq̃z cognoueris eam omnium predictorum sunt primo signa ponenda.

¶ Signa igit cal'i venẽi sunt venaꝝ tumor: rubor i facie sudoris exuberãtia: feruor intẽsus: ãgustia mag̃: sitis valida: oculoꝝ citrinitas: fetor oris: cuz quo si ex corrodentibus fuerit in stõ vẽtre vel aliq̃ ei9 p̄te sentiet tortõez vel corrosionẽ cũ mordicatõe icisiõe seu pũctura q̃dã p̄cise ac si canes viscera corroderẽt: vel terebello p̄forarẽt. S3 si sine corrosiõe mordicatõe vel pũctura etiã p̄dicta signa vl' ex his plima appuerit scias venenũ illud ex cal'is tm̃ fore.

¶ Signa veneni frigidi sunt vertigo vl' scotomia stupor: subeth ɔgelatio seu frigus: labioꝝ tremor: z nõnũq3 mẽ

brorum relaxatio seu mollificatio ac si esset paraliticus
Si igiť omnia ista signa fuerint vel plura ex his scias
venenum ex infrigidātibus esse. ¶ Signa veneni a tota
substantia seu a forma specifica solum agentis sunt si sine
manifesta occasiōe subita in corpore mutatio supuenerit
cū sudore frido pulsu cordis dissolutiōe virtutis ⁊ sincopi.
¶ Venenorum signa ex animalium venenatorum pūctu
ra vel morsu seu ex re aliq̄ venēata plagā faciente ex ipa
manifestať. ¶ Itē ex odore sepe venimus in cognitōem
venēi. Naʒ sicut dicit Aui. in corpe popiū ītoxicati odor
sentiť opiȳ. Et sepe ab ore eius q venenuʒ sumpsit putre
faciens: vt est lepus marinus cātarides ⁊c̄. illi⁹ odor ve,
nēi sentiť. Itē nōnūq̄ʒ p vomitū in veneni cognitōeʒ silr
deuenim⁹ vt ī vomēte gipsū cōtigit litargirū vľ aliud.

¶ His habitis quantum ad signa pnostica si īfirmū alle,
uiari: ⁊ accñtia qetari psenseris siue h p medicamina ap
probata puenerit siue quōlibet aliter venenū expulerit:
talia signa salutem denūciāt. Sʒ si accñtia non qetanť
imo plus infirmus ꝯtinue molestať: de ipso multū timē,
dū existit: cui si sincopis frequēs acciderit cū magna pul
sus debilitate: vipľm morieť: ꝙ si cum hoc sudor fridus
in facie supuenerit cū pmutatōe pupille ⁊ oculoꝝ nigre
dinis occultatione vel cū ipsoꝝ rubedine ⁊ lingue egres,
sione eū psbyteris derelinq̄: qꝛ morti ppinquus existit.

¶ Ad curā itaqʒ veniēdo sunt aliq̄ pmo gn̄alia pmittenda
ī cuiuslibet venenati cura indifferēter exhibēda: deīde si
venenū tibi cognitū fuerit aut h erit in gn̄ali siue ī spāli.
In gn̄ali qdē vt si ex calidis tm̄: aut ex fridis tm̄: aut a tota
suba: pagētib⁹ ipm eē cognoueris. In spāli vō si ipm tale
vel tale sciueris esse venenū. ¶ In istoꝝ itaqʒ cura ē pmo
rerū sex nō nālīū regimē annotādū. Et ideo si venenū ex
calidis eē sciť in aere frigido vētoso ⁊ claro infirmū collo
ca: quē si artificialiť infrigidare volueris ac eū odoriferū
reddere fac: vt supra in pma pncipali pte. differentia scda
tractatu pmo. ⁊ caplo p. te docui. ex illius eni doctrina tu
scies aereʒ infrigidare calefacere seu aliter quō libuerit
alterare. Et si venenū ex frigidis fuerit aerem calefacias
Et si ex operātib⁹ a tota suba aerē prepara temperatum
ipm in omni casu cū odoriferis alterando. ¶ Egrum pre
terea in pma die nāli nullaten⁹ dormire pmittas. ¶ Et eū
per aerē: vt supra ꝯditionatū facias ambulare. ꝙ si vene
nū fuerit ex frigidis totū corpus pannis calidis nōnunq̄ʒ
ꝯfrica trahēdo semp inferi⁹. Et si ex calidis fricationē di
mitte. ¶ Letū insup quib⁹ sciueris modis infirmū tenere
pcura ei semp salutē pmittēdo. ¶ Quantū ad cibuʒ ⁊ po,
tum in pma die nāli cib⁹ medicinalis seu medicina ciba,
lis ſm exigētiam est poti⁹ tribuēda ⁊ pariter dicendū est
de potu: ⁊ h facias ſm venenoꝝ diuersitatē. Trāsacto vō
pmo die cū ꝯtuso aq̄ carnis vel ꝯsili virtutē pstratā forti
fica put in cura febris pestilentialis docui te supra. ¶ De
inanitione aūt ⁊ repletiōe facias: vt te statim docebo. Et
hoc de sex rerū nō nālium regimine sic breuiter dicta suf
ficiāt: qꝛ medicinaliū regimē me attenti⁹ vocat.

¶ Pro q̄ nota ꝙ statim cū accñtia venenati psenseris q̄tu,
or debes intētiones hr̄e. pma q̄rū ad ipm expellendū exi
stat. secūda vō est vt aliquid exhibeas tyriacale seu beçe,
ardicū qd per suā formā specificam cuilibet veneno resi
stat. tertia ꝙ veneni frāgat acuitatē. q̄rta ꝙ ipm resoluat.
¶ Prima intētio tuti⁹ ⁊ securi⁹ cū rebus cōpletur ipm p
vomitū seu secessum expellētib⁹: q̄ʒuis aliť fieri possit vt
statim diceť. p vomituʒ qdē. nā statim infirmo tribuas bu,
tyrū cum aqua cali. mixtū: ⁊ post cuʒ penna oleo intincta
vel cogať euomere. vel da butyrum cum aqua mellis: vľ
da oleum sisaminū cum aqua mixtū: vel oleum amigda,
larum dulcium vel irinum seu de auellanis vel de balsa,
mo. Et si cum aliquo istorum apposueris parum de ter,
ra sigillata vel de ipsius tyriaca superius descripta meli,
us erit: quia si in principio tribuatur omne venenum fa,
cile exire: vt sepe dictum est. Ad idē valet decoctio seminis
lini cum butyro mixta vel aliquo ex oleis suprascriptis
vel cum predictorum aliquo apponatur paruʒ aluminis
⁊ baurach vel modicū litiȷ. Valet ⁊ cum istis parum adi,
pis anseris cōmisceri vel facias adipem ipsam cum vino
dulci decoqui ⁊ tribue in potu. Vel fiat decoctio ex semi,
ne vrtice ⁊ cū butyro bibat: vel da lixiuiū sarmentoꝝ cuʒ
butyro: vel aliȷs suprascriptis mixtū vel cum aliquo pdi,
ctorum stercus galli cōmisceas: quia p vomitū omne ve,
nenū expellit ⁊ nō solū infirmus vna vice cogať euome,
re: sed pluries. Et si in interioribus torsionē seu corrosio
nem aliquā infirmus senserit: facies sic. ℞. aq̄ mellis li.
j. adipis anatis vľ galline lib. ß. misce ⁊ fiat clistere: quod
statim apponať: ⁊ cū ipm emiserit aliud cū lacte calido si
bi clistere ponať. Habes igiť qualiter p vomitū ⁊ p seces
sum sit expellendū venenū. ¶ Aliť ad extra corp⁹ tñ extra
hi pōt vt quidā mihi retulit in quodā rege francoꝝ into,
xicato fuisse factū: qꝛ habeas smeraldū optimaʒ pbatam
scʒ in liq̄factione oculoꝝ bufonis ⁊ tritaʒ subtilissime po
ne sub pede aliq̄liter scarificato: qꝛ venenū oē per scarifi,
cationes illas exibit: ⁊ credo h esse verum. Nā dicit Con,
ciliator ꝙ smeraldus attrahit venenū vsq̄ʒ in fineʒ extre,
mitatis mēbri: vel ex cepe sub cinere decocto pedū plan,
tas emplastra: qꝛ venenū quoq̄ʒ ad se trahit. ¶ Si aūt ex
morsu vľ pūctura fuerit venenosoꝝ aut ex vulnere facto
cū cultello sagitta: vel alia re venenosa aliquā habeas p,
sonā vilem: cuius os cū vino decoctionis diptami sepe la
uetur: ⁊ facias ꝙ vulnus cū ore sugat assidue: vel habeas
gallū vel gallinā viuā: cuius anus deplumatus sup vul,
nus apponať ⁊ vicissim rostrū claudať sicut aerem p anū
cogať attrahere ꝙ si moriť ali⁹ apponať: qꝛ sic faciendo
ad se venenū trahet. Vel accipias gallinā ⁊ viuam p me,
diū scinde: quā sic palpitantem super vulnus apponas.
Quidaʒ tñ barbitonsor in q̄dam rustico ab aspide surda
morso sic opatus est. Nā cū esset totus inflatus ⁊ in colo
re croceus sic vt astātes eū moriturū putarēt incōtinenti
ppter sincopim. s. alia mala accñtia eidē supuenientia sta
tim caput abrasit: ⁊ qbusdā in summitate factis scarificati
onibus vētosam cū igne supposuit quā parū dimisit ⁊ a,
mota vētosa magna quātitas citrine aq̄ p scarificationes
illas exiuit in tāta quātitate ꝙ in modū pluuie gutte cade
bant: ⁊ sic liber euasit. Et sic h cura fuit illi ꝯueniēs: qꝛ for
san venenū ad cerebrū seu ad superiora raptū habebat:
⁊ si qs perciperet venenū ad aliqd membrū rapere sibi si
possibile fuerit pcuret p illam viam ipm extrahere. Cōsu
lo tñ vt nunq̄ʒ versus pncipale trahať. si aliter fieri potest
imo ipm a pncipalibus diuerte quātū tibi possibile fue,
rit: ⁊ mēti semp habeas defendere pncipalia cum epithi
matibus: ⁊ aliȷs hōi calidis ⁊ frigidis ſm quā habueris in
tentionē. ⁊ cōsimiliter taʒ p cerebro q̄ʒ p corde semp odo
riferis vtere. Hic est igitur modus per quem venenum
assumptum expellitur seu ad extra trahitur: ⁊ per hoc in
tentio prima complebitur.

¶ His peractis aliqd exhibeas beçeardicū seu tyriacale: ⁊
per h intētioneʒ secundā cōsequeris: ⁊ quia tutius est ve
nenū extra corpus qb⁹ poteris modis expellere q̄ʒ ipm
intus derelinq̄re. hoc facere primo te docui ⁊ hanc pmaʒ
volui esse intentionem. ¶ Verum si venenū tibi specifice
cognitū fuerit suū statim a principio prebeas beçear in,
feri⁹ deo ꝯcedente describendum. Et si in gn̄ali solum: qꝛ
scis: scʒ ipm calidū vel fridū vel a tota suba opatiuuʒ aut
ex venenosoꝝ animaliū morsu vel punctura siue vulnus
cum alia re venenosa factū existat: aliqd vnū ex īfrascri,
ptis beçeardicis seu tyriacalib⁹ statim exhibeas. Sʒ vnū
tñ faciendo aliud nō omittas: qꝛ dū q̄ ptinēt ad pmā inten
tionē ꝑpareñť ipm tyriacalē seu beçeardicū poteris exhi
bere ⁊ maxime ex infrascriptis. Nā si ſm venenoꝝ diuer
sitatē alia ⁊ alia reqranť h tñ cuilibet veneno a tota suba
indifferenť opponuntur: puta tyriaca de terra sigilla. ſm
quā libuerit descptionē ⁊ ꝯsilr medicamē de ruta tyriaca,

dyatesseron: ⁊ tyriacą de musconibꝰ seu de turdis vel coturnicibꝰ: ⁊ oīa ista sunt in ꝑcedētibꝰ descripta. ¶ Ad idē valet lapis beçear: qꝛ antonamatice: vt inqt Cōciliatoꝛ de quodā lapide dꝛ sic vocatus: qꝛ a tota substātia cuilibꝫ letali veneno repugnat sic ꝙ paꝝ de eo trito ⁊ ī potu dato absqꝫ alio medici ingenio oēm liberat venenatū: est enīꝫ lapis iste rubeus puluerulētus leuis vt spōgia ⁊ frāgibilis vt gipsuꝫ ꝓut inqt Cōciliatoꝛ q̄ vnū vidit. ¶ Ad idē rasura vnicornu cū vino vel aq̄ data. ¶ Ad ideꝫ valēt smeraldi subtilissime triti. gra. ix. ⁊ bibat cū lacte amigdalino ⁊ aq̄ violarum cū modico aceti. Et scito: vt pōit Auerro. libro colˀ. caplˀo ꝑmo: ꝙ illi q̄ smeraldū biberint multa mala accidētia euenient in ꝑnᵒ. nō minora accn̄tibꝰ veneni sꝫ postea sanabit subito talˀr ꝙ in eo nō remanebit aliq̄ debilitas neqꝫ discrasia. ¶ Ad idem valēt pˀrima simplicia ī tertio descripta. capᵒ. vt sunt radix diptā: tormentille: cadres herba: semen citri: çedoaria. gra. iunipi: muscꝰ bace lauri: ⁊ eius folia coagulū leporis: vincetoxicū: ipicō rafanus: enula cāpana: aristo. lō. ⁊ ro. Hec. n. sumant in puluere. si pulueriçari pn̄t ⁊ herbe sumant sicut sūt vlˀ fiat de eis succꝰ: ⁊ isto modo ītētio secūda complet.

¶ Tertia itentio cōplet veneni acuitatem frāgendo. Naꝫ si sciens ipm ex infridātibꝰ esse: qꝛ stupefacit vel suffocando mortem īducit: vt est opium mādragoꝛa fungi ⁊c̄. Totū regimen ad calidū declinās exhibeas tā medicinaliū q̄ꝫ sex rerum nō nālium. ⁊ iō exhibe diamuscum diatrion pipeō ⁊ silˀia. vinū q̄qꝫ purū cepe allia ⁊ silˀia: ⁊ ꝯ facias sˀi venenū ex calidis corrodentibus fuerit tam in regimine medicinalium q̄ꝫ etiam rerū sex nō nālium: quia vinum prohibe ⁊ alia calida: ⁊ lac papaueris: ⁊ lac seminum cōmunium frigidorum ⁊ similia.

¶ Ultima v̄o intētio ꝑ ꝓuocantia sudoreꝫ cōplebitur: ⁊ ad hāc iutētionē pn̄t fieri vnctiones ꝑ totum corpus ex oleo anetino vel irino vel de enula vel de cinamomo vlˀ de pulegio aut de croco ⁊ fricationes cū pannis calidis. ¶ Ad intra v̄o valet succus alliꝫ cū vino bibitus: ac solū alliuꝫ q̄ꝫ comestū: piper ⁊ myrrha cū vino sumpta: ⁊ oēs confectiones potētes subām veneni resoluere: siue sit calidum siue frigidū: ⁊ siue hoc faciat ꝑ se siue ꝑ accidēs. verbi grā sicut dicimus ꝙ ruta infrigidat resoluēdo ⁊ exterminando calorē nālem: ita nō incōuenit vt alliū myrrha menta ruta cōfectiones calide ⁊ silˀia substantiā veneni resoluāt. Et si calidū existat fit vt eius venenosam virtutē amittat. licꝫ per accn̄s hoc fiat. Et ideo supra dicebat auctoritate Serapionis ꝙ allium omnibus venenis confert: eorum scilicꝫ resoluendo substantiam. Et hec est generalis omnium venenorum cura: quare ⁊c̄.

¶ De cura particulari venenorum mineraliū. Cap. viij.

p Osita indifferēter omnium venenorum generali cura: deinceps breuitati parcens particularium ⁊ notorum magis venenorum beçeardica solum cum quibusdam maxime conferentibus inscribam. Nā cum cognoueris: cuius speciei venenum existat generalibus premissis que in precedenti capitulo descripta sunt fac: vt te ifra docebo: qꝛ deo duce ifirmo tuo bn̄ succedet.

¶ De lapide simili corallo.

¶ A mineralibus itaqꝫ primo venenis incipiens quidā reperitur ladis corallo similis: cuius tertia parꝫ dragme statim interficit inducens scotomiam vertiginem tremoreꝫ cordis ⁊ sincopim ⁊ potionate lingua ⁊ labia apostemantur. huius beçear est tria grana musci cum vino decoctionis diptami in potu tribuere aut duas vel tres. ʒ. pulueris radicis capparorum. ex conferentibus v̄o est diamuscus ⁊ diamargariton.

¶ De argento viuo.

¶ Argentum viuum totius grauedinem ac dolorem intestinorum faciēs. ad vltimū epilepsiam vel apoplexiaꝫ inducit: licꝫ nōnulli dicant eum bibitum nō nocere. Cuius oppositum patuit in quodam apothecario anotomiçato qui tempore estus loco aque ipm biberat: vt ponit Cōciliatoꝛ. Nam coꝛ istius repertū extitit cōgelatum ⁊ sanguis circa ipm. ⁊ consimiliter simia Rasis: cui ipe argentū viuū tribuerat in potu. Nā suprascriptis silˀia habuit accidētia: vt ipse. S. Alman. enarrat. Huius beçear est ī potu cum vino dare costuꝫ vel citrach: ⁊ est scolopendria. Ex ꝯferentibus v̄o est in potu cum vino dare. ʒ. ij. vlˀ. iij. myrre hora post horam vel. ℈. ij. pulueris ruthe.

¶ De argento viuo extincto ⁊ sublimato ⁊ vsifur. i. cinabrio açuro ⁊ arsenico.

¶ Hec eni corrosionē ⁊ rasurā iducūt itestinoꝝ: ⁊ iō vomitu ꝑmisso ꝯm doctrinā caplˀi ꝑcedētis clistere ex aq̄ mellˀ ⁊ adipe anatis seu galline eidem tribuas quo emisso aliud ponatur ex lacte: deinde in cura procede vt in curā dissinterie.

De litargirio.

¶ Litargiriū dolores intestinorū iducit ⁊ ilioꝝ: ⁊ qꝛ ꝑsepe stercꝰ retinet: vt inqt Rasis. tūc misere mei passionē inducit: qꝛ ꝑ supiꝰ emittit qō ꝑ iferiꝰ emittere debebat: huiꝰ eni beçear est cū vino decoctionis apij in potu dare spice romane fimi colūbini añ. ʒ. j. vel. ʒ. ß. seis pētadactili. Ex ꝯferētibꝰ v̄o est sumere myrrhā ⁊ pip cū vino vel alteruꝫ ipsoꝝ: ac etiā semē apij. Deinde cū clisteribꝰ ⁊ solutiuis ī cura ꝓcede vt in cura illorū procederes.

¶ De cerusa.

¶ Cerusa potata linguā albificat ⁊ dentes denigrat: singultum q̄ꝫ ⁊ tussim inducit mēbra ac ⁊ mollificat ⁊ dolorē vētris ac ⁊ tenasmonē causans sanguinē egere facit. Huiꝰ beçear est bonū vinū in potu tribuere sic vt infirmꝰ ad ebrietatē vsqꝫ deueniat. ex ꝯferētibꝰ aūt ē infirmo tyriacaꝫ magnā seu mitridatū cū bono vino dare ⁊ eū clisteriçare cū solo brodio cauliū rubeoꝝ leuiter coctoꝝ ⁊ oleo cōi.

¶ De gipso.

¶ Gipsum difficultatē anhelitus faciēs in stomacho maximā fritatē iducit: ꝓpt qō stipticat vēter cuꝫ q̄ ꝓpt caloris mortificationē facies liuescit: ⁊ labia alba fiūt: huiꝰ beçear est. ʒ. ij. cineris sarmētoꝝ vel cineris facti ex ramulis fabarū siccis cū vino decoctionis herbe ysopi ī potu tribuere Ex ꝯferētibus v̄o est tyriaca seu mitridatū cum vino calido dare: aut vētrē ex oleo de kerua calido inungere.

¶ De scoria ferri.

¶ Ex potu scorie ferri accidit doloꝛ vehemēs in vētre ⁊ in capite cū oris ac gutturis inflatiōe: ꝙ si statim nō curet q̄tidie velut ethicꝰ ꝯsumet: ⁊ tandē morit marasmatꝰ: huiꝰ beçear est in potu cū succo mercurialis. ʒ. j. magnetis exhibere: post quē iura pinguia tribuēda sunt: vt a corpe lubricet: ⁊ h̄ vicibꝰ aliq̄t fiendū existit: sed ex ꝯferētibꝰ ē pillulas fetidas stomathicas: vel alia ꝓpinare silˀia solutiua. Si aūt ad dispōnem similē ethice deuenerit est cura curādus ethice ꝑsepe sup raso capite olea administrando frigida: vt oleum violatum de salicibus ⁊c̄.

¶ De scoria eris.

¶ Ex scoria eris ī stō ⁊ itestinis doloꝛ causat pūctio cū vētris supflua solutione ac vomitu. Cuiꝰ beçear ē succi apij ʒ. j. ꝓpinare cū vino. Ex ꝯferētibꝰ ē succū mēte exhibere ac stomachū ⁊ vētrē cū oleo rosa. calido inūgere: ac puluerem masticis rosarum rub. ⁊ gallarum desuper aspergere.

¶ De ere viridi ⁊ speciebus attramenti.

¶ Cui in potu dat es viride vel aliq̄ spēs attramēti seu vitrioli anhelitus accidit ꝑfocatio sic vt respirare nequeat ⁊ solˀonē ꝯtinuitatis patiet in interioribus cū intestinorū corrosiōe ac pūctiōe: ⁊ beçear est. ʒ. ij. coralli ru. subtilissime triti cuꝫ vino dare. Ex cōferentibꝰ v̄o est vomitu ꝓuocato vt scis infirmū sepe cum lacte asine ⁊ oleo amigdalarum dul. clisteriçare: ac terram sigil. cum vino in potu tribuere: ipsum quoqꝫ lac asine persepe in potu exhibere.

¶ De arsenico sublimato ⁊ non sublimato.

¶ Ex arsenico sublimato ligue exiccatio: arsura stomaci:

sitis valida: intestinorum excoriatio cum mordicatione accidit: et cum doloribus ex non sublimato aut omnia quietiora erunt accidentia. Huius bezear est cum oleo amigdal. ℥.i. cristalli subtilissime triti exhibere. Et ex conferentibus est syrupus violatus cum decoctione seminis lini: vel succum malue cum melle: et omnes breuiter viscosas mucillagines in potu dare.

¶ De calce.

¶ Calx in potu data accidentia accidentibus arsenici similia inducit. Cuius bezear est vrina asini: vel. ℥.i. fellis caprioli cum aqua calida in potu tribuere. Conferentia vero sunt que arsenico sublimato conferunt.

¶ De realgal.

¶ Potus realgal sitim estuationem ac humiditatum exiccationem inducit: sic quod nisi breui cureretur aut moritur: aut in membris contractus remanebit: huius bezear est statim oleum de nucleis pini in potu tribuere. Ex conferentibus est lac asininum omni die in potu sumere: et corpus ex oleo amigdalarum dul. inungere: sedantia quoque sitim prebere.

¶ De plumbo vsto.

¶ Qui plumbum vstum sumpserit: lingua ipsius ac labia plumbei fiunt coloris: et tandem loqui non valens suffocatus moritur. Huius bezear est in potu tribuere. ℈.ij. gra. tritorum cum vino. Ex conferentibus est. ℥.ij. tyriace magne cum aqua mellis omni mane propinare. Pelles quoque vulpinas vel ouinas nouas inducere ventremque asine vel mule calidum intrare persepe.

¶ De magnete.

¶ Qui in potu magnetem sumpserit lunaticus fit ac melancolicus: huius bezear est smeraldi triti quantitatem quam volueris tribus vicibus in nouem diebus: quod de tertio in tertium in potu tribuere: ex conferentibus est auri et smeraldi ana. ℈. i. in potu dare: cum lacte quoque ouino et oleo amigdalarum dulcium ipsum persepe clistertzare.

¶ De lapide lazuli non abluto.

¶ Lapis lazuli non ablutus subuersionem stomaci tristitiam et sollicitudinem inducit. Cuius bezear est. ℈. ij. karabe in potu cum vino dare: ex conferentibus vero est lac asine omni die in potu sumere: et hec de cura mineralium venenorum communiter notorum sic breuiter dicta sufficiant.

¶ De cura vegetabilium venenorum. Cap. ix.

¶ De napello siue eius succo.

Ex potu napelli seu eius succi accidit vertigo sincopis defectus cordis et labia ac lingua apostemantur oculi egrediuntur et potionatus sepe tenasmonem incurrens si euaserit vt plurimum cadit in ethicam. Quare statim est ei succurrendum huius bezear secundum Aui. est cum vino in potu sumere de puluere illius animalis quod radicem eius pascit. Sed secundum doctrinam prehabitam darem puluerem musconum napallum depascentium vel puluerem coturnicis seu turdi vel herbam kadres seu tyriacam de muscombus superius descriptam: ex conferentibus autem iterato sepe vomitu cum terra figillata: vel eius tyriaca: vt in cura habuisti generali: est in potu cum vino sumere. ℨ. ß. smeraldi triti vel tria gra. musci. est enim muscus nobilior tyriacarum contra napellum cornu spice: vt Auice. de viribus cordis. cap. de iudi. particularium medicinarum. et ideo nonnulli ipsum napelli cornu spice et similium dixerunt esse bezear etc. vel da diamuscum seu diamargariton: et cor cum cordiali epithimate continue epithimatum tene.

¶ De cornu spice.

¶ Qui in potu sumpserit cornu spice sanguinem guttatim mingit. Nauseam quoque ac nigredinem lingue habens frenesim incurret: cuius bezear est. ℨ. ß. cafore cum aqua rosarum in potu sumere. Ex conferentibus est cor ac epar cum frigidis epithimatibus epithimare ac succum pomorum acetosorum vinum de granatis vel succum berberis persepe potare: vel talia cum suis ferculis miscere.

¶ De titimallo et eius lacticinijs venenosis. Et precipue de scamonea et mezereon.

¶ Titimallus et omnia lacticinia venenosa similia inducunt accidentia: quod nauseam singultum dolorem ventris ac torsiones cum fluxu vocis quoque destructionem: deinde spasmum ad quem mors sequitur successiue. Et quod titimalli multe sunt species. Omnium commune bezear erit dare tyriace. ℨ. ij. dissolute cum vino decoctionis diptami vel enule campane. Proprium tamen bezear titimalli est ℨ. i. mumie cum vino calido in potu dare. Scamonee est herba ribes vel eius succus et loco huius dare acetosam. Bezear vero mezereon est origanum quocunque datum: quod tam in puluerem herbam quam in succum. Ex conferentibus vero est aqua ordei cum puluere zuccari sepe potata: vel dare. ℨ. ij. masticis cum mitua citoniorum: ventrem quoque ac stomacum ex oleo ros. bene inungere: et puluerem masticis ros. rub. et gallarum desuper aspergere: ac somnum etiam prouocare.

¶ De kerua seu eius succo.

¶ Ex kerua seu eius succo dolor stomachi ac vomitus inducitur: et huius bezear est perforata: ex conferentibus vero est dare ℨ. ij. tyriace magne cum vino calido.

¶ De apio risus.

¶ Qui apium risus sumpserit continue ridens amens efficitur cuius bezear est succus melisse cum aceto datus: ex conferentibus vero est somnum cum vino inebriante prouocare.

¶ De oleandro.

¶ Qui oleandri herbam vel succum sumpserit inflamationem ventris tremorem cordis maxima cum anxietate patietur: et tandem sincopim. huius bezear est decoctio agnicasti potata vel succus eius: et ipse etiam quocunque sumptus. Sunt et huius bezear gra. iuniperi cum vino bibita: ex conferentibus vero est ficus cum melle et zuccaro: et etiam diacastoreum in potu datum.

¶ De succo cucumeris asinini.

¶ Qui succum cucumeris asinini in potu sumpserit gutturis excoriationem: ventrisque torsionem cum intenso intestinorum dolore patietur: huius bezear est succus mente: ex conferentibus vero est tyriaca magna cum decoctione bacarum lauri.

¶ De brionia siue eius succo.

¶ Brionia siue eius succus scotomiam angustiam ac stoliditatem inducit: cuius bezear est piper nigrum: ex conferentibus est. ℨ. ij. tyriace cum vino decoctionis enule campane exhibere.

¶ De helleboro.

¶ Qui elleborum potauerit et nigrum maxime pulsum cordis ligue adustionem: ventris inflationem: stricturam anhelitus singultum et finaliter spasmum incurret: cuius bezear est. ℨ. ß. castorei cum vino: et secundum alios. ℨ. ij. pulueris floris nenufaris cum vino in potu exhibere: et huic magis assentio: ex conferentibus est dare tyriacam antifarmaci seu gentianam cum vino.

¶ De ciclamide siue eius succo.

¶ Ciclamen vel eius succus strangulationem ac suffocationem inducit: cuius bezear est piper album: conferentia vero sunt. ℨ. ij. bace lauri puluerizate et cum vino potate.

¶ De cicuta vel eius succo.

¶ Cicutam vel eius succum assumens sensum amittit: et stuporem incurrit: et ideo si aues frumentum in eius succo remollitum manducauerint stupefiunt sic vt manu capi possint. Nec hoc est venenum quod athenienses Socrati tribuerunt: vt ponit conciliator: sed fuit quoddam venenum compositum quod cicutam vocarunt et in hystorijs legi romanorum. de quo Valerius maxi. facit mentionem huius bezear est pului gentiane cum vino datus Tyriaca vero magna est ex conferentibus etc.

¶ De strangulatore adip leopardi et filibus.

¶ Strangulator adip leopardi et filium que aconita vocatur scothomiam et oculorum tenebrositatem cum prefocatione inducentia in palato: et in vuca persepe generant apostema: et in canna pulmonis tanta inducitur lesio: vt potionatus strangulari videatur horum bezear est coagulum hedi vel cerui vel aristologia lon. vomitu premisso: et etiam oleum balsami: ex conferentibus vero est tyriaca magna cum vino: in quo aurum vel argentum candens fuerit extinctum in potu data.

¶ De succo coriandri.

¶Succus coriādri vertiginē scothomiā grossitudinē vocis cū pmixtiōe rōnis īducēs hoiem reddit ac si ebriꝰ foret. q̄ si eius malitia ꝓlōgeť stupidus moriť. Huiꝰ bezear est viticella in potu data : conferens vero est tyriaca magna cum vino cocta.

¶De pomis mandragore.

¶Poma mādragore ⁊ eiꝰ radix stuporē mētis alienationē amētiā ⁊ ruborē oculoꝝ ac facētia somnū ꝓfundū inducūt: quoꝝ bezear est radix rafani. Ex cōferētibus vero est acetū forte odorare: vinū purum bibere: ⁊ per primā diē omnem vitare comestionem.

¶De papauere nigro.

¶Papauer nigrum suprascriptis similia inducit accidētia: cuius bezear est allium crudum comedere: cōfert autem cōfectio de anacardis dyacastoreum aut tyriaca magna cum vino data.

¶De opio.

¶Opiū sumēs bebes piger dormitās nō intelligēs efficitur ⁊ absq̄ sensu: cui nisi in breui succurrať stupidus moriť: ⁊ huius bezear est. 3. i. castorei cum vino dati: ex cōferentibus vero est optimū vinū bibere: ac cum nitro ⁊ sapone extrema fricare: cum pipere quoq̄ seu elleboro albo in naribus intromisso sternutationem prouocare.

¶De fungis.

¶Qui fungos malos seu mala tubera māducauerit ventris ac stomaci inflatōem incurret cū pectinis dolore ac vrine retentiōe: cui postea succedit pulsus paruitas: strictio anhelitꝰ: sincopis sudor frigidus: ⁊ successiue mors. Et ex his fungis q̄maxime hoc accidit q̄ in vicinitate ferri nascunť eruginosi: aut triuiaꝝ locis vel reꝝ putridaꝝ aut iuxta radices oleādri vel arboris seu plante alterius venenose vt lacticinioꝝ ⁊c̄. vel iuxta māsionē alicuiꝰ reptiliū venenosoꝝ: ⁊ nō solū ex ipsoꝝ comestiōe mala eueniūt accidētia: imo ex odoratu q̄s sepe epilepsiā incurrit ⁊ nōnunq̄ mortē subitaneā. Hoꝝ bezear est alliū crudū comestū vel calamentum: seu eius puluis cū optimo vino in potu datum. Ex cōferentibus vero est diatrion pipereon aut diaciminū sumere cū bono vino. Patientem quoq̄ cum clisteri clisterizare carminatiuo: ac vētrē cum oleo rutaceo ⁊ nardino bene calidis inungere: vel facias secretū Galieni: qđ ipse in suo libro secretorū describit: q̄ desicca stercus galline: ⁊ ipsum dissolue cū aceto vino ⁊ melle: ⁊ in potu tribue: tale enim medicamē vomitū ꝓuocando statim quiescere facit infirmū eum liberās ⁊c̄. Si quis tamen fungos cum piris frustatim incisis elixauerit eorum remouebitur venenositas.

¶De iusquiamo.

¶Iusqami semē sumptū mētis alienationē: scotomiā vertiginē: stuporē ⁊ omniū mēbroꝝ imobilitatē inducit: cū quo sepe rubent oculi: apostemať lingua: ⁊ spuma ab ore egrediť: ⁊ sepe infirmus amens effectus sicut mulus vel mula rudit. Et huiꝰ bezear sunt grana fisticorum vel grana pini cū vino decocta aut. 3. ij. nasturtij agrestis cū vino dulci. Ex cōferentibus autē est piperis longi. 3. ij. cū vino decoctionis in potu dare.

¶De nuce auellana seu alio fructu rancido.

¶Nux rancida auellane amigdale bace lauri vel aliꝰ fructus rancidus scissurā lingue inducit cū nausea angustia ⁊ sincopi ⁊ virtutis aīalis debilitate. Horum bezear est diaciminū vel diatriō pipereon cū vino datū. Ex ꝯferētibus sunt rob fructuum stipticorū vt citonij piroꝝ ⁊c̄.

¶De nuce vomica.

¶Nux vomica vomitū pessimū ac virtutis dissolutionē inducit: cuiꝰ bezear est cortex citri. Ex cōferētibus est bonum vinū ac rob citonioꝝ ⁊ mirti.

¶De ficu pharaonis.

¶Ficus pharaonis febres inducunt tertianas ac totiꝰ corporis fractionē: ⁊ apparet infirmo q̄ sit hydropicus: quarum bezear sunt semina cucumeris vel ipsorum lac cum aqua ordei extractum ex conferentibus autē est seruꝫ caprinum ⁊ aqua ordei.

¶De colloquintida.

¶Collogntida ī arbore solitarie nata mordicatōes ī stō inducit ⁊ in vētre cū tāta virtutis ꝓstratōe q̄ nisi succursū habuerit īfra diē tertiā moriť. Huius bezear est smeraldi trite. 3. ß. cū vino in potu dare. Ex cōferētibus est tyriaca magna cū vino ⁊ aqua ordei cū puluere zuccari: ac. 3. ij. masticis cum mūa citrinorum.

¶De semine vtice.

¶Semē vrtice lingue oris ⁊ gutturis īducit excoriatiōem ac in stō ac vētre arsurā ⁊ ardorē maximū. Cuius bezear sunt gra. citonioꝝ trita ⁊ potata cū aqua calida. Et ex cōferentibus est oleum amigdalarum potare.

¶De semine serpentarie.

¶Semē serpentarie punctōeꝫ gutturis inducit: ⁊ tandē ipsius oris ⁊ gutturis excoriatōem cum tremore cordis: cuius bezear est ptisana non colata. Ex cōferentibus autem est butirum recens bibitum.

¶De euforbio.

¶Euforbiū in supflua q̄titate sumptū angustiā inflāmationē ⁊ mordicatōeꝫ in stō cāns ⁊ in vētre ꝑsepe singultū iducit: ac ēt fluxū vētris. Cuiꝰ bezear ē semē citri in potu cū vino decoctōis enule exhibere. Et ex ꝯferētibꝰ est sumere succū pomoꝝ acetosoꝝ lac acetosū ac butirū crudum. Et hec de particulari cura venenoꝝ vegetabilium seu terre nascentium sic breuiter dicta sufficiant.

¶De particulari cura venenorum animalium ⁊ quorundam partium ipsorum. Cap. x.

¶De lepore marino.

Qui leporē marinū sumpserit vomitum colere ⁊ sanguinis dolorē stōaci difficultatē vrine rubedinem oculorū: tussim siccā: sputū sang. ⁊ anhelitus difficultatem incurret: cibū quoq̄ abhorrebit: q̄ si piscibꝰ pūctatis terreaf: nulla spes salutis existit: ⁊ si nō: adhuc sanari poterit. Huius bezear est sanguis hois potatus aut sanguis anseris vel. 3. ij. picis naualis cum vino. Et aliqui dicunt q̄ est vulpis assata ⁊ comesta. Ex cōferētibꝰ vero est sugere lac asine vel mulieris a māmilla ac cancros fluuiales comedere: ⁊ sumere parum tyriace diatessereon tribus diebus continuis.

¶De cantaridibus.

¶Ex potu cātaridū p hypocūdria pectineꝫ anchas: ⁊ vsq̄ ad genua dolor accidit. Et fit voluptas migēdi absq̄ hoc q̄ patiēs mingere possit. ⁊ si minxerit: sāguinē mingit cū dolore maxio. Et accidit sepe pmixtō rōnis cū sincopi: ⁊ moriť. Haꝝ bezear sunt gra. x. seminis alkekengi seu lac seminis cucumeris extractū cū aq̄ ordei. A vulgo tñ ferť q̄ haꝝ bezear ē acetū sumptū: sed nullibi ab auctoribus hoc scriptum inueni: q̄ tñ experimēto hoc cōprehensū facias si libet: ex cōferentibus autē est sumere lac sicut extrahiť ab vbere ⁊ potare aquam psilij ⁊ portulace: ⁊ lac quattuor seminum frigidorum.

¶De cerebro gatti.

¶Cū q̄s gatti cerebrū māducauerit: sepe vtiginē icurrēs stolidus efficiť: ⁊ ego talē vidi adeo ꝯfirmatū q̄ nūq̄ sanari potuit. Bezear tñ huiꝰ est tria grana musci cū vino albo ī potu dare: ex ꝯferētibꝰ ē vomitū sepe cū terra sigillata aut eiꝰ tyriaca ꝓuocare: ⁊ de diamusco sumere seu de letitia galieni vnū bolū oī die p duas horas añ prādium

¶De felle leopardi.

¶Qui fel sumpserit leopardi colere viridis vel citrine vomitū icurret. Aloes quoq̄ odorē sentiet ac saporē: ⁊ factꝰ ictericꝰ nisi in breui succursū habuerit: ex frequētata sincopi moriť. Huiꝰ bezear est. 3. ß. musci cū vino dare vel tyriacā de muscōibꝰ: ex ꝯferētibꝰ est diamuscꝰ diamargariton: ⁊ hoc vomitu sepe pmisso vt scis. Iura q̄ꝫ gallinaꝝ pinguium in q̄bꝰ musci macis ⁊ croci aliqđ apponaf ⁊c̄.

¶De felle canis marini.

¶Fel canis marini ⁊ si nõ ita cito iterficiat vt fel leopardi: ꝯsimilia tñ iducit accñtia: ⁊ ei⁹ cura est cura fellis leopardi.

¶De extremitate caude ceruine.

¶Extremitas caude ceruine angustiã ⁊ dolorẽ vehemẽtẽ in stõ ⁊ in visceribꝰ iducẽs sincopim sepe facit euenire: ⁊ sic interficit in breui: hui⁹ bezear est tyriaca talis. ℞. auellanaꝝ fisticoꝝ: fellis equi añ. partes equales cõfice cum melle: ⁊ def in potu de ea cũ vino. Alij vo dicũt q suũ bezear est tyriaca magna data cũ aqua decoctõis fisticoꝝ et auellanaꝝ. Ex cõferẽtibus est. ℈. ß. smeraldi subtilissime trite dare cũ vino: ac etiã electuarium de gẽmis.

¶De sanguine humano.

¶Cum in potu dat⁹ fuerit sanguis hoĩs rufi extractus tẽpore rixe vel ire pmixtionẽ itellectus cũ furore maximo ⁊ inuerecũdiã incurrẽs paulatine marasmabif: ⁊ tandez cõsumptus morief: ⁊ huius bezear est vinũ viperinũ vel trociscus vnus de tiro. Ex cõferẽtibus est aqua cucumeris vel lac feminũ suoꝝ ac syrupus de nenufa.

¶De sanguine tauri.

¶Sanguis tauri vel bouis antiq frusta sanguĩs expuere facit ꝯgelati: ⁊ dolorẽ in brãcis ⁊ meri cũ rubedine ligue ac pfocatõe: ac spasmũ cãns mortẽ inducit. Huius bezear est coagulũ leporis cũ aceto sumptus aut semẽ caulis vel piper: ⁊ etiã sumere acetum fortissimum calidum per se.

¶De sanguine bufonis.

¶Sanguis bufonis difficultatẽ anhelit⁹ tremorẽ cordis ac sincopiz freq̃nter causans festinã mortẽ iducit. Et idẽ facit ei⁹ sputũ: sꝫ mortẽ celeri⁹ iducit: qꝛ est venenũ deteri⁹ sanguie. Hoꝝ bezear est lapis bufonis quẽ vulgares crapatinã vocant. vt supra dicebaf. Ex cõferentibus est. ℈. ß. smeraldi cũ vino dare: ⁊ ventres calidos aĩaliũ q̃drupedũ intrare sepe vt est bos asinus mulus equ⁹ ⁊c̃.

De sanguine menstruo.

¶Qui sanguinẽ mẽstruuz sumpserit aut leprosus lunaticus maleficus ⁊ obliuiosus efficif: ⁊ huius bezear est trociscus vnus de tiro aut de serpẽtibus a quibus cauda ⁊ caput per palmũ fuerint abscisa mãducare: sed elixenf primo: ⁊ prima abijciatur aqua: deinde scdõ decoquanf radicẽ diptami in decoctiõe ponendo. Ex cõferentibus autem est. ʒ. i. margaritarum cum aqua melisse potare. In aqua quoqꝫ tepida balneari ⁊ cũ puellis conuersari: cum quibus interdum coeat ⁊c̃.

¶De castoreo malo.

¶Qui malũ castoreũ in potu sumpserit rixas ⁊ clamorem inccurrẽs dolorẽ maximũ sentiet in nutritiuis: febreq̃ꝫ incurret: ⁊ extra os linguã tenebit. Hui⁹ bezear sunt. ʒ. ij. coriãdroꝝ assatoꝝ. Ex ꝯferẽtib⁹ vero ẽ tm̃ vomitũ cũ butiro ⁊ aq̃ mellis puocare: q amplius castorei odorẽ nõ sentiat siue saporẽ. Deinde in potu def lac feminũ cõmuniuz frigidoꝝ: aut syrupus de limonibus vel de ribes: vel de succo acetose seu acetositatis citri.

¶De piscib⁹ fridis: ⁊ de carne corrupta.

¶Ex comestiõe pisciũ frigidoꝝ qbus post eoꝝ coctõem corruptio supuenit: ⁊ ex comestiõe carnis pridie iterfecte aut a fulgore seu pestilẽtia mortue accidit strãgulatio singultus sudor frigidus ⁊ sincopis: ⁊ breuiter oĩa accidunt fungorum accidẽtia: ⁊ eoꝝ cura est cura fungorum.

¶De coopertis assaturis.

¶Ex coopertis assaturis: ⁊ in pãnis iuolutis statim cũ cocte sunt accidit tñ cum mãducanf vertigo ⁊ scotomia: ita frequens vt nõnunq̃ꝫ patiẽs epilepsiã incurrat. Harum cura post vomitum est in potu sumere zucharum rof. cũ xilo aloes: ⁊ maxime mixtũ cum vino. Ex conferentibus est rob fructuũ stipticorum ⁊ balneum aque dulcis sepe ingredi. Et hec de cura particulari venenosorum animalium ⁊ partium ipsorum.

¶De cura pũcture seu morsure animaliũ venenosorũ: ac vulnerum factorum cum cultello: sagitta: telo vel alia re infecta veneno. Capl̃m. xj.

DE cura pũcture ⁊ morsure aĩaliũ venenosoꝝ: ⁊ vulneris facti cũ cultello sagitta: telo vel alia re ifecta veneno. Et si multa sint supra capl̃o septimo posita hic ex his aliq̃ replicãdo nõnulli vtilia secum annexa spãles curas pnũc relinquẽdo. Nã cũ aĩaliũ oĩꝫ venenosoꝝ bezear sit tyriaca magna est in eoꝝ morsuris seu puncturis statim tribuẽda. Et si scif cuius spẽi venenũ existat sagittã vel aliã rẽ vulnera faciẽtẽ: inficiẽs bezear approp̃riatũ supius descriptũ statim infirmo tribuaf: ac etiã cura illi veneno appropriata curef. Verũ. n. cũ sepe rabidi canes ⁊ alia rabida aĩalia nos mordeãt vt est mulus equ⁹ ⁊c̃. hoc cõpleto capl̃o spãlẽ curaꝫ ipsoꝝ inscribã. ¶Dico igif q in punctura morsura vel vulnere venenoso: si venenuꝫ specifice cognoscif suũ ppriũ est bezear ppinãdũ. Ignoto autẽ veneno tyriaca magna statim potui tribuaf. Hoc. n. põt oĩm aĩaliũ esse cõe bezear. ¶Ad idẽ valet lapis bezear coagulũ leporis vnicornu: tormẽtilla: radix diptami. Et vltra oĩa illa valẽt bezeargica: seu tyriacalia q̃ sunt supius capl̃o tertio ⁊ sexto descripta. ¶Deinde sup morsurã vel puncturã mẽbri stricte ligef cũ corrigia ceruina pou⁹ q̃ꝫ alia re si hr̃i põt. Nã ceruinũ corriũ ꝯtra venenũ mirabil̃r opaf: q si aĩal pungẽs seu mordẽs hr̃i possit: ex eo stati loc⁹ empl̃ef: p pri⁹ tñ abscisis extremitatib⁹: si serpẽs fuerit. Et si tale aĩal haberi nõ põt: vẽtosa cũ scarificatõe vulneri vel morsure supponaf: vel cũ ore psone vilis per pri⁹ ex vino decoctiõis diptami loto vel gẽtiane vulnus: aut morsura sugaf: vel culus viui galli: cuius rostruꝫ sepe claudaf supponaf: aut gallina p mediuꝫ scissa: ⁊ adhuc palpitãs ipam sepissime renouando: qꝛ cũ frida fuerit alia apponaf. Itẽ tyriaca magna sup locũ empl̃ata marie cõfert. ¶Ad idẽ valẽt empl̃a seq̃ntia de quoꝝ proprietate ẽ oẽ venenũ ad se trahere. Primũ. ℞. cepaꝝ cõium. ℥. iiij. cepe squille. ℥. iiij. calamẽti fluuialis ysopi sicce origãni. añ. ℳ. ij. ꝯteranf in lixiuio donec pistari possint qb⁹ adde galbani serapini. añ. ℥. ij. glutinis albotin q̃ꝫtuꝫ sufficit ad icorporãdũ: ⁊ fiat empl̃m: cuꝫ quo loc⁹ empl̃ef. ¶Vel facias sic. ℞. allij alb. lib. i. ß. calamẽti fluuialis. ⁊ ℳ. iij. pistenf sil: qb⁹ adde succi porri. ℥. iij. fellis thaurini. ℥. i. ß. sulfuris. ℥. ij. ß. castorei. ℥. i. ⁊ fiat empl̃m. ¶Vel facias sic. ℞. castorei serapini: assẽ. sulfuris: fimi colũbini: mẽtastri: pulegij ceruini oĩꝫ partes eq̃les: picis: ⁊ olei veteris q̃ꝫtuꝫ ad coruꝫ cõmixtionẽ sufficere possit: ⁊ agitef tm̃ in mortario q oĩm debita fiat vnio: ⁊ fiat empl̃m. ¶Vel facias sic. ℞. calcis q̃ꝫtitatẽ quã volueris: eã cõfice cuꝫ melle ⁊ oleo ⁊ fac empl̃m. ¶Vel facias sic. ℞. calcis li. i. sinapis. libr. ß. incorporentur cum aceto: ⁊ fiat emplastrum. ¶Vel facias sic. ℞. alkitraꝫ lib. i. pulueriza: ⁊ cõfice cũ aq̃ saponis: ⁊ fac empl̃m. ¶Vel facias sic: ⁊ est mirabile i isto casu. Liquefac picẽ: ⁊ in ea feruẽti intinge lanã: ⁊ ita calidã loco superpone. ¶Vel facias empl̃m ex cancris tritis vel ex alio solo: vel ex alio cuꝫ butiro cocto. Vel ex castoreo cuꝫ oleo mixto: vel ex sulfure cũ vrina mixto: vel cuꝫ calamẽto fluuiali solo: vel cuꝫ radice cõsolide maioris inter duos lapides cõtrita: vel cum scabiosa: seu cauda equina: vel tasso barbasso: hec. n. mirabil̃r valẽt in antrace ⁊ carbũculo. Sed cuꝫ vtrobiqꝫ mã existat venenosa: debẽt etiam in isto casu valere. ¶Ad idem valet locum confricare cum sale solo: aut nitro solo: aut cuꝫ sale ⁊ aceto: aut cum sale ⁊ oleo simul coctis: aut cum cinere vitis vel fici ⁊ aceto: aut cum felle tauri: aut cum aqua maris calida sola: vel cum aceto mixta: aut cum aqua decoctionis muris habitantis in domo: aut aqua decoctionis mustelle. ¶Et qꝛ animalia venenosa persepe aculeos: seu dẽtes dimittunt in locis morsis. est locus tũc cum cinere oleo pmixto fricãdus. ¶His igif generalibus remedijs adimpletis: si locus incipit denigrari: signuꝫ est q pũctura: morsura seu vuln⁹ fuit aĩalis seu alteri⁹ rei pnitiosissime. Quare si mẽbrũ aptũ fuerit abscisiõi stati abscidaf: ⁊ si nõ: fine mora cauterizef. Et hec cura gñalis puncture seu morsure

omniū animalium venenosoꝝ: ac etiam vulnerum cum re infecta veneno factorum. quare ꝛc.

¶ De cura a cane seu alio aīali rabido morsi. Cap. xij.

Um qs a cane rabido morsus fuerit: si vulnus pro fundetur: fit in p̄ncipio dolorosum. Et sic paucos infra dies vel horas ei accn̄tia supueniūt infrascripta Si vero supficiale fuerit: dūmō solū mēbrana rūpaf: ꝛ si ptūc aliū dolorē nō senserit: in pcessu tū accn̄tia incurret infrascripta: q: sine cā timet plus solito vigilat: hoīm refugit cōuersationē: ꝛ solus esse appetit. Cū aūt magis cōfirmaf: fit ei⁹ vox rauca: aquāq: ꝛ oēs abhorret humiditates. Cūq; malitia rabiei in eo cōfirmata est cognosces: q: ab aq̄ quouismō approximata terref. Nā ex vehementi: ꝛ ptinua canū imaginatōe: canes i ea esse imaginaf sepe ac ēt vt canis latrat. Et in humiditatib⁹ aq̄s emittit hoc ē in spmate p polutionē emisso in vrina: aut in suis ffaticis egōnib⁹ nōnunq̄ꝫ frustula velut canes exīt: qđ est: q: fortis imaginatio quā ptinue de cane hꝫ i istas humiditates canū figurā sigillat. ¶ Et quoad pnostica signa cū ex aq̄ terref: istisq; in supfluitatib⁹ canū insignia discernuntur spes nulla salutis existit. Uex taliū accn̄tiū psepe vsq; ad xl. diē tardaf euēt⁹: ꝛ qnq; vsq; ad sex menses: ꝛ nōnunq̄ꝫ vsq; ad annū vt nōnulli referūt. Aliq vero dicūt vsq; ad annū. 7. ꝛ ego habui a fidedigno q̄ post. 18. annū cui dā a cane rabido morso accidētia supuenerint suprascripta: ꝛ hoc fuerat: q: sub vmbra sorbe trāsierat: ꝛ infra tertiū rabidus mortu⁹ est. O bone de⁹ quot virtutes a tota suba p uenientes in reb⁹ sigillasti: q̄ adhuc nobis existūt icognite Talē igif vmbraꝫ a cane seu quouis alio aīali morsi fugiant: multa. n. aīalia vt canis rabiē incurrūt: sicut est hō: lupus: mustella: vulpes: simia: equus: mulus: ꝛ asin⁹: ꝛ talis rabies in eis puenit: aut a frigore intēso sanguinē in eis cōgelāte: aut a nimio calore hūores cōburēte: ꝛ sic pp̄ter ista istoꝝ alteraf cōplo: ꝛ fiūt melēci: successiue vero rabidi. ¶ Possūt ꝛ cū hoc alia ex cā fieri rabidi: vtputa ex cibo corrupto: ꝛ infecto: vel ex potu: vel q: sūt ab alio aīali rabido morsa. Et ēt pōt dispō talis cōtrahi a gn̄atōe: vt accidit in leproso. ¶ Uerū si qs a mulo asino: vel alio aīali rabido q̄ꝫ a cane morsus fuerit: ꝛ hidrofo bicus fiat: q: ex aq̄ seu alijs humiditatib⁹ terreaf canū effigieꝫ in talibus hūiditatib⁹ fore nō pēsabit: sꝫ potius illi⁹ aīalis a quo morsus est. Et idē fiet i hūiditatib⁹ q̄s emittit de frustulis illis similitudinē canū habētib⁹ q̄ poti⁹ aīali qđ momordit assimilabunf. ¶ Cognoscif aūt canis rabidus a nō rabido: q: famēs nō māducat: solus libēter moraf. dn̄s suū nō cognoscit: ei⁹ rubēt oculi ꝛ terribil' fit aspect⁹. Cūq; in eo rabies cōfirmata est cū capite demisso pambulās linguā foris tꝫ: aurescq; mollificate pēdēt: ꝛ ab ore ei⁹ saliua spumosa manat: rauceq; latrat: ꝛ oēꝫ cui obuiat rē iuadit. Et hec signa solū a cane rabido veniūt. ¶ Rabiduꝫ quoq; canē ex parte ifirmi cognosces. Nā si cū buccella panis locus morsus cōfricef caniq; non rabido pijciaf: ꝛ eā refugiat mordēs canis rabidus erat: ꝛ si eam māducauerit nō: ꝛ si galline pijciaf: ꝛ eam māducauerit: ꝛ nō moriaf infra diē naturalem talis canis rabidus non erat.

¶ His igif visis ad curā deueniēs qb⁹ poteris modis venenū extrahere pcura cū vētosis. s. culo galli empl'is: alijsq; in capl'o pcedēti descriptis statiq; ipsoꝝ bezear pbe: qđ ē puluis cācroꝝ fluuialiū aduftoꝝ. ʒ. ij. cū aq̄ in potu exhibere: q puluis fm doctrinā Sera. in suo de simplicib⁹ sic fit. Accipe cācros sole exīte in leone: ꝛ q̄ luna decē ꝫ octo dies iam trāsierit: ꝛ eos viuos pone in olla ere rubeo: quos tū cōbure q̄ inde cinis fieri possit: ꝛ ex eo vt dictū est vtere. ¶ Deinde locus pfunde cauterizef: ꝛ hoc añ tertiā diē. Die aūt trāsacto tertio cauteriū dimittaf: sed super vuln⁹ empl'm ex allio: ꝛ butiro: vel cepe ꝛ butiro ponaf. ¶ Uel facias sic: ꝛ est secretū Gal'. q̄ in suoꝝ libro secretorū adinueni. Dicu. n. q̄ q hoc puluere cuꝫ infrascripto medicamine p dies. xl. vsus fuerit ab omni rabiosa morsura liberabif. Puluis sic fit. ℞. cineris cācroꝝ fluuialiū partes. x. gētiane. partes. iij. ꝛ in alio partes qnq; thuris partē vnā fiat puluis: de quo bibaf oi mane stō vacuo. ʒ. iij. ad minus cū aq̄ limpida p dies cōtinuādo. xl. Et huic medicamini magna est fides adhibēda cū cācri q sunt basis in hoc puluere pfati veneni bezear existāt: vt dictū est Dicatq; Gal'. aucte Asenij medici āutiqssimi puluere ipo cū empl'o ifrascripto nullū vnq̄ꝫ fuisse vísū q nō euaserit: ꝛ meli⁹ erit: si cācroꝝ puluerē pfecerit sole existēte i leōe ꝛc. vt stati dictū est. ¶ Empl'ꝫ sic fit. ℞. aceti fortissimi. li. i. ß. oppopoāci. ʒ. iij. picis albe. li. ß. bulliāt adiuicē donec icorporata sint: sic vt ifridati extēdi possint velut empl'm sup aluta: ꝛ de tali empl'o sup morsurā appone. ¶ Ex cōferētibus vero sunt si añ. xl. dieꝫ in aq̄ maris interdū balneaf infirmus. In alijs vero oībus melēci regimine gubernef ꝛ ista cura curādi sūt a cane rabido morsi ꝛ etiā a quocunq; alio aīali rabioso. ¶ Uex q: vt dictū est p annū ꝛ vltra tale venenū latere solet. Cōsulo vt regimie suprascripto p. xl. dies obseruato ad maiorē cautelā p annū vnū: postea ad min⁹ tale regimē morsus obseruet. P̄mo in sex reb⁹ nō nālibus regimē obseruet melēci. ¶ Deinde q̄tum ad medicinalia sex saltē vicib⁹ in anno tali purgatōe purgef vt. ℞. succi fumi terre. li. iij. succi lupulloꝝ. lib. i. succi pomorū redolētiū. li. ß. oīm istoꝝ debita facta residētia cū li. iij. zuchari tabarzet: fiat syrupus. addēdo aceti. ʒ. iiij. De tali autē syrupo debite cocto. ℞. ʒ. iij. aque fumiterre: aq̄ lupulloꝝ: aque buglose. añ. ʒ. ij. misce p duabus vicibus. ¶ Sumpto quater syrupo potionē recipiat infrascriptā vt. ℞. cassiefistule pinguis. ʒ. i. cōfectōis hamec. ʒ. ij. ß. dissoluanf cū decoctōe cōr: gbus dissolutis addaf. ʒ. i. syrupi suprascripti: ꝛ fiat potus. ¶ Uel. ℞. ʒ. iij. ß. confectōis hamech: ꝛ dissolue cuꝫ aq̄ lactis capraꝝ: ꝛ in potu tribue. vl' cum zucharo bolū cōficias: q deaurat⁹ loco potionis def In sequēti vero die tyriacā exhibe. ¶ Facta purgatione fiat talis stupha trib⁹ dieb⁹ cōtinuis stō vacuo. ℞. fumiterre. M. iij. lapaci acuti scabiose: boraginis bugl'. mellilo ti: epithimi. añ. M. ij. cōquassenf. ꝛ bulliāt in duabus situlis aque vsq; ad cōsumptionem tertie partis. Deinde ad ignē in vase coopto duꝫ stuphaf cōtinue teneanf: in quo sit instrm̄ perforatū: p qđ ab ipso cōtinue in tinā fum⁹ trāseat: ꝛ in tina illa debite cooperta stuphef. A stupha vero exeunti tyriaca cuꝫ vino decoctōis bacaꝝ lauri: gentiane vel diptami offeraf: ꝛ in alia die completa stufa altera cephalicaꝝ apiaf: ꝛ paꝝ sanguis extrahaf. Plus tū vel minus fm virtutis tenorē cōplonem: etatē ꝛc. ¶ Alijs vero dieb⁹ puluere vtatur suprascripto: qui si nimis foret tediosus facias sic. ℞. pulueris suprascripti. ʒ. i. zuchari albi lib. i. dissoluaf zuchaꝝ cū aq̄ buglose: ꝛ fiat cōfectio i morsellis grossis satis: de quib⁹ vnū accipiat oi mane stomaco vacuo. Tali igif obseruato regimine quilibet a casu in rabiē deo duce secur⁹ icedet. Et hoc de cura canis seu alterius aīalis rabiosi: que huic. c. ac toti tractatui finē imponit. Nā eo diuino munere pētum est quo ab initio pposuerā. Qua de re si in hoc tractatu sit aliqđ veritati dissonū qđ me aduertente nihil est mee ꝯpatiēdū ignorātie est nō arrogātie imputādum. Nā illustrissimi dn̄i domini mei Philippi marie angli: Mediolani ducis amor meiq; ingenioli exercitatio: ad hunc ipm cōficiēdum tractatum induxit. Unde vos insignes artiū ꝛ medicine doctores magister Luchine de belo culis: ꝛ Joānes francisce de balbis mei dilectissimi preceptores qui prefati dn̄i gubernationis principaliter onus geritis ipsum beniuola mente suscipite. Et si parte in aliqua plus aut min⁹ q̄ꝫ oportet veritatis tramite deuiatū sit: illud in melius emēdetis: ac omissa supplētes supfluū charitatiue resecetis: vt qđ diebus noctibusq; in plurib⁹ magno non sine labore suꝫ adimplere conat⁹ vestris iutū suffragijs in lucē deduci: ac i ipsa valeat diutissime pmanere. Ualeātq; q rapacissima peste imitissimoq; veneno deprehendi dubitāt se ab his

Canis rabidi

is cancro... [handwritten marginal note]

fine lesione custodire: captiqz congruam: ac appropriatã curam adhibere. Ad illius laudem qui celum terramqz regit in secula seculorum amen.

¶ Explicit secunda pars principalis huius cõmetarioli que est de venenis ad illustrissimum principem dominũ dominum Philippũ mariam anglum Mediolani du- cem: z papie anglerieqz comitem Editum per Antoni- um de Guaynerijs de papia artium z medicine docto- rem eximium.

Cõmẽtariolus

de febrib⁹ editus p magistrũ Antoniũ Guayneriũ artiũ ac medicine doctorẽ egregiũ Papiẽsez. Feliciter incipit.

Via amoris grã mi Antoni magliane ad hũc deueni locũ cũz quo ad nos in libero: ac dulci aere viuere solitos delecta- tione priuatũ: ppter qđ adeo plixũ mihi videtur tẽpus: vt iam cani q̃plures infra paucos dies exorti sunt. Qua pter tẽpus aliquo mõ fallere decreui vt ea que ab auctori bus nostris de febribus dicta sunt summarie pertractan- do: vt diffuse: z disparsim tradita in hoc summario succin cte satis: z ordine quodã qs inspicere possit. ¶ Tu igitur hominũ deorũqz parens terrarũ celiqz sator huic princi- pio benignus adsis mihi grãz ipartiri digneris: vt qđ de biliter incepi: grã tua int⁹ finire feliciter valeã: z pfecte: q viuis z regnas trin⁹ z vnus. Amẽ. ¶ Hoc itaqz mi frater summariũ accipe: z plege: q̃scũqz est diminutũ supple: z supfluum lima: sicqz tpe ambobus inaniter non transibit ¶ Sed vt facilius qđ queris inuenias summariũ hoc de febribus in tres diuidã partes siue drĩas.

¶ Prima pars siue drĩa de febribus erit effimeris.

¶ Scđa de humoralibus.

¶ Tertia de inexistentibus membris.

¶ Prima pars siue drĩa in se vnum continet capituluz de febribus effimeris.

Um mee sit intentionis hoc in summario feb. negociuz vna cum principe Aboali pertractare. Dico q feb. est calor extrane⁹ accẽsus in corde: z ab eo pcedens mediantibus spiritu z sanguine per arterias z venas in totũ corpus: z est sensi- biliter nocens operatiõibus naturalibus Talis enim ca- lor extraneus: q̃nqz est in spiritib⁹: q̃nqz in humoribus: z q̃nqz existit in mẽbris. Ex primo feb. causaf effimera. Ex scđo humoralis. Ex tertio ethica. Et sic patet q̃liter spũs est subm feb. effimere de qua principaliter est ptractãdũ ¶ Ad cuius euidentiã nota q spũs generaf ex subtiliori parte sanguinis: z est corpus vaporosum. i. subtile qđ fuit necẽium. vt esset faciliter p corpus mobile aptũ p̃m aie exi gentiã in suis opationib⁹ de parte ad partẽ trãsmitti. Et cõiter sic describif. Spũs est corpus aereũ humidũ in su- is operatiõibus organũ aie existẽs. ¶ Et diuidif in spũm aialẽ. s. nãlez: z vitalẽ. Vitalis gñaf in corde. Aialis in ce- rebro. Et nãlis in epate hoc mõ: q: a corde ad cerebrum vitalis transmittif spũs qui preparat⁹ per rethe mirabile ibi modificaf: z quandã recipit tẽperiẽ: per quaz opatiõi- bus aialibus debitũ fit istrumẽtũ. Et silr a corde ad epar vitalis spũs transmittitur qui ab ipso epate taliter modi- ficaf q p opatiõibus nãlibus debitũ fit instrm. Et q: tale in epate recipit tpamẽtũ spũm nãlem in epate dicim⁹ ge- nerari: z ita de aiali in cerebro dicim⁹. Sũt enim tres spũs vitalis. s. nãlis z aialis: ab istis tribus mẽbris ad oia alia mẽbra transmittunf. Vitalis namqz vt ipsa viuificet z eis vitam tribuat. Animalis vt eis sensum atqz motũ tribuat z naturalis vt illis virtutes prebeat nãles: que sunt appe titiua attractatiua retẽtiua digestiua expulsiua. ¶ Et qui libet istoz ab aliqua cã primitiua põt inflãmari. sicut ver bi grã. ex vehemẽti ira furore: vel psili vitalis spũs sepe supincendif z tẽperamentũ egredif: ppter qđ opatiões sensibilr ledunf: z isto mõ feb. causaf effimera ex spiritu- um vitaliũ distẽperantia principaliter prouenienſ. Cõsi- militer ex feruore solis vel cõsili spũs nãlis põt preterna turaliter calefieri: ppter qđ sequif effimera. Et q̃uis illa pternãlis calefactio cordi ac vitali spũi cõicaretur: princi paliter tñ ex spirituũ aialium prouenit distẽperantia. Et

pariter contingit ex cibo ⁊ potu nimiū calidis a q̄bus na
turales spūs nōnunq̄ꝫ principalr̄ calefiūt ad quā sup ca/
lefactionē feb. seq̄tur effimera principalr̄ ex spirituū nāli
um distēperātia ꝓueniēs. ¶Ex q̄bus patet: q̄liter febris
effimera ꝓcreari pōt tā ex aīaliuꝫ nālium q̄ꝫ vitaliū spiri
tuū distēperātia: que sic describit̄. ¶Effimera est febris
ex spirituū distēperātia ꝓueniēs ꝟm se. spaciū vnius diei
non excedens. Et ideo dr̄ effimera q̄si vnius diei feruor.
Unde effimera grece latine dr̄ vnius diei operatio. Uel vt
placuit quibusdā dr̄ effimera ab effimero aīali marino
qd̄ vna solū die viuit: pōt tn̄ vsq̄ꝫ ad. iij. vel. iiij. diē nōnun
q̄ꝫ ꝓlongari: ꝓpter errorē. s. vel ꝓpter opīlonē quos si trā
sierit in ethicā vel putridā ꝯuertet̄. ¶Nota ꝙ oīs effime
ra a cā ꝓuenit ꝑmitiua: ⁊ q̄r talis multiplex esse pōt: mul/
tiplicē ꝯtingit esse effimerā: vn̄ pōt ab oīb⁹ infrascriptis
causis ꝓuenire: vt sunt labor: angustia: vigilia: fastidium
ebrietas: ira: bubo: sol'o ꝯtinui in mēbro sensibili: fames:
spissitudo cutis: calor: ⁊ frigus: ⁊ quāq̄ꝫ Aui. merito cau/
sarum multiplicē effimerā manifestat ad quālibet tamen
istarum: si bene inspexeris reducetur.

¶His visis deinceps signa ponēda sunt. nā ei⁹ inceptio si
ne tremore existit ⁊ horripl'one: calor quoq̄ꝫ nō acutus in
ea: neq̄ꝫ mordicatiuus neq̄ꝫ pungitiuus: sed est mitis ⁊ sua
uis. In pulsu vero grādis nō repit̄ distēperies. Urina nō
multū a sua nāli dispōne mutat̄ ꝑterq̄ꝫ in effimera a cibo
⁊ potu cal'is ꝓueniēte. In hac. n. vrina aliqualis pōt esse
tinctura/ cū effimera incipit declinare exterius in cute su/
dor apparet vel humectatio quedā. Ex his. n. signis sup
effimerā satis certe poteris iudicare: ꝙ si certior volueris
esse ab infirmo nunq̄d fe. hec ab aliq̄ cāꝝ suprascriptarū
ꝓcessit: vel ad aliquā illaꝝ reducibili diligenter inquire.
¶Ex his satis pꝫ: q̄d de signis ꝓnosticis sit dicēdū. Naꝫ
cognita fe. ⁊ infirmo debite recto/ certissime poteris ꝓno
sticari illā febrē vnā diē nālē nō ptrāsire: q̄ si ab errore vel
aliq̄ cā quartā ptrāsierit ethicā in ipām seu putridā iudi
ca ptrāsiuisse. ¶Quātū ad curā virtute ꝯstāte an̄ declina
tionē nihil penit⁹ dādū est: ꝙ si ab infirmo ad aliq̄d dan
dū tediat⁹ fueris. vbi grā: sicut est succ⁹ granatoꝝ exhibe
as vel aquā ordei: aut zuchari vel aliq̄d ꝯsil'e: ⁊ si grossi/
us exhibe manus christi cū perlis: vel sine: aut zucharuꝫ
ros. vl' ꝯsil'e. In declinatōe autē da micā panis ablutā in
aqua frida: deinde i aq̄ zuchari ifusaꝫ: vel da lac amigda
laꝝ cū aq̄ or. extractū vel aliq̄d tale. Antiq autē: qd̄ nos nō
habem⁹ in vsu: eos in declinatiōe balneabāt in aq̄ dulci:
⁊ postea oleo vio. eos vngi faciebāt: deinde ipsos cibis fa
cilis digōnis cibabāt: ⁊ hec facias si libet. Et q̄r ꝓpter bre
uitatē sue afflictōis pauci has febres patiētes se nobis of/
ferūt aius me⁹ ad alias magis ptractādas feb. dirigit̄: ꝓ/
pter qd̄ spāles curas omittaꝫ. A. aūt ⁊ mlt̄i alij signa ⁊ cās
cuiuslibꝫ effimere approꝑatas rescripserūt ꝓꝑasq̄ꝫ curas
posuerūt: ad q̄s si nec̄e fuerit recursū hēas: ⁊ h̄ d̄ effimer̄.

¶Sequit̄ differētia scd̄a: quinq̄ꝫ tractatus cōtinens.

¶Tractat⁹ primus de feb. sanguineis duo capl'a continet.

¶De sinocha inflatiua: ⁊ eius cura. Cap. j.

SEcundū premissuꝫ ordinē est ad sanguine
as feb. principaliter transeundū.
¶Pro quo sciēduꝫ. ꝑmo ꝙ sanguis est humor pri
mus qui a naturali sua dispōne nō mutat⁹ est in cōplexio
ne calidus ⁊ humidus in colore rubeus in odore suauis
in sapore dulcis ꝑ tēperatā decoctionē ex scd̄a digōne ꝓ/
duct⁹. ¶Scd̄o est sciēdū ꝙ sanguis pōt dupl'r peccare in
q̄ꝫto. s. ⁊ in quali. In q̄ꝫto quidē cuꝫ vene sunt adeo reple
te naturali sanguine ꝙ transpiratio debita ꝓhibet̄: tamē
in venis ⁊ maxime ꝓpinq̄s cordi quedaꝫ nōnunq̄ꝫ fit co/
artatio ꝑ quam debita transpiratio ꝓhibet̄: ꝓpter qd̄ san
guis ebulit: ⁊ inflāmatur: ⁊ febris inde generat̄. Sed q̄r
vene inflant̄ ꝓpter sanguis ebulitionē: q̄ fit cū ipse circa
cor inflammat̄ apparet infirmo ꝙ inflet̄. ¶Et ꝓpter hoc
talis feb. a medicis cōiter appellat̄ sinocha inflatiua que
sic describi pōt. Sinocha inflatiua est feb. cōtinua a nāli
sanguine sua nimia q̄ꝫtitate intra venas coartato ꝓueni/
ens: ⁊ de hac tractabit̄ in pn̄ti. In q̄li vero sanguinē mul
tipliciter ꝯtingit peccare: cui⁹ narrationē ad sequēs ser/
uo capl'm. ¶Signa igit̄ hui⁹ iflatiue sinoche sunt: q̄r pri
mo ꝓcedit quedaꝫ grauitas atq̄ꝫ mēbroꝝ ꝯfractio: pigri
tia q̄daꝫ lassitudo: ⁊ somn⁹ solito longior existit. In som/
no res q̄ꝫ apparēt rubee: atq̄ꝫ purpuree: in timporib⁹ aūt
⁊ in fronte grauitas quedā sentit̄ cū pruritu in narib⁹: ac
in locis in q̄b⁹ vētose solēt apponi. Cū vero feb. adest in
capite existit dolor in facie rubedo: tēsio: ac plenitudo ve
naruꝫ: ac si balneuꝫ egrederet̄ madefactio. ⁊ in anhelitu
difficultas: sic vt ifirmo videat̄ ꝙ inflet̄: ⁊ in gustu dulce
do sentit̄ manifesta: ⁊ hec semꝑ vel vt pl'm sine horripila
tiōe icipit: ⁊ sine tremore: ⁊ dixi vt pl'm: q̄r q̄libꝫ feb. ꝯtinua
pōt incipe cū rigore ⁊ extremitatuꝫ frigore: q̄ꝫuis multuꝫ
intēsis. ei⁹ cā eē pōt multitudo māe: aut acuitas: aut vene
nositas. In tali nāq̄ꝫ vrina grossa: ⁊ rubea semper existit:
pulsus vero fortis: ⁊ magn⁹: plen⁹: vndosus: ⁊ mollis. Et
hec feb. in vere accidit ⁊ in hyeme adolescētib⁹: ⁊ bonas
habētib⁹ habitudines: ⁊ q̄ carnes multas: ⁊ cōfectiōes de
melle ꝯsueuerūt comedere: vinoq̄ꝫ multo: ac vinoso: qui
ete: ac delicijs: ⁊ vl'r regimine multiplicatiuo sanguīs sūt
vsi. ¶Quantū ad ꝓnostica signa sciēdū ꝙ hec fe. vt supra
dicebat̄ fit a sanguīe sine putredine iter venas coartatiuo
cui si stati debita adhibeant̄ remedia sepissime in vna die
terminat̄. Et ob hoc nōnulli eaꝫ inter fe. effimeras nūera
uerūt: sꝫ si statim ei nō succurrat̄ ꝓpter sanguis calitatē ⁊
humiditatē in putridā faciliter cōuertit̄. Preterea sepius
ex ea piplemonia accidit seu pleuresis. s. si ad curā cito nō
accesseris: ⁊ hoc est: q̄r vapores ad caput ascēdētes: ꝓpter
obturatōem poroꝝ ad pectoris partes descēdūt. Ex his
patet: q̄d in talibus ꝓnosticādū sit: naꝫ si affueris in prin/
cipio ⁊ debita adhibueris remedia ipsaꝫ cura quintā diē
ad bonū terminaturā iudicabis. Si vero ꝑmaꝫ vel scd̄am
diē ptrāsierit: nec debita fuerint applicata remedia timē
dū erit ne in putridā ꝯuertat̄. ⁊ ne statim dictas inducat
egritudines: ⁊ sic patet quid habeas pronosticari.

¶His igit̄ sic habitis ad curā veniēdo sex reꝝ nō nālium
ꝑmo scd̄o medicinaliū regimē annotabo. ¶Quātum ad
ꝑmū inhabitet aerē ad fridū ⁊ siccū declināteꝫ quē cū aq̄
ro. sandal'. ⁊ aceto ꝑmixta poteris alterare vel aq̄ ro. ⁊ ace
to: vel aq̄ limpida ⁊ aceto. ¶De cibo comedat ptisanam
ordei nō colatā cum pauco zuchari: vel succo arancij vel
agresta: vel comedat micā panis in aq̄ frigida sepe lotā.
Et q̄r isto tp̄e tā vltra mōtes q̄ꝫ citra mōtes: cōiter ad die/
tam grossiorē tendunt: more papiēsium vti possunt pane
cocto i brodio pulli alterato cū lactuca: aut endiuia: aut
cucurbita. Et in partibus istis dares amidū seu amigdo
nē far: aut ordeū deplumatū: vel auenaꝫ. Itē dari pōt lac
amigdalaꝝ extractū cum aqua ordei aliqualiter ad ignē
inspissatum in quo pōt poni aliq̄d zuchari: vel aliqd̄ ace/
tosum. vel emulsio seminū cōium fridoꝝ: vel da cucurbi
tas cū modico agreste. Et si ad cōtusum deuenire nec̄e sit
fiat ex pullis paruis alteratis: vt supra. ⁊ fiat satis liq̄dum
ꝙ etiā poteris alterare cuꝫ succo arancij: vel granati: vel
modico agreste. ¶Et si sublimatū pulli exhibere volue/
ris solū pulpas pullorum accipias abijciendo pinguedi
nem: q̄s subtilissime tere. deinde aq̄ ro. eas aspge atq̄ꝫ cuꝫ
eis puluerē admisceas infrascriptū. vt. ℞. sādaloruꝫ oīm
an̄. ʒ. i. rosa. rube. spodij. an̄. ʒ. i. ß. margaritaꝝ corallorum
fragmentoꝝ saphiri iacinti granati ⁊ rubini. an̄. ℈. i. fiat
puluis: ⁊ si adest magna flāma adde camphore: gra. iiij.
hoc totum in vase repone in quo aliquot sint ducati. Q̄ꝫ si
addideris succi limonis vel citrāguli paꝝ bonū esset: de
inde vas bn̄ obturet̄: ⁊ in cacabo aqua pleno vt cōiter fit
ad decoquēdum ponat̄: in quo ad minus per horas q̄nq̄ꝫ
buliat indefinēter: ⁊ si hoc ad alēbicū posueris: alēbicum
ip̄m in marie balneo colloca. ¶Si vero in declinatione

infirmus gelatinam appeteret: fiat ex pullo puo cū carne edina: τ pedib⁹ vituli bñ coctis: τ in ea parū albi pōaf aceti. ¶ Et ex herbis vti pōt spinachijs: borragie lactuca aceto sa: cucurbita: τ endiuia: τ cū his vti pōt agresta: succo limonum: vel psilii: si libuerit. Oꝫ si parū lactuce vna bulitōe bulite: cū modico aceti medie fortitudīs in pnci⁹ mēsis comederit: nō malū foret. ¶ Oēs fructus vitādi sunt pter damascena: ex qbus aliq̄ bñ matura lenitiōis cā comedere pōt: τ nōnūq̄ȝ aliq̄ amarillaꝝ p sitis ac caloris extictōe. ¶ De potu regulr opando vinū nō cōpetit: sȝ aq̄ cocta cū çuccaro: τ succo granati: vel arācij: vel acetositate citri pmixta: vel bibat aquā ordei cū çuccaro ro. Et si cogamur vinū exhibere sitaqsum clarum aliqlr acidū: τ liphef cum aqua dcā: vel cum aqua decoctōis se. cōium frigidorum vel aqua bone fontis. ¶ De motu τ qete vtendum ē exercitio: atq̄ gaudio tpatis ira τ tristitia τ sīlib⁹ omnino bāniti sint. ¶ De somno τ vigilia sibi assuetū somnum in quātitate tribue: q: somnus plixus nimis humectaret. ¶ De inanitione τ repletione quid fiendum sit statim patebit.

¶ Sex igif rerum nō nālīū descripto regimine: ad medicinaliū regimē pdescēdo: qre q̄ȝcit⁹ fieri pōt facias flebothomiā ex brachij vena media. Si sanū pect⁹ habuerit: vt placuit Cōstātino. Si vō nō fiat de basilica: τ h̄ vsq̄ ad lipotomiā virtute: etate: cōplone: τ sic de alijs i flebothomia attēdēdis psentiētibus: q̄ lipotomia ē defect⁹ aīositatis: dr̄ eni a lipos qd̄ est defect⁹: τ tim⁹ anim⁹ q̄si defectus animi: τ h̄ est qd̄ oēs voluñt antiq cū flebothomiam iubēt vsq̄ ad sincopim fieri. Sincopim ipropr̄ie acciptēdo. s. p lipotomia. Et ideo Hypo. affō illo: q̄ egerūt τc. inquit: et vbi oꝫ vsq̄ ad defectionē ducere τc. τ nō dicit sincopim. Nā si Gal. Aui. τ alij acceperūt sincopim ppe dictā. put ab Aui. xj. tertij. tractatu. 2. ca. de sincopi. describit q̄ ē descriptio maioris partis plīum virtutū τc. tūc ꝯ eos argumētū Auerrois militaret qd̄ ipse facit. vij. colliget. ca. de cura sinoche sic arguēs. Ars imitaf nām. sed ipsa nunq̄ȝ ī laudabili crisi vsq̄ ad sincopim euacuat: igif. psulo tñ vt poti⁹ secūdatiōnē facias q̄ȝ infirmū vsq̄ ad sincopim: siue lipotomiā pducas: τ h̄ pma q̄rti. facere iubet Aui. ca⁹. de cura feb. sanguis ptrio qdē inqt melior ē in ea τc. h̄ est in flebothomia: τ h̄ idē affirmat. ca. de cura fe. putri. in gña li. §. Et cōsiliū quidē meū in eo ē. nā licȝ h̄ Gal. fecerit vt ipse fecisse attestaf cōmēto illi⁹ affō. Que egerunf. τ. 9⁰. terapēuce. ij. c. tāta eius τ aliquoꝝ alioꝝ fuit: τ adhuc exitit auctoritas q̄ vnius moris sibi in laudē: nob aūt in maximū vituperiū redūdaret. Oꝫ si etas vel aliud flebothomiā impediat sanguinē p vētosas in spatulis vel natibus exhe: τ sūmope virtutē pspice. quidam eni imperiti medici in alijs psili circūstantijs virtute nō psiderata: ppter flebothomiā egrū vsq̄ ad mortē pduxerūt: vt in psili ca⁰ bon⁹ Cōstantin⁹. Hic tñ attēde q̄ si añ flebothomiam nō fuerūt feces nāliter educte sunt artificialit̄ educende: ne ppter venarū inanitionē iste supfluitates ad intra traherētur. Facias ḡ sic. ℞. malue blitis folioꝝ violarū añ m. j. ß. fiat decoctio: de q̄ accipe lib. j. ß. in q̄ dissoluaf cassie pulueris çuccari añ ℥. j. olei violati. ℥. iij. sal' triti parum: τ fiat clistere. ¶ Et si clistere sumere non vellet: τ egritudo inducias patiaf sibi hāc pbe potionē: vt. ℞. ca. ve. florū bug. bora. vio. añ. m. ß. pruno numero. vij. tamarido rū. ℥. ß. fiat decoctio: de q̄ acci. ℥. iiij. ß. in qua dissolue mānne vel cassie. ℨ. x. sirupi vio. ℥. j. τ fiat potus. ¶ Uel facias de duob⁹ granatis cū aq̄ dulci: vt Aui. docet. Oꝫ. ℞. aq̄ çuccari. ℥. iij. succi granati dulcis. ℥. ß. τ fiat potus. ¶ Uel facias sic. ℞. syrupi violati succi granati dulcis. ℥. ß. aq̄ çuchari. ℥. ij. ß. τ fiat potus his factis regularius ad flōmiaꝫ accedas. ¶ Oꝫ si nec vētosas apponere potueris fluxum sanguinis nariū: vel emorroydaꝝ vel mēstruoꝝ puocā. Et si eo tūc ptigeret nām aliunde sanguinē emittere: vt a narib⁹ vel emorroydib⁹ τc. nisi superflueret nullaten⁹ restringaf. ¶ His pactis ad vlteriorē veniendū est ifrigidationem q̄ p potum aque fride ꝯuenientissime fieri pōt: his tñ attētis pditōib⁹. s. q̄ pect⁹ τ viscera: τ pncipalia ifirmus sana hēat: sitq̄ iuuenis carnosus: τ i tpe calido. Et si his factis pstipat⁹ vēter fuerit clistere fiat antescriptū: vel aliq̄ de suprascriptis potiōib⁹ exhibeaf. ¶ Deinde si mēbra sicut plurimū ptingit ex vaporū retētōe cū aliqli remāserint iflāmatōe aliqlis fienda erit poroꝝ aptio: qd̄ mediante quadā leui fricatiōe fieri poterit icipiēdo. s. a tibijs coxis successiue a pectore: τ ab alijs mēbris semper ad inferiora trahēdo. ¶ Itē ad eādē intētionē epitimata cordi alia: τ epatica ꝯueniūt: frigida quoq̄: talis daf descriptio ¶ Epithima cordiale. ℞. aq̄ ro. li. ß. aq̄ vio. aque bug. añ. ℥. iij. sandaloꝝ omniū coralloꝝ vtriusq̄ rof. spodij. añ. ℨ. j. ossis de corde cerui croci. añ. ℈. ß. cāphore gra. viij. aceti. ℥. ß. τ fiat epithima cordiale cū pāno vel syndone de grana. Caueas tñ ne nimis actualr̄ ipm frigidū cordi supponas. ¶ Epithima p epate. ℞. aq̄ endiuie. li. ß. aq̄ rof. ℥. iij. aq̄ cucurbite: aq̄ lactuce. añ. ℥. j. ß. aceti fortissimi. ℥. j. sandaloꝝ omniū ana. ℨ. j. ß. spodij. ℨ. ß. fiat epithima p epate. ¶ Itē ad eandē intētionē ꝯuenit iulep: rof. viol'. nenufa. ac etiā sirup⁹ rosa. viol'. nenufarinus: vel de papauere cū aqua endiuie viol'. floꝝ nenufaris rosa. lupuloꝝ: vel si mīlia: aut cū aq̄ çuccari. ¶ Uel facias sic. ℞. aq̄ rof. ℥. vj. aq̄ viola. aque acetose añ. ℥. iiij. aq̄ floꝝ nenufar. ℥. ij. vini granatoꝝ añ. ℥. j. ß. sirupi de acetositate citri vel de ribes vel de limonib⁹ aut de succo acetose. ℥. iij. ß. çuccari tabarçet. ℥. ij. fiat iulep aromaticatū cū sandal'. rube. vel muscatellinis. ¶ Ex confectionibus conueniūt manuschristi cum perlis vel diacorali: vel facias sic. ℞. cōserue rosa. vio. buglo. τ boraginis añ. ℨ. ij. manuschristi cū plis. ℨ. j. fragmentoꝝ: smaragdi: saphyri: rubini granati τ iacincti añ. ℈. ß. margaritaꝝ. ℨ. ß. pānoꝝ auri numero. x. fiat mixtura: τ deauref. ¶ Itē fieri pñt vnctiones circa renes: τ spinā ex ceroto seu vnguēto albo Gal'. vel facias sic. ℞. olei violati: olei rof. añ. ℥. j. cere albe quātū sufficit: τ fiat vnguētum qd̄ diu in aq̄ rof. lauef addendo cū bñ lotū fuerit parū aceti albi: τ parū cāphore si mag fuerit iflāmatio.

¶ In declinatiōe vō cū flāma fuerit extincta quasi laudat Aui. trocis. de cāphora vel spodio: quoꝝ descriptionē habetis a Mesue. Sȝ quoniam isto tempore nō vtimur trociscis: facias sic. ℞. troci. de cāphora vl' spodio. ℨ. iij. margaritarum. ℨ. ß. fragmentoꝝ saphyri: iacinti: granati: rubini: τ smaragdi añ. ℈. ß. çuc. albi lib. ß. dissoluatur çuccarum cum aqua endiuie vel rosa. τ fiat confectio in morsellis: vel vtere triasandal'. descriptione Nicolai. Et hec de sinocha inflatiua τ eius cura.

¶ De sinocho putrido. Cap. ij.

In pcedenti ca⁰. dcm̄ fuit q̄ sanguis est humor qui a nāli dispōne sua nō mutat⁹ τc. τ talis vt dictū est nōnunq̄ȝ sua peccat quātitate: τ cū intra venas coartef intendif τ inflāmaf: τ sinocham causat inflatiuam de qua satis dictum est: peccat τ interdum sanguis sua q̄litate per quā putrefactionē recipit: τ a sua naturali dispositiōe mutaf: qd̄ fieri ad intra q̄nq̄ ꝯtingit sine alteri⁹ extrinseci admixtione: q: si in nimia fuerit quātitate: aut nō fuerit debite q̄litatis: eū natura regere nō valet: τ sic ebulit: τ quādā recipit putrefactionē p quā in eo exne⁹ calor accēdif. ¶ Q̄nq̄ vō in eo accidit putrefactio ab ex. ppē. s. humoris admixtionē vtputa colere: τ tūc reddif debito subtilior aut flatis aq̄si: τ sic aq̄sior debito: aut flatis grossi: τ tunc est debito grossior: τ h̄ innuebat Auic. ca. de feb. sanguis: τ hec diuersitas ipsius sanguis cognoscif ispectione ipsius. Et fm̄ hāc diuersitatē sinoche putride: vt statim apparebit cura recipit diuersitatē. Cū aūt talis sanguis intra venas putrefiat fumi putridi: τ corrupti continue ad cor ꝯuenētes fe. causant ꝯtinuam que synocus putridus dr̄ a sin q̄ est sil': τ nochus labor q̄si ꝯtinuus labor: q: τ si ex alijs humorib⁹ fe. ꝯtinue generenf: pit⁹ tñ medic⁹ quā

dā īterpolationē inf illas cōprehēdere poterit:quā i sino cho minime cōphēdēt:q̄ si eger v̄sus diez aliq̄lr minus male se hēat h̄ nō fit rōne febris:sed frigidi aeris cui⁹ fri giditate fe.aliq̄lr mitigaf.Ex qb⁹ patet qd per sinochuz putridū itelligere debeam⁹.Est.n.Sinochus putridus feb.cōtinua a sanguine putrido īnra venas ꝯteto ꝓueni ens:cui⁹ tres sunt spēs augmastic⁹:homoten⁹:paugma‑ sticus.ī paugmastico ꝯtinue maior fit resolutio q̄z putre‑ factio ꝓpter qd semper declinādo ꝓcedet.In homoteno tāta fit putrefactio quāta resolutio.ꝓpf qd ꝯtinue vnifor mir affligit:ꝛ iō dr̄ homotenus ab homos qd ē vnū:in au gmastico vō maior ē putrefactio q̄z resolo:ꝓpter qd sem‑ ꝑ augēdo ꝓcedit:vn̄ augmasticus dr̄ ab augeo auges.

¶Istis sic habitis de tēpoꝝ huius fe.cognitione nō imme rito aliqs dubitabit cū vna semꝑ declinādo alia augēdo: ꝛ alia semꝑ in eodē sistēdo ꝓcedat:q̄re videf q̄ ex modo afflictionis hec tpa distinguere nō valeamus.¶Dicēduz q̄ in oī egritudine duplex est stat⁹.Un⁹ quo ad materie digestionē.Ali⁹ quo ad accidētū seuitatē.Un̄ qm̄ isti duo q̄nq̄z coincidūt:ꝛ q̄nq̄z nō:vt in tribus istis febriū spēbus verū ex ipsarū afflictione ista tpa minime cognoscūtur:s3 solū ex vrine inspectione:q2 tūc est ꝓncipiū cū nondū ve‑ stigiū aliqd digōnis incipit apparere in salubri.augmen tū vō est cū vestigiū digestionis incipit apparere in salu‑ bri:ꝛ in mortali cū malitia digestiōis incipit augeri.Sta tus aūt in salubri cum pfecte signa digestionis appareāt. In mortali cū pfecte signa cruditatis ꝛ malignitatis ap‑ pareant.Et isto modo h̄ tpa cognoscūtur.Harū aūt triū febriū specierū deterior augmastic⁹ existit min⁹ mala ho moten⁹.in tertio paugmastic⁹.¶Signa.hāc feb. signa si‑ noche manifestāt inflatiue:sed hec sunt illis fortiora.Itē hec ab illa distinguif ex vrina:q2 i hac est vrina magl tur‑ bida ad aliq̄lem tendēs liuiditatē:estq̄z fetēs:ꝓpterea in hac cauma maius existit in sp̄ualibus:vn̄ maior fit expi‑ ratio q̄z inspiratio.In hac q̄z in pulsu diuersitas reperif: q2 maior sistoles q̄z diastoles existit:ac pulsus maior erit ꝛ velocior q̄z in illa.Adest cum hac diuersitas saporis:ac dulcedinis in gustu cū lingue nigredine ꝛ asperitate pro nostica.Et quia dictū est q̄ ex vrine inspectione hui⁹ feb. tpa cognoscūtur.Quantū ad ꝓnostica signa sciendū est: q̄ quantū est a ꝓncipio vsq̄ ad primā apparitionē signo rū digestionis tm̄ est a ꝑma apparitiōe vsq̄ ad crisim:vt inqt Gilbertus anglicus:q̄ si signa digestionis in quar‑ ta incipiūt apparere crisis fiet in septima:ꝛ si in septima ī quartadecima:ꝛ si in vndecima in vigesima:ꝛ non añ qd est:q2 natura per.x.dies oppssa fuit adeo debilitata.q̄ si i xj.vestigiū digōnis incipiat apparē anteq̄z natura supra morbi mām liberū habeat arbitriū ad.xx. vsq̄ ꝓueniet. Et idē dicit si in.xx.incipiāt apparere q̄ in q̄dragesima ꝛ nō ante crisis eueniet sup vno dicto Hypocratis se fun‑ dans in epithima.Quidā eni fuit infirmus in cuius vri‑ na in.vij.hypostasis apparuit alba:ꝛ parua:ꝛ in.xiiij.sa‑ natus est.Nota tm̄ q̄ si in.xj.signa pfecte digestionis ap‑ paruerint cū accidētū remissione in.xiiij.laudabilis cri‑ sis eueniet:ꝛ si in.xvj.in.xx.sed in.xj.vegestiū digōnis ali quod incipit apparere verisiliter in.xvij.signa pfecte di‑ gestionis apparebūt q̄ in casu crisis fieti.xx.Et hāc puto fuisse intētionē Gilberti cū dixit a ꝑma signoꝝ apparitio ne:verūtm̄ crisis fit tarde vel cito rōne tenoris virtutis:ac rōne diuersitatis materierū.Sed vtplimū fit in quarta: aut septima ꝑ sudorē:aut fluxū sāguinis nariū.¶Itē no‑ ta q̄ quāto vrina est magis intensa ceteris paribus mor‑ bus citi⁹ terminabif:ꝛ ideo si cū vrina valde intēsa signa digōnis incipiūt apparere hec febris ad bonū cito termi‑ nabif:ꝛ si cum remissa tardius:ꝛ econtra:si cum vrina in‑ tensa signa appareant cruditatis in breui ad malum ter‑ minabitur:ꝛ si cum remissa tardius.Ex quibus apparet quid per vrinam habeas ꝓnosticari.¶Preterea signuz vt supra dicebatur q̄ in augmastico calor est dissoluens plus q̄z ꝯsumens:ꝛ sic calorē ꝑtēdit fore debilem q̄ de infirmo timendū existit.In paugmastico vō est econtra: q2 plus cōsumens q̄z resoluens q̄ caloris arguit fortitudi nem:ꝛ sic est de salute sperandū.In homoteno est equaf consumptio ꝛ dissolutio:ꝛ sic rōne huius tam de salute q̄z de morte equū existit iudicium.¶Itē si infirmus multū angustiaf:ꝛ modo de vno latere:modo ad aliud se reuol uat malū signū existit:ꝛ si habuerit inflationē in vētre et rugitū quendam q̄ ex solutione nō cessauerint mortale ē. ¶Itē si aliq̄ pustule nigre:aut liuide appareant morief. ¶Lachryme quoq̄z si ꝓpter huius febris maliciā appa‑ ruerint cū anhelit⁹ difficultate cū q̄ post somnū infirmus se solito magis granatū senserit ipm̄ denuncia mortiū. ¶His sic visis si sanguis nimis subtil'fuerit:qd ex īspecti‑ one ipsius vrine subtilitate ꝛ intensione cognosces ꝑ co‑ lere admixtionē hec fiet:q̄re ꝑme digōnis supfluitatibus emissis ꝑ se vel cū clisteri:vel potione aliqua ca.ꝓcedenti descripta egrum minue vel vētosas appone:nō tamē ce‑ teris paribus tāta est extrahēda sanguinis quātitas quā ta in sinocha inflatiua.Aui.eni de vena frontis flebotho miā facere docet:quā in vsu nō habemus.¶His sic pa‑ ctis si vēter stipticus fuerit cū clisteri vel aliq̄ ꝓtactarum potionū leniaf:deinde ad vlteriorem sanguinis putrefa‑ ctionē ꝓhibēdam:ꝛ inductā remouēdā facias sic.℞.aq̄ endiuie.℥.vj.aq̄ lupulloꝝ aque cicoree ros.ꝛ buglo.ana ℥.ij.de acetositate citri:de ribes de succo acetose:vel de li‑ monibus.℥.vj.fiat iulep aromaticatū cum.ʒ.j.sandal'.ru. cāphore gra.iiij.ꝛ ambre gra.j.ꝛ si non habeas istos sirū pos pone.℥.j.çuccari albi:ꝛ adde.℥.j.aceti vel.℥.j.ß.vini granatoꝝ:ꝛ fiat sirup⁹ ꝑ quatuor vicibus:ꝛ frigidum da in potu in aurora diei.¶Uel facias sic.℞.sirupi rosati.℥. j.ß.aq̄ endiuie:aque çuccarate añ.℥.j.ß.misce ꝑ vna vice: ꝛ i potu tribue.¶Uel facias sic.℞.succi endiuie cicoree buglo.ꝛ lupullorum añ.℥.ij.bulliāt parum:deinde colen tur:deinde.℞.cap.vene.m.j.ß.fumiterre.m.j.iniubarū numero.xij.fiat decoctio:de qua accipe lib.j.misce cū suc cis:qbus adde çucca.lib.ß.aceti.℥.j.ß.ꝛ fiat iulep aromati catū cū sandal'.rub.ꝛ prebe in quatuor vicibus.¶Uel fa‑ cias sic.℞.endiuie scariole cicoree añ.m.ij.quatuor semi nū frigidoꝝ añ.ʒ.j.çuccari tabarçet lib.j.ꝛ fiat sirup⁹ ad‑ dendo vini granatorum.℥.iij.aromaticef cum sandal'.ru be.da.℥.j.ß.ꝑ vice cum.ʒ.iij.aq̄ çuc.vel cicoree vel fumi‑ terre añ.℥.j.ß.¶Digesta materia si tibi euacuanda vide‑ ref:quia nām aliūde crisim tētare nō comprehēderes fa‑ cias sic.℞.cassie bn̄ pinguis.℥.j.dyaprunis Nicolai:sine scamonea.ʒ.ß.vel dyacatoliconis:tantūdem dissoluatur cū decoctione cōi:ꝛ facta dissolutione addaf.℥.j.siru.vio. ꝛ fiat potus.¶Uel loco dyaprunis pone ꝯfectionem ha mech electuarij de suc.rosꝰ.añ.ʒ.j.Uel pone reubarbari ī fusi in aqua lactis caprarū.ʒ.ij.spice.℈.ß.deinde fiat exp̄s‑ sio q̄ addaf cū cassia vel māna dissoluta cū decoctione su ꝑascripta.¶Uel accipe si potionem nolueris.ʒ.vj.dyaca toliconis vel tantūdem dyaprunis vel electuarij de succo rosꝰ.ꝯfectionis hamech añ.ʒ.j.ß.ꝛ cum quo istoꝝ volue‑ ris adde çuccari quātum sufficit:ꝛ fiat bolus q̄ deauref. ista oīa ꝯueniūt si sanguis putreficeret per admixtionem colere:ꝛ etiā si ab intrīseco corrūpereꝭ sine alicui⁹ extrin seci admixtiōe:q2 tūc satis rōnabile ē q̄ sanguis ille aliq̄s partes colicas secū habeat admixtas:ꝛ ideo in isto casu ꝯueniret etiā decoctio de fumoterre descriptiōe Mesue. ¶Uel da.ʒ.ij.ꝯfectionis de māna Mesue cū aq̄ lacti vel adde çuchar:ꝛ fac bolum.¶Uel q2 ex adustiōe colere sanguis vt ꝑmissum est debito reddif subtilior:ad ipsi⁹ in grossationē aliq̄ sic faciūt:ꝛ est Auic.℞.iniubarū nūero. centū decoq̄ntur in lib.v.aq̄ vsq̄ ad ꝯsumptionē tertie ptis:qb⁹ adde.℥.viij.çuchari:ꝛ fiat iulep:qd ꝑ i potu tribue. ¶Uel facias sic.℞.iniubas numero.xx.carnositatis pi‑ ri.℥.j.granati musci.℥.ß.fiat decoctio in lib.ij.aq̄ vsq̄ ad cōsumptionē tertie ptis:ꝛ cū lib.ß.çuc.fiat iulep ꝑ quatu

or vicib⁹. ꝛ potes dimittere granatū: ꝛ addere vini granati. ℥.j. ꝛ aromatiçeẜ cū sandalis citrinis. His factis si materiam eṽiandam cōphēderes: qḋ vis pbe ex solutiuis suprascriptis. deiñ fricationib⁹ vtere epithimatibus cōfectionibus: ꝛ alijs hꝫ: vt in pcedēti caplo tactū est: ꝛ idē dico ad sex rep non nālīū regimē: sed nutrimētū debet eē magis sanguis ingrossatiuū in quo casu Aui. lētes docet exhibere cū aceto: alijs vō cibarijs poni pōt sumac: aut gnatū vel berberis: aut pira vel citonia per frusta incisa Nos italici istum cibū lentium cuꝫ aceto non multū hēmus in vsu. sed si eo vti volueris fac sic: primo eas elixab ꝛ aquā pmā abijcias: postea debite decoquanẜ: ꝛ etiā eas aceto: ꝛ vino gnatoruꝫ: vel berberis vel aliquo similium aspergas.

¶ Si aūt sanguis fuerit aquosus per admixtionē flatis aquosi nō ita copiosa fiat flōmia: vt si sanguis sola quātitate peccaret: cetera fiāt vt in pcedētib⁹: eius tñ regimē magis ad siccū q̄ꝫ in alijs facias declinare: ꝛ ob hoc lactuca: ꝛ cucurbita nō sic sibi ꝯueniūt. ꝛ si vinū biberit cum aqua sibi limpheẜ in qua sit extictus calibs ¶ Et si añ flōmiam clistere recipe nollet facias sic. ℞. ca. ve. ꝛ M. j. flop vio. ꝛ buglose. añ. ʒ. ij. iuiubap: numero. xij. prunoruꝫ numero vj. tamarindorum. ℥. ß. ligritie. ʒ. j. ß. passularū. ʒ. ij. ß. ꝛ fiat decoctio de qua accipe. ℥. iij. ß. ꝛ in ea dissolue. ℥. j. māne vel cassie succi granatorum muçorum. ℥. ß. fiat pot⁹. Facta flōmia aliquē pbe ex syrupis suprascriptis. ¶ Quo facto si euacuare intēdis hanc pbe potionē. ℞. ca. ve. ꝛ M. j. thimi. ʒ. ij. alr. ℥. j. ß. çiçiberl. ℈. j. parū bulliāt: ꝛ fiat expressio: cui adde manne vel cassie: vt supra distemperate. ℥. j. ꝛ fiat potus.

¶ Si aūt sanguis fuerit multuꝫ grossus quātū ad lenitionē ꝛ flōmiā fiat vt supra. Facta igiẜ flōmia: qꝛ sanguis regriẜ subtilia⁰. ℞. sirupi acetosi simplicl. oximell simplicl añ. ℥. j. ß. aq̄ endi. aq̄ ca. ve. ysopi. añ. ℥. ij. clarificeẜ pro duabus vicib⁹: ꝛ aromatiçeẜ cum optimo cinamomo. sumat de isto quaẜ. ¶ Vel. ℞. aq̄ ca. ve. ℥. iiij. aq̄ cicoree: aq̄ endiuie. añ. ℥. ij. aceti. ℥. j. çuchari albi. ℥. iij. ß. fiat iulep pro tribus vicib⁹: ꝛ aromatiçeẜ cū optimo ciamomo. ¶ Hoc scō potionē tribue israscriptā. ℞. ca. ve. ysopi cuscute. añ. ℥. ß cicoree endiuie añ. quartā partē. m. j. passularū. ʒ. iij. ligritie. ʒ. ij. fiat decoctio de q̄. ℞. ℥. iij. ß. in qua infunde de turbit. ʒ. j. vel. ℈. iiij. çinçi. ℈. ß. parū clarefiāt: ꝛ fortis fiat expssio in qua dissolue cassie vel māne. ℥. j. mellis roß. ℥. j. ꝛ fiat pot⁹. ¶ Vel facias sic. ℞. turbit boni ꝛ electi. ʒ. ij. çinçi. ℈. j. salis gēme spice nardi añ. ʒ. ß. ca. ve. ℈. j. formenẜ pillule cū oximelle squillitico: quaruꝫ dosis sit. ʒ. j. vel. ℈. iiij. ¶ Vel. ℞. diafiniconis. ʒ. iij. çuccari albi quātum sufficit: ꝛ fiat bolus. In alijs vō tam in regimine sex rerū non naturalium q̄ꝫ medicinalium facias vt in caplo sinoche inflatiue dictum est.

¶ Tractat⁹ scōs de febrib⁹ colicis octo ꝯtinēs i se capla.

¶ De febre tertiana pura iterpolata: ꝛ ei⁹ cura . Cap. j.

De euidētiaꝫ febrium colericarum. Sciendū est ꝙ colera vt ponit Aui. pma primi. ca. de humorib⁹ est duplex: nālis. s. ꝛ nō nālis. Nālis vt cōiter diciẜ est humor purus q in sua dispōne nāli non mutat⁹ est calidus ꝛ siccus: in colore rubeus: in sapore amarus: in odore horridus: sanguinis spume assimilat⁹: p decoctionē supfluā ex scōa digōne pduct⁹. Non naturalis vō est duplex. s. pura ꝛ nō pura. Pura gñatur pp̄ter causam innaturali colera exñtē ipam extra nām ppriā extrahētē: ꝛ ex ista tertiana pura generaẜ. ¶ Non pura est duplex: qꝛ quedā per admixtionē flegmatis: ꝛ quedā per admixtionez melie. Prima vocaẜ nota vel famosa. Scōa vō minoris fame: ꝛ ex his tertiana nota gñaẜ de qua fiet mentio in sequētib⁹ caplis. ¶ Ex colra triplex gñaẜ feb. s. tertiana piodica que est febris ex colera extra veneas existēte pueniens: cuius est de tertio i tertiū ifirmū affligere. ¶ Cōtinua est febris pueniēs a colra intra veneas exñte non multum cordi ppinqua in qua: ꝛ si continue affligaẜ infirmus de tertio i tertiū manifesta pcipiẜ excrescētia q̄ de re ꝛ ꝯtinua pportionalr de colera cōiẜ nūcupaẜ. ¶ Causon ē fe. ex colra itra venas cordi ppinqs exñte pueniēs sicut in pulmone: stomacho: vel epate ꝛc̄. q̄ ꝯsiliẜ ꝯtinue egrū affligit: istarū aūt differētia infra deo duce patebit. ¶ Item tertiana piodica quedā est pura: ꝛ q̄dā non pura. De pura aūt sit pñs smo q̄ est fe. ex pura colera ex venās putrescēte puemēs. cui⁹ est de tertio in tertiū facē paroxismuꝫ qui citra. xiij. horam terminatur semp. ¶ Cuius signa sūt quia incipit cum horripilatione simili puncture acuum: frigus aūt si quideꝫ affuerit cū quodā admixto calore pcipiẜ. Calor aūt in breui ad extra expandiẜ ꝛ fit magnus: ꝛ intēsus valde: pp̄ter qḋ infirm⁹ angustiaẜ: ꝛ sitis causaẜ valida: ad tactū aūt sēties mordicationē caloris. Pulsus in pncipio paroxismi ē paru⁹ spissus ꝛ tardus notabilem nō hñs diuersitatē: in statu tñ est magn⁹ ꝛ velox. Urina ī colore ē ignea: aut ruffa vel citrina cū suba tenui hñs malū odorē. Et in hac fe. sepe fit alienatio: ꝛ vomitus colere qñq3: ꝛ silr fluxus vētris spontane⁹: ꝛ interdū sudor copiosus: qꝛ eius paroxism⁹ cū sudore sensibili ꝛ manifesto terminaẜ q vtplīmū in octo finiẜ horis: longior tñ duodecimā nō trāsit horā. Et h febris vtplīmū accidit in cōplonibus: etatibus: regionibus: tpibus calidis: ꝛ in his maxie qui regimine colre multiplicatiuo vtunẜ: ꝙ si eo tunc plres in hāc febrē tertianā inciderint infirmū ipam pati his signis vel ipsop pluribus apparentibus non dubitabis. Ma

¶ Quātū ad signa pnostica hec fe. in septimo finiẜ paroxismo: vt infra: ꝛ eius paroxismus in. xij. hora vl citra terminaẜ cū sudore. s. ꝛ ideo quāto afflictio fuerit minor ꝛ sudor copiosior ceteris paribus tāto magis feb. terminabitur: vñ ꝛ sudore copioso vel fluxu vētris spōtaneo fe. h in vno paroxismo sepe terminaẜ. Sed eius plixitateꝫ ex accidētiū seuitatē cōprehēdes in proximis. Nam si accidētia secūdo paroxismo fuerint fortiora. In tertio vō remissiora scias ipm finituram in quarto: qḋ sepissime accidit. Sed si in paroxismo septimo terminari debet in q̄rto egritudo erit in statu: ꝛ in q̄nto accidentia remitti incipiunt. Et qꝛ in hac feb. terribilia sunt accidentia semp talia pdicere memor esto: ꝙ si i tertio paroxismo flebothomiam vel aliud infirmo feceris: ꝛ non predixeris quartum paroxismum debere infirmum magis affligere: tunc in quarto dicent astantes flebothomiam tuam: vel aliud qḋ ante approximaueris infirmū interfecisse.

¶ His expeditis ad curam venio qd sit fiendū hora paroxismi. Primo est dicēdū vt infirmus vsq3 ad declinationem dormire non permittatur. In declinatione vō si dormierit ꝛ sudauerit bonum erit: ꝛ si in pncipio paroxismi nausea supuenerit cum aqua tepida ad vomendum irriteẜ cum modico aceti mixta. ¶ Vel facias sic. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. j. ß. aque tepide. ℥. v. misce ꝛ in potu tribue: deinde cum digito vel penna oleo intincta vomitū prouoca quo facto os cum aqua ordei collue. ¶ Cum autem calor incipit expandi cum leui fricatione iuuetur. nihil comedat neq3 bibat durante paroxismo vsq3 ad declinationē vel in fine status si fieri potest. Sed sepe sibi os cum aqua frigida lauet vel aliter sitim decipere procures cum çuccharo candi vel manuschristi: vel cum granis granatop vel cū sillibus. Et si eum a potatione abstinere nō vales da çuccharū roß cū aq̄ frigida boni fontis: vel simplr bullitā vel da çucchap vio. fluxu vētris non phibente: vel aquā ordei: aut çucchari vel aquā simplr coctam cum iulep rosarum vel violarum. vel cum iulep quod portari solebat de damasco facto cum aqua rosaruꝫ. ꝛ çuccharo taberçet. ¶ Sꝫ de hꝫ çuccaro rosa. in his febrib⁹: mi Antoni magliane veluti ꝛ practicātes iā fecerūt plurimi me redargues qui auctoritate sola ꝯtēti dicto Ras. 3°. almā. facilr acgescunt: qui ingt çuccharū roß. sto

maco humoribus repleto: si a ieiuno sumatur et bene masticetur cōfert quādo post ipsū aqua bibitur calida hi qui calorē et ardorē patiuntur nullo modo comedere debēt: et maxime si estas affuerit: calefacit.n. et siti inducit: hi eni propter hūc textū zuccharū ros. dare in feb. his execrabile putāt. Sed ne tuū animū credere his inducas. Scito zuccarū ros. secundum qd dixi modo exhibitū i hoc casu cōuenire: cū cosa que hāc feb. causat subtilis sit et valde intēsa: cuius ex causa sitis fit valde valida: ro. vo zuccarum et pcipue nouū modo quo supra datū colerā illam ingrossat et intēsionem eius remittit: sitim extinguit: et spūs coteperādo virtutem auget ex quo in hoc casu quāmaxime conuenire liquet. Et ad auctoritatem Ra. dic eum non de zucchararo ros. sed de melle ro. intellexisse qd vt pz calefacit: et sitim idu-cit: vt pz ex cōcordia quā noster videtur Symon ianuensis suis i sinonimis caplo de. G. S. De gelenabin inter Aui. 6°. cañ. et ipsum Rasis facit: vbi iquit illud trāslatoris vel scriptoris vitio, puenisse: et hoc ppter equocationē illius termini gelentabin: qr tam mel ro. qz zuccarū ro. idifferenter importat. alicui igitur auctoritati credere sine ratione i firmitas intellectus est. vt ille propriis dñs magister Blasius de Parma sepe dicebat. tu igitur i isto casu zuccharū rosa. exhibe. Vel facias sic. Rx. pserue vio. ℥. iij. buglos. boragi. et rosarū añ. ℥. j. manuschristi cum perlis. ℥. ij. ß. fragmētorum saphyri: smaragdi: rubini: granati: iacinti. añ ʒ. j. foliorū auri: numero. x. fiat mixtura et deauretur: de qua sumat infirmus ad quantitatē parue castanee pro vice: vel de ea bibat cum aqua loco zucchari rosati. Et vt plura facere videaris: et vt infirmus maiorē spem in medicinis habeat cum aquas suas bulire facis pone in eis. xij. vel. xx duca. In fine status si sudare incipit da. ℥. ij. vel. iij. vini albi subtilis mediocris fortitudinis limphati cū aq zucchari. Vel in isto casu sirupum sancti Ambrosij audacter exhibeas cū quo oēs infirmos in Mediolano curabat: et adhuc Mediolanēses tempore magni estus vtuntur eo cōiter: et appellāt ipm pistū vini: quod sic fit. Accipiūt parū milij a cortice supiori depilati qd pistum appellāt: et pedemōtani panicū: et decoq faciūt in aqua donec crepetur: qr cito decogitur: deinde de tali buliēte brodio accipiunt. verbi gra. ℥. iiij. et imponūt. ℥. ij. vini: et ita calidū bibūt: et mirabiliter sudorē puocat atq sitim extinguit: et si facias si libet: deinde eū leniter cooperiri facias: et cū aliqliter sudauerit absterge: et iterum magis sudabit.

Hec igitur fienda sunt hora paroxismi q finito eum ciba: et sit eius cibus ptisana facta de farina ordei non colata cū zuccharo vel panata cocta in brodio pulli parui alterato cum lactuca: cucurbita: portulaca: seminibus cōibus: vel aliquo similiū: sed qr salsa sunt facias primo vna bulitiōe bulire: et abiecta pma aqua in brodio postea ipsū decoq facias: vel comedat cucurbitas in simili brodio coctas alteratas cum agresta vel spinachias: aut boragines interdū. Cōueniūt etiā simula amidū auenatū: aut ordeatū: aut mica panis ter in aqua frigida lota: postea succi arancij: vel granati: aut citri: vel alicuius huiusmodi abstersa sup quam parum zucchari pulueriçetur. Et si ad exhibitionē carniū deueneris: quod tñ regulariter operādo: et cōstante virtute fieri nō debet: pulli sint parui: vel carnes edine vel parue auicule in rubis degentes: vel fasiani: vel perdices iuuenes alterate cum lactuca cucurbita: vel seminibus cōmunibus agresta succi granati berberis vel aliquo similiū: et si contusū fiat: abijciatur pinguedo et si cogamur oua dare sint in aqua cocta et tremētia: et alterentur cum agresta succo limonū: vel aliquo tali: et si vis magis frigida facere p horā anteq decoquantur frāgantur et in aqua frigida pijciantur quas sepe mutes: vel pone ea in aqua acetose vel rosarum. Item aliter pullum poteris decoqui facere: vt pmo elixetur in brodio supra alterato et non pmittatur totaliter decoqui: deinde ponatur in vetru in quo cōplete decoquatur: postea calidus mēbratim incidatur: et paucissimo cinamomo cum panno salis: deinde aqua rosa. succo arancij limonis acetositate citri vel consimili aspergatur: et si parum addatur zucchari erit gustui sapidior: et hic sapor a sacerdotibus aqua benedicta nuncupatur. Vel facias sic: et est cibus vltramontanorū et theutonicorum magis qz italicorum: decoque brodiū cum pullo alterato vt supra deinde membratim diuisus aliqualiter assetur: deinde contūde amigdalas quas in brodio pulli: et aliquo succorum tactorum distempera: et in eis immerge pullum illum membratim incisum. Et si vis facere more theutonicorum decoque oua dura: et illa per medium scissa in illis amigdalis contusis immerge. nam si eis dederis oua mollia in ipsorum stomachis corrumpētur: quia stomachos habent strutionum. Item si infirmus tuus bolos duos vel tres comederet lactuce: vna bulitione bulite cum modico agreste vel aceti medie fortitudinis multum pdest: et in prima mensa: quandoq recipere pōt quatuor pruna damascena depilata: et in aq frigida posita pauco aspersa zuccharo. Ex pdictis igitur elige qd infirmo tuo familiarius videatur: ac sibi magis cōueniens: et fac vt in pncipio vniuersali grossius cibetur seu dietetur: qz in augmēto vel statu. Et hec gradatim facies secundum q statum magis vel minus remotum comprehēdes: et memor esto virtutem examinare nunquid sufficiat

De potu abstineat a vino etate et alijs huiusmodi consentientibus. Et si vinum volumus exhibere sit albū aqueum vel rubeū clarum. et sit potius aqua vino limphata qz vinum aqua limphatum. De aere: aerem inhabitet frigidum et humidum alteratum cum folijs salicis populi violarum rosa. et similibus: et aspergatur camera aqua: et aceto: et sit aqua in pportiōe dupla ad acetū: et camera substerni potest ex herbis prati cum suis floribus bñ redolētibus: et si vis vt oia magis redoleant: cameram aspergere cū aqua ros. et aceto in qbus ponantur sandali rubei et muscatellini. Et ad modū Aui. habeas calata in qbus habeas pira et poma redolentia per frusta incisa: vel illos fructus cū aqua ros. cū pauco aceti: et sandalis citrinis admixta irrora: et calata per cameram loca: alterāt eni aerē ipmq bñ redolentem efficiūt. non iaceat sup plumas: sz super mataratio coctone pleno: vel sub linteamine ponatur coopertura de tela coctone plena: dupla vel tripla secundum q tibi videbitur. Quies huic infirmo puenit atq gaudium temperatum. nam ira: furor et tristia: omnino vitanda sunt. Similiter et coitus. Semper paroxismus occurrat emissis superfluitatibus omnibus: et cibetur semp per quatuor horas ante paroxismum: et si natura supfluitates non emitteret: facias vt statim te docebo.

His expeditis ad medicinalia condescendo: Tēpore q quietis si infirmus constipatus fuerit tale sibi prebe clistere. Rx. malue blitis matrum violarum añ. m. j. iuiubarū sebesten liquiritie añ. m. ß. fiat decoctio: de qua accipe lib. j. ß. in qua dissolue cassie pulueris zucchari añ ℥. j. olei viola. ℥. iij. salis triti parum: et fiat clistere. Vel loco decoctionis suprascripte: accipe lib. j. ß. istius: vt. Rx. malue blitis mercurialis spinachiarum: masti. viol. ordei añ. m. j. fiat decoctio. vel decoctionis suprascripte. accipe lib. j. ß. in qua dissolue succi ficle vel mercu. ℥. j. olei violati. ℥. iij. et salis triti parum: et fiat clistere. Vel. Rx. pulli brodiū. lib. v. in quo buliant suprascripte res: et fiat decoctio de q accipe li. j. ß. cū cassia et oleo vio. vt supra fiat clistē: q isti iudei ribaldi maxime vtuntur in istis ptibus. Et si infirmus tuus citius per os qz per clistere recipe vellet sibi tale prebe lenitiuum. Rx. florum lupullorū. m. j. prunorū numero vi. tamarindorū. ℥. ß. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iij. ß. i qua dissolue cassie: aut manne. ʒ. x. syrupi violati. ℥. j. et fiat potus. Vel facias sic. sicut dicit Aui. de mucillagine psilij. vt. Rx. prunorū. ℥. j. tamarindorū. ℥. ß. violarū florū lupullorū capil. vener. añ. quartā partē vnius. m. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iij. ß. qua inpone mucillaginis psi-

ad phigenda

aq. zuchari rosati

s. Ambrosij

iij syrupi viol. añ. ℥. ß. ⁊ fiat potus.
¶ Uel exhibe. ℥. iij. ß. aque fructuū descriptione mesue in qua dissolue cassie vel manne. ʒ. x. vl'. ℥. j. ß. ¶ Uel facias sic. ℞. prunorū. ℥. j. tamaridorū. ℥. ß. violarū lupullorum. añ. ʒ. vj. ⁊ fiat decoctio que cū zucharo ad modum syrupi dulcoref. de q̄ syrupo accipe postea. ℥. iiij. ⁊ dissolue in eo manne: vl' cassie. ℥. j. dyaprunis nico. sine scamonea. ʒ. iij. ⁊ fiat potus. ¶ Et positionē recipere non vellet in forma boli sic potes facere. ℞. dyaprunis nō scamoneati. ʒ. vj. vel. ℥. j. zucchari albi quantū sufficit: ⁊ fiat bolus qui deauref. ¶ Uel. ℞. manne. ʒ. x. vel. ℥. j. ß. ⁊ eā tere aliqualiter cū zuccharo rosa. vel conserua viola. fiet bolus ⁊ deauref. ¶ Uel in forma pillularum facias sic. ℞. aloes epatici. ℥. ß. myrrhe crociana. ʒ. ij. lauetur aloes ⁊ myrrha cum aqua rosata. deinde cum succo rosarū fiant pillule. de quib⁹ da. ℈. ij. vel. ʒ. j.
¶ Sed si a pncipio minoratiuū propriū propter materie furiositatē: aut ipsius multitudinē exhibere volueris facias sic. ℞. florum violarū: capil'. veneris lupullorū. añ. m. ß iuiubarū numero. x. sebesten: ligritie rase. añ. ʒ. iij. fiat decoctio de qua sume. ℥. iiij. ß. in qua dissolue cassie vel manne. ℥. j. electuarij de succo ros. ʒ. ij. vel ɔfectionis de manna. ʒ. j. ß. syrupi viola. ℥. j. fiat potus. ¶ Uel facias sic. ℞. reubarbari electi. ʒ. ij. spice nardi grana. vj. infunde in aque lactis caprarum vel aque endiuie. ℥. iij. vini odoriferi parum: ⁊ per decem horas in infusione permaneant: deinde fortis fiat expressio: cui etiā adde cassie vel manne dissolute cum aqua lactis: vel decoctione supra scripta. ℥. j. ⁊ syrupi violati. ℥. j. ⁊ fiat potus. ¶ Uel exhibe infusionem mirabol'. citri. quā sic facias. ℞. corticum mirabo. citrinor. ℥. j. infundanf in aqua lacti cū modico mellis: ⁊ per diem in infusiōe pmaneāt: deiñ fortis fiat expssio: cui adde cassie vel manne dissolute cū decoctōe suprascripta. ℥. j. ⁊ fiat potus. ¶ Nec in pncipio talia pbere solutiua ē ɔ̄ Aui. pma quarti. c. de cura tertiane pure. ibi. Et tu nō auscultes ⁊c. Et q2 si pcipiat ibi talia solutiua fortia in pn. nō esse exhibēda subiūgit: nisi tū ppter illud q̄ dicimus. s. in cura febrium putridarū in gñali vbi snial'r vult q̄ si materia fuerit furiosa aut plurima: tunc audacter aliqd ex istis solutiuis possumus exhibere: q̄d facias si tibi opportunū videaf: ⁊ tu vide ibi. ¶ In forma aūt boli sic posses facere. ℞. electuarij succi ros. ʒ. iij. zucchari albi quātū sufficit: ⁊ fiat bolus ⁊ deauretur: ⁊ si fuerit in forma solida. vt cōiter fit in istis partib⁹. ʒ. iij. vel. ℥. ß. ꝑm operationē: quā scis ipsum facere. ¶ Uel accipe de cōfectiōe manne. ʒ. ij. ß. ⁊ cū zuccharo fiat bol⁹ ⁊ deauref.
¶ Hoc facto scilicet exhibito lenitiuo: aut minoratiuo si videris sanguinem peccare vsq3 ad tertium paroxismum minue. vt Auicenna docet: ⁊ nō cures de Almansore in hoc casu: si in hoc casu facta prohibeaf flebotomia: quia ipse respicit essentiā materie ⁊ non multitudinem: cuius mundificatio fit melius cum tamarindis ⁊ mirabolanis: vt ipse docet q̄ aliter. Aui. aūt duo ɔsiderat. pmo dispositionē materie que leuif inflāmaf. ideo non ɔcessit in pncipio mirabo. sed tamarindos q plus extinguūt q̄ mūdificant in cōparatiōe ad mirabo. Secūdo ɔsiderat multitudinē materie q̄ melius ceteris parib⁹ ⁊ facilius p flebotomiā educif q̄ aliter. ideo ipam fieri pcipit. Si igif dominiū colere aut eius acuitatē nō timueris ppter subtractionē sanguinis q colere frenū existit audacf facias minutionē: ⁊ si bn̄ inspexeris hoc voluit Aui. caplo de cura febriū putridorū in gñali illo. §. Et oportet vt obserues ⁊c. ibi enim vult q̄ si materia fuerit admixta sanguini q̄ tunc flebotomia fit cōueniens: attende tamē virtutē ⁊ alias sepe dictas ɔditiones. ¶ Nec in quacūq3 tertiana sic p sumptuose fieri facias flebotomiā. primo quia humores subtiliat: ipsos fluere facit: vt Aui. 4ª pmi. caplo de flebotomia ideo in feb. vehemētis inflāmationis eam ꝓhibet. Secūdo flōmia euacuat venas: vt ibi ponit Aui. q̄ euacuate humores exn̄tes ex venas attrahūt ad intra. ⁊ sic ex interpolata fieri pōt ɔtinua: q̄d sepissime accidit. Nā plurimi medicor cū3 ad tertianariū peruenit iuuenē alia sine ɔsidaratione flōmiam iubēt: quare bon⁹ homo ex tertiana periodica ad tertianā ɔtinuā trāsiens sepe morif. Sane igif ɔsideres anteq̄ flebotomiā fieri facias: quā si fieri iudicaueris incide basilicā dextrā. si magis ab epate ⁊ in inferioribus q̄ris euacuationem ⁊ si magis a corde ⁊ a toto corpore incide medianā q̄ si etate ꝓhibēte vel alio flōmiam facere nequis vētosas sup nates cū scarificatiōe iubeas apponi. Et esto memor semp in die qetis talia facere.
¶ His factis si nā ad supfluitates expellēdū nō mouetur: iuua eam cū aliquo clisteri suprascripto: deinde tale pbe digestiuū. ℞. sirupi acetosi simplici. ℥. j. ß. vel oxiçacare tantundē aq̄ çucchari. ℥. iij. misce p vna vice: ⁊ da in potu mane: si distās fuerit a pncipio paroxismi per tres horas ad min⁹: ⁊ si nō: expecta post paroxismū ⁊ poteri loco aq̄ çuccari ponere aquā endi. ℥. ij. aq̄ buglose vel absinthij: vbi magis q̄ris stomachi cōfortationē. ℥. j. ¶ Et si magis delicate facere vis. ℞. sirupi acetosi simplicis vel' oxiçacare. ℥. iij. ß. aq̄ çucchari. ʒ. vj. vel aq̄ endiuie. ℥. iij. aq̄ absinthij. ℥. ij. clarificef. p duab⁹ vicib⁹: ⁊ si stomacū frigidū habuerit aromatiça cū modico cinamomi: ⁊ si mām magis respicis aromatiçef cū sandalis muscatellinis: de isto sirupo tātū prebeas donec tibi mā digesta videaf. ¶ Uel talē poteris facere sirupum magistralem: vt. ℞. florū boraginis buglo. ro. ru. añ. m. ß. violarū lactucarū foliorum papaueri albi: endi. scariole añ. m. j. se. endi. se. lactuce añ ℥. ß. quatuor se. coium frigidor añ. ʒ. vj. ⁊ fiat dococtio cū lib. j. çucchari aceti. ℥. iij. ⁊ vini granator. ℥. j. ⁊ fiat sirupus de quo si lōgus fuerit prebe. ℥. iij. ß. p vice: ⁊ si fuerit debite coct⁹ da. ℥. ij. cū aqua endi. ⁊ potes ipm cū sandalis aromatiçare si volueris. ¶ Digesta materia si natura crisim tētat: vel tentasset vel tētaturam fore putares: sine eā ⁊ in die quietis ante crisim si vēter constipatus fuerit cū aliquo pcede ex clisteribus suprascriptis: vel cū supposi torio cōi facto ex melle ⁊ sale. Sed si iudicares ante crisi3 fore bonum mām euacuare: q2 si mā digesta foret ⁊ nō pciperes aliūde nām crisim tentare seu facere posse: ex suprascriptis solutiuis elige tibi vnum. ¶ S3 si natura crisim tētauerit: nec eam facere posset: sed ipam incomplete faceret siue facere pciperes iuua ipsam: q2 si per sudore3 leuib⁹ intēde fricationibus: vel exhibe vinū albū subtile debite limphatū: da sirupu3 sancti Ambro. supius descriptū: est eni mirabile in hoc casu. ¶ Si per vrinā iuua exhibēdo. ℥. iij. decoctionis quatuor seminū frigidor cōiu3 ℥. j. aque feniculi. ¶ Et si p vomitu3 cū aqua cal'a ⁊ aceto vel sirupo acetoso: vt deiñ est supra. ¶ Si per fluxum sanguinis narium ipsum facias res rubeas intueri vel aliqd leuiter pungēs naribus immitte: vel instrumētū q̄d fit cū setis porci: vel nasum aliqualif cū manib⁹ frica. aut collū leuiter stringas. ¶ Si vero per fluxum ventris fecerit: ⁊ diminute ipm per illam diē dimitte quiescere: deide vnū ex suprascriptis solutiuis tibi elige: q̄d infirmo exhibeas ¶ Esto tamē memor q̄ melius est subsistere infra q̄ exq site euacuare: sed hic vnum scito q̄ in isto tractatu doses ponam: prout eis cōmuniter vtor: ⁊ deo dante mihi semper bene succedit: tu autem cōsidera virtutem: etate3: regionem: cōsuetudinem: ⁊ ꝑm hoc dosim augere vel diminuere potes. ¶ Post aūt completa3 crisim si vrina tincta remāserit epthima epar hoc leui epitimate. ℞. aque endiuie. ℥. iiij. aque cucurbite: aque lactuce añ. ℥. ij. ß. sādal'. rubeor. ʒ. ij. ß. spodij. ʒ. ß. cāfore gra. iiij. ⁊ ꝗ̄si vrina remāserit inflammata misce: ⁊ fiat epitima: quod ante cibum emissis super fluitatibus ponatur super epar. Caue tamē ne sit nimis intense frigiditatis actualiter. ¶ Item in isto casu exhibe vnum bolum confectōis triasandalor descriptione nicolai per tres horas ante cibu3 vel ad minus duas: ⁊ extincta aliqualiter inflāmatiōe loco triasandalorū

dare potes vnum bolum diarodon abbatis. amota feb. memor esto infirmū per aliquot dies regere: ac si itra tps foret sue egritudinis paulati ꝛ gradati ipm ad ipsā reducēdo ꝯsuetudinē. Et hͦ de tertiana pura.

¶De significationib⁹ tertiane nō pure. Cap. ij.

Tertiana nō pura iterpolata ē febris a colera non pura extra venas putrescente prouemens / cuius est de tertio in tertium infirmum affligeret cuiusq; paroxismus ad triginta vsq; horas nonnunq̄ prolongatur. ¶Pro quo nota sicut multiplex est colera non pura / ita multiplicem tertianam non puram esse contingit. Nam sicut dicebatur colera non pura quedam generatur ex admixtione flegmatis / quedam ex admixtione melancolie / Prima vocatur famosa / ꝛ est duplex: quedam citrina: ꝛ generatur per flegmatis aquosi subtilis admixtionem / ꝛ quedam vitellina / que generatur per admixtionem flegmatis grossi: ꝛ est vitellis ouorum similis / Secunda vocatur minoris fame que similiter est duplex respectu sue generationis: quia quedam est cum colera in se aduritur / ꝛ remanet cinericitas in ipsa / ꝛ fit vna colera per admixtionem melancolie in se genite / Alia vero fit vt melancolia cum ea misceatur: ꝛ fit vna colera per admixtionem melancolie ab extra venientis / Ex his duabus coleris scilicet famosa ꝛ minoris fame generatur tertiana non pura seu non vera que tertiana nota communiter appellatur: ꝛ hoc ſm materie diuersitatem curam diuersam recipit / Item ex vitellina per adustionem generatur prassina ex qua per adustionem vlteriorem generatur eruginosa. Et si a contradictione defendi posset ex his duabus febribus posse generari: quia tamen auctores volunt q̄ per eorum malignitatem non tamdiu morentur in corpore q̄ febrem causare possunt alias de his non faciam mentionem. ¶Signa igitur tertiane note seu non pure sunt: quia incipit cum horripilatione sicut ꝛ pura: sed magis in ea reperitur frigus: nec ita cito calor expanditur ad extra: ꝛ est magis minus ceteris paribus: q̄ in alijs, propter quod non tantum infirmus angustiatur / nec fit sitis ita valida / Et si infirmum tetigeris / nō tamen senties in manu mordicationem caloris / ꝛ fortasse incipit sine rigore ꝛ sine horripilatione / vt inquit Auicē. cuius causa potest esse tarditas vel debilitas motus materie: ꝛ in principio paroxismi pulsus non est ita spissus: vt in pura: aliquam tamen inuenies in eo diuersitatem. In statu autem non est ita velox nec ita equalis. Urina autem est citrina vel subrubea cum substantia mediocri. paroxismus est longior q̄ in pura: ꝛ vt plurimū non eradicatur cum sudore copioso: quod propter materie accidit grossitiem: vt inquit Auicenna. ꝛ patiēs ex potu aque frigide plurimum sentit grauitatem in capite: quod non fit in pura: immo in ea ex potu aque frigide humectatur corpus: ꝛ quandoq; sudat. Cuius causa est: quia aqua propt materie subtilitatem ad cutim perueniens calefit: ꝛ conuertitur in vaporem. In non pura autem cum materia sit grossa: grossiores generantur in ea vapores: qui propter opilationem venarum ꝛ pororum ad caput ascēdunt: ibiq; retinentur: ꝛ ad humoris naturam conuertūtur: quare grauitas sentitur plurima: ꝛ isto modo dictū Auicen. interpretatur. ¶Sed ego aliter dicerem: vt videlicet ex potu aque frigide in pura tertiana procedit in corpore humectatio: aut sudor propter causam dictā: quod tamen supple non fit in tertiana nota propter grossitudinem ꝛ materie rebellionem: vt conuertatur in sudorem: ꝛ subiungens tertiane non pure ait q̄ in ipsa inuenit grauitas plurima in capite quanta supple non reperitur in pura: cuius causa sunt vapores grossiores ꝛ cetera prout ante statim dictum est: ꝛ sic in signis distinguentibus inter puram ꝛ non puram est quod in non pura reperitur grauitas in capite quāta in pura non reperitur. Item in non pura augmentum non est equale: ꝛ intelligatur tam de vniuersali q̄ de particulari: ꝛ hoc ex materie diuersitate ꝛ eterogeneitate venit: ex quo consimiliter prouenit paroxismorū inequalitas: qđ in pura non fit. Et si in ea hoc contingeret longitudinem denunciat egritudinis: ꝛ maxime si tempus: regio: et etas: regimen preteritum et cetera ad frigiditatem declinauerint: ꝛ prolongatur quādoq; vsq; ad horas triginta: et tanto a pura declinat quāto paroxismus duodecimam horam excedit.

Pronostica. Et vt te ad pronostica signa deducam ex quibus inter istas tertianas non puras noscas differentias. Scias q̄ hec febris durat quandoq; per sex menses: ꝛ maxime si venerit in autumno. Et si vis ad noticiam materie hanc febrē causantis deuenire considera complexionem: etatem: habitudinem: regionem: tempus anni: aerē: regimen precedens rigorem ꝛ paroxismi durabilitatem: sudorem: vomitum: vrinam: egestiones. His autem diligenter consideratis scias quantum hec febris elongauerit a pura. Si enim videris rigorem cum magna velut acuum punctione non multum durantem: paroxismum inter terminū duodecim horarum stantem sudorem copiosum vrinam subtilem igneam: egestiones liquidas satis, non nimis citrinas cum quo etas: regio: complexio: habitudo: tempus anni: aer: ꝛ regimen precedens ad calidum ꝛ siccū declinat. His omnibus simul concurrentibus vel ex his pluribus hanc esse tertianam puram non dubitabis. Et ideo diligenter consideratis his scies quantum non pura distat ab ista. nam si rigor cum pauca fuerit punctione ꝛ frigus paroxismus longus terminum duodecim horarum excedens paucus sudor vel nullus. Urina non multum ignea substantie mediocris: egestiones magis tincte vomitus colere citrine vel vitelline. Et si cum hoc complexio: etas: habitudo: regio: tempus: ꝛ aer fuerint calida ꝛ sicca: regimen vͦ preteritum ad frigidum ꝛ humidum declinans: ꝛ per consequens magis flegmatis generatiuum: hanc febrē a colera non para prouenire veraciter videbis. Et si ex colera citrina vel vitellina prouenerit paroxismus magis hora flegmatis euenerit: ꝛ quāto frigus si cum rigore incepit longus fuerit minorq; sudoris copia paroxismus longior. Urina non ita ignea et magis grossa ꝛ egestiones magis mucillaginose: tanto hanc a tertiana pura elongari iudicabis: ꝛ per cōsequēs de colera magis grossa generabitur: q̄ de vitellina. Naꝫ si generatur ex colera citrina minus ceteris parib⁹ a pura distabit: q̄ si generatur ex colera vitellina: ꝛ de hoc vomitus si tibi affuerit tibi magnum prestabit iudicium. ¶Si autem hec febris ex colera minoris fame prouenerit: vt dictum est: dupliciter fieri potest: aut per admixtionem melancolie per adustionē ipsiusmet colere in ea genite: aut per admixtionem melancolie que eidem desoris accessit. Et in hoc etiam sunt suprascripta diligenter consideranda: quia si vsus fuerit regimine melancolie generatiuo vt leguminibus: caulibus bene coctis: caseo bene duro: carnibus bouinis: et similibus ꝛ cetera: vel regimine calido et sicco: cuius causa verisimiliter colera in se aduri potuit: vt sunt piper: allium: cepe ꝛ porri: ꝛ similia: regio calida ꝛ sicca: tempus calm ꝛ siccū fuerintq; vomitus ꝛ egestiones magis melancolice: vrina subtilis versus quādam tendens obscuritatē: ꝛ paroxismus magis versus horam melancolie venire tardauerit: ꝛ si cum hoc quasi frigus purum sentiatur cum aliquali dentiū commotione: ꝛ in principio paroxismi quādam habere videtur in ossibus confractionem hāc esse tertianā minoris fame ex colera prouenientem poteris affirmare: quod iuuabit pulsus duricies: que ceteris paribus magis i ista q̄ i alijs esse debet. Et si flebotomiā fieri feceris multū sanguis iuuabit īspectio i iudicādo: qđ ꝛ somnia facient: si magis sup melācoliā q̄ colerā q̄ flegma significauerint. ¶Et ex his patet istarum febr.

differentia. nam si prouenerit a colera nota per adustionem in seipsa erit in omnibus pure tertiane satis propinqua: sed facilius irascitur: et maxime tempore paroxismi: imo quandoque fit maniacus. Et si fit ex colera per admixtionem melancolie prouenientis ab extra non sic irascitur: sed est magis tristis et timidus etc. Ex quibus omnibus patet quid de omnibus his febribus habeas pronosticari. nam cum tertiana pura .xiiij. non pertransit diem. Et tertiana nota ex colera per admixtionem melancolie in se genite magis appropinquet ceteris paribus citius eam ceteris terminaturam iudicabis: et post ipsam prouenientem ex colera per admixtionem melancolie ab extra prouenientes: deinde ex colera citrina: et vltimo ex colera vitellina: que per sex menses durat sepe et forsan quod ceteris paribus a colera proueniens per admixtionem melancolie longius durat quam ex colera citrina cum melancolia fit magis resolutioni rebellis quam flegma: vt patet intuenti. Sed tertiana quecunque sit illa si errorem non commiseris: infirmum semper ad bonum finem deducet: ex errore in alias sepe deducitur egritudines: quia interdum ad quartanam in quam ex colera minoris fame tertiana proueniens facillime transit: et interdum ad continuam ex qua vtplurimum infirmus moritur: et cum ex errore tuo causa huius mortis existas: et si non in hoc seculo: in alio tamen reddes rationem. Non enim tam nobilis animalis veluti est homo cure onus assumere debes: nisi in egritudinibus ipsis causisque ipsarum fueris ad plenum certificatus Et hec de signis tertiane non pure etc.

De cura tertiane note prouenientis ex colera per admixtionem melancolie in se genite. Cap. iij.

Cum tertiana nota ex colera per admixtionem melancolie in se genite magis pure appropinquet quam alia. Ipsius prius curam presentibus annotabo. In hac igitur tam tempore paroxismi quam alijs fiendum est: vt in tertiana pura fiebat: sed facias omnia magis ad humidum declinare quam in illa: in suisque medicinalibus sint equaliter melancolia respicientia exhibenda: quare exhibitis lenitiuis factaque si opus fuerit flobotomia: pro digestione materie facias sic. ℞. syrupi aceto. simplicis: syrupi viola. ana. ℥.i.ß. aque zuccari ℥.vj. vel aque buglose: aque endiu. aque viol. ana. ℥.ij. misce et clarifica pro duabus vicibus. Vel facias sic. ℞. aque buglose. aque viol. aque ros. aque endi. ana. ℥.iij. aque fumi ter. ℥.i. zuccari albi. ℥.v. fiat iulep bene clarum aromatisatum cum sandalis citrinis: et detur in tribus aut quattuor vicibus. Et si vis facere syrupum magistralem facias sic ℞. florum viol. boraginis: buglose rosarum rube. endiuie: scariole: lactuce ana. ℳ.i. quattuor seminum frigidorum communium ana. ℥.i. scolopendrie. ℳ.i.ß. succi boraginis: succi pomorum redolentium acetosorum ana. ℥.iij. succi fumiter. ℥.i.ß. bulliant omnia simul in lib. vj. aque vsque ad consumptionem tertie partis: et cum lib. iij. zuccari: fiat syrupus. addendo aceti squilitici. ℥.iij. et clarificatus tantum de quo quaque quod ad spissitudinem syruporum deueniat: de quo postea accipe. ℥.i.ß. aque zuccari. ℥.iij. vel aque endi. et fumi ter. ana. ℥.i.ß. misce pro vna vice. Digesta materia cum ista euacuetur potione: vt ℞. reubarba. ℈.iiij. spice gra. vj. infundantur in aqua lactis: et modico vini in mane in sero: aut fortis fiat expressio: cui adde manne vel cassie. ℥.i. dissolute cum aliquali decoctione ex tactis in cura tertiane pure: et in ista decoctione adde parum epithimi: et ipone. ℈.iiij. confectionis hamech: et ℥.i.ß. syrupi vio. et fac potum. Vel facias sic. ℞. corticum mirab. indorum. ʒ.vj. infunde in aqua lactis caprarum et modico mellis: et stent in infusione per horas duodecim ad minus: deinde parum calefiant: et fortis fiat expressio cui adde reubarbari infusi: vt supra. ʒ.i. cassie vel manne dissolute in aqua lactis vel decoctione aliqua ex predictis. ʒ. vj. syrupi viol. ℥.i. et fiat potus. Vel facias sic. ℞. electuarij de succo ro. confectionis amech. ana. ʒ.i.ß. dissolue cum aqua lactis addendo. ℥.i. syrupi viol. et fiat potus: vel cum eis misce zuccarum et fiat bolus qui deauretur. Vel in forma pillularum. ℞. pillularum de reubar. pillularum inda. vel de lapide lazuli ana. ʒ.ß. fiant pillule. vij. Et si in principio maniam fore multam aut furiosam comprehenderis minora eam in fine vero egritudinis de epithimatibus fricationibus: ac alijs huiusmodi facut in cura tertiane pure dictum est. Et hec de cura tertiane note ex colera per admixtionem melancolie in se genite prouenientis.

De cura tertiane prouenientis a colera per admixtionem melancolie prouenientis ab extra. Cap. iiij.

Si autem tertiana peruenerit a colera per admixtionem melancolie prouenientis ab extra totum regimen declinet ad minus frigidum: et aliqualiter ad magis humidum quam in tertiana pura: et in isto casu fricationes fortiores quam in illa facere debes. Et si clisteria posueris loco olei viol. pone re poteris oleum com. Vel facias sic. ℞. ordei mercurialis blitis malue: foliorum viol. spinachie boragi. ana. ℳ.i. fiat decoctio. de qua accipe li. i.ß. in qua dissoluantur cassie pulueris zuccari ana. ℥.i. olei com. ℥.iij. salis com. triti. ʒ.i.ß. et aliqui addunt vitellos duos ouorum: et fiat clistere. Vel facias suppositorium ex melle et sale gemme vel puluere vere simplicis galie. Et si aliquid lenitiuum per os exhibere volueris fiat vt tactum est in tertiana pura. Et si a principio propter causam sepe dictam ad minoratiuum proprium te venire oportet: exhibe ex solutiuis in presenti capitulo scriptis quod volueris. Et si volueris materiam digerere facias sic. ℞. syrupi vio. ℥.ij. syrupi acet. simplicis. ℥.i. aque buglose: aque endi. ana. ℥.iij. misce et clarifica pro duabus vicibus. Vel facias sic. ℞. aque vio. aque buglose: aque fumiter. aque endiuie ana. ℥.iiij. aque decoctionis epithimi. ℥.iiij.ß. zuccari albi. ℥.viij. aceti. ℥.i. fiat iulep clarificatum pro quattuor vicibus. Et si ad hanc intentionem syrupum magistralem facere volueris. ℞. melisse scolopen. endiu. scariole: florum buglose: boraginis viola. ana. ℳ.i. radicum fenicu. petrosilij. ana. ʒ.i.ß. liquiritie rase. passularum ana. ℥.i. fiat decoctio et cum li. i. suc. et aceti. ℥.iij. et fiat syrupus debite coctus de quo accipiet. ℥.i.ß. aque end. aque buglo. ana. ℥.i.ß. vel aque zuccari. ℥.iij. misce pro vna vice. Digesta materia euacuetur: cum aliquo solutiuo ex scriptis in precedenti capitulo. Amota feb. per vnam horam et dimidiam ante pastum accipiat bolum vnum diarodon abba. Vel accipe specierum triasandal. specierum diarodon abba. specierum electuarij de gemmis ana. ℈.iiij. zuccari albi. lib. ß. fiat confectio in morsellis cum aqua ro. de quibus da ei vnum bolum: vt supra. In epithimatibus: et alijs si opus fuerit fac vt in tertiana pura.

De cura tertiane prouenientis a colera citrina: et est parum rubea. Capitulum. v.

Si autem a colera citrina peruenerit facias vt in primo capitulo tactum est: non tamen requiritur vt regimen ad tantum gradum frigiditatis perueniat: vt in tertiana pura dictum est sed magis ad siccum declinare facias: et secundum quod ipsam magis videbis a pura declinare versus principium grossiori vtaris dieta: vt vsque ad statum sufficere possit. In tempore paroxismi obseruetur regimen quo supra. Sed vt calor ad extra citius expandatur facias fieri fricationes fortiores. Quantum vero ad medicinalia posses vti in suis clisteribus yerepi. ℥.ß. Et si per os lenire volueris. ℞. florum vio. boraginis: buglo. et ysopi ana. ℳ.i. liquirit. passul. ana. ʒ.ß. iuiuba. prunorum ana. numero. ix. tamarindorum. ℥.i. fiat decoctio de qua accipe. ℥.iij.ß. in qua dissolue cassie vel manne. ʒ.x. mellis ros. ℥.i. et fiat potus. Et si sit a principio necesse materiam minorare. ℞. decoctionis suprascripte. ℥.iij.ß. manne vel cassie. ℥.i. electuarij indi vel diafiniconis. ʒ.ij.ß. mellis rosa. ℥.i. et fiat potus. Et si maior fuerit impuritas. ℞. decoctionis suprascripte. ℥.iiij.ß. turbith electi. ℈. iiij. zinzib. ℈.ß. bulliant parum: deinde colentur faciendo fortem expressionem: et in colatura adde cassie mellis ros. ana. ℥.i. et fiat potus. Hoc a principio facto de flobotomia facias vt exigit necessitas: et dum materiam digeris vtere enemate si

opus fuerit. Materia aūt sic digeraꝭ. ℞. syrupi aceto/ si simplicis. ℥. ij. mell'ro. colati. ℥. i. aq absinthij: aq buglo se: aq endi. aā. ℥. ij. misce. Pro duab⁹ vicib⁹ clarificeꝭ aro matizādo cū cinamomo. Et si materia magis impura videaꝭ tibi. ℞. oximellis simplicis. ℥. iij. ꝛ misce cū aquis suprascriptis vel syrupi de endiuia. ℥. ij. mellis rosa. ℥. i. Et si ad hāc intētionē facere volueris syrupum magi stralem. ℞. endiuie scariole: lactuce scolopē. ysopi dian tos: cicoree aā. ℳ. i. radicis feniculi. ℥. ij. ß. radicum apij ℥. i. ß. ꝛ fiat decoctio cū lib. i. ß. zuccari: ꝛ. ℥. iiij. aceti: fiat sy rupus aromatizat⁹ cū cinamomo: de quo cū aqua zucca ri vel cū aquis suprascriptis pone. ℥. i. ß. p vice. Dige sta mā aliquā p̄be potiōem ex his imediate descriptis: vel in forma boli. ℞. electuarij indi vel diafini. ʒ. iij. zucca ri al. q̄tū sufficit: ꝛ fiat bolus qui deaureꝭ. Uel in forma pillula℞. ℞. pillularum aggregatiua℞ ℳesue ex intētio ne nr̄a ʒ. ʒ. i. ꝛ fiāt pillule. v. Amota flāma ꝛ extincta feb. vtere diarodon abbatis. Et hec de cura tertiane proue niens a colera citrina ꝛc.

De cura tertiane p̄uenientis a co℞a vitellina. Cap. vj.

In cura tertiane p̄uenientis a colera vitellina regi men nō sic declinet ad fridū ꝛ humidū: vt in alijs. ꝛ ideo cucurbita ꝛ lactuca ꝛ silia nō sic cōueniunt: tēpore autē paroxismi regimine obseruato: vt in alijs for tiores tamē fiant fricationes. Deinde p̄ supfluitatibus cōmunibus euacuādis. ℞. malue blitis mercurialis: flo rum camomille furfuris: qd̄ quasi in fine decoctionis po natur aā. ℳ. i. matris violarum ordei aā. ℳ. ß. fiat deco ctio: de qua accipe lib. i. ß. in qua dissolue cassie pulueris zuccari aā. ℥. i. olei cōis. ℥. iij. salis gemme vel cōis. ℥. i. et fiat enema. Et si magnā impuritatem videris accipe de decoctiōe suprascripta lib. ij. in qua buliāt. ʒ. ij. agarici pul uerizati: ꝛ postea in ea dissolue cassiā ꝛ alia: ꝛ fac enema ꝛ adde vitellos duos ouo℞: ꝛ si placet loco agarici buliāt ʒ. ij. turbith puluerizatū: ꝛ fac enema cuꝫ alijs ꝛ cetera: ꝛ supra in primo enemate dimitte yeraꝫ pigram: ꝛ loco ei⁹ pone. ʒ. iij. electuarij indi vel diafiniconis. Uel facias sic. ℞. malue blitis. flo℞ camomill'. cuscute ysop. viol'. aā. ℳ. i. iuiuba℞ sebesten ficuum sicca. pinguiū ana. ℥. i. fiat decoctio: de qua accipe lib. ij. in qua pa℞ buliant. ʒ. ij. tur bith puluerizati. zinzi. ℈. i. deinde coleꝭ: ꝛ colature addaꝭ cassie pulueris zuccari aā. ℥. i. olei cōmūis. ℥. iij. salis. ʒ. i. ß. ꝛ fiat enema: ꝛ hoc est magis de mēte Aui. cap℞o de cu ra tertiāe nō pure: vbi in principio magis laudat enema ta q̄ʒ solutiua alia. Unde scias q̄ lenitiua tam per os q̄ʒ p enemata in comparatiōe ad alias tertianas minorantur. In ista ergo facto clisteri si vrina ꝛ alia de flebotomia iudicauerint facias: vt supra te docui. Et si p̄pter cau sas sepe dictas a principio materiam minuendaꝫ iudica ueris vtere solutiuo aliquo ex tactis in capitulo p̄ximo: ꝛ da potionē bolū vel pillulas. Et ad hanc intētōem cōue niūt pillule aggregatiue: vt dictū est: ꝛ etiā pillule auree seu turbitate. Aut pillule quas in hoc cap℞o descripsit Auice. vt ℞e. pulueris yere pigre: que describiꝭ septimo terapē. vel quinto cañ. ꝛ sic fit. ℞. masticis cinamo. assari spice carpobalsami croci xilobalsami cassie lig. ana. ʒ. i. aloes in duplū oīum: ꝛ fiat puluis de quo accipe. ʒ. v. suc ci lactu. eupatorij ana. ʒ. iij. seminis apij mirabola. citri. ꝛ kebulaꝝ. ʒ. v. turbith electi. ʒ. vj. fiāt pillule cuꝫ aqua apij ꝛ da. ʒ. i. Itē cōueniūt pillule stomatice ℳesue fm in tentionē nostram ꝛ fm alias etiā duas descriptiones eius dem. Uel in forma pulueris facias sic. ℞. turbith boni ℈. ij. vel. ʒ. i. zinzib. ℈. i. reubarbari mundi. ʒ. i. spice grana iiij. zuccari albi. ʒ. ij. fiat puluis quē patiēs in aurora reci piat cum modico aque lactis: vel zuccari vel vini al. vel brodio cicerū rube. vel galline: ꝛ caulium rub. leuiter co ctorū. Minorata materia residuū sic digeras. ℞. syru pi acetosi simplicis. ℥. iij. mellis ro. ℥. i. ß. aque feniculi. ℥. iij. aque absinthij. ℥. ij. misce: ꝛ clarifica pro duab⁹ vicib⁹ ꝛ aromatizetur cū cinamo. hoc vti poteris vsq; ad sex di es in quo si tibi materia euacuāda videtur ex suprascri ptis aliquo vtere solutiuo. Sed si materiā vlterius vo lueris digerere facias sic. ℞. syrupi aceto. de radicib⁹. ℥. ij. mellis ros. ℥. i. aque zuccari. ℥. vj. vel aquarū endi. feni. ꝛ absinthij aā. ℥. ij. clarifica p̄ duabus vicibus ꝛ aromati za cū cinamomo: ꝛ da de tali syrupo vsq; ad mãe digestio nē. Et si ad hanc intentionē syrupū volueris facere ma gistralē. ℞. radicū feni. spagi brusci aā. ℥. ij. scolop. endi. scariole cicoree aā. ℳ. i. absinthij. ℳ. ß. liquiri. vuarum passarū aā. ℥. i. se. endi. scariole apij aā. ℥. ß. fiat decoctio: ꝛ cū lib. i. ß. zuccari. ℥. iiij. aceti squilitici fiat syrup⁹ suffici enter coctus de quo accipe. ℥. iij. ß. aque zuc. ℥. vj. vel aque feni. absinthij endi. aā. ℥. ij. clarificeꝭ p̄ duabus vicibus: ꝛ aromatizeꝭ cum cinamomo. Uel facias syrupuꝫ longū aromatizatū cū cinamomo: ꝛ da. ℥. iij. ß. p vna vice. Di gesta autē materia euacua eā cum aliquo ex solutiuis di ctis. Et nota q̄ hec egritudo est ex cronicis. ideo te for san infirmū aliquib⁹ vicibus oportebit euāre: sed anteq̄ʒ hec facias semper per plures dies ante de syrupis supra scriptis aliquē exhibeas: ꝛ tēpore medio vtere enemati bus ꝛ suppositorijs si opus fuerit. Item bonum est vt semp per horā cum dimidia ante pastū ei bolū exhibeas cōfectionis infrascripte: vt ℞. spērum diarodon abbatis ʒ. ij. ß. specierum aromatici ros. descriptiōe Gabrielis. ʒ. i. ß. zuccari lib. ß. fiat confectio in morsellis. ꝛ hec cōfectio multū cōuenit si status fuerit remotus. Si vero propin quus sit: sufficiat diarodon abbatis. Et tēpore paroxis mi cōuenit mixtura: vt ℞. cōserue buglose: viol'. ros. ꝛ an thos aā. ʒ. iij. manuschristi cum perlis. ℥. i. ß. electuarij de gēmis. ℥. i. fiat mixtura: ꝛ deaureꝭ: pone plus vel minus electuarij de gēmis fm q̄ magis vel minus ipsam dista re a pura videbis. Nota insuper fm q̄ videbis statum magis p̄pinquū vel remotum: fm hoc oportet te a prin cipio grossius vel subtilius dietare. Utatur ergo carnib⁹ pullinis: edinis: vitulinis: paruarū auiū: perdicū ꝛ fasia norum iuuenū capriolo℞: lepusculorū: ꝛ sint iste carnes elixate in brodio quo℞ fercula sua facere poteris: sicut ē simula: amidū: far auenatū ordeatuꝫ ꝛ similia. Et de istis carnibus si opus fuerit facias cōtusum: borago quoq; pe trosilinū feni. brodiū caulū leuiter coctorum: ac brodiuꝫ cicerū rub. similiter cōueniūt. oēs fructus ꝛ pisces vitādi sunt. Uinū sit albū vel rubeū clarū aliqualiter acerbum limphatū cum aqua zuccari facta cū zuccaro rub. si stat⁹ fuerit longinquus. Et de tali aqua etiā bibere poterit in qua fm necessitatē buliat: vt dicit Auic. ysopus vel origa nū pulegiū vel pa℞ spice. Et si fuerit expediēs pone aliq̄ grana piperis. licet de licentia prima in nullis febribus cōueniat. In tertiana tū nō pura ꝛ febrib⁹ frigidis de li cētia scd̄a concedi potest: vt. s. materia subtilieꝭ. Et hic fi nitur cura tertiane note interpolate.

De tertiana cōtinua ꝛ eius cura. Cap. vij.

Tertiana cōtinua est febris a colera intra venas nō multū cordi propinquas existēte p̄ueniens in qua ꝛ si continue affligatur infirmus: de tertio in terti um manifesta percipitur excrescentia. Et quia inter hāc ꝛ causonem magna existit conuenientia: vt in sequenti capitulo deo duce patebit de hac leuiter p̄trāsibo. Si gna eius sunt hec: q; incipit sine tremore ꝛ horripilatio ne: nec in ea nisi in die cretica sudor apparet: et est lingue asperitas cum citrinitate aut nigredine: sitis quoq; ꝛ ali enatio maior ceteris paribus q̄ʒ in tertiana interpolata pulsus autem est velox ꝛ spissus cum diuersitate quadaꝫ expiratio maior existit inspiratiōe. Urina vero est inten sa valde subtilis substātie rub. vel subruffa cū liuiditate quadā: ꝛ si cōtinue īfirmū affligat de tertio in tertiū q̄sdā bꝫ excrescētias. Et reliqua signa q̄ sunt i tertiana interpo lata: sꝫ i ista sunt intēsiora atq; fortiora. cōnecte ergo cū il lis si vis certissime iudicare dr̄iam inter istaꝫ ꝛ sinochum

putridũ ex his: vt supra caplo de sinocho putrido patet. ¶ Signa pnostica: et qr h cũ causonide: vt dictum est ma gnã habet cõuenientiã qñtũ ad signa pnostica sequẽs inspi ce caplm: qr illic repies signa salutis: signa timorosa: et si gna mortis. Mã ista ad hoc volui reseruare: cũ causon ma gis piculosus sit qz tertiana cõtinua. ¶ Mis visis ad curã veniẽdo in preparatõe aeris cibi et pot9: et alioꝝ huiusmo di fac: vt in tertiana pura iterpolata dictũ ẽ: qr magis cuz ista qz cũ alijs cõuenit. Sed in hac subtili9 est dãdũ ppter ei9 cõtinuã afflictõez: et ppter accidẽtiũ seuitatẽ: q fortiora sunt in ista qz i illa. Uñ in hac fe. nec carnes ꝯueniũt neqz vinũ regulariter operãdo: tñ si vinũ exhibere cogemur sit albũ aqueũ rubeũ claꝝ bñ limphatũ. Carnes possunt cũ aliquo ex tactis fridis alterari. Et si cõtusum dederis pinguedo totalr abijciaf. Consilr et si sublimatũ feceris: et deide caro cũ aq̃ ro. bñ lauef: et in fundo vasis aliquot ponẽdi sũt ducati: et cũ carne puluis misceaf infridatiu9: vt. ℞. san. oium. ʒ. i. spodij. ʒ. ß. poteris addere magna exi stẽte flãma gra. iiij. cafore margaritaꝝ. ʒ. i. fragmẽtoꝝ la pidũ pciosoꝝ. s. saphiri smaragdi: iacinti et granati añ. ʒ. ß. fiat puluis: et misce cũ carnib9: deide sublimatũ facias: vt in caplo de sinocha iflatiua te docui: sz nota ifirmũ tpe minoris afflictõis sep cibare: et tpe exacerbatõis regimẽ obseruare sicut tpe poxismi obseruabaf. ¶ Mis habitis ad medicinalia veniẽdo si vẽter cõstipat9 fuerit: leni eũ cũ aliquo de enematib9 suprascriptis: vel potione posita su pra in caplo de tertiana pura: et hoc facto flõmiã aut vẽto sas facias: vt in caplis suprascriptis dcm̃ est. ¶ Facta fle botomia si op9 ẽ vtere ex enematib9 suprascriptis aliquo Deinde mãe attẽdas digõni: qd sic facias. ℞. syrupi ace tosi simplicis: vel oxizacare. ʒ. ij. ß. syrupi de end. ʒ. i. et aq̃ endiuie. ʒ. iiij. aq̃ aceto. ʒ. ij. clarifica p duab9 vicib9: et aro matiza cũ sandal citrinis vel ru. vel misce cũ syrup. ʒ. vj. aq̃ zuccari: et da in duabus vicib9: et sit ab exacerbatõe di stans fuerit p horas tres ad minus: et si nõ expecta post ex acerbatõez. ¶ Itẽ tpe quo sitit cõuenit iulep. ro. vel aqua boni fontis aut aq̃ simplr cocta. Uel da iulep vltramari nũ vel de alexãdria. Itẽ in isto casu si fe. fuerit multũ itẽsa cõuenit multũ iulep factũ cũ succo bathece aut cucurbite aut aq̃ frigida. Est. n. bathecca melõ magn9: qd a venetis vocaf lãguria: et facias vt docet Mes. in antidota distin ctiõe sexta. Accipe cucurbitã et batheca inuolue eã in pa sta postea ifurno decoquaf: deinde succũ extrahe de quo ℞. lib. ij. zuccari al. ʒ. viij. fiat iulep: et poteris addere vini granatoꝝ aut acetositatis citri. ʒ. ij. et erit optimũ in isto ca su. ¶ Uel facias sic. ℞. aque ro. lib. i. aque acet. lib. ß. vini grana. ʒ. iij. zuccari. ʒ. viij. fiat iulep aromatizatũ cuz san dal. rub. ¶ Itẽ cõuenit aqua bulita vel aqua simplex si ro bustus fuerit in qua ponaf. ʒ. ß. talis mixture: vt ℞. cõser ue viol. ʒ. vj. cõserue buglos. ʒ. ij. manusxpi cũ perlis. ʒ. iij. fragmẽtoꝝ oiuz lapidũ preciosoꝝ añ. ʒ. i. ß. folioꝝ auri numero. x. fiat mixtura et deauref: et potest vti de isto omi hora qua vult: etiã sine aqua cõuenit manuschristi cũ plis Quod si magis delicatuz vis atqz cordiale fac deaurari. ¶ Si aũt male dormit et nõ bñ gescit in nocte: da in sero syrupi de papauere. ʒ. i. ß. cũ aqua zuccari. ʒ. iij. vel lactu ce aut cucur. ¶ Uel fac iulep cum aqua florum nenufa ris cum zuccaro et cum dormire volueri de eo. ʒ. iiij. tri bue. ¶ Item si fuerit iuuenis carnosus robustus cum vir tute forti: interiori carnes apostemate complexionaliter calidus aquam frigidam aliquãdo cõsuetus bibere et ma teria existente digesta cum intensa siti aquã frigidã vsqz ad saturitatẽ ei tribuas in tãta qñtitate q color ei9 viridis appareat vel efficiaf et tremat. Et si in tpe et regione cali dis fuerit magis secure hoc facere poteris. ¶ Et si crisiz expectaueris superfluitates si opus fuerit cũ aliquo ex sepe dictis educas: et si fuerit necessariũ: vt tu mãm cũ aliquo euacues solutiuo facias: vt in cura tertiane pure dictũ est et illa tacta diligẽter obseruat mẽti habeas. Si enema vel potõem vel flõmiam feceris tpe minoris afflictõis illa fac in die i qua crisim expectas nihil penit9 facias intus nec ab extra: et stãte virtute cũ tenuissima dieta guberna ne na tura circa aliud qz morbum maneat occupata. ¶ Amota fe. si epar remãserit inflãmatũ epithimatib9 et cõfectioni bus vtere: vt in suprascripto caplo dictũ est. ¶ De nigre dine lingue dolore capitis sincopi: et alijs accidẽtibus in hac: et in alijs venire potẽtibus plenã tractatõem ad vnũ tractatũ reseruo quẽ de egritudinibus a capite vsqz ad pe des facturus sum si altissimus mihi tãtam vitam prolon gare dignef. Uerũ qñtũ ad nigredinẽ lingue que sepe in hoc casu accidit ipsam cũ aqua ordei laua sepius: et cũ co cleari argẽteo seu alio absterge istro. Itẽ multũ valet sup eam plumazolũ de tela lini subtili imersum in mucilla gine dragãti et psilij. ¶ Quantum vero ad capitis dolorẽ cum lenibus fricatõibus diuerte mãm: vel laua tibias et brachia cuz decoctiõe salicis et vitis portãtis vuas albas cum folijs viole. ¶ Et p instantia vigiliarum da syrupũ de papauere: vt dictũ est. Uel facias sic. ℞. olei viola. olei nenufari. añ. ʒ. i. aceti parum lactis mulieris lactãtis pu ellam. ʒ. ij. agita simul et in ea immerge petias quas appli ca fronti et timporibus similiter. ad fumos reprimendũ posses p dolore capitis epithimare frontẽ cum oleo ro sa. mixto cũ pauco aceto. Et qr deo duce al's hanc materi am applicabo hec pauca sufficiant. Et hec de tertiana cõ tinua et eius cura.

¶ De signis et cura causonidis. Cap. viij.

Causon est feb. cõtinua a mã colerica seu flegmate salso in ppinqs partib9 cordi existente ꝓueniens. ¶ Pro quo nota vt aliq volunt q causon qñqz fit a colera ignea et incẽsa valde itra venas cordi ppinquas cõculcata sic vt debite euẽtari nõ possit: ppter qd incẽdif et inflãmaf absqz hoc q putrefectõem recipiat: et fe. cãt q̃ causon appellaf. Uñ et si hoc fit pole raro tñ accidit. Mã semp vel vtplim fit a cola putrefacta in venis cordi ppin quis existẽte: ppter qd fit magna caloris incẽsior magnũ cauma: et iõ dr causon a caumate: est. n. fe. incẽsa valde: im mo in ista incẽdiũ maius pcipif qz in alijs ceteris: et qz ma xime si a colera putrida generef. Mã si fiat a colera sine putredine: qd rarissime fit: infra quartũ diẽ inclusiue ter minaf: vel in putridam cõuertef. ¶ Causon quidẽ est pu rus et fit a colera pura: aut non purus: et fit a colera nõ pu ra: qr famosa seu minoris fame. Qñqz tñ fit a flãte salso: vt dictũ est. Mã flegma salsum. vt sentit Aui. pma pmi caplo de hũorib9 fit p admixtionẽ cole cũ flate aqo insipido vel pauci saporis. et iõ est cetris spẽb9 flãtis acuti9: et leuius iõqz ipm flegma colericũ appellat. Qd si in venis epatis pulmonis vel oris stõi putruerit hãc fe. spẽm generabit. ¶ Signa causonis hec sunt: qr icipit sine tremore et horri pilatiõe: et in ipso maxime sentif calitas in toto: et maxime circa spiritualia: adeo q infirmo videtur q totus arde at: sitis adest valida: et maxime circa statum: et patif dolo rem capitis cũ instãtia vigiliaꝝ et inquietudine: et mentis alienatio fit in hac maior qz in alijs et adest lingue citrini tas vel nigredo validiusqz de tertio in tertium infirmum affligit. Qd si fuerit purus versus horã colere magis in festaf: et si nõ pur9 a colera fuerit famosa hora flegmatis magis inualescit. Sraũt fuerit minoris fame hora mel'ie Et si de his certã notitiã habere volueris cõsidera regio nẽ etatẽ cõplexionẽ regimẽ precedẽs: et oĩa alia que dicta sunt in signis tertiane nõ pure. In causone quoqz non pu ro erunt ceteris paribus accidentia remissiora qz in pu ro. Et si fuerit a flegmate salso manifestam sentit in gustu salsedinẽ. Pulsus in causonide est frequens velox cum quadam duricie. Urina est subtilis ignea rubea seu ruf fa cũ fetore et aliquali liuiditate. ¶ Quãtuz vero ad pno stica signa qdã sunt significatiua timoris, quedã mortis: quedã salutis. Significatiua timoris sunt caliditas mul tũ intẽsa cũ estuatõe magna: et vehemẽti siti cũ vigiliarũ

Puluis frigidatiuus.

ınstantia ⁊ alienatiõe: mutatio coloris faciei cũ quadam
in dẽtibus liuositate vomitus ⁊ egẽones de colera ignea
rubea ⁊ in vrina nullũ signũ digestionis apparet: sepeq̄
de salute infirmus desꝑat: ⁊ si a naso alique gutte sangui-
nis interdũ egrediãt nõnunq̄ sudat his apparẽtibus si-
gnis ⁊ fe. inualescẽte dubitãdũ est de infirmi perditiõe. Et
si cũ his ꝓstratiõem appetitus videris pulsus ⁊ anhelitꝰ
diuersitatẽ: nec in vno loco infirmus qescere põt: ⁊ in die
nõ cretica sanguis fluit a naribꝰ ⁊ interdũ sudore frigido
sudat: ⁊ precedẽs sitis siue tussicula aliq̄ supueniẽte subito
recedit extremaq̄ ꝯtinue sunt frida: nec vllũ signũ digõ-
nis appareat in vrina: cũ quo etiã feb. cõtinue inualescit
cũ tornalitate faciei: ⁊ añ. vij. fit yctericꝰ. his signis vel ex
his pluribꝰ insimul cõplicãdis perituꝝ infirmũ denũcia.
Et si cũ his cũ sine manifesta occasiõe lachrymari cõspe-
xeris. oregmonẽq̄ habuerit ipm scias morti eẽ ꝓpinquũ.
¶ Sed si feb. mitis fuerit nec appetitꝰ nimiũ ꝓstratꝰ mẽs
illesa somnꝰ qetus: statio in suo loco nec faciei color mul-
tũ mutatus cũ quo infirmus de salute cõfidit: q̄r pars sa-
nitatis velle sanari: fuit Seneca tragediaꝝ q̄rta. spẽi salu-
tis bonã habere poteris. Et si cũ his añ quartã vrina re-
mittaẽ incip: etq̄ aliquã sequestrationẽ facere: ⁊ in quar-
ta signũ digestõis apparet certũ signũ salutis erit in septi-
ma in qua crisim expecta ꝑ sudorẽ vel fluxũ sanguis nari-
ũ vel aliquo taliũ de quo eris certificatus ſm ꝙ in quar-
ta naturã crisim tẽtare videbis. Itẽ virtꝰ erit cõstans: ⁊ si-
gna digestionis p̄cesserint fueritq̄ eger in die cretica ⁊ ri-
gor supuenerit fit talis feb. solutio: vt Hypo. q̄rta affõꝝ.
affor. illo. A causone habito rigore supue. ⁊c̃. ⁊ prima q̄r-
ti. caplo de rigore dũ inq̄t: ⁊ q̄ñq̄ significat rigor in febr.
inseparabilibꝰ sanitatẽ ⁊c̃. Et sic patet ꝙ hoc etiã intelli-
gi põt de omni feb. inseparabili. Nã in his feb. rigore su-
perueniẽte significaẽ mãm illã extra venas impetuose ⁊
velociter expelli q̄ sup musculos expulsa rigorẽ causat: ⁊
est signum dñij virtutis super materiã: ⁊ hoc est veruꝫ vt
in pluribus: q̄r stat ꝙ materia nõ tota expellaẽ: ⁊ sic non
fiat ex toto feb. solutio. Vel stat ꝙ ad aliquã partem debi-
lem tota illa materia expellaẽ: ⁊ causabitur interpolata:
vel forsan ibi fiet apostema: ⁊ tamen feb. talis in illo casu
fiet solo cum in aliã feb. speciem mutabitur.

¶ His igiẽ ꝓnosticis bene notatis. Scies satis q̄d in cau-
sone habeas ꝓnosticari: ⁊ si casus acciderit tuipse cõside-
ra. Deinceps itaq̄ ad curã venio. Primo causonidis pu-
ri que eadẽ est cum cura tertiane pure cõtinue. Sed cum
existat incendiũ maius in ista q̄ in illa ceteris paribꝰ ma-
gis frida ⁊ humida in istis sunt exhibẽda facias q̄tuꝫ est
de cibo ⁊ potu: ⁊ alijs rebꝰ nãlibus: vt in illa. ¶ Ad medi-
cinalia si opus fuerit. primo vẽtrẽ lenias cũ aliquo ex cli-
steribus suprascriptis: ⁊ si magnũ incẽdiũ videris pone
in illo clisteri plus de oleo violato: ⁊ minꝰ de decoctõe: q̄r
verisimilr̃ feces debent esse magis siue multum exiccate.
¶ Vel facias sic si libet. ℞. malue folioꝝ viol. lactuce añ.
M. i. floꝝ nenufa. sempui. añ. M. ß. fiat decoctio de q̄ acci-
pe. ℥. xvj. in qua distempera cassie. ℥. i. ß. pul. zuccari. ℥. i.
olei viol. ℥. iiij. salis triti. ʒ. i. fiat clistere: vel ex potiõibꝰ su-
prascriptis aliquã fac lenitõem. ¶ Lenito vẽtre. Si vrina
⁊ alia de flebotomia indicauerint basilicã dextrã incide.
Sed cũ sanguis existat frenũ colere ipsius sanguis pau-
citas extrahaẽ. Et ideo cõditõcs in flõmia attendẽdas di-
ligenter ꝯsidera. Est igitur infirmus in mane flebotomã-
dus cũ illa hora minus ceteris paribꝰ male se habere de-
beat. Vel elige horã diei magis fridã si fuerit in estate: et
illã qua infirmꝰ minus male se hꝫ: ⁊ flõmiã facias in p̄nci-
pio. ⁊ nõ aliter. ¶ Istis factis mẽti habeas semp: vt infir-
mus omĩ die vẽtris habeat bñficiũ. Deinde ꝓ digestiuo
vtere syrupis cõfectõibus iulep: ⁊ alijs q̄ in cura tertiane
cõtinue dicta sunt. ¶ Itẽ in isto casu ꝯuenit dyacoralum
q̄d sic fit: vt ℞. coralloꝝ rube. ʒ. iij. zuccari lib. ß. ⁊ dissol-
ue zuccaꝝ cũ aq̄ ro. in qua in infusione steterit. ʒ. i. sanda-
lorum muscatellinorũ: ⁊ gra. iiij. cãphore ⁊ istoꝝ forti fa-
cta expressione in illa aqua zuccarũ dissoluaẽ: ⁊ fiat cõfe-
ctio in morsellis. ¶ Vel facias sic: ⁊ est cõfectio multum
vtilis in isto casu. ℞. zuccari al. lib. i. amidi. ℥. ij. pone ami-
dũ cõtritũ cũ. ℥. iiij. acetositatis citri: ⁊ dissolue zuccaꝝ in
aq̄ ro. cũ infusiõe sandal. suprascriptoꝝ: deinde pone ad
ignẽ: ⁊ cũ incipit inspissari adde amidũ paulatĩ. ⁊ cũ spa-
tula lignea cõtinue pforata misce adiũgẽdo paulatĩ olei
viola. ℥. ij. nec vnq̄ desinas cuꝫ dicta spatula cõtinue oĩa
mouere. nũc addendo amidũ: nunc oleum donec totum
coctum fuerit: deinde in scatulis pone paruis ad moduꝫ
paste regalis: ⁊ cũ fridũ fuerit deaureẽ. hec. n. ꝯfectio ma-
xime cõuenit qñ sunt ita in appetitu ꝓstrati: q̄d q̄si nihil
sumere possunt: ⁊ q̄r fit alteratiua ⁊ etiã cũ hoc multũ re-
sumptiua: vt patet. ¶ Et si mãe minoratiuuꝫ exhibere vo-
lueris da infusionẽ reubarba. cum cassia vel mãna superi-
us descripta. ¶ Vel si bolũ facere velles. ℞. manne. ℥. ß.
reubarb. ʒ. i. electi. spice gra. iiij. misce cũ cõserua vio. vel
succo ro. ⁊ fiat bolus ⁊ deaureẽ. ¶ Vel in modũ pillularũ
℞. reubarb. ʒ. ij. spice. ℈. ß. sup q̄bꝰ ꝓijce paꝝ aq̄ endi. ⁊ pa-
rum vini odoriferi: deinde in vmbra desiccari permitte: ⁊
postea fac pill. cum succo ros. vel viola. cõserua ⁊ da. ʒ. i.
ß. vel. ʒ. ij. ¶ Vel facias sic: ⁊ erit res delicata satis: accipe
lib. ß. electuarij de succo ro. ⁊ in paruo alẽbico vitri cum
lento igne pone ad distillãdũ: ⁊ de aqua que egrediẽ da
partẽ duodecimã ẽ. n. res delicata satis ⁊ notabiliter opa-
tur: poteris tñ dosim augere ſm ꝙ eaꝫ opari videbis. Et
pariter oĩa que opari volueris poteris electuaria distilla-
re seu sublimare. ¶ Digesta mã si crisim nõ expectas eã
vacua cũ aliquo ex iã dictis solutiuis. Et si oportuerit te
iuuare nãm in faciẽdo crisim fac: vt supra docui. Vnũ tñ
scito ꝙ digesta mã vbi alia cõueniãt in ista aquã fridam
poteris securius ad saturitateꝫ prebere q̄ in alia ceteris
paribus. Itẽ ꝓpter magnã iflãmatõem ipe augmẽti: aut
status oportet te interdũ cor ⁊ epar epithimare solũ. epi-
thimata in declinatione cõueniũt regulariter ⁊ nõ ante.
¶ Sed in hac feb. tãta existit inflãmatio q̄d nisi aliquali-
ter mitigeẽ. infirmus sepe pessima icurrit accidẽtia: ⁊ ex
cõsequẽti moriẽ. facias igiẽ epithima supra caplo de sino-
cha descriptũ. ¶ Et si aliter facere vis fac sic. ℞. aq̄ ro. li.
ß. aque bugl. ℥. ij. ß. aque viola. ℥. iiij. aque ace. ℥. ij. sanda.
oĩm coralloꝝ vtriusq̄ ro. añ. ʒ. i. sirici crudi minutiꝫ incisi
ossis de corde cerui añ. ℈. i. spodij. ʒ. ß. croci. ℈. ß. canpho-
re grana sex ⁊ fiat epithima. Et potes si libet addere mar-
garitarum subtilissime tritarum. ʒ. ß. ⁊ fragmentorũ oĩuꝫ
lapidũ preciosoꝝ. ʒ. i. ¶ Epithima ꝓ epate ℞. aque end.
℥. vj. aque cucurb. aque lactuce: aque ro. añ. ℥. ij. aceti. ℥.
i. sandalo. omniũ añ. ʒ. i. ro. spodij añ. ʒ. ß. camphore gra.
iiij. fiat epithima. vel loco huius epithimatis vtere cero-
to de sandalis Mes. ¶ Debes ⁊ cõsilr̃ renes vngere ex ce-
roto albo Galieni. ¶ Item tale facias odoramentuꝫ. ℞.
aque floꝝ nenufaris. ℥. iij. aque ro. ℥. i. ß. sandal. citrino.
ʒ. i. ß. sandalo. rub. ʒ. i. misceatur totũ in ampula quã agi-
tatam sepe odoret. ¶ Et ad ꝓhibẽdum vaporum ascẽsuꝫ
℞. aque ros. ℥. iij. aque floꝝ nenufar. aque vio. añ. ℥. i. ß.
aceti. ℥. i. sandalo. ru. ʒ. ij. boli ar. ʒ. i. misce ⁊ agita simlr̃. et
epithimenẽ frons: ⁊ timpora. ¶ Et ꝓ instãtia vigiliarum
fac vt in caplo precedenti te docui. ¶ Vel facias sic. ℞.
pulueris papaueris albi. ℥. iiij. distẽpereẽ cuꝫ albumine
oui: ⁊ aqua ro. addẽdo paꝝ aceti: ⁊ modicũ olei de papa-
uere vel nenufar. ⁊ epithima frõtem ⁊ timpora. ¶ Vel fa-
cias sic: accipias opij iusquiami succi mãdrago. succi mo-
rorũ immaturoruꝫ: succi lactu. succi hedere arboree añ.
℥. i. cum succis istis distempera predictum opiuꝫ in q̄bus
sic distẽperatis intingaẽ spõgia q̄ ad solẽ per. xv. dies exic-
cari ꝑmittaẽ: ⁊ cũ ea vti volueris submergaẽ in aqua te-
pida: ⁊ naribus applica patiẽtis: quia post horam statim
dormiet. Et si ipm excitare volueris decoque semen pe-
trosilij feniculi apij in aceto in quo aliã spõgiã intinge ⁊

naribus patiētis appone:q2 statim excitabit. Et nota q prima spōgia p annos.xv.pōt in bonitate cōseruari.¶Et ne de cōtingētibus aliqd emittere videaris.℞. vini mal uatici vel albi boni.℥.i.aq ros.℥.vj.sandaloꝝ citri.⁊ rub. añ.ʒ.i.misce:⁊ fiat epithima testiculis ipm sepe innouādo ¶Et q2 infirmus intantū estuat:vt videat totus inflāmari potes pect⁹ tali inungere vnguēto:vt ℞.olei vio.℥.i.s. olei nenufar.pinguedinis galline añ.℥.i.cere alb.paꝝ:⁊ fiat vnguētū:qd cū aqua plātagi.diu lauet:postea pect⁹ inunge.¶Si aūt fuerit causon nō verus ſm gradū suū oia obseruent que in tertiana nō pura dicta sunt.¶Ueꝝ totū regimē tā medicinaliū q̄ᷓ sex rerum non nāliū magis ad frigidum declinet⁊ humidū q̄ᷓ in alijs:⁊ cum feb. velocis terminatiōis existat debēt infirmi subtilissime dietari.Et hec de causone ⁊ eius cura

¶Tractatus tertius de feb.flaticis.vij.continēs capitula.

¶De significatōib⁹ fe.flegmaticarum. Cap. j.

q **Uia de febribus** flegmaticis in hac parte aliqd tractare volo.Quotuplex sit flegma primo vidēdum est ſm eius varietatē variet fe.hec.¶Est igit duplex flegma qddam nāle:⁊ qddam nō nāle:quoꝝ qdlibet tā intra venas q̄ᷓ extra venas putrefactōem recipe pōt. Et ex eoꝝ diuersitate diuerse spēs febriū flegmaticarum generātur ¶Nāle igit flegma est humor ſmus g in sua naturali dispositōe existēs est in ꝯplōne frigidus⁊ humidus colore albus in sapore dulcis p diminutā decoctiōem ex scda digestione ꝑductus p vlteriorē decoctōē in sanguinē trāsmutari disposit⁹.¶Nō nāle est duplex:qddā rōne sue essentie:⁊ qddā sui rōne saporis.Ratione essentie est q̄druplex.s.aquosū vitreū mucillaginosum:sub quo cōprehēditur crudum ⁊ gipseum.Rōne saporis est etiā quadruplex.s.acre insipidum dulce ⁊ salsum: ⁊ ex hoꝝ putrefactiōe:vt sentit Aui.ꝑma q̄rti.he fe.spēs generant.s.quotidiana interpolata:quotidiana cōtinua. Empiela lipparia vna fe.in qua idē ꝑuenit qd in ambabus fe.s.sincopalis diurna ⁊ nocturna:⁊ oēs iste feb.spēs nāliter a flate ꝑuenire possunt.¶Interpolata quotidiana ē fe.a flegmate extra venas putrescēte ꝑueniēs: cui⁹ est infirmū inuadere omni die:⁊ eū in falsa quiete p sex horas videt ꝑmittere.¶Quotidiana cōtinua est fe.lēta a flate intra venas putrescēte ꝑueniēs:cuius est īfirmū cōtinue affligere ⁊ versus horā flegmatis:vt plm īualescere.¶De empiela auctores diuersimode loquunt.Quidā.n.accipiūt eā ꝑ lipparia:dicētes q dr ab epi.q est supra:⁊ algor quasi exterius habēs algorē:⁊ interi⁹ calorē. ⁊ hec cōiter dicim⁹ in lipparia:vt statī ex eius descriptiōe patebit.Itē diuersificant etiā rōne materie ex qua generat.Unde nōnulli dicūt q fit a flate vitreo vel a melācolia spissa gb⁹ colera rub.adusta semp admixta existit que putrefacta p eius leuitatē exteriora petit ⁊ ea calefacit.Flegma vero vel melācolia ꝑpter eoꝝ cōpactionē ⁊ grossitiē interi⁹ ꝑmanēt propter qd interiora frigent. Et alij volunt q generetur ex flegmate vitreo in aliqua parte ꝑfunda corporis putrescēte rōne cuius caliditas in exterioribus ⁊ frigiditas in interioribus sentit.¶Et q2 ſm fere oēs in empiela exteriora calēt ⁊ frigēt interiora. Dico q empiela est fe.paroxismalis omni die de flate vitreo in aliq̄ parte corporis ꝑfunda putrescēte ꝑueniēs:rōne cuius in exterioribus caliditas in interiorib⁹ friditas manifesta sentit.¶Lipparia vero ⁊ si possit a colera ꝑuenire:q̄ᷓtum tn̄ ꝑposito pertinet est fe.suum omni die faciēs parixismum: que a flate crudo putrescente ꝑuenit:ratione cuius in exterioribus frigiditas:⁊ in interioribus caliditas manifesta sentitur. ¶Febris vero in q̄ sil' ꝑcipit calor ⁊ frigus interius ⁊ exterius est fe.ꝑueniēs a duabus materijs flaticis ad putrefactōem motis vna.s.in interioribus ⁊ alia in exterioribus singulis diebus suū ꝯsilr faciēs paroxismū. ¶Febris diurna est fe.a flate extra venas in die putrescēte ꝑueniēs. Et nocturna est in qua flegma in nocte putrescit.¶Sincopalis vero:⁊ si a flegmate ꝑuenire possit:q2 tn̄ raro accidit nisi flegma ipm venenositatē quandā acq̄rat.Aliā de ipso hic nō faciā mētōem ad caplm de feb. pestilētiali ipsam reseruās.¶Et he sunt oīm flegmaticaꝝ feb.spēs. Pro q̄ꝝ significatōe ꝑmo signa gnālia ⁊ satis cōia oibus ponā.Scdo vero spālia ⁊ cuilibet spēi magis approꝑata.

¶Signa cōia sunt friditas in extremitatibus primo incipiēs q̄ cōsequēter magis in totū corpus sentit:ac si in ipū glacies q̄dā iprimeret cū quodā rigore minima aut nulla horripilatōe:nisi vbi a flegmate salso ꝑuenerit.Cuius ꝑpria signa inferi⁹ ponent:deinde calor mitis nō multū acut⁹ succedit cū etiā in hac minor q̄ᷓ in tertiana rigor existat ꝑpter mām nō esse ita acutā aut pungitiuā pauca vel nulla adest sitis:os cū quadā mucilagine viscosa existit insipidū:facie color liuidus siue palidus plūbeus:stomaci adest lesio ꝑpter ipm esse flegmatis lacunā:ob hoc vomit⁹ sepe accidit flegmaticus:splenis quoq3 dolor in processu nōnunq̄ᷓ succedit:sudor in principio aut in augmēto pauc⁹ aut nullus.In statu aūt digesta mā mult⁹. Pulsus mollis debil:tardus cū manifesta q̄dā diuersitate reperit:g cuiuscūq3 feb.flegmatice ꝑpriū signū existit:cū tn̄ ꝑuenerit a flate magis aquoso:⁊ min⁹ spisso:alijs parib⁹ erit pulsus mollior: cūq3 flegma magis diuersum in sua fuerit eēntia ceteris parib⁹ i pulsu maior diuersitas repit ⁊ inter cetera flata flegma salsum minorē efficit diuersitatē:nec est vt in alijs ita debilis nec ita tardus.Et q2 fe.flatica p pulsuū drīas ab alijs q̄ᷓ maxime dignoscit cōsideratis p pri⁹ circūstātijs ipsi⁹ pulsus drīas variare potētibus drīam quā flegma pōt iducere diligenter cōsidera:⁊ per hoc in fe.flegmaticaꝝ notitiā deuenies. Nā q̄ᷓto flegma in suba magis diuersificat:tāto ceteris parib⁹ maiorē reperies in pulsu diuersitatē.Urina in primo est alba:subtilis ⁊ cū materia incipit digeri fit colorata turbida.Terminus paroxismi est horaꝝ.xviij.si fuerit iterpolata:⁊ infirmū p horas sex in falsa quiete relinqt. His igit vel ex his plurib⁹ apparētib⁹ signis hācfe. eē flaticā nullaten⁹ dubitabis:⁊ maxime si tēpus fuerit frigidū ⁊ humidum patiensq3 frigidam ⁊ humidam habuerit ꝯplonem: ⁊ regimine flegmatis multiplicatiuo vsus fuerit.

¶His premissis signis gnālibus ad spālia ꝯdescēdo.Si ergo fe.a flate dulci ꝑuenerit siue a flate aquoso siue insipido incipit cū rigore⁊ lēto frigore cui mitis:postea calor succedit ⁊ est oris insipiditas:⁊ hoc vtplm venit hora flegmatis:⁊ in primis paroxismis q̄nq3 incipit sine rigore:⁊ sine horripilatōe.In ꝑcessu aūt q2 in statu:⁊ declinatiōe magna succedit sudoris copia.Urina erit subtilis alba q̄ quasi pinguis p totū videat. Uomitus aūt si qs fuerit flegmatis aquosi erit pulsus debilis tardus:⁊ multū mollis existit cū q̄dā diuersitate.licet nō magna in cōparatōe ad aliquas alias:vt statim patebit.¶Signa flegmatis mucillaginosi acris pōtici siue acetosi sunt: q2 rigor maior erit q̄ᷓ in precedēti maiusq3 frigus cui lentus valde postea calor succedit cum oris acetositate ⁊ paucus erit sudor in cōparatōe ad añscriptā:⁊ hec incipit cū grauitate somni: ⁊ multotiēs sine rigore qui vsq3 ad tēpus postponit:⁊ fortasse erit frigus ⁊ non erit rigor:⁊ q̄nq3 hora flatis ⁊ q̄nq3 hora melancolie potius ex melācolie erit admixtiōe.Urina in hac pallida vel subpallida existit cum suba mediocri:⁊ interdum spissa multum.Et erit vomitus flegmatis mucillaginosi. In pulsu vero maiorē sentiens diuersitatem q̄ᷓ in antedicta.¶Si feb.a flegmate vitreo procedat cum frigore intēso incipit ⁊ rigore: maius tamen erit frigus q̄ᷓ rigor ⁊ frigus incipit in extremitatibus paulatim: ⁊ adeo intēse succedit per totū corpus: vt infirmus quasi se cōgelatum sentiat seu iudicet cū magna iūcturarū fractione: ⁊ in paroxismis status rigor ⁊ frigus multiplicantur:⁊ īcipit cū grauitate somni.Et in ꝑmis paroxismis sepe absq3 rigore venit.In hoc quoq3 calor lentus existit:⁊ ad

vltimum sudoris copia adest. Urina est glauca: vel trumbosa ac si globi flatis essent in ea positi: z qñq3 horis flegmatis z melācolie infestat: q si in vomitum inspexeris in hoc tibi magnum p̄stabit iudiciū. Et in hac in pulsu magnā repies diuersitaté. ¶ Si auté puenit a flegmate salso icipit cū horripilatiōe z frigore: sed nō est itésum in cōparatiōe ad antescriptas: z maior succedit calor q̄3 in ceteris: maior sudoris copia z oris salsedo cum siti q̄3 in alijs maiori: z magis venit hora colere. Urina vero est ruffa vel citrina alias subcitrina itésa satis i ꝯpatōe ad alias cū suba mediocri: qñq3 tñ est subtilis qñq3 valde grossa: z in hac non tantā repies diuersitaté in pulsu q̄3 tam in alijs. Iste auté oés febris spés sub quotidiana iterpolata reponūf.

¶ Et si quotidiana ꝯtinua a nō nāli flegmate possit puenire: vtplīm tñ a nāli itra vasa putrescēte generaf. Si igif infirmū sine frigore z rigore videris febrē incidisse cōtinueq3: z sine magna vel manifesta interpolatōe infestari ab ipsa fe. que tñ hora flegmatis semp inualescit: z huius calor suauis z mitis q̄si interiꝰ latés. Urina vero liuida z discolorata spissa z i pcessu in augmēto z in statu colorata alijsq3 signis tā in pulsu q̄3 in alijs iterpolatis descriptis apparētibꝰ: vel ex his pluribꝰ hanc quotidianā ꝯtinuā fore iudicabis q̄ latica a medicis cōiter appellaf: z dr latica q̄si intus latés a calore nāli paꝝ extraneata: ꝑpter qd ad paucā respiciētes ethicā ipsam iudicant: cuius drīam cōprehēdes. si hec scripta signar q̄ in caplo de ethica deo duce scribenf ānotabis. ¶ Signa quotidiane interpolate a flegmate vitreo ꝑuenientis: sunt signa empiale. hoc excepto q in empiala ꝯtinue iteriꝰ friditas: exteriꝰ vero calitas: z in ea manifesta sentif interpolatio. In lipparia sentif interiꝰ caliditas: exterius vero frigiditas: ꝑueniés a flegmate de quo est sermo ad presens: accidit oi die cū alicibus z hoscitatōibus: vt infirmus hec omnia sentiat Urina colorata z subtilis existit. Alia vero signa supius tacta in interpollata de flegmate vitreo ꝑueniēte ꝯsiderā sivis bñ iudicare. Nā cum ꝑuenire possit a colera nisi talia cōsideraueris errorē cōmittere posses. ¶ Signa fe. in q̄ calitas slr z friditas tā in exterioribus q̄3 in interioribus sentif ex tactis in empiala z lipparia clare ꝯprehendere poteris. ¶ Signa ꝯsimilr diurne z nocturne de se sunt manifesta: qr illa diurna vocatur: cuius paroxismus in die accidit: Et nocturna cuius in nocte.

¶ Quātum ad signa ꝑnostica huiꝰ fe. terminus est. xliiij. dieꝝ z fm alios. lxiiij. qñq3 tñ vsq3 ad sex mēses pdurat: qd accidit ꝑpter materie multitudiné grossicié z viscositaté: ad qd multū facit q fe. est morbꝰ calidus z siccꝰ: mā aūt huiꝰ est humida z frida: quare qcqd vni cōfert alteri nocet: z ecōtra. z ob hoc de difficili curaf: ꝑpter qd inter cronicas egritudines numeraf. ¶ Ité quotidiana iterpolata p sex horas infirmū in falsa qete relinqt. Et dr falsa qr infirmus nunq̄3 vere mūdaf: qd est: qr flegma nullu3 ꝑpriū habet receptaculū: imo vt inqt Aui. pma primi. capitulo de humoribꝰ. flegma inter venas sanguiné ꝯcomitaf: vt necessitatis tpe in sanguiné cōuertaf: cū sit sanguis diminute decoctus: z vt sanguis aptꝰ reddaf addaf ad mēbra flegmaticaꝝ ꝯplonū nutriendū: z cū hoc vt humectet iūcturas: z mēbra q̄ multe existūt motionis: z ꝑpter has causas multe existit q̄3titatis z viscositatis poros opilantis: z sic cū incipit putrefieri in cōtinua q̄si existit putrefactōe: z ob hoc ꝯtinue infirmꝰ affligif. Et si illis sex horis aliqualiter quiescere videaf hoc fit: qr nō tm̄ q̄3tū in alijs xviij. horis molestaf. ¶ Cōtinua ab interpolata cognoscitur: qr intra venas cōtinue existit putrefactio: z ob hoc in ea nullā qeté ꝯprehēdimus: exacerbationé tñ sic. q̄ hora flegmatis vtplm accidit. ¶ Et nota q in hac fe. stomacꝰ multū debilitaf cū sit flatis lacuna z ad eiꝰ debilitaté seqtur epatis debilitatio nōnunq̄3: q̄re sepe infirmi cazetici fiūt: z successiue hydropici. Et qr in hac fe. cōtinua fit flatis putrefactio ipm fla sic adurif: z i mā3 melica3 ꝯuertif que ad splené ꝑueniens ipsius causat doloré: z successiue quartanā nōnunq̄3. ¶ Ité nota q illa quotidiana citiꝰ ceteris paribus terminaf in qua sudor citiꝰ z copiosius apparet. Signū est enim q materia est magis obediés resolutioni: z ibi non est magna poroꝝ oplō. ¶ Et vt quo ad materie digōne3 statū cognoscere scias. Nota q mā digesta maior solito erit vrine q̄3titas z spissitudo z frigoris minoratio caloris augmētatio z accessiōis ꝑlōgatio: hec. n. mām fore digestā significant. Et ad hoc sciēdū de ipsius materie euōne: z de morbi ꝑlixitate tibi magnu3 prestabit iudiciū. ¶ Preterea nō q paroxismus cū multis incipit alicibꝰ: z hositatōibꝰ cū stupore quodā z somni ꝑfunditate cū quo si infirmus cū quodā liuore facié tumidam habuerit talis faciliter cadit in subeth. Si ergo hec oīa diligēter examinaueris scies semp qd de infirmo tuo habeas iudicare. ¶ Et ideo si a principio mām nosces fore grossam z multā z viscosa3 tēpus frigidū z humidū etaté ꝯplōné flaticā paroxismū lōgū cū pauco: aut nullo sudore stōaci debilitaté appetitus ꝑstratōem somni ꝑfunditaté z nām debilé parituꝝ infirmū nunciabis. Nā his oibus apparentibꝰ anteq̄3 mā digeri possit verisilr cadet virtus z infirmus morief. Sed opposita oīa saluté significabūt. z Mediocria vero medio mō se habēt q̄3tu3. s. ad saluté seu morté ꝑnosticandū de dolore stomaci seu lesione epatis: splenis seu alioꝝ mēbrorū. s. cacesia z hydropisi: z de alijs patet ex dictis quid habeas ꝑnosticari. Et hec de significatōibus feb. flegmaticarum.

¶ De cura febr. flatice interpolate a flate dulci: aut insipido vel aquoso seu acetoso vel acri. Cap. ij.

Si feb. flegmatica a flegmate dulci insipido vel aquoso seu acetoso vel acri prouenerit in aere declināte ad caliditaté z siccitaté situef infirmus qué si nāle3 nō habueris: z tēpus frigidum z humidū fuerit cū continuo in camera ignē: z si in estate fuerit cum suffumigationibus facere poteris: factis. s. cu3 iunipero: thure mastice sandaraca cortice citri: vel aliquo taliū. ¶ Quātum ad cibum. primo nota: q in omni fe. est eius cōsideranda ꝑlixitas. s. fm q magis z minus statum ꝑpinquum viderimus. cum hoc est subtilius aut grossius reficiēdu3 a principio. Si ergo status fuerit remotꝰ debes a pncipio grossius reficere cōtinue gradatim subtiliando dietā vsq3 ad declinationem exclusiue. Si tamen plectoria grādis fuerit in toto debes in principio subtiliori vti dieta q̄3 in augmēto: sed in declinatiōe semp grossiori est vtēdum dieta. In statu vero tenuissima: vt natura non impedita a cibo meliꝰ possit circa materie digōnem z ipsius expulsione3 vacare: z inter cetera semp mēti habeas infirmi virtutem cōspicere: cum hec egritudo ꝑpter eius ꝑlixitaté z eiꝰ cōtinuā afflictōe3 multum suspecta reddaf. Sis ego primo de virtute sollicitꝰ. Secundo vero ad egritudiné diligenter inspicias. Et summope huic attēdas precepto. Uidi nāq3 aliquos in principio ita infirmū tenuiter dietare virtuté nō cōsiderātes q in statu qñq3 necium vti erat tenuissima dieta virtutis debilitate z morbi validitate subcubuit. ¶ His habitis in illo casu cōueniūt galline iuuenes aues parue in rubis degētes: z nō in aqs perdices fasiāi iuuenes cōueniunt etiā carnes edine mōtonine duoru3 dētium vitelline: cuniculoꝝ lepusculorum capriolorum. ¶ Qd si cogaris dare cōtusum carniu3 ex aqua buglosse cū modico vini citonioꝝ: cum puluere cinamomi: z modico masticis erit aspgēdum: deinde mō sepe dicto cū ducatis ad alembicū vel in alio vase: z facias sublimatum. ¶ Pro ferculo auté pōt vti pannata simula vel amigda. ferculo de amigdalis hauenato z ordeato. Ex herbis cōueniūt boragi. z radices petro. z feniculi: z poteris vti leui decoctiōe caulium: z brodio cicerum rube. ¶ Pro sapore seu condimento potest vti salsa facta ex amigdalis pauco aceti: modico vini granatorum dulciu3 siue succo arantioꝝ cū cinamomo z pauco zuccari: z qr q̄3 pluribus

placet alleũ facias dolore capitis: ⁊ alio hmõi nõ ꝓhibẽte:
et cum amigdalis suprascriptis allei odor solũ apponatᷣ:
qͦd fiat alleũ pistãdo in mortario: quo amoto sine lotione
mortarij in eodẽ pistenᷣ amigdale: vel aliter contũde al/
leũ: ⁊ ipm in petia munda pone ꝑ quã distilla brodiũ: cũ
quo postea distẽperẽtur amigdale: ⁊ sic ille sapor erit q̃z
pluribus delectabil: ⁊ maxime in istis ptibus. Nota tñ in
declinatiõe magis hoc q̃z in alio ꝯuenire tẽpe. ¶ Pisces
recẽtes regulariter nõ cõueniũt saliti: tamẽ gratia appet⁹
ꝓuocãdi i paucã q̃titate nõnunq̃z in pñcipio paſtus pñt
exhiberi: sicut sunt q in sportis apportãᷣ ⁊ anclude cũ mo
dico aceti: ⁊ olei ⁊ cinamomi p̃parẽtur. ¶ Ex fructib⁹ pos
sunt vti passulis: amigdalis auellanis aliquãᷣr vstis fisti/
cis pistachijs ⁊ pineis: ꝑpter infirmorũ lasciuiã modicuz
vue albe. ⁊ ꝑ dies aliquot ante collecte iterdũ pñt sibi exhi
beri. ⁊ cõsilr ficus aliquas ante pastum. Itẽ post cibuz po
ma cocta vel poti⁹ pira cũ çucharo cõdita vel anisis cõfe
ctis poteris exhibere. Et si qs fruct⁹ arguat in stomachis
febricitantiuz ꝑpter corruptionẽ ⁊ ebulitionẽ suã nõ ꝯue
nire dicendum q̧ nõ solũ cõsuetudini etati ⁊c. est aliqd dã
dum: verum etiã hoim lasciuie. vñ in plibus ptibus mun
di vinum ⁊ carnes: ⁊ alia hmõi in colericis fe. cõiter exhi
bemus. Et si auctoritas ⁊ rõ dicerẽt oppositum. attamen
si bene cõspexeris suprascripta: notabilis nõ erunt nocu/
menti. ¶ Panis sit bene fermẽtat⁹ aliquãtulum cum sale
bene pinsat⁹: ⁊ si in declinatõe aliqua anisoꝝ grana ipo/
sueris nõ erit malum. Sit ei⁹ vinum albuz vel vinuz claꝝ
rubeum: nõ tamẽ nimis aquosũ limphatuz cuz aq̃ çucha
ri magis aut min⁹ ſm potentiã vini: aq̃ ordei cum çucha
ro cõdita rubeo silr cõueniret. Et hoc regimẽ ad oẽs fe.
flegmaticas existit generale materiã fe. diligẽter ꝯsiderã
ti: q: ſm q̧ flegma fuerit magis vel minus frigidũ debes
hoc p̃cedens regimẽ totũ ad magis vl minus siccuz face/
re declinare: ⁊ h̃ in alijs nõnãlibus rebus tibi existit ge/
nerale: quare regimẽ ex p̃habitis poteris fabricare: cui⁹
tamẽ magnã ptẽ ex p̃dictis cõp̃hendes. ¶ Habitis his ad
medicinalia ꝯdesceudẽs. p̃mo describã qd fienduz sit ho
ra paroxismi. In cui⁹ p̃ncipio: infirm⁹ nullaten⁹ ꝑmittaᷣ
dormire. cuz linteis calidis calefiant extrema: si cum rigo
re accesserit aut frigore. Et si illud nõ sufficiat habeaᷣ la/
ter igne calefactus ⁊ lineis pannis inuolutus q pedibus
applicetᷣ vel habeaᷣ instrumẽtuz qͦd in Italia remedium
nuncupaᷣ: ⁊ est duplex: qͦdã aqua replẽᷣ bulita aliud la/
minã ferreã habet q̃ candẽs in ipo ponitᷣ instrumẽto alte
rum: quoꝝ poteris extremitatibus applicare: ⁊ si infirm⁹
ad vomitum excitaᷣ iuua ipm cuz oximelle simplici: ⁊ aq̃
çuccari vel aqua decoctionis raffani adiuuetᷣ. Cũq; calor
ad extra incipit apparere fiant fricatiões: quousq; calor
totaliter fuerit ab extra expansus: in paroxismo cib⁹ ⁊ po
tus oĩno subtrahaᷣ. Et si pur te sitis cogat potũ aque çuc/
cari vel aque ordei cũ çuccaro rubeo tribuas ĩfirmo. Et
si apud declinationẽ syrupum acetosuz cum aq̃ çuccari ex
hibueris bene erit. ¶ Hora autẽ quietis si opus fuerit vẽ
tris attende lenitioni cuz clisteri. s. vl potiõe. Si ꝑ clistere
℞. malue blitis florum camomille añ. M. j. furfuris pu/
gillum. j. ⁊ fiat decoctio de qua accipe li. j. ß. in qua dissol/
ue cassie pulueris çuccari. añ. ℥. j. heyrepigre. ℥. ß. olei cõ/
munis. ℥. iij. salis triti. ʒ. j. ß. fiat clistere aliq dimittunt ye/
ram pigrã: ⁊ addunt mell rosa. ℥. j. ß. ⁊. ij. vitellos ouorum
⁊ fiat cliste. si libet. ¶ Si cum potione lenire volueris fa/
cias sic. ℞. cassie vel manne. ℥. j. ß. dissoluaᷣ cum aq̃ lactu
ce vel aqua çuccari rubei vel aqua mellis rosa. cũ modico
cinamomo: ⁊ fiat potio quã ꝑ tres horas ante prandium
caliduz in potu tribue. ¶ Facta ventris lenitione si vrina
et alia iudicauerit de flebothomia icide basilicã vl nigrã
quo facto infirmũ per diem vnam quiescere permitte.
¶ Et si materiã minuendaz iudicaueris aliã nõ expectan
do digestionẽ. vi. s. natura ꝑ residuum materie melius di/
gerere possit facias sic. ℞. aq̃ lactis. ℥. iiij. turbith boni et
electi. ℈. iiij. ℥℥. ℈. j. spice gra. iij. parũ buliãt: deinde colẽ
tur debitã faciẽdo exp̃ssionẽ: i q̃ distẽpa cassie: aut mãne.
℥. j. mellis ro. ℥. j. ß. ⁊ fiat pot⁹. ¶ Uel. ℞. turbitt. ʒ. j. agari
ci. ʒ. ß. ℥℥. ℈. j. spice salis gẽme: añ. gra. iij. infundanᷣ in aq̃
lactis. ℥. iiij. ⁊ oximellis simplicis. ℥. j. paꝝ buliãt ⁊ vt su
pra fiat expressio addendo cassiã aut mãnã: ⁊ fiat potus.
¶ In modum ꝯfectionis ⁊ forma solida. ℞. galãge pipis
longi añ. ℈. ij. ℥℥. ʒ. iij. macis croci añ. ℈. ß. turbith electi. ʒ
xij. çuchari al. li. j. syrupiçeᷣ çucharũ cum aq̃ absinthij ad
dendo paruz vini citonioꝝ ⁊ fiat cõfectio in morsellis cu
ius dos é. ℥. j. Uel facias cuz lib. ß. çuchari ⁊ da. ℥. ß. s; nõ
erit ita delectabilis. ¶ In modũ pulueris facias sic. ℞.
turbit electi ⁊ mũdati. ʒ. x. ℥℥. ʒ. iij. masticis. ʒ. j. çuccari ad
pondus omnium ⁊ fiat puluis cuius dosis sit. ʒ. ij. cum aq̃
mellis vel çuccari ru. vel aqua lactis. ¶ Uel. ℞. ℥℥. ʒ. v.
turbit mundati. ʒ. x. çuccari ad pondus omniũ ⁊ fiat pul/
uis: cuius dosis sit. ʒ. iij. cum aqua vt supra. ¶ Itẽ in forma
pillulaꝝ facias sic. ℞. turbith mũdati. ʒ. v. ℥℥. ʒ. j. ß. galan
ge pipis longi añ. ℈. j. macis croci añ. gra. vj. fiant pillule
cuz oximell. simplici. ⁊ da. ʒ. j. ß. ¶ Uel facias sic. ℞. turbit
ʒ. iiij. absinthij. ʒ. j. colloquintide. ℈. ij. agarici yerepigre:
añ. ʒ. j. masticis. ℈. ij. ⁊ fiãt pillule ⁊ da. ʒ. j. ¶ Uel facias sic
℞. turbit. ʒ. iij. agarici. ʒ. j. ß. spice salis gemme añ. ℈. ß. ℥℥
ʒ. j. fiat puluis ⁊ fundanᷣ in aqua eupatorij deinde exicca
ri ꝑmittaᷣ: tandem cum oximelle simplici fiãt pillule ⁊ da
ʒ. j. vel. ℈. iiij. ¶ Exhibito minoratiuo ꝓut tibi visum fue/
rit: vel nõ exhibito tale a pri⁹. exhibeas digestiuũ. ℞. oxi/
mellis simplicis. ℥. iij. aque çuccari vel aque mellis. ℥. vj.
misce vel clarificeᷣ ꝓ delicatis ꝓ duabus vicib⁹ aromati
çetur cum cinamomo optimo. Uel loco suprascriptarum
aquarum pone aque absinthij. ℥. iij. aque feni. ℥. ij. clarifi/
cetur vt supra ⁊ da quater aut septies istum syrupum ĩ au
rora calidum. ¶ Uel facias sic. ℞. mellis ro. colati. ℥. ij. sy
rupi acetosi simplicis. ℥. j. ⁊ cum qbus vis aquis suprascri
ptis misce ꝓ duabus vicibus clarificeᷣ: ⁊ hora qua supra
in potu tribue. ¶ Deinde cum quo volueris ex solutiuis
suprascriptis leuiter euacua: ⁊ q: status in hac egritudie
est remotus iubet abolay filius: si per se eger omni die bis
nõ assellauerit q̧ medicamẽ de turbit oĩ nocte propine
tur eidem. Nec vt ipse velit in hac fe. est expectanda dige
stio sed dietim potius est aliqd euacuandũ: vt supra mate
rie residuum ad digerẽdum natura potẽtior existat. Lau
dant etiã in hoc casu pillulas alephanginas qbus potius
vtere q̃z medicamĩe de turbit. ¶ Uel facias sic: ⁊ est in hoc
casu multũ cõueniens. ℞. pulueris yeᷣ. simplicis galie. ʒ.
iij. agarici. ʒ. j. salis gẽme gra. vj. masti. ℈. j. fiãt pillule cuz
oximelle simplici quarũ dos é. ℈. ij. vel. ʒ. j. ¶ Et q: dare
solutiua oĩ die est laboriosum nature vt dicit Auicẽ. tale
exhibe interdum clistere vt. ℞. malue blitis floꝝ camo/
mille furfuris ordei extremitatũ caulium ru. añ. M. j. ani
si maratri añ. ℥. j. ß. agarici. ℥. j. cõquassenᷣ ⁊ fiat decoctio
de qua accipe: li. j. ß. ĩ qua dissolue cassie pul. çucari ru. añ
℥. j. yerepigre. ℥. ß. olei cõis. ℥. iij. salis triti. ʒ. j. ß. ⁊ fiat cli/
stere. ¶ Hoc facto ꝓ vlteriori digestiõe materie. ℞. oxi. cõ
positi. ℥. iij. aque mellis vl çuccari rubei. ℥. vj. vl aq̃ absin
thij. ℥. iiij. aque feni. ℥. ij. misce ⁊ clarificenᷣ ꝓ duab⁹ vicib⁹
et aromatiçetur cum cinamomo optimo: ⁊ de tali syrupo
septies exhibe. ¶ Uel. ℞. aque feni. aque buglo. añ ℥. v.
aque absin. aque eupatorij añ. ℥. iiij. aq̃ cicoree. ℥. iij. mell
despumati li. ß. fiat iulep aromatiçatũ cum optimo cina/
momo: ⁊ denᷣ. ℥. iiij. ꝓ vice. ¶ Et si vis syrupuz magistra
lem. ℞. eupatorij absin. spine albe añ. ℥. j. radicum feni.
apij ligritie passulaꝝ añ. ℥. ß. ro. ru. se. ameos añ. ʒ. iij. se. en
diuie ⁊ feni. añ. ʒ. ij. buliãt in li. iiij. aque vsq; ad ꝯsumptio
nẽ medietatis cum li. j. mellis despumati fiat syrupus aro
matiçatus cũ cinamo: de q̃ denᷣ oĩ die. ℥. ij. cũ ℥. iij. aq̃ mel
lis vel çucca. ru. ¶ Digesta materia aliqͦd de solutiuis su/
prascriptis vnum exhibeas qͦd sit infirmo magis gratuz.
Et quia vt dictũ est ĩ tali morbo materie nõ est expectãda

y

digestio: et maxime si statū remotū videris: sz semel saltez in hebdomada vtute etate et alijs hō csentiētib9: et est cuz aliquo ex solutiuis dictis purgand9 infirm9: leuiori semp vtaris lenitiuo saltem in minori dosi: qr si qter vel quinq es assellauerit p vice erit satis. Sed digesta materia forti us debes solutiuum exhibere: et cum statui magis appro pinquas fortiori debes vti aperitiuo plus in statu et in de- clinatione magis: et sic est in hac fe. gradati pcedendum.

¶ Et qr nihil facere videris nisi infirmo tuo aliqs cfectio nes ordines: si mixturā vis quā citramōtani restauratiuū vocāt. facias sic. ℞. cserue ro. ʒ. ij. ß. cserue vio. bora. bug. et anthos aā. ʒ. ij. dyarodō abbat. ʒ. j. ß. electuarij de gēmis aromatici aā. ʒ. vj. fiat mixtura et deauref de q infirmo ex- hibe omi hora qua vult et multū cuenit si de ea p vnā ho- ram ante cibuz exhibueris. ¶ Vel in forma solida. ℞. spe ciex dyarodō abba. ʒ. ß. speciex electuarij de gēmis et aro matici rosa. aā. ℈. iiij. çuccari albi dissoluti cuz aqua absin thij. li. ß. fiat cōfectio in morsellis: de qbus vnū p horā an- te pastū exhibe. ¶ Vel facias sic. ℞. corallox rubeorū spe cierū diarodō abba. cinamo. electi. aā. ʒ. j. ß. çuchari lib. ß. fiat cōfectio multū delicata. ¶ Aui. et Almāsor quosdā tro ciscos multū cōmendāt in hoc casu: et qr eos nō sic habe- mus in vsu fac sic. ℞. trocisc. de rosa. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. j. çuccari li. j. ß. fiat cōfectio in morsell: vtere vt supra. trocisci de ro. sic fiūt. ℞. rosarū ru. ʒ. x. succi eupatorij. ʒ. vi. masti- cis. ʒ. j. spice assari squināti anisi. aā. ʒ. j. fiant trocisci qui i vmbra desiccari pmittanf. ¶ Et qr in hac fe. stomach9 mlt tum debilitaf: ad cui9 cōfortationē cuz suprascripta nō suf ficiant ab extra talem poteris facere vnctionē ante pastū ℞. olei nardi. ʒ. j. olei masticis: olei absinthij aā. ʒ. ß. pul- ueris masticis. ʒ. j. pul. gario. ligni aloes. galie muf. aā. ℈. j corticum citri: corallo. ru. aā. ℈. ß. cere parū et fiat vnguen tum: et maxime hoc fieri debet in declinatiōe: et maxie cuz a fe. mundus fuerit. ¶ Et si vis vt infirm9 tuus releuef ci- to cū fe. eum dimiserit facias eū vti aromatico rosa. facto cum syrupo ro. cum q sepe pillulas alephāginas sumat ante pastum sero vl mane: qr nō est vis: et etiā interdū ali qd clistere. Et hec de cura fe. flegmatice interpolate pro uenientis a flegmate dulci.

¶ De cura fe. flegmatice pueniētis a flegmate pontico aut mucillaginoso crudo vel vitreo. Cap. iij.

Si vero fe. puenerit a flegmate pontico vel mucil- laginoso crudo vel vitreo: totū regimē ad caliduz declinet: sz ad tantā nō deueniat siccitatē. Et qr ista flegmata magis qz pcedentia inepta sunt resolutiōi i pa- roxismo cū calor egredif fortioribus et longioribus vten- dum est fricationib9. ¶ Et si lenire ventrē volueris p cli- steria facias vt supra et silr p potionē. Vel facias sic. ℞. yso pi. m. j. cap. ve. M. ß. liqri. pass. aā. ʒ. ß. fiat decoctio de q ac cipe. ʒ. iiij. in qua dissolue cassie vel manne. ʒ. x. oximellis simplicis. ʒ. j. fiat potus. ¶ Facta lenitiōe si flebothomiaz fiendā iudicaueris facias vt supra dictū est: deinde mate- riam digeras cū melle ro. colla. ʒ. ß. oximell simplicis. ʒ. j aque absinthij. ʒ. ij. aque feni. ʒ. j. misce p vna vice.

¶ Aliquot dieb9 exhibito dicto digestiuo materiaz euacua cum aliquo de suprascriptis. vel. ℈. iiij. vel. ʒ. ß. pillularuz infrascriptarū q multū laudanf in hoc casu: vt. ℞. pulue ris hierepigre scripte quinto canone: et septimo terapeu tice turbith mundati agarici aā. ʒ. j. spice. ʒʒ. aā. ℈. j. salis gemme gra. vj. formenf pillule cū oximelle simplici.

¶ Illo facto si ad digestionē materie vlteriorē pcedere ne cesse est. ℞. oximell cōpositi. ʒ. iij. aquarū feniculi absin- thij buglose: aā. ʒ. ij. misce vel p delicatis clarificef p dua bus vicibus: et aromatiçef cū optimo cinamomo: et sex vi cibus infirmo tribuas. ¶ Quo facto si materia digesta fue rit: aliqd exhibe de solutiuis suprascriptis: et si nondū fue- rit digesta: idem facias: sed solutiuū ita forte nō exhibeas.

¶ Deinde vero talem facias syrupū magistralē: vt. ℞. ra- dicum sparagi feni. brusci. aā. ʒ. ij. ysopi. buglosse melisse aā. M. j. semi z anisi feni. aā. ʒ. j. ameos. ʒ. ß. passulax. ʒ. vj fiat decoctio: et cum li. j. mellis despumati et aceti fortissimi ʒ. ij. fiat syrupus: de quo exhibe. ʒ. j. ß. cū. ʒ. iij. aq çuchari rub. vel aque feniculi: absin. buglosse. aā. ʒ. j. misce p vna uice vel aliquot vicibus in potu tribue. hoc eni facto si ti- bi visum fuerit euacua materiā: vt supra. ¶ In fine autem status aut declinatiōe poteris exhibere syrupū de eupato rio Mesue: et da. ʒ. j. ß. p vice cum aqs suprascriptis vl du plica receptā: et p delicatis clarifica: deinde si libuerit ex hibe solutiuū. p restauratiōe suprascriptis vtere cōfectio nibus. ¶ Et nota si flegma vitreum fuerit in causa subtili tatis et incisiuis vti magis debes qz in alijs ctinue a leuio ribus inchoando et gradati vsqz ad finē ad semp fortiora pcedendo. ¶ Scias insup q in principio pastus in decli natione hui9 febris cueniūt dactili cōditi cum aceto: oleo et pauco cinamomo et oliue condite similiter et sparagi. Et h de cura febris pueniētis a flegmate pontico.

¶ De cura febris flegmatice a flegmate melancolie permi xto pueniētis. Cap. iiij.

Si vero fe. puenerit a flegmate melancolie pmixto fm varietatē flegmatis in essentia: et fm maiorem vel minorē flegmatis admixtiōem ē regimē diuersi mode variandū: qm et si totū debeat ad calidū declinare debet tamē in siccitate fore tpatum. Itē tam in digestiuis materie qz solutiuis debēt melancoliā respiciētia cōmisce ri. Lenitionē igif si facere volueris cū clisteri vel potione facta facias vt supra pmissum est parit et de flebothomia.

¶ Et p materia digerēda facias pmo sic. ℞. oximellis sim plicis. ʒ. ij. mell rosa. cola. ʒ. j. aque buglo. ʒ. iiij. aque ab- sinthij. ʒ. ij. misce: et clarifica p duabus vicib9 aromatiçā- do cū cinamomo. ¶ Aliquot dieb9 exhibito isto digestiuo sic euacua materiā. ℞. turbith. ℈. j. agarici. ʒ. j. ʒʒ. ʒ. ß. spi ce salis gēme aā. gra. vj. buliāt parū cū. ʒ. iiij. decoctionis liquiritie passulax: capil. ve. thimi epithimi cuscute et po lipodij: deinde colef debitā faciendo expressionē cui ad- danf cassie vel māne. ʒ. vj. mell rosa. ʒ. j. et fiat pot9. ¶ In modū cōfectiōis solide. ℞. turbit mūdati. ʒ. ß. ʒʒ. ʒ. i. ma- sticis. ℈. ij. spice croci assari aā. ℈. ß. sene lapidis laçuli aā. ʒ. i. ß. epithimi polipodij. aā. ʒ. ß. çuchari albi. ʒ. v. fiat con fectio in morsellis: dosis ē. ʒ. v. vel. ʒ. vj. vel illis speciebus adde çuchari plueriçati ad pōdus oim: et fiat puluis: cu- ius pulueris dosis ē. ʒ. ij. ß. vel. ʒ. iij. cum aqua lactis vl bro dio cicex rube. vel vino vel aliq taliū. ¶ In modū pillu larū. ℞. ex pillulis suprascriptis: et pillulax de lapide la- çuli vel indarū descriptiōe mesue aā. ʒ. ß. et fiant pillule et da vt supra. ¶ Hoc facto p vlteriori materie digestiōe. ℞ oximellis cōpositi. ʒ. iij. aq absinthij: aq fumiterre: aque scolopendrie aā. ʒ. ij. misce p duab9 vicib9 et clarificef vt supra. ¶ Vel facias sic. ℞. aque absinthij. aque radicū feni culi et petrosilij aā. ʒ. iij. aque scolopendrie. ʒ. vj. aque fu- miterre. ʒ. ij. çuchari. ʒ. iiij. aceti. ʒ. j. ß. misce et fiat iulep aromatizatū cum nucē muscata vel cinamo. et sumat i qt- tuor vicib9. ¶ Vel. ℞. syrupi de epithimo mesue. oximel simplicis. aā. ʒ. j. ß. aq buglosse feni. absinthij aā. ʒ. ij. clari ficef et aromatizef vt supra. ¶ Vel talē facias syrupū ma- gistralem. ℞. scolopēdrie. M. j. florū bora. bugl. cuscu. ab sinthij aā. M. ß. radicū sparagi brusci petrosilij. aā. ʒ. j. ß. liquiritie passularū aā. ʒ. j. se. anisi feni. aā. ʒ. vj. polipodij thimi epithimi aā. ʒ. ß. fiat decoctio in li. iij. aq vsqz ad cō- sumptionē medietatis. et cū libr. j. mellis despumati. ʒ. vj zucha. ij. ß. aceti fortissimi fiat syrupus aromatizat9 cū cina momo et nuce muscata de q accipe. ʒ. j. ß. et aque zuchari ru. ʒ. iij. misce p vna vice et da vicibus plibus. ¶ Postea qd vis ex solutiuis suprascriptis exhibeas: vel in moduz pulueris poteris sic facere. ℞. turbith mundati. ʒ. ß. pul- ueris sene. ℈. ij. pulueris lapidis lazuli abluti. ℈. ß. ʒʒ. ʒ. ß. zuchari ad pondus oim: fiat puluis et sit dosis vna et det vt supra. Vel facias hoc totum dempto zucharo bulire. i iiij. ʒ. aque lactis caprarum; deinde coletur fortem faciē

do expressionē cui adde cassie vel māne.ʒ.vj.mellis ro.℥.j.& fiat potus. ¶Si vis in isto casu mixturā seu restaurativum exhibere. ℞.cōserue buglose boraginis añ.ʒ.iij. conserue rosa.violarū añ.ʒ.j.ß.Electuarij de gēmis cōfectionis de musco dulcis vel letitie galieni diarodō abbat.añ.ʒ.j.fiat mixtura que deauref: potes tñ addere meli⁹ smaragdi hiacincti granati saphiri añ.℈.ß.& margaritarum.℈.j.foliorum auri numero.x.& fiat mixtura de qua detur oi hora indifferenter. ¶In forma solida & in declinatione magis.℞.specierū diarodō abbatis.specierū electuarij de gemmis: vel cōfectiōis de musco dulcis: specierū aromatici.ro.añ.ʒ.j.ß.çuchari dissoluti cū aq̄ buglos.lib.ß.fiat confectio in morsellis: de qbus p horā ante cibū vnū exhibeas: hec vō ſm q̄ videris materā magis vel min⁹ spissam magis vel min⁹ melancolie mixtā ſm hec oīa debes cōponere medicinā ex magis vel minus apitiuis & magis vel min⁹ melancoliā respicientib⁹. ¶Item in fine declinationis hui⁹ febris conuenīūt capares olive cōdite sparagi: & radices petroselini. Et hec de cura febris flegmatice a flegmate melancolie permixto prouenientis.

¶De cura flegmatice febris cum colera permixte seu a flegmate salso pueniētis. Cap. v.

Si vero febris puenerit a flegmate pmixto colere: quia a flegmate salso totum regimē ad tpatum frigidum & siccum facias declinare. Et pro supfluitatibus cōibus educēdis vtere clisterib⁹ suprascriptis in cura tertiane note a colera vitellina prouenientis. ¶Si autē per os lenire volueris facias cū cassia vl' māna vt in antescripto capitulo dictū est. ¶Uel facias sic.& est magis appropriatum.℞.capil.ve.M.j.lupulorū florum boraginis: buglose cucurbite.añ.quartā ptē.M.j.passularū liquiritie añ.ʒ.iij.fiat decoctio: de qua accipe.℥.iij.ß. in qua dissolue cassie vel māne.ʒ.x.mellis ro.℥.j.& fiat pot⁹. ¶Et facta lenitione si flebothomiā fiendā iudicaueris basilicā vel nigram incide.postea si minoratiuum dare volueris facias sic.℞.lupul.cuscute añ.M.ß.florū borag..bug.capil.ve.añ quartā ptē.M.j.passu.ligritie añ.ʒ.ij.fiat decoctio: de qua accipe.℥.iij.ß.i qua dissolue cassie vel māne.ʒ.vj.diafin.ʒ.ij.ß.vel electuarij indi tandundem.electuarij de suc.ro.ʒ.j.mell.ro.℥.j.& fiat pot⁹. ¶Uel facias sic.℞.agarici.℈.iiij.vel.ʒ.j.ß.salis gēme spice añ.gra.vj. infundant in oximelle squillitico: & stet p horas.x.in infusione: deinde fortis fiat expressio: cui adde cassie vel māne distēpate cū decoctione suprascripta.ʒ.vj.turbith.℈.j.ʒß.gra.vj.& fiat potus. ¶Uel si libet poteris infundere.ʒ.j.rebar.cū.℈.ß.spice in aqua lactis & modico vini debita facta expressione: adde māne vel cassie vt supra dissolute.ʒ.vj.turbit.ʒ.ß.ʒß.℈.j.ß.mell'ro.℥.j.& fiat pot⁹. ¶Et si vis pillulas exhibere da.ʒ.j.pillularū aggregatiuarū. ¶Et si vis in modū confectionis solide facias sic.℞.turbit electi.ʒ.ij.ß.agarici.ʒ.j.reubarbari.ʒ.j.ß.diagridij.℈.j.sal'gēme.℈.j.çuchari li.ß.cōfectio in morsellis.dosis ē.ʒ.vj. ¶Uel fac puluerē addendo çuchari.℥.j.& da cum aqua lactis.ʒ.ij.ß. ¶Et nota hic ſm q̄ videris maiorē vel minorē colere cū flegmate mixtionē debes in omnib⁹ istis ponere plus vel min⁹ de respiciētibus colerā: nec sic leuiter trāseas in hō sed bonā adhibeas diligentiā.nā si colerā euacuabis dimisso flate ipsum incrudabit: & plixior fiet egritudo magisq̄ piculosa. Si vero flegma fuerit euacuatū colera derelicta posset furere: & egrū ad vnā egritudinē pessimā deducere. Sit igitur hoc preceptū qbuscūq̄ materijs cōmixtis generale. ¶Minorata materia si digestiuum residui volueris facias sic.℞.syrupi acetosi simplicis.℥.ij.mellis ro.℥.j.aque feni.aque absin.aque endi.añ.℥.ij.misce & clarifica p duabus vicibus: & aromatiçef cum cinamomo: & aliqt vicib⁹ deinde aliqō prebe ex solutiuis suprascriptis. ¶Quo facto si opus fuerit ad vlteriorē materie digestionē pcedere facias sic.℞.syrupi endi.℥.ij.syrupi acetosi simpli.℥.j.aquar feni.absinthij buglos.añ.℥.ij.misce p duabus vicibus: & clarifica p delicatis. ¶Et si magis apire volueris ℞.syrupi de bisantijs.℥.ij.syrupi acetosi simplicis.℥.j.cū aquis suprascriptis clarifica p duab⁹ vicib⁹. ¶Uel syrupum magistralē sic facias.℞.endiuie scario.buglos.omnium cū radicib⁹ añ.M.j.radicū feni.& apij.añ.℥.ij.florū buglos.borag.& vio.añ.℥.j.quattuor se.frigidorū.añ.ʒ.ß.liquiritie passul.añ.ʒ.vj.anisi maratri.añ.ʒ.ß.fiat decoctio in iiij.li.aque vsq̄ ad cōsumptionē medietatis deinde cū li.j.mellis despumati vel çucha.fiat syrupus de q̄ accipe.℥.ij.&.℥.iij.aque çuchari vel aque endi.bug.& absinthij añ.℥.j.misce p vna vice & in potu tribue. Et materia digesta cum aliquo ex tactis soluti.ipam euacuabis. ¶In isto casu restauratiuū seu mixturā sic facias.℞.cōserue vio.ro.borag.buglo.añ.℥.ij.ß.manuchristi diarodō abbatis añ.ʒ.x.electuarij de gēmis.℥.ß.fiat mixtura & deauref. Et si libet addere fac additionē lapidū pciosorū pdictorum.ʒ.j.margaritarū.ʒ.ß.foliorū auri numero.x. ¶In forma solida sic facias.℞.corallorū pueriçatorū subtilissime.ʒ.j cina.electi.℈.iiij.margaritar.ʒ.ß.sandalorum omnium añ.℈.ß.ligni aloes macis añ.℈.ß.çuc.albi dissoluti cū aq̄ rosa.li.ß.fiat cōfectio in morsellis. Et si delicate facere vis & fuerit potēs facias oēs morsellos deaurari. ¶In declinatione facias sic.℞.spērum diarodon abbatis spērū de gemmis añ.ʒ.ij.çuchari albi li.ß.dissoluaf çucharū cū aq̄ rosa.& fiat confectio in morsellis. ¶De stomachi custodia p vnctiones fiat vt sepe dictū ē. Et hō de cura fe.flegmatice salse ſm magistrū Antoniū guaynerū.

¶De empiale lipparie ac fe.in qua in interioribus & exterioribus caliditas sentif et frigiditas: & febris diuturne simul & nocturne. Cap. vj.

Cura empiale variaf ſz materie dispositionē a qua potest puenire: nam si a flegmate vitreo prouenit de quo est sermo ei⁹ vapor exteriora petēs illa calefacit: residuum vero materie intus remanēs ineptum existit putrefactioni.ppter qō sua frigiditate infrigidat interiora & ideo in isto casu tā in sex rerū nōnaturalium regimine q̄z medicinalium est infirm⁹ regend⁹ vt in cura flegmatice a flegmate vitreo pendentis dictū ē. ¶Sed quoniā istud flegma a quo hec fe. generaf ē nature multū rebelle: & stomachū q̄maxime debilitat: ad ipius digestionē & stomachi cōfortatiōe sollicite attēdere debes. Ois eni fe.flegmatica associaf corruptōi & debilitati in ore stomachi que nō excusaf: & illud est de illis q̄ attrahunt accidentia mala ex sincopi & pulsu cordis: & casu appetit⁹ &c. vt ingt Aui.pma quarti.c.de his in qbus cōueniūt: & differunt fe.putredinis: ideo oportet medicū in cura hui⁹ fe. esse sollicitum: q: hec inter alias stomachum maxime debilitat: & mala inducit accidentia. Si igif lenitiuum pcipere: siue per os exhibere volueris facias vt in cura fe.flātice a vitreo flegmate pueniētis dictum ē. ¶Et si infirm⁹ incitef ad vomitū.iuua ipm cum qbus suprascriptum est. vel cum eo quod docet Aui. Sed facit Auic.vnū vomitū de faseolis. Et tu sic facias.℞.faseolor.℥.j.aneti raffani calamēti añ.℥.ß.conquassenf aliqual': & bulliāt in li.j.aq̄ vsq̄ ad cōsumptionē tertie ptis: & coletur: & colature addatur oximellis simplicis.℥.j.& tepidum in potu tribue: & si ipm diu retinuerit illinc ad mediā horā cū pēna oleo intincta vel cum digito vomitum puoca. ¶Ad digestionem huius materie sicut in alijs oportet te gradati pcedere incipiēdo ab oximelle simplici successiue ad alios syrupos in cura fe.flegmatice a flegmate vitreo pueniētis descriptos ordinate pcedendo. ¶Aui.ppter magnū nocumentū quod hec fe. infert ori stomachi: docet misceri rob. de agresta cum suis syrupis: qm̄ vnit & corrugat os stomachi: & sic ipm confortat. Facias ergo sic.℞.oximell'simplicis.℥.ß.rob de agresta.℥.iij.aque çuca.℥.vj.vel aque buglos.feni.absin.añ.℥.ij.clarificef p duab⁹ vicib⁹: & aromatiçetur cum cinamomo. Facias pariter de alijs syrupis eodem magis vel minus de rob addendo ſm q̄ tibi videbi

tur cōuenire. ¶ Ex solutiuis pōt vti pill'. ab Aui. descp̄tis i
capitulo de cura flegmatice ꝛ alijs solutiuis ibi etiā posi-
tis si opus fuerit. ¶ Et qꝛ hoc flegma sepe descēdit ad in-
testina vbi dolores ꝛ etiā alia accidētia mala causat: cli-
steria fortia maxime laudat p̄nceps Aui. s. ex cartamo cen
taurea. Si igit' facere tale volueris clistere. ℞. camomil-
le mellilotí. centauree minoris añ. M. j. medule cartami
ʒ. vj. se. ane. ℥. j. almuri: ꝛ est salmuria encludarū ꝛ aliorū
piscium salsorum vel etiā oliuarum cōditaruꝫ. ℥. j. ß. adde
tamē plus vel min⁹ de isto almuri. ſm ꝙ magis vel min⁹
spissuꝫ de sale cōprehendes: fac ex oibus istis decoctionē
de qua accipe li. j. cui adde olei aneti. ℥. iij. ꝛ fiat clistere.
¶ Ego tamen in isto casu sic facere cōsueui. ℞. camomille
melilo. sumitatum folioꝝ caulium ru. centauree minoris
cucur. pullegij añ. M. j. se. aneti. ℥. ij. ß. anisi maratri añ.
℥. ij. agarici. ℥. j. medule cartami. ʒ. vj. cōquassent': ꝛ fiat de
coctio: in qua dissolue hyerepigre pulueris çuc. ru. añ. ℥.
j. cassie. ℥. ß. olei ane. ℥. iij. sal' gēme. ʒ. ij. ꝛ fiat clistere. Est
eni clistere familiare. educit mirabil'r flegma vitreum ab
intestinis: quib⁹ exoneratis facilius stomachus ipse se ex
onerat. ¶ Conuenit etiā in isto casu clistere factum ex bro
dio galli antiq fatigati ꝛ bene correcti: vt docet mesue i ca
pitulo de cōsolatiōe medicinarū: ꝛ in eo potes ponere po
lipodiū ꝛ alia ſm intentionē quā ꝓtunc haberes: ꝛ ad il-
lud capitulū recurre si opus fuerit. Et si velles fortius fa
cere: posses addere loco hyerepigre. ℥. j. diafiniconis vel
electuarij indi. Uel posses oia simul ponere. Et si empia-
la ꝓueniret a melancolia grossa vt antiq dicunt ꝓuenire
posse: vtere regimine sup̄ius descripto in cura interpola-
te quottidiane ꝓuenientis a flegmate melancolie permi-
xto: vel quere infra in cura quartane interpolate ꝓueniē-
tis a materia flegmatica. ¶ Et si ex ꝑmixtione colere pro
uenerit: qd̄ cōprehendes: qꝛ validius de tertio in tertium
affliget: facias vt supra posui in cura tertiane a colera vi-
tellina ꝓuenientis. ¶ Aui. autē vnū solutiuū ponit qd̄ cō
ueniret: si hec fe. fieret a flegmate vitreo ꝛ a melācolia spis
sa: quibus colera adusta rubea foret admixta: vt nōnulli
voluerunt. ꝛ hoc solutiuū fit cum mirabolanis nigris ci-
trinis turbith. çucha. q̄qꝫ. Si ergo isto indigeres solutiuo
facias sic. ℞. mirabol'. citri. nigro. añ. ℥. ß. turbith. ℈. ij. ʒʒ
℈. j. infunde in oximell'. simplici: ꝛ stent in infusione p ho-
ras decem. deinde adde aq̄ lactis capraꝝ. ℥. iij. ꝛ paꝝ cale
fiant: qbus fortis fiat expressio: cui adde māne: vel cassie.
ʒ. vj. ꝛ in potu tribue. Ex istis solutiuis plus de illo adde
ꝙ peccātē materiā respiciat. ¶ Int' cetera memēto stoma
cho succurrere cum vnguēto sup̄ius descripto in cura q̄t
tidiane a flegmate dulci ꝓuenientis. Et si calefeceris ab-
sinthiū sup tegulā bono vino aspersaꝫ: ꝛ stomacho appli
caueris multū iuuabit. ¶ Et si deus ꝑmiserit vnū faciam
tractatū de egritudinib⁹ a capite vsqꝫ ad pedes in quo de
remedijs passionū stomachi inuenies ad plenū: ꝛ iō cir-
ca istā materiā feb. volui ꝑtractare: ꝛ de eaꝝ accidentibus
velociter ꝑtransire. ¶ De ꝯfectiōibus mixturis seu restau
ratiuis ꝛ alijs facias ſm materiā peccantē: ꝓut i suprascri
ptis capitulis descriptū est. ¶ Et hec de cura empial' per
quā cura lipparie fiet tibi plana: ꝛ q̄ꝫ maxime si a flegma-
te vitreo prouenerit. ꝛ si a colera vt dicit Auicē. vt in cura
tertiane note a colera vitellina ꝓueniētis. ¶ Ex his consi
militer patet cura feb. in qua in interiorib⁹ ꝛ exterioribus
calididitas sentit' simul ꝛ frigiditas ad bonū intellectū: qꝛ
hꝰ cura ē cura empiale ꝛ lipparie: ¶ Et ex dictis in h̄ ca-
pitulo ꝛ p̄cedentibus cura patet diurne ꝛ nocturne: quia
p̄cipue vt p̄cedētes curātur. Sed infirm⁹ cibari debet ho
ra qua minus male se habet: siue sit de die siue de nocte.
Et simil'r clisteria ꝛ farmaca ꝛ alia: ꝛ ꝓpter hoc omnium
quotidianarū interpolatarū cure finē impono.

¶ De cura quottidiane continue. Cap̄. vij.

Uum quottidiane cōtinue materia inter venas exi
c stat que cōtinue infirmū affligit ceteris parib⁹ sub
tiliori dieta q̄ꝫ i iterpolata est vtendū: minusqꝫ calida ꝛ sic
ca q̄re attende virtuti ꝛ status distantie seu ꝓpinq̄tati: qui
bus oibus diligenter cōsideratis cibū ꝛ potū ꝛ alia hmōi
fac ad min⁹ calidū ꝛ siccū declinare: infirmūqꝫ magis te-
nuiter dietes hora qua min⁹ infestat' ipm̄ cibando.
¶ Quātū vero ad medicinalia clisteribus seu potōibus le
nitiuis suprascriptis ſm exigentiā habitis flebothomiaꝫ
facias si ipam fiendam iudicaueris. Et hoc facto si mate-
teriā minorare volueris solutiuū aliqd̄ vnū exhibitis q̄ i
cura flegmatice a flegmate dulci ꝓueniētis describitur.
¶ Et ad materie digestionē veniēdo a min⁹ aperitiuis ad
magis aperitiuis gradatī vt supra tactū est accedas: qꝛ in
principio syrupū acetosum simplicē cum melle ro. ꝛ aq̄s
ibidē in potu tribue vel oximellis simplicis postea da so-
lutiuum: deinde transi ad syrupū acetosum de radicibus
et si forti⁹ ad oximel cōpositū vel, ad syrupuꝫ magistralem
in capitulo suprascripto tactum ꝛ pariter gradatim ad so
lutiua accedere debes mixturis ꝛ ꝯfectionib⁹ sil'r ibidem
scriptis vti debes: ꝛ ſm hanc debes plus de frigidis: mi-
nus de calidis cōmiscere: qd̄ tue relinquo discretioni.
¶ Et qꝛ auctores ꝛ maxime Aui. multū laudant descriptio
nem trociscoꝝ: quos tñ nō habem⁹ in vsu: de his cum çu-
charo facias fieri cōfectiones: vt supra te docui: ꝛ erit res
magis delicata: de illis tamē in qbus ingredit' aloes ꝛ alia
amara: fac fieri pillulas: ꝛ doses illarū diligenter ꝯside-
ra: quas infirmo tribuas. Nā magis delicatū erit i pillula
rum forma q̄ꝫ pulueris. Et hic oim febrium flegmaticaꝝ
cura finitur ad dei laudem. Amen.

¶ Quart⁹ tractat⁹ de fe. m'ricis sex in se ꝯtinēs capitula.

¶ De signis febrium melancolicarū tā ꝓnosticis q̄ꝫ demō
stratiuis Capitulum. j.

Onsequenter melancolicarū fe.
vario mō se habē-
c tium huic annectā curā sūmario: quare cū di-
uersimode ex m'lica mā procreentur aliqd de
ipsa p̄mo tractandum videt'. ¶ Est eni melan
colia duplex: naturalis ꝛ nōnālis. Naturalis est humor p̄
mus qui in sua naturali dispositiōe. existēs in colore opa-
cus: in cōplexione frigidus ꝛ siccus: ꝛ sapore ponticus tā
q̄ꝫ fex hipostasica ex digestione resecatus. ¶ Non natura
lis autē ē velut fex seu cinis sanguis colere flegmatis: vel
ipsi⁹ melancolie naturalis. Cum eni sanguis adurit' resol
uitur subtile ꝛ cinis remanēs melancolia sanguīea nūcu
patur. Idem fit si colera aduraf siue putrefiat: cinis enim
relictus ē alia spēs mel'ie nōnālis que differt a colera adu
sta: de qua supra tractatu de fe. coleri. ca. 2° facta est mētio
quia cū adurit' colera ꝛ adustum cū ea cōmiscet' colera ꝓ
creatur adusta. Cū autē cinis seorsū remanet melancolia
col'ica cōit' appellat'. Est ꝛ alia nōnālis mel'ia: q̄. s. fit ex pu
trefactiōe seu adustione flegmatis. Ex melancolie autē na
turalis adustiōe fit melācolia nō naturalis: qd̄ ꝯtingit fie-
ri dupliciter: que si adustio in melancolia subtili accidat
fit melancolia nōnaturalis acris seu pontica: ꝛ si in grossa
fit pauce acredinis seu pauce pōticitatis. ¶ Ex his nāqꝫ
mel'ie spēbus diuersa genera egritudinū fiūt: qꝛ si ad vnū
mēbrum fluxerit materia melācolica ibi duricies accidit.
ꝛ causat' sephiros aut estiomen⁹: ꝛ h̄ fit ſꝫ ipi⁹ materie me
lancolice diuersitatē. Si autē ad sup̄ficiē siue cutē genera
tur postea albaras: ꝛ aliqd̄ tale. si intra corp⁹ nō putrefiat
sed spargit' in totum corpus ictericia nigra causat': ꝙ si ibi
dem coagulet' ita vt aliquid incendat': lepra generabit'. vt
Aui. tertia quarti. ca. de lepra. Si vero intra corp⁹ putre-
fiat: aut h̄ fit ītra venas: ꝛ tūc ḡnat' q̄tana cōtinua: qd̄ tñ ra
ro accidit. Aut putrefit extra venas: ꝛ tūc q̄rtana fit inter
polata. Ex quibus patet ꝙ q̄rtana ꝯtinua ē fe. a mā melā
colica intra venas putrefacta ꝓueniēs. q̄ ꝛ si hora melan
colie de quarto in quartū magis moleste semꝑ īfestare so
let sine interpolatōe tamē affligit īfirmū. Interpolata q̄r-
tana est fe. a materia melācolica extra venas putrescente

puenienꝭ: cuius est infirmũ de quarto in quartũ molestare. ¶ His habitis signa deinceps quartane describa3. Et pmo interpolate: qꝛ ex his quartane ꝯtinue signa cura patebunt: omis itaq3 quartane interpolate satis cõia signa sunt: qꝛ incipit cum alicibus oscitatiõibus: qbus hoꝛripilatio succedit: deinde rigoꝛ: postea frigus: ꝓpter qd incipit infirmus quandã in ossibus habere dispositionẽ: ac si frangerẽtur: ⁊ fieret iuncturaꝝ dislocatio: ⁊ tremoꝛ ita intẽsus vt dentes nullo mõ nequeãt retineri: ⁊ post hoc etia3 caloꝛ inter quotidianã ⁊ colericã mediꝰ succedit: postremo nullus aut paucus sudoꝛ. Pulsus in pncipio paroxismi est durus inoꝛdinatꝰ: paruus frequẽs tardus ⁊ strictꝰ: et versus statum paroxismi fit velox ⁊ magis frequẽs.

¶ Et si hec signa oibus spẽbus quartane cõia satis existãt: insunt tamẽ magis ꝓpꝛia q̃rtane ex naturali melancolia ꝓuenienti: q̃ hoꝛa melancolie accidit vtplurimũ. Et i pncipio vꝛina est alba subtilis ⁊ cruda sed paulatim vsq3 ad statum coloꝛaꝛ ⁊ ingrossaꝛ: ⁊ cõpleta digestiõe fit nigra: habitudo eni vtplurimũ est melancolica. Et ad verã huius fe. cognitionẽ cõfert si pcedens regimẽ fuerit melancolie generatiuũ: tẽpus võ ⁊ regio fuerit frigida ⁊ sicca. ¶ Sic vero a melãcolia sanguinea ꝓuenire cognosces: si habitudo fuerit sanguinea: si pcesserit sinocha putrida aut regimẽ potẽs sanguinẽ adurere. In oꝛe qñq3 sentit dulcedinem: ⁊ erit infirmꝰ parũ aut nihil sitiẽs sine ira et furoꝛe: somnus erit grauis. Et certius iudicabis. si aer tempꝰ anni: ⁊ regio ad calidũ ⁊ hũidũ declinauerit. Pulsus erit q3 in pcedẽti latioꝛ ⁊ vꝛina ruffa vl' subꝛuffa cũ obscuritate q̃dam ⁊ grossicie. ¶ Et si a melãcolia colerica ꝓuenerit cognosciꝛ: si habitudo fuerit colerica: si colerice fe. aut regimẽ potẽs colerã adurere pcesserit: ⁊ vꝛina erit intense citrina|ruffa vel subruffa tenuis substantie. Pulsus q3 in ceteris velocioꝛ ⁊ spissioꝛ erit: hoꝛripilatio sitis: sudoꝛ: vigilie: caloꝛ: furoꝛ: ira in hac silr maioꝛes erũt. ꝙ si cũ hoc tẽpus anni aer regio ad calidum ⁊ siccũ declinauerit certius supꝛa melancoliã colericã iudicabis. ¶ Si autẽ a materia flegmatica ꝓueniret regimẽ habitudo ⁊ flegmaticarum fe. pꝛecessio te iuuabit in iudicando: frigus diutiꝰ q3 in ꝓcedentibus durabit. Et quandoq3 infirmꝰ incipit calefieri deinde frigꝰ reuertiꝛ ⁊ ꝓpter mãe viscositatẽ paroxismi fiunt lõgioꝛes: ⁊ p inde sudoꝛ tardioꝛ. In pulsu magna diuersitas: cũ quadã tamẽ mollicie. Urina est quã i ceteris grossioꝛ: minꝰ tamẽ intẽsa: sitis pauca somnꝰ grauis ꝙ si aer tẽpus anni regio ad frigidum declinauerit ⁊ humidum certius poteris iudicare. His diligẽter cõsideratis ad notitiã cuiuslibet speciei fe. quartane interpolate i dubitãter potes deuenire. ¶ Quartana ꝯtinua sine rigore incipit ⁊ hoꝛripilatiõe: ⁊ in ipa in pꝛicipio caloꝛ est lentus ⁊ cõtinuus ⁊ hoꝛa melancolie de quarto in quartũ cõtinue inualescit ⁊ adest vigiliarũ instãtia ⁊ nigroꝛũ coꝛporum ⁊ rerũ terribiliũ in somno apparitio lingue siccitas cũ asperitate ⁊ vẽtris cõstipatio. Pulsus in pꝛincipio strictus paruus existit ⁊ tardus versus statũ: ⁊ in statu maioꝛ et velocioꝛ fit. Urina i pncipio est citrina vel subcitrina cum mediocri quadã substãtia. In statu vero ẽ nigra que tunc materie digestionẽ significat: ꝙ si cũ hoc regio aer: tempus anni fuerint frigida ⁊ sicca regimẽ pcedẽs melãcolie generatiuũ: cõplexio infirmi melancolica. Cuiꝰ faciei ⁊ labioꝛũ coloꝛ ad plumbeum tendit: hanc foꝛe quartanã continuã nullatenus dubitabis.

¶ Raro vel nũq3 quartana sine vicio splenis accidit: qꝛ ãt est apostema in splene aut opilatio aut duricies. Et si aliq̃ quartana sine istis reperiaꝛ erit ceteris salubꝛioꝛ. ¶ Inter quartanas sanguinea ac colerica sunt salubꝛioꝛes ⁊ citiꝰ curabiles: ⁊ de se ois interpolata quartana cum foꝛtitudine ṽtutis sana existit. Uerũ si senibꝰ aut decrepitis acciderit plerũq3 cum eis moꝛiunꝛ. ¶ Et qꝛ quartane aut alie egritudines cronice vt sensit Galie. in decretis sequũtur motum solis ⁊ acute motũ lune: ⁊ si erroꝛ nõ affuerit cura earum annũ nõ transit: durat qñq3 tamen vsq3 ad annos. xij. vt refert Aui. ⁊ hoc ꝓpter erroꝛes cõmissos ꝓuenit.

¶ In quartana qnoq3 sepe visus obscuraꝛ: sed apud materie digestionẽ visus obscurus remittiꝛ. ¶ Ite3 materie digestionẽ arguere poteris cũ tremoꝛ remittiꝛ: caloꝛq3 intẽditur ⁊ paroxismꝰ ꝓlongaꝛ: in cuius fine maioꝛ existit copia sudoꝛis. Et si in estate febꝛẽ aliquã in suis paroxismis videris oꝛdinẽ nõ seruare futurã quartanã timeas in autũno: q silr ⁊ hiems sũt tpa magis amica sibi. ¶ Terminꝰ paroxismi est hoꝛaꝝ. 24. postq3 infirmꝰ nõ totalr mundꝰ existit. ¶ Quantũ ad vꝛinã. Urina alba ⁊ glauca ⁊ tenuis materie significat indigestionẽ. fiet autẽ tenuis ꝓpter victoꝛiã huius materie in humoꝛibꝰ. Unde ingrossanꝛ humoꝛes: ⁊ ob hoc ipoꝛũ humoꝛũ nulla fit resolutio q̃ egritudinis vꝛinã possit inspissare. Fit autẽ alba ꝓpter humorem grossum meatꝰ vꝛine opilantẽ: vt nõ possit egredi aliquid vꝛinã tingẽs. Cum võ ꝯfoꝛtaꝛ caloꝛ ⁊ agit in materiam vt dissoluat aliquid de humoꝛibus: mutaꝛ vꝛina ad tincturam ⁊ mediocritatẽ substãtie ex quibus materie arguitur digestio. Et si ex tali digestione accidit expulsio materie cu3 vꝛina ipsa reddiꝛ nigra cum sedimine multum nigro fundum petẽte: ⁊ ideo si digesta mã talis vꝛina apparuerit moꝛbi solutionem: et materie cum vꝛina expulsionem significat. ¶ Sed qꝛ pdie cũ magistro Jacobo iudeo de postpositione paroxismoꝛũ quartane nobilis viri Frãcisci de saluagio magnã habui altercationẽ: qꝛ dicebat eũ esse in augmẽto: ⁊ ego in declinatiõe: hic de postpositione et anticipatõne paroxismoꝝ aliq3 volo facere mentionẽ p quã scies i qbuscũq3 egritudinibꝰ poxisma'ibꝰ qd p anticipationẽ ⁊ postpositionẽ debes ꝓnosticari. ¶ Pꝛo q̃ nota ꝙ tam anticipatio q3 postpositio põt pncipiũ augmentum: statũ ⁊ declinationẽ significare. Pꝛo cuiꝰ declaratione sciendũ ẽ ꝙ qñq3 materia moꝛbi ẽ vnifoꝛmis vñ qñq3 ẽ equalr grossa seu viscosa vel subtilis: ⁊ equalr frigida vl' calida: ⁊ qñq3 est diffoꝛmis. vñ qñq3 vna ps est subtilis et alia grossa: vel vna ps est viscosa ⁊ alia nõ: aut vna ps est calida ⁊ alia frigida. ¶ In materia autẽ vnifoꝛmi paroxismoꝛum anticipatio significat augmentũ: vt inqt Aui. pꝛia quarti de cognitiõe hoꝛarũ egritudis: ibi. Et cognoscunꝛ hoꝛe. Signũ est eni ꝙ natura iã agit manifeste in materiam ipsã subtiliando: diuidendo ⁊ sequestrãdo: ꝓpter qd mã ipa cõtinue citiꝰ ad motũ moueꝛ ⁊ anticipationẽ. Sz si fiat postpositio significat declinationẽ: nã paucitas materie vt infra inquit Aui. de signis empiale ẽ causa longationis periodi: qꝛ materia pauca fere relinquiꝛ a nã: ⁊ postpositionẽ facit. ¶ Sed in materia diffoꝛmi aliud ẽ: quia si pars subtilis ⁊ nõ viscosa aut calida pmo incipiat putrescere semp fiet poxismoꝝ postpositio: qd ẽ qꝛ mã remanẽs semp est grossioꝛ: ⁊ p ꝯñs ad motũ ceteris pibus tardioꝛ: ⁊ p hoc postponũtur paroxismi. ⁊ ecõtra fieret si materia grossa pꝛiꝰ incipiat putrefieri: nã semp cũ materia remanẽs fit subtilioꝛ ⁊ p cõsequẽs ceteris pibꝰ faciliꝰ nobil' ꝯtinue anticipãdo ꝓcedit. Et ita dicendũ est de materia calida respectu frigide: qꝛ si materia viscosa vel frigida pmo putrefit poxismi anticipabũt: ⁊ ecõtra si nõ viscosa sed calida ⁊c. qꝛ postponẽt. ¶ Sed vt ex tali anticipatõe vl' postpositione scias qd ꝓnosticari habeas. Nota ꝙ si fe. semp postponat postpositio minoꝛ significat augmentũ. Significat enim naturã manifeste agere in mãm ⁊ ipm ꝯtinue magis aptã ad motũ reddẽ: ⁊ p ꝯsequẽs minoꝛ fit postpositio. Maioꝛ võ postpositõ significat declinatõe3. Significat ei mã3 foꝛe paucã ⁊ q̃si a nã derelictã: ꝓpter qd maioꝛ fiet postpositio. Sed equalis postpositio significat aut pncipium aut statũ: pꝛincipiu3 qdẽ qꝛ signũ est ꝙ natura manifeste agit in materiã: ꝓpter quod poxismi equalr postponunꝛ. Statum võ qꝛ cũ natura vltimate egit in materiam: sic ꝙ vlteriꝰ agere nõ possit: tunc equalitas fit postpositionis. ¶ Sed ecõtra ẽ de anticipatiõe: qꝛ maioꝛ anticipatio significat augmentum. significat eni cõtinue natu-

ram meli⁹ disponere ⁊ habilitare materiā ad putredinē⁊ et ꝑ cōsequens citius mouet̄. ⁊ maior fit anticipatio. Et si minus anticipet significat declinationē: significat ei materiam fore diminutā: vt supra dictū ē: ⁊ q2 nā ipam q̄si negligit: ob hoc min⁹ anticipat. S3 equal̄r anticipatio significat aut ꝑncipiū aut statū: principiū qdē: q2 nulla in ipsa facta ipressione materia mouet̄ motu ꝓprio ⁊ cōsueto ꝑncipiū arguit̄. Statum qdem q2 natura vltimate agente in materiā cū in tali actione fieri non possit additio mā ipsa equalit̄ mouet̄: ⁊ ꝑ ꝯsequēs eq̄liter anticipat: ⁊ statū significat. Ex qbus oībus patet qualr̄ tā anticipatio q̄3 postpositio pōt significare ꝑncipiū: augmentū statum ⁊ declinationē: q2 ex maiori vel minori anticipatiōe vel postpositiōe significat̄ sup augmētū vel declinationē cū equalitate anticipationis vel postpositiōis sup ꝑncipiū ⁊ statum. Sed inter ista discernes ex signis digestiōis q2 si appareant signa digestionis: tūc anticipatio vel postpositio equalis significat statum: ⁊ si nō appareāt significat ꝑncipiu3. Ita consil̄r anticipatio maior vel minor si ꝑ ꝑus apparuerit signa digōis semp significat declinationē: ⁊ si nō: significat augmentū. Itē postpositio si ꝑ prius signa digestionis apparuerit: sep significat declinationē: ⁊ hoc tali materia existente vniformi. ¶ Itē nota q̄ si mā fuerit difformis. verbigrā subtilis ⁊ grossa vel viscosa ⁊ non viscosa calida ⁊ frigida: ⁊ ad putredinē nūc grossa: nunc subtilis moueat̄: vt est possibile. Aliq paroxismi in isto casu anticipabunt ⁊ aliq postponēt: ⁊ de his ꝓportional̄r iudica ꝑ3 q̄ stati dictū ē. ¶ Sed stati dicet̄ q̄ nō est possibil̄ anticipatio in materia difformi. s. quo ad subtilitatē ⁊ grossiciem patet q2 calore agente in tali difformi mā citius semp mouebit̄ ad putredinē subtilis q̄3 grossa: ⁊ sic i tali nūq̄3 fiet anticipatio sed postpositio. ¶ Dicēdum q̄ calor agens i mā difformi in grossicie ⁊ subtilitate ceteris parib⁹ i putredinē ptē subtilem citi⁹ mouebit q̄3 grossa3. Sed stat q̄ cetera nō sint paria. s. q2 grossa relinqtur a regimie nature: ⁊ subtilis nō grossa tūc putrefiet: ⁊ non subtilis: nunq̄3 eni mā putrefit que regulat̄ a natura: vt elici pōt ex dictis Gal̄. xj. de ingenio sanitatis caplo. iiij. Corpora inqt que transpirationē recipiūt vel flabellationē si a natura regulent̄: possūt iputrescibilia custodiri. Et sic patet q̄ illa mā que a natura regulat̄ nunq̄3 putrefit. Et ꝓpter hoc patet quid sit dicendum ad argumētu3. Ex his oībus p3 qd ex anticipatione vel postpositiōe poxismorū debeas ꝓnosticari. Et si ista noueris adhuc facīet tibi honorē magnum q2 hec notula nō solum in q̄rtana sed in qbuscūq3 egritudinibus paroxismātib⁹ tibi regulā ꝓbet generalē. Et hec de signis fe. melancolicarū.

¶ De cura q̄rtane a ml̄ia fecali ꝓueniētis. Cap. ij.

Pro cura quartane a melācolia fecali ꝓueniētis sex rerū nō naturaliū regimē anteponā abaere principiū faciēdo: q in calore tpat⁹ existēs aliqual̄r declinet ad humidū. Et talē hyemis tpe leuiter habere poteris in camera similem ignē ex mollibus lignis: sicut salicis ⁊ huiusmodi continue faciēdo. Et si ipm odoriferum volueris facere facias sic. ℞. thuris masticis sandarace a ñ. ℥. ß. corticu3 citri ⁊ citranguli siccoru3 a ñ. ℥. j. storacis ligni aloes: gallie mus. a ñ. ʒ. ij. ß. Et vt omnia ista magis ad temperatum deueniāt adde cāphore. ʒ. j. conquassent̄ et vnum coclear vel dimidiu3 ponatur sup prunas. Et si fuerint in estate que multum fuerit calida ⁊ sicca cū viol̄. ros. fol. salicis vitis ⁊ populi: ⁊ cū huiusmodi aerē tempa Hec ei sine alia fumigatiōe redolentē satis ipm efficiūt. ¶ Et cum magnū sequat̄ in quartana iuuamētum ex humectatiōe poteris somnū ꝓuocare vel ꝓlongare magis. magis ei iuuamentū ex huiusmodi humectatiōe q̄3 nocumentū ex infrigidatiōe sequet̄. ¶ Leui est vtendum exercitio ante cibum. cu3 incipit fatigari quiescat. Laudarem tamē vt mane supfluitatibus ꝑ prius emissis leues ꝑ totu3 corpus fierent fricatiōes ab inferioribus incipiēdo.

¶ Ira3 tristitiam ⁊ alia huiusmodi euitet omnino gaudio et letitia pro posse vtendo: res quoq3 sibi letitiā inferētes respiciat. Unde preciosos anulos portet in digito ac vestes induet delicatas ⁊ maxime tinctas in grana coitum euitet omnino. ¶ Quantu3 ad cibum pane vtatur ex farina bene a furfure mundata cu3 modico aut nullo sale pinsata: a superioribus ⁊ inferioribus crustulis bene mundato trium ad plus etate dierum. ¶ Ex carnibus vtatur bene edinis montoninis iuuenibus vitulinis: ⁊ nōnunq̄3 agninis aut porcorum lactantium tam domesticorū q̄3 siluestrium: que primo elixe vsq3 quo quasi cocte sint: i verū suam compleāt coctionē leporine cuniculine ⁊ capriline: non conueniunt nisi fuerint lactantes natiuitati propinque quattuor mensium pulli gallinarum galline iuuenes ⁊ etiam pulli columbarum capones pdices fasiani auicule rubales similiter ꝯueniunt. Et he carnes sint potius elixe: q̄3 assate. Et si eas assare volueris per plus q̄3 dimidiam in aqua perprius habeant decoctionem: q̄rum postea coctio per assationem copleatur: ⁊ earum superior crusta abijciatur oua recentia ⁊ similiter tremētia conueniunt. Caseus quoq3 ꝑ condimento: parum tamen antiquus ꝑ oris stomachi ꝯfortatione exhibeat̄: ⁊ si esset recens ouin⁹ pa⁊ salut⁹ ceteris min⁹ nociu⁹ esset. Si pureo in aliquibus cōdimentis vti vellet. ¶ Pro saporibus suis vtendis carnibus sit succus granati dulcis vel arantij cum modico çuchari vel cinamomo. Itē sapor factus cum amigdalis cum pauco agreste: ⁊ rob vini cum cinamomo. Uel accipiat parū brodij suarum carnium in quo parum agreste: ⁊ de puluere ponatur infrascripto. ℞. cinamomi optimi a cortice superiori mundati. ℥. j. gari. ʒ3 nucis mus. a ñ. ʒ. ij. çuchari. ℥. iiij. fiat puluis de q̄ in sapore suprascripto ponat̄ addēdo prius de çucharo si libuerit. Et si sola agresta nō cōueniret. cū istis tamē saporib⁹ gratia appetitus prouocandi parum vt dictum est potest audacter cōmiscere. ¶ Item potest aliquantulū pullus elixari: cuius coctio demum p assationem terminetur: ⁊ mēbratim incisus ita calidus aqua benedicta aspergat̄ que fiat ex vino pauco succo arantij vel granati dulcis vl̄ succo pomorum redolentium cū puluere immediate descripto. Uel loco vini pone aquā ros. Uel aliter habeas succum vue semimature cum mollicie panis aliqual̄r inspissatum. vel cum amigdalis: ⁊ puluere suprascripto fiat sapor quo pullus mēbratim incisus aspgat̄ vt dictū est.

¶ Ex piscibus conueniunt petrini aque libere fluentis timali luciȷ pue trutule. Et sint hi pisces in aqua cocti ⁊ fiat sapor cum modico panis inspissato ⁊ cum suprascripto puluere condito. vel conquant̄ supra craticula sepe cum oleo oliue vel amigdalarum dulciū aspgant̄ vel inungūtur. Et pro sapore talium accipe succum arantij vel granati dulcis vel pomorū redolentium ⁊ cum eo misce çucharum ⁊ cinamomum. Uel accipe modicum agreste: ⁊ cum cinamomo fac tuum saporem. Cancri nōnunq̄3 conuenire possunt sed si cum aceto eis vti vis aliquas in eo ꝑmo facias bulire passulas. ¶ Pro ferculo vti potest amigdal̄. similiter ordeato seu auenato ferculo de amigdal̄. pane cocto seu panata. Et potest eius brodium interdū inspissari cum ouis recentibus: seu cum vitellis bene agitatis cum pane triturato ⁊ vocatur in italia brodetu3: aut fiat brodium granatum: non tamen apponas agrestam q̄ cōmuniter fit: q̄ si sic pauca existat in quātitate. Et nota q̄ quādo fit ferculū ex ouis parum vel nihil bulire debent. ¶ Ex herbis vti potest boragine spinac. cū ferculo tenero aut brodio cauliū leuiter coctoꝝ ⁊ cicerū rubeoꝝ.

¶ Ex radicibus vti potest rapis aliquantulū ꝑmo bulitis et abiecta ꝑma aqua ⁊ ite⁊ scḋa que in suarum carnium brodio: tn̄ pingui coquantur: in igne quoq3 decoctas potest interdū comedere: sūt eni ad latus caliditatis tendentes ⁊ hūiditate sua hūoꝝ melicoꝝ obuiāt siccitati. Deinde Abbas nr̄ de boturia mihi retulit vna vice: q̄ ex come-

stione ipsarũ a quartana liber euasit. Itẽ ⁊ radices petrosilij suarũ carniũ brodio: cocte silr cõueniũt ⁊ hoc digesta materia: ⁊ in declinatiõe magis. ¶ Ex fructibus in pma mẽsa põt comedere vuas albas p aliqt dies ãte collectas. Ficus siccas passulas in aq̃ çucchari aliqñtulũ diu retentas. Itẽ cappares cũ aceto ⁊ oleo cõditi: oliue silr cõdite. Digesta materia silr ⁊ in declinatiõe cõueniũt in secunda mensa grana pini: ⁊ amigdale depilate in aqua çucchari aliquãtulũ retẽte: çuccharo deinde aspse cõueniũt: ac etiam pira vel poma bene cocta cõueniunt cũ çuccharo seu cũ anisis cõfectis cõdita sil cũ çuccharo cõueniũt ratõe. s. ꝯfortatiõis oris stomaci ⁊ iuuãde digõnis poti⁹ q̃ʒ aliter. ¶ Q̃tũ vo ad potũ. Sit eius vinũ albũ clarũ odorifeꝝ: nõ sit rubeũ: ⁊ pmo facta vina cirisolia cõuenirẽt. Debẽt hec vina poti⁹ ad latus dulcedinis declinare q̃ʒ acerbitati attinere: ⁊ fm eoꝝ potentiã limphari debẽt similiter cũ aq̃ similiter cocta: nõ tñ nimis actualiter frigida: ⁊ q̃ʒmaxie i die poxismi. ¶ Q̃tum ad inanitionẽ ⁊ repletiõem: facias vt omi die ventris habeat beneficium: Q̃ si natura nõ fecerit facias tu cũ suppositorio: vel alio vt clisteri: vt te infra docebo: oẽm euitet repletionẽ ⁊ virtute forti si corpus nõ minus fuerit plectoricũ grossius a pmo augmẽto semper reficias cũ egritudo exist valde cronica: ⁊ cũ status appropinquauerit gradatim subtilia regimẽ: in ipso q̃qʒ statu in cõparatiõe ad alia tpa tenuissima vti dieta: ⁊ in declinatiõe ipam gradatim ꝓcedas ingrossando. Si tamẽ corpus valde fuerit plectoricũ debet a pncipio: subtilius dietari q̃ʒ in augmẽta: imo stãte virtute: vt inqt Aui. melius est vsqʒ ad tres hebdomadas tenuiter dietare carnes scʒ nõ exhibẽdo. Error eni in hac fe. est cã ꝓlixitatis ipsi⁹ vt dictũ est. ¶ His igit habitis ad medicinalia ꝯdescẽdẽs quid fiẽdũ sit hora poxismi enarrabo. Ante ergo aduẽtũ eius p q̃ttuor horas vel quinqʒ cibet sp infirm⁹ ex aliq̃ leui cibo: vt ptisana ordei simula amido. vel aliq̃ tali. Melius est tñ vt illa die sine cibo si virtus cõstaret pmaneret: sed in oi egritudine pmo virtutẽ ꝯspice: ꝓhibeat somn⁹ in poxismo vsqʒ ad ipius declinationẽ saltẽ: silr ⁊ potus: quo tpe si sitiret ⁊ sudor ad extra expadi inciperet: da. ℥. iij vini albi bñ limphati. Uel da sirupũ sancti Ambrosij superi⁹ in cura tertiane scriptũ. ¶ Uel ad ꝓuocãdũ sudorẽ facias sic. ℞. rorismari. thimi ru. camedreos camepiteos gariofilate: nepite marubij: mẽte camemi. folioꝝ lauri: lauẽdule añ. ꝟ. j. ⁊ silr origani: ⁊ calamẽti: ⁊ absinthij ⁊ oibus vel plurib⁹ fiat decoctio in vino albo vel aq̃: ⁊ i eo bulliente infunde lateres: q postea voluant in petijs: ⁊ ita calidi dorso applicẽt: ⁊ etiã pectori ac extremitatib⁹. Quo facto da vinũ vel sirupũ sci Ambrosij vt dictũ est. Et si apprehenderes mãm fore digestã ⁊ dares. ʒ. j. tyria. fine vel metridati cũ vino albo calido mirabilr illa mã q̃rtane resolueret: ⁊ hoc erit vtile i quacũqʒ q̃rtane spẽ. ¶ In alio vo poxismi tpe si siti infestet cũ aq̃ frigida: sepe sibi os colluat: vel ipam deludere pquirat cũ çuccharo cando vl cũ nucleis prunoꝝ in ore retẽtis: sup qbus parũ carnis pruni existat. Et si a potiõe abstinere nõ vellet: da aquã ordei çuccharatã: nõ tñ actualr nimis frigidã: die. n. poxismi nihil frigidi exhibere debes: ⁊ q̃ʒmaxime aquã. ¶ Uel facias sic. ℞. cõserue bugl. borag. mellis ros. añ. ℥. j. ß. m[illegible]christi cũ plis. ℥. ij. letitie galieni. ℥. j. fiat mixtura ⁊ deauret: cui adde si libet saphyri hiacyncti rubini g̃nati smaragdi añ. ℈. j. margaritarũ. ʒ. j. folioꝝ auri nũero. x. deide accipe aq̃ simplr cocte. ℥. vj. mixture nũc facte. ʒ. j. misceatur ⁊ in potu tribue. ¶ Uel facias sic. ℞. aq̃ bora. vel melisse ro. viol. añ. ℥. iiij. çucchari al. ℥. iij. ß. ⁊ fiat iulep bene clarũ: de q̃ accipe. ℥. iij. cũ. ℥. iiij. aq̃ simplr cocte misce ⁊ in potu tribue. Itẽ pp lõgitudinẽ poxismi ne virt⁹ deficiat d sola mixtura poteris interdũ exhibere. ¶ Et q2 rigor i q̃rtana accipiẽdo large rigorẽ p frigore ⁊ horripilatõe multũ grauat infirmũ. Pro eius succursu aliq̃ hic dicã. frigiditati igit extremitatũ succurras cũ linteis calidis ⁊ instrumentis supius in cura flãtice fe. a flãte dulci ꝓueniẽtis descripsis. ¶ Uel facias vt quidã meus socius Padue faciebat. dũ eni rigor ipm inuadebat quãdã iuuenculã. xviij. annoꝝ etate ⁊ bone habitudinis secuʒ in lecto ponebat q̃ stricte eũ amplexãs pedes socij intra crura sua ponẽs taliter rigorẽ amouebat: vt leuiter ⁊ quasi nullo fine nocumẽto trãsiret. ¶ Q̃ si hoc nõ sufficeret: cũ oleo anetino calido spina collũ ⁊ pulpe cruriũ inũgant: vl ex oleo anetio: camemillino equalr mixtis. ¶ Uel facias sic. ℞. abrotani calamẽti absinthij: lauẽdule añ. ꝟ. j. camemil. mellilott: añ. ꝟ. j. ß. ⁊ fiat decoctio: in q̃ infuse spongie ⁊ fortiter expresse calide spine applicent. Quo aliq̃tiẽs facto ex oleis pdictis calidis postea fiat inunctio. ¶ Uel facias sic: ⁊ est exptũ. ℞. pomũ collogntide euacuatũ: in quo ponas piperis piretri añ. ʒ. ß. euforbij. ℈. j. puluerizent: ⁊ pomum postea oleo anetino ipleat ⁊ sup cinere calido decoq permittat. cũqʒ oleũ q̃ ꝯsũptũ fuerit: totũ p petiã expmat: ⁊ d tali oleo iungat calido spina apud ignẽ pouas horas ante accessionẽ fe. quo facto patiẽs se ponat in lecto ⁊ bñ pãnis coopiat. ¶ In pn⁹ eni poxismi vomit⁹ est valde vtilis q̃re si tũc patiẽs nauseauerit: vomitũ ꝓuoca cũ aq̃ tepida et modico aceti: ⁊ sirupo acetoso simplici. Q̃ si forti⁹ vis ℞. aq̃ raphani. ℥. vj. oximel. simplicis. ℥. ij. misce ⁊ tepidũ in potu tribue: q̃ aliquãtulũ retẽto si nõ vomuerit: cũ digito: aut pẽna oleo intincta vomitũ ꝓuoca. ¶ Quid aũt facere debeas hora qetis attẽde. Et pmo hec infra documẽta ab Aui. Cõstãtino ⁊ alijs nostris auctorib⁹ collecta in oi quartana fe. obseruãda firmiter i mẽte tua sigilla. ¶ Primo ne nimiũ calefaciẽtia aut infrigidãtia in pncipio infirmo ꝓpines. Ex nimia. n. in pncipio calefactiõe resoluitur subtile ⁊ remanet grossum terrestre: ⁊ fit digestiõi ineptũ et rebelli⁹: ⁊ sic egritudo ꝓlongat. velut dicit Aui. ⁊ Constãtinus ne ex nimia calefactiõe fe. generet ꝯtinua aut q̃rtana cũ q̃rtana cõiungat. ex cui⁹ causa infirmi pditio posset leuiter ꝯsequi. ex nimia q̃ʒ infrigidatiõe incrudat mã q̃ digestioni fit rebellior: ⁊ est cã ꝓlixitatis in egritudine. ¶ Secũdũ ẽ ne forte ꝓuocãs exhibeas i pncipio sicut oximel cõpositũ sirupũ de epithimo ⁊ silib⁹. Et hui⁹ causa ẽ ne mã melancolica ad vias ductuũ strictas ducat: q̃ ibidẽ opilationẽ faciẽs egrũ ad alias pessimas egritudines ducere posset. Uel posset educi subtile: vñ grossuʒ remanẽs magis digestiõi fit ineptũ. ¶ Tertiũ est: ne forte farmacuʒ det in pncipio. Cuius causa est cũ mã melãcolica nõ digesta sit multũ rebellis eductiõi i pncipio: nõ nisi cũ magna turbatiõe ⁊ dispẽdio educet infirmi. Nota q̃ nõ esset icõueniẽs in pncipio cũ farmaco forti educere dũmodo ipsa materia multa foret: ⁊ hoc maxime posset facere de materia antecedẽte ꝓut infra te docebo. ¶ Quartũ ẽ supradictum qd egrũ in pncipio nõ nimis subtilr dietes: ne ꝓlixitate morbi virtus debilitata succũbat. ¶ Istis diligenter notatis p diẽ ante poxismũ multis ab auctorib⁹ vomit⁹ cõmendat: q̃ʒuis cõiter practicãtes istis tpibus nõ habeant in vsu. Sed si libet: ipm facere poteris: ⁊ maxime in quartana flãtica. Facias ergo sic. Comedat infirm⁹ pisces salsos cũ sinapi eruca cepe carnes bouinas ⁊ silr acuta cibaria. Et si in pn⁹ past⁹ comederet raphanũ esset vtile valde. Trãsacta hora post prãdiũ si nõ vomuerit da aquã tepidã cũ aceto vel aliqd ex suprascriptis ⁊ ꝓuoca vomitũ. deinde os infirmi ex aq̃ ordei vel ex aq̃ vino cõmixta collue. ¶ Pro supfluitatũ cõium eductiõe: si op⁹ fuerit clistere facias infrascriptũ. ℞. malue blitis foliorũ camemilli. añ. ꝟ. j. furfuris. P. j. fiat decoctio: de q̃ accipe li. j. ß. in q̃ dissolue cassie pulueris çucchari añ. ℥. j. olei cõis. ℥. iij. salis triti parũ ⁊ fiat clistere. Uel facias aliqd ex suprascptis caplo de flãticis fe. ¶ Si lenitiuũ p os exhibere volueris facias sic. ℞. sticados lupuloꝝ floꝝ boragi. bugl. capill. vene. añ. ꝟ. ß. ligritie passularũ añ. ℥. iij. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iij. ß. in qua dissolue cassie. ʒ. x. vel mãne. ʒ. x. mellis rosa. ʒ. j. ⁊ fiat potus. Uel loco decoctionis predicte

accipe serū caprinū vel cū alijs reb⁹ potionē faciās: vt su pra. ¶ Facta lenitiōe. Si sanguinē cū melia repies ꝛ vir tus ꝛ etas ꝛ talia ꝯcesserint venam basilice dextre incide: pauca tñ sanguis q̄ntitas in illo casu tibi sufficiet. ¶ Et h̄ facto ad digeꝛē māe ꝓcedēdo facias sic. ℞. oximellis sim plicis. ℥. ij. aq̄ bugl'. ℥. iiij. absin. ℥. ij. misce ꝓ delicatis cla rifica ꝓ duab⁹ vicib⁹ aromatiçādo cū cinamo. sex vicib⁹ ip̄m exhibeas sirupū in aurora calidū. Et si forte cōtige rit poxīmū illa hora venire: q. s. sirupus esset exhibēdus differ post ip̄m. ¶ Exhibito sirupo cū leui farmaco mām euacues: qđ sic facias. ℞. flor bugl'. ꝫ. j. borag. sticados lupu. an̄. ꝫ. ß. passularū. ℥. j. fiat decoctio: de q̄ accipe. ℥. iiij. ꝛ pone in ea pulueris epithimi. ʒ. ij. ß. mellis despuma ti. ʒ. ij. ℈. ß. aliq̄l'r calefiāt: deinde fortiter exp̄maꝰ: cui adde cassie vel māne. ℥. j. mellis ro. ℥. ß. ꝛ fiat pot⁹: quē tri bue in aurora calidū: ꝛ h̄ in die secūda post poxīmū: vel loco epithimi pone pulueris sene. ʒ. ij. ß. ꝛ dimitte illas. ʒ. ij. mellis. ¶ Uel facias sic. ℞. mirabo. idor. ʒ. iij. mirab. citri. ʒ. ij. infūdanꝰ in. ℥. iiij. aq̄ lactis ꝛ stēt in infusiōe p ho ras. xij. deinde calefiāt ꝛ fiat fortis exp̄ssio: cui adde cassie vel māne dissolute cū decoctiōe suprascripta. ℥. j. puluerꝭ epithimi. ʒ. ß. aut. ℈. ij. ʒʒ. gra. vj. mellis ro. ℥. ß. ꝛ fiat pot⁹. ¶ In modū pillularū. ℞. pillarū idarū. ʒ. j. ꝛ fiāt. vij. vl'. viij ¶ Uel facias sic. ℞. puluerꝭ epithi. ʒ. ß. pul. flor sene. ʒ. iij. agarici. ʒ. ij. lapidis laçuli abluti. ʒ. j. salis gēme. ʒʒ. spice. an̄. gra. vj. Cōfice pillulas isto mō. ℞. passular. ℥. j. ß. bul liant in. ℥. iiij. aq̄ vsq; ad cōsumptionē tertie ptis: deinde exp̄me leuiter: ꝛ in illa exp̄ssiōe pone. ʒ. j. amigdal'. dulciū mūdatarū fortiter ꝯtritarū: deinde exp̄maꝰ: ꝛ cū tali exp̄s sione pillule ꝯficianꝰ: cui⁹ dosis sit. ʒ. j. ß. ¶ Uel facias sic. ℞. pulueris epithi. ʒ. ß. infunde in modico olei amigda. dulciū ꝛ pmitte aliqual'r exiccari: cui adde lapidis laçuli abluti pulue. sene. an̄. ʒ. ij. çinçiberis salis gēme spice an̄. gra. vj. formenꝰ pillule cū melle ro. ꝛ si op⁹ fuerit da. ʒ. j. ß. ¶ In modū pulueris. ℞. pul. sene. puluer. epithi. an̄. ʒ. ß. lapidis laçuli. ʒ. j. ß. çinçiberis. ʒ. ß. cinamo. ℈. j. salis gēme gra. iiij. çuccha. ʒ. x. fiat puluis: cui⁹ dosis ē. ʒ. ß. cum aq̄ la ctis brodio cicerū: vel aliq̄ taliū. ¶ Uel facias sic. ℞. mira bol. nigro. sticados epithi. passularū enucleatarū an̄. ʒ. j. kebulor fumiterre an̄. ʒ. ß. folior sene polipodij an̄. ʒ. vj. eupatorij. ʒ. v. bulliāt pter epithimū i li. ij. ß. aq̄ lactis vsq; ad ꝯsūptionē medietatꝭ. Ultio vo ponaꝰ epithimū ꝛ solū bulliat vna bullitione: cui postea adde ellebori nigri. ʒ. j. agarici. ʒ. ß. salis indi. ℈. ij. deinde desiccari pmittaꝰ in for nello cōfectionū ꝛ fac puluerē: cui adde tantūdē çucchari et h̄ totū est dosis. x. vel. xij. Uel facias pill'as ꝛ da i dosi su prascripta. ¶ Uel facias aliter ꝛ erit magis delicatū: con quassa res suprascriptas: ꝛ fac decoctionē in aq̄ lactis su prascripta vsq; ad tertie ptis ꝯsumptionē: deinde coletur fortiter exp̄mēdo: cui adde çucchari. ℥. vj. fac sirupū lōgū aromatiçatū cū optimo cinamo. vsq; ad li. j. ß. ꝛ da. ℥. iij. ¶ Et si magis delicatū adhuc facere volueris: accipe res pdictas cōquassatas: ꝛ pone in alēbico vitri cū lib. j. aq̄ la ctis: ꝛ. ℥. ij. çuccha. al. ʒ. j. cinamo. debite lutato cum suaui igne aquā distilla: cui⁹ da sextā ptē: plus vel minus fm q̄ ip̄am videris opari: augeas tñ ꝛ diminuas ip̄or solutiuo rū doses fm q̄ ip̄am videris opari. Sed mēti p teneas in principio ꝛ augmēto leue dare farmacū vel saltē in mino ri dosi. Digesta aūt mā facias fortius vel in maiori dosi. ¶ His factis ꝛ aliquib⁹ hebdomadis trāsactis ꝓ digōe ma terie facias sic. ℞. sirupi de epithimo vel oximellis diure tici. ℥. ij. siru. acetosi simplicis. ℥. j. aq̄ bugl'. scolopēdrie: et absinthij an̄. ℥. ij. clarificeꝰ ꝓ duab⁹ vicib⁹ ꝛ aromatiçetur cū cinamo. de quo plrib⁹ vicib⁹ exhibeas. ¶ Ad hāc inten tionē nūc facias sirupū mgr'alē. ℞. radicū brusci sparagi apij feni. an̄. ℥. ij. flor bora. ꝛ bugl'. an̄. ꝫ. j. scolopendrie camedreos camepiteos an̄. ꝫ. ß. passularū. ℥. ß. fiat de coctio in li. iij. aq̄ ad ꝯsūptionē tertie ptꝭ: deinde adde epi thimi. ʒ. ß. ꝛ solū bulliat vna bullitiōe: deinde cū li. j. çuc. et mellis li. ß. aceti sgllitici passulati. ℥. ij. ꝛ fiat sirup⁹ debi te coctus: de quo accipe. ℥. iij. ß. ꝛ cū aq̄s suprascriptis cla rificeꝰ ꝓ duab⁹ vicib⁹. Uel facias sirupū lōgū ꝛ da. ℥. iij. ꝓ vice. Uel facias sic. ℞. origani calamēti sticados scolo pēdrie eupatorij an̄. ꝫ. ß. radicū apij marathri corticū ge nestre frassani an̄. ꝫ. j. epithi. ʒ. vj. thimi. ʒ. iij. fiat decoctio in li. iij. aq̄ ꝛ in fine adde thimū: ꝛ epithimū ꝯsūpta tertia pte coleꝰ: cui adde succi boragi. depurati. ℥. j. ß. aceti passu lati. ℥. ij. mell' despumati çuc. an̄. ʒ. ix. ꝛ fiat sirup⁹ sufficien ter coct⁹: de q̄ cū suprascriptis aq̄s facias vt. s̄. Uel facias sirupū lōgū: da. ℥. iij. ꝓ vice. Est hic sirup⁹ in h̄ casu mi rabilis. ¶ Ex pulueribus solutiuis suprascp̄tis exhibe ꝛ da et forti vel auge dosim si mā tibi digesta videaꝰ. ¶ Et no ta in dādo sirupos aliq auctores volūt q̄ dcꝰ vn⁹ bol⁹ ali cui⁹ cōfectiōis illi spēi q̄rtane approꝑate: post quā statim deꝰ sirup⁹. Et h̄ faciebat qdā bone memorie magr̄ Hugo albini de mōte caleris ꝛ adhuc faciūt aliq practicātes: qa p tres horas an̄ cibū dāt ꝯfectionē: ꝛ postea sirupū: meli⁹ tñ mihi videꝰ insequi stilū modernor: hoc ē vt dem⁹ sirupū in aurora diei calidū: ꝛ sir'r die poxīmi: si sum⁹ distātes ab eo p horas. iiij. dem⁹ cōfectionē p duas horas an̄ cenā: ꝛ h̄ est modus nūc practicātū ꝛ maxie in italia: ꝛ tu facias si libet. Sir'r memorie tue reducas in die seq̄nti post farma cū exhibere. ʒ. j. tyriace fine cū vino calido. ꝛ cū. xl. diē p trāsierit: dare sel'in septimana vel bis si tibi mā appareat digesta de tyriaca ꝯsil'i mō iuuabit. ¶ Itē digesta mā lau dat Aui. clisteria fortia: q̄ tñ nō habem⁹ in vsu: sed potius vtimur illo casu clisteri ex cassia puluere çucch. oleo oli ue cū decoctiōe cōi ꝛ sale facto: ꝛ p̄s etiā farmacū appro priatū exhibem⁹. Sꝫ si clisteri forti vti velis poteris sic fa cere. ℞. malue florū camemil. mellilo. calamēti absinthij camedreos scolopēdrie an̄. ꝫ. j. se. aneti ꝛ feni. an̄. ʒ. j. ß. agarici. ʒ. j. cōquasseꝰ ꝛ fiat decoctio: de q̄ accipe lib. j. ß. cassie pulueris çuc. an̄. ʒ. j. ꝯfectiōis amech. ʒ. iij. Uel loco hui⁹ pulueris pillu. indarū. ʒ. j. olei cōis. ℥. iij. salis gēme: ʒ. j. ꝛ fiat clistere: q̄ vtere si libet. ¶ Aliq sūt q digesta mā si sanguinē abūdare viderint in q̄cūq; spē q̄rtane minutio nē faciūt de basilica sinistra vel saluatella: qđ si tibi bonuꝫ videaꝰ alijs ad flōmiā requisitis cōsentiētib⁹ facere poteris q: maxime in h̄ casu inueni vtilitatē ꝛ sup sanguinē dum exit inspicias. Et si fuerit turbid⁹ ip̄m exire pmittas. Et si clarus illico ip̄um restringes. ¶ In h̄ casu vnū notabile cuidā nobili facere vidi pillū dn̄m medicine illustratorē dn̄m meū magr̄m Jacobū de la turre de forliuio. Emor roydas eni ꝓuocauit: vnde pp facilē sanguinis melācoli ci p'illa loca egressionē infra paucos dies ē sanitas ꝯsecu ta. ¶ Itē cū plus elaborādū sit cōtra siccitatē hūoris me lancolici quā frigiditatē ip̄m non tamē relinquēdo multi auctores laudāt balneū ex aqua dulci die quietis: in q̄ ta men nō sudet: ꝛ hoc fieri poterit ante materie digestionē. In declinatiōe vo ꝛ materia digesta addunt camemillaꝫ lauendulā apiū calamentū origanum ꝛ similia: hora vo balnei ꝛ sero vel mane stomaco ieiuno ꝛ a quarta vnius hore vsq; ad horā vnā i balneo morā facere pōt: ꝛ aliqui post egressionē pcipiūt inungi corp⁹ ex oleo viol'. ꝛ vino mixtis: ꝛ hoc ante materie digōem. Digesta aūt materia ex oleo camemillino vel anetino. ¶ Aliqui vo stupham fieri precipiunt quā sic facere poteris. ℞. calamēti origa. ni rute gemandree: gūme edere foliorū lauri serpilli ca memille mellilotí an̄. ꝫ. j. fiat decoctio in cacabo coopto et super ignē existente fumus per conductū in tina coop ta recipiatur: in qua infirmus existens sudet: ꝛ cū aliquā tulum sudauerit: in lectulū reponatur: cui tyriace fine. ʒ. j cum vino calido tribuatur: et hec stupha fiet materia di gesta: ꝛ non ante stomaco vacuo debilitate virtutis non prohibēte: quo casu per duas horas āte duo oua sorbilia tribuantur: vel aliud digestiōis facillime: vt melius sudo rem stuphe aut balnei tolerari possit: balnea stuphas vn ctiones in Alemania: ꝛ in alijs ptibus mundi vbi sunt ta

libus assueti facere posses: istis nō vtunt in nostris partibus. ¶ Et cōfectiones qbus vtendū est in hac fe. est letita galieni ꝛ diamargariton: ꝛ cōfectio de musco dulcis ꝛ dia calamentū ꝛc. Cōmuniter sic practicātes faciūt illo tēpore: quia cū ℥.j. specierū cuius vis cōfectiōis suprascripte: et li.j. çucchari confectionē in morsellis fieri faciūt: et per horā ante cenā ꝛ ante prandiū exhibent cū modico vini boni ¶ Vel teri facimus ipm bolū ꝛ cum vino mixtū potui damus. ¶ Nota tamē ꝙ ille cōfectiōes per earū caliditatem nō sic in pncipio cōueniūt ꝛ augmēto: vt ex pnotatis habemus. Si ergo illis tēporibus vti volueris hic: sic facias. ℞. specieꝝ galieni vel alteriꝰ. ℥. iij. çucchari al. lib. ß. dissoluaꝭ çuccharū in aqua ro. vel viol. ꝛ cū quasi coctū fuerit adde cōserue viol. ℥. ij. deinde debite coquaꝭ: ꝛ cum istis mixtis speciebus fiat cōfectio in morsellis: ꝛ si feceris letitā galie. pone ꝓportionabiliter succos suos. ¶ Vel facias aliter decoqui tm̄ sirupū rosa. aut viol. descriptiōe nicolai: ꝙ incidi possit ꝛ adiūctis speciebus fac confectiōē in morsellis. ¶ Vel facias sic: ꝛ est cōfectio mirabilis in hoc casu. ℞. xiloaloes macis folij karabe corallo ru. ocimi garofi. ℥℥. pipis longi an. ℈. ij. margaritarū splendidarū ℥. j. ß. rasure eboris sandal. citri. an. ℥. ß. smaragdi hiacynti granati: ossis de corde cerui an. ℈. ß. auri subtilissime limati. ℥. ß. vel folioꝝ auri. xxv. numero musci gra. j. oīa subtilissime pulueriçenꝭ ꝛ facias confectionē sic. ℞. sete nouiter extracte in grana tincta lib. ß. ꝛ infunde eā in succo pomoꝝ redolentiū facta residētia: ꝛ aqua rosa. an. lib. j. et stent in infusione per diē vnā naturalē: deinde paruꝫ calefiant donec aqua rubere incipiat: ꝛ tūc ex seta fiat fortis expressio: ꝛ in tali expressione ponanꭍ. ℥. xvj. çucchari taberçet ꝛ debite cocto suprascripti pulueres addantur: et fiat cōfectio in morsellis: ꝛ hoc ante materie digestionē vti poteris audacter. ¶ Vel facias confectionē dñi Gentilis de Fulgineo: que erat singularissima: ꝛ ipius gratia tractatū suū de corde cōposuit: vt. ℞. cinamomi liquiritie ro. seminis cucumeris melonis cucurbi. citrulli an. ℥. j. pinearū infusarū i aqua calida passularū an. ℥. j. fiscorū. ℥. ß. çucchari candi. ℥. j. nucis muscate gariofilo. ligni aloēs masticis blacce biçātie: sirici crudi: reubarbari electi an. ℥ j. folij been albi ꝛ rubei seminis ocimi gariofilo. çedoarie doronici galange çinçiberis calamenti aromatici et cardamomi an. ℥. j. spice croci masticis an. ℥. ß. seminis ani. feniculi. corticū citri. an. ℥. j. ß. ossis de corde cerui: margaritarum granatoꝝ fragmentoꝝ saphyri ꝛc. limature auri et argenti: coralloꝝ rubeo. an. ℥. j. sanda. albe. ꝛ rube. an. ℥. ß. çuccha. lib. ij. dissoluaꝭ çuccharū cū succo boragi. ꝛ bugl. et maxime i estate ꝛ hyeme potes dissoluere cū vino optimo: ꝛ aromaticeꝭ cū ambre: ꝛ musci. an. gra. ij. sed in estate sufficit gra. j. ꝛ fiat confectio in morsellis. ¶ Auicē. autē in cura quartane trocifcos quosdā describit qui in hac et etiā in alijs quartane specieꝰ cōueniūt: quoꝝ descriptionem per te vide. Et alios in vsu nō habemꝰ cū çuccharo confectionē facere poteris. Itē digesta materia pueniret succus absin. mente germādree calamēti: vt Gal. voluit et etiā Aui. Sed quia abhomiabiles sunt nō grati gustui cū çuccharo si vti volueris facta residētia sirupū fieri facias ꝛ aromaticatū aliquādo succos dimittētes aquā sublimatiōis suprascriptarū rerū calidā cū çuccharo tribuūt ℥. iij. vel. iiij. pro vice ieiuno stomaco. Et alij faciūt ex aqs cum çuccharo iulep. ꝛ est bene delicatum. ¶ Item sepe menti tue habeas tāgere splenē ꝛ epar. ꝛ si ibi fuerit duricies sine dolore in ꝓprijs capitulis curā quere ab auctoribus: ꝛ facias vt te docēt: qꝛ in hoc summario mea fuit intentio solā materiā febriū ptrāsire: ꝛ accidētia q̄ ex eis ꝓuenire pñt relinquēdo: qꝛ si deus mihi vitā cōcesserit tractatum vnū de egritudinibꝰ a capite vsqꝫ ad pedes facturus sum. In quo grā huiꝰ tractatꝰ de oībꝰ accidētibꝰ spālē faciā mētionē. Et hoc de cura q̄rtane a mēlia fecali ꝓueniēti.

¶ De cura q̄rtane a melia colica ꝓueniētis. Cap. iij.

¶ Si regimē medicinaliū colerice q̄rtane a p̄cedēti diuersum existat: ꝓpter tñ simbolēitatē quādā regiminis nō naturaliū rerū quā habet ad p̄cedens placitū est mihi in hoc caplo ptractare de ipa: i quo casu ingeniandū est pro posse vt colera nō aduratur: ꝛ adusta ad benignū reducaꭍ: ꝛ ꝙ membrū seu calor adurens vel putrefaciēs corrigaꭍ p̄terea melācoliā genitā nō relinq̄ndo. ¶ Et ideo aer ad humidū declinās in frigiditate temperatus existat: quies ē potius laudanda q̄ꝫ motus: leues tñ emissis supfluitatibus debēt fieri fricatiōes. somnꝰ iteꝫ plus solito prolongeꭍ: irā ꝛ tristitiā relinquēs letitiam et gaudiū in ipoꝝ loco reponat: pciosos lapides ꝛ delicatissimas reponat vestes ꝛ dulciū cantilenarū: ꝛ delectabilium cōsonantiarū nō careat instrumētis: ꝛ cum amicis et personis valde gratis habitationē habeat coitū nisi iuuenis bene carnosus ꝛ robustus fuerit ꝛ assuetus oīno euitet. Cibus ꝛ potus vt in p̄cedētibus ordineꭍ: hoc tñ excepto ꝙ epatis inflāmatiōe existēte: cuius causa colerā contingit aduri: ꝛ per p̄ns in melācoliā cōuerti erūt cū lactuca endiuia cucurbita: ꝛ hō carnes alterāde: qbus etiā in cibis nōnunq̄ꝫ poterit vti. Et ad hanc intētionē cōueniunt interdū melones: pruna depilata aspersa çuccharo vel sicca aliquādiu in aqua çucchari retēta ante pastum. Sed ꝛ vinū quoqꝫ ceteris paribꝰ magis limphatū esse debet q̄ꝫ in p̄cedēti cum aqua simplici cocta cū modico çucchari Et si fuerit iuuenis robustus: ꝛ tpe calido ꝛc. in principio biberet de aqua ordei ꝛ de aquis p̄dictis vinū dimittēdo esset vtile. Et huic regimini finē imponā cū sētiā ꝙ apud subtilia ingenia adhuc de prolixitate arguat totū sex rerū nō naturaliū regimē humidū existens ad latꝰ frigiditatis declinet: q̄n satis ex predictis quisqꝫ sciet sibi eligere. De repletiōe aūt in quattuor tempibus vniuersalibus huius fe. faciat vt in antedicto capitulo dictū est. ¶ De manitione autē omni die beneficiū ventris habere ꝓcuret. Quod si natura nō fecerit: facias sic. Et per hec me ad medicinalia cōuerto. ℞. malue blitis mercurialis florū camemille florū viol. an. ℳ. j. fiat decoctio: de qua accipe li. j. ß. in qua dissolue cassie pulueris çucchari an. ℥. j. Et si inflammationē videris rōne cuius illa colera adurit adde olei viol. ℥. iij. ꝛ salis. ℥. j. ß. ꝛ fiat clistere. Et si illud nō placet ꝛ aliud facere vis: q̄re supra caplo de tertiana pura vel nō pura a colera pura vel nō pura ꝓueniēte. Ibi eni multiplicem clisterioꝝ descriptionē inuenies. ꝛ simili potionum lenitiuarū: q̄ tibi ex illis magis placet elige. ¶ Vel facias sic. ℞. capil. ve. lupu. boragi. ꝛ buglo. an. ℳ. j. prunoꝝ. ℥. j. ß. tamarindoꝝ. ℥. iij. fiat decoctio: de q̄ accipe. ℥. iiij. ß. in qua distēpereꭍ cassie vel mānę. ℥. x. sirupi vio. ℥. j. ¶ Vel loco supradicte decoctiōis accipe aque lactis vel sirup. viol. ℥. iij. ꝛ deꭍ in potu. Facta v̄o solutōe vētris ꝛ vrina si de flēmia iudicauerit basilicā dextrā incidi facias: ꝛ mēti sp hēas ꝙ sāguis ē frenū colere: iō ñ nimis ꝓsupruosus existas i exctiōe: ꝛ i illo casu laudabiliꝰ ē facere flēmiā cum mā incipit digeri q̄ꝫ ante: vt cōiter voluit doctores. ¶ His factis ꝓ māe digōne. pmo facias sic. ℞. siru. viol. ℥. ij. siru. aceto. simplicis. ℥. j. aque endi. ℥. iiij. aque bugl. ℥. ij. clarificeꭍ pro duabꝰ vicibus. Vel loco aquarū pone aq̄ çucchari. ℥. vj. misce vel clarifica. ¶ Et si sirupum nō habueris vel infirmus eū abhorreat facias sic. ℞. aque vio. ℥. vj. aque endi. ℥. iiij. aq̄ buglo. ℥. iij. aceti. ℥. j. ꝛ fiat iulep çucchari da. ℥. iiij. ꝓ vice. Vel da. ℥. iiij. aq̄rū suprascptaꝝ cū modico çucchari. ¶ Et facta digōne leniter mām euacuabis. ℞. cassie vel māne. ℥. j. ꝯfectiōis amech. ℥. ij. diacatholiconis descriptiōe cōi. ℥. ß. distēpereꭍ cum decoctiōe p̄dicta i lenitiuis: ꝛ adde facta potiōe. ℥. j. çucch. vio. ꝛ fac potū. ¶ Alij aūt aliter faciūt ꝛ est potio multum delicata: ℞. passul. ℥. j. floꝝ lupulo. boragi. buglo. vio. an. ℳ. ß. tamarindoꝝ. ℥. ß. pruna nūero. vj. ꝛ fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiij. ß. çuch. al. ℥. j. iulipiceꭍ: deinde dissolue i eo cassie vel māne. ℥. j. cōfectiōis amech. aut diacatholic. vt s̄. ꝛ

fiat potus. ¶Uel fac sic. ℞. mirabol. citri. ℥. ß. indoꝝ. ʒ. iij. in
fundant in aq̄ lactis. ℥. iiij. ß. mellis. ʒ. ij. stent in infusione
p horas. xij. deinde parū calefiāt: ⁊ fortis fiat expressio in q̄
dissoluatur cassie vel māne. ℥. j. sirupi violati. ℥. j. Uel in-
funde in aqua lactis. ℥. ij. ⁊ distēpera cassiā aut mannā cū
decoctiōe predicta: ⁊ fac potionē. ¶Et si solutiuū p prin-
cipibus ⁊ dn̄abus delicatis habere volueris facias sic. ℞.
mirabol. citrino. ℥. j. ß. indoꝝ bn̄ gūmosorū. ℥. j. infūde in
aqua lactis. ℥. viij. mellis. ℥. j. ʒʒ. ʒ. j. cinamomi. ʒ. ß. stēt in
infusiōe p horas. xij. deinde cū tali infusione extrahe cas-
sie vel māne. ℥. iij. postea adde sirupi viol. ℥. ij. ß. ⁊ totū po
ne in vesica vitrea ⁊ alēbico de suprapositō debite sigille-
tur: positoq; in balneo marie a qua distillet: cuius da me-
dietatē plus vel minus ſm q̄ eā videris plus vel minus
opari. ¶Et lʒ in illo casu solutiuū potabile magis cōueni
at. Si tn̄ infirmus eū abhorreret facias sic. ℞. cōfectionis
amech. ʒ. iij. ß. diacatholiconis. ʒ. vj. çuc. albi q̄ʒtū sufficit: ⁊
fiat bolus: ⁊ deauret. ¶In modū cōfectiōis solide. ℞. epi
thimi. ℥. ß. lapidis laçuli abluti. ʒ. ij. mirabol. citri. ʒ. iij. ʒʒ
ʒ. j. cinamo. pipis an̄. ℈. j. diagridij. ℈. ß. salis gēme. gra. iiij
fiat puluis: cū quo facias sic cōfectionē. ℞. passularū. ℥. j.
facias decoctionē: ⁊ ex passulis aliq̄bus postea fiat leuis
exp̄ssio: cū qua sirupiça çucch. lib. ß. ⁊ debite cocto puluis
misceat suprascriptus: ⁊ fiat cōfectio in morsellis: de qua
exhibe. ℥. j. Uel adde p̄dictis çuccharū ad pōdus omniū:
et fiat puluis: cui⁹ dosis est. ʒ. iij. ß. cū aqua lactis. Et si pla-
cet dupla receptā ⁊ res oēs cōquassa: q̄bus adde çuccha.
℥. j. ß. mellis. ʒ. vj. aque lactis. ℥. vj. vel plus si placet: ⁊ po-
ne ad alembicū ⁊ mō quo supra aquā extrahe octauā p̄tē
da pro vice p̄ma: deīde dosim auge vel minue ſm q̄ tibi
videbit. ¶In modū pillularū. ℞. pillularū de fumoter-
re nicolai. ʒ. j. ¶Uel facias sic. ℞. lapidis laçuli abluti. ℈.
iiij. reubar. ʒ. ij. ß. epithimi. ʒ. ß. elebori nigri. ℈. ij. ʒʒ. ʒ. ß. li
gni aloes mastic an̄. ℈. j. spice nardi. ℈. ß. salis gēme. gra.
vj. cōfice pillulas cū succo fumoterre ⁊ sirupo ei⁹: ⁊ da. ʒ. j.
¶Et q̄ sepe dictū est obliuioni nō tradas. s. dare in omni
quartana fe. semp ante materie digestionē farmacū leui⁹
vel saltē in minori dosi. digesta v̄o materia fortius ⁊ i ma-
iori dosi: ⁊ hoc facias in die secūda post p̄oxismū: ⁊ si i die
sequēti farmacū tyriacā exhibere volueris: vt cōiter faci-
unt oēs practicātes: da. ʒ. j. cū aqua ro. aut acetose: ⁊ hʒ an-
te māe digestionē: q̄r digesta mā̄ eā cū vino calido: vel cū
aliquo taliū exhibere poteris si placet. ¶His factis si
ad vlteriorē digōem deuenire oportuerit: infirmū p dies
aliquot q̄escere p̄mitte. deinde facias sic. ℞. siru. de endi.
℥. iij. aq̄ endi. bugl. fumiterre an̄. ℥. ij. clarificet p duab⁹ vi
cibus. ¶Q̄ si fortius ap̄ire volueris. ℞. siru. de epithimo
℥. ij. siru. viol. ℥. j. aq̄ çucch. ℥. vj. ⁊ si fortius adde aquas su
prascriptas: ⁊ clarifica p duabus vicib⁹. ¶Et si potius iu
lep facere volueris. ℞. aq̄ endi. aq̄ bugl. aq̄ lupu. an̄. ℥. iij
aq̄ fumiter. ℥. iij. çucchari al. ℥. iiij. fiat iulep: ⁊ da. ℥. iij. pro
vice. ¶Uel facias sirupū magistralē isto mō. ℞. endiuie
M. j. floꝝ capil. ven. spine al. fumiter. lupu. an̄. M. ß. pas-
sularū. ℥. ß. ⁊ li. iij. aq̄: fiat decoctio vsq; ad cōsumptionem
tertie p̄tis: ⁊ in fine adde epithi. ℥. ß. ⁊ cū li. j. çucch. vel. ℥.
viij. çucchari: ⁊. ℥. iiij. mellis fiat sirupus lōgus addendo
aceti. ℥. ij. ⁊ da. ℥. iiij. vel debite coquat. ⁊ da. ℥. j. ß. cū aqua
endi. bugl. fumiterre an̄. ℥. j. Uel dupla receptā ⁊ clarifi-
ca p duabus vicibus. ¶Et si abhorreret sirupū ⁊ iulep:
facias sic. ℞. aq̄ bugl. ℥. j. ß. aq̄ endiuie: aq̄ fumiter. an̄. ℥. j
çucchari. ℥. j. ß. misce p vna vice: ⁊ calidū in potu tribue.
¶Hoc facto si sup mām euacuādā iudicaueris aliq̄ ex so
lutiuis da suprascriptis. Laudabilis. n. esset signis appen
tibus digōis flōmia vt dictū est: quā si fieri iudicaueris in
cide basilicā sinistrā vel eiusdē saluatelā: ⁊ respicias con-
tinue sanguinē: q si clarus fuerit: illico illū stringe virtute
forti exn̄te non ē malū emorroydas p̄uocare. ¶Quid de
balneis fiēdū sit pʒ. q̄r ante māe digōnem ex aq̄ dulci fieri
p̄nt: In q̄b⁹ tn̄ sudare nō dʒ: sed in eis solūmō oblectet. Di
gesta v̄o mā̄ pōt fieri balneū vel stufa: vt in p̄cedēti. ca. di-
ctū ē. Si igit his vti volueris: obserues q̄ ibidē facta sunt
¶Pariter facias de vnctiōib⁹ ⁊ ꝯfectiōib⁹. ante digestiōʒ
vtēdi sūt diacoralli: triasandali: nicolai: ⁊ maxie in epate
magna apparēte flāma: q̄ casu p̄us facta euacuatiōe vl'i si
bi fieri pōt aliq̄ ex suprascriptis epithimatib⁹: in augmē
to v̄o ⁊ v̄sus statū ꝯuenit diarodon abbatis diamargari-
ton. Uel. ℞. spērū diarodon abbatis diamargariton an̄.
ʒ. ij. fiat ꝯfectio in morsellis cū li. ß. çuc. ⁊ aqua bugl. In de
clinatiōe aūt vti potes diamargariton ꝯfectiōe de musco
dulci. Et si has ꝯfectiōes magis ad tēperamentū adduce
re vis: accipe succi pomoꝝ redolentiū facta residentia aq̄
ros. quātū sufficit: ⁊ cū his sirupiçet çuccharū: cū q̄ post-
ea fiat confectio. Et si vis more quorundā suprascriptorū
immediate ante sirupū vnū bolū ꝯfectionis exhibere da
ex suprascriptis ſm fe. tempora vt supra describitur.
¶In p̄oxismo q̄ʒtū ad regimē cibationū: ⁊ alioꝝ hmōi fi-
at: vt in p̄nti ca⁰ dictū est. Sitis q̄ʒ ex crebra oris lotiōe cū
aq̄ frida decipiat: vel cū manuschristi vel çuccharo cādi:
vel aliq̄ taliū. ⁊ si bibere infirmū ꝯtingat sit aq̄ ordei vel
aq̄ simplr̄ bullita nō nimis: vt sepe dictū ē actualr̄ frigida
cū modico çucchari al. vel çuccharo ro. vel cū. ℥. ß. mixtu
re infrascripte. ℞. cōserue bugl. rosa. boraginis: vio. an̄. ʒ.
ij. manuschristi. ʒ. ij. ß. margarita. ℈. j. fragmētoꝝ oim lapi
dum p̄ciosorū. ʒ. j. folioꝝ auri numero. x. fiat mixtura ⁊ de
auret. de hac interdū pōt exhiberi ⁊ de manuschristi cuʒ
plis pro v̄tutis sustētatiōe: ⁊ maxie si lōgus fuerit p̄oxism⁹
¶Uel facias sic. ℞. corall. rubeo. subtilissime tritorū: mar
garitaꝝ an̄. ʒ. j. smaragdi saphyri hiacyn. gra. an̄. ℈. j. auri
subtilissime limati. ℈. ß. çucchari al. li. ß. ⁊ cū aqua ro. ⁊ bu
glo. fiat cōfectio in morsellis: de q̄bus comedat t̄pe p̄oxis-
mi: vel de hac cōterat cū aqua quā ē bibiturus. ¶Mate-
ria v̄o incipiēte digeri pōt tā in hac ꝯfectiōe q̄ʒ in mixtu-
ra p̄dicta addere. ℥. j. corticū citri. cōditarū: vel in mixtu-
ra maxime versus statū ⁊ in statu minue medietatem ma
nuschristi: vel si tibi videbit in loco eius pone electuariū
de gēmis: vel confectionē de musco dulci: diamargariton
vel letitiam Gal. Et hec de cura quartane a melancolia
colerica prouenientis ⁊c̄.

¶De cura q̄rtane a mel'ia sanguiea p̄uenietis. Ca. iiij

Um cura huius fe. parū differat a p̄cedēti: ꝯdignū
c est de ea in hoc loco tractare. Regimen igit cibi et
potus: somni ⁊ vigilie: motus ⁊ q̄etis: et aie accidē-
tiū: ⁊ si ad humiditatē tendere debeat: nō tn̄ ad tantā cete-
ris paribus quātū p̄cedēs. Ista ergo p te corrige q̄ an̄scri
ptis inspectis erit facillimū de modo cibatiōis tam t̄pe
paroxismi q̄ʒ alio facias vt supra dictū est. ¶Et ad medi-
cinalia cōdescēdens: Primo supfluitatū querat expulsio
cū aliquo ex clisteribus lenitiuis supius in p̄cedenti capi
tulo descriptis. Uel in cura sinoche putride: vel ex admi-
xtione colere prouenietis. vel in cura tertiane pure. Et si
lenitiuū p os exhibere volueris: ibidē silr̄ quere. ¶Facta
ergo lenitiōe vētris ꝯueniētior est flōmia in hac q̄ʒ in aliq̄
aliarū. Quare virtute cōsentiēte: ⁊ alijs cōsentiētib⁹ basili
cam incide dextrā: ⁊ ſm abundātiā de ip̄o extrahe. Et si i
multo eger abūdauerit sanguine exire p̄mittat donec ip̄i
us permutatur color: deinde subsequenti transacto paro
xismo ex basilica sinistra: vel saluatella iterū fiat flebotho
mia. Memēto tn̄ q̄ bonū est dimittere eā q̄ʒtum possibi-
le est. ⁊ si nō multiplicatio numeri melior ē q̄ʒ multiplica
tio q̄ntitatis: vt Aui. 4ª p̄mi ca⁰ de cura putridarū i gn̄ali
¶His factis procures vt eger oī die habeat bn̄ficiū vētris
cum clisteri suppositorio vel lenitiuo potabili: que tamē
in die q̄etis ⁊ nō p̄oxismi fiēda sunt. ¶Deinde ad materie
digōnē veniēs facias sic. ℞. siru. aceto. simplicis. ℥. ij. siru.
viol. ʒ. j. aq̄ endi. aq̄ capil. ve. aque lupu. an̄. ℥. ij. clarificet
pro duabus vicibus. ¶Et si nō vis sirup. iulep. facias sic.
℞. aque endi. capil. ve. aque lupuloꝝ an̄. ℥. vj. aque fumi
ter. ʒ. iij. çucch. al. ʒ. iiij. ß. aceti. ʒ. j. ⁊ fac iulep. ⁊ da. ʒ. iiij.

pro vice. ¶ Uel accipe de aquis suprascriptis. ℥. iij. ß. et pone in eis. ℥. ß. çuc. albi: et calidū in potu tribue. ¶ Uel facias sirupū magistralē. ℞. endiuie lupul. añ. ℳ. j. flor̄ boragi. buglo. spine albe añ. ℳ. ß. fiat decoctio in li. iij. aque vsq₃ ad ɔsumptionē tertie ptis. Deinde cū li. j. çuc. et. ℥. j. siru. acetosi fiat sirupus lōgus: de quo. ℥. iij. p vice dabis: vel decoqui ad spissitudinē facias: et da. ℥. j. ß. cū. ℥. iij. aq̄ çuc. ¶ Istis factis est leuiter materia euacuāda cū his q̄ sanguinē mūdificāt. Et in hac specie q̄rtane debili vtēdū est farmaco q̄₃ in aliqua aliarū et ideo facias sic. ℞. capill'. vene. ℳ. j. fumiter. viol'. lupu. añ. ℳ. ß. pruno℞ numero. iiij. iuiubarū numero. vj. tamarindo℞. ℥. ß. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiij. in qua dissolue cassie vel māne: ℥. j. cui adde reubar. triti. ℈. ij. spice gra. iiij. siru. viol'. ℥. j. fiat potus. ¶ Uel infūde. ʒ. j. reubar. in. ℥. j. ß. aq̄ lactis: et modico vini albi: et spice gra. iiij. et stent in infusiōe p horas. viij. deinde calefiat: et fortis fiat expssio: cui adde cassie vel māne distēperate cū decoctiōe pdicta. ℥. j. sirupi viol'. ℥. j. et fiat potus. Cōuenit etiā in hoc casu aqua fructuū et decoctio fumiter re mesue. ¶ Uel facias sic. ℞. suc. endi. lupul. et bugl'. fctā residētia añ. iiij. ß. mirabo. citrino℞. ℥. ß. tamarindo℞. ʒ. ij. reubar. ℈. j. spice gra. iiij. bulliāt vna bullitiōe solū: deinde fortis fiat expssio: in qua dissolue cassie vel māne. ʒ. vj. siru. viol'. ℥. ß. et fiat potus. ¶ Alij sic faciūt. ℞. bugl'. ℳ. j. ß. lupul. ℳ. j. passularū. ℥. ß. mellis. ℥. iiij. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiij. in qua dissolue cassie vel māne. ℥. j. cōfectionis de māna mesue: vel electuarij de suc. ro. ʒ. j. ß. et fiat potus. ¶ Posses has ꝑtas multiplicare: et p alembicu₃: vt supra dictū est: aquā distillare et dosim exhibere fm q̄ videris eā opari. ¶ Et si p bolū facere vis: fiat vt dictū ē supra: diaprunis nō scamoneati. ʒ. vj. et cū çuccharo fac bolū deauratū. ¶ Itē. ℞. māne. ʒ. x. teraf aliqualr cū çucch. rosato et fiat bolus. ¶ Itē in modū pillularū fac pillulas cōes de aloe et myrrha lot. et croco: et da. ʒ. j. ¶ Uel facias sic. ℞. reubar. ʒ. iij. spice gra. vj. infunde in aqua lactis ℥. ij. vini odori. ℥. ß. deinde mirabol'. citrino. et indo℞ añ. ʒ. ij. infunde in modico decoctiōis passularū: cui adde pa℞ mellis. Iste due infusiōes in furnello vel ad solē desiccari pmittanf. Sint tñ ex pgameno balneato vel aliquo hmōi taliter coopte q̄ expirare nequeāt. deinde. ℞. fumiterre epithi. foliculo℞ sene añ. ʒ. j. fac puluerem et misce cū reubar. et cū mirabol'. suprascriptis cū exiccati fuerint: demu₃ cū electuario de succo ro. cōfice pillulas et da. ʒ. j. ß. vel duas audacter. ¶ Itē ex oibus imediate pscriptis posset fieri puluis addēdo çucchari ad pōdus oim. Cuius dosis sit a. ʒ. iiij. vsq₃ ad. vj. cū aqua lactis. ¶ Uel fac sic. ℞. reubarba. ʒ. ij. spice gra. vj. epithi. ʒ. j. ß. salis gēme gra. iiij. diagredij. ℈. j. mirobol'. citri. ʒ. j. indo℞. ʒ. ß. çucchari ad pōd⁹ oim et fiat puluis: et da. ʒ. ij. vsq₃ ad. iiij. Uel facias cū li. ß. çucch. cōfectionē p bolos: et adde cinamo. ʒ. j. ℨ. gario. añ. ℈. j. et erit satis delicata: Cui⁹ dosis erit a. ʒ. vj. vsq₃ ad. ℥. j. ¶ Si tyriacā exhibere volueris sit in quātitate modica: et cum aqua ro. distēperata. ¶ Ex ɔfectionib⁹ in principio vtere diacoral'. et magna existēte inflāmatiōe triasanda. et super oia cōuenit manuschristi cū plis: qđ facias sic. ℞. margaritarū splendidarū tritarū subtilissime. ℥. ß. çuccha. in aq̄ rosata dissoluti li. ß. et fiat ɔfectio implata: q̄ cōiter in italia manuschristi appellaf: Sed in istis ptibus fit manuschristi in morsellis cū ℨ. cinamo. quē omitto vites i illo casu ¶ In fine augmēti et in statu. ℞. specierū diarodon abba. ʒ. ij. coral'. rubeo. margaritarū añ. ʒ. j. çuccha. al. li. ß. et fiat cōfectio in morsellis cū aqua bugl'. ¶ In declinatiōe autem vtere diarodon abba. et in die paroxismi facias: vt in pcedenti dictū est. f. q̄₃tū ad rigorem: et alia hmōi. et vtere illa mixtura et illa ɔfectione q̄ illic scribif: qz valde vtilis existit. ¶ Et scias q̄ si de infirmo tuo bonā habueris diligentiā: suprascriptuq₃ regimē obseruauerit de facili: et in breui tpe i cōpatiōe ad alias q̄rtanas pfecte liberabif. Et hec de cura q̄rtane fe. pueniētis a melācolia sanguinea.

¶ De cura fe. q̄rtane a melia flatica pueniētis. Cap. .v.

Regimē sex rerū non nālium in cura q̄rtane flātice in actiuis mediū teneat et passiuis ne antecedēs mā q̄ est flā augeaf: et cōtinue poro℞ clausiōe resolutio phibeaf. Et iđ p taliū ordinatiōe breuitatis cā ad caplm curē q̄rtane mrice te remitto. Aliq̄ tñ corrigā q̄ videnf mihi corrigēda. Unū aer clarus existēs odorifer⁹ et nō vētosus tā in actiuis q̄₃ in passiuis meli⁹ eligaf: quē si nālē nō hūeris tibi artificialē ɔstrue: qđ suprascriptis inspectis leuiter facere scies. somn⁹ aūt lōgior existat: exercitiū q̄q₃ magis q̄₃ in ceteris ɔuenit: et fricatiōes fortiores de accidētib⁹ anie q̄ fortis ira et tristitia nō ɔueniūt: gaudiū et letitia superflua sunt etiā vitāda. Q̄tū ad cibū et potū vtaf pane vt illic hr̄ q̄ si aliqualr magis salit⁹ esset magisq₃ furfure⁹ satis esset tolerabilis. Carnib⁹ itidē descriptis vtaf: sed porcine: agnine: cuniculine: sūt oino vitāde. oua cōueniūt: case⁹ pro cōdimēto oino vitef. Pro ɔfortatiōe oris stōi parū antiq in secūda mēsa interdū pōt exhiberi. Si saporib⁹ vti voluerit: dimittat agrestā penit⁹: et vtaf illo puluere illic descripto. cui⁹. ℞. cinamo. ℥. j. et pisces in illo casu raro cōueniūt: g tūc cōdianf: vt in sepe dicto caplo dictū est: sed plus de cinamo. addere debes. Pro ferculo vtaf illic descriptis sed dimittat spinachias et rapas: radicē. feniculi petrosilij apij in isto casu ɔueniūt: et maxie in declinatiōe: et silr capares et sisia: et oliue cōdite: et alijs ibidē descriptis: poterit etiā vti illis fructib⁹. Uinū ei⁹ sit albū odoriferū: vel rubeū clarū: satis potēs: debite limphatū: l₃ nō tm ceteris paribus q̄₃tū in alijs q̄rtanis: oēm euitet repletionē et virtute ɔstāte in pncipio moderate in tenuitate dietef. Carnes vsq₃ ad tres hebdomadas euitāde: deinde vsq₃ ad statu₃ grossi⁹ dietādo reficias: in q̄ postea tenuiter dietef. In declinatiōe aūt incipiēs ingrossare gradatim ad ingrossatiōnē vsq₃ ad finē pcedēdo. ¶ De inanitiōe vō facias vt semel aut bis assellet oi die. Q̄đ si nā nō fecerit facias sic. Et p hoc plixitati parcēs ad medicinalia ɔdescendo. ℞. malue blitis mercurial'. flo℞ camomil. sūmitatū cauliū rube. añ. ℳ. j. ordei. ℳ. ß. et fiat decoctio: flores q̄si i fine ponē: et de tali decoctiōe accipe li. j. ß. in q̄ dissolue cassie pulueris çucch. añ. ℥. j. olei cōis. ℥. iij. salis triti parū: et fiat clistere. Et si p os lenire vis facias sic. ℞. ysopi. ℳ. j. capill'. vene. ordei añ. ℳ. ß. passularū. ℥. ß. liq̄ritie. ʒ. iij. fiat decoctio: et in. ℥. iij. ß. dissolue cassie aut māne. ʒ. x. mellis ros. ℥. ß. et si adderes pulueris cinamo. ℈. j. bonū esset: et fac potū. Si infirmus sel' aut bis p se assellauerit talia dimittas. ¶ His factis ɔ̄uis erit de raro ɔtingētib⁹ si flōmiā fiedā iudicaueris: qz infirm⁹ esset iuuenis et robust⁹ multū repletus taliter q̄ ex flōmia iudicaueris nām fore aliq̄lr exonerādā: illđ facere posses. S₃ caue ne p ip₃ deducas eg℞ ad hūo℞ frido℞ cruditatē: vt dicit fili⁹ aboali 4ª p̄¹. ca. de flōmia. ¶ Deinde ad mãe digoe₃ venīēdo facias sic. ℞. oximel. simplicis. ℥. ß. aq̄ feni. aq̄ absinthij: aq̄ fumiterre añ. ℥. ij. clarificef p duab⁹ vicib⁹ aromaticef cū optio cinamomo. ¶ Si nō vis sirupū facias iulep isto mō. ℞. aq̄℞ feni. absin. añ. ℥. iiij. fumiterre. ℥. vj. aceti. ℥. j. çucch. ℥. iij. ß. et fiat iulep aromaticatū cū cinamo. et da. ℥. iiij. p vice calidum. ¶ Uel da aq̄s sim̄ᶜᶜˢ isto mō. ℞. aq̄ feni. aq̄ absin. añ. ℥. j. aq̄ fumiterre. ℥. j. ß. çuc. ℥. ß. et calidas in potu tribue p vna vice. ¶ Q̄uiq₃ vicib⁹ vel sex exhibito digestiuo cū aliq̄ ex infrascriptis solutiuis mā euacuef: vt. ℞. capil'. ve. flo℞ buglo. cuscute añ. ℳ. ß. ordei quartā ptē. ℳ. j. liq̄ritie passularū añ. ℥. ß. ani. ʒ. j. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiij. et in ea infunde turbith. ʒ. j. ℨ. ℈. ß. polipodij. ʒ. j. calefiāt parum: deinde colenf fortē faciendo expssionē: in qua dissolue cassie aut māne. ℥. j. mellis ro. ℥. ß. fiat potio. ¶ Uel facias sic. ℞. aque lactis in qua bullita sit pmo. ℥. ß. passularū: et postea colate. ℥. iiij. ß. in tali aqua infunde turbith ℈. ij. polipodij. ʒ. j. vt supra fiat expssio cū. ℥. j. cassie aut māne. ʒ. ß. mellis ros. fac potionē. ¶ Uel facias sic. ℞. agarice. ʒ. ß. mellis ros. ʒ. ß. oximell. sgl̄rici. ʒ. j. salis gēme gra. vj. infūde i aq̄ lactis: et oximell sgl.

litici:añ.℥.j.stent ꝑ horas duodecim ī infusiōe.deinde for
tis fiat expressio:cui adde cassie vel māne dissolute cū de-
coctiōe ꝑma:vel cū aqua lactis.ʒ.vj. turbith pulueriçati.
℈.j.ʒʒ.gra.iiij.⁊ fiat potus. ¶ Et si vis aquā ad alembicū
facere facias sic.℞. agarici.ʒ.vj.polipodij.℥.ß.turbith.ʒ.
iij.ʒʒ.cinamo.añ.℈.ij.salis gēme:spice nardi añ.℈.ß.paſ
sularū.℥.j.ista oīa cōquassenť simul ⁊ infundanť in aqua
lactis li.j.oximellis squillitici.℥.iij.vini optimi.℥.j.cui ad
de.℥.iij.māne.⁊ hec bene coopta stent:ne respirēt in infu
sione ꝑ q̈ttuor dies.deinde ad alembicuȝ pone in balneo
marie collocatū:deinde aquā distilla:cui⁹ da sextā partē:
et augeas ⁊ minuas dosim si tibi videbiť.⁊ hec ē aqua ꝓ
delicatis. ¶ In modū pillularū facias sic.℞. epithi.tur-
bith añ.ʒ.v.carui anisi añ.ʒ.iij.ß.ameos.ʒ.ß.apij ⁊ feni.añ.
ʒ.j.ß.salis indi.ʒ ij.ß.yere.simplicis gallie.ʒ.j.fiant pillule
cū aqua mēte ⁊ da.ʒ.j.Et sūt Aui.in ca° de cura quartane.
¶ Et etiā iste q̄ sequunť:vt.℞.agarici ameos epithimi añ.
ʒ.ß.se.apij:anisi:feniculi:añ.℥.j.ß.salis idi.ʒ.ij.ß.yere.sim
plicis turbith añ.ʒ.v. cōfice cū oximelle simplici.⁊ da.℥.j.
¶ Vel facias sic.℞.pillularū indarū:pillularum de fumo
terre añ.ʒ.ß.fac quot vis in vna vice. ¶ Vel facias sic.℞.
ʒʒ.ʒ.iij.ß. cōquassenť fortiter ⁊ īfunde in.℥.vj.aq̄ lactis.⁊
℥.ij.ß.vini optimi:⁊ bulliāt vsq̄ȝ ad cōsumptionē tertie ptī
deinde fortis fiat expssio:in qua pone agarici optimi.ʒ.ß.
ꝑmittať exiccari ī sole.deinde.℞. turbith.ʒ.iij. polipodij
ʒ.ij.ß.anisi:ameos:añ.ʒ.j.ß.spice.℈.j. yere simplicis.℥.ß.
cōfice pillulas cū succo mēte:vel cū oximelle squillitico:
addēdo agaricū illū exiccatū.⁊ da.ʒ.j.al's.n. vsus suȝ eis:
et sunt mirabiles in isto casu. ¶ In modū pulueris facias
sic.℞.turbith.ʒ.iij.mastic.ʒʒ.añ.ʒ.ß.polipodij.ʒ.j.ß.ani
si dauci añ:℈.j.çuc.ad pōdus oīm:⁊ fiat puluis. cuius do
sis est.ʒ.iij.cū aqua mellis vel ordei:aut aq̄ lactis vel bro-
dio cicerū rube.in qua paꝝ bulliat mellis: vel da cū deco
ctione passularū. ¶ Vel ex puluere suprascripto cū lib.ß.
çuc.fiat cōfectio in morsellis:de qua tribue.℥.j.⁊ plus si li
bet:q2 in tāto çuccharo est solutiuū facile. Potes igiť ex-
hibito digestiuo suprascripto gr̄a materie minorande ali
quid ex istis solutiuis exhibere: debes tñ ipm materia nō
digesta in minori exhibere dosi q̄ȝ si materia digesta foret
¶ Exhibito itaq̄ȝ minoratiuo ad vlteriorē trāsiēs materie
digestionē facias sic.℞.oximel.cōpositi.℥.ij.siru. de en-
diuia.℥.j.aq̄ feni.buglos.⁊ absinthij añ.℥.ij.clarificeť pro
duab⁹ vicib⁹ ⁊ aromatiçeť cū cinamomo. ¶ Vel fiat iulep
℞.aq̄ radicū feni.⁊ apij añ.℥.vj.aq̄ buglos.℥.iiij. aq̄ beto
nice:aq̄ fumiterre añ.℥.ij.aceti.℥.j.çucch.℥.iiij.mellis de-
spumati.℥.ij.fiat iulep aromatiçatū cū cinamo.⁊ da.℥.iiij
ꝓ vice.Vel da ex aq̄s suprascriptis.℥.iiij.cū.℥.ß.çucchari
¶ Vel ad eandē intētionē facias sirupū magistralem isto
mō.℞.sticados: melisse:florū buglos. ⁊ boragi.añ.M.j.
germādrie:scolopē.añ.M.ß.radicū apij se. petrosi.añ.ʒ.
vj.polipodij.ʒ.iij.passularū.ʒ.ß.fiat decoctio in li.iij.aque
vsq̄ȝ ad cōsumptionē tertie ptīs.deinde coleť ⁊ cū li.j.çuc
chari ⁊ aceti.℥.ij.fiat sirupus lōgus aromatiçat⁹ cū optīo
cinamo.⁊ da.℥.iiij.ꝓ vice:vel sufficiēter decoquať: d̄ quo
accipe.℥.iiij.aq̄ feni.fumiterre:⁊ buglos.añ.℥.ij. clarifica
ꝓ duab⁹ vicib⁹. Septies aliquo ex istis digestiuis exhibi-
to da q̄d vis ex dictis solutiuis:post q̄d materie sequēti da
ʒ.ij.tyriace optime. ¶ Et q2 vtplurimū hec egritudo ē lō-
gior ꝑ aliquot dies infirmā quiescere ꝑmitte. Deinde da
digestiuū tale.℞.sirupi de epithi.℥.ij. oximellis simplici
℥.j.aquarū absinthij feni.⁊ buglo.añ.℥.ij.clarificeť ꝓ dua
bus vicib⁹ aromatiçādo cū cinamo. Et si videris materi-
am magis ad digestioneȝ deuenire:adde loco oximellis
simplicis oximel cōpositū:⁊ dimitte aquā feniculi:⁊ loco
ipius pone aquā fumiterre. ¶ Vel facias sic sirupū ma-
gistralē.℞.radicū brusci:sparagi:apij:petrosil.feni. añ.℥
ß.camedreos:eupato.calam̄.cicoree scolopē.añ.M.ß.me-
lisse:florū bora.⁊ buglo.añ.℥.ß.se.ani.⁊ feni. añ.ʒ.iij. spi
ce nardi.ʒ.ij.ß.polipodij.ʒ.ij.ß.passulaꝝ.ʒ.vj.fiat decoctio
in li.iij.aque vsq̄ȝ ad ꝯsumptionē tertie ptīs: deinde coleť
et cū li.ß.aq̄ fumiterre:⁊.℥.iij.aceti.⁊.℥.x.çuc.lib.ß.mellis
dispumati fiat sirupus lōgus aromatiçatus cū cinamo.et
da.℥.iij.ß.vel.iiij.vel vsq̄ȝ ad spissitudinē decoquať:d̄ quo
accipe:℥.iij.aq̄ buglo.feni.betonice añ.℥.ij. clarificet pro
duab⁹ vicib⁹:⁊ aliquot vicib⁹ da: deinde ex suprascriptis
aliquod exhibeať solutiuū. ¶ Debes igiť modo dicto gra
datim ꝓcedere q̄ȝtum est de digestiuis pariter ⁊ solutiuis
vsq̄ȝ ad finē egritudinis:min⁹ apitiuū a ꝑncipio exhiben-
do:ad maius apitiuū gradatim ascēdēdo seu ꝓcedendo:
pariter a minori solutiuo vel in minori dosi ad fortius vel
ad maiorem dosim. Et si clisteri forti vti volueris: vt preci
pit Auic.q̄re descriptionē in cura q̈rtane melīe fecalis:et
loco cōfectiōis amech pone electuariū indum vel diasini
con. ¶ Et nota ꝓpter lōgitudinē egritudinis debes dimit
tere inter vnū solutiuū ⁊ aliud ꝑ aliquot dies infirmū ge-
scere:⁊ illo intermedio tpe si interdū ante cenā.℈.ij.pillu
larū alefangi.exhibueris bonū erit.vel.℈.ij. pillularum
cōium aloes ⁊ myrrhā laudando ꝑ pri⁹. ¶ Et si īmediate
ante sirupoꝝ exhibitionē volueris quorūdā more supius
noiatoꝝ ꝯfectionē aliquā ꝑbere facias sic.℞.specierū di-
arodon abba.specierū electuarij de gēmis vl' diamarga.
ac ꝯfectiōis de musco dulcis vel diapliris arcoticon añ.ʒ.
ij.çuc.albi li.ß.fiat ꝯfectio in morsellis cū aqua buglos. de
quib⁹ vnū ante sirupi exhibitionē ꝑbeas.versus statū au
tem pone solū.ʒ.j.specierū diarodon.⁊.ʒ.iij.alteri⁹ cōfecti
onis. ¶ In statu v̊o ⁊ declinatiōe vtere quo volueris ex
eis dimittēdo diarodon abbatis:⁊ tūc eo maxime ꝯuenit
letitia galie. ¶ Quid fiendū sit circa stōm epar ⁊ splenem
cū mea in hoc summario nō sit intētio de ipoꝝ egritudini
bus ptractare.q̄re alios doctores:⁊ fac vt ipi te docent.
¶ Circa paroxismi regimē q̄ȝtū est de rigore cibatiōe ⁊ ali-
is hmōi facias vt supra te docui.s.in cura q̈rtane melanco
lie fecalis ꝓuocādo vomitū si opus fuerit cū eis que illic
scripta sunt. ¶ Et si ꝑ diē ante ꝑoxismū vamituȝ ꝓuocare
volueris:facias vt illic tangiť:q2 ceteris parib⁹ magis in
ista q̄ȝ in alijs specieb⁹ q̈rtane vomitus ꝯuenit. tyriaca et
silr̄ metridatū trāsactis dieb⁹.xl.cū vino calido semel aut
bis in septimana est exhibēda in isto casu. Balnea ⁊ stufe
digesta materia in hoc q̄q̄ȝ ꝯueniūt:ante v̊o minime:qui-
bus si vti volueris descriptū illic ordinē obserues. Et idē
dico de vnctionibus. De trociscis v̊o ⁊ succis quos ponit
Aui.vt ibi doceť facias:q2 maxime cōueniunt in illo casu.
¶ Sitim q̄q̄ȝ decipias in ꝑoxismo vt ibi tangiť. Et si infir-
mus a potatiōe abstinere nō pōt:da aquā ordei vel aquaȝ
simplr̄ coctā.nō tñ vt sepe dictū est actualr̄ frigidam.℥.ß.
mixture infrascripce.℞.cōserue bugl.ʒ.iij.cōserue bora-
ginis melisse ⁊ roß.añ.ʒ.j.ß.manuschristi.ʒ.ij.diamargar.
℥.j.fragmētoꝝ oīm lapidū ꝑciosoꝝ añ.ʒ.j.margaritarum
ʒ.ß.folioꝝ auri numero.x.fiat mixtura ⁊ deaureť. De hac
quoq̄ȝ qñ libet sine aqua cōmedere pōt pro virtutis sustē-
tatiōe:quā ꝯtinue querūt astātes. ¶ Et si nō placet ista mi
xtura cū aqua pro sitis extinctiōe facias iulep isto mō.℞.
aq̄ melisse:aq̄ buglo.borag.⁊ roß.añ.℥.iij. fiat iulep cū.℥.
iij.çuc.albi:aromatiçeť cū optimo cinamo.⁊ misce cū aq̄s
ꝑscriptis:q2 aquā ordei vel simplr̄ decoctā equis portiōi-
bus in potu tribue:vel adde plus de çuccharo. adde q̄q̄ȝ
ad sirupoꝝ spissitudinē:⁊ da tpe sitis.℥.ij.cuȝ aqua ordei
℥.iiij.vel aq̄ simplr̄ cocte. Et hic quartanarum interpola-
tarum finitur cura.

¶ De cura quartane continue ⁊c. Caplm̄ .vj.

v T melancolicarū fe.narratio cōpleať q̈rtane cōti-
nue restabat ponere curā:verum vt oēs testanť au
ctores hec raro accidit:quā si pur curādā habuerī
oēs attēde diuersitates q̄ in materia mlīca esse pñt.vtrū.s.
sit melīca naturalis sanguinea:colerica aut flātica: ad cu-
ius certitudinē ex ꝑhabitis poteris venire.⁊ post h̄ debes
curā variare:vt te docui in ꝑcedētib⁹. Inter tñ hui⁹ curaȝ
et illarū hoc interest: q̄ totū regimē ceteris parib⁹ in hac

plus ad frigidũ debet declinare: ⁊ p̃terea cum materia ĩter vasa cõtineat: ⁊ p cõsequẽs sanguini sit admixta flebothomia fienda etate cõplexiõe ⁊ hmõi alijs ad ipam regĩtis cõsentientibus p prius facta cõium supfluitatũ expulsione cũ suppositorio cõi vel aliquo ex clisterib⁹ seu potionibus lenitis suprascriptis. ¶Hic tamẽ vnũ nota q̃ digesta mã si emorroydes potes ꝓuocare vtilissimũ valde foret cũ illa melancolica materia admixta sanguini sua grauitate optime p vias illas euacuet. ¶Cura igit ꝓportiõabiliter in hac correspõdet cure interpolate faciẽdo nõ naturalium rerũ regimẽ plus in hac q̃z in alijs ceteris paribus vt dictũ est ad frigidũ declinare. Jdeo carnes subtrahere oportet vel saltem cũ approbatis frigidis eas magis alterare. Vinũ quoq̃z magis limphandũ vel forsan totaliter abstrahendum vt ex p̃habitis clare cõphendere poteris. ¶Medicinalia debẽt magis ad frigidũ declinare. vñ syrupus acetosus potest in cura hmõi exhiberi. vt refert Abolai filius. Et si forti⁹ oximel simplex ⁊ si vteris aqua de radicibus vt ip̃e dicit sint radices endiuie scariofile buglos. Et p semina intellige frigida vt cucurbite melonis. Solutiua plura habes supro loco suo descripta: quorum si tibi vsus fuerit necessarius illa tuo mõ corrige. Et non obliuiscaris quattuor canonũ in cura quartane melancolice fecalis superi⁹ descriptorum. Hi eni sũt q̃z maxime obseruandi in hac cura. Et quia si interpolatarũ curã diligẽter consideraueris descriptis hic paucis attẽtis quartane continue cura planissima tibi fiet. Cũq̃z eueniat rarissime melancolicis febribus finem impono.

¶Tractatus quitus in se cõtinet capitula sex.

¶Quid intelligere debeam⁹ p duplicẽ tertianã seu triplicem tertianã seu quottidianã: ⁊ quid p duas tertianas vl' duas febr. compositas. Caplm j.

Placet in hoc loco iuxta cõem modum loq̃ndi medicoꝝ qd ipsi p simplicem: duplicẽ. ⁊ triplicẽ tertianã quottidianaz vel quartanã intelligãt. Subsequẽter qd per duas fe. vel duas tertianas q̃tidianas vl' q̃rtanas deinde qd p fe. cõpositã declarare. ¶Ad p̃mũ simplex dicit tertiana cũ aliqua mã colerica eiusdẽ speciei specialissime vel eiusdem denominatiõis in aliquo vno loco extra venas putrefit: ⁊ de tertio in tertiũ vnicuz causat paroxismuz. ¶Duplex vero si in duob⁹ distinctis locis colera putrefiat exẽpli grã. si colera nãlis seu nota putrefiat in stomacho: ⁊ hoc modo suũ facit paroxismũ: alia vero colera eiusdẽ denoiationis in epate cras aliũ paroxismũ produxerit hanc tertianã duplicẽ sermo cõis appellat. Et ita potest imaginari triplicẽ quadruplicẽ: ⁊ pariter de quotidiana ⁊ quartana dicendũ ẽ. ¶Duas v̇o febres esse dicimus quãdo diuersaꝝ denominationũ due vni accidunt. exempli gratia. Sicut quottidiana ⁊ tertiana vl' tertiana et quartana. Et ita dicendũ est de tribus feb. ¶Per duas vero tertianas ⁊ quartanas intelligim⁹ si due tertiane vl' quartane nõ eiusdem denomiatõis vni eueniãt. puta vna tertiana pura ⁊ vna nota. Et ita de quottidiana ⁊ quartana dicendum. ¶Per feb. vero compositam intelligim⁹. Si due febres inuicẽ componantur vt putrida cum ethica aut tertiana cum quottidiana vel quartana vel tertiana nota interpolata cũ tertiana pura cõtinua. ⁊ sic de alijs ¶Et p̃mo patet q̃ nõ dr feb. cõposita rõne compositionis materie: q2 tũc quelibet tertiana nota ⁊ quartana diceret fe. cõposita qd nõ est verũ. Et quo ad imaginationẽ istaꝝ febrium cõpositarũ infinitas posses facere combinationes. ¶Ex quib⁹ patet q̃ si tot fe. possunt insimul cõponi alicui paroxismi quandoq̃z simul pceptibil'r possunt euenire. vel simul incipient ad istũ intellectũ. s. qñ vnus incipit alteri⁹ post parũ inceptionẽ pcipies: ⁊ tales paroxismi a medicis cõicantes appellant. Et quãdoq̃z vero anteq̃z primus finiat alter supuenit: ⁊ tales subintrantes dicunt. Quandoq̃z vero inter vnum ⁊ alium cadit modica quies et tales coalternãtes siue coalterni dicuntur.

¶De cura istarum fe. si fuerit simplex tertiana: scis ex prehabitis qualiter eã curare debeas. Si vero duplex fuerit eam curatiõe simplicis curas. si autẽ fuerint due tertiane cura eas curatiõe eis correspõdente: qd ex antescriptis scies. Et idem de quartana ⁊ quottidiana dicendũ est. Et si sint febres composite ſm diuersitatẽ compositiõis curande sunt. ¶Jnter has tamẽ alique sũt famose propter eaꝝ periculum atq̃z curam laboriosam. Unde sollicite ⁊ prudenter est ad eas ꝓcedendum. Et talibus feb. condignuz est vt sequens capitulum faciat mentionẽ: que fe. emitriteus nuncupat. Et sic huic capitulo finẽ impono.

¶De signis emitriteoꝝ tã ꝓnosticis q̃z demr̃atiuis. Ca. ij.

Magna fuit inter nonnullos antiquos de emitriteo verborũ agitatio ponẽtes ipsi⁹ vnicã esse speciem: alij tres alij quattuor. Sed hoc relinquẽs atq̃z rationes eos mouẽtes: dico q̃ emitriteus est feb. composita ex duabus fe. quarum altera tertiana semp existit: et hoc est qd sonat vocabuluz nã emitrite⁹ dicit ab emi grece qd est medium latine: ⁊ triteus tertiana: q2 in emitrieo vna febris est semp tertiana. scdm hoc plures possunt esse species emitritei: ratione scz cõpositiõis tertiane cũ alijs. De famosioribus tamẽ faciã mentionẽ que tres ab auctoribus esse dicũtur: maior scilz minor ⁊ medius. ¶Maior ẽ duz melancolia intra venas: colera vero extra venas: putrefiunt. Sed cum pluries cõtingat melancoliã extra vasa putrefieri q̃z intra: ⁊ colerã intra q̃z melancoliã: ⁊ quartana rarius veniat cõtinua q̃z tertiana continua: potes hãc speciem emitritei cum alijs cõiungere. ⁊ sic quattuor habeb species emitritei diuersas curas recipiẽtes. sed ista quarta species nondum est baptiçata. ¶Minor v̇o emitrite⁹ est cum flegma intra venas ⁊ colera extra venas putrefit et iste verus dicit emitriteus aqud auctores. ¶Medius vero e contra. s. cum colera intra ⁊ flegma extra putrefit.

¶Signa istarũ specierum emitritei sunt satis cognitu difficilia: quia paroxismi siue exacerbatiões rarissime sunt subalternantes: sepe vero cõicantes vel subintrantes. Et nisi signa febriũ simpliciũ habueris bene prompta nunq̃z venies ad istarũ cognitionẽ febriũ. Et tamẽ si p̃dictarum febrium: signa tantũ notaueris: hec tibi nota fient p illa: quia scdm earũ cõpositionẽ erunt signa quoq̃z composita his nõ obstantibus aliqua ponã hic: vt leuius in ipsaruz cognitionẽ valeas deuenire. ¶Maioris emitritei signa sunt: q2 infirmus cõtinue affligit cũ lento calore satis ⁊ hora melancolie de quarto in quartum magis infesta f: siccitas adest cum nigredine linge ⁊ instantia vigiliarũ: ⁊ qñq̃z in somnis nigra corpa ⁊ mortua infirmũ terrẽtia apparent. licet ratiõe colere res citrinas ⁊ rubeas nõnũq̃z pcipiat: ac ignẽ ⁊ sibi videt q̃ volet interdum: de tertio v̇o in tertium supuenit tertiane paroxismus in horis colere cũ horripilatiõe ⁊ alijs signis tertiane interpolate. Sz quia paroxismus esse potest tam tertiane pure q̃z tertiane note. Quaruz signa distincta sũt supius: illa tibi memorie recõmitte: quia tunc cognitio poxismi facillima erit Urina erit subtilis rubea: ad quandã tamẽ tendẽs nigredinem siue liuiditatẽ: immo quãdoq̃z plũbea p totuz apparebit. ¶Pulsus vero erit strictus puus ⁊ tardus; in statu autem paroxismi fiet magnus ⁊ velox: licet nõ tanta magnitudo ei acquirat: ⁊ velocitas quãta melãcolia existẽte intra venas. ⁊ transacto poxismo fiet strictus ⁊ paruus ⁊ rarus vt primo. Et si infirm⁹ fuerit in tempe anni etate: regiõe cõplexione: aere frigidis ⁊ siccis. Regimẽ vero p̃cedẽs fuerit colere generatiuum: vl' econtra si fuerit in tempore anni et etate: complexione: ⁊ acre: ⁊ regiõe calidis ⁊ siccis regimem precedens melancolie generatiuum super maiorem emitriteum certius iudicabis. ¶Q2 si infirm⁹ continue febriat de tertio in terṫiũ ⁊ hora colere magis infestatur: de quarto autẽ ĩ quartũ peius habuerit quẽ ex signis quartane suprascriptis aliqua habere cõprehendes. Et

vrina fit ignea ruffa magis q̄3 in pcedenti. Pulsus vō fit velox ꝛ spissus cū lingue nigredine aspitate cū magna siti et alienatiōe ꝛ vigiliarꝫ īnstātia. cū hoc ꝛ sūt que imediate de etate ꝛ cōplexione ꝛ silibus dicta sūt quartam speciem emitritei ab auctoribus nō cōiter baptiçatā ponere nō vereris. ¶Si aūt fuerit fe. cōtinua cu3 lento calore: ꝛ oi die flegmatis hora extrema frigēt aliqualr̄. ita vt illa hora aliqualis excrescētia ɔtinue fe. pcipiaf: adeſt in capite grauitas ꝛ ppter mltitudinē vaporū ad ipm ascēdentiu3 multo somno grauaf. ita vt quasi subeticus videaf de tertio i tertium paroxismᵒ tertiane accidit eadē cum horripilatione et alijs signis in paroxismis tertiane venire solitis: q̄ mēti cōtinue tenc. si honorē de fe. habere volueris. Urina sub ruffa in colore tamē remissa spissa ꝛ liuida: ꝛ maxime circa ptes supiores. vomitus quoꝫ si affuerit ex colera erit ꝛ flegmate mixtus. Et si infirmᵒ fuerit in tempore anni: cōplexione: regione: etate: aere frigidis ꝛ humidis. Precedens vō regimē colere multiplicatiuū vel econtra: q: s. i tempore: complexione: etate ꝛ regione calidis ꝛ siccis et pcedēs regimē flegmatis generatiuū: fies de minori certior emitriteo. ¶Cū si videris infirmū cōtinue febrientem cum calore acuto ꝛ intenso valde cū alienatōe furore ꝛ vigiliarū inſtātia ꝛ nigredine ꝛ asperitate lingue cū vehementi siti de tertio in tertiū ꝛ hora colere febris hec magis inualescat: singulo vero die ꝛ hora flegmatis eū paroxismus inuadit cū rigore frigore ꝛ alijs accidentibus paroxismū quotidiane feb. cōcomitare solentibᵒ q̄ longinq̄ a tua memoria habere nō debes: si de his fe. bene vis iudicare. Urina vero ruffa vl̄ subruffa fuerit mediocri cu3 substantia liuēs a media regione supra: hunc fore mediū emitriteū pnūciabis. ꝛ si in tpe: cōplexione ꝛ similibus calidis ꝛ siccis. regimē vero humidū ꝛ frigidum precesserit vel econtra: certius habebis iudiciū de hoc.

¶Pronostica autē maior emitriteus raro accidit: ꝛ si euenit raro curā recipit. De emitriteo vero nō baptiçato huic opposito si venerit in breui terminaf: q: rōne colere intra vasa putrescētis erit tertiana cōtinua que ppter velocem motū eius finit in breui: sed paroxismᵒ quartane manebit: ꝛ ppter hoc in breui iterficit vel feb. simplex remanet: que quartana interpolata nūcupaf: ꝛ q: tal' emitriteus accidit raro: ꝛ cum adeſt ppter eiᵒ velocē terminationem a medicis cōiter nō discernif: ideo auctores de eo nō aliā fecerūt mentionē. ¶Item emitriteorꝫ terminᵒ eſt ſm materiā ipsos cāntem: ꝛ ſm q̄ intra vel extra venas putreſit. Unde colera dominās ꝛ abbreuiat. flegma autē si ue melia ipm plongat. ꝛ ob hoc aliq inter acutas egritudines ipm ponūt: qua de re vltra sex mēses vt refert Aui. nō contingit aliquē plongari. Et si qstante fuerit soiertie vt horū emitriteorū spēs cōprehendat ex phabitis leuiter fiet cura: sciatqꝫ curā adhibere: q: ſm humorū compositionē debet esse ꝛ cura cōposita. q: ſm exigentiā calida cum frigidis ꝛ humida cū siccis debes cōmiscere. Nā vt ingt aboali pma quarti caᵒ. pprio: inter calidu3 discernunt ꝛ frigidū cum frigidis si opus fuerit cordis calore3 extraneū extinguēdo: ꝛ cū calidis materiā digerēdo ecōtra ſm rei necessitatē. Et subiungēs ait: qs eſt q curat emitriteum absqꝫ hoc: q̄ si natura fortis nō fuerit in discernēdo tūc nō pdeſt curatio quocūqꝫ mō fiat. Cōsidera igitur harꝫ fe. cōpositionē ꝛ ſm natura3 materie cōponētis ꝛ loci differētiā: hoc ē qō itra vel extra venas putrefit. De his pnosticari hoc leuiter facere scies si pcedentiū pnostica bene memorie cōmendaueris. Et hec tā de signis pronosticis q̄3 demonſtratiuis emitriteorū.

¶De cura emitritei maioris. Cap. iij.

a D curā emitriteorꝫ deueniēs a maiori pmo inchoādo. Qui ꝛ si fit de raro contingentibᵒ ipm fieri: nō tamē includit repugnātiā. ¶Sit igif aer temperatus in frigore ad humiditatē declinās tamē: quē si natura lem nō habueris ſm necessitatē tibi fabrica. qō leuiter facere scies si pterito ꝛ fueris recordatᵒ. ¶Eligat quietem motū relinquēs: somnus solito longior conueniret: inter anime accidentiā gaudiū cōuenirct tpatum. sed aliorū superfluitas eſt oino vitāda. ¶Et regimē tibi memēto. Sit panis bene a furfure mundus: ꝛ sit sine sale pinsatus crustis inferioribus ꝛ supioribus abiectis etate triū dieꝝ. Carnes sint edine galline iuuenes: vituline: capriolinc lactātes ꝛ natiuitati ppinque: ꝛ cōsimiliter cuniculinc: leporine: ꝛ porcine nōnunq̄3 possunt exhiberi fasiani: pdices: ꝛ auicule rubales silr̄ ɔueniūt: ꝛ he carnes elixe potius q̄3 in veru coquanf: ꝛ si fuerint assate cruste deponantur. ¶Pro ferculo tū in brodio suarū carniū q̄3 aliter cōuenit amidū simula auenatū ordeatū amigd. pānata spinachia borago lactuca: endi. cucurbita. ¶Pro saporibᵒ elige ex habitis supius in cura q̄rtane ꝛ tertiane. quas iudicaueris ſm exigentiā cōuenire. ¶Et scias q̄ ſm colerā huiusmodi paroxismi inductiuā debes totū regimē ad magis vl̄ minus frigidū facere declinare: principalr̄ tamē habito respectu ad materiā intra venas putrescētē. ¶Uinu3 sit album vel rubeū clarū inter dulce ꝛ acerbū mediū tenēs potius versus latus acerbitatis declinās cū aquis çuchari ſm eius potentiā limphatu3. ¶Libere aque pisces eligantur: vt temali: lutij: perge ꝛc. ¶Fructus ppter eorum in stomacho corruptionē facilē vitandi sūt: ꝛ repletio consimiliter ois. De manitiōe autē infrascriptis patebit: quare de eis breuiter expeditus: q: nō naturaliū regimen ex scriptis p te eligere scies ad medicinalia cōdescēdo.

¶Pro q̄ nota q̄ si venter cōstipatus fuerit cōuniu supfluitatum pmo fiat eductio cū suppositorio cōi vel alio simili. ¶Uel fiat tale clistere. ℞. malue blitis mercurialis: ordei. aā. ɱ. j. fiat decoctio: de qua accipe lib. j. ß. in qua dissolue cassie pulueris çuchari aā. ℥. j. olei vio. ℥. iij. sal' parum: ꝛ fiat clistere. ¶Et si p os leuire volueris. ℞. lupu. capillorꝫ ve. florum boraginis: buglosse: ꝛ vio. aā. ɱ. j. ꝛ fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iiij. ß. in qua dissolue manne aut cassie. ℥. j. ß. syrupi vio. ℥. j. ꝛ fiat potus. ¶Cōibus autem eductis supfluitatibᵒ fiat flebothomia de basilica dextra. vel dena media regstis ad flebothomiā cōsentientibus. materia intra vasa exiſtēte cōueniēs ē flebothomia vt sentit. Auicē. prima quarti. caplō de cura quartane et continue: ꝛ mēti habeas flebothomiā. ꝛ solutiua semper in die quietis seu minoris afflictionis exhibere. ¶His factis si videris materiam p multitudine naturā opprimere: quā minorandā iudicaueris: facias sic. ℞. reubar. ℈. ij. spice gra. iiij. polipodij. ℥. j. infundanf in aqua lactis. ℥. iiij. deinde calefiant: ꝛ fortis fiat expressio. cui adde cassie vel māne. ℥. j. syrupi vio. ℥. ß. fiat potᵒ. ¶Uel facias sic. ℞ capil. ve. lupulo. florū boragi. buglos. aā. ɱ. ß. tamarindorum. ℥. ß. fiat decoctio. in cuius q̄si fine addaf epithimi ℨ. iij. de tali decoctiōe accipe. ℥. iiij. ß. in qua dissolue cassie vel manne. ℥. j. electuarij de succo rosaꝝ. ʒ. ij. cōfectionis amech. ℈. iiij. syrupi vio. ℥. j. ꝛ fiat potus. ¶In modū pill'. ℞. pillul'. de reubar. pil'. indarū aā. ℨ. ß. fiant pillule. vij. vl̄ viij. ¶Uel p bolū facias sic. ℞. electuarij de succo ros. ℨ. j. cōfectiōis amech. ℨ. ij. çuchari quātū sufficit: ꝛ fiat bolus ꝛ deauref. ¶Et semp habeas menti solutiua componere ſm humorū cōpositionē q̄ si plus abūdat colera: et eius furiositatem times de farmaco plus eā respiciēte addē: ꝛ si minᵒ minus. si equalr̄: qualr̄. Et ideo pl'a describere solutiua mihi supfluū videf. sed respice supra caplīs de tertiana ꝛ quartana. q: illic de solutiuis iuenies oēm manerię administratiōis solutiuoꝝ. Illa igif ſm necessitatē insimul cōpone: siue sint cōfectiōes siue potiōes: siue pulueres: pill'e siue aque. ¶Exhibito itaqꝫ minoratiuo si opᵒ fuerit ad materie digestionē facias sic. ℞. syru. acetosi. simplicis viol'. aā. ℥. j. ß. aque endiuie. ℥. iiij. aque buglo. ℥. ij. misce p duabus vicibus: ꝛ in potu tribue. Et si vis clarifica. ꝛ aromatiça cū sandalis citrinis. vel da. ℥. iiij. pdictaꝝ aquarum cū çucharo: fiat iulep aromatiçatū cū sandalis

digesta mā euacua eā quouis solutiuo ſm regulas statim
descriptas.ℭEt si egritudo prolongareť:posses dare oxi
mel diureticum cum syrup.vio.fac sic.℞.oximellis diure
tici.℥.ij.syr.vio.℥.j.aque buglos.ꝛ endi.añ.℥.iij.clarifice-
tur pro duabus vicibus.Et si materia incipiet digeri: pos
ses addere aquā fumiterre: ꝛ isto digestiuo pluries exhi-
bito euacua vt supra.ℭCōfectōes in hac emitritei spē cō
uenientes sūt diacoralli ꝛ manuschristi cū plis.ℭUel facias
sic.℞.margaritarū.ʒ.j.ß.corallo℞ ru.℈.ij.saphiri grana-
ti.smarag.rubini añ.℈.ß.cinamo.ʒ.ß.çucha.al.lib.ß.fiat
cōfectio in morsellis cū aqua rosa.ꝛ buglo.ℭUel fiat talť
mixtura.℞.cōserue borag rosa.buglo.ꝛ violť.añ.ʒ.ij.ma
nuchristi cuz plis.℥.ij.diacoralť.℥.j.folio.auri numero.xij
fiat mixtura ꝛ deaureť.Et si magna fuerit in epate flam-
ma posses in declinatiōe addere triasandalorū vel diaro
don abbatis:que tamē plus in fine declinatiōis cōueniūt
q̄z in alio tpe ℭUel facias sic.℞.specierū triasandalorū
sperum diarodō abba.añ.ʒ.ij.çuchari al.lib.ß.ꝛ fiat confe
ctio in morsellis.ℭSi iudicares cor ꝛ epar fore multum
inflāmata ꝓpter qđ velles eis epithima applicare:quere
supra de sinocha inflatiua.ꝛ.c. de tertiana pura.ibi te do-
cui.ℭDe facto cibatiōis ſm status longitudinē vel ꝓpin-
quitatem debes a p̄ncipio grossius vel magis tenuiter ci
bare vel dietare:qđ suprascriptis inspectis leuiter facere
scies.Hora vero cibationis sit cuz magis quiescit infirm⁹.
Et hec de cura maioris emitritei.

ℭDe cura emitritei nondū baptiçati. Cap. iiij.

Emitrite⁹ nonduz baptiçatus cōiter est cū colera in
tra venas ꝛ melancolia extra putruerit.ℭPro cu
ius cura totū regimē ad magis fridum ꝛ humiduz
q̄z in p̄cedenti facias declinare:ꝛ ꝓpter hoc carnes exhi-
bende non sunt.q̄ si exhibeanť alterētur cum lactuca:cu-
curbita:endiuia:portulaca:vel agresta:suc.arantij.grana
ti:acetositate citri:vľ cū q̄ttuor se.frigido℞ emulsione.Et
si colerica fe.recesserit melīca remanēte:cura vt in ꝓprijs
capitulis supra tangiť.ℭUinū q̄z non deť:sed aqua ordei
vel çucha.sed si etas vel cōsuetudo vel aliqđ hmōi te coe-
gerit ad dandū vinū sit albū bene limphatū.ℭEx confe-
ctionibus vtere supius descriptis imediate: ꝛ si supfluita-
tum cōmuniū eductio fuerit necessaria vtere clisterib⁹ vľ
potionibus lenitiuis in cura tertiane positis.deinde si fle
bothomiā iudicaueris fiendam basilicā dextrā incide.
ℭSuccessiue ad materie digestionē trāsiens.℞.syru.ace.
simpli.℥.ij.syru.vio.℥.ij.aque endi.℥.iiij.aque buglosse.℥
ij.vel aque çuc.℥.vj.clarifica ꝑ duab⁹ vicibus aromatiçe
tur cuz sandalis citri.ꝛ da de eo vsq₃ ad materie digestio-
nem.ℭDeinde si solutiuuz dare volueris quere in cura
tertiane pure:ꝛ ex eis facias cōpositionē cū descriptis in
cura quartane corespōdētis huic paroxismo:adde tamē
plus de solutiuis colere.Jtē multa solutiua ad hanc intē-
tionē descripta inuenies in cura quartane colerice: et ꝓ-
pter hoc causa breuitatis hic ea ponere dimitto.ℭUnum
tamē habeas in emitriteo generale: ꝛ est ꝙ sis magis sol
licitus de materia intra venas q̄z extra ceteris parib⁹ pu-
trescente.Et si ꝓpter materie furiositatē vel eius multitu
dinē ante digestionē minoratiuum dare volueris ex his
que dixi vnū tribe.ℭEt si necesse fuerit te ad vlteriorem
ꝓcedere digestionē.℞.syru.de.endi.℥.ij.syru.aceto.sim-
plicis.℥.j.aqua℞ endi.buglosse añ.℥.iij.vel aque çucha.℥
vj.clarificeť ꝛ aromatiçeť cum sandalis:quo pluries ex-
hibito reitera solutiuū.Si epithima fuerit necessariū: q̄-
re vt supra.Et hec si bene notātur sufficiant ꝑ cura quar
te speciei emitritei nōdum baptiçati.

ℭDe cura minoris ꝛ veri emitritei ꝛ etiā medij. Cap. v.

Minoris ꝛ veri emitritei cura sic ordinať.Prio faci-
as vt frigiditate ꝛ humiditate flegma in suis quali-
tatibus nō augeať: ꝛ siccitate ꝛ caliditate colera in
suis qualitatibus nō augeať: ꝓpter qđ facias vt aer taz in
actiuis q̄z in passiuis tempat⁹ existat:quē si non habueris
ſm necessitatem altera ipm:qđ ex sepe dictis facere scias.
Motū relinquēs qete vtať infirm⁹.Somn⁹ vero cum ra-
tione flegmatis solito minor ceteris paribus esse debeat:
et ratione colere maior cū infirmi cōsuetudine adequab.
ℭEt si nōnulli laudāt nō fore malum infirmū nōnunq̄z ad
iram ꝓuocari:ꝛ ꝑ idem ad timorē:vt inferi⁹ calore fortifi-
cato cōsumať:vel in suis excessiuis qualitatibus altereť.
Dico ꝙ tutius ꝛ regularius ē nullū accidens anie excessi
uū inducere: cōtingēs ei ē vt ex ira vel timore colera ma-
gis q̄z prius intendať.vnde ex tertiana interpolata possz
fieri tertiana cōtinua.ꝛ sic simul essent due continue qua-
rum simultatem Auic.ꝛ multi alij nō negauerūt:ꝛ tūc in-
firmi ꝑditio valde timēda foret.ℭDe cibo ꝛ potu a pane
inchoans dico ꝙ debet esse a furfure mūdus cū sale et fer-
mento cōpetenter pinsatus.Et carnib⁹ vtať montoninis:
edinis vitulinis:leporinis: cuniculinis: iuuenib⁹:auicu-
le parue:ꝛ fasiani cōueniūt.Et has carnes cōueniētius ē
in aqua q̄z in veru decoq facere.ℭJn ferculo vitāda ē cu-
curbita:lactuca:portulaca:endi.Alijs vero in capitulo de
maiori emitriteo descriptis vti pōt. respectū tamē habeas
ad colerā hanc inducentē fe.si ipam ad inflāmationē ma-
xime acutā cerneres leuiter cuz suprascriptis cibaria sua
poterī alterare.ℭSapores i h cōueniētes ex suprascꝑtis
sibi elige.Unū sepe dictū memorie semꝑ habeas.s.grossi
us vel magis tenuiter dietare a p̄ncipio ſm ꝙ statum ma
gis vel min⁹ ꝓpinquū iudicaueris.Jn statu vero tenuiť
et in declinatiōe gradati ad ingrossationē deuenies.
ℭPisces ꝛ fructus sūt oino vitandi.Sed si pur interdum
vtereť piscib⁹ sint bone aque squamosi:vt ꝑgre lutij tema
li ꝛc̄.Et si modico cina.in suis condimētis vsus fuerit vti
le valde erit.Uinū sit album vel rubeū clarū vel limpha
tum ſm potentiā.Omnis vitāda est repletio.De inanitio
ne vō ifra diceť.ℭAd medicialia ei trāseundo:si necessa-
ria fuerit lenitio facias sic.℞.malue blitis mercurialis sū
mitatū caulium rube.añ.M.j.fiat decoctio:in cui⁹ li.j.ß.dis-
solue cassie pulueris çuc.añ.℥.j.olei cōis.℥.iij.salť iriti pa
rum ꝛ fiat clistere.ℭUel da.ʒ.x.cassie aut mane dissolute
cū decoctiōe lupul.capil.ve.cuscute:passularum: addēdo
mellť.ro.℥.j.ꝛ fiat potus.Facta lenitiōe si opus ē flebotho
mie venā mediā vľ basilicā incide.ℭDeinde ad materie
digestionē veniēdo si magis respicis flegma.℞.oximellť
simplicis.℥.ij.mellť ro.colla.℥.j.aque endiuie:aque absin
thij:aque feniculi añ.℥.ij.clarificeť ꝑ duab⁹ vicib⁹:ꝛ aro-
matiçeť cum cinamomo. ꝛ hoc si magis respicis flegma.
Et si magis respicis colerā pone loco oximellis simplicis
syru.aceto.simplicē.ℭEt si syrupos abhorret ꝛ aquas iu-
lepiçare velles:debes ſm intentionē quā habes ad colerā
plus vel minus de aqua endiuie vel alijs cōmiscere: et si
volueris poteris dare solas aq̄s cū çucharo.ℭSi añ di-
gestionē materiā minorare volueris:vel digestā euacua-
re:debes respicientia flegma ꝛ colerā cōmiscere magis ꝛ
minus ſm intētionē quā habeas.Et q₂ solutiua sic scribe
re longum foret.Require supra in capitulis de quottidia
na ꝛ tertiana:ꝛ ex illis solutis mō quo dictū ē facias mixti-
onem.ℭExhibito solutiuo si ad vlteriorē digestionem ꝛ
maiorē apertionē venire oporteat ad syrupū acetosuz de
radicibus vel oximelle cōpositū.Uel syrupū magistralez
sic facias.℞.radi.feniculi:apij:endi.añ.℥.j.se.anisi: feni
culi:apij.añ.℥.ß.ro.ru.ʒ.vj.liquiritie.passul.añ.ʒ.iij.suc.
endi.suc.apij:añ.li.j.decoquātur i li.iij.aque ad consum-
ptionē tertie ptis:deinde coleнť:cui addať li.ß.aceti fortis
simi.çuc.li.j.ß.fiat syru.longus:ꝛ aromatiçeť cū cinamo-
mo ꝛ da.℥.iiij.ꝑ vice:vel inspisseť.ꝛ da.℥.j.ß.cum.℥.iij.aq
çuca.ꝑ vice:dato sepius digestiuo fac de solutiuo vt sepi-
us dictum est.ℭEx cōfectionibus mixturis ꝛc̄.vtere ap-
propriatis materie calide ꝛ frigide ſm intentionē quam
habes:quas elige ex suprascriptis.ℭEt si tacta in isto ca-
su ꝛ duobus p̄cedētibus bene notaueris cura medij emi-
tritei fiet tibi plana:debet tamē totū regimē ꝓpter colerā

intra venas putrescētē plus ad frigidum declinare: ⁊ ideo vtaṫ lactuca: cucurbita: endi. ⁊ alijs hmōi securi⁹ qꝫ in mi nori. ⁊ danda ē in principio alijs consentientibus: ⁊ in au gmēto aqua ordei: ⁊ aqua çuchari in potu: ⁊ dimittat car nes: vel cum supraſcriptis alterenṫ. In lenitiuis ⁊ flebo thomia. Facias vt sepe dictū est. In digestiuis vͦo: ⁊ in so lutiuis ꝯm materie dispositionē: ⁊ idem dico de ꝓfectiōi bus ⁊ alijs huiusmodi. Qua de re si fe. aliquas cōpositas curandas habueris cum multiplices esse possint: vt habi tum est ꝯm exigentiam curā compone: siue humorales in ter se componuntur vel humorales et ethica.

¶ Et curā fe. que componūtur cuꝫ apostematibus ex cura deprehendes apostematū. Sed cū in hoc summario mea nō sit intentio tractare de eis eā dimitto ⁊c. illā cura vt te docent auctores: qꝛ fe. ab illis pendētē curabis: ⁊ maxime si quidē āteſcriptū memorie comēdaueris. Et hec de emi triteis ⁊ cōpositis fe. dicta sufficiant.

¶ De signis tam pronosticis qꝫ demonstratiis fe. pestilētia lis ⁊ eius cura. Capl'm vj.

V materialibus fe. finem imponerē: restabat de pe stilentiali fe. aliquā facere mentionem. Et quia in tractatu de peste: quē ad illustrē ducē mediolani cō feci postqꝫ hunc tractatū de fe. vsqꝫ ad capl'm ꝑsens exclu siue ꝑfecerā: nō solū apostematū pestilentialiū materiam sed etiā ipsi⁹ fe. pestilētialis causas. ⁊ signa tā ꝓnostica qꝫ demonstratiua. ⁊ curā ꝑtractaui: de ea hic nō multuꝫ sim briās ꝑtractabo: attamē de ipa hic aliqua paucula ad apo stemata pestilentialia nullū habendo respectum satis vti lia: ⁊ huic ꝓposito ꝑtinētia scribere disposui. ¶ Pro q̄ no ta ꝙ feb. pestilentialis pōt ab oībus humorib⁹ indifferē ter ꝓuenire. Nā cōtingit interdū aerē esse infectū veneno sitate: puta a cōstellatōe vel ab aliq̄ vapore ab aliq̄ corpe resoluto: sicut exēpli grā. s. ab infectis cadauerib⁹: ⁊ a sta gnis corruptis a cimiterijs sterglineis aut cōsil'b⁹: q aer sic infectus ad cor attract⁹ spūs inficit venenositate: qui i fecti homorē magis aptū talē infectionē suscipe inficiūt: et sic fe. causaṫ pestilentialis. Interdū tamē in viscerib⁹ ter re vapores includunṫ venenosi q plantas inficiūt aut plā tarū nutrimētū: ꝓpter qḋ illa terre nascētia comesta nō so lum humores quos generāt inficiūt. verū etiā in corpore existētes. Ideo dicebat Aui. 2ͣ ꝑmi. doctrina. 2ͣ ca⁹. de iu dicijs cōplexionis āni. ꝙ mortalitates corrumpūt arbo res ⁊ vegetabilia: ideoqꝫ corrūpunṫ ex ea aīalib⁹ q̄ ea co medunt. Et ideo hoies q eis vescūtur: corrūpūtur ⁊c.

¶ Hui⁹ autē fe. signa cōia sunt: qꝛ sine magno exteriori ca lore infirmū interi⁹ inquietū reddit. Calor enī ꝓpter ma ximū cordis nocumētū trahiṫ ad intra: ideo solū in interi us incendiṫ. Unde nōnulli interdū referunt se tm̄ cauma ad intra sentire: vt aduri videanṫ: ⁊ ideo necessario in tali bus magnificaṫ anhelitus vel frequētaṫ: pulsus in oī talꝭ fe. vtplurimuꝫ est debilis velox ⁊ spissus ⁊ sistoles maior dyastole existit. ¶ Q̄ si cū hoc alienatio furor aut instan tia affuerit vigiliarū faciei ac oculoꝝ citrinitas cū nigre dine lingue oris amaritudine vel salsedine cū intēsa sitia colera seu a flegmate salso hāc fe. ꝓuenire iudicabis. In flegmate tamē salso accidentia oīa qꝫ in colera magis de bē esse qeta. ¶ Si āt ifirmo appareat vt circa ꝑcordialia suffocet: ⁊ i ore dulcedinē aliquā senserit: rubedoqꝫ i facie et oculis appareat: cūqꝫ ipm̄ tetigeris: ⁊ faciēquasi madi dam ac si sudare vellet inuenies nec ei magn⁹ insit furor alijs signis cōibus appentibus sanguinē fore in cā ꝓnun ciabis. ¶ Sed si a flegmate ꝓuenerit palliditas potius qꝫ rubedo erit in facie: ac getiora oīa accidētia erūt: ⁊ ceteris paribꝫ maiorē qꝫ in alijs inuenies diuersitatē in pulsu: et stat qnqꝫ in isto casu vt nō loquaṫ neqꝫ bene sentiat pro pter defectū aīalis vtutis. ¶ Et si a melācolia ꝓuenerit infirmus erit magis tristis minusqꝫ de salute cōfidēs. Et vt breuiter me de his expediā: si vis certius iudicare int cetera ꝯsidera cōplexionē ⁊ regimē ꝑcedens: deinde eta tem ⁊ regionē: ⁊ ꝑs anni: ⁊ ꝯilia sepe dicta. Et de his iudica ꝯm humorē cui magis ꝯuenit. ¶ De natura āt huius fe. est vtplurimū variolas: ⁊ morbillos antracē carbūculuꝫ vel bubonē demōstret. De qbus si notitiā habere voluerꝭ recurre ad tractatū de peste. qꝛ de illis illic plene tractaṫ. ¶ Urina autē in tali fe. tibi semp nūcius certior non existit. Nam ex his qdem fe. vt inqt Aui. est in qua nō sentit eger neqꝫ tangēs ꝓpinquus multitudinē caloris: neqꝫ alteratur pulsus aliqua alteratiōe magna: ⁊ tamē ipa est interficiēs velociter. Cui⁹ causa ē vt inqt Cōcilia. differētia. 95ͣ qꝛ pro priū est fe. pestilentialē vt cordi inhereat. ⁊ si alijs mēbris pricipalib⁹ adhuc radicaliṫ inexistat. Unde nā si grandis in corde fuerit infectio ꝑterrita in nullo attētat insurgere ꝯtra morbū. Sed corpus velut in sanitate gubernare co natur: ⁊ iō vrina sepe apparet bona ⁊ pulsus bon⁹ ⁊ infir mus velociter moriṫ. Si tamē a sua naturali dispositione fuerit mutata sup illū humorē iudica: quē tibi peccare de mōstrabit. qḋ facere scies ex aliarū fe. putridaruꝫ doctria ꝑhabita. ¶ In tali fe. qꝫplurima sepe mala eueniunt acci dentia: vt sincopis frigiditas extremoruꝫ sudor frigidus spasmus. interdū inflaṫ vēter ac ylia sic si esset ydropic⁹ fluxus quoqꝫ ventris accidit vnctuosus ac vomit⁹ diuer sorum coloruꝫ ac materieꝝ diuersaꝝ. Et si infectio fuerit confirmata ꝓprium est ei vt omnia oleant exeuntia.

¶ His habitis attēde ꝓnostica que ifra te docebo. Primo in signis quātūcūqꝫ bōis nūqꝫ iō cōfidas. qꝛ vt stati dictū est pulsus ⁊ vrina ꝑsepe bona sūt: cū qbus tñ infirm⁹ velo citer moriṫ. Unde refert Gentil. supra ꝑma q̄rti. ꝙ quen dā vidit ita febrientē leniter: vt nec cibū neqꝫ somnū soli to dimitteret: ⁊ hora cōsurgēs cōsueta facta sua ꝑsilr vt an tea faciebat: in quarta vͦo in capite ipo sudor frigidus ap paruit stati ⁊ signis pestis apparētibus mortu⁹ est. ¶ Sin copis vͦo cerebro euenies sudor fridus: diuersoꝝ coloruꝫ vomit⁹: ⁊ maxime ad nigredinē tendēs egōnes liquide ⁊ vnctuose. Urina nigra ⁊ liuida anhelit⁹ fetēs spasm⁹ vel apparēs ydropiꝭ. qōlibet istorum infirmi vtplurimū si gnificat ꝑditioneꝫ. Q̄ si oīa vel ex his ꝑlīma fuerint insiṫ cōplicata de futura morte nullaten⁹ dubitabis: ꝯtraria vͦo nō tmēē salutē sed spem salutis possunt afferre aliqualē.

¶ Prostratio appetit⁹. lingue nigredo inquietudo aliena tio insomnietas absqꝫ signis supiorib⁹ apparētia ⁊ si totalē de infirmo desꝑationē nō ꝓnunciant: signa tamē valde ti morosa existunt. ¶ His habitis ad curā deueniēs ꝑmo sex reꝝ nō naturaliū regimē anteſcribā. ¶ Est igiṫ aer ad fri giditatē tempatā ⁊ humiditatē reducēd⁹: qḋ facias cuꝫ fo lijs salicis quercinis ⁊ silibus. ac cū herbis cū florib⁹ col lectis oī die camerā substernēdo: debet etiā si fuerit diues pauimētū camere ex aqua ro. cū aceto mixta irrorare in q̄ imponātur sandali rub. ⁊ citrini cū trociscis de cāphora: posses etiam de ipsis trociscis super prunas ponere ⁊ ca meram suffumigare. In hyeme renoua aereꝫ cum igne claro ⁊ sine fumo ⁊ cum salice vel iunipero: ⁊ posses ca meram suffumigare cum iunipero: et super prunas po nere posses de trociscis de ligno aloes vel ciperis mesue vel galliam muscatam vel aliptam muscatam. Et super oīa in aeris rectificatōe sis bene sollicitus. ¶ Quantū ad somnū ⁊ vigiliā non cures in ꝑma die nāli ꝙ ipe dormiat nisi parū versus aurorā ne ꝓpter sōnū mā illa venenosa magis it⁹ icludaṫ. Et vt possis flōmiā ⁊ alia facere q̄ te sta ti docebo. Procures insup modis oīb⁹ qb⁹ poteris infir mū sine terrore detinere ei semp ꝓmittēdo salutē. Uñ i h̄ casu dulces melodie ꝯueniūt ⁊ dulces cātilene: ac son⁹ mu sicaliū istrumētoꝝ vt cū lyra cythara ⁊ h̄ꝫ. ¶ Quātū ad ci bū ⁊ potū cū pp venenositatē māe vt⁹ i talib⁹ maxie ꝑster naṫ ꝯtinua idiget restauratōe. Uñ i h̄ casu ꝑlīmi eoꝝ q vi rilr ⁊ sup illud comedūt violēter absoluuṫ ⁊ viuūt. ꝑͣ q̄r ti. de cura fe. pestilē. Et iō Ras. x. almā. c. de fe. pestilē. hac ꝑterea iqt laborātes passiōe ad cōedēdū aliqd sūt cogen di. ꝯm aūt tenorē vtutis sūt infirmi tales dietādi. Nā sicō

stãs valde fuerit poteris subtilius dietare. Cõueniūt igit
ei pultes ex farina ordei vel mulctū eius aut auena ꝛ triti
cum cū lacte amig. ꝓpata, amidū ꝛ silia. Et qꝛ caª cū lacte
amig. dulciū ꝓparētur cum aq̄ ordei. Et si talia nutribilio
ra facere volueris in brodijs gallorū nōdum coeuntium
vel pulloꝝ iuuenum aut edi, decoq facias. s. brodia cū la
ctuca alterando vel endiuia cucurbita vel portulaca vel
habeas semia comunia que aliqualr̄ cōquassata ꝛ in pe
tia ligata buliant ꝛ carnibus illis vel tales carnes vsqꝫ ad
ossium sepationē decoq facias. ꝛ fortiter expressis brodiū
expressum exhibe. in quo si parū succi limonis acetosita
tis citri. pomoꝝ acetosorū acetose! ꝓparatoꝝ vini agreste
vini berberis vel granatoꝝ bulierit esset laudabilius ad
hoc. Uel facias cōtusuꝫ ex istis carnibus alteratum cū ali
quo suprascriptorū. Uel exhibe aquā carnis seu sublima
tū carnis eodē mō: ꝛ cū illis fcm̄ ꝓut describit. s. dia 2ª. cº.
pmo. ponēdo illa q̄ttuor genera camphore cū illo pulue
re. Et tu vide ibi. debes tamē illū puluerē q cuꝫ carnibus
ex quibus sublimatū efficit cōmiscere ordinate fm diuer
sitatē fe. cōium etatū ꝛ hmōi. Nā in fe. flegmatica posses
addere parum vini cū aqua qua aspgit. Et hoc sublima
tū qd in pede montium substantiā vocant facere posse ad
alēbicum: vel in alio vase. Et tu facias vt libet. Ra. allato
ca. laudat pultē ex farina ordei cum lacte acetoso facta cō
similr̄ lac acetosum: qbus vtere si placet. ¶ In potu vtat
aqua or. in qua lamina aurea sepe ignita extinguāt. Uel
pone ducatos ad buliendum in vase cū ordeo: acetuꝫ qꝫ
aqua pmixtum laudat in hoc casu. Uel da çucharū ro. cuꝫ
aqua ordei bulita: vl' loco eius pone de mixtura infrascri
pta. Et si fe. illa pestilentialis flegmatica fuerit: etas ꝛ cō
plexio frigida ꝛ consilia: da vinū albuꝫ cuꝫ aq̄ ro. mixtū.
Et si videris v̄tutē ꝓsterni cuiuscūqꝫ spēi h fe. existit da pa
rum melioris vini qd repit cum aq̄ ro. mixti. ¶ His itaqꝫ
de cibo: ꝛ potu habitis. patet qd de inanitiōe ꝛ repletiōe
sit dicendum. Nā sepe ꝛ paꝝ infirmo est tribuenduꝫ: sup
fluitatesqꝫ ꝓut te infra docebo sunt educende.

¶ De sex rerū nō naturalium regimie: sic breuiter expedi
tus. Ad medicinalia ɔdescēdo. Prīo doctrinā insequēs
Aui. Si fe. ab alio humore deuenerit qꝫ a sanguie sūt illi
hūores euacuādi: qd ex ꝓhabita doctrīa facere scies. si āt
a sanguine ꝓuenerit: statiꝫ fieri facias flōmiā de vena me
dia. si infirmus equalr̄ senserit se grauatū: vel de basilica
si magis ab inferioribus. vel de cephalica si magis a su
perioribus etate cōplexione ꝛ alijs consentientibus ipaꝫ
facere vsqꝫ ad lipotomiam nō vitupero. Uel saltem fie
ri facias scdationē. q si etas vel aliqd taliū flōmiā prohi
buerit vētosas sup nates: vel spatulas cū sacrificatiōe fm
exigentiā apponi facias. ¶ Si auteꝫ ab alio humore qꝫ a
sanguine ꝓuenerit quē sanguini iudicares pmixtum ɔsi
militer fieri facias flōmiā vel vētosas: nō tn̄ sanguis in tā
ta extrahat q̄ꝫtitate: vt in casu p̄cedēti. Et nota q si etas et
virtus cōsenserint a quocūqꝫ humore h fe. ꝓuenerit auda
cter facias fieri flebothomiā: sanguis tn̄ paucā extrahēdo
q̄ꝫtitatē. Nā h tpe vulgares tantā in flōmia accipiunt ɔfi
dentiā: vt flebothomati stati se liberos iudicēt. Nota tn̄ q
si h fe. tibi inducias dederit ante flebothomiā debes pme
digestionis supfluitates educere si natura p se nō fecerit:
qd facias cū clisterib⁹ vel potiōibus lenitiuis suprascript i
ca. de sinocha inflati. ¶ Et licet h fe. vt dictū est possit a q̄
cunqꝫ humore ꝓuenire indifferēter: pncipalr̄ tn̄ humo
ri nō attendimus: sꝫ extinctiōi caloris: ꝛ venenositati ma
terie cor. s. cōfortādo. Jō ad hui⁹ materie digōnē alia req
rūtur qꝫ in p̄cedentibus. Nā talis mãe digō ē ipius vene
nositatis correctio. Et iō facias sic. ℞. aq̄. ro. li. ß. aq̄ vio.
aque bug. aq̄ pipinel. añ. ℥. iij. vini grana. ℥. ij. syrupi de
acetositate citri: vel de ribes. de limonibus. vel de succo
aceto. ℥. vj. fiat iulep aromatiçatū cū sandalis muscatelli
nis de tali bibat sepe in oi hora q̄ vult. Jtē multū valet in
isto casu aqua diptami: aqua herbe tunici fctā cū suis radi
cibus ꝛ aqua tormentille facta consilr̄ cum radicibus: et
aqua acetose ꝛ scabiose. Fac igit cū aliquo syrupo supra
scripto. Ex istis aquis vel aliq̄ istarū iulep: ꝛ infirmo tri
bue addendo vinū granatorū: vel succū berberis. ꝛ aro
matiçet cum sandal: ꝛ in flāma magna cū trociscis de cā
phora vel cum camphora ipsa: ꝛ in flegmatica fe. ꝛ boie
antiquo cum musco. Et poteris more practicantiū mo
dernorum sic facere. ℞. sy. de acetos. citri vel alterius ꝓ
nominati. ℥. iij. ß. aque acetose. ℥. iiij. aque herbe pipinel
le: aque herbe tunici. añ. ℥. j. ß. clarificet ꝑ duab⁹ vicibus
et aromatiçet cū sandal: ꝛ det in aurora. Nota tamen hic
vnum q ista q̄ h suprascripta sunt: maxime valēt contra
venenositatē materie: ꝛ flāme extinctionē. vn̄ in colica: ꝛ
sanguinea fe. hec maxime cōuenirēt. Sed si fe. alia pesti
lentialis fuerit flegmatica: aut melancolica poteris aliqd
materiā istā respiciēs cū illo cōmiscere: ꝛ sic recte opabe
ris. ¶ Extincta flamma ꝛ digesta materia: si opus fuerit
ipsā euacuare: ꝛ si h fe. fuerit sanguinea vtere fm exigē
tiam solutiuis descriptis. s. ca. de cura sinoche putride.
Et si fuerit colerica his q̄ scribūtur i ca. colericaꝝ fe. Jdē
dico de flegmaticis ꝛ melancolicis. Nā sicut dictū ē: licet
h digestiua in oi pestilētiali fe. ɔueniāt ꝓpter materie ve
nenositatē. s. tn̄ nō solutiua ꝓpter ipius materie diuersita
tem. ¶ Jteꝫ nota q tota tua intentio debet esse in cordis
confortatione: vt fortius tali venenose impressioni resi
stere valeat. Ergo a pncipio cordi epithima facias: naꝫ
ꝓpter materie venenositatē in hac fe. multū facere cogi
mur que regulariter in alijs nō fierēt vtere epithimate.
supra in ca. de sinocha inflatiua descripto. Jtē ɔueniunt
i isto casu odoramēta epithimata: ꝛ vnguēta ꝑ corde epa
te capite testicul: ꝛ renibus ac alijs q̄ supra ca. de causoni
descripta sūt: ꝛ tu vide ibi si opus fuerit. ¶ Pro cōfectio
ne da manuschristi cuꝫ plis deauratis vel dyacora. vl' hāc
mixturā. ℞. ɔserue ro. bug. bora. ꝛ violaꝝ. añ. ℥. ß. ɔserue
floꝝ nenufar. ʒ. ij. manuschristi cū plis. li. ß. fragmentorū
oim lapidū p̄cio. ʒ. ij. margaritaꝝ subtiliū siue tritaꝝ. ʒ. ß.
foliorū auri: numero. xvj. fiat mixtura deaurata de q̄ sepe
comedat: ꝛ de ea bibat cum aqua çuc. ro. si libuerit. Et h
de fe. pestilentiali sic breuiter dicta sufficiant. Nam in tra
ctatu de peste h materia latius descripta est.

¶ Differentia tertia tria in se cōtinens capitula.

¶ De signis fe. ethicarū tā ꝓnosticis qꝫ demr̄atiuis. Cap. j.

T in hoc summario fm pmissum or
dinē incedat humoraliū fe.
v narratiōe ꝓhabita ē in p̄nti ethice fienda tra
ctatio tā. s. febrit qꝫ senectutis. ¶ Pro quo no
ta vt ꝓposito spectat in corpe nostro duplices
repiri humiditates. Quedā pme q̄dā scde. Prime vt sā
guis colera flegma: ꝛ melancolia. Et ex his vt habitū est
fe. causant putride. Secunde autē vt nomē nō habēs ros
cambiū ꝛ gluten ex quaꝝ cōsumptiōe: vt stati apparebit
ethica generat. Licet Ari. dixit istas duas humiditates a
sanguine nō differre. Medici tn̄ cum anteqꝫ sanguis in
os cōuertat. verbi gr̄a. de eo quattuor notabiles cogno
uerunt mutatōes q̄s posuerūt a sanguine differētes. Pri
ma quarū in vasis sanguis repitur: qꝛ in foramibus par
uarum venaꝝ: vt inquit Aui. Secunda ē velut ros in mē
broꝝ pmanēs cōcauitatib⁹. Tertia est mēbrorum humi
ditas: que licet aliqualr̄ sit coagulata: nōdū tn̄ ē i mēbro
rum substātiā cōuersa. Et quarta ē humiditas in mēbro
rum substantiā cōuersa mēbriqꝫ ps iam effecta. ꝛ ob h nō
nulli hanc esse aiatā affirmāt. ¶ Cū igit cōtingit venarū
substātiā nōnunqꝫ p̄ter naturaliter calefieri. Sicut exē
pli grā in fe. ephimera cōmunē terminū transeunte. aut i
fe. ɔtinua: aut quolibet alr̄ interdū natural' calor: ꝛ tal: ꝓ
ternaturali fortificās pmā ꝛ secundā cōsumūt humidita
tem stantē. s. in mēbroꝝ ɔcauitate q̄ erat in mēbroꝝ sub
stantiā transmutāda. Unde mēbra nutrimēta carētia ne
cessario cōsumunt ꝛ aresiunt. Et hec ē pma spēs ethice q̄

nostris ab auctoribus difficilis cognitōis: ꝛ facilis curationis iudicaf: q: si infirmi regimē ad fridātē ꝛ humiditatē facias declinare facile calor extingueſ: ꝛ ꝑ ꝯsequēs le uit: ꝛ infirm⁹ sanitati restitueſ. Si autē talis fortificat⁹ calor ꝓpter diuturnitatē: aut ei⁹ augmētū: ad hoc ꝑuenerit vt tertiā deficeret humiditatē sic. ꝛ talr vt mēbris nequeat assimilari: scōa spēs ethice ꝑcreaſ q̄ apud Aui. ꝛ alios difficilis curatōis existit. Et si adhuc ille calor augmentatus diuti⁹ ꝑmāserit sic vt quartā deficeret humiditatē hūdūq3 radicale mēbroꝝ. 3ª fiet ethice spēs impolis curatōis oio in qua innata corpis humiditas sic paulatiꝫ desiccaſ: q: ampli⁹ nāl calois pabulū esse neq: vñ calor ipe extigniſ. ¶ Pro cui⁹ euidētia sciendū q̄ calor pōt triplicit extigui: vt ponit. A. ꝑma ꝑmi. ca. de etatibus. ꝛ 2ª ꝑmi. c°. de causis infrigidātib⁹. Prio ꝑ solā simplicē alteratione a ꝯtrario infriditātē: q: ad inductionē vni⁹ cōtrarioꝝ seqtur alterius corruptio. Scōo ꝑ viā suffocatiōis: sicut in corde debita trāspiratiōe seu euētatiōe ꝓhibita calor: vt patet extinguitur. Tertio ꝑ resolutionē humidi seu terrestrificationē q̄ esse debet calois natural pabulū siue fomentū. Sicut exempli grā flāma oleo cōsumpto extinguiſ in lampade ꝑ terrestrificationē humidi: aut ei⁹ resolutionē.

¶ Sed vlterius sciendū q̄ tripl'r cōtingit humidū resolui seu terrestrificari. Uno mō a calore naturali: calor eni natural ꝯtinue in humidum ipm agēs ipm resoluit: ꝛ cōsumit: ꝛ ꝑ nutrimētū succedere cōtinue terrestrius restauratur: iterdū ꝑuenit ad terrestreitatē: vt ampli⁹ calois natural pabulū eē neqat. Alio mō a calore ꝑternāli: vt i fe. aduretib⁹ vel in ethica febrili. Et 3°°. ab aliq̄ cā potēte ipius hūidi vnctuositatē ꝛ aereitatē ꝑternaturalr desiccare calore nāli nō aucto nec supimēso. Sicͭ vbi grā. Accidit interdū tpe magni estus ꝑ aq̄ fride potationē: vel cū ꝓpter vehemēs exercitiū poros qs multū habet aptos: deinde frido aere se statim exponit: tūc eni ꝓpter aeris frigiditatē seu aeris frigidi ingressionē humidū congelaſ ꝛ terrestrificaſ: ꝛ ei⁹ a calore nāli nō aucto nec supintēso: ꝓpt qd ꝛ si ille q̄ ad annos in iuuenili existit etate: sibi tñ decrepita accidit dispō quā antiq ethicaꝫ senectutis seu ꝯtisim appellāt: post terrestrificationē ethyca seqtur senectutis: vt sequēti c°. deo duce patebit. ¶ Ex qbus oib⁹ p3 qd per ethicā febrilē qd ꝑ ethicā senectutis intelligere debeam⁹ Est ei ethica febrilis calor ꝑternālis in corde ceterisq3 mēbris accēsus cui⁹ actiōe ꝯtinua aliq̄ hūiditas de scōis seu radicale humidū paulatine terrestrificādo ꝯsumiſ. Senilis vero ethyca ē ꝯsūptio toti⁹ humidi' siue calois naturalis sup intensiōe a qdā ꝑuenies in mēbris ꝑternāli dispositiōe: ꝑ quā in decrepita etate terrestreitas accidit humido radicali. ¶ Uiso igit qd ꝑ febrilē ethycā: ac etiā senectutis intelligere debem⁹. Sciendū ē q̄ fe. ethyca: q̄nq3 est morb⁹ ꝑ se incipiēs. Aliqñ fit successiōe alioꝝ morboꝝ Per se nāq3 fieri pōt a qbuscūq3 cāis corp⁹ cū calefactōe ꝑ se siue ꝑ accidēs exiccare potētib⁹: vt est aeris calitas intensa: ꝛ siccitas nimia: calor supfluus: rerū calaꝝ ꝛ acutarum vsus: supflue vigilie: nimia a cibo ꝛ potu abstinentia aie imoderata accidētia: calitas eni aeris vel alijs cāis ꝑcreata ad cor: ꝛ ab eo ad mēbra radicalia: vel cō: seu ad oia ꝑueniēs sil'r si sua fuerit fixiōe sufficiēs aliq3 de ꝑdict cōsumere humiditatē: ethycā tūc febrilē cābit. ¶ Uerūtñ hoc raro accidit imo rarissime. nā cū spūs ꝛ hūores magis ceteris ꝑtibus sint apti inflāmationē recipe q̄3 mēbra rarissime accidit: qn poti⁹ inflāmenſ q̄3 mēbra ipa. Et ob hoc nōnulli dixerūt ethycā icipiētē posse fieri nō eē pole qd modernoꝝ ꝑlurimi eē crediderūt adhuc. Ho⁹ tñ positas sic pōt ꝑsuaderi. Nā videm⁹ fulgur pecunias liq̄facere i bursa ipa illesa ꝑmanēte: ita imaginari calorē possum⁹ aliquē tāte esse acuitate ꝛ potētie: vt spūs ꝛ hūores ꝑtrāseat ad fixaq3 mēbra: q̄ sic erūt istius impssiōis receptiua q̄ nō illi⁹: ꝑueniat. ¶ Et h vt clari⁹ appeat ꝑsuppono ꝑ q̄ oīe altero calius sibi ꝭm debitas circūstātias approxiatū ē calliditatis ipius augmētatiuū. ¶ 2°. q̄ a ꝓpositōe minoris eq̄liatis nō ꝑuenit actio Iste due suppōnes i phia sunt note: vt etiā apud trāctātes de reductiōe medicinaꝝ ad actū. ¶ Tertia suppō. q̄ spūs est calidior corde: patet q: ista res calidior q̄ sit in corpe nr̄o. ꝑma ꝑmi. c. de cōplexiōe membroꝝ. ¶ Ex istis seqtur q̄rta. s. si cor ad tantā deuenit caliditatē intēsiue ad q̄3tā spūs possit deuenire: istis statibus inter latitudinē sue tēpiei q̄ ipm exibit ꝓpriū tēpamentū patet h: q: dato opposito seqreſ spm̄ nō esse calidiorē corde: qd ē cōtra tertiā suppōnē: ꝛ p3 ꝯña ex q̄ pte repugnat cor hr̄e tantā caliditatē intēsiue ipo stāte in terminis sue tēpiei q̄3tā spūs habere possit. ¶ Quinta suppō. q̄ nō inꝑuenit vnū eē altero calius: q̄ tñ nō maiorē hēret intensionē: q: pono q̄ cor habeā ita calm sic tu. s3 habeā cerebrū: ꝛ alia mēbra fridiora: p3 q̄ tu es calior me: ꝛ tñ nō habeo intēsiorē calitatē. ¶ Istis positis accipio vnū eq̄ intense calitatis cū spū: qd tñ sit spū calidi⁹. vt supra fore possibile ponit suppō vltia debite cordi approximatū: ꝛ patet q̄ sufficit cor ponere in calefacto esse ꝑ ꝑmā suppositionē et tñ ꝑ secundā nō inflāmabit spūs: ꝛ ita dicem⁹ de oibus alijs mēbris a corde. ¶ Pre. ponamus q̄ illud agēs cor et alia mēbra sibi ꝓportiobil'r assimilet in calitate spiritibus stantib⁹ intra latitudinē sue tēpiei: ꝛ p3 q̄ cor: ꝛ alia mēbra: tūc tāta habeāt calitatē q̄3tā spūs ipi ad intellectū datū: in q̄ casu ꝑ quartā suppōeꝫ erūt i caliditate: q: si tūc ꝑ ꝑmā suppōnē scōa3 desiccat hūiditatē: tūc ꝑma fiat species ethyce: ꝛ si scōa3 2ª: ꝛ si tertiā 3ª. Et illo mō ethicam febrilem fieri nō repugnat. vt p3. Uñ Gal. ꝑ de dijs fe. ingt q̄ corpa in qb⁹ ethica febrilis pōt fieri incipiēs maxie sūt corpa sicca in laborib⁹ ꝛ exercitijs vigilijs sollicitudinibus ꝛ dieta tenui vitā eorū ducētia: ꝛ q̄ in irā facillime cadunt: ad qd multū iuuat si etas ac regio multū cala fuerit que regimē exiccatiuū pcesserint. In his ei ethicā incipientē a ꝑmissis causis fieri q̄3maxime pole erit. ¶ S3 ꝯtra ex dictis sequereſ q̄ quilibet ethicus: cōsequēs ē falsū: et p3 ꝯña: q: spūs sunt cordi ꝛ alijs mēbris debite approximati ꝓportionē obtinētes maioris inequalitatis sup ipsorū calitatē. ergo si eq̄ intense calitatis cū spū suff. cit: cor ꝛ alia mēbra ꝑternāliter i flāmare: ꝛ ista ponere i calefacto esse: vt dictū ē. Et idē spūs posse facere videbiſ. Quo posito in eē sequiſ ꝯ. ¶ Dicēdu3 q̄ argm nō valet. a. ē eq̄ intēse caliditatis cum. b. ꝛ. a. debite approximatum. c. ipsum calefacit: ergo. b. debite approximatum idem facere poterit: q: accipio ferrū iflāmatū. vbi grā. sūmā hñs calitatē et paleas inflāmatas sil'r calitatē sūmā hñtes: ꝛ p3 q̄ ferrū sufficit iflāmare aliqd cōbustibile: vt lignū viride: aut aliqd aliud ꝛ nō palee: nō appetḡ quō ē pole q̄ agēs non intensiori calitate q̄3 spūs debite cordi approximatū pōt ip3 ponere i calefacto esse: qd tñ nō sufficiūt spūs: nec etiā spūs ipsos ꝑtunc ꝑternatural'r iflāmabit. S3 h sūt exemplariter dicta. Nam hec difficultas secum multas traheret difficltates: qs ꝑnūc omitto tāq̄3 huic locoipꝫnētes. ¶ His hitis fe. ethice signa sunt amodo describēda. Pro quo nota q̄ ꝛ si calor ꝑternālis ipsam efficiēs ꝓpt'e membris solidis inexistat: oib⁹ tñ mēbris hūoribus ꝛ spiritib⁹ ad bonū intellm eq̄l'r dñaſ. Nā calor ille ꝑternāl cōmixt⁹ calori nāli nequaq3 ab eo seiūgiſ. Sed veluti ipe existat a mēbris isepabil'l'ētus: nullū tñ augmētū poxismal'r seu acerbal'r faciēs: neq3 decrementū. Uñ ifirmi nullā fe. hr̄e ꝑēsant. Et ꝓpter h cū antiq eu3 calori nāli assimilauerunt veꝝ si ꝑma spēs ethice diffical cognitiōis existit: vt oēs testātur auctores ꝯiecturatiue: tñ ipam sic cōprehēdere poterīs: q: si i aliq̄ auctū calorē ꝓpter ephimerā cōeꝫ terminū trāseūtē: vl' ꝓpt aliā q̄3uis in eodē sistere pcipis: illā. s. poxismal'r seu exacerbatiōis hora ñ augeri: neq3 diminui ꝛ maxie si illi⁹ mēbra nāl'r vl' ꝑternāl'r fuerit desiccata: q̄ facillime calor exnei sūt apta impssionē recipe: color ei⁹ plūbe⁹ obscurus seu liuidus fuerit cū cutis duricie qdā: ꝛ manu sup ipm aliq̄3diu retēta calorē acutū ꝛ pūgitiuū pce

peris: cū q̄ vrīa nō mlt̄ū mutata pulsus freq̄ns ꝑu⁹ dur⁹ ac debilis existit. Et infirmo horis diuersis cū suli cibo cibato calor remitti aliq̄l'r ꝑcipit̄ sup p̄mā spēm ethice certissime iudicab. ¶ Et si cū his signis infirmo vt p̄missuz ē diuersis horis cū suli cibo cibato calor augeat̄ cū q̄ in vrina nō mul tū a nāli mutata dispōne supnatās piguedo velut aranea tela appeat talē scd̄am ethice spēm pati iudica. Et si cum his signis infirmi nares subtiles ⁊ acute. ocl'iq; siccā hn̄tes lippitudinē ꝯcaui fuerit: sint ⁊ tipa plana: cutis aspa: mot⁹ palpebraꝝ ⁊ supciliorꝝ grauis: ⁊ cū h̄ infirm⁹ iacēs alia sine volūtate sōno ḡuat⁹ ocl'os sepe claudat. quē cū tetigeri p̄⁹ fridū repies: ⁊ manu supra retēta paulatī ascēdere cōpre hēdes calorē ei⁹ vēter dorso alligat⁹ cutis eleuata digitis ad ꝓpria nō reuertit̄: vnguesq; icuruant̄: ⁊ cadūt capilli: ⁊ vrina oleagina: in cui⁹ supficie nōnūq; veniūt olei gutte cū resol'onib⁹ iterdū furfureis iterdū petaloydib⁹: ⁊ qn̄q; crinoydib⁹ talē tertiā spēm ethice nullatenus dubitabis. ¶ Horꝝ aūt oīz tal' rō ē. Et p̄ ethicorꝝ color liuid⁹ seu plūbe us: aut obscur⁹ existit pp sanguis: aut spirituū: ⁊ calori nā lis diminutiōez ac desiccationē: ⁊ p idē cutis durities: ⁊ pp spirituū ⁊ caloris nālis diminutionē vel p̄uationez tactu p̄ sūt fridi: deide calor in nālib⁹ mēbris solidis fix⁹ a calo re tāgētis fortificat⁹ sentit̄ acut⁹: ⁊ pp ipm in mā solida fo re fūdatū. ¶ Urina āt in p̄ᵃ et 2ᵃ spē nō mlt̄ū a nāli dispōe mutat̄: q2 calor ille ex̄neus infixus mēbris fit infirmo cōnā lis. Et pp h̄ vrina ipa nō multū mutat̄ vel variat̄: in ei⁹ tn̄ supficie in 2ᵃ spē piguedo velut aranee tela supnatās ap paret: q2 a calore illo ex̄neo piguedo resoluit̄ i toto: ⁊ q2 p lōginq̄ loca puenit ad vesicā pmiscet̄ cū vrina: ⁊ in mo dū nebule seu tele aranee sibi supnatat. Oppositū de pin guedine renū ⁊ lūborꝝ ꝯtingit a calore iporꝝ. s. resoluta q2 cū vrina pp vesice ꝓpinqtatē nō mlt̄ū cōmiscet̄: nec ille ca lor illā multū pōt ꝯsumere sic calor ethice: vn̄ magis se gregata ⁊ magis grossa vī. Per h̄ distiguēdū iter pigue dinē q̄ a renibus vēit ⁊ a lūbis: ⁊ eā q̄ a toto vt i ethica. Sz in 3ᵃ spē vrina appet oleagiea: q2 fit a magna piguedis re sol'one totius corpis: q̄ cū vrina pmiscet̄: ⁊ reddit ipaz ole agineā. Aliq p resol'onē appentē i vrina supra ethice spēz distiguere voluerūt dicētes de eis: vt stati de piguedie di ctū ē: maxie de petaloyde ⁊ crinoyde resol'onibus. Tales eni a renibus: a vesica: ⁊ a toto puenire pn̄t: vt i ethica. Et si ꝓueniūt a renibus rubee exn̄t: a vesica v̄o ⁊ a toto albe: sed iter albas discernit̄: q2 si fuerit sine fe. ⁊ fuerit dolor re nū vel vesice veniūt ab illis locis. Et si cū fe. ⁊ sine dolore illarꝝ ptiū a toto: ⁊ tūc dicūt ꝙ cū ꝓfūdat̄ resol'o i vēis ⁊ ar terijs fiūt petaloydes: sicut fit p̄cise i cute exteriori ipa mlt̄ tū exiccata ⁊ supra scd̄am spēm iudicāt ethice: cū aūt magi ꝓfūdat̄ resol'o illa fit i mēbris: ⁊ tūc fiūt resol'ones crinoy des maiorē hn̄tes ꝓfunditatē q̄z petaloydes: ⁊ pp h̄ supra tertiā spēm ethice iudicāt. Ista tn̄ mā dilucidationē maio rē exigeret: quā ad tractatū de vr̄is refuo: quē si mihi al tissimus vitā ꝓlōgauerit post hūc facturus sū. ¶ Et iō his omissis ad ꝓpositū rediēs: dico ꝙ in ethicis pulsus fit fre quēs pp necessitatē euētādi: ⁊ pp defectū hūiditatis nālis arteriarū fit durus: debilis ⁊ puus pp debilitatē virtutis. ¶ In p̄ᵃ v̄o spē ethice cibato infirmo color remittit̄: q̄d ē: q2 mā p̄me spēi: vt dictū fuit ē q̄ ē nimis frida liqda passibil' valde. vn̄ fumi ⁊ vapores ab hūiditate assumpti i p̄ᵃ et 2ᵃ digōne resoluti illū febrilē calorē facillie suffocāt ⁊ remit tūt. Cuius oppᵐ in 2ᵃ spē ꝯtigit: q̄d ē: q2 mā 2ᵉ spēi ē mā so lida: nec pōt accēdi nisi ros silr accēdat̄: vn̄ hec duo supin cēsa igniunt̄: ⁊ iō q̄d in p̄ma ⁊ in 2ᵃ digestiōe resoluit̄ talē ignitū calorē suffocare non pōt: sed potius ab illo calore ignit̄: ⁊ ita calor auget̄: sua. s. mā aucta: ⁊ p ꝯn̄s sentit̄ q nō ante sentiebat̄. Alij dicūt ꝙ ē ros silis sepo. q̄d anq̄z ignia tur stridet: ⁊ h̄ pp ptes aq̄as secū admixtas sufficiētes anq̄z ꝯsumant̄ calorē ignis in eo accēsi remittere: ⁊ illo mō i p̄ ma specie calor remittit̄ assūpto cibo: ⁊ a fumositatib⁹. s. a massa ptisanaria resolutis ⁊ potētibus calorē nālē illum

suffocare seu remittere. ¶ Cābiū v̄o ē velut oleū: sz cū ipz flāme quā nutrit parū resistit: flāma crescit ⁊ auget̄: ⁊ ita ꝯtigit de cābio respectu ethici caloris. Alij dicunt ꝙ sic ca lor v̄tualis siue potētialis calcis viue: q2 nō curo an sit po tētialis an v̄tual: p nūc ab hūiditate fridītate aq̄ supirro rate ad actū reducit̄ ⁊ sentit̄ q̄d antea nō sentiebat̄. ita ⁊ d̄ calore ethici ꝯtingit cū mēbris solidis infit: ⁊ h̄ assūpto ci bo. Un̄ si calor iste nālis debil' fuerit vt ē i p̄ᵃ spē: suffocat̄ a fumositatibus ⁊ resol'onibus assūpto cibo: ⁊ p ꝯn̄s remit tit̄. Si v̄o potēs fuerit vt i 2ᵃ spē ab ill' fumositatib⁹ ⁊ r̄sol'o nibus excitat̄: q q̄si erat sopitus: vt i carcē: ⁊ tūc suū fugiēs ꝯ̄riū exteriora petit: ⁊ sic sentit̄ q antea nō sētiebat̄: ⁊ isto⁹ est ꝯueniēs tal' ꝯpō quā nōnulli male iterp̄tātes vitupant Sz nihil ē tā bn̄ dictū: vt inqt Comic⁹ therē. qn male i nar rādo vitupari possit. ¶ Sz stati qs posset istare dicēdo: ꝙ si hec rō eēt v̄a: seq̄ret̄ ꝙ i 3ᵃ spē ethice auget̄ calor inālis assūpto cibo: q̄d ē ꝯ̄ expiētiā. ⁊ pz ꝯn̄a. cū ille calor sit nālis fit fortior i 3ᵃ q̄z i 2ᵃ: vt pz. ⁊ tu debes ꝯcedere aīs ad ꝯn̄az. Et ad expientiā dicat̄ ꝙ q̄uis ille calor augeat̄: nō tn̄ sen tit̄: q2 calor 3ᵉ spēi ethice ē ita itēsus ꝙ ill' augmētū nō ꝑ cipit̄: sicut p̄cipue ꝯtigeret si adderes. x. ḡna frumenti vni sextario. nā etsi. x. ḡna sint q̄ntitatis sensibil': sensibil'r tn̄ se xtariū nō auget̄: vt pz. q̄re ⁊c̄. Uel dicere potes expientiā fore ad oppoᵐ. nā sp i tertia spē calor assūpto cibo augeri ꝑcipit̄ donec hūiditas fere fuerit tota ꝯsūpta: ⁊ nōnunq̄z expiētiā notaui. Et si aliq dicāt calorē tertie spēi in eodez sp sistere tā sūpto cibo q̄z ante intelligit̄ in fine: aut v̄sus fi nē: cū. s. fuerit total'r desiccata: q2 tūc calor ille innālis mul tū igne⁹ existit cū fit in mā valde solida: ⁊ multū hūidita te p̄uata: vn̄ si tūc auget̄ assūpto cibo illud augmētū nō ꝑ cipit̄. Ex qbus pz ꝙ p calorē augeri: ⁊ nō augeri non pn̄t tertiā spēm a scd̄a discernere. Sz ꝯsidera alia signa supi⁹ dicta: vtputa nariū subtilitatē ocl'orꝝ ꝯcauitatē ⁊ tiporꝝ ap planationē. ¶ Itē dicebat̄ ꝙ nares subtiles sūt ⁊ acute: q̄d est pp hūiditatū nāliū ꝯsūptionē. ¶ Et p idē fiūt oculi cō caui: sicca v̄o lipitudo causat̄ pp v̄tutis digestiue defectuz nō potētis nutrimētū ad ocl'os ꝓueniēs imutare: ⁊ etiam rōne nutrimēti: q̄d male existit q̄litatis: vn̄ remanet in an gulis oculorꝝ: ⁊ ibi tā a calore aeris q̄z fe. desiccat̄: ⁊ sic an gulis oculorꝝ sicca existit lipputudo. ¶ Mot⁹ āt palpebra rū ⁊ supciliorꝝ fit grauis pp mām lacertorꝝ siccitatē: ⁊ pro pter v̄tutis defectū: ⁊ per idē claudūt ocl'os iuolūtarie: ac si sōno ḡuati essent: applanātur ēt timpora: ꝙ caro lacer tosa exn̄s sup ea per quā mouētur exiccata ē ⁊ ꝯsūpta: et sic plana fiūt: ⁊ tūc ossiū appet ꝯsūptio. tracta v̄o cutis digi tis sursū ad ꝓpria nō reuertit̄ ꝓpter ei⁹ nimiā desiccatio nē. capilli v̄o cadūt ꝓpter subtractionē nutrimēti: p inde curuāt̄ vngues: ⁊ sic pz dictorꝝ rō. ¶ Pronostica. si ad fri gidū ⁊ hūidū mutato regimine infirmū reassumere calo rē eiusq; carnē augeri ꝑcepis: scias ꝙ infirm⁹ in breui liba bit̄: q2 tūc scd̄am spēm ethice nō trāsiuit: nec ad finē ipius vsq; ꝓuenit: q̄ existit icurabilis: vt ponit Aui. Sz si vt pre missum ē: mutato regimine p̄dicta nō euenerint sentiesq; auctū calorē in eodē sistere cū q̄ applanant̄ timpa ⁊ cōca uant̄ oculi: ⁊ aspat̄ cutis: sup quā velut puluis esse vi cōti nue: incuruant̄ vngues: cadūt capilli: ⁊ si pellē duob⁹ di gitis traxeris ad locū ꝓpriū nō reuertit̄: talē nunq̄z liba ri videbis: vn̄ si cū his signis vene albe appeāt: ⁊ vrina ꝓ iecta sup lapidē sonat velut oleū: infirmoq; diaria cū vn ctuosa egōne sine alienatiōe ꝑseuerās supueniat: infra di es paucos ipm moriturꝝ iudicabis. Et si cū his lieteria su puenit infra q̄rtā diē vētutā mortē ꝓnūcia: q2 tunc nā ab oī regie desī tuta oēs corpis hūiditates ꝓprie nāe relīqt. et sic fit diaria sine alienatiōe ꝑseuerās cui cōmiscet̄ liete ria: ꝓpter q̄d sequit̄ mors in breui. ¶ Insup nota ꝙ sicut supra dicebat̄ differētia secūda tractatu tertio capl'o p̄ fe. adinuicē diuersimode cōponi. vn̄ ethica sepe cōmiscetur cū putrida quā sic ꝑcipies: q2 si putrida illa fuerit interpo lata: puta tertiana: quartana: vel q̄tidiana: ⁊ ipa exstēte in

quiete signa simplicis ethice antescripta cōprehenderis ethica cū illa fe. putrida erit cōplicata: quā ħ ethicā cōpositā appellam⁹. ¶ Si vō ethica cū alia fe. ꝯtinua fuerit cōiūcta difficillime cōprehēdiẜ. vñ plimi pp signoꝝ coincidentiā laticā ethicā iudicauerūt. Sed ex pscriptis imediatē signis in ca. latice supra positis vnā ab alia discernere scies. Sed tñ tuo cōprehēso ethico: pp malū regimē: vel aliud putridarū fe. cōtinuarū aliq̄ supuenerit: qḋ sepe accidit: hāc cōsilr ethicā fore cōpositā iudicabis. Et hec ꝑ nūc de fe. ethica cōposita sufficiāt. Nā putridarū curā late deo duce supius habuisti: quare cū simplicis ethice curam hic annotauero scies si cōposita fuerit ꝯuenientē curam adhibere. Et hec de signis ethice febri. tam pronosticis q̄ȝ demonstratiuis.

¶ De cura ethice feb. Capl'm .ij.

Pro cura ethice simplicis: notandū q̄ ex suprascripto regimine pma ⁊ secūda spēs ethice facillime: ac in breui curaẜ. Sed si ethici calor ad ħ iā deuēit vt tertiā de secūdis humiditatib⁹ iā desiccet humiditateȝ ad quartā trāsitū facere incipiendo: talis nūquā curatur. Quō ergo si q̄rta hūiditas desiccaẜ: q̄ de re hoc inscriptū regimē nō poniẜ vt tales ad pfectā deueniāt curā: sed potius vt eoꝝ vita q̄ȝtū fuerit possibile ꝓlōgeẜ. ¶ Pro cura simplicis ethice pmo sex rerū nō naturaliū regimē inscribiẜ. Et secūdo medicinaliū. ¶ Q̄ȝtū ergo ad pmū. Facias infirmi aerē ad frigidū ⁊ humidum declinare. Vñ estate nām ꝓpriā seruāte terrenā: nō reumaticam tñ eligere cam erā aeris septētrionalis liberū ingressum habētē: queȝ cū redolētib⁹ frigidis ⁊ hūidis alterabis: vt cū viol. ⁊ ro. et sic de alijs herbis cū florib⁹ suis odoriferis substernendo. ⁊ etiā alterabis cū aqua ro. ⁊ cum nenufare: ⁊ pauco aceti sandal. irrora. Et q̄r difficile ē inuenire tantā aquaȝ supradictā: bona etiā esset aq̄ boni fontis vel putei cū modico aceti pmixta. vel ad modū rasis camera cū pānis in aq̄ frigida infusis circūdeẜ: atq̄ȝ in diuersis camere ptib⁹ et maxime corā infirmo vasa magna aqua plena situenẜ. Itē si posset aliq̄s riuulus p camerā decurrere ꝯtinue bonum esset: vt ait Aui. Itē ramos odoriferarū herbarū: et arboꝝ ꝓsternere iu camera: vt ppli: salicis: vitis ⁊c̄. Iteȝ frusta paruoꝝ pomoꝝ in camera ponanẜ odorifera sepe irrorādo cū aquis dictis. Itē aerē poteris frigidū facere cū suffumigijs: vt ponere supra prunas vnū vel duos trociscos de cāphora ipis aliqualr ꝯquassat. Vel sic. ℞. corticū pomoꝝ redolētiū siccoꝝ corticū citri vel citrāgulorū añ. ℥. ß. floꝝ nenuẜ. viol. añ. ʒ. vj. cāphore. ʒ. j. fiāt trocisci: cū aq̄ vio. duarū vel triū. ʒ. ⁊ cū necesse fuerit vn⁹ sup prunas ꝓiciaẜ. In vere vō talē aerē vtplm ibi pparatum inuenies: q si nimis excederet in friditate tēpa modicū cuȝ igne lignoꝝ molliū: vt vitis salicis sine fumo: tñ ⁊ ip ȝ ad quā vis tēperiē ducere poteris. Nota tñ q̄ aer sp dȝ declinare ad humidum ⁊ frigiduȝ: quia maxime super calefacto cordi pstat iuuamētū: ⁊ sp infirmi mēbra exteriora i caliditate retine tpata cū leuib⁹ coopimētis vel cū vestibus simplicib⁹ vel suffultis agnellis pellib⁹: vel ex marturibus vel dossis varijs: ⁊ hoc ne frigiditas ptib⁹ corpis dñetur q̄ cutim exiccādo fumos ad interiora recludit. Caue tñ ne intēsa frigiditas in aere inducaẜ: ipa. n. corpi cōcurrens depaupato sanguie ⁊ spū illū spm quē modicū habet corp⁹ extigueret: ⁊ p ꝯñs mortē induceret. Nota tñ q̄ aer ipoꝝ magis decliare dȝ ad hūidū q̄ȝ ad fridū. p Gal. vj. de ige. sani. ca. vij. lōgeua correctio eoꝝ q̄ desiccata sūt existit p hūidū: ⁊ min⁹ fallax est q̄ȝ p frigidū. ¶ Q̄ȝtum ad somnū ⁊ vigiliā. Et si somn⁹ lōgior q̄ȝ in sanitate ꝯueniat tñ in die dormire nō dȝ: ⁊ dȝ ad min⁹ p tres horas post cenā tardare dormitionē: vt ex cibo supaddita calefactio sit extincta vel satis diminuta: q̄ si in nocte male dormierit sic q̄ in die dormire cogaẜ p horas tres sit ad min⁹ a prandio distās: ⁊ in estate sup lecto de corio vēto pleno vel aq̄ placuit Aui. In hyeme vō sup culcitra; caueat pro posse ne dormiat sup dorsum. eius linteamina sint mollia de lino facta dealbata cū aq̄ bona: q̄ linteamia in scrineo odorifero teneanẜ: in q̄ sint poma mollia ⁊c̄. Et ex his dȝ sepe lectulus renouari: ⁊ bonū eēt etiā illa linteamia aq̄ roẜ. aspgere. ¶ Cū aūt expgefact⁹ ē anteq̄ȝ aliq̄ȝdiu surgat quiescat in lecto: ⁊ exercitij loco vt calor aliqualr viuificeẜ et cutanee retēte supfluitates egredianẜ liberi⁹ fieri facias leues fricatiōes: ⁊ he fricatiōes fiāt post expgefactionē de modico incipiendo p̄ a tibijs ad coxas successiue ad brachia demū vel dorsum: ⁊ pect⁹ sp inferi⁹ trahēdo: ⁊ sic fricare fac loca emūctoria: ⁊ ea teneri mūda fricatiōe: vt p⁹ aures subascellis inguia. ¶ Et cū surrexerit caput suū leuiter pectinet: ⁊ fiet cuȝ gete: ⁊ audiat musicalia instra: in gaudio stet: ⁊ laute viuat: cū amicis ⁊ beniuolis ꝯuerseẜ: et audiat cātilenas delectabiles: ⁊ plegat hꝰ sepe. A ꝓfundis caueat tñ cogitatiōib⁹: vestimēta portet iocalia: lapides portet p̄ciosos delectabiles: vt saphyros: hiacynctos smaragdos: granata: ⁊ silia. Nā ⁊ si mioris existāt p̄cij q̄ȝ balasiū: vel rubinū: tñ in ħ casu p̄ualēt. Itē delecteẜ i aspectu pulchrarū mulierū: sine nocumēto fieri pōt: ⁊ caueat a coitu tanq̄ȝ a morte. ¶ Et vitet repletionē oēm: imo est bonū suū cibū diuidere in plres ptes q̄ȝ multū in duab⁹ vicib⁹ p̄bere in die. Itē vētris hēat bñficiū oi die: ⁊ si nō nāliter tñ artificialr: vt docebo te cum de medicinis tractabo.

¶ His breuiter expeditis ad regimē cibi ⁊ pot⁹ cōmiscēdo Sit panis ei⁹ frumēti boni i bono aere sanaq̄ȝ messe collectus: sitq̄ȝ sine sale: ⁊ surfure pisat⁹ q hora comestiōis mūdeẜ a crusta supiori: ⁊ inferiori a p̄n⁹ vsq̄ȝ ad q̄rtū diē iclusiue bon⁹ existit. Ex carnib⁹ eligat gallos nōdū coeūtes q̄rū testiculi in illo casu maxie ꝯueniūt: ac pulle iuuenes galline atq̄ȝ capones medie piguedis: ⁊ illa debēt i aere nutriri: libero q̄ȝ past⁹ sit ordeū. Vel facias sic. ℞. ranulas virides i siccis locis sup arbores viuētes: q̄rū vētres lactei existāt: ⁊ capitib⁹ abscissis: ⁊ viscerib⁹ eiectis: ⁊ i aq̄ tādiu coq̄nẜ: vt earū caro ab ossib⁹ sepeẜ: deinde hēas farinā ordei vel frumēti q̄ p̄ualet i isto ca. ⁊ cū brodio ⁊ carnibus illis fac pastā ⁊ da gallinis ⁊ pullis illis ad mandu cādū. ¶ Vel alr loco ranaꝝ accipe anguillas seu q̄s vis pisces: ex q̄rū carnib⁹ brodiū sic ranarū ꝯficias pastā: q̄r pulli talr nutriti mirabilr ꝯferūt in ħ casu. ¶ Et q̄r a vulgo expimēto cōptū ē pullos albos in stō nō facile digeri illos dimittere bonū ē: vt dicit Gilbtus anglicus. ⁊ si rō dictet oppositū. nā rōne cōcludiẜ albos pullos ceteris pib⁹ friditati magis appropinq̄re. Et iō Marsili. plus laudat illos i isto casu. ¶ Cōueniūt. n. aues q̄ in nocte capiunẜ: ⁊ rubales: ⁊ alaude pdices starne: fasiani ⁊ qualee septēbrine medie pinguedis. ¶ Ex q̄drupedib⁹ carnes vituline lectātes hedine mōtonine ab octauo mēse vsq̄ȝ ad annū: porcine interdū maxie nutriti i nemorib⁹: capoline: ceruine: annuales. vñ ⁊ lactētes duoꝝ vel triū mēsiū laudabiliores: ⁊ adhuc leporine. ¶ Et nota q̄ iste carnes magis ꝯueniūt elixe q̄ȝ assate. Et si pur assatas vellet non coquanẜ in patella sed in veru: q̄r in ipsa patella oia vitāda sūt: i veru pñt dari alterādo ipas carnes cū lactuca agresta: ⁊ silibus: abiecta crusta supiori illius carnis assate: et etiā cū cucurbita: ⁊ portulaca corriganẜ. Et nota q̄ ille assate i veru sunt hūidiores hūiditate nāli q̄ȝ elixate: vt 4⁰ metauro. hr̄. cū in hūido ꝓprio decoq̄nẜ. Et si p̄dicta alterātia deficerēt: accipe q̄ttuor seia frigida cū carnib⁹ coq̄ntur: ipa tñ ligata i petia subtili: ⁊ coq̄nẜ cū carnib⁹: poma frustatim icisa: ⁊ ipleaẜ vēter carniū cū pomis odoriferis Et pñt he carnes i aq̄ ordei decoq. facias tñ vt sis sp attēt⁹ ne istas carnes cū aliq̄ decoq facias: qḋ ifirmo fastidiū faciat: q̄r ipis cocti altabis cū rebus ñ fastidiētibus: ꝓut statim iscribā. Cōueniūt oua sorbilia. ¶ Et ex herbis spinachia blitis: bora. bug. endi. cucur. lactuca portula. ⁊ silia. ⁊ ex his pñt fercula fieri. In p̄n⁹ tñ pastus pōt de cucumeribus māducare: correcti tñ cū oleo ⁊ aceto medie fortitudinis. ¶ Itē ꝯueniūt pultes ex farina or. cū lacte amigda

larū ꝓpati:aut cū brodio suarū carniū:vł ablue micas cū
lacte capno:seu vaccino ⁊ misce:in q̄ tn̄ ꝑ ꝑus lapides flu
uiales vel calibs sepe fuerūt extincti:⁊ erit cib⁹ multū ꝯue
niēs ⁊ ferculū ex amigda.amigdū simula auenatū:seu or
deatū colatura furfuris brodiū ḡnatū cū agresta alteratū
cōiter cū succł statim describēdis.Uel accipe vitellos du
orū ouoꝝ recētiū:⁊ illos diu agita:sup q̄s de brodio suaꝝ
carniū ꝓijce bulliēte:qḋ brodiū in ꝓn⁰ past⁹ assumat.Cō
uenīūt ⁊ offe facte cū recēti caseo dulci in q̄ coaguli vis et
salis nōdū impsserit.¶Uel fac tale brodiū cū q̄ cuipiam
ep̄o plōgaui vitā.Hēas pullos iuuenes:capones:seu gal
los vel gallinos:fasianos:seu pdices:q̄ sine aq̄ deplumē
tur:post aūt euisceratōnē minuti ꝓtūde carnē ⁊ ossa si:et
sic fac de carne hedina:vitellina vel alia ꝯueniēti:deide
pone i vase vitreo carnes istas:addēdo aliq̄t ducatos:ad
dēdo.℥.vj.aq̄ vio.aut aq̄ endi.cuscute nenuf.portula.la
ctuce:⁊ pomoꝝ redolētiū:aq̄ ro.bug.⁊ vini odoriferi an̄.
℥.ij.misce:ita q̄ aq̄ ⁊ vinū sit li.j.⁊ in vase ꝯtusis istis car
nib⁹ misceant̄ addēdo puluerē infrascriptū:vt.℞.sanda
loꝝ citri.ʒ.j.spodij margaritaꝝ an̄.ʒ.ij.fragmētoꝝ hiacyn
cti:smaragdi:saphyri:rubini:⁊ sitiū lapiduꝫ ꝑciosoꝝ an̄.
℈.j.croci.℈.ß.se.frigidoꝝ berberis an̄.ʒ.ij.caphore gra.
iiij.ꝯquassent̄:⁊ misce cū carnib⁹ istis.Tale aūt vas debet
poni in alio vase pleno aq̄:⁊ bulliāt sil'p q̄ttuor horas in
desineter:vn̄ extrahant̄ carnes ⁊ colent̄ p stamignā forti
ter exꝓmēdo.Et hoc brodiū vsui reserua.Nā in om̄i suo
ferculo de tali brodio ponere poteris:q̄r in hoc casu com
petit.¶Si vo virt⁹ fuerit multū debilitata:suas carnes
decoq facias vsq̄ ad ossiū sepatiōnē:postea inter duo inci
soria exꝓmat̄.⁊ hoc brodio vtere simplr̄:vel vitellis duo
rū ouorū:vel vtere ꝯtuso carniū.Uel facias aquā carnis
mō quo supra describit̄:vt dīa 2ª ca.j.Impasta cū carni
bus puluerē hūc imediate descriptū:⁊ da coclearia.iiij.
ꝑ vice cū brodio suarū carniū.Uel loco ei⁹ da tantūdem
succi carnis talr̄ facti.℞.ex auib⁹ pdictis q̄s volueris q̄n
titatē sufficiētē:⁊ in vētre earū ponant̄ odorifera frustati
incisa.Uel puluis suprascriptus:⁊ hāc decoq facias in ve
ru cū cocta fuerit in platello coopiat̄:⁊ succus ille q inde
egredief tā p se q̄z exꝓssione forti recondat̄:talis eni succ⁹
mirabilis existit in isto casu:de quo exhibe cū brodio vel
solū ſm q̄ libuerit.¶Aui.ca⁰ de ethica:⁊ Sera.v.sui bre
uiarij ca⁰ de ethica.aquā carnis taliter cōficiūt.Accipiūt
carnē hedinā minutim incisam:quā cū aliquātulo salis i
olla noua reponūt:⁊ tādiu ad ignē decoquat̄ q̄ aq̄ egre
diat̄.De tali igit̄ aq̄ accipe.℥.iij.aq̄ pomorū redolētiū.℥.j
ß.vini optimi.℥.ß.misce i potu:p vna vice tribue.Et hāc
aquā de oībus sibi ꝯueniētib⁹ carnibus facere poteris:⁊
loco aq̄ pomorū vti aqua endiuie:vel aqua sibi appropa
ta.Hec eni aqua multū ꝯueniēs existit in hoc casu:⁊ ma
xime vbi sincopis affuerit.Primā tn̄ magis laudo quaꝫ
cōsilr̄ dare poteris cū aqua pomoꝝ redolētiū:⁊ vino re
dolēti.Et in ꝓportione dicta:⁊ fac si libet.¶Pro sapore
et cōdimēto vitet oīa acuta.Sapores igit̄ cōuenientes fiāt
ex amigdalis ꝯtusis agresta vino granatorū berberi suc
ci arantij:pomorū redolētiū ꝓpriorū vitis.tales.n.ami
gdale cū çuccharo cōdite ꝯueniunt in hoc casu.Posses
tn̄ cū mollitie panis salsam ꝑficere ex his succis:seu rob
vini çuccharū adiungēdo ad libitū de isto puluere.℞.ci
namo.mūdati electi a cortice supiori.ʒ.j.gariofi.çinçi.nu
cis muscate grano.padisi an̄.ʒ.j.croci.℈.ß.çucchari al.℥.
v.fiat puluis.Et q̄r vulgares nihil videnf facere nisi sup
cōdimētis suis vtant̄ aliqb⁹ spēbus in q̄tidiano vsu super
eorū ferculis vti poteris isto puluere cū quo salsa descri
pta ꝑficit̄ ⁊c̄.Poteris etiā dare gelatinā cū vino aqua et
pauco aceti ꝑfecta addēdo aliquē de succis supradictis si
libet cū çuccharo:⁊ bn̄ erit.Et poteris ipaꝫ cū croco:aut
sandalis citrinis colorare.Et si ex succis aliquē cū pau
co brodio vna bullitiōe bullire facias:in quo tuas carnes
intingeres bonū esset:addēdo parū si libuerit de pulue

re suprascripto.Pro assatis carnibus poteris accipe ali
quē de succis suprascriptis:⁊ maxime succū berberis vł
granati seu citrāguli dulcis:⁊ in eo pone çucchari notabi
lem quātitatē cum modico cinamomo electi puluericati.
Uel accipe succū qui egredit̄ cū carnes ille assate in pa
tella ita calide reponunt̄:⁊ ei parū misce ex succis imme
diate descriptis cū çuccharo ⁊ puluere cinamo.⁊ erit sa
por mirabilis in hoc casu.¶Ex piscib⁹ cōueniūt marini:
vel aq̄ dulcis libere fluentis:⁊ nō stantis seu lacunalis ni
si fundū habuerit harenosum:seu ex trāsitu alicui⁹ flumi
nis generet̄.Et oēs iuxta villas seu ciuitates nutriti pi
sces vitādi sunt:⁊ maxie in locis in qbus cloace veniūt et
alie expurgant̄ imūditie.Cōueniūt aūt pisces aq̄ dulcis
parū petrini cōiter vocati strigili:lucij:temali:carpiōes
anguille:⁊ raro tn̄ in vsu sint.Pisces aūt maris noīare:
sꝫ mihi cōiter noti nō existūt illi:hi poti⁹ elixi ꝯueniūt q̄z
assati pisces elige squamosos q boni sunt odoris tactu nō
limosi:carnē albā habentes ⁊ cōpactā.Si vo pisces assa
ueris sup ꝓrunas:⁊ nō in patella decoquant̄.q̄ si necesse
sit i patella eos decoq:vt de puis piscib⁹ cōiter fit:habeas
vas terreū vitreatū i quo oleo cōi dulci cū oleo amigda
larū dulciū decoquant̄:⁊ horū sapores fiūt ex vino ḡna
torū vel succo berberis:⁊ arātij:vel ex ꝯsili puluere addi
to cinamo.⁊ çuccharo.Pro elexis vo piscib⁹ salsa vtere
cū modico panis:⁊ puluere sepe dicto parū:pp pisciū vi
scositatē adiūgēdo acetū.Cācri laudant̄ in isto casu:q p i
lixiuio tm̄ bulliāt q̄ eoꝝ testa possit remoueri:deinde in
aqua or.vsq̄ ad pfectā decoctiōnē decoquant̄:q si i eadē
mēsa cū alio cibo sumant̄ leuior ꝓponat̄:q̄r hi digōni re
belles existūt:vel abiectis extremitatib⁹ tot vicib⁹ in lixi
uio forti lauent̄ q̄ eoꝝ grauis odor nō sentiat̄.deinde in
aq̄ ordei debite decoquant̄:deinde eis vtere.¶Ex fructi
bus in ꝓma mēsa ꝯuenire pn̄t ficus vue albe p dies aliq̄t
ante collecte amarilia cerasa ꝓruna:⁊ nespila bn̄ matura
ꝑfica:⁊ mora nō bn̄ matura.Si tūc duo vel tria nespila be
ne matura vel dimidiū pficū seu q̄rtā ptē:vel etiā aliqua
granatorū grana in fine past⁹ assumeret:pc̄m mortale nō
cōmitteret.Uerū si pruna cerasa amarilia mora:melōes
magis medicinalr̄ q̄z cibalr̄ assumere vellet p duas horas
sumēda sūt ante pastū:⁊ si timeret ne talia in colerā i quā
facillime trāseūt mutarent̄.Post eorū comestionē parū
aq̄ bibat vel oxiçachare.hec.n.taliter sumpta calorem in
ethico:⁊ in mēbris acuitatē sanguis ⁊ colē reꝓmūt:valde
infrigidāt ⁊ hūectant.pōt ⁊ cōsilr̄ aliq̄ granatorū grana
interdū accipe nihil bibēdo.In secunda vo mēsa ꝯueni
unt pira ⁊ poma cocta cū çuc.⁊ amigdale depillate in aq̄
çucchari loti:ac pinee cū māuli albo aliq̄ntulū cōfricate.
¶Pot⁹ aūt ei⁹ sit vinū albū vel rubeū clarū boni odoris
atq̄ saporis ad aliq̄lē poti⁹ declinās dulcedinē q̄z acerbi
tatē:qḋ ſm ei⁹ potētiā ē limphādū.Et si aq̄ cū vino mixtio
fieret p duas aut tres horas ante comestionē bonū esset.
Uel facias vt rustici patamēses faciūt tpe vindemiarū cū
vuis in tina aquā ad bulliēdū ponūt:deinde vinū sic mi
xtū inde exhūt qḋ in vase purificatū aliq̄ alia nō indiget
admixtiōe.Et isto mōi isti ribaldi rustici scholares decipi
unt:tale vinū p puro vēdētes.Si vo in loco fueris vbi vi
na crescūt talia vina facias tpe vindemiarū:virtute tn̄ for
ti existēte.Interdū aq̄ potationē non ꝓhibim⁹.Et dico in
simplici ethica de q̄ est sermo.Si tn̄ ex pastū quouis mō
sitiret sic q̄ a potatiōe se abstinere nō posset sirupi vio.ne
nufarmū vel ꝯsilē cū aq̄ endi.vł cucurbite:vel ꝯsilr̄:vł
aq̄ boni fōtis:vł saltē simplici bullite mixtā i potu tribue.
¶Sex reꝫ nō nāliū descꝑto regie ad medicialia descēdā.
ꝑ illa describā.2⁰ notabo q̄lr sit eis vtēdū.Sꝫ q̄r medicia
liū q̄dā ad itra q̄dā ab ex pn̄t applicari.p de pmis:2⁰ de
scdis faciā mētiōnē.¶Ortū ad pᵐ nō q̄ si sirm⁹ debitū n̄
hūerit vētris bn̄ficiū sibi tale clistere ꝯuēit.℞.malue bli.
an̄.m.j.matꝫ vio.m.ij.or.P.j.fiat decoct.de q̄ acc.li.j.ß.i q̄
dissolue cas.℥.j.ß.olï vi.℥.iij.sal tri.paꝫ ⁊ fiat clist.qḋ poāt

ieiuno stõ ante cibũ: cenã vel prãdiũ. ¶ Uel suppositoria
cõia pbe: puta de radice blitis melle cum stercore muris.
¶ Si tñ clisteria alteratiua facere volueris. ℞. lactis asine. ℥
iiij. aq̃ vio. aq̃ ro. olei vio. añ. ℥. iij. misce: ⁊ fiat clistere. Uel
ipm facias ex decoctiõe. blitis lactuce endi. matrũ viol. et
filiũ: olei vio. parũ addito si libuerit. ¶ Sed si potiꝰ p os
q̃z p clistere sumere vellet. ℞. cassie. ℥. j. vel mãne: ⁊ eam
dissolue cũ aq̃ endi. vel absin. addẽdo. ℥. j. sirupi vio. ⁊ fac
potũ quẽ ante prãdiũ p duas horas sibi tribue: nec vnq̃z i
simplici ethica p̃sumas dare medicinã violẽtã: q2 in hac
egritudine nihil deteriꝰ q̃z q̃ supuenerit fluxus ventris
quõcũq3. ¶ Mis hitis: dico aquã ordei iulep sirupos ꝯue
nire: aq̃ or. in hoc casu ꝯueniẽs talr fit. ℞. li. j. ordei cum
pãno aspo: tãdiu fricef q̃ cortex supior abijciaf: deĩde la-
ua pluribꝰ lotionibꝰ ⁊ postea accipe aq̃ boni fontis vl' pu
tei clare li. vj. ⁊ decoq fac: ⁊ colef: ⁊ inde seruef: ⁊ d3 bulli-
re vsq3 ad ꝯsumptionẽ tertie ptis. S3 Sera. aquã or. pro
ethicis sic facit. ℞. cãcros fluuiales recẽtes amotis pedi-
bus: ⁊ testa tãdiu lauenf donec odor eoꝝ abijciaf: q̃ facto
ꝯquassenf: deinde accipit li. j. or. vt supra bulliti: ⁊ aq̃ li. vj
cancroꝝ p̃patoꝝ seu lotoꝝ. ℥. xiiij. ⁊ bulliant vsq3 ad tertie
ptis ꝯsumptionẽ: postea colef ⁊ vsui reseruef. Alij accipi
unt aquã or. mõ q̃ supra facta: ⁊ in q̃libet li. aq̃ ponũt. ℥. ij
cãcroꝝ lotoꝝ: ⁊ bullire faciũt vsq3 ad tertie ptis ꝯsumpti-
onẽ: ⁊ hãc bene laudo. ¶ Julep ad hãc intẽtionẽ faciẽtia
bñ sunt iulep facta ex aq̃ vio. ⁊ ro. endiuie lactuce cucur.
portulace sempuiue pomoꝝ redolẽtiũ: melonis bathece
floꝝ boragi. bugl'. ex q̃ vis istarũ poteris facere iulep. ℞.
aq̃ vio. exẽpli grã. li. iij. ꝣuc. tabarçet. li. ij. cum lẽto ⁊ claro
igne sine fumo debite coquanf: ⁊ sic vt ad formã iulep de
ueniãt: ⁊ silr de alijs aq̃s fiẽdũ sic erit. ¶ Mesue in antido
tario suo. dist. vj. docet facere iulep vio. in infusiõe vio. ac
rõ. qõ multũ cõuenit in hoc casu: ⁊ si tu h̄ facere vis facias
vt ipe te docet. Et si fantasiã tuã aliqualr eleuare volueris
multiplex iulep facere poteris ꝑm intẽtionẽ quã habue-
ris ex suprascriptis aq̃s duas vel tres insil' cõmiscẽdo. vel
cõmisceas iulep ex eis facto Ul' poteris isto mõ facere: re
cipiẽdo vel faciẽdo ex herbis cũ floribꝰ suis: ⁊ aquã ex eis
extrahe sublimando: ⁊ postea iulep fieri facias. ¶ Et ista
oĩa iulep sunt magis alteratiua q̃z resũptiua rõne aq̃rum
sc3 q̃zuis rõne ꝣucchari sint resũptiua. Nã vt ingt Aui. pª
quarti. ca. de cura fe. effimere ab opiñone ꝓueniẽtis ꝣuc-
charũ ẽ ꝓpinquũ cibo: ⁊ p ꝯñs nutrimẽtũ. ¶ Et si tu vis
resũptiuũ facere iulep: accipe gallos nõdum coeũtes vel
pullos: aut pdices: capones: fasianos: aues rubales: vel
carnes testudinũ nemoraliũ: ⁊ d̃bite euiscerate cũ aliq̃ ex
aq̃s suprascriptis bñ lauẽf: deinde aquã sublimãdo extrahe
ex q̃ aq̃ velut ex suprascriptis iulep fac tuo mõ. Meliꝰ tñ
est cũ aq̃ iuarũ carniũ tertiã ptẽ adiũgere alicuiꝰ ex aq̃s su
prascriptis. Uel potes cũ carnibꝰ ponere in sublimatione
rosas ⁊ violas nenuf. endi. poma redolentia: vel aliã quã
volueris herbã: tũc appropatã intẽtiõi tue ⁊ silr̃ia. vel. iiij.
se. frigida addẽdo parũ cãphore si libuerit. ¶ Uel facias
sic. ℞. ligritie rase. ℥. ß. se. fridoꝝ. ℥. j. triusanl'. añ. ʒ. j. se. ci-
tõnioꝝ: gũmi ara. dragagãti añ. ʒ. ij. coriãdri. ℈. ij. gariofi.
cinamo, añ. ℈. iiij. cãphore. ℈. ß. deinde accipe quã vis de
carnibꝰ suprascriptis quã post euisceratioñẽ cũ fructibus
fortiter ꝯtere: ⁊ postea illos pulueres malaxando silr̃ bene
misce: ⁊ tandẽ sublima: deinde ex aq̃ ista iulep fac tuo mõ
¶ Uel facias sic. ℞. ranas virides in locis siccis ⁊ sup ar-
bores habitãtes q̃rũ vẽter: vt supra dicebaf lacteꝰ existat:
et cũ rore colligãf: deinde extremitatibꝰ abscissis bñ lauẽ
tur: ⁊ sublimia: vel sublima anguillas p p̃us exctis visce-
ribꝰ ⁊ corijs: h̄ idẽ facere potes ex piscibꝰ fluuialibꝰ: et ex
istoꝝ aq̃ iulep ꝯficias tuo mõ. vel facias aquã ex limacijs
talr̃ p̃paratis: ⁊ hoc est magis in vsu: q̃s collige cũ rore: ⁊
viuas in furfure pone: q2 ibi expurganf: expurgate v̇o cũ
aqua or. bene lauenf q̃s postea sublima: vel sublima can-
cros p prius tãdiu lotos: vt odor grauis eoꝝ remoueaf: ⁊

sublimia oua recẽtia. ¶ Aliter tñ ⁊ multo melius has aq̃s
facere poteris. ⁊ hoc ꝑm doctrinã Joãnis de rupe assa in
suo de q̃nta essentia: q2 oẽs herbas vel fructus q̃s subli-
mare volueris in mortario subtilr tere. deinde in aliquo
vase debite lutato ne respirẽt reconde: qõ vas in eq̃no fi-
mo sepelias. Uel interdũ loco fimi accipe vinacias: que
p̃ualent in isto casu: ⁊ hoc vas p. xl. dies sepultũ pmaneat
Deinde hoc qõ est in vase putrefactũ sublima. Cũq3 aquã
extraxeris feces sup marmore ꝯtere: ⁊ iterũ ad alembicũ
pone ⁊ extrahe aquã: ⁊ sic fac ter vel quater vel quinques:
et habebis aquã mirabilẽ. s. istã vltimã q̃ est pfectissima.
Ego tñ solũ vidi alchimistã qui solũ herbarũ seu fructuũ
succũ accipiebat mõ quo supra ꝯficiebat. Eodẽ mõ ex car
nibꝰ ⁊ piscibꝰ: qñ in fimo mittis parũ salis appone. ¶ Et
nõnulli magnũ festũ de sanguine hũano sublimato faci-
unt: vt q̃dã Bartholomeus de montagnana padue facie
bat: sed certe ipum p̃parare nesciebat: quo si vti volueris
facias sic: Accipe sanguinẽ a sanguineis iuuenibus bono
vtẽtibus regimine nouiter extractũ: quẽ pausare pmitte:
et aquã supnatantẽ abijcias: deinde cũ modico salis triti
fortiter agita: ⁊ in vase talr sigillato ne respiret recõde: ip
sumq3 in fimo vt supra colloca: deinde post q̃dragesimu3
diẽ sublima vicibꝰ aliquot sup feces semp aquã reiterãdo
Ultimo v̇o habebis aquã mirabilẽ: q̃ iulepiçata maximũ
in hoc casu p̃stabit iuuamẽtũ. Et nota si eedẽ aq̃ extracte i
fimo iterũ reponenf in vase p. xl. dies meliores adhuc es-
sent. Fac ergo foueã in terra quã ex pasta frigida circũda
ta illinias: in cuiꝰ medio colloca vas ipm ex fimo equino
bene pisto circũdato: qõ interdũ renoua: sed vasis medi-
etas in aere pmaneat. nã ipo p dies q̃draginta pmanente
aquã habebis pfectissimã. Feces si q̃ in fundo pmãserint
abijciẽdo. Uel pone loco fumi vinacias ⁊ teneas has aq̃s
tpe canicule ad solẽ: q2 erũt multo pfectiores. Poteris ẽt
cõmiscere sanguinẽ cũ alijs rebꝰ que ꝑm quã intẽtionem
habes videbunf cõuenire. ¶ Si aũt sirupos facere volu-
eris: facias decoctionẽ: de q̃bus vis rebꝰ suprascriptis: et
cũ aqua ⁊ ꝣuccharo sirupũ ꝯficias. Uerũ ex sirupis simpli
cibus in hoc casu cõueniẽtibꝰ sunt infrascripti. s. sirupus
de pomis: de p̃sicis: de succo acetose: ⁊ de succo endiuie:
cucurbite de prunis: de granatis dulcibus ⁊ acetosis: de
acetositate citri: ⁊ maxime: si hi sirupi cũ aqua lactuce cu-
curbite vio. endiuie ⁊ silr fuerint admixti ad ipoꝝ. s. cõtẽ-
perandã: si quã habuerint siccitatẽ. ¶ Ex cõpositis cõue-
niẽtibus habemꝰ sirupũ de papauere factũ cũ ꝣuccharo
solũ: ⁊ nõ cũ penidijs: sirupũ de portulaca factũ sine ace-
to: sirupũ vio. sirupũ de iuiubis. ¶ Uel facias talẽ sirupũ
magistralẽ. ℞. duas vel tres testudines nemorales in fer
uenti aq̃ bene lotas suis abscissis extremitatibꝰ: ⁊ eas de-
bite coque: quo facto accipe pulpas ⁊ eas in mortario be
ne cõtere: quas in vase vitreo bñ reconde. deinde accipe
succi ligritie: gũmi arabici: dragagãti: se. papaueris al. la-
ctuce: portulace: malue: ⁊ q̃ttuor se. frigi. añ. ℥. ß. se. citoni-
orũ se. bõbacis añ. ʒ. vj. passularũ enucleataꝝ mũdatarũ
sebesten berberis añ. ℥. ß. spodij. ʒ. iij. ro. vio. ordei excorti
cati capill'. ve. bora. bugl'. añ. M. j. ꝯtundanf ⁊ ponantur
cũ carnibꝰ illis sup quas ꝓijce tres vel q̃ttuor pitas aq̃ bo
ni fontis: deinde vas cũ argilla vl' pasta diligẽter obture
tur: sic vt neq̃at expirare: ⁊ vsq3 ad tertie ptis ꝯsũptioẽ3 in
alio vase aqua pleno bulliat: demum totũ extrahaf ⁊ for
titer exprimaf ⁊ cum tali expressione in li. iiij. ꝣucchari fi-
at sirupus. ¶ Ex cõfectionibus in hoc casu ꝯuenientibꝰ
sunt primo mixture tales. ℞. cõserue vio. bugl'. añ. ʒ. ij. cõ
serue borag. ⁊ florũ nenufa. añ. ʒ. j. ꝣucchari albi. ℥. ij. mar
garitarũ. ℈. ij. fragmẽtoꝝ saphyri: smaragdi hiacyncti g̃-
nati rubini añ. ℈. j. pannorum auri: numero. ij. fiat mixtu
ra ⁊ deauretur: ⁊ debes istarum conseruarum dosim au-
gere ꝑm quam habueris intentõnem: vtputa si maiorem
queris lenitionem adde plus de conserua violatarum.
Si maiorem infrigidationem plus de conserua florum

nenufa. z cũ istis cõseruis addere poteris de cõserua cap. vene. p libito. ¶ Ex pfectiõib⁹ solidis puenũt manuschri sti cũ plis factũ cũ aq̃ viol. oxyapapauer oxyarodon abbatl oxydragantũ frigidũ: z stomaticũ fridũ nicolai: poteris z cũ troci. de cãphora statim describẽdis solidã facere cõfe ctionẽ: vt. ℞. pul. troci. de cãphora. ℥. j. çucchari al. li. j. dis soluaf çuccharũ cũ aq̃ vio. vel alia: z fiat pfectio i morsell'. Et nota q̃ cũ mixturis suprascriptis poteris loco çucch. ponere quã volueris ex his pfectiõib⁹. ¶ Et si vis potes has cõfectiones in modũ opiatoꝝ facere: vt vꝫ: accipe de spẽbus pfectionũ suprascriptarũ quã volueris: z cuꝫ aliq̃ iulep suprascripto: vel sirupo debite cocto fac electuariuꝫ in forma molli: vt est tyriaca: vel alia opiata: z pone auda cter p qualibet libra sirupi vel iulep. ℥. j. specierũ. ¶ Uel facias sic. ℞. succi ligritie dragagãti: gũmi: arabi. se. bom bacis: se. malue: se. portulace vio. ros. añ. ʒ. iij. cancroꝛum fluuioꝝ adustoꝛũ se. citonioꝝ: cucumeris melonis citrul'. cucur. cina. xilobalsa. gariofilo. psilij spodij amili: floꝝ bo rag. z bugl'. añ. ʒ. ij. çinçi. sandal'. ru. al. z croci. añ. ʒ. j. cam phore. ℈. ij. alicuius ex iulep vel ex sirupis suprascriptis. q̃tum sufficit: z fiat electuariũ faciẽdo ex suprascṕtis pul uerẽ. Et potes ex speciebꝰ suprascriptis facere pfectiõem si libuerit p bolos cum çuccharo faciẽdo. ¶ Ad idẽ valet marçapanũ qd citramõtani pastũ regalẽ appellant: z Ja nueñ. optimũ aloe z alij caloe. Nota q̃ aloe z caloe ẽ pfe ctio facta ex çuccharo farina z oleo: vt in quodam libello adinueni q̃ cacumũ sanitatis appellaf. Cõueniẽter aũt ia nuẽses hanc pfectionẽ aloe seu caloe vocãt: cũ fiat ex çuc charo oleo amigdone: vt pꝫ z c. Facias ergo sic. ℞. çucc. albi li. j. ß. amili subtilissime puluerĩ. ℥. iiij. olei amig. dul. ci. nouiter facti. ℥. iij. dissoluaf cũ aqua ro. vel vio. seu flo rũ nenuf. vel alijs. z cũ p coctionẽ incipit inspissari adde: nũc de amilo nũc de oleo cũ spatula lignea pforata conti nue miscẽdo donec oĩa mixta debite habeãt decoctionem deinde totũ in aliquo vase recõde qd deaura si vis magis delicatũ: z in hoc casu cõueniret loco olei amigdalarum oleũ vio. Et psil'r facere poteris cũ oleo ros. nenufario vl' psilij. ¶ Ad idẽ valet el'ũ Mesue quo vtunf reges z plati descriptiõe pma: illas tñ spẽs omittẽdo. ¶ Uel facias sic: et erit mirabile in hoc casu: q: alteratiuũ z maxie resum ptiuũ. accipe. j. vel. ij. nemoꝛales testudies: z abscissis pe dibus z capite ãmotisq̃: viscerib⁹ ac testa debite lauef: de inde decoqui facias in aq̃ vio. vel ro. vel psili: aut aq̃ cõi boni fontis. Quo facto: accipe de pulpis li. ß. qs cũ cultel lo minutim incide: z postea in mortario vltimata ptritio ne terant: vel poti⁹ in mola in qua sinapis terif: p prius ta men bene lota: addẽdo tñ de brodio sic vt meli⁹ pteri pos sint: vel de aq̃ ro. vel vio. deinde accipe. iiij. se. cõiũ añ. ℥. ß. se. lactu. se. endi. se. portula. papaueris al. añ. ʒ. ß. ista for titer pistenf: supra q̃ pijciaf parũ brodij: vel aq̃rũ pdicta rũ: z colenf ex his vltimatã expssionẽ faciendo: quo facto accipe amigda. dulciũ mũdatarũ. ʒ vj. granoꝝ pini. ℥. ß. fisticoꝝ. ʒ. iij. ista vltia cõtritiõe teranf: z cũ expssiõe supra scripta fiat lac: cũ quo dissolue li. j. ß. çucc. al. addendo de brodio testudinis si opus fuerit: deinde coquaf: cũ coctuꝫ fuerit z incipit infrigidari: adde carnes illas contusas: et illas cũ çuccha. illo in caçiola z mortario debite misce. Ul timo adde pulueres infrascriptos. ℞. gũmi arab. draga. añ. ʒ. j. ß. margaritarũ triasanda. añ. ʒ. ß. coral. ru. ℈. iiij. ci namo. ℈. iij. z fiat puluis. z si adderes. ℥. ß. succi ligri. meli us esset: sed forsan electuariũ nõ esset ita gustui delectabi le. ¶ Posses z hoc el'ũ cũ gallinarũ fasia. caponũ vel p dicũ pulp. cõficere: de quib⁹ fac vt de testudinũ carnib⁹ p̃ fiebat: z hoc cõĩter faciũt practicãtes: sed testudinis caro pualet in isto casu. ¶ Trocisci huic pposito ptinẽtes sunt trocisci de cãphora: z sunt Aui. ℞. spodij boliar. añ. ℥. ß. ro. ʒ. vj. carabe. se. portula. cucur. al's cucume. añ. ʒ. iij. fiat trocisci cũ mucil. psilij vel dragagãti. ¶ Uel fac sic z sunt eiusdẽ virtutis: z sunt Sera. 6. breuia. ca. de ethica: licet in

dosibus aliqual'r variet. ℞. arnogl'. amili gũmi arab. dra gagãti añ. ʒ. iij. boliarme. spodij papa. albi añ. ʒ. v. ro. z se. cõiũ cucurbi. citrulli cucume. z portula. añ. ʒ. vj. se. citoni. excorticatoꝝ z se. melo. añ. ʒ. vj. succi lig. ʒ. x. pficianf cum mucila. psilij. z h̃ sunt q̃ ad intra pueniũt. ¶ De his vo q̃ ad extra pueniũt sunt balnea: vnctiões: epithimata: odo rameta. Et vt ad actũ practicũ te reducã sex rerũ nõ nãli um regimine pordinato in q̃ potissima ps existit cure in firmo tuo in aurora ex iulep: seu ex sirupis suprascriptis aliquẽ tribuas: vt verbi grã. ℞. iulep vio. vel siru. vio. vl' alteri⁹ magis resũptiui fm intẽtionẽ quã nũc habes. ℥. j. ß. aq̃ ordei vel endi. vel psiliũ. ℥. iij. misce p vna vice: z i po tu tribue. Trib⁹ vo trãsactis horis pcura: vt ipse nãliter aut artificial'r habeat vẽtris bñficiũ: q̃ facto in balneo po nẽdus est: qd nãliter fieri põt ex aq̃ dulci solũ: vel ex aqua decoctiõis ordei excorticati: folioꝝ cucurbite vio. lactuca rũ floꝝ nenuf. folio. salicis vitis vuas albas portãtis ac vi ola. z filiũ. ¶ Uel fac sic: z est balneũ pfectissimũ in illo ca su. ℞. pl'a capita mõtonũ: z ea decoqui facias vsq̃ ad ossi um sepationem: deinde bñ colef: z in illa colatura herbe bulliãt supradicte. Et aliq̃ loco decoctiõis capitũ accipi unt decoctionẽ intestinoꝝ boum z filiũ. Habeas igif tinã apud lectũ nõ cooptã: z fit balneũ aq̃ tepide in qua infir mus p vice pma nõ multũ stet. Sed si cũ balneare volue ris in aq̃ frigida vt aliq̃ voluit: laudo vt ibi fint tres tine. Prima fit balnei tepidi: z fac vt supra. Scõa fit inter tepi dam z frigidã: in q̃ etiã parũ moref. In tertia vo fit aq̃ ve ri frigoris: in q̃ etiã paululũ moref. Nec etiã audeas infir mũ balneare ex aq̃ frigida ipo nõ ausato. s. infirmo: vt q. dã fecit q̃ posuerat infirmũ in balneo satis calido: z eũ vo lens extrahere dixit: Bonũ est approximare remediũ: et statim piecit situlã plenã aq̃ frigida sup eũ: z extinct⁹ fuit ille paucus caloꝛ quẽ habebat ille: z mortu⁹ fuit in mani bus seruoꝝ suoꝝ. Et iõ bonũ ẽ vti q̃si aq̃ tepida: q: aq̃ ve ri frigoris nõnunq̃ ptingit vt infirm⁹ ethica febrili curef vt inq̃t Aui. z in ethicã cadit senectutis. In q̃ casu plus tẽ pus mortis tardaf: z fortasse cũ ea tpe viuit cui ẽ q̃ntitas: etiõ si tale balneũ facere intẽdis: gradatim illud facias: et fm modũ statim descriptũ balneato infirmo mõ q̃ supra i lectulũ depoſef: cui tota spina ex aliq̃ vng⁹ vel oleo infe rius descripto inũgaf. ¶ Facias g̃ sic. ℞. olei vio. olei ð cu curbita: olei de salicibus añ. ℥. j. butyri sine sale piguedi nis recẽtis porci masculi mucil. dragag. añ. ℥. ß. medulle cruris vituli. ʒ. vj. cere al. parũ z fiat vng^m qd cũ aq̃ frigi da pluries lauef. z vltio. ℥. j. lactis mulieris puellã lactã tis: cũ eo in mortario misceaf. ¶ Uel facias sic. ℞. olei vi ola. ℥. j. olei ro. olei de salicib⁹ pinguedis porci recentis: añ. ℥. ß. cere parũ: z fiat vng^m: qd vt pus lauef. ¶ Ad ideꝫ valet vng^m vel cerotũ albũ galie. z etiã olea infrascripta: vt oleũ vio. oleũ de salicib⁹ de nenuf. de cucur. de lactuca de papauere: vñ ex aliq̃ istoꝝ vel pl'ib⁹ sil' vnctionẽ facere poteris. Sed esto memor sp cũ his parũ olei de citoni. vl' mirtillo: cõmiscere: eo q: erit cã cõstipatiõis porositatũ: z tũc illa alia olea meli⁹ recludenf: z p pñs meli⁹ humecta bunt: z tũc facta vnctiõe qescat infirm⁹: bonũ esset si totuꝫ pect⁹ inũgeref: cui postea prãdiũ exhibeas: nũq̃ tñ ad sa turitatẽ mãducet. Caueas ẽt ne famẽ z siti toleret. ¶ Sũ to itaq̃ cibo z horis trib⁹ trãsactis poteris ifirmũ iteꝝ bal neare: z h̃ si postq̃ cibũ assũpserit: stõm senserit alleuiatũ q: illa ẽ hora pgrua balneãdi: vt vult Aui. 2ª pmi. doc. 2ª. ca. de his q̃ pueniũt ex balneatõe. tũc pfert z ipiguat me diocrit: vt ipe inq̃t. vñ Gal. i li. de tabe. vl'. ca. Suscipe q̃ dẽ balneũ iã cibo digesto. sup. qs os z nõ supra idigẽtiã iõ gioꝛẽ. huic. n. pit repleto illatũ balneũ crudis indigestis. hũoꝛib⁹ replet corp⁹: illi vo sup idigẽtiã lõgiorẽ vtutẽ di minuit magl oib⁹ pstitutõib⁹ corpis maxie: tũc placẽt tẽ tãdũ vt dictũ ẽ: balneare iã pleta digõe. s. pª. ¶ Ex qbus pꝫ q̃ ethic⁹ balneãd⁹ nõ ẽ dũ sit ianit⁹ nec cibo replet⁹. Et iõ hora i q̃ a cibo stõs sentit alleuiatũ balneef. Balneato

itaqꝫ infirmo in lecto posito vnctiões fiant: cui postea ex electuario resumptiuo vel marçapano seu alia ex supra scriptis cõfectionib⁹ ab.℥.ß.vsqꝫ ad.℥.j.tribuat. ¶Ul' da ab.℥.j.vsqꝫ ad.v.lactis mulieris vel asine vel capre: qḋ si ab vbere sugeret meli⁹ esset: ⁊ si nõ: habeas taçeā argēteā vel parapsidē stanneā in aqua calida ablutā: in cuius fūdo parū sit çucchari pulueriçati: ⁊ ea in alio vase aqua calida pleno teneat: dum se mulget mulier: vel asina vel capra habeas iuxta lectū si fieri põt: ⁊ illa taçea seu papside lac mulgeas: ⁊ ita calidū sicut ab vbere egredit: infirmo tribuat horis trib⁹ vel duabus trāsactis: ⁊ maxime si a lecto vel alia pfectiõe senserit stomacū alleuiatū: suā sumat cenā. taliter igit p quattuor dies regat cõtinue: p totidem aut plures gescat a balneo: in sero tñ ⁊ mane fac fieri vnctiones. Lac quoqꝫ sibi tribue ante prandiū p duas horas: et sic ante cenā inter vnū pastū ⁊ aliū. Si debilis fuerit poterit suis vti cõfectiõib⁹ qbus voluerit: bonū erit sibi in illo casu. sup oia obtinēt pncipatū lac ⁊ balneū. ¶Et nota q lac muliebre est pfectū: q̇ mulier sit alba bone habitudinis. xx. annorū nõ vltra: nõ multū a partu distās ipām cuꝫ carnib⁹ alteratis cū lactuca endi. cucurbita: ⁊ cõsili nutrire debes. Eligat asina femella iuuenis pinguis: que ex ordea ⁊ lactuca ⁊ filib⁹ nutriat. Capra alba quoqꝫ iuuenis pinguis: ac partui ppinqua cõsilr existat: q̇ etiā ordeo lactuca frondib⁹ ppli ⁊ filiū nutriat. ¶De balneo vō dico q si infirmus p aliquot dies a balneo geuerit: debet tamē forti existēte virtute iterū de nouo balneari. Nā inqt Gal'. de tabe. caplo. vij. Balnei est piculosus vsus in ethicis fe. vbi alicui qs suspicauerit virtutē esse infirmā. Subiūgit. Et nos plurimos curauim⁹ apparētes tabefieri p hec auxilia: q̇ ꝓpter balnei vsum approbo: ⁊ maxime in isto casu. vn̄ laudarē si in pma vice se solū cū aqua simplici balneauerit. In secūda vō in aqua decoctionis herbarū. In tertia in aq̄ decoctiõis capitū mõtonū vel caprarū. In alia aūt vice balneū solius lactis cõueniret. ¶Et aliq vt Serap. ⁊ Aui. dicūt q virtute existēte forti anteqꝫ balneū ingrediat bonū est sup eū lac mulieris vl' asine vel cap mulgere. virtute debili debes lac cū aqua cū qua balneādus ē pmiscere. Nā insup Raf. io⁹ alm. eos iubet in semicupio balneari. Pro quo scias q semicupiū dr̄ a semi qḋ est dimidiū: ⁊ capio capis. Et ꝓpter hoc dicit Marsilius velle q tales balneādi nõ sunt nisi fm eoꝝ medietatē. et credo eū dixisse hoc ꝓpter tex. qui seqt. Inquit. n. nos nolumus nequaqꝫ ipm intrare balneū: nisi cū semicupiū inuenire nõ possum⁹. Un̄ vim vocabuli insequs Marsili⁹ hic hūc tex. interptat⁹ est. Sed ego credo Raf. hoc nõ voluisse: imo p semicupiū intellexit tinā. p balneū intellexit habēs cām seu ptes diuisas in caliditate: de quo loquit Gal'. i. x⁰ terap. ca⁰ de cura ethice p balneū. Et Aui. 2ᵃ pmi doc. 2ᵃ caplo. v. Et ideo omissa opi. Marsilij laudo: vt totus infirmus vsqꝫ ad mentū balneet mõ. s. quo infantuli in primo mēse cõiter balneant. Nā sup fundo debet esse aliqḋ molle: vt linteamē sup qḋ infirmus iaceat: cū capite tñ alto: sic vt oia mēbra pter caput in aqua submersa pmaneāt. Uel aliter in tina collocet dūmõ mēbra oia sine fatigatiõe gescant: ⁊ hec aqua debet sp vsqꝫ ad mētū attingere. ¶Sed vt plura magisqꝫ circūspect⁹ a vulgarib⁹ videaris sic balnea: ita debes oia alia mutare remedia: vtputa si p syru^m viol'. exēpli grā. tribuisti: debes postea ex resumptiuis aliquē vel aliū exhibere. ⁊ ita fiendū est de aquis cõfectionibus ⁊ epithimatib⁹ vnctiõib⁹ ⁊ odoramētis tuo infirmo semp dicēdo rē nouā esse facere maioris. s. efficacie in infinitū q̄ꝫ pma. ¶Est igit infirmi tā epar q̄ꝫ cor epithimandū. Pro corde igit facias sic. ℞. aq̄ viol'. aq̄ nenufa. an̄. ℥. iiij. aceti. ℥. ß. ro. ru. sādal'. oim coral. vtriusqꝫ an̄. ʒ. j. ß. spodij. ʒ. j. caphore. ℈. j. ossis de corde cerui croci an̄. ℈. ß. fiat epithima qḋ cordi inter frigidū ⁊ tepidū apponat an̄ cenam. s. ⁊ ante prādiū hora q̄ a cibo senserit stōm alleuiatū. ¶Et p epate ꝯsili hora fac tale epithima. ℞. aq̄rū ro. end. lactuce an̄. ℥. iiij. aceti. ℥. j. sandalo. oim an̄. ʒ. ij. spodij. ʒ. ß. caphore. ℈. ß. misce ⁊ fiat epithima. Uel loco ei⁹ pone sup epar frustū cucurbite: q̇ supra positū multum refrigerat epar. ¶Debet ⁊ infirm⁹ tuus sepe tale odoramētū odorare. ℞. aq̄ floꝝ nenuf. ℥. iiij. aq̄ vio. ℥. ij. aceti parū sandalo. muscatellinoꝝ. ʒ. ij. sandal' al. ⁊ ru. an̄. ʒ. j. caphore gra. iiij. misce: ⁊ in ampulla ponat quā sepe odoret: ⁊ si loco aceti addideris. ℥. j. ß. optimi vini poterit petias imergere ⁊ testiculis applicare: q̇ multū cõuenit in isto casu. ¶Itē aliter poteris odoramētū ꝓficere. ℞. sandalo. oim an̄. ʒ. iij. florū nenuf. ro. ru. vio. an̄. ʒ. ß. caphore gra. iij. fiat puluis: qui in petia rara vel sindone de grana ligef: ⁊ in aq̄ ros. vel vio. aut floꝝ nenufa. imergat: q̄ postea odoret psepe. ¶Uel facias sic. ℞. olei de nenuf. ℥. j. ß. olei de cucur. olei vio. an̄. ℥. ß. sandal'. oim an̄. ʒ. j. camphore gra. iiij. misce: ⁊ ponātur in ampulla quā sepe odoret. Et hec odoramēta maxie ꝯueniūt p horā anteqꝫ infirmus ire dormitū m affectet. ¶Aui. q̄ꝫ ⁊ Raf. imergere docet camisias in aq̄ ros. cū sandal'. ⁊ cāphora mixta: ⁊ iubet vt infirm⁹ eas sic madefactas induat: qḋ virtute ꝯstāte ⁊ flāma magna existēte facere poteris: ⁊ maxie ne aliqḋ de ꝯtingētibus omittere videaris. ¶Gal'. in li. de tabe. penul'. caplo docet succū facere ex endi. portula. ac sempuiua ⁊ lactuca: in quo parū farine ponat subtilis: ⁊ in ipo duplicate imergant petie: q̄ ita actualr̄ frigide sup hypocūdria ponant: ⁊ cū tepescere incipiūt amoueātur: sic indesinēter faciēdo donec infirmus vsqꝫ ad interiora senserit frigiditatem penetrare: qḋ forti existēte virtute facere poteris. Sed ne decipiaris anteqꝫ frigida audeas approximare libra virtutē. Et hec sūt q̄ in cura simplicis ethice fienda videtur.

¶De signis ⁊ causis in cura ethice senectutis. Ca. iij

Et oia sub hoc vocabulo ethica cõprehēsa euacuentur: qḋ de ethica febrili ⁊ de ethica senectutis dr̄ equiuoce: de ethica senectutis restabat facere mētionē: q̄uis nõ legitime. Cū hui⁹ summarij solū sit de fe. ptractare. ¶Est igit vt supra tractabat vel dicebat senectut' ethica ꝯsumptio totius fine caloris nālis sup incēsiõe a quadā mēbroꝝ pternāli dispõne ꝯueniēs: p quā vt in decrepita etate terrestreitas accidit humido radicali. ¶Pro q̄ nota q talis pternālis dispõ põt tā a calore q̄ꝫ a frigido ꝓuenire. A calido qdē resoluēte ⁊ liq̄faciēte corpis nostri humiditates nāles: ad quarū liq̄factionē ⁊ resolutionē sequitur toti⁹ corpis siccitas ac innate caliditatis debilitas. Unde talia corpa sunt frigida ⁊ sicca ⁊ dispõem acquirūt: q̄ ethica senij appellat: ⁊ sic tale corpus p accidēs infrigidatur a calido. ⁊ hoc in se. adurētib⁹ sepe ꝯtingit. Uel ab aeris caliditate incēsiua: ⁊ in lõbardia vidi multos adhuc non sunt anni. xx. tanta enim in fine Junij ⁊ in pn⁰. Julij faciebat calitas q laborātes in cāpis plimi moriebant: ⁊ plimi hoies robusti fuerūt resoluti q in ethicā senij inciderūt: ⁊ sic ꝯsumpti paucos infra annos mortui fūt. ¶A frigido inqꝫ ethica ꝓuenit senectutis potēte calorē naturalem debilitare: ⁊ humiditates nāles cōgelare ac terrestrificare: ꝓpter qḋ huic corpi dn̄ans accidit frigiditas ⁊ siccitas: ⁊ p ꝯn̄s ethica senij: ⁊ hoc sepe: vt inqt Aui. ex potu aq̄ fride accidit in nõ sua hora vt i febrib⁹: vbi grā. vt quis aquā fri. hora nõ debita potat in nimia q̄ntitate: vel cum ꝓpter exercitiuꝫ vel pp aliā cām qs habeat poros aptos: deinde potat aquā. In istis. n. casib⁹ aq̄ potate friditas ad pcordia vsqꝫ ꝓueniēs cordis ⁊ alioꝝ mēbroꝝ calorem sua extinguit ꝯtrarietate: ⁊ cõgelando hūidū terrestrificat: ⁊ isto mõ ethicā inducit senectutis. Et ego quēdā vidi iuuenē annoꝝ. xv. vel circa: q post forte exercitiū aquā fridissimā in magna hausit q̄ntitate: cui⁹ frigiditas ad viscera penetrās calorē extinxit naturalē humidūqꝫ cõgelauit: ⁊ sic in hanc cecidit ethicā senectutis. ⁊ hic cū maxia remāsit stomaci debilitate: ⁊ tā in estate q̄ꝫ in hyeme ad tactuꝫ frigidissimū sp inueni. Ad tantā finalr̄ marasmatiõeꝫ ꝓuenit: q oia ossa poterāt nūerari: ⁊ ãno 3⁰ mortu⁹ ē. ¶Põt ⁊ h

Aut egritudo pueire pp rex nimiũ infridãtiũ emploñem extrisecã vl' ex aq̃ fride balneo: vt i pcedenti cap. dicebat̃ q̃s iterdũ i ethicã cadit senectutis. Pñt et vapores fridi ad cor vsq̃z attigẽtes ei⁹ cõplonẽ ifridare ad quã ifridatio nẽ sepe dicta accidit dispõ q̃ ẽ ethica senectutis. ¶ Sz nota q̃ z si raro accidit q̃ tal' dispõ cũ q̃litatũ actiuar eq̃lita te posset puenire: vt ingt Aui. Imagiet̃ g̃ exẽpli cã q̃ p li. xij. hũidi radicat̃. vj. li. caloris nãlis sufficiãt: z q̃ ab ali qua cã. vj. resoluant̃ lib. hũiditatis: z. iij. caloris nãlis. Et pz q̃ tũc tal' erit dispõ ethica senectutis: qz erit ɔsũptio toti⁹ zc. z tñ ibi erit eq̃litas q̃litatũ zc. actiuar qz debita ppor tionabilitas cali ad hũidũ: vt suppono. vñ z si iste q̃ ad ã nos i iuuẽili existit etate i decrepita q̃ ad dispõnẽ existit. quare zc. Uex i hyeme ppt̃ fimboleitatẽ ceteris pib⁹ faci li⁹ senes icurrũt: deide iuuenes z vltimo pueri: q̃zuis nõ nulli cauillãdo dicãt pueros iuuẽib⁹ talẽ dispõnẽ facili⁹ icurrere pp̃ter. s. humidũ pueri magl' aereũ: z p̃ñs ma gis resolubile. Sz p nũc de hac nõ curo difficultate.

¶ His itaq̃z visis ethice senectutis signa sũt cum aliquẽ vi deris p̃ter sue etatis nãlez cursũ fm oĩa mẽbra marasma tum seu exiccatũ: sic breuit̃: qz faciẽ hẽat tornatilẽ: oculos ɔcauos: nares acutas: z tipora plana: z ad tactũ vtplimũ qz stat vt dcm̃ ẽ eũ in caliditate fore tpatũ pulsus erit par uus z debil' ppt̃ vtutis debilitatẽ: dur⁹ ppt̃ instri duritiẽ: tardus z rar⁹ ppt̃ caloris diminutionẽ: qz multa nõ indi get euẽtatiõe: q̃re oz vt sibi p frequẽtias succurrat̃. Urina vtplimũ est alba z subtilis: ppt̃ friditatez. s. z siccitatẽ. Et dixi vtplimũ qz stat eã fore grossã si mã f'latica secũ expel lat̃: vt in senib⁹ sepe ɔtigit. ¶ Q uãtũ ad signa pnostica: vt ingt Aui. pma q̃rti. z Gal'. 7. terapẽtice. ca. 6. i lib. de ta. be. ca. vltio. Si ẽ ɔfirmata nõ est ingeniũ: sic nec morti est ingeniũ: q̃d est qz cũ i tali infirmo humidũ terrestrificatũ existat nãlis calor diminut⁹ senis seu decrepiti hz dispõez q̃ est dispõ ad mortẽ ppinq̃. Si q̃s g̃ posset senilẽ dispõnẽ ad iuuenilẽ reducere: posset z hãc curare egritudinẽ. Sz cũ p̃m̃ sit nãlit̃ impossibile: ita erit z scdm. Et idõ cũ morti nãlit̃ ingeniũ sit ipole dicebat Aui. ẽ ei⁹ ingeniũ: si ẽ mor ti ingeniũ. iuenit̃. s. q̃n sancti mortuos resuscitãt. Posses z ɔsilit̃ inuenire igeniũ: si ɔstellatiões herbas z alia hõ: vt medea cognoscere scires. s. q̃n Jasonẽ de seruo ipso iu gulato z sanguie extracto senili ppt̃ intromissionẽ succor z decoctiõis illar herbar: q̃s describit ad adolescẽtie etatẽ deduxerit: q̃d si verũ sit: de⁹ nouit. Et si in h̃ expiri volue ris: Ouidiũ lege: sitr z receptã quã tu iuenis in. 7. meta morpho. circa pn̄m. illã ptẽ memorie mãdes. tñ h̃ nõ plus repugnat: q̃z Alb. magn⁹ fecerat caput ex succis herbarũ ex tali cõstellatiõe: q̃d velut hõ loq̃bat̃: vt isti frẽs pdicato rũ asserũt: sed quãtũ ad h̃ nãlit̃ sit pole ɔsidera: sed o bo ne de⁹ q̃z poteris istos ribaldos frẽs infatuire.

¶ Sz omissis istis fratrib⁹ garrulãtib⁹ ad curã ẽ de cetero trãseũdũ: in q̃ ppolui satis breuit' z succinct' ptrãsire. Nã semp vel vtplimũ cũ hac egritudine cõplicat̃ alia egritu do stomachi cordis vel alteri⁹ mẽbri q̃ velut h̃ curã ad se vocat: q̃ est i ppriis caplis ɔgrẽda. ¶ Preterea si ɔfirma ta fuerit: z si cura aliq̃lit̃ paleari poterit: tñ vt dcm̃ ẽ nũq̃z recipiet. si võ nõ fuerit ɔfirmata ex paucis h̃ infrascriptis egrũ facile ɔstine restitues sanitati. ¶ Fac igit̃ sex rerũ nõ nãliũ regimẽ ad calm̃ z humidũ declinare. Et pus recti fica aerẽ sõnũq̃z solito lõgiorẽ exhibe. Et exercitij loco fri cationib⁹ vtere: aie võ accñtiũ supfluitatẽ vita ac coitum oino nunq̃z: ac etiã infirmũ ad saturitatẽ mãducare pmit te. Sz cibũ in plures diuide ptes q̃ facilius digõnis pau car supfluitatũ z mlti existat nutrimẽti. Et si añ pscripta bñ notaueris oĩa ista leuit' facere scies. ¶ Supfluitates p̃ me digõnis si retineant̃ cũ clisteri facto ex brodijs pigui bus: vt brodio mõtonũ capitũ z silib⁹: z oleo z pauco sal' educẽde sunt: z poteris addere par cassie si libuerit. Re. duos vitellos ouor vel parũ butyri recẽtis z talia cliste ria multũ ɔueniũt. ¶ Et ex maxime ɔferẽtib⁹ sũt balnea que eẽ debẽt tã in caliitate vtuali q̃z actuali tpata exhibeã tur fm modũ z ordinẽ in ca. pcedenti descriptũ: z illa ma xime ɔueniũt: q̃rũ decoctio fit ex capitib⁹ arietũ: in q̃ po stea buliãt melilla camomil. folia lauri: lauẽdu. z similia.

¶ Ex ɔfectiõib⁹ marçapanẽ fcm̃ cũ oleo amigdal. dul. z el'ariũ restaurationũ factũ cũ pulpis carniũ dimissis illis seminib⁹ z spẽb⁹ fridis addito cinamomo cubeb. çinçib. granis paradisi. Ul' loco taliũ accipe de spẽb⁹ ɔfectionũ fridarũ: z eis vtere fm intẽtionẽ quã habueris: z he cõfe ctiones ɔueniẽtes sũt diarodon abbatis electuarij q̃ vtũ tur reges z plati diasatirion: ɔfectio de musco dulcis: dia margariton: diacameron: diãtos: diadragãtũ calm̃ diam bra el'ariũ pluris arcoticon el'ariũ ad restaurationẽ hũi ditatis Nicolai ftõaticũ calm̃ eiusdẽ z silia. Et si has ɔfecti ones ad tpamẽtũ reducere volueris: q̃ vbi excessiue calita tis videant̃ dissolue çuccarũ cũ aq̃ rosarũ vel viol' vl' mi sce cũ spẽbus ɔfectionũ supzascriptarũ de speciebus dia dragãti fridi dyapapa. z filium: vel in lib. j. çucchari dis soluti: vt supra pone solũ. ℥. s. spẽrũ vel infũdas spẽs per diẽ z noctẽ in aq̃ rosarũ vel vio. q̃s postea cũ çuccaro de cocto cõmisceas: z fac tuo mõ ɔfectionẽ. Julep quoq̃z z sy rupos facere poteris prout i ca⁹. pcedenti dcm̃ ẽ ex subli matione carnium vel herbis vl' ex alijs reb⁹ tue approp atis intentiõi. Et hec de ethica senectuti z ei⁹ cura sic bre uiter dicta sufficiãt: que huic sũmario finẽ imponũt. Pro quo Jesu Christo crucifixo infinite sint laudes Amen.

Antonij Guainerij de balneis aq̃ ciuitatis antiq̃s sime Cõmentariolus feliciter incipit. qn que continens capitula.

¶ De notificatione balneor z eor munere. Cap. j.

Uia nonnulli viri doctissimi bal neor quorundã in Italia extñtũ vtutes descripserũt propter mi rabiles ipsorum effectus adeo famosa habita sunt: vt a remotissimis etiã ptib⁹ ad ea cater ua languentium confluat. ¶ Sunt item alia de quibus: tum propter guerras: tum ppetr euenietes tam frequen ter pestes apud modernos nulla scriptura repit̃. Et nisi supexcellentis vtutis essent de eis ampli⁹ nulla mẽtio fie ret. Hec q̃ dixi vtuosa balnea i marchiõatu mõtisferrati i nobilissimo oli aq̃ sane comitatu insimulatio vni⁹ ciuita tis q̃ ab ipsis aq̃s cal'is nomẽ retiuit sita sũt. Ea. n. Aq̃s ci uitas illi⁹ antiq̃ssimi comitat⁹ caput est: z qz aq̃ ille cal'e i nũerabilib⁹ egritudib⁹ subueniebãt aq̃ sane ãtigt⁹ noia bant̃. Et iter aq̃ sane comitat⁹ dict⁹ ẽ. Fuit h̃ q̃ dixi tã ãti q̃ ciuitas a Siluio pmo latior rege ɔdita: vt ei⁹ i ãnalib⁹ legi Aq̃. z tũc siluia dcã ẽ. Post aduẽtũ võ xp̃i bi sp fide lissimi fuere xp̃iani: sic vt heresis i eis nunq̃z repta fit. Cu ius cã beat⁹ Siluester papa epalẽ sedẽ sibi ɔdonauit: a q̃ deicepѕ siluestris dcã ẽ. Uex totiẽs h̃ misella ciuitas euer sa ẽ: vt tã siluie q̃z siluestrie noib⁹ abolitis ãtiquũ solũ A q̃s nomẽ retiuit q̃ octigẽtos iã ãnos sub ditõe supillustris alarami familie Marchionũ fuit: iterpolate tñ: vt i ipo rũ marchionũ cronicis sepe legi: sz eius vltia destructio Robti regis tpe fuit. Tũc. n. propter ptialitates depopu lata remansit: z que ibidem pulcherrima palatia fuerãt funditus euersa: solum templorum vestigijs derelictis: q̃ vere fabrice z ingentis adeo erant pulchritudinis: vt ci

z

ciuitatem illam magnificam fuisse facile iudicares. attamē vim tantā subuersio illa hr̄e nō potuit: pestes itē nec guerre: quin ad ea balnea anno singulo ob admirabiles ipsorū ṽtutes plurimi lāguētes ꝯuenirēt: ꝓpt̄ qđ teguria aliq̄ tunc circū edificata sunt: ⁊ ei⁹ causa ciuitatis illi⁹ nomē extingui nō potuit. Tandē gentibus p̄fati Roberti regis cū gentibus cuiusdā Joannis Montisferrati Marchionis viri in armis victoriosissimi sup̱ keriensi territorio in gamenarie cāpo in bello ꝯuenientib⁹ fuit Marchio ip̄e victor: vnde Roberto rege taꝫ a Janua q̄ꝫ alijs ab oris Italie pulso antiquū marchionale dn̄iuꝫ h̄ nostra Aquis ciuitas resumpsit: ⁊ ad habitandū illic iuerunt plr̄imi ita vt ꝯdolere incepit: ⁊ deo laudes in diem crescūt: ac citra annos q̈tuor tm̄ vbiqꝫ balneoꝝ illoꝝ fama excreuit: q̄ tot annis ꝓpter assignatas cās suffocata remanserat: ꝙ aliqui illustres viri magnifici q̄ꝫ nonnulli varijs opp̄ssi languoribus venuit. Inter q̄s fuit hestēsis: Marchio q̄ꝫ Mantue: quoꝝ gratia cū meo illustrissimo dn̄o domino Montisferrati Marchione p̄fate ciuitatis domino nāli illuc accesit. tūc eni plures diuersis egritudinibus infecti illic aderāt: de quoꝝ ꝯualescētia admirabanᵗ omnes: sic vt effectus illos diuinitus poti⁹ ꝓuenire q̄ꝫ nāle arbitrarentur.

¶ Quā ob cām vt ṽtutes eoꝝ potius inuestigarē pluries ex aqua fontiū balneoꝝ sublimatione facta feces ꝯspexi: quarū vt quātitatis cōparationē faciā: tres partes salis cōtinēt: nitri vnā: aluminis parū: sulfuris ṽo q̄ ad apparentiā: ip̄m eni cū sale an nitro cū q̄ simboleitatē maiorem hꝫ est ꝯmixtū. Et licꝫ apparēter de eo nihil sit tantus est ei⁹ odor vt subm minerā illā sulfureā totā iudicares. Unde eius pauca quātitas alioꝝ multam quātitatem vinceret i odore. Ciues aūt illi loquētes sensualiter nitrosam mineram istā a p̄dominio esse aiūt: ⁊ h̄ ex nitro esse arguūt qđ in fontis balnei parietib⁹ adheret. Sed mām illā ꝯspexi in q̄ salis portio notabilis erat plus tn̄ nitri ē: quia vbi cetera sint paria q̄ꝫ sal nitrū facili⁹ sublimaᵗ. Cū ergo fōs ille circū lapidibus inuoluaᵗ vapores ab aq̄s illis eleuati qui parietibus adherēt ꝓ maiori parte a nitro q̄ꝫ a sale resoluūtur. Nil itaqꝫ mirū si nitri q̄ꝫ salis quātitas sit maior sed in fecibus p sublimationeꝫ derelictis maior salis erat quātitas. At quātum ad virtutes parū de hac diuersitate curarē cū oēs nitri sp̄ēs ꝯuersi ſm magis ⁊ minus in virtute tn̄ salis satis ꝓpinquat: vt ph̄i de virtutibus nitri tractātes inquiūt. Sꝫ his balneis nō aliter q̄ꝫ tyriace magne accidit: in q̄ corruptis cōponentium formis in ea resultat cōplexio quedā p quā venenū oē necat: quod tn̄ simplex nulluꝫ p se faceret. Sic ex sale nitro alumine ⁊ q̄ in aquis istis reperiūtur: q̄dā fit cōmixtio p quā complexio vna resultat: virtute cui⁹ balnea illa sic virtuosa fiunt. Ad qđ supercelestis etiā influxus adiuuat: q̄ mediāte ex virtute miscibiliū in aq̄s illic virtus sic p̄ciosa manet: qꝛ quātūcūqꝫ salis nitri aluminis ac sulfuriˢ q̄ꝫ minere: q̄ in his balneis repiᵗ: pōdus scires: ⁊ cū quibus vis aquis ea cōmisceres in his tn̄ virtutē talē qualis ea est: q̄ dictis in balneis ṽtute supcelestiū p̄ncipaliter refluente reperiᵗ: tribuere posses: nunq̄ꝫ fons adeo intense est caliditatis vt imposita depilāda gallina veluti sunt pulli: sues: ⁊ talia stati depilātur: nec q̄s sine nocumento caliditatē illam pati posset. Balnea ṽo polita satis: ⁊ sub diuo posita ibi ꝓpe fonteꝫ situata sunt: q̄bus p canale q̄ddā fontis aq̄ cū libet defluit ⁊ talē in eis tēperiē recipit: vt q̄s in ea trahere morā deinceps sine lesiōe possit. sunt ⁊ ibi ꝓpe alia coopta balnea q̄ ab eodē fonte aquā recipiūt polita valde: in q̄bus honeste magis taꝫ viri q̄ꝫ mulieres se balneāt: iux̄ q̄ sudatoria seu stuffa ē ppolita sati: ⁊ ad hāc nō est vulgariū lib adit⁹. Clara ē balneoꝝ aq̄: ⁊ adeo pura vt denari⁹ in fūdo ꝓiect⁹ videri q̄at. Sed de mēse Maij ei⁹ color ad aliq̄lē viriditatē mutaᵗ: qđ est qꝛ tunc de minera plus cū aq̄s illis cōmiscetur: ꝓpt̄ qđ grossioris ac maioris fiūt pōderis. Nā q̄libet mineralˢ virt⁹ a sole ab alijsqꝫ stellˢ ṽtutē recipit: q̄ illo mēse q̄ꝫ alijs in nr̄oꝝ balneoꝝ minera multo fortior reperiᵗ: nec ē de h̄ mirādū. Nā vt inq̄t Januēn. Simon auctoritate Plynij: in Macedonia ē lac⁹ q̄dā in q̄ circa canis ortū nouēnis dieb⁹ fit nitrū: totidēqꝫ cessat ac rursus inatat: et deinde cessat. Et hec ē nā solis q̄ tunc nitrū gignit: vt inq̄t talis ꝗ vtrt⁹ vt expiētia docet in balneis nr̄is de mēse maij q̄ꝫ alijs in mēsib⁹ est fortior. Nimirū ꝗ si eo t̄pe p̄dicta balnea in colorē viridē cōmutanᵗ: qꝛ tūc influxū talē recipiunt: vt plus de minera q̄ꝫ alijs in mēsibus cū aq̄ misceaᵗ: qꝛ potētiora tūc fiūt: vt ciues inq̄unt: aq̄ illa gustui est grata satis: de q̄ ciues illi fercula multa ꝯficiunt: panem q̄ꝫ ⁊ plr̄imi lāguētes ex ea bibūt: qꝛ sitim extinguit ⁊ ventrē laxat: vt ex eis mihi q̄dā retulerūt. Et in h̄ balneoꝝ nr̄oꝝ q̄ ad itra ciuitatē scita sunt notificatio finem recipit.

¶ De balneorum extrinsecoꝝ notificatione atqꝫ q̄lis sit tā extrinsecorū q̄ꝫ intrinsecorum minera: quibus quoqꝫ in generali egritudinibus conueniant. Cap. ij.

Fluminis q̄dā burinda noīe ab Aq̄s ciuitate p passus fere quingētos ip̄resentiarū distat: super cuius vlterioris ripa est pratum quoddam quod olim vt antiqui quidam referūt ad intra menia ciuitatis fuerat: ⁊ tāte tūc erat amplitudīs. illa mire pulchritudis erāt balnea: ⁊ de p̄nti quoqꝫ sūt: ⁊ propter ihitatōeꝫ sup̱ ea tm̄ terra creuit vt de eis vestigiuꝫ nullū ap̱peat: ibi sūt fōtes aliquot calissimi nō artificio: sꝫ sua spōte facti: quorū minera vt diligēter exaiaui a balneis ciuitatis parum differt: plus tn̄ alumīs tenēt: in quoꝝ ceno sal ⁊ alumē visibilˢ app̱ꝫ. de q̄b⁹ ip̄e collegi: gustaui quoqꝫ: id āt cenū tactui ē adeo suaue vt setā tāgere iudicares: i q̄ ṽt⁹ aquarū fōtiū viget: aut multū. ex aq̄s aūt illis nō minus q̄ꝫ ex illis q̄ in ciuitate scaturiūt posset pāis ꝯfici: ⁊ alia itē fercľa. Est. n. clara limpida valde: q̄ vt balneātiū expiētia docet eiusdē est fere ṽtutis cū ea. ratiōe tn̄ alumis plus stipticat. Ac ex oīb⁹ his tam hoꝝ fōtiū q̄ꝫ balneoꝝ ciuitatis facilˢ ē ꝓp̄etates īuestigare. nā tā ratione salˢ q̄ꝫ nitri q̄ꝫ aluminis calefaciūt ⁊ exiccāt: ⁊ eoꝝ stipticitate plr̄m mēbra ꝯfortāt. Pꝫ itaqꝫ ꝙ in egritudinib⁹ in q̄b⁹ calefactio: exiccatio ⁊ stipticatio fuerit necc̄ia plr̄m valent. ¶ Sꝫ ph̄antiuꝫ pace de his balneis miraculū q̄ddam mihi a fidedignis enarratum describam: nec ea q̄ vltra buridam sunt p̱polita plr̄m erāt ⁊ lāguentib⁹ cōmoda: ad q̄ liber erat aditus nemini q̄cumqꝫ esset īfectus egritudie ꝓhibit⁹. Ciues āt ne leprosi ⁊ silˢibus polluti maculis sua intrarent balnea ꝓhibebāt. Q̄ď Jhs crucifixus pati nō volēs quā tūc hēbāt ṽtutem oēm subtraxit calitatem ibi solam dereliquēs: ⁊ extrinsecorū ṽtus adaucta est. vn̄ q̄ se in ciuitate balnea bāt nocumentū poti⁹ q̄ꝫ iuuamētum facientes q̄rebātur. Sūt ciues ⁊ nō ab re huius cām ignorātes grādi admiratione commoti. Tādem quem tūc amicum dei habebant ep̄m ꝯsuluerūt. Is vt gl̄ioso Jesu placuit ꝓhibitionē ingressus leprosoꝝ ad balnea dep̱ditionis taꝫ mirifice virtutis fuisse cām arbitrat⁹ totū populū secū in ꝓcessione p̱duxit: dehinc ṽo deū deuote dep̄catus est vt eoꝝ balneis restituere p̄stinā ṽtutē digrareᵗ: ꝓmittens eoꝝ ingressū deinceps vetituꝝ nemini. Fuit ei⁹ oīo exaudita: ⁊ quam habebāt virtutē in hodiernū vsqꝫ diē tenēt. h̄ eni ciuitati diuinit⁹ ꝯcessuꝫ est: ne. s. nomē eius extingueretᵗ. nisi eni balnea ista tā ṽtuosa forēt abolita iā eēt: nec in ea ampli⁹ vt vulgariū ṽbo vtar: gall⁹ vľ gallina cātaret. Nō ꝗ ab re princeps ph̄oꝝ Aristo. balnea nālia sacerrima noiauit. ꝓpter enim mirabiles talium virtutes esse vidētur sacra.

¶ Nec mirū si his in nr̄is balneis miraculū istud apparuit. nam in balneis apponi in territorio paduano: vt inquit Cassiodor⁹ vir noiatissim⁹: duo erāt balnea ꝓ viris vnū. aliud ꝓ mulierib⁹ deputatū. Et si mulier aliq̄ in balneū viroꝝ intrasset sufferre ea haud q̄ꝫq̄ꝫ poterat: imo velut a bulīēte oleo cōburebaᵗ. h̄ eni fecit. de⁹ gl̄iosus vt vellet nos scire indignū esse mulierē cuꝫ viro se simul eodē balneo balneare. Narrat itē ꝙ si raptū furto aial ibi vt sit

depilādum portaref potius caro fuisset ab ossibus sepata
ꝙ̄ pilus minimus euelli potuisset. Patet igif qualiter i
quibusdam alijs balneis nālibus miracula nō minus ꝙ̄
in nr̄is apparuerint. habetis itaqꝫ que ⁊ qualis sit balne
orum nostrorum minera: quibus quoqꝫ in generali egri
tudinibus conueniunt.

¶ Que sunt balneoꝝ ꝑscriptorum ꝓprietates: ac quibus
particularibus egritudinibus cōueniunt. Cap. iij.

Vt balneoꝝ istoꝝ ꝓprietates vobis facilius note fi-
ant: qbusqꝫ ꝑticularibꝰ egritudinibus ꝯueniāt: q̄s
vidi effectus referā. ¶ Illustrē Mantuanū Mar
chionē menses septem podagricꝰ dolor sine interpolatio
ne molestauerat ⁊ adeo crudeliter vt coacti medici non
solū domesticis stupefactiuis vsi sunt: sed interdū opij. ℥.
ij. cum camomillino oleo ꝯcutiētes pedē nō solū semel: sꝫ
pluries embrocauerūt. remittebaf dolor: sed in totum po
tuit amoueri nunꝙ̄. Miror cur ex embrocatiōe illa tam
ꝯtinua pes vitam non ꝑdiderit. Prefatus dn̄s terna vice
balneatus dolorem ex toto ꝑdidit: vt tamē membrū vlte-
rius ꝯfortaret: ⁊ oēm malā qualitatē si qua derelicta fuis-
set amoueret pluribꝰ se item vicibus infrascriptū obser
uans ordinē balneauit. Mā sero tibias in ceno extrinseci
balnei ꝑ mediā amplꝰ hore partē ad genu vsqꝫ tenebat.
Mane vero balnea ciuitatis itrabat. Isto itaqꝫ obserua
to regimīe ifra dies. xx. dolor eū ex toto dereliqt: ⁊ isto tpe
fuit vltra solitū ipiguatꝰ. ¶ Hestēsis marchio podagrico
dolore sepe detētꝰ ex balneis ipsis ꝓficuū grāde suscepit.
¶ Quidā caxalēsis ex dolore genu iā āniis aliquot transa
ctis sine baclo ire haud ꝙ̄ꝙ̄ poterat: magna itē cū pēa: i
ciuitatis balneo māe itrās cū sero tibias i extrīseco ceno
tenēs i die. 10ª. baculum deseruit: ⁊ dehic siñ pēa q̄ voluit
ꝓ libito iuit. ¶ Parmēsis qdā ꝓpter casū eq sup pedē iā
elapso vno āno claudicabat pedē illū idignatū habebat:
nec magno siñ dolore icedere poterat. Et tā i ceno ꝙ̄ bal
neo pluries itrās fuit sanitati restitutꝰ ⁊c̄. ¶ Ibi q̄qꝫ qdā
cōciuis meꝰ aderat q ꝓpt quandā cronicā egritudinē iaꝫ
decē ānis tibiaꝝ dolorē poterat ꝑire: q̄ ꝑsepe etiā tumesce
bāt. cū tā i ceno ꝙ̄ balneo iscriptū ordinē ꝑ. xij. solū dies
obſuās papiā lib accessit. ¶ Armigeꝝ itē q ꝓpt varias ꝑ-
cussiones manus flectere neqbat pꝰ tertiam balneatonē
liberum motum manibus pro libito dabat. ¶ Erat ⁊ aliꝰ
qui sub castro q̄dā velut stephanus lapidatꝰ tā brachiū
ꝙ̄ manum paraliticum hēbat his consilio meo vsus nu-
cham embrocauit: ⁊ in 8º. diebus liber factus est. Est. n.
in vno balneorum angulo in suprascriptū lapideū qddā
ꝗ vbi ēbrocari opꝰ ē aq̄ fōtis ipellif: q̄ postea ab eo gutta
tiꝫ descēdit: ⁊ sic qdlibꝫ mēbruꝫ facile ēbrocari pōt. ¶ Al-
ter ātiquū tīnitū auriū patiēs super caput ēbrocā recepit
in totū ille tinitꝰ recessit. ¶ Erat alter ꝓpter ātiquū catar
ri descēsum asmaticꝰ: ⁊ adeo i ahelitu difficultatus vt vix
ire posset: is iterdū balneū igressus ē: ⁊ aliqñ ceruicē ē-
brocauit: qñqꝫ vō sūmo mane aq̄ fōtis pintā vnā: ⁊ vltra
bibebat: sꝫ māe illo balneū nō intrabat: q i. xv. dierū spa-
cio anhelitū cū dei auxilio recupauit: ⁊ curatꝰ est. ¶ Cal-
culosus alter de aq̄ illa copiose bibēs arenularū copiā ad
ex̄ mādauit. ¶ Quidā colicꝰ ex aq̄ fōtis clisteria cū oleo
⁊ bn̄dicta aliq̄t vicibus recepit: q̄ mucose materie quāti-
tatē magnā eduxerūt: ⁊ statiꝫ bonꝰ colicꝰ liberatꝰ ē. ¶ Ali
us defectu lapidis mingere nō valēs ad tertiū vsqꝫ celuꝫ
lamētabiles voces mittebat q de aq̄ illa copiose bibēs die
eadē lapidē ad ex̄ ꝑ frusta mādauit. ¶ Aliꝰ a vulgaribus
leprosus reputatꝰ ꝑ dies. xx. se quaqꝫ die balneauit ⁊ mun
dus factꝰ est. ¶ Quidā dn̄s Jacobus de insula vir boria-
ne cardinal' ⁊c̄. fere oibus i mēbris ab artetico tenebatur
cuiꝰ cā sue ꝑsone ipotēs nec eqtare nec suis pedibꝰ ambu
lare poterat: q de nr̄oꝝ balneoꝝ vtutibꝰ audiēs: illuc sup
leticā deportari se fecit: ⁊ ordinate se balneās paucos ifra
dies sanitati restitutꝰ Januā galiardit accessit. ¶ Ego aūt
dum in Heriēsi studio legerē ad hec balnea nobilē quan
dā mulierē mādaui: q̄ antiquū vulue casuꝫ adeo pericu-
losuꝫ interdū patiebaf vt suffocari ꝑsepe crederet: hec se-
mel in die ceruicē embrocabat. vice vō alia se balneās li-
bera domū redijt. ¶ Cuidam vō asclitice vt ea se solū bal
nearet iniūxi. Sed ciuis quidā q balneoꝝ illoꝝ experiē-
tia didicerat: vt māe pītaꝫ vnā illius aque bibet consuluit
⁊ die alia in vesperis solum balneuꝫ intraret hec sanitati
recuꝑande cupida tres interduꝫ aque pintas mane vno
bibebat: ⁊ per dies. xl. hoc continuās. s. se interdum bal-
neādo: interdū vō aquā bibēdo libã fcā ē. ¶ Alia: vt vul-
gariū mulierū vbo vtar: ꝓpt ātiquū mēstruoꝝ alborum
fluxū nūquā ꝯceꝑat: ⁊ erat iterdū mā illa adeo fetens vt
ipamet odio seipaꝫ hrēt: purgata ad balnea h iuit: q̄ non
iussu meo: sꝫ spōte sua ꝑsepe de fōtis aq̄ bibebat: ⁊ ill' alb
menstruis expurgatis cum domi fuit pregnās facta puel
lum enixa est. ¶ De his nostris balneis mirāda recēsere
possem: q̄rū partē ipse vidi: ⁊ partē a fidedignis accepi: q̄
si oīa describere vellē: tedio nimiū legētes afficerē. Qui
h tēpore vbis omissis ad actū practicum imediate deue-
nire cupiūt. Sed illoꝝ aque vsuū balneoꝝ ꝯsiderata mi-
nera: his q̄ꝫ quos vidi effectibus euidenter cōcludi pōt
ea frīdis egritudinibꝰ ꝯualere ꝙ̄ maxime: vt ē antiquus
dolor capitis palesis spasmus timor tortura oris litargia
obliuio congelatio abundantia frīdi catarri ⁊ vbe valēt
oibꝰ neruorū frigidis egritudibꝰ. valēt item lachrimarū
exuberātie descēsui aq̄ cū pmo catarrate sibilo auriū opi
lationibꝰ a frigida humiditate ꝓueniētibꝰ. valēt item de-
fectui odoratus mollificationi lingue defectui gustus stu-
pori ac ipoꝝ congelationi mollificaciōi gigiuarū fluxui
humiditatū ab ore tussi asmati: ⁊ frīdis egritudinibus sto
machi yctericie nigre caçesie hidropisi. valent yliacis ac
colicis vmes necāt mr̄icū hūiditates desiccāt. Seraticos
vō podagricos ⁊ ciragricos curāt. Et alif oibus iūctura
rū egritudinibꝰ q̄ sūt ab hūoribꝰ frigidis subueniūt: scabi
osos liberant ⁊ leprosis ꝯferunt: ac oibus cutis infectio-
nibus valent. Hec sunt quibus particularibus egritudi-
nibus hec nostra sacerrima balnea ꝯueniunt.

¶ Qualiter tam balneis ꝙ̄ ceno ꝙ̄ stuffa vti debeamus: ⁊
de modo fontis aquam bibendi. Cap. iiij.

Superest balneoꝝ nr̄oꝝ ꝯueniētem vsum describe
re: q egritudinibus diuersitate variaf. ¶ Circa h
igif sunt ifrascripti camones obseruādi: ⁊ p̄ nisi fa-
ctis vlibꝰ euacuationibꝰ in eis intrare nemo audeat. mās
eni ꝑ corpꝰ fluere faciūt: cuiꝰ cā accūtia ꝑiculosa facile in
repletū corpus induceref: vt ē vertigo: scothomia: epile-
psia: apoplexia: paralesis: spasmus: ⁊ talia ⁊ oibus parti
cularibus mēbris ad q̄ materie ille raptū habēt: nocumē
ta grādia inducere ꝙ̄ possēt. vñ ille dilectissimꝰ ꝑceptor
meꝰ magister Philippꝰ Mediolanēsis ducal' phicus re-
tulit mihi: cū ad h balnea sancti Philippi cū vno semel
adesset: vir qdā valde repletū caput hn̄s alia sine ꝓuisiōe
sup ceruicē embrocationē recepit ad cuius oculos: tūc tā
ta mā defluxit ꝗ eos ꝑdidit. Summo ḡ opere cauenduꝫ
est ne sine ꝓuisione balnea quisꝙ̄ intret. ¶ Et vice prima
nō ibidē diu morā faciat: deide vō qnqꝫ ad minꝰ horis a
prādio distātibus se ꝙ̄ balneet. Sane vbi ex his fuerit q
resoluūtur facile ꝑ duas horas: vel circa sero vel ante in-
gressum balnei vitellos duos ouoꝝ recētiū assumat: cōfe
ctionē aliquā restauratiuā vel aliqd tale: eiꝰ semꝑ in bal
neo tāta sit mora quātū eū ibi stare delectat: vel donec di-
gitoꝝ pulpe i rugi ꝯcte fuerīt: ceteris tñ paribꝰ lōgiꝰ māe
ꝙ̄ sero balneis imorādū erit. ¶ Cūqꝫ ab eis egredif lectū
intret: ⁊ ne a frigido tangaf aere se pānis coopiat: dehic i
lecto sudorē toleret: ⁊ cū minuere tñ ꝑcepit: abstergaf: se
postea induat: ⁊ ꝑ aerē aliquātulū distātē a balneo ꝑ mo-
rulā ambulet: successiue vō cibū boni chimi aut nutrimē
ti ⁊ facil' digōnis recipiat ab immoderato tñ cibi ⁊ potus
vsu: ⁊ ab alijs hꝫ se custodiat: ⁊ a coitu ꝙ̄ maxie. ¶ Et qr
fm diuersitatē egritudinū diuersimode alijs balneis vti-

mur: q̄ vbi gr̄a egritudinē neruorꝝ patiunt̄: nō mō corpus totū balneari nec̄e ē: sꝫ p̄sepe loca vbi nerui sensum ꝛ motū mēbris lesis dātes oriunt̄: embrocāt̄ scḋo interdū nucha aliqñ dorsi spōdiles: ꝛ q̄nq; mēbra cetera ſm exigentiā embrocant̄. regularit̄ vō est sup membrū illud embrocatio fienda: a q̄ nerui q̄ mēbro leso deseruiunt oriuntur. ¶ Nōnulli q̄ꝫ in coopto balneo se libēti⁹ balneāt: qḋ non laudo. nā vapores ab eo eleuati: male tū spirāt: ꝛ in se reflexos balneantis caput plimuꝫ replēt: ꝑpt̄ qḋ nōnunq̄ꝫ accidētia pessima ꝯsequūtur velut vtigo: scothomia: paralesis ꝛc̄. Sꝫ si pluuie vl' aliqḋ tale interdū balneāti fuerint ipedimēto: cooptū tūc balneū itrare poterit. ¶ At hi q̄ tibiarū dolore vexātur seu inflatas habuerit in extrinseco fontiū ceno eas tenere putile erit. Id eni dolorē tollit tumorē remouet ꝛ ꝛ stipticitate sua eas valde ꝯfortat: sic vt deinceps hūores descēdere nequeāt: de q̄ ip̄e mirabiles vidi effect⁹: q̄ si ad vl'es corpis humiditates desiccādas totū balneare necessariū fit mane ciuitatis balneuꝫ itret: sero vō cenū. p̄limi q̄ꝫ tibias suas sup vno pforato lapide q̄ sup q̄dā fōtis balneo sit⁹ ē stuphāt. Sꝫ eas in extrinseco ceno tenere vtili⁹ ē. Accidit itē sepe vt marasmati seu resolutioni parati tibiaꝝ inflatiōe seu dolore molestenf. Tale itaq̄ꝫ cenū intrare q̄ꝫ balneū p̄stat. Stuphare q̄ꝫ se volētes caute id faciāt. Nā aer stuphe vaporib⁹ aq̄ fontis replet⁹ ē: q̄re ad itra corp⁹ maxie penetrat ꝛ humores subtiliās multo forti⁹ q̄ꝫ balneū sudare facit. Et iō in p̄ncipio vitanda ē: q̄z in repleto corpe mās magis q̄ꝫ balneū fluere facit ꝛ ipetuosi⁹ qdē ita q̄ maloꝝ accn̄tiū cā esse pōt. Sꝫ circa finē ea putilior erit. Nā si q̄ mäe grosse i corpe derelicte fuerint facili⁹ p stuphā q̄ꝫ p balneū subtiliant̄ ꝛ i sudore ꝯuerse etiā facili⁹ euaporāt. ¶ Rursus h̄ balneoruꝫ nr̄oꝝ aq̄ est ad bibēdū vtil'. Nā vt. s̄. tetigi qdaꝫ in balneo ex̄ntes de ea bibunt: q̄z sitim extinguit ꝛ vētrē laxat. Sed asmatici hydropici calculosi iliaci colici: sciatici ꝛ cōsiles de ea ſm dispōnē vnā duas aut p̄les illi⁹ aq̄ pintas vtilit̄ interdū bibūt. Ei⁹ mēsurā in iudicio astātis medici derelinq̄: sed q̄ aquā illā mane biberit ad sero vsq̄ꝫ balneum nō intret: ne assumpta aqua q̄ a circūferentia ad cētrū trahit opatione impediat. Et sic habes tam balneandi q̄ꝫ in ceno standi stuphādiq̄ꝫ aquā q̄ꝫ bibendi modum.

¶ De mō succurrēdi accn̄tib⁹ q̄ ex his balneis accidēt: q̄ñ p̄fectiora sunt: ꝛ quātū sit ibi tp̄s imorādū. Cap. v.

Diuersa accn̄tia balneātibus nōnunq̄ꝫ accidūt: vt est tā ad oculos q̄ꝫ ad nares: aures: palatū: q̄ꝫ alias ad partes capitis materiei deflux⁹: Et iterum balnea illa epar calidum supincedunt: renes itē: sitim aliqñ inducūt: ꝛ corpus nōnunq̄ꝫ stipticāt. His oibus q̄uō succurrēdū sit in p̄nti exēplo p ordinē describet̄: ꝛ q̄ñ item p̄fectiora sunt: ꝛ tandē quātū sit ibi tp̄s imorandū. ¶ Qui g̃ cerebrū p̄limas humiditates h̄ns exiccare cupit sup ceruicem embrocam vt recipiat necesse est. Ne itaq̄ꝫ ad oculos siue ad alia capitis membra mā defluat: q̄ plerunq; ē visus depditionis causa ꝛ aliarū egritudinū pessimaruꝫ anteq̄ꝫ ceruix embrocetur timpora atq̄ꝫ frōs ex oleo mirtino cum masticino mixta erūt pungenda. ¶ Vel facias sic. ℞. olei mirti. olei masti. an̄. ℥. j. pulueris mirtillorum cipres. bistor. masti. terre sigil. an̄. ℈. ij. cere parū: ꝛ fiat vnguētū q̄ timpora atq̄; frons pungat̄. ¶ Qui aūt epar calidū nimis h̄nt eū an̄ ingressū balnei ex cerote sādalino pungāt. Vel facias sic. ℞. vnguenti al. gal'. ℥. ij. cāfore: ꝛ si vbi magna affuerit flāma. ℈. ij. sanda. ru. spodij ro. an̄. ℥. ß. incorporent̄ simul: paꝝ aceti cōmiscēdo: ꝛ ē p̄i vnctio sit. ¶ Iste partē inunctiōes renib⁹ calidis ꝯuenirēt ad q̄s semp aduertēdū est. Vidi eni aliq̄s q̄ nullā aliā renib⁹ p̄ unctionē faciētes i.. tm̄ pcalefacti sunt: vt ex vrine adustiōe ardorē incurrere.. dehinc excoriationē: successiue vlc'e: et mortē finalit̄. Ad.. igit̄ semp mēte habeas. Sirupi item aceto. ℥. ij. vel de.. ribes de succo acetose de acetositate citri: de limonib⁹: de agresta vel ꝯsiles cū. ℥. iij. aq̄ endi. ex bibere i aurore multū ꝓfert: ꝛ isto mō dū existūt i balneo ex potatione aq̄ fontis p̄limū securat q̄ꝫ nisi epar ꝛ renes calidos h̄ntib⁹ oib⁹ laudo. Vel ex cū zuccaro cādo pomis granatis amarenate vel aliq̄ h̄ꝫ ꝯfectiōe seu cū aliq̄ extractis sirupis deludē siti bonū ē. Ab exitu tñ balnei nō sic imediate qcq̄ꝫ frīdi actualit̄ bibēdū erit. ¶ Corpis stipticitati cū clisterib⁹: ac cōib⁹ suppositorijs succurrēdū ē. Et talia sero vel mane an̄q̄ꝫ q̄s balneū itret fiēda sūt. At qdem clisteria ꝛ talia abhominātes p parū an̄q̄ꝫ ea balnea itrēt de aq̄ fōtis pintā dimidiā bibūt si nō plus. Illa aūt vētreꝫ laxat. Alij an̄ cenaꝫ vel cū dormitū eunt pillulas de vera simplici alefanginas vel ꝯsil'es in q̄b⁹ nullū laboriosū solutiuū ingrediat̄ assumūt: ꝛ mane an̄q̄ꝫ sit balneādi hora suā opationē pficiūt. Et hi tā sero q̄ꝫ mane balnea igredi pn̄t. Alij mānā cassiā tamaridos vel aliqḋ sile recipiunt Nā laboriosa farmaca vitāda sunt oia: sꝫ sint oēs q̄ soluti uū recipiūt p os auisati ne balneū donec solutiuū opationē suā pfecerit ingrediant̄. ¶ Eligēdū balnei tp̄s ē mensis maij. Tūc eni vt habitū ē. s̄. balnea illa sunt in suo eē pfecto. Sūt de mēse septēbris ꝯuenientia: non sic veluti in maio virtuosa. ¶ Balneandi aūt mora ſm diuersitatem egritudinū variat̄. vn̄ si q̄s humidus valde fuerit: ꝛ a tali humiditate egritudo ipsa ꝓuenerit p mēsem integrū balneare pōt. Quecūq̄ꝫ tñ fuerit egritudo dierū q̄ndecim termin⁹ minor erit. Nō eni videt̄ i corp⁹ mīori tp̄e suā vtutē imprimere. ¶ Postq̄ꝫ balneatus domū redierit p menses ad minus sex tā i cibo q̄ꝫ i potu q̄ꝫ i alijs nō nālib⁹ reb⁹ eo dēse dꝫ regimie q̄ in balneo gub̄nare. Nā balnea ip̄a q̄litatē vnā i corp⁹ dereliquūt q̄ i eū p assignatū tp̄s agit cōtinue. Et h⁹ cā ab exordiarijs cauendū est. Mēs itaq̄ꝫ q̄lr accn̄tib⁹ q̄ a balneo ꝓuenire pn̄t succurrēdū sit: ibi stādū ac q̄liter balneat⁹ domū reuersus se hēat custodire: q̄ p̄ntis capituli itēsionis fuerāt ꝛc̄. Amen.

¶ Finis tractatus de balneis montisferrati.

Incipit

antidotariū eiusdē clarissimi doctoris Antonij Guainerij nō min⁹ vtile q̄ꝫ cōpēdiosū ꝛ ad op⁹ practicū maxie neciū ꝯtinēs capl'a viginti.

¶De clisteribus. Cap. j.

Listere cõe lẽitiuũ. ℞. malue matruꝫ
vio. añ. m. j. fiat decoctio de q̃
e accip. ℥. xij. vl'. xvj. cassie fi. ex̃cte noui. mell'.
pul'. çucca. ana. ʒ. vj. olei cõis. ℥. iij. sal' cõis. ʒ. ij.
misce: ⁊ fiat clistere. Uel loco decoctionis di-
cte ponatur brodium pulli vel carnium. do-
sis dicta etiam erit conueniens.

¶Clistere lenitiuũ ⁊ alteratiuũ ꝯueniẽs ĩ febribꝰ magne ĩflãmatiõis. ℞. matꝝ viol'. malue añ. m. j. mercurial' spinachie nenufa. añ. tertiam ptẽ. m. j. lactuce vel portul'. vel v̉ge pasto. vel semp̃uiue añ. q̃rtã ptẽ. m. j. fiat decocᵒ. cum lib. xij. aq̃ vsqꝫ ad ꝯsũptõem tertie ptis de q̃ colatura accipe. ℥. xij. vel. xvj. olei vio. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. misce.

¶Clistere lẽitiuũ ⁊ absterſiuũ ꝯueniẽs ĩ feb. col'icis ⁊ fl'aticis. ℞. blitis malue mercurial' añ. m. j. ord. matꝝ viol'. añ. tertiã ptẽ. m. j. fiat decocᵒ. ĩ libr. xij. aq̃ vsqꝫ ad consumptõem tertie ptis: ⁊ in fine decoctõis addaᷣ cauliũ. m. j. ⁊ iteꝝ buliãt p vnicã bulitiõeꝫ: deĩde ℞. dicte decoctiõis. ℥ xij. vl'. xvj. cassi. mel. çuc. ru. añ. ʒ. vj. vl'. ℥. j. mellis viol. ℥. j. olei cõmunis. ℥. iij. salis triti. ʒ. ij. misce ⁊ fiat clistere.

¶Clistere ꝯueniẽs apopl'ie subet litargie palisi. ℞. cẽtauree mĩoris abrotãi calamĩti origãi: vtriusqꝫ saluie vtriusqꝫ rute. s. domestice ⁊ silue. ana. M. ß. semi. ani. mara. se. siseleos añ. ʒ. ij. stica. arab. ʒ. iij. pulpe collo. agari. añ. ʒ. ij. cassie. ʒ. ij. vel. ʒ. ij. et ß. fiat decoc. in sufficiẽti quãtitate aq̃ vsqꝫ ad cõsũptionẽ. iij. partis: deinde. ℞. dicte decoctionis. ℥. xij. vel. xvj. yere pigre. ʒ. vj. salis gemme. ʒ. j. ß. misce ⁊ fiat clistere. etiaꝫ posset addi. ℥. ij. vel. iij. olei de castoreo ⁊ erit melius ⁊ fortius.

¶Clistere ꝯueniens paraliticis. ℞. saluie rute stica. mal. mercu. centau. furfu. camomil. añ. iij. partem. m. j. fiat deco. in aq̃ sufficiẽti vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ. iij. ptis de q̃ post colaturã: accipe. ℥. xij. vel. xvj. yere pi. vel bñdicte simplicis vel yeralogodion. ℥. ß. cassie. ℥. j. mell' ro. colati. ℥. ß. vl'. ʒ. vj. olei cõis vl' camomille. ℥. iij. sal' cõis triti. ʒ. ij. põt etiaꝫ addi ad predictam decoctionem semi. ani. ⁊ feni. ⁊ cimi. ⁊c̃. et tunc erit fortius.

¶Clistere carminatiuũ vẽtositatis. ℞. se. ani. fenic. aneti: carui: cimi. floꝝ camomil. mellilo. añ. ℥. ß. floꝝ rute. m. ß. furfu. m. j. fiat deco. vsqꝫ ad ꝯsũptionẽ. iij. ptis vl' medietatis: de q̃ colatura accipe. ℥. xij. vel. xvj. mell' ros. colati medulle cassie: yere pi. vl' bñdicte añ. ℥. ß. olei rute vel aneti: vel camomil. ℥. iij. sal' triti. ʒ. ij. misce: ⁊ calidũ ĩponaᷣ: põt etiã addi ista ⁊ fiet fortiꝰ. s. bace lauri ameos cẽtauree minoris cartami polipodij: se. lini: se. feni. origani: calamẽti.

¶Clistere lauatiuũ ⁊ absterſiuũ ꝯueniẽs in fluxibꝰ. ℞. aq̃ decoctiõis ordei. ℥. xij. vel. xvj. pulueris çuccari mellis rosati colati añ. ℥. ß. vitelli ouoꝝ recentiũ numero. ij. olei viola. ℥. ij. misce oĩa bñ incorporãdo: ⁊ fiat clistere.

¶Clistere ꝯstrictiuũ: ⁊ ẽ ꝯsolidatiuũ ꝯueniẽs ĩ fluxibꝰ. ℞. plãtagi. ℥. ß. rorismarini siccarũ galla. mirtillo. sumac añ. ʒ. ß. fiat deco. in sufficiẽti quãtitate aq̃ pluuial' vel aq̃ extĩctionis calibis vsqꝫ ad ꝯsũptionẽ tertie ptis: de q̃ colatura accipe. ℥. xij. vel. xvj. ⁊ ĩ ea dissolue sepi hyrcini. ℥. j. succi plãtaginis. ℥. ij. ⁊ addanᷣ infrascripti pulueris. ℞. gũmi ara. terre sigil. boli arme. añ. ʒ. j. pulueriçenᷣ ⁊ addanᷣ.

¶Clistere ꝯfortatiuũ absterſiuũ ⁊ ĩcitatiuũ appetitꝰ. ℞. vini al. odoriferi. ℥. viij. vrine pueri. ℥. iiij. vel. vj. mell' colati ⁊ dispumati. ℥. iiij. salis cõmunis triti. ʒ. ij. olei communis ℥. iij. misce: ⁊ fiat clistere.

¶De decoctionibus. Cap. ij.

Ecoctio pectoralis. ℞. passularũ enuclea. ligr. mũ.
d añ. ℥. j. tamari. iuiuba. radicũ yreos ysopi ana. ℥. ß.
ordei. ℥. ij. se. fenugre. ʒ. j. capil. ve. ℥. ß. aq̃ pluuialis
vel fluuialis lib. iiij. buliant simul vsqꝫ ad consumptionẽ
medietatis: ⁊ serua vsqꝫ ad tempus necessitatis.

¶Decoctio cõmunis. ℞. or. ℥. iiij. prunoꝝ damascenoꝝ numero. xij. liquiri. mun. tamarindoꝝ: passularũ enucleatarũ añ. ʒ. ß. se. ani. feni. añ. ʒ. iij. aq̃ fluuialis vel fontis li. iiij. buliant lẽto igne vsqꝫ ad cõsumptionẽ medietatis.

¶Decoctio purgans ⁊ digerẽs colerã. ℞. prunoꝝ damascenoꝝ nũero. xij. tamari. ℥. ß. floꝝ viol'. ʒ. ij. q̃tuor se. cõiuꝫ frigi. excortica. ℥. j. ordei. ℥. j. ß. fiat decoc. ĩ li. iij. aq̃ fluuial' vel pluuialis vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ medietatis: vel in li. iiij. ⁊ reserua.

¶Decoctio purgans ⁊ digerẽs flã. ℞. radicũ. fen. ⁊ petro. añ. ℥. ß. radicũ yreos yso. añ. ʒ. iij. capil. vene. ℥. ß. ⁊ fiat deco. in li. iiij. aque fluuialis vel pluui. vsqꝫ ad ꝯsũptionem medietatis.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs melãcoliã. ℞. floꝝ borag. ⁊ buglos. añ. ℥. ß. passularũ enucleatarũ corticũ radicũ capparorũ corticũ tamari. scolop. polipodij añ. ʒ. ij. se. ani. se. fe. cus. añ. ʒ. iij. fiat decoctio in lib. iiij. aque vsqꝫ ad cõsumptionem medietatis.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs colerã ⁊ flã sil'. ℞. prunorũ damas. numero. x. radicũ feni. ʒ. ij. capil. ve. ℥. ß. q̃tuor se. cõiuꝫ frigi. ⁊ excorticatoꝝ. ℥. ß. ordei mũ. ℥. j. fiat deco. ĩ li. iiij. aq̃ fluuialis vel plu. vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ ⁊ reserua.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs flã ⁊ mel'iaꝫ. ℞. floꝝ borag. ⁊ bug. añ. ℥. ß. radi. fẽ. petrosi. yreos ysopi. añ. ʒ. iij. se. ani. feni. añ. ʒ. ij. corti. radi. cappa. tamarisci: scolopen. polipodij añ. ʒ. j. ß. capilloꝝ vene. ℥. ß. fiat decoctio ĩ lib. iiij. aque vsqꝫ ad ꝯsumptionem medietatis.

¶Decoctio carmĩatiua. ℞. se. ani. feni. carui: aneti ameos rute añ. ℥. ß. fiat decoctio ĩ li. iiij. aq̃ vsqꝫ ad ꝯsũp. medietatis ⁊ ßua. Posset ẽt p clisteribꝰ addi de floribꝰ cãomil. stica. arabi. ⁊ mellilotı: ⁊ sic erit decoᵒ nõbial'r carmĩatiua.

¶De minoratiuis. Cap. iij.

Inoratiuum cõe in forma liq̃da. ℞. medulle cassie
m electe ⁊ nouiter extracte. ℥. j. vl'. ʒ. x. vel loco cassie
pone mannam in eadem dosi: ⁊ cum decoctione comuni fiat potio q̃ admĩstreᷣ summo manne: ⁊ nõ qꝛ post medicinas minoratiuaꝫ debileꝫ lõga dormitio nõ ꝯuenit sꝫ breuis ne vtꝰ ipsiꝰ corrũpaᷣ: ⁊ substãtia eius in nutrimẽtum conuertatur. vt patet intelligenti.

¶Minoratiuũ cõe in forma boli. ℞. cassie electe: ⁊ tapellate. ℥. j. vl'. ʒ. x. ⁊ cũ çucharo: ⁊ fiat bolꝰ: ⁊ sume: vt supra

¶Minoratiuũ col'e ĩ forma liq̃da. ℞. diaprunis nõ soluti cassie electe: ⁊ nouiᷣ ex̃cte succi ro. ana. ℥. ß. misce cũ decoctiõe purgante coleram fiat potio: cui addaᷣ sirupũ viol'. ℥. ß. ⁊ detur in potu.

¶Minoratiuũ flãt' ĩ forma liq̃da. ℞. cassie ele. ⁊ nouiᷣ ex̃cte. ℥. j. el'ij inde maioris. ʒ. ij. misce cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte flã: cui addaᷣ mell' ro. colati. ℥. ß. ⁊ ĩ potu tribuaᷣ

¶Minoratiuũ mel'ie ĩ forma liq̃da. ℞. medulle cassie ele. ⁊ nouiᷣ ex̃cte dyaprunis nõ solutiui añ. ℥. ß. ꝯfectiõis hamec. ʒ. ij. misce cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte mel'iaꝫ: et fiat potio ⁊ tribuaᷣ: ⁊ põt addi. ℥. j. sirupi violati.

¶Minora. col'e ⁊ flãtis sil' in forma liq̃da. ℞. cassie nouiᷣ ex̃cte dyaprunis nõ solutiui añ. ℥. ß. dyasi. ʒ ij. misce cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte colerã ⁊ flegma sil': fiat potio: cui addaᷣ sirupi vio. mell' ro. cola. añ. ℥. ß. deᷣ vt. s̃.

¶Minoratiuuꝫ flãtis ⁊ mel'ie sil' in forma liq̃da. ℞. cassie nouiᷣ ex̃cte. ℥. j. el'arij indi maioris ꝯfectiõis hamech añ. ʒ. j. boni põderi: ⁊ cũ decoctiõe purgãte flegma ⁊ mel'iam sil' fiat potio: cui addaᷣ mell' ro. cola. sirupi vio. añ. ℥. ß.

¶Minoratiuũ col'e ⁊ mel'ie sim'l in forma liq̃da. ℞. cassie nouiᷣ ex̃cte. ℥. j. ꝯfectiõis hamech. ʒ. ij. el'arij succi roß. ʒ. j. fiat potio cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte colerã ⁊ melãcoliã sil': cui addaᷣ sirupi vio. ℥. j. ⁊ detur vt supra.

¶De digestiuis. Cap. iiij.

Igestiua col'e simplicia sunt endiuia ros. portu. cu
d cur. lactu. v̉micular' vio. sẽp̃uiua: solatrũ: v̉ga pa
storis: vmbilicꝰ veneri. nenufa. ⁊ sil'r aq̃ eoꝝ distillate ⁊c̃. ¶Cõposita sũt sirupꝰ acetosus simplex: siru. de endiuia: siru. de succo endi. siru. viol'. siru. de g̃natis: siru. de acetositate citri: siru. de iuiub: siru. roß. siru. d̃ nenuf. siru.

de succo acetose: siru. de agresta: siru. de papauē: siru. de pomis mesue: siru. de limonib⁹: oxiçacara iulep ro. ꝛ vio.

¶ Digestiua flātis simplicia sunt ysop⁹: betonica: pulegiū calamētū: saturegia: scabiosa: maiorana: ca. ve. mēta: ser. pillū: origanū: melissa: peonia mel ꝛ aq̄ eoꝝ. ¶ Cōposita sūt siru. acetosus cōposit⁹: siru. de bisantijs: mel rof. cola. oximel simplex: siru. de ysopo: siru de sticados: siru. de liq ritia: siru. de eupatorio: siru. de prassio: siru. de absinthio.

¶ Digestiua melīe simplicia sūt borago: buglo. scolop. fu. m⁹ter. tamarisc⁹ calamē. nastur. rubea tictoꝝ ꝛ eoꝝ aq̄.

¶ Cōposita sūt siru. de fumo ter. siru. de epithimo: siru. ace tosus simplex: siru. de pomis cōposit⁹ quē ponit Mes. in ca⁹. de soda ab humore melācolico circa finē. regre ibi.

¶ De solutiuis. Cap. v.

Simplicia solutiua cole sunt reubar. scamonea: mirach: citrini cassiafi. māna: succ⁹ rof. tamar. aloe aq̄ casei. ¶ Composita eliūm de succo rof. dyaprunis solutiuū dyarob. cuꝫ reubarba. electuarium de psilio dya cassiafistu. Confectio de rauedseni mesue vera simplex si rupus acetosus. Solutiuus pillule de reubarbaro: pillu le auree: pillule aggregatiue.

¶ Solutiua simplicia flāt sūt agaric⁹: turbith: kebuli em blici bellirici: collogn. euforbiū: esula: cassiafist. hermoda.

¶ Cōposita dyafinicon elariū indū Mesue dyacitoniton solutiuū flegmatis Mesue: dyarob cum turbith: secania bin. Solutiuum Mesue: blanca Nicolai bñdicta: yerapi gra: pillule alefāgine aggregatiue: de agarico cochie: de yera fetide: de hermodactil: pillule lucis: pillule sine qui bus esse nolo. pillule stomatice.

¶ Solutiua simplicia melancolie sunt mirabolani indi la pis laçuli lapis armen⁹ epithimum: pol podiū sene.

¶ Cōposita confectio hamech: diacitoniton solutiuū me lancolie secaniabin. Solutiuum educens melancoliam: yera ruffini: pillule inde de lapide laçuli: de lapide arme no: de fumo terre.

¶ De correctione medicinarū solutiuarū. Cap. vj.

Reubarbarum corrigitur et preparatur addendo ei tertiam partem spice nardi vel cinamomi vel masticis: vel squinanti ꝛ detur cum aqua casei vel cum decoctione purgante ꝛ digerente coleram vel alijs decoctionibus: ꝛ ſm necessitatem: ꝛ quando infunditur debet infundi in aqua endiuie si est in estate: ꝛ in vino al bo odorifero bono in hyeme.

¶ Scamonea preparatur si decoquitur in citonio ꝛ corri gitur si detur cum aqua mirabolanorum citrinorum vel masticis vel citoniorum vel cum çucchharo violaruꝫ vel cum sirupo rosarum. ꝛ nota q̄ maxime eget preparatio ne ꝛ correctione.

¶ Turbith corrigitur ꝛ preparaẜ si addatur ei tertia pars çinçiberis electi: ꝛ quando administratur datur cuꝫ mel le rosato colato: vel conserua violata: vel cum decoctio ne passularum. Et nota q̄ non debet nimis conteri: sed tantum mediocriter vt patet intelligenti Mesue ꝛ alio rum dicta.

¶ Agaricus corrigitur ꝛ preparatur addendo ei tertiam vel quartam partem çinçiberis salis gemme: ꝛ datur cuꝫ oximelle squillitico quod est ex maxime vigorantibus ꝛ velocitantibus eius operationem: vel etiā cū melle rosa to colato.

¶ Mirabolani corriguntur ꝛ preparantur quando terū tur cum amigdalis dulcibus: aut cum passulis enuclea tis: aut cum semine anisi: aut spica nardi: ꝛ quando dan tur in forma potabili. dantur cum decoctione communi: vel cum sero caprino specialiter dantur hoc modo.

¶ Citrini dantur cum decoctione purgante ꝛ digerente coleram.

¶ Indi dantur cum decoctione purgante ꝛ digerente me lancoliam.

¶ Alij vo kebuli emblici bellirici dantur cum decoctione purgante ꝛ digerente flegma vel melancoliam.

¶ Lapis laçuli corrigitur ꝛ preparatur diligentissime su per lapidem vel in mortario lapideo: ꝛ sic tere: ꝛ laue tur trigesies cum aqua dulci: ꝛ similiter iterum sic teren do lauatur decies cum aqua rosa. ꝛ administrantur cum dyaboraginato vel cum aqua buglose ꝛ vino odorifero ꝛ similiter cum decoctione purgante melancoliam.

¶ Sene corrigitur ꝛ preparatur: si addatur ei tantundem çinçiberis vel salis gemme: ꝛ quando administratur da tur cum aqua decoctionis florum boraginis buglose: ga riofilorum macis ꝛ cardamomi: ꝛ potest etiam decoqui in quantitate magna cum brodio carniuꝫ vel pulli absqꝫ triturat one: ꝛ brodium illud operationes suas placide: ꝛ sine molestia operatur.

¶ Polipodium corrigitur ꝛ preparatur cum redolenti bus: sicut sunt semina anisi: ꝛ feniculi: çinçiberis: cinamo mi gariofilati: ꝛ quandoqꝫ administratur cum aqua mel lis: aut cum aqua decoctionis passularum.

¶ Hermodactili corrigūtur ꝛ preparantur cum cinamo mo: mastice: çinçibere: ꝛ pipere longo: ꝛ quando admi nistrantur dantur cum oximelle squillitico: et melle ro sato colato.

¶ Colloquintida corrigiẜ ꝛ preparatur cum mastice ꝛ gal la: ꝛ qñ administraẜ daẜ cū aq̄ mellis. Modus eni rectifi cationis ſm Mesue est. Incidatur minutissime cum inci sorio: ꝛ inuoluatur subtili inuolutiōe cum glutino draga ganti: aut bdellij ꝛ exiccet ꝛ teratur illud contritione for ti: ꝛ fiāt trocisci cum pauco masticis resoluti in oleo rosa. vel cum laudano: aut aq̄ mellis. Et dicit vlteri⁹. Et scias de decoctione: ꝛ est quod completā sustinet decoctioneꝫ.

¶ Euforbium corrigitur ꝛ preparatur si inunctū cū oleo amigdalino intra frusta citri inuoluatur in pasta: ꝛ deco quatur ꝛ corrigiẜ si addatur ei masti. ꝛ spice. an. ſm quan titatem suaꝫ: ꝛ qñ daẜ cum aqua mellis detur.

¶ Epithimū corrigiẜ: ꝛ preparatur si addatur ei tertia pars salis gēme vel salis indi: ꝛ debet icorporari cū oleo amigdalino dulci: ꝛ qñ administraẜ daẜ cum decoctione mirab. nigroꝝ mellis ꝛ passularū. Et nota q̄ magnā nō sustinet decoctionē ſꝫ parū debet decoq.

¶ De dosibus solutiuoꝝ tā simpliciū q̄ꝫ cōpositoꝝ. Cap. vij.

Reubarb. dosis est secundum mesue in substantia ꝛ ſm alios a.ʒ.ij. vsqꝫ ad. iiij. ꝛ in infusione a.ʒ.ij. ꝛ ß. vsqꝫ ad. x. Communis autē dosis est in substan tia ꝛ secundū alios a.ʒ.ij. vsqꝫ ad. iiij. per se: ꝛ in infusiōe a.ʒ.iiij. vsqꝫ ad. viij. Nota tamen q̄ doses dicte ꝛ aliorum sequentium solutiuorum conuenientes: si vnumquodqꝫ solutiuum detur per se ꝛ sine permixtione aliorum solu tiuorum. Si autem permiscerentur solutiua consideran de sunt doses eorū siue debiles siue mediocres vel fortes sint: ꝛ ceteris paribus quātū additur de vno tātū diminu itur de reliquo: ꝛ sic surgit dosis alia communis que ex parte aggregati: nihil tñ differt a prima: vt pꝫ ꝯsideranti

¶ Scamonee ſm mesue per se dosis est gra. v. vsqꝫ ad. xij.

¶ Mirabolanoruꝫ citrinorum ſm Mesue in substantia dosis est a.ʒ.ij. vsqꝫ ad quatuor: vt dicit liber me⁹: sed re peri in alio: ꝛ forte sic vult dicere dosis est infusorum a.ʒ. v. vsqꝫ ad.ʒ.x.

¶ Cassie fistu. per se dosis est cōis a.ʒ.vj. vsqꝫ ad.℥.j. ꝛ ß. Et ſm alios ab.℥.j. vsqꝫ ad duas: ꝛ ipsa qdē mirabiliẜ opatur qñ daẜ cū aqua casei: vt ait mesue caplo ꝓprio.

¶ Manne ſm Mesue dosis ē a.ʒ.vj. vsqꝫ ad. xxv. ꝛ ſm ali os sicut cassie.

¶ Succi ro. ſm Mesue caplo de rof. e [illegible] cum aqua ca sei: ꝛ spice modico: ꝛ i fine capituli dicit dosis succi rof. ē ab.℥.j. vsqꝫ ad. ij. cū çucchharo: ꝛ potio fiẜ facta cū succo eoꝝ est ab.℥.ij. vsqꝫ ad. v.

¶ Tamaridoꝝ ſm mesue est dosis a.ʒ.iij. vsqꝫ ad. v. Et ſꝫ alios in decoctione sunt eiusdē dosis cū cassia: aut māna.

¶ Aloes ſm mesue dosis ē ab aur. ß. vsqꝫ ad.ʒ.ij. ꝛ in ifusio

Doses

DOSES
Medicamentorū solutiuorū tam simplicium q̄ꝫ compositorū

ne ab aur.j.usq3 ad.3.ij.
¶Anteq3 ad doses compositoꝝ solutiuorum vlterius pro cedam: q3 primū ponēdus est modus ad inueniēdum doses ipsoꝝ: vt si receptas aliquas ī ipsis error sit ipsas ad auctas discere ꝛ corrigere valeas. ¶Modus autē talis est. Accipiat qduis compositum solutiuum: ꝛ consideretur quantitas solutiuoꝝ simpliciū intrantiū: ꝛ similiter non solutiuorum p se: quo facto diuide solutiua ſm doses p se cōuenientes. verbi grā: si sunt duo solutiua vel tria eiusdē dosis aggrega p se: ꝛ silr fac de alijs: tūc vide doses cōes aggregati ipsoꝝ solutiuoꝝ: ꝛ silr aggregati nō solutiuorum: ꝛ tūc surgit dosis vera nō fallibilis vt manifeste p3.
¶Si autē vis scire q̄tum vadit de quolibet solutiuo pro qualibet diuide solutiuū in tot ptes quot sūt omniū solutiuoꝝ: ꝛ tunc ps tibi dicet q̄tū illius solutiui cuius p se intrat: ꝛ in qualibet dosi: vt patet cōsideranti.
¶Electuarij de succo rosaꝝ scdm̄ Mesue dosis ē.3.v.ꝛ secundum Nicolaum dosis est quātitas castanee et in matutinali hora.
¶Dyaprunis nō solutiui ſm mesue dosis ē q̄titas castanee ꝛ cōueniēs dosis est ab.℥.ß.vsq3 ad.j.
¶Dyaprunis solutiui cōis dosis ē a.3.ij.vsq3 ad.℥.ß.
¶Syrupi acetosi solū educētis colerā dosis pōt eē ab.℥.ß vsq3 ad.℥.j.ß.l3 mesue: neq3 nicolaus nihil dicāt de eius dosi.
¶Dyareubarbari scdm̄ nicolaum dosis est.℈.iiij.vel.℥.j.ß.ꝛ forte vult dicere vt credo.℈.iiij.vel.3.j.ß.ꝛ detur cum opiçimate de aniso.
¶Electuarij de psilio secundū Mesue dosis est a.3.iij.vsq3 ad.3.iiij.ß.
¶Dyacassie fistulate dosis est ab.℥.j.vsq3 ad.℥.j.ß.
¶Confectio de rauedseni mesue: dato q̄ ipe nō ponat dosim: tamē pōt esse ab.℥.ß.ad.3.vj.vel.℥.j.
¶Syracosti ſm mesue dosis ē a.3.j.vsq3 ad.ij.in estate.
¶Pillularū de reubarbaro ſm mesue dosis ē.3.ij. cū aq̄ casei calida in sero.
¶Pillu.aur.dosis.3.j.ad.℈.iiij.
¶Agarici s3 mesue in substātia dosis est a.3.j.vsq3 ad.3.ij.ī decoctiōe vel in infusione.a.3.ij.vsq3 ad.v.
¶Turbith ſm mesue dosis est a.3.j.vsq3 ad.3.ij.ꝛ etia3 potio eius.a.3.j.vsq3 ad.iiij.
¶Mirabolanoꝝ kebuloꝝ in substātia dosis est a.3.ij.vsq3 ad.℥.ß.sed in infusione ab.℥.ß.vsq3 ad.℥.j.ꝛ.3.ij.
¶Mirabolanoꝝ emblicoꝝ ſm mesue in substātia dosis ē ab aur.ij.vsq3 ad.iij.ꝛ in infusione ab aur.iij. vsq3 ad.vj.
¶BellIricorum dosis est sicut emblicorum ꝛ citrinorum vt alij dicunt.
¶Colloquintide dosis est ſm mesue a kirat.vj.vsq3 ad.x.ꝛ qui capiunt eum caueant frigus.
¶Euforbij ſm mesue dosis est a kirat.j.vsq3 ad.iij.s3 alios dosis est a gra.iiij.vsq3 ad.xij.
¶Hermodactiloꝝ dosis ē ſm mesue ab aur.j.ad aur.ij.
¶Esule dosis est.a.3.ß.ad.3.ij.in puluere in decoctiōe.a.3.ij.vsq3 ad.v.
¶Dyafinicon dosis est a.3.ij.vsq3 ad.iij.Et ſm alios dosis est ab.3.ij.vsq3 ad.3.v.
¶Dyacitoniten solutiui flegmatis est a. 3.ij.vsq3 ad.v.
¶Blance nicoli scdm̄ ipsum dosis est quātitas castanee scdm̄ alios a.3.ij.vsq3 ad.3.iiij.
¶Secaniabin solutione educēs flegma dosis est ab.℥.j.vsq3 ad.℥.j.ß.
¶Benedicte scdm̄ Nicolaum dosis est ad modum castanee: ꝛ ſm alios est ab.℥.ß.vsq3 ad.j.
¶Yerepigre galieni scdm̄ nicolaum in potu dosis est.a.3.iij.ad.v.ꝛ scdm̄ alios dosis est ab.℥.ß. vsq3 ad vnam: et maxime pro clisteribus.
¶Pillularum alefanginarum cōmunis dosis est a.3.ß.vsq3 ad.j.vel.a.℈.iiij.vsq3 ad.3.ij.
¶Pillularum aggregatiuaru3 scdm̄ mesue dosis ē a.3.j. vsq3 ad.ij.
¶Pillularum de agarico ſm antidotariū magnum dosis est.3.ij.ꝛ ſm alios dosis est a.3.j.ad.ij.
¶Pillularum de yera dosis est a.3.j.ad.ij.
¶Pillularum aur.dosis est a.3.j.vsq3 ad.℈.iiij.vel.3.ij.
¶Pillularum fetidarum mesue dosis ē.a.3.j.vsq3 ad.3.ij. et cōis dosis est a.3.j.vsq3 ad.℈.iiij.
¶Pillularum hermodacti.ſm mesue dosis est a.3.ij.vsq3 ad.iij.cōis dosis est a.3.j.ad.ij.
¶Pillularum sine quibus esse nolo ſm nicolaum dosis ē pillu.xj.vel.xiij.scdm̄ q̄ dicit ī antidotario magno cōmunis dosis est a.3.j.ad.ij.
¶Pilularum stomaticarū scdm̄ mesue dosis ē a.3.ij.ad.iij
¶Mirabolanorum indorum ſm mesue dosis est sicut kebulorum: et est in substantia a.3.ij.vsq3 ad.iiij.ꝛ in infusiōe a.3.iiij.ad.x.
¶Lapi.laçuli vel stellati abluti scdm̄ mesue dosis est a.3.j ad.3.ij.ß.non loti vero est a.3.ß.vsq3 ad.j.ꝛ non debet applicari nisi lotus.
¶Lapi.armeni scdm̄ mesue nō loti dosis est a.3.ß.vsq3 ad j.ꝛ loti a.3.j.vsq3 ad.ij.
¶Epithimi scdm̄ mesue dosis ē a.iij.vsq3.ad.vij.in puluere potio eius in decoctiōe a.3.v.vsq3 ad.xx.ꝛ non accipiatur in estate.
¶Polipodij scdm̄ mesue est dosis a.3.ij.vsq3 ad aur.iiij.
¶Sene scdm̄ mesue infusio ꝛ potio est ab aur.iij.vsq3 ad ℥.j.ꝛ pulueris eius ſm alios est a.3.ij.vsq3 ad.℥.ß.
¶Confectio hamech ſm mesue dosis ē a.3.ij.vsq3 ad aur.ij et scdm̄ alios dosis est a.3.ij.vsq3 ad.℥.ß.
¶Dyacitoniten solutiui melancolie dosis est ab aur.j.vsq3 ad.iij.
¶Secaniabin solutione educēs melancoliam dosis est ab ℥.j.vsq3 ad.℥.ß.vel ad.℥.ij.
¶Yera ruffini scdm̄ nicolaum in antidotario magno dosis est q̄titas castanee cum aqua calida ꝛ det de sero.
¶Catartici imperialis ſm nicolaū in dicto antidotario dosis est q̄titas nucis magne det sero ante vel post cenam.
¶Dyacatolicon scdm̄ nicolau3 in dicto antidotario sine lapide laçuli dos est.℥.ß.vel plus vel minus scdm̄ quātitatem recipientis. Quando autē in coponit lapis laçuli bene ablutus dosis est minor: vt patet: quia pro qualibet li. ipsius intrāt.℥.ij.lapidis laçuli abluti scdm̄ antidotariū.
¶Pillularum indaru3 descriptione haly.quas ponit mesue.dosis est a.3.ij.vsq3 ad aur.ij.ꝛ dantur cū aq̄ casei.ꝛ sūt sane ꝛ experte.
¶Pillularum de lapide laçuli secundum mesue. dosis ē 3.ij.cum aqua casei.
¶Pill.de lapide armeno scdm̄ mesue dosis est.3.ij.vt supra
¶Pill.de fumo terre dosis est a.℈.iiij.ad.3.ij.
¶De potionibus ꝛ pillulis ꝛ bolis soluentibus humores tā simplices q̄3 compositos. Cap. viij.

Potio reubarbari īfusi. ℞.reubar.boni electi.℈.iiij vel.3.ij.spice.℈.ß.vel.j. incidant minutissime ꝛ terant in mortario cu3 pistello: deinde infundantur per horas sex in.℥.j.vini albi boni ꝛ odoriferi: si ē in hyeme. Et si in estate.℥.j.ß.aq̄ endiuie postea fiat fortis expssio ī qua dissolue electuarij de succo rosa.3.ij.vel.3.iij.vsq3 ad.3.iij.ß.cassie nouiter extracte.3.vj.vel loco cassie pone dyaprunis nō solutiui vel māne in eadē dosi.ꝛ cum decoctione purgante colera3 fiat potio: cui addatur syrupi violati.℥.j.ꝛ calida administretur.
¶Potio reubarba.in substātia. ℞.reubar.℈.iiij.vel.3.ij. spice.℈.ß.vel.3.j.plus vel minus scdm̄ considerationem etatis vl'squināti vel cinamomi.℈.ß.torrefiat aliquantulum super lamina ferrea calida: deinde subtiliter pulueriçetur. Et nota q̄ si talis medicina detur temperata cum aqua plantaginis vel aqua extinctionis calibis addendo ℥.j.muce citoniorum vel syrupi myrtini vel syrupi ro.mirabiliter valet in cura fluxuum in quibus est necesse eua re confortare ꝛ stipticare.

¶ Potio alia in cura disinterie. ℞. corticũ mirabolanorũ citrinorum kebulorum añ. ʒ. j. ß. terantur grosso modo: ⁊ cum. ℥. viij. aque plantagi. fiat decoctio vsq3 ad consumptionem medietatis cum qua dissolue reubarba. boni et electi torrefacti: ⁊ puluerizati. ʒ. ij. squinanti. ℈. j. miue citoniorum de zucharo ro. ℥. j. ⁊ tepida sumno administretur mane.

¶ Potio alia familiar. ⁊ vsitata. ℞. cassie electe: ⁊ nouit extracte. ʒ. vj. vel loco cassie pone mãnã vl' dyaprunis nõ solutiui ſm dosim dictam electuarij de succo ro. vel diaprunis solutiui. ʒ. iij. vel. ʒ. ß. ⁊ cum decoctione purgante coleram fiat potio cui addatur syru. vio. ℥. j.

¶ Potio mirabola. citrinorum. ʒ. ij. ß. spice. ℈. ß. puluerizẽtur ⁊ infundantur per horas sex in. ℥. j. ß. decoctionis passularum: deinde fiat fortis expressio in qua dissolue electuarij de succo rosaꝝ. ʒ. iij. vel. ij. ß. vel dyaprunis solutiui ſm dosim dictam cassie electe: ⁊ nouiter extracte. ʒ. vj. Uel loco cassie pone mannam cum decoctione purgante coleram cum sero caprino: fiat potio: cui addaf syrupi vio. ℥. j. ⁊ administref vt supra.

¶ Potia alia mirabilis in substãtia. ℞. mirabolanorum citrinorum. ℈. iiij. vel. ʒ. ij. spice gra. v. torrefiant aliquantulum sup lamina ferrea calida: ⁊ subtiliter puluerizentur: et cum vino citoniorũ. ℥. ij. aque plantag. q. s. ⁊ fiat potio. Uel loco miue citoniorum pone syrupum myrtinum: et loco aque plantag. pone aque extinctionis calibis: et illa medicina maxime ꝯuenit in fluxibus: in qbus necesse est euacuare confortare ⁊ stipticare.

¶ Potio scamonee correcte. i. dyagridij ⁊ competenter trite. gra. viij. vl'. x. zuchari ro. iulep ro. añ. ℥. ß. cum decoctione mirabolanorum citri. ℥℥. masticis parum fiat potio et administretur vbi oportet. Et nota dato q̃ talis medicina non sit vsualis: est tamen satis gratiose solutiua.

¶ Pillule de reubar. magistrales. ℞. reubarba. boni ⁊ electi. ʒ. j. vel. ℈. iiij. spice gra. v. puluerizẽtur subtiliter: ⁊ cũ sufficiẽti q̃titate electuarij de succo ro. fiat pasta: cui addãtur gra. iiij. diagridij ⁊ formentur. x. vel. xj. pillule: ⁊ ita est dosis vna.

¶ Pillule de mirabolanis citrinis magistrales. ℞. mirabo. citri. vel corticum ipsorum. ℈. ij. reubarba. ℈. j. ß. spice gra. vij. puluerizentur subtiliter: ⁊ cum electuario de succo ro. ⁊ passularum enucleatarum q̃titate sufficienti fiat pasta: cui addatur diagridij gra. iiij. et formentur pillule. ix. vel. xj. et detur cum aqua casei: et vna est dosis pro vna vice tantum.

¶ Potio agarici ex infusione. ℞. agarici. ʒ. iiij. ℥℥. sal' gẽme añ. ℈. j. puluerizentur ⁊ infundãtur per horas. viij. vl' x. in. ℥. j. vini albi odori. vel in aliq̃ ex aquis digestiuis flãtis: deinde fiat fortis expressio in qua dissolue cassie electe: ⁊ nouiter extracte. ʒ. vj. vel loco cassie pone mannam electuarij indi maioris. ʒ. iij. vel. ʒ. iij. ß. consideratis prosperitate: ⁊ complexione ⁊c. ⁊ cum decoctione purgante et digerente flegma fiat potio: cui addatur oximel'. squillitici. ℥. j. ⁊ detur vt supra.

¶ Potio turbith ex infusione. ℞. turbith boni ⁊ mundati a cortice exteriori. ʒ. j. ß. vel. ʒ. ij. ℥℥. boni. ℈. j. terãtur: ⁊ infundanf per horas. viij. in. ℥. j. ß. vini odoriferi vel in aq̃ decoctionis passul'. demum fiat fortis expressio in qua dissolue medulle cassie nouiter extracte. ʒ. vj. electuarij indi maioris. ʒ. iij. cum decoctione purgante flegma fiat potio: cui addatur mellis ro. cola. ℥. j.

¶ Potio alia agarici ⁊ turbith mũdati añ. ℈. ij. zinzi. spice añ. ℈. ß. et infundantur per horas. viij. vel. x. in. ℥. j. ß. vini albi odoriferi: vel in aliqua ex aquis digestiuis flegmatis deinde fiat fortis expressio: in qua dissolue cassie nouiter extracte. ʒ. vj. electuarij indi maioris. ʒ. iij. vel. ʒ. iij. ß. cum decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte flegma fiat decoctio cui addatur oximellis squillitici mellis rosati colati. añ. ℥. ß.

¶ Potio agarici in substãtia. ℞. agarici boni. ʒ. j. vel. ℈. iiij. zinzi. salis gẽme. añ. ℈. ß. teranf. electuarij indi maio. ʒ. ij. ß. vel. iij. ⁊ cũ aqua decoctiõis passularũ vel sero caprino vl' decoctiõe purgãte vel digerẽte flegma potio: cui addaf oximellis squillitici mell' ro. colati. añ. ℥. ß. ⁊ sumaf de mane.

¶ Potio turbit in substãtia. ℞. turbit boni ⁊ mũdati: ⁊ mediocriter triti. ʒ. j. vel. ℈. iiij. zinzi. ℈. j. electuarij indi maioris. ʒ. iij. ⁊ cum decoctiõe purgante ⁊ digerẽte flegma fiat potio: cui addatur conserue vio. ʒ. ß. mellis ro. collati. ℥. j. et dentur vt supra.

¶ Potio soluẽs melancoliã. ℞. decoctiõis purgãtis ⁊ digerentis melancoliã. ℥. iiij. epithimi. ʒ. ij. buliant p spaciũ duorũ pater noster. ⁊ aue maria: deinde colef: ⁊ in dicta colatura dissolue cassie nouiter extracte. ʒ. vj. cõfectionis hamech. ʒ. iij. ß. vel. iiij. syrupi vio. ℥. j. def vt supra.

¶ Potio alia. ℞. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. confectionis hame. cũ. iij. vel. iiij. ⁊ cũ decoctiõe purgante ⁊ digerente melancoliam fiat potio: cui addaf syru. vio. ℥. j. ⁊ def vt s.

¶ Potio alia. ℞. ꝯfectiõis hamech. ʒ. ij. lapidis lazuli igniti extincti abluti ⁊ ꝑparati debite. ℥. j. dyacatoliconis. ℥. ß. dyaboraginati. ℥. ß. cũ decoctione purgãte vel digerente melãcoliã fiat potio: cui addaf syru. vio. ℥. j. def vt supra.

¶ Potio eadẽ in forma boli. ℞. dyacatoliconis. ℥. ß. confectionis hamech. ʒ. ij. lapi lazuli extincti igniti abluti: ⁊ preparati. ʒ. j. dyaboraginati. ℥. ij. ⁊. fiat bolus cũ zucharo qui deauretur ꝑ nobilibus.

¶ Potio alia. ℞. corticũ mirabolanoꝝ indoꝝ ⁊ electorũ ʒ. ij. vl'. iij. spice. ℈. ß. passulaꝝ enucleatarum. ʒ. j. pistentur oĩa simul ⁊ infundanf p horas. viij. in decoctiõe purgante ⁊ digerẽte melancoliã: deinde fiat fortis expressio: in q̃ dissolue cassie nouiter extracte. ʒ. vj. confectiõis hamech. ʒ. iij. vel. iiij. vel cum decoctiõe ꝑdicta fiat potio: cui addaf syru. vio. ℥. j. ⁊ ⁊ def in mane.

¶ Pillule magistrales. ℞. corticũ mira. indorũ ⁊ electoꝝ ʒ. j. lapidis lazuli vel armeni optime ꝑparati ſm artẽ. ℈. ij epithimi. ℈. j. salis indi spice. añ. gra. iiij. cũ dyaboraginato ⁊ passul'. enuclea. añ. quãtũ sufficit fiat pasta: de qua formentur pillule ⁊ sumat ante diem.

¶ Potio. ℞. reubarba. electi agarici. añ. ℈. ij. vel. iij. spice. zinzi. añ. ℈. ß. teranf p horas octo in. ℥ j. ß. vini albi odoriferi: deinde fiat fortis expressio: in qua dissolue cassie vel manne. ʒ. vj. diafinico. ʒ. ij. electuarij de succo ro. ʒ. ij. ß. cũ decoctiõe digerẽte ⁊ purgante flegma ⁊ colerã simul: ⁊ fiat potio cui addaf oximellis squillitici syru. vio. añ. ℥. ß.

¶ Potio alia. ℞. mirabo. citri. agarici turbith. añ. ʒ. j. spice zinzi. añ. ʒ. ß. teranf mediocriter: ⁊ infundãtur per horas octo in vino odorifero subtili decoctiõis passularum. añ. ʒ ß. deinde fiat fortis expressio: in qua dissolue cassie nouit extracte. ʒ. vj. vel mãne dyafiniconis. ʒ. ij. electuarij de succo ro. ʒ. j. ß. cũ decoctione purgãte ⁊ digerẽte flegma ⁊ colerã simul fiat potio: cui addaf syrupi vio. ℥. j.

¶ Potio alia. ℞. cassie nouiter extracte: vel loco cassie pone mãnã dyafiniconis electuarij de succo rosa. añ. ʒ. ij. cũ decoctione cõi vel purgante ⁊ digerente colerã ⁊ flegma simul fiat potio: cui addaf syrupi vio. ℥. j.

¶ Potio alia. ℞. dyaprunis non solutiui: cassie nouiter extracte. añ. ʒ. iij. electuarij indi maioris. ʒ. ij. electuarij de succo ro. ʒ. j. ß. cum decoctione purgante ⁊ digerẽte colerã ⁊ flegma simul. fiat potio: cui addaf syrupi vio. ℥. j.

¶ Alia medicina in forma boli. ℞. cassie electe ⁊ tapellate ʒ. vj. dyafiniconis. ʒ. ij. electuarij de succo ro. ℥. j. ß. vel. ij. et cum zucharo fiat bolus qui pro nobilibus deauretur: ⁊ detur in mane.

¶ Pillule magistrales. ℞. reubarba. electi agarici. añ. ʒ. ß vel. ℈. ij. spice salis gẽme. añ. gra. iiij. puluerizenf ⁊ impastentur cũ oximelle squillitico quantũ sufficit pro forma paste. cui addatur diagridij. gra. iij. ⁊ formenf pillule. ix. vel. xj. ⁊ sumantur cum aqua casei.

¶ Potio alia laudabilis. ℞. reubar. ℈. ij. spice. ℈. incidantur minutissime ⁊ terātur in mortario: deinde infundantur per horas octo in. ℥. j. vini albi odoriferi calidi: deīde fiat fortis expressio in qua dissolue cassie. ʒ. vj. confectiōis hamech. ʒ. iij. electuarij de succo ro. ʒ. j. ⁊ cum aqua casei ⁊ cum decoctiōe purgante colerā ⁊ melancoliaꝫ simul: fiat potio cui addaṫ sirupi vio. ℥. j.

¶ Potio alia. ℞. corticum mirabolanorū citrinorum ⁊ indorum añ. ʒ. j. spice. ℈. j. teranṫ in mortario ⁊ infundātur per horas octo in. ℥. j. vini albi odoriferi: deinde fiat fortis expressio: in qua dissolue cassie electe. ʒ. iij. diacatoliconis ʒ. iij. cōfectionis hamech. ℥. ij. electuarij de succo ro. ʒ. j. cū aqua casei vel decoctiōe purgāte ⁊ digerēte colerā ⁊ melancoliā siḷ: ⁊ fiat potio: cui addaṫ siru. vio. ℥. j.

¶ Potio alia. ℞. lapidis laçuli: lapidis armeni extincti et pulueriçati ⁊ ꝑparati. ℈. ij. vel. iij. confectiōis hamech. ʒ. ij electuarij de succo ro. ʒ. j. diaprunis nō solutiui diaboraginati añ. ʒ. iij. ⁊ cum decoctione purgante ⁊ digerente coleram ⁊ melancoliā simul: fiat potio: cui addatur sirupi violati. ℥. j. et detur in mane.

¶ Medicina in forma boli. ℞. cassie electe tapellate. ʒ. iij. cōfectionis hamech. ʒ. ij. ß. electuarij de succo roß. diaprunis non solutiui añ. ʒ. j. ß. misce cum çuccharo ⁊ fiat bolus qui pro nobilibus deauretur.

¶ Pillule magistrales. ℞. reubarba. boni. ℈. ij. spice gra. iij. lapidis laçuli vel armeni extincti ⁊ ꝑparati. ʒ. ß. sal' gēme gra. iij. scamonee correcte gra. ij. diaboraginati q̃tum sufficit: fiat pasta de qua fiant pillule nouem: ⁊ denṫ cum aqua casei.

¶ Potio. ℞. agarici boni ⁊ electi mirabola. indorū añ. ʒ. j. çinçi. spice añ. ℈. ß. teranṫ mediocriter ⁊ infundātur per horas octo in. ℥. j. decoctiōis passularū in. ℥. j. ß. aq̄ scabiose: deinde fortis fiat expressio ī qua dissolue electuarij indi maioris cōfectionis hamech añ. ʒ. ij. Vel loco confectionis hamech pone yerā ruffini: ⁊ cum decoctiōe purgāte flegma ⁊ melancoliā simul fiat potio: cui addaṫ oximell' sqllitici sirupi vio. ℥. ß. ⁊ detur ꝑ duas horas ante diem.

¶ Potio alia. ℞. turbith electi mundati triti mediocriter ℈. ij. lapidis laçuli vel armeni. ʒ. j. çinçi. ℈. ß. cōfectiōis hamech electuarij indi maioris añ. ℥. j. ß. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. ⁊ cum decoctiōe purgāte ⁊ digerēte flegma ⁊ melancoliā simul: ⁊ fiat potio: cui addatur diaboraginati mellis roß. colati añ. ℥ ß.

¶ Potio alia ℞. cassie electe nouiter extracte. ʒ. vj. electuarij idi maioris ꝯfectiōis hamech añ. ʒ. ij. vel loco hamech pone yerā ruffini: ⁊ cū decoctiōe digerēte flegma ⁊ melancoliā fiat potio cui addaṫ siru. vio. ℥. j.

¶ Medicina in forma boli ℞. māne vel cassie tapellate. ʒ. vj. confectionis hamech elec. indi maio. añ. ʒ. ij. ⁊ cū çuccharo fiat bolus ⁊ deaureṫ pro nobilibus.

¶ Medicina in forma boli. ℞. agarici boni. ʒ. ij. lapidis laçuli ꝑparati ⁊ pulueriçati. ℈. ij. vel. ʒ. ß. electuarij indi maioris cōfectionis hamech diacatolicon añ. ʒ. ij. çinçiberis ℈. ß. misce oīa pulueriçando ⁊ impistando cum oximelle squillitico ⁊ diaboraginato q̃tum sufficit ꝑ forma paste: de qua fiat bolus q pro nobilibus deauretur.

¶ Pillule magistrales ℞. yere ruffini lapidis laçuli correcti pulueriçati ⁊ ꝑparati turbith mundi añ. ℈. j. agarici. ℈. ß. ℥℥. gra. iiij. misce oīa impastando cū diaboraginato. q. s. pro forma paste ⁊ formenṫ pillule nouem vel vndecim: ⁊ accipiaṫ cum vino odorifero.

¶ Potio ℞. corticū mirabo. indoꝝ citrinoꝝ añ. ℈. ij. spice ℈. ß. passulaꝝ enucle. ʒ. j. pistenṫ oīa ⁊ simul infundantur ꝑ horas. viij. in. ℥. ß. decoctiōis passularū: deinde fiat fortis exp̄ssio in quā dissolue cassie ele. nouiter extracte diacatoliconis añ. ℈. iiij. elꝫ de succo ro. ʒ. j. cum decoctiōe cōmuni fiat potio: cui addaṫ siru. vio. ℥. j.

¶ Potio alia ℞. reubar. boni et ele. ʒ. j. spice. ℥℥. añ. ʒ. ß. teranṫ debite et infundanṫ debite ꝑ horas. viij. in. ℥. j. ß. boni vini albi odoriferi: deinde fiat fortis exp̄ssio in qua dissolue cassie nouiter extracte dyacatolicōis añ. ʒ. ij. lapidis laçuli igniti extīcti ⁊ ꝑparati abluti. ʒ. ß. dyafiniconis elc. de succo ro. cōfectiōis hamech añ. ʒ. j. ⁊ cū decoctiōe cōi fiat potio: cui addaṫ sirupus vio. dyaboraginati añ. ℥. ß.

¶ Potio alia ℞. dyacatolicōis. ℥. ß. lapis laçuli igniti pulueriçati ⁊ ꝑparati. ℈. ij. dyafiniconis. ʒ. ij. elꝫ de succo roß. ʒ. j. cū decoctiōe cōi: fiat potio ⁊ addaṫ dyaboraginati sirupi violati añ. ℥. ß.

¶ Potio alia. ℞. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. ꝯfectiōis hamech. ʒ. ij. dyafiniconis elꝫ de succo roß. añ. ʒ. j. misce cum aqua casei: fiat potio cui addaṫ siru. vio. ℥. j.

¶ Medicina in forma boli ℞. dyacatoliconis. ℥. ß. vel cassie tapellate. ʒ. iij. diafiniconis electuarij de succo rosa. cōfectionis hamech ag. ℈. iiij. ⁊ cum çuccharo: fiat bolꝰ: qui deauretur pro nobilibus.

¶ Pillule magistrales ℞. reubar. boni electi: agarici electi: lapidis laçuli vel armeni ꝑparati añ. ℈. j. diagridij g̃. iij. salis gēme gra. iiij. pulueriçanda pulueriçenṫ: ⁊ cū oximelle sqllitico ⁊ diaboraginato añ. q̃tuꝫ sufficit: ⁊ fiat pasta de q̄ formenṫ pill'e. viij. ⁊ sumanṫ cum aqua casei

¶ De medicinis dirigentibus alias medicinas ad membra. Capitulum .ix.

a Ad caput saluia peonia maiorana sticados: ⁊ coruꝫ aque distillate: nux muscata cubebe folia lauri balsamus ⁊ eius lignum laudanū thus muscꝰ acorus.

¶ Ad pectus scariola: ca. ve. isopus passule ficus dactili viole amilum dragaganti: pinee fenugrecum iuiube amigdale pulmo vulpis: ordeum mel.

¶ Ad cor: buglossa acetosa mellissa ⁊ aque caruꝫ ambra muscus: os de corde cerui: fragmēta lapidū ꝑciosoꝝ.

¶ Ad epar: endiuia eupatorium absinthiū nenuf. fumus terre: ⁊ caruꝫ aque: aqua ordei spica spodiū sandali squinantum assarum cuscuta lactuca squilla anisum feniculus daucus cinamomum. seminis melo. cucurbi. citrulli cucumeris.

¶ Ad splenem: scolopendria tamariscus rubea tinctorum calamentum eupatoriū: ⁊ eaꝝ aque: cappares ⁊ cortices radices fraxini. gētia. sparagus cuscuta anisum feniculꝰ: acorus daucus assarum scordeon squilla.

¶ Ad renes ⁊ vesicā: saxifragia pimpinella scolopendria paritaria millefoliū: ⁊ aque earū: miliū solis quinqꝫ radices calide apij fenicu. petrosilini sparagi ⁊ brusci: ⁊ semia earū cantarides ⁊ macedonicum.

¶ Ad matricē: arthemisia matricaria sauina calamentum: pulegiū rubea tinctoꝝ: ⁊ aque earum. ⁊ similiter alie medicine ducentes ad renes ⁊ vesicā.

¶ Ad iuncturas. çinçi. ⁊ piper acorus oppoponacū squilla assa. aqua porri polium camedreos camepitheos amomum cardamomum ⁊ succus caulium.

¶ De medicinis solutiuis approꝑatis mēbris. Capitulum. x.

a Capite soluētia simplicia agaricꝰ aloes colloquintida: sene epithimū euforbiū lapis laçuli sarcocolla oppoponacum sticados ⁊ squilla.

¶ Composita pillu. cochie auree lucis pillule sine quibus esse nolo: hyerapigra hyeralogodion blanca nicolai yera hermetis yera colloquintide.

¶ A pectore solutiua simplicia agaricus yreos colloquintida ysopus volubilis cassia serpentaria aristolog. rotū. capill. veneris.

¶ Composita pill'. de agarico diasene paulinū nicolai.

¶ A stomaco soluentia simplicia: aloes cassiafistu. manna pruna mirabo. absinthiū psiliū: ⁊ omnes medicine euacuantes ab alijs mēbris. ¶ Cōposita pillule cochie auree lucis: pillule sine quibus esse nolo hyerapigra hyeralogodion blanca nicolai ⁊c̄.

¶ Ab epate soluētia simplicia reubar. mirabolāi succꝰ ro. meçereon absinthiū fumus terre eupatoriuꝫ yreos: sera-

pinũ sarcocolla: calamentum montanum. ¶ Composita pillule de reubarbaro trifera sarracenica.

¶ A splene soluẽtia simplicia: agaric⁹ absinthiũ sene. elleboꝛus niger: lapis laçuli: lapis armeni: mirab. indi. ¶ Cõposita pillule de lapide laçuli: de lapide armeno: ꝺ fumo terre: diasene. confectio hamech.

¶ A renibus ⁊ a vesica solutiua simplicia: agaric⁹ turbith: hermodactili: eufoꝛbiũ serapinũ: oppopona. sal gemme. ¶ Cõposita pillule de benedicta nicolai catarticũ imperiale iustinum elec. indum.

¶ A matrice soluẽtia simplicia collogntida: agaric⁹ turbit. et nota sił alie medicie solutiue ꝑñt euãre a matrice: ⁊ similiter ab aliis mẽbꝛis si danť cũ diureticis ⁊ appꝛobatis ad ea mẽbꝛa. ¶ Cõposita pil. fetide de bñdicta nicolai.

¶ A iũcturiſ simplicia soluẽtia hermoda. turbith eufoꝛbiũ serapinũ agar. oppona. diagrid. assarũ. ¶ Cõposita pilł auř. de hermodactił. fetide collogntide: oppopona. sarcocolla de serapino de eufoꝛbio: yera hermetis bñdicta nicolai: ⁊ alia cum diureticis appꝛobatis.

¶ De medicinis alterãtib⁹ caput tam calefaciendo q̃ȝ infrigidando. Capłm .xj.

Simplicia calefaciẽtia caput saluia ruta: maioꝛana: betonica: peonia: saturegia: calamẽtũ: pulegiũ: serpillũ: siler montanũ: camomilla: mellilo. sticados: feniculus aque eoꝛuȝ: aqua vite: lignum aloes: xilobalsamũ: carpobalsamũ: foliũ thus: laudanũ: folia lauri: melegete: nux muscata: cube. muscus: ambꝛa: squilla.

¶ Cõposita sunt sirupi de sticados: sirupi de acoꝛo pliris: arcoticonaurea alexãdrina tyriaca fermẽtata: metridatũ diacoꝛi diaolibanũ diacastoꝛeũ. Potio sancti pauli paulinũ theodoꝛicon: confectio anacardina: confectio de musco: diambꝛa acoꝛi ꝯditi kebuli ꝯditi: gallia muscata.

¶ Embꝛocatio calefactiua capitis. ℞. sticados arabici: maioꝛane rute: camomille: melliloti: folioꝝ lauri: oꝛigani: betonice añ. M. ß. misce ⁊ fiat decoctio in sufficiẽte quãtitate aq̃ vsq̃ȝ ad ꝯsumptionẽ medietatis: ⁊ qñ necessaria erit embꝛocatio: fiat faciẽdo dictã decoctionẽ calidam cadere ab alto: post v̊o dictã decoctioneȝ põt imediate applicari anterioꝛi parti capitis petia dupla in dicta decoctiõe infusa: ⁊ anteq̃ȝ refrigereť remoueatur ne actuali frigiditate inferatur postea nocumentum.

¶ Pñt etiã fieri embꝛocatiões ex oleis calidis vel ex aliq̃ ex ipis actu calidis embꝛocãdo supꝛa ab alto. Olea calida sũt ista: oleũ nardinũ laurinũ de eufoꝛbio de castoꝛeo: de piperibus: de aneto: de sambuco.

¶ Epithima calefaciẽs ⁊ cõfoꝛtãs caput ⁊ resoluẽs catarꝝ descendentẽ ad mẽbꝛa inferioꝛa. ℞. vini al. potẽtis odoꝛiferi aq̃ vite añ. ℥. vj. salis cõis triti. ℥. j. liq̃fiat ꝑ sal bulliendo ad ignẽ: ⁊ post ebullitionẽ addať aq̈ vite: ⁊ cũ opus fuerit in dicta cõpositiõe taliter balnea petiã lini duplã: quã pꝛius expssam applica parti anterioꝛi capitis: ⁊ sic reiterabis in die vel plus si opoꝛtunũ. ⁊ est res expta.

¶ Unguentũ calefactiuũ capitis. ℞. olei nardini: olei ꝺ eufoꝛ. olei laurini añ. ℥. j. ß. castoꝛei eufoꝛbii pipis añ. ℈. j. betonice sicce: rute sicce: maioꝛane sicce gariof. pulueriçato rum añ. ℈. ß. nucis muscate gra. vj. pulueriçatis oĩbus misce: ⁊ cummodico cere fiat vnguentum.

¶ Emplastrũ qꝺ fit ex tyriaca ⁊ metridato cum succo mente est expertum contra doloꝛẽ capitis: vt dicit Mesue in capitulo de soda frigida.

¶ Sacculus calefaciẽs caput. ℞. sticados arab. camomil. melliloti añ. ℥. ß. floꝝ anthos: betonice sicce: saluie sicce: rute sicce añ. ʒ. ij. pului. gariof. ʒ. j. ß. nucis musca. ʒ. ß. piperis. ℈. j. gallie musca. ꝺscriptõe Mesue gra. vj. vł ℈. ß. tere terẽda mediocriter ⁊ infundanť in sacculo de sindone de grana qui appliceť anterioꝛi parti capitis: posset etiã calefieri ⁊ aspergi aqua vite: ⁊ postea applicari. ⁊ foꝛtius operabiť. ¶ Unde nota ꝙ dicta localia nõ debẽt applicari nisi post debitã purgationẽ: ⁊ in statu vel in decliuatiõe egritudinis: nõ aũt in ꝑncipio vel augmẽto: neq̃ȝ ante purgationẽ: ne virtute sua actuali ⁊ virtuali caliditate magis attrahať de mã ad locũ: q̃pꝛopť peioꝛ erit erroꝛ ꝑoꝛe. vt ptȝ.

¶ Simplicia infrigidãtia caput sunt papauer albũ: nenufar: lactuca: iusquiamus: viole rose: ⁊ aque eoꝛũ: camphora: opium: acetum: folia salicis.

¶ Composita sunt sirupi de papauere: de nenufare: sirupi roß. diacodion: çuccharũ roß. çuccharũ vio. loch de papauere: ⁊ vnguẽta: ⁊ olea frigida: vt clare patet.

¶ Embꝛocatio ĩfrigidans caput ⁊ ꝓhibẽs ascẽsum vapoꝝ calidoꝛũ ad caput ipuȝ. ℞. olei ro. aq̃ ro. añ. ℥. ij. aceti. ℥. j. ß. misce oĩa optime agitãdo donec coniunganť: deinde pone ad infrigidandũ in aqua frigida in ampulla: ⁊ duȝ erit necesse embꝛoca anterioꝛẽ partẽ capitis faciẽdo dictã embꝛocationẽ cadere de alto: ⁊ supponẽdo petiã balneatam in eadẽ: ⁊ sic reitera ꝑm necessitatem.

¶ Si aũt facere vis embꝛocatiões cum succis frigidis põt sic fieri. ℞. suc. semꝑuiue suc. plantagi. succi solatri: succi iusquia. suc. granatoꝝ añ. q̃ȝtũ sufficit. Uel potes accipere vnũ ex dictis succis vel duos vel tres ad placituȝ embꝛocando vt supꝛa ⁊ petiã: vel stupã balneatã in dictis succis applicãdo vt. s̈. a ꝯmissura coꝛonali vsq̃ȝ ad dimidiũ frõtꝭ

¶ Et sił posset fieri embꝛocatio cũ oleis frigidis embꝛocando vt supꝛa. Olea frigida sunt oleũ ro. oleũ vio. oleuȝ de papauere: oleũ de nenufa. oleum de mandragoꝛa ⁊c̃.

¶ Et nõ postponať quin dictis embꝛocationib⁹ cadat modicum aceti: vt verbi grã. ℥. j. ß. qꝛ ei dat viã penetrãdi: et modũ melius infrigidãdi. ¶ Et si iterũ vis magis infrigidare ⁊ ꝓuocare somnũ: vbi opoꝛtet. s. vbi sunt vigilie: adde dictis embꝛocationib⁹ modicũ de opio vel de suc. mandragoꝛe. ¶ Nota tñ ꝙ talia neq̃ȝ alia nõ debent applicari nisi in vltimis. i. quãdo alie medicine nõ conferũt: applicantur etiã securi⁹ in ꝑncipio ⁊ augmẽto egritudinis et maxime si ꝑcesserunt sufficientes ⁊ debite purgatiões: vt patet manifeste intuenti.

¶ Sacculus infrigidãs caput. ℞. sandał. al. ru. citrinoꝛuȝ añ. ʒ. j. ß. ro. ru. floꝝ vioł. floꝛũ nenufa. añ. ʒ. ij. ß. coꝛal. rub. ʒ. j. cãphoꝛe. ℈. ß. misce pulueriça pulueriçanda: ⁊ fiat sacculus: qui quãdo erit opoꝛtunũ aspergať aqua ro. vel nenufaris: ⁊ appliceť parti anterioꝛi capitis.

¶ Unguentũ infrigidãs caput. ℞. olei ro. de nenufa. añ. ℥. ß: succi semꝑuiue: succi solatri: succi plãtagi. añ. ʒ. ij. misce optime in ampulla agitãdo: deinde adde vnguẽtũ populeonis. ℥. ß. sandał. al. ⁊ ru. ⁊ citri. añ. ʒ. ß. floꝝ nenufar. ʒ. j. cãphoꝛe. ℈. j. tere terẽda miscẽdo: ⁊ cũ modico cere fiat vnguentũ addẽdo aceti. ℥. ß. ⁊ vngať ꝑs anterioꝛ capitis ĩ cõmissura coꝛonali in antea. Et si vis somnũ ꝓuocare ⁊ foꝛtius infrigidare: adde dicto vnguento opii grana. iij. vel plus ꝑm necessitatem.

¶ De medicinis alterãtibus pectus ⁊ pulmoneȝ tam calefaciendo q̃ȝ infrigidando. Capłm .xij.

Simplicia calefaciẽtia pectus ⁊ pulmonẽ sunt isop⁹ pꝛassiũ: betonica: scabiosa: ca. ve. ⁊ earũ aque yreos: liquiritia: passule: ficus dactili liliũ: enula serpẽtaria: melissa vꝛtica: aristo. rotũ. ¶ Composita sunt sirupi de isopo de pꝛassia de liq̃ritia de calamẽto diairis diapenidion diapꝛassium diacalamentũ diadragantum calidum loch de pino loch sanum ⁊ expertũ loch de squilla.

¶ Unguentũ valens contra frigiditatem pectoꝛis. ℞. olei irini: olei camomil. olei amigdalarũ dulciũ añ. ℥. ß. mucillagi. fenugre. mucillagi. semi. lini añ. ʒ. ij. butyri recẽtis sine sale. ℥. ß. misce: ⁊ cũ modico cere fiat vnguentũ pꝛo vnctione pectoꝛis ante pastum.

¶ Simplicia infrigidãtia pectus ⁊ pulmonem sunt viole papauer album sebesten: ⁊ eoꝝ aque dꝛagagantum gummi ara. amilũ semi. papa. al. iuiube. moꝛa celsi. ¶ Cõposita sunt sirupi vio. de iuiubus de papa. çuccharũ rosa. viola. diapapaue. dꝛagagantũ frigidũ diapenidion sine speciebus calidis penidii mel violatum.

Unguētū valēs cōtra caliditatē ꝛ siccitatē pectoris. ℞. olei viol. ℥.i. amigdal. dulc. ℥.ß. pinguedinis galline vel anatis medule vituli. añ. ℥.iij. mucillag. psilij dragagan/ti vel gūmi ara. añ. ʒ.ij. misce: ꝛ cū modico cere fiat vnguētum ante pastum.

De medicinis alterantibus cor tam calefaciendo ꝗ̄ infrigidando. Cap. xiij.

Medicine calefaciētes cor sunt melissa: buglosa: borag. rosmarinus: ꝛ eoꝝ aq̄: crocus: ambra muscus cortices citri: ꝛ folia citri: folia radices been alb. et rub. enula cāpana doronici zedoaria: cotula mōtana xiloaloes: ozimū aurū gariofi. cinamomū ꝫ macis se. maiora. se. basiliconis nux muscata.

Cōposita sunt electuariū de gēmis: ꝯfectio de musco: cōfectio de xiloaloes: electuariū letificās aromaticum muscatū: ꝯfectio de citro pliris arcoticon cortices citri conditi diābra diacinctī: diāthos gallia musc. ꝯditū de bug.

Epithima cordiale calꝫ. ℞. aq̄rū melis. buglo. añ. ℥.iiij. gario. ligni aloes corticū citri: nucis mu. añ. ℥.ß. se. maio. se. basilicōis añ. ℈.i. croci. ℈.ß. terant oia: ꝛ misceaf aq̄uā do bñ in ampulla: ꝛ q̄n erit necesse: petiā duplā lini īfunde: ꝛ facta expressione tepidam applica regioni cordis.

Epithima aliud cordiale calidꝫ. ℞. succi melisse: succi buglo. factis primo residētijs. añ. ℥.iij. macis ligni aloes nucis musc. añ. ℈.ij. croci. ℈.ß. musci. ambre. añ. gra. i. pulverizentur pulverizanda miscendo ꝛ infundendo petiaꝫ ꝛ applica: vt supra.

Unguentum cordiale calm. ℞. olei de spica: olei camomil. añ. ℥.i.ß. Uel si vis fortius facere pone oleū de croco oleū de been loco dictorū gariofi. ligni aloes corticum citri nucis musc. añ. ℈.i. doronici zedoarie: xiloaloes: ozimi: sem. basiliconis: maiorane añ. ℈.ß. ambre croci musci añ. gra. ij. gallie musc. gra. vj. ꝛ fiat pulvis miscēdo: cū modico cere nove: ꝛ fiat vnguētum: cū quo vngaf regio cordis ante pastum per horam.

Sacculus cordialis calidus. ℞. florū borag. ꝛ buglose añ. ʒ.ij. been alb. ꝛ ru. añ. ʒ.i. croci. ℈.ß. sirici de grana cōbusti. ℈.i. macis cinamomi gariofi. corallorū rubeorū rosa. rub. añ. ʒ.ß. ossis de corde cervi. ℈.ß. musci ambre añ. gra. ij. gallie musca. descriptione Mesue gra. vj. se. maiora. se. basiliconis anisi calami aromatici añ. ʒ.ß. pulverizentur oia mediocriter ꝛ imponanf i sacculo de sindone de grana: ꝛ q̄n erit necesse aspergatur dictꝰ sacculus cum aqua buglose calida ꝛ loco applicetur.

Simplicia infridātia cor sunt acetosa nenufar. rose viole: ꝛ eaꝝ aq̄ cāfora margarite coralli sandali oēs iacincti: smeraldi: karabe: os de corde cervi: rasura eboris spodiū lutū sigill. acetositas citri: se. acetose: coriādrū acetū agrest acetositas limonū ꝛ citrāgulo. citōia pira lac acetosū.

Cōposita sunt syrupi de acetositate citri syrupi de succo acetose: syrupi borag. ro. zuccaꝫ ro. trocisci de sandal. trocisci de berber. ꝛ trocisci de cāfora: trocisci de spodio cū semine acetose: diamargariton: diarodon abbatis sine speciebus calidis triasandali manuschristi cum perlis.

Epithima cordiale frigidū. ℞. aq̄ ro. aq̄ endivie añ. ℥.ij sandal. rub. subtilissime pulverizatoꝝ. ʒ.i. corallo. rub. ℈.i. croci cāfore añ. grana q̄ttuor vel tria: misce oia agitādo in ampula: ꝛ facta expressione applicef regioni cordis.

Epithima aliud cordiale fortiꝰ ifridās. ℞. aq̄ nenufa. aq̄ ro. aq̄ acedule añ. ʒ.iij. sanda. ru. coralo. ru. se. acetose añ. ʒ.i. aceti. ʒ.ij. cāfore gra. iiij. misce oia pulverizando et agitando in ampulla: deinde madefac peciam lineam ꝛ exprime. ꝛ loco cordis applica.

Unguētū cordiale fridū: ꝛ ita mirabilr opaf calori febrili sicut venenū opaf cordi: ꝛ isallāter iuvat ad curādum oēs febres: ꝛ maxīe si applicef postvlēs ꝛ debitas purgationes. ℞. olei de nenufar. citrino. ʒ.iij. pulveris floꝝ nenufar. citrinoꝝ. ʒ.ij. sandal. rub. se. acetose: corallo. ru. añ. ℈.i. margaritaꝝ novaꝝ ossis de corde cervi. añ. ℈.ß. camphore gra. iij. misce oia pulverizādo: ꝛ cum modico cere nove ablute in aq̄ ro. vel i aq̄ nenufaris citrini fiat vnguētū de quo vngaf regio cordis ante pastū ꝛ ante accessionem febris per horam: ꝛ est res mirabilis.

Sacculus cordialis. ℞. floꝝ nenufaris ro. rub. violarū añ. ʒ.ij. sand. alb. ꝛ ru. ꝛ citrini. añ. ʒ.i.ß. coriādri: lābrusce acedule sicce se. acetose ana. ʒ.ij. ossis de corde cervi. ℈.i. margaritaꝝ novaꝝ. ℈.ß. cāphore gra. iiij. pulverizentur oia mediocriter ꝛ ponanf in sacculū sete de grana ꝗ post ea applicef regioni cordis sub māmilla sinistra: ꝛ posset aspgi aq̄ ro. vel aq̄ floꝝ nenufa. vel aq̄ acetose: vel aq̄ endivie: ꝛ silr regioni cordis applicari posset.

Pulvis cordialis. ℞. fragmētoꝝ: rubini granati: iacincti smaragdi ꝛ saphiri: marga. novaꝝ añ. ℈.i. corallo. alboꝝ ꝛ ru. añ. ℈.ß. ossis de corde cervi: vnicornu añ. ℈.ß. musci ambre añ. gra. iiij. foliorum auri ꝛ argēti añ. gra. vj. folia omnia subtilissime pulverizentur: ꝛ extrahantur a pecia excepto auro ꝛ argento: que postea addantur.

Mixtura cordialis cōis. ℞. diaboraginati diabuglosati ana. ℥.i. manusxpi cū perlis. ℥.ß. fragmentorū preciosoꝝ subtilissime pulverizatorum. ℈.ß. fiat mixtura: ꝛ deauref cum folijs duobus auri ꝛ exhibeatur.

Nota ꝙ facta est mētio de fragmētis preciosis: sed fragmēta preciosa sunt quinq̄: videlicet iacincti: granate: rubini: saphiri: smaragdi Alij etiā cōputant margaritas et corallos inter ista: ꝛ sic fragmēta preciosa sunt septē numero: vt pꝫ. Et nota ꝙ dato ꝙ talis mixtura dicta succurrat alijs mēbris: vt epati stō: ꝛ pōt alijs mēbris validiꝰ succurrere hoc mō: si vis succurrere pectori adde mixture de dyairis vel diapēdi. vel de diadragāto: vel de aliq̄ loch: ꝛ hoc fm exigentiā egritudinis: ꝛ si vis succurrere epati: da de triasāda. vel diarodō abbatis: vel de diarodō descriptōe cōi vel spēbꝰ eoꝝ: ꝛ hoc fm distēperātiā eorꝫ calām vel frigidā: ꝛ si vis succurrere relaxatiōi stōaci vel intestinoꝝ potes addere de zuccaro ro. ꝛ de mastice ꝛ de pulvere mēte: ꝛ sic de alijs vt patet cōsideranti.

De medicinis alterantibus stomacū tam calefaciendo ꝗ̄ infrigidando. Capłm. xiiij.

Simplicia calefaciētia stōm sunt absinthiū: menta: feniculus serpillū anisum ꝛ aque eoꝝ: aquavite: ciminū: galāga macis: gariofi. zinzi. pip. cinamomū: ameos: melegeta: cardamomū: calamus aromaticus: rafanus: gallia musc. nux muscata: squilla maxime cortices interiores ꝛ sic de alijs.

Cōposita sunt syrupꝰ de absinthio: syrupꝰ de mēta mel. ros. oximel compositū oximel squilli. tyriaca fermētata metridatū dyaciminū dyanisuꝫ aromati. rosatū aromaticū nardinū rosata novella zinz. cōditū nuces ꝯdite troci. de ligno aloes: suffuf. de aromatibus suffuf. diarodon.

Unguētū ꝯtra debilitatē stōi frigi. ℞. olei de absinthio olei de spica añ. ℥.i. olei camomil. ℥.ß. pulveris gario. galā. macis nucis mus. añ. ℈.i. gallie mu. descriptōe Mesue gra. iiij. pulverizenf pulverizanda: ꝛ cū modico cere fiat vnguētū pro vnctione stomaci ante pastum.

Sacculus cōtra debilitatē stōi frigidi tm̄. ℞. mēte sicce absinthij añ. ℥.ß. vel. i. pulveris gariof. nucis musc. gallie mu. descriptōe Me. añ. gra. vj. misce pulveꝫa grosso modo: ꝛ fiat sacculus qui aspergaf aqua absinthij: ꝛ sic tepidus applicatur stomaco.

Epithima cōtra debilitatē stomaci frigidi. ℞. absinthij mente sicce pulegij añ. Mi. i. spice squināt. añ. ʒ.ß. pulveris gario. galāge cinamo. macis nucis mu. añ. ʒ.i. fiat decoctio in li. viij. aque vsq̄ ad cōsumptionē medietatis: et deinde in dicta decoctione calida madefiat spōgia ꝛ post expressionē stomaco applicetur.

Unguētū ꝯ debilitatē stomaci ꝑpter hūiditatē. ℞. olei de spica: olei de absinthio: olei masticis: oleiro. añ. ℥.i. pulve. absinthij rosa. ru. maiora. rute sicce añ. ℈.i. pul. gario. galāg. ciamo. macis corallo. ru. coriādro ꝑparatoꝝ añ.

℈.ß.galie mu.grana.vj.misce oīa puluerizādo:⁊cū modi
co cere fiat vnguētum ꝓ vnctione stomaci ante pastum.

¶Sacculus ꝯtra debilitatē stōaci pp hūiditatē.℞.absin/
thij mēte sicce pulegij: mētastri maiora.sicce aā.ʒ.ij.pul.
gariofi.galange macis:cinamo.coriādroꝝ ꝑparatoꝝ aā
ʒ.i.teranī oīa mediocriter:⁊ ponanī in sacculū:q aspgaī
cū decoctiōe ani.fenic.carui:⁊ cimi.calīa:⁊ sic applicetur.

¶Epithima ꝯtra dbilitatē stōi ꝓpter hūiditatē.℞.se.ani.
feni.cimini carui:ameos aā.℥.ß.absinthij mēte sicce maio
ra.pulegij siccoꝝ aā.ꝯ.ß. galāge gariofi.cinamo. aā.ʒ.
ß.fiat decoctio in lib.viij.aq̄ vsq3 ad cōsumptōe3 medieta
tis:deinde in dicta decoctōe calida madefac spōgiā:⁊ ex/
prime ⁊ stomaco applica inter vmblicum ⁊ furculam.

¶Simplicia stōum īfrigidātia sunt rose viole solatꝝ:por
tulaca plātago⁊ semꝑuiua:⁊ eaꝝ aq̄ cucurbite melōes ci
truli:cucumeres:poma grā. arācia citōia spica pira agre
sta acetositas citri.vinū berb.prunelli:sorbelle:nespille.

¶Cōposita sunt syrupus acetosus simplex:syrupus ros.
syrupus de gra.oxizacara:diacitonitē:de zucca.triasāda/
li:diarodon.ro.nouella zuccaꝝ ros.zuccarū viola.troci/
sci de spodio cum se,aceto.trocis.de camphora:trocis.de
sanda.trocis.de berbe.

¶Unguētū ꝯtra debilitatē stōaci calidi tm̄.℞.olei roß.℥.
iij.vel loco ei⁹ pone aliqd ex oleis frīdis:sandaloꝝ albo.
rubeo.atq3 citrinoꝝ:coriandri ꝑpara.rosa.rube.se.aceto
se:se.cito.berbe.aā.℈.i.pistenī oīa miscendo:⁊ cū modi/
co cere fiat vnguentum pro stomaco ante pastum.

¶Sacculus ꝯtra debilitatē stōi calī tm̄.℞.ros.rub.sādal.
rub.⁊ citrioꝝ aā.℥.i.ß.se.acetose: coriādroꝝ ꝑparatoru3
aā.ʒ.i.puluerizenī oīa mediocriter:⁊ ponanī in sacculo
⁊ aspergatur aqua ros.tepida.⁊ loco applica ⁊c̄.

¶Epithima ꝯtra debilitatē stōi calī tm̄.℞.aq̄ ro.succi plā
tag.colati aā.lib.ß.aceti.℥.i.sādalo.oīm:se.acetose aā.℥.
ß.misce oīa bn̄ agitādo:⁊qn̄ op⁹fuerit balnea peciā lineā
in dicto epithimate:⁊ post expressionē stomaco applica.

¶Epithima ꝯtra debilitatē stōi propter siccitatē.℞.flo/
rū malue:matrū violaꝝ:furfuris aā.ꝯ.ß.florum camo.
florū vio.aā.ꝯ.ß. fiat decoctio in bocalibus. viij. aque
vsq3 ad consumptōem medietatis ⁊ infundaī spōgia:⁊ fa
cta expressione stomaco appliceī.

¶Epithima aliud ad idem.℞.olei amigdalarū dulcium
olei violati camomillini aā.℥.iij.misce ⁊ tepidu3 ponaī
in vesica porci que stomaco applicetur.

¶Unguentū cōmune ꝑ stomacho.℞.olei de spica:olei ci
tonio.olei masti.olei vio.aā.℥.i.pul. gario.sāda.rub.ma
cis galāge cinamo.aā.℈.i.gallie musca.gra.vj. misce.te/
rēda teranī:⁊ cū modico cere ⁊ fiat vnguentū.de quo vn
gatur stomacus ante cibum.

¶Unguētū ꝯtra vomitū⁊ relaxatōe3 stomaci.℞.masticis
olei rosa.olei de mēta aā.℥.i.olibani:masticis aā.ʒ.ß.mē
te sicce corallo.rubeo.acatie terre sigil.rosa.rub.aā.℈.ß.
terēda teranī:⁊ cū modico cere fiat vnguentum.

¶De medicinis alterantibus epar tā calefaciendo q̄3 in/
frigidando. Cap. xv.

Simplicia calefaciētia epar sunt absinthiū eupato/
riū:fum⁹ terre aque eoꝝ spica squinantū cinamo/
mū assarum radices quinq3 cōes calide.s.apij:feni
culi:petrosi.brusce sparagi ⁊c̄.

¶Cōposita vero sunt syrupi de eupatorio:de absinthio:de
fumo terre diacimi.dyacalamentum dyagalan.

¶Epithima calefaciēs epar.℞.absinthij eupato.aā.ꝯ.
i.se.ani.feni.ameos aā.ʒ.i.ß.spice squināti cinamo. galā.
gariof.aā.ʒ.i.fiat decoctio in bocalibus.vij.aq̄ ad cōsum/
ptionē medietatis:deinde madefiat pecia linea vel spon
gia:⁊ sic calida post expressionem epati applicetur.

¶Unguētū calefaciēs epar.℞.olei.de absinthio.℥.ij.suc
ci eupatorij:succi absinthij aā.ʒ.ij.spice squināti aā.ʒ.i.ß.
cinamo.galāge gario.ligni aloes aā.℈.i.galia musc.gra.
vj.misce.terēda teranī:⁊ cū modico cere fiat vnguentu3.

¶Sacculus calefaciēs epar.℞. eupatorij succi absinthij
succi floꝝ camo.aā.ꝯ.ß.cina.gario.galā.spice sq.aā.ʒ.i.
ß.misce mediocriter.terēda terāī ⁊ īponāī i sacculo:⁊ asp
gaī cū aq̄ absinthij vel eupatorij calīa:⁊ sic calīn appliceī.

¶Medicine simplices infrigidātes epar sunt endiuia la
ctuca portula.ros.solatrū nenufar:⁊aq̄ eoꝝ spodiū sanda
li canfora acetū berber.iiij.se.cōia maiora ⁊ minora.s.cu
curbit.melon.cucume.citruli.iiij.se.cōmunia minora sūt
sicut endiuia:lactuca:portulaca ⁊ scariola.

¶Cōposita sunt syrup.de endi.syrupus de succo endiuie.
acetosus simplex rosat⁹ de granatis:de nenufare vio.zuc
caꝝ rosa.viola.triasand.iulep roß.diarodon abbatis:dia
rodō descriptōe cōi:troci.de spodio:trocisci de sandalis:
troci.de camphora:troci.de berbe.trocisci dyarodon.

¶Epithima infrigidās epar.℞.aq̄ endi.℥.iiij.aq̄ ro.℥.ij.
sanda.ru.aceti aā.ʒ.ij.spodij.ʒ.i.misce bn̄ agitādo in am/
pulla ⁊ īfundēdo petiā lini q̄ post expressionē regiōi epa
tis applicetur:⁊ est maximū post purgatōes vlēs: vt patet.

¶Epithima aliud forti⁹ infrigidans epar.℞.aque endi.
aque nenufar.aā.℥.iij.vel loco harū aquaꝝ potest poni
aqua solatri ⁊ aqua ros.spodij aā.ʒ.i.sanda.alb. ⁊ ru.aā.
℈.i.aceti.ʒ.ij.cāfo.gra.iiij.misce terēda teranī : ⁊ agitādo
in ampulla:deinde madefiat petia lini: que post expressi
onē epatis regioni applicetur.

¶Unguētū infrigidās epar.℞.olei roß.olei de nenufar.
aā.℥.i.ß.sanda.alb.⁊ru.aā.℈.ij.spodij.℈.i.ß.pul.ro.rub.
℈.i.aceti.ʒ.ij.cāfore gra.iiij.pōt etiā addi.ʒ.ij.vel.iiij.mu.
cillag.psilij cū modico cere ablute in aq̄ roß.⁊ fiat vnguē
tū ad vngendū epar antepastū post debitā purgatione3.

¶Sacculus īfrigidās epar.℞.floꝝ nenufa.roß.ru.aā.℥.
ß.sandal.albo.⁊ rub.⁊ citrino.coral.albo.⁊ ru.aā.ʒ.i.spo
dij.ʒ.ij.camphore gra.vj.berber.ʒ.i.ß. teranī oīa grosso
modo:⁊ponanī in sacculo:⁊ qn̄ vis applicare sacculum
asperge cum aqua rosa.vel de nenufa.

¶De medicinis alterātibus splenem tam calfaciendo q̄3
infrigidando. Cap. xv.

Simplicia calefaciētia splenē sunt scolopen.tama/
ri.calamē.nasturtiū rubea tinctoꝝ:⁊ aq̄ eoꝝ capa/
rorum corticū radicū gentiane thime epithimum
aristo.amigdale: ama.se.ani.cuscu.carui radices quinq3
calide.s.feniculi apij petros. brusci sparagi: radices fra/
xini radices acori.

¶Cōposita sūt syrupi de eupatorio:de epithimo ⁊ calamē
to secaniabin de radicib⁹ de kersim : acetū sgliticū:diaca
lamē.diacostū:diacappa.troci.de berbe.de cappare.

¶Epithima resoluēs ventositatē splenis.℞.folioꝝ rute.
ꝯ.i.mētastri. ꝯ.ß.salis.ʒ.i.fiat deco.in lib.iij.aceti alb.
vsq3 ad consumptionem medietatis: deinde infundatur
spongia vel filtrum.

¶Emplastrū cōtra duriciem ⁊ vētositatē splenis.℞.yso/
pi cerotum descriptiōe Filagrij vel descriptiōe Gal.℥.i.
ysopi humide.℥.i.pul.radi.yreos succi apij absinthij eu/
patorij mētastri rute aā.ʒ.ij.corticū radicum capparoru3
tamarisci genestre fraxini aā.ʒ.i.sal.℥.ß.olei de cappari.
vel olei yrini.vel olei laurini.℥.ij.farine se.lini.ʒ.iij.misce
incorporādo ad lentū ignē:deinde extēdaī super pellam
⁊ calidum applicetur.

¶Unguētū ꝯtra dolorē ⁊ vētositatē splenis.℞.armonia/
ci bdellij aā.ʒ.i.īfundanī ꝑ nocte3 in aceto:⁊ dissoluātur.
Deinde.℞.picis naualis:corticū radicu3 caparoꝝ:se.si/
napis albi siluestris folioꝝ ⁊ corticū scolopēdrie aā.ʒ.ß.
mucillag.fenugre.⁊ se.lini aā.ʒ.ij.olei de capparib⁹:olei
yrini vel laurini aā.℥.ß.puluerizāda puluerizētur misce:
⁊ cum cera fiat vnguētum pro vnctione splenis.

¶Unguētū ꝯtra duriciē splenis.℞. folioꝝ malue bismal
ue radicū lilij aā.℥.ß.farine se.lini ⁊ fenug.aā.ʒ.ij.carica/
rū pinguiū passulaꝝ enucleataꝝ aā.ʒ.iij. pistenī oīa sil:
⁊ infundātur ꝑ horas octo in aceto forti:deinde buliat in
aq̄ vsq3 ad spissitudinē gbus addaī vnguentu dialtee.po/

natur de ysopi ceroto descriptione filagrij recētis.aā.ʒ. ß.olei amigdalarum dulcium.ʒ.ij.vel.iij.ꝛ cum modico cere fiat vnguentum pro splene.

¶Sacculus resoluēs vētositatem splenis.℞.folioꝝ rute mētastri:calamēti:eupatorij absinthij pariter:scolopē drie bethonice aā.ꝟꝟ.ß.calefiāt sup tegula calida aspgē do cū vino albo ꝛ potēti:ꝛ cū modico aceti:deinde appli cetur spleni in sacculo q̄ꝫtum calidum fieri potest.

¶Sacculus resoluēs vētositatē splenis ꝛ vētris. ℞.milij vel panici furfu.frumēti salis mediocriter triti aā. scutel lā mediā misce:ꝛ calefiāt in caldario cōtinue remouēdo deinde reponaꝛ in sacculo qui sic calidus applicetur.

¶Medicine infrigidātes splenem sunt lactuca.endiui.et aque eorū sandali spodium acetū:ꝛ quattuor semi. com munia maiora.ꝛ similiter minora.

¶Composita sunt syrupus aceto. simplex:syrupus de en di.triasandali:diarodon:trocis.de spodio:de camphora: de sandalis: de diarodon precipue si dantur cum aquis ad splenem ducentibus.

¶Nota etiā q̄ vnguentū emplastra: epithimata:ꝛ embro cationes infrigidātes epar ꝛ renes similiter valent ad in frigidandum splenem applicando ei.

¶De medicinis alterātibus renes tam calefaciēdo q̄ꝫ in frigidando. Cap. xvij

Simplicia calefacientia renes ꝛ vesicā sunt saxifra gia.parnaria:pētafilon:arthemisia:vrtica:eruca:ꝛ semē eius:ꝛ earū aque brodiuꝫ cicerū rub.cubebe iuniperis:granum pini:spica nardi:spica celtica.

¶Composita sunt diacalamētum:electuarium ducis:ele ctuarium dulce:electuarium iustinum:filantropos.

¶Epithima calefaciēs renes.℞.piparie.arthemi. saxifra gie aā.ꝟꝟ.ß.grano.iuniper.spice nardi aā.ʒ.ij.cubebaꝝ ʒ.i.ß.misce:ꝛ fiat decoctio in lib.vj.aque vsq̄ ad consum ptionē medietatis: deinde infundaꝛ spongia vel filtrum ꝛ post expressionem renibus applicetur.

¶Vnguentū calefaciēs renes.℞. olei de spica vel de absin thio vel aliquod ex oleis calidis ƀm necessitatem.ʒ.ij.nu cis musc.gariof.spice.grano.iunip.galāge ligni aloes aā ℈.ß.misce omnia puluerizādo cū cera ꝛ fiat vnguentum.

¶Sacculus calefaciens renes. ℞.arthemisie floꝝ camo mille aā.ꝟꝟ.ß.cubebe spice nardi puluis gariofil.nucis musc.cinamomi squināti aā.ʒ.ij.misce terēdo terēda me diocriter ponendo in sacculo:ꝛ quando vis opari asper ge ipsum cū aqua arthemisi.calida vel cū epithimate pre scripto:ꝛ sic calidum renibus applicetur.

¶Balneū in dolore renum vel vesice vel virge ex lapide qd̄ aperit ꝛ mollificat meatus dictoꝝ.℞.paritarie senatio num malue bismalue abrotani cauliuꝫ aā. ꝟꝟ.i.cicerum rube.ꝟꝟ.ß.semi.ani.feni.cimini carui:ameos.aā.ʒ.ß.tri buli marini:semi.lini:fenugreci ꝛ altee aā.ʒ.i.misce ꝛ fi at decoctio i situlis.iiij.aq̄ vsq̄ ad cōsumptionē tertie par tis:deinde ponaꝛ in cōcha vel alio vase apto in quo sede at patiēs q in introitū balnei sumat iustini.ʒ.i. vel.i.ß.cuꝫ vino albo odorifero:ꝛ hic stet per horaꝫ magnā faciendo de dicto balneo continue embrocationes locis dolorosis semper sedendo in dicto balneo.

¶Simplicia infrigidantia renes ꝛ vesicaꝫ sunt nenufar. endi.lactu.portula. virga pasto. papauer alb. plantago semperui.ꝛ aque earum:vinum citoniorum:quattuor se. frigida maiora ꝛ minora.

¶Cōposita sūt syrup⁹ acetosus:syrup⁹ de succo endiuie:sy rup⁹ de nenufa.troci.alkekēgi:de spodio:de cāfora:de di arodō: de sandal'.olei vio.rosƀ.de nenufa.de papauere. ꝛ alia olea frigida:vnguētū galieni:vnguētuꝫ sandalinum

¶Epithima infrigidās renes.℞.aque rosƀ.endiuie lactu ce aā.ʒ.ij.albu.oui recentis misce bene agitādo : deinde stupa vel pecia infusa renibus appliceꝛ.¶Si autē opor tet fortius infrigidare:pone loco dictarum aquarū alias aquas magis frigidas sicut est aque semperuiue:aque ver micularis ꝛ nenuf.ꝛ cucurbite addendo etiaꝫ gra.iij.vel iiij.caphore:ꝛ applicetur vt patet.

¶Vnguentum infrigidās renes.℞.olei rosƀ.ʒ.i.olei viol. ʒ.i.sanda.rub.ꝛ citri.aā.ʒ.i.cāpore gra.iij. aceti.ʒ.i.ß. mi sce.ꝛ cum modico cere fiat vnguentum.

¶Vnguentū pro vnctione renū:ꝛ si in renibus esset magna siccitas pūncta cū caliditate etiā loco olei rosati esset bo num solū imponere oleū viola. Et si oporteret fortius in frigidare:tūc esset bonū addere oleū de nenufare:vel de alijs oleis magis frigidis:etiaꝫ de succo semperuiue: vel de alijs succis frigidis. Unde nota q̄ epithimata:embro cationes sacculi vnguenta bona pro epate: etiam valent in infrigidatione renum.

¶Restrictiuū pro renibus valēs cōtra periculū aborsus et contra fluxum menstruoꝝ. ℞. pulue. boli ar. mirtillo.san guis dracōis:terre sigillate aā.ʒ.i.albumina ouoꝝ duoꝝ recētium misce oia bn̄ agitando cū spatula: deinde stu pā madefactā in aceto ꝛ expressam emplā cū dicta ppone ꝛ applica renibus. Si autē oporteret fortiter restrigere posset addi de trocis. de terra sigillata ꝛ acacia: de pulue re ematitis:ꝛ similiter de succis fridis oleis frigidis om nia bene patent consideranti.

¶De medicinis alterantibus matricem tam calefaciēdo q̄ꝫ infrigidādo. Cap. xviij.

Simplicia calefaciētia matricem sunt arthemi.saui na:pulegium:calamentum:ruta rubea tinctorum: ꝛ aque eorum iuniperus:nux musca. mira serapi num assa.oppoponacum:muscus.

¶Cōposita sunt syrup⁹ de arthemisia syrup⁹ de calamēto dyacalmē. dyābra triffera magna elm ducis: elm dulce.

¶Balneū calefaciēs matricē. ℞. arthemisie sauie rubee tinctoꝝ floꝝ camomille aā.ꝟꝟ.i.absinthij calamēti mon tani origani aā. ꝟꝟ.ß. calami aromatici spice nardi squi nāti rute:anisi maratri siseleos aā.ʒ.ß.fiat decoctio in situ lis.iiij.aque vsq̄ ad cōsumptionē tertie partis vel medie tatis:deinde ponaꝛ in pcha:vel alio vase apto vt int⁹ mu lier sedeat vsq̄ ad vmbilicū:ꝛ dū stat in balneo:pōt de di ctis rebus facere sacculumꝛ super ipm in dicto balneo se dere:ꝛ sic stare potest vsq̄ ad magnam horaꝫ ꝛ continua re ad dies secūdum necessitatem.

¶Stuffa calefaciens matricē. ℞.arthemisie sauine ꝛc̄. si militer fit cū reb⁹ pscriptis ꝛ mō pscripto:sꝫ nō oportet q̄ mulier int⁹ sedeat:sꝫ q̄ fumi dicti balnei p scānū pforatū ad partes pudibūdas recipiat: bene se circūuoluēdo pā nis ne fumus exeat:ꝛ sic quiescat per horam.

¶Pessariū notabile puocās mēstrua. ℞.se.iunipi.ʒ.i.ra dicū gentiane.ʒ.iij. radicuꝫ rubee tinctoꝝ:origani aā.ʒ. ß.nigelle colognitide aā.ʒ.ij.misce ꝛ fiat decoctio in boca lino vno aq̄ ad psumptōeꝫ medietatis ꝛ coleꝛ:deinde ad daꝛ colature succi mercurialis.ʒ.ij. succi cucumeris asi nini.ʒ.i.triffere sine opio bn̄dicte carniū ficuū pinguiuꝫ aā.ʒ.i.ꝛ diligētissime misceanꝛ:deinde formeꝛ pessarium de bōbice ad formā magni digiti cum filo lōgo appēso: et qū erit necesse balneeꝛ in dicto liquore ꝛ iponaꝛ ƀm for mationē ligādo filū ad coxā. Et si oporteret vt forti⁹ opa reꝛ. ℞.rubee tinctoꝝ aloes mirre croci aā.ʒ.ij.colognti de euforbij aā.ʒ.i.misce:ꝛ fiat puluis: de quo ante appli catōeꝫ asperge:deinde pessariū:ꝛ vt supra appliceꝛ.

¶Vnguēta calefaciētia matricē sunt vnguēta confortan tia renes ꝛ calefaciētia q̄ dicta sūt loco suo:ꝛ loc⁹ vnctōis matricis:ab extra est pars que est inter caudā ꝛ renes ꝛ in parte anteriori pectinis.i.supra pudibunda.

¶Medicine infrigidātes matriceꝫ sunt nenufar.endi.ro sa.lactuca semperui.cucur.portu. virga pastor.papauer alb.ꝛ eoꝝ aque. vinum citonioꝝ ꝛ omnia semina cōmu nia frigida maiora ꝛ minora.

¶Cōposita sunt syrup⁹ acetosus simplex:ꝛ etiā alij syrupi frigidi si denꝛ cū ducētib⁹ ad matricē:ꝛ sīlr troci.ifrigidā tes epar:splenē:renes ꝛ vesicā ad hoc pcipue si denꝛ cum

rebus aliquibus ducẽtibus ad matricẽ vt supra.
¶Balneũ ĩfrigidãs matricẽ. ℞.endiuie lactuce ros.rub. floꝝ nenufaris papaueris al.virge pastoꝛ.folioꝝ salicis: folioꝝ vitis poꝛtãtis vuas albas.anã.ꝯ.i.malue:bismal/ ue cũ radicib⁹ matrũ viol.anã.ꝯ.i.ß.se.melo.cucurbite: citruli:endi.poꝛtulace:lactu.scariole anã.℥.ß.misce: ⁊ fiat decoctio in situlis.iiij.aq̃ vsq; ad cõsumptiõeȝ tertie ptis: deide in dicto balneo tepido in vase apto ⁊ stomaco ieiu no mulier sedeat discoopta pãnis ne sudet:⁊ sic stet p ma gnã hoꝛã: ⁊ si necesse fuerit sic cõtinuet per plures dies.
¶Unguẽta ĩfrigidãtia matricẽ sunt vnguẽta dicta que in/ frigidãt caput renes ⁊ debẽt applicari. vt supra. videlicet in loco qui est inter caudã ⁊ regionẽ renũ in parte anteri oꝛi supra pudibunda.

¶De medicinis alterãtibus iuncturas tã calefaciendo q̃ȝ infrigidando. Cap. xix.

Implicia calefaciẽtia iũcturas sunt saluia rosmari
r nus:ruta nasturtiũ ypericon sticados arabi.camo/
milla mellilotũ ⁊ aque eaꝝ hermodactili costum zinzib.sinapis squilla castoꝛeũ eupatoꝛiũ euforbiũ armo niacũ stoꝛax ligda mirra sterc⁹ capraꝝ vaccaꝝ:oleũ petro leũ:oleũ phisticoꝝ:oleũ balsami.oleũ de terbẽtina: oleũ de iunipero:⁊ silr alia olea simpli.calida ⁊ cõposita.
¶Cõposita sunt syrup⁹ de sticados:syrup⁹ de acoꝛo aceto/ sus cõposit⁹ oximel sqliticũ ɔfectio anacardia:dya.zinzi. acoꝛi ɔditi:diacoꝛi:⁊ cetera oleũ vulpinũ:⁊ alia olea cal'a oleũ de ranis ⁊ fraxino:de euforbio:de piperib⁹:emplm de sinapi Mesue:cerotum andromaci factũ ex.xij.medi/ cinis:cerotum diapente. vnguentum de lilio.
¶Unguẽtũ notabile calefaciẽs iũcturas. ℞.olei ãtiq vini maluatici anã.℥.iiij.se.rute abrotani anã.ʒ.ij.euforbij.ʒ.i.ca stoꝛei.ʒ.ß.pistenł pistanda diligẽter:⁊ silr decoquanł vsq; ad cõsumptõem maluatici:⁊ cũ cera noua fiat vnguẽtum
¶Unguẽtũ aliud calefaciẽs iũcturas. ℞.olei vulpini:olei de pipib⁹:vel olei de fraxino anã.℥.i. succi saluie:succi ab/ sinthij:succi rute anã.℥.ß.bacarũ lauri iunipi casto.anã.ʒ.i. ß.misce terẽdo terẽda:⁊ cũ modico cere ⁊ fiat vnguẽtuȝ.
¶Unguentũ aliud Gentilis qđ mirabiliter calefacit ner/ uos ⁊ iũcturas. ℞.anserẽ vnũ q sup anũ deplumeł ⁊ eui/ scereł ⁊ laueł cũ vino paꝝ:deinde accipiał media vulpis ⁊ medius gattus pinguis:⁊ caro eoꝝ cũ ossib⁹ contunda tur ⁊ addał eis terbẽtine serapini bdellij vermiũ terrestri um exiccatoꝛũ anã.℥.ß.castoꝛei.ʒ.i.ß. misce: ⁊ ex eis ipleał corp⁹ anseris vel duoꝝ anseꝝ ⁊ diligẽter sumał: deinde ponał ad assandũ ĩ veru. cũ igne tẽperato facto de lignis lauri iuniperi ⁊ cipressi vel de lignis vitis:⁊ primum qđ exit erit aquosum proijciał:q2 nihil valet:reliquum vero qđ descendit collige diligenter.
¶Balneũ siue stupha vel embrocatio calefaciens iunctu ras. ℞.saluie:roꝛismarini mẽtastri:pulegij:nasturtij floꝝ camomille mellilotí sticados arabi.folioꝝ lauri rute ype riconis anã.ꝯ.ß.semi.anisi feniculi carui ameos petrosi/ lini cimi.anã.ʒ.ß.misce ⁊ fiat decoctio in situlis.iiij.aq̃ vsq; ad cõsumptionem tertie partis. Deinde si vis facere bal/ neum cola in vase ꝑ toto coꝛpoꝛe apto:vel ꝑ iunctura se/ cundũ necessitatẽ:⁊ tempoꝛe ieiuno ⁊ post debitas purga tiones eger intret totus aut membrũ egrotum: ⁊ diligen ter cooperiał pãnis:⁊ sic stet vsq; ad hoꝛam vel post: ⁊ in exitu balnei post exiccatõeȝ ⁊ tersionẽ iuncturã vngat cũ aliqua ex predictis vnctionibus. ¶Si aũt vis facere stu pham colloca dictũ mẽbrũ in vase apto:ita q̃ membrum vel mẽbra solũ fumũ ⁊ caloꝛem recipiãt bene ⁊ diligẽter cooperiẽdo pãnis ne fumus exeat q̃ȝtum possibile ẽ:post hec similiter dicte vnctiões fiãt:vt supra. ¶Si autẽ vis fa cere embrocationem:embroca cũ dicta decoctiõe calida faciendo cadere ab alto sup membrum: ⁊ iterum postea fiant vnctiones vt scis.
¶Simplicia infrigidãtia iũcturas sunt lactuca endiuia so latrũ iusgamus sempuiua rose viole:⁊ eaꝝ aq̃ folia salicis folia vitis gra.mirti.boli arme.sanguis dra.albu.ouoꝛũ mucillag.psilij:terra sigilla.acatia acetum.
¶Composita sunt syrup.rosa.acetosus simplex syru.limo num de endi.⁊ alij si deneł cum ducentibus ad iuncturas Olea frigida ⁊ vnguẽta frigida sunt sicut vnguẽtũ popu leonis:⁊ vnguẽtũ albũ gal.vnguẽtũ sandalinũ:oleũ ro. viol.mãdragoꝛinum de nenufare.
¶Balneũ vel embrocatio infrigidãs iũcturas. ℞. iusqa. floꝝ nenuf.solatri lactuce sempui.folioꝝ vitis albe:folio/ rũ salicis ros.vio.anã.ꝯ.i.se.melo.cucume.cucur.poꝛtu la.endi.scario.psilij anã.℥.ß.decoquał ĩ situlis.iiij. aq̃ vsq; ad cõsumptionẽ tertie partis:⁊ in dicto balneo tepido po nanł iuncture vase discoopto ne sudet. ¶Et si vis embro care faciẽdo cadere dictã decoctiõem ab alto: ⁊ aduertał semp q̃ ista talia balnea embrocatões ⁊ vnctões:⁊ alia lo calia regulariter nõ debẽt fieri nisi post purgatões vles: q2 tũc melius ⁊ virtuosius opanł ⁊ vnctões infrigidãtes caput ⁊ renes: ⁊ alia mẽbra infrigidãt similiter iũcturas ⁊ debent applicari: vt supra dictum est.

¶De restauratiuis tã liqdis q̃ȝ solidis. Cap. xx.

Estauratiuũ in foꝛma liquida. ℞.caponem vnum
r vnius anni ⁊ mediocris pinguedinis deplumeł ⁊
euiscereł sine aqua:⁊ amotis pedibus ⁊ rostro in/ cidał in frustis magnitudinis nucis que frusta cuȝ aqua ponanł in choꝛdã rubeã de serico:deinde accipe ex aliq bus aquis ɔueniẽtib⁹ in casu.℥.ij.fragmẽtoꝝ lapidũ pre/ ciosoꝝ subtillime pulueriȝatoꝝ.℈.i. aspergał dicta fru sta cũ dictis aqs postea ponẽdo de dicto puluere inter fru stum ⁊ frustũ:quo facto ponanł in amphoꝛa vitri paula/ tim ꝓmo ponãtur in amphoꝛa ducati.x.vel.xx. postea ve ro ĩponeł cũ duob⁹ capitib⁹ coꝛde trahał in supioꝛi par/ te colli.ita vt nihil carnis tãgat funduȝ:⁊ nihil tãgat neq; exeat:⁊ diligẽtissime obtura os amphoꝛe cum pecia lini in bõbice bñ sigillãdo:imo cũ pelle capre si placet.⁊ cir/ cumuoluẽdo cũ capitibus coꝛde:ita vt nihil ad fundũ ca dat:quo facto pone ad decoquendum in caldario pleno aqua taliter q̃ amphoꝛa stet recta in aqua vsq; ꝓpe p du/ os digitos ad clausurã oꝛificij:⁊ q̃ p bulitõem nõ moueał sed quiescat:⁊ hoc fit cum diuersis baculis lateraliter li/ gatis ad capita baculoꝝ ⁊ situatis sup baculos ⁊ super ri pas caldarij. sic autẽ decoquẽdo distillabił p defensoꝛiuȝ liquoꝛ mirabilis restaurãs: de quo si placet cũ zucca.põt fieri iulep de fasanis ⁊ perdicibus: vt patet.
¶Restauratiuũ aliud ĩ foꝛma liqda. ℞.capones fasianos vel perdices ⁊ post deplumatõem ⁊ euisceratõeȝ sine aq̃ vt supra tapelletur minutissime. ⁊ ponãtur ad distillãdũ ad alẽbicũ vitri in balneo marie vel supra furnellũ ĩ cine ribus cũ igne lentissimo qđ inde distillabił detur restau/ rãdo. Et si placet: vt supra dictum est ex ipso põt fieri iu/ lep cum zuccaro albo:q2 reddił placabile.
¶Restauratiuũ aliud in foꝛma liqda. ℞.sanguis hoĩum iuuenũ ⁊ sanoꝝ extracti p flebotomiã li.ij.vel plus radi. celidonie bene ablute cũ vino trite ⁊ exiccate mediocri/ ter ad vmbrã cũ igne suaui in alembico vitri:qđ aũt distil labił cũ infrascriptis misce. ℞.macis galãge cina. nucis musca.ligni aloes gar.anã.ʒ.ß.⁊ cũ sufficiẽti q̃ȝtitate zucca ri fiat iulep mirabiliter restaurãs. Similiter etiã alia re/ stauratiua supradicta cũ his dictis aromatibus possunt aromatiȝari:⁊ erunt magis delicata.
¶Restauratiuum in foꝛma solida. ℞.caponeȝ vnum vel fasianũ vl' perdices duas ⁊ post deplumatõeȝ ⁊ euiscera tionem decoquanł completa decoctõe.donec caro ab os/ sibus separetur:tũc ℞.de pulpis ipsoꝛuȝ lib.i.⁊ minutissi me pistenł q̃ȝtum possibile est:deinde ℞.macis:carda.ci namo.gari.nucis musca.galãge cube.gũmi arabici:dra/ gagãti anã.℈.i.amigdal'.dul.mũdataꝝ passulaꝝ dulcium enucleataꝝ:succi liquiritie amili anã.ʒ.ij. se.melõis cucur bite citruli:semi.end.lactuce:poꝛtula.scariole papaueris anã.ʒ.ij.teranł oĩa diligẽtissime miscẽdo cũ predictis pul/

pis: ꝛ cū lib. i. ʒ. [illegible]cari albi clarificata cum aqua ro. fiat cō-
fectio in morsellis ꝛ deaurari potest pro potentibus
¶ Restaurativū ali[illegible] in forma ferculi vel in forma solida
℞. molene panis [illegible]centis ꝛ boni frumēti. ℥. iij. infundatur
in prescripto brodio. i. in aliquo ex restaurātibus i forma
liquida ꝛ post cōpletā imbibitionē minutissime attrahen
do per cribrū pulparū caponis vel perdicis vel fasani co
ctarū ꝛ pistatarum: vt supra. ℥. iij. amigdalarum dulcium
mundatarū pinearum mundatarum anā. ʒ. ij. passularum
ʒ. i. ß. macis cinamo. galan. nucis musca. anā. ℈. ß. vel ma-
nuschristi cū perlis. ℥. ß. pulverizent pulverizāda: ꝛ cum
sufficiēti q̄ntitate brodij: vel cum aliquo ex prescriptis re-
staurātibus in forma liquida q̄ntum sufficit fiat ferculum
de quo restaurādus recipiat in prima comestiōe. Et si ex
predictis facere vis confectōem. ℞. omnia predicta an-
teq̄ distemperent cū brodio: ꝛ cū lib. ß. zuccari albi p̄mo
clarificati cū aqua ro. fiat cōfectio in morsellis: de qua acci
piat restaurādus ante cibū. ℥. i. vel plus ad beneplacitū.
¶ Restaurativum in forma solida. ℞. ex pulpis caponū
vel fasianorum vel perdicum bene coctis ꝛ minutissime
pistatis: vt supra. ℥. vj. ex aliquo de restaurantibus in for
ma solida. ℥. iiij. vel. vj. amigdalarū dulciū excorticatarū
pinearum mundatarum ana. ʒ. ij. amili: pessularum mū-
datarum ana. ʒ. i. ß. succi liquiritie draga. gum. arab. ana.
ʒ. i. q̄ttuor semi. cōium frigidorū excorticatorū anā. ʒ. ß. ma-
cis cinamomi galan. gariofil. nucis musca. cardamo. pul
veris coriandri anā. ℈. i. misce. minutissime terendo terē-
da: ꝛ cū lib. i. zuccari finissimi fiat cōfectio in morsellis si
placet cum folijs auri deauretur: licet fiat primo zuccarū
clarificādo ꝛ decoquendo cum aqua rosa. ꝛ cū igne sua-
vi: ꝛ imponēdo predictas pulpas: ꝛ etiam bene miscēdo
cum pistello vel spatula: tunc post decoctionem zuccari
deponatur ab igne dimittendo aliquātulum refrigerari
quo facto imponātur aromata: ꝛ omnia alia predicta cō
tinue miscendo cum pistello ꝛ bene incorporando: ꝛ dū
totum coagulatum fuerit ante indurationem cum spatu
la ꝛ cultello ligneis incidātur in morsellis qui post infri
gidationem balneando cū spongia humida ex aqua ro
sata: cum folijs auri ꝛ argenti decorentur. Laus deo no-
stro Jesu christo.

¶ Impressū venetijs mādato ꝛ expensis domini antonij
moretti per Joannem hertzog. 1500. die. 27. Maij.

Registrum

